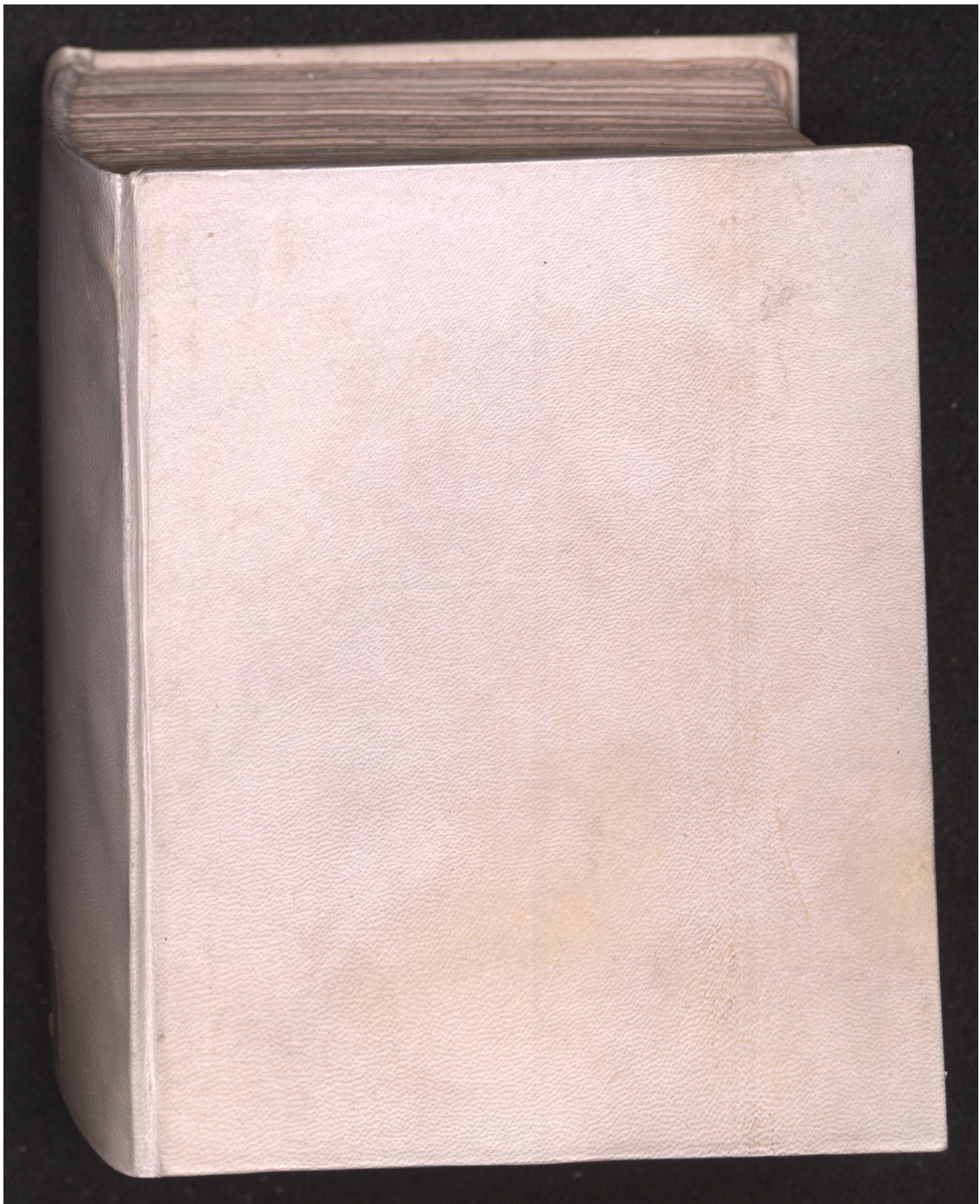
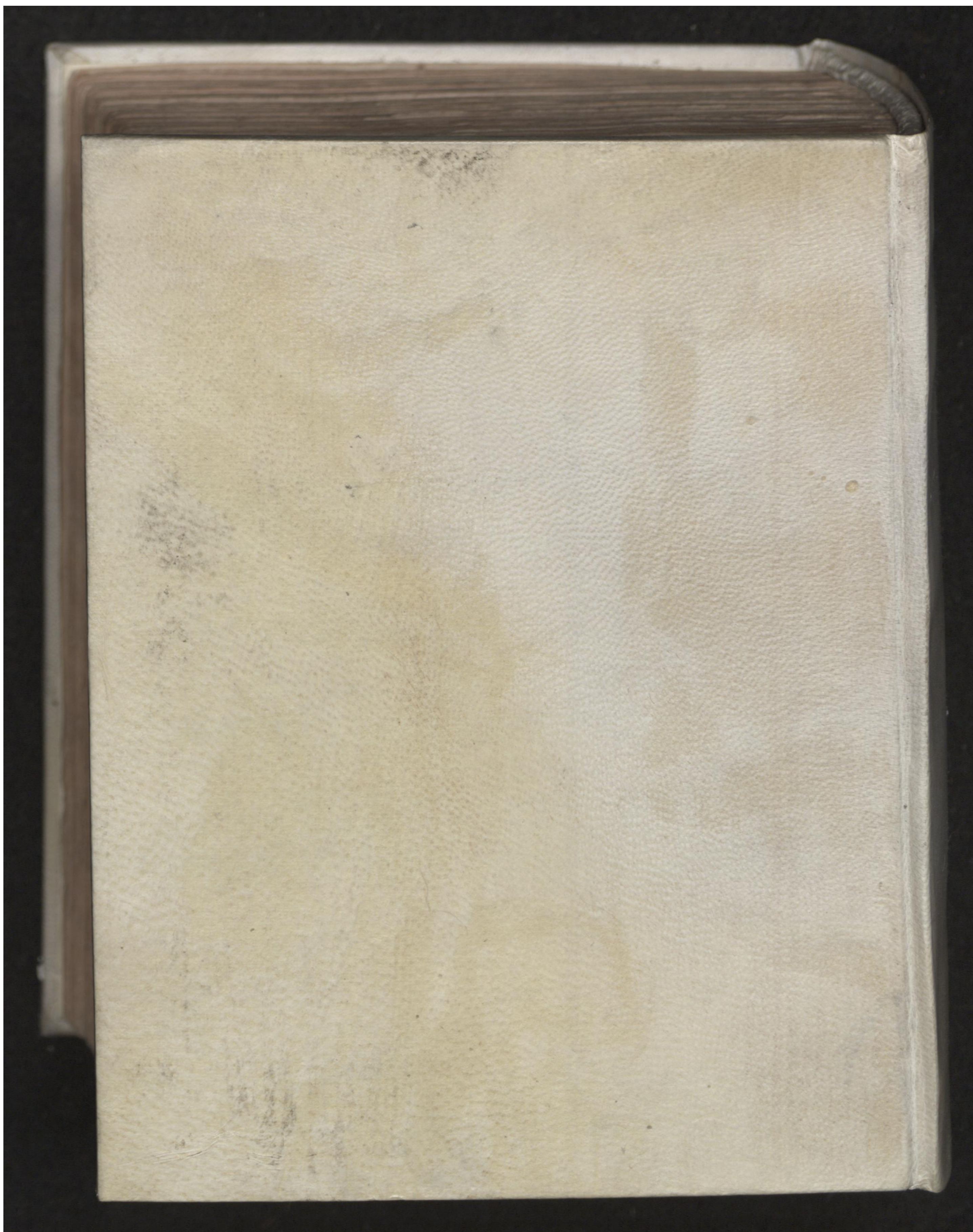

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

1. 6. 147

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

1.6.147

ISAACI CASAUBONI EPISTOLÆ,

Editio secunda LXXXII. epistolis au-ctior, & juxta seriem temporum digesta.

curante

JOHANNE GEORGIO GRÆVIO.

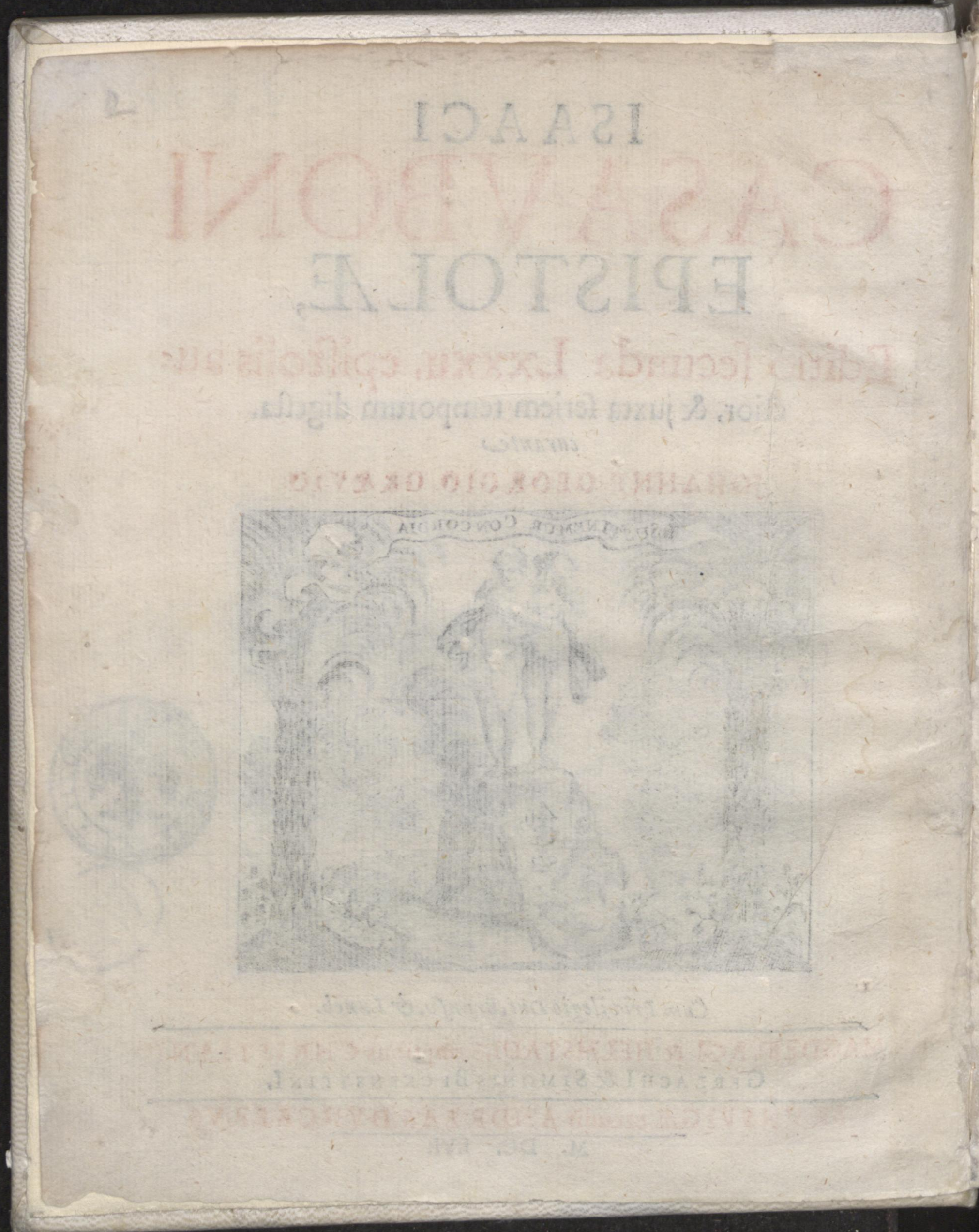
Cum Privilegio Duc. Brunsv. & Luneb.

MAGDEBURGI & HELMSTADI, Sumptibus CHRISTIANI GERLACHI & SIMONIS BECKENSTEINI.

BRUNSVIGÆ excudit ANDREAS DUNCKERUS.

M. DC. LVI.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

T
Pri

adhi
vem
de il
vert
voli
pere
beo
ſus e
præ
perſ
viri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

VIRO AMPLISSIMO ET SUMMO

THOMÆ REINESIO

Principis Altenburgensis Archiatro, ejusdemque civitatis Consuli.

EPistolas Isaaci Casauboni, ingeniorum principis, nova non levis incrementi accessione auctiores tibi offero, Amplissime Reinesi. Caussæ cur tuo potissimum nomine proscripserim plurimæ mihi æquissimæq; fuerunt. Quum publicas in consilium adhiberem, nemo hic tibi præferendus fuit. Sive enim gravem epistolarum festivitatem respiciamus, ecquis melius de illa existimare potest? Sive ad auctoris dignitatem convertemur, nonne tu vindictam ejus, si qui insulsi aut malevoli detrectatores oppugnare audeant, meritissimo suscipere & potes & debes? Ego equidem persuasissimum habeo, sanctissimos maximi viri manes, si quis manium sensus est, sibi maximopere gratulari, hanc provinciam tibi præcipue mandatam esse, in quo quasi imaginem sui superstitem contemplantur. Nam tu non tam vestigia tanti viri premis, quod imputare possunt, quibus hoc Deorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

munere licet, quam invidiosa ingenij ubertate ad eandem eruditionis summam enituisti, ut, si a paucissimis discesserimus, quorum nomina in uno annulo (quod olim nō nemo de bonis principib9 dixit) inscribi possunt, tu unus hac tempestate litterarum illarū, quibus ὁ δεῖνα cultum & præsidium præstitit, fata moreris, earumq; gloriam augeas ac tuearis. Nullam ego hic adulationis notā metuo. Satis me ab hac suspicione absolvunt tot præstantissima ingenij tui monumenta, quibus seculum tibi devinxisti, ac juxta advertisti. Loquitur pro me lingua Punica, quam a multis annis primus a tenebris & ignorantia hominum asseruisti: Loquuntur variarum lectionum libri tantis eruditissimorum hominum studijs excepti, ut omnium ora manusque occuparent, ac nemo eos detrectaret, nisi cui inscitia & livor oculos præstrinxerat. Et sane absq; ijs si essemus, quantum abstrusissimarum rerum nesciremus; quot præclaros auctores æterna nox premeret; quot insignia loca in squalore & mendis cubarent; quot omnium sæculorum antiquitatis sacræ & profanæ mysteria laterent; quot quantiq; errores sub auctoritate magnorum nominum ac splendidis verborum titulis quanto tutiores, tanto & nocentiores & deprehensu difficiliores nobis imponerent. Quæ uti jam omnes, qui doctrina & candore censeri volunt, in admirationem rapuerunt, ita magnam exspectationem illorum, quorum spem fecisti, excitarunt: adeo ut nonnulli impatientius ferant, tanta advocatione ardentissima desideria

sua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſua ſuſpendi. Non quod vereantur, ne ſplendidis promiſſis ſollemni huic ſæculo more hiantes deludātur; ſed, dum incerta & lubrica rerum humanarum ſecum reputant, ne tanta ſpe excidant, tantoq; theſauro reſpublicą litteraria caſu & vi quadā ex transverſo irrumpente, (deſpuo omen) fraudetur. At ego, qui tam varias, quibus diſtraheris, occupationes propius novi, non tam miror hæc nondū repræſentata, [quanquam reliquos animadverſionū tomos, Inſcriptiones antiquas easq; plurimum ineditas commentario te digno inſtructas, aliasq; in omni ſtudiorū genere lucubrationes tuas non tam conceptas, quam editioni adornatas apud te pridē videre memini] quam illa tanta moroſitate exacta opera, quib⁹ jam fruimur, inter tot moleſtias expediri potuiſſe. Et quis non miretur, qui norit & ſummæ reipublicæ, & tot illuſtrium capitum curā ſalutemq; apud te excubare: omnem diem rerum actus, litium æſtimationes, pecuniarum deſcriptiones occupare: omnes qui capite aut fortunis oppugnantur; calumniā aut jurant, aut metuunt, te adhibere, te cauſas docere, ad te tanquam unicam æquitatis arcē ac miſerorum portum confugere: qui cum depoſita ac conclamata valetudine conflictantur, ſe tibi inſpiciendos præbere, a tua auctoritate pendere, apud te remedia quærere, &, niſi inevitabilis hora inſtet, invenire: omnes deniq; tam principes ac potentes, quam capite cenſos te adſpicere, te obſidere, in te omnes ſpes opesque ſuas collocare; te tamen inter denſiſſima iſta negotia ea moliri

& eruere, quæ nec ij potuerunt, qui non solidos dies, sed omnem vitã interioribus litteris impenderunt? Possem hic longe plura & his potiora recensere, nisi me laudum tuarũ jam totum cultiorem orbem pervagata opinio, pariterq; modestia tua cohiberet. Et hisce tamẽ facile omnibus probarem optime mihi rationes constare, quod sub auspicio nominis tui istam epistolarum editionem publicaverim. Verum tot aliæ eæque prægnantes ac domesticæ causæ ad id me perpulerunt, ut, si factum mutassem, ingrati immemorisq; animi invidiam nullo pacto effugere, aut unquã abolere potuissem. Nihil jam dicam de incredibili illa humanitate, qua me ignotum & in prætextata ætate constitutum, ingenti tamẽ confidentia ad favorem tuum adspirantem admisisti: nihil de affectu, quo me postea constanter complexus es: nihil de indulgentia, qua me, quum frivolis nugis te maximis impeditum curis obtunderem, non modo non gravatus es; sed & provocasti, & ut laudabilis hujus inverecundiæ perseverantia diligentiæ meæ operam tibi redderẽ animasti: nihil de hospitali officio, totque alijs beneficijs, quibus fecisti, ut totus beneficij tui sim. Mihi autẽ ab illo tempore nihil antiquius fuit, quam ut officiorum assiduitate, obsequio, præsentiq; pietate te venerarer, ac occasionẽ circumspicerem, qua meus animus tantis nominibus tibi obnoxius illustrior fieret. At quum curtam meam suppellectilem recognoscerẽ, nihilque reperirem, quod ære tuo me liberaret, ab alio potius solvendum duxi,

donec

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

donec arcæ meæ conficere potero; quam conturbare, ac debitũ, cui solvendo non sum, abjurare. Præsertim quum id ipsum, quod nunc apparet, fiduciaria opera obtineã, ac omne beneficæ tuæ erga me voluntati debeã. Nam quum in illam tot illustrium animarum palæstram Bataviam ad capessendum ingenij cultum contenderẽ, tu mihi ad Gronovium, virum ingenio, doctrina, dignatione, maximis in rem literariam meritis nulli hujus ætatis secundum primos aditus muniisti, ac tesseram præbuisti admissionalẽ. Quam ut agnovit, non modo per quam humane & comiter me excepit, omnium horarum ignoto adventori, qua est inusitata morum facilitate, jus fecit, studiorum meorum dux & auspex fuit, magnis illis hujus ævi heroibus Vossio, Heinsio, Gevartio, Rubenio alijsque viris doctis insinuavit, ac vere mihi, quod Solon olim Anacharsi, præstitit; sed & hanc secundã Casaubonianarum litterarũ editionem ipse æternis operibus suis intentus mihi delegavit. Quæ utriusque summa beneficia uti nunquam non agnoscam & profitebor, ita nihil mihi contentionis reliquum faciam, ut intelligatis, non male vos illa locasse. Vale sæculi decus. Amsterodami prid. Kal. Septemb. cIↄ Iↄc LV.

Devotissimus tui cultor

JOHANNES GEORGIUS GRÆVIUS.

AMI-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

AMICO LECTORI S.

*Q*Uum dudum a viris eruditis desiderarentur Isaaci Casauboni epistolæ, auctor fui Christiano Gerlachio typographo solertissimo & studio promovendarum bonarum artium commendatissimo, quum nuper ad me inviseret, ut illas recoqueret, præfatus, esse in mundo, unde egregie ista nova editio ornari possit. Is quum ab hoc negotio non esset alienus, ac brevi post litteris fidem mihi dederit, se id omni cura suscepturum, nihil ego quicquam in me desiderari passus sum; sed statim operam dedi, ut omnia ad ipsum recte curarentur. Postea mihi significavit, se viri docti auctoritatē sequutum epistolas juxta serium temporum, quibus scriptæ erant, locasse. Ego ut obluctari consilio huic non poteram, quia multum jam operæ profligaverant; ita nescio hactenus quomodo res processerit. Nam mihi ab illo tempore præter unum folium nihil videre contigit,

Ἐπειὴ μάλα πολλὰ μεταξὺ
Οὔρεά τε σκιόεντα θάλασσά τε ἠχήεσσα.

Itaque sicubi aut in digestione aut a librariis peccatur, ut excuses, etiam atque etiam a te, benevole lector, contendo. Alias studium nostrum tibi probabimus. Vale.

NOBILIS-

NOBILISSIMO ET ILLVSTRI VIRO

ADRIANO PLOSIO AB AEMSTEL,

Ordinis S. Michaelis Equiti, Domino supremæ jurisdictionis de Geyn, Jutphaes, &c: Domino de Oudegeyn & Lievendael, Toparchæ de Tienhoven dominiique de Vthoren, in consessu Potentissimorum Ordinum Generalium nomine Provinciæ Vltrajectinæ Deputato ordinario.

VIr nobilissime, Ea fuit Isaaci Casauboni etiam tum superstitis gloria, ut ob doctrinam stupendam, pietatem inque omni vitæ colore sanctimoniam, merita in divinas humanasque literas, non doctis solum, qui magnitudinem hominis poterant interpretari, sed & indoctis, quos modo nomen ejus & odos afflaverat, grande seculi sui lumen, aliquis eruditionis parens haberetur. Ita quidem nobiscum comparatum est: quæ tibi facilia quisque factu putat, æquo animo accipimus; supra veluti ficta pro falsis ducimus: prorsus ut admirabile videatur tantam vim famæ ejus fuisse, ut & rem compertam illi libenter crede-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

rent, & hi judicum captu ipſorum majus, velut præſumpta & contradictionem vincente veritate, extorqueri ſibi paterentur. Regum denique, quo nullum auguſtius magiſque verendum inter mortales vocabulum eſt, cura eſſe cœperat oſtentare Caſaubonum: nec immerito qui hunc odiſſent, in ſuſpicionem venerunt, quaſi parum eſſent Majeſtatum obſervantes. Nec tamen ullos acquiſiviſſet hoſtes, quando virtute provocatam invidiam modeſtia componebat, niſi maturi ævi ſtudia ad antiquitatem Eccleſiaſticam illuſtrandam & ſummorum Principum jura aſſerenda applicuiſſet. Eo namque per corruptionem temporum deventum, uti quorum docendorum omnibus, qui juſtam ſui fiduciam haberent, copia facienda foret, quæque præſtari, non permitti, deberent, de his mutire nefas: ſi hiſcas, probra & maledicta in promptu; ea neſcire aut diſſimulare ingens apud pleroſque peritia cenſeatur. Hi tamen dum odia ſunt profeſſi, & qua parte tenerrimo ſenſu læderentur, palam fecerunt, efficere nequiverunt, ut in optimis quibuſque etiam illarum partium, etſi fortaſſis non omnes opiniones noſtri figi & inoleſcere ſinerent, unam opinionem indubitatam καὶ ἐῤῥιζωμένην de perfecta ejus πολυμαθείᾳ & ſingulari honeſtate labefactarent. Cum igitur tantus vir ad beatos tranſiiſſet, mirum non eſt, quoſcunque commune publicum tangit, velut indicto literarum funere, luctum induiſſe; æſtimantes

quot

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

quot egregiarum lucubrationum, ultimam autoris manum flagitantium aque ſolo ipſo petendarum, jacturam feciſſent. Dolere alii abruptas Exercitationes Eccleſiaſticas, poſcere nonnulli Polybianum commentarium, aliaque majoris momenti: plurimi (& harum deſiderium acrius quia ſpe majori) Epiſtolas; quibus ſemper eum, qui magnam ocii etiam ſui operam reddidiſſet, aliquid ad temporum notitiam, lucem hiſtoriæ, doctrinæ & officii regulam immiſcere ſolitum nemo ignorabat. Quæ res viro reverendo ſummorumque in Eccleſiam Dei meritorum Andreæ Riveto potiſſimum incitamento fuit, ut vota publica non fruſtranda ratus longius de editione illarum ſerio cogitaret, ac conquiſitas undique, ſive quos commercium hoc exercuiſſe cum Caſaubono, ſive ad alios ſcriptas aſſervare cognoverat, deſcribi & ad operarum commoditatem parari curaret. Accidit percommode, ut eopſe fere tempore ego tum celebritate loci illectus, tum aliis cauſſis, quas hic nulla percenſere opportunitas, in hanc civitatem migrarem. Conqueſtus igitur mecum vir venerandus, occupationum graviſſimarum multitudine inſtitutum ſuum impediri, ſi id muneris injungi mihi non gravarer, libenter id delegaturum affirmabat. Etſi non falleret me, quot horarum pretio ea ſe mihi provincia liceret, tamen cum paucas ſchedas evolviſſem, velut œſtro inſtinctus ac theſaurũ talem latere ultra indignatus, omnẽ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

molestiam devorare constitui. Et ne asymbolus ad has epulas accederem, statim ad amicos, ubi plures exstare epistolas addidiceram, de consilio meo scripsi, quorum comitate factum, ut non pœnitenda accessione hunc apparatum auxerim. Quanto id fuit melius quam si difficiles nugas nostras vulgare pergerem? ut maxime acu rem tetigissem, tamen & modeste de iis loquendum foret ut meis, & paucorum admodum, qui talibus capiuntur, studia colligerem. In hoc vero munere licet mihi sine derisu & invidia gloriari, tanquam alieno, fructusque ad omne genus lectorum perveniet. Sive quis erudiri velit, admirandæ & secretæ doctrinæ multa vestigia, de diversis scriptoribus veteris & recentis ævi judicia, consilia de studiis consultissima reperiet: sive quis delectationem quærat, innoxiæ voluptatis variis illicibus delinietur. Qui variarum Ecclesiarum statum, eruditorum historiam cognoscere havebit; qui dictionem puram volet, elegantem, sine fuco ac cerussa, sine affectatione sensuum & argutiarum, quibus genuinam indolem Romani sermonis plerique nunc frangunt & vitiant; qui selectissimos Græcorum flosculos & vermiculata emblemata conspicere gestiet; qui denique, quod maximum est, contemplari amabit animum viri rarissimi ac penitus τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος, sæpe cum fortuna luctantē & saluberrimis se monitis erigentem, nunc hilarem & pudenti sale jucundum, modo pro caussæ per-
sonæque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſonæque aſſumptæ dignitate irritatum, ac mox iterum compoſitum: quiſque pro guſtu ſuo deliciis ineſcabitur. Si vero ſint, qui hac editione offenſos ſe arbitrentur, [& credo fore aliquos] ii primum conſcientiam ſuam interrogent, quid ipſi de Caſaubono & ſuperſtite & defuncto commeruerint: deinde nobis certe imputare nihil poſſunt, qui in alieno opere, quod interpolare inque eo Curionem agere non erat pudoris noſtri, auſpiciis alienis ductuque nihil niſi miniſtri fuimus, & paullo plus quam manuariam operam præſtitimus. Nam qui querentur, nullam ſelectionem in tam amplo volumine adhibitam; potuiſſe complures rerum alicujus ponderis inanes luce prohiberi: accipiant quæſo juſtiſſimam defenſionem. Neque enim inficias ibo, ad eundem impegiſſe me olim lapidem, & ut in hoc genus ſcriptorum incideram, identidem ſuperfluæ diligentiæ, ut credebam, veſtigia annotaſſe. At poſtquam ipſe in hujuſmodi muneris portionem veni, vela dedi retrorſum & deprehendi religione quadam judicium inhiberi, ne tot monumenta venerandæ nec ultra ſcripturæ manus diſtinguas magis quam ames. Non ſecus ac qui poſt longi temporis peregrinationem ex improviſo caris ſuis ſupervenientes hæſitant, quem primo invadere velint amplexu; deinde in obvios proximosque intempeſtiva deliberatione neglecta irruunt. Cumq; vivant adhuc multi, aut certe neceſſarii illorum, qui ad ſuum ſuorumque ho-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

norem pertinere putant, si tam insigni amicitia fama eorũ renovetur, ac in hoc clarorum virorũ theatro sedẽ impleat: ingratum fore fatebitur quivis sapiens, in communi exspectatione plures per censuram nostram spe sua fraudari; lubricum vero & anxium nobis, dispicere qui omitti possint, qui dilegi. Denique in tanta judiciorum varietate, ubi contingit, ut quod huic admodum arrideat, id elevet alter, quod ille laudet, id insipidum videatur isti; colligantur, age, suffragia, & detur nonnihil sententiæ singulorum: nonne idem eventurum credibile est, quod seni in fabulis, qui a puella vetulaque adamatus, hac nigros illa albicantes capillos vellente, subito calvus apparuit? Optima ergo ratio est, ut ea sectetur quisque, quæ maxime ad palatum facient suum, reliqua alijs relinquat: nec sibi soli sed universis consuli debuisse existimet. Atque hoc edecumatum opus nostraque in eo cura cum patrocinio munienda essent, te, vir illustris compellare ausi sumus. Ego ex quo fama tua desiderium mihi, humanitas potestatem innotescendi tibi fecit, sæpenumero mecum in consilium ivi, si ulla esset via, qua hoc gaudium mihi ex tanti voti felicitate erumpere liceret. Etiam pridem multa argumenta collegeram, quibus ad dignam venerationem tui meipsum stimularem. Obversabatur ingens virtus tua & mores nihil non civile promittentes: quibus cum ad spem æternorum commodorum reipublicæ ostensus fueris, nihil in

hil in illis immutavit præſentis fortunæ magnitudo & copia, quin civem patremque gereres, inque ampliſſimis honoribus labores potius tuos & ſollicitudinem quam gloriam putares. Obverſabatur eminens tua dignitas, quam infinitis erga patriam meritis tot per annos ſic continuaſti, ut quanto deceſſores ſuperaſti tuos, tantum exemplum onuiſque relinquas [o ſero & cum poſteritate!] ſecuturis. Docent nos priſci ſapientes, grande & oneroſum depoſitũ eſſe creditam commiſſamq; rempublicam: ingentes oportere eſſe animas & ad hanc rem a natura comparatas, quæ hujus molis fœcunditatiſque, ut ita dicam, negotiorum & curarum tam in proſpera quam adverſa fortuna ſint capaces: a magiſtratu virum oſtendi. Nempe hunc ſanguinem, hos ſpiritus hauſiſti ex generoſa Amſteliorum tuorum gente, per atrocitatẽ temporum latente aliquandiu & oppreſſa, ut per te honeſtaretur præſtantiſſimis rebus geſtis, nec ab alio profecturis, niſi pro quo laudatiſſimi majores ſpopondiſſent, & in quem omnia ornamenta ſua transſcripſiſſent. Quid dicã de ſingulari tuo erga omnes elegantis eruditionis cultores ſtudio, qui ceu Prytaneũ ædes tuas celebrant, & liberali ſermone, præcipuo tuo poſt graviſſimas curas avocamẽto, quicquid eſt doctæ oblectationis & dant pariter & accipiunt. Vnde laudabile & præclaris viris ambiendum certamen, quis majore cum honore nominis tui ſcripta ſua in famã mittat. quæ aliaq; plurima reputans

eam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

eam mihi ſpeciem tui formaveram, uti quod offerretur a me tibi obſervantiæ pignus, in privatis opibus nihil dignum reperirem. Bonum factum vero, quod æſtum hunc cogitationum mearum ſublevarunt Iſaaci Caſauboni Epiſtolæ: quas cum publice videndi cupiditate accenſum te dudum animadvertiſſem, nec me leviter in adornandis augendiſque iis juviſſes, non alii quam tibi ipſæ commendari voluerunt. Accipe igitur, nobiliſſime virorum, hoc nobile munus, ejusque patronatum profitere. qui & patrem illius τὸν μακάρτατον μακαρίτην facis maximi, & me, cujus obſtetricatu id luce donatum eſt, adſciviſti inter eos, qui propiores decora tua contemplantur. Scripſi Hagæ a. d. IX. Kalend. Octobr. A. C. CIↃ IↃ C XXXVIII.

Illuſtri Dignitati Tuæ

devotus

JOH. FREDERICVS GRONOVIVS.

HEN-

HENRICI MAGNI,

FRANCIÆ ET NAVARRÆ REGIS CHRISTIANISSIMI.

Epiſtola ad ISAACVM CASAVBONVM.

Monſieur de Caſaubon,

AYant deliberé de remettre ſus l'Vniverſité de Paris, & d'y attirer pour ceſt effect le plus de ſçavans perſonnages qu'il me ſera poſſibile; ſçachant le bruit que vous avez d'eſtre aujourdhuy des premiers de ce nombre : Ie me ſuis reſolu de me ſervir de vous pour la profeſſion des bonnes lettres en laditte Vniverſité, & vous ay à ceſte fin ordonné tel appointement, que je m'aſſeure que vous vous en contenterez. Partant vous ne faudrez incontinent la preſente receue, de vous preparer à vous acheminer par deça, pour vous y rendre le pluſtoſt que le pourrez commodement faire. Et à fin que l'obligation que vous avez d'enſeigner en ma ville de Montpellier ne vous puiſſe retenir ou retarder, j'eſcris preſentement aux Conſuls d'icelle, qu'ils ayent à vous en tenir quitte & deſchargé, & à vous aſſiſter de ce qu'ils pourront en voſtre voyage. pour les fraix duquel j'ay donné l'ordre, que vous entendrez par les lettres du Sieur de Calignon, Conſeiller en mon Conſeil d'Eſtat. ſur lequel me remettant je ne vous en diray icy d'auantage. Sur ce,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

je prie Dieu, Monsieur de Casaubon, qu'il vous ayt en sa saincte garde. Escrit à Paris ce III. jour de Ianuier, CIↃ IↃ XCIX.

HENRY.

FORGET.

SERENISSIMO POTENTISSIMO PRINCIPI
IACOBO VI.

Scotorum (*postea Magnæ Britanniæ, Hiberniæ*, &c.) REGI.

Vod minime omnium Majestatem Tuam latet, Rex Serenissime idemque sapientissime, adfectus ingentis hæc interdum vis est, ut mutis atque elinguibus vocem exprimat. Lydi quondam regis filio id evenisse testis historia antiqua. ademerat infelici puero vocis usum naturalis quædam linguæ impotentia. pietas vinculum solvit, & opportuno tempore loquela donavit. Simillimum est quod nunc & mihi Tua Majestas usu videt venisse. Personant aures nostræ quotidianis multorum sermonibus τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ commemorantium, quæ ille fecit in ordinanda imo cumulanda Tua Majestate generis omnis dotibus, quarum vel singulas in Principe tanto jure aliquis non adulandi studio miretur. Est qui benignitatem naturæ tuæ, pari comitate junctam, miris laudibus tollat in cœlum. Est qui de æquitate justissima, & æquissi-

quissi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

quissima justitia, de prudentia, de judicio, quæ in omnibus dictis, factis tuis cernuntur, eximia prædicet ac rara. Alius mihi fortitudinem tuam, cujus grande nuper documentum Majestas Tua dedit, meritissimo dilaudat. Versatur jam & in ore omnium amor Musarum tuus & illa insignis, quæ in te est, peritia literarum, quæ judicio sapientissimi Imperatoris fundamenta sunt cunctarum virtutum. Super hæc omnia fulget longe lateque pietas tua, Rex Serenissime, & purioris Religionis amor, atque in ejusdem professione & propagandi studio firma constantia. Harum igitur tot tantarumque virtutum frequens ac seria contemplatio, cum impulisset me dudum, ut tacita cogitatione atque intimis sensibus sublime hoc tantæ præstantiæ tuæ fastigium venerarer: tandem etiam vocem rumpere & te, magne Rex, affari compulit: cum præsertim ab humanissimo & eruditissimo Iohanne Spotisvodo, quem in comitatu Illustrissimi tui legati hic vidimus, intellexissemus Tuam Majestatem non solum de nostro nomine & studiis inaudisse aliquid: sed & existimationi favere non obscure. Nempe, hæc est magnarum & vere Διογενῶν animarum natura, hæc indoles, ut eorum etiam, qui possunt minimum, conatus honestos benigne interpretentur: & non minus voluntatis quam facultatis in pendendis cujusque meritis habeant rationem. Certe Suffenus ipse mihi non sum nec unquam fui: qui ingenii mei brevem nimis modum probe novi. Et tamen diffiteri nequeo ad nuntium hunc incredibili quodam gaudio esse me perfusum. Nihil enim ad commendationem lucubratiuncularum nostrarum aut sperare, aut omnino concipere animo majus poteramus: quam ut per illas ei principi vel leviter innotesceremus, qui cæterarum tanto Regi convenientium virtutum gloriam, laude insuper eruditionis ivit cumulatum. O salve, & felix vive diu immortale seculi decus. Absque te esset haut satis scio an habitura esset nostra ætas, quod vetustati, Pios suos & Philosophos Imperatores in Christiani nominis contumeliam jactanti, posset opponere.

20

Vnus tu, Rex sapientissime, amore ac studio cum aliarum disciplinarum tum imprimis pietatis, quæ vera Philosophia est, veteres illos tam longo superasti intervallo, quanto divina distant humanis, & ut cum Poeta dicam, ὅσον οὐρανός ἐστ᾽ ἀπὸ γαίης. Sed longe animi judicio meo falletur, quisquis novum hoc veluti sidus ferreo isto potissimum seculo casu aut forte fortuna putabit illuxisse. Solet summus ille rerum arbiter quos ad magnas, & ut ita dicam extraordinarias rerum conversiones elegit, eosdem raris quoque & extraordinariis virtutibus insignire. Regna a majoribus fundata & quasi per manus inter cætera patrimonii sibi tradita, quietis rebus bene ac prudenter administrare, etsi laus est non mediocris: ejusdem tamen, si verum fateri licet, cui etiam mediocria interdum ingenia usu ipso paria se videantur præbuisse. Major animi vis, mens acrior, altior prudentia in eo principe desideratur, quem Macedoniæ suæ non capi finibus, etiam hostes ipsi (ut est potens veritas vel a conjuratis osoribus suis verum extorquere) sunt fassuri. Estne aliquis Europa tota, ac prope dixerim toto jam terrarum orbe, quin sciat Magnum Henricum nostrum, Regem Christianissimum qui rebus gestis etiam felicissima scriptorum ingenia longe a tergo reliquit, ad debitum sibi jure sanguinis regnum admirabili quodam animi robore, & illis quas heroicas dixere virtutibus, magna mole Gigantum fraterculis contra nitentibus frustra multis, viam sibi fecisse? Te quoque, Princeps inclyte, *majoribus ire per altum Auspiciis manifesta fides*. neque dubitamus magnum aliquid, quod loquantur posteri, suo tempore editum iri ab excellentibus adeo & præstantibus virtutibus tuis. In quibus commemorandis, ac pro virili parte ornandis, facerem libenter, qui meus est in te adfectus, aut potius pietas, ut mediocris ingenii vires exsererem: nisi viderem gravissimis occupationibus tuis bono publico esse parcendum. Contraham igitur orationis vela, & cujus potissimum gratia instituta hæc scriptio est, non tam meo priva-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

privatim nomine, quam publico bonorum omnium, quibus hic pietas, & virtus cordi, quod ex immani illa conjuratione quæ Majeſtatem Tuam anno oppreſſerat, memorabili in omne deinceps ævum exemplo, maxime quidem manu cœleſti, ſed & virtutem ac fortitudinem tuam ſecundante ſis liberatus; cuncti & tibi & univerſis gentibus, quibus aut jam imperas, aut quandoque imperaturus es, ex animo gratulamur. Macte felicitate tua, Rex Sereniſſime, atque illud ſerio gaude, ſerio triumpha, tam inluſtri argumento ſuperos palam feciſſe, teque & ſalutem tuam ſibi eſſe curæ. Quis igitur adverſus te ſi Deus a te?

Δυσμενέων παῖδες τῷ σῷ μένει ἀντιάσειαν.

Quod ſupereſt, Rex θεοφιλέστατε, Deum Opt. Max. aſſiduis precibus oramus, ut domi foriſque omnia tibi tuta ac læta præſtet: conſiliis atque inceptis tuis adſit, præſitque ſemper benignus: faxit denique ut Tua Majeſtas, populos a providentia divina & ſubmiſſos ſibi & commiſſos quam optime, quam feliciſſime, quam diutiſſime regens

Imperium Oceano, famamque ut terminet aſtris.

Lutetiæ Pariſiorum a. d. XII. Kal. Octobr. anno ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας. CIↃIↃCI.

Tuæ Maiestatis

devotiſſ. cliens

Isaacus Casaubonus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

22

SERENISSIMI
JACOBI VI.
Scotorum (*postea Magnæ Britanniæ, Hiberniæ*, &c.) Regis
EPISTOLA
ad
ISAACUM CASAUBONUM.

INnotuit nobis antehac insignis tua prudentia & eruditio: nunc adfectus tui erga nos, & cultus non levem fecisti significationem. uterque gratus, etiam literæ tuæ quæ effusæ in nostras laudes. Quanquam illud Tragici hactenus perplacuit, animo magis quam voce laudari velle, tamen non diffitemur nos plurimum lætatos laudatione tua. Pulchrum ait ille, laudari a viro laudato, annon a te? cujus nomen jampridem perclaruit in nostro orbe. Perge, per nos licet, laudare, colere, venerari, aut si quid aliquid aliud ducis mage nobis dignum, id face: nihil a te quod non gratissimum. Amamus enim eruditionem tuam, pietatem, prudentiam, acre judicium, & insignem animi temperiem, quorum nomine [& hæc non ultima laus, non minima,] vales gratia apud regem fortissimum & potentissimum. Gratulamur ex animo utrique vestrum, tibi quod honos sit habitus virtuti tuæ: illi quod ad cæteras virtutes hanc adjecerit vere regiam, cultum hominum literatorum. O felicem Galliam, si tanto Principe, si tam præclaris ingeniis diu fruatur. Ruebat Regnum per motus bellorum civilium: ille retinuit, ille effecit ne jam animam agens exspiraret

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Respublica. Silebant artes & tantum non peribant bonæ disciplinæ: vos restituistis. Quid est quod non hinc speremus, dummodo pax constet & libertas liberæ genti? Sed Deus videbit. Litigia in religione, ut intelleximus, inter vos satis fervent, nec remittunt adversarii quicquam de veteri pertinacia. Mirum quod in tanta luce non pudeat errorum: mirum quod non tædeat viros puerilium nugarum. Romanos porro certum est omnia miscere in gratiam sui Pontificis, serunt odia inter Principes, adimplent omnia suspicionibus: Pacem Christianæ Reipubl. sibi noxiam arbitrantur: etiam involant in jura nostra & regna divino humanoque jure nobis debita aliorsum transferre conantur. hæc persentiscimus & quam humanitus fieri potest cavemus, securi de eventu. Deus enim hucusque a nobis & in posterum, ut speramus. Tu vero, Casaubone, quicquid nostra scire interest, per literas dum occasio erit significabis. scis quid momenti habeant opportuna nuntia præsertim in rebuspublicis. Pietas tua & affectus, de quo multa apud nos Spottisivodus noster, hæc suadent: dein tu sub principe, quocum nobis conjunctissima est amicitia; in illa Ecclesia, cujus status nos habet valde sollicitos. Optamus certe prospera omnia, nos interim prospicimus Ecclesiis nostris, certi una cum imperio propagare certam in Deum fidem. Exteris, si dederit Dominus, opitulabimur: nunc & sicut hactenus firmum nobis est studia bonarum artium, sed & earum fautores fovere: namque hæc ornamenta regnorum ducimus & firmamenta. Rectissime Seneca & ad nos: *Etsi nostra magis refert fortiores fieri quam doctiores, tamen alterum sine altero non fit: non enim aliunde venit animo robur quam a bonis artibus, & a contemplatione naturæ.* Ignoscimus philosopho quod non adjecerit studia pietatis, quæ nos tamen ante omnia semper poscimus & meritissime. *μία φυλακὴ εὐσέβεια· εὐσεβοῦς γὰρ ἀνθρώπου, οὔτε δαίμων κακὸς οὔτε εἱμαρμένη κρατεῖ, θεὸς γὰρ ῥύεται τὸν εὐσεβῆ ἐκ παντὸς κακοῦ.* Quod superest impeditum in Scotiam iter tuum superiori legatione mo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ne molestè tulimus: nobis multo potius coram tecum sermocinari quam per literas. & dabit illud Deus aliquando, confidimus, fortasse in locis non ita dissitis. Tu perge interea dum hoc fiat quam iniimus amicitiam crebrioribus literarum alloquiis fovere, ita feceris nobis longe gratissimum. Nunc quoniam itur ad occupationes publicas, te, charissime Casaubone, salvere jubeo & valere. Edimburgi in palatio nostro suburbano Kal. Febr. anno salutis CIƆIƆCII.

SERENISSIMO POTENTISSIMO
PRINCIPI
JACOBO VI.
Scotorum (*postea Magnæ Britanniæ, Hiberniæ, &c.*)
REGI.

TAntine Tuam Majestatem, JACOBE Rex Serenissime, leviculum illud nostrum scriptionis officium fecisse, debitum pridem heroicis virtutibus tuis, ut literis meis statim, non multo secus atque in privati hominis modum, responderes? ut in tanta negotiorum mole hanc curam susciperes & aliis & multis προὐργιαιτέροις anteverteres? adeone te fastigii tui aut meæ humilitatis rationem habuisse nullam? Nempe illud supererat, Rex maxime, ut etiam mihi privatim, civilitatis tuæ, & illarum tot tamque illustrium virtutum specimen præberes, quas longe lateque radiantes dudum in te cum omnibus bonis, qui ubique gentium degunt, tacitus sum demiratus. Equidem ut vidi, ut legi quas ad me Tua Majestas dignata est scribere, gaudio-

ne ma-

ne majore fuerim affectus, an admiratione obstupefactus, non dixerim facile. Nam quæ hæc est tam ingens, tam inusitata comitas? quæ tam obvia benignitas? Deum immortalem! quam hodie, non dicam ordinis tui Regum & Principum: sed omnino procerum pauci vitam ad hoc exemplum instituunt? Inter illos paucos Tuam Majestatem, Jacobe Regum decus, non dicam censeri debere: verum de loco principe cum uno fortasse aut altero, οἷοι νῦν βροτοί εἰσι, contendere, ambigit hodie mortalium nemo. Olim de magno quodam populi Romani Senatore vir disertus dixit: *Nihil aliud eum esse quam ex omni bonarum artium congerie collectam perfectionem.* Absit invidia verbo, sed profecto meliore nunc jure de tua Majestate communis gentium consensus vulgo idem prædicat. Vt jam quacunque in orbis parte positus aliquis tuum, Rex sapientissime, nomen audierit, perfecta magni principis imago simul illi in mentem veniat. O illum beatum populum, cui talis tantusque rector θείᾳ μοίρᾳ obtigit! beatiores tamen illos, qui excellentissimas T. M. dotes familiarius norunt, propiusque mirantur. Super omnes beatum te, imo beatissimum, qui tam insignem hanc gloriam, & omnia quæ Dei Opt. Max. liberalis manus in te non effudit, sed profudit, bona atque ornamenta, auctori, unde habes, fers accepta. Persta, magne Rex, in ista ratione propositi: atque illud firmiter crede, virtutum cæterarum, omnisq; adeo felicitatis genitricem, conservatricem, amplificatricem, Pietatem esse, & in ea fide quam a puero imbibisti ἀμετακίνητον constantiam. Oro supplex veneror que τὴν παναγίαν ἐν τριάδι μονάδα, ut promovendæ gloriæ suæ, & imperij tui propagandi faciles certasque M. T. rationes suggerere; teque nova semper laude florentem, nepotibus ac pronepotibus nostris servare: perfecta deniq; beatitudine καὶ ἐν τῷ παρόντι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι, velit cumulare. In hoc voto finem faciam, ne publica regni tui negotia intempestivo ocio meo interturbem. si hoc unum T. M. oravero obtestatusque fuero, sic de nobis sibi persuadeat: tuum unius nomen in

terris esse, quod secundum clementissimum herum nostrum, Henricum Magnum, Regem Christianissimum, omni cultu, observantia, veneratione, devota mente colamus, & æternum simus culturi. Lutetiæ Parisiorum a.d. XI. Kalend. Majas CIƆ IƆ C II.

Rex Serenissime,

Eram traditurus jam jam has literas, cum accepi a viro magno & bonarum partium, libellum κατὰ τῶν Λωϊολιτῶν, τῶν θεοστυγῶν, οἱ γνώμῃ τῇ δικαιοτάτῃ φυγαδευθέντες, ἀκίνητον οὐδὲν ἀπολείπουσιν ὥστε καθόδου τυχεῖν. Cum igitur superioribus mensibus eo res videretur adducta, ut præsens exitium patriæ nostræ immineret, vir ille quem dixi hunc librum scripsit τῷ δεσπότῃ offerendum: sed pio incepto fortuna intervenit, re enim evulgata ante absolutam editionem tantum poterant fautores τῶν Λωϊολιτῶν ut impediretur publicatio. Ego vero hoc exemplar nactus, ejusque lectione oblectatus, putavi rem me facturum T. M. non ingratam si id tibi mitterem. Sane enim, magne Rex, tua etiam & omnium principum res hic agitur, cum sit manifestissimum & exploratissimum vestra omnium fastigia deorsum ruitura, si huic hominum generi, ὃ μὴ γένοιτο οὐδέ ἔσται, ex voto res succedant. Nos certe si illi fuerint restituti, γῆν πρὸ γῆς cogitamus. Verum de his si per T. M. licet alias pluribus.

Tuæ Maiestatis

devotiss. servus

Isaacus Casaubonus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ISAACVS CASAVBONVS,

(O DOCTIORVM QVICQVID EST ASSVRGITE HVIC TAM COLENDO NOMINI)

QVEM GALLIA REIP. LITERARIÆ BONO
PEPERIT. HENRICVS IV. FRANCORVM REX
INVICTISSIMVS LVTETIAM LITERIS SVIS
EVOCATVM BIBLIOTHECÆ SVÆ PRÆFECIT.
CHARVMQVE DEINCEPS DVM VIXIT HABVIT.
EOQVE TERRIS EREPTO JACOBVS MAG. BRIT.
MONARCHA, REGVM DOCTISSIMVS, DOCTIS
INDVLGENTISS. IN ANGLIAM ACCIVIT.
MVNIFICE FOVIT. POSTERITASQVE OB
DOCTRINAM ÆTERNVM MIRABITVR.
H. S. E. INVIDIA MAJOR.
OBIIT ÆTERNAM IN CHRISTO VITAM ANHELANS
KAL. JVL. CIϽIϽCXIV. ÆTAT. LV.
VIRO OPT. IMMORTALITATE DIGNISS.
THOM. MORTONVS EP. DVNELMENS.
JVCVNDISSIMÆ QVOAD FRVI
LICVIT CONSVETVDINIS
MEMOR PR. S. P. CV.
CIϽIϽCXXXI.

Qvi nosse vult Casavbonvm,
Non saxa, sed chartas legat,
Svperfvtvras marmori
Et profvtvras posteris.

SVMMA PRIVILEGII.

I*Llustrissimi & Celsissimi Principis ac Domini. DN. AVGVSTI Ducis Brunovicens. & Lunæb. decreto cautum est* Christiano Gerlach *&* Simoni Beckenstein, *ne quis præter illorum voluntatem toto decennio proximo, his in regionibus excudat, aut alibi excusum inferat vendatue librum hunc, cui titulus*, Isaaci Casauboni Epistol. Editio secunda LXXXII. epll. auctior, curante Iohanne Georgio Grævio. *Quod si quis contemta auctoritate directe vel indirecte librum hunc, totum, vel partem ejus, hoc sive alio modo, extra dictum temporis intervallum typis mandare, vel alibi impressum in has oras inferre & vendere præsumserit, confiscatione exemplarium & mulcta insuper, uti latius patet in ipso privilegio, damnas esto, Dat, Guelpherbyt. XXIII. d. Novemb. M.DC.LV.*

AVGVSTVS H.Z.B.V.L.

ISAACI

E

teris redin
idem me c
studia qua
esse intell
ti ego te f
amicitian
esse te quo
moriam,
omni eru
rum, qui
mis script
cesserit, c

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ISAACI CASAUBONI EPISTOLÆ.

EPISTOLA I.

THEODORO CANTERO.

CVm nuper significasset mihi Comelinus noster egisse te, vir ornatissime secum, ut salutem mihi tuis verbis nunciaret: constitueram literas illi ad te dare. Sed dum ille discessum parat, ecce repentina calamitate, ceu fluctu decumano aliquo, ita totus obruor, ut omnem continuo & scribendi & aliud quidvis agendi curam omitterem. Sic factum est, ut ille ad vos sine meis literis rediret: ac nunc quoque, quo minus pluribus ad te scribam, idem me casus tristissimus impedit. Quod si quando ad musarum studia quasi postliminio rediero, ac meas literas tibi non ingratas esse intellexero, efficiam profecto, ut earum frequentia, & quanti ego te faciam, & quanto studio tuam mihi putem ambiendam amicitiam facile intelligas. Interea sic tibi velim persuadeas, eum esse te quem ego jam pridem, & propter fratris tui μακαρίτου memoriam, & propter insignem tuam virtutem, ac præclaram in omni eruditionis genere doctrinam; (quæ mihi partim ex multorum, qui te probe norunt, sermonibus, partim ex tuis eruditissimis scriptis nota sunt) unice colam atque observem. Huc si accesserit, quod equidem (quæ tua est humanitas) non despero, ut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tu me tua amicitia digneris, habebis me ita tui studiosum & observantem, ut nemini hac in parte sim cessurus. Vale vir doctissime. Genevæ a. d. dec. Kal. Sept. CIƆ IƆ XXCV.

EPISTOLA II.
EIDEM.

ACcepi tandem, vir clarissime & humanissime Cantere, quas ad me dedisti literas: quæ quam mihi gratæ fuerint, facilius tu conjectura possis assequi, quam ego verbis exponere. Enimvero ferreus sim, si me non mirum in modum delectent, cum singularis illa quæ in tuis literis elucet humanitas, tum insignis tuus erga me amor, cujus vestigia in eisdem literis quoquo me verterem impressa vidi. Equidem cum ita sim natura comparatus, ut ab omnibus amari, nemini odio esse præterquam malis à puero vehementissime semper optaverim, quanti tuum, ac tui similium virorum amorem faciam, haud facile verbis, in hac præsertim infantia, expresserim; & simul malo ex literarum posthac mearum frequentia id tibi conjiciendum relinquere. Tu modo fac in amore respondeas, & quod polliceris, reipsa præstes. Mihi adsit tantum cui tuto dare possim, nec voluntas scribendi unquam deerit, nec argumentum. Nam si nihil aliud, de communibus certe, ut ais, studiis quod scribam semper suppetet. At quando tua præclara opera literis tuis significare dignatus es, audebo ego quoq; conatus quosdam meos tibi declarare: ea maxime fini, ut si potes (nec dubito quin possis quam plurimum,) sed tamen si potes, ante meorum editionem me adjuves, in Strabone præsertim: quem nos scriptorem magnis laboribus nostris emendatum, & perpetuis annotationibus illustratum, brevi σὺν θεῷ εἰπεῖν edere paramus: libenter tamen dilaturi, si aut tu, aut alius tuo hortatu conatus nostros aut scripto codice aut alia ratione juvare in animum induxerit. Habeo & in Stephanum paratas notas, quæ miserum illum scriptorem ab infinitis mendis aliquando, si Deo visum fuerit, vindicabunt. Habeo in alios scriptores Græcos præsertim Tragi-

cos

cos parata non pauca: sed ante omnia Strabonem edere gestio; in quo quid præstiterimus, doctorum hominum ac tuum maxime, doctissime Cantere, esto judicium. Equidem hoc non dubitabo affirmare, ita eum hactenus esse lectum, ut à paucis videatur potuisse intelligi: ita præstantissimus scriptor jacuit hactenus mendis obsitus: quas miror nemini, in tanta doctorum hominum, quos hæc ætas tulit, frequentia curæ fuisse eluere: & tamen, nisi me decipit amor in illum meus, is est scriptor Strabo, quem magni intererat reip. literarum legi quam emendatissimum. Sed de his alias: Nam si dederit nobis aliquando Deus Opt Max. ut luci donentur quæ jam pridem in arca nostra latent recondita, faciam ut vel invito in oculos tuos incidant nugæ nostræ. Mittam enim ad te exemplum unum, & ut nostra legere & emendare digneris, te etiam atque etiam rogabo. Quam quidem operam te mihi non esse recusaturum, quæ tua est singularis humanitas, audeo mihi polliceri. Vtinam vero is ego essem, cujus opera in simili re tibi possit esset utilis: facerem ita me Deus amet, ut intelligeres, quam sim tui honoris studiosus: Nunc mihi satis est tua erudita scripta ita legere, ut ex ijs semper aliquid novi addiscam. Quanquã si edito Strabone [nam quæ hactenus & in Laertium, & Theocritum à me profecta exierunt, ejusmodi sunt, ut vix ea agnoscam] notas tuas mecum communicaveris: dabo ego quoque operam, ut in ingratum te hoc beneficium contulisse queri non possis. De Ammiano quod scribis, per mihi gratum est, & est mihi crede, te tuoque excellentissimo ingenio dignum cœptum. Sunt penes me aliquot Græci scriptores, qui eandem cum Ammiano historiam eleganter & accurate descripserunt; qui si cum eo conferantur, & illum multis locis meliorem facere, & ab eo sepe illustrari possint. Nec refugiam ego eum laborem, si tu in proposito manseris, & gratum id tibi futurum significaveris. Expertus affirmo non fore eum laborem tibi inutilem. Nihil autem tam difficile esse possit, nec laboriosum, quod tua causa non libenter suscipiã. Vale vir doctissime & humanissime, ac nos ut facis ama. Iterum vale. Genevæ Nonis Maij 1586.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA III.
EIDEM.

FAcis ut te dignum est, & moribus tuis convenit, Cantere virorum optime, cum de nostris rebus es sollicitus, & statum nostrum scire desideras: quo nomine ingratus sim, nisi ex animo tibi gratias agam, habebo quidem certe ἀδιαλείπτως, dum spiritus hos reget artus. Sunt vero res nostræ Dei Opt. Max. beneficio haud paulo meliore loco, quam quando tuas priores, ante quinque opinor menses, accepi. Tunc enim civitatis nostræ res accisæ & afflictæ vehementer, spesque omnes [humanæ quidem] εἰς στενὸν admodum erant redactæ, idque τῶν δοκούντων εἶναι φίλων culpa, ne dicam fraude & perfidia, prorsus ut vetus proverbium usurpare potuerimus ἠπάτημεν ἡ κλίμαξ τὴν ἄμπελον. Sed quid agas? in ea nimirum tempora devenimus, ut nunc demum avolasse è cœtu hominum sancta fides dici queat: adeo sunt omnia fraudis & perfidiæ plena. Ἀλλὰ τὰ μὲν προτετύχθαι ἐάσομεν ἀχνύμενοί περ. Et vero Harpocratem video, qui silentio ista premi imperat, præsertim cum Deus Opt. Max. istorum ignaviam [sic enim jam malo appellare] in gloriam suam & reip. nostræ salutem mirabili quodam artificio verterit. —— Quæ postquã vidit se ab omni humano præsidio destitutam, cum omnium admiratione & hostium ac inimicorum stupore civitas nostra præstitit: sed Dei ipsius manus, quæ pæne ὀφθαλμοφανὴς, quicquid gestum est adversus hostes, ipsa est execuTa. Nos interea, quod merito mireris, otio fortasse etiam majore quam ante fruebamur: & tempus omne vel in spectandis divinis miraculis, quibus sæpe interfuimus; vel in recensendis Aristotelis scriptis, quæ tum edebantur, consumebamus. Quod opus cum ad umbilicum esset perductum, incessit me voluntas visendæ Germaniæ; & nundinarum imprimis Francofurtensium. Itaque sine ulla mora itineri me statim accinxi: eo quidem libentius, quod spem mihi amici quidam fecerant fore, ut hic D. à Fraxinis Regium legatum reperirem, nec non D. Lectium, quorum cum u-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

troque singulari sum amicitia & familiaritate conjunctus. Accedebat & alius stimulus isque acerimus, rumor quidam de adventu Lipsij Francofurtum: quæ omnes spes meæ inanes & irritæ hactenus fuerunt. Porro in Aristotele [nam id scire cupies] quem amici viri Genevæ ediderunt, hoc cursim & ὁδῦ πάρεργον præstitimus, quod ex collatione codd. & Græcorum interpretum non pauca restituimus. Præstitimus & alia quædam, quæ non referemus, patēt enim. De animadversionibus in Dionysium quæ scribebam nuper, intelliges, si novam versionem ejus auctoris quam Stephanus & Vigno ediderunt, inspicias: cui sunt nostræ animadversiones adjectæ. In Athenæo totus nunc sum, cujus optima nactus exemplaria. Interea vero dum ejus editionem paro, observationum nostrarū libros exspecta. At tu vir doctissime, quid tibi vis? cur tam diu observationes tuas doctissimas nobis invides? cur fragmenta illa pridem à te collecta & emendata? cur etiam Ammianum Marcellinum, aliaque multa, quæ pridem moliri te omnibus notum est? An ut exemplo tuo alios doceas, quam sit lente festinandum? Ita Hercle puto: Itaque sicut Stesichorus παλινωδήσω: & quæ modo me brevi editurum dicebam, ea si supra nonum condam premamque in annum, sapiam à tuo exemplo. Vale virorum optime, Cantere clarissime. Francofurti ad Mænum XII Kal. Majas CIↃ IↃ XC.

EPISTOLA IV.

EIDEM.

QVid agis suavissime & charissime amicorum? ut vales? ut musæ tuæ? quæ quidem mihi nimis diu tacere videntur. Nam obsecro, quādo erit, cum tuam fidem de fragmentis veterum poëtarum liberabis? quod opus tam avide ab omnibus qui his sacris initiati sunt, exspectari scito, ut jam multi paratum habeant, nisi hoc nomen dissolverim brevi, ædes pulsare tibi, & clamore rem poscere, nec dissimulabo tibi, in his me nomen profiteri. Tu igitur cave tibi. Interea si lubet, vide mihi hunc Callimachi locum, quem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

puto te non prætermissurum in tuis ἀνάγραφαις: apud Etymologici scriptorem sic legitur in Δακάκης lego sic.

> Τ' οὕνεκα καὶ νέκυες πορθμήιον οὔτι φέρονται
> Μούνῃ ἐνὶ πολίων ὅγε τέθμιον ὥσπερ ἄλλον
> Ἄνθρωπον στομάτεσσι νέως ἀχερουσίας ἐπὶ βάθρον.

Nisi fallor animi, haud procul à vera lectione aberrat hæc γραφὴ ex nostra emendatione: quod tamen ita videbitur mihi, si te non aliter sentire intellexero. Hæc scripsi autem tibi, quia aliud quod scriberem tibi non habebam: literarum inanium jam tanquam θρυοῖ ἅλις. De rep. vero nostra, noli amabo quærere, ne aut tu me aut ego te in fletum adducam: conclamatum est, si homines respicimus: sed in Deo spes & opes nostræ sitæ; itaque tam hilares vivimus, quam unquam fecimus. Vale vir amicissime. Genevæ IX. Kal. Sept. ↀↀXC.

EPISTOLA V.

THEODORO CANTERO

QVi has tibi reddet, Vir Clarissime, amicus meus est, saraceni τοῦ μακαρίτου filius, qui ante biennium Dioscoridem recensuit, & versum à se edidit. Magna mihi pridem cum ea domo amicitia intercedit. Itaque euntem huc ad vos ἑκὼν οὐκ ἀέκοντα & literis meis & mandatis oneravi. Is tibi, si putaveris esse tanti, omnem statum nostrum, omnia consilia palam aperiet. Nam quod scribis de nuncupatione operis nostri, quod nunc editur, habet id σκέμμα nonnullas difficultates, itaque tuo hac in re mihi consilio opus. Sed prius illum audias velim. Magno Vicquio quantum debeam, verbis satis explicare non possum. Vno verbo, nullum humanitatis aut comitatis genus prætermisit, quin erga nos uteretur. Libri porro argumentum, ut scis, ingratum opinor τοῖς ἄρα πνέουσι. Polybius fortasse magis ad gustum faceret. At opus non est confectum, inquies, & recte quidem, quanquam multum sane promovimus. Sed ne quid dissimilem, aliquot mensium & fortasse pluscul am moram ea opera desiderat. Hic igitur διασκοπούμενος ἔνθεν κἄνθεν inopia consilij hæreo. Maneo tamen in sententia, si per vos licet

licet, ut insignem hanc benevolentiam aliquo testimonio prosequar. Reliqua saracenus meus στόμα πρὸς στόμα. Voluntati tuæ mos gestus à nobis est. Scripsimus ad fortissimum Heroem D. Harleum τὰ πρῶτα τῶν πρώτων literas εὐχαριστικὰς, pro singulari ipsius erga nos benevolentia, cui tu mihi testis. Spero gravissimum virum factum meum non esse secius interpretaturum. Scripsi etiam ad Amplissimum & doctissimum D. Thuanum. De Manilio summi viri (Scaligerum dico) nihil dum accepi, neque scio sit is liber editus annon. Si quid certi habes, fac me, quæso te ut sciam; simul de semonis illius statu quicquid fuerit tibi compertum. Nobis nunc non vacabat, ut literas ad eum exararemus. Et iam Dei beneficio vergit opus inamabile & inamœnum ad finem amœnissimum, σύν γε τῷ θεῷ, quem oro supplex, ut te servet, & bonis omnibus cumulet. Vale Vir Clarissime & me ama. Lugduni Convenarum, Non. prid. Decemb. cIↃ IↃ Ic.

EPISTOLA VI.

THEODORO CANTERO.

REcreasti me nuper, Cantere virorum optime, literis tuis: quæ eo gratiores erant, quo magis optatæ & diutius exspectatæ fuerant. Noli tamen obsecro deinceps differre mea gaudia: sed singulis nundinis fac me amabo, de tuo statu vel verbo certiorem. Scis tu veteres solitos illo principio in scribendis literis uti: Si vales bene est, ego valeo: mihi hæc sola à te scripta pro epistola erunt. Non quo non idem soleam de tuis epistolis dicere, quod olim dictum est Aristophani de Archilochi jambis, optimam illam esse, quæ longissima: Sed quia scio te hominem occupatissimum, ut cui sæpe pluribus verbis scribere non vacet. De Callimachi loco alias quæremus: iterum tamen tibi dico, ægre mihi eripi sinam, ita eos versiculos esse restituendos:

Τοὔνεκα καὶ νέκυας πορθμήιον οὔτι φέρονται
Μούνη ἐνὶ πτολίων ὅγε τέθμιον οἷσπερ ἄλλους
Ἐν στομάτεσσι νεὼς Ἀχερουτείας ἐπὶ βάθρον.

Etsi inquam invitus facio, ut tibi non assentiar, cujus judicium meri-

merito facio maximi, eruditionem etiam admiror; tamen spero facilius te in meam sententiam venturum, ubi causas emendationis nostræ legeris; quam ut ego in tuam; quum alioquin ea demum à me profecta mihi placere incipiant, quæ intellexerim tibi probata esse aut similibus tui. Vale virorum optime, & nos, quod facis, ama. Genevæ A. D. VIII. Cal. Sept. CIↄ D XCI. Clarissimi viri Lectius & Faius plurima te salute impertiunt, inprimisque magnus noster senex, imo semo, cui grata nuper à te salus.

EPISTOLA VII.

LEONI ABAITSEMA.

DIligebam te, vir eruditissime, ex eo tempore quo mihi primum innotuisti. Mirifice enim conciliarunt me tibi singularis probitas, quæ in vultu elucebat, & eruditio, quæ in sermonibus. Non autem te fugit, natura sua bonos bonis esse conciliatos: utique si ad pietatis & virtutis studia accedat hoc literarum vinculum, quod vel solum poterat me tibi adjungere. Diligebam igitur te antea: nunc etiam amo. Nam postquam hujus urbis juventus fidei nostræ est commissa, impositumque nobis hoc molestissimum Rectoris nomen: unum hoc vehementissime optamus, præceptores illi reperire fideles & qui præclari ejus nominis mensuram impleant, ut ille ait. Multum igitur te amavi, qui ita candide & ingenue offers te nobis. Veni vero ὡς τάχιστα, & tuum adventum mihi fore gratissimum confide. Omnino si quæ nostra est in hoc negotio autoritas, locum tibi polliceor. Vnum à te postulo, ne prius quod molimur in vulgi aures veniat, quam res erit confecta: quod fieri posse cis paucissimos dies, cum veneris ex me cognosces. Vale. Momp. in Volcis Arecomicis Kalend. Febr. CIↄ Iↄ XCII. Ostendit mihi vir optimus & tui amantissimus Bernardinus, quas ad ipsum dedisti. De Tirone quod monuisti, factum bene; nam ego aliud constitueram, nunc voluntati tuæ morem geram.

EPISTOLA VIII.

JOSEPHO SCALIGERO.

DVbitavi diu, vir illustris, auderemne adire ad te, & amicitiam tuam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tuam palam petere atque ambire: quod ne hactenus facerem, pudor me ſemper inhibuit. Quoties enim te, virorum maxime, affari conarer, toties mihi ἄψ ὄκνος ποτὶ χεῖλος ἐλάμβανε μῦθον ἰόντα. Vadum tamen tentare, & fores amicitiæ tuæ pulſare, tandem conſtitui. Nam & deſiderio pridem ardebam tuas virtutes in omni genere ſummas propius noſcendi, & ut auderem contantem impulit ingens illa tua humanitas, quæ nihilo eſt cæteris tuis plane heroicis virtutibus obſcurior. Nihil enim quod in te ſit, obſcurum eſſe poteſt, quem unum quotquot in orbe, pœne dixerim, univerſo Μουσάων ſumus θεράποντες, unice obſervamus, unice colimus. Nam quod pauci quidam reperti ſint, qui ſummis tuis obſtreperent laudibus, certum eſt non judicio eos, ſed morbo agi rapique. Vt qui oculis parum valent, ſolis radios ferre non ſuſtinent: ſic fulgore λαμπροτάτου καὶ φαεινοτάτου nominis tui offendi eos mirum non eſt, qui & ὀφθαλμὸν πονηρὸν, & animum ærugine tinctum habent. At tu, decus unicum literarum, ἄν ἔλαχες, ταύταν per Deum immortalem, ne deſere. Tua autem illa eſt provincia, tuum unius munus, arcana & myſteria literarum ſoli tibi nota, οἱονεὶ ἐκ τρίποδος ἀτρεκεστάτου pandere mortalibus. Equidem, ſi meas literas tibi non ingratas fore intellexero, audebo dehinc compellare te nonnunquam, & ſuper multis quæ me in literis torquent, conſulere. Tu modo obnixe petenti da mihi hanc veniam, ut adire nonnunquam ad te liberum mihi per te ſit: & ut conſulenti reſponſum dare digneris. Vale, vir maxime, & me dilige, qui te pridem ἐξ ἄκρου μυελοῦ ψυχῆς amo, atque veneror. Genevæ. a.d. XVIII. Kal. Jan. CIƆ IƆ XCIII.

EPISTOLA IX.

JACOBO AUGUSTO THVANO.

STimulabat me pridem late didita tui nominis fama, Thuane præſtantiſſime, ut aditum ad te omni ratione quærerem. Flagrabam enim deſiderio, qui te ſumma obſervantia multos jam annos tacitus colerem, noſcendi propius tuas virtutes, &, ſi fas optare, amicitiam tecum jungendi. ἀεὶ γὰρ τὸ καλὸν, ſcis ipſe, ἐφ' ἑαυτὸ καλεῖ,

& quod Poeta ait, αὐτὸς ἐφέλκεται ἄνδρα σίδηρος. Sed quid agerem? aut quam rationem inirem, ut mei me voti facerem compotem? verebar ne si frontem perfricarem, & prior appellarem, statim tu mihi: τίς, πόθεν εἷς ἀνδρῶν; πόθι τοι πτόλις ἠδὲ τοκῆες; Merito; quid enim nos sumus, ut iter affectare ad tuam, ea dignitate viri, eo splendore, addam etiam ea doctrina, amicitiam non dubitemus? Vadum tamen, etsi uti tum judicabam, periculosum, tentare aliquoties memini. nam & ante menses, opinor, XVI recente adhuc Characterum Theophrasti editione, datum à me Hotomano juniori exemplum unum, tibi meo nomine eum officiosissima salute offerendum. sæpe etiam calamum in manus sumsi scripturus ad te, ut hunc saltem affectum meum tibi indicarem, & quod ajunt, palam procarer: sed meum hunc impetum pudor semper inhibuit. Hinc enim quoties hiscerem & te, vir maxime, affari conarer, ἀψ' ὄκνος ποτὶ χεῖλος ἐλάμβανε μῦθον ἰόντα. Tacui igitur, & ignem hunc intra mea præcordia fovi hactenus, unica illa spe fretus, si quando vir omnibus virtutibus ornatus, & de meis studiis optime meritus Ph. Canajus a Fraxinis isthuc veniret, fore tum, fore, ut ipse mihi tuæ amicitiæ talis tantusque pararius fores reseraret. sic ego affectum in te meum sustentabam, cum ecce offeruntur mihi à D. Stabaterio tuæ ad ipsum literæ, in quibus non solum honorifica nostri nominis mentio facta: sed etiam amicitia tua, quam tanto ambiebam opere, amice adeo & benigne oblata. Quid dicam? non enim possum verbis gaudium hoc meum exprimire. Ten' meam amicitiam expetere? ten' priorem lacessere? sic me Sophia ἣν μόνην νυκτὸς καὶ ἡμέρας πρεσβεύω amet, ut ego me ἐμακάριζον talis εὐτυχίας. Habe igitur me deinceps, ὦ θεία καὶ ἱερὰ κεφαλή, habe non amicum, [unde enim? ἐπεὶ φιλότης ἰσότης:] sed unum ex iis qui te colunt, qui te observant: qui denique tuo nomini devotus pridem sim, ac porro sim futurus. Quod si Deus cœptis aspirarit, faxo ut quantum animo isto in me tuo glorier; omnes norint. Habeo autem [quando libenter te hoc quoque sciturum video] inchoata multa, affecta quædam, pene perfecta etiam nonnulla;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

quæ si olim publicavero, luminis fortasse aliquid nostro nomini, rei certe literariæ lucis nonnihil videtur posse accedere. quo in genere sunt duo non indiligenter conscripta nobis monobibla: alterum de venatione amphitheatrali: alterum de Circensibus. Lipsius enim, qui hanc provinciam pridem susceperat, uti vides, tacet: & sunt tamen non pauca, in quibus mihi neque cum illo neque cum doctissimo Fabro convenit. Est in manibus & Suetonius, cujus novam editionem menses amplius bis novem parturimus: sed desunt præter ingenioli vires omnia subsidia. Tu si quid habes, qui in tua pueritia ista omnia perdidicisti, oro, obsecro, adjuva. In Athenæo recensendo feliciores fuimus: multa enim ex manuscr. codicibus habemus, quæ mirifice nos juverunt. Vellem in Synesio, quem ego auctorem plus hisce meis oculis amo, par felicitas contigisset. Est in manibus etiam Arriani Epictetus, liber, ut nosti, vere aureolus, quem J. S. magni apud suos nominis homo sic Latinum fecit, quasi jurasset omnia non vertere sed pervertere. Hæc aliaque id genus multa in hoc nostro qualicunque otio paramus, futura σὺν τῷ Θεῷ aliquando egregiæ nostræ in literas voluntatis & φιλοπονίας momumenta. Non enim inficias iverimus, etsi quantum profecerimus hactenus, nos sane pœnitet, magnam tamen fuisse nostram ad bonas artes serio discendas ὁρμὴν, magnum impetum. Cæterum tempora quæ sint vides: quam inimica hisce studiis, quibus hodie nullus usquam fere gentium honos; quid honorem dico? verius dixerim, locum vix ullum esse, ubi tuto liceat his ἐνδιατρίβειν καὶ σχολάζειν. Itaque ἐγκαλυψάμενος involvo me in meos libros, & quando publice minus possum, mihi certe quotidie conor prodesse. Si tui similes, vir eximie, perdita, heu, perdita nostra Gallia multos haberet, non sic jacerent bonarum scientiarum studia, esset fortasse, esset tum nobis in aliquo charissimæ patriæ angulo locus. Nunc & illa funditus, nisi Θεὸς ἀπὸ μηχανῆς adjuvet, periit. & nos quoque cum patria animo æquissimo, si ita visum τῷ κρείττονι, interitum feremus. Interea Deum Opt. Max. venerari non cessabimus, ut te tuique

similes illa τοῦ χρυσοῦ γένους λείψανα oppido quam pauca amet, servet, æternumque sospitet. Vale vir maxime & me ama. Gen. a. d. VI. Kal. Nov. CIↃ IↃ XCIII.

EPISTOLA X.

THEODORO CANTERO.

BInas à te, clarissime Cantere, literas à nundinis autumnalibus accepi: ipse ad te toties ab eodem tempore scripsi. Meas te non accepisse tam indigne fero, quam lætor te meum silentium clementer adeo & benigne interpretari. Sic enim ais, sive scribam, sive non, de meo in te animo nunquam dubitaturum. O vocem mihi suavem & animi candidi certissimum testem! Nam fere ita fit, ut ex nostris moribus aliorum facta æstimemus. Tu vero mi Cantere, non falleris, θεὸς δ' ἐπιμάρτυρος ἔστω. Sive igitur crebras sive nullas à me literas contingat tibi accipere, sis certus & illud alte imbibe, Canterum in imis medullis Casauboni esse inscriptum. Amavi vestrum nomen non multo postquam literas cœpi posse per ætatem amare. Accessit postea grandis stimulus notitia tui & morum tuorum; quos ego deosculor. Nam etsi de facie notus mihi non es, tamen ex multorum sermonibus & ex literis tuis [nam οἷος ὁ θυμὸς οἷος ὁ λόγος] tam mihi perspecta est simplicitas animi tui, quam ex libris pridem tuis cognita singularis eruditio. Iam vero cumulum attulit filius tuus, qui apud nos aliquot jam agit menses, de quo nihil aliud possum dicere, quam quod illa apud comicum, esse illum αὐτότατον σόν. Equidem μὴ ὤρασιν ἱκοίμην, si vidisse unquam meminerim modestiorem, honestiorem, aut spei melioris adolescentem. Itaque cum has virtutes etiam in alio non potuissem non amare, quid censes facturum in eo, qui tua sit vera εἰκών? Quod si pateretur fortunæ nostræ tenuitas, facerem rebus intelligeret, non verbis meum in se animum. Ac licet voluntati non respondeat facultas, tamen quibus rebus cumque potero, officio meo non deero. Tu in utramque aurem, mi Cantere, quod ad hanc curam attinet, dormi. Obtuli illi à principio, uteretur meis omnibus, non secus ac suis. At tu quid tibi vis cum isto fidejus-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

fidejussore Comelino? Novi sane probitatem & facultates D. Comelini; sed mihi instar multorum Comelinorum est Canterus. Quare hæc missa face deinceps, & me amare perge. Omnia mea tua sunt & tuorum. Vale, raptim Genevæ a. d. VI Non. Mart. CIↃ IↃ XCIIII.

EPISTOLA XI.

JOSEPHO SCALIGERO.

AVsus eram nuper post longam contationem scribere ad te, maxime virorum, teque orare, ut me in eorum album recipere velles, quos amicitia tua dignaris. Fecerat me ut auderem singularis illa tua & admirabilis, cujus longe lateque fama didita, humanitas. Mox literas a Thomsone meo accepi, quibus & se ajebat salutem tibi meis verbis nuntiasse, & tuo me nomine vicissim salutabat. Lætabar jam immensum tali nuntio, & quod fores mihi ad tuam amicitiam patere viderem, gaudio, mihi crede, triumphabam. Ubi vero ad illam partem veni quæ erat de tuo judicio nostrarum scriptiuncularum, tum stupere ego, mirari, & in εὐγνωμοσύνης tuæ καὶ χρηστότητος contemplatione totus defigi. Nam quid aliud esse dicam, cur tu me iis oneres laudibus, quarum partem vel minimam sim impudens si agnoscam? O pectus vere aureum! o animum vere magnum, vere divinum! voluisti nimirum, vir illustris, animos facere dubitanti; & specie laudationis hortari ad majora. Te sequor, maxime virorum; tibi parebo: ac licet ut credam quidem tibi de me plus quam mihi, nunquam adducar; tua tamen auctotitate fultus audebo deinceps ea, quæ absque te fuisset nunquam eram ausurus. Cujus enim reformidabo miniatulas ceras, si Scaliger meas esse aliquid putat nugas? Equidem Scaligero uni probari malim, quam cæterorum omnium suffragiis contra quemvis alium, atque adeo ipsum te, coronari. Si aliter loquor ac sentio, tum me omnes Musæ Gratiæque omnes oderint. Sed de tuis laudibus non est hic locus. Quin ego te potius oro, ut quando cœpisti errare ac decipi in judicando de nostris scriptis, errare ac decipi porro te patiaris. Nam si semel ad meorum lectio-

nem ignem illum acerrimum ingenii tui admoveris, ilicet, πάντα τὰ ἡμέτερα οἴχεται. nam etsi φιλομαθέστατον, & earũ artium, quæ te in cœlum evexerunt, studium acre insitum mihi a puero fuisse non negaverim: tamen quod ingenue fateor, neque illa ingenii præstantia a Deo sum donatus, neque iis præsidiis fui unquam instructus, quæ sunt illis ἅπαξ ἁπλῶς necessaria, quibus inter proceres reip. literariæ, [quorum tu princeps es] locus sit aliquando futurus. Itaque cum in adolescentia, [etsi ὀψιμαθὴς, & postquam a patre discessi αὐτοδίδακτος, quodque te non fugit quale sit, hic agens,] spem aliquam de meis studiis supra vulgus concepissem, nunc qui videam spem meliorum, quæ me hactenus sustentabat, penitus esse ereptã casu patriæ nostræ, quæ ne te quidem retinere valuit: remitto paulatim acrem illam contentionem, quæ me ante stimulabat, nec somnos carpere sinebat, tuos, domine, reputantem triumphos. Quo magis miror tantopere potuisse tibi quicquam a me profectum probari. Me vero ne sinat Deus ὠρεγαιονικέσθαι, si quo minus quicquã meorum ad te mitterem, alia re factum, quam quod omnia illa, uti erant, ita judicata mihi sunt tuo conspectu parum digna. Scaligero enim aliquid legendum obtrudere, plus aliquanto semper quam publice edere putavi. Nunc quando mihi tuus amor notus est, tuaque ista tanta perspecta facilitas, audebo, si quid paullo curatius edidi, aut deinceps editurus sum tibi offerre. Strabonem imprimis habere te munere meo volo: quem autorem cum ex tuis maxime scriptis cepissem admirari, conatus sum ex parte mendis fœdissimis quibus totus scatebat liberare, ac præstitissem fortasse, quantum, te excepto, non quivis οἷοι νῦν βροτοί εἰσιν, alius, nisi omnia mihi tunc temporis adversa contigissent. Sed profecto illud opus non ut partus legitimus ingenioli nostri, sed ut ἔκτρωμα ἑξάμηνον haberi debet. Constitui igitur unum exemplar percurrere, & quædam emendare, priusquam illud tibi trado. Quare sustine te quæso paulisper, & adhuc a Strabone nostro oculos abstine: spondeo brevi te exemplum paullo melius & accuratius habiturum. Mittam, ut spero, & Suetonium, proxima fætura: scriptorem ut scis

magnum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

magnum,&quem molli brachio nimis videntur tractaſſe,quicunque hactenus ejus emendationem atque interpretationem ſunt profeſſi. Nos quid in eo præſtiterimus neſcio: diligentiam certe adhibuimus,ut in hoc rerum noſtrarum ſtatu, non parvam. οὐ γὰρ δεῖ ἀφειδεῖν τῶν ἀναγνωσκόντων, ut docuit me gravis ſcriptor Strabo. Docuiſti & tu,vir ſumme,exemplo tuo;cujus quidem longe veſtigia ſemper adoro. Habemus & alia multa in manibus, cum in iſto literarum genere,tum in aliis: ſed & illis & nobis ipſis quid futurum ſit, θεῶν ἐν γούνασι κεῖται. Vale Scaliger, Auguſtum mihi nomen. Genevæ,a.d.IV.Non.Mart. CIƆIƆXCIV.

EPISTOLA XII.

IACOBO BONGARSIO.

Non eram ſcripturus ad te ante proximum mercatum Argentoratenſem,neque enim argumentum habebam,& ego ita nunc ſum occupatus,ut vix anima reciprocare liceat. Repente oborta multiplex ὑπόθεσις ſcribendi. Nam & nobilis hic D. a Burghauſſen,& præceptor ejus Tobias Scultetus tibi per me voluerunt innoteſcere. Quare differre non potui,quin has ad te exararem. peto igitur a te,ut & nobiliſſimum adoleſcentem, omnibus virtutibus inſigniter ornatum, D. a Burghauſſen, & præceptorem illius magna eruditione virum,Poëtam optimum, in tuam amicitiam recipias,ut tibi a me de meliore nota commendatos. Deinde gratias tibi ago gratiſſimas pro tuo munere, quo nihil mihi gratius, nihil oportunius poterat accidere. Ego jam per annum integrum & amplius cruciabar exſpectatione ejus libri. noram enim ante quadriennium fere miſſum fuiſſe ab Urſino ad Plantinianos. beaſti igitur me. & ſane juvabunt me nonnihil notæ Urſini,etſi de Italis hodie, quod ſit meum judicium, non exſpectas. Urſinus quidem doctiſſimus Vir eſt,& de literis,ſi quis alius, optime meritus. Sed ego miror eum toties noſtras Tranſalpinorum emendationes ignorare. emendat enim fere ea tantum, quæ pridem ſunt Turnebo,aliiſque Tranſalpinis,ut ipſi appellant, animadverſa. De Policra-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

licratico per te primum intellexi: neque enim in eo catalogo erat, quem vidi. mox librum accepi missum a Comelino. quare libero te cura. Martyrologia expeto cupidissime: & dum in Germania es, quæso te, erue mihi alicunde Nicephorum utrumque nondum enim potui ulla diligentia consequi, neque Leonem Africanũ. Fragmentum quod misisti, etsi, ut judicas, nimis antiquum non est, erit tamen usui, extabitque hujus beneficii memoria. Quod castigas moram meam, scito auctore te me lentum esse. servo enim sub claustris epistolam tuam quandam auro contra caram, qua mones amicissime, existimationis meæ rationem habeã. Castigas etiam levia quædam mea, quæ mihi exciderunt illam epistolam habeo pro tuæ summæ adversum me benivolentiæ grandi testimonio. itaque tuo consilio uti in posterum constitui. terrent etiã naufragia famæ, quæ video facta esse ab iis quos tu nosti. Suetonius tamen pene editus est. eramus in libro VII. cum ista scribebam. Supersunt animadversiones meæ, opus, vere dicam, laboriosum. ubi fuerit editus, faxo habeas exemplum statim: modo sciã ubi sis futurus, & quo mittendum. De conditione Monspeliensi tibi prorsus assentior. & miror nonnihil ita eam extolli a D. de Fresnes. Equidem ita nullam spem hic habeo, ut facile potuerim paulo meliorem conditionem probare. Sustinebo tamẽ me, &, quod feci hactenus, Deo atque amicis meis mea commendabo. Scaliger indicavit mihi D. Busenvallium tuis opinor impulsum literis, multa mea causa fecisse in negotio Wottonico. Officii igitur mei esse duxi gratias illi agere. Mitto fasciculum, quem velim quam diligentissime fieri poterit, cures perferendum. Vale. Genevæ a.d. XIII. Kal. Iunias CIƆ IƆ XCIV.

EPISTOLA XIII.

RICHARDO THOMSONI.

Accusas silentium meum, charissime Richarde, immerito. Scripsi enim, & prorsus tecum, si aliis rebus nequivi, hoc saltem officii genere parem calculum ut haberem feci. Scripserã etiam

ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ad maximum Scaligerum ante quatuor menſes amplius: ac deinceps ad te etiam ſcripſi aliquoties. ſi meæ diligentiæ mihi fructus periit, eſt ego cur doleam, non cura te vapulem. qui perſuaſus eſſe debes, ſeu ſcribam, ſeu taceam, in amore tui conſtantem & ἀδαμάντινον me fore. ſin ita es comparatus, ut paucorum menſium ἀπροσηγορία labefactari poſſe amicitiam noſtram putes: vide quomodo tui magiſtri, illius veteris dico ambulatoris, κυρίαις δόξαις, quibus te eſſe addictum ſcio, poſſis tueri. Sed profecto & tibi & mihi de meliore luto Titan præcordia finxit: quare μεμψέων quidem ἅλις. Duas autem a te poſtquam Lugdunum veniſti literas accepi: quæ me quidem tantæ χαρμοσύνης ἐπέβησαν, ut jam triſte nihil poſſe accidere mihi ſtultus ego crederem. Cum ecce ſub idem tempus quaſi fulmen οὐρανόθεν ἐνσκήπτει, quod me pœne tibi meiſque abſtulit. Raptus enim eſt his diebus in ſedes μακάρων ille vere μακαρίτης Petrus Chevaleri⁹ dulciſſimũ mihi nomen. cujus in morte quantam jacturam fecerint mea ſtudia dicerem, niſi animus memoriam triſtiſſimi caſus refugeret. Sed & ille nimirum mortalis erat: & nos quoque illum, cum Deo viſum fuerit, ſequemur. Crede mihi, nunquam magis imbibi illud: *Vitæ ſumma brevis ſpes vetat inchoare longas*: etiam illud accrede, amiſiſſe te amicum de meliore nota. Sed redeo ad tuas, quæ profecto maria quædam gaudiorum mihi attulerunt. Primum illud quanti me æſtimare putas, quod tuo neſcio quo ſtratagemate factum, ut ille mortalium ἅπαξ ἁπάντων κριτικώτατος tanti noſtras nugas faceret, quanti tu quidẽ ais. Scis ipſe, me qui meorum pretia novi, ejus oculis dignum nihil judicaſſe quod eſſet a nobis profectum. Si ipſi aliter videatur, patiatur, amabo, me hac in una re δίχα φρονεῖν. Sed tu nimirum hominẽ faſcinaſti. Quod ſcribis de Empirico; ſemel velim ſtatuas, me meaq; omnia tua eſſe tibiq; patere ut tua. Sed quod ad N. N. attinet, noſti hominem: noſti mores: noſti quid apud eum poſſim: hoc eſt quam nihil poſſim. qui videtur in ſuam perniciem conjuraſſe. Nam quod tu putas eum hic eſſe, falleris: poſtquam ſemel abiit ante menſes octo aut novem, ex illo ſemper non quidem per Elyſios

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

campos,ſed per Germaniā ἀλᾶται, πλανᾶται καὶ ἀλύει.ita enim plane audio ἀλύειν eum,ut neq; domum redire neque alibi aptas ſedes reperire queat. O hominem dignum cujus te miſereat! Spes illa quam tuis literis facere mihi videris, tuum in me animum magis magiſque mihi teſtatum facit. Sed quod Scaligerum ſcribere memini,quis γλαῦκα Ἀθήνας; Tu nihilominus æternū me tibi devinxiſti: cujus amorem, fidem,& merita nunquam non prædicabo. Libros nondum accepi quos mitti a te tua epiſtola ajebat. Noſtrorū enim merces nondū venerant cum hęc ſcripſi. Quicquid mea cauſa impenderis,id cui refundi velis fac me certiorem: alioquin carebo hoc fructu amicitiæ tuæ: tua enim opera non utar. Mandaveram Probo noſtrati,ut exemplar Concordantiæ Græcæ a Stephano editæ tibi curaret deferundum: reverſus affirmavit feciſſe. Ego nunc Ariani Diſſertationes publice expono, cujus aurei libri neque Schegkius neque Wolfius umbram viderunt. O Philoſophum! O dignum tuo excellenti ingenio campum! quare ſi me audis, rape mihi hanc palmam dum adhuc in medio eſt poſita. offero tibi quicquid habuero, quod juvare te poſſit. Moliebar ipſe aliquid: ſed melius hoc onus in tuos valentiſſimos humeros incumbet. nos omnibus malis infirmi ſumus, tamen quid fieri poſſit utcunque poſſumus animadvertere. Suetonium ſcis mihi eſſe ad manum, in eum ſi quid habes quæſo adjuva. Procopij libellum quē tam blande offers, ſi ſemel pellegero remittam ſtatim. Agathias doctiſſimi Vulcanii ubi eſt? non enim comparet his nundinis. Quid ille τετραγωνισμὸς τοῦ κύκλου; quando exſtabit? Beatum te qui talis viro ὁμιλίᾳ fruaris. Ovum quod miſiſti eo gratius fuit, quod & a tali viro erat, & me non ſemel valde vexaverat. non enim mihi ſtomachus paſſeris marini, ut cibos ferreos concoquam. Salus a Douſis, viris nobiliſſimis & doctiſſimis, item ab eruditiſſimo Vulcanio ſic mihi grata ut nihil queat magis. Spondeo tibi ſcripturum ad ipſos, ut primum occaſio fuerit oblata: nam nunc quidem nullo poteram modo. Vxor, ſoror mea, & ſorocula tua te ferunt oculis, & plurimum ſalvere jubent. Salutat te & ſapientiſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſimus Lectius noſter. Vale corculum meum. Genevæ a. d. VII. Kalend. Majas CIƆ IƆ XCIV. Ante alios ſalutat te frater Paulus Stephanus. Dionyſa cum iſta maxime ſcriberem ſic ægrotabat, ut de ejus ſalute medici inciperent dubitare. Deus illi, tibi nobiſque adſit. Iterum vale.

EPISTOLA XIV.

IOSEPHO SCALIGERO.

EGo vero ſcribendis ad te literis non defatigabor, ut ut perfide mecum agant, quibus meas hactenus tradidi. Audio enim nullas te mearum adhuc accepiſſe: cum poſſim liquido jurare ternas jam ad te literas eſſe a me datas. Nam poſtquam de tuo in me animo factus ſum certior, habui nihil antiquius, maxime virorum, quam ut te affarer, & tibi gratias agerem. Multorum ſiquidem ſermonibus, ac literis nonnullorum (imprimis autem Thomſonis mei) intellexi, probari tibi noſtra ſtudia, &, quod ille ait, noſtras te eſſe aliquid putare nugas. Agnoſco, vir illuſtris, candorem animi tui: qui tantus eſt, ut cum, fatente invidia, mortalium ſis κριτικώτατος, videaris tamen in æſtimandis alienis ſcriptis, meis certe, plus χρηστότητος quam κρίσεως adhibere. Merito igitur te a teneris annis unum colo, unum veneror; merito etiam unum te nunc amo, qui fores amicitiæ tuæ tam benigne aperuiſti mihi: mihi inquam, qui quidem in votis illud unum habebam, ut qua obſervantia te tacitus proſequerer, ipſe non neſcires. Perit enim procari, ajunt, ſi latet. Norunt omnes qui me norunt, imo novit ὁ καρδιογνώστης, quam alte ſit in corde meo Scaligerorum illuſtre nomen inſculptum, quamque ſæpe factum, ut aut cum indoctis, aut perverſe doctis, ut quiſque obtrectare veſtrum nomen auſus eſſet, res mihi fuerit. Vel Cornelius quidam tibi ſat ſcio, notus, teſtis ſit meæ πρὸς σε ut ita dicam, ἐχθρείας. Verum ille & quicunque κορνηλιάζουσι, ſolemnia inſaniunt, & animi ſui morbum produnt nimis. Tu vero, ſumme virorum, perge obſecro rem literarim divini illius ingenii tui radiis illuſtrare. Quod ſi non ingratas tibi meas eſſe

literas intellexero; non dubitabo posthac sæpius te compellare, teque in multis, si per te licet, magistro uti. Atq; utinam, iterum utinam fecisset Deus Opt. Max. ut στόμα πρὸς στόμα te alloqui, & suavissimo atque exoptatissimo tuo conspectu frui liceret. O illos μακαρίους τῆς θέας, quibus tale concessum est spectaculum. nobis non datum est θεόθεν esse tam felicibus. Quanquam fallor equidem; nam ego, te vir nobilissime, in oculis, in ore in pectore habeo, habeboque ἀδιαλείπτως ἔστ' ἂν γοῦνα ὀρώρῃ. Scripsit nuper ad me adolescens eruditissimus & mihi charissimus Richardus Thomson, se isthic telam nescio quam esse orsum, quam si pertexeret, ἐλπὶς ἂν ἦν τοῦ λοιποῦ σοὶ μαθητεύσειν. ὅπερ γένοιτο ἄν μοὶ χάρμα πάντων χαρμάτων ἀντάξιον Sed cur id consilium sperem exitum habiturum, caussam nullam video. Nam ego quis sum? aut quis γλαῦκα Athenas? Quare ista quidem censeo omittenda: & quod feci semper hactenus, me meaque studia Deo permittenda. qui si nos οὐδὲν μέγα φρονεῖν in his studiis voluerit, illud nimirum fortiter usupabimus, ἔπου τῷ Θεῷ. Interea tamen ne hic nihil agamus, lectitamus semper aliquid, & amicorum κελεύμασιν impulsi, quædam edere paramus. In his est Suetonius: quem pro virili nuper emendavimus & locis multis illustravimus nova luce: Eum ut publicem urgent amici: nec deest interdum voluntas. Sed tu mi Scaliger, stimulum acerrimum atque adeo πειθανάγκην aliquam admoveris, si aliqua juvare me hac parte dignatus fueris. Quod ut facias, te etiam & etiam oro atque obtestor. Cetera quæ in manibus habebamus, tantisper suspendimus, donec aliqua divinitus lux nostris studiis affulserit. Quod quando sit futurum, aut τὴν ἀρχὴν sit ne aliquando futurum, novit ille ἀειστοτέχνας summus rerum arbiter. Eum supplex veneror, maxime Scaliger, ut te nobis quam diutissime salvum servet & incolumem. Vale, & me ama. Gen. a. d. VII. Kal. Majas. CIↃ IↃ XCIV.

EPISTOLA XV.

IANO DOVSAE F.

ACcipe a me, adolescens doctissime, tenue munus & levidense:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

verum amoris in te maximi teſtimonium fideliſſimum. non faciam tecum paria, fateor; neque ἀντάξιον θῶρον ei rependam quo me nuper affeciſti: ſed noſti, mi Douſa, vetus verbum: εἰ πλέον εἶχον, πλέον ἐδίδων tuum quidē illud carmen, quo me ante aliquot menſes donaſti, plane erat χρυσοῦ καὶ ἀργύρου ἄξιον ἀντερύσασθαι: ſcriptum quod ad te nunc mitto, quanti ſis æſtimaturus neſcio. Ego ſane vereor ut ſatis prudenter feciſſe vobis iſthic videar, qui præter morem σχεδιάζειν auſus ſum, & temeritatis aleam ſubire. ſed quid me ad hanc ſcriptionem impulerit, ab illis ipſis audies, qui hoc totum negotium mihi intriverant. neque enim dubito quin Canteros juniores, par fratrum excellens, & mihi chariſſimum ſis viſurus: illi πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν tibi narrabunt. Vnum ſcio probabis, pietatem meam in illum quem ambo ἐξ ἴσου miramur. ſed tua ſors felicior, cui etiam præſentem intueri & ambroſia ſermonum tanti herois paſci datum. nobis non licet eſſe tam beatis. itaque quod ſolum licet, procul miramur & veneramur. Cum ab eo ſemone diſceſſi, quicquid ſupereſt admirationis in te conſumo, adoleſcens doctiſſime. facile enim ex iis quæ adhuc vidi, quam frugem factura ſit hæc ſeges, quæ adhuc in herba eſt, auguror. Deus Opt. Max. adoleſcens nobiliſſime, tua ſtudia proſperet, tuam juventutem regat, vitam totam omnibus bonis cumulet. Quod ſupereſt, duo quæ a te petam habeo. alterum, ut apud maximum parentem tuum in gratiam me ponas; alterum, ut me veſtri nominis ſtudioſiſſimum conſtanter ames. Vale, & diu vive, diu flore. Genevæ a. d. VI. Kal. Septembr. CIƆ IƆ XCIIII. Richardo noſtro, quem ego adoleſcentem juxta cum oculis meis amo, quid factum ſit, & in qua illum quæram proſeucha, ex te ſcire cupio. nam poſt ejus Stada profectionem nihil mihi de eo compertū. Hoc quoque a te peto, ut quid paret, quid moliatur magnus Scaliger, ſignifices. Comelino mandavi, ut unum tibi exemplar Apologiæ mitteret. item unum doctiſſimo Vulcanio, quem meis verbis ſalutes velim.

EPISTOLA XVI.

CONRADO RITTERSHVSIO.

NÆ tu me non noſti, vir doctiſiſme, qui diu te contationeais Impe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

impeditum, quo minus ad me scriberes. Si tuæ voluntatis ad me vel tenuis ulla suspicio pervenisset, ademissem tibi pridem dubitationem omnem, teque prius lacessissem. Quid enim mihi queat esse jucundius talis tantique viri amicitia? Ego vero tacitus te pridem etsi ignotus amo: nempe ab illo tempore, quo primum licuit in manibus N. nostri tuas in Oppianum lucubrationes leviter inspicere. Quod etsi leviter à me factum & raptim, facile tamen jam tum animo concepi præstantiam ingenii tui: quia non cadebat opinione mea tale institutum in plebejum & vulgarem animum. Quid enim aliquis de plebe Jurisconsultus literas Græcas curet? quid illi cum elegantia summi vatis? aut quid hoc πρὸς τὰ ἄλφιτα quæ sola vulgus quærit? Merito igitur te amo, mi Rittershusi, qui nostras literas non ames solum, sed tam diligenter, tam feliciter colas. Atq; ego non possum exprimere quantum perceperim ex eo gaudium, quod testandi amoris mei erga te tam opportuna occasio se obtulit. Quem enim amiseras vereque perdideras ingenii tui fœtum, ecce eum tibi mea opera & fide redivivum. postea enim quam de tua re & injuria quæ tibi facta erat literis tuis sum certior factus, constitui illico omnem mihi machinam esse adhibendam, omnem lapidem movendum, ut tibi per me satisfieret. quin hoc vere possum affirmare, antequam ulla inter nos intercederet notitia, sæpius me tuam vicem cum N. expostulasse. quod non eo dico, ut mihi gratiæ apponatur. neque enim captare illo facto tuam gratiam potui, cum tu mihi adhuc notus non esses. sed enim quia jus & fas ab amico violari intelligebam, quod in me fuit, obstiti. Falleris vero toto cœlo totaq; terra, si me putas apud senem illum optimum quicquam posse, aut ad ipsius bibliothecam ullum habere aditum, æque ac tu, mi Rittershusi, qui tanto intervallo abes. nam etsi amicissime & conjunctissime vivimus, tamen ea hominis morositas est, ne dicam aliud, ut plane sit mirabilis in multis ejus vita. Quod igitur eo absente ausi sumus claustra revellere & omnia διφᾷν, ut tuum librum tibi mitteremus repertum, mihi crede, Ilium expugnavimus-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

mus. An tu neſcis qua difficultate, quo annorum ſpatio Xenophontem ſuum Leunclavius ab illo receperit? Deterior tua erat futura conditio, niſi παρὰ προσδοκίαν meam audaciam Deus adjuviſſet. Tu nunc mimum tuum agas vide: hoc eſt, caveas ne tua opera de hac re quicquam unquam reſciſcat N. noſter, cujus ingenium ſic eſt, ut ſi non refrices memoriam, de ea re verbum nullum ſit facturus: ſin facturus: ſin ulla via quod conſcia ejus uxore & filio N. geſtum a me eſt reſciſcat, dici nequit quantum turbarum ſit excitaturus. Ille vero καὶ πεκλαινέσθω καὶ παλαμάσθω ὅ, τι οὖν. οὔ μοι μέλει, τὸ γὰρ εὖ μετ' ἐμοῦ. Quod ſupereſt, te oro, fœtum hunc tuum ne diutius comprimas, ſed liberes tandem, & ejus editione de ſtudioſis bene mereri ne differas. Vale & me ama. Genevæ a. d. IX. Kal. Sept. CIƆ IƆ XCIV.

EPISTOLA XVII.

JOSEPHO SCALIGERO.

MAgna & inſigni injuria ſum nuper à Commelino affectus, vir illuſtris, literas enim ad me tuas, quas ego omnibus gazis prætulerim, non reddidit, ſed perdidit. O jacturam gravem & magno æſtimandam! Sed erat nimirum in fatis ut ſuperiores nundinæ Francfordienſes multis nominibus mihi eſſent ærumnoſæ. tot res adverſæ ſimul eodem tempore mihi evenerunt. quibus tamen magna ex parte levatum me putarem, ſi tui colloquendi, hoc eſt tuas literas legendi, & affectu pio μυριάκις oſculandi facultas fuiſſet. Librum quoque dono a te miſſum audio, quem nondum accepi: nec mirum; libri enim nondum ſunt Francfurto allati. Interea magnas tibi, imo maximas grates ago, vir maxime, pro iſto tuo in me affectu; proque eo quod me tuorum ſubtiliſſimorum & graviſſimorum ſcriptorum lectione dignum judicaris. Non omnino ſane falleris. nam imitari nec ſcio nec poſſum: at mirari ſcio, & Deum Opt. Max ἐκτενῶς καὶ ἀδιαλείπτως orare, ut quia facultatem tibi dedit talium ſcriptorum, addat & voluntatem. Nos noſtraque ſtudia gravis quidam caſus prope afflixit. Accidit enim

ut An-

ut Anglus ille nobilis de quo proximis meis ad te scripsi, in molestias maximas, non sua culpa, me conjecerit: sed perfidia quorundam mercatorum, quibuscum illi res sæpe fuerat. propterea nunc ad illum scripsi in Angliam: easque literas quia isthic plurimum me à te amari confidebam, tibi misi, ut, si grave non est, eas tu quam primum in Angliam mittendas cures. Vides quam familiariter tecum agam, vir maxime; sed qui ita sim erga te affectus, ut tua caussa libentissime omnia sim facturus, ausus sum (præsertim cum aliter facere non possem) te hoc rogare. Scribo etiam ad Thomsonem studiosissimum mei virum, ut si quid poterit me hic adjuvet. eas quoque literas cures velim & mihi ignoscas. Cæterum accepisse puto te libellum quem nuper misi, & cum eo literas meas: quamquam ut hominum perfidia est, nescio qua fide eum fasciculum curaverint ii, quibus fuit à me commissus. Si vitam Deus largitus fuerit, & otium unquam usquam concesserit, non despero posse me aliquo insigni testimonio animum erga te qualem habeam patefacere. Tibi enim uni ac ferme soli quicquid in nobis eruditionis est [quod scimus quam sit exiguum] acceptum ferimus. pater meus, vir optimus & vere pater, fundamenta jecerat: tui zelo quicquid accessit, superstructum est. Non defuit ad magna animus, non voluntas. defuere præsidia plane necessaria, defuit otium, quo nunquã abundavi: defuit ingenium: non ad hanc vulgarem meam & mei similium eruditionem: sed ad alia majora, ad quæ me hortabatur animus, nisi frigidus obstitisset circum præcordia sanguis. Nunquam tuos aut maximi parentis tui libros in manus sumpsi, quin cupiditate audendi aliquid titillarer: nunquam eosdem posui, qui simul desperatione studiorum meorum adductus, vetus dictum, λάθε βιώσας, probandum tollendumque mihi censerem. Quæ hactenus edidimus, ea pœne invitis expressa nobis temporum & locorum iniquitate: semper enim conscii nobis fuimus, si cura & lima accederet, posse multa emendari & fieri meliora. Probari tibi adeo (sic enim omnes ajunt, & scribunt ad me) genium scriptorum meorum, testis mihi Deus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

hi Deus accidiſſe id mihi præter animi exſpectationem. Sed puto Doctorum raritatem in cauſſa eſſe, cur tantopere noſtra dilaudes. nam qui hodie & jam per aliquot annos in his literis prope ſoli regnare viſi ſunt, ii meo judicio ingenii plus quam altæ doctrinæ habuerunt. Non ſemel de illis mihi in mentem venerit, quod de triumphis Aſiaticis Pompeji dixiſſe Cæſarem ajunt, poſtquam χαυνότητα earum gentium eſt expertus. Sed ſatin' ego ſanus qui te tamdiu à graviſſimis tuis ſtudiis avocem? parce quæſo Scaliger, venerandum mihi nomen, & da mihi hanc veniam, ut tecum aliquando garrire poſſim, Sic me Deus amet, ut ego ex omnibus meis ærumnis conquieſco, cum ad te ſcribo. Videor præſens præſenti os illud σεβάσμιον intueri. Verum deſino, & tumultuariam epiſtolam voto claudo. Deum ſuplex veneror, mi Scaliger, te literarum unicum præſidium quam diutiſſime ſalvum ſervet atque incolmem. Vale, & me ama. raptim in ſummis curis iiſque moleſtiſſimis. Genevæ. Idibus Oct. CIƆ IƆ XCIV. Cum ad me ſcribes, vide obſecro, cui literas trades, ſi iterum tuæ pereant, ilicet perii ego quoque. Iterum vale. In Suetonio & Athenæo aut Polybio ſi quæ habes, vel potius, quæ habes obſervata, ea mecum communices precibus maximis a te contendo. Accedat hæc meis ſcriptis commendatio, quod eorum autor & conditor privatim a te multa fuerit edoctus. O ſi quis me Deus iſthuc transferat, ut te videam μαθητεύειν poſſim. Interea non poſſum diſſimulare exambire me, ut editio noſtra Suetonii aliquo tuo elogio ornata prodeat. Potes vel diſticho, potes vel verſu uno ambitioni meæ ſatisfacere.

EPISTOLA XVIII.

JACOBO BONGARSIO.

Binas ad te jam ſcripſi, nobiliſſime Bongarſi, poſt acceptas illas tuas priores ex Lotaringia, ni fallor: poſtea etiam alteræ mihi ſunt redditæ: quæ mihi qualem lætitiarum cumulũ? Tu qui me aliquid lingua poſſe credis, hoc mihi crede, in ſummis meis ærumnis, ob caſum, de quo nuper ad te ſcripſi, expreſſiſſe à me tuas literas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

non gaudium tantum, sed etiam gestientem illam lætitiam, quæ latere non potest. merito quidem, mi mellitissime & φιλοφίλτατε Bongarsi. merito inquam. soleo enim absque tuis literis in suavissima tui nominis recordatione ex omnibus molestiis acquiescere. Age igitur, amabo, virorum optime, perge me, pœne dixerim, servare & ex iis angoribus eripere, qui pœne me absorpserunt. Nam ut scripsi ad te nuper, Anglus quidam nobilis, meam rem familiarem pæne afflixit: non sine aliqua mea culpa, quod doleo, qui in magna summa sic pro eo spopondi quasi nescirem illud, ἐγγύα. πάρα δ' Ἄτα. vel illud, Νᾶφε καὶ μέμνασο ἀπιστεῖν. ἄρθρα ταῦτα τῶν φρενῶν. Sed laudetur Dei Opt. Max. in me benignitas, quæ oranti præsto fuit. Ille, ille me non fefellit, ut plerique meorum hic amicorum, qui cum possent nulla sua incommoditate, nedum jactura, testatum facere suum animum amicum, maluerunt vetus proverbium tollere, ἀτυχοῦντος ἀνδρὸς εὐθὺς ἐκποδὼν φίλοι. Abeant vero illi & ἐρρέτωσαν, homines tam sancto & gravi nomine indigni. Sed satin ego sanus qui hanc expostulationem apud te instituo? Enimverodum totus animo & mente defixus sum in amoris tui fide, vi & constantia, subiit istorum tui dissimillimorum recordatio. Macte, vir nobilissime, & hanc gloriam quæ paucissimis hoc tempore convenit, magis magisque tibi vindica. Sum autem, ne sis nescius, plane omni nunc molestia exolutus. Nam hic omnibus satisfeci ad summam ▽ 230. exceptis 48. quos meo nomine Parisiis soluturum se obtulit alter quidam Bongarsius, Bullionius, vir quem virtus & eruditio juxta commendant. Tu carmen votivum mihi concinna è tantis molestiis elapso. Eidem charissimo Bullionio pridem aliquot Apologiæ exemplaria dedi Lutetiam perferenda, & iis offerenda qui me illic amant. in his tibi unum inscriptum est, & aliud clarissimo Puteano, cui & misi eadem via tuum Plinium cum Ennodii Panegyrico. Quid? tu me putas malæ fidei debitorem, qui tot litteris de eo libro mittendo me appelles? nonne si meas omnes fortunas, si quicquid mihi carum est a me peteres, nedum rem tuam, verbo semel voluntatem tuam in-

dicasse

dicaſſe eſſet ſatis? De Suetoniis, euge euge, O factum bene quod attuliſti. ſed quando illos videbo? nam ſane fervet opus. Heus tu vero, qui meam lentitudinem caſtigas, quid tibi vis? nonne tute mihi epiſtola quadam ante annum & quod excurrit auctor procraſtinandi fuiſti? illam dico epiſtolam quæ ſapientiſſime, mellitisſime ſcriptiunculas aliquot meas nimis quam leves exagitabat. Mi Bongarſi, Deum teſtor, cum a te plurima mihi jucundisſima ſint in me profecta, nulla tamen re æque me tibi obſtrinxiſti, atq; illa aurea epiſtola: quam ego ſervo non ſub clauſtris, ut ille ait, ſed ἐν δέλτοις φρενῶν inſcriptam. ſcias igitur me tuo conſilio uti, & quæ paro ad edendum, ea bene & naviter concoquere, ut ſi fieri posſit nihil niſi bene coctum exponam. Ad Suetonium putavi me breves notas ſcripturum: Ecce autem magnæ molis ſurgit Commentarius; necdum tamen finis. In eo libro, amicisſime virorum, periclitatur omnis noſtra exiſtimatio in his literis. Nam ſi, quod inſtitui, Deus dederit abſolvere, audebo dicere nihil ad noſtra, quæ ediderunt interpretes priores. Sed quantis premar temporis anguſtiis, vides: cui quotidie docendum maximo cum labore & diligentia ſępe ut vix ſuffurari privatis ſtudiis aliquot horas ſingulis hebdomadibus posſim. Et miraris meam lentitudinem? magis mirere ſi quid tandem, quod ad tuum guſtum ſit posſit a me elaborari. De Laertio Rom. quam doleo me eum vidiſſe necdum? ille mihi multis nominibꝰ carisſimus auctor. Quid autē iſti per Deum novi præſtiterint? nam jacent ut ſcis Græca ſtudia tota Italia. Si potes, fac videam; ſin, per alios curabo. quanquam noſtrates quotidie in meis mandatis experior nimis quam negligentes, cum tamen nunquam ſine magno ſuo lucro mecum paciſcantur. Sed tandem manum de tabula. Vale amicisſime, charisſime, optime amicorum. Genevæ raptim pr. Kal. Nov. CIƆ IƆ XCIIII.

EPISTOLA XIX.

EIDEM.

NÆ ego dura fronte fuiſſem, virorum maxime, ſi tuas literas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nuper legenti θερμερῶπις αἰδὼς genas non ſuffudiſſet. Tune ut in meis lucubrationibus quicquam præter ἀμυσίαν mireris? tune ut ex animi ſententia ita noſtra dilaudes? Non mentior Scaliger præſtantiſſime, ſed quod res eſt dico: hac tua epiſtola plane alium me quam prius eram, feciſti: jacentem, inquam, erexiſti & ad audendum deinceps aliquid animos feciſti: tantum denique alacritatis ad ſcribendum adjeciſti, ut quicquid unquam mihi reſpub. literaria debebit, [ſi quid debitura eſt] id totum uni tibi in ſolidum acceptum ferri debeat. Quantum tibi tribuam ex eo potes æſtimare, quod probe mihi conſcius quam ſit mihi curta ſupellex, tamen tibi de me ipſo plus quam mihi credere incipio. Hoc tu unis literis aſſecutus es: quid me fiet, ſi quod ſpero, plures miſeris? Sed fallor: nam ut arbitror, quam ingenioli noſtri admirationem [ſic enim loqueris] Characterum lectio excitavit, eam tibi ejuſdem ingenii, ſed non ejuſdem genii, certe diligentiæ non paris, opella adimet, quam auſus ſum ad te muſteam adhuc mittere. Apuleji Apologiam dico, quam hiſce diebus, ὁπότε χρόα Σείριος ἄζει, recenſui ac paullo meliorem feci. Eum librum non dubitavi tibi, vir maxime, προσφωνεῖν: & de tui nominis ſplendore lucem illi fœnerari. audenter nimis. fateor: nam, quid hic dignum quod te a divinis tuis ſtudiis vel tantillum avocet? ſed fecit me audacem fiducia tuæ illius immenſæ ἀνεξικακίας, qua ſi videbor abuſus, quæſo ignoſce & deprecanti veniam concede. Datam mihi ſcribendi ejus libelli occaſionem, ne te pluribus morer, narrabit H. W. nobilis Anglus, qui has tibi, ut ſpero, tradet. Narrabunt & Canterii fratres, clariſſimi viri Theodori Canteri filii εὐγενέστατοι: & qui cum illis apud me erat Wercovius adoleſcens Ultrajectinus optimus & pereruditus. Hi ſunt quos in προσφωνητικῇ epiſtola teſtes allego: quos ego confido huic ſcripto ἐσχεδιασμένῳ patrocinium apud te paraturos. Equidem hoc unum vehementer laboro, ut animum tibi prorſus devotum & καθωσιωμένον probem. Hoc ſi aſſequor, voti reus ſublimi feriam ſydera vertice. Quod ſi hoc amplius impetrare me a te ſiveris, ut meos errores ὁδοῦ πάρεργον caſtigare, & quæ

nescio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nescio docere me digneris, immortalitate me donatum putabo. Hoc majus a te expetere aut exspectare nihil possum. ἐν γὰρ τῷ ἐπίσταθαι κορυφοῦται παρ' ἐμοὶ τ' ἀνθρώπινον ἀγαθόν. Vale, unicum sæculi decus, & me ama. Gen. a. d. Kal. CIↃ IↃ XCIV. Strabonem mitto, qualis ante aliquot annos est editus: hoc est, meis & typographi σφάλμασι scatens. Volui aliquid emendare: deinde opera aliquoties negociis interrupta, mutavi sententiam, & me tibi totum aperui: hoc est, frontem serio perfricui. Salutant te vetus amicus tuus Iohannes Pinaldus, Lectus & Tornæsius.

EPISTOLA XX.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

POsthac igitur literis te meis appellare, Thuane præstantissime, non verebor, quando id tibi gratum fore ex mellitissima epistola tua intellexi. Mallem equidem præsens tui conspectu tuisq; colloquiis interdum frui, meumque adversum te animum alio officii genere tibi testatum facere: sed quoniam omnem ejus rei in præsens facultatem, in futurum etiam spem patriæ prope depositæ status nobis adimit, non committam ut in hoc saltem cuicuimodi officio meam desideres diligentiam. Ac respondissem equidem maturius suavissimis illis literis tuis, nisi illis quoque idem usu venisset, quod iis quas anno ad te misi accidisse ajebas, ut lente adeo atque testudineo gradu ad te pervenirent. ocius aliquanto tuæ ad nos, sed ut arbitror non multo. Accessit deinde & dilata in horas, in dies, in menses denique plures eruditissimi & charissimi Bullionii, cui meas traditurus eram, isthuc profectio, Ex illo intelliges (si modo est tanti) quo studio, quaque animi alacritate in hac publica temporum lue veteres nonnullos utriusque linguæ auctores recensere, eorumque editiones concinnare pergam. In his est, ut nuper etiam scribere memini, Suetonius Tranquillus, scriptor [DEUS bone!] doctus & accuratus, quod omnium minime te fugit, doctissime Thuane: vere enim ad cæteros tuos titulos adjici hic quoq; potest. Eum tantum auctorem

cum aliquando accuratius recensuissem, & non pauca prioribus censoribus invisa observassem, cepi ejus edendi impetum. Sperabam vero levi opera & molli brachio brevique tempore posse me eo negotio defungi, nunc cum ad calamum manum admovi, commentariũ ferme justum scripsi prope citius quam sensi. Non lusero, uti spero, operam. id enim sedulo curatum mihi, ne actum egisse æquis existimatoribus & doctis possem videri: cæteri quid sint judicaturi, οὐ φροντὶς Ἱπποκλείδῃ. Tibi tuique similibus lectissimi judicii viris si satisfacero, omne me tulisse punctum putabo. Hanc unicam mercedem jugis & indefessi studii in literis mei posco. Val vir maxime, & me tui observantissimum amare perge. Gen. a. d. XIII. Kal. Decemb. CIↃ IↃ XCIV.

EPISTOLA XXI.

IACOBO BONGARSIO.

ET discedens in Gallias literis meis tibi valedixi, Bongarsi, amicorum dulcissime, & nunc ex itinere Dei beneficio redux ante alios amicos salvere te jubeo omnium primum: utique eorum, quos absentes per epistolam solum cogor compellare. isthuc si venissem, aut tu hic esses, nullius meorum limen priusquam tuum accessissem. Cujus enim meorum in me vehementior quam tuus affectus est? qui præter alia innumera beneficia quibus me tibi divinxisti, paucis illis diebus, quibus abfui, binas ad me dederas: totidem enim reperi tuas, simul sum domum ingressus. prioribus pollicebaris mihi Africanum Leonem, posterioribus offerebas. faciebas & de Nicephoro spem, quam ego non vereor ne decollet. Tuum est, quod sæpe expertus dico, postquam aliquid promisisti, id quasi debiti loco ducere, & statim fidem solvere. Perge sane: neque enim te possum impedire, ac ne velim quidem, si possim, quominus tuus sim tandem ὅλος καὶ πᾶς asse & libra tibi quæsitus. Ego vero quid aliud possum quam amorem tuum & munificentiam prædicare? quod quidem nuper facere volui cum occasione Ursiniani libri facerem tui mentionem, nam quod ais (volo enim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

lo enim binis tuis sigillatim respondere) librum illum non fuisse tanti: ego vero sic me locutum putabam, ut Lectori planum facerem, multa alia eaque eximia tua fuisse munera, quibus studia nostra adjutum isti. sed huic malo brevi, σὺν θεῷ, medicinam fecero. De loco p. 132. 16. *Citharam autem à jud. &c.* recte mones exstare & aliam γραφὴν Cithara. nec omittemus; etsi alteram putamus veram esse, & rationes afferemus. In Nerone bene scriptū. *Deinde in Orchestram senatumque transit.* nam orchestra in theatro Romano sedes senatorum. & ita loqui auctores solent, sedere in orchestra sive quod idem est, sedere in senatu: veterem illam libelli de illustribus Grammaticis editionem Mediolanensem, quam laudas, tibi periisse summo dolori mihi est. nam equidem nullos neq; editos neque scriptos libros hic nancisci potui, quorum subsidio perpolirem illa ἀποσπασμάτια. Sed nos aliud molimur in eo genere, & de Criticis veteribus ea parata habemus ex antiquis Hebræis, Græcis & Latinis, quæ non promit in suo de Criticis libello ὁ πάλαι ποτὲ ἄλκιμος Stephanus. Venio ad alteram epistolam tuam. De Apollonio Tyrio & Eugippio libero te cura. nactus enim sum apud nostros mercatores. magnam orexin excitaverunt mihi incogniti isti tituli. reperi autem vetus dictum, θησαυρὸς ἄνθρακες. sed editoris culpa nulla, qui vir gravis est, & a venditando fumo alienus. Camerarii de partibus corporis humani vidi nunquam. certe quidem non legi. nam vidisse quidem memini in manibus Stephani: ita tamen ut cum ille meis quotidie libris abuteretur pro suis, fas tamen mihi tangere, nedum pervolvere, non fuerit. non dubito quin ex illo blattas ac tineas misellus in libraria, quam a multis annis non invisit suus dominus, paverit. En hominis! sed continebo me. Lipsii ad Polybium tandem vidi. & vis dicam libere quid sentiam? opus est, labore magno, judicio recto, ingenio denique talis viri conceptum feliciter ac formatum. nemo negaverit unum illum hodie res veteris Reipublicæ Romanæ, & nosse eximiè, & explanare omnium elegantissime. veruntamen quod inter nos liceat (μόνοι γὰρ ἐσμεν) mirari interdum

dum ſubit, cur hanc potiſſimam rationem tractandi ejus argumẽti elegerit? Nam ad Polybii lucem quid admodum attulerit ſui, nondum videre potui. multa ille quidem melius vertit quam priores feciſſent interpretes: ſed magnam eorum partem Turnebus, aliiq; ſibi vindicant. de cætero, ſi quid in Græcis illis obſcuri fuit, lucem id adhuc deſiderat. non enim alluxit fax Lipſiana illis locis. fecerit fidem vel unum verbum σάλωμα, de quo nihil notatum ab illo vidi p. 170. non vulgare, non omnibus notũ, nihil deniq; quod mentẽ Polybij explicet aut vim verbi: Mitto errores aliquot mihi notatos in explicandis locis Græcorum ſcriptorum. neque nos tamen ſtudioſe quæſivimus: ſed caſu in illos incidimus. Quare ſi tua me confirmaverit auctoritas, non deſiſtem⁹ ab incepto, & Polybium tandem noſtris vigiliis illuſtratum publicabimus. præſertim cum publice nuper inſcius, quid a Lipſio eſſet editum, fidem meã adſtrinxerim, & quidem diſertiſſimis verbis, ad librum, ſi memini, tertium. De Tertulliano, ita eſt, ut dicis: poſſem ita illum ſuſcipere explicandum, ut ſimul hiſtoriam Eccleſiaſticam multum juvarem. ſed eam provinciam audio jam a Franciſco Junio eſſe ſuſceptam: qui ſi acerrimo illi quo pollet ingenio minus indulſerit, non alium ille Afer vindicem poſcere debet. Mihi ſæpiſſime ea res in mentẽ fuit: & memini ante triennium egiſſe me cum collegio noſtro, ut de pallio, libellum ſane quam obſcurum, publice fas eſſet interpretari. Cœtus noſter in alia omnia tranſiit, me multum retinente. totus enim erã in eo. Sed poſtea relanguit ille impetus. Sic tamen ut ne nunc quidẽ omnem ſpem abjecerim. Quid? inquis, Stoici tui ubi ſunt? hem. captus ſum. Video enim calvere me amplius non poſſe, nec pedem ſtruere. urges enim tu, & latitantem inveſtigas ſemper. Quid igitur faciam? quid autem, niſi ut rem ipſam tibi explicem, & ſi poſſum moræ adhuc aliquid à te impetrare coner? Equidem, chariſſime Bongarſi, debere me eam operam tibi, debere iis, qui me ſuis libris inſtruxerunt, non nego. Sed datam adhuc mihi eſſe exequendi, quod ſum pollicitus, facultatem, hoc vero nego. Nempe hoc petis, ut novam Ar-

riani

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

riani & ſimplicii editionem parem & adornem. atque id ego & volo & σὺν θεῷ ſpero. Sed quis nunc illam ſuſcipiet? Condolus qui nuper edidit minore forma Arrianum cum verſione Schegkii, ſine damno & fraude ſua non poteſt. nam Schegkiana ejuſmodi non ſunt, ut ſi noſtra ediderimus (abſit invidia verbo) illa futura ſint aſſis unius. poſſem alii typographo tradere. tum vero major etiam jactura facienda eſſet Condolo. Quid ergo faciam? dic tu, quæſo, & Homerico verbo Ἐξαύδα μὴ κεῦθε νόῳ ἵνα εἴδομεν ἄμφω. Sane tempus eſt eritque mihi longiſſimum uſque dum tibi aliiſq; amicis hac parte ſatisfecero. Quod reditum in Galliam paras, Deus conſilium fortunet. quod me invitas ad ſocietatem itineris, vellem ita felix eſſem, ut ſperare tantum gaudiorum & amœnitatum poſſem. Sed res meæ eo loco non ſunt, ut aut mihi aut tibi promittere id queam. Tamen videbimus, aut Deus potius videbit. Sed ὢ τῆς ἀδολεσχίας! inquies. Vale igitur meum mel. Genevæ. a. d. XVIII Kal. Ia. CIƆ IƆ XCV. Quas huic adjunxi epiſtolæ, velim cures perferendas. feceris, ut ſæpe, rem gratiſſimam. velim etiam legas epiſtolam quæ eſt ad Albericum & rem promoveas.

EPISTOLA XXII.

IOHANNI SARACENO.

BInas a te, Saracene eruditiſſime, poſt meum e Delphinatu reditum, accepi literas. dum enim cupide exſpecto facultatem prioribus reſpondendi, nec tamen reperio, ecce oppreſſit me altera epiſtola tua, breviſſima illa quidem & ſermone ſcripta τῷ ἐπιχωριάζοντι. quorum utrumque cum ſit præter conſuetudinem tuam, non vana fortaſſe ſuſpicio mea eſt, te, poſteaquam in celeberrimum illud emporium ſcientiarum veniſti, cœpiſſe nos noſtraſque Muſas contemnere, & pro indignis habere qui iſthic parto induſtria tua nectare veſceremur. At nos antiquum obtinemus, & quia aſſuevimus Latine tecum loqui per literas, non imitabimur factum tuum. ſi modo permittis nobis ut tecum more noſtro ἀδολεσχῶμεν & ut quicquid in ſolum venerit, chartæ im-

pingamus. Sed misso joco consilium tuum de non migrando ut amoris indicium & testimonium grande habeo. Crede mihi, ubique est κακῶν Ἰλιάς: sed mala consueta, ut ille ait, tolerabiliora. Audio scripsisse ad me Ranchium & Gigordium: literas nondum accepi, sed noster Joli affirmabat. Rescribam ubi accepero. Vale, & longiores à me exspecta. Nam quis tibi dixit me esse de numero eorum, qui dormierunt in Parnasso? ego vero haustum nullum unquam hausi de fonte Caballino. Vale. nam lacinia me tenet tabellarius, sive alius ejus nomine ad me missus, ut has acciperet. Vale. a. d. xiv. Kalend. Jan. CIϽ IϽ XCV.

EPISTOLA XXIII.

IACOBO BONGARSIO.

ERgo tu iterum in Germania, Bongarsi præstantissimè? O si quis me isthuc sistat superum! quo ego gaudio perfunderer, si te videre, alloqui, amplecti mihi divinitus concederetur? sed nobis non licet esse tam beatis. At jucundissimâ certe interea fruimur atque adeo pascimur amoris nostri recordatione. Nulla enim abit dies, nulla (mirum dictu, sed verum) hora labitur, qua ego non suauissimam tui memoriam recolam, de te cogitem, de te apud amicos loquar. Ita alte sedet in nobis, virorum optime, tui amor. quem tu & alias sæpe & nuper munere declarasti & magno & grato θαυμαστὸν ὅσον. Accepi enim tandem quos doctori Lobetio commiseras libros, pro quibus quas tibi grates agam, nescio. Nam usitata verba in hoc genere, vel frequentibus jam literis ejusdem argumenti pridem consumsi, vel etiam infra meritum tuum longe esse videntur. Quid enim tibi reponam pro ista continua juvandi mea studia cura? Sane bene de me mereri & me tibi devincire non poteras alia ratione tam efficaci. mihi enim πᾶς ὁ βίος sunt literulæ nostræ: in quibus totum tempus atque adeo otium hoc qualecunq; totum colloco. De me literas mihi, & ipsas steriles Musas: tunc erit non amplius vita vitalis. Quid parem, quid adornem, pluribus exponerem, nisi hæc rapidissime scriberem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

rem. & tamen nosti illa scilicet quæ sæpius ex meis literis didicisti. Suetonium enim ne ederem his nundinis, nihil admodum impediit quam tui codicis expectatio. Eum ante tres quatuor hebdomades nactus, operi me statim accinxi, & jam, cum ista leges, sis persuasus rem inibi esse, ut consummetur. Arrianum a me petis: non frustra eris, si Deus vires dabit! sed cum eum auctorem publice superiore anno exposuerimus, didicimus tandem, quantum βάθος esset ejus philosophiæ. Multa alia sunt de quibus plura scribam ad te otii plusculum nactus. Quæ scribis de magnis illis amicis Parisiensibus, grata, gratissima fuere. At de maximo illo amicorum D. de Fresnes quid taces? annus est & amplius cum de eo nihil ad nos. Vale charissime Bongarsi. Genevæ III Non. Martij CIↃ IↃ XCV.

EPISTOLA XXIV.

IOSEPHO SCALIGERO.

AUsus sum ante aliquot menses, maxime Scaliger, libellum nescio quem, cujus editionem precibus imo convitiis pene extorserant a me amici quidam ad te mittere, & de tuo fulgore lumen illi fœnerari. Eum acceperis nec ne incertus sum. tacuisti enim ab illo tu: ego certe tuas nullas accepi: cum tamen aliquoties ad te postea literas dederim. Illum quidem librum oblaturum se tibi meo nomine receperat nobilis quidam Anglus, cui duo exemplaria à me fuerant tradita, alterum tibi, alterum Dousæ juniori. Quid illo Anglo, quid libris sit factum, juxta scio cum ignarissimo. plane enim ᾤχετο ἄϊστος ἄπυστος, sic ut de eo postquam Francofurto exiit nihil omnino scire potuerim. Is quantam mihi molestiarum Iliada Francofurti creaverit, ex iis literis quas novissime ad te dedi intellexisti. Verum ista Deus, uti spero, εἰς ἀγαθὸν κρινεῖ. neque attinet vanis sermonibus diutius à divinis tuis studiis te avocare. Quare desino, & verbum non addo, si prius te oravero, ut sive librum illum acceperis, sive non, factum meum æqui boni consulere velis. Vale vir plurimum observande. Deus te nobis diu diuque præstet salvum valentemque. Gen. a. d. IX. Kal. Apr.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Apr. CIƆIƆXCV. Svetonius sub prælo est. Immortali beneficio me tibi devinxeris, si quas habes in eo autore castigationes & animadversiones eas mecum communicare fueris dignatus. Hoc à te peto etiam atq; etiam maximopere. Cum hæc scribebam, aderat mihi Tobias Scultetus, excellentis ingenii vir & nostris literis apprime cultus: qui iter ad te affectans me interprete & admissario uti se posse credidit. Peto igitur à te, ut tu studiosissimum nominis vestri juvenem in numerum tuorum cultorum recipias.

EPISTOLA XXV.

IANO DOVSAE F.

CVm ante aliquot menses literas à te accepissem, Dousa præstantissime, amoris in me tui indices, rescripsi mox, & pro præstantissimo illo carmine, quo me donaveras, musteum adhuc libellum nostrum misi. eas literas librumque illum acceperis nec ne haut scio: nihil enim ex eo tempore literarum ab eo nobili Anglo accepi, cui fasciculum meum commiseram; nihil item à te, nec à magno Scaligero, quem binis literis à discessu Angli compellavi: ego vero bene mecum agi putabo, si ternis quaternisque meis unas illius expressero. Novi enim quam peccent in publica commoda, qui heroem illum à divinis suis studiis vel tantillum avocant. Tuas vero, nobilium juvenum decus, paullo frequentiores expeto simul exspectoque. nihil enim jucundius mihi, nihil gratius accidere potest, quam si, quando aliter non possumus, hoc saltem modo invisamus nos & invicem colloquamur. Equidem etsi soleo esse occupatissimus, tamen in colendo hoc genere officii tecum, ne meam diligentiam possis desiderare, sedulo cavebo. tu ut parem mecum ponas calculum vide. aut ne me ita accendisses in amorem tui. plane enim ita me cepisti, eam flammam in animo meo qua amoris qua admirationis tuæ istius tam raræ indolis excitasti, ut cum ab eo discessi, quem nosti quanta veneratione prosequar, neminem habeam quem tibi anteponam, & a quo me amari magis cupiam. Vale & nobilissimo parenti tuo plurimam

mam a me salutem. Genevæ a. d. IX. Kal. April. CIↃ IↃ XCV. Clarissimos doctissimosque viros Junium & Vulcanium meis verbis salutes velim. Canteros juniores si isthic sunt plurimum salvere jubeo & bene rem gerere. scripsi ad Patrem. scripsissem & ad illos, si otium fuisset.

EPISTOLA XXVI.
DAVIDI HOESCHELIO.

Commodum nuper cum tuis responderem allatum mihi est, habere te, Hœscheli doctissime, Athenæi Epitomen MS. Eo statim adjeci scriptæ jam epistolæ preces meas, ut ejus libri usum mihi concinnanti illius auctoris editionẽ concederes. Misi illico eas literas Francofurtum ad Comelinum, obnixe rogans, ut eas tuto curaret perferendas. Sperabam sane, quæ tua humanitas est, non denegaturum hoc te mihi, præsertim rogatum, & in communem utilitatem. At ecce opinione mea falsus sum. tu enim petitionem meam non exspectasti, sed ultro librum, quem habebas, utendum misisti. O benignitatem obviam atque prolixam. ὦ τῆς σῆς χρηστότητος! Non tu imitaris ineptos quosdam homines, quibus nulla adeo gloriatio placet, quam si quid rari habent, id ut soli habere & sibi tantum dicantur. Odiosum, importunum αὐθέκαστον, & à Musis alienum genus hominum. Tales memini me experiri aliquoties magno cum stomacho meo. Tu vero ita me tibi facilitate hac adjunxisti, devinxisti, atque adeo obstrinxisti, ut persuasissimum tibi cupiam esse, patere mea omnia tibi. Cæterum de Athenæi editione nondum cogitare possumus, quin prius Suetonium, qui nunc in eo est, ut edatur, cum nostris Animadversionibus perfecerimus. multum enim scriptor ille eximius rerum Romanarum nos exercuit. Eo labore defuncti statim emittemus σὺν τῷ θεῷ Athenæum, & mox, uti spero, etiam Polybium maxima cura à nobis recensitum & illustratum. Sperabam hac præterita hieme posse me pleraque hæc perficere: sed gravissimi casus ejus rei facultatem mihi eripuerunt. Vale vir clarissime. Gen. a.d. VIII. Kal. April. CIↃ IↃ XCV.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA XXVII.

IACOBO GILLOTTO.

QVam gratæ tuæ literæ mihi fuerint, Vir Præstantissime, non si mihi χάλκεον ἦτορ ἐνείη, possim verbis satis eloqui. Equidem ita factus, ita ab optimo parente sum educatus, ut in colenda ἣν ἔλαχον Sparta semper ante oculos habuerimus publice prodesse; quamplurimis & magnis viris, quos etiam de facie incognitos ab ineunte ætate sum veneratus, me & studia mea probare; alterum quam sim hactenus assecutus, aut porro sim assecuturus haut scio. præstiti certe minus, quam volui. Facultas enim & ingenii vires, quæque ad eam rem prorsus sunt necessaria præsidia omnia citra voluntatem steterunt. Quo maxime gaudeo tam abunde alterum mihi contigisse. video enim magnum istum omnium doctissimorum virorum consensum in probanda laudandaque alacritate animi, qua feror ad juvandas pœne vergentes ad interitum literas. Tuæ vero literæ, Gillotte clarissime, tui hujus adversum me animi testes & indices ita me affecerunt, ut iis lectis cumulus ingens accesserit studio meo priori de Musis bene merendi. Video enim magna diligentia opus esse, si vestram expectationem fallere noluero. Equidem det modo vitam, vires & otium ὁ ὑπὲρ ἡμῶν, mihi nunquam deero. Cæterum si eventus opinioni tuæ, tuique similium, qui dignum aliquid vestris accuratissimis judiciis a me expectant, non respondebit, vobis imputate: neque enim verbis meis in eam opinionem estis inducti. sed omnis in tua humanitate mea sita spes est, Tu scriptis nostris pretium addes. Nemo enim futurus est inter doctos, qui illa quantivis non faciat, quæ tuam meruisse commendationem intellexerit. Quare illud unum te rogo, ut me meaque ornanda suscipias, aut potius, quia sponte tua suscepisti, pergas porro tuum mihi patrocinium commodare, non aliam omnium meorum laborum mercedem postulavero. Suetonius tandem prælo commissus est. sequentur si Deus voluerit, Athenæus, Polybius, Dio, Arrianus, Epictetus, alii, quos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

quos ordine publicare stat mihi. superest, ut pacem & quietem non solum κουροτρόφον, ut vocatur a poëta, sed & μουσοτρόφον ab eo petamus, qui solus ruentem miseram patriam, & tantum non depositam fulcire, atque in priorem splendorem restituere potest. Vale vir maxime, & tibi persuade, ea cupiditate videndi tui me flagrare, ut si patietur temporum atque itinerum ratio, teneri diutius non queam, quin istuc excurram. Vale itidem & me ama. Genevæ. Idibus Aprilis. CIϽ IϽ XCV. Si grave non est, peto a te, ut præstantissimum virum Iac. Augustum Thuanum Amerium meis verbis quam officiosissime salutes. scripsi nuper ad illum, & apologiam misi, non ut tu appellas ἐελκυσθὲς δῶρον, sed vere nec minus ὁμηρικῶς ὀλίγον τε φίλον τε. Mittam & tibi & illi Suetonium, ubi primum fuerit editus. Literas ipsius, quas amicissimo Bullionio tradidisse ais, scelerati homines interceperunt, meque tanto bono privarunt.

EPISTOLA XXIIX.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

Significavit mihi nuper literis suis clarissimus vir Iac. Gillotus, accepisse literas se à te, quas ad me scripsisses quasque ipse tradiderit amico nostro Bullionio. Eas literas perisse neque ad me pervenisse significavi nuper, cum per ejusdem amicissimi Bullionii servum à pedibus isthuc literas darem. Sed & inpræsentiarum oblatam occasionem affandi te, Auguste vere auguste, & literis meis salutandi prætermittere nolui: præsertim cum spes esset tuto perventura quæ scriberem in tuas manus. Qui enim tuum in me animum notum habeam, interesse mea judico, quam creberrime apud te & amoris mei & studii testimonium exstare. Ne pluribus scribam, facit Suetonii editio, quæ ante dies octo instituta totum me sibi vindicat mancipatque. Eo labore perfunctus habeo alia plurima, quæ statim prælo, si ita τῷ κρείττονι videbitur, committantur. ἔλπομαι μὲν ἐν Θεῷ γε γράφαι τέλος, ut Lyricus Poëta inquit. Mihi vero nihil tam deest (& desunt tamen multa) quam libri ad ea quæ paro prorsus necessarii. in his sunt Martyrologia vetera, quæ e-

qui-

quidem ita cupide expeto, ut si quis copiam mihi illorum fecerit, is mihi plane futurus sit alter Apollo. Sunt etiam alii libri ad rerum antiquarum lucem plane mihi necessarii, quos hic reperire nec potui adhuc nec potero fortasse unquam. Quare nil mihi aliud superest, quam ut illorum magnorum virorum felicitatem commemorem, qui eadem mihi studia tractantes, & ab ingenio & à librorum præsidiis melius fuere instructi. sed hæc querela non est hujus loci. Volui tamen intelligeres, vir maxime, si parum in literis præstamus, non tam ignavia nostra id fieri aut socordia, quam quod instrumenta non sunt ad manum. Nam si quis est cui nostra studia probari cupiamus, tu profecto is es. Vale & me ama, qui te colere & observare nunquam cessabo. Gen. Nonis Maii CIↃ IↃ XCV. raptim.

EPISTOLA XXIX.

JOSEPHO SCALIGERO.

QVi adversis meis doluisti, gaude nunc lætis, vir nobilissime. Recrearunt me proximæ nundinæ Francofurtenses, tam felices mihi quam fuerunt superiores infaustæ. W. satisfecit, meque ea molestia liberavit, in quam ut vere scribis, conjecerat me ἄχαιρος mea facilitas. Non male hariolatus eras: sed fueras hic quoque ut semper in omni re εὔστοχος. Persuasus sum tuis maxime literis effectum & Busenvallii, nec non opera Thomsonis nostri, ut hac sollicitudine liberarer. Quare immortales tibi ago agamque dum spiritus hos reget artus, gratias. dicerem relaturum me, si vel meæ fortunæ tenuitas vel tuæ splendor pateretur. Quod Æschines olim Socrati, id ego bona fide nunc tibi: quid aliud tibi offeram non est ad manum: en me totum tibi totum tuum, utere me, abutere: res tua sum. Sed pergo εὐτυχίαν meam tibi narrare. Acciderat autumnali mercatu, ut quas Commelino nostro dederas, non reciperem: quæ tamen in meas tandem manus casu quodam miro pervenerunt. repertæ siquidem in foro nostro à mendico puero sunt. qui eas aliquanto post ad me detulit cum literis Commelini, qui-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

quibus multum ſe excuſat, morbum accuſat. His nundinis melius mecum actum eſt, binas enim à te eodem fere die accepi. Quare nulla tuarum ut puto epiſtolarum periit: ſalvæ omnes, & ſalvus ego qui illas accepi. Quod video non ingratum accidiſſe tibi munuſculum meum, mihi crede cœlum meruiſſe me puto. Noram æquanimitatem tuam, noram amorem illum ſingularem quo me proſequeris: quia tamen nihil ab eo tempore literarum a te acceperam, factum meum damnare incipiebam. & memet increpabam quod meas nugas auſus eſſem tibi obtrudere. Perlata ſunt & tua munera, libri quos dono miſiſti ad me: de quibus judicium meum ἐυ οἰδ' ὅτι non exſpectas. Ego tamen divinam illam moderationē tuam in oſores & obtrectatores tuos ſatis admirari non queo. Appendicem vero tuam ad Cyclometrica, legit nemo eruditorum, quin ſtatim veniat ei in mentem, quod de medicorum Deo Celſus ſcribit libro ultimo, id in te dici nunc poſſe. Macte iſto animo, vir nobiliſſime, neque tamen putes te tanta hac civilitate invidiam malevolorum & jejuni animi hominum poſſe effugere. Narro tibi, ſingulis diebus de te Lauſannæ vel ovationem vel triumphum duci. nuperus quidem ſolemni promotione ſcholæ inſignis fuit: nam & noſtras hic aures plaudentium & acclamantium io triumphe verberavit ſtrepitus. Quin annos jam ipſos XI. paratur adverſus te, liber, cujus editione omnes tricones, rupices & opici ſint vadimonia deſerturi. Igitur niſi omnes Muſæ nos oderint, habebimus brevi novum opus non heptaplũ quidem, ſed διπλοῦν. nam homo benignus qui te diu inter Gallica arma audiit verſatum, veritus eſt, credo, ne χρόνιος ὢν ἐν βαρβάροις ἐκβαρβαρωθῇς. propterea ut tuam ſublevet imperitiam; Gallicolatinum opus illud Dædaleum emittere cogitat. Epigramma tuum fuiſſe mihi gratiſſimum οἶσθα καὶ αὐτὸς: puto enim patere tibi intimos animi mei ſenſus. Atqui ego maluiſſem doceri & erudiri a te quam laudari. Quare etſi feciſti mihi rem gratiſſimam, tamen noli quæſo putare defunctum te hac opera omni officio. Itaque iterum peto a te, ſed ſerio, ut in difficilimos Suetonii locos quoſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

dam tuas mecum cogitationes communices: præstitisti id olim Opsopæo Aphorismos Hippocratis recensenti, quod ex ejus Notis apparet. Cur ille plus apud te gratia quam ego valuerit, caussam nullam esse puto. nam ego me pietate in te nemini mortalium concedere hoc vero scio. Vale vir maxime. Genevæ. a. d. XIII. Kal. Junias CIↃ IↃ XCV. raptim.

Suetonii aliquot loci.

Tib. cap. XXVI *pueritiam habuit luxuriosam*. Quid censes de hac voce *luxuriosam*: nam ita constanter omnes libri.

Cal. cap. XXXIV. *ne quid respondere possent præter eum.* sic omnes vett. Itali *æquum*. quidam *eccum* emendant. Tu quid?

Ibid. cap. XXVI. *decimas maturius dabat*. Ita omnes lib. constanter. aut explica quæso aut emenda: non deest quod suspicemur, sed nostris utemur, si tua nos deficiant.

Ibid. XX. *Syracusis hasticos ludos*. Nec de lectione satis sum certus, nec quid *hasticos ludos* vocet scio.

Claud. cap. XL. *Quid ego tibi Theogonius videor & λιγιάζῳ*? Variant hic veteres libri. In membranis sic repperi: *Quid ego tibi Theologonius videor?* ***

Nero. cap. XXVII *Indicebat & familiaribus cœnas quorum uni mellita quadragies constiterunt, alteri pluris aliquanto ab Syrtio rosaria.* Hæc lectio commentum est Italorum. Nam in omnibus libris vett: est constanter: *mitellita*, non *mellita*; repperi & *Myrtellica*. Sed & reliqua corrupta. Oro, obsecro, adjuva me. Plura parabam: sed qui laturus erat literas, pipulo eas flagitabat petasatus, ocreatus. Tu si quid dignaris respondere, propera: nam liber sub prælo est per mensem jam integrum. Tuas sitio.

EPISTOLA XXX.

CONRADO RITTERSHVSIO.

Binis tuis suavissimis literis unis hisce respondebo, vir amicissime. Quod gratum tibi adeo de Oppiano, tantasque agis gratias, agnosco humanitatem tuam. Ego non poteram officio meo deesse

deeſſe, quin magni criminis me obligarem: peccaſſem in te, peccaſſem in publica commoda, peccaſſem in graviſſimi & dilectiſſimi mihi poëtæ manes, Tu nunc peccas, qui adhuc ſub clauſtro contines. Quid? ergo non erit iſtud χακῦ & carceris ἐπαλλαγή, ſed ἀλλαγὴ tantum? Vide fidem præſtes; ſin, pipulo flagitabimus promiſſum munus. Quod de Pindari aliquot locis ſcribis, ita me Deus amet, ut magnæ mihi voluptati fuit, ſed heus tu, non tibi metuis à tui ordinis hominibus, qui magnas tibi moleſtias creabunt, ſi reſciverint malle te cum Pindaro, Homero, Platone, Ariſtotele, & id genus nihili homuncionibus colloqui, quam cum Bartolo, Baldo, Ioſone & ſimilibus? periiſti ſi hæc emanarit de te fama. eo enim res videtur aut rediiſſe jam aut propediem reditura, ut nemo poſſit idem cum Muſis amœnioribus colere amicitiam, & Iuriſconſulti famã ac locum tueri. Sed miſſo joco, quod graviora ſtudia tua inſititiis iſtis oblectas deliciis, laudo vehementer. Sane qui cognitione noſtrarum artium ita excellas, theſaurum defodere non debes. Quæ diſputas de Epicharmi loco apud Clementem, mihi epiſtolam tuam legenti valde placebant. item quæ de locis Pindaricis: & perge, amabo, id genus literas ad me mittere, referam, ſi potero, par pari. ſed alias: nunc enim ita eram occupatus & diſtrictus editione Suetonii, ut vix his paucis raptim exarandis temp⁹ repererim. Iam auctor ipſe, Tranquillum dico, erat ad umbilicum perductus: ſupereat improbus labor in deſcribendis noſtris Animadverſionibus, & colligendis. Multum ſudamus, mi Rittershuſi, his præſertim æſtivis diebus quos experimur hic calentiſſimos. plus tamen ante ſudavimus aliquoties in eo ſcriptore recenſendo. Limam enim judicii adhibuimus. ἀλλὰ γλῶσσα πῆ πορεύῃ; neque enim μέγα τι εἰπεῖν ante decet, quam γονίμων criticorum acceſſerit calculus. Tu in his, vir doctiſſime: cui placere noſtra quæ hactenus edidimus, vel ex eo conijcio, quod indicem eorum mitti tibi a me poſtulas. Vereor ne mihi potius optandum ſit, ut in tam eruditas manus non veniant nugæ noſtræ. quare à me catalogum non habebis: mea quæ hactenus edidi tanti non facio, pau-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

cis exceptis, quæ tibi nota esse prior epistola tua arguebat. Vale, & grandem a me exspecta brevi σὺν τῷ Θεῷ epistolam. Genevæ pridie Kalend. Iunii. CIↃIↃXCV. *Si isthic est nobilissimus vir, Firxius Livonus, plurimam illi meis verbis salutem nunties rogo: item clarissimis viris Camerariis, & Iurisconsulto Poëtæque insigni Scripioni Gentili.*

EPISTOLA XXXI.

EIDEM.

NOndum libero me ære alieno, quod apud te, vir amicissime, contraxi nuper, cum grandem aliquam tibi epistolam promisi. Scribebam enim has literas, quo tempore nostris mercatoribus Francofurtum petentibus ad plurimos amicos dandæ erant. Ego vero vixdum bene excusso jugo quod mihi Suetonii editio imposuerat, otio frui optabam quam uti. Scito tamen bonæ fidei debitorem esse me. Vbi ad Musas rediero, quibus valedicere ad tempus animus est, nihil prius faciam quam ut tecum de nostris literis epistola licentiore garriam. nunc mihi tota in Galliis mens est: quo excurrere ad visendam optimam matrem certum mihi: det modo facultatem & itinerum securitatem præstet τὸ κρεῖττον. Tentabo certe omnia, ut priusquam serio libros tractare instituam, voti quod est supra omnia mea vota compos fiam. septimus enim annus agitur, cum ego parentem meam non vidi, cum interea neque ego ipsius, neque ipsa mei desiderium ferre possimus. quod eo tibi volui significare, ut deinceps silentium meum per aliquot menses excusares. De Oppiano satis superque proximis tuis fecisti mihi. Laudo propositum tuum, cujus, scio, te nunquam pœnitebit. Sustinebimus igitur & nostra gaudia adhuc differemus. Vidi & γεῦμα illud tuæ interpretationis, quod ad Camerarium misisti. sapit nimis meo quidem palato: si omnia, quod confido, ad id exemplum, multos spondeo tibi convivas quotquot nempe sunt qui his epulis delectentur. In Querolo tua discam lubens, unde descriptus sit tibi Nicetæ locus ad vocem *Patus* notatus tibi. nam in nostris libris aliter legitur, & sine dubio recte. πάτος enim

non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

non Nicetæ vox eſt, ſed σχόλιον ex veteri libro deſcriptum Wolfio. quod quare ſit a te in contextum receptum doceri cupio. At falli doctiſſimum Gruterum, qui *Mandrogeros* vocandi caſu ferre non poteſt, non te fallit. eſt enim forma Græcanica declinationis Atticæ, quæ in nominibus deductis a γῆρας ſervari ſolet, ut ἐσχατόγηρως. dicit autor & *Mandrogerontem*: id quoque ἀναλόγως, ut Homerus τυμβογέροντα. Sed hæc mitto. Vale doctiſſime Rittershuſi. Genevæ a. d. x. Kalend. Septemb. CIƆ IƆ XCV.

EPISTOLA XXXII.

JACOBO BONGARSIO.

TAndem Suetonium habes a me. hui, inquies, tam ſero tam rude opus? fateor virorum optime: ſed quis tibi dixerat, amabo, fore aliquid ejuſmodi quod in arce poneretur? an ego ſum ſolicitus noſtras nugas venditare? quin tu tibi imputas potius, ſi opinione falſus es, cum aliquid majus à me exſpectares! etſi illud ſane accidit perincommode, quod otium, quod ſperaram ad opus poliendum, mihi ademtum eſt. id non una occaſione factum, quod pluribus tibi exponere ſuperſedeo. In Athenæo nunc eſſem ὅλος καὶ πᾶς: niſi & defeſſus eſſem animo, & neceſſitas viſendæ optimæ matris mihi fuiſſet impoſita. quo ex itinere ſimul rediero, dabo operam θεοῦ γε διδόντος ut eorum memorem me agnoſcas, quæ ſæpius te mihi impoſuiſſe, meque recepiſſe memini. De morbo tuo, optime Bongarſi, ſic me Deus amet, ut pupugit me is nuntius, utque fui ab illo de te ſollicitus νύκτας τε καὶ ἤματα πάντα. ſed ut ſpero & opto, convaluiſti jam, & rediit ille animi corporiſque vigor, qui te per longinqua terrarum ſemper eſt comitatus. Deum veneror verum ſit hoc meum augurium: velitque is te nobis quam diutiſſime ſalvum & incolumem præſtare. De Nicephoris ſic res habet: eſt qui vocatur Nicephorus Calliſtus, quem ego his diebus nactus ſam ab amico: ſed ſcin quomodo? pretio majore triplo quam æquum erat. quid facias? ſic vivitur apud nos, ubi omnes ſunt non homines, ſed mera virtutum exempla, & recte vivendi nor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

norma. Est qui vocatur Nicephorus Gregoras, quem audio Græce editum [nam alter Latine solum] Basileæ in folio. eum per mihi emi cupiam. De Leone Africano pergratum quod spondes. sed quis erit finis tuorum in me beneficiorũ? impudens nimis sim, nisi me pudeat. sed age si potes mihi commodare aliquid hac in re, & reperire mihi, quæ per alios nancisci non possum, utere obsecro pecunia mea, opera tua. mandavi mercatori nostrati Probo ut solveret quod opus esset. Hoc si fiat, non dubitabo te orare, ut sicubi libros reperias, de quibus ante significavi, eos mihi compares. Monspessulanam conditionẽ tibi displicere eo magis lætor, quod omnium fere amicorum meorum eandem esse sententiam comperior. Itaque ne mihi quidem probari potest: etsi qui D. a. Fraxinis factum meum possim satis approbare, non parum sum sollicitus. sed de hoc viderimus. ego malo isto qualicunque otio frui, quam temere me & meas omnes fortunas periculo exponere. Si quid accidat tamen, cur novo consilio locus esse queat, faciam te statim certiorem. Vale vir clarissime, &, quod publice sum testatus, cui *nostra studia* plurimum debent. Genevæ a. d. IIII. Kal. Sept. CIↃ IↃ XCV. Si amicum vere te mihi, quod fuisti semper, vis præstare, culpas meas in hoc opere qualicunque mihi deteges, apud alios excusabis.

EPISTOLA XXXIII.

FRIDERICO LINDENBROGIO.

DE notis ad Suetonium egi ante gratias, si memini, non semel: sed si illæ meæ literæ in itinere, ut sæpe fit, naufragium fecerunt, testor iterum fecisse te mihi rem gratissimam. Sum & publice id testatus, cum superioribus diebus notulas nescio quas recensitæ Suetonii editioni adjicerem. Ejus exemplar Commelino curavi tradendum ut is ad te mitteret. Vtinam posses & in cæteris historicis, qui Tranquillo conjungi vulgo amant, nos adjuvare, quod quidẽ ut facias, si ulla ratione potes, per omnes Musas te oro atque obtestor. Hoc sic à te contendo, ut vehementius nihil possim. teneor enim quasi ex voto suscipere eorum librorum editio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

editionem. eo me adegit obsequendi magnorum quorundam virorum voluntati studium, Igitur vel ipse succede oneri, & melioribus quam ipse sim humeris, & ætate ad istos sustinendos labores commodiore: vel si hoc impetrari a te non sinis, συλλάμβανε ἡμῖν τοῦ ἄθλου, ὦ φιλότης. Amabo, curæ habeto hanc curam, & a Scaligero magno, ab aliis erue aliquid, quod ad rem faciat. Ut scias quam non ἀκκιζόμενος alienam opem implorem, respondeo tibi de *Catacrianis libris* apud Spartianum, nihil habere me quod te doceam. omnino tamen satagemus aliquid, si in isto conatu docti nobis faverint. Tertulliani loci è de Pallio non visi nobis magnam habere obscuritatem. & vidisti puto quæ paullo post scripsit in illa verba doctissimus vir. quanquam ego non plane illi assentior, in quibusdam vero nullo modo. Anni sunt amplius tres, cum id volui in hac schola præstare quod ille, cum eum libellum suscepit explicandum. Fateor multa me in ejus notis legisse, quæ in mentem venerant nunquam: sed mihi in multis alia plane videtur esse mens quam ipsi. Uter melius, docti pronuntiabunt, si quando receperit me impetus ille prior. De loco capite XVII. de spectaculis amplius cogitemus. Vale & me ama. Gen. a. d. VI. Kalend. Sept. CIↃ IↃ XCV. De Artemidoro quod me rogas, scire te volo, promissam ejus editionem à doctissimo Grutero.

EPISTOLA XXXIV.

IOSEPHO SCALIGERO.

PRomissum Suetonium anno, ecce mitto, tibi, vir maxime: opus exspectatione tua tanto inferius, quanto amor tuus in me major est meritis meis non dicam in te, quæ nulla sunt, nec possunt esse: Sed in rempublicam literariam, quæ sunt oppido tenuia. Quid facerem? vetus dictum est? ἀεὶ τοῖς μικροῖς μικρὰ διδοῦσι Θεοί. Tu vero tibi imputa, doctissime virorum, si opinione tua falsus es: non enim ego autor tibi majoris spei, si quam forte de nostro hoc fœtu conceperas, qui tamen poterat paullo saltem politior in vulgus exire, nisi imposita fuisset mihi brevi absolvendi necessitas,

ſitas, quam pluribus exponere ſuperſedeo. niſi quod brevi me iturum in Gallias, ut matrem viſam & quædam negotia conficiam, nolo te fugiat: ne ſilentium meum forte mireris tantiſper dum domo abero. Poſt reditum animus eſt, ſi Deus dabit, de Athenæo fidem liberare: ne malæ fidei debitores amantibus harum literarum videri queamus. Peto autem a te, nobiliſſime Scaliger, ut ſi quid in eo ſcriptore eruditiſſimo vel ὁδοῦ πάρεργον vel παρόδου ἔργον emendaſti, obſervaſti, id mecum communicare ne graveris. Sane ſi quis eſt ex veteribus autoribus, qui tuum aut tuo par ingenium deſideret, ille profecto eſt in quo ſexcenta ſunt ita affecta, ut nihil aliud quam divinare, & velut in tenebris micare ſuperſit. de quibus ſi non obſtarent ὄρεα πολλὰ μεταξὺ, referrem ad te, qui ſolus ὄντων, περί τε ὄντων, meo quidem animo, ulcera iſta deſperantia ſolitꝰ ſanare. quæ quidem plebeii Medici qua felicitate attingant, teſtis ſit vel nuperus interpres Lugdunenſis, vir, fateor, doctiſſimus, ἀλλὰ πρὸς ταῦτα οὐ πεφυκώς. quare nuſquam minus mihi ſatisfacit, quam ubi maxime ingenio eſt uſus. Sentire te mecum, ſi quando tantum tibi abs re tua fuit otii ut quædam illius expenderes, non dubito. mihi ne idem eveniat cautio eſt. malo deſideres in me acumen & ingenium, quam temeritatem accuſes. Atqui ſi propius a te abeſſem, poteram de tuo ſolvere quod domi deeſt. Verum obſecro, illuſtriſſime Scaliger, juva conatus noſtros, & per otium impende aliquot horas emendandis aliquot ejus Scriptoris locis, nulla niſi ἀπὸ τῆς σῆς μαντικῆς ſpes ſalutis. Hoc ſi me à te ſiveris impetrare, cœlum te mihi dediſſe putabo. Interea quod ſolum tua cauſſa poſſum, Deum orabo ut te quam diutiſſime ſalvum & incolumen nobis præſtet. Vale & me ama. Gen. a. d. IV. Kal. Sept. CIↃIↃXCV. Jam clauſæ erant, & prope Commelino traditæ hæ literæ. cum allatæ ſunt mihi quas dederas IV. Non. Jul. ex iis cognovi non peſſime fortunam mecum agere, quæ tuas omnes paullo quidem ſerius, ſed tamen mihi omnes ſervat & perferendas curat: meas ut puto non omnes tibi reddit Sed mearum levis jactura: niſi quod totidem pignora meæ in te obſer-

vantiæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

vantiæ tibi pereunt: imo mihi cujus plurimum intereſt,ut exſtent quam frequentiſſima devoti animi mei virtutibus tuis teſtimonia. cum omnia fecero nullampartem aſſecutus fuero tuorum in rempublicam literariam, & privatim in me maximorum meritorum. Quod mihi trinis tuis gratias agis,deſine, obſecro, talium ſermonum. non ita durum mihi os, ut vel minimam gratiarum actionem meritum propterea me exiſtimem. Ego ſcio & profiteor ingenue, tantum me τρισμεγίστῳ parenti tuo & tibi debere,cum omnibus qui literas amant, ut neque ego neque quisquam alius celebrando nomini veſtro ſit ſuffecturus. Quod Plato de virtute ſolitus dicere, id ego in te experior; quem inviſum ſic veneror,ut virtutem ipſam par eſt. Sub finem epiſtolæ tuæ ſpem meliorem facere videris; curæ certæ eſſe tibi me & ſtudia mea indicas. teſtatur idem ſtudium tuum opera quam in W. negotio poſuiſti maximam. ago tibi, vir nobiliſſime, gratias quantas poſſum maximas. & quia ſuperat facultates meas hæc tua ingens & ἄφατος benignitas, qua me fateor indignum, quid aliud poſſum quam Deum tibi debitorem delegare, quem precor ut gratiam tibi pro me referat? Cæterum permitto me tibi, & in clientelam trado lubens merito. Vale.

EPISTOLA XXXV.

FRIDERICO LINDENBROGIO.

PRo eximio munere, quod ſuperioribus nundinis miſiſti ad me, gratias ago tibi maximas. ſed magis pro amore non vulgari tuo in me, cujus mihi teſtes literæ, quas muneri adjunxiſti. amo hunc affectum tuum, & φιλοῦντα ſincere atque ex animo ἀντιφιλῶ. At cauſſas amoris, quas allegas, non admitto, neque agnoſco. humanitati tuæ acceptum fero, non merito ulli meo, quod meam notitiam & amicitiam expetieris. Habet hoc communio ſtudiorum, ut & animos jungat, & ignotos atque in diverſiſſimis oris poſitos conciliet invicem atque devinciat. Ex eo factum, ut tu me, ſimul noſti de libellis noſtris, amare cœperis. idem & nos facturi eramus, etiamſi laceſſiti a te non fuiſſemus, poſtquam nuperum il-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

lud γεῦμα tuorum studiorum vidissemus. Cum igitur constent nobis caussæ institutæ inter nos amicitiæ, superest ut officiis inter nos certemus. * Tu ubi locorum sis futurus, & quo meas sim missurus, fac me ut sciam. Vale. Genevæ IV. Kal. Sept. CIƆ IƆXCV.

EPISTOLA XXXVI.

THEODORO CANTERO.

EXit tandem promissus anno Suetonius, cujus exemplar unum Comelinus noster se curaturum tibi nomine meo sancte promisit. Erit illud pertenue grandis amoris in te mei testimonium. Non peto a te, ut meas excuses culpas: ut accuses & mihi indices, ultro peto. Dico ingenue, non potes ullo officii genere majorem inire a me gratiam. præsertim cum sim mihi conscius, pleraque ex meis adversariis properanter promsisse me, cum otium ad poliendum præter spem esset ademtum. Speraram enim in describendis, quæ pridem, ut fit, observaveram, lente me progressurum, & limam judicii singulis accuratius adhibiturum, quod totum casu quodam aliter evenit. Nunc inibi eram, ut in Gallias ad visendam optimam matrem proficiscerer: unde simul fuero, Deo dante, reversus, Athenæum edere paramus. Nam quia publice fidem nostram de eo obstrinximus, jacta alea est. alioquin referrem fortasse pedem, metu laboris qui mihi ingens subeundus erit, si hydram illam μυελοκέφαλον, quæ eum autorem deturpavit, velim expugnare. Sed in æquitate doctorum virorum omnis mea spes: cum bona fide τὸ γοῦν κατὰ δύναμιν præstitero, quis negabit mihi æquus judex τῶν εὑρημένων χάριν, τῶν οὐχ εὑρημένων ἢ οὐ καλῶς εἰρημένων συγγνώμην, Sane non omnes eam diligentiam & fidem in bene de antiquis scriptoribus merendo adhibent, quod cum in aliis sæpe tum nuper non sine admiratione & indignatione deprehendi in eruditissimo illo viro, qui Dionem Latinum novissimus edidit. Cujus errores maximos tam multos toto illo opere observavi, ut illa excidisse homini adeo docto & in literis Græcis juxta & historia Romana versato per mihi mirum visum sit. Indicio fuerint quæ ad Suc-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ad Suetonium per occaſionem ſæpe notavimus, ſed plura potuiſſe obſervari ipſe, vir doctiſſime, facile mihi aſſentieris, ſi quando periculum facere volueris. Erit fortaſſe aliud tempus cætera publicandi, quæ ſunt nobis cum cura obſervata, dum nobiliſſimum illum hiſtoricum ſtudioſe legimus & cum Latinis contendimus. Sed de noſtris nimis multa. At tu, clariſſime Cantere, cur ceſſas? cur ſuſceptam a puero provinciam ornandarum literarum gravaris? nam quando vel Ammianum Marcellinum, cujus aliquando ſpem feciſti, vel fragmenta Græcorum Poetarum, vel alia quæ tamdiu premis, deſines nobis invidere? Equidem tuas graviſſimas occupationes novi: ſed neque illud me fugit, pridem parata habere te non pauca, quæ lima jam atterit potius, quam polit. Spero & a Lamberto tuo, juvene eruditiſſimo, uberem quandoque meſſem: modo tamen ille exemplo tuo contator eſſe non diſcat. Quid tu, quid ille, quid ejus paris indolis & ſpei frater agatis, pareris, veſtris literis certior quam ſæpiſſime fieri vehementer cupio. Vale vir clariſſime & me ama. Genevæ IV. Kal. Sept. CIƆ IƆ XCV.

EPISTOLA XXXVII.

LAMBERTO CANTERO THEODORI F.

EST quidem ex animo doctiſſime & jucundisſime Cantere. Hæret enim adhuc atque oculos ante meos uxoriſque aſſidue obverſatur eximia illa & vere expreſſa ſpecies virtutum multarum, quas in te præſente magna cum voluptate noſtra intuebamur ſimul & amabamus. In primis capiebat nos ſingularis quædam humanitas, & morum ſuavitas tuorum, quorum recordatio & nunc & ſemper nobis jucunda. Teſtantur eandem nuperæ quoq; literæ tuæ: quibus nihil humanius amiciuſve ſcribi poterat. Igitur quod vobis ſæpe teſtati ſumus cum hic eſſes, id optamus tibi eſſe perſuaſum, omnia noſtra tua eſſe, nobiſque uſu venire nihil jucundius poſſe quam ſi omnia de te quam lætisſima audiamus quam ſæpisſime. Suetonius tandem exiit, utinam bonis & addicentibus avibus: non enim parum metuo, quid iſtic doctisſimi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

critici de hoc fœtu nostro sint pronuntiaturi. Exemplar ad clarissimum parentem tuum misi per Comelinum, cui ipsus tradidi ἐκ χειρὸς εἰς χεῖρα. De Athenæo nunc cogitamus si Deus Opt. Max. esset facturus, sed prius in Gallias erat nobis eundum. De Lipsio, quam fuit jucundum quod scribis? non quam triste & molestum, ita nos ei ex animo nullo merito nostro excidisse: Si esset tibi facultas appellandi hominem nostro nomine, agerem tecum obnixe ut ipsum meis verbis salutares, & explorares, ecquid illi penitus ἀπὸ θυμοῦ ἐπέσομεν; quod si est, testor τὸν φίλιον Δία & nulla culpa mea, & præter exspectationem omnem id mihi evenisse. Verũ desino querelarum, nam quicquid de nobis sentiat clarissimus ille vir, nunquam tamen efficiet quo minus a me ametur colaturque. Vellem hoc posses ipsi aliqua ratione significare. Facem ejus sic exspectamus, & tam avide, ut nihil supra. Vale optime & doctissime adolescens. Genevæ IIII. Kal. Sept. CIↃ IↃ XCV. Constitueram literas ad fratrem tuum dare, sed vix licuit istas obsignare: quæso apud ipsum me excusa. Valete ambo & nos amate.

EPISTOLA XXXIIX.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

SVetonium mitto ecce tibi, vir maxime, debitum non illi tantum singulari benevolentię, qua tu me pro tua humanitate prosequeris: sed & beneficio illo quo me affecisti maximo, cum ab humanissimo Pithœo ipsius exemplar mihi impetrasti. Is liber quam utilis mihi fuerit, res docet. Multum igitur illi, plurimum tibi debeo, cujus ope & opera thesaurum illum sum nactus. Quare non dubito, quin amaturus sis fœtum hunc qualemcumque nostrum, cui concipiendo & in luminis auras producendo, tantum momenti attuleris. Etsi autem improbe fecero, nedum imprudenter, si fore sperem, ut in tantis tuis occupationibus quicquam temporis lectioni eorum impendas, quæ ad illum scriptorem observata nobis; quia tamen divinum ingenium tuum harum quoque rerum cupidum esse scio, non sum veritus hoc exemplar ad te

mitte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

mittere, & oculis tuis hoc quicquid est operæ nostræ subijcere. Volui nempe devoti animi mei & καθωσιωμένου virtutibus tuis pignus hoc tibi offerre. Nam alioqui mearum affaniarum non ita me aut amor tenet aut latet pretium, ut illas tuo conspectu dignas judicem. Vt olim Lucilius à Persio sua poemata, ita ego quæ scribo à Scaligero, à Fabris, à Pithœis legi reformido. τί γὰρ ἐμοὶ καὶ μακροῖς αὐλοῖς; novi oris mei modum atque ingenii. frustra aliquid dignum vestris auribus tentavero, his præsertim locis, ubi præsidia ad eam rem necessaria deficiunt nos universa. Quare superest nihil nisi ut vetus verbum usurpemus, eoque nos solemur ἀεὶ τοῖς μικροῖς μικρὰ διδοῦσι θεοί. sed pecco in publica commoda, qui de re tam levi tam multa tecum. Vale igitur vir maxime & amplissime. Gen. a. d. VIII. Id. Octob. CIƆ IƆXCV.

EPISTOLA XXXIX.

PETRO PITHOEO.

SCripseram ad te hac ipsa die, imo hora, vir maxime, Lugdunensi via, & simul Suetonii nostri exemplar tibi unum, alterum fratri tuo miseram. quia tamen D. de Changobert, frater vester hinc discedens tuto se curaturum pollicebatur, ut hæ litteræ ad te pervenirent, (nam de libris negabat se posse) prioribus adjeci hanc velut appendicem; indicem & ipsam meæ summæ in te observantiæ. Tu ut me ames non peto: re enim expertus amorem tuum, facerem tibi injuriam si dissimularem. Ne constantiam quidem amoris tui petam. à tuis moribus alienum fuerit, quem ultro cœperis diligere, eum tui studiosissimum & semper amantissimum destituere. Illud te rogo, nostra studia velis ire adjutum, & eorum quæ habes quam plurima, quibus ornari & augeri tuo beneficio nostra opera res literaria potest, nonnulla communices. multum nostra studia recrearis si ad tuam amicitiam & bibliothecam instructissimam aditum mihi liberum patefeceris. Ac ne te lateat in quibus nunc studiis simus, animus est, si Deus vitam viresque dederit, locos aliquot antiquitatis accurate tractare. cujusmodi sunt:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

deCircensibus,de venatione amphitheatrali; de re vestiaria, & alii idgenus. duos quidem priores affectos pridem habemus : editionem tamen duo hactenus impedierunt : spes pœne certa fore ut Lipsius promissa perficeret,& inopia quorundam librorum quos plane lectos prius velim. ejus generis sunt martyrologia veterum, quæ avidissime desiderans,nancisci hactenus nunquam quitus sim. Vtinam tua opera voto damnari tandem queam. Interea Athenæum exspecta: in quo ὅλος καὶ πᾶς brevi eram futurus ἐάν γε ὁ Θεὸς ἐθέλῃ. Vale doctissime & amicissime vir. Gen. a. d. VIII. Idus Oct. CIϽ IϽ XCV.

EPISTOLA XL.

EIDEM.

MItto ad te Svetonium nostrum, vir doctissime: nostrum inquam: nam& tuus ex parte ille est,atque haut scio an non potiore & meliore. ita me tuum illud exemplar juvit, quod anno per Iacobum Bongarsium, eximia eruditione virum, accepi. quantos Deus bone, thesauros attulit mihi illud tuum munus! Equidem sic semper judicavi, sic statui, qui ad hoc scribendi genus sine Mss.auxilio se applicantparum caute, ne dicam imprudenter, facere: sed in hac sententia magis magisque confirmavit me præstita in Suetonio opera.Quamobrem etsi multa nobis inter lectitandum observata in utriusque linguæ scriptoribus, constitui tamen omnia non in nonum annum, sed in æternum premere; quia universa ejusmodi fere sunt, ut soli ingeniolo nostro accepta ea feram, conjecturæ, inquam , meræ & observationes veterum librorum auctoritate non suffultæ. Vnde enim nobis eorum copia, in hoc terrarum angulo? Beatos illos, qui in alio velut orbe versantur. eos dico quibus licet esse tam beatis, ut tua tuique fratris instructissimis bibliothecis, atque aliis quarum iugens isthic copia est, uti liceat. At nos qui hic vel unius veteris libri ope juvare queat est nemo. nam N. quidem noster, etsi vivens valensque, pridem numero hominum certe doctorum eximi meruit. ea est illius inhumanitas, & quod invitus dico, delirium. qui libros quos habet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

habet veteres, ut Indici gryphi aurum, aliis invidet, sibi perire sinit. sed quid ille habeat aut non, juxta scio ego cum ignarissimo. Non is animus tibi, vir magne: qui ignoto, & quod maximi facio, non petenti ultro optimi libri fecisti copiam. Vellem sic tuo beneficio essem usus, ut id novum provocaret. Sed si aliud tibi probare nihil possum: candidum certe animum, & gratum iri probatum tibi confido. hoc unum in me est, quod præstabo largiter, & in quo vinci me â quoquam non patiar. nam ut præstem aliquid in literis dignum quod in arce ponatur, hoc est, lectione tua, non opis id nostræ. Ex animo loqui me & plane ita ut sentio, Θεὸς ἐπιμάρτυρος ἔστω. quem oro quæsoque, ut te fratremque tuum diu servet salvos & incolumes. Vale vir magne, & me amare perge. Gen. a. d. VIII. Id. Octob. CIϽIϽXCV.

EPISTOLA XLI.

JACOBO BONGARSIO.

NOn quod otio abundarem, sed quod ex insperato oblata erat certa occasio, scripsi ad te hæc pauca. Primum ut me utramq; epistolam tuam accepisse scires: quarum utraque, (nisi quod utraque nimis Laconica) longe fuit mihi gratissima. Gratus & libellus quem misisti. Puto te vidisse epigrammatia duo fine libri primi Animad. in Suetonium inserta ejusdem argumenti: quæ ut demerem, amici auctores postea, sed sero, fuerunt; nam, inquiunt, ita præpeditur iter libro isti in Italiam & Hispaniam. & puto faciam altera editione: vel ut norint monitores mei quam sim εὐάγωγος & cereus flecti, cum aliquis mihi bonam mentem suggerit: quod eo dico, ut meas culpas mihi indicare ne graveris, certus non lusurum operam. De libris quod promittis, libens accipio, & gratias habeo. quod jubes frontem perfricare, & audenter petere quæ sint opus, agnosco summum tuum in me amorem. Sed cupiditati meæ frenum injicit exigua, quæ in me est, aut nulla potius gratiæ referendæ facultas. Libros sane proximarum nundinarum nullos admodum desidero. nam præter unum aut alte-

rum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

rum, quem spero habiturum me a nostris mercatoribus, nihil admodum reperio in catalogo, quod salivam moveat. Martyrologia ego vero nulla plane habeo, nulla adhuc vidi. si potes alicunde ea mihi exculpere feceris rem gratissimã. cum hoc tamen, ne cum aliquo tuo incommodo id fiat. Memini etiam in superiore catalogo legere hos indices librorum mihi incognitorum & invisorum: *Historia ab Eugippo ante annos circiter M. C. scripta &c. Augustæ Vindelicorum ad insigne pinus.* item, *Narratio eorum quæ acciderunt Apollonio Tyaneo ex vetustis membranis.* necnon, *Clemens Alexandrinus cum commentariis Gentiani Herveti Joachimi Camerarii commentarius de partibus corporis humani.* horum nihil plane visum adhuc mihi. Sed facio inverecunde qui te postulatis meis onerem. Vale vir clarissime. Gen. raptim a. d. VIII. Iduum Octobris CIↃ IↃ XCV. hæc scripsi iter ad optimam matrem parans: si quid constituero, faciam te ut sciam, tuas exspecto. Iterum vale Corculum meum. Pithœi liber, quem laudo, (nam id quæsisti) is ipse est, quem tu misisti. Utinam talia subsidia a talibus viris sæpe nanciscerer. sæpe ad utrumque fratrem scripsi, etiam Suetonium misi: Verbulum tamen elicere non potui. meæ diligentiæ testis D. de Changobert qui ternas vidit meas. vidit & libros. gestit animus, si iter esset paullo liberius, excurrere Lutetiam, & salutare illos Semones, ac statim pedem referre. nam ut vere dicam, suspicor ea imminere, quæ iter illud εἰσάπαν sint præclusura: Deus meliora. Richardus Thomson scripsit ad me nescio vigilans an somnians hæc verba: Lipsium plurimum in edendo Polybio sudasse, multa tamen peccasse, ut pagina pr. &c. quid? Lipsius ergo Polybium edidit? per omnes Musas te oro & obtestor, inquire, investiga. Idem Thomson jussit salutem tibi verbis suis asscriberem: unice enim ab illo & amaris & observaris. scripsisset si scisset ubi hæreres Vti video fasciculus ille literarum, quem misi ad te per Tobiam Scultetum, ut ad Scaligerum curares perferendum, vel gradu testudineo delatus, vel potius periit. nam illis literis & ipsum & Thomsonem monebam de recepta tandem pecunia Angi. Adjeceram

jeceram & literas ad D. Busenvalium, quibus gratias illi agebam. Scribam iterum ex commodo. In Athenæo mox, si Deus dabit, eram futurus. negotium sane molestum vel ipso argumenti genere. nam illa quam tantopere olim ambiimus πολυμάθεια, quæ nusquam uberior quam in illo scriptore, nunc minus grata. quærit enim animus in his publicis miseriis, aliud nescio quid, in quo acquiescat. Atq; utinam esset copia librorum, quam sperare hic non possum. conarer historiæ veteris ecclesiæ eam lucem afferre, quam sperare illius auctores Græci, præsertim a quolibet de grege sacro, non possunt. Sed hæc ἀπόρρητα.

EPISTOLA XLII.

EIDEM.

SAlve amicissime virorum & vale. Simul enim hæc scribebam & equum ascendebam visurus optimam matrem, quæ in Delphinatu agit, fortasse & usque in intimam Occitaniam ad D. Cinajum nostrum excursurus. quanquam terrent me nuntii certi de rebus novis, quæ illis in locis parantur. Non hoc dico ex vulgi rumoribus, sed quia certo scio. Venerat huc minister Monspessuli ut me abduceret: dum ille hic agit venit ecce ad illum tabellarius ob id ipsum publice missus, qui nuntiat turbas & tumultus inceptos potius quam imminentes. Causa est, præfectus recens a rege impositus, contra quam legibus conventionis nuperæ ferebatur. Poterat iter meum frangere hic nuncius: cum præsertim in vicinia undique Hispani duo exercitus nos cingerent. Sed vicit tamen pietas, & ἄφατος cupiditas visendæ matris. Deus, spero, aderit. qui si me ex eo itinere salvũ & incolumem esse voluerit, alacri animo ad ea edenda me statim accingam θεοῦ διδόντος, quæ habeo affecta paratave quam plurima. Vale Ocelle mi, & me ama, qui te depereo. Genevæ die lunæ summo mane. XI. Kal. Nov. CIↃ IↃ XCV.

EPISTOLA XLIII.

HIERONYMO COMELINO.

BRevissimæ epistolæ tuæ vel schedio potius respondebo non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

multo liberalius. Quod mea gratia fratri commodaveris, fecisti rem gratissimam mihi, & magnas habeo agoque gratias. feceris εὖ οἶδ' ὅτι se fraude tua, ut erat in XII. Vtinam & Procopium, cujus spem fecisti, tradidisses ipsi. Nam Athenæus noster opinione mea citius ad umbilicum, spero, perducetur. cujus quidem contextus omnis paulo post Jan. Kal. σὺν Θεῷ absolvetur. Supererunt illi tot indices, non omittendi quia necessarii. de iis ut tecum ageret frater, mandaram. mihi enim nihil unquam fuit cum indicibus aut porro futurum est. ἀρχεῖ labor ille ἄφατος, quem jam sustinui in recensendo auctore, & qui superest adhuc non minor in animadversionibus nostris colligendis componendisque. Spondeo mihi per Dei benignitatem & clementiam, futurum opus & me & te dignum. Sed cum illi ante absolutam editionem Athenæi manum admovere non possim, vel tacente me vides ἀδύνατον esse, ut ad vernum mercatum res ad exitum perducatur. Quod igitur in Seneca & Etymologico & Theocrito fecisti, separatim Athenæum expones unum: vel paullulum exspectabis. Quid tibi animo sedeat, facies me quam primum ut sciam. Libellos a te non quos sperabam omnes accepi, sed istos: Heliodorum, Scaligeri in Theocritum, Pisidam, Philonem, Nonnum, Basilium Seleuciæ Ep. &c. Codini excerpta a Dousa versa: non sine admiratione mea, cur novam in Curopalatem appendicem omisisses. cur item Eunapium. Crede mihi, amicissime Commeline, quod tuos libros mihi a te mitti cupio omnes, non facio quia hic emere nolim: sed quia non possum. Nostris enim bibliopolis ita mens læva est, ut tua quæ fere πρὸς τὰ ἄλφιτα non putant facere, advehere negligant. Fabrum excipio, qui non adeo omnino socors est. Ab eo emi quæ ille habuit tuorum. De Chrysostomo non ante habebo gratiam, quam ad Tornæsium scripseris, ut eum mihi tradat. Hactenus inutilia mihi sunt quæ misisti. ita ille obstinato animo pernegat daturum ante mandatum tuum. Jam hæc quidem verbosa epistola est, non Laconica, ut proposueram. Est tamen quod adjiciam. Nuper cum isthic esset frater jussu patris, expertus sum

non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

non esse aptos curandæ editioni Athenæi nostri, quorum fidei negotium ipse commiserat. quippe duo fuerunt juvenes, qui corrigendi laborem in se curamque susceperunt: atque alter eorum usu & peritia linguæ Græcæ luculenter instructus, rudis artis typographicæ καὶ τῆς περὶ ταύτην τριβῆς fuit: alter in hac satis versatus, πρὸς τὰ ἑλληνικὰ merus ὄνος πρὸς λύραν. Omnis igitur humeris meis incumberet labor: cui ferendo cum propter studia, munus meum & gravissimum morbum in quem incidi par non essem, cum etiam omnia experiunda putarem, priusquam operas dimitterem quas ægre tandem frater nactus erat: ut neque illæ dissiparentur, & ego ærumnis liberarer, dum frater exspectatur, tradidi ipsis Turnebi illius ut scis τρισμεγίστου quosdam libellos edendos. memor non fuisse ingratum tibi quod ante biennium simili occasione ausus eram apud Laimarium. Res est non magna: vix enim ad XIX folia opuscula illa pervenerunt. Et tamen si quid in ea re contra tua commoda factum putarem, inuenirem facile aliquam machinam, ut tibi ἐκτὸς πημάτων πόδα ponerem. velis ergo agnoscere pro tuis, quæ sunt edita, an non, si lubet indicabis. Est autem editus commentarius Turnebi in libros de Legibus & de Fato. Vale & illud scito, cum hæc scribebam, fuisse me inibi, ut post dies paucos Monspelium cum familia migrarem. Satis enim hic cum ** luctati sumus. DEUS fortunet hoc consilium. Non est quod verearis offuturam Athenæo nostro hanc migrationē: proderit magis. plura de ea re scribam brevi. En epistolam Laconicam. Iterum vale. Gen. a. d. VI. Id. Nov. CIƆ IƆ XCV.

EPISTOLA XLIV.

IACOBO BONGARSIO.

SCripsi nuper ad Te, Bongarsi nobilissime, per nostros mercatores ad vestras nundinas proficiscentes: neq; adhuc a te quicquam literarum ἀμοιβαίων receperam. Sed differendum non putavi quo minus mitterem ad te quamprimum D. de Fresnes epistolam hisce diebus mihi redditam. rogat ille me ut cum cura & fide

eam curem: & quantocius responsum tuum, faciam, recipiat. Id primum in te situm: qui si scripseris & miseris, omni nitar diligentia, ut mos ei geratur. Debeo hoc illi, cui omnia debeo. Debeo tibi, qui amore in me ne illi quidem concedis. Non desinit magnus ille amicus meus serio & sæpe hortari, urgere me, exeam isto loco, veniam ad se, hoc est Montempess. ubi, etsi in præsens non usque adeo lauta offertur conditio, spes tamen certa ostenditur meliorum, &, ut ejus verbis utar, ille futurus est infimus fortunæ meæ gradus in Gallia, unde ad uberiorem & luculentiorem conditionem transitus brevi possit sperari. habere me in Galliis copiam amicorum, qui me ament, qui studiis meis cupiant consultum. posse aliquam rationem inveniri qua otium illud περιπόθητον, quod tam diu sitio, otium studiorum optimum coagulum, consequar. Addit postremo, hic posito mihi omnem etiam spem rerum lætiorum esse præcisam. Unde enim illa affulgeat? cui non nota & cognita nostræ Reipublicæ non paupertas, sed egestas? & tamen sunt alia quoque non pauca quæ vetent ab iis, qui hic clavum tenent, λόγου quicquam ἄξιον sperare. Non diffitebor Bongarsi charissime, ancipiti animo in hac deliberatione sic κλυδωνίζομαι, ut nunquam magis. Per igitur nostram amicitiam te oro, suscipias paulisper meas partes, & qua vales prudentia, delibères, statuas demum quid e re mea sit futurum. Equidem tantisper respondere supersedebo, donec literas a Te accepero sententiæ super hoc negotio tuæ indices. Hoc gratius facere nihil mihi potes. Vale vir Nobilissime & me ama. Genevæ ad XIX Kal. Jan. CIƆ IƆ XCVI.

EPISTOLA XLV.

IOHANNI SARACENO.

ECce provoco te, mi Saracene, neque exspecto ut à te lacessar & ad scribendi vices inviter. Ipse videris qua fide & diligentia mecum paria sis facturus. Mihi quidem tuis literis gratius nihil potest poteritve unquam accidere. Quanquam id opto potius, ut ad nos redeas, & honesta aliqua tibi offeratur occasio vitæ hic nobiscum degen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

degendæ. Id si, quod spero, (cupio quidem certe) eveniat, haud parvam Genevæ partem in tuo patruo viro clarissimo, in te fratreque tuo recuperasse mihi videbor. Patrem tuum valere, possum tibi ex illius literis affirmare. Casserone enim reversus duas ejus epistolas reperi, ambas ea festinatione scriptas, ut neque ad fratrem, neque ad filios licuerit ei tum literas dare; omnes tamen plurimum salvere jubebat. Illum vero Deus Opt. Max. salvum servet atque incolumen cum omnibus suis. Equidem quantum illi debeam nulla verborum copia exprimere queam. Parum erat quod dum isthic fui quotidie opera ejus sum ad meam aut meorum salutem usus, nisi in absentem pergeret esse officiosus. Utinam possimus & nos hunc animum nostrum erga vos eximio aliquo officio testari. Sed erit fortasse olim aliqua occasio. Interea peto a te ut meis verbis quam officiosissime salutes eos, quibus me isthic innotuisse atque adeo charum esse non ignoras. D. de la Mer vicinum tuum imprimis, & Jugeum, nec non de la Grange, cui etiam offeres libellū, quem mitto tibi illi inscriptum. Salutabis & Rotanum, Vanleranum, & Fontanum, ac si quis alius est nostri amans. Vale charissime Saracene, πατρὸς κρατίστου παῖ κράτιστε. Monspelii Pridie Kal Febr. CIϽIϽXCVI.

EPISTOLA XLVI.

EIDEM.

NOn ago tecum pluribus, amicissime Saracene: eram enim cum ista scriberem variis negotiis ἔνθεν κἄνθεν ἐμὲ διασπώντων occupatissimus. cum erit otii major copia, grandes ad te epistolas exarabo. tantum tibi gaudium meum indicabo, tibique gratulabor ob illam quam confido te esse consecutum non Bacchi lauream, sed Themidis. Macte proposito adolescens εὐφυέστατε. Sic itur ad astra, Quod versus a me exigis, puto me parum tibi notum, qui tamen debueras totum intus & in cute novisse. Quis dixit tibi me esse de grege eorum qui dormierunt in Parnasso? falleris & toto quidem, quod ajunt, cœlo. adolescens olim delectabar interdum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

eo genere παιγνίοις: ne nihil agerem, cum aliud non agerem. maturior hæc ætas abstulit mihi omnem ejus facultatem nescio dicam magis an voluntatem. Quid? nonne habes affinem (nosti quem dicam: o misellum senem!) qui meam vicem versus satis multos quotidie evomat. Cur igitur me inani labore exerceam? ut scias quam exaruerit in nobis omnis Μουσικὴ vena, asscripsi versiculos quos inter prandendum heri rogatu fratris tui, cum aliud tempus non haberem, effudi. non mitto ut edantur: sed ut scias nihil esse tibi a me exspectandum in eo genere dignum quod edatur. Vale, & patruum tuum virum clarissimum salvere jube. Gen. Prid. id. Febr. CIↃ IↃ XCVI.

EPISTOLA XLVII.

JOANNI LYDIO

TArditatem hujus responsionis noli mirari, vir doctissime. Nam & tuæ literæ gradu plane testudineo iter sunt emensæ: & ego qui ante mensem illas accepi, ex eo tempore fui semper occupatissimus. Gaudeo priores meas tibi accidisse gratas. Velim persuasissimum habeas, mihi pietatis studiis nihil esse antiquius. Ita factus sum, ita educatus ab optimo parente meo & doctissimo, ut nihil ardentius a Deo quotidianis precibus contendam, quam ut vincat veritas, & veniat Christi regnum. Quod scripsi de vitando Manichæismo, dum fugitur Pelagianismus, propterea scripsi, quia videor mihi observare quosdam studio evitandi Charybdin in Scyllam incidere. Humano ingenio hoc est ἔμφυτον, ut quam in partem cepit inclinare, eo totum propendeat, imo ruat: quod scimus olim accidisse viris magnis, qui aut divinam aut humanam τοῦ Κυρίου ἡμῶν naturam pio animo & sancto proposito defendebant. Quis nescit quid ea super re observent Athanasius & Augustinus de Dionysio Alexandriæ Episcopo, viro sanctissimo. Et Dionysius quidem sine errore erravit, si quid minus commode est ab illo dictum. ἡ γλῶσσα ἥμαρτεν, ἡ φρὴν ἀναμάρτητος. Alii fuerunt multi, qui delapsi in barathrum semel hæserunt in luto. Multi, quod non ignoras, dum Nestorium persequuntur, Nestorio evaserunt nihilo me-

lo meliores. Si quæ hodie est controversia religionis, in qua cauto & suspenso pede sit ambulandum, ea mea judicio est, in qua de Prædestinatione agitur. Atq; hoc simplici animo a me dici velim credas. Nam qui Theologus non sim, sequi vos Theologos & debeo & cupio. Si quis mortalium privatas opiniones horret, is ego sum Dei beneficio. Quæ gesta sunt a Serenissimo Rege in caussa Vorstiana, clam te non est. Ego testis sum zeli incomparabilis, quo fervent ἀδιαλείπτως hujus sapientissimi Principis præcordia. Faxit Deus immortalis, ut totum illud negotium fine terminetur sibi grato. Arminium & Bertium sunt qui involvant in eandem criminationem. de quo vestrum est pronuntiare, non nostrum, qui a vobis longe absumus. Scripsi ad utrumque, Vorstium inquam & Bertium, post acceptas ab illis literas non unas, & jussu Regis ac meapte etiam sponte ad concordiam eos sum hortatus, καὶ πρὸς τὸ μὴ φρονεῖν ὑπὲρ ὃ δεῖ φρονεῖν. Inprimis displicet mihi illa quam tuentur libertas prophetandi, certissima pernicies religionis, nisi certis finibus acriter coerceatur. De libris Clemangii nihil dum accepi; sive ea est negligentia eorum quibuscum ea de re egi, sive alia caussa intervenit sontica. Vellem significasses mihi quos ejus autoris libros habeas. Ego brevi σὺν Θεῷ Oxonium cogito, atque ipse tuum negotium geram, εἰ δύναμαι γε, καὶ εἰ τετελεσμένον ἐστι. Deus immortalis te servet per Jesum Christum τὸν μονώτατον σωτῆρα τοῦ κόσμου. Lond. XIV. Kal. Mar. stylo Angl. CIƆ IƆ XCVI.

EPISTOLA XLIIX.

IACOBO BONGARSIO

BInas a te simul accepi literas, suavissime & φίλιστε amicorum Borgarsi. ego vero paria tecum faciam non numero epistolarum, sed prolixitate. tamen plures, sed breves & Laconicæ scytalæ similes: ego fortasse pauciores, sed τὸν Ἀσιατικὸν τρόπον ἀδολεσχούσας & bene longas mitto. Quid facerem? Ut si isthic essem nihil facerem libentius, quam ut totos dies tecum transigerem, & soles conderem: ita nunc absens per epistolas garrio tecum quam

luben-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

lubentiſſime. Vere garrio. Nam plane quicquid venit in buccam
id ſtylus exarat. Tuum eſt ἀδολεσχίαν & incuriam in ſcribendo me-
am facere æqui boni. Venio ad tuas, & quidem ὁμηρικῶς ὕστερον πρό-
τερον. Ain tu Sylburgius fuit? O factum male! o gravem reipubli-
cæ literariæ jacturam! en quo ſpes mortalium redeant: nam pau-
cis ante diebus per Commelinum mihi ſignificatum erat de mul-
tis ipſius cœptis & inchoatis laboribus. habent Græcarum litera-
rum amantes quod doleant. quanquam, ut nunc vivitur, paucos
ea cura tangit. prorſus enim contemtæ jacent noſtræ Muſæ Græcæ;
& ſi ita pergitur, pauci adhuc anni, & vel nomen Græcorum au-
ctorum interierit. Viden' ſuboleſcentem iſtam juventutem, ut tæ-
dula eſt, ut molliter & delicate literas tractat? alii ambitione &
gloriolæ cupidine ducuntur, plerique ad quæſtuoſas artes prope-
rant lucripetæ frugiperdæ. Ita vivam, amiciſſime Bongarſi, ut hæc
res impetum meum ſæpe retardat, moratur, & frangit: nam qui-
bus labores ſudoreſque noſtros imputabimus? Τὶς τῶν νῦν τὰ Μουσῶν
ἅγια μετερχομένων χάριν οἴσεται; De juventute loquor, cujus ſtudia
juvare erat animus. Verum iſta querela non erat hujus loci, neque
temporis. quanquam volui te ſcire quid me lentum adeo faceret
in iis publicandis, quæ ſunt nobis in Græcos auctores obſervata.
nam tu quidem non ceſſas latus fodere. Mihi vero ἐνδοιῇ θυμὸς vel
obtemperare tibi, vel calamo & ſtylo longum vale dicere. nam ſi
in Galliam me ſemel abdidero, quieſcam, opinor, ab hac cura &
alias res agam, ſi tamen impetrare a me hoc poſſum, ut alias res
agam. Noli facere, inquies, & βεβαρβαρωμένα loca omitte. At rur-
ſus quæ me hic incommoda premant [ubi ne ſpes quidem meli-
orum videtur relicta] non te fugit. Quid igitur faciam? nempe
quod Deus Opt. Max. quod amici in dies & horas ſuggerent. An-
nus quidem certe neceſſario hic agendus, poſtquam ſenatori no-
ſtro ita me facturum recepi. Interea Athenæum, Perſium, & quæ-
dam alia, ſi vivimus & Deus aderit, edemus. Polybium eodem
tempore publice explicabimus: cujus propterea ſeparatim edi
curavimus quæ pertinent ad rem militarem Romanam. Vires in-
genii

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

genii contendemus, nobilissime Bongarsi, ut aliquid præstemus nostris certe auditoribus non inutile, etsi quis noster auditor erit? quis Græca tractantem curabit? opinor vel duo vel nemo. ut scias tamen quam alte radices in nobis egerit scribendi cacoëthes, finē nullum faciemus tecum orandi, ut quæ novissimis tuis pollicitus es Parisiis ad illius scriptoris editionem presidia, cures atque communices. Hoc ita te rogo ut nihil possim studiosius. Addo amplius hoc unum, quod impudenter fortasse tibi imponam, sed imponam tamen: ut librum Vrsini, quo marmora antiqua & statuas expressit atque imagines mihi investiges. Dici nequit, quanto usui mihi illa antiquitatis specimina esse queant. Addes & Duillii statuæ inscriptionē seorsim editam cum Commentario Ciacconii. puto libellum esse editum non ita pridē a Raphalengion, qui eum pollicetur in nupera editione Sallustii, amabo, fac habeam. Etiam illud a te peto & quidem obnixe, ut cum Parisios ibis, magnis ibi viris aliquot salutem a me dicas, quibusdam etiam Suetonii exemplaria nomine meo offeras, quæ tibi Chouetus nostras dabit mandatu meo. Ego enim multos jam menses frustra quæro viā eorum mittendi. Tu igitur, si grave non est, accipies a Choveto exemplaria quatuor, & dabis unum Emerio Thuano, alterum Fabro, qui Simplicii in Epictetum copiam nobis fecit: duo reliqua duobus Pithœis. Illud a te non expecto, ut munuscula ista nostra verbis tuis ornes. satis est, si nostram vicem illa offerre digneris. scripsissemus ipsi, ni defuisset qua otium, qua scribendi argumentum. Iam enim & ad Emerium virum amplissimum, & ad clarissimos Pithœos ternas literas dedimus: pervenisse nostras in ipsorum manus, tam pro comperto habemus, quam mirari solemus, nullum adhuc tulisse nos responsum. eramus tamen scripturi nihilominus, ni pridie quam has daremus, uxor abortum fecisset, & ex ea re gravissime adfecta decumberet. neque alibi ista mihi scripta quam ad spondam lecti illius accumbenti, & ipsam subinde appellanti astantique. Poteram aliquot adhuc dies scriptionem hanc differre, sed doctus multis experimentis literas quoque nau-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

fragium sæpe facere, nactus tam oportunam occasionem prætermittere nolui. Parabam plura: sed somnus urget. Vale vir clarissime & amicissime a. d. VI Nonas Martias CIↃ IↃ XCVI. Tuas ad D. a Fraxinis Tornæsio commisi. Eam tutissimam esse viam experientia habeo compertum. Is Lugdunum mittit ad suos, qui fideliter curare hactenus soliti, ut responsa arguunt a Præside missa.

EPISTOLA XLIX.

EIDEM

TRadideram paullo ante fusciculum tibi inscriptũ Rapellensi illi viro doctissimo & honestiss. qui liberos D. Sancii aliquando rexit: mox venit in mentem, non posse meas ad Firxium tutius cuiquam credi, quam tibi. igitur has ad te e vestigio exaravi, ut, si grave non est, cures meas perferendas, quas his adjunxi. Tu vicissim quod cunque volueris, onus humeris meis impone, bajulabo ea fide qua debeo, homo tam multis officiis & beneficiis tibi devinctus & obstrictus. Tuas ante profectionem in Gallias exspecto paullo uberiores. Vale amicissime Bongarsi. Deus te Opt. Max. servet ac brevi reducem χαίροντα σὺν χαιρούσῃ Argentinam sistat, quando præ ea quæ te tulit placet patria. Iterum vale. Genevæ Idibus Martiis CIↃ IↃ XCVI.

EPISTOLA L.

CONRADO RITTERSHVSIO.

DIu silui, nec silui, doctissime & amicissime Rittershusi. Silui apud te; non silui de te apud amicos, & Musarum ὁμοίως ἡμῖν θεράποντας. Ego vero nominis mei prius obliviscar quam Rittershusii: quem penitus ἐν δέλτοις φρενῶν inscriptum, & μυελῷ ψυχῆς, κατ' Ευελπίδην, infixum circumfero. Omnia in te me capiunt, eruditio, industria, judicium: sed nihil æque ac similitudo, quam animadvertisse mihi videor, in tuis meisque moribus. Quamobrem οὐκ ἀθεεὶ juncta inter nos hæc amicitia est. ὡς αἰεὶ τὸν ὁμοῖον ἄγει θεὸς ὡς τὸν ὁμοῖον. Suetonium nostrum tantopere tibi probatum fuisse, (sic enim ais) cum vehementiam amoris in me tui cogito, non nimis miror.

miror. Scis enim quam ſoleat τὸ φιλοῦν περὶ τὸ φιλούμενον τυφλοῦσθαι, & tamen gratum nihilominus fuit, judicium tuum de noſtra illa opella cognoſcere: præſertim cum clariſſimorum longeque eruditiſſimorum virorum Philippi Sherbii & Scipionis Gentilis ſuffragiis tuum hoc judicium comprobari ſcribas. Equidem is non ſum, οὐ μὰ τὸν ἐν οὐρανῷ ὕψιστον θεόν, qui inanis gloriolæ cupidine ad ſcribendum impellar. ſed neque cornea nobis fibra eſt: ut ſi quid noſtri talibus viris placuerit, non lætemur. Quod me hortaris, ut quæ in Polybium alioſq; auctores ſint nobis obſervata, edam: currentem tu quidem: etſi ſunt ſane nec pauca nec levia, quæ me interdum monent, ut his ſtudiis ſero quidem, ſed ſerio renuntiem. Verum de iis agam tecum alias pluribus. Nunc in Athenæo eramus: neque jam per nos ſtabit, quo minus poſt dies oppido paucos prælo liber ſubjiciatur. Abſque hoc incepto foret, in Galliis fortaſſe nunc eſſem: unde nuper cum præſentiſſimis vitæ periculis Dei ope ſum reverſus. Oppianum tuum avidius ſemper in dies & horas exſpecto. Gratiſſimum vero mihi, quod narras de Gunthero Poeta, ut tempora erant, eximio. Legi illius Ligurinum Wechelianæ editionis: nec alia mihi nunc ad manum. Si eſſet, aut omnino haberem aliquid, quo ornari augerique tua poſſet editio, ſcias ea fide id me tecum communicaturum, quam præſtari mihi ab amico in re ſimili poſtulo. Epigrammata noſtra, quæ feciſti de non peſſimis fortaſſe Græcis Latina quam optima, ſic mihi, ſic aliis hic placuere, ut mea tuis libentiſſime, velis modo, ſim commutaturus. Merito te plurimum amo, amiciſſime Rittershuſi, qui Poeta cum ſis, noſtra, qui ne verſificatores quidem ſumus, tanti feceris. Mitto ad te quæ olim in Theocritum ſcripſi, & nuper reſcripſi. Vale & me ama, qui te vehementiſſime. Magnis iſthic viris Scherbio, Gentilique plurimam a me ſalutem. Scripſi nuper ad Joachimum Camerarium amantiſſime ab eo laceſſitus: puto meas fuiſſe illi redditas. illi quoque & Philippo digniſſimis tanto patre filiis ſalutem meis verbis, ſi grave non eſt, impertieris. Vale iterum. Genevæ a. d. III. Id. Martias. CIϽ IϽ XCVI

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA LI.

DAVIDI HOESCHELIO.

CVm erit plus otii, ſcribam ad te pluribus, Hœſcheli doctiſſime. Nunc occaſione ſeſe offerente prætermittere iſtud quaſi legitimum carmen nolui, valere me, & omnia tibi felicia fauſtaque a Deo Opt. Max. optare. His diebus ruſticatus ſum cum Theocrito. Olim pene puer in eum eram aliquid muginatus. Putabam ἀνεμιαῖον illum & vere ἠλιτόμηνον ingenii noſtri fœtum in doctorũ manus nunquam venturum, & me illi fore ſuperſtitem. Contra evenit. nam ſummus doctorum Scaliger recudi voluit. relegi igitur, & neſcio quæ interpolavi. Comelinus mittet tibi exemplar unum, rogatus a me. Proximis literis puto me tibi de inchoata Athenæi editione ſignificaturum. Quicquid potero præſtabo. Id ne nimis exiguum ſit in tam difficili opere nimis vereor. Et ut verum tibi fatear, ἄρτι μῦς ἐγεύσατο πίττης. Sed quod mihi imprudenter intrivi, fortiter devorandum. Vale vir doctiſſime, & Velſero viro clariſſimo plurimam a me ſalutem. Genevæ, Idibus Martiis CIↃ IↃ XCVI.

EPISTOLA LII.

JOSEPHO SCALIGERO.

SEmeſtre hoc ſilentium tuum mirarer, nobiliſſime Scaliger, niſi conſcius mihi eſſem, cauſam ei eſſe à me ipſo præbitam. Memini enim ante menſes, opinor, ſeptem ſcripſiſſe ad te de itinere in Gallias quod tum parabam. Eo factum ſuſpicor, ut cum huc literas dares poſt paullo ad Bezam & Goulardum, nullas ad me adjiceres: quem abſentem putares. Ego vero menſem tantum abſui: poſtea enim quam matrem viſi, quæ non procul Valentia habet, e veſtigio pedem retuli, nec iter inſtitutum ad virum ampliſſimũ Philippum Canajum a Fraxinis perfeci. Fueram ab eo non unis literis vocatus, ut quod adhuc perſuadere per epiſtolas non poterat, de migratione in urbem Montiſpeſſuli, verbis coram efficeret. Mihi ea conditio multis de cauſſis nondum ſatis probari potuit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tuit. Sum enim otii amantissimus: neque aliud a Deo Opt. Max. exopto, quam ut in alta & profunda quiete quod superest vitæ exigere possim, & simul charissimis pignoribus meis consulere, non ut divitias illis congeram: abest a me ὡς πορρωτάτω illa cura: sed ut olim post funus nostrum sit, unde honeste & liberaliter educari possint. Tu, vir summe, qui nostrorum Gallorum ἴδες ἄστεα καὶ νόον ἔγνως, quid suades? stabo enim libentissime etiam in his rebus, judicio tuo. Magnam quidem benevolentiam erga nos duabus legationibus Monspelienses ostenderunt: conditio tamen non adeo lauta, aureorũ ducentorum cum ædibus, & nescio quibus aliis rebus. Noster hic Senatus, ni deessent nervi non belli tantum, sed omnium fere rerum, facile illos in hac contentione superaverit: nunc in angustissimum locum redactæ sunt res hic nostræ publicæ. Cæterum scripsit ad me nuper Commelinus noster autorem te sibi fuisse, ut in Theocriti quam parabat editione veteres quasdam nugas nostras non omitteret. Næ tu oculos habes Lyncæos, qui latitantem inter sentes & rubos libellum inveneris. Ea fuit caussa, cur denuo eam opellam retexuerimus: sed profecto non majore otio quam ante texueramus. Vale σεβασμιώτατον ἐμοὶ κάρα. Deus te servet rei literariæ culmen & columen. Gen. Idib. Mart. CIϽ IϽ XCVI.

EPISTOLA LIII.

FRIDERICO LINDENBROGIO.

TErnas a te literas, doctissime Lindenbrogi, accepi, cum totidem eximiis & gratissimis muneribus tuis. Primis respondi pridem, tibique gratias egi pro carmine, quod primum fuit ex muneribus illis, quibus sum a te provocatus. Vinculum obligationis ejus nondum exolveram, cum ecce iterum atque iterum adstringis me novis beneficiis. Si ita pergis, non poterit, quin tui tandem sim juris & mancipii ὅλος καὶ πᾶς. Veruntamen si offert se occasio, certabo tecum iis artibus, quibus me primum es aggressus. Igitur alia alias cum Deo. nunc mitto tibi, quæ olim in Theocritum scripsimus, & nuper rescripsimus, tenue & levidense prorsus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſus munus, ſed quod gratum fore ſpero, vel eo nomine, quia viris magnis id velut tirocinium noſtrorum ſtudiorum non diſpliciſſe ſcimus; Si de tuo conſilio edendi Pauli Diaconi prius eſſem factu certior, juviſſem te ms. codice, quem habeo non peſſimæ notæ. De Iſidoro fac amabo opus appareat, & illas tandem Gloſſas publica, quarum deſiderio pene contabui. Gloſſarii editionem parari a Vulcanio, viro doctiſſimo, lubens intellexi. liberatus ſum cura pridem mihi curata maxima ex parte. Fuit enim animus non ſemel idem conari, & in ea palæſtra ſudatum mihi non leviter: ſed nec cum Vulcanio igne congredi libet, nec ita aſotus exiſtimationis meæ ſum, ut Apollinis ejus, qui Delphis relictis ſuum iſthic tripodem collocavit, reſpectum non habeam. ut Iunios, ut Douzas, ut alios taceam. Theodoreti locum, de quo per epiſtolam quæris, attigimus ad librum primum Suetonii. ſed ſcito quod fugit nos tum monere, ut alia multa, non primum Theodoretum ita locutum. Dio Chryſoſtomus: περὶ Ὁμήρου γὰρ κελεύει [loquitur de Platone] μάλα εἰρηνικῶς στέψαντας αὐτὸν ἐρίῳ καὶ μύρῳ καταχέαντας ἀφιέναι παρ' ἄλλους. τοῦτο δὲ αἱ γυναῖκες ἐπὶ τῶν χελιδόνων ποιοῦσιν. De loco Suetonii e Claudio cap. XXXIII. viderimus alibi. Tertullianus in Apologetico cum ſcribit: *nam & aruſpex mortuis apparet*: tangit veterem aliquem ritum circa mortuorum ſolemnia, quem ut obirent & exſequerentur aruſpices, moris erat id quale ſit, alibi non meminimus διαῤῥήδην expreſſum. Arnobii locus uterque, de quo me conſuluiſti, manifeſto corruptus eſt, nec prius explicari poteſt, aut debet, quam emendari. nihil nunc ſuccurrit, quo me teque expediam. Tu quem ſolis noſtri radii propius tangunt, cur aliunde lucem quæſitas? illum adi ſodes. poſterioris ſane Arnobiani loci mens non eſt obſcura. Habes πρὸς τὰς σὰς ἀπορήσεις non ἀποκλείσεις, ſed συναπορήσεις meas. Vale Friderice eruditiſſime. Genevæ Idibus Mart. CIↃ IↃ XCVI.

EPISTOLA LIV.

IOSEPHO SCALIGERO.

NVdius quintus cum ad te ſcriberem, vir illuſtriſſime, & animum

mum variis curis ἔνθεν κἄνθεν διασπώμενον haberem, duo prætermisi, de quibus vel maxime institueram tecum agere. Alterum fuit, ut gratias tibi agerem maximas, quod ad propositas tibi a me e Suetonio dubitationes respondere non insuper habueris: sed novissimis tuis abunde mihi satisfeceris. quæ etsi serius ad me sunt perlatæ, quam ut beneficio tuo possem in hac editione, quæ jam ad umbilicum erat perducta, uti: constabit tamen nihilominus tibi operæ tuæ fructus. Alterum erat, ut novum a te beneficium, si pateris, extorquerem, Cupio enim (& cupio sic, ut nihil unquam vehementius) mecum a te communicari, quæ haud dubie in Athenæo ὁδοῦ πάρεργον olim observasti. Hoc mihi te non esse denegaturum, quæ tua est humanitas & amor in me singuiaris, spero equidem atque adeo confido. Cæterum qui has tibi tradet, per est honestus adolescens, bono genere prognatus. Is cum isthuc se conferre studiorum caussa cogitaret, per me voluit tibi innotescere. Quare rogo te etiam atque etiam, ut tua illum benevolentia, vel meo nomine digneris. Vale & vive diu quam felicissime ἀμφότερον τῇ τε ψυχῇ καὶ τῷ σώματι ἐῤῥωμενέστατος. Gen. a. d. XIII. Kalend. April. CIↃ IↃ XCVI.

EPISTOLA LV.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

LIteris tuis, vir amplissime, quas ante sex septem menses reddidit mihi D. Bullio, & sero & raptim respondebo. quod serius scribam, in caussa est spes quæ me hactenus lactavit, posse me isthuc cũ eodem Bullione ad vos revertente venire. nam & te id non nolle intelligebã, & ego hoc plane multos jam menses sitio, nedum cupio. verum ego quarta me puto luna olim natum: cui quidem ita spisse & lente quicquid opto evenit. Sæpius in longa vita hanc fatorum meorum inclementiam experiri memini. sed enim molestius evenire nihil fere mihi recordor, quam quod hoc consilium exitum habiturum sit nullum. mihi enim prorsus τῶν ἀδυνάτων ἐν ante proximam æstatem exactam iter isthuc suscipere. Quę me impediant atque aliquot jam menses habuerint impeditissimum.

nar-

narrare supersedeo. raptim enim ista & tumultuarie exaravi, fretus etiam eo nonnihil, quod melius hæc coram idem ille Bullio sit tibi expositurus. ex eo intelliges, vir amplissime, [si modo ad tuam curam ea res pertinet] migrationem nostram ex ea urbe, quæ nos hactenus fovit, in Occitaniam. Tandem enim constantiam nostram, & consilium τοῦ ἐν ἐκείνῃ τῇ πόλει ἐγγηράσκειν καὶ ἐναποθνήσκειν fregit Monspeliensium ad se nos vocantium ἔκλεγξα καὶ προσλιπάρησις. Quod igitur bene vertere mihi, bene illis, velit Deus Opt. Max. eo lares transferre constitui. quin hæc ipsa Lugduni scripta mihi, cũ eatenus pervenissem & meos meaq; omnia perduxissem. Simul illuc appulero scribam ad te, vir amplissime, de nostris studiis plura. Vale & me tui observantissimum amare perge. Lugduni raptim XIV. Kalend. Jan. CIↃ IↃ XCVI.

EPISTOLA LVI.

IACOBO BONGARSIO.

ACcepi nunc ipsas quas Paulo Stephano meo dederas: & simul cum iis fasciculum librorum aliquot. Literis tuis hisce meis respondebo: pro libris quid possum aliud, nisi gratias tibi agere & habere multo maximas? Ego vero id facio: & ex animo quidem prorsusque medullitus. En erit unquam ille dies, cum ego luculento aliquo testimonio meum in te amorem summum testatum tibi facere atque adeo omnibus potero. Tuus certe sum, ære tuo tibi quæsitus, partus, mancipatus. Sed quid ad te redibit inde boni aut commodi? nempe, ut quæ in me singulis prope diebus confers beneficia, male ea collocata ne putes, quippe in rem tuam: quæ ut indies augescat, crescat, melior fiat, tua interest non parum. O si mihi unus item & alter amicus! forem brevi ad illa quæ paro instructior & paratior. Sed quo rarior in terris avis est amicus perfectus, & qui tanti nominis mensuram impleat; eo pluris tua mihi facienda merito, Bongarsi charissime, amicitia. Accepi igitur & Nicephorum pridem: & hisce proximis nundinis quicquid per varios tabellarios librorũ & literarum misisti. quorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

rum omnium gratia, grates tibi quas maximas potui binis literis egi: alteras P. Sabaterio Lutetiam misi, quoniam te illuc brevi putabam profecturum, alteras Melchioris Junii, disertissimi viri, filius qui hic est promisit se traditurum homini certæ fidei. Mitto ternas quas proximo mercatu dedi: quarum primas puto periisse, quibus adjectum nescio quid fuerat nostrarum in Theocritum nugarum, simul epistola ad Rittershusium & libelli ejusdem exemplar unum. De notis ad de pallio judicium meum libere scripsi proxima epistola. quod nostras petis notas: obsecro te, serio loqueris an per jocum? hoc potius putem: tamen quasi aliter res habeat & ex animi sententia id me roges, morem geram voluntati tuæ. Igitur ternas exspecta cis dies paucissimos: unas de Polybio, alteras de eo libello Tertulliani, tertias de Aristæneto. Viden' ut otio tuo abuti parem? Deus te servet, vir amicissime. Gen. raptim a. d. III. Non Majas CIↃ IↃ XCVI. Celasti me versionis Aristæneticæ autorem, & in incerta conjecturarum me conjecisti. Puto autem Josiam Mercerum esse, non alium, qui id stadium adeo feliciter decucurrit. Quisquis sit, in partem amicitiæ illius venire tecum vehementissime cupio.

EPISTOLA LVII.

EIDEM.

Si novissimas accepisti meas, virorum optime & amicissime, non dubito quin hanc brevitatem sis accusaturus, meque vel oblivionis vel inconstantiæ incusaturus. memini enim polliceri me tibi iis literis quas statim exaravi ad te, illis pellectis quas Paulus Stephanus adtulit, tres epistolas brevi tempore scribendas, unam de Polybio, alteram de Tertulliano de Pallio, tertiam de Aristæneto. Vbi igitur illæ sint, inquires: Ego vero oblivione, uti vides, hic non pecco: sed curis obrutus molestis, & tempore destitutus spem tuam destituo, non facturus si pluſculum otii essem nactus. Igitur ubi primum respiraro, eque negotiis illis me expediero, quibus cum nunc luctabar, præstabo me promissi memorem. nisi tamen tu gratiam prius feceris scriptionis ejusmodi, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

eame superſedere volueris. Id quidem eſſet melius. ſed ego qui poſſum aliter obſtrictiſſimum & gratiſſimum tibi teſtatum animum facere? mihi vero ardet pectus cupiditate qua flagro dies noctesq; declarandæ meæ adverſum te ἀῤῥήτου καὶ ἀφάτου φιλίας. Ita meritus es, amiciſſime Bongarſi. Vale. neque enim plura nunc poteram. Scito autem quaternas jam miſiſſe me ad te literas poſt nuperas Francofurtenſes nundinas. Item illud, accepiſſe me quicquid librorum miſiſti. quorum omnium nomine ago tibi habeoque multo magis gratias quas poſſum maximas. Iterum vale. Pridie Idus Majas CIƆ IƆ XCVI. Faſciculum Condolo traditum accepi & tuas ad D. a Fraxinis curavi. Quod ſupereſt, patritii Senenſis velim ſit tibi curę. ut poſſim integro beneficio tuo perfrui. utinam & quæ Choulus quidam ſcripſit, haberem. Stephanus antiquum ſervat.

EPISTOLA LIIX.

CVNRADO RITTERSHVSIO

BInas poſt meum e Galliis reditū a te accepi: prioribus reſpondi nuper & literas ad Bongarſium V. Cl. miſi, & ſimul noſtrarum neſcio quid in Theocritum nugarum. poſteriores reddidit mihi Amandus Polanus vir eruditiſſ. In Gunthero eſſe te intellexi iterum lubens: ſcripſi quid de eo proxime, quæ nunc ut repetam non eſt operæ. Conjectura utraque tua, quam mihi indicaſti, judicio meo recta eſt: & næ ego plurimum tibi debeo, qui cum hactenus rerum caſſas literas ſemper a me acceperis, luculentas ipſe mittere non ceſſas, ex quarum lectione doctior fiam. negare non potes, quin jure in te vetus dictum expetat, χρύσεα χαλκείων, verumtamen neque ego propterea Diomedes, neque tu Glaucus. Memini grandem aliquam epiſtolam minatum me tibi aliquando. nondum periculum effugiſti. noli adhuc Æſculapio gallum, ubi primum occaſio offeretur commoda, ſenties memorem. Hæc ſcribebam occupatiſſimus, ſolum ut ſcires tuis literis nihil quicquā poſſe mihi accidere jucundius. Vale doctiſſ. Rittershuſi, & plurimam a me ſalutem viris clariſſ. a quibus nos iſtic amari, & quos a nobis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nobis coli non ignoras. Iterum vale. Gen. III. Non. Majas. CIƆ IƆ XCVI.

EPISTOLA LIX.

PHILIPPO CANAIO A FRAXINIS.

O εὐαγγέλιον de reditu τῆς σῆς συζύγου τῆς ποθεινοτάτης! exspectabam avidus & μετέωρος eum nuncium: præsertim ex quo intellexeram peregrinari illam non solum ἐν γαστρὶ ἔχουσαν, sed plane ἐπίτεκα ἐοῦσαν, καθ' Ἡρόδοτον. Magna igitur Deo Opt. Max. laus, magnæ grates, qui & illam & te cum illa per tot pericula rerum servavit. Confido etiam cumulatum esse jam beneficio alio non minori prius istud sane magnum & luculentum. Spero enim te priusquam has legas nova prole auctum ηὐτυχηκυίας τῆς τριποθήτου σῆς δεσποίνης. Ita esto, o magne rerum omnium arbiter. & hujus quoque voti damnas esto præses integerrime. non gaudebis solus tua gaudia: & nos illa tangunt: qui semper ἐξ ἄκρου μυελοῦ ψυχῆς καὶ χαίροντι συγχαίρομεν καὶ λυπουμένῳ συλλυπούμεθα. Hæc lex æterna veræ amicitiæ: idem velle, idem gaudere, dolere idem. Igitur ut ego ex literis tuis factus sum lætior: ita te ex meis tristiorem fieri oportet: magnum enim cepi nuper dolorem ex obitu viri clarissimi & doctissimi Alberii nostri. Is si nescis Divione ante mensem circiter hominem exuit. Beatum illum qui patriam sic affectam, ut spes salutis sit prope nulla, mature reliquit; mutans alia meliore & semper quidem optanda, cæterum nunc maxime expetenda. Me vero angit illud maxime, talem tantumque virum ita multas frustra vigilias vigilasse, tot incassum sudores sudasse: nec literis quod poterant eximie, quicquam unquam ejus labores profuturos. Nam ut alia omittam, Hippocratem certe & Aristotelem ejus industria illustratos non videbimus. Schedæ ejus & in eo genere scripta si qua possum ratione efficere conabor, ut tibi serventur, agamque de ea re cum illa, quam tuis literis indicasti, studiosissime. Res nostræ suo & solito loco sunt: nisi quod diem illũ avidissime præstolamur qui nos junget invicem. Quare persuasissimũ sit tibi edito Athenæo advolaturũ me statim isthuc σὺν γε τῷ Θεῷ. Quod

Montem Pessulum te mea gratia venturum affirmas, tribui mihi a te amplius sentio quam vel pudor meus ferre vel lingua possit eloqui. Tu ut ad me venias? Ignosce mihi, ipsam rerum naturam commutas. Quis enim ego sum? unus nempe illorum hominum quos sapientissimus Imperator vulgo haberi ait ζῶα ὧν πάντες καταγελῶσι. Tu autem quis? sed nolo tibi esse molestus. Veniam igitur ipse potius ad te, vir maxime, neque mihi unquam longa via erit, quæ ducet me πρὸς τὸ ἕτερον τῆς ἐμῆς ψυχῆς ἥμισυ. Omnino si quem exitum habere debet pridem institutum negotium, conveniamus prius necesse est. multa enim sunt quæ malim tecum præsens quam per epistolas. Scito tantum alta esse quæ cogitamus, ardua, & magna. Deus ille, ille μέγας ἐν οὐρανῷ Θεός faveat conatibus & cœptis benedicat: prodesse posteris, gloriam τοῦ ὑψίστου promovere, hæc omnis mea cura, omnis amor. Sed enim quid nos sumus? iterum dico οὐδάμινοι plane, imo τὸ μηδὲν: & quod maximum ἀνάξιοι τοῦ ἱκανωθῆναι ἀπ' αὐτοῦ. Verum ista coram. Nunc quid sit futurum & quam περιπέτειαν τῶν πραγμάτων Iccius portus, adeo turpiter amissus, sit allaturus velim ex te scire. quatefecit & concussit animum meum magnitudo ejus casus. Nisi igitur aliter ipse sentis, tibi huc non nobis isthuc est cogitandum. Tuas exspectabo impatientissime. Vale præses amplissime, & scriptionem ἐσχεδιασμένην boni consule. Ego & uxor pro tua & nobilissimæ conjugis suavissimorumque pignorum salute, & παντοδαπεῖ felicitate Deum precibus fatigare οὐ διαλειπάνομεν. Vale iterum. Gen. a. d. III. Non Majas. CIↃ IↃ XCVI. Iterum dico tibi, tuarum exspectatio me cruciat; magnum enim est quod accidit. ναὶ ἔρχου κύριε, ὁ γὰρ βίος ἀβίωτος.

EPISTOLA LX.

EIDEM.

ECquid tantum tibi abs re tua otii erit, Canai amplissime, nostrũ decus, ut tot literis legendis vaces quot ego ad te scribo? puto enim me paucis his mensib⁹ qui à reditu meo fluxerunt, vicenas & eo plures tibi misisse. Ego vero ut omnes meas legas non postulo: satis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſatis mihi ſatis erit ſuperque, ſi quod ſpero, benigno ſemper vultu a te excipiantur. fuerit hoc ipſum grande ſatis tui adverſum me amoris teſtimonium. Ipſe quod nullum ſcribendi ad te finem faciam, multiplex cauſſa eſt. vel quia eſſe hoc aliquod officii genus vulgo creditur, quod equidem ſine piaculo deſerere poſſe haut putem: vel quia in iſta omnium rerum perturbatione tu unus es meus amor, mea cura, in quo animus mœrore prope confectus acquieſcat: tu unus es quem affari, quem appellare, quicum garrire, pro levamento omnium mearum ærumnarum ſoleam: tu unus denique imis animi noſtri medullis inſcriptus, impreſſus, infixus, quem dies noctesque ore & corde circumferam, atque in oculis geſtem. Qui igitur tibi ſic junctus hæream, miraris ſi garrulitate mea ſim interdum ſubmoleſtus? quid fieret, iuquies, ſi propius abeſſemus? Quid ſi una eſſemus? denique ſubit aliquando vereri, ne hic metus ab eo quod inſtitueras te avertat. At ego interea amore tui & deſiderio marceſcam, tabeſcam, liqueſcam. Quam vellem quod inceperas, vel aliter cecidiſſet vel tibi in animum veniſſet nunquam. mihi enim illud tantum ex eo contigit, ut quo propius a fruendi ſpe afui, eo nunc tuo conſpectu tuaque ὁμιλίας impatientius caream. Sed ſi Athenæus fuerit ſemel ad umbilicum perductus, faxo σὺν τῷ πανελεήμονι Θεῷ, quam hæc vere loquar re cognoſcas ipſa. Vale & ſalve vir maxime & tecum nobilisſima uxor tua cum omnibus tuis. Deus vos ſervet. Genevæ Prid. Id. Majas. CIϽ IϽ XCVI.

EPISTOLA LXI.

JANO GVILELMO STVCKIO

LIteras tuas IV. Idus Majas datas accepi hodie, vir doctiſſime & amiciſſime, quæ mihi eo gratiores quo longiores erant. Ipſe ne redhoſtirem te τῷ αὐτῷ μέτρῳ, non occupationes quas cauſari ſolemus, ſed valetudo parum adhuc firma, faciet. Scribebam enim iſta tibi vix dum ſatis recreatus e graviſſimo morbo, qui ſuperioribus diebus velut turbo quidam in me derepente incubuit, & τῷ τῶν μακάρων χώρῳ ὀλίγου δεῖν nos admovit. Quid multa? magna enim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

animi voluptate illam beatissimam beatitatem videor mihi degustasse, quæ nos manet post hasce tot tantasque procellas & omne genus ærumnas. Quod superstitem adhuc me Deus Opt. Max. esse voluerit, & ipse habeo maximas agoque illi gratias: & te quoque habiturum pro nostra amicitia confido. Mihi tam diu vita erit vitalis & jucunda, quam diu conferre aliquid ad divini Numinis gloriam labores nostros posse spes erit. Vita ignava & otiosa nec placita unquam nobis: & ne ejus aliquando vel necessitas vel voluntas adveniat, serio deprecor. Quos mihi commendasti nullus vidi: si se obtulerint & erit occasio, sentient tui amantissimum. Amandus Polanus te plurimum ἀντασπάζεται. reliquos nondum vidimus. Vale Gen. a. d. VIII. Kal. Junias. CIↃ IↃ XCVI.

EPISTOLA LXII.

PHILIPPO CANAIO A FRAXINIS,

REvocatus ex ipso prope μακάρων χώρῳ, quo morb⁹ me detulerat, hæc ad te scribo, Præses amplissime. Statues ipse gratularine mihi debeas, quod ex violentissimo morbo tam facile emerserim: an vicem meam dolere, quod exoptatissimum portum tam prope accesserim, nec tenuerim illum tamen. me si unum spectes, dolebis, scio, cum dolente. meam & meos si intueare, non noles ita potius accidisse, & Deo Opt. Max. mecum imo cum aliis quam plurimis gratias reddes & laudes. Det vero ille mihi pro sua infinita clementia, ut quod super volet esse vitæ totum ad nominis ipsius gloriam pro virili augendam pio sanctoque animo a me conferatur. Vt diu vivam, non id est votorum meorum summum: ut bene vivam: id vero toto pectoris affectu opto, aveo, voveo. Spero equidem si cœptis Deus aspirarit ἵλαμβλον ὅρον, fore olim ut meorum laborum neque patria neque Ecclesia fructu careant. Sed hæc coram ut spero brevi, quanquam vota mea non parum moratur Athenæi, quam suscepi σὺν Θεῷ, editio. Tunc de Monspeliensi negotio affatim agemus: quod equidem quem habere exitum queat nescio. Scis enim in quibus studiis simus, aut esse potius velimus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

τοῦ λοιποῦ ὅλοι καὶ πάντες. Scripsit ad me & Nemausensis civitas operam meam in restauranda Academia sua exposcens. respondi ut nuper Monspeliensibus faciendum præscribebas, illac nempe iter me brevi facturum dum ad te propero. Atque hæc quidem ita habent. cætera Deo curæ erunt & ut sint precor. Eundem oro veneror que supplex, servet te, tuam & tuas ac tua εἰς πολλῶν ἐτέων δεκάδας. Hoc fac, Deus magne, per Iesum Christum qui est vera salus & a quo omnis salus. Vale. Gen. a. d. III. Kal. Junias. CIↃ IↃ XCVI.

EPISTOLA LXIII.

IACOBO BONGARSIO.

ITane etiam isthuc de morbo meo fama pervenit? etiam vos ea cura sollicitos habuit? illa quidem vana certe non fuit. Nam repente ceu turbo aliquis in me incubuerat vis morbi sane ἀτλήτου καὶ ἀφέρτου, nisi Deus & medici brevi succurrissent. Ei valetudini choleræ nomen est apud medicos: ut mirer illi me, hominem ab ira alienum & felle, adeo fuisse obnoxium. quod enim scribit Celsus, non esse mirandum si primo impetu æger tollatur violentia morbi, id mihi ὀλίγου δεῖν evenit. Quod aliter acciderit, Deo gratiæ, Deo laus & honor. Tibi quoq; vir amicissime, pro ista sollicitudine tua, cujus index epistola fuit quam modo accepi, gratias ago & habeo quam maximas. Equidem prostratus ita ἀθρόως omnibus viribus magnam spem animo conceperam missionis honestæ ab hac statione, in qua summ⁹ omnium rerum arbiter nos collocavit. Quoniam vero ad metam nondum pervenimus, neque adhuc stadium decucurrimus, fortiter ἐν τῷ ἀγῶνι pergam, & quæ pridem orsi sumus, Deo adjuvante, ad aliquem finem perducere conabimur. Enimvero jam prope illud tempus est, quo missionem meriti esse videamur, qui, ut cætera taceam, tot jam annos sub matrimonii egimus jugo, quod tu necdum subiisti. Quid vis tibi? quando legi naturæ parebis & ἀντὶ βροτοῦ βροτὸν δώσεις; Vetus poëta dixit: δάκτυλος ἡμέρα. verius dixerim ego, δάκτυλος ἅπας ὁ τῆς ἀνθρωπίνης βιοτῆς χρόνος. Bene igitur factum, quod tandem hac de re statuisti, & diu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

diu tractum negotium perficere decrevisti. quo nomine simul utrique toto pectoris affectu gratulor, & ut ea res tibi tuæque non jam speratæ, sed pactæ & sponsæ, bene eveniat, supplex Deum Opt. Max. oro quæsoque. De Polybio, dic obsecro, vigilans an somnians illa scripsisti? Næ omnes me Musæ amabunt, si serio non per jocũ vel tu vel Pithœus spoponderitis. Age igitur, effice amabo, opus appareat & priusquam re confecta desinere noli: languentem recrearis, jacentem excitaris, cunctanti stimulum admoveris: omnem denique, fateor, ansam excusationum praecideris, si librum illum, cujus spem facis, in manus mihi tradideris. Scribam etiam ad clarissimum Pithœum, simul erit otium & tabellarii copia. Interea lubet quod nuper sum pollicitus, specimen aliquod nostrarum in eum scriptorem observationum tibi exhibere. Longe enim opinione mea falluntur, qui putant vel Vrsinum vel Lipsium sic expolisse præstantissimum illum auctorem, ut neminis opera sit amplius necessaria. Prior ille quam leviter ea cura sit defunctus nosti tu, vir eruditissime: posterior neque totius operis illustrationem instituit, & in illa ipsa parte quam tanta cura tractavit, quæso te, an semper εὐστοχίᾳ litavit? mihi quidem non videtur. sed statues tu melius, cujus est si ullius hodie istarum rerum propria cognitio. Ego miratus sum sæpe potuisse excidere Lipsio, tractatum quem suscepit explicandum, e Polybii alio opere, non e sexta historia, esse promptum. nam cur non habebitur ipsi auctori potius fides, qui tribus locis id diserte testatur? At hoc leve, inquies. imo gravissimum: leviter enim in Polybii versione oportet esse versatum qui non animadverterit prudentissimum illius consilium & scopum, cujus gratia in historia sua de Ro. militia tanta diligentia tractaverit. Nollem etiam dissimulatam ab eodem difficultatem, quæ in ipso principio occurrit. Ait scilicet, Polybius stipendia legitima peditum fuisse olim vicena sive annorum viginti: sin gravius aliquid accideret, annorum viginti esse stipendia peditum. Quis ferat ita delirantem? neque enim delirare quid sit scio, si hoc non est. Atqui verba illius sunt ex interpretatione Lipsii: *pedites vicena sti-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

na stipendia explere oportet necessario in annis XLVI. Paulo post: *Quod si quando res & circumstans necessitas eo adigunt, debent pedites facere annua vicena stipendia.* Nos qui istud tam subtile non quimus capere, duas rationes explicandi æstus nostri excogitavimus: putamus enim alterutero loco mendum esse in numero & legendum vel sic: τοὺς δὲ πεζοὺς εἴκοσι δεῖ στρατείας τελεῖν κατ' ἀνάγκην ἐν τοῖς τετταράκοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν ἀπὸ γενεᾶς. Statim post: ἐὰν δὲ ποτὲ κατεπείγῃ τὰ τῆς περιστάσεως, ὀφείλουσιν οἱ πεζοὶ στρατεύειν εἴκοσι πέντε στρατείας ἐνιαυσίους vel sic: τοὺς δὲ πεζοὺς ἓξ καὶ δέκα στρ. Mox: ὀφείλουσιν οἱ πεζοὶ στρ. εἴκοσι στρατείας ἐνιαυσίους. Prioris lectionis sentententia est, fuisse in vetere Rep. Ro. ordinaria quidem legitima stipendia annorum XVI. extra ordinem vero propter necessitates Reip. interdum & XX. Hanc lectionem cum alia confirmant tum quidam e primo Annalium Taciti locus. narratur ibi milites tumultuantes post Augusti obitum inter alia hoc quoque flagitasse, ut stipendia redigerentur ad annos XVI. pro XX. Etsi autem non dicit Tacitus eum quondam fuisse modum legitimorum stipendiorum: est tamen verisimile veterem legem reposuisse istos, & juris antiqui atque obsoleti mantelum suæ seditioni prætexuisse. Non te fugit hunc perpetuum esse seditiosorum hominum morem. Posterioris lectionis occasionem nobis præbuit Servius, qui plenæ militiæ fines annis XXV. terminat, ut videatur non absurde conjici inde posse ordinaria stipendia fuisse annorum XX. in majoribus Reip angustiis XXV. Sed non est novum numeros esse depravatos, cum & Galenus sæpe de ea requeratur, & ne longe abeam paulo post aliud in Polybii verbis non dissimile mendum, quo loco scriptum est in equitum delectu explicando: τοὺς ἱππεῖς εἰώθεσαν δοκιμάζειν ἐπὶ τοῖς τετρακισχιλίοις διακοσίοις. legendum enim διακοσίους. Autor ipse Polybius cujus sunt in tertia historia hæc verba: τὸ δὲ στρατόπεδον πεζοὺς μὲν λαμβάνει περὶ τετρακισχιλίους, ἱππεῖς δὲ διακοσίους. neque dubium eam esse Polybii mentem, ut mirer Lipsium dissimulasse hæc verba in versione prorsus cate. Sed sunt & alia pertinentia ad equites Romanos, quæ nova luce opus habent. mihi enim adhuc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nondum licuit videre ullius eruditi explicationem verborum Plinii e lib. XXXIII. cap. II. quibus affirmat *Ciceronis temporibus atque adeo per Ciceronem maxime natum esse Reipublicæ tertium illud corpus* qua de re cum erit plus otii, agam tecum pluribus: nam nunc quidem satis, opinor, muginati sumus, ac patientia tua abusi, & alioqui eramus nunc maxime occupati: erant enim literæ in Galliam scribendæ necessario. Adde quod hodie primum folium incipit edi Athenæi nostri, quod velit Deus esse felix & faustum. Non facile credas, quantum laboris improbissimi in eo negotio mihi sit exanclandum. Ea editio morabitur profectionem meam in Gallias, cum absque ea esset vehementissime cuperem Lutetiam excurrere. O si te comite, imo duce, id possem / vel hoc me stimulare satis posset, ut tibi omnibus rebus omissis ad indictum locum & diem occurrerem. Verum hæc εὐχῆς πέρα, neque enim tam felici fato natus sum. Literas ad te meas quas Junio juniori tradideram, valde suspicor periisse, & inique fero. nolim enim temere in aliorum manus venire quæ tecum garrio, semper quidem ἐσχεδιασμένως, cæterum sæpe etiam ἀπερισκέπτως. sed persuasus sum in te vetus dictum expetere, ὁ φίλος ἄλλος ἐγώ. Cum hæc maxime scriberem, rogatus ab uxore sum, ut suis verbis te & nobilissimam tuam sponsam officiosissime salutarem. Intellexisse enim ajebat ex literis D. Fequieres ad uxorem suam, D. de Chalonges pridem itineri se accinxisse, ut quoniam tibi pedem efferre e Germania non liceret, filiam suam ad te deduceret. quod si est, spero te priusquam has legas, dulcissimum illud jugum, quod tam diu detrectasti, subiisse. Deus Opt. Max cœpta tua omnia atque istud quidem maxime fortunet. Vale, virorum amicissime, Bongarsi eruditissime. Gen. a. d. XIV. Kal. Jul. CIϽ IϽ XCVI. Non dissimulo apud te gaudium meum, cum ex tuis literis intellexi divinasse me, quis fuisset interpres Aristæneti. Macte tali amico & in hoc amore patere me rivalem sodes. De Aristæneto & Tertulliani de Pallio, maxime; nam & publice exponere eum libellum statui σὺν Θεῷ. Quas misisti D. de Fresnes inscriptas, eas curavi omnes,

proximis exceptis, quæ penes me sunt adhuc, sed non diu hæsuræ.

EPISTOLA LXIV.

IANO DOUSAE F.

IN summis occupationibus meis, vir doctissime, pauca hæc ad te exaravi vere raptim & ἐσχεδιασμένως, sed qui scirem fratrem tuum literas ad te dare, facere non potui, quin significarem tibi dolorem illum insanum magnum & prope dixerim ἄφερτον καὶ ἄτλητον, quem mihi bonus ille senex imposuit, per quem factum audio, ne tu ad nos superiore hieme venires. Crede mihi, charissime Dousa, crede inquam jurato, haut temere molestius quicquam mihi evenisse longo jam tempore. sperabã fratris saltem tui adolescentis εὐφυεστάτου præsentia effectum iri, ut tui desiderium lenius & patientius ferrem. contrarium plane usu venisse video. nam ex quo probissima illius perspecta & cognita indoles, cupiditate tui videndi ac propius noscendi μᾶλλον καὶ μᾶλλον flagrare cœpi. tu si pari οἴστρῳ βεβλημένος fuisses, nunquam factum esset, ut cum accessisses tam prope, pedem insalutatis nobis referres. atqui æquum erat ἰσοζυγῶ amaremus invicem. Sed video paratam tibi excusationem, cum ab iis sis revocatus, contra quorum voluntatem vel manum a te verti ipse quoque grande putarem nefas. Tuus sane adversum me amor satis mihi vel ex iis literis cognitus est, quas nuper amantissime scriptas misisti. plura ad illas tibi cum plus erit otii rescribam. nunc illud ὁδοῦ πάρεργον scito, in editione Athenæi esse me occupatissimum. ea hoc ipso die ἀγαθῇ τύχῃ inchoata est. si ea cura me semel expediero, meliora fortasse σὺν θεῷ parabimus & inchoabimus majus opus. simul alia multa detexere conabimur, quæ pridem sumus orsi. verum hæc θεοῦ ἐν γούνασι κεῖται. Vale amicissime & charissime Dousa. Genevæ. a. d. XIV. Kal. Jul. CIƆ IƆ XCVI.

EPISTOLA LXV.

JACOBO MONAVIO.

LIteræ tuæ, vir clarissime, quas mihi Lovisius noster reddidit, singularis cujusdam tui adversum me amoris indices, singula-

ri me gaudio affecerunt. Nam & is ſum ego, qui amari, nedum æſtimari, a laudatis viris vehementiſſime ſemper optavi: & tu, Monavi clariſſime, is es cujus gratiam meruiſſe pretium operæ ſit. Ita merita virtus eſt tua: cujus prædicatores tot habes, quot ſunt, qui te propius norint, imo quot omnino ſunt qui te norint. Ego in his nomen profiteor meum, cui etſi non contigit ut de facie notum te haberem; animo tamen, quæ potior & melior noſtri pars, ſic mihi notus es, ut in admiratione tui nemini concedam. Peterem a te, ut me viciſſim amares, niſi eadem illa virtus & humanitas tua juberet me eſſe hac de re ſecurum. Nam etſi nulla re me id eſſe meritum fatear, quia tamen amare me ſemel cœpiſti, alienum a conſtantia tua foret animum hunc adverſus me tuum mutaſſe, ὃ μὴ γένοιτο οὐδ᾽ ἔσαι. Quod ſcripta noſtra dilaudas, vir doctiſſime, agnoſco benevolentiam tuam & gratias ago: judicium non agnoſco, & id potius deſidero. doceri enim quam laudari a te præſertim hac eruditione viro, longe malim. Quin ergo potius illud te velim oratum, ſi quando noſtras legis nugas, memor ſis pleraque omnia cruda adhuc & immatura nobis vel excidiſſe vel eſſe caſu aliquo extorta. Ita rem habere, fidem fecerimus, ſi Deus Opt. Max. otium illud, otium quod tantopere expetimus, olim conceſſerit. Sed nos, vir clariſſime, XXXVIII. annum ætatis jam agentes vitæ ſumme brevis ſpes vetat inchoare longas. alioqui habemus inchoata quamplurima, affecta etiam quædam, futura ſi quando illa ediderimus σὺν Θεῷ egregiæ noſtræ erga literas voluntatis hautquaquam levia teſtimonia. Nunc in Athæneo ſumus ὅλοι καὶ πάντες: volumus enim publice obſtrictam fidem liberare. abſit enim a nobis quorundam vanitas multa promittentium atque adeo jactantium, de quibus præſtandis ne cogitarant quidem unquam. Ea editio inchoata ante menſem jam alterum, lente quidem, ſed procedit tamen: niſi quod hiſce diebus remora magna ſtudiis noſtris objecta eſt per chariſſimæ filiolæ & jam [hei mihi!] cum iſta ſcriberem, conclamatæ valetudinem. Ea me cura multos jam dies habuit mirum in modum ſollicitum atque anxium; verumtamen & illa & nobis

quid

quid ſit futurum Θεῶ ἐν γούνασι κεῖται. Salus mihi a Rhodomano viro doctiſſimo per te nuntiata gratiſſima fuit. amo illum & colo: eſt enim illius mihi nota eruditio. Scripſiſſem ad eum ſi otii pluſculum fuiſſet: accepi namq; ſuperioribus diebus quas ante menſes amplius decem ſcripſerat. reſpondebo brevi Deo juvante. Fieri illi injuriam a noſtro ſene, id vero auribus invitiſſimis intellexi: ſed profecto ita eſt, ſi quis fuit qui vetus dictum tolleret, δὶς παῖδες οἱ γέροντες, is ille eſt Hoc dicere & ſentire malo quam quicquam gravius. Noſtras in Theocritum Tellenas tricas miſiſſem nunc tibi, quando illas deſiderare viſus es, ſi per tabellarium licuiſſet. De nobiliſſimo Burghauſio & amiciſſimo Sculteto atque eruditiſſimo, gratum quod ſcribis. neſcio an meum illi ſilentium accuſent. ego ipſorum certe. Sed ſarciemus ſpero brevi. Vale, vir clariſſime. Gen. a. d. VI. Idus Julias CIƆ IƆ XCVI.

EPISTOLA LXVI.

JACOBO BONGARSIO.

Libros quos muneri miſiſti mihi accepi ambos, Bongarſi amiciſſime. ſimul literas non unas ſed ternas proximis Argentinenſibus nundinis accepi. Vtrum prius laudem, diligentiam in ſcribendo, an magnificentiam in largiendo, haud ſcio: plurimum certe & hoc & illo nomine me tibi habes devinctum. Vtinam iſtum erga te animum meum re tibi, non ſolis, ut hactenus, verbis facere teſtatum queam. Interea te oro, quæſoque, Bongarſi ſuaviſſime, ſpectes voluntatem quæ ſane eximia: non facultatem quæ oppido quam tenuis. Pervenere ad meas manus & tres illi libelli, quos miſiſti. Næ tu recte judicaſti, qui eam Peliſſonis opellam luce dignam cenſuiſti. idem eſt & noſtrorum hic omnium judicium. quo magis dolemus virum illum, a quo multa poterant egregia ſperari, ita immaturo obitu eſſe nobis ereptum. Θεῶ δ' ἐτελείετο βουλή. Grata mihi quæ de Polybiana editione a Vechelis ſuſcepta narras. Serio affirmo tibi facturum in hoc negotio quicquid præceperis: nam etſi non ignoro quanto id cum exiſtimationis meæ periculo ſit futurum, ſi tibi de meis viribus plus credam quam mihi: ta-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

men quia ita velle te video, constitui voluntati tuæ morem gerere, cum hoc tamen si M S. librum mihi impetraris, si item alia præsidia, quæ scis tute plane esse necessaria. Scripsissem ad Cl. Pithœum: si illuc te putassem transiturum, cum in Gallias proficisceris. Dabo operam, ut alia via meæ ad ipsum literæ perferantur. Si Luteriam veneris, ampliss. virum Jacobum Thuanum cæterosque amantes mei viros, quos summa observantia colo, plurima salute meis verbis impertiaris velim. Josias Mercerus in his, quem virum amo pridem juxta & colo. De ejus Aristæneto, deque Tertull. de pallio, satisfaciã, ne dubita, σὺν Θεῷ. In Athenæo nunc sum totus: nisi quod his diebus Suetonium relegi, & nescio quid in eum notarum aliud agens effudi. mittam proximis exemplum. Vale & me ama. Gen. Kal. Aug. CIƆ IƆ XCVI.

EPISTOLA LXVII.

DAVIDI KUGLERO.

GRatæ mihi quas nuper a te accepi, Kuglere charissime. Mirabar sane silentium tuum, & tacitus apud me fidei non servatæ reum peragebam. Memini enim sic a nobis te discedere, ut spem faceres assiduarum literarum, ex quibus de tua valetudine & studiis fieremus certiores. Amamus enim te ego & uxor: semperq; jucundissimum nobis futurum est, si te valentem vigentemque & in pietatis virtutis ac literarum studiis quotidie promoventem intellexerimus Hoc votum nostrum est: hoc a Deo. opt. max. tibi, charissime Kuglere, petimus, oramus. Nos valemus nunc quidem sic satis Dei beneficio: sed post tuum discessum graviter ægrotavimus ego & conjunx: obiit etiam charissima filiola Abigail non sine summo parentum luctu. Sed enim Θεοῦ ἐτελέιετο βουλή. cujus voluntati non acquiescere summa amentia simul & impietas. Illum oro, te servet, regat, fortunet. Viro optimo parenti tuo & matri quoque plurimam a me & uxore salutem nuntiabis. Velim etiam verbis meis salutes clarissimos doctissimosque viros Junium, Glaserum, Havenreuterum. Gen, raptim Non. Aug. CIƆ IƆ XCVI.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA LXIIX.

IACOBO BONGARSIO.

Tuarum epistolarum nulla opinor periit, vir amicissime. plures enim accepi a reditu nostratium mercatorum e nundinis Argentinensibus. uni fuere adjecti tres libelli Patissoni. nam illas prætermitto, quas attulit D. Puis cum duobus fasciculis librorum Choulo & Patritio. Horũ omniũ egi tibi quas potui, non quas debui, proximis literis meis: gratias quid aliud tibi in præsentiarum referam, ad manum nihil est. Ingratũ tamen ne putaveris: sed animum potius intuere candidissimum tibique deditissimum. Accepi amplius quas juveni a Cornupt perferendas tradideras, quas item paulo post scripsisti, quibus erant adjectæ aliæ ipsi Cornupt inscriptæ. Omnes salvæ sunt, omnes cum fide mihi traditæ, Novissimas simul accepi, illico pertuli ad Cornupt suas. Persuadeas velim tibi, eum ex tua commendatione esse mihi ac fore curæ. Video illum studiose interesse lectionibus Polybianis: quo fructu hoc minus scio, quia quam sit eruditus, non satis novi. probus certe & ingenuus ex vultu & verbis videtur. si erit occasio, faciam sciat quantũ apud me ponderis tua commendatio habeat. De Polybio scripsi tibi superioribus hisce diebus, quæ nunc non repetam. Tu fac opus appareat, ego rem factam dabo. Suetonium relegi his diebus minore forma a nostris editum. ita factum ut appendiculam novam adjicerem. Videbis proximo mercatu σὺν Θεῷ. incessit animum cupido iis scriptoribus, qui Tranquillo solent adjici, Spartiano, Lampridio &c. opem aliquam ferre. Ægrotare eos, & desiderare medici manum, hoc te non latet. ipse quid præstare queam, moriar si satis adhuc scio. nec tamen in integro res est, nam quasi ex voto teneor. Quare advoco te in auxilium: fer suppetias, si me, si illos auctores amas. Scribam ea fine ad clarissimum par fratrum Pithœos, aliosque amicos: rogabo, vel libris vel consilio, vel observationibus suis juvent: ita spero fore, ut quod a me vix possem, solvam ab amicis. Quæso te, habeas curæ hanc curam. Non dubito quin

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

toquin si adnitaris, aliquid nescio unde sis investigaturus magno futurum usui, ea tua felicitas, ea solertia est. De Panegyricorum editione, quæ a Puteano exspectabatur, quid spei reliquum, hoc quoq; scire velim. Nam si ea spes decollavit, non patiar diutius in situ & squallore jacere eos elegantissimos scriptores. Servo enim tuum munus: hoc est descripta ex tuo libro quæ annotaveras, illum tamen utinam potius haberem! Inscriptiones quas repetis, mitto ecce tibi bona fide, hoc est, sine ullius scedulæ jactura. Vale vir amicissime & diutissime cum tua domina felix vive: hoc meum, hoc uxoris votum est. Genevæ Non. Aug. CIↃ IↃ XCVI.

EPISTOLA LXIX.

PHILIPPO PARAEO.

ET serius & brevius tuis respondeo, Paræe charissime, quam voluntas mea credoque tua erat. Possum hujus moræ & multas & graves excusationes afferre: sed eo labore super sedebo hoc tempore: eo quidem libentius quod Regium nostrum, adolescentem juxta tecum mihi charum, longioris epistolæ vicem functurum apud te persuasum habeam. Novit me Regius: novit assiduas occupationes meas: & quod caput est novit idem qua benevolentia, imo quo amore spem istã tuam amplectar, prosequar. Deus faxit, mi Paræe, bonorum & eruditorum virorum studia sic promerearis ἀνδρωθεὶς, ut excitasti nunc ἡβάσκων, καὶ ἔπω εἰς ἄνδρας τελῶν. Quæ scripsisti de studiis tuis jucunda mihi grataque fuerunt: teque volo rogatum, pergas mecum de iis per litteras agere. Ego de meis tecum quoties erit otium. Patri tuo viro clarissimo auctor esse ut huc te mittat (id visus es a me petere) equidem decreveram, eramq; omnino facturus: cupio enim te propius nosse: sed duplex me, cum inibi essem, respectus inhibuit, loci ubi es status & nostri: illic vigent florentque Musæ & annona; hic illæ quidem fortasse non frigent penitus, at annona certe per est cara: ea si convaluerit, & nos inviseris, re experieris quam tibi cupiam. Serio dico, mi Paræe, si huc veneris senties nos tui studiosos & amãtes. Vale raptim. Parenti tuo plurimam a me salutem ex animo. Gen. a. d Non. Aug. CIↃIↃXCVI.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA LXX.

JACOBO GVILELMO STVCKIO

NVnc ipsum petasato jam tabellario, qui has tibi tradet, factus sum de ejus profectione certior. Exaravi illico hoc schedium ut scires ἀμφότερον, καὶ ἐρρῶσθαι ἐμὲ, καὶ ἐρρωμένην tui memoriam conservare. Ipse ut valeas, quid agas rerum, pridem ignoro & scire aveo. Nos Athenæus ante aliquot menses prælo commissus habet plus satis exercitos. Atque utinam brevi ea opera defungi concedat nobis, qui solus potest ὁ μειλίχιος ὄντως Θεός. Opus longum, asperum, tædii plenum, & prorsus virium non istarum: quas in dies langvescere, & præter ætatem minuere sentimus. Vix eam quæ censetur ἀκμαιοτάτη esse τοῦ ἀνθρωπίνου βίου pars, attigimus, & ecce in παρακμῇ nos versari multa arguunt. Non faciemus tamen quod olim Theophrastus: sed quandoque jusserit magnus ille Imperator, stationem alacres deseremus, etsi fortasse propter φυσικὴν erga nostros affectus στοργὴν oculis non irretortis. Verum αὐτὸς ὄφελαι, ᾧ καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς μέλει καὶ τὰ ὑπὲρ ἡμῶν, Vale Stucki clarissime & me ama. Gen. a. d. XVI. Kal. Sept. CIϽIϽXCVI.

EPISTOLA LXXI.

IOANNI DRUSIO.

QVi te plurimum semper amaverim, ex quo primum cepi gustum aliquem sacrarum literarum habere, lætatus sum nuper nonparum, postquam te conspirare in amore & paria mecum facere intellexi. Id primum ex ea pereruditа epistola cognovi, qua me publice affatus es anno. accepi post illa & chirographũ aliam epistolam tuam, priore illa quamvis gratissima tanto gratiorem quanto impressa altius tui adversum me amoris in illa vestigia apparebant. Crede enim mihi sine fuco & fallaciis affirmanti, is tu mihi es, Drusi doctissime, cujus judicio probari nostras scriptiunculas, imo vero ipsum me serio gaudeam. Equidem studiorum vigiliarumque mearum nullum mihi unquam aliud præmium proposui, nullam optavi unquam mercedem aliam, quam ut ἣν Θεόθεν ἔλαχον παράδειξιν κοσμῶν bonis placerem, rudioribus prodessem. id si

sum consecutus, quid est cur non ut τῷ Θεῷ εὐχαριστῶν serio triumphem? Atque ego sum mihi probe conscius, quam longe absit ab egregia voluntate mea literas ornandi facultas. ut illa taceam incommoda quæ mihi sunt propria, tempora ipsa vides in quæ incidimus, quam parum Musis nostris amica: in nostra utique Gallia quæ bonis pacis τῆς κουροτρόφου, καὶ Μούσαις προσφιλεστάτης frui nescit, sævire in sese ah misera & viscera sua lacerare more ferarum ab eo ipso anno, quo nasci mihi contigit, non cessat. Beatos illos viros doctos qui patrum ætate vixere, illis in patria, in pace, in otio, ἐν πάσῃ ῥᾳστώνῃ philosophari licuit, & literis ἐγγηράσκειν. Nobis hactenus omnia ἐκ τοῦ ἐναντίου συμβέβηκε. cum tamen nihil nos æque torqueat ut veterum librorum inopia. quibus facile abundaremus, si per istos civiles furores in patria esse nobis liceret. At enim Θεοῦ τελέεται βουλή: illius voluntati acquiescere nos, nec πρὸς κέντρα λακτίζειν, verum est. Sed nostram interdum patientiam sollicitat insanus quidam æstus rei literariæ juvandæ. quod cum minus commode multis de causis præstare hoc loco possimus, sedet animo, sicunde spes certa otii majoris ostendatur, uti conditione. Nos quidem Monspelienses ad se petrahere omni ope & opera conati sunt superiore anno. nuper etiam Nemausenses propositis conditionibus sane quam luculentis. Sed me adhuc terrent quæ videntur universæ Galliæ imminere procellæ. hæret etiamum animo lanienæ anni LXXII. memoria, cum puer optimum parentem per montes ac silvas aliquandiu sum comitatus. Suavissima sane recordatio, sed quæ in posterum cavere moneat, quantum quidem humano consilio provideri potest. Sed abutor otio tuo, vir clarissime. Vale & me ama, qui te juxta amo & colo. Gen. a. d. x. Kal. Septemb. CIƆ IƆXCVI.

EPISTOLA LXXII.

IOHANNIS SAECKMAE.

ET præsens multis indiciis tuum erga me amorem patefecisti, vir doctissime, & absens tuam in eodem constantiam satis nuper epistola ea significasti, quam humanissime scriptam ad me misisti

fisti. Ingratus sim si propensum hunc in me animum vel non agnoscam, vel agnoscens non prædicem. Ego vero agnosco, & eo me tibi amplius tanto esse hoc nomine obstrictum fateor, quo minus tale quid a te promeritum me esse scio. quanquam illud equidem nullus negavero, si voluntatis etiam ubi facultas deest, habenda sit ratio, posse me vel principem in amicis tuis jure locum postulare: & cum necessariorum tuorum quolibet περὶ τῶν πρωτείων ἀμφισβητεῖν. nemini enim concedo eorum qui te amant aut bene tibi cupiunt: nemo inquam illorum est quo sim hac parte inferior. Sed cum aliud nunc quidem possim nihil, quod superest assidue præstabo, & Deo Opt. Max. preces votaque pro salute & felicitate tua fundam. Suetonium nostrum tulisse isthic plausum [sic enim scribis] per mihi gratum est ac jucundum. Sic enim cogito, summis in literis viris placuisse non esse ultimam laudem. tales omnino sunt quibus vestra floret Academia. Quo magis miror venisse clarissimo Drusio, tibi aliisque nonnullis in mentem arcessere me isthuc, & in tantorum virorum numerum cooptare. Obsecro autem te, mi Saekma, serio id scribitis tu & Drusius, an ex abundantia tantum amoris in me vestri? hoc potius putem; scripsi tamen super mutatione loci quis esset animi mei sensus, ad doctissimum Drusium. Scripsi autem aliud nihil quam quod ex me cum hic esses audisti sæpius: ardere me cupiditate juvandi τὸ γοῦν κατὰ δύναμιν rem literariam: id quia hic minus possum, necessario, nisi impediat Θεὸς ἀπὸ μηχανῆς, alio esse mihi cogitandum, sicunde honesti otii spes mihi ostendatur. otii dico: nam si id non potissimum quærerem, facile fuisset pridem apud Monspelienses, nuper etiam apud Nemausenses in Gallia iniquitatem istorum stipendiorum luculenta & optima conditione mutare. Sed hæc Θεοῦ ἐν γούνασι. Quæ disputas super legitima ætate judicum ante Augustum, legi libentissime. quid autem ad illa responderi posse videatur, in altera animadversionum editione quæ brevi σὺν Θεῷ prodibit explicabimus. Nam ut nunc est, nihil habeo tuis addere. Peto autem illud a te, pergas mecum de istis rebus communicare. Non

potes mihi gratius quicquam facere. Puto autem morum meorum ingenuitatem tibi esse perspectam: ut vereri nullus debeas dissimulaturum me per quem profecerim. Vale vir amicissime. Gene. a. d. VIII. Kal. Sept. CIↃ IↃ XCVI.

EPISTOLA LXXIII.

IACOBO BONGARSIO.

HEri mane occupato mihi in claudendis iis, quas ad te scriptas fratri P. St. eram traditurus, ecce afferuntur litteræ tuæ Francofurti scriptæ die XXVI Aug. hodie item exeunti mihi a lectione traditæ sunt, quas scripseras XIX ejusdem mensis. Gavisus sum superesse adhuc mihi facultatem respondendi, cum necdum frater esset profectus. Ago igitur tibi quas & quantas maximas possum gratias pro ista solicitudine tua conatus nostros adjuvandi. Non potes magis me tibi devinctum atque obnoxium reddere. Risi illorum stultitiam, qui schedas optimi Sylburgii tanti indicarunt tibi, pro quibus si vel assem Cajanum dedisses, non tulissem æquo animo. Nolo detractum quicquam memoriæ pii viri, docti, amici: sed genus notarum ejus satis notum te habere opinor. Hoc autem cuperem, ut versio Amasæi, quã ille pressisse diu existimatur, tandem ederetur, quanquam & illam non esse in arce collocandam facile credo D. a Fraxinis, qui olim sibi visam ac lectam affirmavit. De subsidiis e Gallia ostensis major mihi cura: de codice inquam ms. Pithœi & altero quod Lugduni esse dicitur. De Pithœano & scribam ipse, & tu omnia præstabis. de Lugdunensi certa fere mihi spes cis paucos dies in meam potestatem eum futurum. Tum aliud nihil quam otium desiderabitur, cui parando longiore deliberatione opus. Deus providebit mi Bongarsi: & tu quoq; ut soles adjuvabis; Vale Gen. pridie Kal. Septemb. CIↃ IↃ XCVI. Hæc scripsi semiæger, & prorsus nisi deus avertat, eodem morbo tentandus, quo paullo minus sum in beatas sedes delatus. medici choleram morbum vocant, interque acutissimos recensent. Id vero θεῶ ἐν γούνασι. Omiseram de adolescente eo respondere, qui mihi fuit a te commendatus. Is apud D. de Piedmante habet: invisit me,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

visit me, ego illum vicissim aliquoties. interesse etiam fere solet lectionibus Polybianis: ac videtur esse litterarum cupidus. vixit sane dum hic fuit quam honestissime & modestissime. unum mihi molestum, quod non possum aliquo insigni officio meum erga te amorem illi facere testatum. sed quæram occasionem. Deus te servet vir amicissime. Tuas ad D. de Fresnes curabo, ne dubita.

EPISTOLA LXXIV.

MARCO VELSERO.

NÆ ego, vir præstantissime, in te sum expertus, quanta sit ad conciliandum amorem in virtute vis atque ἐνέργεια. nam ubi primum scripta illa tua videre mihi contigit, quibus patriæ gloriam auxisti, tibi autem æternum decus comparasti, simul mirari excellentissimum illud ingenium tuum cœpi & amare. Nihil dabo auribus tuis: sed profecto ita me lectio ejus operis totum cepit, itaque tibi adjunxit, ut videar mihi jure meo posse a te postulare, habeas me deinceps in eorum numero qui te amant juxta & observant: nam equidem nemini concessero illorum, quos novi habere te plurimos tuarum virtutum admiratores. Deus bone, quam mihi placuit ille candor, illa φιλαλήθεια, quæ nusquam non apparet in eo scripto. Liceat mihi per te veram vocem mittere, unus tu mihi adhuc repertus es, qui ad ornandam patriam simul & veritatem inveniendam defendendamq; accesseris. Cæteros enim qui de antiquitatibus vestræ Germaniæ libros ediderunt, quis est judicio aliquo præditus, quin videat plerosque omnes dum cupiunt patriæ splendorem adjicere, ἀφειδεῖν τῆς ἀληθείας; sive is cœcus quidam patriæ amor sive judicii imbecillitas, aut potius utrumque hoc puto verius: nam & τὸ φιλοῦν τυφλοῦσθαι περὶ τὸ φιλούμενον certum, & plures esse qui ingenio valeant quam judicio, assensurum te mihi non dubito. Macte igitur esto, Velsere charissime, & perge bonis avibus, istoque ingenii ac judicii temperamento ad asserendam literis suam dignitatem diu felix utere. Boiariæ descriptionem te nunc in manibus habere didici nuper ex literis ami-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

cissimi & eruditissimi Hæschelii. rogatus sum ab eodem, si quid in museo haberem quod usui tibi esse posset, id tecum vellem communicare. Ego vero, si quid ejus generis haberem, vel ambitiosis precibus te orarem ut illo uti velles. Verum hæc mea semper fuit infelicitas, ut libros fere nancisci nisi tritos & vulgo notos haud potuerim. quo mihi æquiores viros doctos esse par est, si in nostris scriptis reconditæ cujusdam eruditionis, quæ fere e blattariis libris hauriri solet, aut nullæ aut paucæ notæ reperiantur. hoc in universum ab omnibus eruditis, privatim a te, Velsere clarissime, peto, quando te quoque nostras nugas solitum interdum in manus sumere ex Hæschelii literis intellexi. Hac spe mitto tibi quæ his diebus in Suetonium exaravi, cum minore forma cusum illum relegerem. Vale & me ama. Gen. a. d. VII. Kal. Sept. CIↃ IↃ XCVI.

EPISTOLA LXXV.

SIBRANDO LUBBERTO.

NÆ tu, vir clarissime, qui ad illustrandas res veteris Ecclesiæ me provocas, surdo fabulam non narrares, si voluntati par suppeteret facultas. Scito enim tibiq; ita persuade, quod hactenus in aliis studiis fuerim, casu quodam id factum potius, quam judicio aut voluntate mea. Nunquam enim ita desipui, aut mei oblitus sum, ut in amœnioribus istis literis putarem mihi esse acquiescendum. Quem cupio speroque vigiliarum mearum fructum, is profecto alius longe est ab ea jucunditate & voluptate, quam solam spondent suis cultoribus novem istæ sorores. Sed mihi cum admodum adolescenti prope invito imposita hæc provincia fuisset, ad Sirenum scopulos obdormiscere iisq; adhærere contigit. Sic mihi vitæ pars melior in aliis quam volueram atque semper optaveram studiis transacta. Est enim, ut nostri, βραχὺς ὁ βίος: ut serum sit cum XXXVIII jam prope excesserim annum, spes inchoare longas aut novas. Grata mihi tamen tua, Sibrande doctissime, κελεύσματα. Si me ad illa studia maturius amici & familiares mei essent hortati, pridem factum esset, ut extaret in eo genere industriæ nostræ, (si

qua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

qua ea est in nobis) aliquod specimen. Nunc in editione Athenæi toti occupamur: ea cura si Deus voluerit nos defungi, & reliquis cœptis faverit, ea paramus ac pridem cogitamus, quæ tibi cæterisque bonis omnibus non ingrata fore speramus. Sed de nobis nimis multa. Tu vir doctissime, cui Deus dedit & velle & posse, perge de ejus Ecclesia, de omnibus piis bene mereri; hic vere illud licet usurpare; sic itur ad astra. Deum Opt. Max. quæso oroque, servet te nobis quam diutissime salvum & incolumem. Vale vir clarissime, & me ama. Gen. a. d. VII. Kalend. Septemb. CIƆ IƆ XCVI.

EPISTOLA LXXVI.

JANO DVOSAE F.

Ergo tu in patriam ante redibis, quam ad nos veneris? O nimium crudelis Alexi, cur tu nos spernis qui perimus? adeone tibi magnum esse visum ab instituto paululum deflectere & nos invisere? Næ ego nunc scio quid sit amor, & quam facile qui amant sibi somnia fingant. postea enim quam relatum mihi est de tuo Heidelbergam adventu, μετέωρος illum exspectavi diem qui te huc sisteret, & videndum mihi amplexandumque præberet. at tu quid? obdurasti nempe, & Ungaros, Polonos, Turcas deniq; videre quam nos optasti. I nunc & dicere aude, te nos sic medullitus amare, ut ipsi te facimus quibus vita adeo acerba est, quia voti hujus rei facti non sumus. Quoniam igitur hæc spes penitus decollavit, quod superest te oro, Dousa amicissime, literis tuis quam sæpissime nos invisas, habeasque persuasissimum, esse me ac fore, dum fuero, tui amantissimum, tuique nominis & honoris studiosissimum. Igitur si plane tibi non sordemus, fac nos quam primum certiores, quid agas, quid pares, & quo scripto brevi nos sis beaturus. cessare enim te, aut etiam differre diutius nostra gaudia nefas. Ego quibus in studiis nunc sim, pluribus exponere tibi supersedeo: qui sciam fratrem tuum verbis id melius tibi significaturum. Vale & vive diu felix, o magnæ spes altera Romæ. Nobilissimo doctissimoque parenti tuo plurimam, si grave non est, a me salutem. iterum vale. Genevæ a. d. VII. Kalen. Septemb. CIƆ IƆ XCVI.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA LXXVII.

RICHARDO THOMSONI.

DIu exſpectavi literas tuas, ὦ τῆς ἐμῆς ψυχῆς τὸ ἥμισυ mirabar quid eſſet quod tam diu ſileret tuus amor, & refrixiſſe illum ne ſuſpicatus quidem unquam ſum. humanæ potius ſortis memor fingebam animo ſexcenta pericula vel tua, vel earum quas ad me dediſſes. Tandem metu omni & ſollicitudine ſum liberatus cum tuas a.d. Kal. Jul. ſcriptas accepi. Quid tibi nunc dicam quibus gaudiis elatus animus mihi ſit, ubi tuas vidi, inſpexi, legi? Erat tanti doluiſſe adeo & tam diu, ut poſtea tantis lætitiis ἀθρόως afficerer. Quid tu? tu igitur ad nos aliquando reverſurus es? O diem illum mihi lætum & feſtum, qui te mihi oſculandum amplectendumq; ſiſtet. Tu Deus magne votis annue, & in illud nos ſerva tempus. In Italiam tendere te cum voluptate haud mediocri ex tuis didici. negare nō poſſumus, nutriculam olim eam fuiſſe & veluti matrem ingeniorum. nunc de iis quid ſentiam, qui per Italiam ſoli ſapere cluent, nolo tibi indicare: ne tu fortaſſe me apud Lucumones iſtos deferas, qui nos Tranſalpinos meros fungos & Muſarum ἀχρώματα existimāt. Cum inde reverterteris, volupe mihi erit, quid ipſis videatur de noſtris ſcriptiunculis, ex te audire. ſed ne quid diſſimulem, preter admodum paucos vere γονίμους κριτικοὺς vix illuc nomen noſtrum penetraſſe putem. adeo diverſa ſtudia ſunt quæ colimus ab iis quæ ſola ibi florent, & in pretio ſunt. Catalogum quærendorum mihi in illis oris librorum nullum mitto: nam etſi te mea cauſa omnia velle perſuaſus ſum, mihi tamen etiam & etiā videndum cavendumque eſt, ne facilitate amici abuſus dici queā. Accedit quod cenſus omnis noſter librarius ὀλίγου δεῖν tibi eſt notus; nam poſt tuum a nobis diſceſſum paucos admodum e raris nactus ſum: eos nempe quos vel tuus amor mihi dono miſit, vel gratia Bongarſii. Duit Deus utrique ἀγαθῶν ἀγαθίδας pro iſta adverſum me benignitate. nam etſi duo faſciculi poſtremi tui perfidia quorundam mihi periere, non tamen & tibi: cui pares gratię etiam pro illis a me habentur, ac pro reliquis fide meliori curatis. Omni-

no ſiquid Græci, Latini, Hebraici nobis inviſum illic inveneris & mihi comparaveris, rem feceris gratisſimam. At illud ſuper omnia gratum & commodum, ſi brevi inde ad nos advolaris, priuſquam tui exſpectatione plane tabeſcamus. Vale & me ama, ac creberrimas literas mitte ſi ſalvum eſſe vis. Vxor, ſoror, liberi te plurimum ſalvere jubent. Iterum vale. Gen. a. d. VII. Kal. Sept. CIↃ IↃ XCVI.

EPISTOLA LXXIIX.

JOANNI A VOVVEREN.

PEtronium quem dono miſiſti nuper, vir eruditisſime, accepi, & gratias ago. exſtabit hoc inter κειμήλια noſtra eruditionis tuæ ſimul & amoris erga me luculentum teſtimonium. Mitto ἀντίδωρον ſane quam leve, Suetonium minore forma hic cuſum cum recentibus quibuſdam notulis noſtris. Poteramus de facili plura adjicere: ſed maluimus exſpectare alteram editionem animadverſionum noſtrarũ, quam brevi prodituram σὺν Θεῷ ſperamus. Accedit quod toti nunc in aliis ſtudiis ſumus. Athenæum enim habemus in manibus, ſcriptorem multis locis depravatisſimum, & plane virium non iſtarum. Equidem unum uniciſſimum novi, cui ſatis ad ſubeundum id onus firmi humeri, florem illum dico illibatum Muſarum Joſephum Scaligerum: quem ego quod viderim nunquam, vitam prope non vitalem, certe acerbiſſimam duco. τρὶς μάκαρες καὶ τετράκις quibus contigit ſtudiorum ducem Μουσηγέτην illum habere. Quid tu nunc pares, & quid proxime ſis editurus, aveo ſcire. neque enim dubito fortiter te perrecturum in itinere, quod bonis adeo avibus es ingreſſus: futurumque animo jam prævideo, ut literarum ſis mox σεμνὸν ἔρεισμα. Ita velit ac votis meis annuat ὁ μέγας ἐν οὐρανῷ Θεός. In hoc omine deſiturus eram: ſed habeo quod te rogem. at ſcin' quomodo? obnixe & ἐκτενῶς, ſic ut nihil poſſim magis. Scito igitur ſuſceptam nobis Spartiani, Capitolini, &c. editionem: quam ad rem cum a libris MSS C. prorſus deſtituamur, peto a te, ſi quid potes me juvare, facias quamprimum. mitte inquam ſive aliquem veterem codicem, ſive antiquam editionem habes; ac confide, vir amiciſſime, non in pertuſum animum te

istud beneficicium esse collaturum. Vale & nos ama & juva. Gen. a. d. VI. Kal. Sept. CIↃ IↃ XCVI.

EPISTOLA LXXIX.

HIERONYMO COMELIO

DEcimus sextus hic, opinor, dies Comeline amicissime, cum postremis tuis respondi. eas literas Regio adolescenti Anglo Theologiæ studioso dedi: neq; dubito esse illas ad te perlatas. Quo loco esset suscepta nobis Athenæi editio, & quoûsq; tunc pervenissemus, ex illis intellexisti: quid postea sit factum, frater Paulus Stephanus verbis melius narrabit. Cum igitur nullum mihi aliud sit relictum scribendi argumentum, pluribus non tenebo te; nisi ut te orem, sis promissi memor, & quod nuper omisisti penitus, id nunc tanto cumulatiore mensura præstes. Cum primum una erimus, contractum apud te æs alienum vel βιβλία ἀντὶ βιβλίων rependens vel alia ratione expungam. Apuleji Apologiam si quando pares sub incudem revocare, id mihi significes velim. Vale vir amicissime. Gen. a. d. VI. Kal. Sept. CIↃ IↃ XCVI.

EPISTOLA LXXX.

JOSEPHO SCALIGERO.

ECquas tibi, vir præstantissime, pro nuperis tuis adeo eruditis literis gratias referam? docuisti enim me, quod suspicatus ex tuis scriptis pridem eram: sed de quo judicium ferre & pronuntiare πλὼ ἀρέσκουσαν meum non erat. Tu fecisti & veram tanti principis γένεσιν me privatim docere sustinuisti: ego statim postea alios: satis vel hoc nomine μέγα φρονῶν, quod ista occasione tuus in me amor omnibus notus erat futurus. O si mihi Scaligero μαθητεύειν divinitus concederetur sed nos tam felici sydere nati non sumus. Atqui sic habe, si me pia στοργή erga uxorem & liberos non teneret, pridem factum foret cum tuus essem. ita mihi animus est vere eruditionis οἴστρῳ βεβολημένος: quam etiam in hac ingenii tenuitate videor mihi posse consequi non mediocrem tanto magistro. Tu me per avia Athenæi, ubi nunc nihil aliud quam erro, duceres inoffenso pede. Tu Polybii obscura, in quibus vetus amicus noster misere

delira-

deliravit nuper, plana mihi redderes. Tu mihi Tertullianum de pallio explicares. Tu deniq; infinitis Græcorum, Latinorum, Hebræorum locis, ubi nunc erro aut hæreo, luce illius divini ingenii, quod a Deo accepisti, mihi alluceres. Sed quid ego frustra ἀνεμώλια βάζω; tantum enim boni optare nobis licet, sperare non licet. Amare certe, colere, venerarique absentem nihil vetat. Id faciam dum vivam summa fide &, ita dicam, religione. Vale Scaliger sæculi decus, & libellum quem mitto, ut summæ observantiæ pignus tenue sed ἀφελὲς accipe. Gen. a. d. VI. Kal. Sept. CIↃ IↃ XCVI. Per ego te Dei hominumque fidem obtestor, quæ habes in Athenæum & Strabonem, ea nobiscum communices. Quod possum pretium summum, id offero tibi, me ipsum æternum futurum tuum. Suscepi & Spartiani, Capitolini ac cæterorum editionem, non sane viribus propriis fretus, sed Doctorum adminiculationibus. Appello igitur tuam fidem, mi Scaliger: firma nutantem & labanti manum porrige.

EPISTOLA LXXXI.

IACOBO BONGARSIO.

IGnarus ubi gentium esses, & quæ te haberent terræ, has nihilominus ad te, virorum suavissime, exarabam. malui enim perire mihi, si ita accideret, hanc opellam, quam committere ut officio defuisse videri possem. Boni tamen consules, si propter hanc animi incertitudinem, fuero in scribendo brevior. id nisi esset, suppetebat quamvis prolixæ epistolæ argumentum. parabam enim fidem meam apud te liberare, deque Polybio & Tertulliano multa eram tecum garriturus. Non te fugit, opinor, exponi a me publice illud ipsum Polybii fragmentum, quod Lipsius nuper edidit: in cujus opere illo quam multa quotidie observem, quæ mihi vel mea vel autoris culpa non satisfaciant, piget dicere. Quare ne dubita si subsidia librorum adfuerint, editum a me iri σὺν τῷ Θεῷ excellentissimum illum autorem. Cur hoc tibi nunc scribam, non ignoras, si meministi quid ante sis pollicitus. Te amabo, opus appareat, & postea me vide. Scito autem ita me ardere visendæ Lutetiæ cupidita-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

te, ut edito Athenæo, non si omnia me morentur, diutius tamen id iter sim dilaturus. Sed enim ista molitio nostra sic lenta est, ut pene suscepisse pigeat. nam si ita pergimus, ante annum finis attingi nequit. quo temporis intervallo fore ut canescam, imo senescam, non dubito. Qui potest aliter? cum verum sit vetus verbum, τοὺς ποθοῦντας ἐν ἤματι γηράσκειν. Suetonium nuper minori forma nostris editum relegi: ea occasione notulas adjeci quas cum ipso autore a Choveto accipies: Vale vir amicissime. Gen. a. d. VI. Kal. Sept. CIϽ IϽ XCV. Scripsi nuper de suscepta editione Spartiani, Capitolini, &c. nunquam factum quicquam imprudentius, nulla enim ad manũ adsunt tãti cœpti subsidia. Te igitur ex lege sanctissimæ amicitię nostrę convenio, adjuves laborantẽ, & eruas alicunde aliquid futurum usui. Pithœi fratres soli possunt regem me facere.

EPISTOLA LXXXII.

CHRISTOPHORO FIRXIO.

Ecquid vales, Firxi nobiliss.? ecquid nostri viget adhuc aliqua in animo tuo memoria? Spero equidem, quod sciam de meliore luto tibi ficta præcordia: etsi miratus sum nonnihil, fateor, quod nuper cum Mombelgardum, sic enim audio, venisti, atque ad nos propius accessisti, prius inde pedem retuleris, quam nos vel verbulo salutasses: verum hoc malo magnitudini, & multitudini negotiorum tribuere, quibus in illustriss. principis tui aula distringi soles, quam aut oblivioni aut neglectui. Ipse quod rarius ad te literas do, habeo paratam excusationem: nemo enim ad manum adest cui meas committam; secus si esset, frequentiam illarum desiderare ne posses, efficerem: obtunderem te potius, qui meus est in te amor, & quæ fere est amoris comes ἀδολεσχία. Neque tibi, reor, ingratum esset de nostro statu fieri sæpius certiorem. qui quidem impræsentiarum lætus sic satis est. Valemus enim ego, & uxor: at nõ & superioribus mensibus valuimus: cum illa diu summos cruciatus perferret ego non diu quidem, sed periculosissime ægrotarem. utriusque nostrum velut piamentum fuit filiola Abigail, paulo post fatali morbo correpta, ac nobis erepta. Ingemuimus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ejus morti atque etiam nunc oculis non ſiccis ingemiſcimus. Sed quid nos ſumus ut Dei magni voluntati obſtrepamus? feriat igitur ille uti volet, & quamdiu volet: nos Jobum imitabimur. Sed lætiora & experti poſtea ſumus & porro ſperamus. Oro illum, Firxi amiciſſ. ſupplexque veneror, te noſque ſalvos atque incolumes præſtet Vale. Uxor quam officioſiſſime te ſalutat. Gen a d. v. Kal. Sept. CIↃ IↃ XCVI. Salutant te veteres amici, Beza, Lectius, Pinaldus, Colladonius.

EPISTOLA LXXXIII.

CUNRADO RITTERSHUSIO.

NÆ eſt ita vir clariſſ. omnium rerum eſt viciſſitudo. fuit cum tu in ſcribendo diligentia me vinceres: ego nunc ea re antecello tibi. nam poſt noviſſimas tuas ſcripſi ad te non unas. Teſtis mihi diligentiæ meæ Jacobus Bongarſius, ad quem binas literas tibi inſcriptas ſuperioribus menſibus mittere memini. Quid te mutavit? aut cur factus es minus vocalis? niſi tu fortaſſe λύκον εἶδες. ſed fallor. non enim dubito, quod fuiſti in hoc officii genere omiſſior, eo factum id eſſe, quod Guntherus tuus te ſibi totum vindicaret, cupidus luce illa frui, quam tu ei pridem promiſſam præſtare debes. Si ita eſt, libero te culpa recordor enim ſimilis indiligentiæ reum fuiſſe me nuper, cum in Suetonii editionem incumberem ὅλος καὶ πᾶς. Eſſem fortaſſe etiam nunc, ſi operæ, quibus in Athenæo cudendo typographus utitur, non tam crebro interjungerent. Non enim neſcis, opinor prælo ante aliquot menſes ſubjectum id opus. Cæterum adeo lente hactenus res ceſſit, ut vix ante περιτελλόμενον ἐνιαυτὸν finis futurus videatur. Enimvero is ſcriptor ille eſt, in quo nulla cunctatio longa videri debeat. Hoc tu optime noſti, qui Muſas Græcas tanta felicitate coluiſti: vitilitigatores iſta neſciunt, qui nos putant ἐτώσια ἄχθη ἀρούρης, quotquot in recenſendis veterum ſcriptis operam ponimus ὄναιντο οἱ ταῦτα φρονοῦντες τῆς σοφίας· nos maneamus ἐν πείσῃ, & pro virili de literis bene mereri pergamus. Vale clariſſ. Rittershuſi & omnibus amicis, viris clariſſimis, Camerario utrique, Scipioni Gentili, & Philippo Scherbio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

bio philosopho, plurimam a me salutem, nisi grave est, nunties velim. Iterum vale nostri memor. Gen. a. d. v. Kal. Sept. CIↃ IↃ XCVI. Quando proditurus sit Oppianus tuus, scire cupio: jam enim expectatio longa nimis.

EPISTOLA LXXXIV.

JANO GRUTERO.

ACcepi nuper ab erudito quodam viro literas, quibus Artemidori editionem obnixissime postulabat. Revocavit ea res mihi veterem quandam tuam, doctissime Grutere, epistolam, quæ susceptæ a te illius provinciæ mihi testis & index. Respondi igitur & tum illi & postea aliis idem a me petentibus, non me, sed Gruterum eo nomine esse conveniendum. Oro igitur te, vir doctissime, maneas in sententia, & nos ejus voti reos facias. Habeo Astrampsychi quædam cum Artemidoro: si me audis, conjungenda mittam & ista & quicquid aliud etiam in potestate. Tu vicissim, ὦ φιλότης, juva me. plane enim tuo mihi auxilio opus in editione, quam suscepi σὺν Θεῷ καὶ Μούσαις Spartiani & cæterorum. Obtestor te ut in hoc conatu mihi opem feras. idem petiturus eram a doctissimo & clarissimo Frehero; sed sedet mihi nullas ad eum literas dare, priusquam de Themistio quod ei nuper sum iterum pollicitus, præstitero. Ipse interea si grave non est, meam apud illum causam ages. At tuus Plautus quamdiu dormit? ut video non aberis quin pipulo sis poscendus. Quid tuæ illæ Observationes? Imperator quidam olim scripsit, apud verecundam conscientiam mendacii genus est, promissa tardare. Hoc quam vim habeat intelligis. Vale amicissime & clariss. Grutere. Genev. a. d. v. Kal. Sept. CIↃ IↃ XCVI. scripsi raptim.

EPISTOLA LXXXV.

THEODORO CANTERO.

MEmini, vir præstantissime, scripsisse te aliquando ad me susceptam tibi Ammiani Marcellini editionem, cujus honestissimi consilii cur te postea pœniteret causam nullam video, neque factum puto: reor magis propter gravissimas tuas in vestra republica

blica occupationes nec te nec nos voti hujus fieri adhuc potuisse compotes. Igitur cum alia præclara exspectare nos a te sciro, tum etiam eximii illius historici editionem. Atque utinam velles de una fidelia duos parietes dealbare, & cum Marcellino cæteros recensere omnes, qui Suetonio adjungi fere solent. Spartianum dico, Capitolinum, Lampridium, reliquos. non dubito futurum id tibi facile (si modo per publica negotia liceat) posita jam sedula in Ammiano opera. Igitur si tu quidem illam in te provinciam susci- pis, fac nos obsecro de tuo instituto certiores. sin tantum tibi otii non suppetit, scito impositam mihi posterioris hujus oneris necessitatem. edito enim Suetonio egerunt mecum amici quidam viri magni, ut pergerem ad insecuti temporis historicos illustrandos. Ne te multis morer, accidit mihi prorsus quod ait Seneca, ut δυσωπία quam ille frontis imbecillitatem vocat, faceret me liberalem & onus in me reciperem, cui impares humeros haberem. Nollem, factum: sed ἀναλύσεσθαι καὶ ἀνακαλεῖν τὴν ὑπόσχεσιν ὀκνοῦμεν. Atque scito penitus hic esse me a libris veteribus destitutum. Quare oro obsecroque te, feras mihi opem, & quicquid habueris quod usui esse possit versanti in eo negotio, id mecum communices. feceris mihi rem gratissimam, fortasse etiam reipublicæ literariæ non inutilem. Ipse vicissim si aliquid habuero vel Marcellino illustrando vel aliis scriptoribus, quibus tuam operam addixeris, id omne tibi bona fide offero. Vale vir clarissime, & me adjuva. Gen. a. d. v. Kalend. Sept. CIƆ IƆ XCVI. Eruditissimos filios tuos veteres hospites meos cum Johanne Vercomen plurimum salvere ego & uxor jubemus.

EPISTOLA LXXXVI.

VERDERIO A VAUPRINAS.

ET eruditionis tuæ & inclitæ illius quam habes bibliothecæ fama impulerat me pridē, ut tibi innotescere & studium cultumque meum offerre cuperem. Eum enim esse te, vir clarissime, ex multorum sermonibus intellexeram, qui, cum plurimum posses literis & illarum cultoribus prodesse, voluntatem facultate inferiorem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

riorem non haberes. facile igitur in eam ſpem adducebar, ſi contracta ſemel inter nos notitia eſſet, parata mihi in tua bonitate certa præſidia, ad ea præſtanda, quæ, niſi fallimur, bono multorum veterum ſcriptorum pridem conamur. Ardebam igitur cupiditate iſthuc unius tui cauſſa veniendi; cum nuper vir clariſſimus & amiciſſimus, Jacobus Lectius, Lugduno rediens meam ſe apud te cauſſam egiſſe retulit: teque ſibi omnia prolixe pollicitum eſſe affirmavit, quæ in tua poteſtate ſita uſui nobis ad ea quæ paramus eſſe poſſent. Ago tibi, vir doctiſſime, pro iſta tua humanitate gratias quas poſſum maximas. Simul te oro, atq; adeo ſi pateris ex illa pollicitatione velut ex ſyngrapha te appello ac convenio, ut quod habere te audio Polybii exemplar manuſcriptum, id nobis utendum concedas. audivi & Athenæum in libraria tua haberi. ſi ita eſt, ambos mittas oro te quæſoque. ambos enim ſi Deus faverit, edere ſedet nobis, jamque hic prælo ante menſes aliquot ſubjectus: alter non longo uti ſperamus intervallo ſequetur. Molimur & hiſtoriæ Auguſtæ ſcriptorum poſt Suetonium editionem. Si & hic nos aliquid potes juvare, beaveris. Quam ſit autem moribus meis alienum diſſimulare, per quos profecerim, vel unicus opinor Tranquillus idoneus teſtis. Vale, & me ama tui nominis ſtudioſiſſimum. E muſeo a. d. v. Kalend. Septemb. CIƆ IƆ XCVI. Si quid miſſurus es, tuto id fidei nobilis hujus adoleſcentis, qui tibi has tradet & ſimul cum iſtis Suetonii recens hic editi exemplar, fidei commiſeris, aut Torneſii.

EPISTOLA LXXXVII.

PHILIPPO CANAIO A FRAXINIS.

TVas accepi tandem, Præſes ampliſſime, illas dico quas Kalendis ipſis Auguſti ad me dediſti. quas enim triduo poſt te ſcripturum ajebas, illas ego nondum vidi. Cum reddita mihi tua eſt epiſtola, quadam συγκυρίᾳ factum & bono neſcio quo meo fato, ut ſtatim mox afferrentur literæ ab ampliſſimo præſide Thuano, a clariſſimo Gillotto, nec non a doctiſſimo Petro Pithœo. omnibus idem fuit argumentum: ſerio enim mecum agunt ut Lutetiam ad

menſes

menses aliquot concedam: debere me hoc ipsorum causa præstare: qui tam avide me exspectent; debere mea & literarum, quibus juvandis idoneior (agnoscis verbum juris) postea sim futurus quã nunc sum. quippe reperturum ibi quæ diu & frustra quæsierim. Ipsa sunt clarissimi Thuani verba: qui non unis sed pluribus literis hujus itineris necessitatem mihi imposuit. nosti enim vestras τῶν μέγα δυναμένων δεήσεις πειθανάγκας esse. Qua enim fronte recusem? Sedet igitur λωφήσαντος τοῦ κακοῦ cui nunc obnoxia urbs est, & illos & me voti hujus facere compotem. quod tamen sub hac conditione dictum accipias velim, si ita tibi videatur; tu enim solus omnium meorum consiliorũ clavum tenes: tu mihi prora & puppis. tu mihi τὰ πάντα. Ac miror cum jam aliquoties hac de re tecum per literas egerim, nullis tamen esse a te responsum mearum. Ego vero persuasus sum multas epistolas ad te meas periisse: nullo quidem tuo, sed meo nonnullo damno. non enim assequor quod cupio, ut assiduitate scribendi meam erga te observantiam tibi faciam testatam. Athenæus noster lente procedit: quæ res summo mihi cordolio est. Nam quando fruar tuo supra quam ego dicere aut tu fortasse tibi persuadere queas, mihi exorptato conspectu? Scit Deus ὁ καρδιογνώστης omnium mearum deliberationum summam eo niti cardine, & in eo solo itinere maximas imo omnes spes meas τάς γε κατ' ἀνθρώπους καὶ ἀνθρώπων esse sitas. Atque utinam illum aliquando diem videam. nam aut aliquis tum erit mearum ærumnarum finis; aut nullus unquam futurus. Tu igitur ἔξεχε, ἔξεχε. ὦ φίλε ἥλιε. Exorere, inquam, dies ille omnium mihi jucundissime dierum, qui mihi pridem illuxerunt. Non peto a te ut de me inter ista cogites, & parandi mihi otii aliquam ineas viam. Illud Deum Opt. Max. oro, viam tibi aperiat, quæ mihi adhuc patet nulla. Sed hæc coram melius Deus, idem ille Deus, ter maximus ter optimus, te tuamque nobilissimam δέσποιναν & suavissima pignora servet. Gen. a. d. v. Kal. Septemb. CIϽ IϽ XCVI. defessa mente ac manu scribendis literis ad Francofur. nundinas.

EPISTOLA LXXXIIX.

TOBIAE SCULTETO.

Binas omnino post tuum a nobis discessum, Scultete charissime, literas a te accepi: nec tu opinor a me plures. Mirarer & me & te ita fuisse officii hujus negligentes, nisi locorum ingens intervallum utrumque nostrum excusaret. Deinceps, uti spero, opto quidem certe, magis erimus assidui. quamquam ego culpa vacavero, nisi tu diligenter locum indicaveris, ubi sis proximam hiemem acturus. Coloniæ Vbiorum te nunc esse, adductus novissimis tuis & Monavii epistolis, cum hæc scribebam, persuasum habebam. Itaque cum Comelino nostro egi, ut illuc Suetonii nuper editi exemplar unum curaret perferendum tibique reddendum. habebis illud tantisper amoris nostri pignus, dum prior animadversionum editio sub incudem revocatur. Nolo enim nescias, tanto cum applausu doctorum, Gallorum præsertim nostrorum, priorem editionem fuisse susceptam, ut jam in manibus prope secunda editio sit nostris typographis. In Athenæi editionem toti nunc incumbimus. absque quo esset, pridem fortasse Gallia me haberet suum. Cum omnia expendi & rationes omnes subduxi, inclinat eo animus: nec sine aliqua spe, posse me in mediis illic turbis otium studiis meis nancisci. nam id unum peto, quæro, sitio. Moveor copia amicorum virorum clarissimorum & amplissimorum, qui tota Gallia me amant, me cupiunt, me vocant. Eo si visum fuerit edito Athenæo lares conferre [nihil dum enim statui: & tenet me dulcedo hujus alterius patriæ *** gratissimæ] sed si eo visum tandem fuerit proficisci, denuntio tibi, sis memor veteris pacti conventi: agam enim tecum stricto jure. Crede autem mihi, vir medullitus mihi chare, si manseris in sententia, nunquam te pœnitebit. habeo gravissimas cur ita sentiam caussas. sed de his post Athenæum consummatum, si ita Deo Opt. Max. videbitur. cui quidem σῶτερα debes, hoc est ὕμνον εὐχαριστικόν, quod me superioribus mensibus e gravissimo morbo liberavit. ægrotavimus enim eodem fere tempore ego, uxor, & charissima Abigail: morbus meus non sine peri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ne periculo fuit, uxoris non sine cruciatu, filiolæ suavissimæ & dilectissimæ fatalis & postremus. Ignosce piæ στοργῇ: tertius jam is mensis, & tamen sine lacrimis ista non scribo. En quid sit patrem esse. Erigo me tamen, & divinæ voluntati libens merito acquiesco. Vxor & liberi te oculis ferunt, & quam officiosissime salutant. Plurimam vero omnes nobilissimo & nobis colendo Burghausio tuo salutem impertimur. Vale corculum meum. Gen. a. d. IV. Kalend. Septemb. CIↃ IↃ XCVI.

EPISTOLA LXXXIX.

DIONYSIO GOTHOFREDO.

PVto accepisse te, vir clarissime, quas ante dies circiter XV studioso cuidam Anglo tibi perferendas tradidi. eo nunc brevior ero: præsertim cum variis curis distrahar. Probus nec venit nec scripsit: ut jam quid eo sit factum hic nemo sciat. Spero tamen Francofurti eum ad nundinas futurum. si ita est, tu illum in reditu videbis. Videor mihi intellexisse inibi esse te, ut cum Stephano inita socitate Plutarchi editionem suscipias. Nollem id me celasses: juvissem fortasse vel re vel consilio. & nos illum scriptorem πεπατήκαμεν: & nos aliquid in his literis videmus. Optimum senem nostrum solum sibi videri sapere, nec miror, nec suam ipsi vel famã vel doctrinam vel sapientiam invideo. Paulum fratrem id apud me tantopere dissimulasse demiror. Suetonium nuper relegimus: accipies ejus exemplar unum a fratre Paulo. In Athenæo nunc sumus: quo absoluto sedet animo nutantem rem familiarem serio firmare. Deus opt. max. cœpta adjuvet: quem supplex veneror, servet te, tuam ac tuos. Vale vir clarissime. Gen. a. d. Kal. Sept. CIↃ IↃ XCVI.

EPISTOLA XC.

THEOPHILO RICHARDO.

ÆQuius erat ut tu mihi prior, ego enim προγενέστερος, tu minor. diu propterea exspectavi, ecquid tui officii tandem veniret in mentem; frustra: obdurasti enim animum & constanter siluisti. Non laudo, Richarde, tuum factum, culpo magis. Quid enim ha-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

bes dicere quo te excuses? non puto factum tamen, ut animo penitus tibi excideremus: malo enim causam tuam adjuvare, & benigne interpretari tam diuturnum silentium, quam stricto jure tecum experiri. Vt igitur agnoscas defuisse te officio, ecce provoco ad mutuam scriptionem, quam fortasse alius ea ætate qua tu es non unis sollicitasset. Tuæ nunc partes, sic postea mecum agere, ut posterior diligentia priorem negligentiam diluat. Quanquã quod fueris in scribendo lentus, levius id est: modo in studendo assiduitatem tuam desiderari non sis passus. Hoc ego mihi de te spondeo: hoc parentem tuum literis non unis ut sibi de te promitteret hortatus sum, tuæque apud illum fidei & industriæ quasi obses sum constitutus. Vide ne utriusq; opinionem fallas: & spero meliora. Novi enim probam indolem tuam, & præclara jacta fundamenta. fac vero semper ante oculos tibi hæreat, quantum optimis parentibus debeas, qui tanta benignitate studia tua fovent. Impius in Deum sis, si istis tantis bonis non utaris bene. Sed tu potius spem nostram superabis, quam falles. Sic erit, modo opem divinam precibus assiduis implorare non cesses. Ita facito & vale. Gen. a. d. Kalend. Septemb. CIↃ IↃ XCVI.

EPISTOLA. XCI.

FRANCISCO PITHOEO.

INcidi nunc ipsum felici quadam συγκυρίᾳ in tuam, vir clarissime, sororem lectissimam matronam D. a Vassan, a qua dum quæro, ecquid literas a te acceperit, aut de tuo statu & valetudine aliquid intellexerit; didici certum esse quendam hominem qui istuc sit jam jam profecturus. posseque me si quid vellem ad te literarum dare, & tuto ei committere. Gavisus sum esse mihi oblatam adeo bonam scribendi ad te, quod pridem cupiebam, occasionem. nam etsi aliquoties ipse jam tibi scripsi, tu autem, quod equidem sciam, nunquam mihi, non eo tamen minus aut colam te, vir magne, aut etiam amabo. Enimvero ante leves pascentur in æthere cervi, quam ego defatiger præstando officio erga te meo. Ita dico, officio; nam quod omnes literarum & Μουσάων θεράποντες, in queis

ego nomen profiteor meũ, te depereunt, te obſervant, debetur is honos pridem tuis virtutibus & illi excellenti eruditioni tuæ, cujus τὸ βάθος ſoli mirantur, ὁπόσοι τὰ σεμνὰ τὰ τῶν Μουσῶν ὄργια μεμύηνται. In quorum album ſi tu me cenſueris eſſe referendum, nę ego tuo unius judicio veræ gloriæ amplius conſecutum me putabo, quam ſexcentorum aliorum elogia, ne dicam encomia, afferre mihi poſſint. Atque is tuus de noſtris ſtudiis ſi fuerit ſenſus, non dubito quin facile impetraturus a te ſim, quod ut te rogarem autor mihi Jacobus Bongarſius nuper fuit. Is mihi per literas ſignificavit habere te Polybii M S C. exemplar, cujus copiam rogatus a me non difficulter eſſes mihi facturus. Ecce, rogo, obſecro obteſtorque te, Pithœe eruditisſime, concede mihi hoc beneficium, ut libro illo tuo uti aliquandiu posſim. Paro enim (quod te non neſcire arbitror) ejus gravisſimi ſcriptoris luculentam ſane editionem. Adjuva igitur, amabo, conatus meos, feceris mihi rem παντὸς λόγου πέρα gratam, meque tibi immortali beneficio devinxeris. Vale, vir doctisſime. Gen. raptim. a. d. IV. Idus Sept. CIↃ IↃ XCVI.

EPISTOLA XCII.

PETRO PITHOEO.

QVas Bullioni dediſti, Pithœe clariſſime, accepi nuper: eas vero nullus vidi, quas te ante miſiſſe ſignificas. Atque ea jactura multis nominibus per mihi eſt acerba & prope luctuoſa: facile enim ex iſtis conjicio quales illæ fuerint literæ quæ perierunt. quã doctæ & eruditæ & quot quantarumque rerum incognitarum magiſtræ mihi eſſe potuerint. Quam multa enim didici ex hac tua epiſtola quamvis properanter adeo ſcripta. Deinde tu me oras, veniam iſthuc & te viſam. Atqui ego vel ſi vetares facerem tamen, infinita quadam diſcendi cupiditate inflammatus. Sitio enim ut ſi quis alius rerum veterum cognitionem, bonarum inquam, & quas cognoviſſe ſit operæ. quæ cum ſit in te & fratre tuo excellens adeo, ut in nemine magis, (poſſem amplius aliquid & verius dicere, ſed nolo apud te) conſtitui σὺν Θεῷ quamprimum occaſio ſe obtulerit, iſthuc venire, & oculos animumque veſtri deſiderio pridem ſau-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſaucium ſatiare atque explere. Sed nunc tempora quæ ſint vides. itaque neceſſario hanc cogitationem in alia tempora differimus. Redeo ad epiſtolam tuam: ex qua primum de Phœdro Auguſti liberto cognovi: nam plane mihi ante id nomen incognitum: prorſuſque de eo qua ſcriptore, qua ſcripto vel legi nihil, vel ſi eſt aliter, non memini. Quare tu, mi Pithœe, ad iſtud quod attinet, ἄλλην δρυῦ βαλάνιζε. a me nihil excutere aut extundere potes. Sed urge obſecro editionem ejus auctoris; & prioribus tuis in rempublicam literariam meritis quæ maxima ſunt, etiam hoc adjice. De Seneca quod ſcribis gratum mihi, imo gratiſſimum. etſi fateor ingenue ſuperare vires noſtras id onus, quod tu & clariſſimus Nicolaus Faber, humeris meis paratis imponere. Cur non potius alter veſtrum ambove rem perficitis? vere dicam & ἀφελῶς: aut vos poteſtis aut hac tempeſtate poteſt nemo. Quod ſcribis de locis aliquot in συναγωγῇ fragmentorum Suet. prætermiſsis, & cur prætermiſerim quæris: reſpondeo tibi uno verbo: neſcivi nempe, qui ne libros quidem eos habui unde tu illos excerpſiſti. Quamobrem oro te etiam atque etiam, colligas quæ eo facere judicabis omnia, & mittas. Oro etiam te, quia ſuſcepta nobis Spartiani, Capit. &c. editio eſt, adjuves hic quoque noſtram induſtriam, & libris quibus poteris inſtruas ad id cœptum neceſſariis, nam ego plane a Mss. hic ſum deſtitutus. Plura tecum hac de re aliiſque multis agerem, niſi vetarent temporis anguſtiæ. Sum enim de hujus profectione ſero & caſu a lectiſsima ſorore tua D. de Vaſſan factus certior. Igitur feſtinationi meæ ignoſce, & vale vir clarisſime, ac felix quam diutisſime nobis vive. Gen. a. d. IV. Idus Sept. CIↃ IↃ XCVI. raptim.

EPISTOLA XCIII.

JOANNI COCEO.

LItteras tuas & eleganter ſcriptas & omnis humanitatis notis tinctas, Cocee nobilisſime, reddidit mihi nuper vetus hoſpes tuus Perrottus noſter. Lætatus ſum & Deo Opt. Max. gratias egi, quod valeres, quod viveres noſtri memor, quod amicitiam noſtrã faceres tanti, ut etiam laceſſere literis tuis & provocare ad vices ſcri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſcribendi ſuſtinueris. Antevertiſti me, fateor, & occupaſti partes quæ meæ potius erant. Nam ego in ære ſum tuo, non mediocri a te beneficio affectus; tu a me nullo. Verum ego te alti animi virum arbitror ſic tecum rationem putare, quaſi acceperis ipſe beneficium, quum dediſti memori nec fortaſſe indigno. Macte generoſa iſta indole eſto: ac perſuade tibi, ſi quis eſt ex omni neceſſariorum tuorum numero, qui te amet ex animo, & bona fide colat, eum eſſe me. Puto autem in patriam te tandem cogitare. Itaq; oro te, ut cum illuc veneris, apud nobiliſſimum Savilium & eruditiſſimum Dunæum magis magiſq; ponas me in gratiam. Scripſi ad hunc ſæpius, ad illum ſemel: cujus mei officii teſtem videor mihi poſſe te laudare. Niſi enim fallor, adhuc nobiſcum fuiſti: & ego literas ad illos eſſe me daturum ſignificavi tibi. Sane quanti Savilium faciam, non ignoras tu, qui ad eruditiſſima ipſius ſcripta intelligenda tanta me opera juviſti. Vale vir nobiliſſime, & me, quod facis, ama. Gen. a. d. pridie Idus Sept. CIↃ IↃ XCVI. raptim.

EPISTOLA XCIV.

GVILELMO RANCHINO.

ET literas tuas & quem muneri miſiſti libellum, Ranchine præſtantiſſime, accepi nudiuſquartus. Non puto exſpectare te, ut de eo ſcripto quid ſentiam, tibi aperiam. neque enim te fugit, etſi olim ſtudio juris non parum ſumus oblectati, tamẽ earum rerum judicium noſtrum non eſſe; elegantiam certe ſermonis, ſummamque antiquitatis peritiam, qua velut emblemate pulcherrimo graviora ſtudia ornaſti, agnovi & (ita me omnes Muſæ ament) miratus ſum. Beaſti igitur me quod exſtare in muſeo meo eximium iſtud ſingularis doctrinæ tuæ ſimul & amoris erga me teſtimonium voluiſti. Nam quod tu εἰρωνευόμενος [ſic enim interpretor] a cucullis periculum ei fuiſſe ſcribis: voluiſti nempe, quid mihi de meis ſcriptis eſſet ſperandum, comiter indicare. Illis vero eveniat quicquid lege fati quo nata ſunt continetur. Vere & ex animi ſententia dicam, non curat Hippoclides. Mens nobis animuſque ſemper fuit, eritque porro rem literariam pro virili ire adjutum. Cæ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

terum Marti & Musis quam parum conveniat, nos non latet. Quo magis subit mirari constans adeo vestrum studium in hac rutuba, ut ait Varro, iacentes ubique bonas artes & literas e pulvere excitandi. Macte estote, viri magni & vere generosi, virtutis hujus & constantiæ. Pergite modo uti cœpistis, & conatibus DEUM adfuturum sperate. Quod autem visum vobis me potissimum eligere, cujus in eam rem opera utamini, alba nimis mente sim, nisi vestrũ hic potius erga me agnoscam studium, quam probem judicium. Novi enim ipse me; quam sit, inquam, mihi supellex curta probe novi. Putabam equidem, dum me, dum seculum istud intuebar, satius fore ut quod pridem erat institutum omitteretur. & jam scilicet in utramque securus dormiebam, cum ecce de improviso tale nihil cogitanti, vestræ mihi literæ afferuntur. Mirum dictu quam sim repente illarum lectione immutatus. Existimavi enim non sine numine inditam vobis hanc mentem: ut si toties tam amanter vocatus haud sequerer, non optime tantum de nobis meritos viros offenderem, sed ipsum consilii autorem primum. Igitur (quod DEUS Optimus Maximus bene vestræ reipublicæ, bene mihi velit evenire (statui illico rem mox perficere. Ea fine certum hominem ad vos mittere visum, qui hunc animi mei sensum vobis indicaret. Erat namque multis gravissimisque de caussis prorsus necessarium, si quid hujus futurum est, fieri id quantocius. Illas tibi commemorare isto loco supersedebo; persuadeo enim mihi lecturum te quas publice civitati vestræ scripsi: quod quidem ut facias, te oro atque obtestor, meque ut in omnibus juves, quæ ad mea & meorum commoda pertinere intelliges. Equidem ut vestræ obtemperarem voluntati, omnia uti par erat postposui & insuperhabui. Athenæum ipsum, cujus pridem, ut scis, inchoata mihi editio, destituere animus est. Jure igitur meo facturus videor, si fidem tuam, Ranchine clarissime, appellavero, & te iterum per ipsum amicitiæ præsidem Deum obsecravero, videas sollicite, ecquid e re cum vestra publica, tum etiam mea hoc inceptum sit futurum. Dein si ita sedet vobis, efficias pro ea qua merito polles

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

gratia & autoritate, ut isthic mihi meisque quibus rebus cunque poterit, consulatur. Sancte polliceor tibi, si nos cura tua fueris dignatus, futurum nunquam ut te pœniteat. Fateor referendæ pro meritis gratiæ imparem & esse me & semper futurum. sed habeo quem exhibeam fidejussorem. DEUM dico immortalem, quem tibi debitorem delegabo, precibusque fatigabo, ut omnia bonorum genera quam cumulatissime tibi tuisque præstet. Vale vir clatissime & me ama. Gen. a. d. IX. Kal. Oct. CIƆ IƆ XCVI.

EPISTOLA XCV.

PHILIPPO CANAIO A FRAXINIS.

QVintus dies hic est, Præses amplissime, quum a Coss. Mompeliensibus literæ redditæ mihi sunt quibus peramanter ad se me vocant. simul binas tuas & a clarissimo Ranchino unas accepi. Has omnes ubi legi semel iterumque; Dei primum invocato numine, dein cum jucundissima conjuge re deliberata, cepi mox consilium Deúm sequi vocantem, & tuam, meum decus, fidem apud eos liberare, quibus eam obstrinxeras. Caussæ quibus sum inductus ut nunc potissimum rem vellem perficere multæ eæque graves sunt. Speroq; me brevi σὺν Θεῷ illas tibi in primo nostro congressu narraturum, & probaturum. Interea mitto tibi exemplum literarum quas Coss. M. & quas Ranchino scripsi. Grave onus imponam tibi si te oravero ut ambas velis legere. sed mea interest quamplurimum, ut scias quid mihi præstari velim, & omnino quomodo in hoc negotio me gesserim. Audebo igitur te rogare ut illas legas. At illud equidem te non orabo adjuves me & causam meam suscipias. Tu amice magne, incepti hujus primum illis autor, deinde suasor mihi fuisti: tuæ unius literę me horsum primo impulerunt, deinde etiam compulerunt: Tuo, inquam, unius ductu atque auspiciis & inceptum & prope jam perfectum hoc negotium est. Itaq; facerem, nisi fallor, gravem tibi injuriam si tecum pluribus agerem, ut me in tuam suscipias clientelam. Ego vero pridem tuus sum; tu mihi jam per multos annos patrocinium tuum assidue præbuisti: ego cultum, observantiam, ac verum amorem & præ-

ſtare conatus ſum ſemper, & æternum præſtabo. Deus Opt. Max. faxit, redeat aliquis tandem ad te fructus officiorum omnium erga me tuorum. Ita fiet, ne dubita, Præſes ampliſſime, mihi quidem ego ſic futurum perſuadeo; πεπίστευκα γὰρ εἰς τὸν κύριον. πιστὸς δὲ ὁ Θεὸς καὶ δίκαιος, ἵνα ἀνταποδῷ σοὶ ἀνταπόδομα καλὸν καὶ ἐν τῷ νυνὶ βίῳ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. Vale o meornm ſtudiorum unicum præſidium. Genev. a. d. IX. Kalend. Octobr. CIↃ IↃ XCVI.

EPISTOLA XCVI.

FLORENTI CHRISTIANO.

ACcepi ante paucos dies, vir doctiſſime, notas in Athenæum aliquas, a clariſſimo Servino miſſas: in quies ego cum tuum nomen non ſemel inveniſſem, arripui libens hanc occaſionem ſcribendi ad te, atque ſi tu modo non nolueris, amicitiam tecum inſtituendi. Equidem a quo primum Græcarum literarum amore ſum captus, te quoque amare, obſervare & mirari nunquam deſii. Noram enim te, quam illarum rerum cognitione excellas, quarum cupiditate totus ipſe ardebam. Atque hoc velim mihi accredas, Μυσῶν ἴερνος ἔρὸν, acerbam mihi ſæpe vitam fuiſſe quod te cum cæteris oppido quam paucis rei literariæ fulcris & deſtinis videre veſtroque ductu proficere nondum quitus ſim. Quoniam tamen ἐλπίδες ἐν ζωοῖσι, non abjeci adhuc omnem ſpem. Sedet enim, niſi conatibus noſtris ſummus humanarum rerum arbiter adverſetur, Lutetiam ſtatim φνίσαντος τοῦ κακοῦ excurrere, & te, vir doctisſime, eadem inviſere. Interea ago tibi pro illis in Athenæum notis, quas mecum nuper communicaſti, gratias quas nullis verbis explicare poſſim. Hoc illud eſt, quod jure & merito ſemper dolui, adeo procul ab iis nos abeſſe qui noſtra ſtudia poterant adjuvare. Mea vero præcipua fuit quædam infelicitas, qui & conſuetudine tua carui & doctisſimorum ſcriptorum lectione, quæ proximis hiſce annis edita eſſe a te Anglus quidam me docuit. Dici non poteſt quam male ea me res habeat. Fruſtra enim omnem ad hunc diem movi lapidem, ut illa mihi alicunde pararet, eo magis quod Athenæi quædã fuiſſe in illis a te emendata ex eodem eruditiſſimo juvene intelli-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

gere memini. Nam quod te non fugit, ejus authoris editio suscepta nobis studio haut dubie majore quam consilio. Sed amabo, vir doctissime, laborem meum [potes enim] tuo subleva. Hoc ego sic te oro quæsoque, ut nihil queam ἐκτενέστερον aut studio majore. Vale & vive ac flore diu, floridissime Μουσῶν ἄωτε. Gen. a. d. VI. Kal. Octob. CIↃ IↃ XCVI.

EPISTOLA XCVII.

PHILIPPO CANAIO A FRAXINIS.

CONsilium nostrum super instituto pridem negotio, recens & ante dies XXIV. susceptum, puto jam tibi esse notum. Misi enim e vestigio certum hominem ad consules Mompel. qui doceret ipsos, ὅπη κέχεικα tandem literis eorum novissimis acceptis. eidem tabellario tradidi & tibi, meum decus, inscriptum fasciculũ: mandavique ut siquidem Montepessulo posset statim, via certa mitteret; sin minus, ipse eum ad te perferret. Adjunxeram autem meis literis Suetonium minore forma nuper hic editum. Exspecto nunc hominis illius reditum: qui mihi quidem lentior Myrmecide jam videri incipit. Sed enim satis cito si modo satis bene. cujus rei spem omnem in Deo Opt. Max. & secundum Deum in te positam habeo. Exspectemus igitur. Interea mitto tibi Bongarsii viri optime de studiis meis quotidie merentis epistolam, cui ut quam primum respondeas tuasque ad me mittas, rogo te atque obsecro. Sum enim ab eo vehementer oratus ut responsum a te sibi curarem. Scito autem quas nuper ad illum scripseras Argentinæ periisse, cum integro fasciculo mearum, quem Melchioris Junii filio tradideram & fidei hominis commendaram. Vereor ne & aliquot aliis mearum idem casus evenerit: forte & tuarum quæ meis adjectæ. Vt metuam facit Bongarsii affirmatio, negantis se ullas a te per istos octo menses accepisse. Quicquid ejus sit omni culpa vaco. Illorum omne scelus qui per summum nefas aut vægrandem certe negligentiam spei meæ illuserunt. Vale vir amplissime, & diu nobis quam felicissime vive cum nobilissima conjuge & suavissimis liberis. Gen. a. d. III. Idus Octob. CIↃ IↃ XCVI.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA XCVIII.

GVILELMO RANCHINO.

EXſpectabam literas tuas & reditum tabellarii, quem ad vos miſi, animo ſuſpenſo præſtolabar, cum de ſua ad vos profectione facit me certiorem qui tibi has reddet. Is eſt Sarraceni noſtri filius, & patris cauſſa, cui omnia debeo, & ſuo etiam merito mihi ex animo medullitus dilectus. Igitur facere non quitus ſum, quin iſthuc proficiſcenti hoc ſchedium traderem, velut teſſeram aliquam hoſpitalem, qua tibi de meliore nota eum commendarem. Quod equidem ita ſtudioſe & diligenter facio, ut nihil queam magis. Fac juvenis hujus periculum: præſtabo vel periculo exiſtimationis meæ dignum tua (cum ita dico, memini quem alloquar) amicitia. Itaque peto a te, Ranchine clariſſime, teque per eam qua me proſequeris amicitiam obteſtor, ut optimo huic & noſtræ diſciplinæ alumno adoleſcenti aditum ad te iſtis literis eſſe recluſum atque patefactum velis. quicquid ejus cauſſa feceris, id ego mihi præſtitum interpretabor. Vale, vir magne, & me ama, Iterum dico, μετέωρος veſtras exſpectabam cum iſta ſcriberem. Scripſi raptim, Gen. a. d. Idus Oct. CIϽ IϽ XCVI,

EPISTOLA XCIX.

PETRO PITHOEO.

LIteras tuas & quos miſiſti libellos accepi, vir clariſſime, & gratias ago. Tum primum videre mihi contigit Phædrum tuum ſcriptorem meo judicio politiſſimum, & vel propter antiquitatem luce digniſſimum. Sed non unus Phædrus alapas Pithœis debet. debent jam alii quoque plures: & ut ſpero optoque alii porro multi debebunt. Deus Opt. Max. iſtud velit, & utrique veſtrum vitam longam beatamque duit. Gratus etiam mihi Hilarii libellus quem adjeciſti, ad quem non minus quam ad Phædrum notas exſpecto tuas. eſt enim ſane quam multis locis corruptus. Plurimam vero tibi ſenex noſter ſalutem muntiari juſſit, quem voluiſti tuorum iſtorum κειμηλίων fieri participem. Perge, vir magne, in hoc literarum genere bene de omnibus probitatis & veritatis amantib⁹

mere-

mereri. Debes hoc Christiano orbi: eo quidem magis quo majore perfidia multos in id genus rebus vides grassari. Nos utinam tam felici sidere nati essemus, ut in eo studiorum genere aliquid possemus: animus certe in iis literis solis acquiescit, & omnino nisi morimur juvenes tentabimus aliquid. Sed hæc coram melius. Nunc illud te & simul doctissimum clarissimumq; virum fratrem tuum oro, si quid habetis quo ornari editio Athenæi (in ea nunc totus sum) possit, id velitis mecum communicare. Hoc mihi gratius facere nihil potestis. Scripsissem ea fine ad fratrem tuum, si pluculum otii mihi fuisset: sed neque ejus erat copia, & suberat suspicio non esse illum isthic, quando trinis a me literis provocatus respondere adhuc distulit. Erat mihi aliqua spes de manuscripto Polybio, quē habere ipsum intellexi. ea spes ne decollet in te uno situm puto. Verum plura de his brevi. De Phædri versu: *Multo majoris alapæ mecum veneunt*: non erat tuum quenquam consulere: qui verbulo uno veram sententiam indicasti intelligentibus harum rerum; non enim dubito αὐτὸν κεκρουκέναι σε τὸν βατῆρα τῆς θύρας. neque aptius ad sententiam potest quicquam. est quidem dictum duriuscule *mecum veneunt*, pro apud me. sed eam duritiem molliunt alia in eo libello non dissimilia. Vale vir clarissime, & me ama qui te cum fratre tuo plane ex animo ut λείψανα τοῦ χρυσοῦ γένους veneror. Iterum valete. Gen. Kal. Nov. CIↃ IↃ XCVI.

EPISTOLA C.

HENRICO SAVILIO.

ET ex literis non unis Richardi Thomsonis, Savili clarissiime, intellexi pridem, & nuper ex ejusdem sermone plenius cognovi me, qui tuam eximiam eruditionem maximasque virtutes amo juxtaque colo, vicissim a te non vulgarem in modum diligi. Beavit me vir amicissimus isto nuntio. non enim mihi aut gratius aut jucundius potest quicquam contingere, quam si nos nostraque studia iis probari sensero, quos sua virtus & scientia in eum evexit locum, quem tu, Savili, vel fatente invidia hodie inter Μουσάων θεράποντας obtines. Me vero ita novem sorores ament, ut lætis hausi auri-

auribus nostras te esse aliquid putare nugas. Cur enim ego apud te dissimulem, summæ voluptati mihi esse non improbari scripta nostra ei viro, quem certo scio posse talium rerum vindicare sibi judicium? Quod igitur a doctis hominibus nostri libelli interdum isthic lectitentur, [sic enim audio] id non auctori suo æque debent ac tibi. plus enim ad illorum commendationem tuum unius judicium quam nostrum ingenium attulisse nullus dubito. Quum itaque vel isto nomine tantum me tibi debere fatear quam exsolvere nunquam possim: tamen quia ingenui animi est, ut ille ait, cui multum debeas eidem velle debere quam plurimum, petere a te non verebor, teque obnixe orare, ut in Polybii editione quam σὺν τῷ Θεῷ molior, opem feras laboranti, tuoque labore meum adjutes. Posse te hoc satis scio: non nolle, id quoque persuasus sum. Hæc spes mea si non decollaverit, & cœptis Deus adfuerit, de eo præstantissimo scriptore τοὺς φιλομαθεῖς τῶν ἀνθρώπων jubeo esse securos. quantum enim cumque illud est, quod potero (parum esse fateor) sed tamen quantumcunque potero ad ejus lucem conferre, bona fide vires experiri certum est. Vnum adhuc est quod nos moretur: sum enim in Athenæo τὸ νῦν ὅλος καὶ πᾶς. ea cura simul liberati fuerimus, ad Polybium mentem animumque convertemus: velit modo Deus Opt. Max. Hunc veneror supplex, ut te quam diutissime velit esse salvum atque incolumem. Vale. Gen. a. d. III, Nonas Nov. CIϽ IϽ XCVI.

EPISTOLA CI.

GVILELMO CAMBDENO.

NOn Anglos solum tuos, vir doctissime, opere illo tuo semper victuro tibi obstrinxisti, sed omnes quotquot ubique sunt veteris historiæ amantes & cupidi. In queis cum ego nomen profitear meum, persuasum velim habeas, ut literarum sic tui, qui tantum in literis potes, studiosissimum me esse, Omnia in tuis scriptis mirifice mihi placent, ingenium, diligentia, eruditio, & quod supra omnia est judicium. Ut scias me non temere & πρὸς τὴν σὴν χάριν hæc scribere, sed plane ἀφελῶς & ex animi sententia, indicabo tibi,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

bo tibi, quod mihi aliquando venit in mentem tecum loquenti, hoc est, librum tuum legenti. Scribis enim *Brithaniam* dictam a *Brith.* & *tania. Taniam* esse Græcis terram, regionem. profers autoritatem Glossariorum: quibus equidem sine locuplete teste fidem arbitrabor nunquam. Aut igitur doceat me aliquis ταvίαν apud scriptorem aliquem ea notione positum; aut mihi accredat eam vocem Græcam non esse nec quicquam significare. Non dubito autem fingendæ illi præbuisse occasionem dictionem ταινία quæ est quando ponitur pro terræ lingula vel ora. eam memini aliquoties apud Strabonem & alios etiam offendisse scriptam depravate. Inde origo figmenti & somnii ejus, qui primus in Lexicon suum τό ταvία annotavit. In eodem sermone quod ais præcise adeo, tria sola præter Britanniam majorem regionum nomina quæ in TANIA terminentur reperiri: *Mauritaniam*, *Lusitaniam*, *Aquitaniam*: caussam non video cur *Capetaniam* & *Occitaniam* omiseris. Hæc & pauca id genus alia annotabam, dum eximium illud opus percurro. quæ etsi levia sunt, tamen ut de iis te consulerem, pervicit amicissimi doctissimique & tui studiosissimi viri Richardi Thomsonis hortatio. Is mihi in sermonibus sæpius affirmavit, fore tibi pergratum si de communibus studiis tecum per literas conferrem. Ut illi deinceps constet apud me fides, in te nunc situm. Ita enim intelligam gratas tibi meas fuisse, si pari munere me redhostieris, & meorum errorum monueris. Sic mihi quicquid opto contingat, ut hoc gratius facere nihil mihi potes. Vale vir doctissime. Gen. Nonis Nov. CIↃIↃXCVI.

EPISTOLA CII.

DAVIDI HOSCHELIO.

Quas Francofurtum miseras, accepi, vir doctissime, & libellum unà simul quem muneri misisti eoque nomine & ago & habeo tibi gratias Laudo factum tuum, quod etiam ad has minutias descendere non graveris, dum studiosæ juventuti consulas. Sed te eximia eruditio tua multum in istis operæ aut temporis ponere non patitur. Alius generis sunt, quæ a te omnes φιλομαθεῖς exspectamus

ctamus & flagitamus. Habes amplum, in quo excellens ingenium tuum occupes, stadium. Veteres dico Theologos, qui in nobili Augustana bibliotheca latent. hos profer, sodes, in lucem & novo nos semper aliquo bea munere. Athenæus noster paulatim eo deductus est, ut serio nobis recensitus plus dimidia parte jam sit editus. Mea ratio hæc fuit: ut textum infinitis emendatum suppletumque locis ederem, cui e regione versionem Dalechampii cum notis non tam adjeci, quam passus sum adjici. Meas emendationes quarum ratio reddenda erat, in libro animadversionum servavi. Si votis Deus annuerit, spondeo opus fore non pœnitendū. Quanquam illud moleste accidit, quod ante migrandum hoc loco mihi est necessario, quam res sit plane confecta. Sed in fide & diligentia Pauli Stephani affinis mei certa spes. Quæ caussæ ad hanc migrationem me tandem compulerint ἑκόντα ἀέκοντι θυμῷ, puto alia epistola breviter me tibi significasse. Deus opt. max. consilium approbet. Vale, amicissime Hœscheli. Genevæ a. d. VII. Idus Nov. CIϽ IϽ XCVI.

EPISTOLA CIII.

MARCO VELSERO

NEque ante biduum cum tuas accepi, Velsere clarissime, per gravissimas curas, quæ totum me sibi tunc vindicabant, respondere illis potui; neque adhuc tantum otii sum nactus, ut bona fide id nomen expungere queam. Quod igitur bona alioquin sed lenta nomina postulare solent, ut dies solutionis proferatur, id sine me quæso a te impetrare. Memorem me, crede, experieris debitorem, & cui non sit vellenda auris. Pro flagitatore serio erit qua summus amor iste meus, qua voluptas illa ἄφατος quam ex tuarum lectione percepi. Tam bona proficiendi & novi semper aliquid addiscendi occasio ne mihi pereat cautio est. Nam de Tolisto-Boiis quæ disputas & ex eruditæ antiquitatis penetralibus eruisti, sic mihi visa proba & solerter indagata, ut operis illius desiderio mirum in modum torqueri incipiam. Verum ista pluribus σὺν τῷ Θεῷ cis paucos dies. Cæterum qui has tibi reddet & admodum eruditus

est,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

est, & tui nominis ſtudioſiſſimus atque obſervantiſſimus. Eum ſi tui benevolentia dignatus fueris, rem feceris meo judicio tua humanitate dignam: mihi certe ipſique gratiſſimam. Vale vir ampliſſime, & me ama qui te medullitus. Deus Opt. Max. te nobis εἰς πολλῶν ἐτέων δεκάδας ſervet, Iterum vale. Gen. a. d. VII. Id. Nov. CIↃ IↃ XCVI. Poſthac ſi quid literarum ad me daturus es, Monſpelium via Lugdunenſi mittas oportet. Puto enim ſub hujus menſis fine eo me cum tota familia migraturum, ad publicam profeſſionem cupidisſime & honeſtisſimis conditionibus eo vocatum. Deum veneror, bene vertat hoc inceptum.

EPISTOLA CIV.

ANDREAE DUNAEO

NOvisſimis tuis, quas Græco ſermone ſcriptas miſiſti, etſi non eadem elegantia, lingua tamen eadem reſpondi pridem. quid factum meis ſit neſcio. periſſe in itinere illas ut ſuſpicer, ſilentium tuum facit: nullas enim poſtea literas a te accepi. Obſecro te, vir doctisſime, colamus deinceps diligentius iſtud officij genus. Mihi quidem quæcunque a Dunæo venit epiſtola, gratisſima ſemper venit. Neque ego libentius quicquam facio quam ut tecum per literas (quando aliter nefas] colloquar. Sed me nunc breviorem facit negotium moleſtum & grave; in quo totus eram, cum hæc ſcribebam. Accedit quod de meo ſtatu, ſtudiis & propenſa in te voluntate ut pluribus ad te jam ſcribam, nihil opus; quum ex hujus nobilisſimi viri, qui has tibi tradet, ſermonibus omnia te intellecturum confidam. Ex eodem migrationis meæ in Narbonenſem Galliam cauſas diſces. Ita ſtatui tandem, poſt longam & moleſtam aliquot annorum deliberationem. Deus Opt. Max. noſtris cœptis πλησίστιον οὖρον velit concedere. Athenæus nihilominus pedetentim ad umbilicum fere eſt perductus. Ac licet vix fore putem, ut ad proximas nundinas impreſſa proſtet editio, antequam animadverſionum noſtrarum opus fuerit abſolutum, ſcito tamen affectum jam eſſe & ὀλίγου δεῖν abſolutum Athenæi, uti vocant, contextum. Animadverſionibus ne aliquam moram diſceſſus meus ex his lo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

cis afferat, videbo. Cupio enim, imo sitio, hac opera & cura quam primum defungi. Vale vir doctissime. Raptim Gen. VI. Id. Nov. CIƆ IƆ XCVI.

EPISTOLA CV.

STEPHANO TREMVLEO.

MEministin' eorum sermonum, quos nuper habuimus, quum negarem tibi posse me diutius hic ἄτῃ παλαίειν? Ecce nunc venit illud tempus quando dicta oporteat exequi. Adest Legatus Monspeliensium, qui me acriter vocat. Ego sequi Deum praeeuntem, etsi ἑκὼν ἀέκοντί γε θυμῷ, plane decrevi. Caussam consilii hujus mei unam esse eamque necessariam non te fugit. Erat enim æquum, ut tandem aliqua ratio iniretur a me prospiciendi mihi, uxori charissimæ, suavissimis liberis. Atque utinam, iterum utinam ἐγγηράσκειν huic solo & cœlo licuisset. at non omnibus licet esse tam beatis. Quid facerem igitur? Atque scito quod olim in simili caussa tibi accidit, mihi nunc cum maxime evenire, ut multorum iniqua judicia experiar pro libito quidvis fingentium, opinantium, garrientium. Fateor, mi Tremulee, non est mihi cornea fibra, & ad hos sermones movetur mihi interdum vitrea bilis. modice tamen, & sic ut me statim colligam. Subit enim animum hæc cogitatio, non primo aut soli hæc mihi evenire. Solatur etiam me conscientia anteactæ vitæ. Quid enim non fecimus, quid non sumus experti, ut hic nobis vivere liceret? Nec te fugit βίον Græcis dici & vitam & quæcunque sunt ad vitam necessaria. Ista qui nobis denegant, simul quantum quidem in ipsis est vitam nobis auferunt. Hæc maluissem coram: necdum omnis mihi spes isthuc veniendi periit. Interea volui istud nescius ne esses. Simul te obtestor per nostram amicitiam, inquiras ubi lateant libri Alberii, & an aliquo pretio emi quicquam ex ejus bibliotheca possit. Scies facile a vidua Bouvs. Iterum a te obnixe contendo, curæ habeas hanc curam, & me facias quam primum certiorem: Sum enim totus in libris undique emendis. Vale oculissime ὠὐτάδελφε. Viris clarissimis collegis tuis plurimam a me, si grave non est, salutem. raptim a. d. XIV. Kal. Decemb. CIƆ IƆ XCVI.

EPISTOLA. CVI.

JANO GVILELMO STVCKIO

SErius, fateor, quam par erat tuis respondeo, vir charissime. Sed lentitudinis hujus justas caussas habere me, velim mihi accredas. Vnicam non proferam, ne & tibi & mihi otium pereat. Volui enim hisce literis significare tibi, quem tandem exitum Monspeliense negotium (de quo pridem ad te scribere memini) esset habiturum. Id vero nunc demum queo. Tertius enim dies est, cum amplissimus Senatus noster ἑκὼν ἀέκοντι θυμῷ missionem concessit. Deus Opt. Max. cœptum fortunet, atque ad gloriam suam nostros deinceps labores non esse inutiles velit. Hic mihi est votorum omnium meorum ὅρος καὶ σκοπός nisi quod & meorum curam habere & φυσικὴ στοργή, & pietas me jubet. Quid quantumque malorum exanclarim, ut hic ἐγγηράσκειν possem, & norunt familiares mei, & mihi apud Deum conscientia mea testis est. Senatus quam tenuiter & jejune mea studia foverit nolo dicere, ne charissimæ patriæ & longe suavissimæ succensere videar. Ego vero Genevensis animo magis quam nativitate sum, semperque ero dum spiritus hos reget artus. Sed cur Deum vocantem non sequerer, rebus meis eo me compellentibus atque adeo trudentibus? Nihil hic propere, nihil cupide a nobis factum. biennium integrum est tractum istud negotium, toties ad me scripserunt Consules Monspelienses; toties legatos suos partim ad me privatim partim ad Senatum & Ministros miserunt: cur interea mihi non est consultum? hæc eo pluribus ad te, etsi raptim, vir amicissime, scribo, quia non omnium æqua judicia nunc experior. Quod sane me male habet. sed ut dixi, Θεὸς τ' ἐπιμάρτυρος ἔστω. Athenæus ad umbilicum vergit. fratri Paulo Stephano ea res curæ: tamen propter indices multiplices & animadversiones meas vix est ut ante nundinas autumnales opus detexatur. Convivales tuos sermones, opus doctum Deus bone & laboriosum, recudi gaudeo. Vellem posse fieri, ut occasionem tibi præberem inserendi nominis nostri tuis scriptis. amo enim te & amari mea te ut omnes sciant percupio. Sed otium omnino deest.

Vale igitur vir magne, & propter longius paulo intervallum noli in ſcribendo ad me eſſe omiſsior. Literas curabunt amici hic noſtri: vel via Lugdunenſi Antonius de Harſi librarius Lugdunenſis & ibi habitans. Vale, vale o dilectum mihi caput. plurimam vero a me clarisſimo Wolfio ſalutem. Gen. a. d. x. Kal. Decemb. CIↃ IↃ XCVI.

EPISTOLA CVII.

JACOBO GILLOTO.

BInas omnino literas a te, Vir clariſſime accepi: ipſe ad te pro eo ac debui non ſemel aut iterum ſed ſæpius ſcripſi. Teſtes mihi diligentiæ meæ præter D. Bullionem etiam alii idonei & locupletes viri, quorum fidei meas commiſi. Qui enim te pridem colebam, & ad tuam amicitiam iter adſectarem, ſi tam amanter & benevolo a te provocatus officio defuiſſem meo, quin omnium bonorum amicitia, non ſolum tua indignus merito haberer cauſam non dixerim: Me vero non ſinat Deus ita officii eſſe incurioſum & negligentem, ut vægrandi adeo culpæ unquam ſim futurus affinis. ſcripſi igitur ad te Gillote præſtantiſſime, & ſcripſi ter quater. Tu quod nullas dum a me acceperis, ſic enim intelligo, aliorum id perfidia, qui mihi & aliis amicis impoſuere factum, non negligentia. Verum hic mea præcipua fuit infelicitas, per quam factum, ut mihi meæ diligentiæ fructus periret: quanquam fallor; neq; is mihi periit aut peribit. Iubet me hoc ſperare ſuaviſſima & elegantiſſima epiſtola, quam mihi a te reddidit ſuaviſſimus Bullio, cui quod ſero adeo & raptim reſpondeo, cauſam ex eodē Bullione diſces, & hanc tumultuariam ſcriptionem pro legitima reſponſione tantiſper obſecro feres, dum otii pluſculum nactus de noſtris ſtudiis [quando te hæc quoque cura tangit] pluribus tecum agam. Vale Vir plurimum obſervande. & ſi quid poſthac literarum ad me daturus es, Monſpelium eas ſcito mittendas. Lugduni enim iſta ſcribebamus, illuc cum familia migraturi & ſtudia veſtrarum literarum ibi excitaturi. Deus Opt. Max. conſilium fortunet, idemque te nobis quam diutiſſime ſalvum ſervet atque incolumem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

mem. Iterum vale. ſcripſi raptim Lugduni a. d. XIV Kal. Decemb. CIϽ IϽ XCVI.

EPISTOLA CIIX.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

MUltis nominibus jucundiſſimæ tuæ mihi literæ, Præſes ampliſſime, fuerunt; ſed hoc amplius, te pro tua ſingulari humanitate nos & ſtudia noſtra cura tua dignari. nam quod tam benevole me hortaris, ut bimeſtrem peregrinationem iſthuc ſuſcipiam: quanto id ceſſurum ſit ſtudiorum meorum commodo ac bono, non me fugit. Maximas igitur tibi eo nomine gratias & habeo & ago, teque obnixe oro, ut eadem benevolentia me ſemper amplecti velis. non contuleris beneficium in pertuſum animo neque immemorem. etſi quid ego poſſum tibi ἀντάξιον ἀντερύσασθαι? ſed tu cupientis paria tecum facere voluntatem ſpectabis, non facultatem. Vtar vero beneficio tuo, vir maxime, & tam bonam proficiendi occaſionem ambabus, ut ajunt, manibus arripiam: etenim diu eſt, cum ego φιλομαθείας οἴστρῳ πεπληγμένος Lutetiam veſtram viſendi cupiditate totus ardeo. quod quia hactenus factum non eſt, mirari nemo debet hujus tantæ infelicitatis impreſſas notas in noſtris ſcriptis ubique apparere. nam quid λόγου ἄξιον ab homine exſpectes omnibus ſubſidiis deſtituto, quæ in hoc literarum genere vel maximis ingeniis ſunt neceſſaria, nedum mihi: Equidem ſi quando iſthuc venero, nullus dubito idem mihi uſuventurum quod ruſticis aut rure educatis ſolet, cum in urbem primum veniunt; omnia mihi veſtra illa κειμήλια nova erunt, imo ego, puto, ξένος vel plane hoſpes in cognitione antiquitatis vobis videbor. Sedet tamen, ſi qua proxima æſtate commoda offeretur occaſio, eam non prætermittere. conſtitui enim, priuſquam Athenæi editioni jamjam inchoandæ me accingo, voti hujuſce mei me facere σὺν τῷ Θεῷ compotem. Suetonium noſtrum vidiſſe te nec improbaſſe, ita vivam, ut libenter ex tuis didici. at illud moleſtum, nullam adhuc eſſe me nactum facultatem mittendi iſthuc exemplaris pridem tibi deſtinati. tentavi multas vias. fruſtra. tandem cum doctiſſimo

Bongarſio ad vos redeunte per literas egi, ut tibi mihique hanc operam navet, &, ſpero, faciet. Cupio ſane exſtare hoc in muſeo tuo meæ adverſum te obſervantiæ teſtimonium: tantiſper dum Muſis bene juvantibus aliud luculentius paro. Vale Præſes ampliſſime, & me ama. Gen. a. d. IX. Kal. Apr. CIↃ IↃ XCVI.

EPISTOLA CIX.

JACOBO LECTIO.

MOnſpelium tandem, Lecti ſapientiſſime, pervenimus: ubi quam amanter, quam honorifice fuerimus accepti propterea narrare ſuperſedeo, quia vereor ne ſi omnia ſigillatim tibi recenſere inſtituã, tu me putes iſto nimis honore gaudere, quo me plane indignum & agnoſco & fateor. Nihil enim prætermiſſum eſt ad ingentis cujuſdam publicæ lætitiæ ſignificationem. Breviter, omnibus modis ſuperatæ ſunt hactenus ſpes noſtræ: ac niſi vis major obſtiterit, nullus dubito, facturos Monſpelienſes omnia, quo me conſilii pœnitere nunquam poſſit. Id vero in Dei unius ter optimi, ter maximi, voluntate & manu ſitum. Illum veneror ſupplex, fingat me eorum ſtudiis utilem, qui tanta cum cupiditate meam expetierunt operam. Nos quidem publice de ſuperiore loco vocem nullam adhuc miſimus. Sed me omnes amici de ſucceſſu profeſſionis noſtræ jubent ſperare quam optime. Eſſe enim in hac urbe & ſtudioſæ juventutis non exiguum numerum: & virorum etiam qui publicis muneribus fungantur, aut qui reis patrocinium ſuum accommodent, noſtrarum literarum percupidorum. Hi ſunt, mi Lecti, quos tui nominis fama impulit, ut de te huc vocando pridem cogitarent, quod tamen initio, cum exitum id conſilium habere poſſe non putarent, ab hominibus tui ſtudioſiſſimis ſpretum neglectumque eſt. At ubi mox ad juniorem Sarracenum qui hic agit, ſcriptum intellexerunt te iſtic non docere, erecti omnium animi ſunt. Itaque inter ſalutationis prima verba & ab ampliſſimis Coſſ. & ab omni laude majore G. Ranchino, de Lectio me ſcito interrogatum. Reſpondi, non putare me, ita unquam futuram iis mentem lævam, in quorum poteſtate es, ut deſerendæ ſtatio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

stationis tuæ aut causam ullam tibi præbeant, aut facultatem con-
cedant. Sin aliquid hujus eveniat, [quia ἐν ἀνθρώποις οὐδὲν ἀπώμοτον)
ipsorum fore tum partes, occasione uti. At hoc Deus ne sirit, ut
Genevam Lectius relinquat: quin hoc potius. toto pectore & o-
pto & voveo, in florente tua meaque patria vigeas floreasque εἰς
πολλῶν ἐτέων δεκάδας. Verum hac de re, ubi D. a Fraxinis videro, scri-
bam ad te pluribus & accuratius. Video enim non ante Monpeli-
enses desituros ab hoc incepto, quam re, si modo possit, confecta.
Atque utinam, mi Lecti, iterum utinam, (quod se fraude dulcis-
simæ patriæ meæ fiat,) vel tu hic mecum, vel ego isthic tecum vitæ
quod superest degere, unaque soles, ut eramus soliti, condere ali-
quando possimus. Mihi quidem sine te, meus amor, ut animæ sine
corpore, vita nulla aut est aut erit unquam vitalis. Joberti F. con-
siliarium in curia nescio qua [sunt enim hic plures] eximium tuis
verbis salutavi: isque te vicissim peramanter ἀντασπάζεται. Seias li-
terarum esse illum amantem nostrarum, qui ad miliare fere inte-
grum cum cæteris ejusdem ordinis viris & secundi loci Coss. ob-
viam nobis procedere non sit veritus. Vale ocullissime Lecti, & me
ama qui te pereo. Scripsi raptim prid. Kal. Jan. CIƆ IƆ XCVI. ut hic
tempora putantur.

EPISTOLA CX.

RICHARDO THOMSONI.

Quas Lugduno ad te dedi, fuisse tibi redditas, ὦ αὐτάδελφον ἐμοὶ
κάρα, confido. eo nunc ero brevior, nam & valetudo brevita-
tis me admonebat, & argumentum scribendi ad te nullum admo-
dum suppeditabat. quod enim suppetebat solum de adventu meo
in hanc urbem, id omne jam exhaustum est literis ad fratrem & so-
rorem: quas tibi quoque ostensum iri nullus dubito. Omnino spē
atque exspectationē nostram hactenus senatus populusq; Monsp.
superarunt. τὸ μέλλον Θεὸς οἶδε. ᾧ δὴ οὐ μόνον τὰ ὑπὲρ ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ
ἡμῶν μέλλει τε καὶ μέλοι. Quæ mihi discedenti sunt a te promissa, eorum
ut me esse futurumque memorem ipse memineris, oro te quæso-
que. Ipse vicissim, quicquid tua caussa potero, faciam memorem

agno-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

agnoſcas & amicitiæ & acceptorũ beneficiorum. Æſchyleas ſchedas noſtras curæ tibi eſſe cupio: cum fueris uſus, Sarraceno trades aut Paulo fratri, ut ad me tuto curentur. Simul exſpecto illa Servii τοῦ τριποθήτου excerpta: & ſi quid in eo genere habes quod uſui mihi eſſe poſſit. Ego hic meorum librorum exſpectatione crucior μανικὸν ὅσον. Octavus hic dies eſt cum appulimus ad portum & adhuc (proh dolor) quid ſit illis factum neſcimus. Atqui mecum advexi librorum aut ſcriptorum meorum ne γρῦ quidem. Ita omnes meas fortunas una habet navis: quam Deus ter Opt. Max. ſervet, regat, ſiſtatque huc quamprimum. Nam ſi quid illis factum fuerit. ſed male ominari nolo. Scripſiſſe te ad Scaligerum meam vicem perſuaſus ſum. Mihi adhuc inter ſalutantium officia nihil otii fuit: ſcribam tamen hodie, ſpero, vel cras. Nobilem tuum vere nobilem Robertum, ego, uxor, liberi tecum amantiſſime ſalutamus. Sororem meam bis viduam cupio tibi eſſe, dum iſthic eris, commendatam. Vale, vir mihi ex animi ſententia dilecte & probate, Ὁ Θεός σοὶ ἀγαθῶν ἀγαθίδας καὶ πᾶσαν εὐτυχίαν εὐχῆς πέρα. Scripſi taptim ipſis anni novi Kal. quem tibi, imo vobis omnibus, cupio cum aliis quamplurimis annis illuceſcere quam fauſtiſſimũ. CIƆ IƆ XCVII.

EPISTOLA CXI.

THEODORO BEZAE.

MOnſpelium tandem ſalvi & incolumes, Beza σεβασμιώτατε, ego, uxor, liberi pervenim⁹. Itineris difficultates propter anni tempus non mediocreis, nec minora pericula, ſingulari Dei benignitate ita ſuperavimus, ut vix ſenſerimus. Libri adhuc in exſpectatione ſunt: quæ me cura ſic angit, ut verbis exprimete non queam. Mihi enim ſine illis πᾶς ἀβίωτος βίος. Sed venient ſpero brevi, & quæ nos rexit perduxitque Dei manus, eandem illos quoq; ſervaturam confido. Abſque eo ſit, omnia adhuc nobis læta & ſpei plena. Omnes hic bonarum artium & literarum cupiditate flagrant. Omnes imminentem barbariem deteſtantur, atque abominantur Ea procerum voluntas, ea ſenatus, ea populi univerſi. Non deſunt tamen quæ habeant ſollicitum, & huic incepto metuere cogant.

cogant. Percellit enim animum meum religionis diversitas non mediocriter. Communi siquidem utriusque partes consilio regi cuncta atque administrari necesse est. Quod quam sit difficile & periculosæ plenum aleæ, pro tua singulari prudentia, non ignoras. Accendit ea res in meo uxorisque animo desiderium, quod Geneva attulimus, redeundi isthuc olim, si ita Deo Opt. Max. visum, & res nostras paullo meliore loco collocaverimus. Quod utinam, a latere tuo, pater venerande, discedere vis major non me coegisset! sed enim, ducunt volentem fata, nolentem trahunt. Testor immortalem Deum, licet mihi adhuc omnia hic ultra spem grata, tamen quod τῆς σῆς ὁμιλίας fructu careo, quod te non intueor, quod canos tuos præsens venerari non possum, vivendi prope omnes causas mihi periisse puto. Idem uxoris sensus: quam confirmo tibi sic in his locis vitam instituere, sic semper σὺν Θεῷ victuram, ut facile omnes Genevæ natam, & in Ecclesia Genevensi educatam agnoscant: nam hic quidem aliter vivitur. Sed de his alias. Deum supplex veneror, vir maxime, servet te non tuis magis, quam universæ Christi Ecclesiæ. Vale, & me ama. Vxor & te & conjugem tuam quam officiosissime salutat. Monspelii IV. Non Januar. CIↃ IↃ XCVII.

EPISTOLA CXII.

DIONYSIO GOTHOFREDO.

QVod diu multumq; sunt moliti amici hic mei atque adeo Senatus populusque Monspeliensis, ut me huc pertraherent, id tandem, vir charissime, esse perfectum jam, opinor, nosti. Quod per alios potius quã per meipsum factus sis eo de consilio certior, condona, obsecro te, occupationibus maximis & plurimis molestissimisq;, quibus sub profectionẽ meam ab urbe sum paulo minꝰ obrutus. Ita quod præstare ipse non poteram, id ut meam vicem exequeretur frater, rogatus a me vehementer atque obnixe est. ejusdem fidei & Juvenales tuos tres Ms. commisi, ut eos tibi quando jusseris perferendos curet. Magnæ vero gratiæ, quod illis me tamdiu uti volueris siverisque. etsi factum negligentia mea, ut illis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nondum ſic eſſem ut decreveram uſus. dum enim diem de die duco, & alterum cras ſemper exſpecto, expertus ſum tandem quod ille ait, Αἰεὶ δ' ἀμβολιεργὸς ἀνὴρ ἄταισι παλαίει. Omnino ſi quantum in me harum rerum ſtudium eſt, tantum ingenui pudoris non fuiſſet, excuſare apud te factum meum, poſtquam illos huc attuliſſem, quam illis carere maluiſſem. valde mihi enim unum ſaltem utile illorum erat futurum ad multa, quæ paro. Sed Deus ne ſirit, ut dici unquã ſtudiorum curioſus, officii incurioſus jure queam. Redeo ad profectionem in hæc loca meam, quam ego non dubito miram tibi viſum iri. Atqui hoc, vir amiciſſime, ſcito, itaque perſuaſum habeto, nihil hic a me factum temere, nihil propere, nihil inconſulte: biennium integrum tractum hoc negotium eſt. Teſtis mihi Dominus toto illo tempore aliud nihil optaſſe quæſiſſeque me; niſi ut liberalius paullo ſtipendium nactus curis rei familiaris liberarer, ſtudiiſque literarum me dederem ὅλον καὶ πάντα. Hoc in cœtu noſtro, hoc apud Senatum, hoc ubiq; ſum ſemper profeſſus. Sperabam fore aliquando ut noſtri aliqua haberetur ratio. Cum omnis tandem præciſa ſpes videretur, cum me privatim multa urgerent, cum inſtarent quotidie Monſpelienſes, noſtri obſurdeſcerent, dedi manus, meamque operam iis addixi, qui illam tanto deſiderarent opere. Accedebat eo reſpectus quoque matris, cujus negotia meam præſentiam expetebant: ea vero non longe hinc abeſt. Erant & alia nonnulla momenti quam maximi, quæ mihi nunc ἔνςομα κέισθω. Habes cauſſas conſilii hujus mei, cujus ne me pœnitere unquam poſſit, facturos omnia ſpero, qui me huc vocarunt. Hactenus quidem certe omnia læta, omnia ſpei plena, etiam ultra ſpem. Mirus enim omnium ardor in literas, nec minor cunctorum in nos amor. τὸ δὲ μέλλον θεὸς οἶδε. cui ego ſoli me, meos meaque omnia committo ac permitto. Hic te quoque, chariſſime Gothofrede, ac tuam & tuos ſervet, regat, ſortunet. Vale. Scripſi raptim Monſpelii. Nonis Janu. CIↃ IↃ XCVII.

EPISTOLA CXIII.

JACOBO BONGARSIO.

SImul in hæc loca veni, Bongarſi meus amor, habui antiquius nihil,

hil, quam ut amicos a quibus partim diſceſſeram, partim longius receſſeram, de felici itinere adventuque noſtro facerem certiores. Scripſi igitur ad pleroſque meorum Genevenſium, tertius hic opinor jam dies eſt aut quartus. Ad te ne eadem ſcriberem, eo factum, quod præſidem ampliſſimum a Fraxinis mox me credebam poſſe inviſere. quod quia hactenus facere non quitus ſum, curſim hæc interea tibi exaravi, ut & felicitatem mihi hujus itineris gratulareris, & certo ſcires, quo longiore nunc disjungimur intervallo, eo impatientius amari te a nobis. Enimvero, *Ante leves paſcentur in æthere cervi*, quam noſter hic amor aut mutet, aut nutet, nedum minuat. Sola eſt quæ ſanctiſſimæ amicitiæ, pridem inter nos coalitæ, vincula ſit reſolutura mors. Mors ſæva, crudelis, & (abſit verbo impietas) ἄκαιρος: quæ nuper maximum virum Petrum Pithœum nimis, ah nimis cito nobis eripuit. O triſtem & lugubrem caſum! qui ſolus propemodum literarum dignitatem hodie ſuſtinebat in Galliis, eripitur is nobis! Lugduni cum eſſem, literas ſuper ea re lacrimarum plenas a præſide ampliſſimo D. Thuano & clariſſimo Gillotto accepi, quæ me ὀλίγου δεῖν ἀΐδῃ προϊάψαι. Accepi ſimul & a fratre Franciſco Pithœo, quibus mihi ſuum offert Polybium. reſcripſi in ipſa navi, facturum rem gratiſſimam, & reip. niſi animi fallor, haud inutilem. Si quid ad illum literarum dederis, animos addas velim, & ut omnes moras tollat horteris. Vale Bongarſi nobiliſſime. Mompelii Non. Jan. CIƆ IƆ XCVII. Quas diſcedens Genevæ ad te ſcripſi puto fuiſſe tibi redditas. Tuas ad Præſidem a Fraxinis heri traditas a me ſcito familiari ipſius atque intimo.

EPISTOLA CXIV.

JOSEPHO SCALIGERO.

QVod mihi meiſque, & civitati huic felix fauſtumq; Deus Opt. Max. eſſe velit, tuo, Scaliger, Muſarum decus, conſilio uſus ſum. Paucis enim diebus poſtquam tuas accepi literas, quibus de conditione Monſpelienſi quid ſentires amice ſignificabas, lares meos in eam urbem transtuli, eamque ſedem ſtudiorum meorum elegi. Imo illi me potius elegerunt, honeſtiſſimiſque conditionibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

bus ad linguarum & humaniorum literarum professionem ad se vocarunt. Spero equidem cum volente propitioque Deo institutam hanc a nobis migrationem, foreque nunquam ut me consilii pœniteat. Quia tamen ἀνθρώπῳ φύντι οὐδὲν ἀπώμοτον, quicunque nos deinceps manet status, solatio certe illud semper futurum, quod in hoc tanti momenti negotio, temere aut propere aut inconsulte nihil a nobis factum. Etsi scio non plane mecum sentire amicos & familiares meos, qui me inviti invitum a se dimiserunt. Sed cum annos ipsos XIV. steriles ibi Camœnas coluissem, essetque omnis in posterum spes meliorum amissa, si meis meorumque commodis statui tandem consulere, ecquæ, obsecro te, vir æquissime, invidia est? aut quid hic a me peccatum? At illos de quibus me loqui nosti, viros sane optimos, & mei amantissimos, amoris erga me vehementia, iniquiores mihi reddidit. Cæterum animi mei candorem, & ingens erga illam civitatem studium novit is qui omnia. Mihi crede, vir maxime; cum ob alias caussas molestissimus fuit nobis ab illis locis discessus, tum quod longius a te eram afuturus. Nam si auspiciis meis vitam possim instituere, nullus mihi gratior, imo nullus æque gratus esse queat locus, ut ille esset, qui te & omnes una tecum Musas haberet. Id quia eventurum nobis unquam plane desperamus, dolorem quem ex ea re capimus hac maxime cogitatione levare solemus, quod olim certe ἐν τῷ μακάρων χώρῳ καὶ χορῷ una sumus futuri. Me quidem ejus optatæ mansionis corpusculum hoc subinde admonet. effœtum prope jam, semperque languidum, & superiore anno gravissimos ac fere continuos morbos expertum. Novus hic annus quæ secum fata vehat, θεοῦ ἐν γούνασι κεῖται. Principium quidem non nimis lætum ob distillationem εἰς τὴν τραχεῖαν ἀρτηρίαν atque interiora veterem & oppido contumacem. Vexavit me is morbus per hos dies vehementissime: nunc Dei beneficio habebam meliuscule, & iter ad sanitatem videmur ingressi. Itaque licet semiægri, audemus Casseronem ad amplissimum præsidem a Fraxinis media anni hyeme, perque obscœnissimas tempestates profectionem suscipere. Inde simul reversi cum

Deo

Deo fuerimus, conabimur cum Musis, quas pridem ne salutavimus quidem, in gratiam redire. Vale & me, Scaliger illustrissime amare perge qui te unice veneror. Monspelii, a. d. XIV. Kal. Feb. CIϽ IϽ XCVII. Lugduno discedenti nuper redditæ mihi sunt ab amplissimo viro Emerio Thuano, quibus de P. Pithœi & Fl. Christiani obitu faciebat me certiorem, qui nuntius tantum mœroris nobis attulit, ut ne nunc quidem siccis oculis ejus meminisse possimus. dubitandum non videtur quidem de omni eruditione actum esse in Galliis.

EPISTOLA CXV.

RICHARDO THOMSONI.

BInas jam a te accepi literas, charissime virorum: ipse opinor a me non multo plures. Accepi & quas misit Aubrius Basilea. Gratum fecisti quod illi responderis vicem meam: sed illud molestum, quod in quam sententiam responsum illi dederis non significasti. Vrget enim, uti video: notulas nescio quas in N. T. non postulat sed flagitat. quarum si facta ei est aliqua per te spes, non puto liberum esse jam mihi pedem referre. Ad Scaligerum quod scripsisti, id vero mihi longe gratissimum. Deus nobis illum semonem quam diutissime præstet incolumen. Non facile credas, mi Thomson, quam male me habeat quod longe adeo a te, ab illo, a cæteris doctis amicis meis sim semotus. Sed hæc est conditio rerum humanarum: ubi uber, ibi tuber. Πουλύποδος κεφαλῇ ἔνι ἐν κακὸν ἐν δὲ καὶ ἐσθλόν. Professionis nostræ per hos dies τὰ ἐγκαίνια celebravimus. Quid multa? multorum opinio est, illatas in hanc provinciam Musas adventu nostro. Ego me pede meo metiri & olim didici, & nunquam obliviscar sanus. Soror de tuis erga se officiis pluribus ad me scripsit. Duit tibi ὁ μέγας ἐν οὐρανῷ θεὸς pro cumulo veterum tuorũ erga me beneficiorum, quicquid φρεσὶ σῇσι μενοινᾷς. Gratius quidem certe facere nihil mihi potuisti, aut unquam poteris. Vxor & liberi te & Robertum nobilem tuum quam officiosissime & peramanter salutant. Hospiti tuo, viro hisce oculis mihi chariori, & ejus uxori graviter ob silentium istud pertinax succensemus ambo, qui scri-

ſcripſimus ambo ad ambos. Vale meum delicium, meus amor. Monſpelii a. d. XIII. Kal. Mart. CIƆ IƆ XCVII. Scripſi nuper ad Scaligerum & per occaſionem literas ad Goulartium miſi.

EPISTOLA CXVI.

THEODORO BEZAE

LIteras tuas, Beza σεβασμιώτατε, à Deodati allatas, amoris erga me tui plenas accepi, nec ſine ſuſpiritibus legi. Revocarunt illæ mihi in mentem prioris felicitatis meæ tempora, cum licebat nobis ſuaviſſima atque exoptatisſima conſuetudine tua adfatim frui. licebat quotidie ex tuis ſermonibus aliquid, imo multa potius addiſcere, quibus & melior fierem & doctior. Sed hæc prius fuere: nunc omnis ejus rei adempta mihi facultas eſt. Quæ cogitatio ita mihi moleſta eſſe ſolet, ut licet in frequentisſima & mei ſtudioſisſima urbe degam, in ſolis tamen locis mihi verſari ipſe videar. Sed quid ego dolore meo narrando te ad dolendum meam vicem impello? quin potius τῇ προνοίᾳ τὰ πάντα ἀνάπτων mœrori meo modum faciam, &, quod unum ſupereſt, Deum Opt. Max. ſupplici prece venerabor, ut te nobis, venerande ſenex, atque univerſæ Eccleſiæ ſuæ quam diutisſime ſalvum atque incolumen præſtet. Gratum mihi quod ex tuis aliorumq; literis intellexi, florere Scholam noſtram recens auctam trium doctisſimorum virorum acceſſione: Lignaridi, Laurentii, & Deodati. det illis ingeniorum pater, ut ἥνπερ ἔλαχον Σπάρταν hanc ornent. Laurentium certe Gaſparum facile ſpero effecturum, ut diligentia ſua noſtram obliteret ex animis veſtris negligentiam. Mihi vero ita divina benedictio contingat, ut ex animi ſententia id opto & à Deo precor. Nos hic profesſionem noſtram hac ipſa hebdomade auſpicati ſumus. Si cætera reſpondeant, eſt cur ſperemus non fore in his locis inutilem operam noſtram. Suſcepimus tractandum antiquitatis Romanæ locum, de Magiſtratibus ejus reipublicæ: opus profecto arduum & virium prorſus non iſtarum. Sed erat parendum Pindarico præcepto, quod jubet πρόθυρον θέμεν τηλαυγές. tantum ut valetudo noſtra labores conſuetos ferat. nam continua & contumax deflu-

defluxio nescio quid minitatur. Verum hoc atque omnino πάντα τὰ μέλλοντα Θεῷ μελήσει. Non excidere mihi sermones quos una habuimus de pellenda scholis obscænitate. habendæ eius argumenti orationi tempus erit, cum dedicanda fuerit ea, quæ nunc instituitur schola. Valere omnes patres & fratres cœtus vestri semper mihi observandi, ex tuis magno cum gaudio intellexi. jucundum etiam cum primis servare omnes nostri memoriam, & nobis bene precari. Nos vicissim, ego inquam & uxor mea, pro vestra omniū salute vota facimus ἐκτενῶς καὶ ἀδιαλείπτως. Exaudiet nos, spero, Deus: qui si nostrorum votorum reos aliquando nos faciet, erit olim cum minus dolebimus. Vale & vive diu felix, pater venerande. Uxor & te & conjugem tuam quam officiosissime & amantissime salutat. Monspelii, a. d. XIII. Kal. Martias. CIƆIƆXCVII.

EPISTOLA CXVII.

PHILIPPO CANAIO A FRAXINIS.

PHilologia nostra Dei beneficio excepta blande & benigne ab omnibus, doctissimi cujusque & æquissimi judicio stat & spero stabit. Nihil dabo auribus tuis qui mea curas tanto opere, neque mihi ipse porro Suffenus ero: sed ita profecto est, ut quisque in hac civitate eruditissimus, ita nostras quoque nugas aliquid esse & sentit & profitetur. Possem referre duorum summorum virorum elogia, Præsidis Philippi, illius optimi & doctissimi senis, & D. de Massilan, vere eruditi & nostras literas callentis. possem chori totius musici, cujus longe princeps Ranchinus noster, consensum & ἐπισημασίας commemorare: sed me ista nihil afficiunt, nisi ut tanto ἐκτενέστερον Deum supplex orem, ne mea indiligentia aut culpa committam, ut tuæ de nostris studiis pollicitationes & γεανικαὶ ἐπαγγελίαι probro tibi vertant. Hic mihi ad connitendum aculeus, hoc incentivum, hæc fax esse solet. Omnino enim eo ventum, ut sine existimationis tuæ imminutione frigere nostra studia non possint. Parum abest quin de te conquerar: adeo duram provinciam humeris nostris imposuisti. Nam equidem ad docendum nunquam accedo quin ob oculos mihi obverseris, ut si possim tua quoque approbatione

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tione digna promam. eo quidẽ magis, quod Zoilum mihi non deesse terræ filium nescio quem, Philosophi nomen ementientem, per hosce dies compertum καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ. De Schedis sic habe. Concio quam primam habuimus, ea nobis perscripta est, ut fere est habita. quam die altera habuimus, de laudibus & necessitate Philologiæ, ea jacet in schedis, quæ ὕλην τοῦ τοιούτου λόγου continent. Erat animus polire utrumque sermonem, & si ita videretur tibi in vulgus edere. Sed me multa adhuc qua terrent, qua impediunt. Terret exspectatio tua & aliorum quæ summa est: impediunt quotidianæ ἀκροάσεις tanta elaborandæ cura, ut multis non Philologus sed consultus juris videar. Hoc postulat susceptum argumentum, Leges enim exponimus quas Cicero Lib. III. de leg. conscripsit. Exspectemus igitur, amabo, reditum tuum, aut ista potius, si lubet, omittamus. quanquam hoc scito, fore me in tua semper potestate. Lbros fidei meæ commissos à Tornæsio habeo, invenique inter meos omnes. Iterum dico, Corpus Juris Accursianum illud est quinque aut sex voluminibus constans. Eo si tibi non opus, scribam ad T. & cum ipso agam, cæteros mittam prima occasione, etsi qui properum tuum discessum adeo futurum videam, Cujacio tuo fortasse ad aliquot dies utar, & adventus tui tempus [quod sit utinam quam brevissimum] exspectabo. Venio ad iter illud tuum, quod me quam habeat sollicitum noli quærere. Si animum meum nosti, illud quoque nosti, tuis fatis mea quoque fata illigata esse. Noli igitur dubitare, pro celeri & fausto tuo reditu Dei Opt. Max. aures me esse fatigaturum. Duit ille tibi, o meum decus unicum, & pervenire quo tendis feliciter, & perficere quę φρεσὶ σῇσι μενοινᾷς celeriter, & mox in uxoris amplexus redire quam citissime: ut rebus omnibus ex animi sententia rite confectis, Reipubl. commissa tibi gubernacula, quod hactenus fecisti, tractare & regere quam felicissime & diutissime possis. Γένοιτο, γένοιτο. Vale & cum Lutetiam veneris mei memor esto. Literas ad Præsides amplissimos Harlæum & Thuanum & ad Gilottum brevi mittam. Iterum vale mea cura. Monp. a. d. VI. Kal. Martias. CIϽ IϽ XCVII. Locus e

Psalmi μδ. epigraphe ὑπὲρ τῶν ἀλλευωθησομένων, longam orationem desideraret, si quæ divinus ille Basilius philosophatus est super illis verbis cum in hae inscriptione, tum ἐν τῇ ὀ νθ. commemorare vellem, sed nimis certum ex imperitia sermonis Heb. illa fluxisse, ut & vulgatissimum illud εἰς τὸ τέλος. Vox Heb. organi nomen notat quod ad lilii aliquam similitudinem erat effictum. De advocatis dies diffissus esto. meminero tamen post reditum tuum quem celerrimum futurum & spero, & ut sit voveo. Exaudi Deus Opt. Max. & me hujus voti reum face.

EPISTOLA CXVIII.

EIDEM.

QVo ordine meas literas acceperis, vir maxime, quas post reditum ad te dedi, non scio. hoc scio, jam ter aut amplius factum ut binas de eodem oleo & hora eadem exararem. Nescio enim quo casu factum, ut plures eodem temporis puncto literas meas a te expeterent. Quid facerem? negarem? sane ita faciendum fuit, si apertas vellem suscipere cum multis inimicitias. Tu, qui hominum quotquot terram colunt εἰρηνικώτατος, esses mihi ejus consilii auctor? Non jam ignoras quid velim. ferendum nempe tibi æquo animo, Præses amplissime, si multos tibi quotidie commendem. Scio & profiteor nullum esse meum erga te meritum, cujus gratia jure meo uti possim videri, cum tuam opem aliis imploro. Sed quia ita hominibus placet ut ego frequentibus literis sim tibi molestus, sine me hanc servitutem honestam servire. ipse tuo jure utere uti libuerit. Ne multa, qui has tibi tradet commendatus mihi a Bernardino, cujus quotidiana exstant in me officia, tibi porro a me voluit commendari. Si quid precibus meis moveris, peto a te ut vel vultu paullo familiariore amorem erga me tuum illi testificeris, & caussam ejus ᾗ θέμις ἐστὶν adjuves. Vale. Deus Opt. Max. te & fœminarum decus conjugem tuam tuosque omnes servet atque fortunet. Ad amicos magnos Parisienses cras, si Deus dabit, aut perendie scribam. Totum me sibi nostræ ἀκροάσεις nunc vindicant: & quod inter nos liceat, in dies excitat auditor studium. τῷ θεῷ τῷ

παντελέιῳ ἀγαθῷ δόξα καὶ χάρις. Monspelii a. d. VI. Kal. Mart. CIƆ IƆ XCVII.

EPISTOLA CXIX

JACOBO BONGARSIO.

IN summis occupationibus meis scripsi hæc ad te raptim, Bongarsi virorum optime, raptim, inquam, sicut nihil unquam magis. sed religio mihi fuit occasionem prætermittere mittendi ad te quas mihi nuper tradidit Cassenone Præses a Fraxinis. Hoc unum te nunc volui. De mea profectione & abitu Genevæ scripsi cum discederem: de adventu etiam in hanc urbem scripsi nonnulla post. De Polybio & notis ad Biblia Gr. ac N. T. alias σὺν θεῷ pluribus. Vale oculissime Bongarsi. Mompelii a. d. VI. Id. Febr. CIƆ IƆ XCVII.

EPISTOLA CXX.

EIDEM.

VNas omnino postquam huc veni litteras a te accepi, Bongarsi meus amor: ego plures ad te scripsi. Vix enim ulla mihi prætermissa occasio est, quam non arripuerim, ut de meis hic rebus facerem te certiorem. Misi eadem & fasciculos aliquot Præsidis a Fraxinis: qui si naufragium fecerunt, non ipsius, non item mea, sed tabellariorum culpa & perfidia factum. Scripsisse illum sæpius, & ejus litteras misisse me ad te jurato velim accredas. Crede inquam, mi Bongarsi, ita rem habere. θεὸς δ' ἐπιμάρτυρος ἔστω. Scio hac de re & te esse solicitum & ipsum. at tu hoc amplius scito & tibi persuade, non ipsius negligentia factum, quod tam diu nullas ab ipso acceperis. Accepi nuper ab Auberio Wecheliano literas, quibus significabat mihi de aliquot Polybiis quos se tradidisse nescio cui scribebat, qui eos ad me esset curaturus. Velim sane perveniant in meas manus. Nam si vitam & otium, quod spero, Deus dederit, ne ipsum pœniteat faxo. Nunc in ἀκροάσεσι nostris toti sumus. Tractamus enim publice in eruditissimorum hominum & maximæ dignitatis coetu leges a Cicerone scriptas III de leg. quibus descriptio continetur omnium pop. Ro. magistratuum. tractamus autem

tem sic, ut quod in nobis sit, nihil ad ornandam Spartam nostram omittamus. Kalendis Martii cIↃ IↃ XCVII.

EPISTOLA CXXI.

EIDEM

Accepi nunc ipsum, Bongarsi meus amor, fasciculum Polybiorum quem misistis tu & Wechelius. Quid eo contineatur vix dum scio: statim enim fuere hæc exaranda atque eì tabellario tradenda. Sed videro σὺν θεῷ & quid sperare a me debeatis brevi faciam vos certiores. Equidem totus feror impetu magno ad libri ejus editionem. Cæterum exitus rerum θεῶν ἐν γούνασι κεῖται. Sed hæc pluribus, ut spero, brevi. Nunc te illud oro, significes mihi, si grave non est, acceperis nec ne duos literarum fasciculos, quos misi ad te post reditum Casenone meum. Vtroque continebantur literæ Præsidis de Fresnes ad te & alios in Germania. Video solicitum esse illum de istis negotiis. & ni fallor ea fine iter brevi Lutetiam cogitat. imo consilia omnia sua ipsius mihi aperuit: Velle se vendere bonorum patriorum partem, ut ære isto se liberaret. quod ego affirmo tibi juratus certum & verum esse. Quare si illum, si nos amas, ipsius existimationem apud omnes strenue tuearis oro te quæsoque. Vale Bongarsi amicissime, probissime & doctissime. Mompelii a. d. XIV. Kal. Apr. cIↃ IↃ XCVII. raptim.

EPISTOLA CXXII.

CAROLO PERROTTO.

Quod me officio scribendi antevertis, Perrotte θεοφιλέστατε, genas suffunderer, ni esset in promptu excusatio. Nam qui literarum argumentum nullum haberem, & possem per filium tuum te, quoties illuc literas daret, salutare, omissior fuisse hac in parte & fateor, & culpam, si culpa est, serio deprecor. Amare quidem certe & colere te nunquam destiti, nunquam desistam, ὄφρα ζώοισι μετείω. Testis mihi uxorique meæ erit olim, cum ad vos redierit Dionysius tuus aut potius noster, quam feramus uterque impatienter tui & cæterorum istic amicorum desiderium. Omnia hic etiam ultra spem, Dei beneficio, hactenus contigere læta & prospera. U-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

num eſt quod nos urit, priorum amicorum memoria, quæ in animis viget, & dum erimus ſemper recens vigebit. Studia filii tui curæ tibi eſſe, qui te norim & ſciam quid ſit φυσικὴ ϛοργὴ εἰς τὰ τέκνα, nõ miror. Sed tu illius noſti ingenium, quod non tam calcaribus quam freno videtur egere. Vidi quas ad ipſum dediſti, ac legi, nec diffitebor tibi, qui tuus ſenſus eſt, eundem & meum ſemper fuiſſe. Itaque hortari illum non ceſſo, ut ſtudia medicinæ feliciter adeo inchoata olim capeſſat denuo, & fortiter id ſpatium decurrat, quando ſemel eſt ingreſſus: ſed diſſimulare non poſſum ipſum paullo mox, cum huc venit, repente immutatum, & ab eo conſilio penitus averſum. quod etſi non damno, factum tamen auctore me non eſt nec ſuaſore: Atque hoc volui neſcius ne eſſes. Vale, vir venerande, & patrum ac fratrum cœtum ſumma obſervantia colendum, etiam atque etiam meis verbis, ſi grave non eſt, ſaluta. Monſpelii a.d. XIV. Kal. April. CIϽ IϽ XCVII.

EPISTOLA CXXIII.

RICHARDO THOMSONI.

ERgo tu delicias facies? nam quid aliud dicam neſcio. Accepi enim ἀθρόως ab omnibus fere amicis qui iſthic ſunt literas, te uno excepto. Putabam neſciſſe te de occaſione literas ad nos mittendi tam bona quicquam, & jam pro excuſato te habebam: ſed poſtquam optimi hoſpitis tui literas legi, non amplius perſuadere id mihi ſum quitus. Itaque quid cauſæ ſit, cur nullas ad me dederis, quæro adhuc, nec invenio. Tu me facies ut ſciam, ſi putas eſſe tanti. Equidem cum ſemiſomnis iſthuc literas ſcriberem & multis curis animum ἔνθεν κἄνθεν diſtrictum haberem, quin tamen has ad te raptim exararem facere non potui. Martialem exſpectare me indies, imo in horas, οἶσθα καὶ αὐτός. ea ſpes ne decollet in te ſitum. Vale, ex animo & penitus dilecte Thomſoni. Uxor te, & nobilem tuam ſalutat quam officioſiſſime. Iterum vale τοὐμὸν μέλημα. Scripſi ratim νυστάζων καὶ τῇ κεφαλῇ νεύων Monſpelii a.d. XIV. Kal. Apr. CIϽ IϽ XCVII. Ad ſummum Scaligerum ſcripſi nuper, & miſi per occaſionem ad Goulartium literas.

EPISTO-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA CXXIV.

ISAIAE COLLADONO.

AMabo te, dic sodes, serio an per jocum illa scripsisti quæ in tuis literis questus de me es? visus enim de animo in te meo dubitare, & quæ jocatus sum de silentio tuo accepisse non belle. Tu vero vir amicissime, dulcissime, suavissime, si adduci potuisti ut de amore meo in te incertus dubitares, quid sit amare nescis. nā quod tuas vehementius desideravi, quod earum longiorem exspectationem tuli impatientius, si ab alio fonte profectum putas quam ab amoris vehementia; ἀδικεῖς ὢ τὰν τὴν φιλίαν, & ipsum φιλίας προστάτην θεὸν τὸν φίλιον. Disce igitur, si lubet, τὰ ἐρωτικὰ & memento simul amicitiam quo arctior est, eo esse magis querulam, ut recte dictum veteribus. Me quidem & cordis mei intima, opinor, nosti. Sum enim si quis alius (esse quidem certe cupio) ἁπλοῦς & minime factus ad simulandum. Persuasus igitur esto, meum delicium, quæ fuit olim inter nos amicitia, duraturam in animis meo & uxoris ἀμετακίνητον, ἀμετάπτωτον, nec metuentem solvi, dum spiritus hos utriusque nostrum reget artus. καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ. Gratum nobis quod & tu & lectissima uxor, frater, cæterique communes amici valeatis. Deus Opt. Max. vobis omnibus duit ἀγαθῶν ἀγαθίδας, hoc est, benedictionem suam; in qua una συλλήβδην omnia bonorum genera continentur. Quæso saluta meis uxorisque verbis Pinaldum sanctissima amicitia nobis junctum, & omnem ejus domum, fratrem tuum cum lectissimis uxoribus vestris, sorore, affinibus & amicis. Si per otium liceret quotidie literas ad vos omnes darem: adeo facio id libenter; sed omnem ejus rei facultatem adimunt mihi studia & professio quanto honestior tanto onerosior. non enim cum pueris, ac ne cum adolescentibus quidem hic nobis res est. Florere scholam vestram, imo velitis nolitis nostram, quam gratus sit mihi nuntius, scit Dominus ὁ καρδιογνώστης. Is faciet, spero, ut in dies incrementi potius aliquid accedat, quam decedat aliquid pristini splendoris. Sic voveo, sic opto. Vale charissime Collado, & me ac meos, qui te ac tuos perimus, ama. Mompel. XIV. Kal. Apr. CIϽ IϽ XCVII.

EPISTOLA CXXV.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

TErtius hic mensis est, cum Lugduno transiens, dum hæc loca in quibus nunc sum peterem, & literas ipse ad te dedi, Præses amplissime, & tuas sub exitum ab urbe illa accepi. Quæ etsi eo nomine quod a te erant, per mihi jucundæ, ut semper, fuerunt; ob argumenti tamen genus ingratæ atque invisæ statim lectæ evasere. Perculit enim me ac prope adflixit tristissimus ille de morte optimi, doctissimi, sapientissimi, & amicissimi Petri Pithœi nuncius. Inaudiveram quidem ea de re jam ante aliquid: narraverat enim eo ipso die Dom. Bullio super illius obitu scriptum ad se nescio quid fuisse. Sed me tamen nonnihil adhuc vana illa & fallax dea, quam sapientes ἐγρηγορότων ἐνύπνιον indigetant, Spes lactabat & meliora ominari jubebat, donec in ipso portu oram solventi tuæ redditæ sunt, quibus lugubrem hunc casum amanter adeo & ubertim defles. Quod si nulla mihi cum optimo illo virorum amicitiæ jura fuissent, si me insignis hæc jactura, quam res publica literaria facit, nihil tangeret, si Scytha denique aliquis essem aut Barbarus, tamen illæ tuæ literæ in lacrimas me adducerent. Ea erant impressa ubique doloris tui ἐνδιαθέτου & pene, sic enim ais, ἀφέρτου καὶ ἀτλήτου vestigia. Cum tu igitur hac gravitate vir, hoc rerum usu, tu, inquam, ille veræ & sanctæ constantiæ doctor tantus ita animum dejicias & ferendæ huic ægritudini imparem te fatearis, quid nos censes fecisse quibus nec cornea fibra est, nec ad manum ea præsidia luctui imminuendo, quæ pridem tibi sunt parata. Adde quod major nobis & justior dolendi caussa quam tibi. Scribis tu quidem, vir clarissime, quo familiarius tantum virum nosses, eo nunc ereptum impatientius gemere. Sed mihi aliter longe usu venit. nam quia videre illum, sic præsertim mei amantem, non contigit, accendit ea cogitatio mœrorem meum mirum quantum. eo quidem magis, quo propius, scis ipse, a spe fruendi tam optato voto abesse me rebar. Atque utinam, o utinam res aliter cecidisset neque ab instituto ad vos itinere desistere superiore anno essem coactus!

coactus! Dolerem nunc levius, & imagine Semonis illius luctum meum solarer. quæ tamen nihilominus oculis meis dies noctesq; obverſatur, non ex oculorum quidem intuitu ſuſcepta; ſed lectione ſcriptorum ejus concepta pridem in animo meo, & alte adeo impreſſa, ut ἐξίτηλον ipſam nulla unquam dies ſit redditura, nedum deletura. Recte autem judicas, Præſes ampliſſime, Pithœo extincto vix hodie ſupereſſe, qui literarum dignitatem ſatis tueantur. tanta hominis fuit in jure civili, in vera Theologia, & veteris Eccleſiæ hiſtoria, in artibus denique liberalibus & φιλολογίᾳ noſtra præſtantia. Sunt, fateor, etiamnum in vivis, & ut diu ſint precor, quibus jure merito idem tribui elogium queat. Sed quos partim aliæ occaſiones, partim curæ majores de literis aſſidue ſic mereri, ut merebatur quotidie ὁ μακαρίτης Pithœus, non ſinant. Tu in his, Thuane doctiſſime, qui unus, ſi graviſſima & ad ſummam rempublicam pertinentia negotia permiterent, Cujacium & Pithœum potuiſti exprimere ac velut redivivos ſiſtere, & damnum, quod morte eorum οἱ φιλομαθεῖς τῶν ἀνδρῶν fecerunt, ſarcire. Itaque etſi conclamata jam omnis videtur eruditio, & jam triumphare victrix barbaries incipit, te ſalvo tamen nunquam deerit, ſcio, Muſis noſtris firmum præſidium. erit qui illas amet, colat, æſtimet: erit qui a vulgi contemptu & faſtidio illas vindicet: erit unde omnes diſcant, ſolida & vera eruditio quantum a fucata & ἐπιπολαίῳ diſtet. Vive igitur, o Muſarum decus unicum, vive felix, ac vige & flore quam diutiſſime. Deum Opt. Max. ſupplici prece veneror, votis annuat, teque nobis εἰς ἐτέων περιπλομένων ὡς πλείστας δεκάδας ſalvum eſſe velit atque incolumem. Literæ noſtræ (quando & hæc ad tuam curam pertinent) propter nuperam in hanc urbem migrationem, cujus cauſſas alia epiſtola tibi exponere memini, nonnihil frigefactæ, θερμαίνεσθαι tandem paullatim incipiunt. Inſtituimus enim in nova hac profeſſione auſpicanda illuſtrem antiquitatis locum de Magiſtratibus Populi Romani publice interpretari: & jam menſis alter eſt quod incepimus. quo ſucceſſu, non ſcio: cura certe & diligentia non mediocri, ut ſpes aliqua ſit nobis,

si totum

ſi totum id argumentum perſequi nos Deus ſirit, poſſe noſtras ἀκροάσεις bono publico lucem videre. Nam qui eum locum perpolierit, vel exſtitit adhuc nemo: vel mihi certe viſus non eſt. Sunt enim multi noſtrorum hominum libri tantum de nomine mihi noti: multi ne ſic quidem. Quæ res quanto impedimento ſit noſtris ſtudiis, non facile credas. nam παλιλλογεῖν & bene dicta ab aliis reponere, pudentis hominis eſſe nunquam putavi. Hic autem talium librorum aut nihil eſt penitus aut minimum. Athenæum cũ MSS. collatum, & locis infinitis emendatum Geneva diſcedens reliqui pene ad umbilicum perductum. Annotationes noſtræ ſuperſunt perficiendæ edendæq;. opus lentum & ſane quã difficillimum. ſed quando ἐρρίφθη ὁ κύβος, & ſera nunc pœnitentia eſt, erimus bonæ fidei debitores, & præſtabimus τὸ γοῦν κατὰ δύναμιν Deo volente & propitio æſtate proxima. Dein ad Polybium & alias curas animum convertemus. Multa enim nobis in manibus inchoata aut affecta: quibus detexendis otium ſemper, (quod totum nobis profeſſio & hoc docendi munus eripit) ſæpe & voluntas deeſt. τὸν γὰρ ἔσχατον χιτῶνα, ut vocant Plato & Tacitus τὴν φιλοτιμίαν, mature exuere incipimus. utiq; poſtquam a vobis qui Reipublicæ literariæ tres veluti ſoles eſtis, te, Scaligero, & ſene optimo noſtro, longe adeo receſſi. Voluntatem tamen ornandæ pro virili ſpartæ nec poſuimus, nec ponemus, donec γούνατ' ὀρώρῃ. Adeſt in hac provincia aſſiduus hortator & ἐργοδιώκτης Præſes a Fraxinis, vir laudatione noſtra major. qui ſi quod pridem φρεσὶν ἧσι μενοινᾷ perficere aliquando potuerit, næ fecerit ille ut otium tandem nancti fiamus, abſit dicto invidia αὐτοὶ αὐτῶν κρείττονες. Eſt & in hac urbe literarum noſtrarum amator cultorque inſignis, ut cæteros taceam, Guil. Ranchinus, cui has literas tibi perferendas tradidi; vir, ſine dolo dicam, veterum morum, & altæ eruditionis: qui ad munus ſuum, quo in ſupremo hic Senatu fungitur, Regis Advocatum agens, publicam juris interpretationem junxit, magnamque ex ea re ſibi laudem peperit. Hic cum nomine publico venturus iſthuc ſit, innoteſcere tibi, teque præſens præſentem ſalutare, quem pridem animo colit

ac vere-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ac veretur, gestit. Quod si is ego essem, qui imputare aliquid tibi possem, orarem te etiam & etiam, ut ad tuam amicitiam charissimo mihi viro, & cujus multa exstant in me officia, aditum paterevelles. Hoc quidem omni asseveratione confirmare tibi nullus dubitavero, si eum semel in tuorũ numerum asciveris, fore nunquam ut eo honore parum dignus possit videri. Vale Præses amplissime, & nos, uti facis, amare perge. Mompelii a. d. XII. Kal. April. CIƆ IƆ XCVII.

EPISTOLA CXXVI.

JACOBO GILLOTO.

QVam vellem, vir clarissime, quidvis aliarum rerum nunciasses mihi potius, quam Pithœi obitum quem novissima epistola tua deflebat. Abiit igitur, abiit in communem locum tantus vir, σεμνὸν illud ἔρεισμα non Ἀθηνῶν sed totius reipublicæ literariæ? exstincta est illa sæculi nostri lux? periit illud Galliæ nostæ decus prope unicum? O tristem & fortean fatalem nostris Musis casum! nam ubi hodie Petri Pithœi sunt? Post amissum magnum Cujacium ille fuit cum aliis oppido paucis, qui dignitatem literarum in hoc regno tueretur. eo exstincto, ne brevi concidat resp. literaria metus est. Nam cæteri viri magni si qui sunt adhuc superstites, [sunt autem nonnulli, atque eorum unus tu, doctissime Gillote, es & haberis] sibi docti, communem literarum utilitatem, quod ὁ μακαρίτης semper fecit assidue, procurare aliis curis occupati non possunt. Agnoscamus igitur omnium aliarum rerum, ita literarũ quoque fatalem esse circulum; qui florere diutius ipsas loco in uno haud sinat. fuit cum usque ad exterarum gentium invidiam laude literarum Lutetia vestra totumque adeo hoc regnum floreret, nunc mutari tempora incipiunt, & fugientes jam Musas ægre pauci vos, τὰ τοῦ χρυσοῦ γένους λείψανα, lacinia tenetis. Tenete tamen obsecro, viri magni, & imminentem barbariem fortiter ac strenue qui soli potestis expellite, extrudite, & φθείρεσθαι καὶ μακρὰ οἰμώζειν κελεύετε. Si nihil aliud hoc certe effeceritis, ut exstet apud posteros vestri hujusce honestissimi & sanctissimi studii memoria

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

& testimonium. Quod si necdum exhausta divina in Gallos clementia, sperate non penitus inutilem reipub. hanc vestram operam futuram. Sed quid ago? neque enim προτρεπτικῶ institui. nisi quod summus in literas amor meus hæc mihi expressit. Vale, vir magne; & me tui studiosissimum atque amantissimum redama. Mompelii a. d. XII. Kal. April. CIↃ IↃXCVII.

EPISTOLA CXXVII.

EIDEM.

AMplissime vir, risi satis cum illam disputationem legerem, quam hodie misisti, profectam ex eorum schola qui multorum judicio hodie οἶοι πέπνυνται, τοὶ δὲ σκιαὶ ἀΐσσουσι. Quis tam ἀγέλαστος, quem non πλατὺν γελᾶν γέλωτα cogat genus auctorum, qui ad illustrationem rituum Hebraicorum laudantur? Cajetanus, Tostatus, Oleaster. Scilicet Judæorum magistros ad discendas res Romanas adhibebimus, quando in eorum partes isti invaserunt. non pudet istos in hac literarum luce superiorum seculorum tenebras probare & mordicus retinere. Quisquis ille fuit qui id scriptum composuit, melioris eruditionis ne sensum quidem ullum habuit. Sed quis ille est, obsecro, qui Hebraica illa descripsit? næ bonus vir ille in Scaligeri scriptis parum versatus fuit. Miratus sum hominem illum ausum esse sincerum vas incrustare, & alia pro aliis scribere, supplere quædam, de nonnullis suam sententiam proferre, cum interea Hebraismum vix ἄκροις τοῖς χείλεσι degustarit: quod palam facit mirabilis constantia in vitiosa scriptura. Sed nec Latina unde ipse descripsisti, satis erant emendata. Itaque multum sudaveramus in corrigendis mendis, priusquam αὐτόγραφον viri ter maximi videremus. beasti vero nos cum id communicasti. Ago tibi eo nomine πλείστας ὅσας atque adeo immortales gratias. Vale, & me ama qui te æternum colam.

EPISTOLA CXXIIX.

PHILIPPO CANAIO A FRAXINIS.

SI necdum persuadere quitus sum tibi, quæ hic cunctorum & de tuo in nos amore esset opinio, ecce tibi, Præses amplissime, lucu-

culentum ejus rei testimonium, & ut tragicus ait, βλέπτοι τεκμήριον. Jobertus enim isthuc ad negotium nescio quod curandum sua putavit interesse ne sine meis coram te se sisteret, vir, ut scis, & merito suo maximæ autoritatis, & patris laudibus clarissimus. si igitur ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ καὶ οὕτω σφόδρα ἔνδοξος nostra nihilominus μεσιτείᾳ καὶ πρεσβεύσει tuam illustrem dignitatem sibi putavit conciliandam, quid superest, nisi ut quasi tuorum consos bonorum exultem & incipiam μέγα φρονεῖν? Sed hem, ita tecum jocantem percellit tristis nuntius. Ecce enim a Wecheliis literas, quibus certior fio delicias nostras Bongarsiū vivere illum quidem, sed vivere in languore & situ ac squallore. Luctus & illuviei caussa obitus repens sponsæ: quę diu sperata cum tandē Argentinā advenisset, quatriduo post ipsa hora, quę celebrationi nuptiarū fuerat destinata, terris relictis in cœlum peste correpta migravit. Cogita nunc quis amici nostri illius optimi animus, qui quantiq; gemitus. meipsum certe tangit iste dolor: & quamvis ὕρεα πολλὰ μεταξὺ πάσχουσι, tamen συμπάσχω & συλλυποῦμαι τῷ ἑταίρῳ λυπουμένῳ. Hæc veræ amicitiæ vis. Scripsi autem ad illum nudiusquartus, tantum ut si quid tuis literis esset factum, sciret nullam hic culpam tuam. Sed bene est: scribit enim ad me Saracenus noster Geneva, se & accepisse & statim misisse. Nondum eram desiturus: sed vocor alio, nec res moram patitur, ac adest qui literas a Joberto postulet, quem ut vel mea caussa familiariore paullo vultu excipias per ego te nostram amicitiam oro. Quanto mihi opere tua auctoritate opus, ut hic degere cum dignitate aliqua possim, scribam proximis diebus σὺν Θεῷ. Ad D. de Farges ut jusseras adivi etsi longe situm, nec reperi. Vale. Deus te, tuam & tuos servet. Monspelii. XI. Kal. April. CIↃ IↃ XCVII.

EPISTOLA CXXIX.

EIDEM.

SEquitur vara vibiam, ait vetus dictum, & tragicus ait πόνος πόνῳ πόνον φέρει. In te & me, Præses amplissime, si in quos unquam, hæc dicta competunt: heri aliū, hodie alium, cras item alium tibi commendem necesse est, & erit. Extra jocum dico, nisi effeceris ut pere-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

at, atq; ex animis hominum evellatur constans hæc opinio, quam omnes habent de nostra apud te gratia, ilicet conclamandi sumus. nullus enim modus erit, nullus finis. Semper tibi legendæ συςατικαὶ nostræ, mihi scribendi incumbet necessitas. Aude igitur contemnere clientem, & frontem semel contrahe, ne quotidie necesse habeas. Prius tamen sine me hoc à te impetrare, ut causam doctissimi viri N. advocati nostratis, cujus frater isthic est, ᾗ θέμις, suscipias cognoscendam, & pro συμφύτῳ tibi æquitate disceptandam. Hoc gratius facere nihil mihi potes. Interea exspecta longam epistolam, qua me tibi, non alios, commendem ante discessum tuum. Sunt enim non pauca quæ te prius volo. De casu Bongarsii & sponsæ ejus morte ἀπροσδοκήτῳ atque intempestiva satis heri. Deus pater misericordiarum per Jesum Christum filium suum te, tuam, tuos, ac tua servet, fortunet, regat. Vale meum decus. Monspelii, a. d. x. Kal. April. CIƆIƆXCVII.

EPISTOLA CXXX.

JACOBO LECTIO.

QVod de uxore ducenda κέκεικας tandem, & lectissimam virginem, pietate, moribus ac genere insignem, Baronatam, conjugem tibi asciscere statuisti, & gaudeo ex animo, Lecti amicissime, & ut ea res bene ac feliciter tibi ipsique vertat, Deum Opt. Max. τὸν ὄντως ζύγιον καὶ γαμήλιον Θεὸν, precor venerorque. faxit ille ut annos Nestoreos una exigatis μιὰν ψυχὴν ἔχοντες, καὶ ἐν πᾶσιν ὁμοφρονοῦντες,

οὐ μὲν γὰρ τοῦγε κρεῖσσον καὶ ἄρειον,
Ἢ ὅθ' ὁμοφρονέοντε νοήμασιν οἶκον ἔχητον
Ἀνὴρ ἠδὲ γυνή· πολλ' ἄλγεα δυσμενέεσσι
Χάρματα δ' εὐμενέτῃσι. μάλιστα δέ τ' ἔκλυον αὐτοί.

Jecisti, scio, firma huic rei fundamenta. Pietatem enim in hac deligenda te potissimum esse secutum, novi ipse. Gratulor igitur & tibi & illi toto pectore. Gratulatur vobis & uxor mea, quæ tuorum in nos officiorum juxta mecum meminit, juxta mecum te amat, te colit, tibique & Cajæ tuæ factum cupit. Καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ. Scholam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

lam vestram silentio tuo, vir magne, & Pacii abitu adflictam doleo. Et eo quidem magis, quo pauciores isthic esse videntur, qui ista uti oportet accipiant. Avide exspecto quid tuus hic consulatus Musis nostris sit profuturus. Aut enim consule te caput erigent, aut isthic perpetuo jaceant necesse est. fac me igitur quamprimum certiorem de omnibus: ut aut quid sit sperandum sciam, aut si res conclamata est id quoque non nesciam. Vale amicissime, dulcissime, & sine lachrymis ac suspiritibus nunquam mihi nominande Lecti. Iterum vale & scribe, si cupis salvum, ὃς ἄνευ γ᾽ ἐὐτοῦ τήκομαι καθ᾽ ἡμέραν σοῦ πόθῳ, ὦ τριπόθητόν μοι κάρα. Monspelii a. d. IX. Kal. April. CIↃIↃXCVII. Præses à Fraxinis te amantissime novissimis suis salutabat & ut diuturnum istud silentium æqui boni consuleres, obnixe rogabat.

EPISTOLA CXXXI.

JACOBO BONGARSIO.

EX literis amicorum intellexi nuper, nobilissimam sponsam tuam diem suum ante nuptias Argentinæ obiisse: teque ex ejus obitu, pro eo ac par erat, summum dolorem percepisse. Non miror, Bongarsi amicissime, tanto & tam inopinato casu tangi te ac prope dejici. Homo non sit, quem non moveat & afficiat tristis adeo res & mors ita intempestiva. Me certe pupugit hic nuntius, & ad ejus auditionem vix lacrimas tenere fui potis. Pridem enim est, cum Stoicorum ἀπαθείᾳ renunciavimus, ac suas eam res habere jussimus. Nobis placet μετριοπάθεια, displicet ἀπάθεια. quam vix putamus in hominem natum posse cadere, καὶ μὴν γάρ ἐσμεν ἄνθρωποι, & velimus nolimus dum hominem fungimur, humanos animos geramus necesse est. Quæ non eo à me dicuntur, ut luctum hunc tuum accendam & augeam, verum ea fine potius, ut animum meum atque amicitiam tibi probem. Est enim veræ amicitiæ τοῖς αὐτοῖς χαίρειν καὶ λυπεῖσθαι. Sed vin tu, Bongarsi nobilissime, te respicere? neque enim longa dies exspectanda tibi est, quæ dolorem hunc minuat & te officii tui admoneat. Quo enim literæ nobis, si tempore necessario nihil nobis prosunt? fac igitur vir doctissime, ve-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

niat tibi in mentem eorum quæ adversus ægritudinem disputata, in scriptis veterum sapientum pridem legisti, Intelliges ex facili, quam nihil sit, cur τὴν μακαρῖτιν illam lugeas. ut interea de præsenti nostræ Galliæ statu nihil dicam: quam vides & pro singulari tua prudentia agnoscis, certo scio, ita affectam ut pro conclamata habenda videatur, nisi aliquis Θεὸς ἀπὸ μηχανῆς, quod vix sperandum, brevi adfuerit. Qui igitur tantum imperium ruere & lento igne consumi ac perire vides, unius mulieris interitum miraberis aut feres ita graviter ut ὥστε περιαλγῆναι nolis? Tu vero non facies, Bongarsi amicissime: sed Deo potius te tuaque regenda tuendaq; committes atque permittes. Vale & me ama, qui te pereo. Datum Mompelii a. d. VIII. Kal. Apr. CIↃ IↃ XCVII.

EPISTOLA CXXXII.

ISAIAE COLLADONO.

ETsi redditas puto jam tibi fuisse quas via Nemausensi nuper misi: quia tamen haut facile patior vinci me a quoquam isto officii genere, en tibi paucis exaratum schedium, idque raptim & inter multas curas. Quod igitur & tu & tua δέσποινα, (sic veteres Græci, sic hodie Sabaudi) & cæteri omnes tui valetis, per id mihi, per uxori gratum & jucundum, τῷ δ' ἐπαναείστῳ θεῷ χάρις καὶ δόξα, qui vos omnes publice privatimque servavit a nostro discessu valentes semper vigentesque. Is vos in posterum quoque spero, servabit, ac salvos incolumesque præstabit. Scholam isthic florere si quis est qui lætis auribus hauriat, is ego sum, vir amicissime: sed dolet mihi apud vos jacere studia jurisprudentiæ, non enim potest frater tuus, etsi vir doctissimus & eo loco dignissimus, tantum onus solus sustinere. Sed hoc feramus, modo cætera isthic vigeant, ut audio, artes & disciplinæ. Nos hic Dei Opt. Max. virtute adhuc effecimus, ut suus nostris literis honos tribueretur. Terrebat me initio vetus dictũ: *ignoti nulla cupido.* Sed ea literarum præstantia est, ut simul nosci amarique incipiant; Ergo etiam nostrorum hominum animos mansuetiorum Musarum desiderio & cupidine inflammasse videmur. nobis certe ita in dies dulcia & jucunda studia

nostra evadunt; ut hoc potissimum præsidio adversus imminentes procellas firmemur. Verum de istis alias σὺν τῷ Θεῷ. Doctissimo & amicissimo Thompsoni excuses me velim, quod scribere nunc ad ipsum quitus non sum. scripsi ante paucos admodum dies, nihil moratus quod nullas ab ipso pridem accepissem. Et ipsi & ejus comiti nobili plurimam a me salutem. Vxor & te & tuam conjugem, sororem, affines ac domesticos omnes una mecum salutat quam amantissime. Vale vir amicissime & suavissime, Monspelii, a. d. IV. Kal. April. CIↃ IↃXCVII.

EPISTOLA CXXXIII.

THEODORO BEZÆ.

EX literis amicorum intellexi nuper, & valere te, pater σεβασμιώτατε, & omnes muneris tui partes qua in Ecclesia qua in schola feliciter implere. Sustuli ad cœlos manus & Deo Opt. Max. gratias egi immortales pro hoc tanto in te & in Ecclesiam universam beneficio. oravi etiam supplex, quod & nunc quoque facio, pergat pro sua infinita benignitate propitium & benignum adeo se tibi & vobis omnibus præstare. spectat enim ad omnes pios fructus hujusce illius benignitatis. Locus Matthæi, de quo nuper scripsisti, merito facessit tibi negotium, ob eas caussas quæ epistola tua commemorantur. recte etiam judicas frigere magni interpretis commentum qui putat non de resurrectione Christi dubitasse apostolos, sed venientem non statim agnovisse. Tua conjectura, si qua solitus es modestia in annotationibus tuis eam retuleris, cur fraudi tibi esse debeat non video. est enim ejusmodi ut literulæ unius mutatione plurimũ σαφηνείας obscuro loco afferre videatur. Paucis tamen eam te probaturum arbitror. Objicietur enim consensus omnium veterum, qui difficultatem loci & viderunt & solvere laborarunt. Sic legit omnino Syrus interpres, qui τὸ οἱ δὲ vertit מנהון דין: sic Theophylactus auctor scholiorum Græcorum, ubi multa erudite super his verbis. sic etiam Hieronymus. antiqui denique, nisi fallor, ἅπαξ ἁπλῶς omnes. Jam quod quæris an οἱ δὲ pro τινὲς δὲ Græcum sit, sane. & multa ad manum exempla. Diogenes

Laer-

Laertius: Ἐπιμενίδης πατρὸς ἦν Φαιστίου. οἱ δὲ Δωσιάδου. οἱ δὲ Ἀγησάρχου. alibi, Αἰσχίνης Χαρίνου τοῦ ἀλλαντοποιοῦ. οἱ δὲ Λυσανίου, Ἀθηναῖος. idem, Στίλπων διήκουσε μὲν τῶν ἀπ' Εὐκλείδου τινῶν, οἱ δὲ καὶ αὐτοῦ Εὐκλείδου ἀκοῦσαι φασὶν αὐτόν. & alibi sæpe idem scriptor atque alii multi. nec dubium his similibusque locis οἱ δὲ esse, quod interdum aliis verbis dicit Laertius ἔνιοι δὲ. Possumus igitur vulgatam lectionem ferre & cum Theophylacto interpretari. Habes, Pater venerande, nostram de proposito loco sententiam. Sed nobis id demum probatum iri scito, quod tibi placitum esse intellexerim. Paraveram & alia nonnulla, de quibus tecum agerem: fui enim per hos dies in lectione epistolarum aliquot Pauli diligentior. Ac videor quædam annotasse quæ non male tecum communicentur. Sed id esto alterius epistolæ aut plurium potius, si Deus voluerit, argumentum. Nam si nostras tibi notulas legere & expendere vacaverit, assiduis literis esse tibi molesti non verebimur. Ego enim tum demum vero mihi gaudio frui videor, cum tuas lego aut ipse ad te scribo. Vxor te conjugemque tuam, matronam lectissimam, salutat quam officiosissime. Sorores nostras, meam quæ olim Johanni Rigoto nupserat, & uxoris Dionysiam Stephani filiam, tibi cupimus, Pater venerande, esse commendatas. Cœtum etiam patrum ac fratrum, quos unice observare atque amare dum fuero nunquam desinam, meis verbis ut salutes etiam atque etiam te oratum velim. Deus te nobis servet. Vale. Momp. a. d. Kal. Apr. CIↃ IↃ XCVII.

EPISTOLA CXXXIV.

PHILIPPO CANAIO A FRAXINIS.

COgitanti mihi de acroasi cujus hora imminebat, significatum est nunc ipsum, scriberem ad te, o meum decus, si quid vellem. dubitavi quid facerem: temporis angustiæ urgebant & ne scriberem suadebant: amor & cultus rapiebant in contrarium. scripsi igitur paucula hæc raptim & quasi aliud agens, non ut in solutum illa veniant, sed ut futuram brevi numerationem ejus æris, quod pridem apud te contraxi, spondeant. Ita ergo tibi persuade, vir maxime, si Deus me sanum & valentem esse voluerit, scripturum ad te

cis dies

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

cis dies unum alterumve uberiore stylo. Exponam tibi tum quo loco sit valetudo nostra; quæ, ne quid dissimulem, sic videtur affecta, ut Veranæus noster sæpiuscule, serio an per jocum, brevem sed gloriosam polliceatur futuram. Omnino aliquid contumax defluxio minatur, quæ pectus & latera ita jam opplevit, ut doloris, sed remissioris, nulla pridem contigerit intermissio. Ea re factum, ut omissis aliis studiis, in sacrarum literarum lectione, & cum ab illis vaco, Senecæ per hosce aliquammultos dies fuerim. atque utinam det mihi Dominus Deus, possim aliquando proferre quæ in utroq; hoc literarum genere sumus meditati! Sed hæc cernet ipse pro sui nominis gloria & utilitate nostra quam optime. Interea illi mecum gratias agas oro te quæsoque: decimus namque hic dies est cum uxor charissima familiam filiola auxit. hanc cum in Ecclesiam reciperetur, Sarracenus noster tenuit. De codicillis a rege impetrandis ut dignitati nostræ consulatur, ne γρῦ quidem ad amicos Parisienses scripsi. cujus tamen negligentiæ non ita me pœnitet ac dolet, ut quod de privilegio impetrando nihil mandaverim Ranchino nostro, cum absque eo multa quæ habemus, quæq; σὺν Θεῷ vel projicere mortalitatis memores statuimus, edi vix possint commode. Si Deus dabit, plura de hac re tecum proxima epistola. Scripsi enim hæc non alia fine quam ut silentium meum apud te excusarem. Platonis siquidem vera in primis sententia est: οὐδὲν ζῶον λυπούμενον ᾄδειν. Ergo & tu nobis ignosce, qui mœrore ruentis patriæ pene absorpti, quasi animum despondentes ἐγκαλυψάμενοι aliquamdiu tacuimus. Tandem collegimus nos, & ad solennia officia rediimus. Quare frequentiores posthac a nobis exspecta literas. Iter enim tuum putamus hoc rerum statu te esse dilaturum. Scripsi autem ad semones illos Parisienses ante aliquot dies, cum illuc Ranchinus vir clarissimus proficisceretur. Philologia nostra Dei beneficio stat, & videtur aliquam consequi dignitatem posse in his locis, nisi immineret nox atra quæ suis tenebris omnia involvens γῆν πυρὶ sit mistura. Cæterum τὸ μέλλον θεὸς οἶδεν, ἀνθρώπων δὲ οὐδείς. Illum precor ἐκτενῶς salvum te saltem nobis & incolumem

lumem præstet cum tua & omnibus tuis. Vale, meum decus unicum. Mompelii a. d. v. Id. April. CIↃ IↃ XCVII.

EPISTOLA CXXXV.

EIDEM.

VT qui morbo περιοδικῷ sunt obnoxii, si qua bona scæva longius paulo aliquod intervallum dilucidum experiantur, stupent: sic ego solitus turba eorum inquietari, qui se & caussam suam tibi a me commendari vellent, miratus sum non semel, Præses amplissime, quod per hosce dies aliquammultos nemo fores meas pulsavit, ut ego tuas pulsarem, nemo fuit mihi molestus ut ego tibi essem: sed mirari desino, nam venit ad me nunc ipsum amicus summus meus, qui necessario cuidam suo has ad te meas impetrat. ἅμ' ἔπος, ἅμ' ἔργον: simul enim rogatus sum, arrepto calamo paucula hæc exaravi. Peto igitur a te, Præses amplissime, ut caussæ hujus tantum faveas in quantum ἔμφυτός σοι æquitas patietur. Sic te Deus Opt. Max. & tuam tuosque omnes protegat. Vale meum decus. Momp. a. d. IV. Idus Apr. CIↃ IↃ XCVII.

EPISTOLA CXXXVI.

JOHANNI FINALDO.

QVas scripsisti ad me & Gregorio Benedicti filio dedisti, vir observande, & ex animo dilecte, accepi. Gratum mihi supra quã verbis possum exprimere, quod nostri memoriam & amorem constanter adeo servas. Persuade vero tibi & penitus imbibe, neque me neque uxorem meam te esse inferiores in mutuæ benevolentiæ contentione. Quamobrem gratius nihil mihi, nihil ipsi possit accidere, quam si de prospera valetudine tua & omnium tuorum sæpissime feceris nos certiores. Equidem licet occupatus, & plane ad scribendum otio carens, ne meam tamen negligentiam possis accusare aut officium desiderare, sedulo cavebo. Res nostræ quo hic loco sint ne pluribus nunc scribam, facit tabellarius istarum, qui omnia de nobis, si operæ est sciscitari, certa referet. Verbo tantum dicam. postquam Geneva discedere Deus me voluit, non videri posse fieri ut magis ex animi sententia usquam collocarer. Floret

hic, si usquam in Galliis, Ecclesia Dei, zelus & pietas, etsi longe infra præscriptum ὅρον, sic tamen vigent, ut nondum plane conclamatam esse religionem vel unius hujus Ecclesiæ argumento queat intelligi. Jam erga nos tanta omnium comitas, humanitas & benevolentia, quantum ne speraveramus quidem. Sed plura de nobis alias. scripsi enim raptim non solum semisomnis, verum νυστάζων plane καὶ τῇ κεφαλῇ σημαίνων, ut Poeta nescio quis ait. Vale igitur vir amicissime, & me uxoremq; meam ac nostros liberos tuumque inprimis Johannem amare perge. Iterum vale. Momp. a. d. IV. Idus Apr. CIɔ Iɔ XCVII.

EPISTOLA CXXXVII.

PETRO FABRO.

POsteaquam in hanc Provinciam lares meos transferre me Deus voluit, habui nihil antiquius, Præses amplissime, quam ut tibi innotescerem, ac si possem in tuam me amicitiam insinuarem. Diu enim est cum ego illustre nomen tuum σιγῇ ἐπ' ἐμοῦ ut ait Poeta, colo venerorque. Debetur id maximis tuis in omni genere virtutibus, & eruditioni illi summæ quam omnes in te μουσάων θεράποντες quibus cor sapit admirantur: pauci invident quibus animus ærugine subfusus: sed si quisquam est qui doctissima tua scripta plurimi faciat, teque ex animo plurimum amet, plurimum colat, is ego profecto sum. Ac memini in tui admiratione defixum hæsisse me sæpe, dum stupeo, qui fieri potuerit ut tu ad gubernacula Reipubl. sedens planeque mersus civilibus undis tantum librorum legeris, tantum rerũ abstrusarum observaveris, e tenebris princeps erueris & clara luce donaveris. Equidem sic censeo, cum hæc ætas nostra plurimos eruditione clarissimos viros tulerit, unum tamen extitisse te qui Varro seculi nostri appellari & vir undecumque doctissimus audire possis jure, imo debeas. Ignorans sim & iniquus æstimator genii ingeniique tui, si aliter sentiam, qui ex tuorum librorum lectione tantum quotidie & honestæ voluptatis & solidæ eruditionis percipiam. Accedit eo quod non alienum esse te à nobis ex verbis amplissimi Præsidis Philippi Canaji à Fraxinis, viri

tibi ſimillimi & tui amantiſſimi, nuper cum ad eum veniſſem intellexi. qua re quam non delectatus ſed gaviſus ſim noli quærere. Ego enim, vir maxime, tuam tuique ſimilium amicitiam tanti facio, ut illam conſequi ὅρον fere ſtatuam meæ dum hominem fungar εὐτυχίας: petoque à te & peto obnixe ſic ut nihil queam magis, recipias me in tuorum numerum, prorſusque tibi perſuadeas eum eſſe me, qui ſecundum pietatem in Deum eas literas quæ te nobilitant tanti faciam, nihil ut putem in reb⁹ humanis cum illis comparandum. Vale Præſes ampliſſime, & me non quia ſim meritus, ſed quia moribus tuis dignum eſt, tui obſervantiſſimum redama. Mompelii, a. d. VI. Kal. Majas. CIƆ IƆ XCVII.

EPISTOLA CXXXVIII.

PATRIBVS SYNODI SALVENDIS.

SI voluntati meæ valetudo reſpondiſſet, Patres obſervandi, non mihi nunc literis vobiſcum agendum foret. Conſtitueram enim venire iſthuc & veſtrum conſeſſum præſens affari ac ſalutare. Nam poſteaquam ita Deo Opt. Max. viſum, ut Genevam patriam dulciſſimam & Genevenſes Paſtores ac Profeſſores, collegas mei amantisſimos, æternum mihi colendos, relinquerem & in hanc provinciam venirem: in votis mihi hoc ſemper unice fuit, ut veſtram omnium amicitiam omni ope & opera mihi conciliarem. Videbar autem commode id facturus, ſi hoc tempore iſthuc me transferrem. Nunc igitur quando per invaletudinem optati adeo voti compos fieri non poſſum: officii mei eſſe duxi, has ad vos ſcribere: meæ adverſus univerſum ordinem veſtrum, & privatim erga unumquemque ſummæ obſervantiæ teſtes. Cujus animi cum mihi conſcius ipſe ſim, facile venio in eam ſpem, fore neminem e vobis, qui in ſuam amicitiam me non recipiat aut parum illa dignum judicet. Atque ut ſciatis ex animo loqui me neq; ut ait Poëta ἕτερον μὲν κεύθειν ἐνὶ φρεσὶν, ἄλλο δὲ βάζειν, en me totum in veſtra poteſtate. Videte quæſo & vobiſcum deliberate, ecqua in re opera mea publice Eccleſiæ Dei, cujus adminiſtratio vobis commiſſa eſt, utilis eſſe poterit. ego me ſpondeo, ſancteque recipio, veſtris conſiliis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

filiis obtemperaturum: & pro virili effecturum ut voluntati vestræ per me satis fiat. Equidem ita ſum a natura comparatus, ita ab optimo parente olim inſtitutus, ut ſtudiorum & vigiliarum mearum nullum unquam alium finem mihi propoſuerim, nullam aliam mercedem aut ſperaverim aut optaverim, quam ut illarum aliquis fructus ad σεβασμιωτάτην matrem Eccleſiam rediret. Novit ὁ καρδιογνώστης Deus hac re nihil mihi jucundius, nihil gratius dum adhuc terras colam poſſe contingere. Sed & D. Benardinus, qui cum mihi ſumma familiaritas intercedit, animum meum penitus notum perſpectumque habet. Is ſi operæ eſt plura de nobis & egregia noſtra voluntate erga ſacræ Theologiæ ſtudioſos commemorabit. Verum de nobis nimis multa. ſimul vereri ſubit, ne ſi longiore Epiſtola vos tenuero, in publica commoda peccare videri poſſim. Unicum eſt quod ſi adjecero finem faciam. Nam cum Geneva nuper diſcederem mandatum eſt mihi a venerandis Paſtoribus & Profeſſoribus, ſi qua ſe offerret occaſio, vos omnes ipſorum verbis quam officioſiſſime & amantiſſime ſalutarem. Rogabant iidem obnixe ut aſſiduis veſtris ad Deum precibus Genevenſem Eccleſiam omni nunc cum maximè ope humana nudatam juvaretis. Accepi etiam poſtea non unas à magno & reverendo ſene Theodoro Beza literas, quibus omnibus hoc ipſum à cunctis vobis & ſuo & totius Eccleſiæ nomine petit & ſummo contendit opere. Valete viri plurimum colendi & res Eccleſiæ σὺν τῷ θεῷ feliciter gerite. Scripſi Monſpelii langvente manu, pridie Nonas Majas CIƆIƆ XCVII.

EPISTOLA CXXXIX.

PHILIPPO CANAIO A FRAXINIS.

QVod ſit fœlix & fauſtum, hodie in ædeis Vochantanas migravimus. Si verum eſt, rerum principia habere omen, Gymnaſium hoc mihi futurum video, in quo ad patientiam exercear. Ita hic dies ob varias cauſſas mihi uxorique meæ illuxit illætabilis. Sed hæc Deus Opt. Max. qui ſolus poteſt, vertet in melius. ſin aliter fata ferunt, confide Stoicum ſapientem evaſurum me. Sum e-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nim si quisquam alius doctorum ejus sectæ studiosus & avidus discipulus. In hoc quotidie adlaboro, in hoc me exerceo, ut quod illi suo sapienti νῷ tantum θεωρητῷ, nunquam autem viso, tribuunt, id homini accommodem, rebus non nomine, Christiano. Juvat nos sapientissimorum virorum vestigia legentes ab aliis principiis ad easdem conclusiones pervenire: atque eadem fere illis dicere, sed alio modo. Equidem sanctissimorum veterum Patrum laudo consilium: qui τῶν ἔξωθεν σοφῶν scripta vel eo nomine legenda nobis censent, ut sapientissima illorum præcepta & exempla laudatissima pudorem nobis incutiant, & nos nobis accinere cogant: hæc fecere, quibus veræ lucis vix aliqua scintilla affulserat: nos filios lucis quid æquum est facere: nos quibus ad omne virtutis genus dux, doctor filius Dei, & ipse Deus? quibus (si tamen professionis nostræ nomen non ementimur) cœlo immissa & infusa vis sancti Spiritus τοῦ παρακλήτου semper adest? Hujusmodi cogitationibus jacentem sæpe animum erigere & ad suam originem revocare soleo, vir maxime. neque id, uti spero, frustra. Cum plus profecero, tentabo curatelas facere, & medicum profiteri. Puto risisse te in hoc dicto, & vanitatis me arguisse. Et ita profecto est, curvi non est velle curva corrigere. hæc igitur mitto & narro tibi rem lepidissimam. Scripsit ad me clarissimus Ranchinus se postquam in aulam venit, omnem movisse lapidem, ut codicillos quales nosti, mihi impetraret. amplius tamen efficere nihil potuisse. quam ut pretio aureorum quinquaginta eos liceat mihi redimere. hoc mihi ab aulæ proceribus pro summo beneficio concedi. Ego vero, magnæ animæ, beneficii hujus gratiam vobis facio. habete, servate vobis codicillos; quibus equidem eo solo nomine fateor me indignũ quod tam fatuus fui ut expeterem. τί γάρ μοι καὶ μακροῖς αὐλοῖς; At enim illud certum, non quia istorum judicio parum dignus sim, eo mihi negari hunc honorem, sed quia auri sacra fames late grassatur per infelicem aulam. Quæritur M. Tullius vexatam suis temporibus Rempubl. ab infima plebe, quam ille hirudinem ærarii summi probri loco indigetat. Nostra hodie longe deterius habet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Respubl. quam non alii regunt nisi merę quędam ærarii hirudines, quibus pro Deo lucrum est, pro virtute regina pecunia. I nunc & aude boni aliquid sperare, dum isti παλιγκάπηλοι sedebunt ad clavũ. Et non est ea tamen nostri fundi pręcipua calamitas, aliud est: aliud ulcus plane desperans. Verum ista εὔστομα κέσθω. βοῦς γὰρ ἐπὶ γλώττῃ μέγας. Cæterum (ut res est) de privilegio impetrando scriptis nostris non est quod cogitemus: bis enim in eundem lapidem impingere sapientis non est: sedet autem nobis literas non καπηλεύειν. Diu abutor patientia tua, nondum tamen finem faciam. Habeo enim quod te rogem. Scripsit ad me vir clarissimus Jobertus Joberti F. συστατικὰ nostra multum apud te ponderis habuisse: optare autem se, ut tibi homini occupatissimo iterum de suo negotio aurem vellam. Quod igitur liceat mihi cum bona gratia tua, Præses amplissime, peto a te, des illi aliquam tui in nos amoris significationem. Equidem quod tibi imputem aliud nihil habeo, nisi hoc unum, quod tibi uni accepta ferimus incrementa nostræ dignitatis. Hic meus de tuis erga nos meritis maximis sensus, hic animus, si nos sapientum præcepta non fallunt, necessitatem tibi imponit in dies bene de eo merendi, quem semel ornandum & protegendum suscepisti. Non potes autem ulla ratione plus nobis prodesse quam si intellexerint qui primas hic tenent, esse nos tibi curæ, & gratia aliquid apud te posse. Fieri etiam fortasse poterit, ut tua nobis opus sit commendatione apud nunc consules. Sed esto hoc argumentum alterius epistolæ. Vale & me ama qui te niveo prorsus pectore colo & veneror: quiq; pro tua & omnium tuorum felicitate τὸν μέγαν ἐν οὐρανῷ θεὸν sollicitare non cesso, non cessabo. Iterum vale meum decus unicum. Monspelii Nonis Majis CIↃ IↃ XCVII.

EPISTOLA CXL.

JACOBO LECTIO.

TErtium jam, opinor, mensem siles, vir amicissime, & ne lacessitus quidem respondere dignaris. hæccine data fides? hoc sperare a te potui quem ego plus meis hisce oculis amo: quique ἴσῳ ζυγῷ a te amari me semper credidi? ἀδικεῖς ὦ τᾶν & gravius quidem

fortasse

fortaſſe quam facile tibi perſuadeas. Mihi enim poſtquam a te diſceſſi, in mœrore & ſquallore vita hactenus acta eſt: neq; ullum aliud doloris levamentum quam in ſuaviſſima, o meus amor, tui recordatione aut tuarum lectione. Mirum dictu quam ſe quotidie exerat meus in te affectus: quam recrudeſcat quotidie ille dolor, qui animum meum vulneravit cum tibi valedixi. Et tamen ſpe aliqua ſuſtentor, ſi Deus votis faverit, fore aliquando ut aut hic quod optant omnes: aut iſthic, quod potius velim, una ſimus futuri. O illum beatum diem qui te mihi, me tibi redditurus eſt! Propterea ſcribas cupio, quod ſit iſthic literis in poſterum ſperandum. Perſuade enim tibi, ſecundum patriam noſtram, nullum hodie locum eſſe in terris, quem noſtri ordinis homines iſti præferre debeant. Tu vero ſic ab omnibus expeteris hic, ut nemo queat magis. Melius autem Eccleſiæ Dei, quæ in Galliis eſt, conſuli non poterit, quam ſi aut tu aut tui aliquis ſimilis in hac urbe jus profiteatur, & piam juventutem Tholoſa revocet, ubi non ſine corporis animique periculo multi noſtrorum nunc degunt. Sed hæc pluribus exacto oneris tui anno. Vale o animæ meæ plus τὸ ἥμισυ. Mompelii Idibus Majis CIↃIↃXCVII.

EPISTOLA CXLI.

JOANNI PINALDO.

DIu eſt vir amiciſſime, cum tuas exſpecto. Reſpondi enim non ſemel noviſſimis, quas a te accepi. etſi autem non clam me eſt, magnis multiſque negotiis ſolitum te occupari: nihilominus tamen peto a te, ſcribas ad nos de tuo & omnium tuorum ſtatu quam ſæpiſſime. Ego viciſſim eam præſtabo diligentiam in ſcribendo, ut queri de me non queas. quanquam (niſi vehementer animi fallor) ea nos manent tempora, quibus difficillimum ſit futurum nobis hoc literarum commercium exercere. conemur tamen obſecro, vir amiciſſime, & mutuum amorem crebris allocutionibus, ſi fieri ulla ratione poteſt, focillemus. Omnes nunc iſthic amici mei videmini conſpiraſſe, ut me veſtro ſilentio torqueretis. neminis accuſo negligentiam, omnium tamen deſidero diligentiam.

Atqui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Atqui si persuasum haberetis, quam lætæ mihi uxorique meæ sunt quæ isthinc veniunt literæ, aut valde elanguit vester in nos amor, aut crebriores ad nos daretis. Valetudo mea eo adhuc in statu est, ut nondum constituerim, æger an sanus dici debeam. Sed Deus dabit, spero, meliora. utique si opera nostra diutius uti illi placeat. inertem enim vitam non optamus. Vxor Dei benecio filiolam εὐτοκήσασα ante sex septem hebdomadas peperit. De tua & omnium tuorum (qui & mei sunt) valetudine quam optima literas sitio. Etiam illud te oro, ut verbis meis venerandum cœtum pastorum ac professorum salvere plurimum jubeas. Deum veneror supplex, benedicat vobis omnibus καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ. Mompelii languente manu Idibus Maji. CIↃ IↃ XCVII

EPISTOLA CXLII.

STEPHANO TREMVLEO.

FAllor an verum est quod audivi? venisse in hæc loca fratrem tuum. Si est, miror ita excidisse tibi memoriam nostri ut ne verbulo quidem salutare nos sis dignatus. Sed talione ut video pensare, imo ulcisci nostram negligentiam voluisti: nam quia nullas a me acceperas, nullas mittere nisi lacessitus voluisti. En igitur provoco te, ipse ne officio nunc saltem desis vide. quanquam si scires, quam impeditus hactenus fuerim, quam parum belle me habuerim, postquam huc veni, silentio fortasse meo ignosceres. Sed id mitto: & magni beneficii loco a te peto, ut eum qui has tibi reddet in tuam amicitiam mea gratia velis recipere. Cur isthuc sit profectus narrabit ipsus tibi. quantum autem juvare eum tua commendatione possis, scio ego: idque uti facias te oro. Vale amicissime & dulcissime Tremulee. Mompelii Idibus Majis CIↃ IↃ XCVII.

EPISTOLA CXLIII.

THEODORO BEZAE

DIu est, Beza σεβασμιώτατε, cum tuas exspecto. respondi enim non unis literis meis quas a te novissime accepi. eæ fuere quas Benedicti τοῦ μακαρίτου filio dederas, qui cum ante menses tres, opinor, advenerit, dici non potest quam sit longa jam mihi tuarum exspecta-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſpectatio. Quod ſi mihi nunc pluſculum otii fuiſſet, ſtatueram bene longam ad te epiſtolam mittere. Sum enim totus in tuorum ſcriptorum lectione. non poſſum aliter ſummum lenire dolorem, quem capio dies noctesque cum cogito quam dulci τῆς σῆς ὁμιλίας fructu caream. Sic me Deus Opt. Max. amet, ut me tui, vir obſervande, deſiderium angit & cruciat. Sed quid agam? θεῦ γὰρ ἐτελεῖτο βυλή. Contuli hiſce diebus tuas in aliquot Pauli Epiſtolas obſervationes cum Syriaca verſione, & veteribus aliquot interpretibus. viſus ſum nonnulla annotare, quæ ſi iſthic eſſem tecum lubens communicarem, ea qualiacumque ſint brevi deſcribere eſt animus & tibi mittere. Vale venerande ſenex. Mompelii Idibus Majis CIↃ IↃ XCVII.

EPISTOLA CXLIV.

DIONYSIO GOTHOFREDO.

QVod a me poſtulaſti binis tuis reſponſum, ecce illud tibi, Gothofrede præſtantiſſime. Erit puto, parum gratum iis, quorum cauſæ faves & plane, quod ajunt, ἡ ἀπὸ Σκυθῶν ῥῆσις: ſed animum hominis flectere noſtræ opis non fuit. Si quid aliud tua cauſa potero, confide eſſe me totum tuum. Nihil tam difficile imperaveris, quod non libentiſſime ſpe gratificādi tibi ſim ſuſcepturus. Expeti te hic ab omnibus doctis ſcripſi jam ante non ſemel. & eſt profecto ita. magnum enim merito nomen tuum ubicunque purioris jurisprudentiæ ſtudia vigent. Spes eſt, ſi facilem te præbueris, poſſe eam tibi parari hic conditionem, quam fortaſſe non ſis aſpernaturus. Sed quia vir clariſſimus Ranchinus, qui tibi omniū cupit plurimum, & ſummam apud ſuos auctoritatem obtinet, ex aula nedum rediit, amplius de hoc negotio inpræſentiarum ſcribere ſuperſedebo. Lectium quidem noſtrum, Muſarum illud delicium, vix ſpes ulla ſupereſt poſſe huc unquam cogitare. Ego dies noctesque hoc molior, hoc Deum oro, ut iterum una vitam aliquando poſſimus degere. O ſi ejus voti olim me Deus damnaverit, tum demum dicere incipiam; nunc juvat vivere. Sed ſuſpirituum ἄλις.

ἄλις. Vale meus amor, & diu felix vive. Scripſi raptim Monſpelii in Volcis Arecomicis. Idibus Juniis CIↃ IↃ XCVII.

EPISTOLA. CXLV.

GVILELMO RANCHINO.

CVm a nobis diſcesſiſti, Ranchine doctisſime, & brevi rediturum te ſperabam, & literas iſthuc me daturum ad te ſæpius. quod ne facerem hactenus, multa me impedierunt: morbus primum meus & uxoris proximi a tua diſceſſu temporis facultatem mihi eripuit. deinde ubi in gratiam cum valetudine redii, mox te adventurum perſuaſus ſum. Scripſi tamen [ſic me Muſæ omnes ament] ante menſem. ſed cum rumor de veſtro omnium reditu in dies crebreſceret, affirmaſſetque mihi matrona lectiſſima uxor tua nullas ſe amplius ad te literas daturam: meam epiſtolam ipſe conſcidi, ne in alienas fortaſſe manus veniret. Hæc commemoravi tibi, non tam ut meam negligentiam irem excuſatum; quam ut ſcires valde fefelliſſe te noſtram exſpectationem, qui cæteris revertentibus iſthic maneas. Id enim didici nunc ipſum cum ex aliorum ſermonibus, tum ex verbis conjugis tuæ. Non poſſum verbis tibi ſatis exprimere, quantum hic illam nuntius afflixerit, quantum lacrimarum fuderit, poſtquam noviſſimas tuas legit. Puto, qui tam miti animo ſis & φιλόστοργος, ſi ſcias quam inique tuam hanc moram illa ferat, haud alio fore tibi opus protelo, ut itineri te ſtatim accingas. Sed non dubito graves quæ te iſthic detinent cauſſas eſſe. quare conſilium tuum nullus reprehendo. Deum potius obſecro ſervet te ſalvum & incolumem, tibique ea efficiendi quæ φρεσὶ σῇσι μενοινᾷς det vires ac facultatem. Perſuade tamen tibi, exſpectatione reditus tui nullum mihi unquam tempus viſum eſſe longius. Nihil dicam de noſtra amicitia, quæ profecto noſtrum hoc divortium æquo animo ferre non poteſt. hoc ſcito multa poſt diſceſſum tuum contigiſſe, quæ tui acre deſiderium in nobis excitent. Equidem expertus ſum hiſce diebus in re non maxima, homo homini quantum præſtaret. nam cum de bimeſtri ſtipendio ageretur, mutire omnes, hærere, verba denique, aliud nihil dare.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Tum egomet mecum cogitare cœpi, si nunc tanta ἀπορία καὶ ἀμηχανία, quid deinceps sperem futurum? Sed nimirum tu aberas, Ranchine amicissime: qui si adesses, facile viam aliquam inires, qua mihi id præstaretur, quod promissum est. Te igitur exspectabimus, verum accelera: ne si diutius afueris, aliquid accidat plane contra animi tui sententiam. Fuisse te isthic nostri memorem ex iis intellexi, quas ad me scripsisti. ago igitur tibi gratias quantas possum maximas. Nam quod nihil promoveris, non eo minus me tibi devinxisti. Video fatum esse omnium bonorum, ut in illis locis ubi es parum sine immensa auri copia possint. Quare omittamus, censeo, has cogitationes & alia curemus. Literas meas curasse te cum fide lætatus sum. Peto a te etiam atque etiam, salutem meis verbis omnibus illis nunties, ad quos scripseram. Quod si doctissimus Serranus isthic esset, scripsissem ad illum, sed mihi frater ejus nuper significavit se in dies ipsum exspectare. Veruntamen si aliter res habet, velim illum a me quam amantissime salutes. Vale vir præstantissime. Mompelii Idibus Junii. cIↃ IↃ XCII. raptim.

EPISTOLA CXLVI.

JOSEPHO SCALIGERO.

Accepi tandem quas ad me III. Idus Feb. dedisti literas, Scaliger præstantissime, & cum illis tuas in aliquot veteres Scriptores notas. Beasti me isto munere, tibique sic obstrinxisti, vix ut queas magis: animum etiam adjecisti, ut jam suscipere editionem eorum scriptorum, ad quos illustrandos me hortaris, non verear. utut enim parum aut nihil futurum est, quod meopte ingenio sum præstiturus: quia tamen tuum illustre nomen opus nostrum est exornaturum, haud aberit, quin doctis id placeat. me certe tua cohortatio cum notis tuis ἐπλήρωσεν. Sed rursus animo deficio, cum cogito quam bonam discendi occasionem amiserim, qui tam longe a te abierim; præsertim quoties cogito ea tempora imminere, exigua ut spes sit aut nulla potius exercendi inter nos literarum commercium. Itaque in solas terras venisse mihi videor: & cum magnam quotidie Magalonensium nostrorum in me benevolentiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tiam experiar, tui tamen desiderio aut certe literarum tuarum sic crucior, ut ipsa prope vita mihi sit acerba. Adjice eò, quod nulla hic prorsus librorum edendorum facultas. cogitabam de Lugduno aut Geneva: sed & locorum intervallum magnum & pericula multa. Vt taceam, sic tractari eam artem in utroque loco, ut abstinere satius sit, quam typogrophorum hoc genus opera uti. Verumtamen si minus aliis canere possumus, nobis certe & Musis. Quarum amor in nobis non ante minuet, quam desinemus ipsi esse. Hic erit ἔσχατος χιτὼν quem exuemus postquam hora decretoria advenerit. Janum Duosam juniorem abiisse ex tuis literis primum didici; atque utinam quidvis aliud nuntiasses mihi potius quam hoc. O casum gravem! o funus vere acerbum! nempe ita est, mi Scaliger, quod tu olim μαντευόμενος scripsisti, vergunt doctæ artes ad interitum; estque omnis jam in Europa eruditio vera & recta conclamata. Parum erat quod Mars ubique pridem furens Musarum cultum & amorem ex animis fere omnium sustulit: parum erat quod veræ doctrinæ loco ἡ ἐριστικὴ καὶ σοφιστικὴ σὺν τῇ χρηματιστικῇ regnum hodie obtinet. Hoc supererat, ut si qui restarent γνήσιοι Μουσάων θεράποντες καὶ ὑποφῆται, ii mature raperentur, & stationem desererent. Flevi ergo & fleo adhuc tantæ spei juvenem, cui equidem ex universa juventute literis operata parem novi neminem. Sed feramus necesse est quod mutari non potest. neque enim forte aut casu ista evenere: sed voluntate & οἰκονομίᾳ τοῦ τὰ πάντα ἐφορῶντος θεοῦ. cujus ἡ πολυποίκιλος σοφία ἀνθρώποις ἡμῖν οὐκ ἐφικτή. Illum obsecro & supplex veneror, Scaliger præstantissime, servet te nobis, & valere nunc ac semper velit. Tuum de emendatione temporum opus non exspecto sed διψῶ. Athenæi notas ut hactenus detexerem, valetudo non sivit: quæ ne nunc quidem bona est, nisi quod graviter affectis sanitatis loco est bona remissio. Vale, vir illustrissime prorsusque ἐξ ἄκρου μυελοῦ ψυχῆς mihi πεφιλημένε quod si me salvum cupis, noli committere ut tuum in scribendo officium jure desiderē. Iterum vale. Mompelii VII. Eid. Jun. CIƆ IƆ XCVII. raptim & languente animo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA CXLVII.

JACOBO LECTIO.

SIccine te veteris amici memoriam abjecisse? ἀδικεῖς ὦ τάν, & facinus facis non bellum. Scio quidem otio te non abundare: sed nunquam te sic impeditum putabo, ut duo saltem verba exarare, & vel hoc tantum scribere quod scribere non possis, tibi si lubeat, non liceat. Habemus & nos quod jure caussemur: verum ea est amoris in te nostri vis, semper ut tibi vacemus. Itaque aut nunquam aut raro factum, ut oblatam scribendi ad te occasionem non arripuerim. Ἀλλὰ τὰ μὲν προτέτυκται ἐάσομεν ἀχνύμενοί περ. Spero enim nunc certe, iter ad nos instituente Pacio viro clarissimo, tam bonam occasionem prætermittere fore tibi religioni. Exspectamus igitur illum diem. Interea scito expeti hic te ab omnibus doctis, Juris præsertim studiosis. ac quoniam ita natura comparatum est, ut qui amant ipsi fingant sibi somnia, efficit in multorum animis alte insitus tui amor, ut futurum plerique omnes sperent, hanc Academiam a te aliquando ornatum iri. Meorum votorum hæc summa est ut vel hic vel isthic jungamur iterum, & amicitiæ nostræ fructu invicem fruamur. Vale vir magne & nos ama: qui te in oculis dies noctesque ferimus. Vale iterum. Mompel. a. d. XIV. Kal. Julias anno ἀπὸ τῆς τοῦ Θεανθρώπου ἐνσαρκώσεως CIↃIↃXCVII.

EPISTOLA CXLIIX.

PHILIPPO CANAIO A FRAXINIS.

DIu scribere ad te distuli, Præses amplissime, ne ea quæ te scire nollem scribere cogerer. Quia tamen unus tu mortalium portus mihi & præsidium es, quid acciderit post tuum discessum celare non possum, non debeo. Scito igitur Coss. de nobis hactenus ita male meritos, ut certum consilium sit, nisi tu impedias, in veterē patriā pedem quam primum referre. Istas enim procrastinationes vanas & pollicitationes imo illusiones ferre non queo. Ut paucis omnia tibi aperiam, omnium eorum quæ per literas absenti fuerant promissa, præsenti nihil sine aliqua immutatione, hoc est, nihil bona fide præstitum est. Domum erant daturi: eam impetrare

trare nunquam potui nisi venirem in partem pensionis. ita hiems tota miserrime transacta in angustissimis cubiculis duobus. ut filium quem habeo unicum extrudere magnis impensis fuerim coactus. tandem Vauchantianæ ædes datæ: sed ea lege ut decem ipse annuos aureos darem: atque ii statim exacti. Suppellectilis nomine promissi aurei C L. detracto triente redacta summa est ad centum. Ligni spes facta: vix adhuc quasi convitio extorquere decimam partem quitus sum. In antecessum semestre stipendium erant repræsentaturi: hoc nec factum in priore semestri, quod per minutas partes acceptum: & in isto nuper inchoato plane ostensum mihi quid in posterum sperandum haberem. nummus enim exprimi adhuc ab illis non potuit. Non illi auctoritatem tuam reveriti sunt: non datæ fidei rationem ullam habuerunt. amicorum denique omnium meorum incassum vigilavit industria. Scio non defore quod causentur. Sed istæ προφάσεις mature prævidendæ erant. nunc illis nullus locus. Quid enim ad me si sunt occupati? si rector provinciæ in urbe est? si rerum novarum occasionem quærentes nonnulli salis commercia rupere? Quid ergo nobis fiet, si non belli metus sit, sed certum bellum? Invitus hæc ad te scribo, Præses amplissime: sed coactus vi doloris, ne aliud dicam. Expertus enim sum genus istud hominum esse αὐθέκαστον, si quod est aliud. Paucos excipio veros amicos, Ranchinum, Serranum, & ipsum primum cousulem. quorum tamen nemo aut gratia aut ulla alia re caussam nostram multum potest adjuvare. Ranchinus abest, Serranus apud istos qui pecunias tractant parum potest, suos ipse nobis loculos aperuit. Consul quoque partim morbo partim senectute, quæ est & ipsa morbus, κλινήρης domi jacet. Cæteris vel juvandi facultas nulla vel voluntas. Hic est rerum nostrarum status, vir maxime, quem semel aperire tibi visum, ut dares ipse ante discessum consilium. vel si suppetit nullum, caussas haberes cognitas illius quod video mihi necessario capiendum. Est autem ejusmodi ut vel Genevam vel Basileam lares conferam, & vitæ quod superest ibi degam. Puto repertum iri vacuam aliquam professionem, ut

inde

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

inde sit quo mihi & meis consulam. Moneor & cupiditate proferendi in lucem multa, quę hactenus in nostris adversariis male latuerunt. Sed nos cupiditas otii segniores efficiebat. quæ spes cum jam nulla affulgeat ex ulla terrarum parte, cruda studia & extremę lineę egentia scripta nostra proferre certum. Hęc sententia si placet tibi, quamprimum exequi τὸ ἅπαξ δόξαν constitui. Scribe igitur si grave non est, priusquam itineri te accingis. & tibi persuade maximas & gravissimas mihi fuisse caussas, cur hoc consilii inirem. Sed mihi nullum unquam placebit consilium, cujus tu mihi dux & auctor non fueris. Que duo ad dandum consiliū necessaria sunt, amor & prudentia: eorum altero longe me superas, altero omnes homines. nemo enim est cui chariorem me putem quam tibi. Vale vir maxime. Deum Opt. Max. supplex veneror, & te & nobilissimam uxorem tuam, atque omnes tuos servet, fortunet, & omni bonorum genere cumulet. Iterum vale & me ama. Mompelii. a. d. XIV. Kalend. Jul. CIƆIƆ XCVII.

EPISTOLA CXLIX.

THEODORO BEZAE.

CRedo equidem, Beza σεβασμιώτατε, si notas illas accepisti in aliquot Novi Testamenti locos, quas nuper misi, assentiri te mihi & parum dignas censere eas, quæ tibi legendæ offerantur: quia tamen visus es aliquoties hoc officii genus a me postulare, facile feram conatus in literis meos tibi improbari, modo obsequium probetur. Nam si quis est eorum omnium qui hodie terras colunt, cui gratificari & parere cupiam, is tu profecto es. In ea ad Titum scribitur I. IX. ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακ. &c. hujus versus videtur hæc esse sententia. Vult Apostolus Episcopum ἀντέχεσθαι τοῦ πιστοῦ λόγου, hoc est, σχολάζειν & diligenter vacare studio Theologiæ. ait τοῦ κατὰ διδαχὴν, id est, sic ut ad docendum fiat in dies aptior & instructior. nam potest aliquis addiscere aliquam scientiam non ad aliorum institutionem, sed suā tantum. Si hoc sentit Apostolus, nolim ἀντεχόμενον *tenacem* vertere, sed *incumbentem* aut *adhærentem*. Chrysostomus pulchre φροντίζοντα,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

πίζοντα, ἔργον τοῦτο ποιούμενον. nec minus apte Syrus verbo בטיל hic usus, quod respondet Græco σχολάζειν. Non probem etiam hæc τὸ κατὰ τὴν διδαχὴν verti, *qui ad doctrinam facit*. διδαχὴ enim ipsum docendi actum, nisi fallor, notat hic: non doctrinam quæ docetur. Ita hunc locum Chrysostomus accepit: quod mihi non improbatur. At II. III. frustra moveri videtur ab eo quæstio in voce καλοδιδασκάλους, quomodo hoc conveniat cum alio Pauli, ubi vetat sustineri a mulieribus docendi partes. neque enim ea Pauli videtur esse mens hoc loco, ut velit docere quicquam fœminas in Ecclesia. propterea placet versio tua, *honestatis magistræ*. Versu. V. non assentior iis qui tollendam censent distinctionem inter οἰκουρούς, ἀγαθάς. Duo requirit Paulus a pia matrona. ut sit οἰκουρός, hoc est, ut domi se contineat, sicuti a te est recte expositum. Veteribus Latinis οἰκουρὸς est *casaria*, Hebræis נכבה. huic virtuti conjuncta est rei familiaris cura: propterea quidam οἰκουρὸς exposuere quæ recte domum curat. Naumachius Poeta elegantissimus utrumque præceptum hoc versu expressit:

Σοὶ δ' οἰκωφελίη μελέτω, οἶκόν τε φυλάσσειν.

Nam hoc vult, fac sis οἰκουρός. Alterum quod requirit Apostolus a matronis est, ut sint ἀγαθαί: hoc est, benignæ & faciles erga ancillas & famulos. Sic accipiunt Græci vocem ἀγαθός & Poetæ ἐσθλός. Naumachius, Μήτε κακὴ δμώεσσι προς ἔσο, μήτε μάλ' ἐσθλὴ φαίνεο. quod Gallice dicimus, *estre bonas et domestiques*. Syrus tamen aliter accepit & tollit τὴν ὑποστιγμήν. sed ita magnus Chrysostomus. Versu X. ἐνδείκνυσθαι πίστιν est *fidem præstare*. nam *ostendere fidem* parum Latinũ videtur, & ἐνδείκνυσθαι passim pro facere & præstare aliquid reipsa. sed videamus num πᾶσιν scribendum sit hoc loco pro πᾶσαν. ita vetus, opinor, legit: ita & Syrus nisi erro, qui vertit, בכל quibus verbis semper alibi exprimit τὸ ἐν πᾶσι. hæc nunc satis: imo plus satis. Piget enim abuti diutius patientia tua. Sororem meam Rigotii pridem viduam tibi cupio esse commendatissimam. Magnus is accesserit tuis in nos meritis cumulus. Vxor & te & conjugem tuam quam officiosissime & amantissime salutat. Vter nostrum tui desideri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſiderium impatientius ferat, uter magis ex animo pro ſalute & valetudine tua vota quotidie faciat, δυσέκμαρτον. Vniverſum cœtum venerandorum paſtorum & profeſſorum meis verbis a te ſalutari, niſi grave eſt, percupio, idque ut facias te oro. Vale ſenex τιμιώτατε & me ama ac meos. Momp. XIV. Kal. Jul. CIↃ IↃ XCVII.

EPISTOLA CL.

PHILIPPO CANAIO A FRAXINIS.

OStendit mihi nunc ipſum literas tuas, qua erat in illis facta noſtri mentio, Cabaſſus. ſimul addidit tabellarium qui ſuas ad te eſſet allaturus jam eſſe petaſatum & ad portam urbis. igitur accipe, Præſes ampliſſime, non illud quod poſtulabas breve εἰς ὑπόμνησιν rerum noſtrarum cum Lutetiam veneris: ſed querelas tantum de iis qui conditiones omnes quibus me huc vocarunt ἠθέτησαν. Scripſi ante dies ſex ſeptem ea de re plura: noli putare eo tempore quod inde fluxit reſipuiſſe ad quos iſta cura pertinet. conſtant ſibi, & nos noſtraſque æquiſſimas δεήσεις animo obſtinato inſuper habent. Conſulum primus κλινοπετὴς jacet pridem: alios ipſe parum novi. Veni tamen ad ſecundum nuper deducente Serrano: expoſui quid vellem: addidi ſi ita mecum agerent brevi me repedaturum, & ipſos noſtri cura liberaturum. Quid promoverim res loquitur. Omnes ſe mihi cupere mirum quantum ajunt: omnes fidem Coſs. appellant; multi quiritantur rem eſſe indignam, datam occaſionem tam cito conquerendi: riſuros & irriſuros omnes qui iſta reſciverint: magnum ſcilicet fore hoc protelum Goulardo, ad quem nuper ſcriptum, item Lectio aut Gothofredo de quorum altero ſcis noſtros cogitare. hæc & ſimilia his πᾶσι διὰ στόματος. cæterum nemo proficit hilum. Quid ergo conſilii capiam? dic tu vir maxime, amiciſſime. cui non minus quam mihi fieri ab iſtis injuriam equidem doleo. Sed erat nimirum ita ut multos prædicere memini, fore iſtum Mompelienſium impetum ὀλιγοχρόνιον, & vere, ajunt, ἐξ ἀχύρων πῦρ. Diſſimulare non poſſum magnum ex hac iſtorum inconſtantia capere me dolorem. Nam ſi ſiniſtra ave huc pedem intuli, redeundum eſt nempe in veterem locum. Sed pudet

quam te exorassem. Quæ de nominibus Persicis & Chaldacis a te disputantur, satis magno argumento sunt, quantũ earum linguarum cognitio hominibus veræ eruditionis œstro percitis (in quies ego nomen profiteor meum) sit necessaria. Et quæso te, vir magne, unde illa tibi eruta? quis tibi πυθικὸς τρίπους hæc arcana ἀπεφθέγξατο; non enim ab Hebræis magistris illa habes: qui suæ unius periti, aliarum omnium imperiti fere sunt omnes. Nostra autem memoria qui eas linguas vel ἄκρῳ quod ajunt δακτύλῳ attigerit, novi neminem; nisi quod Postellum nescio quid muginatum esse de lingua Arabica memini. Sed illa quam tenuia, quam exilia: de Persica quod equidem sciam, neque ille neque alius quisquam vel γρῦ τὸ λεγόμενον. Miror igitur ecqua tibi ἀφορμὴ fuerit illa studia primũ tentandi. Sed næ ego stultus, qui tuum ingenium ex meo aut aliorum metior. quasi nesciam uni Scaligero βάσιμα, quæ aliis ἄβατα, uni πόριμα quæ cæteris ἄπορα. fruere, vir illustrissime, tanto bono. fruere, & ad publicam literarum utilitatem diu illo utere. Vale & nos amare perge. Monspelii Eid. Jul. CIƆ IƆ XCVII.

EPISTOLA CLIII.

JACOBO BONGARSIO.

ETiamne in illud niveum pectus tuum nostri penetravit oblivio? Sapientis, ajunt sapientes, non est dicere, οὐκ ἂν ᾤμην. ego vero fateor suspicatum esse me nunquam, fore ut tam raras ab amicis literas acciperem. Sperabam enim vel Lugdunensi vel alia qua via posse me tecum, Bongarsi amicissime, & cæteris amicis isthic meis literarum exercere commercium. Atque ego in scribendo negligens profecto non fui. fortasse neque tu fuisti, sed omnis penes tabellarios culpa, qui literas parum bona fide curare soliti. Equidem conscius mihi sum, postquam in Volcis Arecomicis pedem posui, quinas aut senas dedisse ad te literarum. Vix binæ tuarum in meas adhuc venerunt manus. posteriores habuere conjunctas, quas ad Præsidem Canajum scripseras: quasque ipse ἐκ χειρὸς εἰς χεῖρα ante quindecim dies eidem tradidi. Venerat enim huc magnus ille utriusque nostrum amicus: partim ut negotia quædã

ſua curaret, partim ut amicis valediceret brevi Lutetiam iter inſtiturus. Erat & tertia cauſſa, quæ illum huc adduxerat. Expertus enim ante annum dolorem in alterius pedum articulis, ac bis ab eo tempore repetitus, ad noſtros medicos quæſtionem detulit, ecquod genus id morbi eſſet. podagram enim eſſe, licet ſuſpicaretur, vix tamen adduci poſſe ut crederet. Reſponderunt Aſclepiadæ uno conſenſu omnes, nondum liquere ſibi de hujus morbi natura aut nomine. adhuc igitur exſpectandum, priuſquam in album ποδαγρικῶν referretur. Ita rediit Præſes domum prorſus incertior quam dudum, fere tamen perſuaſus meram & γνησίαν πόδαγραν eam eſſe. Tuis ille diſcedens non reſpondit, ſperans ſe cis paucos dies Lutetia literas ad te daturū, via & tutiore & breviore. Nutat & noſtra valetudo per multos jam menſes. urget enim nos deſtillatio moleſtiſſima & contumaciſſima. docemus tamen & ſtudemus, ſcribimuſque aliquid ſemper. Typographum hic habemus, cujus opera utamur, nullum. qui adeſt, Græcis literis caret. Pergemus tamen nihilo ſegnius ac vel Lugdunum vel Lutetiam noſtra mittemus, vel Baſileam ad Auberium. Sed de his plura proximis literis. Vale Bongarſi amiciſſime & clariſſime. Momp. Id Jul. CIↃ IↃ XCVII.

EPISTOLA CLIV.

CVNRADO RITTERSHVSIO.

ET corpore propter morbum languebam, & animo magis propter recentem chariſſimę filiolæ obitum, cum hęc ad te, vir clariſſime, exaravi. Sed vis amoris mei in te vires ad ſcribendū ſuggerebat. Non enim dubito mirari te atque adeo indignari, quod nullas a me poſtquam in Gallias veni, literas acceperis. Sed oro te, per Deum τὸν ὄντως φίλιον, quamvis potius putes ſilentii mei cauſſam fuiſſe, quam ullum frigus mei in te amoris. nam ille quidem ut ſemper, & viget & fervet. Valetudinem potius accuſa, quæ diu me exercuit, & nunc quoque parum proſpera. Præterea vides quantum locorum intervallum, quæ itinerum pericula expertus ſum, vix dimidium epiſtolarum, quas in Germaniā aut Helvetiam ſcripſi, tuto fuiſſe perlatas. Quid ergo mirum ſegniorem eſſe, cum metus ſit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

det nos mutatæ tam cito sententiæ. & hominum illorum nosti ingenia. Scis quid ab illis sit nunc præsertim nobis sperandum. Sed feramus fortiter necesse est quicquid mutari non potest. Vtinam tantum bibliotheca nostra hac occasione non male pereat. in multis variisque curis meis nihil habeo, quod me angat vehementius. Scis enim absque nostris libris vitam nobis nullam vitalem. Exspecto igitur quid consilii in re crepera sis daturus. Quare etsi non nescio in hac præsertim tua profectione vacui temporis habere te nihil, peto nihilominus tamen a te, scribas tuam super nostris rebus sententiam ante discessum. Ad Coss. ut de nostro negotio scribas non postulo. Satis enim ipsis perspectus est tuus, quo uno glorior, in nos amor. Adjice eo, recentem esse in eorum animis illorum verborum memoriam, quibus meipsis nuper tanto commendasti opere. Quid igitur epistolam tuam nunc abeuntis effecturam apud eos sperem, quos præsentis divina illa πειθὼ parum movit? Sed hoc statues ipse melius. Lutetiæ quod nostra caussa agas jam unum superest, si tu nobis deserendæ Galliæ auctor, vel certe suasor. Literas enim quibus civitatis Gallicæ jure donor quorsum expetam hoc statu rerum mearum? minus codicillis dignitatis nobis futurum opus, si opera nostra nullum opus Magalonensibus nostris. Solum privilegium est, de quo te exoratum velim, ut illud quam optima lege & conditione fieri poterit mihi impetres. Ego interea dies noctesque Deum Opt. Max. precibus ἐκτενεστάταις fatigabo, ut te euntem, tuaque agentem, & mox redeuntem servet, regat, & omni suarum ἀγαθοτήτων genere cumulet. Vale vir maxime & meũ unicum decus. Mompelii a. d. XI. Kal. Julii CIϽ IϽ XCVII.

EPISTOLA CLI.

JULIO PACIO.

ADventum tuum in hanc provinciam, Paci clarissime, omnes literarum amantes cupididissime exspectant. Equidem etsi tui videndi desiderio nemini concessero, doleo tamen Genevæ nostræ, suavissimæ mihi patriæ, vicem, quæ talem necessario suo tempore jacturam faciat. Quid autem schola illa fiet te abeunte, Le-

ctio silente? Sed feramus quod mutare non possumus. Nunc igitur postquam κέκρικας & jacta alea est, auctor tibi sum, adducas tecum, si fieri potest, typographum aliquem, typis præsertim Græcis instructum. nullus enim in his locis, qui aut tibi aut mihi operam navare possit penuria Græci characteris. Huic incommodo si medicinam admonitus a me feceris, cur te unquam mutationis hujus possit pœnitere nullus video. Non est autem quod dubitet nostrorum aliquis te sequi. audebo enim spondere illi non defore unquā quod agat. sit modo instructus necessariis characteribus. Atque hoc est quod te volui. feceris rem mihi gratissimam, omnibus utilissimam, in primis autem tibi mihique, si Volcis Arecomicis typographum unum donaveris. Vale vir amicissime. Mompelii a.d. XIV. Eid. Julii. CIƆ IƆ XCVII.

EPISTOLA CLII.

JOSEPHO SCALIGERO.

Literis tuis mense Februario scriptis statim respondi, mi Scaliger, cum exeunte Majo eas accepissem. Egi autem tibi pro tuis notis non quas debui, sed quas potui gratias. Docuisti nos multa, de quibus absq; te esset in mentem fortasse nunquam venisset nobis. Ea non prememus, sed brevi σὺν θεῷ proferemus. tibique morē geremus, qui ad editionem illorum autorum tantopere nos hortaris. Animus certe non deest, licet valetudine pridem utimur parum firma. Typographum tantum desideramus, qui in Volcis Arecomicis nullus est. Itaq; Lugdunum aut Lutetiam nostra mittamus necesse. quod & longum & periculosæ plenum aleæ est. Sed hæc videbimus. Opus tuum de emendatione temporum avidissime exspecto. Non dubito futuram illius παλιγγενεσίαν omnibus ingenue doctis admirationi: cujus quidem prior editio vel eruditissimis expressit hanc confessionem; unum Scaligerum πέπνυσθαι, cæteros σκιὰς ἀΐσσεσθαι, & ἀεὶ εἶναι παῖδας. At perge obsecro te, vir maxime, ea nos docere quæ potes unus, Nam linguæ Arabicæ, & Persicæ item promissas dudum institutiones, a quo exspectabimus, si tu cessas? Si propius a te abessem, orandi finem non ante facerem,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ne pereat & oleum & opera. ſcribam tamen, vir amiciſſime, & tuas viciſſim exſpectabo. Athenæus adhuc nos habet: ſcriptor difficilis & mihi certe moleſtus: ſi valetudo & negotia ſiviſſent, ſperabam in Deo poſſe noſtras curas perfici multo citius quam nunc poſſint. Oppianum tuum videre non cupio, ſed διψῶ. Vale & viros clariſſimos collegas tuos, a quibus nos amari ſcis, plurimum a me ſalvere jube. Mompelii, a. d. VII. Idus Sept. CIƆIƆXCVII. Oppianum tuum ſic exſpecto ut dies noctesq; de eo cogitem: amo enim illum Poetam, ut ſi quis alius. tum autem vigilias tuas videre iiſque frui opto vehementer. Si fuerit editus, ſpero per Lugdunenſes mercatores me brevi habiturum.

EPISTOLA CLV.

JACOBO BONGARSIO.

ETſi ignarus eram ubi gentium eſſes, adductus tamen probabili conjectura, ut te iſthic eſſe crederem, has ad te, Vir amiciſſime, raptim exaravi. Valere nos & in ſtudiis eſſe aſſiduos hoc te primum ſcire volo. diu tamen ſiluere literæ noſtræ propter morbum & languorem, qui diu me tenuit. poſtquam Dei benignitate meliuſcule habere cœpimus, ad dolium noſtrum rotandum ſumus reverſi. Sed alacritatem noſtram ſæpe minuit inopia typographi, qui hic nullus eſt. mittere autem Genevam quæ volumus edi, longum iter eſt ac periculoſum. Scripſi ad ſocerum Pariſienſem, qui ante aliquot menſes in hac urbe ſuam mihi operam ultro pollicitus eſt. Si potes adjuva me in hoc negotio. Ante omnia de tuarum rerum ſtatu fac me obſecro certiorem. Vale vir doctiſſime & me ama ſemper tuum. Mompelii a. d. VI. Eidus Oct. CIƆ IƆ XCVII.

EPISTOLA CLVI.

JOSEPHO SCALIGERO.

RAptim hęc exarabam ad te, Scaliger præſtantiſſime cum repente iſthuc literas mittendi oblata eſſet facultas. Plura igitur σὺν Θεῷ cis dies paucos: neque enim deeſt quod ſcribam, cum multa quotidie in Athenæo occurrant, de quibus cupiam te conſultum: verum hæc brevi. Nunc hoc volo tantum ſcias, valere me virtute

Dei,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Dei, & in literis esse quantum per varias ac graves occupationes licet. Æstatem quidem proximam experti sumus infaustam: nam & graviter ipse ægrotavi, & filiolam suavissimam, & oculissimam ex morbo cui æstus ingens caussam, ut videtur præbuit, amisimus. Postea vero quam Sirius fervorem cœpit remittere, & nos melius habere cœpimus. Itaque cum alia cœpta nostro κατὰ τὸ δυνατὸν urgemus, tum in primis Athenæum. Quod si Typographi esset in his oris copia, diutius desiderari opus illud a studiosis hominibus non pateremur. Sed neque in hac universa provincia adest qui nostra possit edere: neque adhuc alio mittendi fuit facultas. Quo autem mittamus equidem non scio: nisi quod Commelinum appellabo, & ut curet emendate nostras animadversiones edi, rogabo. Tuum opus de emendatione temporum tandem ad umbilicũ esse perductum gaudeo, tibiq; eo nomine gratulor. Non dubito, æquos & doctos viros demonstrationibus tuis acquieturos, & gratiam ut par est, esse habituros: hominibus ἐριστικοῖς, qui serram reciprocare malunt quam discere, ægre satisfeceris. Sed pessimum veri argumentum est placere τοῖς πολλοῖς. Librum tuum si Genevam vel Lutetiam Parisiorum miseris. spero facile eum posse huc perferri. Mihi vero id munus non dicam aureum & χρυσοῦ ἄξιον ἀντερύσασθαι videtur, sed ὑπὲρ πάντα τὰ τιμιώτατα τίμιον. Vale maxime virorum, & me quod facis, ἀδιαλείπτως ama, tui nominis studiosissimum. Scripsi raptim Mompelii. a. d. IX. Kal. Dec. CIϽ IϽ XCVII.

EPISTOLA CLVII.

EIDEM.

NOvissimis tuis, vir præstantissime, quas ante mensem & quod excurrit, reddidit mihi Iohannes a Wouvveren adolescens tui observantissimus, respondi non multo post, measque literas Petro Brederodio Belgæ Lutetiam pergenti commisi. Ex eo tempore accepi a Thomsone nostro Athenæi mechanica; libellum paucularum chartarum, imo, ut dicam cum antiquis criticis, στίχων ὀλιγίστων; vel eo tamen nomine quod lucem needum vidit, πολυτίμητον & vere χρυσοῦ ἀντάξιον. Quare multum me doctissimo Thomsoni

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſoni debere fateor, qui eo munere me donaverit. Egit autem ille mecum per literas, ut illud ſcriptum quamprimū ad te mitterem; te enim, qui eo careres, hoc vehementer velle. Mihi vero Scaliger illuſtriſſime, hac re nulla erit unquam μᾶλλον περισπούδαστος quam ut tibi, quibus rebuscunque potero, gratificer. Mittam igitur ſimul nactus fuero cui poſſim tuto dare. Si noſti aliquam ſatis certam viam, illam mihi, quæſo te, ſignifica. nam ut rem ita charam periculis itinerum temere exponam, conſultum non eſt. Opus de emendatione temporum a te recentatum exſpecto adhuc. Quod ſi mittere exemplar erit animus (id nupera quadam epiſtola tua ajebat) poteris, puto, vel Genevenſium vel Pariſienſium mercatorū opera uti. nos quoque niſi certior offeratur tabellarius, illis committemus quæ iſthuc ad te perferri volemus. Sed noſtrarum quidem curarum nihil adhuc poſſum polliceri. Nam quia Typographo hic caremus, lente in iis poliendis pergimus, quæ aliquando θεοῦ διδόντος ſumus edituri. Adde quod inſtituta pridem Athenæi emendatio difficilior indies nobis videtur. non enim leviter & ὁδοῦ πάρεργον ea cura defungimur. Sed erat iſtud onus tuarum, magne Scaliger, non noſtrarum virium. Tu facile omnia confeciſſes, quæ ego nullo labore poſſum aſſequi. quia tamen non e portu ſolum exiimus & oram ſolvimus: verum etiam in altum jam ſumus provecti, idque autore & ſuaſore te, τὸν πλοῦν διανύσομεν, [ea tamen lege, ut liceat mihi brevi, de iis omnibus locis te conſulere ad quos mea adhæſit navis.] te Doctore non dubito, fore omnia plana, quæ quidem ſint ἐπιστητὰ θνητοῖς οὖσιν ἡμῖν. Vale illuſtriſſime Scaliger, & me ama ex aſſe tuum. Mompelii. a. d. VI. Kal. Jan. CIↃ IↃ XCVII.

EPISTOLA CLIIX.

DIONYSIO GOTHOFREDO.

POſt longam & mihi moleſtiſſimam exſpectationem tuas tandem accepi. quibus tunc & pluribus reſpondebo, cum & plus otii fuero nactus, & ex aula redierit Guilielmus Ranchinus vir doctiſſimus, juris profeſſor in hac ſchola ordinarius, tui amantiſſimus & ſtudioſiſſimus. Is cum aliis multis omni ſtudio, πάσῃ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

σπουδῇ καὶ μηχανῇ id agit, ut vel te vel Lectium in hanc urbem pertrahat. De Lectio si qua fuerat spes, ea nunc valde minuit. Tu si animum huc appellere volueris, non erit spero cur te pœniteat. Me quidem mutationis non piget aut pœnitet, nisi quod ἔμφυτος veteris patriæ amor urit animum persæpe. Atque utinam fieri olim posset, ut ego & tu in pristinas sedes restituti frui invicem amicitia nostra eo loci possemus, ubi eam inchoavimus. Id quoniam nulla spes est posse unquam perfici, habeo quod gaudeam, in eam venisse me urbem, ubi & pietas viget si usquam in Galliis, & ubi quantum humanis rationibus provideri potest, habitatio securissima; ubi denique honestissimorum & literarum amantissimorū virorum magna copia est. Cogita igitur, obsecro te, meus amor, & si huc animum inclinaveris, fac me certiorem. & meis uxorisq; verbis lectissimam conjugem tuam & filios plurimum salvere jube. Scripsi raptim. Mompelii a. d. II. Kal. Januar. CIↃ IↃ XCVII.

EPISTOLA CLIX.

ISAIÆ COLLADONO.

NOn ex otii abundantia, sed amoris vehementia hæc mihi nata epistola est, amicissime, dulcissime, suavissimeq; Colladone. Sed quia Lugduno literas ad te dare, ut eram pollicitus, non quitus sum, omnia postposui quo possem id nomen, ubi primum huc appuli, expungere. Mei sane moris non est, in isto genere officii (sic enim existmatur) lentum esse procrastinatorem. Ut id non esset, vereri tamen non debes quin sedulus & assiduus in scribendo ad te semper sim futurus. nam ut isthic cum eramus faciebam nihil libentius quam ut tecum, tecum inquam meus amor, meum delicium garrirem: sic nunc per literas tecum sermones serere quam creberrime, & cupio, & faciam σὺν Θεῷ diligentissime. Faxit aliquando Deus hac literarum vicissitudine opus ne sit nobis: sed aut tu hic mecum (quod mea in patriam charissimam pietas optare non finit) aut ego isthic quod Θεοῦ ἐν γούνασι κεῖται, vitæ quod superest degere & peragere possimus. Vale amice dulcissime & de me merite quam optime. Doctissimo fratri tuo uxoribusq; vestris, sorori, affinibus, ὁμοτραπέζοις cæterisq; amicis tuis a quibus & nos amari

non ignoras plurimam a me & uxore mea ſalutem velim nunties. Deus Opt. Max. & publice omnes,& privatim quemq; veſtrum omni bonorum genere cumulet. Iterum vale. Monſpelii. raptim prid. Kal. Jan. CIↃ IↃ XCVII. ut hic tempora putantur.

EPISTOLA CLX.

JACOBO BONGARSIO.

POſt reditum in Gallias tuum, Bongarſi amiciſſime, unas tantum a te accepi literas, quas mihi Geneva attulit Johannes a Wouvver adoleſcens tibi probe cognitus. facis in iis mentionem faſciculi alicujus, in quo & Joſuæ Merceri literas ad me fuiſſe ſcribis. Illum ſcito periiſſe aut necdum certe in manus meas veniſſe. quod equidem tuli & adhuc fero valde iniquo animo. Si quis enim eſt, qui Mercerum amet plurimique faciat is ego ſum. Cupio igitur veterem amicitiam, quæ mihi cum ipſo eſt connata, renovare. quod te interprete & proxeneta ſpero facile mihi futurum. Ariſtænetum ab illo editum ſcis quanti ſemper fecerim. paucula ſunt, in quibus mihi cum illo non plane convenit: vel quia ipſe erro, vel quia Mercerus ſuæ ſententiæ rationes nos celavit. Scripſi de nonnullis ad ipſum, non ut docerem, ſed ut docerer. Eam epiſtolam huic adjunxi. De bibliis Græcis & aliis libris quos donaſti mihi diſcedens e Germania ago tibi gratias quam poſſum maximas. etſi enim non unis literis id jam eſt a me factum, quia tamen eas tibi fuiſſe redditas non conſtat mihi, πάλιν ἂν καὶ πάλιν εὐχαριστεῖν tibi potius debeo, quam vel in ſuſpicionem animi ingrati venire. De ſtudiis noſtris non aliud tibi nunc dicam, niſi quod ſi privilegium a Rege potuerit impetrari, brevi multa edituri ſumus noſtræ in litteris ἐκτενείας monumenta hoc ſpondeo tibi, & mihi credas volo. Si fallo, tum me omnes Muſæ male oderint. Quòd nec dum quæ in Athenæum ſcripſimus ſint edita & rei difficultas, & pericula itinerum, & parum firma valetudo ſunt in cauſſa. Enimvero in tam arduo conatu, ſatis cito ſi ſatis bene. Sancte & liquido juro tibi me nullum unquam moleſtiorem laborem ſuſtinuiſſe. Sed ſera pœnitentia eſt cum jam in alto ſumus. Vale vir amicis-

amicissime & omnium προσφιλέστατε. Mompelii a. d. IV. Kal. Jan. CIↃ IↃ XCVII.

EPISTOLA CLXI.

JACOBO GILOTO.

BInas tuas paucis diebus, vir clarissime, accepi. Vtrisque simul respondebo hisce meis, quando ejus rei facultas data ante non est. Amoris erga nos tui constantiam imo vehementiam equidem vel in præcipua felicitatis meæ parte pono. Amari enim a Thuanis Gillotis, Pithœis, quibus vel innotuisse pretium sit operæ, quantum est? Meo certe judicio tantum, ut huic bono haut temere ullum aliud τῶν ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν sim comparaturus, nedum antepositurus. Vtinam esset in nobis aliquid tantorum virorum amore dignum, καὶ τῆς ἡμετέρας φιλίας ἑλκυστικὸν, cujusmodi nihil agnoscimus, nisi quod voluntatem bene de litteris merendi pro re forte interpretari libido est vobis. Ergo videndum mihi etiam atque etiam, ne spem vestram aut destituam aut fallam. Atque in eo sane omnis nostra dies noctesque industria occupatur. Athæneum hac fine recensuimus, & animadversionibus illustravimus, quæ si lucem aliquando, ut spero viderint, non recuso, quin de ingenioli viribus ex eo opere fiat judicium. Mitto alia quę hactenus partim inchoata, partim affecta, quā plurima, quorum nonnulla isthuc brevi sum missurus, si spes quam habeo, excitandæ hic typographiæ decollaverit. scripsi ea de re ad Amplissimum Thuanum, qui & ipse suam mihi, quæ est ipsius humanitas, operam prolixe obtulit, novissimis literis, quos ab ipso accepimus. Quod si ita accidat, ut nostri libelli necessario isthic edendi sint, omnis mihi in vestro amore fiducia erit. Vos spero id operam daturos, ut & eleganter & castigate illi edantur. sed id prius video mihi esse faciendum, ut a Rege impetrem privilegium, qua in re si tua gratia opus fuerit, suscipe, quæso te, mea causa & studiorum meorum hunc quoque laborem, ut amicum hunc meum, qui has tibi reddidit, adjuves. Is enim discedens pollicitus mihi est, se facturum diligenter omnia quo ego voti hujus compos fierem. Hoc quidem certissimum est, prius-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

priusquam id impetravero, nihil omnino lucubrationum nostrarum posse lucem videre. Iterum igitur iterumque hoc a te precibus contendo, ut ne siveris re infecta amicum meum ad nos redire. Vale vir cl. Mompel. a. d. IV. Kal. Ian. CIↃ IↃ XCVII. Peto a te per eam amicitiam, quam mihi sæpe testatus es ut, quas ad Iosephum Scaligerum scripsi, cures tuto efferendas.

EPISTOLA CLXII.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

Postquam isthinc discessi, Præses amplissime, dies nullus fuit, hora nulla ac ne ῥοπὴ quidem καιροῦ, pene dixerim, qua non ante oculos versata mihi sit jucundissima imago tui, & suavissima tuorum in me beneficiorum recordatio. Ea enim exstiterunt erga nos officia tua, nobilissimæque tuæ conjugis, ut cum eorum prædicandi, pro eo ac debeo, finem nullum faciam, mihi tamen satisfacere ipse non queam. sed enim si paria tecum me posse facere sperem ulla ratione, frustra omnino sim. ego vero non spero; neque recuso, qui tot tantisque beneficiis tibi sim devinctus, tuus esse & usu & mancipio. Nihil literarum me a te accepisse dum, qui tuas norim gravissimas occupationes, non miror. Scripsi tamen aliquoties ad te, & Lugduno & ex hoc loco, neque Deus sirit, ut meam in hoc saltem officii genere diligentiam possis merito desiderare. Regiam pecuniam D. Vicquio fuisse tandem numeratam ex ipsius literis intellexi. Miratus sum non fuisse eidem traditas ad Coss. nostros literas regias, ut de mea isthuc vocatione etiam aliunde quam ex me fierent certiores. hoc unicum est, quod me hic nunc tenet, quodque nostrarum vigiliarum editionem moratur. Scripsimus autem ex quo in gratiam cum Musis nostris rediimus, ea in Theophrasti libros de causis plantarum, quæ tibi posse probari non diffidimus. nunquam putaveramus divinum virum Cæsarem Scaligerum, quem qui non mirantur Marrucini sunt, tantum spicilegium nobis reliquisse. Si isthuc venire Deus nos voluerit, agamus ea de re cum principe nostrarum literarum ejus filio. Tuo atque illius judicio cum alias omnes nostras lucubratiuncu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

las aut ſtare aut cadere volumus, tum hanc maxime, ſed de his alias. Vale vir præſtantiſſime cum nobiliſſima uxore. Deus Opt. Max. omni bonorum genere magis magiſq; vos cumulet. Momp. a. d. VI. Kal. Jan. CIↃ IↃ XCVIII.

EPISTOLA CLXIII.

PHILIPPO CANAIO A FRAXINIS.

CVm ad hanc epiſtolam exarandam acceſſi, Præſes ampliſſime, non aliud mihi propoſitum fuit ſcribendi argumentum, quã ut Arriani promiſſum librum tibi offerrem. Sed mihi uti video non munuſculum offerendum, verum deprecanda potius venia eſt, quod poſt longam adeo exſpectationem ne nunc quidem illũ mittam. In cauſſa eſt iniquitas & anguſtiæ ejus loci, qui mihi adhuc pro muſeo eſt. Nam cum ſolutos nuper libros ubi collocem non habeam, ſuſque deque omnia perturbata ſunt, ut quæſitus mihi cum maxime [θεὸς ἐπιμάρτυρος ἔστω] ille liber inventus tamen non ſit. Atqui ego illum caſu in meas manus delapſum ante ſex ſeptem dies ſecreveram, & certo loco poſueram ubi facile cum reperire mihi futurum fuit, niſi vel tagax aliqua manus, ὃ μὴ γένοιτο, cum mihi abſtulit: vel imprudentia aut mea aut alicujus meorum illum loco movit & in aliorum turbam conjecit. Scio te pro tua ſingulari humanitate omnia conſulturum æqui boni: ſed me male habet quod tantum quotidie temporis in quærendis libris male ac ſæpe fruſtra collocem; etiam illud ægerrime fero quod præſtare quod promiſerim necdum poſſim. De ædibus ſpero, brevi proſpicietur. ſi quid futurum eſt ſcribam ſtatim ad te, quando etiam hæc levia, Præſes ampliſſime, ad tuam pertinere curam non dubito. Deus Opt. Max. & te & nobiliſſimam heroinam uxorem tuam, & omnes tuos ac tua ſervet, ſoſpitet, ſemperque fortunet. Vale noſtrũ decus. Monſpelii a. d. XII. Kal Martias ipſo natali noſtro XXXIX. ineunte, quem velit Deus ita felicem illuxiſſe, ut ad publicam utilitatem & hic vitæ noſtræ annus, & ſi qui alii futuri ſint referantur omnes. Iterum vale vir maxime. Sed non differam diutius quid noſtri judicii ſit ſuper propoſita quæſtione e Pſalmo μα. Initio ſtatim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſtatim abiiſſe videntur LXX. ab Hebræo cujus vestigia noſtri propius ſequuntur. Sed nos inpræſentiarum omittemus quid ſecuti illi ſint cum ſic verterent: ὃν τρόπον πεδίον πρασιασθῇ vel ὡς αὐλὼν πεπρασίασται. Hoc dicimus, ſenſum ex iis verbis non diſſimilem poſſe elici. πρασιάζεσθαι verbum inſolens, & quod vulgo explicant *ſitire*. nempe aliquid dicendum eſt, etiam quum nihil quod dicamus habemus. Nos ita putamus, quam recte ipſe videris, ὦ τῶν τὰ τοιαῦτα πεπαιδευμένων δεινότατε. πρασιὰ eſt area horti. πρασιάζεσθαι niſi animi fallor, eſt ἐμφατικωτάτη dictio qua denotatur hoc loco ſummum deſiderium. proprie dicetur hortus πρασιάζεσθαι qui avide curam & manum domini exſpectat. quaſi dicas, velle in πρασιὰς diſtingui, hoc eſt, coli & cura ἀξιοῦσθαι. Materia, inquiunt Philoſophi, formã naturaliter appetit. heic forma eſt πρασίασις. eſt autem hoc deſiderium vehementiſſimum animæ piæ qua fertur erga Deum* hac voce indicari. Plura poteram in hanc ſententiam: ſed nec ego ſtultus qui non meminerim intelligenti ſatis eſſe vel unicum verbum. de Pſalmo μδ΄. cum erit otioli tantillum ſcribam. Vale & me ama o puriorum Muſarum delicium.

EPISTOLA CLXIV.

DAVIDI HOESCHELIO.

MIrabar ſilentium tuum, optime idemque doctiſſime Hœſcheli: nec mirabar tantum, ſed & ne quid diſſimulem, ſuccenſebam. Eſt enim profecto vehemens omnis amor (ut meus in te) ſemper μεμψίμοιρος. Tandem accepi quas Kalend. Auguſti ad me dederas cum Lampria tuo. Cujus nomine ago tibi gratias magnas. Sed vide tuarum literarum peregrinationem: miſſæ enim ſunt ad me ex ultima fere Aquitania. neque eas videre mihi contigit ante illud ipſum ἀχαρὲς τοῦ χρόνου, quo hæc ad te ſcribo. Commodum enim, cum illæ mihi redditæ ſunt, aderat tabellarius petaſatus, qui Lugdunum proficiſcebatur. Cenſeo, hac via poſthac utaris, ſi quando volueris tuis literis me beare. Baſilii orationem εἰς τὰ ἅγια νήπια nec dum vidi: & jam a lectione tuarum maceror & crucior exſpectatione illius. Ego totos dies ſum tecum, te alloquor, te amplector.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

plector. Ita bene de ſtudiis meis es meritus, miſſa Epitoma Athenæi. Spero, σὺν θεῷ εἰπεῖν, cis dies XXV. colophonem me impoſiturũ Animadverſionibus in Athenæum, operi, Deus bone, laborioſo & moleſto. Cum abſolvero, ſcribam ſtatim, ut mihi graturleris, qui tantum pelagus in hac corporis ἀσθενείᾳ ſim emenſus. Quanquam ego, non quod volui, præſtiti: ſed certe, quod potui, bona fide. Ain tu autem? eſſe te in eo, ut Photii bibliothecam edas: o munus vere munificum! o te liberalem! facile eſt ex iis, quæ ſunt edita de illius libris, tanquam ex unguibus leonem æſtimare. Audivi ſæpe ab H. Stephano, qui nunc μακαρίτης quieſcit a laboribus, habere ſe Photium ms. integrum. Si Genevæ eſſem, eum tibi mittendo curarem. & faciam fortaſſe, nam illuc mihi neceſſario eundum erit propter uxoris dotem. Meminero tum tui, & ſi potero, referam pro Athenæo gratiam. Ad clariſſimum Velſerum ſcripſi nuper, & jam illius exſpecto literas. Vale amiciſſime Hœſcheli, & a me magnum illum civem tuum ſalvere μυριάκις jube. Scripſi raptim, Mompelii a. d. III. Eid. Martii, CIƆ IƆ XCVIII.

EPISTOLA CLXV.

EIDEM

QVas Lugdunum miſeras, ut mihi Mompelium perferrentur, doctiſſime Hœſcheli, accepi hoc ipſo die Lugduni. Hæc nunc noſtra eſt ſedes, eritque σὺν τῷ θεῷ, donec deducetur ad umbilicum noſtrarũ in Athenæum Animadverſionũ editio. Fregit enim anno ſuperiore conatus noſtros, cum hoc ipſum moliremur, ſuſceptũ παρὰ προσδοκίαν iter in aulam. Inde Mompeliũ reverſi ſcripſimus de noſtris rebus epiſtolam bene longã ad ampliſſimum Velſerum. Ne te multis morer, Regis voluntas, & amicorum conſilium impulerunt me, ut Volcis Arecomicis longum vale dicerem. Rex Lutetiam nos vocat: amicus magnus meus, vir ampliſſimus, & omni laude digniſſimus de Vic hac in urbe nos tenet, non ante dimiſſurus quam erit confectum, quod æſtate ſuperiore perfici non potuit. Dies pauculi ſunt, cum adveni, & jam Dei beneficio operis ſpecimem editum eſt. Faxit ὁ ὑπεράρρητος θεός, ut inſtitutam ſemel

editio-

editionem nihil moretur. Nostrorum nunc votorum ea fere summa est. Valde enim optamus ex hoc nostræ φιλομαθείας & erga literas propensionis testimonio fructum aliquem provenire. Characteres me absente editi sunt: recte an secus ipse judicabis: mitto enim unum tibi; alterum Velsero exemplum. Photium tuum in dies semper exspecto avidius. si Genevam nuper, ut sperabam, fuissem profectus, facile, ut puto, confecissem de exemplari Stephanico, quod pridem sum pollicitus. Quia ante non potuit, promitto sancte tibi omnia me facturum, cum illuc venero, ut voto tuo satisfiat. Sperabam, cum hæc scribebam, post unam aut alteram hebdomadem eo me iturum: & præmissa jam uxor adventum meum præstolatur. eadem curabo tibi mittendos, quos petis libros. Virgilium illum tamdiu doctis expetitum esse tandem editum isthic lubens ex tuis intellexi. Vidi nuper Lutetiæ aliquot chartas ejus Servii, qui a Petro Daniele edebatur. Ita erit plane ex ἀποείας πόρος. Liturgiæ quas ais edi, scire velim, an adjunctas habituræ sint aliquas Margunii notas. Magnam vero res literaria jacturam fecit in morte magnorum virorum, de quibus ad me scribis. Quæso autē, nos quæ tempora manent, cum sic ἐπάλληλα exstinguuntur illa lumina literarū? Nam præter nominatos tibi, obiit & Sarracenus meus, omnis virtutis rarum exemplar, ut de literis nil dicam: neque enim dubito vidisse te illius in Dioscoridem eruditissimas lucubrationes. Rem sane tristem, & veræ literaturæ amantibus lugubrem. Sed quid agemus? θεῦ ἐτελέιετο βȣλή. Ille nobis magnum virum Velserum tuum, teque cum eo, & quicunque vere Musas amant, quam diutissime servet πημάτων ἐκτὸς πόδα ἔχοντας. Vale charissime Hœscheli, & me constanter ama constanter tuum. Lugduni a. d. XIII. Kal. Apr. CIϽ IϽ XCVIII.

EPISTOLA CLXVI.

JACOBO GILLOTO.

CONstitueram, vir Clarissime, nullas ad te literas ante dare quā Athenæi animadversionibus ultimam manum imposuissem; [jam enim virtute Dei Opt. Max. opus ad umbilicum vergit] sed

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

oblata scribendi occasione paucula hæc raptim exaravi, ut scires nuperas tuas mihi fuisse redditas. Scivi ex illis, quod & prius cognitum habebam, quantæ cura tibi res meæ essent. Ago igitur tibi pro eo ac debeo gratias gratissimas: Eo quidem impensius, quod referendi spes nulla nisi verbis. sed enim impar gratiæ reddendæ sum, nec est operæ pro factis verba pendere. sed specta, obsecro te, hunc animum, qui gratus tibi videri laborat. Crimen enim ἀχαριστίας abominatur. Quod si ostensa mihi spes a Domino de Vic istuc peregrinandi, cum ille ad vos redibit, non decollabit, fruar conspectu tuo, vir clarissime, & cæterorum magnorum virorum, qui splendoris vestri lumine Galliam nostram illustratis. At Passeratium non videbo, cujus nuper audivi obitum. Næ vestra Academia vel præcipuum, nisi fallor, tibicinem amisit, quo fulciebatur. Nunc autem quis tanti viri locum occupabit? Stephani etiam nostri obitum puto intellexisti, Comelini quoque. An parant Musæ fugam ex Europa? Nam juventus ista, quæ succrescit prioribus μυστηγέταις, si quid judico, vix frugem faciet. sed de his fortasse cis paucos menses στόμα πρὸς στόμα. Quod utinam ita Deo videatur. Vale & me constanter ama. scripsi raptim Mompelii. a. d. tert. Eid. Mart. CIϽ IϽ XCVIII.

EPISTOLA CLXVII
EIDEM.

PRimum tibi peo ac debeo gratias agã, Gillote clarissime, quod tua officia adeo prolixe & humane immerenti mihi offers Quid faceres lacessitus? Enimvero bene cum mortalitate actum iri censeam, si vulgo homines eo animo τὰς χάριτας ἀπομνημόνευον, & accepta beneficia referent, quo tu bene de nobis quotidie mereris. Pace tua dixerim, vir prudentissime & consultissime, jura civilia, quoties ad me scribis, pervertis: qui meus creditor es, debitorem te fingis, & ea deinde usurpas verba, quæ mihi conveniunt, non tibi: nisi tu id agis eo consilio & fine, ut omnem mihi præripias occasionem τοῦ καὶ διὰ λόγου ἀξίως σοι εὐχαριστεῖν. Nam si tu mea verba occupas, καὶ τοὺς ἐμοὶ πρέποντας λόγους φθάνεις ἀεὶ προλαβὼν, quid superest,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

eſt, niſi ut inopia verborum ἐχεμυθῶν tacito animi ſenſu te colam, & tuum hunc adverſus me animum mirer? Erit fortaſſe olim ille dies, cum ego præſens foris verecundia quantum me tibi debere ſentiam teſtatum faciam. Geſtit ſane animus iſtuc peregrinari, & ſemel, priuſquam morior, ſummos, qui iſtic eſtis, viros affari & coram venerari, quos abſentes pridem miror. ſed mihi nondum ita propitius fuit cœcus ille Deus, ut tantum iter ſine magno rei familiaris damno poſſem conficere. Ingenue confitebor tibi, magne Gillote, meam imprudentiam. Nam qui tot annos in colendis muſis deſudem, nihil adhuc ex meis laboribus ſum conſecutus, niſi ut acceptas a patre mediocres fortunas valde labefactarem & imminuerem. Bonus pater familias non fui, neq; ante hunc diem ſolicitus unquam fui alia de re, quam ut ſpartam, ἣν ἔλαχον θεόθεν (ſic confido) pro virili ornarem. Annos ipſos quatuordecim magnam humanæ vitæ partem nulla fere mercede literas in ea urbe ſum profeſſus, quæ nunc abſentem magis deſiderat, quam præſentem fovit, quanquam ego de illa non queror, non enim amplius poterat, quam præſtabat. Nihilo tamen minus bibliothecam non pro tenuitate noſtra nobis comparavimus, cum aliter ſatisfacere diſcendi deſiderio, quo mire flagravimus a puero, non poſſemus. Ita creſcente bibliotheca & familia, etiam minuit res familiaris. Poſſem hoc non curare, qui ἀφιλοχρηματίας palmam nemini facile conceſſerim. Sed me amor in liberos, & illa ἄφατος φυσικὴ στοργὴ non ſinit eſſe ſecurum. Verum quid ago? aut quid hæc ad te? Ex his tamen intelligis, vir optime, ut tanto a tot annis peregrinandi iſtuc deſiderio percitus domi adhuc hæream. Cogit me tamen typographi inopia, ut brevi pedem domo efferrem, & ad clariſſimum optimumque virum Dominum de Vic me conferam, qui opem ſuam tuo opinor impulſu & magni præſidis a Fraxinis offert ad edendas noſtras in Athenæum animadverſiones. Itaque quod bene vertat Deus Opt. Maxim. conſtitui ante diem decimum ſeptimum Kal. Jul. accingere me itineri, ut, ſi poteſt fieri, opus illud ſtatim Lugduni edatur, aut ſi propter Græci characteris inopiam vel inelegan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

elegantiam id nequit, videbo an Lutetiam fas erit nostra deferre. Vellem certe & ita vellem, ut haut sciam an aliquid vehementius cupiam, posse scripta nostra a doctissimo Morello edi, sive Phatis. sed quis me faciat hujus voti compotem? si aliud nihil possum, characteres saltem ad te mittere constitui, cum appendice aliquot capitum hactenus ineditorum. Verum de his plura σὺν τῷ ἀγαθῷ θεῷ cum Lugdunum venero. Vivere adhuc doctissimum & ingeniosissimum Passeratium magno cum gaudio ex sermonibus Amplissimi Episcopi Monspeliensis & literis tuis ita intellexi. Deum supplex oro, servet nobis adhuc singulare illud vestræ Academiæ ornamentum. Veneror eundem μέγαν ἐν οὐρανῷ θεὸν, ut tibi Gillote μουσικώτατε omnia duit læta & fausta, καὶ ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι καὶ εἰς τὸν μέλλοντα. Vale & me constanter ama, qui tuus sum ὅλος καὶ πᾶς. Mompelii ante diem decimum tertium Kal. Jun. CIↃ IↃ XCVIII.

Si quid adhuc ista curat ὁ τρισμέγιστος ille Præses, Præsidum princeps & ornamentum, potes illi sine tuo periculo adfirmare, absolutas ante mensem & quod excurrit nostras in Athenæum vigilias nulla mea culpa tamdiu in forulis nostræ bibliothecæ delitescere. Reditum in urbem alterius magni Præsidis, quem expectari ais, ego quoque avidissime expecto. Si tibi cum doctissimo viro Iosia Mercero notitia est, oro te, significa illi, habere me paratum quod a me petit. Sed otium adhuc ad describendum non fuisse. Erit σὺν θεῷ brevi.

EPISTOLA. CLXIIX.

JOSEPHO SCALIGERO.

NArro tibi, vir illustrissime dies hic alter est, cum Dei virtute Animadversionibus in Athenæum τὸν κολοφῶνα ἐπεθήκαμεν. Si me amas, & ingenii nostri fœtus putas esse tanti, est quod nobis gratuleris. Magna enim & molesta cura liberati sumus. fateor ingenue, & semper fatebor, unum esse te, magne Musageta. cujus humeri tanto sint oneri pares. Itaque dici non potest, quam sæpe in ipsis difficultatibus incepti nos pœnituerit. Sed quid agerem? ἀναδύεσθαι γὰρ τὴν ὑπόσχεσιν pudor vetabat, fortasse ineptus. Αἰδὼς δ' οὐκ ἀγαθὴ

ἀγαθῇ κεχρημένῳ ἀνδρὶ παρεῖναι. Quicquid hujus ſit, quod publice eramus polliciti, bona fide præſtitimus. Magnum æquor ſumus emenſi: magnis tempeſtatibus jactati ſumus: naufragium ſæpe fecimus: tandem portum tenemus. Nunc illud ſupereſt, ut freti benignitate tua & amore erga nos de locis quibuſdam te conſulamus: quorum morbus fuit κρείττων τῆς ἐμῆς ἰατρικῆς. Nam quis homo natus ſperet ſe tot monſtra poſſe ſuperare? Veniam igitur ad te ſumme Scaliger, cui Deus dedit humani ingenii ἔσχατον ὅρον. Tu ſi grave non eſt, noſtra & literarum cauſſa hunc laborem ſuſcipies: dabiſque hoc mihi, ut de ſplendore nominis tui lucem fœneretur noſtrum hoc (Deus bone!) laborioſum opus. Libros tuos de emendatione temporum proſtare, ab amicis didici. Gratulor itaq; tibi, mihi gaudeo. Tu labore immenſo & inæſtimabili defunctus tandem, nunc κύδεϊ γαίεις. Ego infinita mihi incognita, ſcitu digniſſima, e denſiſſimis tenebris eruta, te docente diſcam, animo juxta diſcendi avido & grato. Atque utinam adfectum adverſus te meum officii aliquo genere poſſem tibi teſtatum facere. Scires neminem unum eſſe, qui eruditionem, virtutem & pietatem tuam religioſius colat. Vale & brevi literas a me exſpecta quæ manum utramque tibi impleant. Vale iterũ. Monſp. a. d. xv. Kalend. Maj. CIↃIↃXCVIII.

EPISTOLA CLXIX.

IOHANNI SARACENO.

RIſi, & ipſum me irriſi, cum legi tuas noviſſimas, vir doctiſſime & amiciſſime. Itane vero? ego mei nominis ſum oblitus? O literarum oblivio! quid jam igitur magni de noſtris conatibus in literis tibi ſpondeas, ſi τοιαῦτα πάσχομεν ἐξ ἀπροσεξίας. οὐ γὰρ δήπου ἐκ λήθης ἀληθινῆς. Poſſem cauſſari multitudinem negotiorum, quæ me fere ſemper diſtrahunt & ὀλίγου δεῖν obruunt. ſed malo culpam deprecari, & te rogare, ut negligentiam meam interpreteri clementer. Hoc quidem malo, oblivisci mei nominis quam tui: quod alte inſcriptũ ἐν φρενῶν δέλτοις deleri non meruit. Scripſit ad me vir clariſſimus Jugeus de itinere ad noſtram urbem. Si Domino ſic fuerit

erit visum, eo mihi proficiscendum esse necessario certum est. & jam non unis nec binis, sed ternis literis a clarissimo viro parente tuo sum illuc vocatus. Eamus igitur bonis avibus, hoc est, Deo Opt. Max. duce: sed eamus tres una: qua re nulla mihi possit esse jucundior. Vale vir amicissime, & meis verbis magni herois, quem scis coli a me religiose, uxorem nobilissimam plurimum saluta, & cæteros quoque isthic amicos meos. Scripsi raptim. Mompelii, pridie Kal. Majas cIↄIↄxcvIII.

EPISTOLA CLXX.

JACOBO GILLOTO.

ACcepi nunc ipsum, Gillote præstantissime, quas ad me ante diem undecimum Kal. April. dedisti. Beasti me hac diligentia. Nondum enim puto, cum eas scripsisti, novissimas meas tibi fuisse redditas. Quam diligenter cavendum mihi video, ne, qui omnibus rebus a te vincor longo adeo intervallo, diligentia quoque in hoc genere sinam me superari. scribam igitur quoties erit facultas, si modo per te licet ἀδολεσχεῖν. Nunc hoc tantum dicam, absolvisse me tandem virtute Dei Opt. Max. molestissimum, difficillimum & tædii plenissimum opus, animadversiones in Athenæum. si nostras nugas putas esse tanti, vir magne, gratulare quæso nobis. Multum enim sudavimus, multum æstuavimus, multum ausi sumus: nihil denique reliquimus intentatum, quo exiret hoc a manibus nostris opus vestra summorum istic virorum expectatione dignum. Quid præstiterim nescio, nec si scirem, dicerem tamen. Quid conatus sim, & qua sim usus diligentia vide. Hoc vero scio: sed plura non addam. Vereor enim Nemesin. Nunc omnis spes mea in Domino de viv, qui admolitur, ut benignitate sua fœtum hunc χαμαιῤῥιφῆ tollat, & publico donet. Vale, vir magne, & me ama. Raptim. Mompelii a. d. vI. Eid. Maj. cIↄ Iↄ xcvIII. Cum de reditu Amplissimi Præsidis Thuani intellexero, scribam ad ipsum. Scripsi etiam nuper Io. Sarrano. Puto etiam Franciscum Pithœum virum Clarissimum & τῶν μυστῶν τὰ παιδικὰ accepisse, quas nuper misi ad Dominum de Vic istuc perferendas. En erit ille un-

le unquam dies, cum ego vos hisce oculis tuebor, prope dixerim τότε μοι χάνοι εὐρεῖα χθών.

EPISTOLA CLXXI.

JOSEPHO SCALIGERO.

ATenæi Mechanica mitto ecce tibi, præstantissime Scaliger. Non dubito longam tibi visam hanc moram, homini in talibus ὀξυπείνῳ. Sed qui experiar quotidie itinerum pericula quæ & quanta sint, constitueram non ante e manibus meis illa mittere, quam tu miki viam indicasses quæ satis tuta videretur. Cum igitur Nicolaus Gillotus vir clarissimus nuperis suis literis de tua voluntate certiorem me fecisset, morem illi statim pro eo ac debui gessi: & libellum Athenæi ad D. de Vicq, qui Lugduni degit misi, rogavique ut ad Gillotum sine mora curaret perferendum. Puto illum ejusdem opera usurum cujus ipse sum usus. Commodum enim accidit ut D. de Montigni finita Synodo Lutetiam ad suos rediret, ei fasciculum commisi Lugduni tradendum D. de Viq. Nam is cum ante paucos dies Gilloti literas ad me mitteret, studiose mecum egerat, ut suæ hac in re operæ parcerem: se tui studiosissimum a Nicolao Gilloto rogatum ut curæ haberet hanc curam. Pluribus hæc tibi, κεράπιστε ἀνδρῶν, expono, ut scias me ᾗ ἐφικτὸν ἀνθρωπίνῃ προνοίᾳ sedulo cavisse, ne periret in tam longa via pulcherrimum istud nostri Thomsonis κειμήλιον. Legi eum libellum, simul in meas manus venit, avidissime: ac quoniam ei describendo otium non suppeditabat, jussi amanuensem id facere, ille vero mendas τοῦ αὐτογράφου sic multiplicavit ut vere dici posset οὐδὲν ὑγιές. Contuli equidem qua potui diligentia: sed persuasus te, qui potes hodie solus, id scriptum recensiturum, fui in eo negotio omissior, præsertim cum non esset ad manum qui figuras imitaretur ibi expressas. Audio latere alicubi Lutetiæ integrius aliquod ejus libelli exemplar. Quare, si eo me venire Deus siverit aliquando, [id esse votum & consilium magnorum quorundam virorum, non te fugit] omnẽ movebo lapidem ut illius tu mea opera compos fias. De nostris studiis scripsi nuper adfatim: atque hæc jam quarta epistola est quam

post

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

post novisſimas tuas xv. Kalend. Septemb. anni ſuperioris ſcriptas tibi miſi. Proſtare librum tuum de emendatione temporum ab amicis intellexi: ipſe adhuc videre quitus non ſum. talium enim mercium nihil huc adfertur. Lugduni σὺν θεῷ videbo. Eo enim cogito multas ob cauſſas: de quibus ſcribam inde ad te oportunius. Vale, vir maxime, & me ama. Monſp. VI. Eid. Jun. CIↃIↃXCVIII.

EPISTOLA CLXXII.

SIMONI BASTDIANO.

ME vero ita Muſæ ament, ut lectione tuarum capior, doctisſime Baſtidane. vel illud quo Athenaicas noſtras vigilias laudaſti epigramma, quam elegans, ὦ Ζεῦ quam ἑλληνικὸν, σέβας μ' ἔχει εἰσορόωντα. Si me natura feciſſet μικρόψυχον & invidiæ anguſttiis pectus mihi arctaſſet, inviderem tibi hanc tantam, tam ex facili partam τῆς ἑλληνικῆς παιδείας ἐμπειρίαν. Nos enim ſi quid in his literis ſupra vulgus ſapimus, ἐκτενείᾳ καὶ προσλιπαρήσει μεγίστῃ τῶν Μνημοσύνης θυγατέρων id ſumus ægre tandem quantulum id cunque eſt conſecuti. Tu qui vix dum ἡβάσκων longe adeo provectus es, quo per Deum eveheris antequam ætatem illam aſſequaris quæ vulgo homines negotiis maturos ſolet reddere? Non hoc dicam ut tibi blandiar, verum quia ita judico, neminem eſſe hodie tuorum æqualium mihi notum, de cujus ingenio majora ſperare poſſim quam de tuo. Crede mihi, Baſtidane eruditiſſime, οὐκ ἀθεεὶ hanc ſtudiorũ viam es ingreſſus: i modo quo te fata, hoc eſt, Dei providentia vocat. ſpondeo tibi paratã eſſe laboribus tuis palmam & ἀντάξιον γέρας. Atque utinam ejus ſponſæ quam video te tantopere ambire, rivales plures haberes τῆς ὀρθῆς παιδείας καὶ ὄντως σοφῆς σοφίας ἐραστάς. Nunc quanta ſit ſolitudo rectorum ſtudiorum vides. quo minus miror novem ſorores cum vulgo ſe ſperni viderent, tuum hoc erga ſe ſtudium probaſſe & ἴσῳ ζυγῷ te amare cœpiſſe. habes igitur quod gaudeas: nos tui amici habemus cur tibi gratulemur: Ego in his & gaudeo tuo bono & tibi ex animo gratulor. Vale amicisſime Baſtidane. Mompelii a. d. xv. Kal. Jul. CIↃIↃXCVIII. Magni Præſidis a Fraxinis reditus in provinciam cogit me iter adhuc differre.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA CLXXIII.

JACOBO GILLOTO.

EXcusationem stili tuam, Gillote præstantissime, sic accipio, ut tu illa es usus. εἰρωνευόμενος nempe ea scripsisti: simul, nisi fallor, quales a me epistolas expectaris, ἐσχηματισμένως more veterum σοφιςῶν indicare voluisti. sed da mihi quæso, ut αὐτοφυεῖ καὶ ὡς εἰπεῖν ἀσκεπάρνῳ λόγῳ tecum loqui liceat. Polire impensa cura, quæcunque scribas, præsertim autem epistolas, & de singulis vocibus ire in consilium, diligentioris est hominis; atque, ut ingenue dicam, πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν φιλοτιμοτέρου, quam ego sum, quem natura fecit, & institutio etiam ab omni ambitione quam alienissimum. Nobis a puero in votis hoc unum fuit, ut ἔμφυτον illud studium promovendæ rei literariæ quo flagrabamus, Deo & mortalium optimo ac doctissimo cuique probaremus. Quæ ad ingenii famam & pompam magis, quam ad γνήσιον αἰδέαν facere videbantur, ea semper ceu specie inani blandientia insuper habuimus. Falsus sim nec ne haut facile (οἷον νῦν βροτοί εἰσι) pronunciaverim. Ita certe esse ut dixi etiam tacentibus nobis πάσης φιλοκαλίας γυμνοὶ nostri libelli produnt nimis. Testantur & quas ad amicos scribimus epistolæ αἳ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς οἱονεὶ ἔμψυχοι εἰκόνες οὖσαι, quas scimus τῆς ὡραιότητος τῶν λόγων ἀφρόντιστοι μόνον οὐχὶ φρενὸς ἀφιείσας ποιῶμεν. Iterum igitur iterumque, vir clarissime, te oro, condones genio ingenioque meo, si tecum per literas non ἐσκεμμένος καὶ ἐσπουδασμένος loquar. Quod gratularis de animadversionibus in Athenæum ad umbilicum perductis ago tibi grates gratissimas. si Deus fecerit, ut lucem aliquando id opus videat, & tibi, vir doctissime, tuique similibus probetur, non erit cur operæ in eo positæ nos pœniteat. sin aliter eveniet, sed δυσφημεῖν & male ominari necdum nato partui nolo. Quicquid futurum sit, non exponemus eum foetum, sed θεοῦ διδόντος, alemus si valemus. Quanquam de publicatione καὶ τυπώσει nihil adhuc certi constitutum habemus. Nostra vota & tua quid nunc moretur superioribus literis διὰ πλεόνων tibi exposui. scito tamen id agere dominum Vicquium virum optimum integerrimum & θαυμασιώ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

τατον ut ſublatis omnibus longioris moræ cauſis brevi lucubrationes hæ noſtræ publica luce donentur. Quid ſit futurum abſoluta characterum nova editione ante dies ſex ſeptem inchoata videbimus, & te ſtatim certiorem faciemus. Ain tu autem ſapientiſſimos viros, illa dico Galliæ lumina, Harlæum & Thuanum, teque cum his Clariſſime Gillote, ſpem aliquam de mea iſtuc peregrinatione concepiſſe? καὶ ῥα τὸ βουλοίμην, καὶ κἂν πολὺ κέρδιον εἴη, niſi nos tenuitatis noſtræ conſcientia vetaret id ſperare. ſed mihi crede ἀφελῶς καὶ ἐν ἁπλότητι καρδίας ſerio affirmanti: neque ii nos ſumus, qui eum honorem & locum mereamur, neque ea porro nobis frontis durities ut onus in nos ſuſcipere velimus, quod ferre humeri recuſant. Noli putare ὑπὸ μικροψυχίας, quam damnant ſapientes, dici hæc a nobis, ſed quia novimus nos optime. Enimvero adſuetum & innutritum obſcuriorum locorum tenebris, tantam repente lucem poſſe ferre, naturæ ut ſcis rerum repugnat. Quare amabo vide quẽ commendas. Rapini tui viri doctiſſimi & elegantiſſimi ingenii oden magna cum voluptate legi. Feceris mihi rem gratiſſimam, ſi ejus amicitiam mihi conciliaveris. Ego amo illum pridem, & στυγῆ ἀπ' ἐμοῦ colo ex ſermonibus maxime Iohannis Pinaldi, quem memini de Rapini popularis ſui probitate, integritate & ad omnia magna εὐφυΐᾳ multa ſolitum mihi narrare. Vale Vir plurimum obſervande. Lugduni. pridie Kal. Aug. CIƆ IƆ XCVIII.

EPISTOLA CLXXIV.

EIDEM.

TAndem Lugdunum me attraxit, vir Magne, Dominus Vicquius, in cujus ædibus eram, cum hæc ad te ſcriberem. Merebatur ſane tanti viri eximia virtus, ut rebus relictis ipſum viſerem, atque hæc vel præcipua mihi fuit cauſa, cur hoc iter ſuſciperem. Nam hæreditas ſoceri, viri de literis quam optime olim meriti, non erat fortaſſe tanti, cujus gratia uxorem relinquerem, dum uxoria bona proſequor. ſed de una fidelia plures de albare, frugi hominis eſſe videtur, & ejus, qui τὸ τοῦ χρόνου ἀνάλωμα didicit æſtimare. Quando igitur ſic fata mea ferunt, ut typographo carendum mihi

ſit do-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſit domi inter meos adfectus verſanti, conſtitui, ἔαν γε ὁ θεὸς ἐθέλῃ, Animadverſiones in Athenæum prius edere, quam domum redeo, ſi modo tamen futura mihi ejus rei in hac urbe ſit facultas. Neque enim te fugit, Gillote clariſſime, quam non magnum uſum Græcorum characterum operæ Lugdunenſes habeant. ſed illis facit animus nunquam ſine honoris præfatione mihi nominandus D. Vicquius. Ille me plurimis ad ſe literis invitavit Ille me, poſtquam adveni, mira comitate & humanitate excepit. Ille etiã ſpero faciet, ut ſuperatis omnibus difficultatibus noſtra hic edantur. Deus opt. max. & illi, & vobis omnibus, qui literas amatis, tantopere velit, faxitque λοιπὸν ἔυφρονα χρόνον ἕρπειν. Vale & me ama. Lugduni. a. d. VI. Eid. Iulias. CIↃ IↃ XCVIII.

EPISTOLA CLXXV.

THEODORO BEZAE

FAcio invitus, venerande pater, quod literas Bernardini noſtri, quas ἐκ χειρὸς εἰς χεῖρα tibi tradere geſtiebam, ad te mitto. Quid me iſthuc properantem ſiſtere gradum coëgerit, & plures jam dies hic continuerit, etiam tacente me ſatis noſti: neque enim potes ignorare ſparſum de peſtilentia per urbem veſtram graſſante (quod Deus ne ſirit) rumorem; quem equidem oculis nõ ſiccis intellexi. Scis vero quam difficilis ſit noſtrarum urbium aditus venienti e loco, qui eo nomine male audiat. Non enim Germani ſumus, neque apud nos obtinet ſecuritas & ἀφροντιστία candidiſſimæ gentis. Deum Opt. Max. ſupplex veneror, liberet urbem veſtram, dulciſſimam patriam meam, & hoc & omni alio malo. Interea mitto ecce tibi, Beza σεβασμιώτατε, quas mihi Mompelio diſcedenti vir optimus & Eccleſie Dei fidelis ὑπηρέτης Bernardinus dedit. Si dabit mihi is cujus in manu ſunt omnia, ut priuſquam pedem refero, corã te poſſim alloqui, exponam tibi Eccleſiæ Mompelienſis ſtatum omnem; quod ut facerem rogatus ſum a ſeniorum lectiſſimo cœtu. Quæ tua pietas eſt & prudentia, facile intelliges non ſine graviſſima cauſa eſſe factum, quod viri pietate inſignes & τὸν τοῦ Θεοῦ ζῆλον ἔχοντες ſeniores noſtri, unum aliquem de numero veſtro in ſuã

Ecclesiam adsciscere, si vobis ita visum fuisset, toties tantoque studio sint conati. Equidem in hoc negotio quomodo sim versatus, cum mea opera Mompelienses uti vellent, ut eo facilius viro eximio Goulartio potirentur, neque tu fortasse nescis, & sciunt optime quidam e vobis. Sed dissimulare jam nullo modo possum, eam esse præstantissimæ illius Ecclesiæ conditionem, ut rem Deo gratissimam facturi videamini, si aliquam ipsius rationem habueritis. Duos in præsentia pastores frequentissima & nulli alii e Gallicanis cedens Mompeliensis Ecclesia habet: alterum admodum senem, & non suo sed ætatis vitio languentem: alterum vix dum ἡβάσκοντα & qui per ætatem episcopi locum tueri in tam illustri loco non facile possit. Gigetius vir doctissimus & nostræ Ecclesiæ ἔρεισμα σεμνότατον nunc abest. Eundem cum adest, partim studia, partim alia negotia sic occupatum habent, ut aliquando per mensem unum aut alterum vox ejus in sacra συνάξει non sit audita. Mitto nunc alia commemorare quæ seniores nostros impulerunt, vos respicerent, meq; isthuc proficiscentem orarent, suam Ecclesiam vobis etiam atque etiam commendarem. Nam Rotanum nostrũ impetrare a synodo nulla μηχανῇ potuerunt. Spes autem illa quam in Peirolo viro optimo, doctissimo & quod homo de homine possit pronuntiare, εὐσεβεστάτῳ posuerant, eos destituit. Aliter enim visum divinæ providentiæ: cujus etsi causas non semper capimus, semper tamen ἀποτελέσματα mirari & in iis acquiescere debemus. Quare obsecro te, vir maxime, per Deum immortalem & studium quo flagras promovendæ ejus gloriæ, si quid hic potes, enitere & demum perfice, ut beneficio tuo auctior apud nos sit aumerus τῶν τὰ θεῖα λειτουργούντων. Et quoniam de Goulartio post tot repulsas vel mutire nimis temerarium duco, de Manesserio quid tui judicii sit, quæso significa. Omnino opus nobis est eo viro, cujus perspecta & probata sit pietas, eruditio, & illa, quam omnes boni admirantur in tractatione τῶν τοῦ Θεοῦ λογίων, vestra simplicitas. Formicum alumnum suum nostri repetunt; sed hac tamen lege, si tuo & totius ordinis judicio hoc ipsorum consilium probetur. Hisce de

rebus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

rebus ſcripſerunt οἱ πρεσβύτεροι ad veſtrum cœtum; eaſque literas quando iſthuc ire non poteram iſtis adjunxi. Vale pater plurimũ venerande, & cum omnibus tuis, atque univerſa iſthic Eccleſia lætus valenſq; inter lætos & valentes, Neſtoreos annos imple. γένοιτο γένοιτο. Scripſi Lugduni Convenarum in ædibus maximi viri & tui amantiſſimi Vicquii. Kalend. Aug. Anno ἀπὸ τῆς Λόγου ἐνανθρωπήσεως. CICIϽXCVIII.

EPISTOLA CLXXVI.

JOSEPHO SCALIGERO.

LIteras tuas diu multumque exſpectaveram, Scaliger meum decus: cum binas fere eodem tempore Lugduni accepi. alteras uxor miſit e Volcis Arecomicis; alteras e finibus Allobrogum Goulartius noſter. Puto etiam magnificum illud tuum munus, quo me beaſti, fuiſſe meis redditum: quanquam eorum inſigni incuria factum, ut id plane adhuc non ſciam. Interea dum exſpectabam exemplar a te miſſum, aliud mihi impariens moræ etiam Monſpelii paraveram. Non enim dubitabam, ἄφατον quendam θησαυρὸν ἀγαθῶν eo in opere te propalaturum & publicaturum. Noram pridem tuorum ſcriptorum genium: ſciebam vero intendiſſe te hic nervos. quare omnia maxima & nova exſpectabam. Sed omnẽ ſpem meam & cogitationes omnes meas longe ſuperavit tui illius admirandi operis lectio. O altam rerum abſtruſarum cognitionem! ὢ βάθος τῆς γνησίου παιδείας! O ingenium plane in exemplum & admirationem natum! σέβας μ᾽ ἔχει εἰσορόωντα, eo quidem magis, quod contigit mihi, dum Lugduni otioſus agerem, tuum opus cum Baronii Annalibus, nondum mihi tum viſis poſſe contendere. Ita demum didici, veriſque argumentis ἐπληροφορήθην inter φιλαλήθειαν & gratiæ aucupium intereſſe tantum ὅσον οὐρανός ἐστ᾽ ἀπὸ γαίης. Verum de Baronio & ejus Annalibus habeo alia quæ tibi narrare cupiam ſi eſſet otium: & faciam σὺν θεῷ, ut primum ad libros me contulero. Nunc quidem cum Muſis nullum nobis commercium: nam & abſumus domo alterum jam menſem, & quando Muſeum noſtrum ſimus viſuri incertum habemus. Lutetiæ enim hæc ſcribi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

mus, cum significasset nobis amplissimus Thuanus, simul urbem sumus ingressi, esse qui isthuc proficisceretur: scriberem si quid vellem. Raptim igitur ista tibi, vir maxime, exaravi, plura cis dies paucissimos scripturus. Gestit enim animus & de studiis meis prolixe tecum agere, & caussam mei in hanc urbem adventus tibi exponere. Quod quia nunc facere non possum, tantum nunc scito, non virtute aut merito ullo unius meo, sed tuo præconio adductos esse multos præstantes hic viros, ut mihi & studiis meis factum cupiant. Eo fine Vicquius vir magnus, & tui amantissimus, cum Lugduno iter facerem Genevam herciscundæ familiæ ergo, & rumor quidam esset (non vanus is quidem) de pestilentia per eas oras grassante, apud se voluit subsistere; si qua forte iniri posset ratio nobis melius consulendi. Substiti igitur, & homini de me optime quotidie merenti morem gessi: præsertim cum vehementissime cuperem lucubratiunculas meas diversi generis publicare; quod Monspelii ne facerem Typographi penuria vetabat. Institui igitur Lugduni alteram characterum editionem, auctam aliquot capitibus ex Ms: & nostra cura paullo factam meliorem. Sed accidit perincommode ut inceptum opus cogerer deserere. Regis enim literis subito revocatus Vicquius omnino itineris hujus comitem me sibi esse voluit. Ita Lutetiam quod felix sit, hodie primum vidi: & statim magni Thuani museum ingressus, quam multa ignorarem, quam parum aut nihil scirem agnovi. Sed quid ab eo homine exspectes qui natus & educatus, semperque hactenus versatus fuerit in locis, ubi bonorum librorum vix auditum sit nomen: qua re nullus dubito quin tibi contingat ψευδομαρτυριῶν ἁλῶναι, quod literulas nostras tantopere dilaudaveris. At tu ne fecisses, & tuis illis laudibus ne nos onerasses, quas video hic esse in ore omnibus. Sed cupientem eo nomine pluribus tecum expostulare amici non sinunt. Vale igitur vir multis nominibus mihi æternum venerande, Lutetiæ ante diem IV. Non. Sept. CIƆ IƆ XCVIII. scripsi raptim ut vides & tua benevolentia fretus. Aderat Vicquius, cum ista scriberem: egit igitur is mecum ut te suis verbis, quam

officio-

officiosissime salutarem. Quantum vir ille præstantissimus te amet, & quanti te faciat, potes ex eo cognoscere quod ita vehementer mihi cupiat. nullam enim causam habet hujus tanti amoris, nisi quod nostras te esse aliquid putare nugas non ignorat. Memini etiam ejus uxorem fœminam nobilissimam & lectissimam de te multa mihi Lugduni narrare, & suam adversus te benevolentiam sæpius mihi esse testatam. Iterum vale. Athenæi μηχανικά, puto, accepisti. de Zonaræ Lexico subirascor tibi. Sic enim id petis a me, quasi diffideres daturum si possem. Te ne id de me potuisse cogitare? facis mihi magnã injuriam, testor Deũ. Videbo igitur quid possit fieri, & si ulla μηχανῇ possum, statim id curabo ad te mittendum. Volo tamen, scias, nondum mihi visum τοῦ μακαρείτου Stephani bibliothecam: non dico ab ejus obitu: Sed omnino invisam esse eam nobis. tanta fuit in optimo sene ἀναρμοστία τῶν τρόπων.

EPISTOLA CLXXVII.

EIDEM

Athenæi μηχανικά tandem fuisse tibi reddita ex novissimis, quas mihi clarissimus Gillotus reddidit, non mediocri cum meo gaudio intellexi. Erã enim de eo fasciculo nonnihil sollicitus. Assentior autem tibi, vir præstantissime, non respondere figuras in eo libro descriptas autoris verbis. suboluerat hoc & nobis cum leviter illas inspiceremus, & cum descriptionibus Athenæi contenderemus. Constitui die crastini clarissimum Servinum adire, & illius exemplaria diligenter tractare. Si quid erit auribus tuis dignum, faciam te ut id quamprimum scias. Non dubito quin facile sit tibi futurum, si putaveris esse tanti usum eorũ codicum ab ipso impetrare. Est enim, quod tu, credo, non nescis humanissimus vir, harumque literarum juxta amans & peritus. Si mihi in hac urbe diututnior futura esset mora, & tibi rem gratam facturum me putarem, vel descriptum mea manu tibi mitterem, quicquid adhuc superest in Doctorum bibliothecis, quod te videre tua intersit. Tu modo vide, quid tua gratia me vel hic, vel ubicunque tandem locorum sim futurus, velis præstare. Nam de Zonaræ Lexico, si modo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

modo quod optas ἐκ τῶν ἀδυνάτων non fuerit, jubeo te ſecurum eſſe. Simul Genevam venero, agã ſerio cum affine Paulo Stephano, ut liber ſtatim ad te mittatur. Omnino eundum mihi illuc eſſe video, vel Herciſcundæ familiæ cauſſa, vel ut animadverſiones in Athenæum liberali tandem manu aſſerantur, & publici juris aliquando fiant. Infelicem hercle partum, qui ſuum parentem diuturnis adeo ærumnis cruciaverit, & lucem tamen videre non queat. ſed quid eo nobis ſit faciendum viderimus, poſtquam de loco futuræ deinceps habitationis aliquid certi conſtituerimus. Certiſſimum eſt Regis voluntatem hanc eſſe, ut relictis Arecomicis Volcis Lutetiam migrem: an & τῶν περὶ αὐτὸν ea ſit voluntas, anceps adhuc animi pendebam cum hæc ſcriberem. imo vero amici mei qui id optant vehementiſſime, ii ſunt qui exitum negotii hujus ſolliciti exſpectant. Nam ipſe qui ut hoc contingeret neque ſperavi, neque optavi unquam, ἐπ' ἀμφότερον καθεύδων, iter ad meos poſt diem tertium, faciente Deo, inſtitutum hoc mihi certum & ἔμπεδον. Neque enim Deus ſivit, ut ingenium meum aulicis artibus velim accommodare. ἀφρήτωρ ille mihi, ἀθέμιστος, ἀνέστιος qui natus ad majora, eo tamen ſe dejicit. Egone ut regiorum γαζοφυλάκων aditus colam & limina teram? τότε μοὶ χάνοι εὐρεῖα χθών. Noſti tamen quomodo hic vivatur & quibus difficultatibus ad reginam pecuniam perveniatur. Vidi quæ de ea re ſcripſiſti ad ampliſſimũ Thuanum. miratus ſum vehementiam tui erga me amoris, & ſummam prudentiam. ſed τούτων ἅλις. Manilium tuum exſpectari a me ὡς προθυμότατα ſcito. Sed hæc alias, atque utinam, o iterum iterumque utinam, aliquando de iſtis præſens tecum vel pauciſſimas horas poſſem fabulari. Eſſet mihi id χάρμα πάντων χαρμάτων ἀντάξιον. Vale & diu feliciſſime vive decus unicum literarum & omnis eruditionis. Lutetiæ Pariſiorum Non. Oct. CIƆIƆXCVIII. Heri deduxit me clariſſimus Nicolaus Faber in eum pagum, ubi educatur Princeps Condæus, magnæ ſpes altera Romæ. Poſt prima ſalutationis verba, quæſivit a me princeps, numquid ſcirem quomodo valeret Scaliger, quid nunc ageret: an reditum in Galliam cogitaret.

Tantum virum non debere abesse Gallia. Hæc ille & similia his alia, vultu eo & gravitate tanta, ut plane admirationi sapientia hæc ante amos veniens mihi fuerit. Ego illi spopondi, facturum me ut scires in ipsius animo esse illustre tuum nomen inscriptum. Libri quos scribis inaudisse te haberi eos a clarissimo Servino, inspecti mihi sunt hoc ipso die. duo sunt satis grandia volumina autores varios rei militaris continentia; hi sunt Æliani τακτικά, Onosander, Julius Africanus, Athenæus, Ctesibius, Bithon, Vrbicius, & aliquot alii. Libris Mechanicis adjectæ figuræ, eæque pictæ variis coloribus. Qui libros illos diutius tractarunt negligentissime scriptos esse affirmabant. quod & mihi raptim aliquid legenti est visum. Cæterum non Servini sunt ii codices, sed Regis. pertinent enim ad Mediceam Catharinæ nostræ olim reginæ bibliothecam. Hæc volui nescius ne esses. Vale, magne Scaliger, & me constanter ama, vere & animo tuum κτήσει καὶ χρήσει.

EPISTOLA CLXXIIX.

EIDEM.

SVb ipsum discessum meum ab urbe hæc ad te scribebam, magne Scaliger, cum biduo ante longissimam epistolam tibi misissem variis de rebus, quam amplissimo Thuano tradidi. Egi tecum iis literis variis de rebus. Nunc unum hoc a te peto, ut nobilissimum hunc adolescentem, bonum bonis prognatum, cum præceptore ipsius doctissimo & tui observantissimo Paludio, hilari vultu excipias. Etsi ab omni ambitione absumus Dei beneficio ὡς πορρωτάτω, hoc tamen a te contendimus precibus ambitiosissimis. Tua unius est, magne Scaliger, amicitia qua glorior. neque parvum beneficium te mihi tribuisse judicabo, si tuæ erga me benevolentiæ aliquam significationem hisce dederis. Vale, meum μέλημα. Lutetiæ Parisiorū in ipso abitu & reditu ad meos. VI. Eid. Oct. CIↃ IↃ XCVIII. ignosce amabo festinationi.

EPISTOLA CLXXIX.

JACOBO GILLOTO.

NEque Lugduni tantum habui otii, ut tecum, Vir præstantissi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

me, per literas possem loqui, neque nunc multo major ejus copia est, sed penitus ἀπροσηγορία apud te uti prope religio sit. Indignus sim ea, quam mihi toties demonstrasti benevolentia, si ullam prætermisero occasionem testandi animi mei adversus te grati. Habeo etiam quod rogem te μέγα τι, ut apud maximum & illustrissimum virum D. Harlæum Præsidum principem in gratiam me ponas. Multum tibi debuero, si tua opera hoc fuero assecutus, ut vir tantus benevolentia sua non indignos nos esse judicet. si dederit Deus Opt. Max. dabo operam, efficiamque adeo omni genere observantiæ, intelligat ὁ δαιμόνιος ἐκεῖνος ἀνὴρ quantus sim virtutum ipsius & meritorum in patriam admirator. sed hæc alias σὺν γε τῷ θεῷ. Vale doctissime Gillote, & me amare perge. Scripsi Mompelii Nonis Novemb. CIϽ IϽ XCVIII.

EPISTOLA CLXXX.

JOSEPHO SCALIGERO.

NOn si mihi δέκα μὲν γλῶσσαι, δέκα δὲ στόματα essent, possem tamen satis exprimere tibi quibus incesserim lætitiis, cum binas tuas eodem tempore, præstantissime Scaliger, accepi. Aliis quid soleat evenire cum tuas literas legunt, non scio: equidem ita semper affici earum lectione soleo, ut ei voluptati qua tum fruor nullam possim comparare. Utinam propius a te abessem nulla dies abiret, qua non id studiosè agerem ut tuas elicerem. Nullum huic nectar, nullam Ambrosiam contulero. Sed de nostra migratione ex his locis, quæ nunc maxime erat in spe, scribam ad te σὺν θεῷ alias. Nunc scire te hoc volo, legisse me per hos dies libros Theophrasti de caussis φυτῶν, paullo diligentius. Visus sum non pauca in eum scriptorem emendare, quæ divino viro, τῷ τρισμεγίστῳ tuo parenti, fecerunt negotium. Sed cum ille δαιμόνιος ἀνὴρ in suburbano suo, grassante pestilentia, eos Commentarios conscripserit, mirandū non est si quid ipsius diligentiam fugerit. Equidem qui omnia illius demirer, id tamen opus præcipue ὑπερεπαινεῖν soleo. Hunc animi mei sensum esse, hoc judicium, faxo omnes intelligant, si quando illa edemus, quæ nuper in eum præstantissimum scriptorem exarare cœpi. Sed testor μέγαν ἐν οὐρανῷ θεόν, non aliter de ejus lucubra-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tiunculæ editione me esse cogitaturum quam si tibi ita placere intellexero. Si dabit Deus, ut Lutetiam aliquando veniam, & tu nostras nugas putabis esse tanti, mittam ad te quæ in hoc genere sumus meditati. Tu eris, si tanto honore nos dignatus fueris, nostrorum scriptorum non solum κανὼν, sed etiam κόπις. Atque ego non dubito fore plura relinquendis tollenda. Sed bene mecum agi putabo, si meorum aliquid fuerit, quod judicio tuo stet. Accidit autem mihi, ut recreandi animi caussa fessus ex lectione subtilissimorum philosophorum Theophrasti, & tui parentis, Ciceronis ad Atticum epistolas in manus sumerem. Spes mihi facta codicis cujusdam non pessimi; quæ spes si non decollaverit, audebimus & nos nostras divinationes publicare : quando uti video, omnia nunc omnibus licent. Sed abutor patientia tua. Vale igitur, vir summe, & epistolæ hujus atq; omnium mearum inelegantiam & ἀμουσίαν boni consule. Non enim quia te parum revereor, sic scribo ad te αὐτοσχεδιαστὶ καὶ ἐπισεσυρμένως: sed quia diligentius & elegantius aut non possum aut nescio. Vale iterum. Monspel. a. d. VI. Kal. Jan. CIↃIↃXCVIII.

EPISTOLA CLXXXI.

EIDEM.

Literis Regis Lutetiam vocatus, vir præstantissime, Arecomicos Volcos reliqui ante menses duos & quod excurrit. Erat animus Parisiorum τὴν μεγάλην πόλιν revisere, eoque familiam & bibliothecam meam trahebam. Posteaquam Lugdunum veni, sententiam mutare coegit amplissimus nostrique amantissimus Vicquius. Is nobis manum injecit & Regis adventum in hac urbe atque adeo ædibus suis præstolari jussit. Igitur, quod bene vertat, non ante Lugduno proficisci constitui, quam editum fuerit nostrum in Dipnosophistam opus, cujus editione, priusquam instituerem, Genevam necessario excucurri. multa me illuc vocabant, sed nihil æque ac spes videndi Bibliothecæ reliquias. Etsi pars magna illius periit non uno modo; reperi tamen in iis quæ supersunt multa eximia, καὶ τῶν οὐκ εὐπορίστων. At Zonaræ quod petebas Lexicon non in-

ventum est. Dolui vehementer duplici nomine: & quia poteram ejus libri lectione ignorantiam minuere, & quia adempta mihi facultas tibi gratificandi. quo nihil mihi, dum terras colam futurum est unquam jucundius. Quas misi ad te περὶ τριμηνιαίου χρόνου, an acceperis nescio. Ego nullas a te jam diu. Itaque desiderio illarum scito me tabescere. Absoluta editione libri hujus, quid nobis futurum sit θεοῦ ἐν γούνασι κεῖται. Lutetia rumores afferuntur in dies magis turbulenti. Dici non potest quam ἐνδιάθετον, quam ingens sit odium τῶν ἑτεροδοξούντων τὰ περὶ τῆς θεοσεβείας. Itaque nisi vanum augurium est sapientum omnium, nondum Gallia nostra malis defuncta. Sed βλάσφημα mitto. Dum hic erimus, quasi in specula positi καραδοκήσομεν τὸ μέλλον. Quicquid futurum est nobis, faciemus te ut scias. Amplissimus Vicquius te salutat, gloriæ tuæ favens si quis mortalium. Vale, vir illustrissime, & me ama, æternum tuum. Lugduni a. d. xv. Kal. Majas. CIↃ IↃ XCIX.

EPISTOLA CLXXXII.

DAVIDI HOESCHELIO.

GEnevam tandem veni, & quem petis librum, amicicissime Hœscheli, vix quidem, sed tamen inveni. Duo sunt grandia ἱκανῶς volumina magnam partem manu τοῦ μακαρίτου H. Stephani scripta. Egi cum Paulo Stephano fratre, ut ea curaret ad te perferenda, neque dubito facturum. Videar male de te sentire, si te nunc orem, ut de Stephano quam honestissime loquaris. scio quanti illum tu feceris: & scio, quibus moribus tu sis. Sed monet me improbitas quorundam, quibus video propositum esse de illo viro detrahere, & manes illius violare. Equidem hominis morositatem excusatum non ibo: postrema etiam quædam illius scripta vellem non scripta. At enimvero quis mortalium suis nævis caret? Quid? nonne ὁ μακαρίτης ἄλλοισιν ἐσθλοῖς facile τόνδ' ἀπωθεῖται ψόφον? Quantus ille vir fuerit in literis, si nesciebā ante, potui adfatim discere ex iis, quæ reperta sunt mihi in bibliotheca καὶ φιλομαθείας καὶ πολυμαθείας prope incredibilia monumenta. Næ iste, qui nuper tam multa de optimo sene blateravit, & apud Belgas edidit, indignus est, qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Stephano matulam præberet. Sed contineo me, & oro te etiam atque etiam. excuſes me apud doctiſſimum Velſerum, quod nullas nunc ad ipſum mittam. Scripſi iſta occupatiſſimus, Lugdunum repetens, unde ſtatim ad vos ſolita via ſum ſcripturus θεῶ γε διδόντος. Agam tum tibi gratias & ampliſſimo Velſero pro miſſo libro. Etiam quid de tuis eruditiſſimis emendationibus ſentiam ſcies tum ex me. Hoc interea, diu eſſe, cum Græcorum Bibliorum editionem cogito. **** Vale amiciſſime vir. Magnum Velſerum a me ſaluta ὡς προθυμότατα καὶ φιλοφρονέστατα. Genevæ a. d. XI. Kal. Majas novo ſtylo. CIↃ IↃ XCIX. Egit mecum his ſcriptis Paulus frater, ſignificarem tibi, ſe & Photium & Teſt. B. noviſſimæ editionis, & quicquid aliud fuerit libitum tibi, ei traditurum, cui hoc negotium mandaſſes. Liber eſt, ut ſcis, λόγου ἄξιος, nec niſi perſpectæ fidei homini committendus: Photium dico.

EPISTOLA. CLXXXIII.

EIDEM

AGnovi manum tuam in eo, quod ad me miſit magnus Velſerus, magno munere. Ago tibi, optime & doctiſſime Hœſcheli, gratias. Conabor etiam aut hoc aut ſimili modo ἀντευεργετεῖν, ſi ulla erit facultas. De Photii exemplari ſcribam ad Stephanum Genevam. Non dubito præſtiturum illum, quod promiſit: & puto jam id factum. Laertium ipſe mittam. Onoſandrum hic non invenio. Acta Concilij Niceni edita audio, ipſe nec dum vidi. habeo ſcriptum manu exemplar, quo ſi lubet uti, e veſtigio illud ad te mittam. Opus noſtrum non multum adhuc promotum, ſed id nulla mea culpa. ſimul erit editum, ne dubita iſthuc volaturum ad te unum exemplar. Si ingenium in nobis deſideraturus es, candorem certe deſiderabis nunquam σὺν γε τῷ θεῷ. Appini Illyrica fac legamus quam primum beneficio tuo Græce. Immortali beneficio Muſicum omnem cœtum obſtrinxeris. Sed amabo, gaudio noſtra differre noli: ſpecimen, quod miſiſti, ſalivam movet, &, ut tibi aurem vellam, admonet. De filio tuo cogitabo, & ad amicos Genevenſes ſcribam. Si ego iſthic degerem, filium meum, chariſ-

 ſimum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſimum mihi caput, tuæ fidei concrederem, ut tu tuum meæ. Proximis literis plura ea de re, velit modo ὁ ὑπεράῤῥητος θεός. Vale optime & doctiſſime Hœſcheli, & tuum Caſaubonum conſtanter ama. a. d. III. Eid. Jun. CIƆ IƆ XCIX.

EPISTOLA CLXXXIV.

JOANNI MEURSIO.

GRatiſſimæ mihi, eruditiſſime Meurſi, literæ tuæ fuerunt. Poſtquam venere primum in meas manus lucubrationes tuæ, nunquam ex eo deſtiti & amare te, & favere naſcenti famæ tuæ. Multos habes, ſcio, qui tibi cupiant, & ſpei tuæ omnia fauſta ac læta a Deo Opt. Max. precentur. Sed, mihi crede, eorum qui te plurimũ diligunt, & tuos in literis conatus magni faciunt, nemini nos concedere. Vellem paullo citius epiſtola tua mihi fuiſſet reddita. Inſeruiſſem libenter in locum ſuum tuam illam notam, cujus me admonuiſti. Non enim dubiũ mihi eſt, veram eſſe tuam de Athenæi loco ſententiam. etſi fateor ingenue, priuſquam eſſem a te admonitus, ejus mihi in mentem non veniſſe. Si habes ſimiles huic alias obſervationes, feceris mihi rem gratiſſimam, ſi eas mecum communicaveris. Sed maturato eſt opus, ſiquidem aliquid miſſurus es. Jam enim noſtrarum aliqua pars edita eſt. ſed quia grandiuſculum eſt opus noſtrum, non poteſt ante vernas nundinas Francofordienſes finis illi imponi. Itaque licebit tibi, ſi voles, reſcribere. Quæ ſuis locis non adnotavero, tua meaque in diatribam unam conjiciam. Vale, mi Meurſi, & parentem tuum a me ſaluta. Lugduni Convenarum, VI. Kal. Aug. CIƆIƆXCIX.

EPISTOLA CLXXXV.

JOSEPHO SCALIGERO.

QVas ad me pridie Nonas Majas dediſti, præſtantiſſime Scaliger, ante paucos dies accepi. Tibi cum illas ſcriberes, nondum, ut video, fuerant redditæ, quas ſcripſi ad te ſimul ac in hanc urbem appuli. Nunc cum te illas exiſtimem accepiſſe, de meis rebus plura narrare ſuperſedebo. Scripſi enim poſtquam huc veni non ſemel aut iterum, ſed ſæpius, teque de omnibus feci certiorem. Ac con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

consilium quidem approbent οἱ κρείττονες. Cæterum de itinere Parisiensi jacta alea est. Sed nos adhuc detinet hic suscepta & inchoata Animadversionum in Athenæum editio. Ejus consilii autor mihi Vicquius qui singulari amore nos complexus id sedulo agit, ut otium tandem & præsidia ad vitam necessaria Regis munificentia nobis præstet. Lutetiæ fore nobis assidue cum iis incommodis luctandum, quæ sapientissime & γραφικώτατα ob oculos mihi ponebat novissima tua epistola, etiam ille vir prudentissimus dudum prævidit, meque admonuit. Sed putat idem satis futurum mihi ab omnibus periculis cautum, si impetrari a Rege potuerit, ut liber a docendi munere, eo stipendio fruar, cujus nuper cum in aula essem spes mihi facta. Nam de quæstorum fastidio, quamdiu ipsi nostra futura sunt curæ, non est fortasse cur multum sim sollicitus. Magis me illa pædagogorum μορμολυκεῖα terreant Parisiensia. Nam si quod est omnino genus hominum, a quibus plurimum mores nostri dissideant, illud profecto est. Scis porro neque amicitiæ ullum esse glutinum validius quam morum similitudinem: neque item ullum odiorum incentivum aut stimulum acriorem studiorum & morum dissimilitudine. Possem tibi narrare lepidam historiam quæ Lutetiæ accidit cum ibi essem: ex qua intelligeres quo supercilio isti δοκησίσοφοι me exceperint. Sed esto id alterius epistolæ argumentum. Ridere enim nunc non vacat: etsi non possum abstinere, cum venit in mentem, qua vultus tristitia pædagogorum Apollo jusserit me si se vellem videre, ad se accedere. Cum imperio paruissem & ad fores accessissem ecce aliud ἐπίταγμα, ascendere in Manlii hujus museum: quod semper meminero tegulis fuisse proximum. Veni igitur & vidi tandem quem hodie plurimum miratur Parisiensis juventus. Quid ego tibi nunc commemorem sermones se & sua solum mirantis, aliena autem omnia fastidientis? Monstrata est nobis incredibilis librorum edendorum copia; quibus omne scibile contineretur. alii foruli commentarios in libros juris civilis continebant: alij Romanæ ἀρχαιολογίας locos communes sic elaboratos, ut nihil pote melius: alii interpretatione

præ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

præcipuorum Aristotelis librorum: sed omnium capacissimi fuere qui capiebant magistri hujus dictata in optimos quosque Scriptores Latinæ Græcæque linguæ: quæ ille ajebat annorum viginti spatio confecisse & de superiore loco suis dictasse. Nam Pythagoræ carmen & Martialem, quæ duo sola opinor sunt adhuc ab eo publicata, aliud agenti sibi juveni excidisse: neque se illa pro suis jam agnoscere. Toto genere διαφέρειν quæ lateant in scriniis, tunc demum publicanda, cum omnes Docti suos errores publicaverint. Hanc enim iste curvorum corrector gloriæ suæ segetem habet. Affirmo tibi nullam ab eo ἀκρόασιν prius finiri, quam aliquoties vapulaverint Scaliger, Lipsius, & [quod ego in præcipua gloriæ parte pono] Casaubonus. Delata sunt ad me dictata quædã illius. inveni toties erroris argutum Suetonii novum interpretem, ut non mediocriter gloriari soleam, nos quoque cirratorum esse dictata. Hæc sunt ingenia pædagogorum Parisiensium, a quibus jure scribis mihi esse cavendum. Postquam erit opus nostrum editum, quid nobis futurum sit viderimus. Vtemur autem tuo consilio: quod non minus prudens esse, quam tua scripta sunt erudita, sæpius sumus experti. Amorem vero tuum in nos summum esse dubitare non possumus. Hunc tu mihi obsecro te serva constanter. Ego tuam βαθύτητα & omnium virtutum πανοπλίαν religiose colam semper, dum spiritus hos reget artus. Vale Lugduni Convenarum VI. Kal. Augusti. CIϽ IϽ XCIX. Manilium tuum edi, fama ad nos pertulit. audio etiam orationes tui patris a te editas nuper. Lugdunenses mercatores negabant vidisse adhuc. Vtinam posses efficere, ut omnia semonis illius, qui te sibi simillimum ἔφυσε opera in unum collecta ederentur. Nactus sum in Gallia Narbonensi consultationem quandam illius super partu qui dicebatur Septimestris, edito a Maloscata nobile fœmina. si non vidisti repertam in illius bibliotheca, curabo describendam, ut ne solus his lautitiis fruar. Vicquius tui nominis studiosissimus te salutat amantissime: scripturus ad te si licuisset.

EPISTO-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA CLXXXVI.

GVITARDO RATAEO.

AMplissime præsul, diuturni silentij & cessationis ab officio scribendi da quæso veniam serio petenti. Causam non prætexam, ut fieri amat in talibus, otii inopiam, argumenti penuriam, & id genus. Quare etsi vere possem προφασίζεσθαι, malo tamen culpam semel agnoscere & deprecari. Tu vero de me quidvis tibi persuade; modo ne obrepsisse animo nostro oblivionem aliquam putes tui adversum me meosque amoris. μὴ τοῦτο φίλον Διὶ πατρὶ γένοιτο. Vivet vigebitque in animo nostro jucundissima tui & virtutum tuarum recordatio, dum terras colemus. Perge modo, Præsul clarissime, nos amare: non quia admodum mereamur, sed quia convenit constantiæ & commodissimis moribus. quos si quis qui novit & non amat, is mihi sacer est atque intestabilis. Ceterum qui has tibi redditurus est, unice mihi commendatus a Baudio, ut tibi porro a me commendaretur. En illum tibi trado in clientelam: simul oro te, gratia tua dignum putes, quem eruditus adeo vir tam sollicite commendet. Vale præsul amplissime. Lugd. Conv. a. d. VI. Eid. Sept. CIƆ IƆ XCIX.

EPISTOLA CLXXXVII.

JACOBO LECTIO.

EX literis uxoris intellexi, Lecti sapientissime, magnum prioribus tuis in nos meritis cumulum superioribus diebus esse additum a te, cum nupera illius negotia confecisti. Quantum video plus illa tibi debet quam mihi, qui dudum renuntiavi omnibus id genus curis. At tu qui illas tua cura es dignatus quantũ me tibi devinxisti? Parum fuit tibi quod me ac meos veteribus beneficiis plurimis tibi obstrictos pridem teneres, nisi huncillis colophonem imponeres. Ago tibi, vir amicissime, quantas possum maximas gratias, teque etiam atque etiam oro, persuadeas tibi nil me optare magis, nihil a Deo Opt. Max. ἐκτενέστερον expetere, quam ut det mihi συγγηράσκειν tecum, o amicorum amicissime, & urbi vestræ ἐγγηράσκειν, non inutilem reip. literariæ, cui me genius meus con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſecravit. En unquam erit ille dies, cum ego iſthuc redibo nunquã poſtea emigraturus? Sed rerum noſtrarum ſtatum noſti. Adhuc velim nolim tam optato bono carendum mihi eſt. adhuc obfirmandus animus eſt & perferendum tui deſiderium: quo equidem in dies crucior magis ac magis. Amici noſtram moram increpantes, Lutetiam nos conviciis vocant. Libri quem noſti inſtituta editio ſic procedit lente, ut ex dolore ejus rei cani quotidie mihi naſcantur in capite. Et revera, mi Lecti, ſeneſcimus, cum interea uxori chariſſimæ & ſuaviſſimis liberis proſpicere nondum incepimus. Sed faciemus poſthac, volente Numine. jam enim ſerio illa cura animum eſt meum. Verum ὁ ὑπεράγαθος καὶ ὑπεράρρητος Θεὸς ὄψεται, quem oro ſupplex, te ſervet cum omnibus tuis, & beneficiis cumulet. Vale & me ama. Lugduni Convenarum a. d. XV. Kal. Oct. CIϽ IϽ XCIX.

EPISTOLA CLXXXIIX.

DAVIDI HOESCHELIO.

ACcepi, quod miſiſti munus οὗπνοσοῦν ἀντάξιον, clariſſime Hœſcheli. Obtuli etiam magno Vicquio quod miſeras exemplar. Agimus tibi grates gratiſſimas: relaturi animo lubentiſſimo, ſi qua ſe offerat commoditas. Dudum eſt, cum egit mecum Vicquius, viderem, ſi quid eſſet in bibliopolijs Lugdunenſibus, quod Muſarum patrono Velſero tibique gratum futurum putarem. Vellet ſe benevolentiam ſuam erga vos ambos teſtificari vobis. Nihil adhuc reperi oculis veſtris dignum. Jacent enim hic literæ. ſi quid deſideraveritis, quod hic reperiri queat, facite, ut ſciamus. Atque hoc, ut Velſero ſignifices, velim. De editione inſtituta pridem operis noſtri ſcripſi nuper ad te, & nunc quoque ad Velſerum ſatis multa. Adhuc paucorum menſium mora mihi operiſque noſtris concedenda. De Photio ſpero Paulum Stephanum, quod toties eſt pollicitus, jam præſtitiſſe. Illyricorum verſionem nullo negotio poteras addere, vir doctiſſime: ſed alia videlicet moliris majora, quibus abſolvendis longos tibi annos & feliciſſimam vitam a Deo Opt. Max. quotidie precor. Vale optime Hœſcheli. Lugduni VI. Nonas Octob. CIϽ IϽ IC.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA CLXXXIX.

FRIDERICO LINDENBROGIO.

CVm ante mensem, opinor, tuæ mihi sunt redditæ, in quibus tuum nomen non erat adscriptum, venit quidem mihi in mẽtem non semel, esse alias a te profectas. quia tamen subverebar, ne vanus conjector essem, a scribendo supersedi. Nunc cum auctorem te illarũ profitearis eo schedio, quod modo traditum est, nolui committere, ut officium meum in scribendo diutius desiderares. Scito autem, postquam semel relicta Geneva pedem in Gallia posui, ne γρῦ quidem literarum a te ad nos pervenisse. Quas dedisse ais Servino, nullus vidi, & miror quid illis factum. Librum etiam illum, cujus facis mentionem, neque recepi, neque in ullo Lugdunensi bibliopolio invenire potui. Cupio tamen mirum in modum videre; ut qui omnia tua plurimi faciam. Igitur nisi grave est, sitim hanc meam quam primum seda. Nos in editione Animadversionum in Athenæum toti nunc sumus. est enim & longum & molestum opus. Sudavimus in eo plus satis. Fidem credo & diligentiam καὶ φιλομάθειαν nostram omnibus bonis & æquis viris probabimus. Vulgus istud imperitum quid sit judicaturum, οὐ φροντὶς Ἱπποκλείδῃ. Habemus alia prope dixeram ψαμμακοσιογάργαρα per hos annos nobis instituta aut consummata. Sed de ijs, absoluto quod nunc in manibus est opere, viderimus: imo potius ille ὄψεται, qui διὰ πάντα κυβερνᾷ. Historiæ Romanæ scriptores οἱ μετὰ Τράγκυλλον in manibus nostris hærent adhuc. Si tu aut alius tibi similis anteverterit, habebo gratiam. Tu quid moliaris, fac me ut sciam. Vale. Lugduni XVI. Kal. Novembr. CIƆ IƆ IC.

EPISTOLA CXC.

DAVIDI HOESCHELIO.

QVam gratum mihi fuit munus a te missum accipere, clarissime Hœscheli: tam fuit molestum intelligere, quæ scribis de Photio. Itane affinis meus nullis meis precibus potuit exorari, ut sine ambagibus librum illum tibi utendum concederet? Non hoc ille mihi promiserat, cum eo nomine jure meo cederem in mul-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tis, quando ſoceri familiam ante paucos menſes heredes herciſcerent. Quia ſocer inteſtatus obiit, quadrans omnium τῶν ἐκ μεγίστης πότε περιουσίας ἔτι ὑπολιπόντων, ad uxorem pertinuit. Ego veneratione domus Stephanicæ motus, renitentibus omni ope atque opera coheredibus, effeci, ut omnes manu exaratos codices Paulus Stephanus præciperet. Gaudebam in ea domo, quæ literis aliquando tantum profuiſſet, remanere inſtrumenta bene merendi de iis, qui publicam reipublicæ literariæ utilitatem procurarent. Sperabam nihil in ea re difficultatis futurum ſi aut ego, aut alius, qui uteretur me interprete, libro aliquo vellemus uti ex ijs, quos ipſe illi conſervaſſem. Nominatim de Photio tibi mittendo millies inter nos convenit. Hæccine data fides? Sancte juro tibi, iniquiſſimo animo hoc me ferre. Die craſtina, favente Deo, per literas cum ipſo expoſtulabo, & faxo ſentiat graviſſime commotum. Mea certe culpa hic nulla eſt: qui nihil non feci, ut voluntati tuæ fieret ſatis. Redeo ad eximium illud tuum munus, cujus nomine ago tibi gratias, quantas poſſum, maximas. Sed quid ego tibi pro aſſiduis tuis donis rependam? quod ἀντίδωρον? Noſtri bibliopolæ hic præter rituales libros nihil. Pindari nuper editi exemplaria duo habeo: alterum tibi, alterum Velſero τῷ πάνυ deſtinatum eſt. Sed in iis nihil quicquam invenies, cur vadimonium deſeras. Profecto ſi fuiſſet aliud ad manus, quod mitterem, iſtud non miſiſſem. Opus noſtrum Dei beneficio non ſegniter perficitur. En erit ille dies, cum ab iſto improbiſſimo labore conquieſcam? Mihi crede, optime Hœſcheli, tædet jam nos laborum. Quæ de Lexici editione nuper ſcripſiſti, grata mihi. Perſuaſus ſum nihil unquam a te profecturum, quod reipublicæ literariæ utile non ſit futurum, & tibi honeſtum. Vale vir eruditiſſime, & ſi me amas, magno Velſero meis verbis ſalutem dices quam amantiſſime. Vicquius meus abeſt nunc domo, a Rege juſſus cum Legatis Sabaudi de pendente apud Pontificem Maximum lite Salutiana tractare. Ejus nomine ago tibi gratias, & ſtudium ipſius tibi ac nobiliſſimo Velſero bona fide offero, ſi quid eſt, quod veſtra amborum cauſſa poſſit.

Niſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Niſi ſpes eſſet de imponendo brevi colophone Animadverſionibus noſtris, facerem, quod viſus es nuper mihi author eſſe, ut facerem: ac libri mei, quod jam editum eſt, Velſero mitterem. Sed nihil eſt cauſæ, cur ſitis ὀξύπεινοι. Iterum vale. Lugduni pridie Kal. Nov. CIↃ IↃ IC.

EPISTOLA CXCI.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

AMoris tui erga nos conſtantiam, Præſes ampliſſime, ex omnibus clariſſimi Gilloti epiſtolis intellexi hactenus: οὐχ ἥκιστα δὲ ex epiſtola ejuſdem noviſſima. Scribebat enim ille, optare te noſtrũ iſthuc adventum, & non votis ſolum, ſed & conſilio & re velle nos adjuvare. Ago igitur tibi, pro eo ac debeo, grates gratiſſimas: teq; etiam atque etiam oro, pro tua ſingulari prudentia ſtatuas, quid nobis in hac re opus ſit facto. Quid nos hic tot jã menſes tenuerit, probe noſti; jam Dei beneficio ad colophonem inchoata editio vergit. Liberalitas & benignitas ſummuſq; in nos amor magni Vicquii hæc nobis otia fecit. Viſum itaque nobis probe factum, ſi opus illius beneficio luce donatum illius merita in nos palam prædicaret, & gratum animum noſtrum apud omnes teſtaretur. Alio nos literæ non unæ τοῦ μυστικωτάτου Gilloti vocant. Hæreo igitur animi anxius & conſilii incertus; ſi potes, vir ſapientiſſime, æſtum meum expedi. Noſtrum judicium ſemper fuit, nihil æque fugiendum, nec ſollicitius cavendum, quam ne aut ingrati aut inconſtantis animi maculam conciperemus. Plura ſuper hoc, ſi pateris, amicus hic meus tibi narrabit, filius eſt τοῦ μακαρίτου Sarraceni, cujus Dioſcoridem recens editum & adhuc muſteum tuo beneficio primum vidi, & in prætorio tuo avidiſſime, ſi memoria tenes, ἐς πόδας ἐκ κεφαλῆς percurri. It per veſtigia optimi & doctiſſimi parentis filius ejus eruditiſſimus; quem ſi in eorum numerum receperis, a quibus coli & obſervari tibi gratum eſt, magno & me & illum beneficio obſtrinxeris. Vale vir ampliſſime. Lugduni Nonis Dec. CIↃIↃIC.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA CXCII.

DAVIDI HOESCHELIO.

FEcisti mihi rem gratissimam, vir optime & eruditissime, quod Nunnesiana illa mecum communicasti. Pridem nota erat mihi illius viri eruditio: neque dubito profuturam reipublicæ literariæ hanc illius operam. Quare hortor te, atque adeo oro & obsecro, des sedulo operam, ne debeas publico diutius hunc ejus commentarium. Vtinam bona aliqua fortuna in tuas aut magni Velseri manus illos decem Pauli Leopardi libros Emendationum conjiceret, quos scimus ab eo fuisse conscriptos. Eruditionem viri illius, & rectum judicium in literis nosti. Si quid est in nobis judicii, intererat omnium τῶν φιλομαθῶν, ne exstingueretur, aut tenebris damnaretur quicquam ab eo ingenio profectum. Quod scribis de notis tuis in Thucydidem, non memini quicquam tua manu scriptum invenire, cum Stephanicæ bibliothecæ reliquias non pœnitendas nuper recognoscerem. Sed fieri potest, ut id exemplar aut manus aut oculos nostros fugerit. Spero Paulum Stephanum, ubi primum erit occasio, sub incudem magnum illum scriptorem esse revocaturum, & tuo beneficio usurum: me certe habebit hortatorem assiduum. De itinere Parisiensi dicam tibi πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. Sic est profecto, ut ais: & vota multorum procerum eo nos vocãt, & voluntas Principis nostri est, ut illuc cogitemus. Ipse disertissimis verbis hoc nobis dixit anno, cum essemus in aula. Et cum inde pene furtim nos subduxissemus, mox regio diplomate jussi sumus Arecomicis Volcis ἀποτάξασθαι, & Lutetiam iter instituere. Quod hic tamdiu hæserimus, in causa fuit ingens desiderium publicandi nostras in Athenæum Animadversiones. ducebamur enim magna spe posse id brevi tempore quam commodissime fieri, annitente præsertim viro maximo & nostri amantissimo Vicquio. In hoc luto adhuc hæremus; unde si dederit Deus Opt. Max. pedem unquã efferre, quid postea simus super eo negotio statuturi, ὁ θεὸς οἶδεν, ipsi nescimus. Nam etsi honestissima conditio est, non pauca tamen nos ab eo incepto avertunt: utique si volente Rege pedem liceat refer-

referre: quod negant fieri posse, qui ad nos Lutetia & ex aula quotidie scribunt. Scito autem ita amari nos ab optimo & præstantissimo Vicquio, ut omnium nostrorum consiliorum is unus jure merito prora sit & puppis. Quicquid futurum est, faciam te, ut scias. Josephi Scaligeri verba, quæ epistolæ tuæ inserueras, non sine rubore legi. Sed Deus meliora, quam ut ἄφατος hic summi viri in nos amor nos corrumpat. Nobis studia & vigiliæ nostræ non aliũ jucundiorem attulerunt hactenus fructum ullum, quam ut nos & nostra nossemus. Fatemur quidem fuisse illud aliquando tempus, cum de nobis fortasse poterat dici, quod de Olori filio scriptor Thurius: sed conatus nostros non fortuna destituit, verum arcana quædam supremi Numinis providentia tardavit, ac prope fregit. Quoties nobis per civilia nostra bella omnis facultas erepta est studia promovendi? Quoties de nobis desperavit optimus parens, cui uni debemus, quantulumcunque est in nobis eruditionis? Mitto alia incommoda, quæ experti sumus prope ψαμμακοσιογάργαρα. Sed de nobis nimis multa; & hæc ipsa melius fuerat tacuisse. Nam infelicitas studiorum nostrorum ex nostris lucubrationibus satis tibi cognita: si nõ corrupto amore judicio illa legeris. Amplissimo Velsero, si grave non est, plurimam a nobis salutem. Volebamus & ad illum literas dare, sed otium deerat. Opus nostrum ad colophonem vergit. Itaque ἐυχαριστικὸν mihi para. Photium tuum avidissime exspecto. non dubito, potuisse nostras Animadversiones aliquot flosculis ornatiores in lucem prodire, si nobis ejus libri pellegendi copia fuisset. Si opera mea uti vis, jure tuo impera. Sum enim tuus plane ἐξ ἄκρου μυελοῦ ψυχῆς Lugduni a. d. v. Eid. Decemb. CIↃIↃIC. Amplssimus Vicquius & te & Velserum τὸν πάνυ officiosissime salutat.

EPISTOLA CXCIII.

DOMINICO DEVICQUE MERCII F. Abbati Beccensi.

SIlentium meum quomodo interpreteris, Abbas honoratissime, nescio. Me certe suppudeat tam seræ scriptionis; nisi conscius ipse

ipſe mihi ſim multarum & gravium occupationum, quæ me hactenus ſcripturientem impedierunt. Abſque iis fuiſſet frequentes meas habuiſſes nam & tuas elicere cupio: & te maximæ ſpei adoleſcentem non poſſum, qui meus eſt in te amor, non hortari ad concupiſcenda acriore in dies impetu literarum ſtudia. Age igitur, mi Dominice, quam excitaſti de te expectationem, ne deſtitue, ſed ſupera potius & vince. Id vero niſi ipſe tibi deſis, difficile tibi non eſt futurum. Primum te Deus Opt. Max. ingenii neceſſariis dotibus benigna manu inſtruxit: patrem deinde habes, cui nihil antiquius quā ut omnibus te virtutibus ornatum videat. Taceo præceptoris tui diligentiam. Sileo etiam doctiſſimi Ribeſti exemplum *jam* tibi domeſticū. Cum igitur talia & tanta irritamenta ad ſtudia habeas, noli per Deum immortalem committere, ut tu tibi ſolus defuiſſe poſſis videri. Vale, & niſi tu non vis, brevi literat tui in literis profectus indices mitte. Vxor te amantiſſime ſalutat, teque una mecum orat, ut illuſtri & lectiſſimæ matronæ, Dominæ matri tuæ, noſtris verbis plurimam ſalutem nunties. Lutetiæ Pariſiorum a. d. XIV. Kal. Januarij CIↃ IↃ IC.

EPISTOLA CXCIV.

JACOBO LECTIO.

VT exſpectatæ diu, ita gratæ admodum, Lecti clariſſime, tuæ literæ mihi fuerunt. Quantum ex tuis intelligo & ex publico rumore, benignior tandem vos fortuna reſpexit. Jam enim ut videtur urbi veſtræ ſecuritas parta, & meliorum ſpes oſtenſa in poſterum non incerta. Gratulor igitur vobis, Deoque Opt. Max. gratias ago, quantas poſſum maximas. Catarinam deditione captam conſtans hic fama: eandem mox diruendam affirmant plerique omnes. Quare unum jam ſupereſt, ut ære alieno, quod publice contraxiſtis, liberati, pacis artes in veſtram civitatem revocetis. Quod non dubito Senatum ampliſſimum pro ſua prudentia mature eſſe facturum. Itaque παλιγγενεσίαν quandam veteris meæ patriæ videre mihi videor: atque ex ea re incredibile quoddam σπῆ? ἐπ' ἐμῷ capio gaudium. Iterum iterumque ſupremum Numen veneror

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

neror ſupplex, ut hæc bona firma vobis præſtet. Vale amplisſime vir, & meis uxoriſque verbis, uxorem tuam quæſo ſalvere jube. Lutetiæ Pariſiorum. a. d. XIV. Kal. Januar. CIↃ IↃ C.

EPISTOLA CXCV.

FRIDERICO LINDENBROGIO.

DE Balſamonis loco & Rufini ingentes habeo gratias. Scient poſteri, per quos profecerimus, ſane quidem ſi nugarum noſtrarum τοὺς ἐσομένους aliqua manet cura. Perge vero, eruditisſme vir, ſtudia noſtra adjuvare. Ego ſi quid tua cauſa poſſum, ὅλος καὶ πᾶς ero tuus. Sed cum venit in mentem felicitas inſignis tua, qui talem tantumque tuarum laudum præconem nuper ſis nactus, vereri ſubit, ne nos terræ filios faſtidias. Quid enim accedere jam ad commendationem nominis tui poteſt, cui fortuna dedit complacere poſſe, cui ſordent omnes quantum fuit hactenus hominum eruditorum? Scis quid dicam: & ſi te ſatis novi, tædet te illius ἐγκωμίου: non quin eo ſis digniſſimus, ſed quia laudari te ab homine ſpurcæ linguæ fas non eſt. Noſti quid olim de præceptore ſuo ſcripſerit Ariſtoteles. ſed iſtum κακολόγον mitto. Ad priores tuas ne reſpondeam τὸ νῦν εἶναι, occupationes moleſtiſſimæ faciunt: quæ me nunc cum maxime diſtringunt. De ampliſſimo Calignone hoc unum intellexi, ſerius eum Lugdunum eſſe reverſum ex itinere Maſſilienſi. ibi nunc illum agere cum reliquis ſui ordinis aulicis nullus dubito. Scripſi πάλιν αὖ καὶ πάλιν ad ipſum, & reſponſum in dies exſpecto. Nunquam autem literas ullas ad eum miſi, quæ amoris mei erga te notis non eſſent aſperſæ. Sic meritum eſt tuum, ſic mores ſunt mei. Vale, & me conſtanter ama. Lutetiæ Pariſiorum a. d. XIII. Kal. Jan. CIↃ IↃ IC.

EPISTOLA. CXCVI.

DAVIDI HOESCHELIO.

TArdius reſponſum ad gratiſſimam epiſtolam tuam occupationibus velim meis imputes: quæ ita frequentes ſunt, ut videatur nobiliſſima urbs eo nomine futura nobis aliquando odio. Omnia nos quidem tentamus, ut nos nobis aſſeramus. & ſtudiis dedamus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſed vincunt τὴν ἡμετέραν σπουδὴν amicorum officia, & procerum δεήσεις: quas neceſſitate mixtas olim apud Platonem legeram, nunc autem uſu experior. Itaque omnia jam nobis hic minus grata eſſe incipiunt. Nam abſq; libellulis noſtris πᾶς ἡμῖν ἀβίωτος βίος. Hinc adeo factum ut menſem ipſum poſt acceptas tuas elabi ſinerem, priuſquam ad reſpondendum me accingerem: quod ne aliam in partem accipias, peto a te etiam atque etiam. Laudes quibus opus noſtrum aſpergis, eatenus admitto, ut amorem tuum in nos & candidum animum in ea tuarum parte deoſculer. Non enim ita nos ignoramus, ut quo te ὑπὲρ αἶσαν adfectus provexerit, non agnoſcamus. Eſt tamen (ne quid diſſimulem) gratiſſimum mihi, quod tuo & magni Velſeri judicio fretus, operam non male a me eſſe poſitam, perſuaſum jam habeo. Si dabit Deus alterius editionis facultatem, multa quæ prætermiſimus, adjicientur: multa fortaſſe in quibus erravimus, corrigentur. utique ſi tu, vir doctiſſime, juvare & emendare noſtra quam commendare malueris. De Photii loco ita cenſeo. Euagrium fuiſſe domo Epiphanenſem nullus dubito. Vrbs fuit Syriæ Cœlæ Ἐπιφανεία nomine, cujus multa apud Geographos & Hiſtoricos mentio. hujus ἐθνικὸν eſt Ἐπιφανεύς, ut ſcimus cum ex analogia, tum ex Stephano. recte igitur in editione Euagrii ſcriptum, Ἐπιφανέως, recteque interpretes, *Epiphanenſis.* Hoc ipſum indicare voluit Photius cum ſcriberet, πόλεως δὲ Ἐπιφανοῦς τῆς κατὰ τὴν Κοίλην Συρίαν. Πόλις Ἐπιφανὴς eſt Epiphania, ſive Epiphanea. Sic ἡ μεγάλη πόλις τῆς Ἀρκαδίας, pro Megalopolis, ἡ τοῦ Ἀντιόχου eſt Antiochia; ſic de aliis. Non tamen diſpliceat, ſi quis putet legendum eſſe: π. δὲ Ἐπιφανείας. Habes ſuper hoc ſententiam meam. Tu viciſſim de Sidonii loco nuper a clariſ. Lipſio emendato ad Paneg. Plin. p. 10 quid ſentias ſcribe. Nam mihi videtur inſigniter vir doctiſſimus eſſe hallucinatus. Verba Sidonii: *Vlpio incomparabili principi comparabilem panegyricum ſcripſit.* placet illi: *incomp. paneg.* Non capiebat acumen dicti. Vult Sidonius, Trajanum nulli principum eſſe comparabilem; ſed illi ipſi comparari poſſe Plinii librum. h. e. ut inter omnes ſui ordinis excellit Trajanus, ita

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

inter omnes panegyricos Plinian⁹. Nosti argutias Sidonii: est quando frigentis. Exspectabo tamen judicium tuum. De iis quæ nunc in manibus habemus proxima epistola σὺν θεῷ. Varia enim molimur. necdum quid edituri primum simus, constitutum habemus. Puto tamen ægre diutius nos repressuros τοὺς μετὰ Suetonium, qui pridem a nobis recensiti publicari per nos gestiunt. Quamobrem, mi Hœscheli, si quid in eos infelicissimos hactenus scriptores habes, brevi communica. Ναὶ ἀντιβολῶ σε καὶ δέομαι, ὦ φιλότης. Vale, & me constanter ama. Lut. Par. a.d. XII. Kal. J. CIƆ IƆ IC.

EPISTOLA CXCVII.

MARCO VELSERO.

ITane, vir nobilissime, miniatularum cerarum nihil a te exspectandum? Hæc quidem plane est, quod ajunt, ἡ ἀπὸ Σκυθῶν ῥῆσις. Quoniam igitur ut per te proficiam, hac ratione non impetro, aliā ecce aggredior viam. Inter cætera quæ habeo nunc præ manibus Observationes sunt nostræ in Spartianum, & ejus socios scriptores. Quam male hactenus cum illis sit actū, stultus sim, si pluribus tibi exponere instituam. Tentavimus nos bene de illis bene de Historiæ Romanæ studiosis mereri. sed libris, mi Velsere, deficimur. Nam præter regium unicum non pessimæ notæ exemplar ullum Ms eorum auctorum vidimus nunquam. Atqui librorum ope nobis opus: si feliciter & bono publico susceptam provinciam administrare volumus. Itaque peto a te, Musarum magne patrone, si quid ejus generis habeas in tua aut amicorum potestate, id mecū velis communicare. De tuo negotio sæpe cum Thuano, viro amplissimo & tui studiosissimo, sumus collocuti. Sed propter Regis absentiam, & aulæ totius, nihil poterat ne tentari quidem a nobis. Posteaquan Rex καὶ οἱ περὶ αὐτὸν fuerint reversi, agam cum illustrissimo Cancellario, & quid spei sit reliquum explorabo. qui illius est in me amor, non dubito, datum iri aliquod ab ipso consilium, quod e re sit futurum. Erat autem cum hæc scriberem constans fama, Regem post dies quindecim urbem cum Regina esse ingressurū. Vale nobilissime vir. Lutet. Paris. XI. Kal. Ian. CIƆ IƆ C.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA CXCIIX.

DANIELI HEINSIO.

LAudes illas immodicas, quibus me oneras, Daniel eruditissime, posthac si mihi tuas vis esse omni ex parte gratas, velim omittas. Duo nobis literarum studia capessentibus contigerunt, quæ vel maximo ingenio virum, nedum me, tardare poterant: ut & ὀψιμαθεῖς essemus, & αὐτοδίδακτοι. Scis vetus esse dictum vatis præcipui: τῷ δ' ἕτερον μὲν ἔδωκε πατὴρ, ἕτερον δ' ἀνένευσεν. hoc nos experimur in nobis esse verissimum. nam cupiditatem quidem discendi & bene de literis merendi animo nostro insevit naturæ parens: at facultatem proficiendi & quæ mente agitabamus perficiendi non dedit. Sane cum ea ætate essem, qua te nunc esse ex magni Scaligeri literis conjicio, bonorum authorum nomina paucis admodum exceptis ne fando quidem audiveram unquam. Quod & libentius commemoro, ut εὐμοιρίαν τὴν σὴν & fati tui clementiam agnoscas. Fruere, eruditissime adolescens, tanto bono: & studia tua sic compara, ut olim cum maturior ætas advenerit, inter literarum lumina merito tuo censearis. Hanc spem ut de te conciperem, divini Scaligeri literæ effecerunt, quibus ille singularem tuam eruditionem mihi dilaudat. Accessit tanti viri commendationi erudita epistola tua, multis nominibus gratissima. Magni enim beneficii loco officium illud duco, quod tu mihi istic præstitisti. Nec tamen minus gratum, quod de Hesychii editione, quam moliris, nunciasti. Equidem ita semper judicavi, omnium veterum Criticorum, qui hodie extant, eruditissimum illum esse. Perge igitur, per omnes te oro Musas, & tanto munere τὸ κοινὸν τῶν φιλομαθούντων quamprimum affice. Scriptum exemplar, quod sciam, nullum hic extat. Si fuerit inventum, experieris studiosum me tui & tuorum studiorum. De tuis poëmatis nescio quid ad me Scaliger: si me amas, fac ut illa videam: non enim usquam hic opinor extant. Vale. Lut. Par. Prid. Kal. Ian. CIƆ IƆ C. Meursius quid agat, scire cupio: amo enim illum vehementer, & eruditioni ipsius ut si quisquam alius faveo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA CXCIX.

JOSEPHO SCALIGERO.

ILlustrissime vir, nisi mihi simplicitas animi tui perspecta probeque dudum cognita esset, adducerer nunquam, ut quæ in tuis superiore mense datis super nostro opere non sine rubore legi, ea serio ate scripta exstimarem. Tune enim ? ut meorum quicquam mireris ? culpas duntaxat exipio : quarum nonnullas nobis animadversas, & ipsi sane miramur. Quod igitur larga adeo manu rudes conatus nostros laudibus cumulas, sanus cerebri non sim, nisi indulgentiæ & tui in me amoris istud esse agnoscam, non judicii. Cum aliquot horas in eo(ita enim scribis, quod equidem sum vehementer miratus :) percurrendo posueris : tum tu de lucubratiunculis nostris melius judicaveris, suumque illis pretium γνώμῃ τῇ δικαιοτέρᾳ καὶ ἀκριβεστέρᾳ melius assignaveris. Ego vero nullus dubito divinam mentem ingenii tui tam multa in opere illo quæ jure displiceant, offensuram

Quam multa in sylvis autumni frigore primo
Lapsa cadunt folia.

Itaque censuram tuam cupidissime exspecto, ut si quando alterius editionis facultatem ὁ ὑπὲρ ἡμᾶς sit nobis concessurus, te magistro profecisse me publice possim gloriari. εἰς γὰρ αὔξησιν παιδείας καὶ ἀμαθίας ὅλη μου ἐκκέχυται ἡ ψυχή. Sed nos hoc a te beneficium flagitare ἰταμώτερον gestientes, revocant occupationes tuæ, quas non nescimus haud paullo & graviores & meliores. Eusebium enim recoqui nūc a te ex tuis ad amplissimum Gillotum cognovimus. Felicem scriptorem qui tot obscœnis vulneribus confectus, τὸ σὸν ἐκίνησε tandem ἔλεος. Tu illi verus eris Æsculapius, tu illum Virbium ὄντως præstabis. Vtinam & Græcum exemplar Chronici Eusebiani tibi contigisset nancisci. Habui olim in manibus Græcum χρονολόγον, unde multa aliud agens restitueram. Commentarios panepistemonis tui Parentis, quanta jam anxietate animi exspectemus, nulla verborum copia satis expresserit : Scribit ille semo, totum ferme Galenum sua se manu descripsisse. quod equidem sæpe θαυμάσας

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

σαις ἔχω: nec minus tamen quod scribis tu: post incepti operis profligationem, describendis patris commentariis operam te daturũ. Hoc illud est quod in utroque vestrum μυελομυελάκις ad stuporem me dedit: in divino ingenio supra hominem φιλοπονία. Ego si isthic essem, assiduis precibus te expugnarem, ut in partem pulcherimi & utilissimi laboris me patereris venire. fero enim animo periniquo tantum temporis gravissimis tuis occupationibus perire. Oro autem te atque obtestor, tanti operis aut potius thesauri publicationem qua poteris cunque via & ratione procures, promoveas, urgeas. De notis in Novum Fœdus, multum te amo. tua enim diligentia molestissimum mihi scrupulum exemit. Ante multos annos invito & reluctanti, θεὸς δ' ἐπιμάρτυρος ἔστω, Typographus qui Strabonem erat editurus, hanc opellam nobis extorsit. Quod si ita Deo fuerit visum, observationes nostras in libros sacros aliquando sumus edituri. Scripsit ad me Daniel Heinsius tuus: quem eruditissimum adolescentem, & merito ipsius & ex tuis literis non mediocri amore sum complexus. Nemo jam dubitat, te cum isthuc venisti omnes tecum Musas abduxisse, & in Batavis κατοικίσαι. Vt mirum non sit, tantam isthic eruditissimorum juvenum copiã paucis annis exstitisse: quanta hic conspicitur culpa docentium in juventute δοκησισοφία. Quæ mea est in patriam pietas, non possum quin exclamem: o Gallia maximorum ingeniorum quondam parens fœcundissima, εἰς οἷα ἐξ οἵων! Etiam nuper novum monstrum est editum; Mapsilacas quidam gouyobombix, qui veterem jurisprudentiã recenti scripto conspurcavit, præmium maledicentiæ, improbitatis & illius πανασπερμίας vitiorum, quæ ipsum nobilitavit, hoc est consecutus, ut inter regios Professores asscriberetur. Et erunt qui me hortentur ad provinciam eandem suscipiendam? mihi vero vel γαῖα χάνοι potius quam ut collega talis viri audiam. Cõstantiæ meæ in vera religione fructum hunc percipio, quod nihil hactenus mihi cum istis negotii intecessit. Ὅ μὴ γένοιτο, οὐδ' ἔστι. Vale Scaliger, famæ merito pars maxima nostræ. Lutetiæ Parisiorum prid. Kal. Jan. CIϽIϽC. Deum supplex veneror ut & proximum annum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

annum & multos deinceps alios exigas quam felicissimus.

EPISTOLA CC.

JACOBO GILLOTO.

GRatæ mihi, Clarissime Vir, tuæ literæ & item literæ illæ, quas a magno Scaligero acceptas ad me misisti. Accepi eodem tempore & a Lipsio sane quã amanter scriptas. Rescribam & huic & illi propitio numine, cum plusculũ otii nactus ero. Raptim enim ista & ὁδοῦ πάρεργον exaravi, cum παρὰ προσδοκίαν sese obtulisset, cui tuto possem dare. Scito igitur nihil esse, quod abitum ex his locis meum moretur. Misi exspectationem regii diplomatis ad nostros Consules. Interest enim existimationis meæ, ne viros optime de nobis meritos temere aut invitos derelinquam. Vt velint me bona cum gratia dimittere unica efficiet regis voluntas ipsis significata. Oro te, Vir Amplissime, si quid in ea re futurum est difficultatis, causam nostram suscipe, & hoc quoque prioribus tuis in me meritis adjice. Vale doctissime Gillote, & τὸν τρισμέγιστον Francorũ Achillem nostram memoriam ponere ne sinito. Iterum vale Mompelij. a. d. Kal. Ianuar. CIↃ IↃ C.

EPISTOLA CCI.

JOSEPHO SCALIGERO.

VIr illustrissime, hodie tuas novissimas & Manilium quem dono misisti, accepi. Habeo tibi agoque non quas debeo, sed quantas maximas possum gratias. Etsi sum occupatissimus, paucis tamẽ horis magnam partem operis χαινοπαλαιοῦ devoravi. Næ tu jure Virbium vocas. Quanta cum voluptate & τὰ παρεγλεγόμενα & cætera omnia legerim, frustra coner tibi verbis explicare. Nunquam experior acerbius, quanta sit mea infantia, quam cum de te aut scripis tuis loquor. Sed eximie & παντὸς λόγου πέρα exhilaravit me illa pars epistolæ tuæ, qua admonebas me de commissa transpositione in quarto Athenæi. Menses sunt amplius septem cum ea de re judiciũ nostrum & voce probavimus amplissimo Vicquio, & scripto exposuimus diatribarum nostrarum libro IV. cap. XXV. Quibus igitur lætitiis incessere me nunc credis, cum tibi quoque idem videri intelli-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

telligam. Idem fere accidit & in Senatus-Consulto Lacedæmoniorum, quod a te emendatum est in notis ad Manilium. nam & nos idem tentavimus libri VIII. cap. XI. quo successu scibo, cum tuas divinationes diligentius contulero, cum meis dubitatiunculis. Bone Deus, quoties ego dum versor in hoc molestissimo opere, optavi aut tibi μαθητεύειν, aut propius a te abesse. : ψεύσομαι ἢ ἔτυμον ἐρέω; κέλεται δέ με θυμός. si nostra φιλοπονία ope divini tui ingenii fuisset sublevata, non desperassem potuisse a nobis aliquid proficisci dignum, quod vel in arce poneretur. Sed hæc studiorum meorum infelicitas non minoribus aliis incommodis juncta est: de quibus non est hic dicendi locus. Raptim enim hæc scribo. tantum ut scires non periisse munus tuum, sed post longas moras tandem nobis esse redditum. Cætera ut spero brevi pluribus, ex minus remoto loco. Lutetiam enim cogitabam cum hæc scriberem: non ut ibi lares figam, sed potius ut ostensæ anno conditioni semel renuntiē. Nam quod ex literis amicissimi Vicquii non unis cognovi, omnia illa magnifica promissa φροῦδα οἴχεται: quoniam ii qui nos amant serio παρ' οὐδέν, εἰσι. τοῖς δὲ οὐδὲν μέλει. Itaque de futura sede omnia incertiora quam unquam. Sed Deus, spero providebit, Vale Lugduni XVI. Kal. Mart. CIↃIↃC.

EPISTOLA CCII.

DAVIDI HOESCHELIO.

QVintus decimus, opinor, hic dies est, cum redditus mihi fuit, vir clarissime, Photius tuus. Cujus rei dum te certiorem facere paro tabellariumque exspecto, qui meas isthuc perferat, ecce literas ex aula, quibus lectis Lutetiam versus iter sine mora cogor instituere. Itaque rebus relictis paullo mox dedi me in viam: eaq; celeritate usus sum, ut spatio dierum quinque Lugduno Lutetiam pervenerim. Inde has ad te dedi in summis licet occupationibus. Sed nolui nescire te, quid agerem, & ubi locorum essem. Inter viaticas sarcinas Photium detuli per otium legendum. quod confide me facturum primo quoque die: mire enim allicit nos qua rerum varietas, qua verborum & orationis φιλόκαλον. pauca adhuc

adhuc legi: videor tamen poſſe aliquam ſymbolam ad illius lucem συνεισφέρειν quod vel tua cauſſa faciam lubentiſſime. Sed nos adhuc tenent occupatos Athenaicæ diatribæ: quarum ultimus liber erat in manibus, cum opus interrumpere ſumus coacti. Id vero æquiore animo ferimus, quia ſpem omnem jam ante amiſeramus, poſſe vernis nundinis eſſe id confectum. Erit, uti ſpero, cis paucas hebdomadas. Ac ſtatim ad te, & ad clariſſimum nobiliſſimumq; Velſerum promiſſa dudum, imo debita, mittentur exemplaria. Pithœus, qui Photii bibliothecam habet penes ſe, facturum ſe libri ſui copiã promiſit: ut cum editione tua conferatur. Quod negotium curabitur a nobis σὺν θεῷ εἰπεῖν non negligenter. Vale optime Hœſcheli, & me apud Velſerum tuum magis magiſque in gratiam pone. Iterum vale. Lutet. Pariſ. a. d. VII. Eid. Mart. CIↃ IↃ C. Quid nobis futurum ſit, proximis literis juvante Domino tibi & ampliſſimo Velſero ſignificabo. Vtrumque veſtrum plurimum ſalvere jubet optatque fautor ſtudiorum noſtrorum magnus Vicquius.

EPISTOLA CCIII.

JOSEPHO SCALIGERO.

EN tibi, vir inluſtris, rerum humanarum σάλον καὶ ἀκαταστασίαν. Nuper enim cum ad te Lugduno ſcriberem, de conditione Pariſienſi omnia deplorata & extra ſpem poſita nunciabam. Vix eas literas exarare deſieram, cum evocatus ſum in aulam juſſuſque velis remis Lutetiam contendere. Veni igitur & ut ne longum faciam, iterum magno regis & omnium procerum favore ſumus excepti. Ac τὸ μέλλον quidem οἶδεν ὁ θεός; cæterum cur hujus conſilij nos pœniteat, cauſſam adhuc habemus nullam. Crabrones, quos noſti, irritare non eſt animus: etſi non ſemel demonſtrarit nobis ὁ ὑπερένδοξος princeps noſter voluntatem ſuam opera noſtra utendi in reſtauranda hac ſchola. Nos contra ab eo conſilio ſumus quã alieniſſimi. ea fine in remotiſſimam ab ea, quæ fuit olim Academia, urbis partem conceſſimus. Vt ſi fieri poſſit inter σοφοὺς illos ne nomen quidem noſtrum audiatur. Si ex his tenebris in lucem

mihi prodeundum erit, tute, magne Scaliger, hanc molestiam mihi creaveris, qui vehementia amoris tui erga me dum honorem ὑπὲρ αἶσαν προσάπτειν ἡμῖν studuisti, onus imposuisti humeris nostris οὐκ εὐάγκυλον οὐδ' εὐβάστακτον, imo vero quo ne opprimamur metus est. Nam Rex, etsi ut scis οὐ μυστικώτατος, quod olim de Hadriano dictum, illis tuis fidem veri excedentibus elogiis adductus, quæ sunt illi quotidie in ore, nihil mediocre de nostris studiis sibi pollicetur. Jure igitur, nisi descendere in nos nescimus, nobis θυμὸς ἐνὶ στήθεσι πατάσσει. Hæc vel maxima caussa est, cur uxore, liberis, ac libris carere adhuc constituerim. Videndum enim quorsum hæc evadent: & quam bene sustinendæ ei personæ quam tu nobis imposuisti, pares simus futuri. Interea librorum aliquot lectione otium nostrum oblectabimus. Manilium tuum hic primum serio tractavimus. Quæris quid censeam? quod olim de Gregorio Basilius: ἓν ἔαρ ἐν ὥραις. εἷς δὲ ἥλιος ἐν ἀστράσιν. εἷς δὲ περιέχων ἅπαντα οὐρανός. μία δὲ κατὰ πάντων φωνὴ ἡ σή. Nam, Deus bone! quantus in eo libro, qui mihi quam ὀλίγιστος visus est, abstrusarum & reconditarum rerum thesaurus? Catonem etiam tuum hisdiebus incredibili cum voluptate & legimus & legendum aliis dedimus. Etsi mirabilis quædam est τῶν οὐ μιμολόγων Ῥωμαϊκῶν Jamborum suavitas: plus tamen Græcos tuos miratus sum: plane enim cum illa legerem obstupui, ut ne verbum quidem possem hiscere. Atqui putabam omnem tuorum scriptorum admirationem in animo meo dudum esse consumptam. quod tamen aliter esse tum maxime sum expertus. nec minus hesterna die cum Orpheum tuum Latine loquentem audirem, & alia quædam legerem, qua Græca qua Latina, quæ nisi tu brevi edis, nos faciemus, haud dubie de posteritate melius merituri, quam si rudes conatus nostros illi exhibuerimus. Quod si per amicos mutis nobis esse licet, post diatribas in Athenæum editas, pausam faciemus, & in penitissimum museum nos abdemus. Ita sim fœlix, ut hæc fere votorum meorum summa est. Vale decus nostrum, & nos constanter ama. Lutetiæ Paris. prid. Eid. Apr. CIↃ IↃ C. Audio isthic esse Iausandum juvenem eruditissimum & mihi ami-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

amicissimũ, qui Lugdunum bis ad me scripsit, ut συστατικὰ a me impetraret ad amicorum meorum principem, te nempe. Si ille tibi aliunde iunotuit, fac ut meam commendationem apud te ponderis aliquid habuisse cognoscat. Hoc accesserit cæteris tuis in nos meritis. Si certo scissem illum isthic esse, scripsissem & ad ipsum, facturus σὺν θεῷ cum rescivero. Iterum vale.

EPISTOLA CCIV.

DAVIDI HOESCHELIO.

ACcepi, Hœscheli amicissime, quas novissime ad me scripsisti. Quod studium meum erga te proximis meis tibi probavi, gaudeo non mediocriter. Non is ego sum, quem πολυφιλία admodum delectet: offendit magis, sed initam semel cum paucis probisque amicitiam, religiose semper σύν γε τῷ θεῷ colemus omni officiorum genere τὸ γοῦν κατὰ δύναμιν. Libros, quos desideras, & inquisivi jam diligenter & posthac etiam vestigabo πάσῃ σπουδῇ καὶ μηχανῇ. Sed non credas facile, quam raro hic inter vænales prostent auctores, quos mandas quærendos. Libanii μελέτας hactenus reperire emendas nemihi neque tibi sum quitus. Pellegi nuper eum librum ante invisum mihi (fatebor infelicitatem studiorum meorum) & impetum edendi cœpi, si typographum in illo calore nactus essem. Verum, neque tum ad manum fuit, cujus opera uterer: & ex eo tempore molestissima negotia, in quies opera nostra Rex usus est, otium omne ad studia amœniora nobis eripuerunt. Eo etiam factum, ut nuperis tuis opinione mea, ac fortasse etiam voluntate tua serius responderem. Nunc vero cum per valetudinem nutantem pluscu-lum otii essem adeptus, raptim ista ad te: ut voluntatem saltem obsequendi tibi, & egregios conatos tuos juvandi perspectam haberes. Photium tuum, quanta poteram diligentia inter aulicos strepitus, avidissime certe, percurri. Ostendi etiam munus tuum doctis magnisque viris: quorum in hac regia urbe numerus haudquaquam pœnitendus. Omnes tibi & præstantissimo Velsero gratias agere immortales, quorum liberalitate & industria utilissimum scriptorem proximo autumno se habituros sperant. Princi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

pem inter hujus ordinis viros locum obtinet Præses Thuanus: quem ego virum divinitus datum censeo sæculo isti in exemplum pietatis, integritatis, probitatis, & ut uno verbo dicam πάσης ἀρετῆς καὶ καλλονῆς ψυχῆς. Sunt & multi alii qua in aula qua in Senatu Parisiensi λάμποντες ἀστέρες, omnes vestri studiosissimi, & purioris literaturæ amantissimi. Omnes hi Photium vestrum cupidissime exspectant. eximie autem Franciscus Pithœus, de quo nuper scripseram, esse in ejus manibus Photii exemplar: collaturum me tuum codicem cum illo, & excerptas inde γραφὰς διαφόρους isthuc missurum. neque ab illo neque a me insuper habita ea cura. Sed paucorum foliorum comparatione didicimus, nihil aut parum omnino auxilii ad ornandam tuam editionem a Pithœi libro esse exspectandum. Quare aliud censeo agamus. Equidem si domi in museo meo, quæ sunt a te missa, legissem, aut otii plusculum habuissem ad id negotium, plura & meliora in eo scriptore observassem, & tecum communicassem. Sed crede mihi serio affirmanti, nihil occupatius, nihil a studiis alienius ea vita, quam in hac aula hactenus viximus. Vt scires tamen etiam in summis hisce occupationibus nostris Photium tuum nobis esse lectum, paucula quædam illevimus huic chartæ, quæ tum nobis in mentem venerunt. Vale vir doctissime, & me constanter ama. Lutetiæ Parisiorum v. Kalend. Junias, CIϽ IϽ C.

EPISTOLA CCV.

JOSEPHO SCALIGERO.

DE altero libri tui exemplari, quod ante aliquot dies accepi munus a te, maximas tibi grates. Ex quo primum in meas manus venit id tuum scriptum, nullus dies abiit, cujus magnam partem in ejus lectione non posuerim. quo sæpius enim illud repeto, eo magis me rapit. Vtinam plura hujusmodi abs te habeamus, ea tamen lege, ut Eusebianæ curæ tuæ cæteras omnes antevertant. En erit ille dies cum devorabo corporis mentisque oculis tantopere exspectatum opus. Pusillum de Olympiadibus libellum quin acceperis, nullum mihi dubium. Temporario enim ante dies oppido

multos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

multos tradidi. Magna cura me liberaveris, si eo fasciculo quid factum sit, literis tuis significaveris, quod ut facias, etiam & etiam te vehementer oro. Scripsi raptim. Lutetiæ Paris. proprid. Kal. Jū. cIↄIↄc. Amplissimo Buzenvallio, & viris clarissimis Baudio atque Heinsio, si feret occasio, plurimam verbis meis salutem ut nunties, te rogo.

EPISTOLA CCVI.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

SPerabam, Præses amplissime, posse me isthuc citius redire: sed mihi res hic est cum operis non lentis solum, verum plane somnolentis. Ego igitur φύσει οὐκ ἀντιπόδας ἀγαθός, aliorum culpa fio Myrmecidæ simillimus, qui assidue currens digitum non promovebat. Nos tamen multa isthuc revocant, nec pauciora hinc expellunt. Quorum quidem maximum est odium nostri conflatum in animis plerorumque τῶν τὰ ἡμέτερα φρονούντων, cum in hac urbe tum in vicinis provinciis. Mira quorumdam aut improbitas in fingendo, aut fatuitas in credendo ea de nobis, quæ tu, vir sapientissime & φιλαληθέστατε, nosti probe esse falsissima· Sed hæc melius coram, cujus rei facultatem utinam brevi det nobis Deus. Omnem molestiam quam istorum ἀθυρόγλωττον στόμα nobis attulit sane magnam, tuum alloquium facile absterserit. Vale amplissime vir, & diu quam felicissimus vive, αἰὲν ἀριστεύων καὶ ὑπείροχος ὢν ἄλλων. Scripsi raptim Lugduni Convenarum v. Kalend. Jul. cIↄIↄc.

EPISTOLA CCVII.

DAVIDI HOESCHELIO.

O lætum nuncium, quem tuæ mihi literæ nuntiarunt! Itane Geographica illa πολυτάλαντα, certe πολλῶν, si quid judicio, ταλάντων ἄξια proximo mercatu habebimus? Quantum alii eorum editione se tibi debituros existimaturi sint, non scio. Ego profiteor magnum eum accessurum cumulum tuis in nos meritis. Macte, mi Hœscheli, hoc animo & diligentia ista. Opus nostrum cum superioribus diebus in ipso pene portu naufragium facturum esse videretur, tandem eo redactum est, ut faciente Deo post octo dies nihil

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nihil futurum ſit nobis cum illo: quod quidem ad hanc editionem attinet: quæ eo minus grata nobis futura eſt, quod Prologomena noſtra, quia paullo erant uberiora, edi nunc non potuerunt. Sed hæc proximis literis. Vale amiciſſime vir. Lugduni Nonis Auguſt. CIƆ IƆC.

EPISTOLA. CCIIX.

RICHARDO THOMSONI.

ECce tibi quem tantopere viſus es optare, amiciſſime Thomſon, Animadverſionum noſtrarum librum. Qui ſi ſpei tuæ nulla reſpondeat ex parte, teſtor fidem tuam non hanc eſſe meam, ſed tuam culpam. Nam ego quid feci, quid dixi, cur exſpectationem tantam infortunatiſſimi ſcripti in animo tuo excitarem? Equidem τὸ κατὰ δύναμιν fide bona præſtiti: ſed magna optimo Deo gratia, quod quantum inter velle & poſſe meum intereſſet, ſerio tandem iſto maxime experimento didici. Adde quod otium & quietem altam ſtudia hæc poſtulant. Nos ab inſtituto opere variis caſibus continuo jactati, vix menſem unum, vix diem tranquillum inter libros egimus. Quæ ſumma ſtudiorum meorum infelicitas, facile ſpero, veniam a te & ab omnibus æquis judicibus meis culpis impetrabit. Ego vero, mi Thomſon, etiam illud a te pro mutuo amore noſtro exſpecto, ut quæcunque aut ipſe animadverteris, aut ab alijs animadverſa eſſe cognoveris perperam nobis ſcripta, ea omnia in ſchedam conjicias & mecum ἣ θέμις ἐστὶ τοιοῦτον φίλον communices. Hoc mihi præſta officium: & immortalitate me donatum abs te cenſebo. Quod ſcribis te, ſi ſemel Lutetiam uxorem ac libros produxero, ad nos advolaturum; ſerione, amabo, an joco a te ſcriptum? Si joco, cur me, cur uxorem tui amantiſſimos ludis? ſi ſerio, quid moraris? En hic omnes quos petis adſumus, cupiditate tui videndi amplectendique incenſi. Veni igitur optime & amiciſſime virorum. Multa habeo quæ in ſinum tuum διὰ στόματος mallim, quam διὰ γραμμάτων. Gratiſſimum etiam quod ſpem facis notarum in epiſtolas ad Atticum. Legi ante biennium librum illum cum cura & attentione: ſcire enim avebam quid tuus N. novi attuliſſet.

tulisset. Scis quam illum virum vel solo pietatis nomine venerer. Ingenue tamen fatebor tibi πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, cum illius notas legerem, ipsum aliud egisse cum illa scriberet, existimabam. Nos quoque nescio quid in eo genere sumus meditati. Verum hæc levia; majora moliremur ad communem pii cœtus utilitatem, si otium nacti essemus. Nunc ita incertus noster status, ita instabilis fortuna nostra, ut præter rei familiaris curam nihil nobis videatur cogitandum. eo demum res nostræ rediere. O divinum plane virum, Josephum Scaligerum, quem quidem omnia multo ante prædicere memini, quæ nunc reapse experior. neque ego tam læva unquam mente fui ut prudentissimi viri monita insuper haberem. Sed quid agerem? ardebam enim incredibili quodam desiderio libellos nostros edendi: quod aliter fieri non poterat, quam ut e Narbonensi Gallia exiremus. Verum ista quando jam mutari non queunt missa faciamus: Deus enim profecto est, qui nutu suo naviculæ nostræ clavum quo vult dirigit, & quomodo vult regit. Polybianas & Suetonianas notas tuas scito me tandem accepisse. Propositam a te quæstionem ante sex septem annos cum cura tractavimus Genevæ solemni promotionum publicarum die. Nosti morem. Quæ tum nobis observata sunt, in adversatiis habemus inter nostras chartas. Illæ vero cum universa bibliotheca colligatę ad vecturam, nondum solutæ sunt: domum enim adhuc quærimus quæ Musas nostras hospitio excipiat. Simul ac ἄνοικοι καὶ ἀνέστιοι esse desierimus & libros revisemus, & voto tuo satisfaciemus. Vale amicissime Thomson. Uxor & liberi plurimam tibi toto pectore salutem precantur. Iterum, vel potius μυριάκις vale. Lutetiæ Parisiorum a. d. XII. Kal. Octob. CIƆ IƆ C.

EPISTOLA CCIX.

JOSEPHO SCALIGERO.

Diatribas in Athenæum nostras, in manus tuas, vir illustrissime, puto jam pervenisse. Simul enim lento & infortunato operi colophon est impositus, dicatum tibi exemplar Francofurdum ad clarissimum Bongarsium misi, quid id perferendum isthuc cura-

ret.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ret. Fides hominis sæpe mihi perspecta ne tibi quidem ut arbitror est ignota. Quare non dubito, consilium meum, cum viam hanc elegi, tibi quoque iri probatum. Vtinam & quod misimus opus exactissimo judicio tuo probetur. Sed nos, præstantissime Scaliger, tironibus ac similibus nostri eo scripto voluimus consultum. eruditi homines neque nobis opus habent doctoribus, neque nos ipsis lectoribus. Te vero, doctorum doctissime, libelli nostri, εἴ τις ἦν ἐν τοῖς χάρταις αἰδώς, sine rubore nunquam aspicient. Verum age, per Deum immortalem te oro atque obtestor, rudes conatus nostros adjuva: & hoc mihi præsta, ut ope tua assequamur in scriptore difficilimo, quæ ne proprio intelligeremus Marte, frigidus obstitit circum præcordia sanguis. En cupidissimum discendi discipulum. Tu modo τῆς σῆς διδαχῆς ἀξίωσον ἡμᾶς. Testor supremum numen, præ tanto bono omnia mihi Ταντάλου τάλαντα fore non nauci. Scito autem Lutetiam tandem reversos esse nos cum uxore, liberis, & libris. Diu multumque exercuit nos hæc cura, veniremus huc nec ne. Vicit demum eorum sententia, qui audendi erant autores. Itaque decimum jam diem in urbe agimus, εὐοδωθέντες ἐλθεῖν ὧδε ἀπήμαντοι τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι. Cæterum quam spem habeamus in posterum, nondum satis exploratum nobis; adhuc enim hæret nobis inter spem metumque anceps animus. De his igitur alias: & quidem serio, ut puto, brevi. Quod scribis de congressu Diomedis cum Glauco: sic est omnino, ut tu judicas recte. Vir optimus, si eum sua prudentia, Orbi Gallico satis explorata, non defecisset, nunquam ejus certaminis aleam subiisset. Nunc ea acciderunt, quæ verissime dictum arguant a divino vate, τοῖον εἶναι νόον ἀνθρώποισιν, οἷον ἐπ' ἦμαρ ἄγει θεός. Nam in hoc negotio toto a principio ad exitum usque οὐδ' ὅ, τοῦ φρονίμως ὑπὸ τοῦ δοκοῦντος εἶναι καὶ ὄντος ὡς ἀληθῶς φρονιμωτάτου διεπράχθη. ἵνα μὴ λέγω τὰ περὶ τὴν παιδείαν ἐλαττώματα. Et scis quam sit ὁ ἐξ ἐναντίας τῆς σοφιστικῆς τερθρείας τρίβων, καὶ περὶ ταῦτα δεινός. Atqui vir ille XVIII. ipsos menses & hoc amplius in hanc unicam curam insumpserat, ut si quid in eo libro vel ὄντως vel φαινομένως μεμπτὸν inesset, id omne rimaretur & in gloriæ suæ materiem verte-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

verteret. Equidem in lacrimas prope adducor, quoties ſubit animo triſtiſſima illius diei ſpecies, cum de ingenua nobilitate, de excellenti ingenio, de ipſa denique veritate pompatice adeo vidi triumphatum. Non deſunt, qui τὸν μέδοντα hic accuſent: ſed neq; patroni illi deſunt. Nos quoties apud ipſum amici viri cauſſam agere inſtituimus, reſponſum hoc tulimus: *ſibi imputet: Ego quid feci?* Atque hæc, mi Scaliger, quia valde velle viſus es, ſcribo ad te prope invitus. Nam & memoriam illius rei luctu refugit animus, & propter hoc negotiũ tot calumniis noſtra integritas eſt appetita, ut ſeculi infelicitatem & averſa a ſimplici vero ingenia hoc maxime experimento cognoverim. Itaque τὰ κατὰ λεπτὸν ne a nobis exſpectes. Deus Opt. Max. languentis Eccleſiæ ſuæ miſereatur. Sed nos, niſi vanum augurium eſt, tenebræ manent denſiſſimæ, & ex quorundam imperitia aut perverſa aliorum ſcientia errores ψαμμακοσιογάργαροι, ἐπεὶ τὸ γιγνόμενον ὁρᾷς οἱ μὲν γὰρ τὰ γράμματα οὐ μανθάνουσιν, οἱ δὲ ἐπ' ἀριστερὰ μανθάνουσιν. ἀλλὰ ταῦτα ἡμῖν εὔστομα κείσθω. Vale meum decus unicum. Lutetiæ Pariſiorum x. Kal. Oct. CIↃ IↃ C. De Euſebio quæ ſcripſiſti ad Gillotum, incredibili cum animi voluptate legi.

EPISTOLA CCX.

EIDEM.

DE epiſtolis τρισμεγίστου tui parentis, ago tibi, præſtantiſſime Scaliger, gratias immortales. Iam antequam in manus noſtras munus tuum perveniret, librum totum ἐς πόδας ἐκ κεφαλῆς pellegeram. Vtinam & cætera omnia Semonis illius ſcripta e tenebris in lucem hanc tandem protrahantur. Qua de re quid ſpei ſit reliquum, ſcire ex te aveo. Nuper quidem incredibili gaudio literis ſuis Thompſon noſter nos affecit: quibus ſignificabat commentarios panepiſtemonis illius ſophi in De Hiſtoria Animalium opera tua iſthic edi. Id vero gaudium an ſolidum ſit futurum, non autem ὑπηνέμιον, incertus adhuc animi pendeo. Nam deſiderium quidem meum illius operis legendi, verbis exprimere non queam. Hoc igitur nos tu proximis tuis, ſi grave non eſt, docebis. Sed ha-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

beo & aliud quod te rogem, atque obsecrem. Nam cum hesterna die Francofordiensis mercatus indicem percurrerem, inter libros qui ad proximas nundinas ostenduntur, Novum Fœdus inveni cum nostris notis. Eum librum pollicetur Raphelengius vester. Obstupui, mihi crede, amicissime vir, ad tituli illius conspectum. Nam quæ iniquitas est ἔτι ἐμοῦ ζῶντος καὶ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο, me inconsulto, ne dicam invito abortivam illam opellam sub incudem velle revocare? significaret saltem consilium suum, & detrahendi adjiciendive, quæ desunt aut superfluunt, faceret potestatem. Taceo publicum odium quod mihi hisce in locis conflatura est repetita ἀκαίρως tempore alienissimo notarum illarum editio. Si tam infelix unquam scriptiuncula illa fuit, ut in manus tuas incideret, non dubito ξυνιέναι σε ὅ, τι λέγω. Quamobrem, illustrissime Scaliger, si nos, si studia nostra, si salus denique mea ad curam tuam pertinet, noli amabo, permittere, ut tam insignita injuria nobis isthic fiat. Sin minus, persuasum habeat tuus familiaris, omnia me experturum, qui ipsum iniqui adeo pœniteat incepti. Vale ἐμὸν ἄγαλμα, & an superiores meas, ante mensem scriptas, acceperis fac me certiorem. Lut. Paris. x. Kal. Nov. CIↃ IↃC. De rebus nostris, quia novi nihil est quod scribam, nihil nunc ad te. studia quidem plane languent adhuc, & ἐγκάθετον istud ob puriorem religionem odium non mediocriter nos solliciat.

EPISTOLA CCXI.

EIDEM

DE recepto Chronologo feci te statim certiorem, præstantissime Scaliger, illo epistolio, quod liberandæ apud te fidei suæ caussa exegit a me is, qui librum attulerat. Sed dolet mihi χειρόφι μᾶλλον, non esse a te servatas eas schedas cuicuimodi illæ sint, quãdiu saltem in Eusebio tuo es futurus. nam profecto tanti non est iste χρονογράφος, ut in eo describendo vel minimam temporis tui partem poneres. quod cum debeatur totum melioribus curis & exercitationibus illis nobilioribus, quibus divinum ingenium tuũ quotidie occupatur, magni criminis se obligat, qui ut vel tantillũ

ejus

ejus tibi pereat, quoquo modo est in caussa. Equidem, si isthic essem, antiquius nihil haberem, quam ut tibi ὑπουργεῖν & opera mea tuum possem laborem sublevare. absens quoque si quid tuis studiis possim commodare, ἐξαύδα, μὴ κεῦθε νόῳ, ἵνα εἴδομεν ἄμφω: certusque esto, nihil unquam te mihi imperaturum adeo durum, ut ego tuum detrectem imperium. De proverbiis Arabicis quod aurem vellis altera epistola, quam his diebus accepi, sic habe: non illa solum, sed & multa alia missurum me ad te fuisse, si nactus essem cui recte darem. cupio enim vehementer librum illum de anno Persico videas, quo de plura nuper ad te scripsi. Fallor aut erit aliquid in opere satis magno, quod nolis non legisse. Quare etiam non exspectato responso ad postremas mearum, si aliqua se occasio tuta obtulisset, essem illa usus. Sed constet mihi de illius fide necesse est, cui rarum adeo κειμήλιον, sum commissurus. Velim agas ea de re cum amplissimo Legato: qui etsi isthic positus, fortasse tamen pro sua ἀγχινοίᾳ & rerum usu πόρον aliquem inveniet. Si quod pridem molitur, isthuc tandem inter instituat illustrissima Δέσποινα, Auriaci principis vidua, tam bonam occasionem non prætermittemus. Notæ in historiam Augustam nostræ quotidie eduntur, sed lente, ut non totum prælum sibi vindicent. Enitemur ut ad vernas nundinas exstet opus prostetque: vereor tamen ut possimus, vel propter istas tot & tam frequentes ἑορτασίμους ἡμέρας, quæ me jam enecant. fecit nos lentitudo operarum præter voluntatem nescio quomodo in eo opere πολυλόγους. Institueramus criticas ferme notas: exibit, σὺν θεῷ εἰπεῖν, prope legitimus commentarius liber. Commentarium de Critica pridem affectum habemus, sed labore isto prius defungamur necesse est, quam aliud quid suscipimus. De illo igitur alias tecum plura: neque enim leviter præclaram illam hypothesin sumus tractaturi, si dabitur nobis οὐρανόθεν perficere quod instituimus. Vale illustrissime Scaliger. Imo vero exspecta dum quæso te & nisi grave est, λῦσόν με τῆς ἀπορίας. Legebamus hodie ego & eruditissimus atque optimus ille φιλάρετος juvenis Flesingensis, quem ante menses aliquot mihi commendasti,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

in Arabe Geographo V. Climatis Sectionem ſecundam. Vbi cum alia multa offendimus ignara nobis, tum illud quid ſit neſcimus ברנסון: nam in eo tractu quem deſcribit nullum locum ejus nominis meminimus. Putabam ego perperam ſcriptum ר pro ז & Viſontionem intelligebam, quam ille autor *Bezanſon* hodierno indigerat nomine. Vt Lugdunum idem ליגון In eadem pagina גינוה interpretamur Genevam, cujus nomen ut in tam bono autore non reperiremus, nihil eſſet ſuave meritum. לוזנה Lauſſanna opinor eſt לנכה videtur eſſe Langres: ſed vix alii loci patiantur. Mons גרן neſcio quid ſit. Iuram poſtulat loci ratio τὸ ἐμοὶ δοκοῦν. Quod autem Alemannos in finibus illis ſtatuat, videtur cum vetuſtioribus ſentire, qui ibi primum ἐν τοῖς τοῦ Ῥήνου παραποταμίοις eos locant. Oro te, mi præceptor, atque obteſtor, legas mea cauſſa eam paginam & obſcuriores appellationes ibi nominatorum locorum mihi explanes. Ego interea, quod facio ἀδιαστάτως, pro tua quam longiſſima vita, & perfecta felicitate Deum Opt. Max. ſupplex orabo. Iterum vale. Lutetiæ Pariſ. a. d. IX. Kal. Oct. CIↃ IↃ C.

EPISTOLA CCXII.

EIDEM

QVantum repeto memoria, vir inluſtris, nullius unquam rei longior mihi fuit exſpectatio, quam epiſtolæ hujus tuæ, quæ nunc ipſum ab optimo Plumbeo noſtro mihi eſt reddita. Menſes ipſos quatuor & quod excurrit ſilueras: certe tã longo intervallo nihil a te literarum acceperam. Itaque πόθῳ τῷ σῷ καὶ τῶν σῶν γραμμάτων ἐτηκόμην. nam quas Abbæi fratres attulerunt ἕωλον erant, & ſollicitum de tua valetudine nihil admodum juvabant. Ad illas reſponderamus, & jam epiſtolam tradideramus, cum venit ad nos Plumbeus, tuas afferens. O merum mel! o delicatiſſimas delicias! ubi ſunt qui voluptatibus omnibus docent abſtinendum? equidem iſti quid voluptatem appellent neſcio: ego me ajo ex tuarum epiſtolarum lectione incredibi quadam affici voluptate. καὶ ταύτης ἥττων εἶναι τῆς ἡδονῆς φημὶ ἐγώ, Hanc tu mihi, divine Scaliger, ne invide: facile omnium gazas contempſero, Hæc ſcribentem, καὶ τοῖς παρὰ σοῦ

γράμ-

γράμμασιν ἐντρυφῶντα, febris, quam gravis tuſſis præceſſerat, repente me corripuit, & lecto affixit. κλινήρης igitur iſta adtexebam cum urgeret tabellarius. Aſtrampſychum habes, & ſi meo conſilio uteris, gratias ages ampliſſimo Memmio: cujus inſtructiſſima libris præſertim Mathematicis bibliotheca tibi patebit in poſterum, ſi hoc officium non neglexeris. Hoc ego non ſine cauſſa te vehementer oro. De libris Regiæ bibliothecæ θυμὸν ἔχε ἀγαθόν. Ampliſſimus Thuanus utetur ſuo jure. heri eo profectus ut omnia explorarem, hominem non inveni. redibo & curabo. Multi jam ſunt menſes cum rex benigniſſimus ei curæ nos deſtinavit. Et jam codicilli facti eſſent, quod ſcimus juſſiſſe eum ſæpius. ſed adhuc res odio Religionis infecta. Ego non urgebo & juſſum regis exſpectabo, quem ſcimus noſtris ſtudiis factum velle. plura cis dies paucos σὺν τῷ θεῷ. Vale inluſtris Scaliger. Lutetiæ Pariſ. Kalend. Octob. CIↃ IↃ C.

EPISTOLA CCXIII.

EIDEM.

PRæſtantiſſime vir, ſimul pedem domo extuli refocillata valetudine, bibliothecam regiam adii, luſtravi ſingula, quantum poterat fieri diligenter. Inveni nuſquam librum G. Monachi cum Theophane. Olim nos habuimus eum librum & legimus. Nunc ille codex ſervatur in Bibliotheca Palatina. Solum offendimus breve χρονικὸν, nomen Georgii monachi inſcriptum, cum Choniatæ hiſtoria conjunctum, ſine Theophane. Hunc quoque librum percurri. Inveni nihil admodum quod tibi uſui eſſe poſſit. Igitur cum eſſet nihil ad manum, quod tibi mitterem, excerpta illa, de quibus aliquando ſcribere ad te memini duxi eſſe mittenda. Liber unde excerpſimus ſatis grandis eſt, ille ipſe quem Sigonius & Onufrius ſemper Faſtorum Siculorum nomine indigetant. Vtinam eo libro uti poſſes integro. Id vero cum non poſſe videaris, en tibi κατὰ δεύτερον πλὴν ἐκλογάς noſtras: quas memineris properanti calamo olim a nobis deſcriptas. Cum fueris uſus, ſi placet, remittas velim. Vale. Lut. Par. diſcedente tabellario, qui caſu ſe obtulerat,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tulerat. Kal. Oct. CIϽ IϽ C. Amplissimus præses Thuanus nullum non movebit lapidem ut tuæ voluntati satisfiat, sit modo in urbe liber ille.

EPISTOLA CCXIV.

JOSEPHO SCALIGERO.

HEri demum, magne amice, tuæ literæ mihi sunt redditæ, quarum etsi diu me cruciavit exspectatio, opportunius tamen in meas manus venire non poterant. Eram enim cum illas accepi animi æger, & curis confectus. At tuarum lectio omnem prope mihi doloris sensum abstersit: certe quidem lenivit mirum in modum καὶ κατεκήλησε. Omnium primum quod vales & εὐημερῶν διατελεῖς, incredibili cum gaudio intellexi. Nam qui religionem tuam in scriptione literarum probe novi, diuturnius silentium tuum mirari jã incipiebam, eramque de tua valetudine anxius & sollicitus. Nosti vetus verbum, *Res est solliciti plena timoris amor.* Sustuli igitur in cœlum manus & quod læta omnia de te intelligerem, Deo Opt. Max. grates egi gratissimas. quem etiam supplices veneramur, ut tuum illud quod scripsisse ais testamentum, per lustra adhuc multa maneat irritum. Diatribas nostras in Athenæum legisse te sane quã mirati sumus vehementer. Quid? tantumne tibi ab rebus tuis esse otii. Quod autem non obscure significas multa tibi inter legendũ in mentem venisse, quibus nostri conatus emendari & corrigi possint: ita vivam ut mihi is nuntius fuit jucundus. Enimvero quid σοφίας ἀληθινῆς γνησίῳ ἐραστῇ gratius accidere queat, quam ut errore liberetur, & in veritatis indagine adjuvetur? utique a te, divine Scaliger, cui ego μαθητεύειν gestivi semper: & ut aliquando possem a Deo sæpissime petii. Testis mei hujus voti amplissimus vir, & tuarum virtutum maximus admirator Jacobus Thuanus: quicum serio nuper egi, ut per regis voluntatem liceret mihi isthuc proficisci, & per aliquot saltem menses tibi operam dare. Atq; hujus rei facultatem cum ab æquissimo rege adhuc impetrare non simus quiti: ab iniquissimo quæstorum præfecto jam ferme consecuti sumus. Nam ut ne te lateat rerum nostrarum status, scito luctari nos

nos hic cum iis incommodis, quæ ante annum literis non unis ob oculos nobis posuisti. Itaque γῆν πρὸ γῆς non ex animi levitate, sed justis necessariisque de caussis, cogitamus. Omnino enim de studiis nostris est actum, si cum hoc genus hominibus diutius nobis res est futura. Et tamen de Principis benevolentia erga nos certi sumus. Sed longe nobis favor regis, quoties ad illũ accedendum est, qui in ærarii administratione omnes pariter, dignos, indignos, bonos, malos, bene aut secus meritos, magnos, parvos, eodē loco habet, eadem vultus truculentia excipit, aut fastidit potius. Quamobrem nisi huic incommodo regii consiliarii, qui & literas & nos amant, brevi prospexerint, certum est, studiis meis quietem alibi gentium quærere: & aliquo migrare, ubi quod superest vitæ procul ab aulico strepitu possim exigere. Non dubitamus multis e proceribus molestum hoc nostrum consilium futurum: sed enim, mi Scaliger, ex eorum numero qui nos amant, atque etiam fortasse æstiment, multi sunt; qui juvare nos aut possint aut curent, pudet dicere quam pauci. Trigam opinor verorum amicorum hic habemus, Harlæum τὸν μέγαν, Thuanũ, & Petavium, cæteri omnes ἐξ ὀνόματος φίλοι, lingua factiosi, inertes opera; omnium autem maxime is qui Eusebium tibi. Sed continebo me. καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ. Eusebio tuo moram esse injectam iniquissimo ferimus animo. Quod autem ais non ex ullo Ms. exemplari petendam esse illius operis illustrationem, equidem nunquam aliter judicavi, ac memini serio me ante mensem cum nescio quo jurgatum esse verbis, qui absque libro optimi viri Petavii editionem tuam futuram prope nihil audebat dicere. Nos contra qui in legendis tuis scriptis operæ plus posuimus, constanter affirmabamus, nihil adeo exquisitum ex ullo Ms. posse afferri, quod cum una aut altera tuarum profundissimarum observationũ mereretur comparari. Sed profecto ita est, qui magnitudinem ingenii tui, & præstantiam tuorum in remp. literariam meritorum justis ponderibus æstimaret, & tuorum immortalium laborum sensum haberet, μονώτατον hic adhuc reperi optimum, sapientissimum doctissimumq; Thua-

num;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

num: cui tamen illustrissimum Harlæum merito adjunxero. Græcus χρονολόγος, de quo nuper scripseram, in Palatina Bibliotheca asservatur, nisi fallor, aut inter libros Sylburgii τοῦ μακαρίτου alicubi latet. Ante annos, opinor XVIII. vivo adhuc parente meo, emeram eum codicem a Græculo quodam; qui nactus cupidum emptorem non prius a me discessit, quam aureis prope trecentis me emunxisset. Sed vita functo optimo patre, & per bellicos tumultus parte maxima bonorum illius direpta, cum ipsi interea literas Græcas Genevæ nullis ὀλίγου δεῖν stipendiis publice doceremus, ea mox tempora inciderunt, quæ me cogerent libris parum necessariis ad ea studia, in quibus tum eramus, alios libros plane mihi necessarios anteponere. Itaque χρονολόγον & aliquot alios ad Frid. Sylburgium misimus, qui eorum loco alios libros nobis Francofurti comparavit. Sed narrabat nobis idem Sylburgius, cum paulo post animi caussa in Germaniam essemus profecti, plerosque libros, quos a me acceperat, in Palatinam Bibliothecam esse conditos. Habes quid sit eo libro factum. Excerpta nostra ex illo propediem missurum me confido. Vtinam & tu quæ in Athenæum observasti, quorum cognoscendi desiderio vix est ut non tabescamus. Vale magne vir, & ἀδολεσχίαν mearum boni consule. Lut. Paris. Eid. Mart. CIↃ IↃ CI.

EPISTOLA CCXV.

JANO GRUTERO.

VAlere te, vir eruditissime, & gratulor tibi, & magnopere ipse gaudeo. Nos quoque beneficio Numinis valemus μετρίως γοῦν, οὐ γὰρ ἁπλῶς γε, οὐδ' ἐξ ὁλοκλήρου. Opus veterum Inscriptionum, quod curari a te audimus, omnes hic avide exspectamus, quibus

De meliore luto finxit præcordia Titan.

Sed & Observationes tuas cupidissime omnes te poscimus. Quid? Adeon' te inclementem esse adversus tuam prolem, ut tollere eam nolis? Si non moveris φυσικῇ στοργῇ, at solitudinem vide, quæ est in Musarum ædibus, specta ingeniorum infrequentiam & paucitatem τῶν γνησίως αὐτὰς θεραπευόντων. Equidem haud scio, quam isthic

calcant

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

caleant humanitatis ſtudia: hic illa non jam frigere, ſed penitus eſſe exſtincta poſſum tibi confimare. Habet ſane urbs hæc non paucos, qui has literas & ament & æſtiment, quum ſint ipſi earum peritisſimi. Sed hæc ſcito eſſe τοῦ χρυσοῦ γένους λείψανα: cui partim culpa docentium, partim arcana lege fatorum, ætas ſucceſſit ferrea, juventus nempe ἀμαθὴς, ἀψίκορος, δοκησίσοφος. Quamobrem, mi Grutere, ſtationem ne deſeramus. Quin potius imminenti & prope jam inſtanti Barbariei fortiter nos opponamus. Hoc agimus nos quidem pro virili noſtra, aſſidue in eam incumbentes curam, ut ſi poſſumus nihil aliud, at egregiam certe voluntatem noſtram poſteris probemus. Verum de his ὁ πανέλεος Θεὸς ὄψεται, qui te, vir eruditiſſime, ſervet. Lutetiæ XI. Cal. April. CIƆIƆCI.

EPISTOLA CCXVI.

DAVIDI HOESCHELIO.

HAve Hœſcheli eruditiſſime, & ſalve a me. Quid agas nunc rerum, ut valeatis tuque & præſtantiſſimus Velſerus, ſcire vehementer cupio. Jam enim multi fluxerunt menſes, cum ſiletis vos. Ego ſcripſi interea ſæpius. etiam ante dies oppido paucos ad veſtrũ utrumque literas dedi, multarum aliarum comites, quas e Pictavis acceperam ad vos mittendas. Eum faſciculum an acceperis, velim facias me certiorem. Jam enim mihi via Lugdunenſis incipit eſſe ſuſpecta. De rebus meis atque ſtudiis ſatis nuper. Mitto tibi quas fidei meæ commiſit homo & de facie & de nomine mihi incognitus. Vale amiciſſime vir, & ampliſſimo Velſero plurimam a me ſalutem, niſi moleſtum eſt. Iterum vale. Lutet. Pariſ. XI. Kal. April. CIƆIƆCI.

EPISTOLA CCXVII.

DANIELI HEINSIO.

DE verſibus Græcis quos ad me miſiſti, & ago & habeo gratiam tibi. Sed ut quam commoviſti ὄρεξιν, ſedes, etiam atque etiam vide. magnam enim ex eorum lectione cepimus voluptatem, & ſtatim ἐκ τοῦ ὄνυχος τὸν λέοντα, ἐκ τοῦ κρασπέδου τὸ λοιπὸν ἱμάτιον cepimus æſtimare. itaque optamus mirum in modum cætera, quorum ſpẽ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

facis, quam primum videre. Constitueram, si fuisset otium, docti cujusdam viri emendationes in Nonnum tecum communicare. & faciam cis paucos dies, cupio enim extare illius viri sane quam docti aliquam in tuis lucubrationibus mentionem. de hoc igitur alias. Hesychium si pergis recensere, & nostras in eum authorem observatiunculas fore tibi ex usu judicas, faciam tibi πρόφρονι θυμῷ earum copiam. Multa enim ὁδοῦ πάρεργον emendavimus in ora nostri codicis, cum aliquando eum Criticum ἐς πόδας ἐκ κεφαλῆς percurreremus. Breviter, hoc velim tibi persuadeas, nihil mihi posse jucundius accidere, quam ut studia tua qua potero cunque ratione adjuvem. Atque utinam sexcentas in optimos scriptores nostras observationes, quæ nobiscum interituræ sunt, tecum possemus communicare; ingens enim earum penes nos ὕλη. Obitus Raphelengii magnum mihi mœrorem attulit. Salus ab illius fratre mihi missa gratissima fuit. Velim serio illi affirmes, si quid possim ejus caussa, plane me totum esse ipsius. De Artemidoro, ubi primum erit otii plusculum, meminero. Vix enim unus & alter dies est, cũ tuas accepi, longo intervallo post epistolam magni Scaligeri, cui nuper respondi. Vale eruditissime Heinsi, & me constanter ama. Meursio & Putschio amicissimam a me salutem. Lut. Par. VI. Kal. Apr. CIↃ IↃCI

EPISTOLA CCXIIX.

JOSEPHO SCALIGERO.

VIr illustrissime, constitueram via ista mittere ad te excerpta nostra ex illo Græco Chronologo, de quo superioribus literis. Sed quia ipsum autorem malim te videre, censeo faciendum tibi, ut per Gruterum nancisci eum tentes. Puto futurum id non ita difficile: nam & nobis Athenæi Ms. olim facta est copia ab illustrissimo Principe. Etsi autem non possum magnum aliquid de eo scriptore polliceri: non tamen affirmare dubitavero, ejusmodi esse quem satius sit a te videri quam negligi, ὁρᾶσθαι quam παροράσθαι. Itali fastographi ei scripto nomen fecerunt, Fasti Siculi. nos in exemplari nostro hanc solum ἐπιγραφὴν invenimus. Ἐπιτομὴ χρόνων ἀπὸ

ἀπὸ Ἀδὰμ τοῦ πρωτοπλάστου ἀνθρώπων ἕως κʹ ἔτους βασιλείας Ἡρακλείου τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ μετὰ ὑπατείαν ἔτους ιθʹ, καὶ ιηʹ ἔτους τῆς βασιλείας Ἡρακλείου νέου Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἰνδικτίονος γʹ. Liber eſt ſatis magnus. Nos præcipua tantum excerpſimus: τὴν ἀκολουθίαν τῶν χρόνων, & annotationem Olympiadum, Indictionum, Conſulum, & alia id genus. Sunt in his nonnulla, ex Euſebii χρονικῶν palam deſcripta. Si quidem igitur integrum librum potes conſequi: ſin minus, excerpta noſtra cuicuimodi illa ſunt ſtatim miſſurus ſum. De noſtris rebus aut ſtudiis nihil nunc. & vero ſatis nuper, hoc eſt, ante dies, opinor, octo. Si per inhumanitatem iſtorum γαζοφυλάκων licuiſſet, jam eſſet inchoata autorum τῶν μετὰ Suetonium editio: ad quam plurima nacti ſumus e libris auxilia. Sed qui prævideam futuram brevi migrationem ex his locis mihi neceſſariam, quicquid temporis mihi aut negotia aut amicorum officia vacuum relinquunt, totum colloco in lectione librorum alibi οὐκ εὐπορίστων. Vale illuſtriſſime vir, & diu multumque vive beatus, atque ex omni parte felix, o literarum τὸ σεμνότατον ἔρεισμα, Lutet, Pariſ. VI. Kalend. April, CIϽ IϽ CI, raptim,

EPISTOLA CCXIX.

JUSTO LIPSIO

NOviſſimas quas ad te ſcripſi acceperis necne, vir præſtantiſſime, non ſcimus. diu enim eſt cum ſiles: fuitque illa felicitas noſtra πρόσκαιρος & ὀλιγοχρόνιος, cum binæ menſe uno a te redditæ nobis ſunt literæ. Atqui ſpem prope certam animo conceperamus futurum omnino, ut dum hic erimus literarum commercium aſſidue tecum exerceremus. Quid igitur? an hoc potius cenſes faciendum, ut de communibus ſtudiis per literas interpretes poſthac conferamus? Equidem habeo quamplurima, de quibus ſi iſthic ſim, ſententiam tuam libentiſſime & ὡς προθυμότατα exquirerem. Nam etſi juſtis gravibuſque de cauſſis magis ac magis in dies marceſcit in nobis ſcribendi ſtudium: diſcendi tamen cupiditas nobis ἔμφυτος & deſiderium bene de literis merendi, adeo nihil propterea minuit, ut contra quotidie imo in horas gliſcere videa-

 tur.

tur. Verum desino περιαυτολογεῖν: & te, mi Lipsi, oro, de tua valetudine præclarisque inceptis facias nos certiores. De rebus nostris si quid est quod scire cupias, narrabit omnia tibi Baronius tuus, adolescens nobis eximie charus; primum quidem ex commendatione tua, postea vero ob ingenii dotes & τὸ εὐάρετον τοῦ ἤθους. Vale. Lutet. Par. proprid. Kal. Apr. CIƆ IƆ CI.

EPISTOLA CCXX.

PATRIBUS AD SYNODUM GERgaviæ congregatus.

ET si facio invitus, venerandi Patres, ut gravissimas curas & occupationes vestras interpellem; quia tamen ad Dei gloriam res, nisi fallor, nonnihil pertinet, faciendum omnino censui, ut testes animi mei literas hasce ad vos mitterem. Non enim dubito pervenisse ad plerorumq; e vobis, ac fortasse omnium aures sparsum de nobis tota Gallia rumorem, quasi inibi essemus (quod nec commemorare sine horrore possum) ut puriori religioni, quam ab optimis parentibus acceptam hacten⁹ sumus professi, brevi cogitaremus renuntiare. hoc plenis buccis ubique locorum τοὺς ἐξ ἐναντίας scimus prædicare: hoc libellis editis, quos variis ex locis pii homines ad nos miserunt, vidimus non dubitanter affirmatum. Sed ante annum amici, quos habemus in Germania quam plurimos, per literas nos monuerunt, Gasparem Scoppium, juvenem amœniorum Musarum καὶ τῆς ἔξωθεν παιδείας amantiorem, quam gloriæ Dei & veri Christianismi studiosorum, Roma ad suorum multos scripsisse: quod religionem mutasset, plurimum se in ea mente esse confirmatum, cum & nos idem non multo post esse facturos cognovisset. Quid multa? Tam constans fuit hic de nostra in re pietatis inconstantia rumor, ut non aliis tantum in locis, sed & Genevæ, ubi lucem hanc primum vidimus, ubi tot annos nō obscuri, χάριτι τοῦ ἐλεοῦντος Θεοῦ, atque omnibus bonis charissimi viximus, ubi denique liberos nostros etiam nunc in religione ac literis educamus, multi tamen sint reperti, quos non mediocriter ea res commoveret. Nuper vero cum ad Pontificiorum partes vir magna autorita-

toritate magnisque in nos meritis transitum faceret, quod non esset obscura amicitia, quæ nos arctissime prius jungebat, jactatum hic vulgo, & a multis etiam creditum, triste funestumque illius exemplum nos quoque propediem sequuturos, & ut vetus dictum est, ἕψεται πέρκην μελανούρῳ. Tantum apud homines minime illos quidem malos, sed nimis profecto ταχυπειθεῖς, ut modestissime dicam, eorum callidissimæ technæ valuerunt, quos palam est τὰ ψεύδη τοῖς ψεύδεσι propugnare ὑπηρετοῦντας τε καὶ ὑπηκοῦντας τῷ πατρὶ τοῦ ψεύδους. Quasi vero nota jam orbi terrarum non esset istorum αὐτοκατακρίτων tenebrionum ἡ πανουργία πρὸς τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης. Hosce igitur sermones, venerandi Paıres, licet integritate conscientiæ meæ fretus poteram negligere, cum vel judicio sapientum, vir bonus nihil præter culpam teneatur præstare: tamen nihil unquam prius habuimus, quam ut Ecclesiæ Dei omnia nostra qua facta, qua dicta approbemus, σπερμολόγων istorum fraudibus, qua poterimus cunq; ratione obviam ire constituimus. Quod si grandes non obstitissent caussæ, fuit animus isthuc me sistere, & dolorem meum in sinum vestrum effundere: quem ex nonnullorum simplicitate & credula nimis facilitate capio gravissimum. Nunc cum mutare consilium fuerim coactus; oro vos, reverendi Patres, atque obtestor per immensum Deum, & τὸν μονώτατον σωτῆρα τοῦ κόσμου Jesum Christum, ut falsos esse fictosque hujuscemodi rumusculos ἀδεσπότους & constanter credatis, & aliis porro pro vestra autoritate ita esse persuadeatis. Est Deo gratia, quod non adeo infeliciter in pietate fuimus a puero instituti, ut κλυδωνίζεσθαι καὶ περιφέρεσθαι παντὶ ἀνέμῳ διδασκαλίας ex ignoratione veritatis necesse habeamus. Accessit deinde & studium quod in ea parte posuimus, & nunc cum maxime ponimus impensius. quæ quidem opera nostra ut promovendæ gloriæ Dei olim inserviat, & optamus toto pectoris affectu, & si cœptis divina clementia faverit, etiam speramus. Sed non morabor vos pluribus. Deum veneror supplex, det vobis laborum vestrorum, quos in tuitione orthodoxæ religionis sustinetis maximos, hunc exoptatissimum fructum, ut ad veritatis adquisitionem, & vere Chri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

stianam concordiam Galliam universam videamus tandem conspirare. Valete Patres Venerandi, & me ordinis vestri observantissimũ vestra benevolentia dignum habetę. Lutet. Parif. Prid. Non. Majas. CIϽ IϽCI.

EPISTOLA CCXXI.

DAVIDI HOESCHELIO.

NOn utar longiore excusatione apud te, vir amicissime, ut diuturnioris silentii culpam a me nunc amoliar. Confido enim penitus tibi esse perspectum τὸ ἀῤῥίπιστον καὶ βέβαιον τοῦ ἡμετέρου ἤθους. Quare non dubitabis, vel si verbum non addiderim, quod plusculos menses apud te siluerim, magnis & continuis occupationibus meis id esse ferendum acceptum. Hæc maxima ac prope unica est caussa meæ hac in parte indiligentiæ. Accedebat, quod diu incerti de futuro statu nostro fuerimus. Itaque rerum nostrarum quis exitus futurus esset, priusquam ad te scriberemus, exploratum habere volebamus. Ac fuerunt quidem causæ graves, cur missionem a Rege posse impetrare optaremus. Sed cum omnia experti alienam ab eo consilio voluntatem illius esse cognoverimus: mutare sententiam plane ἑκόντες ἀέκοντι θυμῷ constituimus. Multum studiis nostris hæ cogitationes incommodarunt: absque quibus fuisset, absoluta jam foret, quæ necdum inchoata est τῶν μετὰ Suetonium ἱστορικῶν editio: nec non alia item non pauca: quæ brevi vitam atque otium præstanti Domino emissuri sumus. Sumus nunc in Commentario de lectis & veste stragula: qui etsi majoris operis pars est, seorsim tamen οἷον γεῦμά τι τοῦ συντάγματος ὅλου edetur. Ita quidem constituimus nos, & jam per nos parata omnia. Cæterum operarum nostrarum ignaviam præstare haud possumus. De Photio tuo satis superioribus literis, & quidem non unis. Vtinam, quod videris polliceri, Procopium pari elegantia & fide susciperes edendum. Habeo regium exemplar in manibus meis: quod publici juris facere, si te alia studia sibi vindicaverint, pedibus manibus contendemus. Sed age doctissime Hœscheli, subi huic quoque oneri, & me hac cura leva. Equidem ita studiosus sum

ſum ejus ſcriptoris, ut editionem illius omni ſtudio atque opera procurare conſtituerim. Vale amiciſſime vir, & me ama. Lutetiæ Pariſiorum VI. Kal. Aug. CIↃ IↃ CI. Quas accepi nunc ipſum a nobili Pictavo, eccum tibi. quicquid via Lugdunenſi miſſum a te fuerat poſt meam illa ex urbe profectionem, totum periit. Quæ jactura, ſi nullo tuo incommodo ſarciri poteſt, quid codici meo deſit, tibi ſignificabo.

EPISTOLA CCXXII.

JOANNI MEURSIO.

AIn' tu vero? nullas accepiſſe te a me literas poſt Exercitationum tuarum publicationē? Atqui ſcripſimus nos ad te, eruditiſſime Meurſi, Lugduno Seguſianorum non ſemel. Periiſſe autem literas noſtras in itinere, neque tibi fuiſſe redditas, ex tua primum epiſtola cognovimus. Nam ſi vel tenuis ejus rei ſuſpicio ad nos perveniſſet, officio, mihi crede, non defuiſſemus, quin iterum aut ſæpius & de accepto munere te faceremus certiorem, & gratias pro illo gratiſſimas tibi ageremus. Puto cum illis melius actum, quas ad amicum illum tuum dedi, qui Aureliano Lugdunum & epiſtolam tuam & librum ſimul miſerat. cum igitur quorundam, quibus meas commiſeram, perfidia factum ſit, ne tempeſtivas tibi gratias agerem, accipe nunc πρόφρονι θυμῷ, ſeram quidem, ſed ſeriam, & ab animo proficiſcentem vere grato, vere tuo, gratiarum actionē. Neque enim parum me tibi debere ſentio, qui amoris tui adverſū nos tot exſtare in eruditiſſimis ſcriptis tuis expreſſa veſtigia volueris. Perſuade autem tibi, mi Meurſi, ex omnibus, quos eruditio tua tibi conciliavit, eſſe omnino neminem, cui nos in amore tui & tuarum virtutum prædicatione concedamus. Librum de gloria tuum, multo ante, quam miſſum a te exemplar acciperemus, avide, ut omnia tua, legeramus, & amicis oſtenderamus. Nunc etiam quid moliaris, quid ab ingenio tuo exſpectare habeamus, laboro ſcire. Quod ſit noſtrū de lucubrationibus tuis judicium, facile inde colligas. Audio editum pridem eſſe ab eruditiſſimo Heinſio Silium Italicum: & jam in Heſychio eum eſſe. Velim ex te ſcire,

vere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

vere hæc an falſo hic jactentur. Nam de Silio nihil nos docent iſti Francofordienſium nundinarum catalogi, quos quidẽ viderimus. In Heſychio poſſe illius inceptum adjuvari nonnihil opera noſtra exiſtimamus. Quanquam ſcio, qui magno Scaligero adeo familiariter utatur, poſſe eum non noſtram modo opem, ſed omnium ἁπαξαπλῶς quamlibet eruditorum contemnere. Proximis literis ſcribebat Scaliger, Heinſium aliquid ad nos literarum dediſſe: quas vidimus adhuc nullas. Vale amiciſſime vir: & Grotio, Scriverio, Heinſio, adoleſcentibus ſupra ſuos annos doctis, plurimam a me ſalutem. Lutetiæ Paris. VI. Eid. Aug. CIϽ IϽ CI.

EPISTOLA CCXXIII.

JOSEPHO SCALIGERO.

ILluſtriſſime vir, & literæ tuæ, quas ſuperioribus diebus Labbæi fratres mihi tradidererunt, & multo etiam magis ſermones ipſorum τὸ ἐῤῥωμένον τῆς σῆς πρὸς ἡμᾶς φιλίας abunde teſtantur nobis. Agis nimirum, vir ſapientiſſime, convenienter moribus tuis: tibi inquam, conſtas, & quem ſemel ornandum ſuſcepiſti, commendatione tua & patrocinio non deſinis honeſtare. Quid ego nunc tibi pro tantis beneficiis tuis gratias verbis meis agere inſtituam? Me vero ita ament οἱ κρείττονες, ut quoties de tui erga nos amoris magnitudine venit in mentem, verba deficiunt. eo quidem magis, quod cauſſam hujus tui affectus in me ſcio eſſe aut nullam aut non magnam. Equidem conſcius mihi ſum, in æſtimatione & veneratione tuarum, quas ſtupet terrarum orbis, virtutum nemini me cedere. Sed non ita inſanio, ut gratiæ id mihi apponi velim, quod tibi etiam cumulatius debeatur, quam præſtari a quoquam poſſit mortalium. Nam is demum admiratione ſua ingenii tui dotes æquabit, qui capiet. Quis autem ille eſt? aut in quo terrarum angulo nobis quærendus? Ego adhuc novi neminem. Itaque longe alia, vir excellentiſſime, conditio tua eſt, quam cæterorum, qui eruditione ſua atque ingenio admirationem ſui in animis τῶν φιλομαθῶν (in queis & nos ſumus) excitarunt. Illos non ſolum ἐπαινεῖν, qui uſum dicendi vel mediocrem habent, poſſunt, verum etiam ὑπερεπαινεῖν:

παινεῖν: præſtantiam vero animi tui nullus unquam Tullius ſatis laudaverit: nedum ut merita in rempub. literariam tua augere dicendo vel amplificare poſſimus nos. Vel hic Græcus Cato tuus, doctiſſime virorum, quem ſcimus non ϖυδῆς ſed σχολῆς τῆς σῆς εἶναι τέχνωμα, quid habet in eo genere aut par ſibi aut proximum? σέβας μ' ἔχει εἰσορόωντα. Eant nunc Græci, & ſuum Planudem nobis oſtentent. Sed de Planude minus ſum miratus, quem ego ſcriptorem inter coryphæos habui nunquam: Gazam vero Græcorum omnium, qui a multis ſæculis vixerunt, longe doctiſſimum, longo adeo intervallo eſſe a te ſuperatum, & quidem in vernacula ſibi lingua, futura ætas mecum, ſcio, demirabitur. Hoc igitur tam eruditum carmen tuum cum cæteris quæ illi conjunxiſti, ut quam emendatiſſime & elegantiſſime hic edatur, ego & Labbæi fratres ſummo ſtudio curabimus. Atque utinam, divine Scaliger, conſuetudine tua frui aliquando poſſemus. Diem nullum intermitterem, quin e theſauris ingenii tui rarum aliquid & præclarum elicerem. Teſtor illum qui omnia ῥητά κὴ ἄῤῥητα habet nota, non alia via quam tuorum inventorum publicatione, ſi mei ſi arbitrii, ad tradendam poſteris noſtri memoriam fore graſſaturum. Quod ſi per te licet, tentabimus poſthac etiam abſentes fructum hunc amoris tui percipere, ut quæ neſcimus per te doceamur. Dabis enim ſpero, mihi hanc veniam, ut graviſſima ſtudia tua interpellare ne dubitem. Vale Scaliger, meum decus, & me conſtanter ama. Lut. Pariſ. VI. Id. Sept. CIↃ IↃ CI. Memini ſuperioribus literis, quas ante quatuor ferme menſes ad te dedi, multis tecum egiſſe de loco Pauli, ubi vulgo legitur, παρεβυλεύσατο; nos tecum affirmamus ſcribendum: παρεβολεύσατο, [ut & in Puteani codice invenimus, cum hac interpretatione: *parabolanus fuit de anima ſua*] & multos Chryſoſtomi locos ſimiliter emendamus, ubi conſtanter hodie υ ſcriptum pro ο ſimplici. Nam quin ita ſcripſerit Chryſoſtomus, non ſinit nos interpretatio ipſius dubitare. Hæc igitur & φιλολογικὰ alia nonnulla iis literis: quæ an pervenerint in tuas manus ſcire velim. reſponſum certe accepimus nos adhuc nullum.

Ζητησείδ.

Invenio apud Rambam in præclaro opere מורה הנבוכים multam mentionem cujusdam populi, cujus alibi nomen non legi: *Zabios* vel *Zabeos* vocat. Plurima de istis libr. III. cap. XXX. & XXXVIII. & XLVIII. Doce me, obsecro, quæ hæc gens fuerit. Ego Hebræum codicem ejus scriptoris vidi adhuc nullum. *Sabæos* esse non puto, qui Hebr. סבאים per ס non צ aut ז. Arabs tuus Geographus de istis fortasse aliquid.

Etiam quæ de vocibus *Hacat* & *Hacoat* disputat idem Moses cum alibi tum libro III. cap. XLVII. & XLVIII. non assequor, & ut rationem harum vocum mihi explices te oro. Videtur esse aliquid affine voci Hebr. חטאת sed interpretes Latini peregrinas voces, quas retinuerunt ut τεχνικὰς, mire torquent: quod non semel observavimus.

Inciderunt in manus nostras XVIII. paulo minus Mosaicæ Geneseos capita, Hebraicis characteribus scripta, sermone, ut existimo, puro puto Arabico. Eæ schedæ magno nobis adminiculo fuerunt ἀραβίζειν tentantibus: cum præsertim puncta essent adjecta, deessentque nobis omnia alia præsidia. Nam Romanæ editiones sunt ἄστικτοι. Cupio igitur, σεβασμιώτατε Scaliger, doceri a te quantum istis ἀδεσπότοις chartis tribuere debeam. Ea fine pauca inde hic descripsi, plane ut sunt a me inventa. Sic igitur illæ:

אול מא כלק אללה אל סמאוה ואל ארד
ואל ארד כאנת גאמדה ומסתבחרה וצלאם עליוגה אל גמר
וריח אללה תהב עליוגה אלמא
ושא אללה אן יכון כור פכאן נור
פלמא עלם אללה אן אל נור גיך ופצל אללה בין אלכור ובין אל צלאם

Ad hoc exemplum cætera sunt exarata: bene an secus, scirem si me Deus Opt. Max. tam voluisset esse felicem, ut vel pauculos solum menses tibi, divine vir, possem μαθητεύειν. En erit unquam ille dies, cum voti hujus damnabor? interea per ego te supplex oro, βεβολημένον οἴστρῳ peregrinarum linguarum aut re juves aut consilio. Cum in eo libro, quem de Critica fecimus omnem Hebræorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

rum Κειτικὴν explicare ſit animus, σύν γε τῷ Θεῷ εἰπεῖν, vellem indices mihi, ſi quem Rabinorum vidiſti, qui in eo argumento operam non pœnitendam poſuerit. Ego præter notas Bibliorum Venetorum, & eruditiſſimi Eliæ libellum novi nihil hujus generis.

EPISTOLA CCXXIV.

THEODORO CANTERO.

ACcepiſti, opinor, vir ampliſſime, quas ante menſem unum vel alterum ad te ſcripſi. Ex iis rerum noſtrarum ſtatum omnem cognoviſti. Ut nunc res ſunt, incolæ hujuſce urbis diutius quā perſuaſeramus nobis videmur futuri. Sed non ignoras & omnium quidem humanarum rerum, ἐξόχως δὲ τῶν ἐνταῦθα τὸν σάλον καὶ ἀκαταστασίαν. Simul noſti, ſuperiorum motuum, vel cauſſas, vel certe τὰς προφάσεις, non eſſe ſublatas. Itaque malis liberati quæ regnum hoc prope jam peſſum dederant, metu nihilominus & ſuſpicione τῶν μελλόντων δεινῶν non caremus. Nos tamen iſta mediocriter, atque adeo intra modum afficiunt: quippe longo uſu jam doctos, unicum eſſe τοῦ παντὸς ἀπειροδύναμον κυβερνήτην, qui pro ſua voluntate τὸ τοῦ περιέχοντος αὐτῷ λαοῦ πλοιάριον regat dirigatque. Sed & regis maximi converſus ad otium & artes pacis animus, læta & tranquilla ſpondet omnia: dum quidem tantus imperator habenas tractabit, quod ut quam diutiſſime faciat, nemo eſt τῶν μισοπολέμων, quin precibus ſuis a Deo contendat. Quicquid ſit, quod nos maneat, in eadem, niſi fállor animi, & nos & vos ſumus navi. Sic enim judico: neque noſtram neque veſtram florere poſſe rempublicam εὐημερούντων, quod omen abominor, τῶν κοινῶν ἐχθρῶν. Cæterum τὸ μέλλον Θεοῦ κεῖται ἐν γούνασι. Quod ſcribis, paratos habere te de veterum ſacris opertaneis commentarios, ita nos Muſæ ament, ut lætati ſumus jucundiſſimo eo nuntio. Meminimus enim multa inter lectitandos auctores reperiri, propter ignorationem illorum rituum caliginoſa, & ad intelligendum difficilia: quibus omnibus opera & diligentia tua claram iri illatam lucem non dubitamus. Pertinet eo Clementis Alexandrini locus, de quo ad filium ſcripſiſti. Sed male in ōnibus libris ſcriptum: Ἀλλὰ τὰ μὲν ἐπὶ Σάγρα μυστήρια. cum ſit legendum,

ἐπὶ τῇ Ἄγρᾳ. Agra & Alimus vicini Athenis δῆμοι fuere, ubi mysteria parva peragi solita. De Agra diserte Stephanus, esse τῆς Ἀττικῆς χωρίον πρὸ τῆς πόλεως ἐν ᾧ τὰ μικρὰ μυστήρια ἐπιτελεῖται. Quare omnino sic emendandum. Illa vero Ἀθήνησι περιώρισται, habent hanc sententiam: Unius populi, Atheniensis nempe, finibus conclusa, minus nocent universo mortaliũ generi. Opponit sacra solis nota Atheniensibus, ludis sacris, qui celeberrimi erant, & maximo plurimorum populorum concursu celebrabantur. Hos vocat αἶσχος κοσμικόν, & in publicos omnium ferme gentium mores corruptelam magnam ab eo fonte ait manasse. Quod quæris de ordine qui tibi servandus in instituto opere, impræsentiarum quod tibi respondeam nihil habeo. Longioris epistolæ & otii majoris ea quæstio est. Etsi autem non ita τετύφωμαι, ut operam aut consilium meum tibi hic censeam exspectandum: quia tamen ita vis, cogitabo ea de re attentius, & ubi primum nactus ero plusculum otii, quid mei sit judicii faciam te ut scias. Vale vir amplissime, & me constanter ama. Ornatissimis filiis tuis, contubernalibus olim meis, & eruditissimo Vercomio plurimam verbis meis salutem velim nuncies. Lutetiæ Parisiorum VI. Eid. Sept. CIↃ IↃCI.

EPISTOLA CCXXV.

PETRO MATTHAEO.

SI quid ad curam tuam pertinet, vir amicissime, Lutetiam nos θεοῦ χάριτι salvos pervenisse atque incolumes, scibis. Quindecim ipsos dies in itinere consumpsimus: cum adversus nos omnia elementa conspirasse viderentur. Aqua nos deficiebat: aer turbidus semper, & contrariis ventis infestus. Quid quod incendii periculũ semel adiimus? taceo difficultatem producendæ hucusque mulieris ἐν γαστρὶ ἐχούσης. Taceo frequentes λειποθυμίας Carolæ, fidei nostræ ab illustri matrona commissæ. Taceo alias ψαμμακοσιογαργάρους ærumnas nobis in hoc itinere exanclatas. Cæterum levia hæc fuerunt omnia præ Charitatensium calumnia, qui riscos uxoris & librorum meorum fasciculos merces esse causati in jus nos vocarunt, & misellum nauclerum quatuor & amplius aureis mulctarunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

runt. Hoc erat per alienum latus nos ferire. nam illi infelici nummulus fuit οὐδὲ εἷς, unde judicatum solveret. En fidem, en integritatem judicum Charitatensium, quibus pro hac insignita improbitate, aut meliorem Deus mentem duit, aut πανώλειαν παντὶ τῷ γένει εἰσενέγκῃ. Aureliæ primum versa in melius fortuna nostra. urbs pulcherrima & amœnissima, amici in ea nobis reperti multi καὶ τῶν ἐν τέλει. libri denique aliquot λόγου οὐκ ἀνάξιοι eo loci nobis dono dati. Itaque læti inde atque hilares profecti Lutetiam nudiustertius εὐρούσης ἁπαξαπλῶς τῆς τύχης appulimus. Hic fuit peregrinationis nostræ finis: hic & epistolæ hujus finis erit. Non enim ex otii abundantia, sed amoris vehementia raptim ista exaravimus. Vale amicorum intime, & me amare perge. Vxor pro tuo munere immortales tibi gratias agit. Vitam languentibus nobis inter navigandi molestias eo munere biduo fere fovisti, servasti. Iterum vale. Lut. Paris. XVI. Kal. Oct. CIↃ IↃ CI.

EPISTOLA. CCXXVI.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

Amplissime præses, tandem patuit nobis ad Regis bibliothecam aditus. etsi propius nihil factum, quam ut optimi senis morositas inutile nobis beneficium tuum redderet καὶ ἄχαριν χάριν. jubebamur enim redire alias & spem pro re domum reportare; quod eo futurum erat molestius, quia sæpius illuc veneramus ἄπρακτοι. sed bene quod exoravimus. Invenimus autem non quod quærebamus, sed nescio quid aliud ejus generis. nam liber qui historias Monachi & Theophanis continet, de quo Scaliger ad te, & quem ajebat Faber fuisse annos multos penes Franciscum Pithœum, is inquam liber οἴχεται, neque usquam hodie inter regios libros reperitur. quæsivi etiam an exstaret illius nomen in catalogo; inveni nusquam. Verum id non miror. video enim multos libros in album illud non esse relatos. neque est quicquam eo catalogo ineptius. Reperi χρονικὸν breve cujus auctor dicitur Georgius Monachus. eum codicem ad dies decem utendum sumsi, ut inde exceperem quæ ad Scaligeri institutum facere judicarem. sed non est

hic ille historicus quem summus ille vir desiderat, quemque ipsi aliquando habuimus & legimus. Nos etiamnum habemus excerpta luculentissima quæ ante multos annos e Græco illo chronographo confecimus, quem Onufrius & Sigonius Siculorum fastorum nomine indigetant. Liber magnus est, qui hodie in Palatina Bibliotheca asservatur. ex eo facile fuerit totum ferme Eusebii Chronicon in integrum restituere, quod non dubito Scaligerum ex ingenio felicissime præstiturum. Constitui tamen illa ipsa, quæ sola in potestate nostra sunt, excerpta ad illum mittere. Perrerius autem Bibliopola in Bataviam certum hominem post biduum aut triduum missurus est. Vtemur ea via, nisi melior interea se nobis ostendat. Tussis nostra adhuc nos vexat, cui curandæ post pharmacorum potionem & φλεβοτομίαν rationem aliam inire suadet medicus. illo jubente cœnare levissime, vinoque in totum abstinere nisi in prandio instituimus. jamque meliuscule habere cœpimus. Vale amplissime vir, & nos ama. Lutetiæ Paris. IV. Kal. Oct. CIƆ IƆ CI.

EPISTOLA CCXXVII.

EIDEM

ACcepi, Præses amplissime, utramque epistolam tuam, & quam ad Scaligerum & quam ad me. hanc legi lubentissime, illam curabo diligentissime. Sed quod scribis, ut fidei tuæ apud summũ virum testimonium præbeam, næ tu, amplissime Præses, frustra es. Scit Scaliger unum te, aut certe cum oppido paucis, unum, inquam, esse qui præstantiam ingenii illius aut possis pro tua eruditione, aut velis pro candore tuorum morum ἀξίως æstimare. Ego memini non unis literis familiariter cum ipso agentem scripsisse ipsi, vix dum esse mihi inventum, te uno excepto, qui in pendendis ipsius meritis mihi satisfaceret. De hoc autem officio tuo scripsi nuper adfatim & iterum quoque scribam prima occasione ubertim. Quod scribis de gaudio tuo ob natum puerum, nemo est bonus & Reip. amans, quem is nuncius non compulerit manus in cælum tollere, & Deo Opt. Max. gratias agere pro tanto hoc tam-

tamq; insigni beneficio, quod utinam iterumque utinam firmum præstet nobis ejusdem supremi benignitas. Scis vetus dictum sapientis: τὰ μέγαλα τοῦ Θεοῦ δῶρα μέγαν ἔχειν φόβον. nos autem qui sumus aut qui vivimus: aut quotusquisque est, qui tantum bonum satis grato erga Deum immortalem animo prosequatur? Verum hæc illi curæ, cui uni salutem suam servata Gallia toties debet. Librũ tuum mitto tibi, quando sic voluisti. ego nondum absolvi ejus lectionem, factus lentior Patissonii nostri lentitudine, ut livorem uva ducit ab uva. Sperabam ruri per has vindemias hac oblectatione me fruiturum. Sed turbat valetudo: nondum enim febri caremus, quæ eo suspectior quo remissior. Domi nos continemus; nisi quod heri maximum virum Florium Senatorem invisimus. O doctum solide hominem! de quo plura coram. plura enim nunc febris non permittit, quam hac nocte solito graviorem sumus experti. Deus te servet, amplissime Præses, & nos tecum. Vale. Kal. Octob. Lutetiæ Paris. CIϽ IϽ CI.

EPISTOLA CCXXIIX.

CAROLO LABBAEO.

GRatum mihi etiam atque etiam, eruditissime Labbæ, quod de reditu in patriam tuo fratrisq; fecisti me tuis literis certiorem. posthac de studiis & inceptis vestris cum libebit, & quoties libebit, mecum δι' ἐπιστολῶν [ἅς φησι ὁ μέγας ἐν ἁγίοις Βασίλειος, δεινὰς τῶν ἀπόντων φίλων σκιαγραφεῖν τὴν παρουσίαν] pro necessitudine mutui inter nos amoris agetis. Mihi semper longissima quæque a te aut fratre tuo epistola, sicut olim de Aristophaneis versibus dictum, accidet gratissima. Neque deero officio, quin rescribam statim, & paria vobiscũ faciam. Amo enim vos κηρόθι μᾶλλον: & de utriusque vestrum studiis nihil mediocre animo concepi. Pergite modo quo cœpistis pede: & laborum, quos Musarum amore alumni ipsarum sustinent, ne vos ante pigeat aut pœniteat quam μέγα τι καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι in lucem protuleritis. Locus Glossarij, de quo ad me scribis, alium Oedipum desiderat, aut tempus certe ad deliberandũ. Æger enim ista scribebam è lectulo: cum mensem totum & quod excur-

rit gravis ἀγρυπνίας [διαῤῥοια] nos vexasset. Accedit languor animi propter aulica negotia, quæ etiam sic affectum prodire cogunt in publicum, magno valetudinis incommodo, rei familiaris autem commodo plane nullo. Iure, mi Labbæe, indignamur: miramur etiam, qui hoc fiat, cum nova quotidie testimonia non vulgaris benevolentiæ Rex nobis exhibeat. Sed omnino latet aliquid ἐνδομύχου. Itaque videbimus & σὺν τῷ Θεῷ in posterum providebimus. Vale, & nos ama. III. Eid. Nov. cIↃ IↃc I.

EPISTOLA CCXXIX.

DAVIDI HOESCHELIO.

DE Phrynicho magnas & habeo & ago tibi gratias. Næ multum tibi meliores literæ debent, qui ipsarum illustrationi tantum operæ impendas. Erat sane ille criticus & Nunnesii & tuæ etiam opis indigus. Vtinam ita res ferrent tuæ, ut omnes ejus generis criticos veteres recensitos a te, atque isthic editos, beneficio tuo haberemus. Neque enim nescis quam multa sint apud Pollucem, Harpocrationem, Hesychium τὸν πάνυ, & alios similes, qua corrupta, qua obscura. Tibi porro facile futurum, hac diligentia, hac eruditione viro, ea præstare in editione scriptorum ejusmodi, quæ temere ab alio, οἷοι νῦν βροτοί εἰσι, si forte unum aut alterum excipias, exspectari non queant. Aude igitur, mi Hœscheli, & fac obsecro, ut immortalibus tuis in rem literariam beneficiis accedat hic cumulus. Quod tamen non ea fine dico, ut ab editione Procopii, quam paras, te avocem quin oro te potius atq; adeo obtestor, ut ab instituto consilio, nisi re confecta, dimoveri te non patiaris. Ego cum de illius nobilissimi scriptoris editione cœpi cogitare, idem & tibi venisse in mentem nescivi. simul ex Notis tuis ad Photium de voluntate tua cognovi, mutata sententia & tibi & magnis viris, quos ἀγαθῇ τύχῃ nactus es ἐργοδιώκτας, cedere constitui. Sive te intueor, & eruditionem, quæ in te est; sive elegantiam librorum qui isthic eduntur, cur tibi statione illa cedere debeam, justissimas caussas invenio. Satis hoc superque ad nominis nostri commendationem futurum, si observatiunculas nostras non censueris indi-

indignas, quæ operi tuo a te intexantur. καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ. Vale amicissime & τιμιώτατε Hœscheli. Auctores post Suetonium dudum prælo subjectos propridem a nobis exspectare te jubeo. Lutet. Parisiorum XV. Kalend. Decemb. CIↃ IↃ CI.

EPISTOLA CCXXX.

JOSEPHO SCALIGERO.

INlustrissime vir, invenimus tandem quæsitum frustra hactenus librum quem desideras. Cum enim hodie apud amplissimum Thuanum audissem Franciscum Pithœum affirmantem, visum sibi non ita pridem illum codicem in Medicea, quæ nunc est Regis, bibliotheca: constitui egomet mecum nihil inexpertũ relinquere, neque ante rem penitus exploratam conquiescere. Inde igitur e vestigio in bibliothecam: ubi tandem πάντα διφήσαντες latitantem [illegible]um Hylam invenimus, atque in lucem protraximus. Liber jam est in manibus τοῦ πάντα ἀρίστου Thuani. qui eo tandem inclinavit, ut ipsum exemplar ad te mittatur. Cras, opinor, aut post diem tertiũ fidei præstantissimi Busenvallii eum codicem sumus commissuri. Interea hæc ad te scribenda duximus, ut scires, δαιμονιώτατε ἀνδρῶν, neque Thuano facultatem neque mihi voluntatem deesse, aut defuturam unquam tuis studiis inserviendi. Σοὶ δὲ Θεὸς τόσα δοίη ὅσα φρεσὶ σῇσι μενοινᾷς. Vale & me ama constanter. Lut. Paris. XIX. Kal. Jan. quem annum, cum aliis quamplurimis, cupio & inchoari & exigi a te ὡς εὐτυχέστατα. Iterum vale. An meas omnes acceperis velim scire. quinta hæc epistola est quam duobus hisce mensibus ad te scripsi. Dedi ante quatuor dies amplissimo legato fasciculum, ubi fuerunt & ad Meursium literæ. Ab Heinsio nihil accepi literarum; neque illas vidi de quibus tu nuper. Ausus sum etiam hæsitationes quasdam meas tibi proponere: exspecto quid ad utramq; ὕλην προβλημάτων sis responsurus. Vidimus hic editum nuper Arabẽ Geographum, cujus versionem, puto adhuc editam nusquam: neque hic est opinor ille de quo multa Ramusius Venetus vir doctissimus. comperi tamen hunc esse, quem laudas tu variis locis: atque eo nomine librum illum pereo. O si isthic essem! quod utinam concedat aliquando mihi ὁ μέγας ἐν οὐρανῷ Θεός.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA CCXXXI.

EIDEM

MAgnum amoris magni erga nos tui, vir inlustrissime, argumentum est sollicitudo illa tua de rebus nostris, cujus mihi & nupera epistola tua testis, ϗ ὐχ ἥκιστα amplissimus vir legatus Regius. Agerem hoc nomine tibi gratias, nisi ea esset dudum tuorum in nos meritorum magnitudo, ut quoties de iis cogitare incipiam, (quod facio & lubentissime & sæpissime) toties ὑπὸ ἀφασίας cogar obmutescere. Qui igitur ἀξίως τῶν σῶν εἰς ἡμᾶς εὐεργετημάτων εὐχαριστεῖν σοὶ ὐχ οἷός τέ εἰμι, in testimonium grati animi hoc unum afferre possum, quod gratiis tibi agendis verba me deficiant tuis paria meritis. Sunt autem res nostræ nunc quidem paullo quam fuerunt hactenus meliore loco. Auxit enim Rex stipendium nostrum aureis ducenis. Dedit etiam & quidem non poscenti ac ne cogitanti quidem codicillos quibus bibliothecæ cura nobis mandatur: cum hoc tamen, ut morosus ille τυμβογέρων, qui thesaurum illum obsidet, loco ne moveatur. Itaque codicillos non magni facimus: nisi quod benevolentiæ regis erga nos non leve hoc testimonium. Quod si non obstaret P. R. respectus, pridem factum esset, ut Regis jussu publice doceremus. Sed mirum est, imo vero θαῦμα θαυμάτων μέγιστον, quantum in dies ac prope dixerim in horas adolescat in procerum nostrorum animis illius reverentia, timor etiam & σεβασμὸς, quem certum est clarissimis notis ante tot sæcula fuisse demonstratum. Ergo etiam fidissimi illius emissarii brevi creduntur revocandi: sequetur mox Concilium Tridentinum, ut fama est. Quid post illa exspectare habeamus, quæ tua est prudentia, facile divinabis. Sed ista omitto. Eusebium tuum nulla re amplius posse a nobis adjuvari, scito. nam ille liber, de quo scribis, in Bibliotheca amplius non reperitur. Excerpta quæ habui χρονολογικά, misi nuper ad te. miseram & paucos ante dies Rabulium amplissimi Memii. Qui libri an tibi fuerint redditi, cupio ex te intelligere. Velim etiam excerpta illa quamprimum remittas, futura nobis interdum usui in recensendis Augustæ Historiæ scriptoribus, quorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

rum jam ad umbilicum vergit editio. Induxeram in animum non ante ei operæ manus admovere, quam prodiisset in lucem opus tuum, cujus exspectatione nimium cruciamur diu. Sed invitum ad editionem hanc amici compulerunt. Atqui alia studia nos habebant. Nacti enim ducem ad studia Arabica, incredibili quadam cum voluptate paucos menses illis literis impendimus. Dux ille fuit Hubertus Medicus. qui Arabicam linguam jussus a Rege in hac schola profiteri, cum a quæstoribus nummum adhuc nullum potuerit extorquere, & scholæ & urbi coactus est valedicere. Vir est optimus, & qui in Africa linguæ principia edoctus, alterum jã annum non infeliciter in eo studio est versatus. Ingratus sim nisi me plurimum illi debere agnoscã. Quanquam nonnihil & nos cum juvabamus, propter aliquem usum Hebrææ & Syriacæ linguæ: in quibus ipse operam adhuc non posuit. Ausi sumus συναγωγὴν vocum Arabicarum in usum nostrum tentare. Jamque crescebat moles, cum incepto desistere sumus coacti. Scimus quid in hoc genere sit a te præstitum & stupemus, ac prope dixerim ἐξιστάμεθα τῶν φρενῶν, cum de præstantia divini ingenii tui cogitamus. Vtinam isthic essemus. abiret nulla dies, quin & meliores & doctiores per te fieremus: quod si Deum exorare aliquando contingat nobis, nõ abibit, quin aliquando conspectu saltem tuo, θεῖε ἀνδρῶν, fruamur. Oro supplex æternũ numen, servet te, & vividam hanc senectutẽ tuam omni bonorum genere cumulet. Vale & me constanter ama. Lut. Paris. a. d. VI. Eid. Decemb. CIↃIↃCI.

Hæreo in sequentibus: tu quæso me doce.

Heligobali nomen aliter scribendum esse didici ex nummis, lapidibus, & verbi etymo. Sed constantem scripturam omnium librorum Græcorum (Herodiano excepto) & Latinorum an sollicitare debemus? Ego putabam Græcos homines in hoc nomine consuetudine sua usos; qui soliti Barbara vocabula sic efferre, ut ad suæ linguæ analogiã illa torqueant. Græcos Latini sunt secuti.

Salambon in vita Halagabali, est Adonis. Didici ex Hesychio Venerem dictam fuisse Babyloniis Σαλαμβώ. inde ergo & hoc nomen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nomen. Sed quæ origo vocis? non enim me expedio.

Tiberius ille Africæ proconsul, de quo Tertullianus Apolog. cap. IX. an est imperator Tiberius? ita omnes sentiunt: ego non possim adduci ut credam illis. obstant sequentia verba: quibus ait Tertullianus, se rem didicisse ab iis ipsis militibus Afris, quorum opera usus Tiberius: quod non ferat temporum ratio. Deinde Africæ proconsulem fuisse Tiberium imperatorem nusquam lego. Falsissima & ineptissima sunt, quæ nuper prodierunt in illum locum. O nugas nugacissimas! quod sane invitissimus dico: sed nõ possum non σκάφην σκάφην. Putabam intelligi alium quendam proconsulem Africæ, qui paullo ante natum Tertullianum, aut eo juvene Africam rexerit. Iuvenio in Fastis Ti. Julium Candidũ sub Trajano iterum Cos. an hic est ille Tiberius? Habeo in illum autorem plurima, de quibus tuum judicium alias σὺν Θεῷ sum exploraturus.

Interea doce me verbum illud quo utitur Arabs ἀντὶ τοῦ παραβολεύεσθαι, an sit a radice היבה *sprevit*. an thema potius sit יהכרן. Doce etiam nos si quid hactenus præter Postelli Grammaticam ejus generis editum videris. Iterum vale.

EPISTOLA CCXXXII.

GASPARI LAURENTIO

QVantum mihi voluptatis tuæ literæ attulerunt, amicissime Laurenti, non aggrediar verbis tibi significare: neque enim si vel maxime vellem, possem tamen. Dicam vero quod res est. Cum enim ærumnas prope intolerabiles veteris amici ἀποστασία tam insignis nobis attulerit: par prope gaudium ex eo percepimus, quod data esset facultas declarandi animi mei, & constantiæ in purioris religionis professione. Etenim cum tantopere viderem laborantes τοὺς ἐξ ἐναντίας, ut falsos de nobis rumores tota Europa (vide hominum stultitiam & vanitatem vide) disseminarent: non erat committendum ut plus illis fuisse animi in tuitione falsarum opinionum, quam nobis in confessione verissimæ veritatis, posset cuiquam videri. Miram sane hominũ (si homines sunt appellandi mon-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

monſtra ex mendaciis conflata) impudentiam! Quid enim fuit, unde hoc ſibi de nobis perſuaderent? Proferant dictum aut factũ meum: & culpæ illos abſolvam. * *

EPISTOLA CCXXXIII.

JOSEPHO SCALIGERO.

DIu exſpectatas literas tuas nudiuſquartus tandem accepi, quibus ſi putas potuiſſe mihi accidere aliquid jucundius, neceſſe eſt te lateat, qui meus ſit & quantus adverſus te amor, quæ gloriatio mea de tua erga nos benevolentia. parum, inquam, me noſti, ſi non habes perſuaſiſſimum, pluris eſſe apud me vel breviſſimam epiſtolam tuam, quam ulla cujuscunque Principum diplomata. Sed de meo in te animo & ſingulari admiratione tuarum tot tantarumque virtutum non inſtitui nunc agere: & malo apud alios quam apud te. De meis autem rebus agam tecum cis dies paucos uberius, cum aliquid erit certi, & quid nobis ſit futurũ habebimus exploratum. Nunc cum maxime animi pendebamus, ἐν δοιῇ μένειν ἢ ἀποτάπλεσθαι τῇ αὐτῇ. Habemus enim graviſſimas cauſſas, cur mora in hac urbe diuturnior ſit nobis ſuſpecta. ſive meas unius res privatim ſpectem, nihil eſt opinor, quod me hic admodum detineat. piget enim vanas ἐλπίδας ἐξ ἐλπίδων ἀεὶ κυλίνδειν. ut taceam ἐνδομύχους alias graviſſimas αἰτίας. ſive rem ſpecto publicam, omnia ὕπουλα, omnia σαθρὰ, ut juſtiſſimi metus omnia ſapientiſſimo cuique plena videantur. Verum iſta pluribus, uti ſpero, brevi. Nunc narro tibi, quod tu apud Paulum Apoſtolum cenſuiſti legendum eſſe, παρεβολεύσατο, non ut editum eſt, παρεβουλεύσατο, reperiſſe me eam ſcripturam in antiquiſſimo cod. τοῦ μακαρίτου Puteani. Liber eſt venerandæ vetuſtatis, majuſculis literis exaratus, habens e regione verſionem Latinam longe aliam ab ea quæ eſt edita. Cujuſmodi eſt quod hic invenimus: nam τὸ παρεβολεύσατο verſum eſt, *parabolanus fuit de anima ſua.* Nos autem priuſquam de eo libro quicquam reſciſſemus, multos Chryſoſtomi locos correxeramus, ubi conſtanter editum παραβουλεύεσθαι cum conſtet nobis Chryſoſtomum Pauli hanc vocem uſurpaſſe & ſcripſiſſe παραβολεύεσθαι. Aſſcribam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ejus verba, ut judicio tuo sententia nostra aut corrigatur aut confirmetur. Primum igitur quod interpretatur eam vocem Chrysostomus ἐκδιδόναι ἑαυτὸν κινδύνοις: non τῷ παραβουλεύσατο sed tuæ lectioni ea interpretatio convenit. Nam alibi dixit Chrysostomus: ὁ παραβόλως ἑαυτὸν τοῖς κινδύνοις ἐκδιδοὺς, & παραβάλλειν κινδύνοις. Perperam igitur in ea scriptum, αὐτὸς παρεβουλεύσατο καὶ ἐξέδωκεν ἑαυτόν. Male etiam, ὅταν ἴδωμεν ἀγίους ἐν κινδύνοις παραβουλευώμεθα. & alibi, ὁ ἐξ ἑκάστου κινδύνου προσδοκῶν τεθνήξεσθαι καὶ εἰδὼς ὅτι ζήσεται μὲν μὴ παραβουλευσάμενος, τεθνήξεται δὲ τοιαῦτα τολμῶν &c. Omitto similes alios ejusdem magni patris locos: ubi constantissime editum παραβουλεύεσθαι pro παραβολεύεσθαι. quod elegantissimum verbum videntur antiqui librarii quasi ex compacto voluisse de notione hominum tollere. Vidi antiquæ manus lexicon parvum, vocum apud Paulum obscuriorũ, ubi similiter corrupte scriptum βου pro βο. Legi etiam apud incertum scriptorem qui in τακτικῶν regiæ bibliothecæ volumine habetur, hæc verba: καὶ ὡσαύτως δεῖ μικρόν τι παραβουλεύσασθαι καὶ πρὸς μάχην ὁρμῆσαι. Non dubito autorem aliter scripsisse. Quid sit παραβολεύσασθαι satis tu, magne vir, nos docuisti. Invenio pro eodem τιθέναι παραβόλιον. quod ἁπλῶς usurparunt pro ἀγωνίζεσθαι. Astrampsychus: Θὲς παραβόλιον. νικᾷς. εὔθυμος ἔσο. Et sæpius idem scriptor, in libro quem inscripsit: Λαξευτήελον Πυθαγόρου, ἤτοι Ῥαβύλιον Περσιστί. Veneritne is codex aliquando in tuas manus, haut scio. hoc scio, dignũ esse quem lectione tua non dedigneris. Multa in eo vocabula Hebraica, plurima Persica. Autor dicitur Astrampsychus, librorum bibliothecæ Alexandrinæ ἐπισφραγιστὴς: sic enim ipse se vocat in titulo epistolæ προσφωνητικῆς ad Ptolomæum Regem. Sed videtur, e Persica aut alia lingua in Græcam opus traslatum, nam sermo recentem Hellenismum sonat. Liber est in bibliotheba Memmii: ubi alia multa præclara vidimus. Si hunc non vidisti, & putas esse tanti (nam res sane non magni momenti: γένος τι nimirum μαντικῆς ex positura signorum cœlestium) lapidem movebo omnem, ut ab optimo & amplissimo Memmio eum tibi impetrem. Enimvero, divine Scaliger, non contineo me, quin dolorem animi mei tibi

tibi aperiam. Cum enim cogito quantum studia mea semper infelicia fuissent adjuta, si vel paucos menses μαθητεύειν σοὶ potuissem, proceribus nostris gravissime succenseo, qui profectionem meam e Gallia manibus pedibusque non impedierint. O invisum mihi diem, & nigro lapillo signandum: sed desino inutilium querelarum. Vale δῖε ἀνδρῶν, & nos constanter ama. Lutet. Paris. CIↃIↃCI.

Legebam his diebus observationem tuam super loco Glossarii isto: *desiderata*, λειτουργία, τελετή. refers ad vota τῶν μυστῶν, hoc est, Catechumenorum & *desideratam* explicas τὴν εὐχαριστίαν. Næ tu homo divinus es; quis non demiretur ingeniosissimam conjecturam? Cum ex Patrum scriptis certum sit Catechumenos assiduas preces fundere solitos, quo liceret sibi ad beatissimum illum τῆς ἐποπτείας diem pervenire. Diserte Chrysostomus pag. 74. nuperæ edit. δεήσεις κατηχουμένων commemorat ὥστε μὴ μεῖναι κατηχουμένους. Quæ ad amplissimum Thuanum de Josepho scripsisti, impulerunt me, ut tua ejusque gratia conferenda exemplaria Mss. regiæ bibliothecæ promitterem me suscepturum: si ea mihi traderentur. quod etsi in ejus potestate debuit esse, non tamen puto tam facile futurum.

EPISTOLA CCXXXIV.

THEODORO CANTERO.

EXcusationem tuam de literarum infrequentia, nobilissime Cantere, eo admitto lubentius: quod agnoscam ingenue eadē & mihi apud te opus esse. Facit enim hactenus multitudo occupationum nostrarum, ut non quoties vellemus, sed quoties possemus, literas ad te daremus. Scripsimus tamen ex quo filius huc ad nos advenit ternas. Quæ omnes an ad manus tuas pervenerint, nescio: ex tuis novissimis suspicari cœpimus periisse unam aut alteram epistolarum nostrarum. Nam de præclaro incepto tuo illo, & sacrorum opertaneorum commentariis nuper affatim scripseramus. Alia item epistola de Clementis loco sententiam nostram tibi exposuimus. Sed perge, obsecro te vir clarissime, & observationes illas tuas de Eleusiniis sacris, alisque hoc genus, parum adhuc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

huc liquido cognitis in medium profer. Attuleris eadem opera & ecclesiasticis multis optimæ notæ scriptoribus lucem maximam. Nos in diversis studiis otium nostrum consumimus. Sed ante alia omnia observationes paramus in Spartianum & reliquos illius comites historicos. Tu si quid habes, quo possimus in hoc incepto adjuvari, quæso te benigne imperti. Feceris rem longe gratissimã. Studia filii tui mihi esse curæ, malo te ex ipsius quam meis literis cognoscere. Omnino sic tibi velim persuadeas, & tui & omniũ tuorum esse me quam amantissimum. Vale vir clarissime. Lutetiæ Parisiorum a. d. XIII. Kal. Jan. CIϽ IϽ CI.

EPISTOLA CCXXXV.

LABBAEIS.

MItto vobis, eruditiss. adolescentes, quas ex Anglia superioribus diebus accepi. erat & in fasciculo eodem doctiss. Thomsonis epistola, ubi adscripta salus utrique vestrum sane quam peramanter. Ille me judicium meum poscit super codice epistolarũ ad Atticum, qui adhuc penes vos. Respondi non dubium esse mihi, quin primo quoque die eum missuri essetis; simul accepero, beneficio hoc illius usurum & adfatim mox scripturum. Anni sunt opinor sex septem, cum in eo Ciceronis opere, ut mea sententia est, præstantissimo multi fuimus: latent enim in liturariis nostris observatiunculæ, quas raptim tunc temporis exaravimus. Quas fieri aliquando publici juris studiosorũ nonnihil fortasse intersit, utique si opis aliquid nobis Thompsonianus hic codex attulerit. Eum igitur etiam atque etiam commendo vobis, ut ne quid depereat & ex commodo vestro eum mihi tramittatis. Spartiani & ejus comitum inchoata dudum editio, cum ad proximum mercatum Francofurti non possit perfici, lentius jam urgetur. Non accidit hoc mihi contra animi sententiam, cui per quam est volupe in medio opere velut pausam facere, & ut in salebrosa scruposaque via interjungere. Quotidie adolescit in nobis ὄκνος scribendi, & otii desiderium ad studia sapientiæ & philologię. Sed nobis non licet quietis esse, urgentibus subinde amicis, quibus denegare possumus
nihil

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nihil: sed de inceptis nostris plura alias σὺν θεῷ εἰπεῖν. illum oro ut præstanti viro parenti vestro, vobisque liberali manu πᾶσαν παντοίων ἀγαθῶν ἰδέαν largiatur. Valete Labb. eruditiss. & me quod facitis constanter amate. Lut. Par. XIV. Kal. Febr. CIↃ IↃCII.

EPISTOLA CCXXXVI.

JOSEPHO SCALIGERO.

VNicam sed oppido gratam mihi epistolam a te, præstantissime virorum, multis jam mensibus accepi. Illam dico χρυσοῦ ἀνταξίαν, qua ζητησειδίοις meis adeo luculenter satisfecisti. Quo nomine nisi gratissimas agam benignitati tuæ gratias, bipedum sim ingratissimus. Docuisti me brevi charta, magne Scaliger, quæ neque ipse invenire, neque ab alio discere poteram. Perge, vero, obsecro te, atque adeo obtestor, comitate hac erga nos uti: certe fores tuas pulsare constanter pergemus. Didici ex literis tuis opus Rambanii מורה הנבכים Arabice ab autore fuisse scriptum: quod nos cum Latinum interpretem ante multos menses legeremus, vel non observaveramus, vel non memineramus. Postea incidi in magni illius magistri verba in epistola ad Massilienses, qua non obscure de se hoc ipse testatur. Puto enim חבור גדול quod ait ibi se Arabice scripsisse, de opere illo esse intelligendum. Gratissimum etiã fuit, quod de diversis paraphrasibus Arabicis Veteris Instrumenti me docuisti. Sciebam exstare, atque adeo esse penes te Novi Fœderis varias interpretationes. de libris τῆς παλαιᾶς ante literas tuas nihil compertum nobis. nisi quod Psalmos a Nebiensi editos vidimus. Assentior autem tibi vere pronuntianti, difficilius esse quam videri voluerint nonnulli, vel mediocrem hujus linguæ parare cognitionem. * * * * * quod eo ferimus in dies impatientius, quia videmus θεοστυγεῖς homines de illorum erroribus non secus ac de victa caussa veritatis quotidie triumphare. τοῦτο μὲ λυπεῖ, καὶ ὀλίγου δέον εἰπεῖν, τῶν φρενῶν ἐξίστησι. Vtinam viri optimi existimationi suæ consuluissent melius. Sed redeo ad Arabicas Musas, quarum amorem sine invidia, credo, profitebimur semper, notitiam vero tibi relinquemus; & si quis alius tua vestigia procul adorans, tan-

tum in eo studio profecerit, ut nos alibi occupatos sua industria adjuvet. Vale præstantissime Scaliger. & nos quod facis ama. Lut. Paris. Eidib. Febr. CIƆ IƆ CII. De Gregorio Monacho non repeto, quæ scripsi jam toties, penes me illum esse, mittendum tibi ubi primum facultas fuerit oblata. Misi etiam ante multos menses excerpta quædam χρονολογικὰ, quæ an fuerint tibi reddita, necdum scio. Scripsi autem quaternas ad te literas ante has: de quibus non constat mihi an ullas acceperis. Vidi, sed obiter, opus recens isthic cusum, Dactyliothecam: magna laude dignus illius autor. Nescio an inciderit aliquando in manus tuas anulus, cujus ἔκμαγμα mitto tibi: lapis est quem onychem periti gemmarum vocant opus solertissimæ manus. Vidi & alium hisce diebus, in quo sculptum caput hominis arietinum cornu gestantis. Simul vidi, venerunt in mentem quæ de Alexandri appellatione Arabica a te didiceram. Sed negabant periti harum rerum, eam esse faciem Alexandri, Philippum ipsi indigetabant: tu quid censes? nam ecce & illius exemplum. Cum hoc autem ex te scire cupio, tum illud magis, quid de illorum veterum scriptis judices, qui Alexandrum non Philippo satum, sed rege quodam Ægyptio, qui ipsis dicitur Nectenabo, tanta cum asseveratione confirmant. Scio rem ridiculam: sed miror quid fabulæ originem dederit: nisi forte illæ ipsæ imagines quæ ad Ammonem genus illius referebant. Fabulam illam legere memini apud Josephum Hebr. editionis Italicæ, Callisthenem quendam ψευδώνυμον qui in Regis Bibliotheca, itemque in alio scripto de vita Alexandri, qui Georgio M. & Theophani adhæret. tangit & Cedrenus: & Hebræi quoque alii. sed quos nihil moror. Nanctus sum Arabicorum proverbiorum libellum oppido elegantem: cujus exemplar, si ejus tibi copia non est, manu mea tibi describam hac mercede, ut quæ in illo non capio, tu me doceas. Est quidem adjecta versio Latina: sed qua sæpe nihil ineptius. Mense Decembri cum ad te literas darem, adjeci epistolam ad Meursium, sed periisse naufragio tabellarium narrabat heri nobis amplissimus Busenvallius. Sed quia mense eodem sæpius ad te literas dedi, scire ex te

velim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

velim qui periit fasciculus, sitne is in quo erant literæ ad Meursiũ. nam ille pridem silentium nostrum accusat.

EPISTOLA CCXXXVII.

DOMINICO BAUDIO.

PRimum tibi pro eo ac debeo, amicissime Baudi, ex animo gratulor, quod ex ipsis pene Orci faucibus ereptus, salvus tandem atque incolumis isthuc perveneris. Habes igitur, ὦ τῶν νῦν ποιητῶν γονιμώτατε, luculentam materiam, in qua fœcundum illud tuum & μουσικώτατον ingenium exerceas. nam si ἡδὺ σωθέντα μεμνῆσθαι πόνων, quanto illud suavius, tantum Opt. Max. Dei beneficium fidibus tuis numerosissimis aptare, & memoriam illius posteritati consecrare? Deus bone, qui fluent numeri ex isto mellito plane ore tuo, si stylum semel in manus sumpseris? puto equidem, licet alte in animum tuum præsentis adeo periculi metum descendisse non dubito; longe tamen nobis, qui tua omnia miramur, descriptionẽ tui casus fore suaviorem, quam acerbum fuerit tibi frementis undique maris & indignantium undarum murmur. Excusationem tuam lubens accipio. Non commisissemus ut esset ea opus, si hospitium tuum habuissemus notum: quod cum te sæpius rogarem, semper sum expertus inexorabilem. Constitueram nihil non tentare, qui possem officio fungi, & domum te visere: sed consilium meum præceps discessio tua antevertit. Ἀλλὰ τὰ μὲν προτετύχθαι ἐάσομεν ἀχνύμενοί περ. Cum præsertim in nobis sit mutuarũ literarum commercium exercere, quas vere dixit ὁ μέγας ἐν ἁγίοις Βασίλειος, δεινὰς εἶναι καὶ τῶν ἀπόντων τὴν παρουσίαν σκιαγραφεῖν. Vale doctissime Baudi, & si me amas, viro amplissimo Mæcenati tuo, quem ego juxta tecum & colo & observo, plurimam a me salutem. Equidem inter adversa mea refero, quod proficiscentem illum a nobis cũ sæpius quæsiverim, invenire tamen non potuerim, ut præsens præsenti vale dicerem, & veteri verbo rogarem, nunquid vellet aut juberet. Iterum vale. Lutetiæ Paris. Eid. Feb. CIƆ IƆCII. raptim more meo, καὶ ἐπισεσυρμένως.

EPISTOLA. CCXXXIIX.

CAROLO LABBAEO ET FRATRI.

HOc primum à vobis peto, amiciss. & eruditiss. Labbæi, ut silentij diuturnioris mei caussam aliam ne putetis esse, quam vel corporis languorem, vel continuas occupationes, quibus ἔνθεν κἄνθεν διασπώμεθα. Multos jam menses venit in parte curarum mearum opus institutum, quod non nescitis pridem esse subjectum prælis; sed illud ipsum quotidianis negotiis antevertentibus, ita lente procedit ut sæpe & me & typographum pænituerit incepti. Adde quod institutæ ab initio breviores notæ, currente stilo prolixæ annotationes sunt factæ. Videbit lector meus, si quam impensioris operæ gratiam mihi sit habiturus. Ego non possum a genio meo impetrare, ut studio brevitatis, quæ scio obscura, prætervolem. De Epistolis ad Atticum habeo gratias; quanquam simul in eum librum oculos conjeci, nescio quomodo spes, quam conceperam de illo codice, cæpit minuere. Sed expendam accuratius, & quid inde sit exspectandum, proximis Θεοῦ διδόντος literis significabo. Quicquid autem sit, eruditissimo Thomsoni certum est gratias agere. De notis Polybianis multum vos amo. Oro enim ut si quid posthac ejus generis in manus vestras inciderit: mecum velitis communicatum, ea quidem lege, ut omnia mea sciatis esse in vestra potestate. Quod ex animo & sincere me loqui experiemini, cũ periculum facietis. Gaudeo venisse in tam bonus manus Eusebij illud Cujacianum Chronicum. Sed amabo, si quid est quod τρισμεγίστῳ Scaligero possit esse usui, omnibus modis in eam curam incũbite, ut quamprimum ad ipsum mittatur. Nam vix longiorem moram res patietur, ubi semel, quæ nuper hinc misimus, receperit. Hæc raptim exarata boni consulite, & valete amantissimum par fratrum. Chariss Parenti vestro V.C. plurimam a me salutem. Lut. Par. XIII. Kal April. CIↃ IↃC II.

EPISTOLA CCXXXIX.

JOSEPHO SCALIGERO.

ACcepi, magne Scaliger, epistolam illam tuam, qua ad ζητησείδια

mea

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

mea omnia luculenter adeo menſe Januario reſpondiſti. Quid prius in te admirer neſcio: benignitatiſne magnitudinem, an σοφίας βάθος. Fecit illa ut etiam inter graviſſimas occupationes tuas, ne mihi quidem incognitas, otium tamen iis literis τὸ μῆκος τηλικαύταις aut invenires aut ſumeres. Per hanc, qua non me, qui tenuis & tenebricoſi ingenii mei ſum mihi conſcius, ſed vero omnes, qui ἀπ' αἰῶνος genus hoc literarum tractarunt, aut nunc etiam in eo ſtudio verſantur, longe ſuperaſti: plurima docuiſti me unis illis literis, quæ neque ipſe ſcivi neque ab alio potui diſcere. Ago igitur tibi, divine vir, pro hac tanta comitate tua non quas debeo: neque enim poſſum: ſed certe quantas poſſum maximas gratias. Quantum autem gaudiorum epiſtola illa tua mihi attulerit, malo te ex nobiliſſimi & ampliſſimi Buſenvalli ſermonibus, quam verbis meis cognoſcere. Et ſcis tu, opinor, non remiſſiore nos flagrare diſcendi cupiditate, quam fuere ſemper magna, & nunc cum maxime ſunt, illa impedimenta πολυειδῆ, quæ me in hoc ſtadium ingreſſum ἔβλαψαι τῆς προκοπῆς. Non igitur dubitandum tibi, σεβασμιώτατε Scaliger, quin hoc jucundiſſimi officii genere, velut adamantinis quibuſdam vinclis, æternum tibi me obligaveris. Quod autem lucubrationum tuarum in Martialem aliquam ſpem nobis commoves; utinam quidem a gravioribus tuis curis tantum eſſet tibi otii, ut perficere quæ video eſſe a te inchoata, poſſes. Cæterum ſi hoc Deus ſirit aliquando evenire, quid illo Bambalione infelicius? aut quis nobis felicior? niſi quod ille quidem κακοδαίμων ὑπὸ τῆς πωρώσεως τῆς καρδίας dedecoris ſui probrorumque ſenſum habet nullum: ego magnitudinem quotidie reputans tuorum in me tot tantorumque beneficiorum, cum ne teſtandi quidem animi mei adverſum te grati rationem ullam inveniam ſatis idoneam, jure ἀδημονῶ τε καὶ συνεχῶς ἀγωνιῶ. De iis quæ impendere nobis ſcribis, eo facilius tibi aſſentior: quod tumere jam negotia videntur. Poſſem de eo plura: ſed malo ἐπέχειν, & melius iſta coram prudentiſſimus legatus. Ita autem eſt: non ceſſat in dies, in horas per literas, per miniſtros ſuos ὁ χξς τὸν ἡμέτερον *ἐπιπαρέρχειν, καὶ καθ' ἡμῶν παροξύνειν.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Ille quidem fidei tenacissimus, otiique amantissimus: sed mira est ἡ τῆς μορμοῦς ἐκείνης δεινότης, mira ἐνέργεια. Itaq; ut ais vere, in præcipiti stant res nostræ. Cujus rei quoties in mentem venit [venit autē, ut par est, sæpissime] aliud nihil minuendo meo dolori invenio, nisi hoc unicum ut τὰ μέλλοντα τῷ ὑπὲρ ἡμᾶς ἀναθεὶς, literulis me involvam meis. Quod tamen ne serio possim, multa obstant. Sum enim, mi Scaliger, occupatissimus: qui dies totos persæpe in nugis cogar ponere: maximo studiorum & inceptorum nostrorum damno, quorum propterea deserendi impetus nos sæpe cepit. Conatus nostros in Arabicis literis non tam rei difficultas, quam Huberti mei discessio & instituta editio Spartiani ac reliquorum hactenus interruperunt, ne dicam abruperunt. Video longum esse iter, non dicam ad cognitionem ejus linguæ perfectam, sed vel mediocrem notitiam. Nam quod venuste sic ut nihil possit magis scriptum a te, in aditu blandiri hanc linguam; cum vero intus admissus fuerit aliquis, commendatitiis esse opus: id inquam experti reapse nos sumus. Initio cum huic curæ primum adjecimus animum, comparationem quandam institueramus Hebraicæ Arabicæque linguæ: quo incepto, fatebor enim ingenue, visi sumus nobis per dies aliquam multos belli homines, qui eramus saperdæ meri. Fruantur illi sane opinione sua, qui ex aliquot pagellarum intuitu, non enim lectione, satis scio, repente prodierunt Arabes. Tu Scaliger unus Europæorum, ne dicam mortalium, eam linguam pariter cum tot aliis familiarem tibi reddidisti. Sed oro, obsecro te per Deum immortalem, ingens illud opus, quo dictiones Arabicas interpretatus es, publico ne invide diutius. Nā te silente quis tam temerarius qui mutire audeat? Inciderunt in manus meas chartæ quædam in quibus principium est Dictionarii Gallici, Arabici, Turcici; quæ fragmenta si tuis studiis putarem aliquid profutura, omni ope contenderem, ut vel illas ipsas scidas, vel exēplar ipsarum manu mea descriptum haberes. Initium infra subjeci. Tu facile ex unguibus leonem. Scripsi etiam nuper de Arabicorum proverbiorum libello, sane venusto. Eum nobis descripsimus: missuri

missuri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

missuri ὡς προθυμότατα, si facis tanti, aut eo cares. Arabem Geographum a te versum non esse per mihi dolet. Ego si isthic essem tuum agerem ὑποφήτην: neque abiret, quin aliqua μηχανῇ extorquerem tibi illius libri interpretationem. Nam etsi possumus jam ipsi nihil, mirum tamen quantos nos innocentissimorum horumce studiorum amor teneat. De *Tiberii proconsule* omnino acquiesco sententiæ tuæ: quæ aut vera est aut sic verisimilis, ut qui meliorem non attulerit caussam dicere non queat, quin illa pro recta & certa sit nobis recipienda. Equidem nullus dubito ita esse ut scribis: & Tiberii proconsulem appellari missum a Tiberio. Ergo etiam nomine hoc πολλάς σοὶ καὶ οἶδα καὶ ὁμολογῶ χάριτας. Proconsulum appellatio quæ Imperatoribus quibusdam tributa legitur in saxis, me quoque in admirationem rapit. nam veterum, quod sciam, nemo causam aperit, tam insolentis appellationis. Hariolabamur nos repetitum ad honorem cujusque istorum principum Senatus consultum vetus, quo perpetuus proconsulatus Augusto fuerat decretus. Dio extremo libro LIII. dedit, inquit, senatus Augusto τὴν ἀρχὴν τὴν ἀνθύπατον ἐσαεὶ καθάπαξ ἔχειν. ὥστε μήτε ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ πωμηρίου κατατίθεσθαι αὐτὴν, μήτ᾽ αὖθις ἀνανεοῦσθαι. & notat ibidem, cæteris quoque principibus honorem eundem esse tributum. Omnes igitur proconsules: sed cur titulus hic a quibusdam solum, non in universum ab omnibus, fuerit usurpatus, id vero dicere non possum. De Georgio Monacho velim scire quid sis judicaturus cum legeris. Ego mihi videor nonnulla observasse, in iis præsertim quæ contra Eusebium disputantur, tuis eruditissimis oculis non indigna. Ad id tamen opus, quod nobis nunc in manibus, pauca inveni quæ essent usui. Et præterea peccata non pauca in assignandis illorum principum temporibus. Exspectabo tamen judicium tuum. Rabulium paucis diebus post novissimarum mearum scriptionem missionemque accepi. Quod tunc non significavi, nolim vitio mihi vertas. Nam etsi in urbe tum fuit, cum illam epistolam scriberem: ego tamen id penitus ignoravi. Nam ille nobilis cui deferendum mandaras, post suum in urbem adventum, dies pluscu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

culos ſervavit apud ſe, ut complutum in itinere ſiccaret. Dein venit ipſe ad me, & cum multis ſummæ tui obſervantiæ indiciis, librum reddidit, quod & meæ & illius quoque fidei cauſſa volui te non neſcire. Vale magne vir: & me ama. Lut. Pariſ. a. d. VI. Kal. April. CIↃ IↃCII.

Initium Lexici Gallico-Arabico-Turcici, a Maſſilienſi quodã inſtituti, qui pueritiam & adoleſcentiam egit, miniſter filiorum Feſſani regis.

Aage, יאשי אלעאם
Abbaiſſer, אשגי ספל
Abandonner, תרך תרך
Abandonnement, תוכל מתרכאת
Abatre, גאינדר אהבט
Abbay, גאגרמק צארך
Abbaier, אגר צאריך erat ſubſcriptum צרך
Abbregê, גרד גרד
Abbreger, מגרד גרדא
Abreuver des chevaux, איגדר אטלרי סקול תסאו

Turcica ultra dimidium τῆς σ non ſunt adjecta: hoc eſt ultra vocem *Changeur*. Libellus proverbiorum, de quo dicebamus, dicitur collectus e ſcriptis cum aliorum tum אבועביד Abuobed, ſi forte de hoc aliquid tibi compertum. Inveni in eo illud Pythagoricum, τὸ πῦρ μαχαίρᾳ μὴ σκαλεύειν. לא תחכש אלנאר באלסכין

EPISTOLA CCXL.

JUSTO LIPSIO.

PAulus Prevotius, qui tibi has redditurus eſt, Lipſi præſtantisſime, diſciplinæ tuæ cupidisſimus ἐραστὴς, etſi jam tibi notus, commendationem tamen noſtram, neque tibi ingratam, nec ſibi inutilem fore judicavit. Egerunt igitur mecum rogatu illius magni & præcipuæ apud nos dignationis viri, quos Prevotius cognatione attingit, ut meo & ipſorum nomine te orarem; velles οὕτω πρὸς τὴν σὴν διδαχὴν ὀργῶντι juveni ad familiaritatem tuã aditum patefacere. Puto & amplisſimum Thuanum pro ſuo in cognatum conjunctisſimum adfectu, hac fine literas ad te daturum. Mihi vero rem longe gra-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ge gratisſimam feceris, ſi commendationem hanc meam aliquid apud te ponderis habuiſſe ſignificaveris. Hoc volui hac epiſtola; nam de ſtudiis noſtris, etſi quod ſcriberem non deerat, otii tamen inopia cogimur ἐπέχειν. At Senecam tuum quando videbimus? jam enim præ deſiderio & cupiditate ejus operis tui καταγηράσκομεν: ſed non dubitamus futurum hujus moræ pretium grande. Vale præſtantisſime Lipſi, & me quod facis ama. Lutetiæ Par. Kal. Apr. CIↃIↃCII.

EPISTOLA CCXLI.

HENRICO LINDENBROGIO.

TV quidem, eruditiſſime Henrice, ſic ad me ſcribis, quaſi nunc primum inter nos literarum iuſtitueretur commercium. Ego tamen videor meminiſſe, ante ſex credo annos, antequam Genevam relinquerem, & accepiſſe literas a te & ſtatim reſpondiſſe. Perierunt credo meæ neque tibi unquam viſæ. At animo noſtro jugis ex illo tui memoria hæſit, & eruditionis tuæ atque virtutum æſtimatio. Quod igitur κατὰ δεύτερον πλοῦν τοῦ αὐτοῦ λόγου laceſſis iterum, & ad ſcriptionem provocas, rem facis gratiſſimam. de notis vero, quas miſiſti, multum te amo. Sum ſane nunc in eo, ut opera noſtra lucis aliquid nobiliſſimæ hiſtoriæ ſcriptoribus accedat. ſed me ἱέμενόν που deſtituunt multa neceſſaria præſidia. Et erat fortaſſe ſatius Camarinam hanc non movere, niſi pudor vetaret inchoatū opus ἀτελεύτητον deſerere. Piget certe incepti: cum poſſemus ſtudiis melioribus hoc temporis impendere. Nam in ea urbe me nunc eſſe, quæ invito licet ac reluctanti plurimum temporis ſuffuretur, ſcit optime Fridericus frater tuus, qui cum mihi vetus & arctiſſima intercedit amicitia. Vale eruditiſſime vir, & me conſtanter ama. Lutetiæ Pariſ. III. Non. Mai. CIↃ IↃ CII.

EPISTOLA CCXLII.

DAVIDI HOESCHELIO.

DE Homiliis Chryſoſtomi magnas ex animo gratias. Legeram ſuperioribus diebus pleraſq; illarum in Regis Chriſtianiſſimi bibliotheca: ubi beatiſſimi illius patris ſcripta extant quam pluri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ma antiquissima descripta manu ut plurimum. Id eo dico, ut si quid posthac ejus generis sis editurus, & Regiis libris uti velis, scias licere. Dabo enim operam, ut codices nostros, quoties postulaveris, non desideres. Sed de Chrysostomo minus te jam laborare opinor: qui totus sis in Procopii editione adornanda. Laudo consilium, teque hortor, ut non prius, quam re confecta, quiescas. Curaveram describendum e Regio codice elegantissimum illum scriptorem. Nactus enim semel tam insignem thesaurum, parum me putavi consecutum, nisi extra periculum ponerer ejus quandoq; carendi. Si putas futurum e re tua, ut mei exemplaris tibi faciam copiam: ubi primum dabitur occasio, id ad te mittam. Scio Josephi Scaligeri codicem indidem esse descriptum: sed illum homo imperitissimus, ut a Thuano accepi, descripsit: meum non multum variare a regio possum tibi affirmare. Adjiciam & notas meas ad oram libri, si per tempus licet. Fac igitur nos de tua voluntate quantocius certiores. Ad autumnales nundinas, aut si possum maturius, Francofurtum mittam ad clarissimum Bongarsium, quem scio curaturum ad te antiqua fide. Tuas igitur exspectabo. Vale amicissime & eruditissime Hœscheli. Lutetiæ Parisiorum a. d. III. Eid. Maji CIↃ IↃ CII.

EPISTOLA CCXLIII.

FRONTONI DUCAEO.

SIc est profecto, ut scribis tu, eruditissime Ducæe: inter illos qui de literis hac ætate bene merentur, non postremi, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, censendi sint, qui in Græcorum Patrum illustratione operam ponunt suam. Quo in genere si nostrorum hominum præclara ingenia hodie occuparentur, haut paullo fortasse meliore loco Orbis Christiani res sient. Nunc tam honesti studii, tam utilis, tam denique suavis ac jucundi quam paucos amor teneat, omnes videmus. Quo magis te ex animo, vir doctissime, pridem amo, qui multorum beatissimi Chrysostomi scriptorum publicatione omnes meliorum literarum amantes æterno beneficio tibi devinxisti. Sed perge, obsecro te, in hoc præclaro incepto: & si quid aliud vel

vel illius magni Patris vel aliorum veterum penes te latet, publice adhuc invisum, id ne invide nobis. Narro autem tibi, si forte nescis: Henricum Savilium excellentis ingenii & admirandæ eruditionis virum, in eo nunc esse, ut omnia τοῦ χρυσοῤῥήμονος ἐκείνου καὶ πείθειν δεινοτάτου Πατρὸς opera, Græce Latineque in hac urbe edenda curet. Egit ille mecum per literas, ut si quid possim ad tantum opus symbolam conferrem, seque aut re aut consilio irem adjutum. Magna illi ex Angliæ, Galliæ & Germaniæ bibliothecis parata subsidia. Tibi quoque si compertum fuerit, quod scire illum melius sit quam ignorare, oro quæsoque velis ipsum admonitum. Feceris rem non minus publice utilem, quam illi gratam, & hac tua humanitate dignam. Vale Ducæe eruditissime καὶ εὐημερῶν διατέλει. Lutet. Paris. Eid. Majis CIↃ IↃ CII.

EPISTOLA CCXLIV.

JOHANNI TORNAESIO.

AIn tu? quaternas te ad me literas dedisse? nam ita scribis in illis, quas nunc ipsum Drovardus noster mihi reddidit. At ego sancte tibi affirmo, vir optime & eruditissime, unas solum tuarum in meas venisse manus, ad hunc diem ex quo Lutetiæ factus sum civis. Si fallo, tum me non ille fabularis Iupiter, sed ὁ ὄντως Θεὸς. Quid? tu me putas tamdiu tibi debiturum fuisse responsum? supra modum aut inhumanus sim, aut officii negligens: quorum neutrum velim posse mihi vere objici, & spero sic hactenus vixisse, ut non possit. Nam quod ad illas non tulisti responsum quas fateor & ipse accepisse, causam dicet tibi qui eas discedens a nobis mihi reddidit amicissimus Vilartius qui & Concautius. Is cum traderet negavit responso opus, cũ aliȩ tuȩ essent in exspectatione, quibus simul commodius posset responderi. fatebor ingenue, nactus patronũ meæ ἀπροσηγορίας, concessi occupationibus, quæ me assidue distringunt. Καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ. Librum, de quo scribis, nondum vidi: cum videro consilium inibo qui possit voluntati tuæ mos geri. Sed mihi videbatur mirum, Regi inscribi Historiam quæ ad hostem ipsius pertinet, & hostem perfidia, scelere, immanitate ante alios

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

notum. vel nunc quid molitus sit vides. Deus talem terris avertat pestem. Quid faceret, si vires magni nostri regis haberet? næ, mi Tornæsi, pridem esset cum non essetis. O bonum, o justum Deum! ille sua bonitate virtutem principis nostri novis quotidie cumulat beneficiis: ille sua justitia novum Salmoneum suo sibi jumento malum quærere sinit; ridet, & cum fatalis hora advenerit, κακὸν κακῶς perdet. o illius exspectationem longam! Sed viderit qui omnia videt, qui te servet, mi Tornæsi. Vale. Lutetiæ Parisiorum. x. Kal. Jun. CIϽ IϽ CII.

EPISTOLA CCXLV.

CAROLO LABBAEO.

MEnsis, opinor, est, cum reverso mihi e Thuanæo prætorio, ubi dies aliquot cū illo sermones egeram, tuæ, eruditiss. Labbæe, literæ sunt redditæ. quibus cum αὐθωρεὶ respondere cogitarem, nescio quo tamen casu hactenus scriptionem distulimus. Atqui negotia excusare nolo, quę huic curæ postpositurus fueram, nisi casus alius intervenisset. Hoc eo dico, ne tu me putes, chariss. adolescens, parum gratas habuisse tuas illas eruditionis refertas notis literas. Ego vero ita sum factus, ut nullum epistolarum genus præter hoc unum probem, hoc amplectar, in hoc libenter tempus collocem. utique cum ad te scribo, charissimum mihi caput, καὶ ταῖς ἁγνοτάταις πεφιλημένον ἔξοχα Μούσαις. Quod igitur semel te volo monitum, quoties eveniet cumque, ut de literis interrogatus responsum statim non mittam, persuade tibi τύχης ἡμῖν οὐκ εὐρούσης οὐ σημεῖον εἶναι τοῦτο, ἀλλὰ τεκμήριον. De incepto illo tuo sententiam nostram & audisti sæpius & paucis nunc habe. Placet eximie nobis, quod paras in duo Glossaria omnes illas πολυσχιδεῖς Glossas conijcere. Levaveris studiosos harum literarum labore, quem sæpe experti sumus molestum & tædij plenum. Recte igitur feceris, si Latino-Græcum alterum, alterum vero Græco-Latinum concinnaveris. additis, ut ais, literis, quæ sint futuræ indices autoris cujusque ἐξηγηματίου: puta P. Philoxeni, C. Cyrilli, & ita in aliis. nam & hoc valde probo. nec cuiquam eorum, qui olim in hoc argumento o-

peram

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

peram posuerunt, fiat injuria. Non improbaverim certissimas quasque conjecturas statim repræsentari, cæteris in alium locum rejectis. neque enim aut omnia margines capiant, aut in locis perspicue mendosis exspectatione suspendere lectorē æquum fuerit. At cum ad conjecturas, præsertim incertas, erit veniendum, notis & quidem interdum uberioribus erit opus. In hanc rem parata tibi scimus ea subsidia a divino Scaligero & propria industria, ut nostram operam non desideres. Si quid tamen est, quod a nobis expetas, nullius rei feres repulsā, quæ quidem in nostra sit potestate. Aliorum emendationibus præter Scaligeri quid fieri oporteat, quæris. Ego vero nihil putem prætermittendum, quod ad emendationem aut illustrationem suscepti operis pertineat. Laudo etiā consilium tuum de Lexico Græco recentioris ἑλληνισμοῦ: neque enim integrum cogitas vocabularium Græcum, si recte ego tuas capio; & post tot eruditissimorum hominum vigilias res minus jam necessaria. Recentior vero hellenismus adhuc, si pauca excipias, manet indictus & ἀνιστόρητος. Bene igitur de studiis nostris meritus fueris, si aut Zonaræ lexicon aut aliud τοιουτότροπον undeunde extuderis & publici juris feceris. Exspecto quid ad tuas sit responsurus amicissimus Thomson. quem memini literis non unis spem fecisse nobis Zonaræi. illius Lexici. Eustathij locus de Philoxeno ita habet: ὀδ. η. μέρος δὲ ἐστὶ σώματος ἐπὶ τοὺς ἀγκῶνας, ὥς φασι φιλόξενον εἰπεῖν ἐν τοῖς περὶ Ῥωμαίων διαλέκτου. Colloquia e bibliotheca magni Thuani mittam, cum voles, & quicquid meorum desideraveris; modo remittas cum usus fueris, quia & nobis talia possunt, ἐστὶν ὅτε, esse usui. A'δελιανοῦ ἀποφάσεις laudavimus e libris editis, non MSS. Et vidisti puto nuperam Theodosij editionem a juvene Helvetio profectam: aut si nec vidisti, faciendum tibi censeo, ut videas. Ille Iuvenis spem facit nobis diversorum Glossographorum, qui vix de nomine adhuc vel eruditissimis noti. ψεύσομαι, ἢ ἔτυμον ἐρέω; κέλεται δέ με θυμός, cum prodibunt, inveniemus, quod est in proverbio, θησαυροὺς ἄνθρακας. Quare deterrere te nihil ea res debet. Macrobij locum esse corruptum judicas recte, sed de ejus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

emendatione aliter nobis videbatur. Nam ut *lac* sive *lacte* propriū sit ficorum, numquam evincet Macrobius. Scimus enim Græcos Latinosque sapientes in describendis plantis γαλακτοειδῆ quendam succum *lac* appellare. Is succus manat e diversis qua herbis qua arboribus. Quare falsissimum, ficis ἴδιον esse vocabulum. Putamus e libri ora in textum hanc vocem irrepsisse, cum studiosus lector paullo mox eam adnotasset ad sequentem versum: *fumas ab alio lacte diffluos grossos.* Cætera tu recte. De vocibus πορφυροπώλης & ἀργυρόκωπος non dubium, quin recte exposita sint in Glossario. Scimus viros eximios recessisse a v. l. sæpe levi, sæpe nulla causa. Nollē factum: ut taceam, quæ bonam interdum versionem non meliore, ne dicam aliud, mutarunt. Sed condonamus facile viris summis, qui profecto facile ἄλλοισιν ἐσθλοῖς τόνδ᾽ ἀπωθοῦνται ψόγον. Recte tamē feceris, si talia, cum se obtulerit occasio, notaveris, & lectorem tuum ὁδοῦ πάρεργον admonueris, Habes, opinor, ad omnia: finem igitur faciam, si te oravero, ut amplis. parentem tuum, & charissimum fratrem meis verbis salvere jubeas. Vale. Lutetiæ Paris. Pridie Kal. Iunij CIƆ IƆCII.

EPISTOLA CCXLVI.

JOSEPHO SCALIGERO.

PLures a te paucis diebus, præstantissime Scaliger, literas accepi: sed omnes brevissimas, & quæ ad nullam trium epistolarum, quas ad te mensibus Martio & Aprili misimus, responderent. Erant in illis pluscula ζητήσεις, de quibus sententiam tuam exquirebā. cum igitur nihil adhuc ad illa responsi a te tulerim, ut meæ fuerint tibi redditæ vereri incipio. Sed nec de Gregorio Monacho ex tuis adhuc potui cognoscere, perveneritne is liber in tuas manus an necdum tui hujus voti sis compos factus. Quia tamen affirmavit mihi Tardiæus noster visum sibi conventumque Hægæ Comitatensi amplissimum Legatum Busenvallium, confidimus ego & ὁ χρυσοῦς καὶ τὰ πάντα ἄριστος Thuanus codicem illum pridem esse tibi redditum. liberaveris utrumque nostrum sollicitudine non mediocri, si ita esse literis tuis nobis significaveris. Scripsi nuper ad te

de Pri-

de Prisciano tuo fidei meæ a Francisco Pithæo commisso, ut cum tibi deferendum curem: Quod & facturus sum, ubi primum cui tuto tradam nactus fuero. Defunctum eo labore te esse, quem veteribus inscriptionibus impendisti, narrabat mihi Tardiæus. Quare eo nomine tibi gratulor, teque etiam atque etiam oro, significes mihi ecquando tantis illis laboribus tuis simus fruituri. Stat enim sententia, si modo ulla ratione facere possumus, affanias nostras in Spartianum & reliquos Cæsareorum temporum Scriptores, non ante publicare, quam tuum illud opus viderimus. Scimus probe quantum Scriptores hi nostri ab illis commentariis tuis possint claræ lucis sperare. Quamobrem etsi urgemur νύκτας τε ἤματα πάντα ab amicis ac multo etiam magis a typographo, animum tamen obdurabimus, & quamdiu licebit ad illorum querimonias aures obstruemus. Accidit sane haud satis scio quomodo, ut meditatus notas breves in eos Scriptores prolixum oppido commentarium scripserim. Sed modum adhibebimus, & pleraque nisi mutamus sententiam recidemus. ne sic quidem a calumnia erimus, scio, satis tuti. Utinam omnino liceret esse Harpocrati! Deus bone, quam ægre mihi est, quod exiguum illud tempus, quod ab aliis curis reliquum fit nobis, non licet totum impendere melioribus studiis. Aristotelis Historias cum Semonis illius tui parentis commentariis quando habituri sumus? per Deum immortalem, vir magne, incumbe serio in hanc curam. Sed & Eusebium tuum avidissime exspectamus, atque utinam ne exspectemus diutius. Deus Opt. Max. te servet, o salus literarum unica. Vale. Lut. Par. prid. Eid. Jun. CIϽ IϽCII. Accepi nuper Heinsii tui Tragœdiam. Miratus sum molitionem tuam, qui αὐτὴν τὴν ἐπτάλοφον, non quæ nunc est, sed quæ olim, isthuc transtuleris. O elegantem gravitatem! o dignum tanto doctore discipulum! parabam ad illum literas & nescio quæ in Nonnum & Hesychium, [sic enim vult ipse] item ad eximium Grotium item tuum, & Meursium quoque. Sed impediit maturior quam putabam tabellarii profectio. Velim illis me excuses, si grave non est, & magis apud amplissimum legatum Busenvallium.

EPISTO-

EPISTOLA CCXLVII.

DANIELI HEINSIO.

AVriacum tuam, erudissime Heinsi, ex literis magni Scaligeri primum mihi notam, vidi, legi. Quæris quid sentiam? Ignosce mihi, dicere non possum. ἔπι γὰρ ἡμᾶς ἐκ τοῦ θάμβους κατέχει ἀφασίη. Plane quod iis solet qui lupum priores viderunt, id mihi accidit cum tragœdiam illam ἐς πόδας ἐκ κεφαλῆς percurrerem: tanta enim admiratione defixus obstupui, ut hæreret vox faucibus. Tum demũ cognovi haud temere ab illo semone scriptum, eam esse compositam a te Tragœdiam, cui scribendæ unus tu ex omnibus qui literas nunc colunt, par esses. Mirabar adeo ἀπότομον tanti viri ἀπόφασιν, & (fatebor enim) ægre accedebam. Diffidebam enim non ingenio tuo, sed ætati ad quævis alia, ut rebar, aptiori quam ad tragicas ὑποθέσεις & gravissimos cothurnos. At tu, doctissime Heinsi, non æquales solum tuos, sed omnes omnino, si quid judico, longe a tergo reliquisti, qui a multis seculis in hanc arenam descenderunt. Omnia in tuo dramate ἄξια θαυμασμοῦ. argumentum magno judicio electum, & iis, quæ nunc geruntur, accommodatissimum: inventio totius διασκευῆς ingeniosissima: ἡ λέξις πάνυ μελισταγὴς καὶ ὡς ἀκριβέστατα ῥωμαΐζουσα· τῶν παθῶν ἡ δεινότης μεγίστη· καὶ ἵνα μὴ μακρολογῶ, δοκεῖς μοὶ ὡσὰν καὶ τὰ νοήματα καὶ τὰς λεκτικὰς ἀρετὰς κατωρθωκέναι. Deus tibi, γενικώτατε ποιητά, has dotes. Illi igitur honos, illi gloria. Ille te novis subinde benedictionum suarum incrementis augeat: ille servet, fortunet, & in omnibus, quæ instituеs, quæ molieris, δοίη σοὶ εὐοδουμένῳ ἐκτὸς πημάτων ἔχειν πόδα. Si quis est qui gloriæ tuæ faveat, is ego sum: quod serio persuadeas tibi velim. In Hesychio sedulam te ponere operam vehementer gaudeo: neque video, ubi melius hæc tua industria possit occupari: cum præsertim prope adsit Scaliger, quem non dubito vel propter barbaras voces sæpe tibi vocandum in partes. hoc magistro quid potes ignorare? Quia tamen ita vis, pauca e nostris in illum glossographum observatiunculis describam, & ad te mittam. Subjeci infra illarum οἱονεὶ γεῦμα, Scio posse te iis carere: sed mos gerendus est voluntati tuæ. Nonnum habeo in ma-

in manibus ab erudito quodam viro multis locis emendatum. quem esse penes te optarem,& mittam fortasse,cum fuero nactus, cui tuto Priscianum τοῦ τρισμεγίστου Scaligeri committam. Theocritum ab aliquot annis non legi. itaq; nihil hac in parte sperandum a nobis. Otio enim, mi Heinsi, in negotiosissima hac otiosorum matre destituimur. Quare lampada tibi cursu trado: unum illud a te petens, ut quotiescunque nostrorum scriptorum aliquid ob oculos tibi versabitur, nostræ in studiis infelicitatis veniat tibi in mentem: de qua memini alias ad te scribere. Vale amiciss. Heinsi, & vive quam diutissime, αἰὲν ἀριστεύων καὶ ὑπείροχος ἥλικος ἥβης. Lutetiæ Parisiorum VI. Eid. Jul. CIↃ IↃ CII.

Notas quas eram adjecturus, cogit omittere tabellarius horis aliquot opinione mea citius discedens, & literas sine mora sibi dari jubens. Hoc apud te me velim excuset. non fallemus expectationem, σὺν τῷ Θεῷ. oro etiam te, apud ampliss. virum D. Buzenvallium me excuses τὸ νῦν εἶναι· nam & ad illum scripturus fui, si per tempus licuisset. Etiam ad eruditissimum Meursium: quem meis verbis velim salvere jubeas.

EPISTOLA CCXLIIX.

JOSEPHO SCALIGERO.

ILlustrissime vir, ecquid futura mihi apud te liberioris dicti parata venia? Spero equidem: novi enim & ἔμφυτον tibi bonitatem, & vehementiam tui erga nos amoris. Hac fiducia dico tibi διαῤῥήδην, nullis ambagibus, videri mihi te a moribus tuis discessisse, & οὐκ οἶδ᾽ ὅπως ἄλλος γεγονέναι ἐξ ἄλλου. Annon ita est? plane ita, ἄφωνος, inquam, ἐξ εὐφώνου factus es. Videris ipse, quæ te mala Circe mutarit. ego rem factam queror, καὶ μάλα ἀχνύμενος. Crucior enim animi tam insolita literarum tuarum exspectatione. Atqui solitus eras hoc quoque officii genere diligentiam nostram longe superare. Quid igitur accidit, cur ad datas sub hujus anni principium literas a nobis, necdum sit responsum? sed perierunt istæ fortasse. Illas certe accepisti quas amplissimo Busenvallio discedenti in manus tradidi. quod tamen scire adhuc per te non potui. Binas omnino

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

a quatuor jam mensibus accepi : alteras attulit Belga φιλάδελφ, alteras Tardiæus noster. & hæ & illæ paucissimorum verborum fuerunt : neque erat in illis quicquam, ex quo meas tibi fuisse redditas possem cognoscere. Quod si nobilissimi Busenvallii non esset fides nota, mire solliciti essemus ego & amplissimus Thuanus, libro Regio quid esset factum. nunc non sumus : sed de tua solum valetudine quam præstet tibi firmam & bonam, teque nobis & literis ἐς βαθύπαπον γῆρας Deus immortalis servet ; qui & te & tua studia sibi curæ esse tot argumentis approbavit. Vale illustrissime virorum. Lutet. Par. VI. Eid. Julias CIↃ IↃ CII. Scripturum ad clarissimum virum Bonaventuram Vulcanium oppressit nuntius a tabellario, qui literas convitio poscebat. Volui illum monere, nuper cum apud episcopum Bellovacensem ejus bibliothecam spectarem, casu incidisse in Cyrillum Ms. Græcum, cui erat adjuncta Latina versio, itidem Ms. Inspexi, vidi in ima cera ejus nomen. Exilui gaudio, egique cum episcopo ut faceret potestatem remittendi ad autorem, qui ut videtur pridem opus illud suum amisit. Magna profecto jactura, quam posse per me restitui serio læter. sed fidem dedit præsul optimus, impleturus cum primum erit per quem tuto mitti possit. Autor tamen sim clarissimo Vulcanio, ut literis suis beneficium ab illo postulet, quod scio facile impetraturum. Emit ille cum aliis libris Basilea allatis. Hoc si placet Vulcanio nunciabis, & amicissimam simul a nobis salutem. Iterum vale.

EPISTOLA CCXLIX.

BONAVENTVRAE VVLCANIO.

VIr doctissime, diu est cum occasionem cupio mihi dari scribendi ad te, non ex otii abundantia, sed amoris & honoris. Vtrumque affectum large pridem tibi exhibeo. Ita meretur singularis tua eruditio, & earum literarũ notitia quas plurimi semper fecimus. Indignus sit quem Musæ ament, qui Vulcanium Ἑλικωνιάδων Μουσάων τὰ παιδικὰ non amet. Ego facio, & ex animo quidem. Accipe igitur non minus gratum mihi, quam tibi futurum confido, εὐαγγέλιον

λιον de Cytillo tuo, vere nunc tuo, erit enim quando volueris. Allatus est is liber Basilea in hanc urbem ante menses duos aut tres. Factum est autem θεοῦ οἰκονομοῦντος & bono genio tuo, ut eũ codicẽ præsul amplissimus emeret, Bellovacensis episcopus, mei amantissimus. In illius bibliotheca cum Græce Latineque descriptum nuper eum librum vidissem, etiam ante quam in tuum nomen inciderem, suboluit mihi quod res erat. Meminerã enim commovisse te ante multos annos spem de Cyrilli editione. Vbi igitur nomen tuum legi, & nescio quo casu periisse tibi tantos labores cognovi, egi cum optimo præsule, ut tuum librum tibi vellet donare. Non multum laboravi: est enim cupidissimus rei literariæ juvandæ, & tui quoque privatim amans. Omnia enim quæ hactenus edidisti, & habet, & legit. Quare si eo libro cares, neque aliud exemplar habes, scito licere tibi istud repetere. Censeo tamen faciundum tibi, ut ad illum scribas: cætera mihi erunt curæ. Vale, doctissime Vulcani, & ex his literis occupationes nostras agnosce. Lutet. Paris. XIII. Kal. Aug. CIↃIↃCII.

EPISTOLA CCL.

ANDREAE SCHOTTO.

DOmum reversus ex itinere duorum mensium, binas tuarum, præstantissime Schotte, simul accepi. Ex posterioribus cognovi frustra nos fuisse, cum a Candolo tuum exigeremus librũ: qui, uti narras, in ejus manus pervenit nunquam. Gaudeo non mediocriter ταὐτόματον in hoc negotio melius tibi quam ipsum te consuluisse. Nam tuus ille Belletus cujus fidem secutus eras, parũ se tibi præbuit fidelem, cum te inscio in remotas adeo oras, ut alia taceam, tuum codicem se missurum recepit. Quod quia aliter accidit, spero factum iri brevi, nisi jam factum, ut velut postliminii jure, ad te redeat tuus hic fugitivus filius. At tu si me audis, nulla mora manu eum mitte, ne iterum publicæ lucis avidus foras aliqua ratione te invito erumpat. Equidem si quid hic tuum hoc inceptum possum juvare, opem atque operam meam prolixe tibi polliceor. Sed qui habeas facultatem typorum Plantinianorum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

cur alium requiras typographum? nostratium certe hic quanta sit negligentia, nuper sum expertus, cum scriptores post Suetonium curarem edendos. In quibus frequentes adeo mendæ sunt commissæ, ut me, vere dicam, editionis illius prope pudeat. Declamationes Quintiliani quarum in tuis meministi, olim edidit Patissonius homo eruditus, & in arte fide singulari uti solitus. Ille vir optimus cum ad plures ante biennium transiit, parem sibi fide, industria, & aliis virtutibus in eam rem necessariis, neminem reliquit. Si tamen ita lubet tibi, & codicē tuum ad nos mittere constituisti, omni cura efficiemus, &, ut spero, præstabimus, ne te consilij unquam pœniteat. Vitam Demosthenis Augustæ Vindelicorum edi lætor: non enim dubito opus quam emendatissime iri editum. Fidem & amorem in litteras summorum virorū Velseri & Hœschelij satis perspectam habeo. Justum Lipsium post gravem morbum ῥαΐσαντα in tuos venisse amplexus, utrique vestrum gratulor. Atque utinam tertius ego vobis accessissem: cupio enim mi Schotte, & te & illum præsentes aliquando, si voluerit ὁ ὑπὲρ ἡμᾶς, tueri. Sed miror nihil ad nos literarum Antvverpia dedisse clariss. Lipsium. nam scripsi ad illum ternas post ejus novissimas; misimus etiam operis nuper a nobis editi exemplar unum per Plantinianos. quod an fuerit ei redditum, nescimus. Scribam ad ipsum, ubi primum nactus fuero, cui meas recte tradam. Interea si quid de illo aut ejus cœptis novi habes, fac me quæso te, ut sciam; Vale vir amiciss. Lut. Par. a. d. x. Kal. Aug. CIↃ IↃCII.

EPISTOLA CCLI.

DAVIDI HOESCHELIO.

AD ternas brevi spatio mihi a te redditas duabus epistolis respondi: quarum alteram ad Bongarsium misi: alteram hodie traditurus sum Mago mercatori, apud quem habitat adolescens Augustanus, quem mihi nuper commendasti. Hujus unicum argumentum est, ut honestissimo & eruditionis amantissimo callentissimoque Tardiæo meo istac proficiscenti aditum ad te pateſaciam. Ille quia literas amat, te quoque & amat & colit. Tu cum ipsum

ipsum noris, amicitia tua dignissimum judicabis. Hoc interim mihi accrede, & omni ex parte lætus ac fœlix per lustra multa ἔρρωσο ϗ εὐημερῶν μὴ διάλειπε. Lutetiæ Parisiorum x. Kal. Aug. Aug. CIↃ IↃ CII.

EPISTOLA CCLII.

EIDEM.

Omnibus tuis respondi iis literis, quas ad Bongarsium ante triduum misi, neque erat nunc, quod ad te scriberem, nisi mihi ab alio præbita esset occasio. Is est mercator ille honestissimus & probissimus, cujus fidei concreditus est adolescens Augustanus, quem mihi nuper commendasti. Venit ille nudius tertius ad me, consilium petens super eo juvene & ejus studiis. Post longam deliberationem de ea re ita visum nobis, futurum e re hujus adolescentis, si ad Galandium Gymnasiarcham notæ probitatis & eruditionis demigraret, istiusque eximii viri hospitio, mensa, & in studiis consilio atque disciplina uteretur. Cur illum omnibus aliis præferam, causas habeo multas, τὸ ἐλεύθερον τῆς ἀγωγῆς, τὰ καλὰ ἤθη, τὸ γνήσιον τῆς παιδείας: amor denique erga nos: ut videatur vel eo nomine studio non mediocri traditum sibi a nobis discipulum prosecuturus. Audio optasse adolescentis patrem, ut illi ipsi mercatori maneret *συμβιώτης.* Sed cum longissime a studiis absit ejus domus, nulla hoc ratione fieri potest. Nosti enim hujus urbis magnitudinem, ut taceam periculum valetudinis, si tam longum iter toties sit conficiendum. Habet illum adhuc apud se mercator, non dimissurus, nisi intellecta patris voluntate. Ille igitur statuat, & suæ voluntatis filium admoneat: quem & tua gratia, & quia meretur ipsius indoles, futurum nobis curæ debes confidere. Vale. Hoc ipso die ad amplissimum Velserum scripsi per alium, cui & ad te literas dedi. Vale iterum. Lutetiæ Parisiorum a. d. IIX. Kalend. Augusti CIↃ IↃ CII.

EPISTOLA CCLIII.

EIDEM.

Domum reversus ex itinere satis longo inveni tuas cum foliis, quæ deerant integrando libro Eclogarum tuarum. Ex epistola

autem tua cognovi Notas nostras exspectari a te ad proximas nundinas. in quo vereor, ut exspectationi tuæ possim omni ex parte satisfacere. Miseram enim prorsus vitam hic agimus: non inter libros, sed inter occupationes nescio quas: quæ me vix interdum sinunt toto die librum aspicere. ut non possit mihi non acerba esse vita, eo solatio destituta, quo unice ac pene solo capimur. Quindecim jam lapsi sunt a reditu nostro dies: cum tamen vix adhuc horas totidem studiis nostris impenderimus. reliquum omne tempus qua amici, qua officia quædam humanitatis nobis eripuerunt. Itaque quod in aurem dictum tibi volumus, non minimum ratione ista impellimur, ut negotiosissimam hanc otiosorum matrem aliquando valere jubeamus. Verum ea de re volente & faciente Deo alias plura. Constituimus sane cæteris curis omnibus hæc prævertere, neque ante eum librum de manibus ponere, quam voluntati tuæ omnino satis fecerimus. Nam etsi observationes nostras non magnifacimus, illud tamen vel maximi æstimamus jure ac merito, ne laborem ullum, quem imponere nobis volueris, detrectasse possimus videri. Igitur ut de nostro animo melius tibi constet, quia opera nostra sæpe interrumpitur, quicquid in dies scripsero, id statim ad te mittam. Tu boni consule, & nos ama. Lutetiæ Paris. a. d. v. Kal. Aug. CIↃ IↃ CII. * Habe hæc interea, mi Hœscheli, dum cætera per otium parabo. etsi possem fortasse hoc labore supersedere, cum & ipse meliora queas, & aliorum paratas jam, ut arbitror, observationes habeas. Pergam tamen, si ita tibi videtur. De Origine contra Celsum, hortarer te, si opus esset, σπεύδοντα καὶ αὐτόν. Libanius hic editur, & pars magna jam confecta. Editur & Dion ὁ Προυσαεύς. Sed Libanii epistolas nondum omnes congessit eruditissimus Morellius. Hæc alii: nos diversis curis intenti otio indulgere aliquantulum optamus: ut tanto paratiores postea ad nostra incepta accedamus. quod quidem θεοῦ ἐν γούνασι κεῖται. Vale delitium Musarum. Notas viri inlustris vidi, & pro munere gratias ago maximas. Non difficilis fuit conjectura de auctore. Si existimassem libro edito locum esse nostræ diligentiæ, & meas tibi observa-

ſervationes miſiſſem. Faciam cum voles. Aretæum iſthic editum vidi. Lib. I. ὀξέων cap. γ. corruptisſima hæc eſſe non vidit tuus civis, homo eruditisſimus. ᾧ κύφων, οὗ χακοῦ ἔστι ὄνομα. legendum, ᾧ ὠκυφόνου χακοῦ ἔστιν ὄνομα. loquitur de nomine συγκοπὴ, & ait merito ſic morbum vocatum, qui συγκόπτει, & ſtatim occidit. Lege, ſi lubet, ſequentia. Talia nonnulla habemus, quæ alios fugerunt, ſed hæc tu melius.

EPISTOLA CCLIV.

GEVERHARTO ELMENHORSTIO.

GRatæ mihi, eruditiſſime vir, quas a te accepi: ex quibus & eruditionem tuam & amorem erga nos perſpexi. Huic tuo affectui laudes fero acceptas, quas larga manu in nos conjicis. Non negaverim, pro ea ingenii ſane modici copia, quod eſt in nobis, tentaſſe me omnia, qui poſſet opera noſtra literis eſſe non inutilis. ſed hoc tanto ſtudio quantũ profecerim non ſcio. illud ſcio nulla ex parte egregiæ voluntati noſtræ facultatem reſpondere. Taceo illa tot incommoda, quæ aſſidue ſumus experti vel maxima. Verũ iſta mitto, & venio ad te, id eſt, Juvenalem tuum, quem edi a te quamprimum cupio. Habeo aliquot manuſcripta exemplaria: quæ ſi propius iſthinc abeſſem, tibi mitterem. nunc cum id commode non poteſt, videbo, ſi quid λόγου ἄξιον in illis poſſit reperiri. Addam & noſtras in aliquot locos notas, ſi modo per otium licet. ſum enim occupatisſimus. ſed nitar, & , ſpero, efficiam ne officiũ hac in re meum poſſis deſiderare. Vale. Lutetiæ Pariſiorum. XIII. Kal. Sext. Juliani. CIↃ IↃCII.

EPISTOLA CCLV.

JOSEPHO SCALIGERO.

VIr inluſtrisſime, nudiustertius cum apud amplisſimum Thuanum eſſem, redditæ ſunt utrique noſtrum literæ tuæ x. Kal. Quintilis Juliani ſcriptæ. quæ cum voluptatem incredibilem mihi, ut ſemper omnes tuæ, attuliſſent, cumulus heri acceſſit per aliam epiſtolam III. Kal. Jun. Jul. a te ſcriptam. Etiam ante paucisſimos dies cum ὑπό τι μεμ-ψιμοίρους ad te literas exaraſſem, jamque illas com-

complicarem, allatum est ab amplissimi Gilloti famulo ἐπιστολίδιον quoddam tuum VII. Kal. Majas datum. Quod si omnes accepissem, quarum fieri a te mentionem video, & cumulatiore adhuc gaudio fruerer, & multa quæ ignoro ex tuis addiscerem: nondum enim illæ tuarum nobis redditæ, quibus ζητηματίοις nostris respondisti. Sed venient fortasse aliquando, nec tantus mihi peribit thesaurus. Quicquid tamen futurum sit, ago tibi maximas gratias, teque oro obtestorque, ut περιεργίαν meam æquo animo feras. Nã sane suppudet me, tantum tibi negotii in tantis occupationibus tuis exhibuisse. Centesima pars tuarum curarum alium obrueret: me certe, qui studiis & officiis istis ἐγκυκλίοις jam par non sum: & profecto misera conditio mea: qui dies noctesque occupatus vix pauculas horas ex animi sententia quotidie colloco; sæpe nullas. Lucubrationes tuas in opus Inscriptionum avidissime expeto. Illud nos superioribus diebus ἐς πόδας ἐκ κεφαλῆς percurrimus. Proverbia Arabica mittam cum nactus fuero cui recte dem. mittam autem si potest fieri αὐτόγραφον unde nos descripsimus. Sin illud nõ impetramus, tua gratia describemus. Est enim liber non ita magnus. Mitterem quod habeo exemplar, nisi esset a nobis insertum majori volumini, quo nugæ nescio quæ nostræ continentur. Est in urbe juvenis ille φιλάρχαιος, qui tuas mihi nuper attulit. Huic copiam feci ejus libelli: sed ita ut in meo museo describeret. Cogito illum mihi in hoc labore socium adjungere. Quare fide te brevi Θεοῦ γε διδόντος hujus voti damnatum iri. Etiam de lexicis operam dabo, ut tibi morem geram. Atque utinam esset ad manum cui recte darem. De Spartiano parebo tibi, & jam folium primum nostrarum observationum est editum: etsi maluissem tua exspectare. sed ἐῤῥίφθω ὁ κύβος. En pro aureis tuis plumbeas & scoria plenas literas. Sed aliter mecum non potes. Vale illustrissime & nobilissime virorum. Deus te servet. Lut. Par. XIII. Kal. Sextil. CIϽ IϽCII.

Proxime cum ad te literas darem, adjeci & ad Grotium atque Heinsium, duos spectatissimos juvenes. Velim scire num ille fasciculus perierit, quod vereor ne in tuis meisque literis sæpe accidat.

EPISTO-

EPISTOLA CCLVI.

JOHANNI CASELIO.

ANni sunt ferme viginti, αἰδεσιμώτατε Caseli, cum adolescente quodam e vestra gente perhonesto, disciplinæ tuæ alumno, familiariter sum usus: qui de tua singulari pietate, probitate, & eruditione multa quotidie commemorans magnam in animo nostro tui admirationem, & ex admiratione amorem excitavit. Legi postea varias, & diversi generis lucubrationes tuas, doctas, Deûs bone! & elaboratas, planeque pro ea opinione, quam de tua præstantia aure conceperam. Nunquam ego ab illo tempore destiti de te rebusque tuis inquirere: & σιγῇ ἐπ' ἐμοῦ omnia tibi ac tuis studiis fausta & læta optare. Adfari etiam te, & literis, quia aliter non poteram, compellare in votis semper habui, nisi me olim quidem juniorem pudor ἔμφυτος, postea vero ingens locorum, qui nos habebant, intercapedo, & literarum mittendarum difficultas ab incepto revocassent. Nam quod te fortasse non latet, relicta ante annos sex septem suavissima patria Geneva, in remotissimam a Germania vestra partem Galliarum, otii desiderio concesseramus: ubi aliquot annos obscuri, & prope dixerim, ἄϊστοι καὶ ἄπιστοι transegimus. neque longum adhuc est tempus, cum optimi fortissimique principum, Christianissimi herois nostri jussu ex illis tenebris, & grato nobis secessu, in regiam hanc urbem, & clarissimam lucem transitum fecimus. Ita factum est, clarissime Caseli, ut licet nominis tui studiosissimi, nihil tamen adhuc literarum ad te dederimus. Quo in officio antevertisse humanitatem tuam cunctationem nostram incredibiliter gavisus sum nuper, cum ante unum alterumve mensem literas tuas accepi. Tune, præstantissime vir, hac ætate, his in rempublicam literariam meritis, ut me provoces, ut meam amicitiam expetas? Sic enim scribis, & quidem literis non unis: nam & altera jam nobis diebus superioribus reddita est abs te epistola. Hæc nempe est comitas illa tanta, illa tam insignis benignitas, quam in te popularium tuorum multos memini prædicare. Nam in nobis quid est tanto hoc tuo dignum studio? literæ?

χαίκε τὸ βυλοίμην, χαίκεν πολὺ κέρδιον εἴη. Vtinam, inquam, veneran de senex, ii nos essemus, quos tuus amor nos finxit. Sed me judicio huic tuo de nobis, & lucubratiunculis nostris vetat assentiri virium ingenii tenuissimarum conscientia. Vt taceam de studiorum nostrorum infelicitate: cum & sero ad literas accesserimus, & fere ἀυτοδίδακτοι magisterio nostro profecerimus; si modo aliquid profecimus. Nam optimi & eruditissimi parentis, quo jure gloriamur præceptore, operam diuturniorem statim initio publicæ curæ, quas ille, dum vixit, sustinuit gravissimas, nobis inviderant. Quatuor denique lustra ætatis nostræ præterierant, priusquã e regni hujus procellis evadere, & Genevam, ubi nati, sed non educati sumus, studiorum caussa possem repetere. Sed quid verbis opus? Ipsa, quod ingenue fateor, scripta nostra ὀψιμάθειαν authoris sui, & desideratam semper ῥαστώνην, concessam vix unquam

Κύνδινος ἔστιν ὅσου γεγωνότερον βοᾷ.

Magna igitur χρηστότης tua, vir humanissime, & erga nos magna benevolentia, qui de nostris conatibus ea prædices, quæ sine rubore a nobis nunquam legantur, nedum agnoscantur, ut debita, aut ex vero profecta. Nam de Josepho Scaligero εὐφήμει ὦ τᾶν. Ille vir divinus, quocunque ingenium converterit, aquilæ instar cœlum petit: nos in aliqua literarum parte, ὁποῖα Θεὸς δίδοι, πτερυζόμεθα. Illud unum non abnuo, enisum me semper pro mea virili, ut, si minus possem ingenio, at modestia certe bonorum judicia promererer. Sed de nobis nimium multa. Te vero, doctissime Caseli, ornare laudibus non aggredior. Nolo enim onus subire, cui me sciã futurum imparem. Quis enim vel mediocriter eruditus nescit, non solum quam eximia sit eruditio tua: sed etiam quantis laboribus sit effectum, ut meliores literę, Gręcę præsertim, illic floreant. Quis puriorem & veram Philosophiam per te maxime in illis oris conservatam ignorat? Audivimus enim agones tuos: pervenitq; etiam ad nos ingens principis vestri decus ac fama, qui pro sua prudentia ac sapientia Barbariem simul & τὴν σοφιστικὴν e suis terris eliminavit. Hujus facti æterna memoria dignissimi prima laus Il-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

lustrissimo Duci vestro debetur, proxima tibi. Illius auspiciis, ductu autem tuo victi isthic & triumphati duo illi τῆς γνησίας παιδείας hostes. Vtinam hos animos & cæteri omnes Principes induant. Nam, ut nunc vivitur, mi Caseli, actum de literis: quibus nescio plus mali sit a neglectu Regum & Principum, an a perversis judiciis eorum, qui illas tractant. Sed longius abeo: Quare desino. Deum Opt. Max. ut te quam diutissime incolumem præstet, oro atq; obsecro: te, ut nos constanter ames. Vale. Lutetiæ Parisiorum a. d. XII. Kal. Sextil. Juliani, ἀπὸ τῆς τοῦ λόγου ἐνσαρκώσεως. CIƆ IƆ CII.

EPISTOLA CCLVII.

DAVIDI HOESCHELIO.

TErnis tuis unis meis respondebo. non solum, quia occupatissimi, ut semper, sumus, sed etiam quia prope ἀθρόως & tempore eodem illæ nobis redditæ. Gaudeo non mediocriter, perstare te in proposito tuo constanter: recentesque subinde animos adsumere & novas quotidie palmas meditari. Deus tibi, mi Hœscheli, & magno Velsero, cæterisque tuis ἐργοδιώκταις longam firmamque valetudinem, & omnibus numeris perfectam felicitatem. Hadriani εἰσαγωγὴν Lugduni vidimus in Verdenii bibliotheca. eo nuper defuncto, quid factum sit illo codice non scio. Sunt enim distracti omnes illius libri, & a pluribus Episcopis coemti. Et hic liber, & cæteri, quorum spem facis, elegantia typorum vestrorum παρ᾽ ἐμοὶ κειτῇ sunt dignissimi. De Procopio per mihi gratum est, quod longioris temporis moram nobis concedis: neque enim recuso in partem aliquam honestissimi laboris venire. Esto tu in hac militia tribunus: ego vel unius manipularium locum implebo. Sed tempore, ut jam dixi, opus nobis. Privilegium spero nulla difficultate me impetraturum tibi: quod si in rem tuam extenderis, ἐκ ἀναμάρτοις τοῦ σκοποῦ. Ipsi auctores juris sic docent, sic jubent. De Epicteteis si monitore opus haberes, instarem tibi, ut quam primum θησαυρὸν illum τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας nobis proferas. Exspecto avide quid eruditissimus N ad N suum. nam habet sane in illis scriptoribus, unde luculentas nobis dapes concinnet. Sed vidisti illius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

de literis Græcis judicium nuper in epiſtola quadam proditum: Decoras vult non neceſſarias eſſe. Hoc tu illi concedes? non facies: neque ego certe, qui de eodem atramento ante unam alteramve horam ſerio illo nomine cum ipſo expoſtulavi. Et vis dicam, mi Hœſcheli, quod res eſt μηδὲν ὑποστειλάμενος? Memini Plinium alicubi ἐπιστέλλειν ſic: *Naturale eſt cuique, ut ea quæ quis adeptus eſt ipſa quam ampliſſima exiſtimari velit.* Vir optimus, ſi quantum in Latinis operæ poſuit, tantum & in Græcis ſudaſſet, nunquam ita pronunciaſſet. Eclogas Πρεσβειῶν, oro te per Muſarum ſacra, ede quantocius. Memini ante xx. amplius annos videre illa ipſa Excerpta in Darmarii Græci hominis manibus. Non dubito, multa ibi latitare, quæ ad Cæſareos ſcriptores meos pertineant, maxime in Dexippo, cujus mentionem toties Græci, Latinique Hiſtorici faciunt. Juvenis, quem mihi commendaſti, ſi opis meæ ulla in re indigus ad me acceſſerit, faciam experiatur reapſe, qui meus ſit in te animus. Sed heus tu de Herodoto, quis tibi hoc retulit? non enim memini ſcribere. Proximo Septembri cum amicorum rogatu in privatis ædibus ejus interpretationem ſuſcepiſſemus horis ſucceſſivis, initio convenere ſex ſeptem, quorum gratia, atque adeo rogatu, ut dixi, res inſtituebatur: deinde ubi rumor emanavit, concurrere omnes, qui literas hic amant, etiam viri graves omnis & dignitatis & ætatis. Senſi rem apud bonos gratam, apud malos invidioſam: qui prætextu Religionis non me ſed τρισμέγιστον Mæcenatem meum obtrectabant. Ille quidem ut eſt benigniſſimus, & quod iſtis (de ludimagiſtris e trivio non loquor) dolet mei amans, meũ arbitrium eſſe voluit, docerem an non. Sed cauſſas graves habui cur valetudini meæ conſulerem & abſtinerem. Rex & Mæcenas clementiſſimus paullo poſt codicillos miſit ad nos, quibus bibliothecæ ſuæ curam nobis mandabat, non ſine benevolentiæ teſtimonio haudquaquam vulgaris. Eos codicillos habemus nos, qui tamen onus illud hactenus ſubire noluimus. Ita nobis hoc ignavum otium placet, quod Dei benignitas & Regis liberalitas facit. Etſi quid dico otium? quo nunquam adeo carui. Cogor enim dies totos, ah

tos, ah miser, persæpe in nugis ponere. adeo verum est: Πουλύποδος κεφαλῇ ἔν μὲν κακόν, ἐν δὲ καὶ ἐσθλόν. nam si Lutetiæ non essem, ea præstare non possem, quæ spero præstiturum per hanc optimorum librorum copiam: rursus alibi si essem, multa perficerem, de quibus in hac negotiosissima otiosorum matre ne cogitare quidem possumus. Locum Ciceronis ab amplissimo Velsero indicatum videbo, & si possum, satisfaciam. nunc ne id quidem poteram: nedum scribendi ad illum erat facultas. Vale. Lutetiæ Paris. a. d. XII. Kal. Sextil. Juliani CIↃ IↃ CII.

EPISTOLA CCLIIX.

DANIELI TILENO.

Legi librum tuum, eruditissime Tilene, eoque nomine tibi gratias ago maximas. vellem referre possem, & ἀντίδωρον mittere opus, in quo tot menses sumus: sed non patitur operarum nostrarum lentitudo. Quod malum aliud quoque est consecutum. Nam quia inter manus nostras tamdiu hæsit ista commentatio, factum est imprudentibus nobis, ut longe supra id quod institueram opus cresceret. Quid facerem? αὐτὸς γὰρ ἐφέλκει ἄνδρα σίδηρος. Nam quæ videbantur obscura & implicita, dissimulare candoris nostri non erat. Sed de nostra opera alias. Tuus vero liber, amicissime vir, incredibiliter me delectavit, ut omnia semper tua, a quorum lectione nunquam nisi melior discedo & doctior. An erit umquam illa dies, cum τῇ σοφιστικῇ καὶ ταῖς ἀπὸ τῆς ἑπταλόφου ἐλπίσιν ἀποταξάμενος Antagonista tuus veritati manus dabit? ὢ ἦμαρ gloriosum, & quavis melius victoria. Sed vetat nos hoc sperare ἡ τῆς καρδίας πώρωσις, πάθος θεήλατον, eorum hominum, qui agnitam veritatem infesto animo persequuntur. Miseret me illorum, maxime autem veteris amici mei, qui Venetiis nuper ad me literas dedit accuratissime scriptas, ut me ad suas partes traheret. Ibi vir ingeniosissimus & facundissimus multis disputat extra Ecclesiam esse me, quæ una sit, Romana nempe, omnibus numeris perfectissima. hæc una Christo legitima sponsa. in hac una speranda salus, & hoc genus quisquiliarum. Nosti enim repositam toties cramben. Ille autem non

 con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

contentus immeritis laudibus Romanam Ecclesiam ornare, nostram insuper convitiis proscindit; & quanta maxima potest ingenii vi nostros lacerat, improbos, impios, irrisores nominans, & turbarum auctores: & quid non? Heu miserum! οἶος ἐξ οἵου. Ita me Deus amet, charissime Tilene, ut ad lectionem illam totus cohorrui. Videbar enim videre imminentem Dei dexteram, & ultricem manum. Ne nunc quidem extra pavorem sum, & illud cogito, ὀψὲ θεῶν ἀλέουσι μύλαι, ἀλέουσι δὲ λεπτά. Det illi Deus rectam mentem. Idem te servet, & amorem tuum mihi. Vale. Scripsi raptim tertio Kalendas Sextilis Juliani. CIↃ IↃ C II. Galenum vocari ἄθεον miror, virum tam assiduum in Dei sapientia prædicanda. Ego illum eo maxime nomine dignum laude & æterna prædicatione semper judicavi.

EPISTOLA CCLIX.

JOSEPHO SCALIGERO.

NUnquam ego ad libros confero me, quin multa statim occurrant de quibus te, inlustrissime vir, si liceat velim consultum. Nam & multa ignoro ne dicam omnia; & eum te scio esse, qui me non indignum judices, cui scientiæ tuæ facias copiam. Multa igitur habeo, de queis, ubi primum otii plusculum fuero nactus, per literas tecum agere constitui, quanquam ut ingenue fatear, non tã occupationes meæ impediunt, quam terrent tuæ quas scio esse gravissimas. est mihi enim religio vel ἀχαρές τι τοῦ χρόνου a melioribus curis te avocare. Quamobrem cupiditati meæ fibulam imponam: si hoc tamen unum oravero, dicas mihi de Johanne medico, qui Πρόχειρον τῶν Περσικῶν χρόνων Græce scripsit, quid judices. puto enim sagacissimos oculos tuos non fugisse eum librum. Ait ille περσοϊμιαζόμενος e libro Persico totam illam artem se didicisse & transscripsisse. quod magnis ipsi laboribus constiterit. Totius operis capita sunt XLVII. Argumentũ cognoscas ex paucis quæ subjeci lemmatis:

α. Περὶ τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς, καὶ τοῦ μηνὸς καὶ τοῦ χρόνου.
β. Περὶ τοῦ ἔτους τοῦ μηνὸς καὶ τοῦ χρόνου. τί εἰσι καὶ πόθεν ἐγνώσθησαν.
γ. Περὶ τῆς καταλήψεως τῶν ἐπῶν γενομένων δήλων κατὰ τὸν ἡμέτερον καιρὸν

δ. Περὶ

δ. Περὶ τῆς καταλήψεως τῆς ἀρχῆς τῶν χρόνων καὶ τῶν μηνῶν κατὰ ποίαν ἡμέραν εἰσέρχονται τῆς ἑβδομάδος.

ε. Περὶ τῆς εὑρέσεως τοῦ χρόνου τῶν μηνῶν, καὶ τῶν ἡμερῶν τῶν Περσῶν.

ϛ. Περὶ τῆς εὑρέσεως τῆς ἡμέρας τῶν Περσῶν κατὰ τὸν ζητούμενον μῆνα τῶν Ἑλλήνων.

ζ. Περὶ τῆς ἐναλλαγῆς τῆς ἡμέρας τῆς τοῦ χρόνου ἀρχῆς, ἥτις κατὰ τέσσαρα ἔτη συμβαίνει.

Potes ex istis de operis universitate facere conjecturam. in fine sunt κανόνια quam plurima, magno labore confecta. Habeo etiam Michaelis Pselli libellum, nondum ut puto luce publica donatũ, cujus est index: Κεφάλαια περὶ τῶν οὐρανίων σωμάτων καὶ τῆς τούτων κινήσεως. sunt hic χρονικὰ nonnulla sed pauca, & tuo conspectu parum ut suspicor, digna. Hunc librum, quia meus est, si putarem tuis studiis aliquid profuturum, sine cunctatione ad te mitterem: illum, qui meus non est ἀνενδοιάστως offerre non possum. offero tamen, fac me tantum de tua voluntate certiorem. Priscianus tuus in Puteanorum fratrum, tui observantissimorum adolescentium manibus tam diu hærebit, donec erit cui recte dari possit. Scripsi nuper ad amplissimum legatum, & ad clarissimum Vulcanium, cum paucis ante diebus ad Grotium & Heinsium literas dedissem. an fuerint tibi omnes meæ redditæ, quas ab uno aut altero mense scripsi, velim fieri certior, & ut facias oro. Vale, æternum mihi & omnibus bonis observande ac suspiciende Scaliger. Lutet. Par. a d. XI. Kal. Sept. CIϽ IϽCII. Didici e tuis in Catullum annotationibus, discedere te a Budæi calculo in æstimatione veteris pecuniæ Romanæ. cum igitur tuam super ea re sententiam penitus cognoscere incredibiliter ardeam, oro te atque obtestor, proxima epistola paucis illam mihi digneris indicare. Ignosce, quæso, cupiditati meæ, & serio tibi gratulare, quod longius absum a te. Deus te servet, æternum sæculi decus.

EPISTOLA CCLX.

CUNRADO RITTERSHUSIO.

DE meo in te animo, vir clarissime, malo ex sermonibus optimi & præ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

& præstantissimi Gentilis nostri cognoscere te quam ex meis literis. Enim vero satis exorbitavimus, redeamus censeo in viam, τῶν δὲ πεπραγμένων ἐν δίκᾳ τε καὶ παρὰ δίκαν λάθα πότμῳ σὺν εὐδαίμονι γένοιτ' ἄν. Fidem fecerimus hactenus Tulliano dicto, bonorum animos facile esse irritabiles: nunc illud potius probemus ἀκεσταί τοι φρένες ἐσθλῶν. Non clam me est, caussas habuisse te aliquas, cur existimationi τοῦ νῦν μακαρείτου faveres minus: illum impurum, qui de magni Dei certissima sobole, Veritate, triumphos nunc agit, quid impulit, ut virum de literis optime olim meritum, & vel parentis Roberti nomine præcipuo honore dignum hac immanitate laceraret. Ingenue fateor, amicissime Rittershusi, cum illa primum vidi, vehementer sum commotus. Atque is ego sum tamen, cui uni optimi senis morositas plurimũ displicuerit, plurimum offuerit. Sed præponderabant apud me semper tot illa & tanta in rempublicam literariam merita: quibus commemorandis nolo vel patientia tua, vel otio meo abuti: & sunt omnia tibi, si cui alii, probe nota. Omitto privatum hoc affinitatis vinculum, quod si contemnerem, magno me scelere vel judice te impiatum putaram. Ἀλλὰ τὰ μὲν προτέτυκται ἐάσομεν, ἀχνύμενοί περ. Quod superest oro Deum optimum maximum, charissime Rittershusi, ut pro tua singulari pietate & probitate omni bonorum genere te cumulet, firmamq; tibi valetudinem, mihi amicitiam tuam præstet. Vale. Lutetiæ Parisiorum IV. Non. Septemb. CIↃ IↃCII.

EPISTOLA CCLXI.

DAVIDI HOESCHELIO.

Προνομίαν, quam postulasti, ecce habes, optime Hœscheli, neque est, quod eo nomine magnas mihi gratias agas. Vix unum ea de re cum amplissimo Thuano verbum commutaram: atque ille statim auctoritate sua, nullo labore meo rem confecit. Scis enim, qui ille vir sit, quantus literatorum amator. Tui vero ita studiosus est ut tua caussa omnia libentissime sit facturus. Porro quantum ego & ille tua in literis merita æstimemus, scires, si præscripta a nobis verba formularii isti suis non mutassent. Historiæ Augustæ scri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

scriptores nostri publica luce adhuc carent: non tam profecto culpa aut cessatione mea quam operarum nostrarum. Nam equidem hac cura vehementissime cupio defungi. Procopium quia non urges, neque nos admodum urgemus. sumus enim impeditissimi. sed quod primum fuero nactus otium, id ponam in relegendo codice meo, quem statim sum tibi missurus. Deus modo te, amicissime vir, & nos tecum servet, præstetque incolumes. Vale & me ama. Scripsi raptim. Lutetiæ Parisiorum. IV. Nonas Sept. CIↃ IↃCII.

EPISTOLA CCLXII.

CAROLO LABBAEO.

NOn longior tibi, eruditiss. Labbæe, mearum exspectatio fuit, quam molestũ mihi est, quod tamdiu in ære tuo esse cogimur. Sed multitudinem occupationum mearum si habeas notam, alia apud te excusatione mihi opus non sit. Scis librum edia nobis, haud scio quanti pretii, certe difficilioris & longioris operæ quam initio putabamus. Atqui illud etiam scito, minimam fere partem nostri temporis hanc curam occupare. potes ex eo conjicere quantum nobis subcisivi temporis reliquum sit, quod scriptioni epistolarum impendamus. Venio ad tuas. In regia bibliotheca esse aliquid, quod tuo conveniat instituto, facile adducor ut credam, nondum tamen quicquam ejus generis in nostras manus incidit. Sed, mi Labbæe, in ea bibliotheca, etsi regiis codicillis curæ nostræ commissa, peregrini adhuc sumus. optimum enim senem sed paulo morosiorem offendere vitavimus, ac sponte hactenus nostro jure cessimus, ac porro etiam cedemus, nisi distincte jubeamur a Rege, οὐ γὰρ κράτος ἐςὶ μέγιςον. Si quando igitur in manus nostras ille thesaurus venerit, benevolentiam nostram experieris. De iis, quæ in nostra sunt potestate, nullam dico caussam, cur non illis utaris ut tuis; sed quid a me sperare possis, ipse nosti. omnia enim vidisti, quæ sunt penes nos. Placidius mihi est incognitus. quare ἄλλην δρῦν βαλάνιζε. Quod editione Glossarii, quam parat ille juvenis Helvetius, ab incepto non deterreris, laudo constantiam, eoque nomine multum te amo. Fallor conjecturæ, aut non mul-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tum illi cucullati, quorum copia illum audio esse instructum, nos juvabunt. De Dionys. Gothof. εὐφήμει, ὦ τᾶν φίλος γάρ ὁ ἀνὴρ, & quod vere dicere possum, τὸ πᾶν ἄριστος. Quid videretur nobis de loco Macrobii, nuper scripsimus, nunc vel inspicere locum non licebat. si fallimur, & tua verior sententia, [movebamur cum tuas legeremus] τὸ εὖ νικάτω. Placent quæ disputas de vocibus *ruma rumus* & θηλή. In voce κενότης superest adhuc nescio quid scrupuli, sed cogitabimus. Cætera omnia quæ apud Isidorum aut alios emendasti, perplacent. Atque ego ab hoc velut gustu in spē magnam adducor, & toto corpore venio ad alteram epistolam tuam. Quod putas libelli, quem miseram e Bibliotheca Thuani οὐ πάνυ, auctorem esse Jul. Pollucem, falleris, & cave credere. Vt Jul. Pollux tam jejuni scripti sit author! at! recanta. Nam illa verba quibus ait scripsisse πλείονα ῥήματα κατὰ τάξιν τῶν διαφόρων πραγμάτων, non ad Julii Pollucis Onomasticum referenda, sed ad breves illos tractatus Glossis subjectos, ubi congeruntur rerum nomina plane κατὰ τάξιν τῶν διαφόρων πραγμάτων. Possum multis argumentis probare multum distare a Pollucis sæculo, qui illa scripsit. *Superaria* scribas in glossis an *superalia*, ciccum non interduim. Scis enim duas has literas R. & L. in omnibus linguis in MSSC. esse permutabiles. *Plagiarius* & *Frogana*, pro eodem posuisse veteres conjecturam facis e loco Gloss. Ego non puto. monstrum hic latere nullus dubito. Nosti tamen non pauca apud hunc magistrum legi, de quibus jure illud IC. usurpaveris, non potest omnium, quæ a majoribus dicta sunt, reddi ratio. Hæc breviter & raptim ad tuas. Cum ea cura, quæ me nunc exercitum habet, fuero liberatus, faciam libenter, ut si quid opera mea utilis tibi esse possit, tibi vacem. Vale. Amplissimo parenti tuo & fratri optimo plurimam a me salutem. Etiam illud a te peto, ut virum erudiss. Stephanum Claverium, a quo nuper literas accepi, meis verbis quam amantiss. salutes. Scripsissem ad illū, nisi accepissem a Typographo, cujus opera est usus, in itinere eum esse uthuc veniat. Quod petiit a me, id tulit. Velim hujus ne oblivìscaris. πάλιν αὖ καὶ πάλιν ἔρρωσο. Lut. Par. d. IV. Eid. Oct. CIƆ IƆ CII.

EPISTO-

EPISTOLA CCLXIII.

JACOBO AVGVSTO THVANO.

AMplissime Domine, cum nuper tui ad nos venerunt, ita curis eram non occupatus sed confectus, ut gestienti ad te scribere otium defuerit & tempus. Ad quotidianum pensum operis jam molestissimi, & alia furtiva studia quæ me devinctum tenent, accessit morbus uxoris vehementissimus. Dies enim decimus quintus agitur, cum illam capitis vexat dolor plane capitalis, & prope ἄτλητος καὶ ἄφερτος, nisi dilucida quædam illi velut reparandis viribus darentur intervalla. Itum ad medicos, & tentatum nihil non. profecere tamen tot remedia ad hanc diem non multum. Sed bono animo sumus, quia μιᾷ φωνῇ affirmant nobis ἰατρῶν παῖδες extra periculum rem esse: Exspectamus igitur τὴν ἀπ᾽ οὐρανῶν βοήθειαν, certi frustra futuram omnem θεραπείαν, nisi, quod nomen ipsum nos docet ἑλληνοεβραϊκὸν, humanis remediis Dei auxilium sit adjunctum. Ad hæc tot impedimenta cumulus ingens die illa fuerat adjectus: jussi enim fueramus a Rege Landgravium Hassiæ in bibliothecam deducere. diei fere integri jactura constitit mihi illud obsequium. sed erat tanti. dignissimus enim est ille princeps, quē omnes colant, qui Musas amant. Venimus igitur ad librorum principalium gazam. mirari Hassus tantam tot codicum notæ tam bonæ copiā, & multa de nobis quærere: multa etiam ipse de suo in literas amore, & studio congerendæ bibliothecæ. ac congessit sane prope jam μυριόβιβλον. quam tamen, dum tua licebit nobis uti, invisuri ipsi nunquam sumus. parare enim sibi vim librorum magnā multorum est, atq; adeo omnium, qui a fortunæ opibus non sunt destituti: eligere & discrimen facere non omnium; conficere vero numeris omnibus absolutam qualem habes tu bibliothecam, tua unius quod equidem sciam, vir summe, laus est. Accepi ab illustrissimo principe rem mea tuaque admiratione dignam. nam cum libros Mathematicos versaremur, dixit ille mihi, Josephum Scaligerum libellum de anno Persico ante annum scripsisse, atque ipsi nuncupasse: eundem cum de peregrinatione Hessi brevi susci-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

pienda inaudisset, obnixis precibus ab eo contendisse, ut cum Lutetiam venisset, Commentarii de anno Persico, quem sciret esse in regis supellectile libraria, usum sibi vel a te, vel si opus esset, a Rege impetraret. Obstupui cum hæc audirem, Scaligerum librum edidisse, & quidem ante annum, & id me ignorare; nihil ab illo, nihil a te, nihil a quoquam mortalium de eo libro me rescivisse! verum, nisi fallor, ne tu quidem oculatior heic quam ego. itaque vix sum adductus ut crederem. sed ita esse non semel atque iterum verum amplius decies sobrius Princeps affirmavit. De libro quem petit, quid acturus sit nescio; respondi illi, optare me prius de ea re tecum agere: nam si spes esset describendi ejus codicis, esset fortasse satius, rarum adeo κειμήλιον aleæ periculi eximi. sed de his hactenus: nam de Hesso plura primo congressu; qui quidem iniquo animo ferebat, quod tui videndi spem factam sibi a Rege frustra videret cadere. Venio ad indices tuos, quos curavi reddendos suis autoribus. cum libri venerint, dabo sedulo operam, ne quid eorũ quæ notasti desideres. De Avicenna vero, quid ego tibi dicam, aut quibus verbis tibi gratias agam? sed videris, amplissime vir, superioris epistolæ meæ verba in aliam partem accepisse, atque ego scripseram. neque enim ita projecti pudoris sumus, ut munus tantum a te petere sustineremus.

Non obtusa adeo gestamus pectora Pœni.

Neque ita porro desipimus, ut magnitudinem tuorum in me ac meos beneficiorum non intelligamus. Quamobrem oro te atque obtestor, parce, vir summe, verecundiæ nostræ, & tanto hoc munere noli nos onerare. Satis est quod jam apud te contraximus obligationis. Esto Avicenna tuus κτήσει, meus, si placet, χρήσει. possũ illo uti, sine ulla chartarum injuria. utar vero nunquam, quin tui memor & beneficiorum tuorum animum ad Deum convertam, & ab illo fausta tibi ac læta omnia καὶ ἐν τῷ παρόντι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι supplex precibus petam enixissimis. Vale & parcius nos ama. Lutetiæ Paris. a. d. x. Kal. Nov. CIↃIↃCII.

EPISTO-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA CCLXIV.

JOSEPHO SCALIGERO.

ADvenit tandem ille dies, cum inlustrissima Princeps ad vos iter instituit. Exspectavi diu hanc occasionem, ut possem ad te mittere quæ paraveram pridem. Ea fuerunt hæc: Priscianus tuus, Pselli κεφάλαια ἀστρονομικὰ, Πρόχειρον annorum Persicorum, & libellus Proverbiorum Arabicorum. ex his priora duo en habes in fasciculo: duo posteriora cur non sunt adjecta, æquo animo caussam accipe. Constitueramus ego & amplissimus Thuanus, si eum librum ante non vidisses, (quod heri demum ex tuis cognovi) nemine conscio, e regia bibliotheca, quæ fidei illius commissa, utendum tibi ipsum regis exemplar concedere. propterea cum nuper binis literis de eo ad te scriberē, cujus esset is codex aut ubi lateret, non adjeci. magni enim & Thuani & mea intereat, scire neminem missum ad te herilem librum. νῦν γάρ ἐστι δεσπότης ἄγροικος ὀργίλος καὶ δυσκολώτατος. οἱ δ' ἀμφ' αὐτὸν πάντες οἱ νέοι, πλὴν δυνάμενοι κατὰ τῶν μὴ παραπομανέντων συνεχῶς αὐτὸν ἐρεθίζουσι. Quare cum emanasset casu quodam nostrum consilium, quia hac non succedebat, aliam inire viam necessario sumus coacti. Est hic medicus quidam Græce doctus, qui describendis Græcis libris misellus victum quæritat. cum eo amplissimus Thuanus, heri solum a rusticatione vindemiali reversus, acturus est hodie aut cras, ut summa & fide & diligentia eum codicem tibi describat. ego futurus sum ἐργοδιώκτης: & ut quidq; erit descriptum, statim ad te. Quare de hoc securus aliud age. habes meam & ter maximi Thuani fidem obstrictam. quam profecto cis paucissimos dies faciente Deo liberabimus. Arabica proverbia quod nondum descripserim, oro te, ignosce mihi. occupatissimus enim sum: non in editione solum notularum in Spartianum & comites ejus: sed & curis aliis multis, & molestissimis quidem. cum præsertim menses jam aliquot ex gravi morbo decumbat uxor. Misissem quidem exemplar quod mihi descripsi: sed neque illud est absolutum: & cum ultro adolescens Flesingensis ille φιλάεργος, quem mihi commendasti, onus describendi in se susce-

susceperit, peto a te, pauxillum temporis concedas adhuc nobis: tantisper dum nacti iterum illud autographum, quo ipse usus sum inde potius quam ex apographo meo libellum tibi describemus. Obsecro te, ne propter longiusculam hanc moram mihi succense. Juvenis ille qui tuas heri mihi reddidit, non defuturam occasionem affirmavit, quoties vellem aliquid ad te mittere. Illi igitur, quem scio esse tui observantissimum, fasciculos meos posthac sum commissurus. En etiam tibi primum Eusebii folium, Burdegala ad me missum a certis hominibus, quos urit exspectatio tui operis. Et ajunt illi, nihil esse caussæ, cur in hac palæstra amplius te exerceas, quod cum Gurges tuus ὁ πάντων καὶ ὄντων καὶ ἐσομένων Λωϊολικώτατος mihi referret, pene in oculos involavi: a conviciis certe, etsi aderant magni & graves viri, non temperavi. erat enim indignum instituі aliquam comparationem divinorum tuorum scriptorum cum iis, quæ ego aut Cluvienus præstare possumus, vel animo concipere. Sed negatur hodie quicquam lectu aut fide dignum ab eo posse proficisci, qui palam veritati bellum non indixerit. Quare de tuo Eusebio comitia jam celebrata sunt, sententiæ dictæ. Quid quæris? episcopus Vasatensis si esses, omnes faterentur, quod res est, solum te in literis regnare; tuum unius esse Eusebium redivivum præstare. nunc dubitatur an literas didiceris: nam Historiam Ecclesiasticam ut attingas tu, ingens nefas. O tempora! o mores! Tu vero, magne Scaliger, cum hæc vides, non rides? non quo tendant illa intelligis? Hortarer te ut opus institutum acceleres, nisi otiosum putarem σπεύδοντα καὶ αὐτὸν ὀτρύνειν. Obtestor potius te, ut valetudinem tuam cures, & ad ridendum te pares, cum illud ἔκτρωμα prodierit, si tamen aliquando proditurum est, nam ego non temere dubito: & folium istud inane puto esse μορμολυκεῖον. Amicus Venetus fuerit ὀλοαῖς μανίαις. urget nos epistolis, proponit griphos: sic ipse vocat, & vere. sunt enim παιγνιώδη προβλήματα, etsi ut de re gravissima enixissime petit a me, respondeam & solvam: *ea tamen lege*, inquit, *ne mihi satisfactum putes, si me ad Scripturarum tribunal obtorto collo rapueris.* ipsa verba illius posui. quæ ut

βλα-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

βλασφημίας γέμοντα, ſine horrore non deſcripſi. atqui ille addit, *pridem exploſam penitus a magno illo Eboracenſi* [Ebroicenſem volebat dicere] *Epiſcopo faſtuoſam provocationem Scripturarum.* Judica nunc, & dic quæſo mihi, puteſne aliquid poſſe huic impietati adjici. Vale illuſtrisſime vir, & quod epiſtolam imprudens produxi, ignoſce. Ampliſſimo Legato plurimam, niſi grave eſt, ſalutem velim nunties. Lut. Par. a. d. VI. Eid. Nov. CIↃ IↃ C II.

EPISTOLA CCLXV.

DANIELI HEINSIO.

ACcepi ante menſem opinor, quas ad me v. Eid. Aug. dederas. longiores illas, quarum ſpem facis, vidi nullas quę ſi & ſcriptę a te ſunt, non promiſſæ tantum, habeo quod cum fortuna expoſtulem, quæ literas tuas, rem mihi gratiſſimam, mihi invidit. nam ut Ariſtophanis verſum, ſic & epiſtolam tuam quo longior fuerit, eo meliorem fuiſſe, qui notum habeam tuorum ſcriptorum genium, dubitare non poſſum. Sed nulla fortaſſe periit mihi tuarum: neque poſt illas, quæ redditæ ſunt, quicquam ad nos ſcripſiſti. Si ita eſt, puto autem eſſe, noli longiore expectatione tuarum nos cruciare: cupio enim de te & ſtudiis tuis atq; inceptis omnia κατὰ λεπτὸν cognoſcere. Nova profeſſione ornatum te, & poëticam docere in Academia veſtra ex humaniſſimi atque eruditisſimi Bertij literis primum cognovi. Gratulor igitur tibi, mi Heinſi, & quidem plane ex animo. ſimul magnum illum ἑάων δοτῆρα veneror, fortunet benignus hæc auſpicia: tibique ad maxima nato ut maxima quæque donorum ſuorũ largiatur, toto pectore ipſum oro. Heſiodi quam curas editionem cupide exſpectamus vel propter notas tuas, quas fore eruditisſimas, hoc eſt, Heinſio dignas confidimus. Heſychius ſi nos audis, ſequetur poſtea, omnium veterum Criticorum, quos habemus hodie, longe ſi quid judico, doctiſſimus, & ſerio Græcantibus apprime utilis. Multa obiter, ut fit, in eo ſcriptore emendavimus. quæ, etſi poſſe te opera noſtra carere ſcio, quia tamen ita vis, colligam ſimulac otium nactus fuero: nũc enim ſum occupatisſimus: plane ut ſtudia noſtra diverſis curis obruta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ruta jaceant. etiam in Nonnum multa habemus: quæ ut describantur, brevi cum Deo curabimus, tibique mittemus. Vale amiciss. vir. Lut. Par. v. Eid. Nov. CIƆ IƆCII. Quid de isto Hesychii loco censes? ἕδοντι, δαίρε, πρῶτος &c. scribimus εὕδοντι δ' αἱρεῖ [vel αἱρεῖ] πρωκτός· παροιμία ἀπὸ τῆς, εὕδοντι κύρτος αἱρεῖ. & καθεῦσιν. & κύρτος non κύρτυς. & in fine Κρατῖνος Ἀρχιλόχῳ Elegantiss. proverbium est εὕδοντι κύρτος αἱρεῖ, aut si malis ἄιρει. quod tamen minus probo. de iis dicebatur, qui viderentur ab omni parte beati, & qui perficerent, quicquid instituerent. Scis quid de Timotheo duce Athen. jactatum sit, quem æmuli sui pingebant κοιμώμενον, τὴν δὲ τύχην τὰς πόλεις αὐτῷ περιβάλλουσαν, ut scribit Plut. in Sylla. in libello autem de malignitate Herod. idem narrans vocem κύρτον usurpat.

Aliud etiam proverb. in II. eod. depravatum ita scribendum, ἐς πῦρ κορύζομεν, ἐς πῦρ ξαίνομεν, ex eodem in κορύζει. Sed hæc tu melius. Iterum vale.

EPISTOLA CCLXVI.

GEVERHARTO ELMENHORSTIO.

ACcepi, eruditissime Geverharte, quas ad me dedisti, opinor, omnes. Primis respondi statim: alteris literis, quia eram cum illas accepi, ut fere semper, occupatissimus, priusquam responderem, tertia tua epistola me oppressit in ipso articulo. Parabam enim isthuc fasciculum ad illustrissimum Scaligerum, ad te, & alios amicos meos, cum tuæ mihi sunt redditæ. Quod igitur diligentia tua officium meum antevertisti, velim persuasissimum tibi sit, nulla mea culpa factum: sed perassiduas occupationes meas, quæ & plurimæ sunt & molestissimæ. Quare neque de collatione exemplarium MSSC Juvenalis fidem meã liberare adhuc possum: neque de poliendo commentario, quem scripsimus de Critica, vel cogitare. Vrgemus enim nunc cum maxime auctorum post Suetonium novam cum uberioribus notis editionem. quæ si ad umbilicum semel fuerit perducta, & vitam cum otio benignus Deus produxerit, multa, ut spero, quæ habemus non inchoata, sed affecta, brevi edemus. In his est prope jam absolutus commentarius de le-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

de lectis & ſtragula veterum veſte, qui liber non leviter nos aliquando exercuit. ſequetur poſtea is, de quo nuper ſcripſiſti: neſcio an accuratior, ſed prolixior certe, niſi fallor, exſpectatione tua futurus. Eſt enim pulcherrimum argumentum, & cujus notitia omnibus, qui in literis ſerio verſantur, ſit neceſſaria. Verum iſta, quoniam tempore opus eſt, Deo permittimus. Vale vir eruditiſſime. Lutetiæ Pariſiorum. v. Eid. Nov. CIↃ IↃCII.

EPISTOLA CCLXVII.

ANDREAE SCHOTTO.

Binis tuis, vir optime & eruditiſſime, unis meis reſpondebo: quando antevertit diligentia tua occupationes noſtras. Ante menſem & quod excurrit, quum mihi faſciculum tuum honeſtiſſimus adoleſcens traderet, ſpopondi illi me ſtatim librum a te miſſum eſſe lecturum, & brevi tuis reſponſurum: orare interea illum, ut ſuis hoc tibi ſignificare, & noſtræ fidei velut ἐγγυητὴς apud te intercederet. quæ illius probitas eſt, amor in nos, in te etiam obſervantia, non dubito præſtitiſſe quod prolixe receperat; ut valde miratus ſim, cum ex poſteriore epiſtola tua cognoſcerem, nihil horum adhuc te intellexiſſe. Sed fuerit fortaſſe in cauſſa diſceſſus tuus ab Antvverpia: Quicquid hujus ſit, oro te, vir humaniſſime, ceſſationem meam ne ſic interpreteris, quaſi parum mihi gratæ accidiſſent literæ. Illæ vero, mi Schotte, longe gratiſſimæ; niſi quod ſuppudebat, quod non provocaſſem ipſe prior. Tu enim major, & tibi æquum erat me in hoc officio præire. Nam merita in remp. literariam tua quanti faciam, ne tu quidem neſcis. Quo moleſtius fuit nobis, de tua oculorum ægritudine, ea legere quæ nuntiaſti. Dicerem factum male, & non ſic oportuiſſe: niſi certus eſſem evenire omnia mortalibus, minima, maxima, ejus nutu & voluntate, qui ſit non ſolum *Maximus*, ſed etiam *Optimus*. Non dubitas, illi te chariorem eſſe, quam ipſe ſis tibi. confide igitur, eruditiſſime Schotte, illius ἀφάτῳ καὶ ὑπεραῤῥήτῳ, & παντοδυνάμῳ benignitati, ac clementiæ, teque ipſi totum permitte Sed quid ego γλαῦκα εἰς Ἀθήνας? quaſi vel de robore animi tui dubitarem, vel

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

profeſſionem tuam & pietatem ignorarem. Venio igitur ad librũ vitarum comparatarum Ariſtotelis ac Demoſthenis, quem miſiſti, ac primum ingentes tibi gratias ago, quod uſuram ejus, etiam antequam publicatus eſſet, mihi conceſſiſti. Eram quidem, cum illum accepi, occupatiſſimus: urgent enim nos operæ Typographicæ, quas in editione Spartiani, ac ſociorum hiſtoricorum occupamus; urgent & curæ aliæ moleſtiſſimæ: ut taceam aſſiduas amicorum ἐπισκέψεις, quæ me in hac negotioſisſima otioſorum matre enecant: taceam etiam de gravisſima uxoris valetudine, quæ menſes jam duos corpus illi, animum nobis cruciat. non tamen impedierunt iſta, quin libellum tuum ſtatim acceptum devorarem: quod cum dico, ſimul & judicium meum de illo tibi oſtendo. In tantis enim & otii & temporis anguſtiis, nunquam lectioni ejus vacaſſem, niſi & argumenti genere, & tractandi modo mirifice & initio cepiſſet me, & captum tenuiſſet. Hortor igitur te, atque adeo oro etiam & etiam, utilisſimi ſcripti editionem omnibus modis acceleres. Nemo Ariſtotelem, nemo Demoſthenem amat aut in illorum lectione ſerio verſatur, quin pro navata hac opera obnoxium ſe tibi ſit agniturus. Sed amabo, cui hunc ingenii fœtum ſis commiſſurus, vide. fidelem & diligentem opto tibi typographum. Levia ſunt ſcripturæ peccata nonnulla, quæ emendanda prius quam operis liber traditur. Si Plantinianis minus vacat, & Pariſienſium opera volueris uti, ego futurus ſum ἐργοδιώκτης neque aliter curaturus quam ſi mea res ageretur. Vtinam & Senecæ controverſias ad nos miſiſſes. Nam quid tibi cum Lugdunenſibus typographis? Equidem cum nuper veniſſet ad me Candolus, & de tuo libro ſermonem injeciſſet, vix illi fidem habere poteram. Illum nos & præſentem officii ſui monuimus quam diligentisſime, & abſentem urgere literis non deſinemus, priuſquam res erit confecta De fragmentis Polybii, etſi jam ante a Franciſco Pithœo illa acceperam, immortales tamen tibi & habeo & ago gratias. Anni multi ſunt cum eum ſcriptorem nobilisſimum magna diligentia recenſuimus, ſed quia verſio a nobis exigitur, quæ nos a meliori-

bus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

bus & gravioribus curis avocatura est, impetrare ipsi a nobis nondum potuimus, ut ei negotio serio accingeremur. multa enim habemus in manibus, labore & industria nostra, si qua tamen illa est in nobis, fortasse digniora. Vale, vir amicissim. & quæ obtemperandi tibi studio de libro tuo infra subjecimus, eo animo accipe, quo scripsimus. Lut. Par. a. d. XV. Kal. Dec. CIↃ IↃ CII.

EPISTOLA CCLXIIX.

DAVIDI HOESCHELIO.

VIr optime & amicissime, mitto tibi amici Pictonis tui literas, quas ab illo accepi. filii mitto nullas. caussam ex adjuncta epistola cognosces. Vellem, mi Hœscheli, & plane ex animo vellem, quod accidit, ne accidisset: neque enim futurum dubito, ut confundat te hic nuncius, & magno afficiat mœrore. Homo es & homo humanissimus: pater eras: magna ista sunt luctus incentiva, magna fateor; sed aliis; tibi mediocria aut potius modica, habes enim parata præsidia minuendo luctui, quæ nota sunt oppido paucis. His, oro te, nunc utere, vir doctissime: & literas, quarum tanta in te notitia, a vulgi calumnia vindica, quasi illæ nihil admodum cultoribus suis prosint. Tu vero proba exemplo tuo, τῇ γνησίᾳ καὶ μὴ ψευδωνύμῳ παιδείᾳ vim hanc inesse, ut ea præditi non solum de virtutibus disserere: verum etiam præcepta illarum καλοῦντος τοῦ καιροῦ possint exercere. Nemo est paulo saltem humanior Europa tota, quin sciat eruditissimum esse te, & omnia in numerato habere, quæ adversus luctum e veterum sapientum scriptis solatia peti queant. Fac nunc experimento isto cognoscant tui familiares & amici, illa te non legisse, verum imbibisse: non oblectationem ex iis quæsisse, verum adversus omnia fortunæ tela certa inde remedia tibi comparasse. Super omnia veniat illius tibi in mentem, qui gravissime passus auream vocem emisit: *Dederat Dominus: abstulit Dominus: sit nomen* Domini *benedictum.* Τρὶς μάκαρες, mi Hœscheli, καὶ τετράκις, qui totos se cum omnibus suis providentiæ divinæ permittunt sic, ut quicquid eveniat, ita melius esse persuasissimum habeant. ὢ τοῦ καλοῦ διδάγματος! ὢ νηπενθοῦς ὄντως φαρμάκου! Deũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſupplex veneror, det tibi hunc caſum ſic ferre fortiter, ut poſthac laude & omni genere bonorum florens inter florentes tuos vitam producas quam longisſime, quam beatisſime. Vale. Lutetiæ Pariſiorum. a. d. xv. Kal. Dec. CIƆ IƆ CII.

EPISTOLA CCLXIX.

MARCO VELSERO.

LIteras quidem abs te, præſtantisſime Velſere, ſuperiore mercatu accepi nullas: ſed librum accepi, mole non adeo magnum, exiſtimatione mea vel maximum. Habent igitur tandem Boiji tui hiſtoriam rerum ſuarum ea diligentia e tenebris erutam, ea ſtili felicitate compoſitam, ut quid amplius in ea quidem parte deſiderent, reliquum ſit nihil. Vtri potius gratuler, illine genti, an tibi, neſcio: ſed gratulor certe utrique ex animo; tibi, quod opus ſuſceptum ut erat te dignum, graviter & ex fide perfeceris: genti nobilisſimæ & noſtræ συγγενεῖ, uti probas, quod virtutum ſuarum dignum tandem ſit nacta præconem. Præſes Thuanus vir omni laudatione major, cum ex indicibus Francofordienſibus de libri hujus editione cognoviſſet, non quievit prius, quam totum εἰς πόδας ἐκ κεφαλῆς devoraſſet. ex quo potes intelligere, quod ſit ipſius de iis quæ a te proficiſcuntur judicium. nemo omnium mortalium eſt, qui majore judicio in literis verſatur: & cum ſubciſiva tempora non multa habeat, quos Muſicis curis impendat, magna cura quæ legit cumq; eligit. ut qui δαιμόνιον virũ norint, posſint ſine cunctatione pro optimo librum habere, quem ab eo ſciant pellectum. Equidẽ munere tuo accepto, cum ad eum accesſiſſem, ut de muſtei adhuc libri editione facerem illũ certiorem, ita ſum exceptus: Vidiſti ergo, inquit, Marci Velſeri librum? ego vero añte aliquot dies totum legi, quid iſtis ſubjecerit tacere malo, quam in os tibi;& fortaſſe alias plenius de tota illa hiſtoria quid vir ſummus judicet, prolixiore epiſtola ſum expoſiturus. Nunc illud tibi narro, triſtes me ad optimum Hœſchelium literas mittere: ex quibus de obitu filii ſui eſt cogniturus. Oro itaque te, nobilisſime vir ut alloquio tuo minus illi gravem nuntium hunc efficias. Vale. Lutet. Par. a. d. xiv. Kal. Dec. CIƆ IƆ CII.

EPISTO-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA CCLXX.

JOSEPHO SCALIGERO.

ILlustrissime vir, cum de suo isthuc reditu Johannes Westhovius me fecisset certiorem, & operam suam ultro mihi obtulisset, si quid vellem ad te mittere, egi cum ipso, ut fasciculum paratum multos ante dies, ut illustri matronæ Auraici Principis viduæ traderetur, isthuc deferendum vellet suscipere. tædebat enim longæ adeo procrastinationis. Accipies igitur, maxime vir, quæ nunc mitto, & ad illa describenda, de quibus alteris (eæ sunt Prisciano tuo inclusæ) uberius scripsi temporis paullo longioris usuram nobis concedes. Non deerimus officio nostro, neque ego neque amplissimus & summus tui mirator Præses Thuanus. Sed per Deũ immortalem, cura valetudinem tuam. Tristissimum his diebus nuntium accepimus de obitu trium luminum Academiæ vestræ. Deus Opt. Max. servet, quod superest, teque imprimis Scaliger, decus sæculi. Vale. Lut. Par. XII. Kal. Decembr. CIƆ IƆ CII.

EPISTOLA CCLXXI.

MOLAEIS FRATRIBUS.

OMittite ista quæso, charissimi Molæi: neque aggrediamini ea mihi persuadere, ἃ λέγοντες οὐ μή με πείσετε, οὐδ᾽ ἂν πείσητε. Equidem voluntatis cujusdam eximiæ erga utrumque vestrum testis sum ipse mihi: sed vestra studia quam parum pro illa infinita cupitate mea adjuverim, id quoque probe scio. Accidit enim, ut meministis, perincommode, ut necessariis curis atque occupationibus pene semper, dum heic essetis, obruerer. Olim fortasse erit aliqua occasio re non verbis solum testandi, quantum ego amplissimum parentem vestrum venerer, vos amem. Atque illucescat ille dies, cum studiis isthic feliciter peractis, solidam τῆς γνησίας νομικῆς, cui nunc incumbitis, cognitionem, ceu spolia quædam opima domum deportabitis. Sic enim habete, προσφιλέστατοι νεανίαι, esse neminem qui vos norit, cuin de vestra indol rari aliquid sibi spoponderit quo diligentius enitendum vobis est, magnaque animi intentione efficiendum, ut hanc exspectationem tantam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

non ſolum ne deſtituatis: ſed vero enim ſuperetis. ſuperabitis autem cum bono Deo facile, ſi adverſus omnes juventutis illecebras mature animum obfirmaveritis: vobiſque ſerio perſuaſeritis, σὺν Ἀθηνᾷ δεῖν καὶ τὴν χεῖρα κινεῖν. Nam quod omnia abunde vobis quæ natos ad magna adoleſcentes decent contigerunt, genus, ingenium, educatio, alia: parum hoc tamen, niſi hiſce Dei donis tantis recte utamini. Pergite igitur, optimi adoleſcentes, & in ea vitæ ſecta, quam juſſu ductuque magni viri patris veſtri ingreſſi eſtis, conſtanter permanete. ſcitote etiam, veræ laudis quam aſſidue expeti par eſt a vobis, unicam eſſe rectam ſemitam: quæ a principe Tragico certiſſime demonſtrata cum dixit:

——— τῷ πονοῦντι δ᾽ ἐκ θεοῦ

ὀφείλεται τέκνωμα τοῦ ΠΟΝΟΥ ΚΛΕΟΣ.

Valete chariſſimi Molæi, & me πάνυ ἐνδιαθέτως ὑμᾶς φιλοῦντα ἀντιφιλοῦντες μὴ διαλείπετε. πάλιν ἔρρωσθε. Lutet. Par. a. d. XII. Kal. Dec. CIↃIↃCII. Viro præſtantiſſimo Tibal. niſi grave eſt, plurimam verbis meis ſalutem nuntiate. Cum plus otii fuero nactus ſeparatim ad utrumque ſum ſcripturus τοῦ Θεοῦ γε διδόντος.

EPISTOLA CCLXXII.

DAVIDI HOESCHELIO.

CLariſſime Hœſcheli, ſalve ac ſcito redditũ mihi tuũ faſciculũ: quo nihil gratius, nihil opportunius poterat nobis contingere. Nam eo temporis articulo ille advenit, quo facta a nobis erat in Notis ad Lampridii Alexandrum tui mentio, cum de Dexippo aliquid ſcriberemus. Olim ea fragmenta in noſtras manus inciderãt, ſed tantum ut oculis cerneremus, non frueremur. Cum igitur toties auctores, in quibus nunc ſum, ejus meminerint, quo gaudio affectum me putas, cum ea accepi, quæ faſciculo tuo continebantur? Perge vero, amiciſſime vir de ſtudiis noſtris, & omnium φιλομαθῶν ſic mereri. Legam verò quæ miſiſti, & quicquid obſervavero, ſtatim per literas communicabo. Opus noſtrum fini jam proximum beneficio Dei: qui ſi vitam & otium porro conceſſerit, & de Procopio fidem liberabo, & ita me comparabo, ut hujus hone-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

honestissimi otii & Mæcenati magno meo, & omnibus bonis rationem reddam. Literas tuas curabo, sed jam non ignoras, opinor, quid acciderit. scripsi nuper ubertim, & literas ad clarissimum virum Bongarsium misi, quas an acceperis velim me facias certiorē. Scripsi & ad amplissimum Velserum promisso libro gratias agens, & de Privilegio scriptis nostris impetrando a sacra Majestate Cæsarea consilium petens. Oro te, & saluta illum meis verbis, & ex commodo ipsius tuoque appella. Scimus ab eo non insuper haberi nostras nugas: has certe Notas fortasse luce non indignas judicaturus est. Vale charissime vir, ac me ama. Kal. Decemb. CIↃ IↃCII.

EPISTOLA CCLXXIII.

JOSEPHO SCALIGERO.

SCripseram nuper ad te, nobilissime virorum, quasi literas meas alicui e familia Principis Auraicæ traditurus. Erat enim mihi pro certo affirmatum, post unum alterumve diem ipsam ab urbe profecturam. quod cum aliter accidisset, paratum fasciculum Johanni Westhovio, medicinæ candidato, isthuc redeunti commisi commendavique. In eo δεσμιδίῳ fuit Priscianus tuus cum Pselli libello quodam mathematico, quem visus eras ex postremis tuis videre velle. Liber de anno Persico cur non esset adjectus, rationes exposui necessarias: etiam de libello proverbiorum Arabicorum. cujus utriusque exemplaris spem certam memini tibi fecisse eadē illa epistola. Interea igitur, dum alter amplissimi Thuani mandatu tibi describitur, mitto proverbia amici manu descripta. Illius nempe juvenis Flesingensis, quem ante sex opinor menses mihi commendasti. is cum medicinæ professioni se paret, incredibili desiderio flagrat Arabicam linguam intelligendi. quo in studio tantum meo judicio jam profecit, ut spem eximiam de ipsius in hoc genere conatibus videamur posse concipere. Scio autem consilium ejus esse, cum in his literis fuerit paullo versatior, de quibusdam difficultatibus ad te referre, teque obnixe orare, ut se illis solvas, velisque docere quæ nesciat. quod eo libentius te, illustrissime Scaliger facturum confidimus: quia eadem me atque il-

lum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

lum juveris. Sed hoc postquam in lectione Avicennæ diutius se ille exercuerit. Nostræ in Spartianum notæ fini jam, Dei beneficio, sunt vicinæ. quo in opere nihil mihi accidit jucundius crebra tui nominis commemoratione: cui præbuerunt occasionem observationes in hos scriptores tuæ, quas ante aliquot annos benigne mecum communicasti. O si possem a te idem beneficium in Athenæo quoque impetrare! cur autem non impetrabo? aut cur tu cuiquam potius quam mihi ὑπεξιασεύματος τῆς σῆς παιδείας copiam facies? Scimus quomodo nascantur tibi vel conclamatorum locorum emendationes. Scimus aliud agenti tibi solita in hoc genere venire in mentem, quæ nullo labore possimus ipsi excogitare. Quare oro te atque obtestor, quæ habes in Athenæum aut Polybiũ observata, ea velis nobiscum communicare. Adjicerem & Strabonem; nisi puderet me tantũ oneris tibi imponere. neque enim nescio quam soleas esse occupatus, & quam gravibus curis. quod igitur commodo tuo fiat, petitionis meæ rationem ita habe. Super omnia illud a te contendo, ut difficillimis hisce temporibus, cum isthic pestilentia grassatur, valetudinis tuæ curam habeas, teque cum bono Deo nobis, imo reipublicę literariæ serves incolumem. Andivimus de Academiæ vestræ calamitate, & in obitu clarissimorum virorum ex animo ingemuimus. Sed melioribus literis unicum est in te præsidium, tu solus earum dignitatem tueris. faxit vero Deus Opt. Max. ut bono publico natus vitam in studiis literarum & agas semper quam beatissime, & producas quam longissimę. Vale maxime virorum, & me semper ama. Lut. Par. prid. Non. Decembr. CIↃ IↃCII. Annus fere est cum misi ad te expressas imagines aliquot gemmarum; tuam super illis sententiam exquirens. Eas literas ut & aliquot alias mearum periisse eo suspicor, quia ad dubitationes meas nihil a te responsum tuli. Nunc vero mittit ad te vir nobilis Racassius de Bagarris plura id genus ἐκμάγματα, cum suis super illarũ interpretatione conjecturis. Feceris vero & illi & mihi rem gratissimam, si judicium tuum de illius suspicionibus nobis, cum vacabis a gravioribus curis, aperueris.

Vir

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Vir ille & merito ſuo, (ἐστὶ γὰρ τῶν καλῶν, κἀγαθῶν, ἀρχαιολογίας τε σφοδρὸς ἐραστής) & quia magnus Thuanus vehementer illum amat, tua quoque amicitia dignisſimus eſt. Rex illum elegit quem præficeret ſuis antiquarum rerum κειμηλίοις. Iterum vale. Amplisſimo Legato Regio ſalutem hic adſcribere per te liceat, oro.

EPISTOLA CCLXXIV.

EIDEM.

QVum ante dies quinque tuas accepiſſem, inluſtriſſime vir, reſcripſi ſtatim via eadem. Poſtea venit ad me alter Puteanorũ, qui adhuc in urbe ſunt, rogans ut ſuas ad te curarem tibi perferendas. Etſi recens eram a ſcriptione, feci tamen lubenter ut hanc quoque occaſionem arriperem te appellandi. Nulla enim temporis pars eſt, quam tanta cum voluptate tranſigam, atque cum ad te ſcribo aut tuas lego. quanquam tu profecto, cui uni acceptum fero ſi quid in literis didici, & vigilanti & ſomnianti ob oculos ſemper verſaris. Quotidie magis magiſque in tuis ſcriptis verſanti nova ſubit admiratio tam altæ tam abſtruſæ eruditionis. Si per amicos liceret ex voto tempora mea diſponere, conſtitueram Opus tuum non prius de manibus ponere, quam eo penitus intellecto. Cum a lectione Sacrorum librorum diſceſſi, nihil invenio in quo majore cum fructu aut voluptate operam ponam. Chriſtophori Laureti Chronologiam ſi non vidiſti, faciam ut videas, & prima occaſione mittam. Intereſt veritatis, exſtet de eo novo chronologo judicium tuum. Non omnes, ſcio, illo ſtabunt, at illi certe quibus cordi ἡ φιλαλήθεια. Euſebium tuũ, per omnes te Muſas oro, accelera. De Chronicis excerptis ſcripſi nuper: & ſcis tu jus tibi eſſe in me & omnia mea, ut & mihi omnia imperare & meis uti ceu tuis poſſis ac debeas. Sed optarē ipſum opus in tuas manus venire, unde noſtras eclogas excerpſimus. Gruterus poſſet id præſtare tibi: qui haud dubie vel in Palatina bibliotheca, vel inter libros τοῦ μακαρίτου Sylburgii id opus reperiret. Niſi tu veras, prima occaſione mittam noſtras chartas quas cur nuper non ſervaveris miratus ſum. Nos neſcio quas veteres nugas recoquimus, & in Perſium commenta-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

rium paramus non ſane ad exemplum ullius interpretum priorum. Si per valetudinem licet, & alia ſimul edemus τοιουτότροπα, quæ in liturariis noſtris diu pro derelictis jacuerunt. Vale, & me ama. a. d. Kalend. Januar. CIↃ IↃ C III. Eſt in hac urbe miniſter quidam e provincia Narbonenſi, qui librum a ſe compoſitum editumque regi ea lege obtulit, ſi præmium opera dignum vellet rependere. Liber inſcribitur, *Mecographie du Guideaimant.* autor mirabilia promittit de inveniendis nova arte locorum longitudinibus non per Eclipſium obſervationes, ſed hujus inventi ſui ope, certaque notione magnetici, ut loquitur, poli, & a mundi polo diſtantia. Cœli & nauticæ rei periti in conſilium adhibiti, & autorem & inventionem μιᾷ φωνῇ dilaudarunt. quam merito, Hollandi tui judicabunt.

EPISTOLA CCLXXV.

THEODORO CANTERO.

LIterarum infrequentiam mearum, vir optime, ſi inconſtantiæ meæ in tui amore & cultu putas eſſe argumentum, næ parum aut ingenium meum, aut præſentem ſtatum noſti. Nam animus quidem adverſum te noſter is eſt, eritque ſemper ὄφρα γούνατ' ὀρώρῃ, qui fuit hactenus: imo quem par erat comitari opinionem, quam de tua virtute & ſingulari eruditione habemus. Sed ne faciam ſemper paria cum amicis in hoc ſcribendi officio, multa me impediunt. Valetudo toto ferme hoc anno adverſa; deinde autem amicis dies ſolidos in hac negotioſiſſima otioſorũ matre mihi ſolent adimere. Vt alia ſexcenta occupationum genera taceã, quæ ad deſperationem ſtudiorum meorum quotidie me adigunt. Adde quod verni & æſtivi temporis partem in peregrinatione poſui, quam ad piam matrem in Delphinatus remotiſſimis oris degentem inſtitueram. Ex eo itinere domum reverſus inveni quas ad me Majo menſe dederas. Iis literis quod non prius reſponderim, præter ſuperiores cauſas etiam illam poſſum afferre, quod reſponſum a filio exſpectavi, cui ſtatim perferendas tuas curavi. miſi certe via tutiſſima Mompelium: quo ille ſe profecturum ſtudiorum cauſſa novis-

novissimis literis scripserat. Eæ Saumuro, quo e Pictonibus se contulerat, datæ erant, mihiq; ante profectionem meam fuerunt redditæ. Ex eo tempore nihil me ab ipso literarum accepisse, soleo mirari: sed multa potuerunt cadere, cur ille non scriberet, aut non inveniret cui sua recte daret: maxime quidem ob absentiam meam ab urbe per aliquot menses. Scripsi tamen ad amicos Mompelienses & rogavi, de eo significarent, si quid notum haberent: est ibi Gigordus minister, vir pietate insignis & mei amantissimus: est & Pacius J. C. cujus notum tibi procul dubio nomen: ad utrumque horum scripsi, & in dies literas ἀμοιβαίας exspecto. De carmine Nazianzeni quod sub Amphilochii nomine publicatum est, dabo operam, si potest fieri, ut tuæ voluntati morem geram. Sed ne nos quidem, qui aliquot veteres codices ejus patris tractavimus, Græce id carmen legimus. nostra fortasse culpa, qui aliud agentes non attendimus. Soleo Regis Bibliothecam interdum adire, etsi propter valetudinem & loci distantiam rarius. Cum primum ibo, meminero τῆς ὑποσχέσεων. Vtinam aliud tua caussa possim. Tu si me posse judicas, en tuus sum, & tuorum filiorum, quibuscum mihi vetus notitia, ut scis, intercedit. Vale. Lutetiæ Parisiorum a. d. XI. Kalend. Januar. anno τοῦ Σωτῆρος Dionysiano CIↃ IↃ CIII.

EPISTOLA CCLXXVI.

DOMINICO BAVDIO.

LEgi, mi Baudi, quam misisti orationem, quæ vel si Ἰλιάδος μακροτέρα fuisset, tamen cupidos adhuc nos dimisisset, nec plane dũ satiatos. Equidem hoc mihi non sumo, ut de talibus judicium putem ferre me posse: si quid tamen usu longo consecuti sumus, neque in totum linguæ Latinæ sumus ἀμύητοι, quid sit Latine scribere non scimus, nisi hoc est ita loqui, ut tu loqueris. Sive τὰ καταλογάδην a te scripta lego, videor colloquentem mecum audire, sine fuco, sine cincinnis & meretriciis ornamentis, quibus insana hæc juventus τὴν τοῦ λόγου κομψότητα metitur Quod autẽ novũ vitæ genus institueris, & ad colendas Musas, tam propitias tibi Deas, totum te

contuleris, ita vivam, mi Baudi, ut ex ea re gaudium insanum magnum capio. Bene sit viris illis magnis, qui tibi isthic manum injecerunt, & in tua te castra, etsi fortasse obtorto collo, reduxerunt. Quantam enim passura fuit res publica literarum jacturam, si tam excellens ingenium in tenebris & inter forenses rabulas aut aulæ alicujus mancipia consenuisset? Scito vero ex omnibus, qui rebus secundis tuis lætantur, neminem esse qui magis ex animo tibi gratuletur. Vale præstantissime Baudi, & me ama. Lut. Paris. a. d. x. Kal. Jan. CIↃ IↃ C III.

EPISTOLA CCLXXVII.

THEODORO CANTERO.

Exspectavi diu occasionem scribendi ad te, amicissime Cantere, quia uberiores filii tui literas incertæ fidei hominibus nolebam committere. Eas ille misit ad me e Pictonibus, profectus illic tuo, ut audio, nonnihil etiam meo consilio, non tam studiorum causa, quæ parum ibi calent: quam ἱστορίας χάριν καὶ θέας. Novissimis literis, quas ab eo accepi, cognovi cogitare ipsum in Narbonensem Galliam, habereque in animo Mompelii aliquot menses subsistere. Laudavi consilium, cujus & auctor ei fuissem, si sponte sua illud non cepisset. Inveniet ibi Julium Pacium, qui fere solus hodie in nostra Gallia cum laude jus civile profitetur, & est alioquin ea pars Galliarum, si qua alia digna, quam οἱ φιλοθεάμονες ἀρχαιολογίας ἐρασταὶ ducant visendam. Equidem in filio tuo eas pietatis & ingenuæ probitatis scintillas animadverti, ut non multo aliter ac si meus esset, fausta ipsi omnia optem, & læta. Libros tuos de mysteriis & opertaneis veterum sacris cupidissime expecto: oro te & attestor, ne velis hanc operam publico diutius debere. Nos hisce diebus finem imposuimus notis in Spartianum & comites historicos; quæ si politissimo judicio tuo & paucorum aliorum fuerint non improbatæ, erit cur me non male tempus existimem posuisse. Vale, initio anni, quem tibi tuisque felicem precor. CIↃ IↃ CIII.

EPISTOLA CCLXXVIII.

JOSEPHO SCALIGERO.

SPero tibi redditos omnes fasciculos meos, quos a tribus mensibus ad te misi; cupio tamen ex tuis literis id cognoscere: teque oro, ut me facias ejus rei certiorem. Misi autem ad te per quendam medicinæ candidatum Pselli, quem visus eras desiderare, libellum: deinde cum princeps Auraica isthuc proficisceretur, viro nobili Vandermylio proverbia Arabica, & aliquot veterum qua nummorum qua gemmarum rarioris figuræ ἐκμάγματα tradidi, ut tibi deferret. Scripseram etiam aliquanto prius literas non unas. quas an acceperis nescio. novissimæ enim quas a te accepi, eæ sunt, quas Heremita tuus adolescens eruditissimus, attulit. Is si ad te scripserit, quantum apud me συστατικὰ tua ponderis habuerint, significabit. non enim prius conquievimus quam fuit ei optime consultum. Liber de anno Persico in tuam gratiam jussu magni Thuani describitur. constitueram operis partem ad te mittere: sed consilium meum casus impediit. Sed brevi te habiturum librum integrum, cujus pars magna jam descripta, sancte tibi polliceor. Διαγράμματα quæ sunt quam plurima, sollicitos nos habent: nam ille medicus qui operam suam mercede addixit, τῶν μαθημάτων rudis, eorum transscriptionem in se noluit recipere. cum librum ipsum legeris, statues necessaria sint an non ea διαγράμματα: quæ si desideraveris, πάντα λίθον κινήσομεν, quo voluntati tuæ satisfiat. Tu modo, vir illustrissime, ne tuarum desiderio diutius cruciemur, vide. Hoc mihi nihil jucundius possit accidere. Sum enim de te & tua valetudine non secus sollicitus, ac si pater sis meus. & meretur sane summa in studiis prę stantia tua, ut omnes qui illas colimus, te amemus, te veneremur, ut communē & literarum & literatorū parentem. Ego faciam sedulo, dum spiritus hos reget artus. Vale vir maxime, & nisi grave est, amplissimum Legatum meis verbis salvere jube. Lutetiæ Parisiorum. a. d. v. Eid. Jan. CIϽ IϽ CIII. Jacobus Lectius Senator Genevensis misit ad me carmen, meo judicio non inelegans. ejus exemplum volui istuc venire. En illud tibi. Quid

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nuper Genevæ acciderit, puto esse tibi notum. Deus certe est, qui illam servavit. Mitto etiam exemplum Psalmi Arabice hic editi, ipsius typographi δωρίδιον. ab eo enim accepi ut deferendum tibi curarem. Plane hic θαυμάσιος homo est. qui δημιουργὸς ὢν τὸ ἐπιτήδευμα prorsusque literarum expers, tanto exarsit tamen musarum Arabicarum amore, ut curas omnes ei studio videatur postponere. Itaque tantum profecit, ut suapte industria characteres hosce ipse inciderit, & quandam etiam Grammaticen sibi collegerit.

EPISTOLA CCLXXIX.

BONAVENTVRAE VVLCANIO.

VIr clarissime, accepi literas tuas, quas mihi tabellarius hic reddidit. priores quarum mentionem facis, vidi nunquam. Mirabar sane quid esset, cur mearum tamdiu responsum nullum ferrem. Atque hoc silentium tuum non mediocriter sinistrum rumorem firmabat, qui de tua valetudine allatus ex Anglia in Galliam diu tui amantes torsit. multos enim menses publica fama frequentavit, te gravi morbo implicitum, (ὃ μὴ γένοιτο, οὐδ᾽ ἔσται) studiis & literariis curis in totum renuntiasse nec deerant, qui tristiora etiam loquerentur. Quamobrem post scriptas superiores meas, egerunt varii typographi cum episcopo Bellovacensi, ut tuum Cyrillum sibi traderet edendum. erant in his Pererius quidam Parisiensis, & affinis ille τοῦ μαχαιρέτου Comelini, qui ei typographio nunc præest. erant & alii. sed omnibus restitimus nos: cum facinus immane dictitaremus esse, cuiquam potius quam tibi parenti hunc excellentissimi ingenii tui fœtum committi. Impetravimus vero non ægre ab humanissimo viro, ut tuas exspectaremus. Idem cum epistolam tuam legisset, & rescripturum se, & voto tuo, ubi primum esset occasio, satisfacturum affirmavit. Cum igitur ante triduum de tabellarii hujus oportunitate eum monuerim, & literas ab eo, & librum ipsum in horas jam exspecto. nondum tamen cum hæc scribebam quicquam ab eo acceperam. sed lentitudinem hanc excusavit nudius tertius. mandavitque puero meo ut occupatum se in curando matris funere nuntiaret. Vrgebo tamen, daboque operam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

operam sedulo, ne prius discedat tabellarius, quam librum tuum abstulerit. Atque utinam aliud quid tua caussa possem. scires, vir doctissime & amicissime, ex omnibus qui summam eruditionem tuam & in rempublicam literariam merita maximi, pro eo ac debent, faciunt, neminem esse unum, cui ego in amore tui sim concessurus. Tu vicissim ut nos ames, te oro. Vale, præstantissime Vulcani. Lut. Par. a. d. Eid. Jan. CIϽ IϽC III.

EPISTOLA CCLXXX.

CAROLO LABBAEO.

DIctum vetus est: humanissime Labbæe, moræ lenocinium esse magnum. quare non dubito & meas, & τοῦ πάνυ Thomsonis, quas nunc mitto, literas eo gratiores tibi futuras, quo exspectatiores venient. Qui fasciculum a Thomsone attulit, Photium idem mihi attulit. Quatuor & quod excurrit sunt menses, cum amicus quidam Thomsonis & literas & librum ab illo acceperat, ut ad me deferret: sed cum ille præter opinionem in Anglia remansisset, neque ex ea insula pedem extulisset, post τριμήνου expectationem suam repetiit ὁ καλὸς κἀγαθὸς Richardus: qui alia epistola, quam amicissimo Puteano ostendi, moram longiorem excusat. Habemus ergo tandem Lexicum illud τριπόθητον Photij. quod mittam ad te, mi Labbæe, ubi primum occasio se obtulerit bona & tuta. qua in re tuum & optimi Puteani consilium sequar. Velim autem cum in tuas manus ille liber pervenerit, eo utaris statim, & postea remittas. Nam ut ad ea, quę nunc sunt in manibus, parum ex usu is codex nobis est; sic ad proximas curas, quibus me jamjam cum bono Deo accincturus sum, magnæ utilitati videtur futurus. Probo consilium tuum de inserendis Placidij glossulis illis, quas edidit Vulanius. sed opus hic tuis notis. nam pleraq: eorum quæ adscripsisti sine dubio detorta sunt ex Varr. & Festi libris, quod facile, si attendas, observabis. *Actarii* sunt actuarij, de quibus in Iure & sæpe in historia Rom. *Arse verse* non est proverbium; sed est formula averruncandi incendij, ut docet Festus. Carminatores a carendo dicti, de qua voce Varro & magnus illius interpres. Quæ

de vo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

de vocibus *deribere* & *deribitio* & *deribitorium* ibi leguntur; non sunt τειωβόλυ ἄξια. sed notum est, quid sit *diribere* & *diribitorium*. *Mussus* ineptè pro *amussis*. Omitto reliqua ad suos fontes a te in notis revocanda. Chrysostomi τοῦ ὡς ἀληθῶς χρυσοῤῥήμονος πατρὸς εἰς τὰ βιβλία, cum libuerit mittere, utar gratus, & reddam fide bona. Scis omnia mea tibi patere. Hoc volo tibi esse persuasum, & ut mea mes. Deus Opt. Max. te servet cum venerando Patre & chariss. fratre tuo. Vale. Lutetiæ Par. a. d. XI. Kal. Febr. CIↃ IↃ CIII.

EPISTOLA CCLXXXI.

JOANNI PORTHAESIO.

EGo vero, mi Porthæsi, te consulere quam a te consuli malim. Tu enim major, tibi me est æquum cedere, quod & libentissime facio: nec tibi solum, vel propter ætatem, [ut de eruditione nihil dicam] viro venerando: sed vero etiam cuivis e trivio, qui me aliquid docere fuerit paratus. Equidem non inficias eo, quantum per furores nostrorum plus quam civilium bellorum licuit, id sedulo egisse me, ut aliquid addiscerem: sed omnium laborum meorum hic jucundissimus ad me redit fructus, quod descendere in memet didicisse videor, & nosse, quam sit mihi curta suppellex. ingentem enim & prope infinitam discendi cupiditatem, qua flagramus, facultas comitatur oppido quam tenuis. De proposita quæstione sic paucis habe. Plane divina res est Hebræorum Critica, quã ipsi Massoram vocant. Sepem Legis solent Rabbini hanc indigetare πάνυ εὐστόχως: quod tu non ignoras, qui, ut video, in hac palæstra te exercuisti. Originem Massoræ varie explicant Judæorum magistri. Vidisti, credo, quæ super ea re scripsit Elias Levita in præfatione suæ Massoreth Hammassoreth. Vir ille doctissimus & acerrimi judicii haut dubie sensit recte hac de re, etsi scripsit non satis recte. Videtur enim tandem eo revolvi, ut eorum accedat sententiæ, qui putant traditam Massoram librorum sacrorum ab ipsis eorum auctoribus: quod non solum falsum, sed & ridiculum est. neque hoc non videbat Elias, quod facile ex ejus verbis apparet: sed nihil difficilius est quam usu confirmatum errorem vel agnoscere,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſcere, vel libere repudiare. Atqui omnino verum eſt autorem non eſſe Moſem τοῦ כתיב & קרי eſtque παγγέλοιον exiſtimare, ab ipſis autoribus eſſe profecta quæ in arte illa docentur. Similior veri eſt eorum Rabbinorum opinio, qui inventionem τοῦ כתיב & קרי ad ſapientiſſimum illum Legis ſcribam Ezram referunt. Sed hoc verum fuerit in libris duntaxat Moſaicis & aliis antiquioribus. Nam ut diſputat Elias recte; in ſcriptis recentiorum prophetarum vix opus adhuc fuit correctorum diligentia. Horum ſententiam putamus nos aut veram aut veræ proximam: neque dubitamus vel Ezram vel alios circa illa fere tempora, initium dediſſe huic Hebræorum Criticæ· qaam poſtea doctiſſimi quique e Judæorum ſcholis tractarunt. Quemadmodum autem Philoſophorum apud Græcos atq; etiam grammaticorũ ſectas legimus fuiſſe, ita & Maſſoritarum diverſæ ſcholæ ac velut familiæ extiterunt. nam quæ in Oriente remanſerunt ſynagogæ, præcipuum hujus eruditionis autorem ſecuti ſunt Jacobum Nephtali filium: qui in Occidentem & veterem patriam redierunt, conditorem Maſſoræ ſuæ laudant Aaronem filium Aſcher. Ita ſciſſa eſt hæc diſciplina in duas ὡς εἰπεῖν αἱρέσεις, בן נפתלי & בן אשר. Qui exiſtimant Maſſoram corruptorum librorum θεοπνεύστων eſſe argumentum: næ illi magni criminis ſe obligant: cum potius certæ fidei & integræ teſtimonium divino verbo hæc ars præbeat. quod aliquando Θεοῦ διδόντος noſtro quodam exactæ diligentiæ commentario ſumus probaturi. Orbiculi de quibus ſcripſiſti, nullum alium uſum habent, niſi ut lectorem admoneant, ut oram libri conſulat, inventurus ibi notam Maſſoreticam. In magnis Bibliis tamen Veneticis notæ Maſſoritarum, non ut fieri amat ad contextum in margine ſunt adnotatæ: verum partim in eo intervallo quod eſt inter Hebraicum textum & Chaldaicum Targum: partim utrique illi pagellæ ſubjicitur. Solent marginales criticorum notæ ſingulis fere literis ſcribi: ut videbis eo quod diximus interſtitio. Exempli gratia: Circulus τῷ ברא impoſitus rejicit ad notam quam illo loco habes. quid autem illi numeri ſignificent, declaratur in altero

quem indicavimus loco. Cum hic orbiculus duabus dictionibus interjicitur, scire licet ad utrumque verbum adjectam notam criticam pertinere. Non minima sane difficultas est, omnes has notationes ejus artis recte intelligere: quare excelluit olim divinus vir Joannes Mercerus, omnium Christianorum nostri seculi sine controversia Hebraice doctissimus. Speramus non mediocrem aliquando lucem opera nostra accessuram huic studiorum generi. verum hoc Θεοῦ ἐν γούνασι κεῖται, χρόνου γὰρ δεῖ καὶ σχολῆς. nunc quidem aliæ curæ nos habent. Vale & nos ama. Lutetia Parisiorum propridie Kalend. Februar. anno ἀπὸ τῆς τοῦ Λόγου ἐνανθρωπήσεως CIƆ IƆ CIII.

EPISTOLA CCLXXXII.

JOHANNI VASSANIO.

QVam gratæ mihi literæ tuæ fuerint, charissime Vassani, vel ex eo conjicere potes, quod semiæger hæc ad te exaro, postpositis aliis curis multis. Sed nolui tam bonam prætermittere occasionem tuis respondendi, ut & lætari me amore tuo intelligeres, & mutuæ benevolentiæ significationem a me vicissem acciperes. Gratiarum actionem, qua apud me uteris, eatenus admitto, ut animi mei te potius rationem habere censeam, quam meritorum: quæ agnosco & ipse tenuia, cum esset ille magnus, & tuorum studiorum adjuvandi cupiditas vehemens. Sed incidit tuus ad nos adventus in ipsam negotiorum nostrorum ἀκμὴν, ut tute scis probe. Quare succisiva temporum, quæ tibi impenderemus, habebamus prope nulla. Nunc abundabimus, spero, otio, postquam ex hac valetudine vires receperimus: quod brevi confidimus futurum ἐν τῷ Κυρίῳ. Opus institutum, mediocri diligentia usi, inter curas plurimasque & molestissimas longumque τῆς φιλάγρας morbum, absolvimus tamen ante dies ipsos XVIII. eoq; nomine Deo laudes diximus. non quasi aliquid μέγα καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι præstiterimus: sed quia scriptionem experti longiorem quam initio conceperamus animo, dici nequit quoties prius quam pervenimus ad umbilicum, tædiaverimus. Exspectari scimus eum librum a multis. quorum exspectationi si minus lectio responderit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

eo nos solabimur, quod bona fide τὸ κατὰ δύναμιν in continuis interpellationibus ad ejus historiæ lucem contulimus, quod ante nos fecerat nemo. Osores horum studiorum, de quibus aliquando garrire una tecum memini, aut Marrucini obtrectatores nostri nominis quid judicaturi sint, ne curamus quidem. Verum de his plura alias. Vale mi Vassani, & silentium meum apud lectissimam matrem tuam patrocinio tuo subleva. Vxor illi tibique plurimam salutem. Lut. Paris. IV. Eid. Feb. CIϽ IϽ CIII. Senem summopere reverendum Bezam, & C L. V. mihique conjunctissimum Lectium meis verbis salutes velim. scripsi ad illum nuper: nunc quoq; fui scripturus, si aliter habuissem.

EPISTOLA CCLXXXIII.

JOSEPHO SCALIGERO.

ONerasti magno onere pudorem meum, divine vir, literis iis, quas a te paucis diebus amplissimus Thuanus binas mihi reddidit. Equidem in animum pridem induxeram, beneficiis illis immortalibus, quæ me tibi devinctum tenent, cumulum nullum posse tantum accedere, cur ego propterea fierem tibi obligatior: tantum enim debere tibi me intelligebam, quantum plurimum cuiquam deberi ab aliquo mortalium potest. Sed me ratio longe fugit, ut tum primum intellexi cum novissimas tuas accepi. nam etsi & plurima & maxima sunt priora tua in nos merita, unius tamen hujus accessione ceu vægrandi quodam cumulo, præterita omnia videris obruisse. Quare noli exspectare, ut munere tuo dignas tibi gratias agam. Superasti hac benignitate & insigni comitate non exspectationem solum meam, sed & vota etiam. Nunquam enim venerat mihi in mentem, ut vel optarem beneficium a te tantum. occupationes enim tuas noram. neque autem vel mea, vel omnino cujusquam privata studia esse tanti unquã putavi, ut eorum a te ratio haberi deberet. Quanquã si per te licet, non uni mihi aut alteri amico Flesingensi eam operã navaveris, sed omnibus qui his literis delectantur. Habeo in adversariis meis Græcorum præsertim proverbiorum non mediocrem sylvam. est animus, si

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

consilium probas, centuriam unam inde excerpere, & brevi publicare. præponam meis tua hæc, & de collato in me beneficio publice tibi gratias agam. Sed priusquam liber prælo subjicitur, proximis literis indicabo tibi, quomodo Maronitæ Romanenses illa verterint, quæ alibi negas tibi lecta. Habeo enim & illorũ versionem. sed quæ cum tua collata vetus dictum tollat: ὁ Χῖος πρὸς τὸν Κῷον. nihil enim ineptius, addo etiam imperitius. hæc igitur proximis literis. Nunc mitto tibi librum de anno Persico, beneficio magni Thuani descriptum. ipsi cum vetere codice ἀπόγραφον comparavimus. Sed quia urgebat optimus & tui observantissimus Etemita noster, institutam collationem ad umbilicum perducere non potuimus. Diagraphas quæ plurimæ sunt, non adjecimus, quia necdum repertus qui illarum descriptionem vellet suscipere. Si eas desideras, ἐξαύδα μὴ κεῦθε νόῳ, nos jussa capessere fas est. Certe operam dabimus, atque adeo efficiemus σὺν Θεῷ εἰπεῖν, ne fidem, diligentiam, pietatem denique nostram tibi defuisse possis aliquando queri. Parabam alia multa, de quibus tecum garrirem. Sed adfuit hæc scribenti Eremita noster, qui prope convicio fasciculum poscebat. Vale igitur, illustrissime Scaliger, & diu vive quam felicissimus. Si otii plusculum fuisset, ad amplissimum Legatum de furore amici Venetensis ea scripsissem, quæ ille esset admiratus. Clarissimo viro Vulcanio, nisi grave est, salutem a me velim nunties, serioque illi confirmes, vel ipsius caussa, quem amo & colo, vel quia tu jubes, cui non per omnia obsequi impietati proximum ducam, curæ mihi esse & futurum ejus Cyrillum. Sed mira quædam est hominum improbitas. Nam cum rogatu Episcopi Bellovacensis ad illum de hoc negotio primum scripsissemus, postea incessit hominem superstitio, & quod ultro obtulerat, id nulla adhuc vi, nullis machinis extorquere potuimus. Sed omnia experiemur. neque ante quam re, ut spero, confecta conquiescemus. Vale iterum. Lut. Par. a. d. XIII. Kal. Mart. CIↃ IↃ C III.

EPI-

EPISTOLA CCLXXXIV.

EIDEM

Cum ante menſes ferme duos munus incomparabile a te accepiſſem, divine Scaliger, Arabicorum proverbiorum interpretationem, etſi jacebam tum ἐκταῖος ἤδη ἀπὸ τῆς νόσου κλινήρης, ſurrexi tamen, & quam primum fieri potuit ad te ſcripſi, gratiasque tibi pro eo ac debui gratiſſimas egi. Adjunxi illi epiſtolæ librum de anno Perſico. Atque hunc faſciculum Eremita tuus, ſi tamen tuus, Belgæ cuidam mercatori tradidit, iſthuc e Sangermanica panegyri redeunti. Spero omnia recte curata eſſe: literas tamen tuas, quæ ſollicitudine omni me liberent, avide exſpecto. Διαγράμματα quæ mitti tunc non potuerunt, ſi plane ita vis & jubes, faxo habeas. audebimus enim tua gratia καὶ τὰ ἀκίνητα κινεῖν: præſertim ſi aliquem tibi notum mihi indicaveris, cujus fidem habeas exploratam. Accepi ex eo tempore binas tuarum; alteras bibliopola veſtras attulit, alteras ante ſeptem dies ὁ πάντα ἄριστος Θυανός ad nos miſit. Ex iis cognovi ſollicitudinem tuam de valetudine noſtra. Quid? tu ergo μάντις & certus vates? nam quis tibi dixit parum valere me? atqui graviſſime tum ægrotabam, cum illæ tuæ mihi amoris ἐνδιαθέτου notis pleniſſimæ literæ redderentur. ut ingens θαυμασμός animo ſubierit, unde tibi hæc ſuſpicio ſit oborta: nam vicini mei de valetudine mea nihil dum cognoverunt; etſi dies jam viginti vel lecto vel certe cubiculo continemur. Quamobrem hæc quoque μαντική tua obſtupefecit nos. Amoris vero tui vehementia πῶς, δοκεῖς, ἡμᾶς διέθηκεν; Principibus placuiſſe viris, inquit ille, non ultima laus eſt: amari vero a te, literarum unico Rege & Imperatore ſummo, amore præſertim adeo vehementi, quantum eſt? Sed tu qui morbum noſtrum εὐστόχῳ conjectura divinaſti, cauſſam tamen illius veram, mihi crede, aſſecutus non es. Nam ſtudia noſtra adeo non ſunt immodica, ut per illa æternitatem nobis liceat ſperare. Olim fortaſſe paullo vehementius aliquid conati ſumus: ſed διώκειν ἀκίχητα pridem deſiimus. nec jam aliter quam διαγωγῆς χάριν Muſas colimus. Si fidem mihi non habes, at operi noviſſimo,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

quod ſuperioribus diebus ad te miſimus, ſcio, credes. Sex enim Hiſtoriæ Auguſtæ Scriptores ſic accepimus, ut corporis animique languorem, & hoc amplius τὸ ἀφερέπονον ſcriptio ipſa primo aſpectu prodat. Ajunt vero παῖδες ἰατρῶν morbum hunc, (ἴκτερος eſt vehementiſſimus & contumaciſſimus) non magis a contentione in ſtudiis, quam ab acrioribus curis & moleſtiis ſolere proficiſci. Multa autem publica quotidie accidere, quæ virum bonum luctu & mœrore poſſint conficere, non clam te eſt. ut de ſollicitudine εἰς τὸ μέλλον, tot imminentibus procellis, nihil dicam. Enimvero ad cæteras moleſtias noſtras graviſſimas ſuperioribus diebus cumulus acceſſit per Eremitam, quondam tuum, nunc tuo & omnium, queis pietas cordi, odio digniſſimum. Is juvenis inſanum magno πλεονεξίας οἴστρῳ βληθεὶς, cum prioribus conditionibus, quas ſtudio & commendatione mea nactus eſt, ſane luculentas, non acquieſceret: caſu quodam non tam volente me quam non repugnante, in Vicquii Legati Helvetienſis domum εἰσέφρησεν. Eſt autem Vicquius optimus vir quidem, & ἐν τοῖς μάλιστα φιλόκαλος: ſed ſuperſtitionibus τῶν ἐξ ἐναντίας ſupra fidem obnoxius. Monueram igitur Eremitam, videret quid ageret, & ad quotidianas velitationes ſe compararet, ante omnia animum obfirmaret, & ex conſtantia non ſolum οὐρανόθεν mercedem certam; verum etiam ab hominibus & ipſo imprimis Vicquio laudem ac certiſſimam gloriam ſibi ſponderet. Ille vero vix adhuc novum hoſpitium fuerat ingreſſus, cum & puriori religioni, & amicitiæ meæ ſimul nuntium remiſit. in quo tanto uſus eſt aſtu, ut ante diſceſſum ipſius cum uxore Vicquii tantum χειμονοτόμημα me latuerit: tanta item impudentia, ut ſemel a novo hoſpite admiſſus, poſt illa nos nunquam adierit, nobis inſalutatis abierit. cum tamen ipſe Vicquius pridie quã uxorem præmitteret ad nos venerit, & de ſua profectione nos fecerit certiores. Adde quod ipſo quo diſcedebat die, rogatus meis verbis ab uxore mea & filia & aliis meorum, ut ad me accederet, & literas peteret quas in ipſius commendationem Stuckio, & Polano ſcripſeram, ad officium compelli non potuit. Et cum in ipſis Vicquii ædibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

dibus uxor quæ eo venerat officii caussa, de ejus ἀποστασίᾳ aliquid inaudisset, ac statim vocatum gravissime increpuisset, tui etiam nominis injecta mentione, dissimulare ille, & quo poterat modo factum excusare. Sed mox filia audivit, cum Lusitano cuidam Franciscano, homini imperitissimo, impudentissimo, ochlagogo & plano insigni, gratias ageret, *quod sibi oculos aperuisset*. Hæc sunt perditi juvenis verba. Habebam alia multa, quæ vellem super hoc ad te scribere; sed quia premimur qua angustiis temporis, cum urgeat Plumbeus noster, qua languore corporis parum adhuc confirmati, cogor finem facere & aliud tempus exspectare. Vale τὸ ὑμέτερον αὔχημα Lut. Par. VI. Eid. Apr. CIↃ IↃ CIII. raptim ut vides. Quæso te, silentium meum apud Amplissimum Legatum excusato. Tradidi bibliopolæ vestrati, qui mihi tuas reddidit, exemplaria tria, unum tibi, alterum Legato, tertium Heinsio nostro inscriptum. Scribam ubi primum per valetudinem licuerit. Vale.

EPISTOLA CCLXXXV.

EIDEM

HEri literas ad te dedi, inlustrissime virorum, ex quibus de valetudine nostra cognosces, & de perfidia Eremitæ tui in caussa pietatis. Omnino vel modus ipse, qno usus est in hac mutatione facienda, tuo & omninm bonorum odio reddit illum dignissimum. Nam adolescentem πρὸς τὰ μαθήματα εὐφυῆ & bene doctum, ab imperitissimo plano, cui nullus inest melioris eruditionis sensus, prima congressione divictum esse, indignissime fero. Sed nimirum fecit iste quod fere omnes, qui certo consilio veram religionem deserunt. Victi enim a cupiditatibus suis, id agunt, ut vulgo credantur edocti quæ antea nesciverint. Ita plane ante biennium Legatus Venetensis, ita quotidie alii: in quibus utinam hic juvenis non fuisset. Ego illum semper, tua maxime gratia, habui charissimum: & quibuscunque potui officiis sum prosecutus. Sed erat mihi dudum hoc ingenium suspectum, propter incredibilem in ea ætate opum sitim, quam non levibus notis in eo deprehenderam. Collocaveram ipsum in honesta conditione, ubi præter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ter victum quinquaginta annuos aureos habebat. Hoc ipsi initio magnum est visum, mox mediocre, postea nihil. Itaque ante duos menses ægre eum impedii quo minus Ebroicensi episcopo operam suam addiceret. ab hoc incepto cum eum avertissem, ecce alium Episcopum, cujus nomen scire potui nunquam, qui pene abduxit eum in Italiam. tandem & hoc consilium nostra autoritate fractum est. Erat animus mihi nobilissimi viri de Montatere liberos ejus fidei committere: jamque res erat prope confecta, cum mala quadam scæva in ædes Vicquianas illum induxit. Quanquam non potuit tale ingenium diutius contineri. jam enim magna signa dederat hominis περὶ τὰ τοῦ παρόντος κόσμου θαυμασίως ἐπτοημένου. Vir fide dignus, & tibi notissimus his diebus narrabat mihi, audisse se cum diceret: *Omnia sibi quæ hodie disputantur æque & probari & improbari: paratumque se ad omnia pro tempore, & rerum suarum emolumento.* Cum vir pius hanc vocem abominaretur, cachinno Eremitæ est exceptus, stultitiam eorum πικρῶς ridentis qui nescirent τὰ ἴδια εὖ τίθεσθαι. Hæc ante alterum fere mensem. Eo ex tempore vix semel aut iterum ad nos accessit: nos ad illum semel, cum tuas illi deferremus, & amore quidem ipsius, sed multo magis nominis tui reverentia ducti, ut ejus gratia nihil non vellemus factum. Miseret me parentis ejus; qui si virum se præstiterit, nondum de salute filii spem omnem abjeci. Ego primus aurem vellam. Significavi etiam hesternis literis, tria operis nostri exemplaria vestrati bibliopolæ fuisse a nobis tradita: unum tibi, alterum D. de Buzenval, tertium amicissimo Heinsio. quibus ne nunc quidem ut scribam per valetudinem aut otium licet. Clarissimo Vulcanio velim significes, diligentia & opera nostra tandem effectum esse, contra magni Thuani spem, qui conatum hunc meum ridere solitus, ut Cyrillum ipsius Bellouacensi Episcopo eriperemus de manibus. Et Græcum & Latinum codicem dedimus eidem bibliopolæ Vulcanio deferendum. Lex mihi libros recipiendi hæc imposita, ut operis quandoque editi duo exemplaria vel sumptibus meis tenerer dare partim Episcopo, partim advocato cuidam L'eschasserio, qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

qui componendæ huic inter me & episcopum liti bonam operam navavit. Hodie tuas accepi, quibus de recepto libro facis me certiorem. quod de omissis schematibus quereris, obsecro ne verbum posthac. constitui enim voluntati tuæ morem gerere. Sed opus hic silentio. quare aliud cura, & me vide. De Eusebio tuo beasti me atque utinam exstet opus quam primum. etiam de Martiali jucundissimum est quod scribis. In extremis notis contineri non potuimus, quin nequissimum morionem perstringeremus. is nunc Iliada κακῶν vel certe κακολογιῶν dicitur in nos meditari, & jam opus editur. nobis certum est furiosi Orbilii rationem habere nullam. De versione Maronitarum Romanensium plura proximis literis, si Deus volet, ut cum valetudine, quod sperare incipio, in gratiam redeam. De editione proverbiorum eadem epistola plura. Vale unicum seculi decus. Lutet. Par. v. Eid. April. CIↃ IↃ C III. Nunc ipsum venit ad me optimus adolescens Christophorus Puteanus de Eremitæ fide conquerens, qui acceptum librum commodato, abstulisset ut proprium. Etiam ex eo cognoscere est τὸ τοῦ νεανίου ἦθος. Deus illi bonam mentem.

EPISTOLA CCLXXXVI.

DANIELI EREMITAE.

DEfuisse te adeo officio tuo, ut nos parum dignos judicares quibus discedens valediceres, miratus sum: sed multo magis, quod a profectione tua primum cognovi, purioris religionis professionem deseruisse te. Equidem affirmanti hoc mihi uxori non poteram adduci ut crederem: donec advenit meorum aliquis, qui tibi adfuit, cum Monacho Lusitano gratias ageres, quod primus oculos tibi aperuisset. Agnoscis ipsa verba tua, quibus apud illum es usus. Ergo, mi Daniel, Lusitanus iste mirabile aliquod pietatis arcanum te docuit antea tibi incognitum? Ego qui hominem intus & in cute novi, satis acceptum habeo non te ab illo, sed ipsũ a te potuisse doceri: non acumen in eo tantum, non eruditio, non lectio patrum, ut ad primum ejus congressum herbam porrigere cogereris. Victus igitur es, non quia resistere non poteras: sed quia

volebas optabasque vinci. Si adeo erant valida argumenta illa Achillea, quæ ad mu Lucilianum te adigebant, cur ad amicos non adibas? cur rem tantam iis inconsultis ἐχεμυθοτόμησας? cur denique consilium hoc tuum ita studiosè nos celasti? sed mitto amicos, & in his ter maximum Scaligerum: patrem tuum, senem infelicem te filio, nisi resipiscis, cur in consilium non adhibuisti? Heri ostendit mihi pictor quidam Belga, probe tibi notus, epistolam ab optimo parente tuo sibi scriptam, quam equidem cum legerem lachrymas vix tenebam. tanta apparebat probi & providi senis sollicitudo de te & tua in virtute ac vera pietate perseverantia. Diceres vatem esse, qui imminentem mutationem tuam animo præsagiret. Cogito nunc quid animi futurum illi sit, postquam omnia intellexerit, quæ binis jam literis, etsi ægro corpore, prolixe ad Scaligerum scripsi. Oro te, mi Daniel, redi ad te, & ex lubrico quem insistis loco pedem refer, priusquam toto corpore concidas. Deus opt. max. στηρίξοι σε ἐν ὁδῷ τῆς ἀληθείας. Vale. Præstantissimum virum D. Riberium meis verbis quæso te saluta. Scribam ad illum, ubi cum valetudine in gratiam rediero: quod videor brevi facturus, volente Domino. Lutetiæ Parisiorum. a.d. III. Eid. Apr. CIↃ IↃ CIII.

EPISTOLA CCLXXXVII.

MOLAEIS FRATRIBUS.

CUm mihi amplissimus præses, parens vester, eruditissimi Molæi, literas se isthuc die crastini daturum significasset: feci lubentissime, ut hæc raptim ad vos exararem. Nam quod longo adeo tempore nullas ad me dederitis, equidem quam in partem interpretari debeam, anceps animi interdum hæreo. scio vix cadere in candidissimos vestros mores, ut quem adfectu non mediocri complexi aliquando estis, ejus memoriam ita repente ex animis vestris deleretis. & tamen diuturnioris hujus silentii caussam aliam non esse μεμψίμοιρος aliquis, haut forsitan sine ratione, suspicetur. Ego non ita: qui vel quod mihi ipse blandior, vel quia de virtute vestra secius aliquid cogitare nefas duco, omnia alia fingere potius constitui, quam de vestra in amore mei constantia vel mediocriter dubitare.

bitare. Enimvero male jacta ſint oportet illius amicitiæ fundamenta, quæ propter intermiſſum ſcriptionis officium labefactari, nedum ſolvi metuat. Quamobrem, chariſſimi adoleſcentes, etſi mihi ſemper literæ veſtræ chariſſimæ ſunt futuræ: hujus tamen officii ultro gratiam vobis facimus: ne vel tantillum ejus temporis, quod totum ſtudiis veſtris dicatum eſt, vobis pereat. Quin illud potius ab utroque veſtrum peto & contendo, ut temporis', rei pretioſiſſimæ, quantam maximam fieri poterit rationem habeatis. Rex Medicorum dixit olim, ἡ τέχνη μακρὴ, ὁ δὲ καιρὸς ὀξὺς. vere prorſus & pro ſapientia illa ſua divina. neque ſola eſt Aſclepiadarum ars, cujus longitudo aut difficultas ejus ſtudioſos reddere debeat temporis avaros. quod ſapientiſſimus ſenex de ſua dixit, de omnibus poteſt dici: maxime autem de illa, cujus nunc ſtudium, mox, ut ſperamus, notitiam profeſſuri eſtis. Porro autem generoſi animi eſt, in ea quam profitearis arte velle excellere, ἔμφυτον γάρ, ut Ariſtoteles ait, τοῖς κρείττοσιν ἡ μεγαλοφροσύνη. Vos vero, quæ gloriæ huj⁹ cupiditate incendant, multa ſunt, vobis, ſcio, probe nota. Hæc cogitate, optimi adoleſcentes: hæc dies noctesque meditamini: ante omnia autem patris, viri præſtantiſſimi, exemplum facite ob oculos vobis aſſidue proponatis, illius eruditionem, probitatem, & παντοίην ἀρετὴν ſi olim expreſſeritis, bonorum omnium votis & exſpectationi, quam de vobis conceperunt, abunde ſatisfeceritis. Valete erudiriſſimi juvenes, & me plane medullitus ὑμᾶς φιλοῦντα ἀντιφιλεῖν μήποτε παύετε. Scripſi raptim & languido adhuc corpore e graviſſimo morbo, qui viventium numero prope nos ſubduxerat; niſi fuiſſet viſum aliter Deo magno, penes quem unum ſunt καὶ ζωῆς καὶ θανάτου τὰ πείρατα. Lutet. Par. Prid. Kal. Maj. CIↃIↃCIII. Graviſſimum & doctiſſimum virum Theballior, meis verbis ſalutetis velim. Iter mihi neceſſario inſtituendum cis paucos dies, cujus occaſione fortaſſe & ipſum & vos iſthic viſurus ſum.

EPISTOLA CCLXXXIIX.

CAESARI BARONIO CARDINALI.

IMpulere nos amici quidam, inluſtriſſime Baroni, ut Hiſtoriæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Augustæ ſcriptorum, qui Suetonium ſequuntur, editionem concinnaremus, ipſoſque cum obſervantiunculis redderemus ad intelligendum faciliores. Eram quidem & a ſcriptis codicibus [nam editos ἕλκεσι βρύειν noſti tu optime, & ab aliis ei incepto neceſſariis præſidiis parum inſtructus, ſed cum hoc me ij viri rogarent, quibus denegare poteram nihil, voluntati ipſorum pro virili morem geſſi. Contuli enim dictos autores cum regiæ bibliothecæ exemplari cujuſmodi illud eſſet: ac notas etiam in eoſdem ſcripſi, illas quidem uberiores longe quam ab initio cogitaram. Ac quoniam perſuaſi ſumus noſtras te eſſe aliquid putare nugas, librum editum confeſtim ad te mittere voluimus, & ut poſſemus, occaſionem hactenus ſtudioſe quæſivimus. Verum ea eſt locorum intercapedo, ut ejus rei aut nulla hic aut oppido rara facultas exiſtat: nos certe invenimus adhuc plane nullam: deinceps ſi ſe aliqua forte obtulerit, ea utemur. Speramus enim non involupe futurum tibi, ſi quando a gravioribus curis vacas, his literis otium tuum oblectare, quarum juxta amantem & peritum eſſe te ſcripta tua loquuntur. Itaque profeciſſe nos per te, non ſemel ſumus profeſſi. quod ſi leviter aliquando rationes aut expoſitiones noſtræ a tuis diſſident, modeſtiam in ſcriptis noſtris deſideraturum eſſe te, ampliſſime Baroni, non putamus. Errare, falli ac decipi facile, ut homines & οὐτιδανοὶ μέροπες poſſumus: cognitæ veritati repugnare, neque in hoc, neque in ullo literarum genere unquam cum bono Deo convinci poterimus. Vale præſtantisſime vir. Lutetiæ Pariſiorum nonis Maji, ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου τοῦ λόγου οἰκονομίας anno CIƆ IƆ CIII.

Epistola CCLXXXIX.

Danieli Heinsio.

Qvas ad me XIV. Febr. dediſti, eas accepi: priores quarum mentionem facis, vidi nullus. quod eo ad te ſcribo, ut, ſi potes, repetundarum agas cum illo qui curaturum ſe promiſerat: & poſtliminio receptas, ad nos iterum mittas. nullius enim tuarum jacturam patienter ferimus. Quod ſi per valetudinem & has ἐγκυκλίους occupationes liceret, quotidianis epiſtolis noſtris laceſſereris. Ora-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Orationem item illam & odam, cujus ſpem commoves, nondum accepimus: quare oro te quæſoque, & hæc & quicquid a te publicatum fuerit, quamprimum quam tutiſſima via nobiſcum communices. Theocritum autem tuum quando editurus ſit Commelinus, ſcire percupio: novi namque hominis alioquin optimi ἀμβολιεργίαν. itaque opus illi monitore. Heſiodum confidimus eſſe jam ad umblicum perductum. De Heſychio & Nonno quin expectationem quam excitaſti ſuperes, non dubito. In eos authores miſſuri eramus aliquot notulas, niſi per valetudinem & curas aſſiduas fuiſſemus hactenus impediti. Geneva reverſi, quo proficiſcebamur, cum hæc raptim exararemus, promiſſorum memores erimus. Vale præſtantiſſ. juvenis, & nos conſtanter ama. Lut. Par. VIII. Eid. Maij CIↃ IↃ C III.

Dies ſunt ſex ſeptem, cum eruditiſſ. Meurſii eruditiſſ. poëmata accepi: quo nomine gratias illi acturus eram, ſi per otium licuiſſet. quæſo te verbis meis illum ſalvere jube.

EPISTOLA CCXC.

JOSEPHO SCALIGERO.

Binas paucis diebus, virorum inluſtriſſime, literas ad te miſi: quas quoniam tibi fuiſſe redditas mihi perſuadeo, non repetam ipſarum argumentum. Valetudo noſtra, cum diu etiam medicos habuiſſet ſollicitos, uſu balneorum non parum videtur confimata. ſperamus etiam non mediocriter profuturum iter in Delphinatum, quod craſtina die volente Deo Opt. Max. ſuſcepturi ſumus, ut optimam matrem & jam annis gravem viſamus. Erant multa quæ huic conſilio adverſarentur. Sed vicit facile omnia ἡ φυσικὴ στοργὴ, aut potius pietas. Eſt animus & Genevenſes amicos hac occaſione ſalutare: vel eo nomine ut urbem divino miraculo περιφανδὸν ſervatam videamus. Menſe uno, aut ſpatio non multo longiore totum iter confectum iri confidimus. Διαγράμματα quæ mitti cupis, ſi fuerimus nacti cujus fidei recte committantur, mittere conſtituimus. hactenus quidem inventus nemo. Plombinenſis noſter, tui vir ſtudioſiſſimus, hoc negotium in ſe recepit. Verum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

heic alto ſilentio opus propter eas quas ante ſignificavimus cauſſas. Euſebium tuum prælo eſſe ſubjectum non dubitamus: atque ut ita ſit, tuque clariſſimum ſeculi ſidus, ut longos annos inter mortales fulgeas, ſuperos oramus & ἐκτενέστατα veneramur. Vale. Lut. Par. VIII. Eid. Maj. CIϽ IϽ CIII. Quia ſpes facta fuerat ampliſſimo Thuano alicujus adoleſcentis qui Chryſococci κανόνια deſcriberet, ideo adduci necdum potuit, ut itineris periculo Regius ille liber committeretur, quare longiuſculam moram quæſo feras æquo animo. Omnino enim de fide ejus conſtet oportet, cui hoc κειμήλιον ſumus tradituri. Sed confide σὺν τῷ Θεῷ εἰπεῖν, voluntati tuæ morem iri geſtum.

EPISTOLA CCXCI.

PETRO JUNIO.

EGit mecum Joannes Pinaldus vetus amicus meus, cum nuper Genevæ eſſem, ut ſuas ad te curarem: quod eo libentius recepi me facturum, quia ex multorum ſermonibus, literis etiam Spotsvvodi noſtri, viri præſtantiſſimi, cognoveram, non innotuiſſe ſolum tibi noſtrum nomen, verumetiam ſtudiis conatibuſque noſtris favere te (quæ tua eſt ſingularis humanitas) non mediocriter. Ago tibi, ampliſſime Juni, habeoque grates gratiſſimas; oroque etiam, ut cui ultro aditum ad amicitiam tuam viſus es offerre, eum virtutes tuas admirantem, omnibus notiſſimas qui rerum veſtrarum non ſunt plane rudes, & credas eſſe tui amantiſſimum, & mutuo amore tuo non penitus indignum. Meæ erunt partes, ſi hoc abs te impetro, omni diligentia efficere, ne te judicii quod de literulis noſtris habuiſti, aut comitatis quam exhibueris, unquam pœniteat. Scripſit ad me Spotsvvodus, eſſe in manibus tuis nonnulla quæ ad illuſtrationem Strabonis pertineant: uterer, ſi modo vellem: paratum enim te omnia πρόφρονι θυμῷ communicare. En igitur ſupplicem me tibi, doctiſſime Juni: mitte, δέομαί σου καὶ λιτανεύω, ſi quid habes hujus generis: & ſimul confide, neminem eſſe mortalium qui aut diſcat libentius ab aliis, aut qui magis ingenue eorum per quos profecerit, nomina profiteatur. Vale

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

& nos ama. Lutetiæ Parisiorum a. d. xv. Kal. Aug. CIↃ IↃ C III.

EPISTOLA CCXCII.

JOSEPHO SCALIGERO.

ET cupienti tecum per literas pluribus agere, & habenti non pauca quæ velim tecum communicata, unicum obstat τὸ νῦν εἶναι, temporis inopia & otii. recens enim ex itinere satis longo reversi, variis curis & occupationibus sic distinemur, ut necessario exspectanda mihi sit alia occasio. Sed non diu exspectabimus. modo enim hinc abit nobilissim⁹ Legatus, qui de suo ad vos celeri reditu spem injecit. Sustinebimus igitur nos, & his literis hoc solum a te, illustrissime virorum, petemus, ut adolescentem hunc tua benevolentia ne putes indignum. Quis sit, & cujas, ex ipso melius scies. ego hoc illi tantum recepi, aditum aliquem ad te epistola hac me ipsi esse patefacturum, cætera ipsum præstare est æquum ut tanto bono ne parum tibi videatur dignus. Hoc etiam addam: post eas quas attulit Legatus, nihil me literarum a te accepisse: itaque an librum nostrum acceperis nondum scio. Scripsit tandem ad me Eremita, & culpam deprecatur, petitque sibi ignosci. Spero equidem nondum conclamatum esse cum adolescentem; sed ad frugem quandoque perventurum. faxit hoc Deus Opt. Max. qui te servet, vir divine, & mihi tuum amorem. Lut. Par. proprid. Kal. Aug. CIↃ IↃ C III. Miseram & ad eruditissimum Heinsium exemplar unum: de quo etiam intellexi nihil, sed neq; de Cyrillo quem Cl. Vulcanio misi: de quo magis sum sollicitus quam de nostris libris: qui si perierint, jactura sane levis. Velim facias me ut intelligam eo fasce quid sit factum. Vale τυμὸν αὔχημα.

EPISTOLA CCXCIII.

EIDEM.

LEgi modo quas ad me sexto Nonas Quintilis Juliani dedisti; quæ etsi magna voluptate me perfuderunt ut a te scriptæ, percepi tamē ex earum lectione non mediocrem dolorem, quod periisse videam librorum fasciculum, quem ante profectionem meam vestrati cuidam typographo tradideram. Erant in eo Historiæ Augu-

Augustæ nobis nuper editæ exemplaria tria Sed horum jactura nõ nimis moveor. nam & mihi facile erit alia mittere, si tu & alii amici quibus ea fuerant destinata, desideraveritis, & opus ipsum scio, non est tanti, ut sui desiderium apud te, possit concitare. De Vulcanii Cyrillo, quem tantis cum difficultatibus nupero emptori extorseram, & cujus caussa graves inimicitias susceperam, quid factum sit jure sum sollicitus. ipsum Vulcanii silentium, ut periisse existimem, me impellit. Sed oro te, si quid spei ejus recipiendi superest, fac me quamprimum ut sciam. Mihi nomen excidit ejus sive Typographi sive Bibliopolæ, cujus fidei & Cyrillum & reliqua commisimus. Is mihi literas a te attulerat: quo fui pronior ad hæc illi committenda. Mitto nunc tibi & quos petis Fastos Siculos, & diu promissum Chrysococci librum. Præses Thuanus etsi tui amantissimus, propter caussas tamen & graves & multas ægre adductus est, ut eum librum isthuc deferri pateretur. tandem amor tui & publicæ utilitatis respectus omnia, quæ in hac deliberatione occurrebant pericula, pervicerunt. Adjeci Proverbiorum Arabicorũ exemplar, ex autographo descriptum uberius multo & correctius. Latinam versionem hactenus describere non licuit. Vbi primum fuerit otium, eam quoque ne desideres præstabo. Nunc ita sumus occupati ut plura non possimus. De Geneva hoc solum dicam, singulari beneficio Dei concessam illi superioribus diebus pacem. Debetur ea laus Helveticæ genti: illi namque omissa quæstione de religione, componendam pacem miro consensu susceperunt: neque ante quam re confecta quieverunt. Scio cum perfidissimo hoste nullam stabilem posse sperari pacem. Sed quid facerent miserrimi Genevenses? quos in summam inopiam redactos ubi videre proceres nostri, per se ruentes conati sunt impellere. scis quid velim. Scripsi ad te Geneva, & iterum simul ac reversus sum ex itinere Lutetiam. Vale. Non. Sext. CIϽ IϽ C III. De notis Dominicani Alcoranicis, quia oblitus sum in epistola, hic accipe. Chartæ sunt paucæ eæque solutæ ac semiputridæ. continentur iis aliquot Scharath versæ, nescio qua fide, certe non ad verbum

bum. legi enim & quædam studiose comparavi. cum molem videas, putes magnam operis partem esse versam. quod non ita est: nam in iis scidis quas nacti sumus, vix tertia pars aut quarta reperitur versa: & quod me deterius habet, series passim interrupta amissione foliorum. Sed auget libri molem textus Arabicus e regione descriptus in multis. Ego & Flesingensis amicus, sive magister meus, constituimus σὺν Θεῷ omnia ἀκριβοῦν, ac referre ad te. Atque utinam interpellare mihi licentius tuas curas fas esset. consulerem te de multis, quę mihi valde magnum negotium facessunt. nam sæpe in verbis non laboro: de mente non constat. adeo ξενίζομεν πρὸς τὸν ἀριθμόν. Ne longe abeam, in Avicenna aliquid opellæ posui, & tamen quam multa sunt in præfatione quæ non satis assequor? quot quantisque auri montibus anteponerem tuam ejus προοιμίου vel dimidiati versionem κατὰ πόδα? porro in his scidis ne γρῦ quidem exstat.

EPISTOLA CCXCIV.

MOLAEIS FRATRIBUS.

GRatum mihi, eruditissimi adolescentes, literas accipere, cum præsertim non inanes sed ζητητικαὶ & πρὸς φιλολογίαν ξυντείνουσαι sint: cujusmodi erat epistola vestra quæ nudius tertius mihi fuit tradita. Quæritis super istis amorum magistri versibus sententiam nostram:

Porrige & ancillæ, quæ pœnas luce pependit
Lusa maritali Gallica veste manus.

Quid si ego vos jubeam ἄλλην δρῦν βαλανίζειν? neque enim ita sumus nos τὰ ἐρωτικὰ δεινοὶ, ut arcana ejus doctrinæ omnia calleamus. scite admodum ac vere ὁ θεῖος Plato in Poetarum interpretatione περὶ τῶν. περὶ ἁμάξαν τοὺς ἁμαξοποιοὺς censuit consulendos: περὶ τῶν κεραμικῶν καὶ τεκτονικῶν τοὺς κεραμέας καὶ τέκτονας. quin igitur potius de amatorio poemate alium in consilium adhibetis? Sed misso joco, non intellectum vobis eum locum poetæ ingeniosissimi, haud miror. nego enim ullam vel tolerabilem sententiam ex edita le-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ta lectione posse, quoquo te vertas, elici. Nos igitur ita scribendũ emendandumque posteriorem versum judicamus:

Tunsa maritali Gallica reste manus.

Jam pulsæ tenebræ, jam lux reddita. omnes, inquit, τοὺς περὶ τὴν ἐρωμένην demerearis officiis oportet: ancillam utique quæ sæpe heræ suæ ac tibi fideliorem quam hero se præbet, dum pensum non explevit, aut nescio quid aliud deliquit, flagellata a marito tuæ dominæ, tenuis alicujus munusculi dono solanda recreandaque a te est. *Gallica* nomen ancillæ est. pro *veste* omnino legendum *reste*: & pro *lusa*, *tunsa*, nisi malis *cæsa*. quoties apud Plautum & alios leges *cædi reste*? quod erat supplicium servile, modo gravius, modo levius: illud grave, cum sublimes columnæ alligabantur & a conservis domini jussu cædebantur; hoc leve, cum jussi manum porrigere, ea solum corporis parte pœnas luebant. Vtriusque generis supplicia apud Comicos & alios veteres non raro occurrunt: possemus super istis multa adtexere. sed & hæc ne nimio plura sint quam oportuerit, vereor. Valete & natalium vestrorum memores παντοίην ἀρετὴν ἀσκεῖτε. Lutet. Par. a. d. xv. Kalend. Septemb. CIϽ IϽ C III.

EPISTOLA CCXCV.

JOSEPHO SCALIGERO.

PErcurrenti mihi nuper Johannis Chrysostomi commentaria in Actus Apostolicos, occurrit non semel aut iterum, sed sæpius vox Μονάδες: quam fateor non intelligere: ideoque ad te adeo, teque oro eam mihi explices. Verba ejus sunt Homilia XI. εἰ πάντες καὶ πᾶσαι τὰ αὐτῶν ἐνταῦθα ἐκένωσαν χρήματα, καὶ χωρία, καὶ κτήματα καὶ οἰκίας, [ἀνδράποδα γὰρ οὐκ ἂν εἴποιμι, οὐδὲ γὰρ τότε τοῦτο ἦν. ἀλλ' ἐλευθέρους ἴσως ἐπέτρεπον γίγνεσθαι.] τάχα ἂν ἑκατὸν μονάδες λιτρῶν χρυσίου συνήχθησαν, μᾶλλον δὲ καὶ δὶς καὶ τρεὶς τοσαῦται. Sequitur: Ἐννόησον γάρ· εἰπέ μοι, ἡ πόλις ἡμῶν εἰς πόσον ὄχλων ἀριθμὸν συντείνει. πόσους βούλεσθε εἶναι Χριστιανούς; βούλεσθε δέκα μονάδας; τὸ δὲ ἄλλο Ἑλλήνων καὶ Ἰουδαίων. πόσαι μονάδες ἂν χρυσίου συνελέγησαν; πόσος δὲ ἀριθμὸς ἐστι πενήτων; οὐκ οἶμαι πλέον μυριάδων πέντε. His locis quid vox μονάδες significet, plane igno-

ignoro. erat facilis emendatio in μυελάδες aut nescio quid aliud; nisi moveremur autoritate codicis Thuanei vetustissimi & prorsus τοῦ ἀγαθοῦ κόμματος. Etiam illa non satis capio quæ de numero τῶν ἑξακισχιλίων philosophatur idem pater Commentariis in epistolam Pauli ad Timotheum II, editionis Comelin. pag. 1676. memini tamen similia quædam legere apud Anastasium Sinaitam. Nam is in quæstionibus vel potius ἀναγωγαῖς θεωρίαις εἰς τὴν ἑξαήμερον, postquam ostendit omnia Dei opera ad sex classes posse referri, addit: Τούτου χάριν ὁ ἑξακισχιλιοστὸς ἀριθμὸς τῆς ἐν τοῖς γράμμασι λεγομένης μονάδος ἐστὶ πάσης ψήφου καὶ ἀριθμοῦ καὶ μονάδων καὶ δυάδων καὶ τριάδων, ἔν τε τοῖς ἐπιγείοις, καὶ μετεώροις κλίσμασι περιεκτικός, πάσης ἀριθμητικῆς ἐπιστήμης καὶ ποσότητος σημαντικὸς ὤν. Ac quoniam cœpi tibi esse molestus, ὦ σεβασμιώτατε doctor meus, amabo dic mihi quid judicii tui sit super Rabbino illo Haccados, unde probat Galatinus, omnia τῆς Χριστιανῆς θρησκείας μυστήρια, maxime autem τὰ περὶ τῆς μεταστοιχειώσεως, atque id genus τερετίσματα fuisse antiquissimis Judæis cognita. Ego rationibus ut existimo non levibus adducor, ut & quæ ex hoc adducuntur, & quæ ex aliquot aliis τοιουτότροπα, credam esse ψευδεπίγραφα, non minus quam τὰ τοῦ Τρισμεγίστου: quæ ab antiquissimo illo Ægyptio esse profecta tum credam, cum τῇ κριτικῇ nuntium remisero. De his si quid sentias, hoc est, quid sentiendum sit, me docueris, cumulum vægrandem prioribus beneficiis tuis, quæ fateor esse maxima, adjeceris. De interpretatione Alcorani quod me monueris, ago tibi gratias maximas. inveni autem disjecta quædam folia, semiputrida & prope ἐξίτηλα. quod utinam opus totum extaret! sed pars maxima periit: paucula enim, ut dixi, inventa sunt folia: quæ tamen alicui futura mihi usui reapse jam sum expertus. Itaque fateor indicinam & μήνυτρον me tibi debere. Enimvero quicquid est in nobis melioris literaturæ, quod scio quam sit exiguum, sed tamen quicquid id est, tibi, magne vir, tibi uni a nobis debetur. Erant alia sexcenta de quibus tecum agerem: sed pudet me τῆς μακρολογίας. Vale igitur & diu vive quam beatissimus, ac me ama. Lutet. Paris. anno Dionysiano ClƆ IƆ CIII. a. d. V. Kal. Sept. Qui has tibi

 reddet,

reddet, nobilis est, literarum amantissimus, quem si rogatu meo benevolentia tua fueris dignatus, & ipsum maximo, & me nõ mediocri affeceris beneficio. Sed & Vassanum Genevensem, qui isthuc brevi venturus est, etiam atque etiam tibi commendo. Mater matrona lectissima, Pithœorum soror, tenuem fortunam cum libertate conscientiæ magnis opibus anteponens, Genevæ ab anno LXXII. habitat, & tres filios ab optimo marito sibi relictos summa cura educavit. nunc eo loci fortunæ ipsius sunt redactæ, ut sublevanda sit potius a liberis, quam oneranda. Itaque si qua honesta conditio offeratur, velim huic adolescenti eam concilies. Iterum vale. Narrabat quidam mihi non ita pridem, incidisse in suas manus Simplicii epistolas, aut nescio quæ alia fragmenta. quæ cum sint adhuc invisa nobis, velim ex te scire, quid ejus rei sit. nam libellum esse editum ille ajebat. Atque hoc impensius quæro, quia illustrem illum locum a te laudatum in divini operis & vere ὑπερφυῶς pag. 345. non memini legere in ipsius Commentariis in Aristotelem, quæ tamen olim non negligenter lectitavimus.

EPISTOLA CCXCVI.

JOHANNI VASSANIO.

QVod me rogasti, ut literis meis ad illustrissimum virum Josephum Scaligerum te ipsi commendarem, scito factum accurate ea epistola, quam amico huic meo tradidi. Itaque optarem si fieri posset ut ipsi adesses, cum ad Scaligerum est venturus. Sed ut hoc non fiat, vereri non debes, quin memor commendationis meæ sit futurus, quotiescunque ad illum accesseris & quandocunque. Non semel aut iterum, sed sæpissime experti scimus eo viro neminem esse alium, qui amicorum preces pluris faciat. Tantum illud vereor, ne raræ isthic conditiones reperiantur quæ possint tibi esse commodæ. hic certo ita difficile invenias, ut nihil supra. Itaque ubi fratrem tuum collocaremus, adhuc invenire non potuimus. quæsivimus tamen, ut & porro quæremus. cupio enim quibus potero cumque rationibus honesta incepta vestra adjuvare, & lectissimæ fœminæ matris vestræ voluntati quod in me erit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

facere satis. Vale mi Vassani. Lutetia Paris. a. d. IV. Kal. Sept. CIↃ IↃ CIII. Velim verbis meis salutem nunties clarissimo viro Paulo Merulæ: meque facias certiorem, sitne adhuc prælo subjectum opus insigne ab eo compositum in Geographia. sic enim accepi, & jam videndi ejus scripti cupiditate ardemus. quid igitur spei sit, fac me ut sciam.

EPISTOLA CCXCVII.

JOSEPHO SCALIGERO.

NArrabo tibi hesterni diei ξυγκυρίαν. rogatus ab amico, adolescente nobili, & literarum amante, literarum aliquid ad te dare: posteaquam epistolam μῆκος ἱκανὸν ἔχουσαν exarassem, eique statim tradidissem: ecce tibi παραχρῆμα, advenit Gallus quidam juvenis cum tuis XII. Kal. Sext. datis. Lætatus sum pleraque eorum quæ mihi mandabas jam esse expedita: nam & Chrysococci διαγραφὰς & Fastos Siculos confido te pridem accepisse ab amplissimo legato Buzenvallo. quanquam velim nisi grave est, id ipsum ex literis tuis cognoscere. ne etiam in hoc fasciculo idem usu nobis veniat, quod in alio ante quatuor ipsos menses isthuc misso, qui an pervenerit unquam in tuas aut Vulcanii manus, scire adhuc non potui. De Dioscoride regiæ bibliothecæ scito sæpius nos cogitasse: & quod præcipis aliquoties tentasse. quod necdum rem confecerimus, duo sunt in caussa: nam & scriptura est ἐξίτηλος ac molestissima: & ex paucis quæ sunt descripta videmur olfecisse singularem imperitiam ejus qui voces Arabicas apposuit. Cum primum erit otium, & morositati βιβλιοτάφου senis litaverimus, dabimus operã ut voluntati tuę fiat satis De Eusebio tuo male narras: sed bene tecum agitur, cum naturam in omnibus aliis rebus expertus matrem indulgentissimam, in istiusmodi sentis novercam. nobis potius hæc ἀμβολιεργία dolenda: qui cupiditate ejus divini operis [ejusmodi sunt omnia tua] incensi, dies omnes hujus moræ pro annis totidem ducimus. De schedis Alcoranicis superiore epistola satis Tu oro ne graveris illi respondere, & nos διεξοδικώτερον docere quæ nescimus. Sed de Simplicio gratiam facio: neque enim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

enim jam dubito, Vindicinum illum, qui de fragmentis a ſe viſis narraverat, vanum fuiſſe & ἀλάζονα. Locus autem cujus in epiſtola mentionem faciebamus, hodie inventus nobis, cum ſecundum commentariũ εἰς τὸν περὶ οὐρανοῦ percurreremus. De rebus Genevenſium nuper ad te ſcripſi paucis verbis τὰ πάντα. Vtinam ſtabilis ſit pax, quam Dei beneficio, & Helvetiorum miniſterio ſunt conſecuti. Etſi non eſt profecto Geneva quod olim fuit: mihi tamen incredibili cuidam voluptati fuit, poſt inſignem adeo caſum, veteres amicos οἱονεὶ ἐξ ᾅδου πυλῶν reduces videre atque amplecti. Multus ibi cum Beza, cum Pinaldo, cum Goulardo de te ſermo: qui non ſemel ſublatis in cœlum manibus Deo Opt. Max. gratias egimus, quod hoc potiſſimum ſeculo contra veritatem obſtinatiſſimo, te voluerit naſci, bonis in exemplum, aliis εἰς ἔλεγχον. Quod vehementer ſum admiratus non tacebo. Venerandus ſenex, Theodorus Beza, cum per longinquitatẽ ætatis factus ſit obliviosus adeo, ut poſt frequentes de novo rege Angliæ ſermones ſubinde me rogaret de Regina, an verum eſſet, quod fama jactaret illam fatis conceſſiſſe: idem tamen in literis viſus nobis is eſſe quem ante annos xx. noveramus. Loquitur Latine, interdum & græce, ut antea: audivimus de hiſtoria veteri diſſerentem e re nata luculentiſſime: ut videretur recens eſſe a lectione Plutarchi & id genus autorum. Jam textus Biblicos, maxime autem Novi Fœderis, in numerato habet. longum ſit omnia perſequi, quæ ſumus in optimo ſene mirati. Vale inluſtriſſime Scaliger, & nos conſtanter ama. Quas ad Buzenvallum ſcripſeras, remitto ecce tibi. Lutet. Par. a. d. III. Kalend. Septem. CIϽ IϽ C III.

EPISTOLA CCXCIIX.

CVNRADO RITTERSHVSIO.

QVas ante annum ſcripſiſſe ais, ſcito, clariſſime Rittershuſi, eas nunquam fuiſſe nobis redditas. quod cum admodum mirarer, quia meas fuiſſe tibi Francofurti traditas ex literis communis amici Scipionis Gentilis didiceram, etiam antequam ſuperiores tuas acciperem, ceſſationis hujus culpam omnem in tabella-

rii

rii fluxam fidem conjiciebam. De illa igitur priore epistola tua quid sit factum is viderit, cujus diligentiæ est a te commissa. Posteriorem ante paucos dies accepi, cum ex Allobrogico itinere domum rediissem. Et literæ & munus a te adjectum gratissima fuerunt. dedi amplissimo Thuano quod fuerat illi missum: qui te salutat peramanter, & φίλου τε ὀλίγου τε muneris nomine gratias agit. Ex eo cognovi posse te sine ipsius offensa, imo etiam cum bona gratia, quod cogitasse scribis exequi, & tua cum ipsius Poematis sacris conjungere. Clarissimo Bongarsio inscriptum ei exemplar nondum dedi: abest enim ab urbe, Regem & aulam comitatus, nec ante xx plus minus dies ad nos videtur rediturus. Scripsi nuper ad præstantissimum virum Scipionem Gentilem: a quo integro jam ferme anno literarum accepi οὐδὲ γρῦ, quod ajunt. scripsissem nihilo tamen minus; nisi & otium defuisset & argumentum. Oro te, plurimam ipsi & amicissimam meis verbis salutem nunties. Velim etiam quid ille, quid tu paretis εἰς τὴν τῶν φιλομαθούντων ὠφέλειαν, ex literis vestris cognoscere: nos quid primum edituri simus nondum constituimus. discendi enim cupiditas a scribendo nos avertit. Vale vir clarissime. Lutetiæ Parisiorum, pridie Kalend. Septemb. anno Christi Dionysiano CIↃ IↃ C III.

EPISTOLA CCXCIX.

DAVIDI HOESCHELIO.

DE Origenis foliis magnas & habeo & ago gratias: etsi inciderunt illa in manus nescio cujus, qui vecturam utriusque fasciculi tui πρὸς ἴσον ὀλίγου δεῖν ἄργυρον Lugduno Parisios æstimavit. nam qui Lugduni recipit literas vestras, sæpius oblatam a me pecuniam pro vectura accipere nunquam voluit. at quæ inde ad nos afferuntur per equos dispositos, interdum πρὸς ἰσόσταθμον ἄργυρον væneunt: quod fere accidit, cum alias in Photii aliquot foliis, tum nuper in istis. Sed mandavi amicis Lugdunensibus, ut alia via tuos ad me fasciculos, præsertim si fuerint grandiores, mittant. Nondum contigerat mihi, ut ejus scriptoris Græce quidquam legerem: quo majore cum voluptate tuas schedas statim devoravi. Inveni

pauca,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

pauca, quæ vel tuam vel meam operam desiderarent: quædam ab operis peccata, de quibus moniturum te non dubito. Heraclidis περὶ ἄπνου apud veteres in magna fuit fama, ut olim notare meminimus ad præfationem Diogenis Laertii, qui libri ejus meminit. De Procopio integrum jam mihi non est, ut hoc mercatu voluntati tuæ morem geram: tuas enim multo post accepi, quum nostrates mercatores sua φορτία Francofurdum curaverant. Adde, quod si notas scripturi sumus, vellem eas posse simul cum libro mitti. Cæterum paratum est exemplar, & si ita vis, ad Argentinenses nundinas mittetur. Notas ad Legationum excerpta, obrutus curis a reditu meo non absolvi. misi nuper οἱονεὶ γεῦμά τι: quod an acceperis, velim scire. Sic est, ut ais, excuditur hic Origenes: at noli putare ad ornandum opus tuum aliquod inde tibi esse sperandum præsidium. Ὀνειροκριτικὸν a Rigaltio impetrabo tibi hodie, aut aliunde faxo habeas. Liturgiarum exemplaria Græca difficillime hic inveniuntur. sed attendendum erit ad occasionem. De privilegio sic accipe: cum ea de re amplissimum Thuanum convenissem, respondit: auctorem se tibi esse, ut aliud denuo impetrares, in quo libri omnes continerentur, de quibus quandocunque edendis cogitas. Mitte igitur ad nos indiculum, & rem factam confide. Vale amicissime vir. Lutetiæ Parisiorum prid. Kal. Sept. CIƆ IƆ CIII. His scriptis Rigaltium vidi, qui se curaturum isthuc unum exemplar promisit.

EPISTOLA CCC.

JOSEPHO SCALIGERO.

De Augusta Historia quæ dictavit amor in nos tuus, legi pene invitis, certe verecundis oculis. eo quidem magis, quod subiit animum metuere, ne superioribus meis aliquid ejusmodi exegisse tibi videar: quod ne in animum velis inducere, per ego te omnes Musas oro. Sed habui justam caussam, cur de clarissimi Vulcanii libro essem sollicitus, quem totius reipublicæ literariæ intererat incolumem isthuc pervenisse. Quod ita accidisse lubentissime ex ipsius literis cognovi. nec minus jucundum, quod traditum amplissi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

plissimo Legato fasciculum recepisti. Equidem præcipuam soleo voluptatem capere, quotiescunque aliquid ex animi tui sententia tibi evenisse intelligo. Gaudeo igitur mirum in modum τῶν Περσικῶν κανονίων, quæ desideraveras tamdiu, potitum esse te tandem aliquando. Vtinam detur mihi aliqua alia facultas voluntati tuæ & nobilissimis studiis inserviendi. Tuus is erit labor tantum, ut imperes: ego quicquid jusseris sedulus exequar. Itaque de vocabulis Arabicis τῆς ἰατρικῆς ὕλης ne dubita futurum iri σὺν Θεῷ εἰπεῖν quod postulas. Sed moram feras oportet paullo fortasse diuturniorem. idque multas ob caussas, quas facile tibi conjectura assequi. Scito pridem tentatum id ipsum a nobis: verũ præ rei difficultate parum hactenus promovisse: cum judicaremus oleum & operam nobis peritura. nam aut fallimur aut valde erat τῆς ἰατρικῆς imperitus, qui illa vocabula appinxit. Verum hoc tu melius, vel potius, solus bene. De schedis Alcoranicis scripsi nuper, & scribam alias, uti spero, plura. nunc mitto tibi vocabula quædam mihi oblata, ut illa explicarem, quod cum opis nostræ non sit (multa enim ex illis ignoramus,) peto a te doceas me, & opera eadem, cum amicum illum meum, qui & te veneratur & me amat, tum me veterem discipulum tuum hoc insigni afficias beneficio. Sunt penes me Hebraicæ quædam inscriptiones, quas si facis tanti mittam. Vale. Lut. Par. Eid. Sept. CIϽ IϽ C III.

EPISTOLA CCCI.

BONAVENTVRAE VVLCANIO.

Quod de reddito tibi, clarissime Vulcani, libro tuo fieri certior optavi, nolim in eam partem interpreteris, quasi ego gratiarum actionem aliquam a te exspectarim. Debui hoc officium tibi, viro de literis adeo insigniter merito merentique; debui & literis ipsis, quas promovere instar triumphi mihi est, eritque porro semper ζῶντί τε κἀπὶ χθονὶ δερκομένῳ. Quare noli de moribus meis adeo male existimare, ut ὑπὸ ψυχρᾶς οὕτω φιλοτιμίας ἁλῶναι ἡμᾶς in animum inducas tuum. Sed expertus μυριάκις sublestam hominum fidem, jure de re tam chara tibi mihique fui sollicitus. Sed bene, quod

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

omnia tuto ſunt iſthuc delata. Nunc tuæ erunt partes, vir doctiſſime, ut quamprimum cæteris immortalibus tuis in rempublicam literariam meritis cumulum hunc addas, & preſſum tamdiu Patrē illum manu tandem mittas. Ναὶ δέομαί σου ἀπάντων καὶ ἀντιβολῶ καὶ λιτανεύω. De foliis miſſis, ago magnas gratias. Deum immortalem, quanta cum voluptate præclarum illud Cyrilli prooemium legimus! Vtinam ita hodie ſentirent iſti, qui nihil niſi Cyrillos & Chryſoſtomos crepant. Verum illi ὄναιντο τῆς ἰσχυρογνωμοσύνης. Tu perge, per Deum, in hoc potiſſimum genere ſcriptorum induſtriam tuam occupare. Procopium quoque brevi ut abſolvas oro te. dignus plane liber tua opera. Vale & me ama æternum tuum. Doctiſſimo Heinſio ſalutem velim a me nunties. Lutet. Pariſ. Eid. Sept. anno τοῦ σωτῆρος vulgari. CIϽ IϽ C III.

EPISTOLA CCCII.

FRIDERICO LINDENBROGIO.

AMicus quidam meus, ſingularis vir probitatis & pietatis, cujus cauſa fortunas ſuas omnes amiſit in Lotharingia, homo & natalium & facultatum honeſtarum: is igitur rogavit me, ut ſibi de conditione aliqua proſpicerem, ubi miniſterio non prorſus vili occupari cum aliquo commodo ſuo poſſet. recepi cum amicis ea de re acturum me, & pro virili operam daturum, ut illi aliquis alicubi pateat locus. Ea propter conſtitueram ad ampliſſimum Calignonem adire, ut egenum hominem, ſed fidei plenum, ipſi commendarem. Cum autem per negotia non licuerit iſthuc venire, famulum ad te miſi, qui rem omnem tibi aperiet. Oro autem te, ſi potes aliquid hujus cauſa, velis & illum & me æterno beneficio tibi devincire. in primis autem illud, ut meis verbis hoc ipſum τὸν πάνυ Calignonem roges. Vale XVI. Kal. Octobr. CIϽ IϽ CIII.

EPISTOLA CCCIII.

JACOBO AVGVSTO THVANO.

AMpliſſime Domine, exſpectatam diu lucubrationem tuam hodie neſcio an miſſu tuo, beneficio certe eruditiſſimi Rigaltii vidi, & aviditate magna ſtatim percucurri. Qui ſum aliquando in meis

meis nugis expertus, hujusmodi præcentiones quam ſint moleſtæ, gratulor tibi, quod hac cura ſis defunctus. ſed non puto ultimam adhuc manum ei ſcripto luculentisſimo eſſe adhibitam. Narrabat enim Rigaltius, in animo eſſe tibi copiam illius nobis per aliquot dies facere: quod etſi neceſſarium non putamus nos, qui beatisſimi nobis videremur, ſi noſtra omnia ad exactisſimi judicii tui obruſſam poſſemus exigere: ſi tamen ita lubet, dabimus ſedulo operam, ut noſtram de ſingulis ſententiam exponamus: atque adeo περιεργίᾳ fortaſſean iſta in re peccabimus. Unum interea, amplisſime vir, pro mea in te pietate, ne dicam officio, tacere nequeo: etiam atque etiam diligenter videndum tibi, ne benevola adeo immerentis mei commemoratione certorum hominum ſermonibus occaſionem præbeas: qui ut ſunt hodierna plerorumque ingenia, optima quæque & admiratione dignisſima traducere quoquo modo in deliciis habent. Equidem ſcio hoc tanto honore plane indignam tenuitatem ingenii, cujus ſum ipſe mihi conſcius. ſed ut maxime ii eſſemus quos tuus amor nos eſſe fingit, cauſſa tamen, ut ſcis, non deerit, cur multi factam noſtri mentionem tam illuſtri loco, ſecius ſint interpretaturi. Quare te iterum oro atque obteſtor, nolis committere, ut amor quo nos pro tua bonitate proſequeris, divino operi frigus aliquod conciliet: quod non tu vehementius optas quam nos in publicum prodire omnibus acceptisſimum. Vale. Lutetiæ Pariſiorum a.d. IX. Kalend. Oct. anno τοῦ σωτῆρος Dionyſiano CIƆ IƆ CIII.

EPISTOLA CCCIV.

EIDEM.

AMplisſime Domine, de Avicenna, quando ita κέκρικας, age, mos geratur voluntati tuæ. Ego, quod poſſum, animo gratus, τοῦ λοιποῦ debitorem tibi delegabo, qui non metus eſt ne decoquat, aut rationes conturbet. Deum dico Opt. Max. cujus naturam nulla peræque re ac τῷ εὖ ποιεῖν poſſe mortales imitari conſtat inter ſapientes. Quantum utilitatis ſtudiis cœptiſque noſtris tuum hoc munus ſit allaturum, non ſcio: vix enim adhuc eas literas deguſtavimus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

vimus. Quod tamen apud te liceat, si conatibus adfuerit ille quo sine nil alti mens inchoat, his præsidiis subnixi ea videmur posse præstare, quæ ab hoc literatorum vulgo non possint expectari. sed tardat vota nostra institutum opus, ad cujus finem totis ingenii viribus vehor. De libello Josephi Scaligeri idem quod tu ego quoque conjiciebam, cum primum de eo accepi ab illustrissimo Principe. verum ille rogatus a me sexies septies, esset ne typis editus liber quem narrabat, constanter affirmavit esse. cum sollicitus quærerem, accepisset illum an speraret: (nam initio missum forte sibi, non acceptum, dixerat) ille ad hæc verba, ego vero, inquit, accepi, legi, habeo. cum quæsissem, haberet ne inter viatorias sarcinas, negavit: sed domi reliquisse in bibliotheca sua. Quare de hoc nullum jam potest esse dubium. Quid cum Rege sit actum super libro mittendo, nondum habeo compertum. codex penes nos est: nec insciis nobis negotium potest transigi. Iveram hesterna die apud Principem Hessum & officii caussa, & ut quid sit actum rescirem. cubiculum ingressus inveni ludentem alea: & quia πανημέριος dicebatur lusurus, ἄψορρος ποτὶ δῶμα pedem retuli. Accepi diutius moraturum illum in hac aula: nec puto esse caussæ cur de rustico urbanus fiat. Equidem sic existimo, rectam mentem ὁμιλίαις οὐ χαλαῖς facilius posse corrumpi, quam ut unius exemplo assuescant multi suum pretium virtuti & eruditioni ponere. Vale vir amplissime. Lutetiæ Parisiorum a. d. IX. Kalendar. Octob. CIϽ IϽ CIII.

EPISTOLA CCCV.

EIDEM.

AMplissime vir, scriptum tuum ad eruditissimum Fabrum in suburbano prætorio adhuc rusticantem curavi perferendum. Literas etiam ad eum dedi, quibus illum moneo de eo quod fieri voluisti apud τὸν δεῖνα Episcopum. non dubito fore ei curæ ut ex voluntate tua res geratur. si modo, quod non puto, ἐνδημεῖ τὸ νῦν εἶναι ὁ περιβόητος ἀνὴρ ἐκεῖνος. Puto narrasse tibi doctissimum Rigaltium sermonem, quem super tuo opere nuper cum eodem illo præ-

præsule habui. nam cum perbella se obtulisset occasio, dixi illi, meminisse me audire a te aliquando, hærere etiamnum memoriæ tuæ infixa, quæ de concordia Ecclesiæ in Galliis ambo olim una locuti essetis: teque dicere solitum, si qua operis tui pars unquam esset publicanda, præfationis tuæ non aliud argumentum futurum, quam ut pium hoc tuum votum palam faceres. Probavit hoc Episcopus: qui non obscure significavit, magni se honoris loco ducturum, si quid forte harum rerum sibi abs te communicaretur. Quare consilium quod sponte tua pridem cepisti laudo: teque oro, sive ille adest, sive abest, rem tamen non negligas. non dubium est invidiæ levandæ, οἷοι νῦν βροτοί εἰσιν, non inefficax telum futurum tanti viri nomẽ. Libros Francofordo allatos vidi, sed semel & paucos. non enim licet nobis nisi raro exire per διαῤῥοίαν, qua mensem fere integrum domi continemur. id nisi fuisset, hospitem omnino me habuisses. Tuum reditum eo cupidius exspecto, quod confido in tuo Museo me visurum aliquot libros, qui alibi nondum mihi reperti. Dionysius Gothofredus scripsit ad me, se magna cupiditate patriam repetere cogitantem, mirifice conturbatum esse, cum in eandem urbem Jesuitas brevi admissum iri intellexit. petere igitur a me consilium. Respondi igitur, de Loyolitis nihil mihi adhuc constare: consilium non a me sed a se ipso peteret, qui suum illic, ubi nunc degit, statum unus optime nosset: me cum ante aliquot annos in simili deliberatione versarer, tandem decrevisse ἕπεσθαι τῷ Θεῷ: nec dum consilii pœnitere: cæterum τὰ μέλλοντα in unius manu & notitia esse qui solus πρόσω καὶ ὀπίσσω τὰ πάνθ' ὁρᾷ. Vale amplissime D. Lut. Paris. III. Non. Oct. anno salutis Dion. CIↃIↃCIII.

EPISTOLA CCCVI.

EIDEM

AMplissime Præses, εὐαγγέλιον narro tibi: Avicennam Arabice loquentẽ brevi habebimus. tu inquam habebis & frueris: ego, si per te licet, utar, & occasionem τοῦ ἀραβίζειν plane divinitus oblatam nobis non dimittam. Quanquam sumus occupatissimi, constitui-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſtituimus tamen omnia temporum ſucciſiva per hanc hiemem ei ſtudio impendere. experti enim non ſemel jam ſumus, quantum ea re conatus in literis noſtri poſſent adjuvari. En vero tibi recentium librorum indicem, nunc ipſum mihi allatum a Drovardo. percurri leviter: nec multa ad guſtum meum inveni. πολεμικὰ pleraque omnia, & diſſidiis noſtris fovendis nata. Ergo finis malorum nullus? per iſtos quidem πάντα ἔναλλα γενήσονται prius quam turbatæ res componantur. Agnovi ibi nuperum Arnaldi contra Loyolitas libellum. fallor, an aliquid magnus Scaliger ad editionem ejus verſionis contulit? Videbimus cum liber venerit. Meminiſti vero dixiſſe me nuper tibi cum iſthic eſſem, non ſatis capere me Pannoniæ deſcriptionem, quæ VII libri initio habetur. Sperabam poſſe omnia facile ex Bonfinii comparatione intelligi: ſed non memineram Bonfinium cum magna parte bibliothecæ noſtræ in Arecomicis Volcis adhuc eſſe. Qui igitur præſidio ejus libri deſtitututus, λύειν τὰς ἀπορίας non potui, paucula de quibus dubito huic chartæ illevi. folii XXVIII priore facie *Mauromorusios* montes alibi legere non memini. ibidem, *Arrabo* Ptolemæo ſemper Ναῤῥαβών. cur mutemus? nam in XI Srabonis Ἀῤῥαβὼν κάτω τοῦ Καυκάσου ῥέων alius eſt. *Mamorisus* videtur ejuſdem folii poſtica in facie *Marusius* dici. cogitandum igitur. fol. XXX. pro *sui*, ſcripſimus *omnes circa ipsum*. diſplicebit fortaſſe ἑλληνισμός. ſed ita Suetonius amat loqui. fol. XXXII. in averſa pagina totum locum de vectigalibus ſalinarum non aſſequor. Hæc ſunt de quibus cenſui ad te referendum. In cæteris, ſi quid forte occurreret, uſi ſumus eo jure quod tuus amor nobis conceſſit. Legatum Helvetium virum ampliſſimum tuique ſtudioſiſſimum, atque ut ipſe loquitur, obſervantiſſimum, ſemel vidi. multa ille de tua valetudine nos ſtatim percontatus, ſalutem ſuis verbis quam officioſiſſimam tibi a nobis mandavit nunciari. Vale ampliſſime domine, & nos ama. Erudiſſimum Rigaltium jubeo ſalvere & ſerio ὀνειροπολεῖν. a. d. IV. Eid. Octob.

EPISTOLA CCCVII.

CAROLO LABBAEO.

QVod epiſtolæ tuæ ante aliquot menſes acceptæ nondum reſponderim, eruditisſime Labbæe, morbus primo fuit in cauſa, deinde iter, in quo plures fuimus menſes: poſtremo ἐγκύκλιοι iſtæ occupationes, quæ nos asſidue hic enecant. ut ſæpe mihi optare in mentem venerit, eveniret tale aliquid, quod me in negotioſa hac otioſorum matre ἐμπαροικεῖν non ſineret. non enim nobis vivimus, ſed aliis: qui nullo ſtudiorum noſtrorum reſpectu, tempus omne ſic nobis ſuffurantur, ut ſuccisivas horas non multas habeamus, quas curis melioribus impendamus. Quod ſi ſtudere nobis vivere eſt, ut profecto eſt, cogita quantam quotidie faciamus vitæ jacturam: qui & matutini & pomeridiani temporis meliorem partem cogamur perdere miſerrime. ſed hæc mitto: οὐ γάρ τις πρῆξις κρυεροῖο γόοιο. Tu, mi Labbæe, fraterq; tuus feliciores, qui ut accepi hodie a charisſimo Puteano, inſtitutum Gloſſariorum opus ad umbilicum jam perduxiſtis. Macte eſtote hac diligentia & φιλοπονίᾳ. Aveo, ſi quis alius, exactum & publicatum opus videre. Sed tamen illud occinere non deſino, σπεῦδετε βραδέως. Plane eximia provincia eſt quam ſuſcepiſtis: verum ejuſmodi, opinor, quæ properanter adminiſtrari nolit. quid enim latius fuſum eo argumento? Video enim vos non ſegniter & ἀφοσιώσεως χάριν ea cura velle defungi: quod conſilium etiam atque etiam vehementer laudamus. De Iſidoro, quæ communicaſti, perplacent. nos cum olim cum auctorem percurreremus, pauca ad orã codicis noſtri adnotavimus vere ὁδοῦ πάρεργον: quæ non dubitamus vobis eſſe animadverſa. Eſt quidem is ſcriptor neceſſarius potius quam doctus: ſed non male de literis fueritis meriti, imo vero ut judicium noſtrum eſt, quam optime, ſi illum opera veſtra fueritis dignati. De oratione εἰς τὰ βάϊα magnas habeo gratias. Legi, ſed quædam ſuperant adhuc excerpenda. excerpam, & ſtatim remittam. Vale & meis utere, ſi quid eſt quod velis. Amplisſimo patri & fratri multam ſalutem. Lutetiæ Pariſ. Eidib. Oct. anno τοῦ Σωτῆρος Dionyſiano

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

no CIↃ IↃ C III. Photio cum usus fueris, ipse lubens utar.

EPISTOLA CCCIIX.

ANDREAE SCHOTTO.

PEr mihi gratus fuit, vir præstantiss. anagnostæ tui adventus. quanquam longe gratius futurum erat, si venisses ipse, & tui amplectendi copiam fecisses. Quid vester ordo de Gallia sit meritus, aut quæ sint vulgo hic hominum de isto judicia, non laboro: hoc tibi omni asseveratione affirmo, & te & tui similes, qui μουσικὴν σπάρταν, ἣν ἐλάχετε, κοσμεῖτε, omnibus bonis venerationi esse. Equidem ubi primum tua scripta juvenis olim legi, de singulari morum probitate quæ in te est, eam opinionem concepi, quæ postea multorum sermonibus est confirmata. Itaque licet nulla mihi dum notitia esset tui, nisi quam lectio tuorum scriptorum mihi conciliaverat, jam ex illo tamen te amabam, & magni faciebam: quid censes nunc, cum de tuo in nos affectu benevolo certi sumus? Magnam igitur voluptatem ex adventu cepissem tuo, si ita res tulissent tuæ. verum istud quidem θεοῦ ἐν γούνασι κεῖται. De munusculis vero, quæ misisti, magnas tibi ago gratias. Etsi accidit mihi sane quam incommode, ut Senecæ codex iste eo tempore mihi concederetur beneficio tuo utendus, quo eram ὅλος καὶ πᾶς curis diversi generis occupatus. Vnde factum, ut Tantalo similis delicias mihi appositas viderem, non gustarem. Nisi quod paucula quædam sublegi, velut canis e Nilo. Repetenti tamen librum Anagnostæ tuo lubens reddidi, ne rem alienam invito domino contrectasse dici possem: quod longe abest a moribus meis. Vellem, si fieri posset, paullo longiorem usuram ejus codicis impetrare a τοῦ μακαρείτου heredibus: quod te facturum aut nunc aut quando erit commodum, spero: sin alia mens illis, tibi tamen illibata παρ' ἡμῖν ἀποκείσεται beneficij hujus gratia. Nunnesij viri doctiss. scripta hic posse edi tecum opto: & si quid ponderis in commendatione nostra futurum, scito eam rem, vel tua gratia, fore nobis curæ: aut potius jam fuisse. Nam heri bibliopolas nostros, quod raro facio, adii ob id ipsum, si quem forte invenirē qui voluntati tuæ faceret

satis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſatis. offendi adhuc neminem: ſed nondum ſpem omnem abjeci. hoc facile video, prenſandos fore illos nobis paullo diutius. De Plethone item curabitur a nobis diligenter. eo quidem impenſius, quod habemus nonnulla illius nondum quod ſciam edita. Miſit enim ad me ex Italia Anglus quidam ante annos aliquot Diatribam non indoctam Plethonis in primos Strabonis libros. Habeo etiam penes me libellum hoc indice: Πλήθωνος περὶ Θεσσαλίας. Sed liber eſt ψευδεπίγραφος. Strabonis enim eſt tota illa deſcriptio, non Plethonis. Videor mihi in Regis bibliotheca nonnulla ejuſdem vidiſſe ἀνέκδοτα. Quod ſi editorem invenero, omnia colligam, & in unum corpus congeram. Vale, vir doctiſſ. & nos amare perge. Lut. Par. anno τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ Dionyſiano CIϽ IϽ CIII. a. d. XV. Kal. Novembr.

EPISTOLA CCCIX.

JOSEPHO SCALIGERO.

ILluſtriſſime vir, quas ad me XIII. Kal. Oct. dediſti, eas accepi nudius tertius; illas nondum, quibus περὶ μονάδος καὶ τοῦ ἑξακισχιλιοστοῦ ἀριθμοῦ diſſeruiſſe ais. Opto illi adoleſcenti cui eas tradidiſti fauſta omnia, & celerem in hanc urbem adventum: ne mihi tuæ amicitiæ tam precioſum cimelium diutius ſit exſpectandum. Ipſe an acceperis noviſſimas mearum, cupio vehementer ſcire: eas dico quas ſcripſi ſtatim lecta epiſtola illa tua, qua de Hiſtoria Auguſta ſcribebas. Scripſi tum & ad clariſſimum Vulcanium: miſi etiam tibi ſylvam quandam vocabulorum Arabicorum, de quibus erudiri a te cupiebam. Quare ſi eæ literæ tibi ſunt redditæ, obteſtor benignitatem tuam, ne moleſtiam docendi me velis defugere, nec te pœniteat facilitatis & χρηστότητος, quam hactenus ſum in te expertus. Scito autem, in eo nunc noſtram occupari induſtriam, ut divinum opus tuum de emendatione temporum poſſimus tandem intelligere. Jam in eo conatu menſes aliquot impendimus, & multum ſudavimus. quæris quid profecerim? multum ſane, ſed illud eximium, quod accurata tuorum, & parentis tui ſcriptorum lectione, mea & ſimilium mei ſcripta diſco κατ᾽ ἀξίαν æſtimare. Narro tibi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

quod res est: lectione ejus operis ita me perculsti, ut constituerim, cum bono Deo, non ante quiescere, quam ea mihi comparaverim præsidia, quæ ad intelligentiam tuarum demonstrationum sunt necessaria. nam ubi melius succisiva mea tempora locem? quid possum discere, cujus utilitas latius pateat? quid jucundius, quid nobilius earum rerum cognitione? atqui non desunt qui urgeant, ut in aliis potius operam ponam, & nescio quas nugas veteres meas edi a nobis cupiant: sed quia tanta fuit studiorum meorum infelicitas, ut quæ puer scire debueram, ea nunc prope seni sint discenda, enitar, si potero, emendare quod peccatum est. Operarum in tuo illo aureo libro παροράματα alicujus momenti observavi: de quibus per otium alias ad te scribam. Legi etiam Temporarii & Laureti Chronologias. de quibus si isthic essem, tuum judicium lubentissime cognoscerem. nobis nullæ hic judicandi partes: nisi quod Temporiarum βεκκεσεληνίζειν & tuis plumis dissimulanter se ornare, fero admodum impatienter. De Laureto quid dicemus, qui LXX. anteponit Hebraicæ veritati? hæc feres tu, magne censor, neque notam appones? O si mihi aliquando contingat quod opto! De summatis epistola, miratus sum famam etiam ad te pervenisse, in quo vere possum affirmare, nullum meam esse culpam, qui ne tuas quidem, quas longe pluris facio, cuiquam solitus sum ostendere. sed quas tibi gratias, δαιμόνιε ἀνδρῶν, præ tam salutari consilio referam? nam quæ scribis ea nobis quoque suboleverant. quis autem ille quē designas? an conjectura sum assecutus? qui de illo docto viro accipio, quem non ignoras Chrysostomi editionem meditari. quisquis ille sit, χαιρέτω. ne dici quidem potest quam opportuna fuerit tua admonitio. Merito igitur pridem ego te parentis loco veneror. Venio ad Arabica studia, quæ mihi jam tecum futura, si cœptis faverit Numen, communia. verum ita, ut cum annos multos ei curæ impendero, vix tandem sim dignus futurus te magistro. nunc quidem ἐν τοῖς σελίνοις ἔτι ἐσμέν. nam errorem tuum multum risi nuper, cum tu me τελέως ἀραβίζειν argumento scripturæ divinabas. non enim memineras eam esse manum juvenis o-

mnium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

mnium quos vidi optimi & integerrimi Hadriani Flesingensis, qui tanta diligentia in Arabico Avicenna & paucis aliis libris est versatus, ut profectum illius mirari satis nequeam. Is adolescens probissimus & omni laude cumulatissimus, tanta modestia est præditus, ut nullo hortatu, nullis precibus meis impelli potuerit, ut ad te scriberet. neque enim aliter te veneratur quam ut δαίμονα quendam inter mortales versantem. Cum hoc egi, ut ad bibliothecam iret, & vocabula Dioscoridi adscripta describeret. quod & confectum jam esset, nisi repentinus quidam casus ante triduum pene illum nobis, quod Deus avertat, eripuisset. Fueramus una totum diem: sub vesperam cum domum repetiisset, invenit in vicina domo quosdam pestilentia fuisse extinctos: duos in hospitio suo ægrotare. hoc ego nunc ipsum didici eo narrante. Venit enim ad me, ut cessationem suam excusaret. quanquam omnia ab eo descripta, sed in liturariis, ut alius vix queat legere. Liber Regius neque perfectus est, neque recte colligatus. chartæ enim, sive membranarum τὰ τετράδια præpostero ordine collocata. quo nomine difficilior est collatio. Subjeci paucula, ex quibus facile erit tibi de cæteris facere conjecturam. Vale, inlustrissime Scaliger, & me quod facis ama. Amplissimum Legatum Buzenvalium, clarissimū Vulcanium, & τὸν θαυμάσιον Heinsium, salvere jubeo, & plurimum valere. Lut. Par. XIII. Kalend. Novembr. anno τοῦ σωτῆρος Dionysiano. CIↃ IↃ C III.

שאטרך	Lepidium.	ארן אלפאר	Auricula maris.
אלכניכג	Ranunculus.	שגרה אלניל	Isatis.
שקאיק	Anemone.	אצל אלסוס	Glycorriza.
נוע אכר אלשקאיק	Argemone.	סוס	γλυκύῤῥιζα
ארן אלפאר כירי	Anagallis.	שגרת אלזופא	Hyssopus.
לבלאב אלשגרה וברי		באראורד	Spina alba.
אבר אלמסאכין	Hedera.	קיסוס	Abrotanum.
ערוק אלצבאעין	Chelidonium	אכינוס	Acinus.
רומי	Othonna.	סראב	Ruta.
Ita passim: opinor, cum in Oriente voces Græcæ aut Latinæ usurpabantur.		אלקרמן	Coccus baphicus.
		מחרות	Silphium.
		שונין שונין	Melanthium.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Cætera quæ non explebunt ſcio tuam ſitim, proximis literis manu Hadriani mei. Audio parari iſtic Lexici Arabici Raphelengiani editionem: quod an ita ſit, & omnino an aliquid in eo genere literarum iſthinc ſperandum ſit, oro te ſignifica. Sed ante omnia de Euſebio tuo, quæ res, quæ ſpes ſit reliqua. nam quamdiu κεχηνότες exſpectabimus? Editor Aquitanus antagoniſta tuus (εἰρήσθω γὰρ ὅ͏ὕτως) aliquot millia Mss Euſebiorum congerit, & eorum diurna nocturna collatione ſuis perſuaſit unum ſe ſapere. non rides?

EPISTOLA CCCX.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

AMpliſſime Præſes, quod vales, gratiſſimus mihi nuntius eſt. Deumque oro, præſtet tibi firmam valetudinem, & annos Neſtoreos duit. Novi quod ad te ſcribam habeo nihil, præter hoc unũ. Illuſtriſſimum Landgravium cum a rege multa de te cognoviſſet, itemque ab aliis, ægerrimo animo tuliſſe, quod te inſalutato cogeretur hinc diſcedere. Sed eum repentina calamitas domum revocavit. cogitantem enim diutius hic morari, atque hinc Britanniam petere & Belgium, nuntius de uxoris obitu ſententiam coegit mutare. Statim enim audito morbo illius graviore equum aſcendit, vix Rege ſalutato, ut mihi poſtea dictum eſt. nam ego illum non conveni a reditu e Bibliotheca. ſed narravit mihi nobilis Anglus, qui abſente Anglico legato res heic agebat Reginæ, multa ſe ab eo audiviſſe de ſuo tui videndi deſiderio. Cum nuper ad te literas dedi, jam ille in urbe non erat, itaque ſera erat tua conſalutatio. Hoc habui unum quod ad te ſcriberem: quæ tecum garriam, ubi adveneris, multa. Veni igitur, ampliſſime Domine, quam primum. equidem in eremo verſari mihi videor. ita ſolus ſum, quoties abs te diutius abſum. Scripſi raptim. pridie Nonas Nov. CIↃ. IↃCIII.

EPISTOLA CCCXI.

DANIELI HEINSIO.

QUæ in Theocritum ſcripſiſti, doctiſſ. Heinſi, hodie vidi. nam cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

cum in tuum librum casu incidissem, arreptum statim devoravi. Non ego is sum, qui præter animi sententiam solitus sim cuiquam ancillari. Sed me profecto tuum illum libellum legentem admiratio incessebat, cum ætatem præsertim tuam cogitarem. O perge, magne juvenis, & literarum spes altera, quo cœpisti pede. nam quid sperari a te viro, nedum sene, queat, facile iis æstimare, qui eximiā eruditionem, quæ in iis quæ edidisti hactenus apparet, non possunt satis mirari. Quod autem operis partem nomini meo volueris inscribere, hoc est immortalitate me donare, agerem tibi, ingeniosissime Heinsi, gratias pro tanto beneficio, si verba supperent, ὧν ὑπῆρξας, ἄξια. Quamobrem τὸ μὲν διὰ λόγου χάριν σοι ὁμολογεῖν, παρήσω: verum illud a te contendam, ut confidas paratissimum me esse, πρὸς τὸ ἔργῳ ἀμείβεσθαι τὴν χάριν, εἴ πις ποτ' ἄρα τοιοῦτος συμβαίη καιρὸς, ut tu opera mea uti velis. Interea quod unum possū, illud faciam assidue, ut pro studiorum tuorum εὐροίᾳ Deum orem, utque incepta omnia tua benignus semper secundet. Scripsi hæc μαλακῶς ἔχων ἐκ τῆς ἀσθενείας· cum melius habebo, uberius ad te scribam. Vale. Lut. Par. VI. Eid. Nov. anno τοῦ σωτῆρος Dionysiano CIↃ IↃC III.

EPISTOLA CCCXII.

JOSEPHO SCALIGERO.

HAbebam quæ ad te scriberem multa. Sed admonet me silentiū tuum, ut occupationibus tuis, parcius obstrepam. Tertius hic mensis est, ex quo binas a te solū accepi, etsi plures a te scio scriptas. nam illas τριποθήτους περὶ τοῦ ἑξακισχιλιοστοῦ ἀριθμοῦ scito necdū mihi fuisse redditas: quas tamen non periisse, paratus sum etiam in hac fortunæ mediocritate ἰσοστασίῳ χρυσῷ redimere. Meæ si parem fortunam sunt expertæ, aliquot horarum jacturam lucrifecisti. erant enim pleræque omnes ζητητικαὶ, & Platonis verbo μαιευτικαί. Illud doleo, si ita sit, simul chartas Dioscoridis periisse, quarum habendi desiderium in te fuisse magnum, non unæ tuarum indicium fecerunt. Exspecto igitur quid sis ad omnes meas rescripturus. Scripsi nuper & ad doctissimum Heinsium, simul ac in manus meas ejus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Theocritus incidisset. Exaravi ista raptim ἐκ τριμήνου διαῤῥοίας ἀσθενῶν. Deus te servet, magne vir, & nobis amorem tuum. Lut. Par. VI. Kalend. Decemb, CIↃ IↃCIII.

EPISTOLA CCCXIII.

DAVIDI HOESCHELIO.

ACcepi, vir clarissime, & quos via Francofordiensi, & quos Lugdunensi misisti fasciculos. Sperabam me quas flagitas Notas citius missurum, quam sim facturus. neque hæc mea culpa: sed valetudinis, quæ tertium amplius mensem sic affecta est, ut a severioribus studiis, & intentiore meditatione abstinendum mihi sit necessario. Sub anni principium ictero molestissimo δίμηνον fere χρόνον laboravimus: nunc cū διαῤῥοίᾳ nobis res est contumacissima, quam hactenus sistere αἱ παρὰ τῶν ἰατρῶν βοήθειαι nō quiverunt. Sed jubent illi bono esse animo: & jam cum literis in gratiam incipimus redire. Itaque tertius hic dies est, cum Persii editionem adornare σὺν θεῷ εἰπεῖν institui. Olim cum poetam publice exposuimus: nunc ut juveniles nugas nostras ne contemneremus, efficit ἀλάστωρ ille impurus, qui ante annum, opinor, alterum aut tertium eum Poetam conspurcavit. O stolidum caput! O inutilem πολυαναγνωσίαν! Est animus paucos dies huic curæ impendere. Ad nundinas Francofordienses spero opus editum iri. Velim hæc cum amplissimo & præstantissimo Velsero communices: & meam cessationē apud illum excuses. De Libanio ego & Morellus magnas gratias. Vtetur ille, nec abutetur. Vale. Lutet. Paris. III. Non Decemb. CIↃ IↃCIII. Chartas Origenis accepi ad pag. 248. Cætera velim mittas via Lugdunensi. providi enim, ne mea ibi non curarent, quorum de fide nuper sum apud te conquestus. Quare aliam viam eligere non debes.

EPISTOLA CCCXIV.

JOSEPHO SCALIGERO.

QVas ad me VIII. Kalend. Novemb. dedisti, hodie accepi illas nondum quibus scripsisse ais περὶ μονάδος. Vtinam veniat tandem qui illarum est bajulus! exspectatus juxta & gratus veniet,

cum propter commendationem tuam, tum propter tuas illas literas, quarum exspectatio longior non parum nobis molesta. Interea ago tibi gratias quantas possum maximas pro hoc beneficio. λύσιν dico τῆς προταθείσης ἀπορίας. Vides vero quam bene tecum agatur, quod absum a te longius: nam si isthic essem, dubitationibus meis tibi negotium assidue facesserem. Lexicon Nebrissensis Hispanolatinum neq; habemus, neque unquam hactenus nancisci vel utendum potuimus. Collegimus non pauca id genus μιξομαυριτανοαραβικὰ vocabula e libris aliquot Hispanorum, quos ea solum fine legimus: maxime autem ex Historia de Arabico versa a Michaele Luna. Sed difficile est quæ Hispanice sunt scripta, etiam si pure sint Arabica, cognoscere & in ordinem cogere. Hoc potes tu præstare: nos ne conari quidem, itaque aliud curamus. Scripsi ad te nuper de morbo qui multos menses studia nostra retardavit. nunc cum beneficio Dei meliuscule habeamus, constitui impellente maximo Thuano veteres chartas evolvere, & aliquid subinde publicare. Possum melius collocare bonas horas, quas invitum me ponere in talibus scit, qui nihil non scit. Sed infelicitatis meæ pars magna est, quod ad aliorum potius quam meam voluntatem studia mea cogor disponere. Eo factum ut Persium nunc ederemus, qui in aliis libentius operam poneremus. Legi his diebus quæ in eum poetam ante biennium bipedum arrogantissimus ludimagister Parisinæ cujusdam scholæ effutivit. Equidem sciebam cum librum in manus sumerem, nihil exquisiti ab illo morione esse exspectandum; sed tantam hominis esse imperitiam, & tam stupendam asinitatem (non enim possum aliter vocare) putavi nunquam. Miseram diligentiam κακοδαίμονος σοφιστοῦ! Atqui scito ante mensem dedecus illud hominis in publicum fuisse productum, & in eam cathedram impositum, ex qua olim Turnebi, Merceri & alii summi viri oracula edere soliti. Beatum te qui hæc non vides. quanquam jocus & risus hæc sunt præ aliis, quæ singulis diebus oculos nostros incurrunt. nam de Loiolitis puto accepisse te ab aliis rem omnem. Hem, vir divine, quo tandem ista evadent?

audisti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

audistine aliquid unquam τερατωδέστερον? incredibile enim dictu est, quam sit in eorum potestate is, οὗπερ κράτος ἐστὶ μέγιστον. Fateor tibi vix parem esse me ταῖς ἀνιαροτάταις ἀνίαις, quas ex impendentium malorum cogitatione præcipio. Quoties charissimam uxorem, quoties suavissima pignora, quoties denique libros meos inspicio, subit animo diei illius infausti species, quo furor Dei hostium ante annos XXXI. in bonos crudelissime est grassatus. Et avertent quidem superi, spero, tantam a nomine Gallico infamiam. cæterum, ut sunt ingenia hodierna, maxime autem τῶν δημαγωγῶν τῶν ἀσεβεστέρων παππομανούντων, οὐδὲν ἀπώμοτον. Verum hæc τῷ ὑπὲρ ἡμᾶς καὶ ἐπὶ πᾶσι Θεῷ μελήσει. Quod ad διαπόντιον ἀποδημίαν, omnem pone metum. consilio enim utemur tuo, neque committemus ut illi κακονουστάτῳ δοκησισόφῳ nos objiciamus ἕλωρ καὶ κύρμα. Excerpta Chronologica nuper recepi. & sum miratus cur tam cito remitteres. Si ita placet tibi, dabo operam, ut brevi ad te referantur. Vtinam prodeat aliquando tandem Eusebius tuus! Vtinam tuos illos Isagogicos canones, priusquam supremum obeam diem, inspicere, & admirabilem doctrinam tuam percipere possim! Nos quidem animati egregie, & παιδείας τῆς σῆς οἴστρῳ βεβολημένοι θαυμασίως: sed infelices conatus nostros cum adversa valetudo, tum istæ θυμοβόροι anxietates penitus frangunt. Vnicum in malis solatium habemus non leve, quod de tuis scriptis & meritis in rem literariam divinis longe aliter quam vulgus hominum & judicamus & pronuntiamus. Chronicis excerptis utere, abutere, ut voles. Vale & me ama ὦ ἄνερ σεβασμιώτατε, Deus Opt. Max. te servet omnibus modis ἀπήμαντον. Lut. Par. CIƆ IƆ C III. Oro te liceat mihi cessationem meam hic excusare apud Heinsium, cujus libellos nuper accepi & maxima cum voluptate legi. rescribam cis tres quatuorve dies, & gratias agam. Soleo de eo dicere, pusillus Scaliger hic est: olim si vivat, [& ut vivat oro] iturus per vestigia tua, præstiturus quæ aliis tentare nefas. Rescribam etiam ad Dominicum Baudium, qui orationem suam purissimæ Latinitatis misit. Et hi & nobilis adolescens Henricus du Piu, cum ad te accedent, ex istis, nisi molestum

tibi,

tibi, cognoſcent ſuas mihi fuiſſe redditas. Noviſſimæ quas ad te ſcripſi, ad Buzenvallium miſſæ ſunt, cui etiam ſcripſimus. is faſciculus habuit Lindenbrogii literas adjunctas. Iterum vale tuque, & ὁ κεάπιστος Buzenvallius cum cæteris quos nominavi.

EPISTOLA CCCXV.

IUSTO LIPSIO

DIu ſilui apud te, vir præſtantiſſime, non voluntate mea, ſed exemplo tuo. Nam qui ad binas mearum nullum a te, hac comitate viro, reſponſum tulerim: facile conjicio gravem eſſe cauſſam, cur ego jucundiſſimo & exoptatiſſimo hoc amicitiæ noſtræ fructu integrum jam annum caream. Atqui non deerant de quibus tecum agere, hoc eſt, de quibus in conſilium ad te ire optabam. Adhuc enim tenent nos Cæſareæ hiſtoriæ ſcriptores iſti, quorum recenſionem pridem inſtitutã, ſed poſtea caſu quodam intermiſſam, ſerio demum ante menſem aggreſſi ſumus. Atque utinam tempore non deficeremur! Sperarem aſſecuturum me σύν γε τῷ θεῷ εἰπεῖν, ut ab æquis & mei amantibus viris, qualis tu clariſſime Lipſi, & magnus Scaliger, diligentiæ οὐ τῆς τυχούσης laudem ferrem. Nunc conatibus noſtris μυρία ἐπὶ μυρίοις adverſantur. Accedit quod dulcedine aliorum ſtudiorum capti, ægre ac prope repugnantes ab illis abſtrahi nos ſinimus. Enimvero ſera jam pœnitentia eſt: nam omnino ἐγκαρτερεῖν cogimur, & hoc cuicuimodi eſt ἐπίπαστον κακὸν διαβαστάζειν. Senecam vero tuum quando exſpectabimus? ſed non dubitamus futurum hujus moræ grande pretium: nam illum ſapientiſſimum ſcriptorem aut illuſtrabis tu nobis, aut τῶν νῦν σοφῶν, opinor, nemo. Vale. Lutetiæ Par.

EPISTOLA CCCXVI.

JOSEPHO SCALIGERO.

CVm nuper poſt longam plurimorum menſium exſpectationẽ literas a te, inluſtriſſime virorum, accepiſſem, reſcripſi paullo poſt, & Arſenio meas tradidi, qui ſe curaturum promiſit. Nunc iſta raptim exarabã, cum iſthuc Mauricius noſter proficiſceretur, ex quo de rebus noſtris plura, ſi lubet, intelligere poteris. Omnino

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ἐν δοίη μοὶ θυμός; non ex levitate, sed propter multas gravesque caussas. Quod si me vetus illud viri Sancti in monte, *Deus providebit*, non solaretur, tantæ sollicitudini par non essem. Scripsi nuper de obitu Gonselini: quæ postea acciderunt, si referre incipiam, nimis te morer. certum est τοὺς Λαϊωλίτας omnem lapidem movisse, ut ejus ministerii, cujus codicillos ante triennium domum a Rege missos acceperam, alius fieret successor. Quid objiciatur non ignoras, neque nihil profecerunt, neque effecerunt tamen quod moliebantur. adhuc sub judice lis est. Ego securus in Museo exspecto quid jussurus sit cujus est imperium: nam ut ea de re verba cuiquam faciam, nemo a me impetraverit. πρὸς τοῦτο καὶ τεκταινέσθων καὶ παλαμάσθων οἱ ἐμπεπερονημένοι ὅ, τι οὖν. ego digitum non porrigam ea caussa. Cæterum quo hæc spectent, & quid rerum paretur, imprudentissimus sim, si non videam. Sed omnem mimum tempus aperiet, & quidem ut arbitror, brevi discemus multa. Ego de vestris rebus, & tuo statu non minus sum sollicitus, quam de fortunis meis. Deum veneror, saluti Ecclesiæ suæ velit prospicere: teque ut nobis quam diutissime servet, virorum maxime, & mihi amorem tuum. Vale. Lut. Par. a. d. XIX. Kal. Jan. CIↃ IↃCIV. Scripsi nuper ad clarissimum Heinsium, & de pridem tradito exemplari Dionis Beisio feci certiorem. Opto illi omnia læta & magna.

EPISTOLA CCCXVII.

FOPPIO AB AISSEMA.

ETsi gratum mihi fuit, cum tuas heri accepissem, amicissime Foppi: dolui tamen eo potissimum tempore tua poëmatia mihi fuisse allata, quo minime vacuum supererat tempus ad ea legenda. Nam etsi facile intelligo ejusmodi tua esse, ut censore opus non habeas: fecissem tamen lubentissimo animo, ut qui aliter nequeã, hoc certe officii genere amorem meum tibi testarer. Sed nos impræsentiarum cum aliæ molestæ curæ habent exercitos, tum etiam regia bibliotheca: cujus custodia superioribus diebus nobis fuit demandata. Itaq; non voluntatem sed otium defuisse nobis scito, cupidis alioquin voluntati tuæ morem gerendi. Epistolam vero super

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſuper obitu Hadriani τοῦ μακαρίτου, quam ad I. Scaligerum ſcripſi, cum non invenirem, ut ſcires memorem me eſſe illorum ſermonum, quos una habuimus, cum proxime una eſſemus; raptim aliã exaravi argumenti ejuſdem: quam ſi ejuſmodi eſſe putas, ut amicitiæ noſtræ teſtem apud poſteros illã extare cupias, judicio tuo utaris per me licet. Ego neq; eam neq; quicquam meorum facio tanti, ut dignum judicem oculis eruditorum. Verum ipſe pro tua prudentia ſtatues. Vale. Lut. Pariſ. a. d. XIV. Kal. Ian. CIƆ IƆ CIV.

EPISTOLA CCCXIIX.

DANIELI HEINSIO.

QVum in manus meas forte Theocritus tuus incidiſſet nuper, præſtantiſſ. Heinſi, non diſtuli, quin ſtatim & gratias agerem meritisſimas, & admirationis, quam exprimunt mihi tua ſcripta, teſtes literas ad te mitterem. Accepi poſtea & epiſtolam tuam noviſſimam, & libellos quibus me beaſti. Quid tibi dicam, quibus inceſſerim lætitiis? quanta cum voluptate & poëmata & orationes & epiſtolam tuam legerim? Næ tu merus Aſteropæus vere ἀμφοτεροδέξιος, qui prorſa & vorſa æque polleas. cum verſus Græcos tuos lego, Homerum non Heinſium puto me legere: cum Latinos, Ovidium aut Propertium. In oratione, utrum potius admirer neſcio, τὴν τῆς διανοίας γοργότητα καὶ τὸ στρογγύλον, an puriſſimam Latinitatem. O longum fruaris, amiciſſime vir, tantis hiſce dotibus. Imo vero fruatur Eccleſia Dei hoc divino ingenio tuo. Audio enim id te cogitare, eoque nomine immenſum capio gaudium. Quod ſi quid apud te gratia poſſem, non deſinerem moleſtus eſſe, antequam Davidis Pſalmos Græce verſos tibi expreſſiſſem. Vides quã multi noſtro ſæculo rem tentarint, & quam vel infeliciter vel ridiculè. Obteſtor te & obnixe oro, accinge te operi, cui ſecundum τὸν μέγαν ἥρωα unus tu hodie par eſſe potes: imo ſi pateris, quod ſentiam libere dicã· haut ſcio an a plurimis ſeculis ſit repertus qui Græci poëtæ titulum mereretur. ne Apollinarem quidem excipio: quem Nonnus in paraphraſi ſua, ſi quid judico, longe a tergo relinquit. Sed tuum hoc potius judicium eſt. Vale, προσφιλέστατε καὶ ποθητέ

 ποθητέ

ποθητῷ Heinſi Lut. Par. a. d. x. Kal. Jan. CIƆ IƆ C IV. Perſium a nobis edi ſcito, non ſegni opera poſt tot ineptias interpretum illuſtratum, non erat animus veteres illas curas retractare: ſed ita lubitum amicis. Legi quæ Marrucinus iſte, de quo elegantiſſime ſcribis, ad illum effutiit. Moriar niſi opinionem meam de hominis inſania res ipſa longe ſuperarit. Quando autem prodibit ſcriptum de quo ſpem facis? velim de eo proximis literis aliquid.

EPISTOLA CCCXIX.

JOSEPHO SCALIGERO.

DE autore operis novi περὶ τῆς χαλυβοδεικτικῆς, non meum, ſed aliorum judicia tibi indicavi, miſſis ipſorum literis, qui rem ad te referebant. Atque illi ſæpe me conveniunt, ut ſuas acceperis necne ex me cognoſcant. Ego etiam valde ſollicitus ſum de hoc diuturniore tuo ſilentio. Sed bene erit, modo valere te intellexero: quod ut ita ſit, pari affectu a ſuperis peto, ac vota pro ſalute uxoris iiſdem facio. Porro mitto nunc tibi illum ipſum de quo dixi librum, ab autore tibi dono datum. Is mecum diligenter egit, ut rogarem te atque obteſtarer, iis literis velles reſpondere, quas ad munus ſuum adjunxit. Omnino vir optimus eſt, & pietatis raræ: nam & κήρυξ τοῦ θείου λόγου ἐστὶ. multa ille per tuum divinum parentem profeciſſe profitetur; te quoque reverentia qua debet proſequitur. Spopondi illi librum ſuum ab humanitate tua benevole iri acceptum. Quod ut temere affirmaſſe ne videar, per eam benevolentiam, qua me complecteris immerentem, etiam & etiam te vehementer oro. Vale illuſtriſſime Scaliger. Lutet. Par. x. Kal. Jan. CIƆ IƆ C IV.

EPISTOLA CCCXX.

DANIELI HEINSIO.

PRimum tibi pro eximio carmine gratias ago, quod in commentarium noſtrum Perſianum ſcripſiſti. Fateor equidem id ſtudio non vulgari conatum me, ut tenebricoſum authorem, vel pueris clarum redderem. ſed an quod volui ſim aſſecutus, tu judicabis, ſi tanti facis ſcriptum verboſiſſimū, ut pauculas horas in ejus lectione pu-

ne putes tibi esse perdendas: quod tamen ne facias, mature te moneo. nihil enim eruditis tuis auribus dignum in eo libro te inventurum prædico: qui in tironum gratiam & susceptus est & confectus. ut taceam quod vere possum dicere, eo jam pervenisse te eruditionis ac scientiæ, ut a lectione nostrorum librorum doctior non possis discedere: cum contra nunquam tuas lucubrationes de manibus ponamus nos sine ingenii & πολυμαθείας tuæ summa admiratione. De conditione quod nuper scripsi, ita res habet. posteaquam ex Foppii Sceltonis familiaris tui sermonibus cognovi cogitare te brevi in Galliam, tantum ex eo nuntio concepi lætitiæ, ut non continerem me, quin apud amicos de tuo adventu multa loquerer. Est in urbe vir, pietate, doctrina, & magnis in remp. meritis insignis, D. Caligno, Navarræ Cancellarius, qui hoc cognito mecum egit, simul ac venisses, ad se te deducerem: facturum enim ne aut te pœnitere posset, aut me, cui tua commoda majori futura sunt curæ quam tibi. Jam olim, hoc est, ante annos quinque commendatione nostra idem vir ampliss. in ædeis suas recepit N.N. exindeque eo loco semper habuit, ut nunc quoque lubentissime ibi hæreat. Sed conditione illius, etsi oppido lauta est, & perhonesta, tua longe melior futura. Est enim Caligno æquissimus ingeniorum æstimator, τὰ τοιαῦτα κρίνειν ἱκανώτατος ἀν. Quare si nihil te moratur aliud, iter tuum diutius ne differ, securus omnium rerum: deerit enim nihil tibi, non magis quam mihi. Sin commodiorem anni tempestatem mavis expectare, non difficile do posse fieri, Deo opt. max. vota mea exaudiente, ut habeas me itineris comitem, quando a magno Scaligero revertar: ad quem vere proximo visendum jam parata mihi sunt omnia. Faveant modo cœptis Superi, & hujus voti me damnatum velint: quo nihil potest mihi aut optatius contingere aut gratius & jucundius. De Loiolitis quod metuis, multum te amo. sed libero te metu: nam illa μορμὼ etsi merito φοβερὰ, οὐκ ἔδακε tamen hactenus quidem. τὸ δὲ μέλλον θεῶν ἐν γούνασι κεῖται. Ex iis quas ad illustrem Heroem scripsi intelliges, quam pene sit factum, ut in contumeliam no-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

stram Grotius vester huc vocaretur, quod profecto si e re illius esset futurum, optarem esse factum. amo enim non minus quam admiror stupendum illius ingenium. Verum de his, ut spero, adfatim στόμα πρὸς στόμα. Vassani fratres de tua humanitate, quam istic quotidie experiuntur, multa ad me scribunt: quamobrem illo nomine me tibi devinctissimum fatear necesse est. Dionem an acceperis a Beisio, velim significes. Vale meus amor. Lut. Par. a. d. IV. Kal. Jan. CIↃ IↃ C IV.

EPISTOLA CCCXXI.

JOSEPHO SCALIGERO.

QVia persuasissimum mihi est, pertinere ad partem aliquam tuarum curarum, illustrissime Scaliger, reculas nostras; facere non possum quin fortunam meam hujusce diei tibi narrem. Gaudebis, scio, meo gaudio, & Deo Opt. Max. gratias mecum ages. Angebar non mediocriter, atque adeo acrius quam literis meis significarem, ob raritatem tuarum: quas multis jam mensibus unicas acceperam. Scis quam sit amor, utique vehemens, solliciti timoris plenus. itaque δυσάνιος vivebam: soleo enim, si quando molestioribus curis animum confectum velim reficere, tuarũ lectione me oblectare. Jam vero ex postremis mearum, si modo eas accepisti, non clam te est, quo loco fortunæ nostræ heic essent. pene enim conflagravimus eo incendio invidiæ, quam nobis excitarunt boni viri illi quos nosti. Atqui tempore ac prope momento eodem & literas a te juvenis quidam mihi attulit, & Pertotus Regis Secretarius cum regiis codicillis ad me venit; quibus non solum in tuto fortunæ nostræ collocantur, sed etiam aliquanto meliore quam hactenus fuerint loco. Scripsi nuper tibi de Gosselini tristi obitu. id muneris quum ante triennium mihi esset a Rege ultro demandatum, nos tamen, ne venerando seni dolori essemus, ne verbum quidem ullum unquam super eo cum ipso commutavimus. Accidit vero sane quam perincommode, ut tunc ille fatis concederet, quando flamma illa cum maxime ardebat, qua propemodum ustulati sumus. fremere igitur boni patres, & cla-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

& clamare indignum fore facinus, si tantus thesaurus obstinatissimo hæreticorum [sic enim vocitant] permitteretur. Est quidem princeps noster fidei tenacissimus etiam erga humillimos: concussus tamen est illius animus istorum vocibus. Ac quoniam periculosi res exempli fore videbatur, si religionis caussa delata semel provincia abrogaretur: exstitere homines ingeniosissimi, qui inventiuncula nova malo mederentur. fuere enim autores, ut ad cernendam hanc hereditatem Hugo Grotius usque inde ex Haga Hollandorum vocaretur. ut intelligerent omnes, non religionis quã profiteor, sed mei privato odio hoc fieri. Cum hæc agerentur, plures amicorum ad me venerunt, qui monerent, irem in aulam, & cum optimo principe agerem. quod cum impetrare a me non possent, illud facile obtinuerunt, ut literis de Gosselini morte amplissimum Villaregium facerem certiorem. Præterierunt septimanæ aliquot: cum interea alii gratia alii pecunia rem tentarent. post illa venit rex in urbem: quem statim pro more & officio adii, quo loco Bibliotheca esset aperui: de me ne verbum quidem feci. Sensi voluntatem illius erga me non leviter immutatam: neque enim familiari illo vultu nos excepit quo prius solebat, quæ singularis ipsius est comitas & benignitas. Postpridie adiit ad illum magnus Thuanus: qui animum ejus cum vidisset nutantem, nullo negotio firmavit. Non diu deliberatum est postilla: nam altero die venit ad me idem Perrotus, qui nuntiaret, placere regi ut pristinum beneficium ratum maneret; ut ejus rei testes codicilli, prout moris est, quam honestissima forma perscriberentur; atque adeo jussisse ipsum ut Thuanus & Villaregius ei negotio finẽ imponerent. Erant meæ jam partes, ut ambitiosis precibus a summis illis viris obtinerem, quod Rex sponte sua dederat. Sic enim in hac aula vivitur. ubi nulla unquam mihi fuit molestia, si quid vellem a Rege mihi concedi; plurimæ, si procerum aliquem vellem conventum. Hac omni sollicitudine ὁ θαυμάσιος Thuanus sic me liberavit, ut rem prius confectam intellexerim, quam in animum inducerem cuiquam eo nomine supplicare. Hodie igitur cum tuas XII. Kalend.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

lend. Novembr. datas legerem, & de te fabularer cum illo adolescente qui eas reddiderat, allatum diploma est, quo præter verborum honorem cccc librarum stipendium priori pensioni adjicitur. id vero mihi eo gratius accidit, quia Villaregius nullo meo rogatu, imo vero nescio me, hanc συντάξεως προσθήκην mihi procuravit. Nunc si per Dei benignitatem liceat, constitui bibliothecam illam propius inspicere. Adhuc enim hospes in illa sum ac peregrinus; hoc solum vereor, ne quo paratior a libris ero, eo tempore atque otio magis deficiar. Ejusmodi sunt αἱ τῶν ἀνθρώπων εὐημερίαι quibus semper plus aloes quam mellis solet esse admixtū. quo enim mihi illa librorum optimorum copia, si uti non datur? conabimur tamen neque nobis deerimus. Habes, illustrissime vir, præsentem meum statum, qui nisi præsidio fulciatur divino, mutari in dies, in horas potest. quicquid acciderit, feremus æquo, ut par est, animo, & te de omnibus certiorem faciemus. De profectione isthuc, consilio tuo utar: etsi longum mihi est Majum exspectare, ut te præsens venerer. Eusebium Burdigalensem sunt qui affirment sibi visum: ego non vidi, ne amplissimus quidem Thuanus, qui tamen studiose quæsivimus. Vtinam tuum brevi legere contingat nobis: possumus alterius illius desiderium patientissime ferre. Dionem an acceperis tandem nescio. ea scriptio ut repentina fuit, ita etiam brevis: nunc commentarium edimus in Persium, iis scriptum qui vix primas literas norunt. Itaque ἀπειραγαθολογίας meæ serio me pudet. Addemus libellum de Satyrica Græcorum poesi & Satira Romanorum, quæ opella si tibi non displicet, satis justam μεγαλαυχίας ὑπόθεσιν nos putabimus esse consecutos. Vale τοὐμὸν αὔχημα, & diu vive quam felicissimus. Lutet. Par. IV. Kalend. Jan. CIↃ IↃ CIV.

EPISTOLA CCCXXII.

DANIELI HEINSIO.

ACcepi, clariss. Heinsi, & quod misisti Theocriti folium, & quas scripsisti, literas. hæ quod erant amoris notis plenissimæ ut omnes tuæ, magno gaudio me affecerunt: illud quod spem faceret accu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

accuratæ editionis poëtæ ejus, quem vehementer amo. Grarissimum etiam mihi, pervenisse ad umbilicum Hesiodum tuum: quē si tuo missu brevi consequor, plurimum eo nomine me debiturum tibi profiteor. Nam qui istic eduntur libri, raro admodum nec nisi post περιπλόμενον ἐνιαυτὸν hic inveniuntur. Itaque magni Scaligeri proverbia istic cusa necdum nancisci potui, quamvis summa & cupiditate & diligentia quæsierim. Memini etiam questum nuper apud me ampliss. Thuanum, quod orationes tuas nusquam reperisset, quæ ipsi tamen fama sunt notæ. Est ille vir tuorum omnium studiosissimus, neque ei quicquam opinor deest eorum, quæ a te sunt edita hactenus, præter orationes, & si qua hoc genus ex ingenii tui fonte prodierunt mole minuta, quantumvis re magna & vere θαυμάσια. Velim significes proximis literis, de Martiali Scriverii quid jam spei sit reliquum: nam annus, ni fallor, præteriit, ex quo scripsit ad me Jo. Scaliger, inchoatam ejus editionem. Nos commentarium in Persium jamjam edituri ξὺν Θεῷ εἰπεῖν sumus. Vale charissime Heinsi, & me ἀντιφίλει ἴσῳ ζυγῷ, ut tuus ait poëta. Cl. Vulcanium, & præstantiss. Baudium meis verbis salutes velim. Lut. Paris. VIII. Eid. Jan. CIϽ IϽC IV.

EPISTOLA CCCXXIII.

JOSEPHO SCALIGERO.

VIr illustrissime, enecaverat me superior epistola tua, qua omnem spem fere videbaris amisisse de editione Eusebii tui: quē ubi prelo jam esse subjectum ex novissimis tuis intellexi, incredibile dictu quo gaudio exultaverim. Oro cœleste numen, det tibi quam orsus es telam detexere feliciter, & debita summis tuis in rem literariam meritis laude frui in terris quam diutissime, αἰὲν ἀριστεύοντα καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων. De excerptis Siculorum Fastorum miror adeo sollicite ne semel a te scribi. Adeon' ignotum esse me tibi, ut hoc nomine veniam tibi orandus? Tune fieri posse existimasti, ut quod te velle rescierim, id ego nollem? Utinam δέκα mihi sint γλῶσσαι, δέκα δὲ στόματα, ut qua te veneratione colam, pietate amem, possem tibi significare. De antagonistæ tui cessatione non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

magis tu ſollicitus es quam ipſe ſum. Omnino cumulus aliquis gloriæ tuæ accedet, ſi præcedat ejus editio. Sed bono animo eſto. nuntio tibi fervere opus Burdigalæ, niſi decepit me nuper neſcio quis, a quo mihi communicati ſunt loci aliquot in Euſebio conclamati: quorum reſtitutionem oſtiatim tota urbe petit per ſuos novus ille editor. Quid multa? cum nullus eſſet Æſculapius repertus, ventum ad me. erant quædam de quibus non cenſui eundum in conſilium. pag. 3. edit. Baſ. *Latona Iovis conjux tunc palitia fugit.* reſpondi ſtatim legendum eſſe: *conjux uſurpatitia*, hoc eſt, παλλακή. de cæteris reſponſum a me, adiret ad alios quibus otii plus quam nobis. Sed quoniam tam bella occaſio eſt oblata, volo ea uti, ut penitius omne hoc negotium cognoſcam, & tibi certo referam quo loco res ſit. Confide fore mihi hanc rem curæ: nec defuturas rationes omnia explorandi & certo cognoſcendi. Vale, & me ama. Lut. Par. VIII. Eid. Jan. CIↃ IↃCIV.

EPISTOLA CCCXXIV.

CAROLO LABBAEO.

ETſi per mihi gratum eſſe ſolet literas ad amicos ſcribere, eruditos præſertim, quo in numero tu, Labbæe doctiſſ. accidit tamen perſæpe, ut eo in genere officii accuſandæ ceſſationis meæ occaſionem illis, quorum amorem plurimi facio, præbeam, ne de aliis dicam, ipſum te expoſtulare σιγῇ ἐπὶ σαυτοῦ mecum, & quod noviſſimis tuarum adhuc non reſponderim, cauſſam requirere, nullus dubito. Ego vero multa habeo, atque adeo plura quam vellem, non προφασίζεσθαι, ſed vere αἰτιᾶσθαι: quæ cum ex ſuperioribus meis confidam tibi eſſe nota, iis repetendis ſuperſedebo. Valetudo certe nihilo firmior: occupationes vero & ἐνοχλήματα legitimarum curarum adeo non minuunt, ut indies creſcere videantur. Quid faceres: θεοῦ ἐτελείετο βουλή· qui me nihil tale cogitantem huc migrare voluit, damno ſtudiorum meorum haud ſcio majore an commodo. Copia librorum ἀνεκδότων & δυσεξευρήτων alibi, hic vere πλεοναζόντων animos mihi initio addiderat, & ſpem in animo meo excitarat magnæ cujuſdam προκοπῆς, qua nihil mihi in rebus humanis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

manis possit accidere jucundius: rursus vero hæc tot & fere continua impedimenta, quæ heic experior, incredibile dictu est, quantum animos mihi dejiciant & mœrore involvant. Quod igitur non statim, ut quæque tuarum mihi est allata, sed ex commodo meo tibi respondeo, æquum est te ignoscere, nec secius interpretari. Ego, si ita fors unquam tulerit, ut vel re vel consilio tibi possim prodesse, facile vincam, ex omni tuorum numero neminem esse unum, qui te κηρόθι μᾶλλον amet. rebus nempe, non verbis aut literis, amor verus æstimandus. Dositheum, si penes Lectium virum Cl. & mei amantissimum esset, facile eum tibi impetrarem. Verum quid heic aut ego aut Lectius possimus, non video. si tamen jubes, tentabimus. πείρᾳ θην πάντα τελεῖται, ait Siculus Poëta. Vale amiciss. Labbæe. Literas a magno Scaligero tibi mitto. tu si quid ad illum, mitte, & factũ puta. Patri, viro ampliss. & doctiss. fratri salutem, amabo, verbis meis. Lutetiæ Paris. Eid. Jan. CIϽ IϽ C IV. raptim.

EPISTOLA CCCXXV.

CHRISTOPHORO PVTEANO.

GRatissimas accidisse mihi literas tuas, amicissime Puteane, etiã tacente me confido tibi esse exploratum. Præter arctissimæ amicitiæ, quæ mihi tecum intercedit, jus sanctissimum, sunt & aliæ plures causæ, cur iis acceptis gauderem: sed illud eximium, & mihi crede, magnum, quod post intellectum morbum, quo istic laborasti gravissime, sollicitus semper vixi: ut nihil ferme potuerit evenire mihi jucundius, nullum ἀκρόαμα suavius, quam ut ea cura liberarer, factus de convalescentia tua certior. Ago, mi Puteane, ex animo, si quisquam tuorum, magno Deo gratias, qui te servavit, & porro etiam (sic spero & voveo) servabit. Tu quoque siquidem ἴσῳ ζυγῷ nos ἀντιφιλεῖς, meo nomine eidem Σωτῆρι vero σῶστρα debes. Nam si nescis, a tuo discessu vix unum egimus diem a morbo vel uxoris vel amborum immunem: quin & nunc quoque jacenti & tantum non conclamatæ adsumus, cum has scribimus. Quintus hic est dies, cum ἰατρῶν παῖδες, viri in arte sua excellentissimi, pro deposita eam habebant. Adfuit velut ἀπὸ μηχανῆς ὁ ἐπὶ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

πᾶσι Θεός: cujus ope effectum confidimus, ut jam ſpei non dubiæ ſit aliquis locus. Nos ab eo tempore pedem extra cubiculum ipſius vix extulimus: quo factum ut apud ampliſſimum præſidem tuam, ſicut optare te ſcribis, cauſam agere non potuerimus. Verum noſtro patrocinio nihil opus tibi, cum neque offenſa ſit ulla admodum contracta: neque ſi maxime eſſet, alio deprecatore opus haberes quam lectiſſima matrona, parente tua: quæ apud ſapientiſſimum virum tantum poteſt, quantum & virtus ipſius meretur, & commune cognationis vinculum. Quod ſcribis impetum cepiſſe te noſcendi propius & penitius hiſtoriam Eccleſiaſticam: laudo inceptum, atque adeo, qui meus eſt in te amor, ſerio tibi gratulor tam generoſæ mentis. Nam quotus quiſque eſt ex hodierna juventute, ejus præſertim cujus es tu loci, eorum majorum, quem hæc tangat cura? Omnes ad forum properant, omnes illud χρυσοῦν θέρος τὸ βῆμα, ut neſcio quis veterum dixit, amplectuntur, mirantur. eo cruda ſtudia deferunt, eo cogitationes omnes ſuas referunt. Melius tu, mi Puteane, qui animum tuum ad vere ſublimia, vere cœleſtia paras appellere, aut jam potius, appuliſti. βάλλ' οὕτως· αἴκέν τι φόως Δαναοῖσι γένοιο. Quicunque ille fuit qui tam ſalutaris conſilii fuit auctor, hunc ſequere, & propitio numine aggredere ſtudium utiliſſimum ſimul ac ſuaviſſimum. O mihi præteritos referat ſi nunc Deus annos! teſtor, nihil mihi eo genere literarum antiquius: ſed nobis cum erat adhuc γόνυ χλωρὸν, dux defuit atque hortator. Tu i, cui virent genua, i bone, quo tua te virtus provocat. Spero equidem οὐκ ἀθεεὶ obortum in animo tuo rei tam præclaræ deſiderium. Amabo autem, ſerione an joco petis a me, ut rationem tibi aliquam indicem feliciter ingrediendi hujus ſtudii? ego ut in hoc genere aliquid præcipiam tibi? Vt obliviſcar aut ipſe qui ſim, aut tu ubi ſis? Ἀρκαδίην μ' αἰτεῖς; μέγα μ' αἰτεῖς, οὔ τοι δώσω. Prorſus ſic eſt, rem magnam me rogas, & cui præſtandæ parum ſim idoneus. Quanquam ſi mihi iſta ſcribenti pluſculum otii fuiſſet, nec tam gravis ærumna omnem animi mentem mihi excuſſiſſet, totis ingenii viribus in eam curam incubuiſſem, ut qua ardeam gra-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

gratificandi tibi cupiditate, non nescires. Nunc cum ista raptim exarare cogar, in sponda lecti sedens, cui affixa est consors mea, acerrimis vexata cruciatibus, da quæso hanc dolori meo veniam, ut aut alios meliores me, aut etiam si ita vis, me quoque, sed alias consulas. Si de lite quamvis parvæ rei in consilium ad te aliquis adiret & multis & molestis districtum curis, huic tu consulendum te præberes? non ἄλλῳ δρῦν βαλανίζειν juberes? & merito quidem: ἱερὸν γὰρ ἡ βουλή. Feres igitur animo æquo, vir amicissime, si voluntati tuæ impræsentiarum non facio satis. Omnino ingens, immensum, vastum est pelagus illud, cui navim tuam cogitas credere. Sed nihil tam arduum aut difficile, quod labore & diligentia non sis superaturus. nihil est rerum omnium, quod non sit μελέτῃ ἁλώσιμον. Multum autem & operæ & temporis periturum tibi, nisi mature certam rationem inieris, quæ ad optatum portum te dirigat. Quænam autem illa? nempe hoc est, quod tu me rogas, de quo cum jam non possim sententiam meam tibi aperire, non recuso quin liberatus hac tanta molestia voluntati tuæ morem geram. Vale. Lutetiæ Parisiorum. d. XII. Kal. Febr. anno Messiæ τοῦ Χριστοῦ CIƆ IƆ C IV. Dionysiano. Si mihi librorum indicem miseris, qui istic Arabice sunt editi, aut qui putentur brevi edendi, facies mihi rem gratissimam. Velim etiam, si tibi notitia cum D. Spondano intercedit, verbis meis illum salutes quam officiosis. Accepi ante aliquot dies illustriss. Cardin. D. Baronii literas, quas curavit ipse. his nos respondebimus cis breve tempus ξύν γε τῷ θεῷ εἰπεῖν.

EPISTOLA CCCXXVI.

ANDREAE SCHOTTO.

Literæ tuæ, quas ante paucos dies accepi, non voluntatem sed occupationes meas anteverterunt. Diu namque est cum scribendi ad te & otium & occasionem capto. Nam donatus a Grutero nomine tuo Senecæ libro, quem nuper publicasti; ingratus sim nisi gratias tbi agerem. Ego vero grates tibi, doctiss. Schotte, & ago & habeo, quantas possum maximas: cum propter munus quo me privatim affecisti: tum multo etiam magis ipsius Senecæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nomine, quem immortali esse affectum a te beneficio, nemo negaverit harum litterarum intelligens. Perge sane, vir eruditiss. hujus generis monumentis decus & famam tibi parare. Quam sis enim in utraque lingua exercitatus, satis superque probant, quæ sunt hactenus a te edita; eximie autem, si quid judico, opus illud, quo duo illa Græciæ terræ lumina Aristotelem & Domosthenem descripsisti. Equidem pro mea virili multum me tibi debere propter operam in eo argumento positam, ingenue profiteor. Exemplaria quæ jusseras mitti Augusta Vindelicorum, missa non sunt. Verum nihil in eo peccatum: imo etiam pudori meo consultum: qui tot jam nominibus tibi obstrictus sum, ut ἀνταξίας ἀμοιβῆς rationem nullam inveniam. quid enim rependam? meorum aliquid? hoc quidem erit χάλκεα ἀντὶ χρυσῶν. mittam tamen tuo amore fretus, quæ in Persium jamjam σὺν τῷ θεῷ sum editurus. Expresserunt a nobis amici, ut quæ ante multos annos, cum publice eum ἔμμετρον Philosophum interpretaremur, nobis scripseramus, relegeremus, & publicaremus. Quid præstiterimus, judicium erit tuum. Marrucinus quidem ille, qui ante biennium in hac urbe eum conspurcavit, non multo melius Persium intellexit, quam aliquis de vervecum patria. Sed valeat τῶν δοκησισόφων ὁ κορυφαιότατος. Te mi Schotte Deus Opt. Max. servet & felicem præstet. Lut. Par. a. d. IX. Kal. Febr. CIƆ IƆC IV. τοῦ Σωτῆρος.

EPISTOLA CCCXXVII.

JOSEPHO SCALIGERO.

VIr illustrissime, heri tuas accepi, quas mihi tradidit pastor gregis Arausionensis. omnes tuas statim reddidi: ac quoniam eodem temporis articulo quo tuę mihi reddebantur, admonitus sum de tabellarii hujus profectione, molestissimis negotiis, quæ me sibi totum vindicant, tantulum temporis suffuratus sum, quantum satis erat hisce exarandis: brevi si Deus voluerit, uberius & animo tranquilliore scripturus. Nunc illud tantum significabo tibi, publicatum esse tandem Burdigalensem Eusebium, cujus editionis autor duo exemplaria mihi cum primis tradi jussit. alterum eorum

corum tibi ut curarem obnixe ſum rogatus: ſimul ut ſignificarem, operis patrem & ſummopere ingenii tui dotes admirari, & amicitiam ſuam offerre, ſi modo tu illam non dedigneris. qui libros tradidit, & domum meam curavit afferendo, Fronto Ducæus, ſtatim prolato indice, tanquam conſcriptis tabulis, Pontaci judiciũ de tuis in rempublicam literariam meritis, mihi probavit. De ipſo quidem opere non adeo impudens ſum, ut quid ipſe ſentiam profiteri prius auſim, quam a te doctus fuerim, quanti illud ſit faciendum. Mitto etiam tibi Nautonerii qui Mecometriam edidit, epiſtolam. cui ſi reſpondere non fueris gravatus, non ſolum ipſi, verum & mihi rem feceris gratiſſimam: eſt enim vir bonus, & qui in magna felicitatis parte amicitiam tuam ponit. Quod ſupereſt, dum otii pluſculum nanciſcar, apud clariſſimum Heinſium meũ ſilentium ut excuſes, te etiam atque etiam oro. Dionis exemplaria an vobis fuerint reddita, eo velim ſcire, ut ſi fraus mihi facta, injuriam hanc cum Drouardo & Baiſio poſſim expoſtulare. Perſii unicum ſupereſt folium: ſed homo catus, ne judicia veſtra iſthic ſubeat, tuum potiſſimum, virorum maxime, non invitus in typographio latitat. atque utinam ſemper latuiſſet: nos enim profecto prolixitatis ſerio pœnitet pudetque. Vale illuſtriſſime vir, & me amare perge. Lut. Par. a. d. Eid. Feb. CIƆ IƆC IV.

EPISTOLA CCCXXIIX.

DAVIDI HOESCHELIO.

ACcepi hodie utrumque ſimul faſciculum tuum. Gaudeo impoſitum a te finem libris eruditisſimis contra Celſum: quorum lectione mirum in modum ſum delectatus, ut prioribus meis tibi ſignificavi. Gregorii Thaumaturgi quam adjeciſti orationem, accurate legam, & quæ videbuntur notatu digna, ſi qua illa ſunt, ſtatim ad te. Jam enim beneficio Dei Opt. Max. ex ærumna gravisſima reſpirare incipio, meliuſcule in dies ſe habente uxore, quæ ab octava hujus anni die periculoſisſime & gravisſime ægrotavit. Equidem pro conclamata eam non ſemel habui, neque quicquam poteſt fingi adflictius, quam fuimus nos ab illa die ad iſtam

con-

continuo fere semper, cum ab ejus lecto non discederemus. Itaq; Persius, quem Typographo jam tradideramus, jacet, & omnino mea languent studia. Nunc si ita τῷ ἐπὶ πᾶσι Θεῷ fuerit visum, ad solennia redibimus, & brevi fortasse aliquid edemus. Verum de his, & de tuo privilegio, ac superioribus literis plura brevi. Vale doctissime vir. Amplissimo & Nobilissimo Velsero salutem officiosam velim nunties. Lutetiæ Parisiorum. a. d. xv. Kal. Martii. anno τοῦ σωτῆρος CIϽ IϽC IV.

EPISTOLA CCCXXIX.

EIDEM.

PAucas hodie impendi horas lectioni chartarum, quas ante triduum, ut statim significavi, abs te accepi. Incredibilem in modum delectarunt me cum Origeniaca quæ nondum legeram: tum etiam εὐχαριστήριος ille λόγος quem adjecisti, S. Patris Gregorii Thaumaturgi. Nondum, ut existimo, illa oratio, cujus apud veteres celeberrima mentio est, publica luce fuerat donata. etsi facis tu mentionem, nescio cujus interpretationis, quam equidem vidi nunquam. Ne illi quidem, opinor, viderunt, qui de rebus Ecclesiasticis hactenus scripserunt, post literarum παλιγγενεσίαν. Diligentissimus certe vir, Cæsar Baronius, lectione hujus Orationis Annales suos poterat locupletiores reddere & emendatiores. Pergе vero, mi Hœscheli, de literis, præsertim vero ejus generis mereri bene. Quod ut perdiu facias, & μετὰ πάσης ῥᾳστώνης, Deum ex animo precor. An extet is liber in luculentissima Regis Christianissimi Bibliotheca, non scio: scirem, & diligenter inquirerem, si per gravissimum uxoris morbum, qui alterum fere jam mensem me angit cruciatque, liceret. Abest enim longius Regia Bibliotheca, quam ut illam adire post acceptas tuas adhuc potuerim. Accedit, quod in tanta librorum copia pusillum adeo scriptum diu quærendum erit, priusquam inveniri queat. Indices quippe librorum mendosissime facti sunt & negligentissime. Meminero tamen, cum primum illuc veniam, & ut voluntati tuæ morem geram, πάντα, quod ajunt, κινήσω κάλων. Interea quæ percurrenti mihi eam oratio-

nem,

nem, in mentem venerunt, paucis accipe, & boni consule. Vale. Amplissimum & nobilissimum virum Velserum verbis meis, nisi molestum est, salutabis. Lutetiæ Parisiorum. a d. XII. Kalend. Mart. CIϽ IϽ CIV. * Hæc sunt, eruditissime Hœscheli, quæ inter molestissimas curas, cum uxori gravissime ægrotanti adsiderem, dum elegantissimam orationem rogatu tuo percurro, observabam; quæ singulari tuo in his literis judicio fretus tibi mitto, ut illis arbitrio tuo utaris. Vale, & me, quod facis, ama.

EPISTOLA CCCXXX.

DAVIDI HOESCHELIO.

PRocopium dudum promissum mitto tibi: cum usus fueris, remittes. est enim mihi ille liber eo charior, quod manu optimi adolescentis, sororis meæ filii, Petri Chabanæi scriptus est, paullo ante, quam extremum diem obiret. Amavi vivum, luxi mortuum, & hoc velut pignus τῆς αὐτοῦ στοργῆς, ἣν πρὸς ἐμὲ διετέλει ἔχων, inter κειμήλια cupio servare. Notas non misi neq; in Legationes, neque in Procopium, quod velim mihi condones. Enimvero si scires, quam sim quotidie in nugis occupatus, quamque misere dies, menses mihi pereant in hac damnosa studiis meis civitate, tibi quædam mei misericordia incesseret. Adde nunc valetudinem, tum meam, tum uxoris, quæ mihi vita mea charior. Illa vero tertium jam mensem, imo fere semper, ex quo huc venimus, lecto adfixa hæret. Quod eo dico, ut scias non deesse nobis voluntatem tibi obsequendi, facultatem hactenus defuisse. Quanquam nuper notas nescio quas in Gregorium Thaumaturgum ad te misi: de quibus exspecto, quid sis judicaturus: nam & raptim scriptæ sunt, & auctor ille mihi visus est ἐπιεικῶς salebrosus. Persium ante tres menses typographo dederam: sed uxoris morbus alacritatem omnem scribendi nobis abstulit. Scripsi tamen his diebus Diatribã in Dionem Chysostomum, rogatu Morelli, qui eum auctorem ediderat. Promiseram pauculas notas ejus scholiis inserendas: sed dum illas describo, librum imprudens feci, qui si in tuas manus venerit, velim memineris, eam esse lucubratiunculam αὐτοσχέδιον,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

quod & titulus præfert. De Privilegio puto τὸν πάνυ Bongarsium scripturum pluribus. Res erat impetrata Thuani amplissimi opera: sed repertus in aula, qui rem factam nescio qua simplicitate judicii redderet irritam. hodie ad Cancellarium iveram, expostulaturus hanc injuriam. sed per valetudinem conveniri non potuit. Cras mane ibo, & rem conficiam ξὺν θεῷ. Vale & apud amplissimũ Velserum silentii mei caussam redde. Lutetiæ Parisiorum, a.d. xv. Kalend. April. CIↃ IↃ C IV. Amicum hic habeo adolescentē, & magni Scaligeri γνώριμον, qui ingens volumen composuit ex omnibus antiquis Glossariis. hujus si potes cæpta juvare, feceris & mihi & illi gratissimum, nec facti, spondeo, unquam pœnitebit.

EPISTOLA CCCXXXI.

DANIELI HEINSIO.

HEsiodum tuum qua cupiditate expectem, puto, non ignoras. qui scias non obtusa adeo gestare nos pectora, ut de genio scriptorum tuorum judicare nequeamus. Magnus Scaliger, cum paullo post acceptum a se librum illum literas ad me scriberet, non continuit se quin suam tui admirationem indicaret. Cogita nunc quam longum mihi futurum sit tempus expectationis hujus. Mitte igitur quamprimum, si quid me amas, & mitte quam tutissima via. Nos ἀντίδωρον missuri sumus non invenustum: Dionem Chrysostomum magna forma editum heic a Morello nostro. Adjecimus & nos Diatribam αὐτοσχέδιον, cum opus consummatum ab editionis authore oblatum esset legendum. Erunt spero emendationes nonnullæ, quæ se tibi approbent: nihil prorsus quod mireris. raptim enim illa scribimus, nondum enim opus totum perlegi. Sed mitto ista. In ea epistola quam nudiustertius accepi ab illustri Scaligero, τὰ κεντηνάρια, quorum mentio in recentiorum Græcorum scriptis, redigebantur ad æstimationem hodiernæ pecuniæ nostræ. Revocavit id mihi in mentem, quod a multis acceperam, δαιμόνιον illum virum de toto illo argumento scripsisse aliquid. vidi qui affirmarent habuisse se illud scriptum. Ego scio sæpe factum, ut rogatu amicorum similes quæstiones & locos antiquitatis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tis Scaliger tractaret. Quare te oro per omnes Musas, omnia conquiras ab eo perfecta, & nisi grave est, mecum communices. Ego nonnulla nactus sum digna prorsus tanto heroe. quæ si voles, curabo describenda, & ad te mittam. Vale magne juvenis. Ampliss. & nobiliss. D. Buzenvallio: itemque simillimo tui Grotio amicissimam salutem a me velim nunties. Lut. Par. a. d. VI. Kal. Apr. CIↃ IↃ C IV. Persius noster typographo jam traditus ob uxoris morbum periculosiss. excidit nobis de manibus, nec videmur repetituri, antequam promissis a te versibus fuerimus excitati. Studium ad illustrationem ejus poëtæ attulimus sane magnum, sed non tam nostra fortasse laudem merebuntur, quam asinus ille dignus omnium bonorum odio, qui eum poëtam conspurcavit heic ante annos duos aut tres. Idem μωραλαζὼν in Horatium scripsit his diebus: quæ velim videas, præsertim ubi Græca attingit. miraberis hominem τῆς φρενοβλαβείας. oro, lege.

EPISTOLA CCCXXXII.

JOSEPHO SCALIGERO.

ACcepi tandem, vir illustrissime, quam putavi diu periisse epistolam tuam, qua petitioni meæ super Chrysostomi loco fecisti satis. Incredibili a te affectum me esse beneficio sentio, qui docendi mei laborem non sis gravatus: discipulum certe habes ingenuum, & cupidum sic, ut nemo queat magis. Omnino autem verum est tuum de optimo illo patre judicium. nos sane multa in ejus scriptis adnotavimus, quæ τὴν οὐκ ἐμπειρίαν αὐτοῦ τῆς φιλοσοφίας τε καὶ τῆς φιλολογίας manifesto arguant. ut de historia nihil dicam, in qua pene puer aliquando possit videri. Sed nos in viro sanctissimo hos nævos facile ferimus, qui sciamus omne illius studium in eo positum fuisse, ut sine jactantia, καὶ ἄνευ πάσης περπερείας τὸν σταυρωθέντα τοῦ κόσμου σωτῆρα prædicaret. Longe diversis moribus coaxatores isti sunt, quorum tribunitiæ conciones plenæ ostentationis quotidie audiuntur. Etiam de Galatino judicium tuum accepi lubens; nam profecto non ferendi sunt, nec qui Rabbinis minus tribuunt quam par sit, neque item illi qui minimas maximas cere-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

monias, quæ hodie obtinent, antiquissimis Judæis, & si fidem illis habemus, etiam ante τὴν τοῦ Λόγου ἐνσάρκωσιν notas & multo ante descriptas, nedum cognitas fuisse volunt. Ex tuis literis primum didici Galatinum ex Raimundo Sebone multa esse mutuatum. Vtinam extarent Sebonis opera! quædam illius esse edita accepi; quæ ex tua commendatione quæram & legam diligenter. Equidem non dubito multa in sacris literis ex Judæorum scriptis posse atq; adeo debere illustrari. Sed quotusquisque nostrum est, qui de eo vel cogitet: vel qui eum usum τῆς Ραββινικῆς διαλέκτου habeat, ut par sit tanto incepto? Olim in eo studio aliquid operæ atque olei consumpsimus, usi magistro Petro Cevallerio Genevensi, quo nihil probius, nihil ἁπλοϊκώτερον. Verum amisso morte immatura amicissimo præceptore, non multum post illa profecimus. Tu vero illustrissime domine, quem etiam in eo genere literarum excellere scripta testantur, & maxime illa appendix divina: noli per Deum immortalem committere, ut in excolendo agro Dominico lentitudine usus possis videri. Fuit mihi aliquando familiaritas cum Santandreano Abbate, probe tibi noto. Is mihi solitus cum stupore magno referre de peritia tua id genus literarum. Et erat ille, si quid in his video, judex ἀξιόχρεως, homo ut natalibus sic etiã animo Judæus merus. quare etiam amore τοῦ ἰουδαϊσμοῦ Venetias aliquanto post se contulit. Ex illo nonnulla didici de aliquot ritibus, qui in Novo Testamento perstringuntur. Sed nosti ineptissimas ineptias τῶν ἰουδαϊζόντων, quibus nihil persæpe stultius aut magis ridiculum posse fingi videtur. Equidem vel paucos dies tibi μαθητεύειν malim, quam omnium quotquot nunc vivunt magistrorum scientiam esse consecutum. Quamobrem te oro atque obtestor, studiosis sacrarum literarum tuas in hoc genere vigilias ne velis invidere. Vidi quæ super decimis sunt a te scripta, & item alia quædam τοιουτότροπα, quibus mirandum in modum cupiditas mea incenditur. Eusebium tuum omnes arrectis auribus exspectamus, qui rerum veteris Ecclesiæ cognoscendarum studio ducimur. Episcopus Vasatensis scripsit nuper brevi se editionem suam missurum:

rum: quam ego statim ad te. Ejus literarum pars magna fuit de te, quem popularem suum appellat. sic autem magnifice de tua in literis singulari præstantia loquitur, ut ne ipse quidem, cujus interiorem animum confido esset tibi notum, possem magnificentius. Atque hoc volui nescius ne esses. Quæsivi de illo medico, quem nuper scribebas ex sermonibus amplissimi Buzenvallii de lexico Hispanico spem facere: adhuc tamen quis ille esset rescire non potui. Velim, nisi grave est, nomen significes. quod si semel notum habuero, quid sit inde sperandum faciam te ut scias. De editione Fastorum Siculorum nihil adhuc cognoveram. doleo te inanem sustinuisse laborem: cum posses nostra servare, & tibi parcere. Heinsii Hesiodum valde cupio videre. non dubito ejusmodi opus esse, quod exspectationi nostræ facile respondeat: qui ab ejus ingenio nihil exspectamus nisi exquisitum, & magnum, τὸ καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι. Sed nimis te obtundo. Vale unicum literarum lumen, ac decus. Lutet. Par. a. d. VI. Kal. April. CIↃIↃCIV. Johannes de Laet, quem mihi tanto studio commendasti, referet tibi cum isthuc redierit, qua comitate me ipsi obtulerim utendum fruendum. Etenim iis moribus, ea pietate adolescentem esse video, ut merito suo amorem nostrum mereatur. nunc cum accessit toties repetita, tam accurata commendatio ejus, cujus in potestate omnes animi mei sunt motus: propemodum eo compellor, ut optem aliquid heic exhiberi ipsi negotii, quo possit opera nostra uti. Nam ut nunc est, vereor ne prius hinc abeat quam fructum ullum tuæ commendationis percipiat. non quod ipse officio meo, sed quia utrique occasio defuerit. quod ne mihi sit fraudi, te obtestor. Quia autem Eremitæ in hujus commendatione meministi, scito neminem hodie vivere Missarum inexplebiliorem aut sitientiorem. quare illa παλινῳδία simulata fuit, mendax & ὑποκριτική. in dies ejus herus exspectatur: quo præsente veram vocem audiet a me iste Proteus. Morellus Dionem edidit elegantissime, scriptorem ut scis elegantissimum. de Chrysostomo Dione loquor. Absoluta editione ventum ad me, si quid forte in eo scripto-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

re observassem. promisi pauculas notas, quas dum describo cre-
vit earum numerus ad xv. aut plura etiam folia. Volo ad te Dio-
nem mittere: sed velim indices mih, siquem nosti, cui tuto possit
dari. Ego interea omnia explorabo. Vale.

EPISTOLA CCCXXXIII.

EIDEM.

EX iis literis quas mihi a te medicus Supervilla reddidit, vir illu-
strisime, & ex sermonibus illius de tua prospera valetudine
cognovi. nulla omnino res mihi potest nuntiari, quam luben-
tius audiam. Proximum vero illud quod Eusebii tui editionem di-
ligenter isthic curari intellexi. Non possum verbis exequi, qua
flagrem cupiditate illius libri, aut verius thesauri. Opto tibi, illu-
strisime Scaliger, tot annos, quot opus futurum est, ut infinitam
illam eruditionem quæ in te est, expromas. Ita habebimus post Eu-
sebium, Josephum, post illum item alios, quos illustrare potes tu
solus, alius mortalium nemo. De opere τοῦ πεπαρωμένου nuper ad te
scripsi, & de singulari honore ac reverentia quam ipse tibi præstat.
quin etiam de fato suo conqueritur, quod in mentem unquam si-
bi venerit, ut hanc subiret provinciam: nunquam facturus ut san-
cte affirmat, si de tuo consilio ante rescisset aliquid. Equidem ut
ne dissimulem, misericordia me quædam illius incessit: nam ex
paucis quæ vidi foliis genus scriptionis totum cognovi. Ausim af-
firmare omni asseveratione, cum in eundem autorem scribatis,
nihil tamen dicturos eodem modo, quod si augurium me non fal-
lit meum, æque vitabitis uterque, ille ne dicat aliquid non protri-
tum; tu ne aliquid cujus ante notitiam vel doctissimi habuerint.
Non istud minabatur tuus ille Gurges, cujus ὑπέρκομποι λόγοι tibi
non sunt ignoti. Sollicitudinem tuam de valetudine uxoris ade-
merant tibi superiores meæ literæ, si illas, ut spero, accepisti. per
mihi gratum, quod etiam ea res ad tuam curam pertinet. amorem
enim tuum ex eo μᾶλλον ἔτι καὶ μᾶλλον agnosco. Illa autem adeo ἐπι-
κινδύνως ἐνόσησεν ab octava hujus anni die, ut ne nunc quidem prio-
ri valetudini sit restituta; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ac valde vereor ne diutur-
na sit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

na sit futura hæc illius ἀσθένεια. Morbus fuit vehementissimus. semel etiam per initia spes omnis præcisa a medicis, viris suæ artis peritissimis. Sed ipsam forti quoque animo ἀποταξαμένην huic vitæ, vitæ restituit qui poterat solus, ὁ ἐκ τῶν ἀπόρων πόρον εὑρίσκων Θεός. Vtinam tanti beneficii præstemus nos memores, ego inquam & liberi mei. Vale, & me quod facis ama. Lutet. Par. Non. Apr. CIϽ IϽ CIV. Amicis meus vir eruditus cum de magnetis directione sermo incidisset, optavit scire te quid sperari posset de nupero inventore. & misit ad me chartam, quæ hic est adjuncta. Accepi nuper a præstantissimo Baudio, & aliis amicis literas. Ab Heinsio nullas accepi. cui tamen amantissimam velim a me, nisi grave est, salutem nunties. ego illum in oculis fero & summopere admiror. Dio Chrysostomus, de quo nuper scripsi, nondum editus est, autoris quidem pridem editio absoluta. Sed nostræ notulæ adhuc cum morantur.

EPISTOLA CCCXXXIV.

EIDEM.

VIr illustrissime, etsi vereri subit, ne te frequentia mearum obtundam: ternas enim paucissimis diebus tibi literas scripsi: nõ potui tamen differre, quin statim acceptam ab amico epistolam tibi deferendam tabellario traderem, & simul paucula hæc exararem. Qui epistolam scripsit, vir est tibi de facie notus. fuit enim isthic cum comite Saltensi, ante alterum opinor annum. Si propius hominum nosses, haud dubie non minus amares, quam te suspicit ac veneratur. Nullum est literarum genus quod non attigerit. etiam Arabicas, & heic, & cum Romæ esset. ille imputat mihi libellum Proverbiorum Arabicorum. Sed præcipuum illius studiũ fuit περὶ τὰ μαθήματα: in quo multa ipsum scripsisse testes nos sumus oculati. Archimedem etiam Latinum fecit & Gallicum, ut nobilitati nostræ gratificaretur. Hic igitur cum apud me vidisset epistolam tuam περὶ χαλυβοδείξεως, ea occasione utendum putavit, ut te appellaret. Spero fore tibi rem non ingratam. Ego affirmo tibi, & modestissimum virum esse, & tua benevolentia, si quid judi-

judico, dignissimum. Vale, illustrissime vir, & nos ama. De nostris rebus, deque uxoris valetudine, parum adhuc confirmata, superioribus meis satis, eas dedi juveni cuidam, qui perferendas curabit; etsi vereor ne paullo serius. Erat adjunctus fasciculus, quem tradiderant Labbæi fratres. Πάλιν αὖ καὶ πάλιν ἔῤῥωσθε, σὲ λέγω, καὶ τὸν μικρὸν Σκαλιγερὸν Heinsium τὸν θαυμασιώτατον. Lut. Par. v. Eid. April. CIƆ IƆ CIV. Non possum quin rem jucundam tibi narrem. Is quem nuper in Histor. Aug perstrinximus, Horatium edidit, ubi multa in nos, etsi moderatius audio: nam rex ipse id sibi displicere significavit. Ille inquam heri suas in Catullum notas dono misit cum iis elogiis, quæ vel ab amicissimo viro profecta odiosa fuissent. Adjecit mandata ei qui detulit, velle mihi amicũ esse. pœnitere quod temere lacessisset: orare paterer mihi satisfieri: posthac alium fore. Respondi, si mores mutaret, & bene meritos de literis ut par est coleret, me virum putaturum, & amaturum. Τὰ εἰς Catullum mittam, nactus cui dem.

EPISTOLA CCCXXXV.

EIDEM.

ILlustrissime virorum, non unis, aut alteris literis, sed quatuor, credo, vel etiam quinque epistolis te interpellavi superioribus diebus, ut jure nunc parcere verbis debeam, & tuarum occupationum rationem habere. Non potui tamen cum ad Heinsiũ tuum literas darem, non & ad te aliquid, τῆς αὐτῆς ὁδοῦ φασὶν exarare. Exspecto Eusebium Burdigalensem, cujus nuper facta spes fuerat; qui si in manus meas venerit, enitar ut statim ad te perferatur. Mittam etiam Dionis exemplar, nuperæ editionis quam Federicus Morellus curavit. nos quoque in aliquam laboris illius partem vocati sumus, & paucissimos dies impendimus Diatribæ componendæ, qua totum autorem εἰς πόδας ἐκ κεφαλῆς percurrimus. Opus est tenuissimæ indicaturæ vel potius nullius. Sed meretur elegantia editionis, ut tuo conspectu non censeatur indigna. Nostra dudum sunt edita: eodem enim tempore & scribebantur a nobis, & ab operis typographicis ἐτυποῦντο. ea fuit vel δυσωπία, vel temeritas mea.

quam-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

quamvis mœrore tunc cum maxime occupatum animum haberemus, ἐπικινδύνως νοσούσης τῆς συζύγου ; cujus valetudo etiam nunc valde nos habet ſollicitos. Cum abſolutæ fuerint Morelli notæ, quæram cui tuto poſſim tradere, quæ iſtuc mittere conſtitui exemplaria. Mox ad Perſium, εἴ γε βουλομένῳ εἴη τῷ Θεῷ, redituri ſumus. Sed aveo prius videre Stoica Lipſii, quibus lucem ait feciſſe cum aliis ſcriptoribus, tum etiam Perſio: ſic enim ad me ſcribit. Interea Ἀραβισμῷ nos oblectamus, ſi oblectatio eſt inter ſpinas verſari & ſentes. Sed reficimur cognitione plurimarum rerum, quas aliunde non erat reperitare. Itaque animum obduramus. Verum quid ago? λακωνίζειν inſtitueram, & ecce altera jam procedit pagina. Vale, illuſtrisſime Scaliger. Lutet. Par. IV. Kal. Maj. CIↃ IↃ C IV. Ampliſſimo & nobiliſſimo Legato Buzenvalio ſalutem, niſi grave eſt, velim nuntiari.

EPISTOLA CCCXXXVI.

DANIELI HEINSIO.

Ecce tibi a Brugenſi quodam juvene literas, qui, ut audio, aliqua te cognatione attingit. dignus certe eſt, quem propter mores & eruditionem ament, quicunque probitatem & literas. Ex commendatione Lernutii viri clariſſ. ille nobis innotuit: ſed poſtea acceſſit uſus aliquis & familiaritas, ut jam inter chariſſimos nobis cenſeatur. Cum igitur de eruditione tua & ſcriptis ἀξιαγάστοις mentio incidiſſet, quod ſæpe ſolet, ille de veſtra conjunctione retulit. ea fuit occaſio literarum ſcribendarum, quas ad te mitto. Heſiodum tuum in Francofordienſi indice vidimus adnotatum: ipſum avemus atque adeo geſtimus videre, & legere: quod cis paucos dies futurum ſperamus. Diatribam nuper in Dionem Chryſoſt. ſcripſimus, ac ſimul edidimus. expreſſerunt a nobis amici, quibus negare nihil ſcimus, tenuem illam operam: in qua nihil invenies præter Lego & Scribo. quia tamen ſingularis eſt ejus editionis elegantia, exemplaria aliquot iſtuc miſſurus ſum, ſimul ac Morelli notæ erunt ad umbilicum perductæ. Mox ad Perſium redibimus, ſi per Dei voluntatem, & mearum charitatum valetudinem ac meam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

am ipsius liceat. Vale, & me ama, qui te plane κηρόθι μᾶλλον. Lut. Par. IV. Kal. Maj. CIↃ IↃ CIV.

EPISTOLA CCCXXXVII.

JOSEPHO SCALIGERO.

ACcepi tuas, ὦ σεβασμιώτατον κάρα, literas. illas dico trium pagi-
narum VII. Eid. Jan. datas: quarum lectione ita sum oblecta-
tus, ut viderer mihi οὐκ ἀθεεὶ eo potissimum tempore, cum propter
uxoris periculosissimum & χρονιώτατον morbum mœstissimus es-
sem, tanto munere abs te donatus. Itaque per multos dies illas
in manibus & ob oculos semper habui: cum neque legendi neque
admirandi ullum finem possem facere. Iam primum de consilio il-
lo saluberrimo, quod non una jam epistola dedisti mihi, quas pos-
sum tibi satis dignas agere gratias? adfectum enim tuum, & amo-
rem incredibilem erga nos, sic ea pars tuæ epistolæ exprimit, ut
mihi videar hisce oculis te videre, de meis & meorum commodis
non aliter sollicitum, quam si tua res ageretur. Illud pietatis est
tuæ & cum admirabili prudentia conjunctæ sapientiæ, quod ab il-
lo uno me vis pendere, in cujus manu sunt omnium ἔξοδοι βουλευ-
μάτων. Te sequor, vir divine, tibi parebo, & futuri securus τῷ κρείτ-
τονι me ac mea permittam omnia. Quare de translatione fortuna-
rum ne cogitamus quidem: ut nihil mihi metuere debeas, ab ***
eodem tempore ex tuis discebam, & ex herois incomparabilis
*** πῶς δοκεῖς fuisse jucundum mihi judicium & verba utriusq;
conferre, plane consentientia? Eusebium tuũ sensim perfici ego &
magnus Thuanus mirifice gaudemus. equidem rarius nunc, quam
solebam prius, ad illum adeo. sed quoties una sumus, non alii fere
sermones nostri sunt quam de te & tuis stupendis scriptis. Omni-
no amplissimus ille vir unus adhuc mihi repertus, qui magnitudi-
nem ingenii tui videretur capere. Vidisti opinor ejus Historiam,
cujus fidem haud dubie & φιλαλήθειαν ac constantiam in dicendo
vero, nisi fallor, miraberis. Quæ turbæ post editionem ejus libri
illum exceperint, malo ex aliorum sermonibus te agnoscere,
quam ex literis meis. Tantum quidem potuit odium veritatis, ut
con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

conſilium reliqua publicandi repente ac neceſſarias ob cauſſas mutaverit. Diſputationem tuam de magnetis directione manu mea deſcripſi, ut cum Mathematicis noſtris de ſententia tua agerem. Videro an æquiores ſint futuri judices tuorum nobiliſſimorum inventorum, quam illi de quorum ſupercillio ſcripſiſti. Ego ex diligenti tractatione librorum de emendatione temporum neſcio quid ejuſmodi ſuſpicatus eram, cum animadvertiſſem in meridianorum certa conſtitutione vel præcipuum totius quæſtionis cardinem verti. Euſebium Vaſatenſis epiſcopi ad umbilicum eſſe jamjam perducendum, ex Ducæi Frontonis literis nuntio: conſtitui quod primum nactus fuero exemplum, id ſtatim ad te. Vale meum decus, & felix Neſtoreos annos imple. Lut. Par. CIϽ IϽ C IV. a. d. Non. Majas. Doctiſſimum & amiciſſimum Heinſium ὑγιαίνειν καὶ εὐημεροῦντα διατελεῖν cupio, optoque.

EPISTOLA CCCXXXVIII.

EIDEM.

NOn diu eſt, cum ad te literas dedi: quod ſæpius feci ſuperioribus diebus, cum nulla in re acquieſcam lubentius ex hac ingenti ærumna, quam crudeliſſimus uxoris morbus mihi affert, quam in tuo colloquio. Ita enim mihi videor te præſens alloqui cum ad te ſcribo. Sed quamvis ægre occaſionem tam bonam ſine longioribus literis ſinam præterire: plura tamen nunc non poſſum, obrutus dolore & luctu, propter ſummos cruciatus, quos multos jam dies experitur illa, de cujus valetudine te quoque ſollicitum eſſe, ex poſtremis tuarum didici. Oro Deum immortalem, te ſervet παντὸς πήματος ἐκτὸς ἔχοντα πόδα. illam autem mihi & liberis noſtris reſtituat ſalvam & valentem. Vale inluſtriſſime vir, & me ama. Lutet. Par. VII. Eid. Maj. CIϽ IϽ C IV. Quis has tibi redditurus eſt, frater eſt Vaſſani, illius juvenis quem ante aliquot menſes pluribus tibi commendavi. Meretur & indoles adoleſcentum horum, & ſingularis virtus Pithœæ matris, ut tua benevolentia indignos ne judices. Spero facturos ipſos, ut cum propius noris, illis etiam cupias. Atque hoc te etiam atque etiam oro.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA CCCXXXIX.

GEORGIO MICHAELI LINGELSHEMIO.

CUm nuper Janum Gruterum per literas rogarem pro nostra vetere conjunctione, ut Codicis Arabici usum mihi impetraret, quem noram in illa περιβοήτῳ illustrissimi Principis vestri Bibliotheca servari, quo minus etiam a te, vir nobilissime & præstantissime, summis precibus id contenderem, non alia res me deterruit quam pudor quidam & δυσωπία. Veritus enim sum ne parum intelligere tuas gravissimas occupationes videri possem, si studiorum meorum causa te interpellare sustinerem. Sciebam alioquin, tantum te isthic pro tua excellenti virtute gratia valere, ut unus omnium maxime posses, velles modo, conatum hunc meum adjuvare. Didici postea ex iis, quas ad clarissimum Bongarsium misisti, benignitatem tuam antevertisse petitionem meam. Sic enim scribis, daturum te operam, ut voti istius mei fiam compos. Ago tibi, vir sapientissime & humanissime, non quas debeo, fateor, certe quantas maximas possum gratias: teque etiam & etiam oro obquæsoque, sic tibi de me persuadeas, humanitate hac tua adeo obvia & prolixa ita captum me, ut habeas heic neminem, qui plus se tibi debere agnoscat, quam ipse faciam: aut qui lubentius prædicatione beneficii tui ingrati animi crimen amoliri conetur, quam ego sim facturus, ὄφρα ζωοῖσι μετείω. Equidem si oratus a me passus esses te exorari, magni pro eo ac debeo æstimarem: meque eo nomine æternum tibi devinctissimum futurum affirmarem. quid nunc cum ultro benevolentiam tuam defers, & operam polliceris? Sive igitur quod peto sum impetraturus, sive aliter eveniat, ὃ μὴ γένοιτο, advigilandum mihi intelligo, ne te judicii hujus tui unquam possit pœnitere. Adjicerem preces ἐκτενεστάτας: nisi confiderem favere te studiis nostris, & nobis cupere: simul vereor, ne longiore scriptione in publica peccemus commoda, hoc unum si dixero, finem faciam: illustrissimum & omni laudatione majorem Principem, si petitioni meæ annuerit, fidem meam laudaturum. Deus Opt. Max. Celsitudinem illius quam diutissime τῷ περιουσίῳ

αὐτοῦ

αὐτοῦ λαῶ, cujus est μέγα ἔργον, velit concedere: idemque te servet, & mihi amorem tuum. Vale. Lutetiæ Paris. a. d. XI. Kald. Jun. anno τοῦ Σωτῆρος CIↃ IↃ CIV.

EPISTOLA CCCXL.

CAROLO LABBAEO ET FRATRI EIUS.

VIri doctissimi atque amicissimi, per mihi fuit heri molestum, quod in Vrbe cum essem, Vos non poteram videre. Sed vastitas negotiosæ urbis hac me voluptate privavit. Accessit & aliud præter voluntatem, quod ἀδελφιδῷ meo, qui literas ad magnum Scaligerum mittendas vobis detulit, epistolam Gruteri non tradiderim, quam vestra interest, ut legatis. Eam igitur nunc mitto. Habeo vero aliquid non leve, quod vos rogem. Didici heri, versari inter typographorum manus novum commentarium in Persium: affirmavit Stephanus, uxoris meæ cognatus, vir eruditissimus, per aliquam multos dies eum librum in sua potestate fuisse, jam non esse. Qui igitur nolim actum agere, oro vos atque obtestor per omnes Musas & amicitiam nostram, rimemini de hoc negotio τὰ καθ᾽ ἕκαστα: quis author, quæ res, quæ spes sit? Vtinam quidem possetis librum ipsum videre: quod vestrum acumen est, spero levi inspectione posse vos, quis sit genius scripti ac scriptoris, deprehendere. Si quid igitur nos amatis, in hanc curam incumbite, & rem exploratam vel perscribite, vel, si hoc possum a vobis impetrare, ad philosophicum venite prandium, ubi fabularum literatarum plus futurum, quam cibi aut vini. Valete & εὐημεροῦντες ἀεὶ ἐν πᾶσι διατελεῖτε. Fasciculos Scaligerianos vobis etiam & etiam commendo. πάλιν αὖ καὶ πάλιν ἔρρωσθε. Madriti. Pridie Kal. Jun. CIↃ IↃ CIV.

EPISTOLA CCCXLI.

DANIELI HEINSIO.

MUnus a te missum, clariss. juvenum, accepi superioribus diebus. Hesiodum dico tuum, de quo cum salivam mihi commovisset semo noster, ex lectione operis cognovi, virum divinum non solum ex animi sententia, ἄνευ ὑπερβολῆς quæ scripsit scripsisse: ve-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

rum etiam ἀποστολῇ quadam usum, nec plane quanti tuum illud scriptum faceret, indicasse. Equidem sic discessi a tuorum lectione, ut nondum constituerim, utrum prius mirari debeam, judiciumne supra annos, an exquisitæ eruditionis copiam, vel in sene admiratione dignam. Qui talia id ætatis præstas, obsecro quid facturus es τελείας ἀνδροσύνης μέτρα πληρωσάμενος! Ergo extitisti tu, eruditissime juvenis, qui post tot secula primus nos doceres, Ἔργα καὶ ἡμέραι quid essent? qui nugas Grammaticorum solide confutares? qui Proclum (at qualem & quantum virum?) de vicinia veritatis aberrantē, comiter in rectam viam deduceres? liquido constat mihi, virum magnum, si viveret, in disciplinam sese tibi traditurum: nedum id facere debemus nos, ἐτώσια prope dixerim, si cum tanto viro componamur, ἀρούρης ἄχθη· de me loquor, & mei similibus, qui tam multa, de quibus vix leviter cogitaveramus, cum in tuis scriptis legimus docte adeo observata atque exposita, quid aliud possumus si grati sumus, quā te magistrum agnoscere, & omnia læta ac fausta tibi optare. Viderint alii, quo animo tuis laboribus fruantur: ego prædicatione tuorum in remp. literariam meritorum aliis fortasse, mihi certe ipsi satisfacere non possum. Dio noster pridem frontem perfricuisset, & magnum censorem teque ejusdem dignitatis candidatum adiisset, ni per Morellum staret; qui nescio quid magni καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι in eum authorem molitur. De Persio quid scribam, nescio: ita multa impedimenta oblata sunt nobis, quoties vel ἄκρῳ δακτύλῳ veteres in eum, philosophū nescio dicam an poëtam, nostras curas cœpimus attingere. Nunc autem cum in secessu hoc amœnissimo sumus, [Madriti enim habitamus, quod regis suburbanum est prætorium] videbimus quantum otii Dei benignitas sit nobis concessura. quicquid illud erit, studiis certum est impendere. Vale chariss. Heinsi, & me ama. proprid. Kal. Jul. CIƆ IƆ C IV. Oro te meis verbis salutes virum clariss. & mihi amiciss. Dom. Baudium, quique ejus, nisi fallor, est συμβιώτης, Hallierium Pinæum, nobilem Gallum, nec non Vassanos fratres. nobis ad eos scribere τὸ νῦν δυνατὸν οὐκ ἐγένετο.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA CCCXLII.

JOSEPHO SCALIGERO.

ILlustrissime vir, post longiorem tuarum exspectationem, ternas tandem simul accepi. quæ etsi abunde cupiditatem meam explere poterant, huic tamen ἑρμαίῳ accessit insigne corollarium Græcorum poematum tuorum. Quem fœcundissimi ingenii tui fœtũ divinum, quod προσφωνεῖν nobis volueris, tanti æstimo pro eo ac debeo, quanti a cordatis viris ὑστεροφημία & nominis immortalitas æstimari solet. Etsi autem nunquam eo dementiæ aut typhi venimus, ut dignum aliquid notitia τῶν ἐσομένων posse a nobis præstari speraremus: quin tamen ejus voti cupiditate jam a prima fere adolescentia titillati fuerimus, diffiteri non possumus: sive is est communis οὐτιδανῶν μερόπων error, sive propria stultitia mea, qui licet spes omnis cessaret, desinere tamen τοῦ τῶν ἀδυνάτων ἔρωτος nequibam. Nunc igitur cum immortali munere tuo consecutum me videam, quod sperare ab ingenio meo non poteram, qua fruar lætitia, quo gaudio triumphem, facilis tibi conjectura. Ago itaque tibi, virorum maxime, pro inæstimabili hoc beneficio, non quas debeo, (unde enim?) sed certe quas possum, & quantas possum maximas gratias, ἐξ ἄκρου ψυχῆς μυελοῦ. Simul te illud oro atque obtestor, persuadeas tibi, nihil mihi in omni vita magis fore propositum, quam ut quotidie vehementius te de me optime meritũ esse læteris. De præstantia autem aureoli muneris, quo me beasti, si dicere incipiam, dies me potius deficiat, quam tuarum laudum argumentum. Etsi non is ego sum fortasse, qui τὸ ἐπαφρόδιτον τῆς σῆς Μούσης, καὶ τὸ ἐπιτυχὲς τῆς ἑρμηνείας plene percipiam: si quid tamẽ supra vulgus earum elegantiarum sumus intelligentes, pronuntiare non vereamur, editione ejus libelli palam fecisse te, nemini cuiquam illorum veterum quos jure omnes mirantur, de laude ingenii, & scribendi quicquid volueris facultate, te concedere. Est omnino is genius tuorum scriptorum; ut quicquid instituas, ita in eo excellas, quasi illud unum toto vitæ curriculo agere didiceris. Equidem cum tuos versus lego, & simul cogito qua facilitate velut

lut διαγωγῆς χάριν eos fundites, totus ſtupeo. Quid cum cætera tua
ſcripta lego, πῶς οἴει τῶν φρενῶν ἐξίσαμαι ὑπὸ τοῦ θάμβους; ut ſæpe in tuis
libris verſanti mihi, quod familiares mei ſciunt, acciderit ut ma-
nus in cœlum tollerem, ac Deo Opt. Max. gratias agerem, quod
hac potiſſimum ætate ſum natus, qua poteram tantum naturæ θαῦ-
μα non ignorare. O utinam faxit idem ὁ ἐπὶ πᾶσι θεός, ut vitam in
terris tantiſper agas, donec omnia quæ orſus es, aut porro ordiri
paras detexueris, atque in commune contuleris. Permoleſtum
fuit, quod ſcribis de operarum quibus uteris lentitudine. Tu tamē,
Τέτλαθι δὴ γέρον. καὶ κύντερον ἄλλο ποτ' ἔτλης. Sed ego ea ſpe me ſo-
labar, quod Comelinum, cujus res agitur, non commiſſurum exi-
ſtimabam, ut ejus officium hac in parte poſſes deſiderare. Noſtra
longe durior conditio, qui partim ob valetudinem uxoris, partim
ob nugatorias plerumque occupationes, maximam hujus anni
partem amiſimus. qua ex re intolerabilem dolorem percipere-
mus, niſi longa hujus mali patientia occalluiſſemus, prope jam
τοῖς ἀπεψυγμένοις facti ſimiles, qui ἐν ἐσχάτοις ὄντες malorum tamen
ſenſum nullum habent. quid facerem? θεοῦ γὰρ εὖ οἶδ' ὅτι ἐτελείετο βου-
λή. De ſtudiis quidem noſtris, ſi nondum ſpem omnem poſuiſti,
vereor ne in cæteris perſpicaciſſimus, minus in hoc videas. ſed ex-
periemur quæ ſucceſſum hunc noſtrum fortuna ſit exceptura.
quia enim medicis autoribus loci mutationem afflicta conjugis
valetudo poſtulabat, Madritum volente Rege conceſſimus; quod
conſilium ſi ex voto ceſſerit, ſperamus paucis menſibus nos ea
præſtare poſſe, quæ aliquot annis in urbe nequiſſemus. Dionem
de quo nuper ſpem feceram, tenet adhuc captivum Morellus no-
ſter: qui cum initio confirmaſſet mihi, ſe vix tres aut quatuor char-
tas notarum meditari, poſtquam lucubratiunculam noſtram vi-
dit, quæ eo ſcripta fuerat, ut vir optimus labori ſuo parceret; ille
contra ſententia mutata, μακρὰν ἰλιάδα inchoavit, cujus prin-
cipium habemus, chartarum ut audio jam ad XL. vel amplius. Fi-
nem quando ſimus habituri, ne ipſe quidem operis pater comper-
tum habet, nedum ſciamus nos. ſuſpicor tamen vel ad has proxi-
mas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

mas nundinas aliquem illarum annotationum fore finem. Persium toties susceptum, quoties ab octo proximis mensibus respiravimus, serio pœnitet attigisse, magis promisisse. μωρία ἐπὶ μωρίοις in eum poetam notata habemus, e quibus dum pauca eligere, & obscuro autori lucem interpretationis afferre conamur, ita opus crescit, ut tædio ἀπεραντολογίας, quæ jam descripta erant ἐς κάλλος, non semel consciderimus. Sed teneræ frontis sumus: neque audire sustinemus pollicitatores inanes. Itaque obdurabimus, & quod nobis ipsi intrivimus exedemus. Moror te. Vale illustrissime virorum ὄντων, ἐσσομένων, πρό τε ὄντων. Madriti proprid. Kal. Jul. cIↃ IↃ cIV. Velim scire an liber de magnetis directione, quem autor tibi misit cum bene longa epistola, fuerit tibi redditus. Vir illi optimus avidissime exspectat. Florentius tuis acceptis gaudio tuas exiluit, brevi gratias acturus.

EPISTOLA CCCXLIII.

EIDEM.

Illustrissime vir, scripseram ad te ante horam, & illustrissimorum Ordinum Legato Arsenio meas tradideram, cum advenit tabellarius hic, rogavitque nunquid vellem. Arripui statim calamum, & hæc exaravi: mihi enim religio est, ullum ad te sine meis dimittere tabellarium. Parem diligentiam a te non exigo: sed tamen oro te, ne sinas nos diutius ignorare quo loco res tuæ sint; tu ut valeas, tuus Eusebius quam feliciter isthic procuretur. Omnes heic eruditi illum tanta cupiditate exspectant, quanta par est opus tuum. Deus Opt. Max. te servet, virorum maxime, & nobis amorem tuum. Vale. xv. Kalend. Aug. cIↃ IↃ cIV.

EPISTOLA CCCXLIV.

EIDEM.

Non dubito invitum esse te lecturum quæ invitus & mœstissimus scribo. Nuntio enim tibi obitum Hadriani Gulielmi Flesingensis, juvenis supra annos docti, supra fidem probi ac pii. Ex tua primum commendatione innotuerat ille mihi: sed is postea accesserat usus, ea inter nos familiaritas, ut hominem intus atque in cu-

in cute nossem totum. Quod sane difficile mihi non fuit, nam,
apertior illo aut ἁπλούστερος τὰ ἤθη nemo vixit unquam. Itaque ea
coaluerat inter nos amicitia, ut cum ego illum filii charitate com-
plecterer, ille & me & uxorem non aliter quam parentum loco
amaret & coleret; quo fuit molestior utrique nostrum hic casus
tam inopinatus funeris tam acerbi. Sed me non tam privata ami-
citia movet, quam respectus publicæ rei literariæ: quæ in hujus
adolescentis morte incredibilem, si quid judico, fecit jacturam.
Ardebat ὁ μακαρίτης amore flagrantissimo cum universæ τῆς ἐγκυ-
κλίου παιδείας: tum illius præsertim partis, quæ in cognitione rerum
naturalium est posita. quo in studio eos jam fecerat progressus, ut
æquales suos sine controversia superans, paucos vel senes peritio-
res illarum rerum videretur posse invenire sibi magistros. Im-
primis τῇ ἀνατομῇ & τῇ τῆς ἰατρικῆς ὕλης γνώσει operam impenderat:
tanta quidem felicitate, ut paucis antequam obiret diebus, præ-
stantissimis Academiæ luminibus Mareschoto, & Pietro ipsius
genero, miraculo esset, cum in saltu Madridano quo ad visendam
uxorem meam convenerant, obvias omnes plantas agnosceret, &
nominibus tam vulgatis quam veteribus Græcis, Arabicis & Lati-
nis designaret. Ego vero qui studia illius nota habebam, longe
majora & sperabam & aliis recipiebam. Sciebam qua diligentia
medicos Arabes, Avicennam, Serapionem, Rasis, alios legisset,
ac cum inter se contendisset, tum cum Græcis comparasset. Testis
eram pulcherrimarum observationum quas in eo genere fecerat.
Nam in Arabicis literis quantum profecisset, sine lacrimis recor-
dari non possum. Tantum affirmo tibi, magne Scaliger, eam
ἕξιν fuisse adeptum, ut pauca legeret, quorum mentem non cape-
ret, ubi paullulum attendisset. Avicennam usu contriverat: Al-
coranum ita familiarem habebat, ut cum a te discessi, neminem
Europæorum fuisse illi putem secundum. Sed quod maxime sum
admiratus, præceptiones Grammaticas ejus linguæ eximie calle-
bat. Nactus erat mea aut amicorum meorum Huberti & Florentii
virorum eruditissimorum ope quatuor aut quinque Arabum
Gram-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Grammaticas manu exaratas, in his ille se anno exercuerat, ut exceptis oppido paucis, cætera omnia posset ex tempore in Latinum sermonem vertere. quod cum sit per se difficile & dignum admiratione, magis tamen mirareris, si scires quam difficili charactere Africano, quam corrupte scripti sint illi libri, unde hanc tantam ejus artis notitiam hauserat. Egeram cum eo persæpe, ut quæcunque legerat ejus argumenti, in unum colligeret, & postquam tuũ consuluisset oraculum, cum studiosis ejus linguæ eam operam communicaret. Sed diu modestissimus juvenum consilio ac voluntati meæ reluctatus est: cum diceret rudem se omnium rerum, & me in ea opinione, quam de ejus studiis conceperam, falli vehementia amoris contenderet. quid multa? adeo sui negligens & ταπεινὰ φρονῶν ἦν, ut literas ad te scribere, etsi cupidissimus, & tui, si quis mortalium, γνήσιος admirator, ausus tamen sit nunquam. Scimus paratam illi fuisse dubitationum sylvam, quas relaturus ad te fuerat, sed pudor adhuc inhibebat. Expugnaveramus tandem ejus modestiam & assiduis hortatibus, ac prope dixerim convitiis quotidianis impetraveramus, ut meum potius consilium quam judicium suum sequeretur. Jam igitur ad Grammaticam Arabicam edendam animum appulerat. Itaque itineri Constantinopolitano, quod ante aliquot menses instituerat, profecturus cum regio Legato, cui de meliore nota ego, & amici illum commendaveramus; ea fine renuntiaverat. atque ut majore otio frueretur, in Regis prætorio Madridano, quo propter uxoris morbum concesseramus, nobiscum venerat. In eo secessu cum dies circiter xv. jucundissime inter libros egissemus, jamque operis istius ἰχνογραφία ei esset absoluta, quædam etiam capita diligentius polita: Ecce tibi languor eum occupat, & ἀηδία potius quam morbus. quo factum ut venienti mihi in urbem negotiorum caussa, comitem se adjungeret: rediturus, ut existimabamus, vel mecum, vel biduo, aut ad summum triduo post. Ita inter nos convenerat: sed [O cæcas hominum mentes! O spes inanes!] non ita illi visum, cujus nutu minima maxima geruntur. Lutetiam igitur hilares veni-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

mus, viæ laborem fabulis literatis levantes: hilares item apud amicum pransi sumus. deinde cum ego amicum medicum vocassem, & mentionem suæ valetudinis Hadrianus, etiam tum meus, quasi aliud agens injecisset, jussus linguam ostendere, & manum præbere, gravissime ægrotare statim a medico judicatus est. Ridere ille, & negare ægrotum se: verum levis tantum θεραπείας indigere. Erat illi non multo ante conductum hospitium in altissima urbis parte; prope illius ædes, qui characteres sculpsit Arabicos, quibus se brevi usurum sperabat, ac propterea e Sangermanico suburbio illuc migraverat. eo igitur se recipit me redeunte. Lapsi sunt dies pauci priusquam gravius quicquam medici, quorum opera usus est assidua & fideli, metuendum præcisa spe pronuntiarent. Ego tamen per sororis filium fere quotidie curavi eum visendum, deinde ipse etiam veni. Hic me verba pœne deficiunt, cum illius diei venit in mentem, quando illum gravissime affectum vidi θερμότατα πυρέττοντα, & tormina infra umbilicum acerrima perpetientem. Adii ad medicos, consului de genere morbi: responderunt aut longam fore ἀῤῥωστίαν, siquidem esset evasurus, aut cito vitam cum morte commutaturum, quod & accidit. sed velocius quam vel ipsi medici opinarentur. postridie enim ejus diei quo illum videram, & quo erat ille me amplexus quam arctissime, ut vix remissurus videretur, scripserunt medici & certum hominem miserunt, qui nuntiaret, si vellem vivum videre, accurrerem. jam enim in extremis eum versari. Conscendi equum sine mora, etsi alta jam vespera erat, & accurri. inveni non mortuum sed morientem, & dum preces pastor funderet, animam beatam Deo autori suo reddentem. Aderant illi amici multi, viri pii, quibus ipse propter virtutem & eruditionem ac præcipuam pietatem fuerat charissimus. In his erant Molinæus & Desiderius Heraldus, quorum unũ ex scriptis, alterum etiam ex vultu scio tibi notum. Hic fuit obitus juvenis optimi, & cum summis viris, si longiorem vitam fata indulsissent, merito suo mox comparandi. Nunc præclara omnia tanti ingenii incepta οἴχεται φροῦδα: nam qui lucubrationes suas non

non per simulationem, ut nonnulli, sed ex vera modestia sperneret, solitus erat quæcunque observabat in minutissimis scidis adnotare: quæ post ejus obitum collectæ sunt a nobis, vere sparsa Sibyllæ folia, & nulla penitus inter se connexione cohærentia. Hæc nos adeo chari capitis monumenta, cuicuimodi tandem illa sint, jure amicitiæ vindicavimus nobis, cum cæteram ejus omnem supellectilem, quæ quidem varie sparsa potuit inveniri, coram amicis curaremus describendam, & amplissimæ dignitatis viro, Arsenio Legato illustrissimorum Ordinum, tradendam. Hæc autem eo pluribus ad te scribenda duxi præstantissime Scaliger, quia fidei quam præstare tibi debeo, interesse judico, ut scias nulla in re officia nostra ei defuisse, quem tua primum commendatio nobis conciliaverat. Deinde illud cogitavi, fore isthic fortasse illius amicos, quibus volupe esset τὰ περὶ αὐτὸν plenius cognoscere; sed de re tam tristi plus satis. Vale illustrissime vir, & me, ut semper, ama. Lutet. Par. a. d. XIV. Kal. Aug. CIƆ IƆ CIV.

EPISTOLA CCCXLV.

DANIELI HEINSIO.

DE præstanti munere, quo me donasti, egi nuper tibi, doctiss. Heinsi, gratissimas gratias: etsi illis longe impares, quas animo habeo. sed & animum ipsum meum tibi confido esse notissimum. Nunc raptim hæc exaravi, ut per omnes Musas te orarem, atque obtestarer, veteris amici tui memoriam versibus tuis ad posteros transmitteres. quis ille sit, ex iis, quas ad τὸν ὑπέρμεγαν Scaligerum scripsi, cognoscere poteris. Ex eo intellexi singulari amicitia vixisse vos aliquando conjunctos: neque illi ullum erat jucundius ἀκρόαμα, quam cum de tuis laudibus prædicantem me audiret. Paucis adeo diebus prius quam fatalis hora illum corriperet, cum in Hesiodo tuo penitus defixum me videret, incredibilem ex ea re voluptatem capere se significavit: & de vestra conjunctione multa mihi tum narravit. Sæpe etiam audire memini, cum diceret, se quicquid in Græcis sciret, tibi fere uni acceptum ferre. Igitur qui te tantopere & amabat & colebat, dignissimus est, qui præco-nem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nem te virtutis suæ & incredibilis eruditionis habeat. Vale amiciss. Heinsi, & dolorem meum quamprimum solare. Lut. XIV. Kal. Aug. CIƆ IƆCIV.

EPISTOLA CCCXLVI.

CAROLO LABBAEO.

LAnguenti mihi e febricula, tuæ redditæ sunt & magni Scaligeri literæ. Sensi non mediocriter sublevatum me utriusque epistolæ lectione, nihil enim mihi jucundius, quam cum amicis colloqui: ambo autem amicissimi. Gaudeo tergeminum illum Heroem valere, & opus institutum urgere. Scribere nunc ad illum non possum: & non valde opus: cum pridie, quam Lutetia exirem, binas eodem die dederim, quod velim tuis illi significes; addas etiam, de Eusebii Chronico Burdegalensi plane inaudisse me nihil a tribus mensibus, & quod excurrit. Omnino suspicio illius de eo opere recta est. Convenere & capita contulere quam plurimi, & communi opera faciendum decreverunt, ne quid Resp. hoc est. E. R. detrimenti caperet: si ἑτερόδοξος aliquis ea præstaret, quæ non posset homo πεπαρωμένος. Id igitur est, quod paratam pridem & absolutam editionem moretur. Illi vero καὶ παλαμάσθων καὶ τεκταινέσθων ὄπισθεν, nunquam tamen efficient, ut non cæteris avibus aquila regnet. Sed hæc melius coram: Tunc & tibi satisfaciam de illius epistolis, quas daturum me iterum iterumque confirmo: sed prius in ordinem eas redigere est animus: quod brevi faciam: si cessavero. En! veni huc, & illas aufer: non enim vacuus redibis. Vale & fratrem tuum a me saluta peramanter: De carmine ago gratias, autorem Scaligerum esse nolim præstare: Cujuscunq; est, ἀγαθοῦ τεχνίτου est opus. Iterum vale. Madriti. a. d. XII. Kal. Aug. CIƆ IƆ CIV. De Glossariis melius coram: si de sententia Scaligeri vobis constat, quid vultis ἄλλην δρῦν βαλανίζειν; quæ tamen videbuntur, congressu primo dicam vobis, οὐδ' ἐπικεύσομαι.

EPISTOLA CCCXLVII.

JOSEPHO SCALIGERO.

CVm ante menses fere tres munus πολυτάλαντον a te accepissem, præ-

præstantissime Scaliger, egi tibi per literas non quas debebam quidem, sed quantas maximas certe poteram gratias: ut si nihil aliud possem rependere, in eo saltem officio meo non deessem, neve committerem, ut quanto honore essem abs te affectus, parum viderer intelligere. Opto scire an tibi eæ fuerint redditæ: item aliæ quas paullo post mœstissimus scripsi de re lugubri, cum de obitu certiorem te feci adolescentis optimi & doctissimi Hadriani Gulielmi Flessingensis. in cujus morte quantam severiores Musæ fecerint jacturam, quam magis cogito, tam magis intelligo. Itaque non secus affectus sum hoc casu, quam si filius mihi aut frater periisset. Quam incredibiles in literis Arabicis fecisset progressus, pluribus nuper significavi. Ego profiteor eo magistro me multum profecisse, aut ut verius dicam, potuisse proficere, nisi mens læva fuisset, ac κενεῶν ἐλπίδων plena: nam magisterio illius, quantum ipse cupiebat, usus non sum: cum partim illi parcerem, partim alia studia me impeditum tenerent: ὃ μὴ ὤφελλε γενέσθαι. amisi enim stultitia mea occasionem, quam desideraturus sum æternum, recuperaturus nunquam. Cœperamus Geographiam Arabicam vertere: quod paucis locis exceptis erat ipsi sane facile. Alia item multa aggressi eramus: quæ persequendi & facultas mihi nunc deest & animus. Tu quoque, illustrissime vir, γνησιώτατον amisisti tuæ summæ eruditionis admiratorem. Ἀλλὰ τὰ μὲν προτέτυκται ἐάσομεν ἀχνύμενοί περ. Quod superest te oro atque obsecro, digneris amicitia tua nobilissimum virum, qui tibi has reddet. hic quoque eorum unus est, quibus *de meliore luto finxit præcordia Titan*. Cum narrantem audies, πόσων ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω, miraberis tantum illi superfuisse otii ad disciplinarum & historiæ veteris cognitionem parandam. Quod si quid in nobis judicii est, non multos hodie Germania ejus ordinis & nobilitatis viros habet, quorum amicitia possit tibi gratior esse aut jucundior. Eusebium tuum duobus prelis urgeri, suspicabamur ex novissima epistola tua. Atque utinam ita sit! bonorum omnium, & φιλομαθῶν desideriis satisfeceris. Nunc enim suspensi animi nostri sunt exspectatione tanti mu-

neris.

neris. opes enim editoris, & in regia gaza μεγαλοπρέπειαν habem⁹ satis notam. Burdegalensi editione quid factum sit nescimus: & virum optimum (εἰρήσθω γὰρ οὕτως) non implesse quæ promiserat, miramur. Sed est profecto ita, ut tu conjecisti μάλα εὐστόχως. quasi summa respublica ageretur, comparantur undique præsidia, & publicis consiliis privata res agitur. Illi vero χαὶ παλαμάων χαὶ τεχλαινέων ὄπισθεν. nunquam tamen aquilæ in aves imperium abrogabunt. Nos quoq; quid agamus fortasse quæres. agimus vero nihil, quod quidem tua cura aut notitia sit dignum. Persium nuper recensuimus, & libro commentario sumus interpretati. Sed dum rudiorum studiis consulimus, ita nescio quomodo opus excrevit, ut ea lucubratione quid simus facturi nondum constituerimus. Dionneas tandem notas absolvit amicus noster. agam cum hoc viro nobili, ut si potest fieri, ipsius opera isthuc curetur tibi dicatum exemplar. Amplissimum Legatum Buzenvallium in aula esse multas jam hebdomadas, his diebus primum didici. Heinsium quoque τὸν θαυμάσιον brevi venturum affirmabat mihi quidam ejus familiaris nudius tertius. Ego illi de conditione prospexi, non minus lauta quam honorifica, & cujus ipsum minime pœniteat. Vale illustrissime heros, & nos amare perge. Lutet. Par. quo ex secessu suburbano veneramus a. d. xv. Kal. Sept. CIϽ IϽ C IV. Mathematicus qui de magnete scripsit, te obnixe rogat, respondeas epistolæ ipsius.

EPISTOLA CCCXLIIX.

DANIELI HEINSIO.

Ex sermonibus amici illius tui, qui salutem a te nudius quartus mihi nuntiabat, cognovi multas epistolas meas, quas ad magnum Scaligerum & ad te scripsi, aut omnino periisse, aut in vestras manus sero pervenisse. Affirmabat enim ille mihi, te cum ipse discederet, nihil literarum pridem a me accepisse. Atqui superioribus mensibus sæpius me ad te scripsisse sciunt Labbæi fratres, quibus meos ad Scaligerum fasciculos solitus sum tradere tabellariis deferendos. Sed postea fortasse accepisti ἀθρόως plures

simul

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſimul epiſtolas meas. Quod quidem an ita ſit, velim facias me certiorem, neque exiſtimes potuiſſe in me tantam ἀπειροκαλίαν cadere, ut de luculento munere tuo non agerem tibi ſtatim gratisſimas gratias: quas equidem longe uberiores habeo & porro ſemper ſum habiturus. Audio te in eo eſſe, ut profectionem ad nos inſtituas. Vtinam quidem, quamprimum ille exoriatur dies, quo tam charum mihi caput potero ſuaviari! Sed audin'? ſive ego in urbe ſim futurus, ſive Madridi, recta ſtatim ad me. niſi vis reus fieri graviſſimi criminis, violatæ amicitiæ noſtræ: quam injuriam quibus potero cunq; modis ulturum me pro certo habe. Eſt mihi amicus, vir illuſtris dignitatis, ſed pietate & eruditione longe major, apud quem hoſpitium tibi metatus ſum, quamdiu volueris in urbe eſſe. Itaque veni ἀγαθῇ τύχῃ. ſpondeo fore, nunquam ut te conſilii pœniteat: θεοῦ μέν τοι βοηθοῦντος, cui te & ſtudia tua curæ eſſe nullus ambigo. Dionis notæ amici noſtri tandem ad umbilicum ſunt perductæ. Itaque id nunc ago, ut inveniam, cui tuto tradam quod tibi miſſurus ſum exemplar. Ampliſſ. Buzenvallium ſine tuis ad nos veniſſe, [ita audimus: nondum enim vidimus] miramur. Sed eo ſuſpicor illud accidiſſe, quia nihil a nobis pridem literarum acceperas, quod nollem ita accidiſſet. Vale amice ποθεινότατε. Lutet. Par. a. d. XIV. Kal. Sept. CIƆ IƆ CIV

EPISTOLA CCCXLIX.

THEODORO CANTERO.

DUodecimus hic dies eſt, Cantere præſtantiſſime, cum a nobis diſceſſere optimi eruditiſſimique adoleſcentes filii tui: quorũ adventum, etſi ſcio fore tibi jucundiſſimum, pene tamen dixerim, non majore gaudio eos te recepturum, quam fuit nobis moleſtus iſtorum a nobis diſceſſus. Ita nos cepit mitiſſima & probiſſima indoles, quæ in utroque eorum expreſſa patet. Venerant illi quidem vel ob privatam amicitiam, quæ inter nos eſt, vel ob merita parentis & patrui in rempublicam literariã gratiſſimi: Sed ita a nobis diſceſſerunt, ut etiam propter ipſos totum genus plurimum eſſem amaturus, ſi nullæ inter nos cauſæ intercederent. Deus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

faxit, mi Cantere, ut illi te & tu illis diu multumque fruamini. Accipies autem ab iis Apulei Apologiam, nuper a me recensitam & simul editam. In quo sive aliquid præstitum est a nobis, sive accidit secus, non alium apud te neque laudatorem, neque detrectatorem allegabo quam Lambertum tuum: qui unus maxime nobis auctor fuit & impulsor hujus audaciæ. Novit ille optime, quam nihil ante cogitarem, quam sum ejus hortatu compulsus ad hanc editionem ex tempore moliendam. Jure igitur a te peto, ut cuicuimodi sit hoc munus, editori illius faveas, sic tamen ut tuum mihi amice judicium impertias. Nam in literis latinis, ut scis, hic noster quasi rudimentum est, cum hactenus non nisi in Græcis quicquam ausi simus. Si me amas, tuam mihi sententiam ea παρρησίᾳ, quam pro nostra amicitia a te exigo, proxime scribes. De reliquis, quæ brevi, ut spero, sumus edituri, quia omnia filiis tuis nota sunt, nihil dicam. Vale vir amicissime, & me ama, qui te ὑπερφιλῶ. Genevæ a.d. x. Kal. Sept. CIϽ IϽ CIIII.

EPISTOLA CCCL.

JACOBO GILLOTO.

De versione Turnebi ita sentio, ut videatur magis non indigna tanto viro, quam satis digna. Fidelis est, & nihil peccat; sed minus exquisita & ornamentis carens quam tibi assentior, Amplissime vir, & omnino faciendum judico, ut titulus præfigatur, qui quod res est dicat. Audio nescio cujus opera emendata quædam in illa fuisse. Ego vero male vereor, ne παραδιορθώσεις illæ extiterint magis, quam διορθώσεις. Nam in Græcis palã corrupta quædam nõ casu animadverto. Si quid juvanda fuit Turnebi interpretatio, ut quę ex tempore fusa erat, vellē ea provincia mihi fuisset demandata, non quia id mihi tribuam, ut acutius hæc videre potuerim quam ille quisquis est, qui eam recensuit, sed quia pro ea reverentia, qua semonis illius manes prosequor, diligentius fortasse in eo negotio essem versatus. Ego enim Turnebum non γνησίως solum, verum etiam ἐμπαθῶς colo. Quidquid est, multum tibi posteri pro munere hujus editionis sunt debituri. Perge vero Amplissime Gillo-

Gillote & Musas demereri & nos amare, qui te ex animo observamus. Madridi. 4. Non. Sept. CIↃ IↃ CIV.

EPISTOLA CCCLI.

EIDEM.

AMplissime Vir, non mediocriter gaudeo, quando studium & fidem cogito erga me τοῦ μακαρίτου Turnebi. Omnino autem faciendum videtur, ut ejus honori quam commodè fieri poterit hujus libri editione consulatur. Ego & illius causa quem valde colo, & tui quem observo, unice paratus sum ad omnia quæ volueris, sit modo temporis plusculum, ne urgeamur nimis. sed de his coram. Quod ut possimus, ultima hebdomadis die istuc veniam, & te invisam. Tum quid opus factu sit videbimus, & de communi sententia statuemus. Velim interea de Josepho Scaligero aliquid addiscas: valde enim longum videtur esse tempus, cum ab illo nihil literarum accepi. Opto servet Deus & te & illum ἐν πάσῃ βίου ῥᾳστώνῃ καὶ εὐμοιρίᾳ. Vale Vir amplissime & me ama. Madridi a. d. 7. Eid. Septemb. CIↃ IↃ CIV.

EPISTOLA CCCLII.

GEORGIO MICHAELI LINGELSHEMIO.

NObilissime vir, si quas habeo tibi gratias animo, agere verbis instituam, longum faciam, & tamen minus omnino, quam quod sentio, dixero. Tu me ignotum, nihil unquam de te meritum, non solum tua benevolentia dignum judicasti: sed etiam effecisti, ut illius fructum perciperem, & ante meas preces ejusmodi beneficium mihi præstitisti, quod nullis precibus posse me a te impetrare semper existimaveram. Enimvero alii aliis capiuntur, & ut ille ait, voto non vivitur uno. Tuum vero beneficium ejusmodi est, ut vix aliud videatur potuisse in nos a quoquam conferri adeo θυμῆρες ac gratum. In literulis enim nostris omnes nobis positæ sunt voluptates atque amænitates: quibus ærumnosæ hujus vitæ τὰ πικρὰ edulcamus. Spero autem ad studia nostra non mediocre momentum esse allaturum illustrissimi Principis Codicem Arabicum, cujus usum tua mihi benignitas impetravit. Ex aliis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Arabum libris pridem mihi illius autoris nomen innotuerat, quod liber Palatinus fronte præfert: ſed an ille ſit, quem Abiſenæ Interpretes paſſim laudant, nondum affirmare auſim: aliis enim ſtudiis impeditus adhuc fui, neque eum Codicem ſerio adhuc verſavi. Brevi faciam propitio numine, & ſtatim illum ad vos; ut omnes intelligant, fide nihil mihi eſſe antiquius. Vale præſtantiſſime vir, & me ama, qui & ſum & ſum futurus æternum tuæ virtutis admirator, dignitatis cultor. Madridi. III. Non. Sept. CIϽ IϽ C IV.

EPISTOLA CCCLIII.

CVNRADO RITTERSHVSIO.

HAvebam ſcire, ut valeres, & quid ageres, clariſſime Rittershuſi: mirabarque binis meis ſuperioribus nullum a te reſponſum eſſe datum: ut nec a Scipione Gentili, Academiæ veſtræ lumine, quicquam literarum accepi, poſtquam ex itinere Gallico iſthuc eſt reverſus. eramque adeo de utriuſque veſtrum valetudine ac ſtatu ſollicitus, cum miſit ad me Bongarſius, ὁ τῶν ἐμῶν φίλων ἄωτον, epiſtolam illam tuam quam utrique noſtrum communem eſſe voluiſti. Gaviſus ſum non mediocriter, & quod valentem te intellexi, & quod ita in literas animatum, ut bene de illis merendi finem nullum facias. Nam quod ſcribis de repertis B. Patris Iſidori Peluſiotæ epiſtolis, & tua cura deſcriptis atque ad edendum paratis: beaſti me, mi Rittershuſi, hoc euangelio. Macte hoc ſtudio atque hermæo iſto. Multum quidem tibi jam Reſpublica literaria debet, propter egregia ingenii tui monumenta, quibus illam auxiſti, ornaſti: ſed magnum cumulum prioribus tuis meritis adjeceris, ſi tam pium & eruditum ſcriptorem ἐξ ἀΐδου παλίνορσον nobis dederis. quod quidem ut facias non hortor te ſolum, ſed etiam rogo atque obteſtor: eo quidem vehementius, quo pauciores hodie ſunt, quorum palato dapes iſtæ ſapiant. Sed male ſanorum hominum voces inſanas, qui literas Græcas faciunt non nauci, pro tua prudentia facile intelligis eſſe contemnendas: atque illud potius nobis, qui illarum præſtantiam ac neceſſitatem intelligimus, eſſe eniten-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

enitendum, ut fugientibus manum injiciamus, & si possumus, suam æstimationem ac pretium illis apud τοὺς εὐφυεῖς γοῦν τῶν νέων vindicemus. Quod autem edi cupis Lutetiæ opus tuum (vere enim tuum dixerim) de ea re quid certi spondeam tibi non habeo: nam lente heic Græcorum editio procedit: etsi non deest quibusdam nostrorum typographorum animus & Isidorum & reliquos Patres Græcos edendi. Itaque cum omnia a te fuerint parata, fac me ut sciam: & confide pari diligentia in eo negotio usurum me ac si mea res ageretur. Vale. Madridi ad Vrbem, III. Nonas Septemb. CIↃ IↃ C IV.

EPISTOLA CCCLIV.

DAVIDI HOESCHELIO.

CVm superiore mercatu Francofurdiensi Procopium ms. tibi misissem, Hœscheli clarissime, quia post illa nihil a te literarũ accepi, fui aliquamdiu sollicitus, eo libro quid factum esset. Postea vero ex iis, quas ad τὸν πάνυ Bongarsium scripsisti, didici tuto illum ad te fuisse curatum. quod non mediocri me voluptate affecit: nam & exemplari, quod isthac miseram, metuebam, & ne ea retardaretur tuum inceptum, anxius eram. Nunc spero brevi nos beneficio tuo optimum scriptorem typis illis vestris elegantissimis editum habituros. Fallor, aut de republica literaria mereri non potes melius, quã editione cum hujus, tum aliorum similis notæ scriptorum. Quod autem novissimis tuis me rogabas, de versione Gregorii Θαυματουργοῦ, puto Jacobum Bongarsium, quæ illi super eo dixi, tibi significasse: fuisse me, quod petebas, facturum, nisi vidissem in indice superioris πανηγύρεως Francofordiensis promissum a nescio quo vestræ gentis omnium eximii ejus scriptoris operum versiones. Itaque actum agere non placuit: qui præsertim adeo essem occupatus, & variis distractus curis: de quibus apud te non semel queri memini. Omnino vivit nemo occupatior, quam nos sumus. ut taceam de charissimæ uxoris χρονιωτάτῳ morbo, qui etiã ab urbe me expulit, & in hanc regiam domum compulit secedere, ubi tertium jam mensem habeo. Atque ego initio mihi gratula-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

bar, quod relicta urbe liberatum me crederem importunis visita- toribus, per quos nulla fere mihi erant tempora succisiva: cum totos dies persæpe in nugis ἑκὼν ἀέκοντι θυμῷ cogerer insumere. Sed jam me experientia docet, longius nescio quo in solas terras fugi- endum mihi esse, si vivere cum Musis tendam. Veruntamen quic- quid nobis vacui temporis conceditur, id totum in ornanda Spar- ta, ἣν ἐλάχομεν, ponimus. Quod si per typographos licuisset, Per- sianum Commentarium isthuc misissemus, & simul alteram Sue- tonii editionem priore aliquanto fortasse meliorem. Sunt & aliæ curæ graviores, quæ nos exerceant: sed quarum publicatio non est οὐ παρόντος καιροῦ. Tu vir eruditissime, quid agas, quid jam edas, quid mox sis editurus, aveo scire. Nam qui a quinque aut sex men- sibus tuas non acceperim, quam uberrimas cupio illas accipere, ἐκτίνοντος σοῦ καὶ τὸ δάνειον καὶ τὸν τόκον ἅμα. Vale. Madridi, quod regium est ad urbem prætorium, III. Non. Sept. CIↃ IↃ C IV. Amplissimo & nobilissimo viro, Marco Velsero plurimam salutem verbis meis nunties velim. De Privilegio, quod a nobis petiisti, scito τὸν σφραγιδοφύλακα (hominem e senio prope jam obnoxium Græco- rum proverbio, sed ἀπὸ τῆς δεισιδαιμονίας meticulosum, adeo ut o- mnia etiam tutissima timeat,) rogatum ab amplissimo & sapientis- simo Thuano, ut privilegium ejus meaque cura conscriptum Re- gis sigillo firmaret, quia ego veniebam in partes, statim cœpisse su- spicari, tot librorum editione, de quibus cogitare te significavera- mus, culmen Romanæ arcis peti, & hæresim [sic enim veritatem Dei vocant] stabiliri. Risimus ego & Thuanus, cum hæc nobis referrentur a Perroto Regis Secretario, nominis Germanici studi- osissimo. Ivi igitur ipse ad τὸν σφραγιδοφύλακα, & quam longe ab- essent tuæ curæ ab eo genere scriptorum, quæ orbem Chrtstianum misere lacerant, exposui. Adjeci neque Thuanum, neque Velse- rum, duos summos viros ejus professionis, fauturos tuis cœptis, si eo spectarent. quid multa? Perviςi non tibi debere hoc negari. Promisit igitur, si per eundem Perrotum mitteretur, facturum, quod rogaremus. Ecce vero rem suavem: nam ubi venit Perro- tus,

tus, responsum tulit ab optimo & alioquin venerando sene, permissurū se tibi: ut tua isthic ederes: at ut impediret, ne nostri possent edere cum vellent, nullis conditionibus adductum iri. Quo quid magis γεροντικὸν potest fingi? quid enim privilegium est ea parte dempta? Sed alia caussa est profecto, quæ illum terret. Ego certissimum habeo, simul ac regi rem aperuero, jussurum, ut fiat. Sed vix in urbem ex eo tempore Rex venit, aut nos casu tum aberamus.

EPISTOLA CCCLV.

FOPPIO AB AISSEMA.

HEri reverso mihi a Synaxi sacra reddita est epistola tua, eruditissime Foppi. Gaudeo non mediocriter amore tuo in nos; qui etsi vehemens, non tamen sinemus nos hac parte abs te vinci, parati de omni alia laude tibi concedere. Hoc vere tibi affirmo, simul innotuit mihi tuus ille verecundiæ virginalis plenus vultus, sensi captum me amore tui: hoc est, virtutis tuæ & modestiæ quam præ se ferebat & tacentis vultus. Postea vero quam de pietate, de literis & virtute eos sermones habuimus, quorum ne te quidem video esse oblitū: tum vero auxit adeo meus in te affectus, ut jam nihil mihi posset gratius accidere, quam abs te amari. Enimvero delectant alios alia: nos secundum τὰ πρὸς τὸν Θεὸν in prima parte felicitatis ponimus amorem bonorum. Quare duobus nominibus gratissima mihi fuit epistola tua: & quod me tibi charum esse abunde testaris, & quod memoriam τοῦ μακαρίτου Hadriani Guilelmi conjunctissimi heu nuper mihi & summe chari eleganti carmine ornasti. Omnino dignus erat optimus ille juvenum, quem amarent vivum omnes, quibus sereniores Musæ sunt cordi: & quem nunc ἀώρῳ fato defunctum lugeant omnes earundem Dearum γνήσιοι θεράποντες καὶ μύσται. Literæ Arabicæ quantam in illo capite jacturam fecerint, nemo facile dixerit. Pietas vero probissimi adolescentis quanta? quam singularis? ut sine lacrimis recordari tristis illius diei nequeam, qui tantum thesaurum nobis eripuit. Ἀλλὰ τί κεν ῥέξαιμι; Θεοῦ ἐτελείετο βουλή. Verum de his quando & quoties

ties voles; plura coram. Vnum te rogo, nobilissimum & generosissimum & studiis melioribus accurate excultum adolescentem, qui nuper ad me una tecum venit, meis verbis quam officiosissime salutes. Valete ambo, & me amate. Lutetiæ v. Septemb. CIↃ IↃC IV.

EPISTOLA CCCLVI.

JOSEPHO SCALIGERO.

ILlustrissime vir, ex trinis literis quas ad te scripsi novissimas, spero tibi notum esse nostrum secessum in regiam arcem, cui Madrido nomen, tertium jam mensem ibi agimus, quo toto spatio temporis unicas a te accepimus, nos jam quater scripsimus. & quidem satis prolixas duas epistolas ad te misimus, quas an acceperis velim, nisi grave est, ex tuis cognoscere. Priore illarum gratias agebam tibi de luculento munere, quo immortalitatem nomini meo tua illustris benignitas conciliavit. Erant in eodem fasciculo etiam ad Cl. viros Scriverium, Heinsium, & J. a Vouver literæ. quæ si ut vereor interceptæ sunt, non possum effugere justam criminationem vestrum omnium. Altera epistola tristissimum argumentum habuit, nuntium de obitu Flessingensis adolescentis, de quo cum multa scriberem tibi, nullam tamen partem sum assecutus debitæ laudis ejus pietati, virtuti & summæ eruditioni. Ego, mi Scaliger, amisi socium ac ducem studiorum meorum in literis Arabicis. Quod eo mihi est molestius, quia præclarorum ejus inceptorum, de quibus ad te nuper scripsi, αἱ ἰχνογραφίαι, quæ ob oculos meos quotidie versantur, vulnus pridem acceptum coire non patiuntur. Ille nobis Arabicam grammaticam brevi daturus fuit, ex multis magistris improbo labore collectam. Ille in medicinæ studiis ea fuit præstiturus, quæ omnes mirarentur. Quid faceret vir, qui adolescens eo pervenerat? Modestia vero doctissimi juvenis & respectus omnium, qui de literis essent bene meriti, fidem omnem superat. Te certe ita suspiciebat, ut sine stupore de tua in literis præstantia nunquam loqueretur. Itaque cupidissimus scribendi ad te, nunquam est ausus: cum diceret nondum eo eruditionis accessisse, ut deberet te interpellare. Inveni inter ejus chartas pau-

paucas omnino, quæ possint esse usui: quasdam tamen offendi γραμματικῆς τέχνης σημειώσεις verius quam præcepta, excerptas ab eo cum Arabum Grammaticorum libros legeret. Ego constitui, volente Deo Opt. Max. & faciente, primo vere te invisere, & tecum omnia communicare, quæ futura sint alicui usui. Illud scio, & Caphiam & Giarrumiam potuisse ab illo edi, cum non pœnitendis notis & versione Latina: nisi maluisset quicquid apud alios legerat, in unum corpus colligere, & digesta omnia simul edere. Sed studiorum ejus mira quædam fuit ratio: nam quæ inter legendum observabat, solitus in minutissimis schedis annotare: atque illa diu circumferre, deinde in cistam conjicere, atque inter sarcinas suas servare. Nos autem studio transmittendæ ejus memoriæ ad posteros, utilia ab inutilibus selegimus, & cum tui videndi desiderium ferre diutius non possimus, cum isthuc veniemus, consulemus oraculum tuum, num quæ possit iniri ratio, ut aliquod lucubrationum eruditissimi juvenis extet in publicum monumentum. Quare si nos servas sit ὁ ἐπὶ πᾶσι, & cœptis faverit, ἅμ' ἠοῖ φαινομένῃ me exspecta. Quod si de profectione amplissimi Legati Buzenvalii aliquid rescissem, fortasse quod mente paro adhuc iter, jam esset confectum. Sed venisse illum Lutetiam non ante scivi, quam reditum ad vos iniisset, quod eo molestius mihi fuit, quia simul erepta mihi facultas, exemplaria Dionis isthuc mittendi. Est in urbe bibliopola quidam Beis, cui dederam id negotium ante mensem: atque ille se curaturum receperat, ut brevi & tu & Heinsius dicata vobis exemplaria reciperetis. Hæc quoque spes decollavit: nam Beis, quia Morellus lentior erat me absente in tradendis libris, re infecta Francofurdum abiit. Id cum rescivissem, egi cum Drovardo quando eodem se accingeret, ut vestrati typographo vel duo si posset, vel unum saltem traderet tibi reddendum. Exspecto quid factum sit, ut alia via prospiciam, si & ille, quod vix futurum puto, fidem fregerit. Velim Clarissimus Heinsius hæc ex te cognoscat. Accepi ex iis qui Buzenvallium convenerant, libellum esse a te editum contra Serrarium. opto ita sit. & ut brevi cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

illam lucubrationem tuam, tum etiam Eusebium tuum videamus. Vale illustrissime Scaliger, & ad nos scribe. Scripsi raptim cum Lutetiam casu venissem, III. Eid. Septembr. CIƆIƆCIV.

EPISTOLA CCCLVII.

FOPPIO AB AISSEMA.

LIteras tuas, eruditissime Foppi, futuras per se gratas, reddidit mihi gratissimas adjectum carmen, quod in Hadriani Guilelmi Flessingensis, juvenis multis nominibus dum viveret mihi charissimi, obitum immaturum scripsisti. Nemo illum norat, quin iis laudibus fateatur dignissimum, quibus est a te ornatus. Ego, quem ille heic unicum ac prope solum testem habuit pulcherrimorum inceptorum, ad quæ dies noctesque se strenue comparabat, tristissimo hoc casu in tantum doleo, in quantum virtutem amo & studia literarum, quibus nihil mihi charius, industria felicium ingeniorum cupio promoveri. Quæ Belgicæ vestræ propria quodammodo videtur esse virtus, morum simplicitas, ea sic in Hadriano excelluit, ut vere possim affirmare neminem eo probiorem, aut magis ἄπλαστον καὶ ἄτυφον mihi fuisse unquam notum. Eruditio vero supra annos plane stupenda. Omitto Græcæ Latinæque linguæ summam peritiam & omnium honestarum artium, quæ liberaliter & quidem Lugduni Batavorum educatum doceant. At in rerum naturæ universæ & τῆς ἰατρικῆς ὕλης cognitione quos & quantos, Deus bone! fecerat progressus? Hoc tantum dicam, medicis excellentibus, qui præstantiam ipsius in hoc genere animadvertebant, fuisse miraculo. Nos vero nihil impensius in eo mirabamur quam literarum Arabicarum notitiam. Paucis enim annis studio, labore ac diligentia eo jam pervenerat, quo vix tota Europa quemquam adhuc pervenisse, si unum aut alterum excipias, notum habemus. En, mi Foppi, qualem quantumque juvenem res publica literarum amisit. Nam qui in ipso adolescentiæ flore adhuc erat, & omnia quæ diximus fuerat consecutus, quid censes facturum fuisse, si eum πρόωρος θάνατος non rapuisset? Lugenda sane publica sors literarum: quæ in uno hoc capite tantam fecit jactu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

jacturam. Ipſe vero non lugendus, ſed beatus potius prædicandus: qui onere τοῦ χοϊκοῦ φυλάκου mature liberatus caducam & malis obnoxiam vitam meliore mutavit. Sed redeo ad carmen tuum, mi Foppi, tibique etiam eo nomine gratias ago, quod exemplo tuo popularibus tuis, nobiliſſimi ingenii juvenibus καὶ γονιμωτάτοις ποιηταῖς præiviſti ad celebrandam poſteriſque tradendam Hadriani memoriam: quo nihil poteſt mihi gratius accidere. Vale vir doctiſſime, & quod ſupra omnia eſt, εὐσεβέστατε. Lutetiæ Pariſiorum, v. Kal. Octob. CIↃ IↃ CIV.

EPISTOLA CCCLIIX.

DANIELI HEINSIO.

NOn dubitarem mirari te, quod promiſſum pridem exemplar Dionis nondum acceperis, niſi conſiderem eas literas, quas ſuper ea re ſcripſi ad illuſt. Scaligerum, & acceptas ab illo, & tibi fuiſſe oſtenſas. Ex iis didiciſti nulla mea culpa accidiſſe, ut duæ occaſiones libros iſtuc mittendi, quæ ſolæ hactenus poſt abſolutã ejus authoris editionem ſe obtulerunt, prætermitterentur. Vna illarum fuit, cum ad vos rediret ampliſſ. Buzenvallius: de cujus adventu in urbem aut abitu tunc demum factus ſum certior, cum ille propior vobis quam nobis erat. Altera fuit, cum Beis bibliopola Pariſienſis φορτία βιβλίων quædam iſtuc mitteret. Ego vero ne ea occaſio mihi elaberetur, ſatis caviſſe videbar: cum Morellum διαῤῥήδην juſſiſſem duo exemplaria ipſi tradere; quæ ſe ab illo exacturum ille ipſe Beis ſancte promiſerat. Vter eorum officio defuerit, neſcio. Ego faciam σὺν Θεῷ εἰπεῖν, ubi primum data erit facultas, memorem me facto non verbis tibi probem. Sed oro te per omnes Muſas, quid ſibi vult hoc tam diuturnum ſilentium tuum & magni herois noſtri? quinas minimum ad te, ſeptenas aut eo plures ad eum literas dedi, ad quas reſponſum tuli nullum. & fuere bene longæ quædam illarum, quædam triſtiſſ. argumenti, quibus ſignificabam vobis Hadriani mei obitum: Hadriani, inquam, Fleſſingenſis adoleſcentis, quo nullum alium meliorem, aut majoris ſpei ſol videbat. Itaque ejus deſiderium amore literarum ferre

 non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

non possem: nisi illud cogitarem, ὅτι Θεοῦ ἐτελείετο βουλή· item illud, ὃν Θεὸς φιλεῖ, ἀποθνήσκει νέος. hanc unam esse causam προώρου καὶ ἀώρου illius abitus πεπληροφόρημαι. Ille te inter præcipua hujus ætatis lumina suspiciebat: & tuo magisterio in literis Græcis gloriabatur. Tu illum ne pro populari quidem tuo videris agnoscere. qui ad frequentes adeo epistolas meas luctus mei testes, ne verbum quidem ἀντεπιστέλλειν tot mensium spatio sustinueris. An tu ad nos cogitas? & pro literis spectandum fruendum dare cogitas? ita nuper Scel. Phrysius, eruditiss. adolescens, cum a te veniret, affirmabat. O illum diem suavem mihi ac jucundum, cum ego te amplectar, ac vel in medio foro suaviabor. Veni igitur, mi Heinsi, neque dubita etiam in media hac barbaria reperturum te paucos quidem: sed tamen reperturum, quibus tua commoda futura sint curæ. cui rei scito jam abunde esse a me prospectum. Quare aliud cura, neque de hoc sis sollicitus. Ego si Deus faverit cœptis, primo vere ad magnum heroem sum excursurus. Persius serio jam excuditur. miraberis λογοδιάρροιαν hominis fortasse τὸ πρὶν οὐ μάλα ἀκριτομύθου. Vale, & me ama. Vassanos fratres tibi cupio esse commendatos. Iterum vale, & aut rescribe aut veni. Lut. Par. Non. Oct. CIϽ IϽ C IV.

EPISTOLA CCCLIX.

JOSEPHO SCALIGERO.

AVdi rem novam, illustrissime vir, & assem para; qui hactenus propter constantiam in purioris religionis professione τοῖς ἐξ ἐναντίας si quis alius fui exosus, nunc Loiolitis ita charus sum, ut nihil supra. sive nos urbs habeat, sive rus concedimus, non effugimus quin sit nobis cum illis versandum, colloquendum. Nuper venit ad me Gonterius cum nescio quot Episcopis: postridie cum in libris totus essem, ecce tibi Frontonem Ducæum. Deinde cum ex negotio in urbem venissem, quin dies totos cum illis contererem vitare non potui. Hæc quo spectent, non est quod exponam tibi pluribus. Fronto vero sancte affirmabat post prima statim salutationis verba, se jussum a Rege id conari & urgere; hoc enim valde

valde se cupere. Ego illis hoc unum respondi; φιλαλήθειαν ἀσκῆσαι ἡμᾶς semper. veris argumentis locum daturos lubentissimo animo: gratia vero Principis, aut pollicitationibus nihil quicquam moveri. mirari tamen, cum de animo nostro omnibus constet, quid esset cur toties sollicitatam constantiam nostram is vellet, a quo mittebantur. Hæc res quem exitum sit habitura nescio: suspicor tamen haud temere ista tentari, videturque is futurus eventus, ut alius Mæcenas nobis brevi sit quærendus, quod quidem cœlesti providentiæ μέλοι τε καὶ μελήσει. A Frontone didici Eusebium Burdigalensem ad finem esse perductum, & cis dies paucos in urbe futurum. Puto eum virum tibi vel de facie notum esse, vel e scriptis. Vtinam hoc ingenio essent ejus ordinis cæteri omnes! nam vir optimus præter editionem veterum patrum Græcorum aliud nihil videtur curare. Vtinam perficiendi quod cupio det facultatem ὁ ἐπὶ πᾶσι. videro te brevi, & præsentem fuero veneratus. tum de multis tecum agam melius quam nunc possum per literas. Dionem quem Francofordo jussi ad te mitti κατὰ δεύτερον πλοῦν, quia hinc non potuerat, confido te accepisse. Ego tuarum desiderio ἴλλιγγος γεγένημαι, dum semper aliquem exspecto, qui earum fasciculos diu detentos (sic enim mihi persuadeo) tandem reddat. Vale, illustrissime vir. Lut. Par. Non. Octob. CIƆ IƆ C IV. Literas quas adjeci commendo tibi. A. Bibran eques Silesius isthuc aut venit, aut venturus est brevi. oro te, meas ad illum cures. ego Deum venerabor ut te servet.

EPISTOLA CCCLX.

JACOBO DAVY PERRONIO CARDINALI.

Libros remitto tibi, illustrissime Cardinalis, quos nudius tertius commodasti: eoque nomine gratias ago gratissimas. Optarem eo cimelio diutius frui posse: neque dubitarem ξὺν Θεῷ εἰπεῖν, fore non inutilem Reip. literariæ, quam ibi ponerem, operam. Nunc pauculis horis, idque raptim inter negotiorum strepitus, ex Arabica Epistolarum D. Pauli interpretatione quædam descripsi: non-

nulla item cum editis Romæ Arabicis Evangeliis contuli. Ægy-
ptiacæ vero linguæ miram observamus rationem: sic enim e Græ-
ca & vetere Ægyptiorum est conflata, ut puris putis vocabulis Græ-
cis multa sint mixta, quæ neque ἑλληνισμὸν sapiunt, neque ullam
omnino earum linguarum, quæ sunt ab Hebræa derivatæ. Omnes
Græcorum characteres in ea deprehendimus, & alios insuper
quamplurimos: ut necesse sit illius linguæ τὰ στοιχεῖα esse oppido
multa. Equidem ædes Crassi aut Licini campos non meream, ut
tantum thesaurum non tractarem, quamvis modico tempore. Sed
tuum istud beneficium, illustrissime Cardinalis, prope nobis red-
dunt invisum rumusculi a tuis, ut audio, & aliis nõnullis dissipati.
Viderint illi, qui tale nihil cogitantem, & studia longe diversissima
omni contentione animi urgentem, φιλίας πρόφασιν interpella-
runt, quam sit professioni ipsorum ea jactatio & κομπασμὸς conve-
niens. Ego, qui vigilias omnes meas amori veritatis in quocun-
que genere literarum semper impendi, non λογομαχίαις πρὸς ἐπί-
δειξιν comparatis, re jam experior quod apud gravissimum virum
Gregorium Naz. sæpe legeram: vix ac ne vix quidem hujusmodi
συζητήσεων ullum unquam extitisse fructum. Mihi persuasissimum
est, eam demum esse pietatem Christianam, quæ ἐντάλματα ἀνθρώ-
πων insuper habens, ἀμεταπτώτως doctrinæ adhæret divina scriptura
contentæ. Hæc una est quæ doctrinæ regulam figit, ut alicubi ait
Augustinus; & illa Ecclesia vera, quæ non est egressa de finibus su-
is, id est, de scripturis sanctis, ut ait diserte Hieronymus. Porro
autem ὁ βεβαιῶν ἡμᾶς Spiritus Sancti efficacia, docente Paulo, Deus
est ipse. Quæ enim adversus hanc ἐν Θεῷ πεποίθησιν disputari au-
divi, nuce cassa viliora judico, quoties vel ad divina promissa,
vel ad fidem antiquam oculos mentis refero. Hanc nostram
πληροφορίαν si quis est qui labefactare cupiat, age, quod sæ-
pe nuper dixi, rationes suas scripto complectatur: nos, freti
virtute Dei, parati sumus ostendere, frustra antiquitatem ab
illis jactari, qui sacræ Scripturæ miris modis, ut quidem videtur
nobis, detrahentes, vetustatis authoritatẽ pro ratione obtendunt.

Nuper

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Nuper, non sponte quidem mea, quod tute scis; neque enim ea fine veneram, sed impulsu tuo quædam proposui οἱονεὶ γεύματος χάριν, quæ viderentur esse τοῦ πονηροῦ κόμματος. Idem nunc quoque affirmo: & doctrinam de sacra Eucharistia vestram cum aurea veterum simplicitate pugnare, non disputandi gratia, quod semper sum aversatus, sed quia sic credo, πάλιν αὖ καὶ πάλιν confirmo. B. Augustini, & Theodoreti loca, quæ mihi nuper in mentem forte venerant, & de quibus singulari subtilitate multa sunt a te disputata, ut amplius de iis cogitandum pro meorum morum candore dicerem, non temere, neque contra auctorum mentem a nostris laudari, eorum rationibus æqua lance expensis patebit. Jam de imaginibus, & hodierno earum cultu, quid in me nuper receperim, quantumvis obstrepentibus cunctis, scio, meministi: non recusare me, quin ex historia Ecclesię luce meridiana probarem clarius, prodigio videri posse simile, quod quidam patrocinio veterum Orthodoxorum illas tueri sustinent. Dei hominumque fidem! hoccine est veritatem propugnare, an quod philosophi ajunt δουλεύειν τῇ ὑποθέσει; Nam quæ in eam rem nuper afferebantur, solerter esse excogitata non negamus: cum Dei verbo, & quod toties assertum est, cum antiquæ Ecclesiæ usu convenire, hoc vero præcise negamus. Quod non eapropter dicimus, ut tuum a nobis animum alienemus: magni enim facimus, pro eo ac debemus, amorem tuum: sed ut verissimum esse cognoscas, quod sæpe διεμαρτυράμην, unicam esse flectendi nos atque alio traducendi rationem, si Ecclesiæ, cui sum innutritus, doctrina αὐτοπίστῳ Dei verbo & primævæ Ecclesiæ consensui, ad capita fidei quod attinet, probetur esse contraria. de quo cum nullum unquam dubium animum mihi incesserit: cumque ad alia omnia præclusas aureis nos habere cunctis qui me non ignorant, confidam esse notissimum: quid est, quod in eam spem quenquam mortalium adduxerit, quasi abduci ab accepta fide possemus? Illud equidem assiduis a Deo Opt. Max. precibus postulo, flagitoque, ut mentis meæ tenebras velit non ψευδοφαεῖ luce illustrari, sed vera: hoc est, illa quam in

verbo

verbo ipsius lucere tota vetus Ecclesia una voce pronunciat. eo siquis ducem mihi se profiteri gestiat, maximam, testor τὸν καρδιογνώστην Deum, iniverit a me gratiam: præeat modo recte, & itineri illi insistat, quod sanctos patres, quorum nomina vereor, esse ingressos, trivisseque certissimum apud me est. cæterum, si quis me nonullorum hominum similem arbitratur, ὧν νόος ἀκρόπλοος καὶ ἀβέβαιος καθέστηκε, neque ille me novit, & ego ejus amicitiam, libere loquar, nihil moror. Quid multa? nemo opinor est, qui sciat quæ studia profiteamur, quarumve literarum notitia Regi Christianissimo innotuerimus. De his qui voluerit cumque mecū agere, gratissimus semper fuerit. nam neque ad discendum ullam ducimus ætatem seram, & ad docendum nulla potest cuiquam propensior esse voluntas, quam mihi. Sed moror te. Unum illud adjiciam, teque per eam benevolentiam quam ultro (quæ est tua humanitas) & detulisti & præstitisti mihi, obtestabor, ut scriptionem hanc æqui bonique consulas. Ego Dominum Jesum toto pectoris affectu veneror, ut quas in te collocavit ingenii dotes excellentissimas, eas ad conciliandam Ecclesiæ ipsius pacem constanter referas. Vale illustrissime Cardinalis, & me, quod facis, ama. Lutetiæ Parisiorum a. d. III. Id. Octob. CIↃIↃCIV.

EPISTOLA CCCLXI.

FOPPIO AB AISSEMA.

OCcupatissimus eram, cum tuas accepi: dictabam enim aliquid quod jam ad typographum erat deferendum. Sed nulla unquā fuerit occupatio tanta, quæ me a tuo colloquio avertat. Jucundissimæ igitur mihi fuerunt literæ tuæ. Atque utinam propius abessemus. effudissem in sinum tuum dolorem meum propter scelerata mandacia profligati pudoris hominum, qui astu me adorti sunt, ut facilitate ac modestia mea abuterentur in detrimentum veritatis. Ego stultissimus & inconsultissimus fui, qui aliquid candoris putavi in illorum animis posse reperiri. Obstupui cum mihi eorum sermones referrentur, neque silui: sed statim ad Cardinalem Perronium epistolam scripsi, cujus exemplum cupio dare,

cum

cum primum te videbo. Spero non ingratum fore. Hoc tibi erit ἀντίδωρον pro tuis elegantissimis versibus, quos legi magna cum voluptate inter has molestias. Eorum quæ mihi de consilio tuo dixisti, meminero. Et fortasse tibi mihique simul prospiciam. Sed quoniam ex aliorum deliberatione res pendet, nihil addam de ea re amplius, nisi quod tibi persuasum velim, ardere me cupiditate eo veniendi & migrandi, ubi liberum erit putidissimis otiosorum hominum commentis respondere, De puero nihil adhuc constituimus; neque puto tuæ peregrinationis tempus adeo esse propinquum. Vale & me ama. Madridi pridie Eid. Octob. CIϽ IϽ CIV.

EPISTOLA CCCLXII.

N. N.

NVper cum ad te scripsi, etsi raptim atque inter colloquia cum variis amicis scribebam: tamen si tanti fecissem συζητήσεις, quas nosti, quanti æstimatas esse ab aliis cognovi: non commisissem ut ex aliorum sermonibus potius quam ex literis meis aut ore etiam, quæ gesta fuerant, intelligeres. sed ridiculum mihi videbatur, sermones ἐπιτραπεζίους inter res serias ponere: nam serio quidem nihil actum esse, vel tu mihi testis es, qui intimorum animi nostri recessuum conscius, satis exploratum habes, si quis mihi in fidei rebus esset obortus scrupulus, non ad eos magistros fuisse me aditurum, quorum fides optimo cuique suspecta, & τοῦ ἐπιδικεῖν cupiditas notissima. Sed accidit nescio quo modo, ut ii quos nosti, dum meum de suo, fortasse veteris mei amici Legati Venetensis ingenio metiuntur, in animum inducerent, vanis rationum coloribus & magnis pollicitationibus dimoveri nos facile posse. hinc illæ φιλι- καὶ κλήσεις, & exquisitæ inventiunculæ, ut pene quotidie una essemus. Quod equidem initio bene interpretabar, & Frontonis maxime caussa non invitus συμπεριφερόμην. dissertationes de rebus ad religionem spectantibus non aliter accipiebam, quam ut e re natas, & nullo consilio certo institutas. Atqui falsum me fuisse, & ex compacto esse omnia illa gesta, atque ut illi volunt videri, illius jussu τοῦ περ κράτος ἐστὶ μέγιστον, exitus palam fecit. Nam cum nuper a

Cardinali Perronio ad prandium vocatus fuissem, & inter epulas de iis rebus velitatio esset instituta ab illo: [qui a quatuor aut quinque annis verbum nullum de religione mihi fecerat: ut facile intelligerem aliorum qui aderant impulsu rem agi, & meæ simplicitati structas esse insidias,] vehemens fuit inter nos contentio: eo mihi molestior, quod coronam corrogatorum eò hominum ignaram occasionis, quæ me eo detulisset, suspicabar crcdituram me illorum esse similem, qui certi mutare fidem, prætextum ex hujusmodi disputationibus quærunt, atque hoc prætexunt nomine culpam. Non fui augur vanus. nam simul ac pedem inde extuli, didita per urbem fama est, quasi omnia essent profligata, omnia debellata. alius me victum affirmare, alii dedisse manus asserere, & statim alium futurum. Cum hæc ad me referrentur principio ridebam: nam profecto risu res erat digna: postea vero cum silentio meo existimationem meam prodi viderem, faciendum duxi ut de ea re cum C. P. expostularem. scripsi igitur ad illum triduo post eas literas quas tibi mitto. Cæterum oro te, amplissime vir, de ea re nemini potius credas quam mihi, qui proxima congressione omnia verissime tibi narrabo. Quod si vel ille ad quem scripsi, vel quiquis alius scripto nos provocaverit, rebus relictis conabimur, atq; adeo favente numine efficiemus, ut quantum intersit inter veram antiquitatem & adulterinam ac spuriam non ignorare nos æqui homines cognoscant. Vale vir amplissime. Madridi. a. d. XIV. Kal. Nov. CIƆ IƆCIV.

EPISTOLA CCCLXIII.

DANIELI HEINSIO.

QVod Dionis dudum promissum exemplar nondum acceperis, caussam ex iis confido tibi esse notam, amicis. Heinsi, quas nuper ad te scripsi. binis enim literis, ex quo facultas mihi est adempta, cui fidebam, de ea re tecum egi. Nunc autem Beis bibliopola nostras jubet me sperare, brevi opera sua me quod cupio consecuturum. Quartus hic mensis est, cum nullas ab illustriss. Scaligero literas accepi: pene quintus, cum nullas a te. Ego interea

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

rea non cesso meis vobis esse molestus. Sed movet me leviter hoc tam diuturnum silentium vestrum, cujus caussam gestio ex tuis cognoscere. Simul illud, an meæ vobis fuerint redditæ. liquido enim jurare possum, eo spatio temporis octies ad Scaligerum τὸν πάνυ scripsisse me, nec multo rarius ad te: de nostris rebus quæ satis turbulentæ erant, cum ista exarabam, si lubet, ex eo cognosces, qui tibi tradidit. Proxime cum ad vos scriberem, epistolam adjeci ad A. Bibranum Eq. Silesium, quem sciebam istuc iturum. velim illi reddendas cures, quas jam mitto. Vale, & me ama. Madridi. XIII. Kal. Nov. CIↃ IↃCIV.

EPISTOLA CCCLXIV.

JOSEPHO SCALIGERO.

INlustrissime vir, etsi pridem nihil a te literarum accepi, ipse autem scripsi ad te pene singulis septimanis: erat tamen etiam nunc, quod ad te scriberem, & quidem magna de re, si per inopinatum tabellarii discessum liceret. Tantum igitur te obsecrabo, significes mihi meas ne acceperis, quas ad te scripsi diversis de argumentis a quinque mensibus diversas, & frequentes admodum. Multum tibi debebo, si quas mearum acceperis per te cognovero. Vale, & me ama. Madridi XIII. Kal. Nov. CIↃ IↃCIV.

EPISTOLA CCCLXV.

JACOBO AVGVSTO THVANO.

AMplissime Præses, mitto tibi Rittershusii librum, quem ab eo accepi, ut illum tibi ἐκ χειρὸς εἰς χεῖρα traderem. quod lubens fecissem nisi longius abesses. Puto laudaturũ te candorem hominis eruditi, qui cum universa gente sua virtutem doctrinamque tuam suspicit. Scio neque vino generoso opus esse hedera, neque viris gravibus τοὺς εἰκαίους καὶ χυδαίους ἐπαίνους probari. sed condonandum aliquid moribus nationis illius: cujus vitia si cum nostris conferamus, vereor ne levia admodum videri queant. Quæ de nova epistolarum Isidori Pelusiotę editione idem ad me scripsit, cum una erimus, ex me intelliges. Mihi tandem inventum hospitium, illud quidem angustum & non nimis commodum: sed in quo tamẽ ego

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

atque uxor, hoc præsertim rerum statu, acquiescimus. Dominus ædium est Senator Gallus, sive Coq, qui vastissimam domum sibi nuper ædificavit, & angulum quendam a reliquo corpore separavit quod mercede locaret. τὸ ἐνοίκιον est aureorum centum: non ulla contractui lex apposita, quam jure aliquis καλὸς καὶ ἀγαθὸς gravetur. sicut in illa fiebat, cujus caussa tantum laboravit amicissimus noster Rigaltius. nunc illud superest, ut per eos qui me nimium amant liceat mihi otio illo heic frui, quod Dei benignitas & Regis liberalitas mihi hactenus concesserunt. Vale Præses amplissime. Lutetiæ Parisiorum propridie Kal. Nov. CIϽ IϽ CIV.

EPISTOLA CCCLXVI.

EIDEM.

AMplissime Domine, dolui nuper cum te non inveni domi tuæ. Cupiebam enim tibi narrare de munere quodam, & datum & acceptum esse. Ausus sum appellare nobilissimam dominam τὴν σὴν δέσποιναν, ut veteres dicebant, & illam orare, ut referret tibi quod fui dicturus. Adieci consilium, si modo tenuitatis meæ est prudentiæ tuæ consilia suggerere. Proxime cum tuo conspectu fruar, referam tibi διεξοδικῶς τὰ περὶ τῶν ἐμῶν ἄθλων: quorum vereor ne is sit exitus; ut qui nunc mei sunt amantissimi (volunt certe videri) mox animum mutent. sed hæc melius coram. Nunc hæc ad te scribo, ut si quid potes optimi viri, a quo has accepisti, caussam juvare, auctoritate tua eum protegas. Omnino videtur rationi consentaneum, ut de ejus negotio non aliud quam de bibliotheca statuatur. Verum metuo, ne hæc ad te, sit γλαῦκα εἰς Ἀθήνας. Si auctor es eundi Fontaniebl. possum nullo meo incommodo cũ Mercerio nostro ire, & salve Regi dicere, quem ab octo mensibus non vidi. Vale vir amplissime cum D. τῇ σῇ κυρίᾳ, & amicissimo Rigaltio.

EPISTOLA CCCLXVII.

EIDEM.

AMplissime Præses, cogitavi hodie paullo attentius, ecquid reperiri aliquis posset Augustorum, cujus ortu gloriari patria

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nostra jure posset. De ea re hæc veniebant nobis in mentem. *Claudius* imperator Lugduni natus: sed non tamen Gallus. *Pius* in Italia quidem natus, & ipse, & pater & fortasse etiam avus. Nam diserte Victor, Vir veterrimæ familiæ a Lanuvino municipio. fuisse tamẽ illi paternum genus e Gallia Transalpina, Nemausense scilicet, affirmat serio Capitolinus, ut jure posit hic dici oriundus e Gallia. Etsi natus in Italia. Nam Hadrianus [quidam ajunt & Trajanum] Romæ natus est: quem tamen Hispani consentientibus omnibus scriptoribus sibi vindicant. E liberis Constantini M. fuit unus patri ὁμώνυμος, quem nomen Cæsareum patre auctore saltem delibasse constat. Iste autem natus oppido Arelatensi, ait Victor. Carus Cæsarum nec postremus nec pessimus: Narbone natum idem Aurelius scribit: etsi aliter Vopiscus. *Avitum* quoque hominem Gallum Sidonii Apollin. socerum, in Imperatorem fuisse levatũ, [ut fuit mos & locutio seculi,] notum est. Atque hic inter legitimos imperatores occidentis censetur ab omnibus: sed Romæ natum scribunt nonnulli. de Maximo qui hunc præcessit, & Majoriano qui successit, alias viderimus. Omitto tyrannos Gallos qui fuere plures. καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ. ἔῤῥωσο σεβασμιωτάτη κεφαλή.

EPISTOLA CCCLXIIX.

CLAVDIO SALMASIO.

VIm amoris erga nos tui, eruditissime Salmasi, abunde cum alias declarasti mihi: tum vel maxime epistola illa, quam ante paucos dies abs te accepi. Nam quas mihi laudes tribuis, nimis sim Suffenus ipse mihi ac βάκηλος, nisi quo ex fonte manent, agnoscam. Ego vero agnosco probe, & in te verum experior, quod dulcissimus Philosophorum dicebat, τὸ φιλοῦν περὶ τὸ φιλούμενον cæcutire. Opto tibi, non ut minus nos ames, ὃ μὴ γένοιτο, οὐδ᾽ ἔσται· sed ut brevi ad eruditionis id culmen pervenias, unde rudes conatus nóstros liceat tibi recte æstimare. Fallor aut pretium illis non aliud pones quam quod ipsi facimus: qui egregiæ voluntatis nobis conscii illud tamen non ignoramus, quantum inceptis nostris frigidus obstiterit circum præcordia sanguis. Sed hæc mitto. Tria ex me

 quæris,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

quæris, de quibus quæ nostra sit sententia, accipe. Locus Sulpitiæ Poëtriæ obscurus est: ut fere sunt omnia μοναδικὰ dicta, ad quorũ illustrationem nihil possis ex aliis scriptoribus mutuari. Omnino ejusmodi est hic versus de Imper. Domitiano per contumeliam factus:

Non trabe sed tergo prolapsus & ingluvie albus.

Apparet παροιμιῶδες dictum: sed cui simile alibi nihil memini legere. De eo igitur sic videtur nobis. alludit ad Græcorum proverbium: οὐκ ἀπὸ δοκοῦ ἔπεσεν, ἀλλ' ἀπὸ νοῦ. vel ἀπ' ὄνου: nam utroque modo urbani homines efferebant. Vis tota adagionis est in verbo πίπτειν· quod cum proprie corpori conveniat, venuste ad animum transfertur, & de eo dicitur, quem recta ratione excidisse volumus videri. Simile est apud nos, quod de malesano dicimus, mentem illi eversam aut subversam. ratio enim in summo capite, & cerebro collocatur. hac qui carent, jure dicitur istis excidisse ratio. Gregorius Nysse. de vita Mosis: εἰ δὲ ἀποστραφείη τὸ σχῆμα, καὶ τὰ ἄνω γένοιτο κάτω, ὥστε κατὰ τὸ πατούμενον μέρος τὸν λογισμὸν πεσόντα ἄνω ἑαυτοῦ ποιῆσαι τὴν ἐπιθυμητικήν τε καὶ θυμώδη διάθεσιν, τότε ὁ ὀλοθρεύων εἰς τὰ ἐντὸς παραδύεται. Hanc parœmiam alludens Sulpitia venustate, ut mihi videtur, admirabili, dixit Domitianum *non quidem de trabe esse prolapsum, sed de tergo.* quod interpretor, pronum in os cecidisse, & quadrupedum ferarum esse factum similem: instar Nabuchodonosori illius, quem literæ sacræ narrant. Quoniam quæ cadunt alicunde, ea necessario illud, unde ceciderunt, supra se relinquunt; non male usa est poëtica licentia Sulpitia, cum *tergo prolabi* posuit, pro πρηνῆ κατενεχθῆναι, καὶ τοῖς τετράποσιν ὁμοιωθῆναι. nam brutis quadrupedibus proprium, ut suprema eorum pars sit dorsum: cum contra homini os sublime naturæ parens dederit. Aliter exponere hunc versum nequeo: & de hac interpretatione quid tibi videatur, cupio scire. judicium enim tuum pluris æstimo quam pro ætate, in qua nunc es. Sequitur Juvenalis locus e Satira VII. *Sed cum fregit subsellia versu, &c.* Vbi recte judicas de interpretatione magni illius semonis Josephi Scaligeri. Olim ad Domitianum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Suetonii cum ex mente nostra exposuimus, atque expositionem nostram paullo post ipse Scaliger in opere magno confirmavit. Vtrumque librum si lubet consule, non enim repetemus quæ ibi scripsimus. Tertium ζητησείδιον erat super altero ejusdem Juv. loco e Satira VI. in quo pro *tundendum* alii libri habent *tondendum*. Sententia est spurcissima & nefandæ obscœnitatis plena: quam tamen in gratiam tuam, cujus caussa omnia cupio, etsi ἑκὼν ἀέκοντι θυμῷ pluribus persequerer; nisi animadvertissem novissimum interpretem ejus poëtæ recte illum versum esse interpretatum, certe quidem ex sententia mea. Ad illum igitur adeas, obsecro te. Vale ac me ama, Madridi III. Non. Nov. CIↃ IↃ CIV.

EPISTOLA CCCLXIX.

JOHANNI MEURSIO.

ACcepi nunc ipsum quas XV. Kal. Octobris scripsisti ad me, vir eruditissime. Gaudeo valere te, & in literis αἰὲν ἀριστεύειν, ac nos amare constanter. Oro Deum Opt. Max. det tibi cum ætate majorem in dies & voluntatem, & facultatem literas ornandi & ipsi serviendi. quod quia video te quoque serio cogitare, tuaque studia eo te ferre, amo te, mi Meursi, etiam eo nomine θαυμαστὸν ὅσον. Equidem sic a puero sum persuasus, ut omnium laborum, quos studiis impendimus, nullum fructum alium optarem, quam ut non plane inutilis promovendæ gloriæ Dei viverem. Sed nostra vota genus vitæ incertum, vagum & ἀπροαίρετον, quo hactenus sumus usi, impediit. quo igitur vivo ipse inutilior, eo vehementius delectari soleo, si quos videam felicioribus auspiciis eandem viam esse ingressos. Cæterum Meditationes tuas, diligenter quæsitas, nondum reperi. videro, sicubi possint adhuc inveniri: sed necdum visus mihi, qui in eas incidisset. Et eum ingenii tui fœtũ, & quicquid aliud a te prodibit, exspecto avidissime. Nos nugas agimus. sic enim vocaverim jure Persianum commentarium, olim a nobis scriptum, quem nunc edimus. quem, si invenero, cui tuto dem, tibi mittam. Doleo periisse, quas ante menses quatuor aut quinque ad te scripseram: sed illæ non perierunt solæ:

nam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nam ab illo tempore decem minimum fasciculos ad illustrissimũ Scaligerum misi. qui obstinato silentio suo non mediocriter me angit. neque enim possum adduci, ut credam, e tot numero fasciculis non aliquos saltem fideles tabellarios esse nactos. Fuere in iisdem ad te, ad Scriverium, ad Heinsium, literæ. fuere item ad alios. sæpe etiam libri fuere adjuncti, quos ab aliis acceperam ipsi mittendos. Vnis mearum de obitu mihi tristissimo Hadriani Gulielmi, juvenis Flessingensis, certiorem illum feci, adjeci etiam ad te, ad Heinsium, epistolas: quibus petebam a vobis, ut adolescentem, omni majorem laude, næniis prosequeremini, ἣ θέμις ἐστὶ θανόντας. deinde eadem de re sæpissime per literas ad eosdem, Scaligerum atque Heinsium, egi, cum interea verbum illi nullum. Itaque crucior animi. nam multa erant, de quibus cupiebam ad divinum illum virum scribere. sed ἐπέχω. & si ab illo nequeo, a te certe ut quam primum literas accipiam, de ipsius valetudine ac statu, vehementissime exopto: teque per amicitiam nostram oro, ut hac cura me liberes, Vale. Scripsi raptm, statim a lectione tuarum. Lutetiæ Paris. IX, Novembris CIↃ IↃC IV.

EPISTOLA CCCLXX.

DANIELI HEINSIO.

DE Theocrito quem accepi a te his diebus, agerem tibi, juvenum doctiss. gratias, si me verba non deficerent. nunquam infantiæ meæ sum mihi magis conscius, quam cum ad gratias tibi agendas, quod sæpe mihi faciendum est propter crebra in me beneficia tua, accedo. Sane si prout sentio me tibi obstrictum, & quas animo habeo, verbis agere gratias instituam, librum non epistolã fecero, & tamen ne sic quidem expressero, quanti te faciam, quantumque amore tuo gloriari soleam. Nam quod nugas nostras in eum poëtam fecisti tanti, ut cum tuis & magni Scaligeri Notis censueris edendas: fungus sim & lapis, nisi vim amicitiæ tuæ agnoscerem, ἐπισκοτοῦσαν τοῖς ὀξυδερκεστάτοις τῆς σῆς διανοίας ὀφθαλμοῖς. Equidem si mihi ipse Suffenus vixissem hactenus, tamen ex comparatione tuorum facile potui intelligere, quid distent æra lupinis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nis. Dionem quod nondum acceperis, amabo, ignosce: & mihi accrede, non mea id factum culpa, sed illorum de quibus ante scripsi. Spero Beis nostratem bibliopolam, probe istic notum, quod a me accepit, exemplar cum fide curaturum. Persius brevi sequetur, jam ex parte editus, & quidem ita prolixus, ut jure optimo vestros doctorum oculos videatur jam horrere. ἀλλὰ τί κεν ῥέξαιμι; ἤδη γὰρ ἔρριπται ὁ κύβος. Tu quid jam pares, scire aveo: etiam illud, nisi grave est, an quas nuper ad Clariss. viros Bertium & Meursium scripsi, acceperint ipsi. Scripsi etiam ad Vassanos fratres, quorum miror silentium, etsi scripsisse audio, & Lipsii literas misisse, quas ego nullus vidi, solent enim eorum literæ quarto mense, postquam ab illorum amicis sunt acceptæ, nobis reddi. De epigrammate in Hadrianum olim meum multum te amo. Ego obitu tam chari capitis sic nunc quoque afficior, quasi fuisset hesterno tantum die elatus. Sed de ejus virtutibus multa brevi, ut spero, opto quidem certe, coram. Deus te servet, maxime juvenis, & quicunque istic cum literis veram pietatem colunt. Hugoni Grotio adolescenti tibi simillimo plurimam salutem a me nunties velim. Vale. Lut. Par. x. Kal. Dec. CIƆ IƆC IV.

EPISTOLA CCCLXXI.

JOSEPHO SCALIGERO.

ACcepi nudiustertius, illustrissime vir, quas ante mensem ad me dederas. perculisti me nuntio molestissimo tot adversorum, quæ te brevi tempore oppresserunt. atque ego supplex Deum veneror, velit ἐνδυναμοῦν σε, ut hæc omnia & similia his inevitabilia τῆς ταλαιπώρου istius vitæ stipendia eo animo feras, ut qui cæteras virtutes tuas stupent, fortitudinem etiam & ἐν δεινοῖς καρτερίαν jure mirentur. Vellem si per fatorum legem licuisset, quod evenit in fortissimo tuo cognato, ne evenisset. utque ille vivus valensque ea gloria frueretur, quam inusitatæ fortitudinis exemplis editis, & toto vitæ suæ curriculo jure optimo erat consecutus. Nunc cũ aliter summo & clementissimo parenti visum est, faciendum tibi censeo, ut regem prophetam Davidem illum ὑπέρμεγαν imiteris.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

cum præſertim in ea tempora devenerimus, eaque jam parari videamus, ut ſors illorum prædicanda videatur, qui mature impendentibus malis eximuntur, de quibus ne cogitare quidem ſine cruciatu animi poſſumus. De nobiliſſimo Douſa male narras. ergone vir præſtantiſſimus in vivis prius eſſe deſiit quam ego præſentem præſens potui venerari? amiſiſti ſcio antiquæ fidei amicũ: eoque etiam nomine gravior mihi hic nuntius accidit. Literas vero vix reparabilem in ejus obitu jacturam feciſſe nemo dubitat: erat enim, ut accepimus, Academiæ veſtræ fulcrum ac columen eximium. Equidem eo gravius commotus ſum iſto caſu, quod recens hæc plaga vixdum bene obductam cicatricem refricuit, luctumque renovavit tot maximæ ſpei filiorum, quos ὁ μακαρίτης Douſa paucis annis amiſit Nam Jani Douſæ filii ne nunc quidem ἀδακρυτὶ queo meminiſſe: tanta ſpes fuit, quam de divino ejus ingenio conceperam: nunc vero quid ſpei ſuperſit de ſuperſtitibus ejus fratribus, aveo ex te cognoſcere. De meo iſthuc itinere, quod das conſilium accipio, eoque utar: ſiquidem dederit ὁ ἐπὶ πᾶσιν, ut quod conſtanter cupio, ac ſpero, etiam poſſim exequi. De hoſpitio quod tua mihi ſingularis humanitas offert, immortales ago tibi gratias. etſi autem conſilium meum eſt, nemini, nedum tibi eſſe oneri; vereor tamen ne faciliorem me ſis in hoc experturus, quam ut laciniam mihi frangere opus habeas. Verum de his viderimus: det modo Opt. Max. Deus, quod tota mente cupio, poſſim præſtare. Ego ſi te ſemel amplexus fuero, regem regum me putabo. habebam multa gravia, de quibus te conſulerem, ſed malo in illud differre tempus, quando una erimus. Interea ſcito graviſſimas eſſe obortas cauſſas, cur ſuſpecta mihi [& moleſta in hac urbe manſio ſit facta: tandem enim illud μυστήριον ἐφανερώθη, non amore literarum nos huc eſſe accerſitos: verum ut de veritate Dei per nos triumpharetur. ὃ μὴ γένοιτο, οὐδ' ἔσται. Interea Gonſelini triſtiſſimo obitu [relictus enim a famulo decrepitus ſenex ante focũ, ſemiuſtulatus & vitæ expers poſtridie eſt inventus] redit ad nos cura bibliothecæ. heic vero fremere multi, δεινὸν εἶναι, καὶ πάνυ δεινὸν, εἴ τις

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

εἴ τις οὖν παππομανὴς μέλλει προεστῆναι θησαυροῦ τοιούτου. nosti cætera. exspecto quid rex jussurus sit. nam ut in aulam propterea irem, aut omnino manum verterem, nunquam impetrare a me potuerunt amici. Sed moror te. Vale illustrissime vir, & Nestoreos annos felix imple. Lut. Par. x. Kal. Decemb. CIƆ IƆ C IV. Eusebius Burdigalensis in dies in horas exspectatur, acta transacta jam pridem omnia. quod serio tibi confirmo: etsi nullum quod sciam in urbem adhuc est allatum exemplar. Eusebium tuum & quæ scripsisti in Serrarium Jesuitam, exspectant arrectis auribus omnes boni. Dionem, credo, habes. Persium mox missurus sum faciente Deo, opus tironibus elaboratum, nec dignum oculis tuis, aut cogitatione.

EPISTOLA CCCLXXII.

NICOLAO VASSANO.

Literæ quas ante dies perpaucos a te accepi, & mihi & uxori meæ fuerunt permolestæ. sic enim scribebas, quasi de matris tuæ fœminæ lectissimæ valetudine aut nullam aut oppido tenuem spem haberes. Illa vero, sive terras adhuc colit, sive cœlo recepta est, beata potius prædicanda, quam deflenda. quid enim illi defuit eorum propter quæ non κολακικῶς, sed vere μακαρίζεσθαι aliquis potest? sed alias dotes omitto: pietate vero quæ virtus est omnium virtutum mater, & ut ille ait, μητρόπολις, sic excelluit, ut vel exemplo sufficeret. Quanta enim illius constantia, cum nulla re potuit adduci, ut charissimam alioquin patriam repeteret, quod auditione verbi Dei carere nollet? neque illam tot exempla etiam virorum, & quidem gravissimorum, qui præsentia bona futuris anteposuerunt, movere. Quid dicam de educatione tot liberorum, & studio optimæ fœminæ in eam rem adhibito? Itaque, mi Vassane, habes cur potius tali parente natum te glorieris ἐν τῷ κυρίῳ: quam cur lacrimis & lamentis te maceres. Qui eo etiam nomine habes cur Deo gratias agas, quod te isthuc salvum atque incolumem pervenire eo maximæ tempore voluerit, quo pietatis hoc officio posses defungi. Sed quia post tuas literas nihil de ea

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

intellexi, nondum fortasse hujusmodi sermonum est tempus. Deum oro, universam domum vestram ab omni malo protegat, & vobis omnibus benedicat. Vale. Scripsi raptim. Lutet. Par. x. Kal. Jan. CIↃ IↃ C V.

EPISTOLA CCCLXXIII.

PETRO BERTIO.

PEr mihi gratæ fuerunt, eruditissime Berti, quas superioribus diebus a te accepi literas. Sed vellem tanti nos fecisset ille, cui eas tradideras, ut nos convenisset. Cognovissem ex ipso de tuis rebus plura fortasse quam ex epistola tua. Mihi autem nihil suavius solet accidere, quam de iis, quos amo & colo, omnia cognoscere. Non enim dubito, quin hoc otio, quo frueris, utaris sic, ut ea pietate atque eruditione virum decet. Itaque cupiebam animo præcipere gaudium illud, quod tua nobis afferent, cum in publicum prodibunt. O fruere, mi Berti, hac felicitate tua, & ad gloriam Dei Opt. Max. aliquid pange τὸ ἐσσομένοισι πυθέσθαι. Nos iis in locis sumus, ubi bonis vivimus inutiles: &, quod me pessime habet, per eos quiescere nobis non licet, qui omnem lapidem movent, quo abducant nos a recta fide. Longum faciam, si narrare tibi incipiam, quibus technis negotium nobis quotidie facessatur. Et tamen ferrem omnia facile, nisi illud enecaret me, quod de futura apostasia nostra [πρὶν μοι χάνοι εὐρεῖα χθών] novos subinde rumores alastores isti fingunt: tanta quidem confidentia, ut, qui me non norunt, rem factam putent. Hæc maxima ratio est inter alias nonnullas, quæ me hinc expellent, & aliquem inter ὁμοδόξους locum quærere cogent. Verum hæc τῷ ἐπὶ πᾶσι μελήσει. Illum dies noctesque veneror, ut veritatis suæ facem isthic, & ubique gentium, velit magis magisque lucere. Vale amicissime vir. Lutetiæ Paris. XVII. Kal. Dec. CIↃ IↃ C IV. Peto a te significes mihi, quomodo valeant illustrissimus Scaliger & Clarissimus Heinsius. Quando a multis mensibus denis meis nihil literarum ab ipsis possumus exprimere.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA CCCLXXIV.

CVNRADO RITTERSHVSIO.

PRimum tibi pro eo ac debeo gratias agam & meo & magni Thuani nomine, de misso munere mercatu superiore, quæ duo maximi fiunt ab utroque nostrum. pietas & eruditio, ea in tuo munere, clarissime Rittershusi, eximia sunt. nihil sanctius argumento: tuis vero carminibus ea χάρις ὀπαδεῖ, is lepos, ut μωμᾶσθαι sit facilius quam μιμεῖσθαι. Utinam similibus curis industriam suã occuparent, qui suis de religione scriptis id videntur agere, ne ulla brevi in animis hominum reliqua sint religionis vestigia. nã quo censeas tot πολεμικὰ & virulenta scripta spectare, nisi ut cœlum terræ misceatur, & irritatis omnium animis ad cædes mutuas, si qua adhuc restant pietatis ἐναύσματα, ea penitus exstinguantur? Equidem vates non sum, neque μαντοσύνην me pater vel mater ἐδίδαξαν: & tamen affirmare tibi omni asseveratione non dubitem, nisi imminentem τρικυμίαν Deus averterit, præsentem rerum statum non posse diuturnum esse. hoc quærunt, hoc pedibus manibusque agunt, qui hodie apud plerosque principum possunt plurimum. tum autem nostræ ἀτασθαλίαι τὸν πανέλεον πατέρα ἱκανώτατοι παροξύνειν. Itaque laudo consilium tuum, qui piis meditationibus ac studiis plurimum tribuis. Deum oro, præstet tibi otium καὶ πᾶσαν ῥαστώνην ad id genus cogitationes: eidem egi & nunc quoq; ago gratissimas gratias, quod te nuper e tanto periculo eripuerit. Multũ tibi debeo, quod casum tam insignẽ ex tuis voluisti me cognoscere potius quam ex aliorum sermonibus. iterum iterumque Θεῷ δόξα καὶ χάρις: qui te pene ἐξ ᾅδου παλίνορσον in integrum restituit. Nos quoque in uxoris valetudine numinis benignitatem ἄφατον sumus experti: quod futurum tibi jucundum ἀκρόαμα non dubito. Certe quicquid literæ nobis debent aut debituræ sunt, illius virtuti secundum Deum jure potest adscribi. Vale vir clarissime. Lutetiæ Parisiorum a. d. IV. Non. Jan. CIϽ IϽ C V. De Isidoro & locis a te propositis nactus plusculum otii scribam ad te: etsi quæ te lateant si putas posse me non latere, ipse profecto neque te neque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

me nosti. Sed mos gerendus est voluntati tuæ: quod brevi σὺν τῷ Θεῷ sum facturus: nunc absolvetur editio nostrorum in Persium Commentariorum, quos statim ad te mittam.

EPISTOLA CCCLXXV.

JOANNI CASELIO.

QVo rariores abs te literas accipio, optime & clarissime Caseli, eo magis exspectatæ veniunt & gratiores. Equidem cum mihi nuper epistola tua traderetur, manu statim agnita ingenti elatus sum lætitia: quid censes, quum illam legi tot refertam notis, non dicam benevolentiæ tuæ, sed amoris cujusdam insanum magni. Aliter interpretari non possum, nisi sum ipse mihi Suffenus, quas liberali adeo manu tribuis mihi, laudes: quæ quum in nobis locū non inveniant, ad autorem suum meritissimo se convertent. Si quis unquam mortalium vere potuit de se, ego possum illud de me prædicare verissime: Deum Opt. Max. ἕτερον μὲν δεδωκέναι, ἕτερον δ' ἀνανεῦσαι. ut literas amarem, & doctos viros ex animi interiore sensu colerem, hoc dedit; ut præstarem ipse aliquid dignum in arce poni; hoc vero nequaquam dedit Itaque metimur nos nostro pede, nihil caventes diligentius, quam ne de nobis cuiquam plus quam τῷ ἡμῶν συνειδότι accedamus. Τὸ γὰρ γνῶθι σεαυτόν, ait ille, ἀρχὴ καὶ τέλος πάσης σοφίας. Atque utinam me probe norim: ardua enim res est, ut nosti, sapientissime Caseli, & quæ ab omni ævo paucissimis contigit. Quæ scribis de summo viro Josepho Scaligero etsi gratissima sunt, (nulla enim re æque glorior atq; illius amore hoc tam insigni) magis sollicitudinem mihi augent, ut benevolentia ipsius præstem me non indignum, quam spiritus attollit, quasi judicium tanti herois ulla re promerito. Nempe illi accidit, quod & tibi, ut caligantibus amore oculis libellos nostros lectitaretis, ut non mirer, tanti fieri me a vobis non quanti ipse sum, sed quantus est, quo me amplectimini, amor. Ego vero qui utrumque vestrum pari affectu veneror, atque ipse me a vobis amari sentio, qui satis possim vestra in rempubl. literariam merita prædicare? plura fortasse, quam tu, venerande senex, scripsit Scaliger ὁ πάνυ: sed

tua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tua non minor laus, qui tot annos tam feliciter id egisti, ut exstarent in Germania vestra, qui scripta ipsius & æstimarent, quanti par est, & ad illa capienda eruditione necessaria essent instructi. Ita mutuum facitis, ut equidem judico, atque præclarum uterque præbetis exemplum publicæ utilitatis procurandæ. Quod ut quam diutissime faciatis, meq; constanter ametis vestri observantissimum, Deum venerari nunquam desinam. Vale γέρον αἰδεσιμώτατε. Lutetiæ Parisiorum a.d. III. Nonas Jan. anno Dionysiaco ἀπὸ τῆς τοῦ Λόγου ἐνσαρκώσεως. CIↃ IↃ CV.

EPISTOLA CCCLXXVI.

SCIPIONI GENTILI.

PErjucundæ mihi fuerunt, quas a te proximo mercatu Francofordiensi accepi. Nam ex eorum numero quorum amicitia gloriari soleo, es profecto tu, mi præstantissime Scipio, merito tuo inter primos. Equidem singularem eruditionem tuam, & in utroque genere scribendi facultatem admirabilem pridem norã, sed me ista minus afficiebant, quam illa, quæ postea summa in te esse deprehendi, cum de facie te novi, & ut sermones tecum sererem, mihi contigit. pietatem dico & elatum longe animum supra ista caduca & inania, quæ hodie quis non miratur, quis non sectatur? δεινὸς γὰρ τῆς ματαιότητος ** ἐντέτηκε ταῖς ἁπάντων ὀλίγου δεῖν ψυχαῖς. itaque προκόπτει τὸ ψεῦδος. Illa vero lux, quam patres nostri videre immortali Dei Opt. Max. beneficio excitatam e densissimis tenebris, ne ingratis auferatur cautio est. quo ardentius conspirare inter se oportet eos, quibus dedit τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας υἱοῖς εἶναι τοῦ φωτός: ut mutuis allocutionibus se invicem solentur, & ad veram constantiam hortentur. Ad illorum numerum cum & me pertinere confidam ἐν Κυρίῳ, clarissime Scipio, nihil potest mihi gratius contingere, quam ut vel tuas legam, vel ipse ad te scribam. Atque utinam non essent ὄρεα τόσα μεταξὺ: non tenerem me quin te aliquando inviserem, quo possemus una de præsenti rerum statu qua gemere qua lætari. Verum id quia nobis ne sperare quidem licet, certe quod superest, ac licet, crebris literis σκιαγραφῶ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

γραφῶμεν, quæso te, τὴν παρουσίαν. Ex tuis didici esse isthic Judæum gente, professione Christianum, qui edendis Rabbinorum libris det operam. Beasti me, mi Gentilis, hoc nuntio. Nam ego qui in elencho Francofurdiensi libri ab eo promissi titulum legeram, cum neminem invenirem, qui aut librum illum vidisset, aut de eo quidquam haberet perspectum, miris modis angebar. Est enim ejus generis liber ille, ut nihil mihi possit ejus lectione aut optatius aut jucundius contingere. Quare te per omnes Musas oro obsecro, horteris illum meis verbis, ut quicquid nactus fuerit Magistri illius, qui ipsi Rabbenu Hackados nominatur, publici juris quamprimum faciat. Sequantur vero R. Nechonijæ filii Hakkanæ בהיר, incomparabilis Rabbenu Mosis Maimonis F. מורה נבוכים Habet divinus Scaliger hoc opus & Hebraicum & Arabicum, quomodo est ab autore editum. Horum & similium autorũ editione mirifice literarum meliorum studia iri adjutum nos quidem judicamus. Quod me hortaris ad observationum sacrarum scriptionem, agnosco & pietatem erga Deum tuam, & amorem erga me. Nam quod tibi persuades posse me in eo genere aliquid, benevolentiæ est tuæ adversum me, non mei meriti. Etsi non iverim inficias, plusculas vigilias nostras ei curæ fuisse impensas, atq; adeo hoc unicum esse jam pridem studium, quo capimur, quo pascimur, sed ubi locorum sim vides, mi Scipio: neq; ignoras quam odiosa res sit veritas iis, quibus ultro se fecere obnoxios qui nos alunt. Sed de hoc genere toto proximis literis Deo faciente plura. Habeo enim quæ tecum velim communicata. Vale clarissime Scipio. Lutetiæ Parisiorum a. d. II. Non. Jan. CIↃ IↃ C V.

EPISTOLA CCCLXXVII.

FOPPIO AB AISSEMA.

COmmodo cum has ad te cogitarem exarare, & jam calamo manum essem admoturus, ecce tuas ante d. III. Non. Jan. datas. Quis domum illas attulerit, nescio: sed miratus sum tuis fuisse adjunctam epistolam Heinsii, de qua nullam faceres mentionem. Acceperam hisce diebus literas a fratre tuo, quibus orabat, curarem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

rem tibi deferendam, quam in hoc fasciculo invenies, epistolam. Ex omnibus cognosco magnitudinem tuę erga nos benevolentiæ. Nam quod mihi aliquid te debere existimas, gratis profecto hoc facis. Nam qua re ego te unquam juvi? quid unquam tibi amicitia mea profuit? Ego, mi Foppi, te amare cœpi ubi primum te vidi, & de pietate ac literis loquentem audivi. Hoc si interpretaris beneficium, concedam, sed ea lege, ut non minus ipse tibi debeam, qui non dicam ἀντιφιλεῖς, sed verè λίαν ὑπερφιλεῖς, οὕτως ὥστε ἐπισκοτεῖν τὸ πάθος τῇ ὀρθῇ κρίσει: non enim aliter de tuis literis possum judicare. De ** quæso te, bona verba. Amor noster οὐ τοιούτοις ἁλίσκεται. Quod ut serio dictum velim accipias. Simul ut tibi persuadeas nulla re defuturum me tibi, quæ quidem in potestate fuerit. Vale & me ex animo ama. Lut. Par. XIX. Kal. Febr. CIƆ IƆCV. Raptim.

EPISTOLA CCCLXXIIX.

JOSEPHO SCALIGERO.

QVid factum sit Regia bibliotheca, nuper scripsi prolixe: & scire percupio an illæ literæ tibi fuerint redditæ. totam enim historiam perscripsi tibi ab ovo. & profecto non invitus, qui tuus in me est amor, epistolam lecturus es: siquidem illa tibi est tradenda. Nunc reversus e bibliotheca, cum incidissem casu in librū multa ac diversa complectentem, Græca, Latina, veterum, recentiorum, hæc raptim exaravi, ut facerem te certiorem, invenisse me in ea farragine tractatum Græcum ἀνεπίγραφον & ἀκέφαλον, de successionibus Regum fere omnium, qui initio tui Eusebii leguntur, Sicyoniorum, Atheniensium, Cretensium, Persarum, & cæterorum. hoc amplius est in eo libro brevis enumeratio Olympiadum, à prima ad σμξ & tempus Antonini filii Severi; ita enim ait. Statim cum librum aperirem adnotavi hæc verba.

ἑξηκοστὸς ϛη΄ Ἰσχυρὸς Ἱμεραῖος στάδιον.
ἑξηκοστὸς ζη΄ Φανᾶς Πελληνεὺς πρῶτος ἐτρίστευσεν, στάδιον, δίαυλον, ὅπλον.

Venit e vestigio in mentem loci Artemidori e libro primo, ubi ὅπλον ponit inter ἀγωνίσματα: de quo nunquam dubitavi errare a-

 micum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

micum nostrum, qui emendat ἆθλον. Lectis igitur quæ adscripsi, calamum arripui, ut significarem tibi, si illud fragmentum non vidisti, & utile futurum putas, nec serum jam est; omnem operam daturum me, ut omnia descripta manu mea tibi mittantur. Hoc tantum volebam, imo etiam illud, ut valeres, & meo nomine corculum meum Heinsium salvere juberes. De Mahomedis Albatecnio nihil dum confeci, sed meminero. Eid. Febr. CIↃ IↃ C V. raptim. In eo quem dixi libello paucissimorum foliorum nulli ἄρχοντες adnotati, sed solum οἱ ἱερονῖκαι. Misi tibi ante sex dies Chronicum Eusebii donatum tibi ab Episcopo Vasatensi, quem paullo pòst obisse supremum diem heri intellexi. Eum fasciculum dedi cuidam du Temi, qui negotia hic agit amplissimi Buzenvallii Legati: cui opto omnia fausta & mihi amorem ipsius. iterum vale.

EPISTOLA CCCLXXIX.

EIDEM.

VIr inlustrissime, quæ scripsisti in scelestum hominem, si homo est, accepi, & statim quoad ejus fieri poterat, omnia percurri. erat quidem liber parum aptus legi; utpote nondum compactus, & qualem acceperam: sed illectus paucorum lectione, in quæ forte oculos conjeceram, imperare mihi non potui, ut semel in manus acceptum prius ponerem, quam totum cognovissem, saltem ὁλοσχερῶς. Equidem cupiditate ejus videndi a multis mensibus incredibiliter ardebam: neque dubitabam opus te dignum futurum, hoc est, eo cujus inexhaustam doctrinam, & animi ac styli parem δεινότητα, nemo unquam satis poterit mirari. Præterea sciebā quid possis, quoties justa caussa te commovit, quæ etiam infantes solet reddere disertos: neque ignorabam quam benigna materia sit, in eos dicere quos impudentia plus quam canina omnibus bonis reddit exosos. itaque impatientissime ferebam longam adeō tui hujus scripti exspectationem. Sed enim, divine Scaliger, omne id quod animo fingere potueram, longe superavit tuus hic ille admirabilis libellus. Quid prius mirer nescio, facundiamne an eruditionem? liceat mihi quæso veram vocem apud te mittere,

& quod ſentio, πάντα τὰ σὰ τὴν ἀνθρώπων φύσιν ὑπεραίρει, & illam heroicam virtutem redolent, quæ te vulgi mortalium numero exemit. Et auſi ſunt iſti τρισκατάρατοι te irritare? auſi ſunt bilem tibi ciere? ſed fecerat longa tua patientia, ut licere ſibi putarent ſtercoreis ſuis ſcriptis ex illuſtris tui nominis obtrectatione gratiam apud fatuos aut improbos, quibus ſolis probantur, conciliare. quid nunc dicturi ſunt? quid molituri? quanquam ſtultus ſim, ſi frontem ſupereſſe illis aliquam, aut ignominæ ſenſum putem. Memini cum ante annum ad Lipſium ſcriberem, graviter apud illum queri de injuria literis & virtuti facta ab impuriſſimo & deterrimo, atque imperitiſſimo mortalium Delrio, cum illa de te & de Thuano ſcriberet. Ac licet ad alienum arbitrium vir optimus & facta & dicta omnia ſua [tanta eſt hominis infelicitas] componere neceſſum habeat: quin tamē literis ſuis ſignificaret vehementer id ſibi diſplicere, teneri non potuit. Ego quoties inter ejus ſodales ſum verſatus & ſermo de illo incidit, nunquam ſine deteſtatione τῆς μιαρᾶς κεφαλῆς ejus nomen uſurpavi: neque honeſtius de illo ſum locutus apud Gonterios, Frontones, & alios θιασώτας τῶν αὐτῶν ὀργίων, quam nunc ad te ſcribo. Ex eo conjicies, quanta cum animi lætitia illa legerim, quæ ſunt abs te de monſtro illo ſcripta. Sed quid ago? nam adeſt qui haſce poſcit, & finem garriendi tecum facere jubet. Deſino igitur & Deum Opt. Max. ſupplex veneror, ſervet te literis, Reipubl. & Eccleſiæ ſuæ. γένοιτο γένοιτο. De ὀλυμπιονικῶν catalogo ſecurus eſto. mei nominis oblivio me potius capiet, quam ullam prætermittam tibi inſerviendi & mandata tua exequendi occaſionem. quin id nunc ago ut quæram ſedulo, ſi quid lateat in noſtris forulis quod poſſit tibi eſſe uſui. Vale, & me ama. raptim Lutet. Par. a. d. x. Kal. Mart. CIↃ IↃ C V.

EPISTOLA CCCLXXX.

GEORGIO MICHAELI LINGELSHEIMIO.

QVantum ſinceræ voluptatis tuæ illæ literæ, vir præſtantiſſime, mihi attulerint, quas ante menſes aliquot accepi, puto non ignorare te. nam qui ſine gravi cauſa occupationes tuas vererer

interpellare, & scirem τὸν τὰ πάντα ἄριστον Bongarsium brevi ad te scripturum, cum eo egi pro mutua necessitudine nostra, ut meis verbis quam officiosissime te salutaret, & quantum hoc tuo non vulgari amore gloriarer, tibi significaret. Ex tuis cognovi etiam isthuc famam pervenisse de temerario quorundam ausu, qui τὴν ἡμετέραν ὀρθόδοξον πίστιν σκευωρεῖν, & nescio quibus parum validis machinis labefactare paulo ante fuerant conati. Equidem graviter accusarem ipse me, si ullius aut dicti aut facti conscius mihi essem, quod facere posset ipsis animos, aut spem ullā afferre, quasi arte aliqua ἁλώσιμοι essemus. Nunc cum testem Deum habeam παῤῥησίας meæ, qua semper usus sum, cum apud regem ipsum, quoties de eo negotio verba mihi ab illo facta, tum apud omnes alios: demirari satis nequeo eorum impudentiam, qui flecti posse nos persuadere sibi audent. Sed nosti puto os atque ἰταμότητα illius familiæ. Accedit veteris cujusdam amici mei exemplum, qui non contentus ire se perditum, de me etiam eos sermones ubique jactavit, quos norat fore gratos illis, quibus suæ non fictæ mutationis fidem facere cupiebat. Hic igitur non dubitavit & præsens & postea literis constantiam nostram persæpe sollicitare, aliisque auctor esse, ut idem assidue facerent. Confido equidem in bonitate Dom. J. Christi, non magis aut hunc aut quemcunque alium profecturum in posterum, sive apud me sive apud meos, quam profecerunt hactenus. sed fero tamen animo iniquissimo licentiam mentiendi istorum hominum, qui putant sibi licere quicquid libitum fuerit fingere, ac pro vero apud veritatis ignaros, & qui me non habent notum, disseminare. De potestate mihi a te facta utendi adhuc Arabico libro, quem beneficio tuo primum vidi, ago tibi gratias maximas. Omnino remissurus illum fui hoc mercatu, nisi prorogatum mihi tempus fuisset. cum usus fuero, statim remittam: aut si propter rei difficultatem & occupationes lentior fuero, admonitus a te, sine mora fidem præstabo pacto. Vale nobilissime vir. Lut. Paris. a. d. VI. Kal. Mart. CIↃ IↃCV. Veteres meas in Persium recitationes, quas in auditorio Genev. habui,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nuper edidi: opus tyronibus elaboratum, non doctis, nedum tibi, qui doctissimus es, quia tum nihil aliud ad manum erat, quod tibi mitterem, & ita moris est, accipe quæso πρόφρονι θυμῷ, quod mitto tibi exemplar, & æqui boni consule.

EPISTOLA CCCLXXXI.

JOSEPHO SCALIGERO.

VIr illustrissime, cum ex inopinato hæc mihi oblata est facultas, id agebam ut alia via literas ad te darem: quod & facturus sum Deo propitio post duos ad summum dies. tradam illas Temporario qui regiam pecuniam isthuc mittendam curat, & amplissimi Buzenvallii negotia heic procurat. Accipies per illum cis dies paucos Eusebium τοῦ μακαρίτου Episcopi, qui hoc munere te donavit. Accipies etiam Persium nostrum, ante aliquot dies ad umbilicum perductum: de quo aliis literis plura: est enim ejusmodi hoc munusculum, ut tuum conspectum valde reformidet. Misi isthuc aliquot exemplaria, quæ spero brevi in manus tuas esse perventura. At Dionem Chrysostomum post longam adeo exspectationē an tandem acceperis scire cupio. Et velim, nisi grave est, ejus me facias certiorem. Scripsi nuper de libello a me in bibliotheca invento, qui continet ἔλεγχον ὀλυμπιονικῶν & quædam τοιουτότροπα: de quo voluntatem tuam exspecto & quid me jubeas facere. Ego his diebus cum longo admodum intervallo Arabicos libros revisissē, impetum cepi, exercendi mei caussa, transferendi in Latinum sermonem Geographum Arabem: & statim operi manum admovi. Itaque totum ferme primum clima absolvi: nisi quod vacua multis locis spatia sunt relicta, ignorantiæ meæ μηνύματα: quam tu solus potes sanare, velis modo. quod si per te licet, de nonnullis tecum proximis literis agam: doceri enim cupio, & doceri a te. De Albatecnio scito non cessasse me: sed exrare nusquam apud bibliopolas. Itaque cum hac via non succederet, aliam sum aggressus: egi enim cum insigni Mathematico & viro pio Abelmio, ut sui codicis copiam tibi faceret. quod sine ulla tergiversatione promisit facturum. Vellemus autem & serio curabimus. Vale illustrissime virorum. Lutet. Par. IV Non. Martias CIↃ IↃC V. Ad amplissi-

pliſſimum Legatum & τὸν πάνυ Heinſium literas cum libris ſum hodie vel cras daturus. Equidem ſi paterentur gravisſimæ occupationes tuæ, frequentiores tuas optarem: ut hoc unum intelligerē valere te. quod ut facias, aſſidue Deum Opt. Max. veneror.

EPISTOLA CCCLXXXII.

CAROLO LABBAEO.

PRiuſquam me totum accingo ſcriptioni illi, de qua heri locuti ſumus, & quæ dies aliquot meas omnes horas occupabit, placuit quod ſupereſt de ratiuncula expungere, & fidem meam apud te liberare. memineram enim in tuo ære eſſe. Accipe igitur quod tibi debeo, aut ut melius dicam, quantum vires meæ ferunt, ut tibi nunc ſolvam: nam alias ξὺν θεῷ εἰπεῖν, meliora exhibebimus, & uberiora. Quæſiſti a me, quid ſibi divinus vir velit, cum ſcribit, verba Apoſtoli D. Pauli ἐν μέρει ἑορτῆς ſic eſſe accipienda, ut vox μέρος ſignificet tractatum, quod Perek, aut chelek, id eſt, μέρος Thalmudiſtis dicitur. Ego vero non miror faceſſiſſe hæc verba negotiũ tibi, hoc eſt, ei quem meliora ſtudia tenent, quam ut in nugis RR. tempus perdas. E quorum putidiſſimis ſcriptis [paucos magiſtros excipio, & omnium maximum Moſem Rambam, quem ego cum paucis demiror ſic ut nihil ſupra:] ſi qua utilitas capi poteſt, (& poteſt ſane:) ad profeſſeſſionis tamen tuę homines nihil admodum genus hoc literarum pertinet. Atqui etiam illorum qui Hebraice docti ſibi videntur, multos ſcio fore, qui illa non capiant. Hoc autem vult noſter magnus doctor: cum dicit Paulus, μηδεὶς κρινέτω ὑμᾶς ἐν μέρει ἑορτῆς, idem eſſe ac ſi diceret: nemo de veſtra pietate ſtatuat e tractatu magiſtrorum ſuper obſervatione feſtorum. hoc autem eſt dicere: nemo exigat a vobis obſervationem eorum præceptorum, quæ libris doctorum continentur, capite de Feſto die. Hic ſenſus quem indicat Scaliger, & qui mihi quoque perplacet, ut omnia illius. Ergo μέρος, ut ſcribit, erit פרק vel חלק ſed illud potius: nam minores τοῦ Thalmud partes vocantur a magiſtris פרקים. vocatur & *Halakim*, quod idem eſt: ſed ἰδίως & magis uſitate *perakim*. Longum faciam ſi incipiam dicere, quid ſit in

Thal-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Thalmud משנה sive Δευτέρωσις, unde δευτερωταὶ, in vestris etiam libris: aut quid סדר aut סדרית, quo nomine dictæ sunt sex partes, quæ totum illud corpus absolvunt: quid מסכתות in quas dividitur vario numero una quæque partium, quas diximus. At Massecthoth secantur singulæ in sua capita, quæ ipsi, ut dixi, Perakim appellant. Quare Apostolus cum dicit ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ νεμηνίας, alludit ad duo capita Rabbinicæ superstitionis, cujusmodi sunt hodieque multa in septimam & octavam Massecthoth II. Seder relata: quarum alteri nomen est מסכת יום טוב, Tractatus de bono die, (ἑορτὴν ita vocant:) altera inscribitur מסכת ראש השנה Tractatus de capite anni. harum duarum Massecthoth & reliquarũ fere omnium II. Seder. & capita sive Perakim singula ritus explicant ut plurimum πατροπαραδότους, quas vetustissimi Judæi Legi Dei ut pannum purpuræ assuerunt. Quare nihil verius quam quod observat eo loci Scaliger, B. Paulum eo allusisse, cum illa scriberet. Ab eadem voce Perek, quod pæne oblitus eram, nomen invenerunt illi Αρχιφερεκῖται, quorum meminit Justinianus in Novella de Ebræis CXLVI, quo ex loco apparet inter Doctores sive Expositores Legis fuisse, qui vocarentur Φερεκῖται, quasi dicas μεριστὰς, quod particulatim capita doctrinæ exponerent, aut coram populo legerent. Horum decani vel primicerii Justiniano dicuntur Αρχιφερεκῖται. Ipse explicat πρεσβύτεροι τυχὸν ἢ διδάσκαλοι. Pythagoræam legem, de qua alicubi mentionem fecimus, (nam & de hoc quærere te memini) in nostro de Critica tractatu fuse exponimus. Extat apud Synesium in Dione, quod pulcherrimum est illius mellitissimi scriptoris opusculum. De subscriptione illius Critici, qui Vegetium recensuit, multum te amo. Differemus in eodem opere de toto illo genere multa, & quæ observavimus eodem spectantia in medium afferemus. velit modo ὁ ὑπὲρ ἡμᾶς, ut instituto pridem operi colophonem aliquando imponamus. Habes credo ad omnia. Nunc illud accipe οἷον ἐξ ἐπιμέτρου; Adeo verum est, quod scribit Scaliger pag. 102. בריאות vocem, quæ creaturas proprie significat, ex usu Hebr. homines signare κατ' ἐξοχὴν, ut manarit

eadem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

eadem phraſis & in alias Orientalium linguas. Nam in Geographia Arabica ſexcentis locis frequentiam urbium ita deſignatam invenimus, ut dicat auctor eſſe in eis multas בראים κτίσεις creaturas: hoc eſt homines. hinc illud etiam illuſtrandum Marci XVI. 15, *annuntiate Evangelium* πάσῃ κτίσει. Atque hanc elegantiam vernacula noſtra lingua, ut ſcis, retinuit. Poteram his alia adtexere, quæ ſtrictim a maximo virorum indicata non omnes, qui legent, intelligent. Sed de omnibus cum voles, στόμα πρὸς στόμα. Vale ὦ αὐτάδελφον ἐμὸν κάρα. In Muſæo v. Eid. Mar. CIƆ IƆ C V.

EPISTOLA CCCLXXXIII.

DANIELI HEINSIO.

PErſium tandem mitto tibi, juvenum doctiſs. Perſium dico ea mole commentarii a me oneratum, ut quod jam ante ſcribere memini, operis me ſerio pudeat. ſed ſcito ἀκροάσεις eas eſſe, quas ante multos annos in Academia Genevenſi habuimus: cum præclarum illum poëtam frequenti auditorio exponeremus. Putabã cum illa prælo ſubjeci, XX plus minus foliorum opus futurum: qui numerus præter opinionem meam mire auxit. Quare hoc primum te oro, liceat mihi de te vetus illud Lucilii uſurpare; Perſium mea nolo legere. hac exceptione vos doctos ſummoveri comiter volo, ne hæc putetis eſſe vobis ſcripta, quibuſcum nihil heic mihi negotii eſt. Quod nuper ſcripſiſti de epiſtola ad Perronium, vehementer ſum admiratus perveniſſe eam uſque ad vos, quæ non alia fine ſcripta eſſet, quã ut uni illi ad quem fuit miſſa innoteſceret. Qui neſciunt quæ mihi occaſio ſcribendi fuerit, quæ bonis viris typis edendi, & quodammodo publicandi privatam ſcriptionem, ii non poſſunt non mirari factum, & fatuiſſimæ vanitatis nos accuſare. Quid enim in illa infelici charta publica luce dignum? itaque poſtquam ſcivi ad magnum Scaligerum eam fuiſſe miſſam, tibique & aliis iſtic lectam, erubui & vehementer dolui. Te igitur etiam atque etiam oro, ſuaviſſime amicorum, ut patrocinio tuo ſarta tecta exiſtimatio noſtra iſtic maneat: perſuadeaſq; tibi, atque omnibus confirmes, invitum me graviſſimis de cauſis

ex pa-

ex pastorum hujus Ecclesiæ consilio compulsum esse, ut illa tum ad Perronium exararem: quo semel omnem & Regi & omnibus, qui summa contentione id agebant, spem in posterum præciderem traducendi me alio, de quo cum ne per somnium quidem unquam cogitaverim, nescio qua tamen infelicitate mea factum, ut multis qui de suo animo meum metiebantur, perquam facile hoc mihi posse persuaderi, sæpe sit visum. Itaque spei hujus pleni ἀδιαλείπτως certi homines negotium mihi exhibebant. qua molestia ut me semel liberarem, commodiorem aliam rationem inire non potui. Pastores vero nostri cum ne sic quidem os obturatum esse intelligerent istis σπερμολόγοις, qui de nobis miros toto hoc regno rumores dissipabant, edendi eam epistolam consilium ceperunt. Volui hæc nescius ne esses, ut te patrono, stultissimæ ambitionis istic absolverer. Vale mi Heinsi, & me ama. Lutet. Paris. a. d. v. Eid. Mart. CIƆ IƆC V.

Quas ante mensem & quod excurrit ad te scripsi, an acceperis scire cupio. iis literis familiariter tecum agebam de bibliotheca regia nuper mihi demandata: nec non de illa conditione, cujus in prioribus meis feceram mentionem.

EPISTOLA CCCLXXXIV.

JANO GRUTERO.

PErsium heic a me editum, & meos in eum Commentarios mitto tibi, clarissime Grutere. non dubito miraturum esse te, quod tantulus Poeta tantam commentarii libri molem pepererit. nos quoque ne quid dissimulemus, sæpe nostram in hoc opere ἀπεραντολογίαν risimus, posteaquam sero animadvertimus, plurium longe chartarum opus futurum quam initio cogitaveramus. Olim Genevæ cum essemus, pulcherimum eum poetam frequenti auditorio accurate exposuimus. hinc illa scriptionis hujus prolixitas: quæ te profecto offendere non debet, doctissime vir: quia non tibi neque tui similibus, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ista scripsimus: sed tironibus rudibus & indoctis. καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ. De Chalcondyla quod exspectationem commoves, vide quæso ne nos ea spes destituat. est enim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſcriptor dignus qui Græce legatur. Etiam de tacticis conſilium laudo. teque hortor ne in eo quod præſtare ipſe potes delegatione utaris. nam noſter quidem Rigaltius in foro regnum obtinere præoptat, quam hedera frontem præcingi. non quo literas non tanti faciat quanti par eſt: eſt enim vir doctiſſimus: ſed quia vulgo ſic perſuaſum multis apud nos eſt, ταῖς ἀγνολόταις Μούσαις nihil commune eſſe cum cauſſidicina. De codice Arabico beaſti me. Διαλέξεις tuas politicas avide exſpecto, ut omnia tua, quæ ad nobiliſſimum Bibranum ſcripſi, fidei tuæ commendo. Vale. Lutetiæ. Pariſ. a. d. v. Eid. Mart. CIƆ IƆC V.

EPISTOLA CCCLXXXV.

JOSEPHO SCALIGERO.

PAucis diebus multas epiſtolas ad te dedi, vir maxime. Soleo enim ut quæque offert ſe vel ſcribendi occaſio, vel literas iſthuc mittendi facultas, operæ non parcere. Duos faſciculos dedi Arſenio, totidem Temporario. item alios aliis. unum ei qui in ære tuo eſt, quem puto virum probum, ſed in tenui re. itaque flagitatore opus ne ſit vereor. Ego tuas ita accipio, ut Dionem acceperis necne adhuc ignorem: quod ideo ſolum cupio ſcire, ut cum eo agam cui eſt a me traditus, ſi fidem non ſervavit. Perſium nunc mitto, non ut legas: οὐ γὰρ τετύφωμαι οὕτω: ſed ne officio meo defuiſſe poſſim videri. Olim cum Genevæ eſſem non levi opera eum poetam auditoribus meis expoſui. inde illa tanta libri moles: quam nolim te offendere: non enim profecto tibi, quid dico tibi? non mediocriter doctis eam operam navavimus. quare bonum factu, ne illa tu attingas, quæ nihil ad te. De itinere meo iſthuc proximis literis plura ξὺν τῷ Θεῷ, qui te ſervet, maxime virorum. Vale Lutet. Par. a. d. v. Eid. Mart. CIƆ IƆ C V. Peto a te ut quas Druſio ſcripſi cures mittendas cum adjecto libro. omnes heic tuam contra Serrarium lucubrationem exſpectamus. De Euſebio Pontaci qui nuper obiit, ſæpe jam ſcripſi. Paraveram libellum hoc titulo, De Satyrica Græcorum poeſi, & Romanorum Satira. Sed caſu quodam dilata eſt ejus editio. ex ipſa epigrapha ſatis intelligis, quan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

quantum ex tuis ſcriptis profecerim. nam unica tua admonitio excitavit me, ut illum librum ſcriberem.

EPISTOLA CCCLXXXVI.

CVNRADO RITTERSHVSIO.

PVto accepiſſe te, vir clariſſime, quas ante menſem unum aut alterum ad te ſcripſi. reſpondi tum & iis quas Francofurti ſcriptas a te acceperam, & iis quas poſt caſum illum tuum memorabilem ad me dederas. agebam, quod & nunc quoque facio, plane ex animo Deo Opt. Max. gratias, quod te ex tanto periculo ſervaſſet. Sed quoniam nondum penitus confirmato corpore eras, cum illa mihi ſcriberes, cupio ex tuis cognoſcere quomodo poſtea tecum ſit actum. Non autem dubito, quin ea res inceptum tuum de edendo Iſidoro Peluſiota tardaverit. Itaq; hoc quoq; negotium, uti ſe habet, ex tuis opto cognoſcere. Ego Perſium hic edidi cum veteribus ἀκροάσεσι meis, quas Genevæ ante multos annos habui, cum frequenti auditorio illum Poetam exponerem. quod ideo commemoravi tibi, ut prolixitatem commentariorum ne mireris. noſti enim libertatem commentationum ejus generis, quæ non aliud ſpectant, quam ut rudiorum ſtudiis conſulatur. Tale eſt noſtrum hoc ſcriptum, quod ad vos doctos nihil pertinet. Quod igitur muſteum librum ad te mitto, non ita inſanio ut velim illum a te legi: ſed ut memorem me tui & amantiſſimum tibi probem. miſiſſem & ad clariſſimum virum Scipionem Gentilem exemplar, niſi intellexiſſem factum id jam ab optimo & amiciſſimo Bongarſio. Velim niſi grave eſt illum verbis meis ſalutes: nunc enim ſcribere non poteram, facturus brevi σὺν τῷ Θεῷ, qui vos ſervet Reipublicæ literariæ quam diutiſſime. Vale. Lutet. Pariſ. a. d. v. Eid. Mart. CIↃ IↃ C V.

EPISTOLA CCCLXXXVII.

DAVIDI HOESCHELIO.

ETiam antequam tuas acciperem Idibus Januarii datas, incogitantiam meam animadverteram: qui cum ea maxime occaſione ad ſcribendum tibi appuliſſem animum, ut de recenti munere

 gra-

gratias agerem, propositi tamen essem nescio quomodo oblitus. Non dubito, quin hujusmodi μνημονικὰ ἁμαρτήματα familiaria mihi sint, cum literas ad amicos exaro: cui negotio non aliud fere tempus impendo, quam quod curis aliis possim surripere. Itaq; æquitate animi tua heic mihi opus, ne in crimen culpa mihi vertat, quam imprudens commisi. Nam equidem tuas in Syrachum vigilias tanti facio, ut autor tibi sim, teque adeo orem, ut parem diligentiam ad reliquos ejusdem generis libros illustrandos adhibeas. quæ tibi sententia si sedet, offero tibi Regiæ bibliothecæ opes, quarum esse promum condum Rex optimus nuper me jussit. Quod si hoc otio (si tamen otium dici potest vita adeo quotidie occupata) diutius frui Dei Opt. Max. benignitas nos sinat, dabimus operam, ut quæ adhuc latent multa præclara vetustatis κειμήλια in lucem proferantur. Procopium edi a te quam primum opto. De Polybio scripsi nuper ad nobilissimum Velserum, ad quem literarum nihil nunc dare possum. Tu nisi grave est, meis verbis illum salutabis. Persii nostri unum tibi, alterum ipsi mitto exemplar, quæ velim ita accipi a vobis, non tanquam lectione vestra dignum existimem opus illud: sed ne officio meo hac parte vobis defuisse videar. Olim cum Genevæ essem, impensiore cura eum Poetam publice exposui. hinc illa Commentarii moles: quam apud præstantissimum Velserum, si me amas, excusabis. Vale. Lutetiæ Parisiorum. a. d. v. Eid. Mar. CIↃ IↃ C V. De Privilegio sic habe: Creatus est superioribus diebus a Rege non Cancellarius quidem, sed σφραγιδοφύλαξ tamen alius præter illum priorem, de quo ante ad te scripsi. is est Silerius, apud quem videmur gratia aliquid posse. Ille igitur, cum munere suo fungi incipiet, quod nondum facit, preces meas scio haud difficulter admittet.

EPISTOLA CCCLXXXIIX.

DANIELI HEINSIO.

PRæstantiss. Heinsi,

Accepi jam nunc divinam tuam orationem, quam misisti. quod si prius illam non legissem, quid de illa judicem, hoc est, admira-

mirationem meam de elaboratissima illa scriptione tua significare nunc non possem. Simul enim fasciculus ille est traditus, & hæc ἐξ ὑπογύου scribendi istuc occasio est oblata. Sed jam aliquot dies sunt, cum magna diligentia frustra quæsitam, ope Labbæi nostri tandem inventam cupidissime legi. quid quæris? θάμβος μ' ἔχει εἰσορόωντα. nihil enim heic ab alio occupatum, omnia tua: qui mirus es artifex dicere κοινὰ καινῶς. nam ἐπιταφίους quidem λόγους scripsere & scribunt quotidie multi: sed ut tu scripsisti, hactenus profecto nemo. Sed de hoc scripto tuo & aliis brevi plura. nam nunc quidem iniquis excludimur temporis spatiis. Deus te servet, ô literarum spem alteram, & mihi amorem tuum. Vale. Raptim urgente puero qui literas flagitabat. Lut. Paris. x. Kal Maij. CIↃ IↃ C V.

EPISTOLA CCCLXXXIX.

JOSEPHO SCALIGERO.

ILlustrissime Scaliger, mitto tibi promissum ante aliquot septimanas veteris scriptoris περὶ ὀλυμπιονικῶν libellum. optavi posse citius illud ἕρμαιον tecum communicare: sed inciderunt caussæ graves, quæ me ἐπέδησαν τῆς ὁρμῆς. Spero non ingratam tibi neque alienam ab incepto tuo fore eam scriptionem. Mihi quidem hoc gratius nihil possit contingere, quam si ulla in re operam meam tibi esse utilem animadvertero. Velim certe persuasissimum habeas, non aliam fidem, imo pietatem in exequendis tuis jussis adhibiturum me semper, quoties aliquid imperaveris, quam quæ eum deceat, qui te alterius parentis loco pridem veneratur. quare si quid est quod curari heic velis, ἐξαύδα μὴ κεῦθε νόῳ, mihi jussa capessere fas est. Neque vero occupationum mearum rationem habueris: omnia enim lubentissimo animo δεύτερα τῆς σῆς κελεύσεως θήσω. qui non sunt hoc modo adversum te affecti, eos ego nunquã dignos putavero, qui inter γνησίους παιδείας ἐραστὰς nomen profiteantur suum. Vtinam majus aliquid tua caussa possem: scires quam sis mihi ἀντίψυχος. De libris bibliothecæ nostræ sedulo operam dabimus, ne cupiditatis tuæ parum rationem habuisse possimus videri.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Id vero tanto facilius mihi futurum, quia præsto est Labbæus noster, ad omnia paratissimus quæ tibi fore grata cognoverit. Exquisitam illius eruditionem testantur chartæ, quas tibi mitto: sunt enim manu ipsius e malo libro quam fidelissime descriptæ. contulimus siquidem, & studiose ἀπόγραφον ipsius cum autographo contendimus: ut de fide lectionis dubitare non debeas. quod si quædam occurrent mendosa, [occurrent autem nonnulla] scito non aliter in Regio codice esse scriptum. Stat vero sententia nobis, mihi inquam & optimo juvenum & tui observantissimo Labbæo, communi opera πάντα διφᾷν καὶ πάντα λίθον κινεῖν, quo aliquid inveniamus tuis inceptis accommodum. Hactenus quidem nihil ita exquisitum se obtulit, quod tua putem interesse ut videres: nisi forte quædam de ratione anni excipias, cujus generis multa offendimus. De tuo divino in Serrarium libello egi nuper gratias, non pro sensu quidem animi mei, sed quantas potui tamen maximas. Bone Deus, quam sum ego captus lectione illius? & negabit aliquis φρενοβλαβεῖς istos fuisse cum te provocarunt? negabunt θεήλατον τοῦτο πάθος esse? Quæ de Pseudogorionide disputasti, saltem ex parte mihi quoque dudum observata. nam Munsteri error, sane pudendus. etiam de voce κέιρα nunquam aliter sensi: & apud Græcos Conciliorum interpretes memini eam vocem reperire explicatam. cui nescio an sit affinis Latina *Cura*, apud Corippum, & fortasse alios: etsi diversa nonnihil notione. Sed Eusebium tuum quando videbimus? nimium moror te. Vale, virorum illustrissime. amplissimo Legato, & charissimo Heinsio, nisi grave est, plurimam salutem. Vale iterum. Kal. Maj. CIƆ IƆ C.V. Proxime cum ad te literas dedi, scripsi & clarissimo Baudio, nunc velim scire ipsum, Boisosam & Pinæum in eo nunc esse, ut certum hominem isthuc mittant. Ego vero id ago, ut idem ille, qui mittendus est, liberet te ejus negotii cura, de quo ad Labbæum sæpius, ad me nunquam scripsisti. non enim mediocriter ea res me quoque pupugit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA CCCXC.

JOHANNI MEURSIO.

ACcepi tandem, hoc est ante paucos dies, quem misisti dono librum, & quam scripsisti epistolam. Videram pridem id syntagma tuum. neque enim potest me fugere quicquam tuorum, a quorum lectione nunquam recessi nisi doctior. Itaque opto tibi omnia fausta ac læta; ut & quæ jam habes in manibus, detexas quam primum: & alia porro suscipias perficiasque, cum publico bono literarum, & laude ingenii tui. Nos Persium nuper edidimus; cujus exemplar unum, tibi destinatum, nescio quo casu tam diu hæserit inter manus meas. Mittam vero eis paucos dies ad amplissimum Buzenvallium: quem confido curaturum, ut tibi tuto reddatur. etsi non tanti operam illam nos quidem facimus, ut legi nostra a te velimus. Tironibus enim illa scripsimus, non viris doctis: qui melius ista per se capient, neque opera nostra habent opus. Cras Temporario, qui Domini Buzenvallii res heic procurat, cum librum ξὺν Θεῷ sum traditurus. Tu ita accipe levidense munusculum, tamquam ab eo profectum, qui se a te amari maximi faciat. Vale. Lutetiæ Parisiorum, VIII. Eid. Maji CIϽ IϽ CV.

EPISTOLA CCCXCI.

JOSEPHO SCALIGERO.

TErnas jam scripsi tibi, virorum inlustrissime, posteaquam libellum tuum accepi: cujus lectione adeo expleri nequeo, ut ponere de manibus non possim. ὢ τοῦ πλούτου τῆς παιδείας! ὢ τῆς τῶν ἐπιχειρημάτων δεινότητος! quam magis lego, tã magis stupore & admiratione rapior. cogito enim quo ex fonte rivus hic manavit. neq; dubito Eusebiũ tuum omnium mortalium spes & cogitationes longe superaturum. Opto atque adeo assiduis precibus Deum veneror, det tibi, ut illi operi colophonem quamprimum imponas. Equidem diligenti tuorum lectione hoc videor assecutus, ut animi tui mentem melius quam vulgus hominum capiam. In hoc quidem certe libro tuo licet mihi περπερεύεσθαι & me venditare: ago enim apud amicos ὑποδιδάσκαλον & proscholum, qui τοῖς ἀμυήτοις mysta-

mystagogum me præbeo τῶν σῶν πανσέμνων ὀργίων. En erit ille dies, cum cupiditate operis, quod premis tamdiu, nos levabis? Puto accepisse te τὰ περὶ τῶν ὀλυμπιονικῶν. octavus hic dies cum Temporario fasciculus est traditus. Ego tuas exspecto, brevi plura scripturus, volente numine. Vale καὶ ὡς ἐρρωμενέστατος διαβιοίης τῶν ἀνδρῶν τὰ πρῶτα. Heinsium V. C. salvere jubeo. Scripsi raptim Lut. Par. VIII. Eid. Maj. CIϽ IϽ CV.

EPISTOLA CCCXCII.

FOPPIO AB AISSEMA.

SAlmurium te profectum esse intellexeram ex tuorum popularium sermonibus, qui nuper cum inde reverterentur, salutem mihi abs renuntiarunt. deinde tuas accepi, quæ mihi, ut omnia semper quæ a te veniunt, fuere gratissimæ. Gaudeo atque adeo tibi gratulor, quod familiaritatem consecutus sis nobilissimi illius atque omni laude dignissimi viri, de quo ad me scribis. Nullus dubito, quin ex illius sermonibus doctior semper sis rediturus & melior. Itaque autor sum tibi, ut quantum res tuæ ferent, eam potissimum Galliæ partem probes, eam inhabites, ubi nobilis ille, qui tuæ fidei creditus est, pietatem simul cum lingua possit addiscere: quod isthic commodissime illum facturum esse, habeo persuasum. Sed hæc tu melius statues, doctissime Foppi: quem scio ego non minus a prudentia instructum, quam pietate ornatum & doctrina. Vale & me ama. Lutetiæ Parisior. IV. Eid. Majas. CIϽ IϽ CV.

EPISTOLA CCCXCIII.

JOSEPHO SCALIGERO.

HEri tuas accepi V. Kal. April. datas. Jam ex aliis quas ante paucos dies accepi cognoveram, Persium & quicquid est quod tibi curandum Temporario tradideram, probe fuisse curatum. quod gratissimum mihi vel eo nomine fuit, quia Eusebium Aquitanicum video tibi non displicere. Doleo vicem illius viri, qui magnam dubio procul percepturus fuit, si vixisset hactenus, ex æquitate judicii tui voluptatem. Equidem existimo non infelicem ab eo positam in eo operam, ut Chronicum Eusebii legeretur

quale ab Hieronymo est olim publicatum: sed quale ab ipso Eusebio debuerat concipi, hoc vero est quod a te uno exspectamus. Sed bone Deus, quid est quod scribis? longe adhuc abesse te ab operis fine? ut video, omnes omnium bibliothecarum opes in hunc thesaurum paras conjicere. quod etsi vehementer & probo & laudo; exspectationem tamen adeo longam esse, fero molestissime. sed animum si possumus obfirmabimus. Quæ scripsisti de Persianis nostris nugis, moverent me ut a te profecta, nisi ipse justum pretium ei scriptioni multo ante statuissem apud me. neque unquam a sententia mea dimoveri me patiar. Veterũ notarum quas adjeci eclogariũ te fuisse, non scivi, non dissimulaturus alioquin si rem habuissem notam. De tuis Græcis versibus quas agam tibi gratias nescio. rem certe fecisti mihi longe longeq; gratissimã. cupio iterari libri ejus editionem ἐμῦ ζῶντος κὴ ἐπὶ χθονὶ δερκομένοιο, ut sit loc⁹ meum de tuis versibus judicium exponendi. De tuo in Serrarium libro scripsi nuper: sed quasi recens allatum adhuc habeo in manibus. quam magis lego, tam magis admiror. Abraham ille Judæus, quem laudas, & unde tam multa describit Drusius, ubi sit editus velim significes; nam ego nescio, neque heic habeo a quo discam. De Dione tibi reddito cognovi jam ex ternis tuarum. vellem diligentiam tuam imitatus fuisset Heinsius ὁ περιβόητος νεανίας. Adhuc enim ignoro quid eo exemplari sit factum, quod Beisio tradidi ipsi mittendum. ideo autem rescire id cupio, quia non ita ante multos dies narrabat mihi aliquis, hærere adhuc illum librum Rothomagi. Veterem libellum περὶ ὀλυμπιονικῶν scito pridem esse traditum Temporario, & puto jam tibi fuisse redditum. descripsit Labbæus noster, qui in cultu & reverentia tui mecum certat, ut περὶ πρωτείων videatur velle ἀμφισβητεῖν. Hæc una est inter nos æmulatio. Si quid invenero quod tuis inceptis putem fore conducibile, confide eo te non cariturum. Cl. V. Vulcanii Cyrillum & Procopii περὶ ἐκπωμάτων quando habituri simus, velim a te certior fieri. Vale. Lutet. Par. IV. Eid. Maj. CIↃ IↃ CV. De schedis Latinis Alcorani, indicio tuo tandem majore ex parte inventis, proxime tecum agã pluribus. Deus te servet.

EPISTOLA CCCXCIV.

JOSEPHO SCALIGERO.

DE altero libri tui exemplari, quod missu tuo accepi, proximis literis gratias tibi egi, & nunc quoque ago. Est sane æquissimum, ut qui aliquid discam a te quotidie, quam sæpissime fieri poterit gratum animum meum tibi tester. Scripsi & ad N. ut suum quoque librum a te sciret me accepisse. Miratus sum adeo eruditum virum & tibi familiarem, tanti Thevetum, fungum illum non hominem, fecisse, ut ejus potissimum autoritate Ægypti pronunciaret appellationem: de qua erat pridem a te scriptum adeo accurate. Ego memini sæpe legere in Arabe Geographo eam vocem, quæ nullum mihi negotium facessit unquam: prius enim didiceram illius interpretationem e libris tuis, quam de lectione illius Geographi vel cogitarem. Scripsi ad te non semel, ausum esse me studio ejus scientiæ & amore linguæ aliquot horas ponere in ejus libri interpretatione, jamque adeo pars magna peracta est: siquidem hoc est interpretari ad singulas prope voces hærere, & ibi fortasse, ubi plurimū sapere mihi videor, plurimum ineptire. Cum exaudiet vota mea Deus Opt. Max. & præstabit tui visendi facultatem, quæsitis meis ac dubitationibus non verebor tibi esse molestus. Interea oro te, nisi grave est, doce me, qui verti possit illa non infrequens in eo libro φράσις רוסית & עלי אלתקויר Exempla sunt frequentia extrema pag. 96. 97. & 101. 102. & alibi. facile conjicio ex ipsa sententia duplicem diversitatem denotari: alterius brevioris, alterius longioris. neq; me latet ראס esse verticem montis, aut promontorium. alteram vocem suspicor esse a קור quod περᾷν, & πτεραίνειν, nisi fallor, significat. Sed neque rectam interpretationem utriusque vocis capio: neque rationem quam analogiam vocant. Itaque iterum a te peto, ut hoc me velis docere. beneficii præmium hoc feres, ut etiam de aliis non verear te consulere. quam multa enim nescio, ac ne per somnium quidem capio in illo libro? est ubi cum verba teneam, insolentia locutionis me cruciat: alibi hæreo in verbo, aut penitus ignoto, aut notione

tione ignota. גבר־ל scio esse montem Arabibus : & tamen quid faciam illa voce statim initio sectionis II. clim. III. nescio : nisi quod hoc scio, etiam alibi ita positam legi in eodem libro. Sexcenta sunt talia. Sed moror te. Vale τῦμὸν αὔχημα. Deus tibi annos Nestoreos. IV. Eid. Jun. CIↃ IↃ CV. Legebam superioribus diebus apud Baronium in anno Domini CCCCXV. fabellam oppido lepidam, in qua plura sunt vocabula Syriaca : quorum partem facile assequor, partem non satis capio. Vtinam in Eusebianis tuis locus occurrat attingendæ illius τερατώδους historiæ : sin est aliter, esto, δέομαί σου καὶ λιτανεύω, hoc argumentum unius epistolæ ad nos tuæ. viden' os æneum, frontem ferream mihi esse? qui te tam multa non dubitem rogare. Tu vicissim jube, & si quid me vis tua caussa curare, impera. potes enim.

EPISTOLA CCCXCV.

FRANCISCO VERTVNIANO.

MOnsieur, ce mot est pour vous advertir, que j'ay faict tenir à Monsieur Scaliger celles, que m' avez envoyé. Je desire en chose plus grande pouvoir estre employé pour vostre service & le sien. J'ay esté grandement aise de voier ce que m' escriez de luy, lors que m' envoyastes la vostre autre me la recommandant fort. J'estois en peine, que ce pourroit estre n' apprehendant moins ses incommoditez, que je fay les miennes & de ma famille : pour le respect, que je porte a son Auguste non envers moy. Si j' eusse sceu le subject duquel luy escriviez, je luy eusse escrit aussi de beaux contes sur ce propos. Car la partie a este dresée pour luy & pour moy ensemble, & pour ce que j' estoy sur les lieux, on m' a attaqué le premier comme pour sonder, quelle esperance il y auroit. Vn des Lojolites vint a moy, il y a plus d' un an, me dit qu' il avoit proposé a sa Majesté de r' appeller mon dit Sieur : & qu' il estoit facile, pourveu qu' il creut conseil & conclust se faire Chrestien. Hæc sunt τοῦ θηρίου ῥήματα : ad quæ obstupui, neque dissimulavi quid de tanta insolentia sentirem. Sed quæ postea secuta sunt, magis eorum mentem mihi aperuerunt. Longum sit narrare quid

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

moliti ſint homines confidentiſſimi, ut mihi perſuaderent meridie non lucere. Tandem ſenſere quam fuerint impudentes, qui auſi eſſent σκευωρεῖν ἡμῶν τὴν πίστιν, iis nixam radicibus ut concuti neſciat τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ. Quant au teſmoignage que Monſier Scaliger rend en ſes lettres de mon aage & de mes eſtudes: pour l'un je l'advuoë a demi: car un homme de mon aage n'eſt guieres loing de vieilleſſe ſi il n'y eſt du tout porté. Je naſquis l'an 1559. 8 Feburier dans Geneve, ou mes bons pere & mere s'eſtoit retirez de Gaſcongne ayant failli d'eſtre bruſſes a Bourdeaux. Mais quant a l'autre point, c'eſt a mon grand regret, que je ne puis advouër vel millesimam partem eorum, quæ divini illius viri amor mihi tribuit. Mais il fault ſe contenter de ce peu, qu'il a pleu a Dieu me donner & de dons naturales & de commoditez pour eſtudier. Car ayant inſtitué par mon pere homme tres capable, mais tres-occupé es affaires de l'Egliſe, a laquelle par la grace du Seigneur il a ſervi heureuſement en Dauphine, & quelques fois eſté abſent de ſa famille deux ou trois ans, chaſſe, pille preſques toutes les années je puis dire avoir commencé mes eſtudes, lors que aagé de vingt ans je fus par luy renvoyé a Geneve. Ainſi eſtant ὀψιμαθής, & quaſi αὐτοδίδακτος au lieu de l'erudition que ſa bonté de Monſieur de l'Eſcale m'attribue, j'ay cette conſolation, d'avoir perdu le meilleur de mon aage és perſecutions pour la verite, la memoire deſquelles m'eſt plus douco, que miel n'y ſucre. Ce m'eſt aſſez d'avoir apprins de mon pere de ne juger mal des lettres, & admirer ceux qui excellent en icelles: ſupra omnes vero, atque adeo ſupra omnia omnium ætatum ingenia, uno Ariſtotele aut fortaſſe & altero excepto, Scaligerum utrumque. De quibus dum dies noctesque vigilans & dormiens cogito, hoc ſaltem conſecutus ſum, ut ſi quid ſcribimus, omni contentione ingenii caveamus, ne falſa pro veris ſcribamus, ſi modo poſſumus ad verum pervenire, neque fucum lectori facimus. Mais c'eſt trop vous tenir ſur un ſi maigre ſubject. Je finiray donc la preſente vous ayant recommandé à la garde du tout puiſſant & offert mon humble ſervice tant à vous

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

vous qu'a Monsieur vostre beau-fils, & aussi à Monsieur son frere s'il est de par de là. Tenez moy s' il vous plaist, Monsieur,

Vostre humble & tres-affectionné serviteur

CASAUBON.

A Paris ce 12. Jun 1605.

EPISTOLA CCCXCVI.

DANIELI HEINSIO.

ANte horam cum ad te scriberem, coactus sum adstantibus multis quasi aliud agens eam epistolam exarare. Vnde evenit, ut de Maximo Tyrio, cujus gratia scribere potissimum institueram, nihil adjicerem. Vt igitur admissum peccatum emendarem, κατὰ δεύτερον πλοῦν hæc prioribus adjeci. Est in bibliotheca Max. T. antiquæ manus & admodum bonæ in speciem notæ. Pauca adhuc contuli. non inveni multas varietates, quasdam tamen. Ordo sermonum est alius. Si de edendo cogitas, brevi mittam collationem & τὰς διαφόρους γραφάς. Fac me tantum ut sciam: de cætero me vide. Sed ô quando illud erit, cum hac tanta librorum copia mecum frueris? opto quamprimum eum diem illucescere qui te mihi sistet præsentem. Cætera partim scripsi ante horam, ut dixi: partim brevi sum scripturus ut spero. Ad magnum heroem prolixe scripsi modo. si hæc epistola fasciculum priorem anteverterit, quam officiosiss. illum verbis meis salutabis. itemque virum poëtamque clariss. Baudium, veterem amicum meum. raptim a. d. VI. Eid. Jul. CIↃ IↃC V.

EPISTOLA CCCXCVII.

EIDEM.

TAndem accepisse te Dionem gaudeo: sed intererat munusculi levidensis, (de meis loquor) ne longioris expectationis tædio gratia omnis consumererur. Ego tuam στρατηγικὴν orationem accepi & simul legi. non putabam tibi tantum esse masculæ bilis, ut in hosticum venire auderes. Macte hac virtute, & γενναίῳ φρονήματι τῆς

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

π τῆς ψυχῆς. Censeo tamen, parcas tibi: quando in tuo capite prope unico omnes literarum Veneres periclitantur. Ego mittam tibi cis paucos dies, volente Numine, opellam librorum duorum, cujus titulum ex Proleg. in Persium fortasse notum habes. hui! dices, tantum verborum de re tam levi? sic est: posteaquam enim persuasisti mihi, eam qua apud Persium usus sum πολυλογίαν tironibus non fore inutilem, verbis non parcere constitui, & horum in scribendo rationem habere semper. Ita factum, ut ex argumento Prolegomenon (sic enim initio constitueram) duo libelli nascerentur. quorum editio adeo elegans & venusta, ut lenocinio alio non sit opus. Amphitheatrum honoris, librum sacerrimum, non dubito vidisse te: de eo quæ sint istic hominum judicia, scire ex te cupio. non dissimulabo apud te gaudium meum, cum in tuū nomen incidi. spero enim fore te memorem: sed de his brevi fortasse plura. De mea istuc profectione scripsi nuper ad magnum heroa: nempe sententiam mutare multis de causis sumus coacti, & iter differre cui nos jamjam eramus accincturi. aliquid bibliotheca potuit, ne tam cito tam longe abirem. sed graviores aliæ causæ fuerunt: de quibus nunc scribere non vacat. Sperabam me in reditu ducem tibi futurum itineris in Gallias. nunc quid consilii tibi dem, non satis scio. cum præsertim raptim hæc scribam. illud spondeo adventu tuo nihil mihi posse aut gratius contingere, aut exspectatius. sin istic adhuc moraris, filiū ad te mittere constitui cū bono Deo. Sed de his brevi proximis literis. Vale. v. Eid. Quint. CIↃ IↃ CV.

EPISTOLA CCCXCIIX.

JOSEPHO SCALIGERO.

NVdius quintus accepi tuas: longe illas quidem, ut semper, gratissimas, sed in quibus tamen illud mihi molestum fuit, quod te libellum περὶ σταδιονικῶν necdum accepisse significabas. hoc me male habet: quoniam cum temporis rationem ineo, metus caussam invenio. Quare si quod opto evenit, & voti hujus factus es compos, velim me hac cura liberes. in re quidem non magnum periculum; si moram excipias: cujus tu in hoc negotio non es impa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

impatientior quam ipse sum. τὰ σὰ γὰρ πάντα ὡς ἐμὰ τίθεμαι. Sin aliter acciderit, dabimus operam ego & πανάριστος Labbæus, ut tuæ quamprimum satisfiat voluntati. In bibliotheca nihil adhuc mihi inventum, cujus desiderio moveri te admodum putem debere, ad id præsertim opus, quod nunc paras. Mathematica nonnulla de anni ratione in aliquot libris offendi: & in his procul dubio quædam non pœnitenda. sed tamen ejusmodi opinor, quæ magno tibi esse usui vix queant. si jusseris, agam tecum de illis accuratius, proxime cum ad te scribam, σὺν γε τῷ Θεῷ. Vidisse te non dubito Stygii cujusdam canis amphitheatrum honoris. eo Satanico libro nos quoque vocamur in partes. quanquam equidem, si maxime ambitionis fermento turgerem, non alium gloriæ cumulum optaverim, quam ut dignus possem merito videri, qui tecum nominarer: quẽ honorem scelestissimus ille Loiolita persæpe in ea scriptione mihi detulit. τῷ καὶ κύδεϊ γαίων αὐτῶν οὐρανοῦ τῶν ἀντύγων προσψαύειν μοι δοκῶ. τὸ μὲν γὰρ ἀτιμασθῆναι μετὰ σοῦ, ὦ ἱερὰ κεφαλή, ὑπερβολὴ τοῦτο γ' ἐστὶ τιμῆς ἀκραιφνεστάτης. τὸ δὲ ἀξιωθῆναι ἀτιμίας τυχεῖν ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ, εἰ μὴ θρίαμβον ὡς ἐνδοξότατον νομίζω, πῶς τῶν φρενῶν εὖ ἔχειν δόξαιμι; Miror tamen quis sit hic furor, quæ rabies, quietos homines atque εἰρηνικοὺς sine caussa invadere atque ad certamen provocare. Possem hæc facile contemnere, nisi securo somnum adimat illa cogitatio: qui talia dicant scribantque, hos quid censendum est moliri? aut quis potest dubitare? homines Cerbereos nihil nisi flammam & ferrum meditari, Ego non dubito omnia eorum consilia eo referri: id agere, id studere unum, id assidue urgere, ut in bonos impetum faciant. piorum sanguine, quem pridem sitiunt, οἱ ἀλάστορες καὶ ἐναγεῖς proprias maculent manus; ἀποφράδος denique illius diei, quæ sola ipsis placet, lanienam instaurent. Scio tamen ab hoc consilio quam alienissimum esse illum, cujus recenti beneficio ita feroces sunt facti: sed profecto in ea devenimus tempora, ut sit οὐδὲν ἀπώμοτον. Itaque fatebor tibi quod res est: quotidie magis magisque commoveri me, ut non tam mihi quam meis metuam, & prospectum cupiam. Hoc cum rescivissent Consules Nemausenses, cer-

tum

tum hominem ad me miserunt cum mandatis literisque, scriptis
quam honestissime, ut me suum facerent, persuaderentque mihi
ut penates meos in suam urbem vellem transferre. Offeruntur
mihi in stipendium annui sexcenti aurei, quæ summa, ut quidem
ipsi pertendunt, pluris isthic æstimari debet, quam quicquid est
quod a Rege hic præstatur. Addunt insuper de hospitio, cujus gra-
tia libras pendo annuatim in hac urbe 10. Nunquam adeo æstuasse
me recordor, atque in hac deliberatione multos jam menses ἔνθεν
κἄνθεν ὑπὸ ἀμηχανίας διασπῶμαι. Quoties studiorum meorum venit
in mentem, hoc est, τῆς παρούσης βιβλίων εὐπορίας, heic vivere, heic mo-
ri mihi suave est, & profecto tam longe a te abesse, mortis instar
mihi futurum. Accedit magni Mæcenatis mei reverentia: nam in-
gratũ me illi non esse, unica re excepta, certo scio. Thuanus vero
ὁ ὑπέρμεγας quo animo abitionem meam sit laturus, satis declaravit
superioribus diebus, quum pro nostra conjunctione æstum meæ
mentis cum illo communicassem, & consilium ipsius expetiissem.
non enim dissimulavit nullo modo sibi videri ferendum, ut de ea
re vel cogitarem. Hæc fere sunt ab hac parte: quæ etsi pro eo ac
debeo, duco esse gravia; vereor tamen, ne si in alterã lancem con-
trarias rationes contulero, facile sit præponderatura. Omitto ju-
stissimas metuendi caussas, de quibus ante dicebam. certe cum li-
beros meos, cum uxorem respicio, quid est cur ἐμφιλοχωρεῖν ei loco
debeam, ubi neque vivus consulere eorum possum commodis, &
moriens in summa solitudine atque amicorum inopia afflictissi-
mam domum sum relicturus? Magni enim illi amici, quorum gra-
tia pollemus, altiore loco sunt collocati, quam ut ἐμοῦ οἰχομένου meis
ipsos conveniendi ulla sit futura facultas: nedum ut in ipsis fore
ullum præsidium miseris paratum existimare debeam. Ego ipse
duobus exceptis viris optimis maximis, cæterorum συκίνην ἐπικου-
ρίαν esse, non semel sum expertus. οἱ μὲν γὰρ παρ' οὐδέν εἰσι, τοῖς δ' οὐδὲν μέ-
λει. Regis liberalitas etsi non contemnenda, propter loci tamen, ut
scis, damnosissimi conditionem heredes non multum est adjutu-
ra. Est mihi liberorum parvus quidam populus. filios heic in
Dei

Dei timore & literis curare instituendos sine maximis impensis non possum, filias si sperem conditiones heic reperturas pro honestate familiæ nostræ, quod præfiscine dictum sit, pro cerrito sim circumferendus. nam quæ alibi luculentæ censeantur dotes, cerdonum Parisiensium, & tomaclariarum filias vix deceant. Hæc me cogitare & non minoris momenti quam ista sint alia, quæ ne longior sim missa facio, pietas jubet & ἡ φυσικὴ στοργή. Te igitur convenio sapientissime Scaliger, teque per hunc tantum, quo me dignatus es, amorem oro obtestorque, velis ad ἀκαρὲς punctum temporis fingere te quasi hic sis, & agitata apud te deliberatione ista, consilium mihi impertiri tuum, non enim vereor ne cujus consilii te habuero auctorem, ejus me jure unquam pœniteat. Deus te servet fortunetque etiam atque etiam, venerande senex. Lut. Par. v. Eid. Quint. CIↃ IↃ C V. Eduntur heic aureola opuscula tua, quæ Labbæis fratribus quum a te discederent tradidisti. eduntur autem studio, fide & diligentia Caroli Labbæi & Puteanorum fratrum. qui me quoq; urgent, ut proverbiorum mihi observatorum centuriam aliquam eodem conjiciam. id enim vehementer cupere typographum cujus opera utuntur. Ego vereor ne arrogantiæ crimen incurram, si meas quisquilias tuis margaritis adjungere non erubescam. Quia tamen videtur mihi ratio habenda voluntatis optimorum adolescentum, si per te licet, frontem perfricabo. Iterum vale.

EPISTOLA CCCXCIX.

DAVIDI HOESCHELIO.

DE libello Græco, quem dono a te accepi superioribus nundinis, ago gratias. quam autem mihi sint omnia grata, quæ a te proficiscuntur, non est, quod pluribus tibi narrem. nam & amorem meum in literas, & te quanti faciam confido esse tibi notum. Ego tibi mittam proximo mercatu libellos duos de Satyrica Græcorum Poesi, & Romana Satira de quibus jam nunc tuum judicium opto cognoscere. Equidem si Dei benignitas nos propius junxisset, tu κόπις esses τῶν ἐμῶν λόγων. nam & ingenio parum fidimus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

mus, & ita distracti sumus quotidianis impedimentis, ut sancte jurare possim, quę edimus citius prope prelo subjici, quā sint a nobis mente concepta. Rapimur enim cupiditate discendi ad legendum potius quam ad scribendum. De Procopio, gratissimum est, quod nuncias. Deus tibi, optime virorum, annos Nestoreos duit. Franciscus Pithœus habet excerpta τῶν Προκοπίου ἀνεκδότων, quæ in potestate olim fuerunt magni Pinelli. Vtinam quidem librum integrum posset tibi parare nobilissimus Velserus. sed si id non potest, & Pithœana excerpta placet adjicere, promisit ipse missurū, quando velles. Inveni his diebus in Regia bibliotheca alterum Procopii exemplar, nisi fallor, melius aliquanto illo, cujus exemplum misi. Bavaricum, puto, utrumque nostrum superabit. Quicquid erit, in quo opera mea tibi poterit esse usui, ἐξαύδα, μὴ κεῦθε νόῳ. omnia postponam, ut tuæ voluntati morem geram. Perge modo, ἣν ἔλαχες σπάρταν κοσμεῖν, quod fecisti hactenus. Vale & me ama. Lutetiæ Parisiorum. XVI. Kal. Aug. CIↃ IↃCV.

EPISTOLA CCCC.

HEBELO BRVNERIO.

QVantæ voluptati mihi epistola tua fuerit, vir doctissime, vel ex eo cognoscas, quod eidem lectæ statim responsum hoc exaravi, quamvis occupatissimus: sed facere non potui, quin grati animi hanc cuicuimodi significationem tibi darem. Ago igitur tibi gratias ex animo pro ista humanitate, quam mihi exhibes. Noli enim dubitare fuisse mihi gratissimum, ea intelligere quæ scripsisti. Pervenerat jam ad manus meas inscriptio libelli adversus me scripti, quæ simul autoris nomen & insignem ejus rabiem præ se ferebat. Miratus sum primo, potuisse reperiri hominem qui nulla injuria, non dicto, non facto a me provocatus, animi causa stilum in me stringeret: tam violenter præsertim, tam furiose, & διαβολικῶς. mox tamen collegi me, & semel apud animum meum constitui omnium canum latratus contemnere. Itaque neque legi, neque legam unquam scelesti illius vesana scripta. Quid enim mihi cum illo? Serio tibi confirmo, nunquam fore ut obliviscar,
homi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

hominem me eſſe, illum canem, neq; in certamen adeo turpe ſum deſcenſurus. Erunt alii, erunt ſcio, qui meam vicem & ipſum & cos, quorum ille eſt emiſſarius, ſuis coloribus depingant. Ego ſi ad pugnandum convertam animum, paratum jam habeo majoris dignationis antagoniſtam, quicum in rerum pulcherrimarum diſquiſitione me exerceam. verum hæc Θεῶ ἐν γούνασι κεῖται. De itinere quod in Græciam & Aſiam cogitas, gratum fuit ex te cognoſcere. atque ego Deum veneror, ut te ſervet & incolumem ad nos reducat. Non dubito fore tibi aliquam vel Romæ vel Conſtantinopoli occaſionem proficiendi in Arabicis; ſi minus quantum cupis, certe quantum alibi non potuiſſes. Scis eo in genere nullam rem æque deſiderari ac Lexici alicujus auxilium. nullum enim adhuc eſt editum. Joſephus Scaliger, vir divinus, & quem ſoli ſpernunt hoſtes literarum & veritatis, ingens opus confecit: ſed de cujus editione quid ſperare poſſimus, neſcio. imo hoc potius metuo, nullam admodum tanti theſauri fruendi ſpem nobis ſupereſſe. Ego autem miratus ſum perſæpe, qui factum ſit, ut viri magni, qui eam linguam illuſtrare iſthic cœperant, ab incepto deſtiterint. quod ſane non oportuit factum. & oro te, ſi quid potes, accende viros doctiſſimos, quos tibi notos jam eſſe non dubito, cupiditate operis perficiendi. De Laurentio Archiatro viro clariſſimo memor ero, ut ſi poteſt fieri tuis commodis aliquo modo conſulatur. Vale, & ſcribe ut cœpiſti. Lutetiæ Pariſiorum VII. Kal. Sext. CIƆ IƆ CV.

De Hottomanno quæ iſthic jactantur, falſa eſſe ſcito. ille in eadem mecum domo habitat, & mihi intus & in cute eſt notus.

EPISTOLA CCCCI.

CUNRADO RITTERSHUSIO.

SAlvæ ſunt quas periiſſe putas epiſtolæ ad me tuæ, quarum noviſſimis literis mentionem facis, omnes, ni fallor. ſerius quidem, ſed tamen accepi tandem. pro quibus omnibus ſatisfaciam tibi, ubi primum otii aliquid fuero nactus. Nunc enim raptim & ſane quam occupatus πολυτρόπως pauca hæc ad te exarabam. Ago igitur tibi magnas maximas gratias, pro jugi hac noſtri recordatione & fre-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

frequenti ſcriptione: quæ eo magis obnoxium tibi me facit, quo minus per occupationes haſce meas paria tecum in hoc officii genere poſſum facere. Mihi crede, ſi de tuis commodis ageretur, omnia miſſa facerem, ut animum meum tibi probarem: nunc quo ſum de tua erga me benevolentia certior, eo minus laboro, ut ſcriptione literarum fidem meam tibi probem. quod ſemel dicendum mihi fuit, quia ſæpe accidit, ut neglecti officii hujus jure me poſſis reum facere. καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ. Carmina tua accepi, credo, omnia, legique magna cum voluptate: etiam illud, quod non ad me, ſed ad communem amicum miſeras εἰς τοὺς θεοστυγεῖς Λοιολίτας. Vidiſti, puto, Amphiteatrum quod aliquis eorum compoſuit. non quæro de eo libro judicium tuum. non ita male te novi, ut probari tibi poſſe putem ulla ex parte nefarii hominis [ſcimus quis ille ſit] partum, blaſpemiis in Deum & in conſtitutos a Deo Reges plenum , in omnes bonos contumelioſiſſimum. Hæ ſunt artes Cerbereæ illius familiæ, quam non pudet τρισάγιον illud nomen uſurpatione ſua contaminare. nam quid homines ἀλάστορας movit, cur in magnum Scaligerum tanta cum ἀναισχυντίας ὑπερβολῇ inveherentur? Me vero quod nominatim traducere tanti putarunt, non pluris equidem facio quam olim Socrates aſinum λακτίζοντα. hoc doleo, non eo loco eſſe me, ubi poſſim μετὰ παρρησίας literarum cauſam adverſus hanc peſtem defendere. Eſt mihi cúm Frontone Ducæo ejus quidem φρατρίας viro, at non eorum morum & præterea doctiſſimo, familiaritas magna. is juxta mecum auctorem libri, vel potius auctores & approbatores abominatur execraturque. En, mi Rittershuſi, infelicium temporum diram ſortem! quando veritas non cuniculo ſed palam oppugnatur: mendacium publicos profeſſores habet: maledicere Deo hominibuſque, rixas ſerere in bella mox erupturas, pietas cenſetur. νῦν δὴ καιρὸς εἰπεῖν, Ναὶ ἔρχου κύριε. hæc enim ſola bonis ſpes & conſolatio relicta. Quam petis Thuanææ hiſtoriæ partem, habebis cum mantiſſa. tota enim priore illa forma hic cuditur in folio, uti vocant. totam mittemus mandatu Thuani, ubi fuerit

editio

editio absoluta. cum totam dico, omnia dico, non quæ scripsit Thuanus, sed omnia quæ sperare possumus eo vivo editum iri. multorum enim annorum historiam prius editis nunc adjicit ὁ θαυμάσιος οὗτος ἥρως: annum tamen LXXII. non transcendit, ne absolvit quidem. Is te amicissime salutat, & una tecum clarissimū virum Scipionem Gentilem, cui brevi & scribam & opusculum mittam in quo sum nunc totus, de Satyrica Græcorum Poesi & Romana Satira. Exspecta etiam tu exemplar unum, & me διατέλει φιλῶν, μᾶλλον δὲ ἀντιφιλῶν. Scripsi raptim proprid. Eid. Sextil. CIↃ IↃCV.

EPISTOLA CCCCII.

JOSEPHO SCALIGERO.

QVod raro memini accidere, nunc evenit, ut ternas a te literas acciperem, priusquam ad respondendum me accingerem. caussæ cessationis insolitæ plures ac variæ, quarum commemoratione supersedeo. Libellum χρονικὸν accepisse te cum aliqua voluptate, incredibilem in modum gratum mihi est. Scio quantum tibi omnes boni, quantum omnes literarum studiosi debeant. postremo quantum ipse, qui si ætatem tibi inserviam, omnia tua jussa exequens, nullam tamen partem tuorum in me moritorum fuero assecutus. denique quod pater filio, hoc tu mihi es; quod devinctissimus cliens optime merito patrono, hoc ego tibi sum. potest fieri, ut quod fui hactenus, inutilis tibi sim etiam porro: ingratus ut sim & parum intelligens officii mei, hoc vero, dicam audacter, fieri non potest.

Non obtusa adeo gestamus pectora Pœni.

De quæstiunculis meis quod illas mihi expedieris, immortales ago tibi gratias. provocat me tua benignitas, ut ne dubitem tibi interdum esse molestus. Sexcenta sunt in Arabicis, in Annalibus mythistoricis, imo ubique, quæ leviter a te adjutus aut intelligere aut emendare possim, nisi fallor. Nunc quia capitale illud ingenium quo excellis, nobiscum non habitat, cum turba jactamur incertis opinionibus: sæpe etiam, de quo non dubito, decipimur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſpecie veri. Judicio tuo de Theveti laudatoribus ſubſcribo lubens: & profecto aliter nunquam judicavi. quam multa poſſem afferre argumenta? neque de literis ſolum loquor: in queis parum videre ſi crimen ducerem, miſerrimum mortalium me crederem. Sunt alia quæ facio longe pluris. Noli putare offendi nos convitiis Loiolitarum; ut ex iis quas hodie accepi, videor colligere a te judicari. Ego vero quid dicant homines θεοστυγεῖς ſuſque deque habeo. abſtineant modo manus humani ſanguinis avidas. quod quidem Deo Opt. Max. permittimus. De cognomine Burdenii etſi legerã quæ ſcripta ſunt in illa divina epiſtola de σεβασμιωτάτου parentis tui vita, lubentiſſime tamen quæ a te ſunt ſcripta legi, & amicis oſtendi legenda. Equidem vix putaram cadere in humanum ingenium tantum ſceleris, & κακοηθείας διαβολικῆς poſſe. apparet enim ſtudio plurium inventum, & ſparſum id mendacium: cujus architecti illi Itali aut Italici οὐκ ὀνομαστοὶ omnes omnium ſeculorum ſycophantas malignitate longe ſuperaſſe mihi videntur. Exſtat in bibliotheca Pſeudocalliſthenis hiſtoria rerum Alexandri. obſervavi hoc μύθευμα totidem fere verbis in Ebræum ſermonem verſum a Pſeudogor. & ſane cum voluptate quædam contuli, multaque in textu etiam Italico emendavi. præſertim virorum & locorum nomina. admiror vero impoſturam. Habeo librum qui inſcribitur ספר חסידים quem a te non invenio laudatum: puto tamen tibi viſum: eſt enim Baſileæ editus, uteris meo cum voles: ſed vereor ut ſit tanti: pleraque enim alibi legi. Euſebiana tua prope jam convitiis a me flagitantur: atque utinam brevi tanto fruamur theſauro. Vale illuſtriſſime Scaliger. Lutet. Pat. XVIII. Kal. Sept. CIƆ IƆCV.

EPISTOLA CCCCIII.

DANIELI HEINSIO.

ITa plane eſt, ſuaviſſ. Heinſi, εὐαγγέλια tibi debeo propter nuntiatam mihi editionem Canterianæ Συλλογῆς. Deus bone, quem tu nobis eruditionis theſaurum dabis? Athenæum pene totum id opus continebit; ſic enim velitis nolitis inſtituti ratio poſtulat. Oro igitur

igitur te, obſecro, obteſtor, nihil prætermittas quo poſſit optimo ſcriptori conſuli. Tres iſtic viri eſtis, qui pares futuri vel ſinguli oneri quamvis magno, nunc operis junctis quid non præſtabitis? te dico, nobiliſſ. Canterum, & τὸν ὑπέρμεγαν heroem noſtrum, qui etſi gravioribus curis horas ſuas impendit; tamen vel ſuccisivis temporibus ea inveniet, quæ omnes ſimus jure miraturi. Si quid igitur preces meæ apud te valent, editionem operis pulcherrimi urge, & omnibus modis adjuva. Poſtea idem a te contendemus de opere a magno Douſa inſtituto: cujus manibus hoc officium debes, ut ſis ipſe ejus editionis ἐργοδιώκτης. Dum in his occupaberis, & conſuetudine illius ſemonis, quem ego & tu pari reverentia colimus, frui poteris, non video, ut ingenue & amice, quod ſentio, tibi aperiam, quid ſit cur alibi quam iſtic eſſe malis. & profecto longe falleris, ſi putas heic te reperturum aliquid, quod vel ad paucissimos dies levare tibi deſiderium queat eorum quæ domi reliqueris. Novit clariſſ. Baudius quam hic literæ frigeant, quam pauci recte de illis judicent. Vnica eſt regia Bibliotheca tuis oculis dignissima: quæ ſi heic ſis, æque patebit tibi ac mibi. Sed quoties venit in mentem, quam utilem iſtic reip. literariæ operam naves, qua docendo, qua ſcribendo: etſi cupiditate tui videndi incredibili ſum incenſus: quia tamen ἱερὸν ἡ βουλή, non poſſum tibi author eſſe, ut prius iſtinc pedem efferas, quam illa perfeceris, quæ præ manibus nunc habes. Sin aliter animo ſedet, hanc meo quodam jure legem impono tibi, ut nullum aliud, Lutetiam ubi veneris, prius ingrediaris hoſpitium quam meum. Notiſſima eſt Franciſcanorum λαύρα, in qua regione habito prope ædem illorum. Maximum Tyrium ubi eſt otium confero, & proximis literis quæ inveni, haud ſane ita multa, mittam. Vale nobiliſſ. juvenum, & me conſtanter ama. Lut. Par. XVI. Kal. Sept. CIƆ IƆ CV.

EPISTOLA CCCCIV.

CLAVDIO SALMASIO.

PRimæ, quas poſt tuum a nobis diſceſſum accepi, illæ fuerunt, quas ante paucos oppido dies mihi tradidit Gilbertus noſter.

Vtinam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Vtinam vero possim verbis exprimere, quam gratæ illæ mihi fuerint, & quia valere te ex illis cognovi, & quia profectum in literis tuũ ex iisdem magis magisq; perspexi. Hactenus enim quid in pangendis Græcis Latinisque versibus posses, præclare ostenderas: nunc vero ad solidiorem eruditionem accedere te, & jam aliquid meditari, quod posteri loquantur, incredibili cum voluptate ex tuarum lectione intellexi. Quæ de Callimachi editione scribis, nihil plebejum sapiunt: at quæ in Athenæum sunt a te animadversa, ita me Deus amet, ut mihi fuere grata, & δόκιμα sunt visa. Quare te hortor atque adeo obtestor, pergas in illa te exercere palæstra. Nec te moretur, quod aliquid ipsi occupavimus. plus enim veræ laudis ex spicilegio te manet, quam ipsi opere tam longo simus adepti. Ego ingenue tibi fateor, emendationes tuas prima specie statim mihi se probasse; magis autem, cum ex intervallo illas relegi. At non est profecto cujusvis Græcos auctores emendare, nec omnes κειτικὴν ῥῖνα habent, sed pauci, quos Jupiter æquus amavit Miserunt ad me multi suas observationes in eundem auctorem, post nostrorum editionem. Sed Deus bone, quam frigida aut absurda nonnulli? Iterum igitur te convenio, & ut pergas quo cœpisti pede, etiam atque etiam te vehementer oro. Deus te servet, charissime adolescens. Clarissimum parentem a me jubebis salvere, ni grave est. Vale. Lutetiæ Parisiorum pridie Kal. Sept. CIƆ IƆC V.

EPISTOLA CCCCV.

JOSEPHO SCALIGERO.

** Je ne sçay que diront les Doctes de par de là de mon livre: mais pourveu que in tam jejuna & scholastica scriptione, vous y ayez trouvé quelque chose a vostre goust, ce m' est assez. Vnus enim tu mihi ἀντὶ μυρίων. Si je jouissois de pleine liberté vous sçavez ausquels estudes je me plairois. Escrivant ce mot de preface qu' ay fait, je ne sçay comment ma plume s' est esgareé à dire un mot de ce Satanique livre que m' aviez donné, & qui est maintenant entre les mains de Monsieur de Rosny: d' autant que le Roy

en ayant

en ayant ony parler, il avoit esté instruit par son Cotton, que tout cequ' on en disoit, estoit faulx, & l' a hardiment soustenu Jesuitica fronte a Monsieur Servin en presence de sa Majesté. Tellement, que si mon livre, qui des long temps crottoit par la ville, ne se fust en fin trouvé, la verité estoit mesme en cela triomphée. Tant ces bons peres ont familier de combattre pour le faulx, & qui pis est, vaincre en defendant le mensonge. Je n' ay voulu dire qu'un mot, & ce touchant les lettres, laissant pour le present ce qui est le plus abominable en cet escrit là, lequel je desire de scavoir, si on a tellement supprimé, que les foires de Francfort ne doibvent rien grossir. Il importe, ce me semble, que ce monstre la soit veu de touts, pour faire cognoistre les peres. Je vous en voye une espreuve du Polybe, afin que scachiez, que c' est à bon escient que m'y suis mis. Si Dieu me donne vie & santé, je ne cesseray, depuis qu'une fois il sera sur la presse, que n' aye achevé: ayant enfin resolu de devorer ceste fascherie de faire une version, laquelle j' espere donner fidele, si elle n' est ornata aut calamistris inusta. ce qui pourra se faire à une autre edition, si Dieu le veult. Je me remets du tout à vous, pour faire ma condition la meilleure que pourrez, avec Monsieur de Marne: le travail est grand à la version, plus grand sans comparaison aux annotations: ausquelles quittant presque tout ce qui est de Grammaire, je suis resolu de monstrer l' usage scientiæ civilis en la lecture des Histoires. Brief, si je ne me trompe, ce sera un livre de ce temps. * De Paris. le XXXI. d' Aougst. CIↃ IↃ C V.

EPISTOLA CCCCVI.

EIDEM.

** Nous n' avons veu icy encores aucun livre de ceste foire, si non la responce de Serarius, qu' avez envoyé à Monsieur de Borsoudain: non sans y apprendre des choses que je ne sçavois pas, desquelles la plus veritable & plus notable est, que Henricus Stepanus fuit gener Casauboni: adeo fibulatis patribus etiam, ubi nihil

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

interierat verum dicere, mentiri solemne est. Ceux qui liront cela, me cuideront plus quam senem depontanum. Je croy que tous ceux qui verront ce magnifique livre là, s'ils ne sont diabolique-ment ensorcelez, come celuy duquel m'avez escrit, ils jugeront aisément, quid distent æra lupinis. J'y recognoy une grande fines-se: Car afin que les livres de Monsieur Scaliger & Drusius ne soient leus par les leurs, il insere dans le sien tout ce qu'il a jugé de plus beau & rare. C'est un λωϊολιτικὸν στρατήγημα, cæteris simile. Je prie Dieu que ces bonnes gens là me laissent en repos: ou s'ils ont à m'attoquer, qu'ils me donnent loisir d'achever le Polybe, qui à pre-sent me tient tout occupé à soy. Croyez Monsieur, l'asseurez à tous, quibus hæc curæ, que je ne cesseray, si Dieu le veult, avant que j'aye mis fin à ce labeur, duquel je commence à veoir la gran-deur & difficulté, que certes nul devant moy, n'a, que je sçache, guieres amoindrie, * Kal. Oct. cIↄ Iↄ c v.

EPISTOLA CCCCVII.

GEORGIO MICHAELI LINGELSHEIMIO.

ESsem fortasse veritus, vir sapientissime & nobilissime, eruditis oculis tuis librum ἀπιδανὸν objicere, quem heic recens edidi: ni-si cum ex aliis tuis, tum maxime e novissimis, quas a te accipi, cer-to cognovissem, non improbari tibi genium scriptorum nostro-rum. Nam qui Persianam lucubratiunculam facias tanti, ne hunc quidem, opinor, ingenioli nostri fœtum penitus aspernaberis. Ea spe mitto tibi, quæ de Satyrica græcorum & Satira Romana nu-per scripsi: tenue, ut vides, argumentum & scholasticæ doctrinæ. in quo tamen tractando mihi ipse indulsi, neque prolixitatis cri-men reformidavi. Qui nomen oderunt nostrum, ἀδηλογίαν esse hanc interpretabuntur: amici fortasse ἀκρίβειαν. id enim egimus, ut quantum per angustias temporis, quod nobis ipsi præscripsera-mus, liceret, non multa missa faceremus, quæ ad propositi argu-menti illustrationẽ spectarent. Multi anni sunt, cum multos anti-quitatis locos pari aut majori etiam diligentia illustrare conati su-mus: sed admonet nos hæc ætas ingravescere jam incipiens, ut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

hoc genus amœnitates, quæ ne antea quidem nimis me capiebant, nunc etiã fastidiam. Quod si stili libertatẽ haberemus, testor Deum immortalem, vir nobilissime, nullum fore genus studiorum, quod meas omnes curas sibi vindicaret, nisi illud, ad quod gravissima oratione nuper me hortabaris. Memini audire sæpe a parente meo viro insignis pietatis, optare se, ut minimum quid in eo genere potius præstarem, quam aliud quidvis in aliis literis, quantumvis πελώριον aut magnum. Hæc illius vox quotidie auribus meis insonat: gliscitque indies in animo meo ingens desiderium symbolam aliquam eo conferendi: pudetque me, cum videam, qua contentione mendacium multi eant defensum, non parem alacritatem & animi contentionem ad veritatis propugnationem pro mea virili a me afferri. Quod si aliis prodesse ea in parte non possumus: nobis certe ipsi non desumus, neque quicquam lubentius facimus, quam ut in cognitione τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρχαιολογίας quotidie proficiamus. At vir divinus Josephus Scaliger, quantus etiam in hoc eruditionis genere esset, edito nuper in Serarium libro luculente probavit. Deum immortalem! quam multa tantulus liber rara, exquisita, ignota aliis continet? Quid igitur de Commentariis Eusebianis sumus dicturi? quo opere venerandus senex secum ipse certavit, & priores vigilias, si posset fieri, voluit superare. Et negabit quisquam mortalium οἷον πέπνυσθαι, τοὺς δὲ σκιὰς ἀΐσσεσθαι? non tu certe negabis: cujus judicium de tanto herore lubens legi in postrema epistola tua. At isti Amphitheatrorum nuperi scriptores, si veritatem non odissent, & ἄσπονδον πόλεμον illi non indixissent, Scaligerorum nomen venerarentur cum omnibus bonis. Deus & illum & te Reipublicæ literariæ quam diutissime servet incolumes. Vale. Lutetiæ Parisiorum. Kal. Sept. CIↃ IↃ CV.

De libro Arabico illustrissimi Principis, cujus usuram mihi impetrasti, quod id effeceris, ut prorogaretur ἡ προθεσμία & præfixum utendi tempus, immortales ago tibi gratias, utar & bona fide reddam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA CCCCIIX.

MARQUARDO FREHERO.

DE libro tuo eruditiſſimo ſuper re monetaria immortales tibi ago gratias. Sed Pomponium tuum ſcito nos exſpectare quam cupidiſſime, atque adeo oramus te, ut cum primum nactus fueris otium, id opus cum ſtudioſis nominis tui ac ſcriptorum communices. Nos ſuperioribus diebus Commentarium ſcripſimus ſimul ac publicavimus, quo Satyricæ & Satiræ rationem ac differentias uberius, ac niſi fallor, ἀκριβέστερον, quam eſſet a quoquam adhuc factum, explicuimus. Eum librum tibi mittimus, petimuſque a te, ut ſemoto affectu, tuum de ea ſcriptione judicium nobis aperias. Habemus alios quam plurimos antiquitatis locos, pari aut longe etiam majori diligentia tractatos, quos fortaſſe aliquando publicabimus, ſi tamen tanti facturi ſumus, aut poſſumus a nobis impetrare, ut ad poliendas veteres illas curas meliora ſtudia intermittamus. In Polybio nunc ſumus, ad quem illuſtrandum eo animo accedimus, ut civilis ſcientiæ uſum ſimul doceamus. hoc enim a me exigunt, qui jubere poſſunt, vel potius quibus non parere nefas. Amphitheatrum Lojolitarum vidiſti. Ego ita ſentio, intereſſe reipublicæ, ne eximatur hominum oculis tam inſigne monumentum Jeſuiticæ impudentiæ, συκοφαντίας, impietatis erga Deum, contumeliæ in Reges ac Principes, furioſi denique odii, quo literas & virtutem perſequuntur οἱ ἀλάστορες. non dubito tibi quoque idem videri. heic certe optimus quiſque etiam inter Catholicos, uti vocant, plurimum & librum & libri patres abominatur. itaque qui hic ſunt ex illa familia, mentiri neſcia, deos deaſque dejerant, non ſe neque ſuos tam abominandi libri eſſe autores: verum iſtos nequam hæreticos, qui verecundæ familiæ atque probiſſimæ invidiam voluerunt conflare: & cum aſtu illorum omnes libri eſſent ſubducti, tum frontem perfricuerunt, & apud Regem fortiter negarunt vel talem aliquem librum fuiſſe ſcriptum, vel in eo quicquam eorum legi, quæ vulgo jactarentur. quid multa? θαυματοποιοὶ homines ſunt: adeo facile eſt ipſis efficere, ut ne ſit

factum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

factum, quod factum est. Hæc principia quo tendant, non te fugit. sed τὸ μέλλον Deo permittamus. Vale. Lutet. Par. Kal. Sept. CIↃ IↃ C V.

EPISTOLA CCCCIX.

CUNRADO RITTERSHUSIO.

NOn dubito accepisse te quas ante mensem, & quod excurrit, ad te misi. Itaque de magni Thuani in te affectu & desponso tibi exemplari ejus historiæ, cum fuerit absoluta, quæ nunc cuditur editio priore duplo auctior: de his, inquam, & cæteris quæ proxime scripsi, nihil jam dicam. Te potius orabo, ut munusculum non magnæ rei, quod tibi mitto, Syntagma quoddam nostrum de Satyrica & Satira πρόφρονι θυμῷ accipias. argumentum quam sit jejunum vides: quod tamen prolixe & accurate tractavimus non deerunt scio, quibus ἡ ἐν τοῖς τοιούτοις ἀκριβολογία videatur esse supervacua: ego tuam & paucorum solide eruditorum sententiam exspectabo, assensurus haud dubie, quamcunque in partem pronuntiatum a vobis fuerit. Sexcenta talia argumenta, sive antiquitatis communes locos habemus affectos: qui modico labore poliri, atque in publicum protrudi quirent, si tanti ea facerem, ut illà publicari reipublicæ literariæ magnopere putarem interesse. Sed enim, mi Rittershusi, vita quam hic vivimus, propter frequentes occupationes, non multas horas ad studia succisivas nobis relinquas facit. nos autem ita natura sumus comparati, ut discere quam docere, legere quam scribere longe malimus. Verumtamen, quoniam per amicorum κελεύσματα nobis non licet esse negligentibus, excitabimus ipsi nos & juventuti studiosæ prodesse contendemus. Nunc quod Deus fortunet inceptum, in Polybio sumus: brevi, ut speramus, prelo magnum illum scriptorem subjecturi. dabimus hoc publicæ utilitati, ut auctorem hunc Latinum faciamus: magno sane aliarum nostrarum curarum haut paullo graviorum damno. sed obdurandum est. aleam enim jecimus. fidei credo in hoc negotio litabimus, securi de elegantia & calamistris, quos ii curent qui otio abundant, si volent. ἐπεὶ ὁ βίος βραχύς. Notæ uberiores

riores erunt, & si possumus non inutiles iis qui notitia antiquitatis
oblectantur. Isidorum tuum strenue edi, partim ex tuis cogno-
vi, partim ex literis clarissimi viri Georgii Remi. is nuper scribe-
bat ita assiduum esse te in opere Musico, ut ἐπικεκυφὼς τοῖς βιβλίοις
νύκτας τε καὶ ἤματα πάντα laborandi finem nullum facias. Quid tibi
vis, mi Rittershusi, cur te is perditum? cur non te respicis? quin
exemplo utere potius meo, qui postquam huc veni, & minus in
studiis assiduus esse cœpi, factus sum ἐῤῥωμενέστερος καὶ ὑγιέστερος quam
essem prius. Tu quoque ut quod agis, diutius agas, age remissius,
& valetudinem tuam sedulo cura. Scripsi nuper, nullas tuarum
videri periisse quas a mensibus sex septem mihi scripsisti. nam &
illas accepi, quibus erant Oppiani flores adjecti, cum Latina in-
terpretatione tua. qui liber tuus, si ullo modo heic edi poterit,
non deero mihi, quando placuit tibi eam lucubrationẽ tuam pul-
cherrimam meo nomini inscribere. Sed ad talium editionem mi-
re hic frigent typographi nostri: quæ gens τῶν καλῶν πάρεπαλαι ἀπο-
ταξαμένη, nisi lucrum præsens aliud nihil curat. Accepi vero a te
multo ante literas, quibus de Isidori aliquot locis me consulebas.
Re iis literis nunc, quia ante non licuit, paucis respondebimus.
Recte emendatum est a te frustum illud ex Epigrammate in Archidi-
cen, quod in editione Parisiensi non semel corruptum legitur. ha-
betur integrum epigramma apud Thucydidem lib. VI. unde disci
potest quod de Archidica ista scire cupis. fuit & Archidica nobile
scortum, de qua Herodotus & Athenæus: sed quæ nihil ad hanc
tuam. Illud autem Epigramma esse a Simonide compositum di-
dici ex Aristotele Rhetor. lib. I. cap. IX. Quem vocas Hymnum in
Plutum, Hymnus non est, sed Scolium συμποτικόν, alibi quoque
mihi lectum: etsi locus nunc non succurrit. Lex Solonis quam
quæris ad illustrandam Epistolam CCXV. Lib. II. a Plutarcho tangi-
tur in ejus vita. nam plane eadem est sententia istorum: τὸ πειθῆναι
παρὰ τὸ βέλτιστον οὐδὲν ἡγεῖτο τοῦ βιασθῆναι διαφέρειν. hoc solum differunt
quod minus dicit Plutarchus quam tuus scriptor. Quæ ad παιδείαν
Persarum spectant, non dubito desumta e libris Xenophontis. qui-
bus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

bus ſimilia etiam apud alios de diſciplina Perſica invenias. Regis apophthegma, qui utilitatem ὀπίσω χωροῦσαν ſequebatur, legiſſe memini. ubi legerim nunc non memini. Hæc fere erant quæ ad ζητήματα ſeu ζητηϲείδια tua reſponderem. Vale vir eruditiſſime & me conſtanter ama. Lutetiæ Pariſiorum Kal. Septemb. CIↃ IↃ C V.

EPISTOLA CCCCX.

GEORGIO REMO.

THemiſtium eſſe tandem a te editum, vir doctiſſime, majorem in modum gaviſus ſum, poſtquam ex tuis id cognovi. amo illum ſcriptorem propter eloquentiam, doctrinam & candorem erga Orthodoxos, quantumvis eſſet ipſe a fide alienus. Vtinam hunc animum afferrent ad controverſias noſtras, qui pietatis magni magiſtri volunt haberi. Ego ſic natura factus ſum, ut cum in omnibns veritatem ſolam putem ſpectandam, quæ omnium animi perturbationum eſt inimica; tum in rebus religionis pati non poſſum eos, qui dum ſtudio veri ſe duci volunt videri, adverſus verum portentoſa fingunt mendacia. quo in genere quantum θεοστυγεῖς illi excellant, quos extrema epiſtola tua deſignabas, nemo poteſt ignorare. Eoſdem auctores eſſe harum turbarum, quæ Germaniam veſtram nunc maxime agitant, facile affirmantibus viris probis accredo. Qui illos Deus Opt. Max. aut ad meliorem mentem revocet, aut κακοὺς κακῶς perdat. In notis tuis quas non dubito eruditionis γεμούσας fore, ſi quid forte invenero quod negotium faceſſat, de eo ſcribam ad te ſerio ac ſine mora. non quia putem me aliquid inventurum quod te fugerit, ſed ut voluntati tuæ hac parte morem gerens, ad ſimile officium mihi præſtandum, te provocem: quo nihil mihi gratius unquam fuerit. Vale. Lutet. Pariſ. II. Non. Sept. CIↃ IↃ C V.

EPISTOLA CCCCXI.

DANIELI HEINSIO.

COnſtitueram nihil ad te literarum prius dare, quam poſſem τὰς διαφόρους γραφὰς Maximi Tyrii mittere. Sed cum nuper Beiſio noſtrati bibliopolæ exemplar unum tradidiſſem libelli recens a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

me editi, quo illud tibi perferendum curaret, facere non potui quin de ea re te certiorem facerem, ut si videbitur, a Raphelengio librum illum petas. Videbis quod nuper ſcribere memini, nihil quicquam eſſe prætermiſſum a nobis, quod de propoſito argumento notum haberemus. Et tamen ſancte jurare poſſum, nullam unquam ſcriptionem ita mihi inter manus creviſſe atque hanc: nam initio παραλειπομένων in Perſium eam fore exiſtimavi hypothesin. deinde cum ſententiam mutaſſemus, una & quidem mediocri diatriba rem poſſe abſolvi autumabamus. tandem quo proceſſerit ἀδολεσχία noſtra, vides. Utinam vere poſſem hoc abs te impetrare, ut tuum de ea lucubratiuncula judicium & magni herois noſtri proximis literis mihi ſignificares. Habeo quamplurimos antiquitatis locos accuratiore diligentia in meis adverſariis expoſitos, de quorum editione nihil adhuc conſtitui. Sed a vobis admonitus judicium veſtrum libenter ſequar, ſive authores fueritis ut in hoc genere ſcribendi pergam, ſive contrahenda nobis vela eſſe exiſtimaveritis. Hoc igitur magni beneficii loco a te peto, ut eum me credas eſſe qui non ſimulate, verum plane ex animo proficiendi cauſſa doctorum de nugis meis judicia exquiram. Vale, & ſcito promiſſi memorem fore me, ubi primum otii aliquid fuero nactus. nunc quidem occupatiſſimus eram, raptim. Lut. Par. Non. Sept. CIϽ IϽC V. Tradita ſunt Beiſio ſex libelli noſtri exemplaria: quæ velim a Raphelengio recipias, & illis tradas aut perferenda cures, quibus ſunt inſcripta. Ad Meurſium noſtrum ſcribere nunc non licebat, neque ad Joh. Druſium: verumtamen quæ miſſa illis ſunt exemplaria, niſi grave eſt, curabis: & me apud doctiſſimos viros excuſabis. ſcribam proxima occaſione volente Deo. Iterum vale.

EPISTOLA CCCCXII.

JOSEPHO SCALIGERO.

HEri cum eſſet apud me Labbæus noſter, tuas accepimus cum verſione mimorum Publianorum. doluimus ambo majorem in modum, non aliquanto prius eum faſciculum fuiſſe nobis redditum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ditum. nam voluntati tuæ gestus mos esset a Labbæo, qui amore tui flagrantissimus, jussa tua exequi, instar putat esse regni. Sed vetus illud non te fugit,

> Μόνου δὲ τούτου καὶ Θεὸς στερίσκεται,
> Ἀγένητα ποιεῖν ὅσσ᾽ ἂν ᾖ πεπραγμένα.

Quare nolim te indignari aut moleste ferre in tuo negotio idem accidisse. nam aliquanto ante quam de tua voluntate constaret, erat tuorum pulcherrimorum poëmatiorum absoluta editio: neque hoc solum: sed pars quoque Francofurdum missa; ut infecta fieri res non posset. Ego non video cur de eo multum debeas esse sollicitus, nam procul dubio brevi corrigetur, quicquid heic peccatum fuerit; si tamen peccatum dici potest, quod Pithœanam potius quam Gruterianam secutus sis editionem. Æqui judices nunquam plus a te exigent, quam ipse ultro offeras. & erit, si quid intelligo, in iis quæ edita sunt, plus satis quod mirentur & stupeant harum rerum intelligentes. Equidem quæ heic cusa sunt, summa attentione legi, ut typographica errata colligerem, in quo ea fide sum usus, ut non putem apicem unum prætermissum, qui emendationis opus haberet. Sed vereor ne diligentia mea typographum offenderit. nondum enim potui impetrare ut illa ederet, quæ adnotaveram. heri ad ipsum adii, ut cum eo hanc injuriã expostularem, sed quid profecerim nondum scio. Optarem placere tibi, ut omnium tuorum id genus opusculorum accurata editio heic cuderetur, ego ἐργοδιώκτης ero, & ut cũ dignitate opus prodeat sedulo efficiam. Si placet consilium, leges præscribere tuum erit: quas exacte servatum iri spondeo. Ingolstadiensem quam narras editionem, nondum vidi: & miror qui fieri possit, ut nihil te in literis fugiat. Gestit animus, si per te licet, posteris testatum relinquere, quanti ipse faciam tua hæc πάρεργα: nisi quod pudet me ingenii culpa tuas laudes iri detritum: itaque metui ne περιεργίᾳ mea te offenderem. Sperabam ex prioribus tuis brevi Eusebiana tua esse prodituta. nunc quum scribas multum superesse viæ ad metam, vehementer doleo, adeo longe abesse me ut exoptatissimo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

illo thesauro fruar. Deum oro, te servet incolumem, & pares tantis laboribus vires largiatur. De Vettio Valente quem ais descripsisse manu propria, velim, nisi grave est, plura ex te cognoscere. nam hoc uno excepto, quod Astrologicum scripsisse invenio observatum, cætera de eo scriptore plane mihi sunt ignota. In bibliotheca nihil adhuc occurrit dignum quod tibi mitterem. non enim puto desiderare te κανόνια quædam de ratione anni, quæ nihil non plebejum continent. eruditiora si quæ sint, quæram, & faciã te certiorem. Quæ scripsi de Satyrica Græcorum & Satira Romanorum, mitto tibi. sex ejus libri exemplaria Beissio tradidi, qui confirmavit paucis diebus te illa habiturum. inscripsi amicorum nomine, quibus velim cures perferenda. Scio non solere tibi accidere ingratas nostras nugas: sed oro te & obtestor, maxime virorum, si oculos in eum libellum conjeceris, censorem age & me mone. adjeceris prioribus tuis in me meritis summis ingentem cumulum, fecerisque mihi rem longe gratissimam. Constitueram extremo libro οἷον σφραγῖδα adjicere locum e tuis in Manilium Commentariis, ubi de Satira disputas, cujus suo loco facta est a nobis mentio: sed nescio quomodo id folium prius editum est, quam ego animadverterem. Nunc ad Polybium animum serio convertimus: siquidem ita Deo placuerit, ut ad operis illius absolutionem vita superet, & publica hæc tranquillitas maneat. Vale, illustrissime vir. Lut. Par. Non. Sept. CIƆ IƆ C V. Oro te, judicium tuum mihi scribe de lacunis ab Ursino expletis in prima Polybii pagina. Optarem si per gravissimas occupationes tuas liceret, versionem tuam Arabicorum proverbiorum relegeres, & recensitam mecum communicares. nam posset hic cum bona venia tua non inelegans ejus libelli editio curari.

EPISTOLA CCCCXIII.

EIDEM.

Binas paucis diebus à te accepi, quæ posterioribus illarum fuere adjunctæ, omnes curatæ sunt probe, aut curabuntur: nam propter vindemiales ferias plerique urbe aberant, ut Gillotus, Petavius,

vius, Labbæus. Puto accepiſſe te quem miſi nuper φαῦλον libellum de Satyrica, & Satira. qui ſi in tuas manus pervenit, & oculos in eum conjeceris, cenſuram tuam ne mihi invideas, omni contentione a te peto. Pſeudocalliſthenes non eſt ille ſcriptor, quem habes codici Monachi adnexum: ſed alius haut paullo κομψότερος, & qui decenter ἐπιεικῶς mimum agit. demiror impoſtores iſtos: nam ante multa ſecula prodiiſſe id figmentum ſatis conſtat. etſi autem libro quem habes idem μύθευμα continetur: Pſeudogorionidem tamen, qui non ſemel Calliſthenem laudat, hunc potius qui penes me eſt, tranſcripſiſſe καὶ μεταφράσαι non dubito: ſive Græce eum legerit, quod non puto, ſive Latine aut Gallice. Priora ſecula cum late graſſabatur ignorantia, incredibilem in modum fabulis hujuſcemodi eſſe delectata, vel unica Regis bibliotheca arguit, ejus farinæ librorum pleniſſima. atque utinam ea fine ſtetiſſet malum: neque pietas Chriſtiana in fabulas plusquam aniles foret converſa. Sed quid hoc querimur? gravior & intolerabilior eorum amentia, qui veritatis doctrinam palam ab illo petunt, qui πατὴρ eſt τοῦ ψεύδους. Accepiſti, credo, indiculum τῶν προβλημάτων, ὧν περὶ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐρώτησεν ὁ τοῦ γωσουπίου ἐπώνυμος. hiſtoriam tibi nuper ſcripſit amicus noſter Biturix: & ſimul quæſtionum exemplum miſit. Noli de re dubitare, ipſe αὐτόγραφον vidi hiſce oculis apud Gillotum: neq; veritus eſt autor factum tueri apud Thuanum. poſſem ea de re multa adjícere quæ mirareris, atque adeo ſtuperes: niſi ſatius eſſet tantum μίασμα λήθῃ παραδιδόναι. quemadmodum & de Panicis terroribus, qui nuper heic Orthodoxis oblati, nihil adjiciam, niſi hoc: per aliquot dies vulgatum fuiſſe rumorem, quaſi inſtauranda eſſet per abſentiam Regis laniena piorum. Programma etiam palam eſſe affixum, quo ad cedem redeuntium Hablone ſtudioſi convocabantur. atque adeo die illa unum ſaltem e noſtris fuiſſe occiſum: cæteros (& me in his) aliquot noctes egiſſe inſomnes, dum percuſſores exſpectantur. Autor programmatis fuga ſibi conſuluit: dimiſſi ſunt circumcirca φυγαδοθῆραι, qui inquirant & in urbem reducant. is ſi captus fuerit, ſpes eſt uſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

que inde a ſtirpe prima autorem horum motuum iri exquiſitum: nam quod omnes bonos ſolatur, habemus & Regem & ſenatum, & omnes magiſtratus bonarum partium defenſores acerrimos, itaq; μετέωροι exſpectamus exitum rei in ſpeciem quidem jocularis: ſed quæ niſi Deus omen avertat, impendentium malorum certum ſit indicium. Vides igitur, virorum optime, ſapientisſime, quam longe ab eo ſim, ut nuperam deliberationem abjicere penitus debeam. atqui animo ad editionem Polybii concinnandam ſerio converſo, nihil jam tale cogitabam. ingens enim cupido animum mihi inceſſerat bene merendi de magno illo ſcriptore, quem aliquando non ſomniculoſe tractavimus. Ac licet non mediocriter conturbatæ ſint conſiliorum noſtrorum rationes, ſæpeque veniat in mentem ab omni ſcriptione abſtinere hoc rerum ſtatu, peto tamen a te nihilominus, quæ habes in nobiliſſimum Hiſtoricum obſervata, ea velis impertire. & viam indicare quam debeam inſiſtere. Tandem impoſui mihi hanc legem, ut novam conficerem verſionem; quæ ſi elegans futura non eſt, ut certe non erit, at fidelis fortaſſe erit, & Græcis κατὰ πόδας adhærens. Perrotus enim Latine quidem loquitur, ſed longe ab autore diſcedit. de Muſculo nihil dico. in quo præter egregiam voluntem nihil invenio quod laudem. Habeo in manibus Pompilii Amaſii verſionem eorum, quæ ex interpretatione Muſculi vulgo leguntur. Vellem vidiſſes, ut conſilium dares, acquieſcendumne in ea ſit an non. elegans profecto eſt & compta. Sed vir probus hac cautione uſus eſt, ut obſcuriſſimas quaſque περικοπὰς non attingeret: contentus lectorem monere, peti poſſe eorum verſionem a Muſculo. nobis vero non licet eſſe tam ſecuris. Itaque ἐν δοίῃ θυμός. ſtat enim ſententia, alienum opus nolle nos interpolare. Dic igitur, magne Cato, quid cenſes opus facto? quæſo da conſilium; quod ſequemur religioſe, utique de Euſebio tuo quid jam ſperandum ſit. fac me ut ſciam: nam ſpem ex prioribus literis tuis conceptam prope ademit poſtrema tua epiſtola: quod iniquiſſimo ferimus animo. Deus te ſervet. Scripſi raptim, oblata ex inopinato occaſione. illu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

illustrissime Scaliger. Lutet. Par. v. Kal. Oct. CIƆ IƆ C V.

EPISTOLA CCCCXIV.

CAROLO LABBAEO.

NIhil erat, quod ad te scriberem: nam quæ à discessu tuo acciderunt, sane quidem nova & ἀπροσδόκητα, paucis diebus ante significavi: cum epistolam magni herois nostri tibi mitterem. Ex eo tempore fasciculum alium accepi satis grandem, in quo erant quas jam mitto. Vides meam fidem & diligentiam. Itaque vel tuas, vel quod malim, te ipsum jam expecto; non deerit, quod una garriamus, cum adveneris, atque utinam deteriora non contingant interea, quæ nobis conveniendi facultatem eripiant. ὃ μὴ γένοιτο, οὐδ' ἔσται. In hoc omine desino, & Deum veneror, ut te cum Clariss. Parente & fratre servet fortunetque. Vale. Lutetiæ Paris. IV. Kal. Oct. CIƆ IƆ CV.

EPISTOLA CCCCXV.

JOSEPHO SCALIGERO.

MAgis pro more & amore has nunc tibi exaravi inter plurimas occupationes, quam quod suppeditaret argumentum scribi dignum, præsertim ad te, illustrissime Scaliger. Sed quum domum e bibliotheca reverso significatum esset, adfuisse paullo ante unum e ministris illustris Arausionensis Principis, qui moneret esse aliquē in procinctu, ad vos tendentem: non potui non aliquid scribere. Simul faciendū esse duxi, ut te cura & sollicitudine liberarem: cum exploratissimum habeam, si postremæ mearum recte fuerit curatæ, de me & rebus meis fore te sollicitum. Erat enim novissima epistola mea κακάγγελος, & metus plena: utpote scripta eo tempore cum mentes piorum nescio quis terror Panicus tenebat: non ille quidem sine aliqua caussa temere conceptus, sed quod omnino fatendum est, longius quam oportuit progressus. Audisti credo de programmate variis locis publice affixo: id scriptum improbum adeo nostros terruit, quod præsertim eodem die aliquis Hablone reversus esset trucidatus, ut non dubitarent plerique, diei Bartholomeæ immanitatem per Regis absentiam repeti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tum iri. Fuit hactenus, & erit spero, vanus hic timor noster. re enim ipsa apparuit, publicæ tranquillitatis studiosissimos esse non solum Principes, verum & magistratus quoque cæteros. Si quid igitur priores meæ te, qui tuus est in me amor immensus, commorunt, nolo diutius angi te hoc nomine: quum Dei beneficio non jam deteriore loco res nostræ esse videantur, quam prius fuere. Hoc volui nescius ne esses. Vale. scripsi raptim Lut. Par. III. Non. Oct. CIƆ IƆ C V. Fui hodie in bibliotheca cum Frontone & Fabro, viris eruditissimis. multus ibi sermo de te, & nuper heic editis poematiis tuis. visus mihi Fronto καὶ πάνυ ἐνδιαθέτως tuas laudes fuse persequi: quum quidem mirari diceret se, quis furor sui ordinis homines in hanc dementiam impulisset, ut te irato quam pacato uti mallent. se contrà acceptam ab suo parente certam persuasionem de præstantia ingenii tui ac divini parentis, servaturum ad finem usque: neque adeo insanum fuisse unquam, ut aliter sentientibus ulla ex parte accederet. hæc fere verba illius: quem doleo equidem in eo luto sic constanter hærere.

EPISTOLA CCCCXVI.

EIDEM.

MItto tibi quas accepi a Vertuniano & Labbæo, viris tui observantissimis, amantibus mei. Etsi autem nō diu est cum literas ad te dedi, quia tamen ab illo tuas accepi, non deerat quod ad te scriberem, neque quod ad amplissimum Buzenvallium aliosque amicos, nisi temporis premerer angustiis. brevi igitur & ad te & ad illos plura, σὺν γε τῷ Θεῷ. Nondum erant allati cum ista exararem libri Francofordienses superiorum nundinarum. inter quos unum eximie notavi, cujus desiderium ægre ad hanc diem sustinui, Geographiam Pauli Merulæ V. Cl. ac doctissimi, ad cujus libellos ornandos te symbolam contulisse fama jactat, quæ tuorum nihil patitur esse obscurum. Vnicum adhuc ex istis nundinis librum vidimus, Minerval tibi & Drusio appensum a Serrario. qui feræ intra retia captæ similis fœdum in modum jactat sese, nodum magis etiam astringens. Deum immortalem! quantum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

túm ineptiarum, quantum λωϊολιτικῆς ἀναισχυντίας, πανουργίας, συκοφαντίας, καὶ οὐκ οἶδ' ὅ,τι λέγω. Vt doctior, ſic melior longe & εὐγνωμονέστερος Balforeus, qui nuper Cleomedem illuſtravit. Amavi eum ſcriptorem propter judicium de te, & tuo parente heroe, abſque te foret, incomparabili. Cujus Commentarios in Hiſtorias animalium, quæſo te, quando videbimus? Vtinam quidem me adhuc vivo opus illud in lucem prodeat! & ſi quid aliud tanti philoſophi adhuc uſquam latet. Sed quid ago? nam vix tria verba initio inſtitueram. Vale, illuſtriſime Domine. Deus te ſervet quam diutisſime. Neſcio an ſex quæ iſthuc miſi ad dosſisſimum Heinſium exemplaria libelli nuper a nobis editi, adhuc ei fuerint reddita, in his unum fuit tibi inſcriptum. Iterum vale. Lutet. Par. XIV. Kal. Nov. CIϽ IϽ C V.

EPISTOLA CCCCXVII.

CAROLO LABBAEO.

DIxine tibi, poſt noſtrum diſceſſum in ſolitudine me futurum? Ita plane evenit: non quia deſunt, qui mea ſtudia à mane ad veſperam interpellent: ſed quia ſolus eſſe mihi videor, cum te non habeo, qui cum de literis fabuler. Cætera, poſtquam à nobis diſceſſiſti, in continuis terroribus ſcito nos eſſe verſatos: quin ſuperiorem noctem perpetem inſomnem traduximus ego & omnes mei: cum è variis locis accepiſſemus, cædem noſtram parari, & veteris lanienę inſtaurationem. Audiſti puto de publico Programmate & quidem typis edito & affixo V. D. P. L. P. quo ſtudioſi convocabantur ad necem Hablone redeuntium, e quibus unus ſaltem, etſi ab aliis, eſt occiſus. Quid multa? Boni nihil πανικὰ iſta præſagiunt. Deus conſilia improborum frangat. Hodie accepi literas a magno amico, qui incredibiliter me exhilaravit literis ſuis: & quia valet, & quia affirmat, proximis vernalibus nundinis abſolutam fore editionem operis, quod loquentur poſteri. Mitto tibi, quas ſimul accepi. Deum oro, venerandum ſenem parentem tuum fortunet, & te cum tuo fratre ſervet. Vale & veni. Lutetiæ Pariſiorum. a. d. X. Kal. Oct. CIϽ IϽ C V.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA CCCCXIIX.

DANIELI HEINSIO.

QVæ istuc misi exemplaria libelli nuper a me editi, an reddita tibi fuerint, scire cupio, vir amicissime. ea inter alios libros mittebantur ad Raphelengiũ ab Hadriano Beisio bibliopola probe istic noto. ac puto equidem curata illa probe fuisse. Verumtamen propter incerta viarum, quas & hostis & anni tempus reddunt infestas, aveo ex tuis cognoscere, acceperis illa nec ne. Omnia enim ad te direxi, ut tu amicis istic nostris curares tradenda, quæ cuique erant inscripta. Etiam illud scire peraudio, quid nunc pares, & quid proxime, quid mox sis editurus: tantum enim ingenium bono literarum natum quiescere nefas. Nos in Polybio sumus: quem ut vertamus a nobis tandem impetravimus, postquã nemo est inventus, qui hoc molestissimo onere nos vellet liberatos. dabimus si modo possumus loquentem latine: nam ut eleganter loquatur & diserte, hoc non recipimus. Etiam in Notis nostris si protrita omnia scripserimus, paratum habemus patrocinium N. N., qui hanc optimam esse viam interpretandi auctores acriter disputat, & quidem tot locis, ut εἰρωνείας nulla sit suspicio. de quo tamen expecto τὴν ἀρέσκουσάν σοι. Vale & me ama. Scripsi raptim. Lut. Par. prid. Non. Novemb. CIƆ IƆC V.

Cum jam clausæ hæ literæ essent, accepi nuntium de morte magni viri, Th. Bezæ. Rogatus sum a clariss. viris qui Genevæ habitant, ut illustrem heroem nostrum & te & Baudium cæterosque poëtas, qui Hollandiam vestram illustratis, ad scribenda carmina epicedia hortarer. quod ut facias ipse, utque aliis author sis faciendi, te oro quanta maxima contentione possum. Quæ scripseritis si ad me mittatis, rem gratissimam feceritis.

EPISTOLA CCCCXIX.

JOANNI VASSANIO.

BInas literas eodem fere argumento abs te accepi. quibus respondissem prius, si per occupationes meas licuisset. Miratus sum quod scribis, veteres illos amicos nostros, quorum imperium tam angu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

angustis finibus circumscriptum est, usque ad ultimum Rheni ostium cognitionis ac jurisdictionis suæ terminos ivisse extensũ. Hem! mi Vassani, quid est πολυπραγμονεῖν, si hoc non est? Ego memini audire multos viros graves, qui ne tum quidem eos laudandos semper fuisse dicerent, cum autoritate subnixi virorum summorum, & heroum omni veneratione dignissimorum, qui eum terrarum angulum quondam illustarunt, aliena curarent, εἰς τὰ μηδὲν προσήκοντα ἐσθ' ὅτε ἐμβατεύοντες. Sed omnino præteritorum temporum alia ratio est. nam qui memoriæ non faveat illorum quos dixi heroum, παρ' ἐμοίγε κείτῃ, impius est atque indignus cujus rationem boni habeant, nunc vero quo freti, quæ isthic agantur satagañt, & de clarissimis viris qui isthic versantur suas edant ἀποφάσεις, equidem non capio. Atque utinam, mi Vassani, ab hoc principio majus aliquod malum non erumpat. nam ex minima scintilla ingens incendium solere excitari nemo ignorat. Deum oro, det Ecclesiæ suæ φύλακας εἰρηνικοὺς, & publicæ concordiæ studiosos. Recreasti vero me posterioribus tuarum, quibus narras virum illum doctissimum & excellentissimi ingenii qui isthic docet, nulla re a collegis suis dissentire: optimamque pacem eos inter se colere. mihi cum illo nulla intercedit notitia: sed postquam de summis animi dotibus, quibus ornatus a Deo est, ex fama publica & multorum sermonibus cognovi, nunquam destiti læta illi omnia ac fausta precari. quod nunc quoque facio plane ex animo: teque simul ut servet, & tuis cœptis benedicat, Deum oro atque obsecro. Vale. scripsi raptim, Lutetiæ Paris. pridie Non. Novemb. CIƆ IƆC V. Virum clarissimum Baudium a me salvere jubeas velim. scripsi nuper ad illum, neque nunc suppetebat aut res aut otium.

EPISTOLA CCCCXX.

JOSEPHO SCALIGERO.

LEgi his diebus quæ a te accepta edidit nuper vir clarissimus Carolus Clusius. itaque non possum facere, quin gaudium meum tibi aperiam, quod eorum lectio attulit mihi vel maximũ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

multa enim didici, quæ ante nesciebam: quædam etiam quæ diu
me torserant in iis exposita inveni. Contulimus enim aliquando
Garciæ ab Horto libellos eum editione Arabica Avisenæ, in quo
non fuit difficile nobis animadvertere, quod ante ad Manilium
tuum nos docueras, virum illum Arabismi penitus imperitum
fuisse. Jam vero in iis, quæ de Arabe Geographo vertisti, quam
multa didici? pleraque enim illorum iis continentur, quæ Latina
facere sumus conati. Sed quod alias scripsi, nostra interpretatio
notis compuncta est multis, testibus ignorantiæ meæ: quam non-
nihil adjuvisti illis locis interpretandis. illud certe effecisti, ut in-
felicitatis meæ, quod μαθητεύειν tibi non possum, acrior me sensus
pungeret. Tuam vero inexhaustam rerum omnium scientiam,
magne heros, quis satis mirabitur? quis tua in rempublicam litera-
riam maxima merita satis digne æstimabit? & negabit aliquis luce
hac indignos esse, qui illustrissimo SCALIGERORUM nomini obtre-
ctant? At tu istos terræ filios ira tua parum dignos aspernare, viro-
rum maxime: & quod fecisti hactenus, arcana literarum tibi uni
nota pande mortalibus. Deum Opt. Max. oro, annos det tibi Ne-
storeos, & omnibus modis venerandam tuam senectutem fortu-
net. Vale. Lutet. Par. prid. Non. Novemb. CIϽ IϽ C V. Cœpi his
diebus quod faustum sit, Polybium docere Latine loqui, ipse haud
dubie adhuc docendus. Sed vetus nomen expungendum tandem
est. peto autem a te, si quid habes quo auctior editio nostra prodi-
re queat, id mihi benignus impetias. Typum Castrametationis
a te confectum a multis accepi: quæso communica, si est ad ma-
num. Iterum vale. Pene eram oblitus quod præcipuum ferme fu-
it, cum hæc ad te scribere institui. heri enim venit ad me Fronto
Ducæus, dixitque nanctum se codicem Marcellini Comitis notæ
optimæ, & qui tibi ejus editionem paranti posset esse usui. eo con-
silio cœpisse conferre, ejusque operæ specimen velle tibi mittere,
ut si e re tua fore putares, in cæteris pergeret. De moribus illius vi-
ri plane alienis τῆς θεοστυγοῦς κακεντρεχείας patrum ψευδωνύμου societa-
tis nuper scripsi. neque unquam cum illo fui quin tuas laudes præ-
dicantem audiverim.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Illustrissime vir, clausæ erant literæ quas tibi mitto, cum allatus est nuntius de obitu venerandi viri Theodori Bezæ, de quo certiorem volui te facere. Historiam obitus & mortis placidissimæ, quã longa dies attulit natura repente deficiente, & quidem inter pios sermones, ab aliis accipies, aut ipse alia epistola scribam. Rogatus autem sum publice per literas Jacobi Lectii, ut scriberem ad te, & carmen epicedium te poscerem, per jura amicitiæ illius, quæ tibi cum magno sene intercessit. Ego testis sum ἀξιόπιστος amisisse te in illo ex iis unum, qui tuam præstantiam, quod paucis datum est, recte æstimare norant. raro apud illum fuisse memini, quin de te multus nobis esset sermo, & ut ingenue fatear, non vidi in illo tractu quenquam, illo uno excepto, qui satis intelligeret tuorum in rempublicam literariam meritorum magnitudinem. Oro igitur te atque obsecro, ut testimonium hoc tuæ benevolentiæ illi ne deneges. atque insignes poetas Baudium, atque Heinsium horteris ad carmina epicedia scribenda, utque illa, nisi molestum est, mihi mittant.

EPISTOLA CCCCXXI.

DAVIDI HOESCHELIO.

DE Origenis libro, quem recens misisti, magnas tibi & ago & habeo gratias. Non putabam tanti te facturum quæ raptim scripseram in Thaumaturgum, ut luce digna censeres. Existimavi enim te ea demum, quæ judicio tuo probarentur, Notis tuis inserturum. Nunc vereor ne amore nostri minus perspicax fias, quoties αὐτοσχεδιάσματα nostra legis. Ego nullam aliam ex illis laudem postulo, quam ut omnes sciant, quanti te faciam, & amari me a te, quanti, pro eo ac debeo, æstimem. Locum Sirachidæ, de quo ad me scripsisti, diligenter inspexi. omnino placet versus illius additio, quem tua primum editio probavit. Vtinam Hebræa extarent, unde ille liber est desumptus: haud dubie magna deprehenderemus exscriptorum flagitia. sed tua editio omnium longe optima, longe præstantissima, multa meliora fecit, & in his hunc quoque locum. τὰ πέντε ἐνεργήματα quid aliud sunt nisi quinque sensus? quæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

οῦ κυεῖν dicuntur, vel ut a Deo accepta, vel quia etiam Deo ἀνθρωποπαθῶς, ut quicquid σωματικὸν, tribuuntur. Locus est illustris & Philosophicus, ut alii in eo libello nonnulli. Procopius te, nos Polybius exercet. in cujus editione dabimus operam σὺν τῷ Θεῷ, ut isti Amphitheatrorum scriptores θεοστυγεῖς, si quid illis frontis superest, quod vix puto, egregiam nostram voluntatem cogantur agnoscere. hoc satis magnum nobis est, neque aliud profecto unquam tot vigiliis quæsivimus, quam ut studiosis literarum opera nostra posset esse utilis. quod si assecuti sumus, aut porro assequemur, quid jurati hostes veræ eruditionis & omnis pudoris de nobis sentiant, quid loquantur, quid scribant, non curamus. Codicem Procopii, qui in bibliotheca, conferemus cum tuis libris, si aliquot folia miseris. Cupio scire quid factum sit Indice Kircheri & quando simus illum habituri: plura volui, hæc potui, & quidem raptim. Vale. Lutet. Paris. XIV. Kal. Decemb. CIↃ IↃ C V.

EPISTOLA CCCCXXII.

JOSEPHO SCALIGERO.

VIr illustrissime, exspectabam literis tuas, quibus ad meas responderes, quas superioribus diebus ad te dedi. Scripsi vero tibi a novissimis tuis minimum quater: jamque mihi longum esse tempus incipit, cum de tuo statu ex tuis cognoscam. Orarem te ut frequentius scriberes: nisi tuam etiam in hoc genere diligentiam prope ἀμίμητον notam haberem. Tantum Deum supplex veneror, ut te præstet valentem, & quam diutissime servet incolumem. Eusebium tuum foras jam spectare puto equidem, eoque nomine vehementer gaudeo. Quid dicturus est ille vetus tuus amicus, ut opinor & meus, qui nuper ad * tantum verborum perdidit, ut probaret eos demum scriptorum interpretes cor habere, qui nihil saperent. Nescio an legeris epistolas quæ ad id ipsum, si superis placet, probandum, plures jam dudum ab eo sunt scriptæ editæque. quid illum movit? quæ hæc judicii sinisteritas? Deus meliora, quam ut in literis quicquam mihi eximium arrogem: puto tamen paucos esse veterum autorum, in quos repentina opera tales

Notas

Notas effundere non possim. sed fruatur ille suo judicio: quod tamen futurum multis pro lege non est dubium. In Polybio jam esse me totum, non semel ante scripsi. Non fui profecto εὐηθέστερος τῶν φρενῶν, cum opus sum aggressus longum, molestum & huic ætati jam ingravescenti parum aptum: erant enim alia studia quæ me magis caperent. Sed si voluntatis habenda fuit ratio [ut sane fuit] magni mei Mæcenatis, & τοῦ νῦν σφραγιδοφύλακος, nihil potui melius. Quod igitur faustum esse Deus Opt. Max. velit, novam versionem Kalendis hujus mensis institui scribere: ac licet pars maxima temporis aut aliud aut nihil agenti periit, primum tamen absolvi: perrecturus in cæteris ad finem usque, si per fata licuerit. Nihil adhuc memini invenire, quod negotium facesseret, hisce verbis exceptis: καὶ μᾶλλον ἐπὶ τὸν τῆς ἀναβολῆς ἐτρέπετο καιρόν. quorum mentem nullus video. Si isthic essem, sine dubio ex te discerem quæ nescio. & audebo ne tantum tibi oneris imponere, ut locum illum velis inspicere? Ἀτάρβαν esse *Adherbalem* puto cum Perroto, viro non ineruditο. Sed tu rationem nominis & hujus diversæ ἐκφορᾶς tenes. Iπ-πακεῖται, Perroto, Hipponis incolæ. sane etiam Latini veteres in ea historia, in vita Hamilcaris id confirmant. Sunt majora alia, de quibus cum vacare tibi sensero, ad te referam, qui mihi magnus es Apollo. Scripsi nuper de obitu optimi atque εὐσεβεστάτου Bezæ: in quo parentem ego alterum, tu amicum certum & magnum tui admiratorem amisimus. Ecclesia Domini quantam jacturam fecerit, nihil attinet dicere. Petii a te proximis literis, ut memoriam τοῦ ὄντως μακαρίτου paucis versibus prosequi dignareris, & omnes Academiæ poetas ad simile officium excitares. idem nunc iterum peto, teque ut ita facias vehementer oro. Scripsi eadem super re nuper ad clarissimos viros Baudium & Heinsium: a quo nihil literarum per menses jam plurimos accepi. sed novi occupationes illius serias. Vale vir illustrissime, & nisi grave est amplissimum Buzenvallium, Baudium, Heinsiumque salvere a me jubebis. Lut. Par. a. d. VI. Kalend. Decemb. CIↃ IↃ CV.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA CCCCXXIII.

GOTHOFREDO JUNGERMANNO.

QVod superiore mercatu Francofordiensi nihil ad te literarum dedi, vir eruditissime, non tam per occupationes meas factum est, etsi etiam per illas, quam quod ubi locorum esses ignorabam. nam Heidelbergæ amplius non esse intellexeram. Ex tuis de præsenti statu ac conditione tua cum gaudio cognovi. spero enim & honesti otii copiam tibi futuram, & occasiones non defuturas bene illo utendi, & ex utilitate publicæ rei literariæ. Quod ut facias, & quidem αἰὲν ἀριστεύων, pro meo in te amore, Deum veneror τὸν ἐπὶ πᾶσι. De nostræ bibliothecæ scriptis codicibus Eustathii nihil scripsi ad te: quia recepit in se id oneris eruditissimus noster Rigaltius. Vocem παρεμβολίτης non dubitamus patriam designare autoris. Parembole, urbis in Ægypto nomen: cujus præter itinerarii & Notitiæ auctores meminit B. Athanasius Apologia II: καὶ Μακάριος πρεσβύτερος τῆς Παρεμβολῆς. In multis libris veteribus ita scriptum reperimus. in aliis Μακρεμβολίτου: quod si verum putarem, similiter exponendum dicerem: nec deessent rationes probabiles. nam ut a castris Parembole est dicta: sic potuit alia urbs inde nomen nancisci, quod esset sita ad τὴν μακρὰν τοῦ ποταμοῦ ἐκβολὴν, sive ἐμβολὴν εἰς τὴν θάλασσαν. Sed malo alterum, ac puto verum esse. scito autem extare Romæ ejus auctoris codicem, ubi non solum Μακρεμβολίτης pro παρεμβολίτης scriptum, sed etiam Εὐμαθίου pro Εὐσταθίου: quod olim iis imposuit, qui Conrado Gesnero viro maximo auctores fuerunt, ut Eustathium & Eumathium duos diversos faceret auctores. Nolo credas hoc mihi: at crede oculis tuis, & principium accipe Romani codicis feliciter descriptum. Vale. Lutetiæ Parisiorum Eid. Nov. CIƆ IƆ C V.

EPISTOLA CCCCXXIV.

PETRO BERTIO.

GRatissimæ mihi tuæ literæ fuerunt, Vir Clarissime, & quia amari me à te tanti facio, quanti par est eum, qui tuas virtutes & egregias animi dotes inter seculi ornamenta ponat: & eo etiam nomi-

nomine, qnia dignus sum tibi visus, quem de pręclaris inceptis tuis faceres certiorem. Cognoveram jam ante de iis, cum ex publica fama, tum ex literis eruditi & mihi charissimi adolescentis Vasanii: sed longe fuit mihi gratissimum eadem ex tuis uberius & melius nosse. Laudo vero consilium tuum & propositum illustrandi omnes ἀποῤῥῶγας, & ut fibras universas periculosissimi erroris, quo multorum & veterum & recentiorum mentes implicatæ miserabilem exitum fecerunt. Equidem ita pridem apud me statui, accuratam cognitionem omnium hæreσεων, quæ ad hanc diem emerserunt, suntque à piis hominibus damnatæ, ad veram pietatem sartam tectam tuendam, mirum quantum profuturam. Sæpe enim & olim & nostra quoque memoria observo evenisse, ut ignoratione ejus partis Ecclesiasticæ historiæ, homines minime mali, in ejusmodi sententias, aut formulas loquendi incogitantes inciderent, quas defendere sine erroris contagione non possent. Heic enim vere & proprie locum illud habet, ἐσθλὸν μὲν ἁπλῶς, παντοδαπῶς δὲ κακόν, quum in talibus formula excidisse, sæpe idem sit atque hæresin vel novam generasse vel veterem revocasse. Sicuti autem dignissimi omnium odio sunt, qui scientes prudentesque falsum tuentur: quod multi hodie faciunt animo scelestissimo, καὶ τὴν ὀλωτάτην ἐπειμένοι ἀναιδείην: sic profecto qui ignoratione potius quam voluntate offendunt, opera atque industria bonorum, τῶν τὰ τοιαῦτα πεπαιδευμένων, merentur adjuvari. Non enim est omnium, sed oppido paucorum, alicujus perversæ ac reprobæ opinionis cunctas intelligere τὰς παραφυάδας, καὶ ὡς εἰπεῖν τὰς πολυσχιδεῖς ἀτραπούς. Itaque perge vir doctissime, ut cœpisti, facem minus peritis accendere, quæ per brevia & syrtes navigantibus tutam ostendat viam. Nemo erit de propria salute solicitus, aut rerum veterum Ecclesiæ studiosus, quin magno se beneficio abs te fuisse affectum sit agniturus Quod petis à me de Bibliotheca, velim sic tibi persuasum, nunquam officio meo defuturum me, si quam occasionem nactus fuero, doctorum virorum conatus adjuvandi. Quamobrem si quid in tractandis ejus gazæ libra-

riæ codicibus invenero, quod poſſit eſſe tibi uſui, dabo operam, ut quantus ſim & literarum admirator & literatorum cultor, tuamque adeo amicitiam quanti pro eo ac debeo faciam, reapſe experiaris. Sed non memini in iis, quæ adhuc legi, quicquam obſervaſſe, quod proprie ad ſuſceptum à te argumentum. Meminero tamen & te faciam de omnibus certiorem. Vale & me ama. Lutetiæ Pariſ. prid. Non. Novemb. ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ λόγου. CIↃ IↃ C V.

EPISTOLA CCCCXXV.

JOSEPHO SCALIGERO.

MIſi nuper ad te notulas quaſdam in Marcellinum Comitem, ea fine mihi a Frontone traditas, ut ad te mitterentur. Cupio ſcire an is faſciculus mearum tibi fuerit redditus: & ſi putas tanti eſſe, ut cætera tibi deſcribantur, certiores a te fiamus oportet. nam Fronto penes quem eſt ille codex, οἱονεὶ γεῦμα μόνον ad te miſit. Nos jam non ſine moleſtia tuas exſpectamus; poſtremæ enim quas a te accepi, ante menſes fere quatuor erant ſcriptæ. quare diuturniore hoc tuo ſilentio valde commoverer, niſi cogitarem anni tempus & difficultatem navigandi. Ego ſæpe ad te non ita multis diebus ſcripſi, neque ignoras, opinor, quibus in ſtudiis nunc ſim: & qua diligentia in adornanda Polybii editione meum iſtud occupem otium. Vtinam conatui reſpondeat eventus! dabo certe operam, ne operæ peperciſſe videri queam. Tandem imperavi ipſe mihi, & verſionem a me expreſſi: vel potius initium verſionis. Kalendis enim Novembris prima ejus ducta eſt linea. Scis quam non contemnendus Perrotus ſit: qui vir ſi Græcarum literarum cognitionem habuiſſet, in eo genere ſcriptionis pene mihi regnare videretur. Sed rudem fuiſſe τοῦ ἑλληνισμοῦ reapſe deprehendimus. Sic tamen ut τὸν καλοκαγαθὸν Muſculum qui fragmenta vertit, multis paraſangis anteiret. Ego id præcipue operam do, ut idem Latinus Polybius dicat cum Græco. proxima cura eſt, ut, ſi modo poſſum, Latinitati conſulam. Jam notas ejuſmodi paramus, ut ſtudioſæ juventuti nonnihil profuturæ videantur. Sed moror te, hoc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

hoc tantum addam: incredibili cupiditate me flagrare tui Eusebii videndi, qui ut claustra brevi perrumpat opto. illud etiam magis, ut valeas, illustrissime senex, & me ames. De negotio tuo cum perfido & scelerato adolescente, qui tibi os sublevit, non dubito accurate ad te perscribere Labbæum, cui ea res unice curæ est. Sed nolim putes defuturum me officio meo, si ulla in re utilis tibi opera mea possit esse. dolet enim mihi, non posse me idem in tua caussa, quod ipse olim in mea: qui nisi re confecta non conquiesti. Conveni jam aliquoties illustrem Principem Arausionensem, quæ jubet bene sperare. & profecto sententia mea semper fuit, ope Ducis Tremolliæ hoc negotium facile posse expediri. quod nuper recepit se tentaturam Princeps Arausionensis. ad quam si de ea re scripseris, non male opinor tibi consulueris. Vale illustrissime virorum, & me ama. Lut. Par. Eid. Decemb. CIↃ IↃCV.

EPISTOLA CCCCXXVI.

EIDEM.

ILlustrissime Domine, diu tuas exspectavi: deinde eas accepi quibus adjunxeras notas in Cyclopem. Quid dicam? nisi quod æternis beneficiis ita me devinxisti, ut quantum me tibi debere sentiam, verbis explicare non queam. Nam quam grata illa opera tua mihi fuerit, sciunt amici, quibuscum tuas Notas περιχαρὴς ὢν communicavi. Si dabit Deus ut me vivo libellus ille sub incudem revocetur, scient posteri, quanto soleam triumphare gaudio, quoties me docere aliquid dignaris. Mirum vero tantopere libellum nostrum tibi potuisse probari, qui profecto scriptus non erat, ut oculis tuis objiceretur. Sed novi infinitum illum amorem erga me tuũ οὗ πολλάκις ἐμαυτὸν ἐμακάρισα, ἐπὶ τούτῳ μόνῳ τῶν ἐμαυτοῦ μέγα φρονῶν. aut ut melius dicam & verius, τῷ Θεῷ εὐχαριστῶν. In Polybio scis me nunc esse, cujus versionē ne me pœniteat fuisse aggressum, Perroti interpretis fatuitas facit: qui mille amplius locis omisso Polybio, Livium descripsit nobis. quare merito Itali tui Latinitatē hominis sunt admirati. Sed de fide illius quod prædicat Jovius,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

quis ferat æquo animo? irascor & vehementer quidem. Gavisus sum, quod me hortatus sis ad hanc versionem suscipiendam. quæ utinam satis Latina sit! paucorum enim est Latine scribere. Græco textui futuram ὁμόφωνον pene affirmare ausim. Sed obtundo te, & otio tuo abutor ipse nunc cum maxime impeditus & varie occupatus. Vale illustrissime virorum. Lutet. Par. VIII. Kal. Jan. CIϽ IϽC VI. Eusebium tuum exspecto in dies prope jam. & quod jam tibi operæ satisfaciant, incredibiliter lætor. Deus te servet δῖε γέρον. quod scribis de Chronico hominis Germani, mihi crede jurato, non majorem te ex ea re lætitiam cepisse, quam ipse fecerim. Itaque crucior exspectatione ejus libri, quem semel nactus totum devorabo. næ patrem illius juxta doctum, & probum esse oportet. Sed profecto μεγάλη θεὸς ἡ ἀλήθεια, nosti cætera. Loiolitæ quid dicturi sunt? ἀλλ᾽ ἀπόλοιντο κακοὶ κακῶς. heic etsi plerique hostes tuæ doctrinæ, nemo tamen non abominatur pædagogum Serarium. Bis scripsi de obitu magni Bezæ, & te & alios vestrates poëtas Baudium, Heinsium, alios epicedia poscens. si quid ejus factum, quæso mitte.

EPISTOLA CCCCXXVII.

DAVIDI HOESCHELIO.

GRegorium Thaumaturgum nuper editum & nos vidimus. apparet eruditum interpretem codice usum longe meliore, quã tuus esset. itaque multa e mendate ibi scribuntur, quæ corrupta in tuo. Sed fallor, aut interpres ille τὴν ἑλληνικὴν παιδείαν ἄκρος non est: multa enim cum obiter percurreremus signa animadvertebamus τῆς οὐκ ἐμπειρίας. quod non dubito, multo melius esse tibi animadversum. mihi gratissimum feceris, si & notulas meas & illius interpretationē serio castigaveris. quo labore lubens te levarē, si isthic essem, aut omnino per occupationes liceret. De Legationibus narro tibi, quod fortasse nescis. Est in urbe vir dignitate & cognitione literatum conspicuus Cantoclarus, qui olim Juliani quædam vertit: is auctores aliquot e Legationum libro jam vertit, atque adeo jam, nisi fallor, prælo subjecit, ab eo optimo & venerando

sene

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſene ſumus non ſemel conſulti: etſi fortaſſe aliena ope illi opus nihil erat. Origenis codicem per multos menſes Heraldus habet, vir doctiſſimus, & ſingulari amicitia mihi conjunctiſſimus. Oſtendam illi cum ad me veniet, [quod ſæpe facit] epiſtolam tuam, & rogabo, ſi quid habet, commodus impertiatur. Græcas enim literas exquiſite doctus eſt, ut te quoque ſcire confido. Beaſti me nuncio illo de Faſtis Siculis, quos Raderus convertit. Olim in poteſtate noſtra fuit is liber: poſtea cum τὰ χρήσιμα excerpſiſſem, aliis libris illum mutavi cum beatæ memoriæ viro Sylburgio. Laudo conſilium, quod clariſſimo viro Grutero ſuggeris: ego per literas cum ipſo agam, ut tibi obtemperet. De Dione agam cum Morello: ſi nihil perficio, dabo operam, ut mea cura tuæ voluntati fiat ſatis. De Privilegio meminiſti, quæ nuper ſcripſi: ſed jam alia rerum facies: nam ὁ πρὶν σφραγιδοφύλαξ vir integritate inſignis, voluntate Regis, non dignitate, ſed labore muneris ſui alteri ceſſurus eſt cis dies paucos. Ille autem alter multum nos amat, & literas colit. ὁ δὲ πρὶν εἰ καὶ τὰ μάλιστα καὶ περὶ ἡμᾶς καὶ περὶ τὰς Μούσας σπουδάζων ἦν, ὅμως διὰ τὸ γῆρας δυσαγωγότερός ἐστιν, ὅτε ἐγένετο. Poetas Græcos, quorum editionem eras pollicitus, exſpecto. Nam præclari aliquid te præſtiturum ope tuorum librorum facile conjicio ex iis, quæ ante pluſculos menſes ſcripſiſti, ſuper aliquot locis e carmine aureo & Phocylidis. Quare da hoc mihi, ut liceat σπεύδοντα καὶ αὐτὸν ὀτρύνειν. Vale amiciſſime vir. Ampliſſimum Velſerum meis verbis ſalutes velim. Perſium brevi ad utrumque veſtrum, volente Deo, mittam, & ſimul ad illum ſcribam. Iterum vale. Lutetiæ Pariſiorum, ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας CIƆ IƆCV.

EPISTOLA CCCCXXIIX.

CLAVDIO SALMASIO.

BInas poſt tuum diſceſſum literas a te accepi. prioribus ſtatim reſpondi, & meas Gilberto noſtro dedi: poſterioribus ne reſponderem hactenus, per illam ſpem tui adventus factum eſt, quã ex tuis literis conceptam ἐνηργάσατο καὶ παρεστήσατο τῇ ἡμετέρᾳ ψυχῇ idem ille utriuſque noſtrum amantiſſimus Gilbertus. Non igitur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tur potes jure de silentio meo queri. Et profecto non is ego sum, quem eo nomine amici soleant incusare. Quod si quis est, quicum literarum commercium lubens exerceam, tu, crede, cum primis numeraris. Grata nobis vel potius longe gratissima, quæ de tuis studiis novissimâ epistolâ scribebas. Cum ad nos redieris, non prius hortari atque urgere te desinam, quã a te impetravero, ut specimen aliquod tuarum lucubrationum edas in publicum. Callimachus, Petronius, itemque alii veteres scriptores tuam operam deposcunt. ego illorum vicem ἐργοδιώκτης ero: quia certus sum, ξύν γε τῷ Θεῷ εἰπεῖν, quicquid institueris, publico bono & honori tuo cessurum. Sed ante omnia illud a te exposcimus, & si pateris pro amicitiæ nostræ jure exigimus, ut cures valetudinem. Si te non respicis, at canos respice venerandi tui parentis, qui pro omnium suorum in te meritorum ἀνταμοιβῇ hoc te rogat, tibi imperat, ut in studiis tuis memorem te veteris dicti probes, μηδὲν ἄγαν. Sic igitur animo indulge, ut corporis quoque rationem habeas. Hoc nihil gratius facere mihi queas. Vale & amplissimum parentem a me saluta. Lutet. Paris. Kal. Jan. CIↃ IↃ C VI.

EPISTOLA CCCCXXIX.

DANIELI HEINSIO.

ACcepi proximis diebus quas scripsisti ad me post acceptum libellum de Satyrica, eruditiss. juvenum. Etsi autem nihil eorum agnosco quæ tuus amor αὐτῷ τῷ φυλάκῳ, φασὶ, mihi tribuit: ea tamen elegantia, ea arte scripta epistola tua mihi est visa, ut vereri subiret, ne si iterum eam legerem, plus tibi de me quam mihi ipsi crederem. Omitte igitur quæso illud argumentum: & permitte mihi, ut meo me pede metiar. Sane vel quod nunc in manibus est opus, tenuitatis meæ satis me admonet. Polybium enim dum latine loqui docere cupio, quam sim docendus ipse, quotidie magis ac magis agnosco. mirum enim quam sæpe levicula macula aut ignota verbi proprietas impetum meum currentis remoretur. Quanquam nihil sane nos remoratur, quando semel constituimus ea opera quamprimum defungi. Itaque paucis diebus partem maxi-

maximam absolvimus. Sed de hoc alias. De Max. Tyrio, per Deum immortalem te oro, ignosce: non enim mea adeo culpa factum, ut tamdiu in ære tuo essem, atque eorum ignavia quorum opera in ea collatione utor. Vale καὶ ζύγγνωθι. Lutet. Paris. XVI. Kal. Feb. CIƆ IƆ C VI. Amiciss. & clariss. Baudio salutem ex animo, & Vasanio nostro, ad quem nuper scripsi, & nunc quoque scriberem si esset otium.

EPISTOLA CCCCXXX.

JOSEPHO SCALIGERO.

ILlustrissime vir, accepi hodie literas e Narbonensi Gallia, quas tibi mitto, ac si per occupationes tuas licet, te oro, ut viro optimo tuiq; observantissimo respondere ne graveris, eo magis quod neque a Plancio neque ab aliis Belgis, ad quos literas dedit non semel, responsum ullum tulit. orat igitur te atque obsecrat, ut sis illi εἷς ἀντὶ πάντων. Nos heic in dies ac prope jam in horas tuum opus exspectamus. neque memini facile ullum unquam tempus tam mihi fuisse longum atque hoc erit, donec voti hujus fiam compos. De illo scelerato qui pecuniam tibi debet, nolim sis nimium sollicitus. nam etsi lentum nomen ille est, imo vero nullius fidei homo: quia tamen illustris heroina Tremollia in urbem brevi est ventura, apud quam omnia potest ὁ τὰ πάντα ἄριστος Thuanus, non debes dubitare, quin brevi σὺν Θεῷ εἰπεῖν, ad tuum pervenias. Vale illustrissime vir. Lutet. Par. XVI. Kalend. Februar. CIƆ IƆ C VI.

EPISTOLA CCCCXXXI.

EIDEM.

QVas postremas a te accepi, eæ datæ erant Kalendis ipsis Januarii, ex iis cognovi plurimas mearum aut periisse perfidia eorum quibus fuerant traditæ, aut negligenter certe curatas. nam a Kalendis Septembris anni prioris decies minimum scripsisse me ad te liquido jurare possum. Egi etiam pro munere tuo Notarum in Cyclopem suavissimo mihi, non quas quantasve debui, sed certe quantas poteram maximas gratias. Tu vero non credideris posse mihi aliquid gratius accidere, quam cum me docere aliquid dignaris.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

naris. Sancte autem affirmo tibi, in plerisque scopulis hæsisse cymbam nostram, quos tu in illis tuis notis attigisti & explanasti. Itaque expeto cupidissime occasionem illas publicandi: quod quidem brevi facturum me confido θεοῦ γε διδόντος. Balforius de quo nuper scripsi, Commentarium in Cleomedem edidit: nisi fallor, bonæ frugis plenum, & vel eo nomine dignum approbatione bonorum, quod tuam & divini parentis tui præstantiam æquis ponderibus pensare videtur. Scio istis non moveri te: puto tamen vestra quoque heroum pectora gaudio aliquo tentari, quoties labores vestros paucis cognitos prodesse mortalibus, & omnem sequiorum ingeniorum invidiam superare intelligitis. propterea optavi de eo scriptore judicium tuum cognoscere. De N. N. homine, uti vocas, abreptitio, nihil ante lectionem hujus tuæ epistolæ dediceram. Auxit ea res cupiditatem, qua totus pridem flagro videndi tui operis Eusebiani. Atque utinam superi faxint ut brevi fiam voti hujus compos. utar vero, utar consilio tuo, quod super instituto a me opere dedisti; neque committam si viam & vires ὁ ἐπὶ πᾶσι fuerit largitus, ut dignitatem literarum polluisse queam judicari, quod quidem eo diligentius conandum mihi censeo, quia existimationis meæ vadem prædemque apud bonos te, virorum optime, illustrissime, habeo. Tu enim profecto es, qui amicis meis persuasisti nostras esse aliquid lucubratiunculas. Equidem in hac versione atque interpretatione magni scriptoris quotidie experior, (cur dissimulem?) quam habeam adhuc magistro opus. quod si isthic essem, Deus bone, quid non possem? quid tam altum, quo tuis sublevatus alis non facile pertingerem? tum vere liceret Polybium μακαρίζειν, quod in nostras manus incidisset. Sed non capit tantum bonum fortunæ nostræ tenuitas. Itaque quod unum restat, in fide & diligentia & subsidio literarum tuarum [quas eliciemus crebras, ubi te arduo labore defunctum senserimus,] spem omnem ponimus. Vna res est nostris conatibus perincommoda: quod gravissimas causas habemus, cur ad operis finē cujus in primordio vix stamus, πάσῃ σπουδῇ καὶ μηχανῇ contendamus.

verum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

verum de his alias Deo volente plura. juvat enim in sinum tuum meas querelas expectorare. Heri venit Lutetiam illustris femina Domina de la Tremoville. illa sola efficiet ut ad tuum pervenias, aut. Sed ominari secius quicquam nolo. cum præsertim in potestate magni Thuani sit totum negotium. nam ejus consiliis plurimũ regitur nobilissima heroina. cujus autoritate facile compelli poterunt tui Cercopes, ut tibi satis faciant. non peccaveris neque operam luseris, si ad Thuanum ea de re scripseris. Epistolam tuam de Gallia vidimus: quæ si esset emendata, pluris a Thuano aliisque fit, quam ingentes aliorum molitiones. Vale, & me consueta benevolentia dignare. Lutet. Par. XIV. Kalend. Febr. CIƆ IƆ CVI. Est in aula vir nobilitatis præcipuæ M. de la Bourdaiziere, quicum mihi familiaritas & amicitia non vulgaris intercedit. est enim earum literarum amantissimus & intelligentissimus, quas pauci, non dicam e proceribus ejus amplitudinis: sed ex iis qui literarum notitia sunt celebres, norunt, nedum tenent. Cum eo multus mihi de tua præstantia sermo: nuper vero cum mihi κειμήλια sua ἀξιάγαστα ostenderet, jaspidem unum inter cæteras antiqui operis gemmas spectandum exhibuit, itemque achatam unum: quorum lapillorum alterum ait tibi quondam fuisse visum, & prodiisse a te doctissimum scriptum ad illustrationem ejus gemmæ; *Falaiseau*, opinor, fuit medicus Turonensis cui illa scripseras. Is igitur vir nobilissimus te plurima salute impertit: oratque ut si forte in adversariis tuis vestigium aliquod superest ejus scriptionis, velis eam secum communicare: & hoc beneficio ipsum demereri. idem nos quoque a te contendimus, quod tuo commodo fiat.

EPISTOLA CCCCXXXII.

EIDEM

DEderam viro nobili qui isthuc iturus me convenit, quę est ejus humanitas, fasciculum tibi perferendum: cum postea Scotus quidam vir eruditissimus ostendit mihi epistolam Arabice scriptam ad Antonium Lusitaniæ quondam regem. hanc percurrenti mihi non omnia quidem negotium facessebant, sed certe plurima:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

adeo ut de ſententia epiſtolæ mihi non conſtaret. ac niſi fallor,
multa non vulgarem Arabiſmi dialectum præferunt: quæ longe
diſcedunt ab Arabiſmo librorum editorum. puto & multa ſcripta
perperam, non in apographo tantum quod videbis: ſed in ipſo au-
tographo, cujus mihi facta eſt videndi poteſtas. Ejus epiſtolæ
exemplum ad te miſi, ut ſi per negotia tua liceret, doceres me quid
ſibi illud velit, nam ego ne manum quidem ſatis aſſequor. Vale
illuſtrisſime heros. Lutet. Par. XIV. Kal. Febr. CIↃ IↃ C VI. Oro te
partem ſaltem aliquam digneris vertere: hæreo enim in pleriſque,
plurima penitus ignoro, & quis ille ſit Abloala. non enim ſatis
ſcio, an qui temporibus illis regnabat Miremunim Scariphius,
ita vocaretur.

EPISTOLA CCCCXXXIII.

EIDEM.

QVam crebas a me literas accipias, haud ſcio; puto tamen ſæpe
factum ſuperioribus menſibus, ut oleum mihi & opera perie-
rit. Multa enim de multis rebus ſcripſi: de quibus nihil poſſum co-
gnoſcere ex noviſſimis tuarum, ecquid reddita tibi illa fuerint an
non. in his fuit diploma ſive epiſtola quædam Arabica a Rege Mar-
roci, opinor, ad Antonium Regem Luſitaniæ ſcripta, de qua dubi-
tationes meas tibi aperui. fuere in his & notæ e vetuſtisſimo codi-
ce Marcellini comitis, quas a Frontone acceperam tibi mittendas.
miſi præterea & epiſtolas amicorum, ut Vertuniani, Nautonerii,
& aliorum. Nunc libellum tibi mitto viri optimi, qui in chro-
nologicis te magiſtro aliquid ſibi videtur ſupra vulgus didiciſſe.
quod cujuſmodi ſit, ipſe judicabis. Euſebium tuum ex iis literis,
quas ante menſem acceperam, certa ſpe jam pene devoraveram.
nunc quia in iis quæ ante quatuor dies mihi abs te fuerunt traditæ
ab eruditisſimo adoleſcente Foreſtio, nulla illius fuit mentio, quid
ſperem neſcio, ſcio quid metuam. Valde enim ἀγωνιῶ ne ſpes no-
ſtræ in multos menſes ſint rejectæ. Quicquid hujus ſit, Deū ſuppli-
citer oro, te ſervet, deſtinam & columen literarum unicum. Vale.
Scripſi raptim Lutet. Par. Non. Febr. CIↃ IↃ C VI. Clarisſimo Hein-
ſio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſio amiciſsimã ſalutem mitto. Scripſi ad illũ ante dies perpaucos.

EPISTOLA CCCCXXXIV.

EIDEM.

MItto tibi quas accepi a Vertuniano tui, illuſtriſſime vir, ſtudioſiſſimo. Adjeci libellum hominis optimi & probiſſimi: quem ſpero tibi non ingratum futurum. is unus eſt ex eorum numero qui te γνησίως colunt. Ut res heic ſunt, mirum eſt poſſe quenquam reperiri, qui ſuper talibus liberam vocem mittere auſit. Ruimus enim, ruimus in ſervitium infame infamis illius ſcorti, quod τὴν ἑπτάλοφον inſidet. cujus monarchiam in temporalibus, ut loquuntur, novis ſubinde ſcriptis ex illa urbe aut locis vicinis prodeuntibus videmus confirmari, ut jam quid adjici poſſit non intelligam. eo ſpectant illi tot annalium tomi, eo quicquid hodie fere editur. denique hic eſt hodie ὅρος εὐσεβείας. Sed hæc mitto ἀχνύμενός περ. Quanta cum fame tuum librum exſpectem non dicam: & profecto quicquid dixero cupiditate mea inferius erit. De tuo negotio ſcripſi nuper. res in periculo quidem verſatur, ſed ſpe tamen non caret. Si Tremollia vellet negotium ſuſcipere, ſola poteſt illud conficere. qua de re plura nuper ſcribere ad te memini. neque ſententiam muto. Vale illuſtriſſime heros, & niſi grave eſt, ſalutem clariſſimo Heinſio. Lutet. Par. III. Eid. Mart. CIƆ IƆC VI. Narro tibi, quotidie monſtra in literis naſcuntur, quorum nullum ſæculum æque ferax ut hoc noſtrum. His diebus liber Gallicus prodiit jocularis inſaniæ, ſatis amplus. conatur autor omnes linguas revocare ad Hebraicam originem. ipſe eam linguarum notitiam habet, quam potuit haurire e ſuis Lexicis, Calepinis, Dictonariis, quæ omnia ad unguem tenet. mirum hominis inceptum, qui a ביע deducat ovum, & cætera ad hunc modum. ferrem ægrum animi, niſi viderem ſtudium diſſentiendi a te, quanquam id quidem modeſte. Porro hujus monſtri pater, vir eſt probus, pius, ὀρθόδοξος. quo mihi res moleſtior eſt.

EPISTOLA CCCCXXXV.

GEORGIO MICHAELI LINGELSHEIMIO.

PVdebat me nuper, nobilisſime Lingelshemi, cum leviculum & pene

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

pene nugatorium scriptum tibi mitterem. Cogitabam enim qui & qua gravitate vir esses, neque putabam posse fieri, ut ad Satyrorum spectaculum sine aliqua indignatione descenderes. Magis puduit me, cum tuas legerem, quibus pro levidensi munusculo non secus mihi gratias agis, quam si palmarium aliquid præstitissem, & opus edidissem dignum in Minervæ arce poni. Obsecro te, vir nobilissime, quæ hæc tua comitas est? Ego spem omnem meam in tua ἀνεξικακίᾳ ponebam, quæ facile veniam indulgeret temporis fortasse non optime positi: tu nos iis laudibus ornas, quas nulla ingenii contentione sum unquam meriturus. Quid faceres, si ejusmodi esset argumentum, quod pro se placere tibi posset? Cujusmodi fortasse erit opus, quod præ manibus nunc habemus. Polybium dico: in cujus editione adornanda pridem sumus. Versio magna ex parte paucis mensibus jam profligata est. Cætera brevi expedientur σύν γε τῷ Θεῷ. Supersunt notæ, ad quas dudum nos comparamus. Scriptorem enim magnum magno studio illustrare aggressi sumus: modo vitam & otium Dei benignitas sit concessura. Nam quæ nos pericula circumstent, vides. & profecto id agitur a nonnullis, ut clementissimi Regis beneficio uti diutius non possimus. Quod si aliquid ingruat, & pateat via, statui in Germaniam vestram me recipere: saltem ut Polybii editionem ibi curem, tantisper dum Deus Optimus Maximus certam aliquam mihi & meis sedem ostendit. Vale amicissime vir, & pusillum quendam libellum cis dies paucos a me expecta, quem vel propter genus argumenti non dubito fore tibi acceptum. Lutetiæ Parisiorum III. Kal. Aprilis. CIↃ IↃ CVI

EPISTOLA CCCCXXXVI.

SCIPIONI GENTILI.

ET literæ tuæ gratissimæ mihi fuerunt, ut semper, clarissime Scipio, & illæ quoque jucundissimæ quas a Conrado Ottone, viro eruditissimo, mihi misisti. Spero fore utilem Ecclesiæ Dei & reipublicæ literariæ hominis tam docti conversionem ad Christianismum. Atque utinam ita viveremus nos veteres Christiani, ut pro-

probitas nostra miseram gentem ad expetendam veritatis notitiã alliceret. Huic certe viro optimo [e scriptis videor cognoscere] opto læta omnia, ut quæ orsus est ad illustrationem earum literarum, ad umbilicum brevi possit perducere. Scripsi ad illum sane quam παχυμερῶς, non ostentandæ eruditioni, sed benevolentiæ declarandæ. Eas literas tibi mitto, teque oro ut de meo erga ipsum animo prolixe omnia pollicearis, quæ ab homine tanto intervallo terrarum separato potest exspectare. Amplissimus Thuanus te peramanter salutat. Is amari se & æstimari abs te persuasissimum habet. quare illos sermones, de quibus ad me scripsisti, (scripserunt & alii) quæso omittamus. Satis enim compertum habemus, & illius, viri alioquin magni, genium atque ingenium quicum sunt habiti. Omnino veritati satis æquus esse non potest, qui istos illi⁹ hostes manifestos tanti faciũt. Ἀλλὰ περὶ τούτων εὔστομά μοι κείσθω. Vale vir clarissime, & me ama. Lutet. Paris. IV. Kal. April. CIↃ IↃ C VI.

EPISTOLA CCCCXXXVII.

DAVIDI HOESCHELIO.

INfrequentiam mearum excusarem, nisi confiderem notas esse tibi occupationes, inter quas vitam heic traho. Possum hoc tibi vere & sancte jurare, pestem hanc esse meorum studiorum, quibus nescio profueritne plus ob copiam ἄφατον librorum, an nocuerit ob jacturam ἄφυκτον temporis, mea in hanc urbem migratio. nisi quod illud melius esse credimus, quod Deo τῷ τὸν ἡμέτερον βίον οἰκονομοῦντι placuit. Scripsi antea de acceptis Procopii chartis usque ad paginam LX. Cœpi cum altero ms. eas conferre, nec plane operæ pœnituit. pergam igitur σὺν τῷ θεῷ, & quæ invenero, ad te mittam. Tu velim significes quo tempore absolutam eam editionem fore putes: ne serum sit meum auxilium. Nos in Polybio vertendo pergimus. Qua molestia pridem defuncti essemus, si Mompelii aut Genevæ viveremus. Nunc vix dimidia pars operis confecta, & supersunt Notæ, labor ingens, si Deo placuerit otium præstare. non enim auscultabimus viro docto, qui nuper in editione magni scriptoris id egit, ut leviter & ἐπιπολαίως tractandos esse magnos au-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ctores hominibus persuaderet. Damus hoc ejus ætati & meritis, ut hoc ipsi per nos liceat. At consilio illius in adornanda editione nostra non utemur. Quanquam, mi Hœscheli, nolim te fugiat, aliam esse potiorem curam, quæ mihi cor urat, cum ea videantur imminere tempora, de quibus ne cogitare quidem sine horrore possumus. Verum hæc τῷ ἐπὶ πᾶσι μελήσει, quem oro, ut tuam senectutem omnibus rebus fortunet. Vale. Lutetiæ Parisiorum. III. Kal. Apr. CIↃ IↃ C VI. Doctissimum virum Eliam Putschium, cujus ingenium & eruditionem maximi, pro eo ac debeo, facio, velim salutes meis verbis quam amantissime. Scripsissem ad illum, si mihi constitisset, ubi locorum nunc degat.

EPISTOLA CCCCXXXIIX.

CUNRADO RITTERSHUSIO.

NOn putabam fore mihi vel tantillum otii ut te compellarem, vir clarissime. jamque egeram cum communi amico, doctissimo Gentili, ut patrocinium meum apud te susciperet. Sed ἐξενίκησε τὸ σφοδρὸν τοῦ προθύμου, effecitque ut quamvis occupatissimus, hæc pauca raptim ad te exararem, cum præsertim a superioribus nundinis neque scripserim ad te, neq; tuarum quicquam acceperim. Cupio ex te de tuis rebus & præclaris inceptis cognoscere: non enim dubito aliquid moliri te ad publicam literarum utilitatem adjuvandam. quod cum feceris hactenus magno cum fructu & publica utilitate, Deum oro, ut etiam porro εἰς πολλὰς πολλῶν ἐτῶν περιόδους facias idem. & magis magisque in dies de posteris merearis. Isidorum nemo adhuc in hac urbe vidit. Eum librum ego & Thuanus ὁ ὑπέρμεγας quanta cum cupiditate exspectemus, ne ipse quidem nescis, nisi nos ignoras. Vale. Scripsi raptim, Lutetiæ Paris. pridie Kal. Apr. CIↃ IↃ C VI.

EPISTOLA CCCCXXXIX.

JOSEPHO SCALIGERO.

EX iis quas XV. Kal. Mart. ad me dedisti, cognovi redditas fuisse tandem tibi ἀθρόως multas epistolas meas quas pridem putaram periisse. Grata mihi fuere cum primis quæ de Arabico diplomate scri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſcribis. nam & ipſe ἐκ τοῦ εἰκότος στοχαζόμενος, non ex certa ſcientia, pene eadem reſponderam. Si quid poſtea aliud inveneris, & id ſignificare fueris dignatus, futurum id quoque longe gratiſſimum: nam etſi cura & ſollicitudo περὶ τοῦ μέλλοντος, ut ſtudiorum obliviſceremur prope jam effecit: cupiditatem diſcendi tamen non penitus in animo noſtro exſtinxit. Quis jam ſit heic rerum noſtrarum ſtatus, neque tu neſcis & ego malo ex aliorum te cognoſcere quam ex meis literis. in poſterum vero quæ bonos maneant, ſcit unus Deus, cui & nos curę fore confidimus. Epigrammata quæ miſiſti, dudum me accepiſſe, opinor, te non latet. amicis illa oſtendimus τοῖς τοῦ χρυσοῦ γένους λειψάνοις: qui tanti illa fecerunt, quanti omnia tua. Sed dolemus omnes ſeculi infelicitatem, quo illud maxime placet multis quod maxime falſum. hinc illa profanæ gentis fiducia, fabulam de Burdonio iterum ventilandi. nam eadem re librum abominabilem edi in Germania, & Bongarſius noſter literis ſuis nuper querebatur. Te vero, δῖε γέρον, ſi hæc moverent, equidem mirarer. Quid? potuiſti in hoc faſtigo virtutum & eruditionis conſtitutus, aliud tibi de ſceleſtiſſimis hominibus polliceri? qui bellum atrox cum Deo palam gerunt: qui reges ἀνεπαισχύντως καὶ ἀναιδῶς in ordinem cogunt, & quoties lubet occidunt. ii tibi parcent? mihi crede, in eorum poteſtate ſi eſſes, dentes eorum σαρκοφάγους non effugeres. nunc quia Dei benignitas in tuto te collocavit, omnia exſpectare ab illis debes, quæ ab hoſtibus veritatis crudeliſſimis poſſunt proficiſci. Oro te, ſapientiſſime Scaliger, moveri his contumeliis noli, non deerunt qui tua & ſemonis illius tui parentis cauſſa in arenam cum id genus monſtris velint deſcendere. tuæ heic nullæ ſunt partes: niſi ut quod feciſti hactenus, pergas conſtanter de hominum genere bene mereri. quod ut perdiu facias Deum Opt. Max. ſupplex veneror. Miratus ſum te in dubium vocare, quod legiſti in literis hinc miſſis de colloquio Goſſypieponymi cum τῷ δεῖνι. credideram te pro veris habiturum, quæ ego tibi confirmaſſem eſſe certa. Scripſi autem dudum ad te, his oculis vidiſſe me hominis αὐτόγραφον, quo nihil verius, nihil cer-

tius. Habebam multa de quibus te consulerem, sed pudor vetabat: cum non ignorem, quantam occupationum molem sustineas, proxime σὺν Θεῷ de nummis Arabicis, quos vidi cum variis figuris, tecum agam. Vale Lutet. Par. Kal. April. CIϽ IϽC VI. Erat animus ad doctissimum Heinsium literas dare: sed id nunc minime potui, peto a te, ut, nisi grave est, hoc loco fas mihi sit salutem ei adscribere.

EPISTOLA CCCCXL.

EIDEM

SI vales, bene est: ego valeo Dei beneficio: quem assidue veneror ut te præstet valentem & annos Nestoreos tibi largiatur. Vidimus nuper carmen eximium, & vere χρυσοῦν ἔπος, quo memoriæ magni senis parentasti. non dicam tibi quid mihi de illo videatur: sed præstantissimus Thuanus ἀξιόχρεως τῆς ποιητικῆς judex, qui primus tuum mihi carmen ostendit, vix apud se erat cum illud legeret, ac pene totum memoriæ mandaret. Beatum te, cujus remissiones animi καὶ ἥστινος οὖν σπουδῆς τῶν ἄλλων ὑπερέχουσι. Vale illustrissime Domine. plura enim nunc non possum. Scripsi raptim Lutet. Par. a. d. VIII. Kalend. Maj. CIϽ IϽC VI.

EPISTOLA CCCCXLI.

CVNRADO RITTERSHVSIO.

SCripsi nuper ad te, vir clarissime, via Francofordiensi, priusquam tuas acciperem exeunte Februario datas. quæ cum paullo post mihi fuerint redditæ, lætatus sum occasionem tam bonam mihi se obtulisse literas isthuc mittendi. quas equidem uberiores darem, multumque de communibus studiis tecum garrirem, nisi otium deesset. eram enim cum ista exarabam occupatissimus. Quare Μάλχου πρεσβεία da mihi hanc veniam, ut diem diffindere liceat. Scribam enim brevi θεοῦ γε διδόντος, & quidem οὐκ ἄνευ τόκου, ut puto. De Diogenis Codice & opera tua, beasti me hoc nuntio. Amabo quæ inveneris benignus imperti. amo enim illum scriptorē, vel eo nomine, quia per eum mihi aditus primus ad doctorum amicitiam fuit. Sed multo magis quod meminisse illius non possum, quin paren-

parentis mei, viri cui ſimilem me liberoſque meos eſſe opto, [ea fuit illius virtus, ſapientia & eruditio,] jucundisſima recordatio animum ſubeat. Quod ſi otium aliquando Deus fuerit largitus, poſſe videor editionem concinnare non pœnitendam. Sed hæc alias. Nunc ſcito, quæſiiſſe me diligenter de eo Germano ad quem literas dederas, quem quia brevi iſthuc intellexi rediturum, mitto tibi quas ſcripſeras literas. Sic enim juſſiſti & ita eſt æquum. Vale optime doctisſime vir. Scripſi raptim Lut. Pariſ. prid. Eid. Apr. CIↃ IↃCVI. Exſpectamus ego & ὁ θαυμάσιος Thuanus Epigrammata in ſceleſtisſimum librum iſthic ſcripta, quorum in tuis meminiſti. Qui librum non oderunt, auctorem non habent pro ſacro & inteſtabili, bonorum odio dignos puto. Paratur nunc, ut audimus, Ingolſtadii liber in magnum Scaligerum, quo nihil ſol vidit ſceleſtius, hoc eſt, iis hominibus dignus quos Νὺξ ἐρεβεννὴ genuit, Ἄδης produxit in lucem. En magiſtros Romanæ pietatis: en Petri ſucceſſores. Thuani hiſtoria adhuc ſub prelis eſt, quæ ſi fuerit abſoluta, memorem agnoſces cum bono Deo. Clarisſimos viros Scipionem Gentilem & G. Remum, niſi grave, e verbis meis ſalutabis, nec non doctisſimum virum Conradum Ottonem, ad quem nuper ſcripſi. Iterum vale.

EPISTOLA CCCCXLII.

DOMINICO BAUDIO.

PRimum tibi de conſtantia, quam præſtas in amore mei, gratias pro eo ac debeo gratisſimas agam. Fateor enim me in ære tuo eſſe, neque ſemper in ſcribendi officio paria tecum poſſe facere. Ut alia tempora omittam, nuper certe cum novisſimas tuarum accepi, & quos adjunxeras libellos, debitor adhuc tuus eram, neque iis dum reſponderam, quæ ante unum alterumve menſem a te mihi fuerant redditæ. Habes confitentem reum, cui te ignoſcere candor poſtulat naturæ tuæ, & τὸ εὐγνωμονικὸν τῶν σῶν τρόπων. Accuſes per me licet ceſſationem meam, & ſupinam ſi lubet appelles negligentiam: feram æquo animo quidvis, modo ne animum tuum ulla tangat ſuſpicio amoris erga te mei imminuti. ὃ μὴ γένοιτο, οὐδ' ἔσται.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

οὐδ' ἔσται. Accepi ab eruditissimo Rutgersio orationem tuam ad studiosos Leidenses habitam. cujus lectio quantæ mihi fuerit voluptati, verbis nequeo exprimere. Proprium hoc est omnium tuorum scriptorum, ut in animis legentium θαυμαστόν τι κέντρον ἐγκαταλίπωσι, adeo tibi τῇ Πειθοῖ θύοντι familiare est καλλιερεῖν. Sed me nescio quomodo admiratione majore affecit, carmen illud tuum purissimæ Latinitatis, quo τῷ μακαρείτῃ N. parentasti. O Veneres, mi Baudi, tuas! ô elegantiam pari gravitate conditam! exspectabam carmen a Poëta; inveni severum judicium de viro longe gravissimo. Revocavit mihi in mentem ejus carminis lectio, quæ nuper super eadem re ad me scribebas. in quo miratus sum adeo immutatum tibi fuisse animum, ut quem tot literis mihi commendaras, nunc ultro gravissimis verbis accusares. Equidem mutationis hujus causam e tuis literis parum capiebam, quam videor ex illo carmine luculento plane jam intelligere. Fraudi nimirum viro docto & pio (talem fuisse omnes narrant, neque tu negas,) fuit scivisse aliquid, quod priores magistros nostros fugerit. Jam enim, uti video, res eo rediit, ut in unius doctoris verba omnibus sit jurandum, qui pii volent audire. Meum non est de tantis rebus ferre sententiam. dissimulare tamen non possum, rem videri mihi admiratione omni dignissimam; neque ullo pacto mihi rationem illam satisfacere, quam ipse non semel commemoras; lapidem vel malè positum non esse commovendum. Agnoscis enim tua verba: *Toleranda sunt adulta vitia temporum.* Enimvero ista ratio & axioma istud quam vim habeat, & quid ex eo consequatur necessario, acumen tuum fugere non potest. Verum de istis rebus plura σὺν θεῷ alias. nam quod nolo te nescire, accidit mihi dum cogente necessitate in lectione Patrum eo animo versor, ut totis ingenii viribus nostra placita propugnem, ut de nonnullis capitibus universæ Ecclesiæ antiquæ admirabilis consensus in stuporem me daret, ac figere gradum cogeret. Atque hoc nunc me studium habet: quem ipse nosti a Romana tyrannide sic aversum, ut nemo queat magis. Hæc raptim exaravi, plura, ut spero, brevi scripturus. Vale pater Latini

ser-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſermonis & omnium elegantiarũ. Lutet. Pariſ. Kal. Maij CIϽ IϽ C VI. Suetonium nuper editum in hac urbe, ſed nondum plane abſolutum (deſunt enim indices noſtrarum animadverſionum) brevi a me exſpecta.

EPISTOLA CCCCXLIII.

JOSEPHO SCALIGERO.

TRiduum vel quatriduum eſt cum ad literas dedi, vir illuſtriſſime, eo nunc ero brevior: quum præſertim vir nobiliſſimus, cui has trado, nihil certi habeat de ſua iſthuc profectione. Is eſt Peteſius Provincialis, tui obſervantiſſimus. oſtendit ille mihi tuorum majorum qui Veronæ imperitarunt monumenta, ſi quid judico ἀξιάγαστα. Vtinam poſſent illa iſthic edi, cum tuis Notis. Sperem τοῦ Πονηροῦ τοὺς προφήτας διαῤῥαγήσεσθαι ὑπὸ τοῦ φθόνου. digni profecto homines quibus rumpantur ilia. Exſpecto quid novi proferent hæ nundiæ. Sethum utique Calviſium habebimus, quem tibi adeo videmus probari. Sed illud potius opto, ut tuum opus quamprimum abſolvatur, & ut frui illo nobis liceat. γένοιτο, γένοιτο. Vale, illuſtriſſime vir. Lutet. Par. VI. Non. Maj. CIϽ IϽ C VI.

EPISTOLA CCCCXLIV.

EIDEM.

OMnibus tuis epiſtolis reſpondi præter ultimam, quæ erat de Juſti Lipſii viri clariſſimi obitu. Gaudeo te mihi ſemel aperuiſſe judicium tuũ de illo viro: nam qui a multis annis ſic judicabam, nunc cum tibi quoque idem videri intelligo, mirifice in ſententia mea confirmor. Omnino magnam literæ jacturam in eo fecerunt: majorem tamen facturæ, ſi quam verbis docuit conſtantiam, vita exhibuiſſet. Ego non dubito verum eſſe quod ais, pœnituiſſe ipſum levitatis ſuæ, quod a Batavis qui ceu numen aliquod διοπετὲς eum coluerant, unquã diſceſſiſſet. Habeo literas ipſius & quidem ἰδιογράφους, quibus teſtatur quam alieno animo eſſet a Delriis, & id genus portentis & certiſſimis veritatis hoſtibus. De Delrio nominatim ſcribit, quum ad eum ſcripſiſſem de furore illius canis in te & magnum Thuanum: contemtu uſciſcendam eſſe impoſturam

 homi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

hominis: neque enim ad posteros tam ſceleſta ſcripta eſſe perventura. & quum de paganico omnium dæmonum Amphitheatro aliquid ſcripſiſſem, ſic reſcripſit, ut ſatis palam faceret deteſtari ſe id genus ἀπονενοημένων ἀνθρώπων. Idem tamen cum ad alios ſcribebat, aut in familiaribus colloquiis cum amicis, longe alium animi ſenſum præ ſe ferebat. & volitabat non ita pridem epiſtola illius poſt viſum Elenchum tuum ſcripta, quam ſine indignatione neque tu potuiſti legere, neq; alii qui te qua par eſt reverentia colunt. Hæc pridem adduxerant me, ut miſeram ſervitutem illum ſervire non dubitarem. quo quid miſerius? quid cordato homine indignius? illud vero gravius, quod dum ſuperſtitioſum ſe ſimulabat, plane occulto Dei judicio videtur eſſe factus. Vidiſti quæ ſcripta ſunt de illius obitu? equidem obſtupui cum legerem, in ipſo agone mortis veſtem pelliceam B. Virgini dicaſſe, & ſtatim juſſiſſe afferri. Deum immortalem quæ hæc anilis ſuperſtitio! cum interea de Chriſto qui ſolus & μονώτατος eſt σωτὴρ, ne γρῦ quidem. Fateor tibi, magne Scaliger, terrent me hæc exempla eorum qui veritatem ſemel agnitam poſtea oppugnatum iverunt. quod partim ipſe fecerat, partim facturus ſine dubio erat. Equidem accepto de ejus morte nuntio, ubertim lacrimas fudi. nam & colui hominem, & ille me amavit. Amiſi magnum teſtem mearum in Polybium vigiliarum, quas non dubitabam fore ipſi gratas. ἀλλὰ τὰ μὲν προτετύχθαι ἐάσομεν ἀχνύμενοί περ. Vidi ſuperioribus diebus recentem ſcriptorem, cujus nomen ex tuis literis primum mihi innotuit, Sethum Calviſium. miratus ſum & magis magiſque miror indies, qui potuerit hactenus tantum ingenium in tenebris delitere. Sed mihi videtur homo ſimplex, οὐ τὸ δοκεῖν ἀλλὰ τὸ εἶναι σοφὸς σπουδάσας, de nominis ſplendore parum cogitaſſe. Itaque totus ſemel in lucem prodiens majore miraculo nos perculit. Sunt tamen nonnulla in ejus divino opere, de quo velim a te ipſum moneri. nam quid attinebat Natalem a Comitibus, & reliquos id genus nuperos ſcriptores, quorum pars etiamnum vivit, toties laudari? hoc nos iniquo animo ferebamus in tam erudito viro, & tam recon-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

cõditæ doctrinæ. qui si nobis esset notus, per literas cum ipso ageremus, ut in proxima editione hoc ἀβλέπτημα emendaret. Scoppii τὸ παρωνόμημα in tuum illustre nomen ex catalogo cognovimus: neque adhuc editum putamus. Non committam ut consilium tibi dem quid sit opus facto. sed si ἰχνογραφίας Veronensium mausoleorum, quas ipse vidi, accepisti, eaque monumenta publicaveris, aut fallor, aut ad restim pessimum quemque istorum ἀλιτηρίων καὶ ἐναγῶν compelles. Nos quoque primam faciem typis editam accepimus libri quem idem ille μιαρὸς in nos evomuit: qui duram profecto suscepit provinciam, ut nos Thrasones probet atque atheos. Enimvero si athei essemus, Romæ essemus, quo magnis conditionibus ante hos septem annos ἀπὸ τῶν κρατούντων fuimus invitati, demiror quibus machinis sit probaturus suspicionem ἀθεότητος in me competere. mihi facillimum erit palam facere ipsum & πολύθεον & ἄθεον esse, itaque librum illum exspecto incredibili quadam cum cupiditate. Sed longe tamen majore tuum Eusebium. quem si prius, quod opto, accepero, dubito an tanti prostituti pudoris nebulonẽ sim facturus, ut ejus caussa oculos a tuis divinis scriptis velim tollere. Quod superest peto a te, ut hunc nobilem adolescentem qui militiæ caussa isthuc proficiscitur, bonum bonis prognatum, benigno vultu digneris suscipere. Vale, illustrissime heros, & coaxantes omnes ranas sperne, ut te dignum est. Deus Opt. Max. te servet. Lutet. Par. III. Kalend. Jun. CIↃ IↃ CVI.

EPISTOLA CCCCXLV.

DANIELI HEINSIO.

PRo munere recens accepto tuorum pulcherrimorum poëmatum ago tibi gratias. eo quidem impensius, quod in tam venusto elegantiarum thesauro nomen meum τοῦ ἀμούσου extare voluisti. Non possum paria tecum facere, quem mirari queo magis quam μιμήσασθαι. animum tamen si spectaveris, facile impetrabo, ne parum gratus tibi videar. De Max. Tyrio pridem esset transactum, si fides fuisset in certis hominibus, qui operã suam mihi occupatiss.

in eam rem obtulerant. ſed expertus ſum verbis munificos, re fidei ſubleſtæ. Oravi igitur κατὰ δεύτερον πλοῦν Vaſanum noſtrum, ut tua meaque cauſſa negotium ſuſciperet: is ſi petitioni meæ morem geſſerit: ſin minus, quæ habeo jam inchoata proximo quoque tempore perficiam, & tibi mittam. Atque utinam eſſet ad manum tuta aliqua ratio curandi iſtuc exemplar ipſum. Sperarem enim tibi rem fore non ingratam, optimæ notæ codicem tractare. ſi viam aperuerit ampliſſ. legatus, idque conſilium non divulgatum fuerit, mittam librum. Vale, & me ama. Lut. Par. III. Kal. Jan. CIƆ IƆ C VI.

EPISTOLA CCCCXLVI.

BONAVENTURAE VULCANIO.

GRatiſſimæ mihi fuerunt, quas ante paucos dies a te accepi. Gaudeo amari me abs te, quantum epiſtola tua humaniſſime ſcripta teſtatur. Cyrillum vero tuum partim jam eſſe editum, partim brevi editum iri, etiam atq; etiam vehementer lætor. Utinam de tuis annis pars magna poſſet tibi adimi. vereor enim ut tantis laboribus ſenectus tua poſſit ſufficere. Sed aderit divinum auxilium. ille te ἱκανώσει καὶ ἐνδυναμώσει ad tam egregium opus. Quæ nunc edidiſti apud magnum Thuanum vidi: & in ipſo veſtigio ſtatim eruditisſimas tuas notas percurri. quę promittebas exemplaria non accepi: neque tamen minus ex animo tibi gratias ago, & habeo. erit σὺν τῷ Θεῷ cum par pari referam: niſi potius hoc erit χάλκεια χρυσείων. ſed, quæ tua eſt ἀνεξικακία καὶ χρηστότης, voluntatem potius ſpectabis quam munuſculum, quod brevi ſum miſſurus. Vale, & me ama. Lutetiæ Pariſ. III. Kal. Jan. CIƆ IƆ C VI.

EPISTOLA CCCCXLVII.

JOSEPHO SCALIGERO.

SPero tibi eſſe redditas, quas ante quinque aut ſex dies ad te ſcripſi, eas dico quas accepit a me adoleſcens nobilis, qui militiæ cauſſa iſthuc ibat. Heri venit ad me honeſtus juvenis S. Theologiæ candidatus, qui multo ante iſthinc dicebat ſe eſſe profectum. is narrabat dixiſſe te petenti, nunquid velles, triduo ante tabellarium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

eſſe profectum, per quem ad nos ſcripſiſſes. Si ita eſt, ſcito eas literas non eſſe nobis redditas. quod eo moleſtius, quia de abſoluta editione tui divini operis, nihil adhuc certi habemus. Illud vero quanta cum aviditate a nobis exſpectetur, ne tu quidem ignoras. accendit cupiditatem meam tuus ille Sethus Calviſius: cujus ingenium quotidie magis me capit: in ſumma doctrina ἀπλούστατον καὶ ἀπανουργότατον: Ille quidem omnia tibi debet, quantus eſt: ſed & tu opinor illi aliquid: quod ad tua θαυμασιώτατα ſcripta rudioribus iter ſternit. In Polybio pag. 119. non nihil moleſta mihi ſunt illa verba, ὁ δὲ χρόνος αὐτῷ τῆς ἀρχῆς μάλιστα τότε πως διήρητο. de Prætore Aetolorum eſt ſermo: quem videtur dicere confeciſſe illo tempore ſemeſtre ſpatium annui muneris. hoc quomodo ſequentibus conveniat non ſatis capio. teque oro ut locum mea cauſſa inſpicias: & tuam ſententiam perſcribas. hoc ego te vehementer oro. Deus te ſervet. Vale illuſtrisſime Domine. Lut. Par. VI. Eid. Jun. CIƆ IƆ CVI. Scripſi per illum nobilem ad clariſſimos viros Vulcanium, & Heinſium: quos una cum eximio Baudio ſalutare heic ut mihi per te liceat oro. Eo Polybii loco πλειάδος ἐπιτολὴν interpretamur de fine veris & initio æſtatis, ut ſcribit alicubi Galenus. Pro αὐτῷ ſi αὐτῶν ſcriberetur, longe diverſa eſſet ſententia.

EPISTOLA CCCCXLIIX.

EIDEM.

Libellum tibi mitto, vir maxime, per occaſionem heic recens a me editum. qui ſi judicio tuo bonorum lectione indignus non eſt, gratulabor ipſe mihi. Vt ut ſit tamen, tuam de eo ſententiam aveo cognoſcere. Conſtitueram ad clarisſimos viros Vulcanium, Heinſium & alios amicos exemplaria mittere: ſed obſtitit voluntati meæ caſus quidam, per quem factum, ut plura nunc quidem exemplaria nanciſci non potuerim. Sed brevi ſpero, & habebo & mittam. Tui operis exſpectatione quantopere ego & Thuanus ὁ κράτιστος & optimi quique viri excrucientur, nihil attinet pluribus dicere. equidem iter ad matrem cogito ab aliquot jam menſibus: & illa quæ imperare ſuo jure poteſt, rogat: ſed mihi durum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

imo ἀδιώατον videtur, ut prius hinc pedem moveam, quam tuum o-
pus videro ac devoravero. Sed moror te, Vale, Scripsi properanter,
Lut, Par. XII. Kal. Quint. CIↃ IↃ CVI.

EPISTOLA CCCCXLIX.

GEORGIO MICHAELI LINGELSHEIMIO.

VIr nobilissime, musteum libellum, & vix dum prælo excusum,
tibi ausus sum mittere amore tuo in me fretus: sed magis pie-
tate, cui hanc qualemcunque opellam impendimus. Si alio loco
essemus, & alia & majora ζὺν Θεῷ moliremur. nunc hoc saltem piæ
oblectationis causa tentavimus. Si conatus probetur tibi & piis,
qui isthic sunt, non pœnitebit operæ. sed teneo generosissimos Ba-
rones abiturientes. Vale igitur, & me ama. Scripsi raptim Lutetiæ
Parisiorum XIII. Kal, Quint, CIↃ IↃC VI.

EPISTOLA CCCCL.

JOSEPHO SCALIGERO.

DIu est cum tuas exspecto: nec tamen miror. Scio enim quam
sis impeditus: nunc utique cum ultima manus operi magno a
te imponitur. quanquam speramus acta transacta jam esse omnia,
itaque exspectatione tam optati & tam diu exspectati thesauri
πάλαι μετεωρισθέντες mirifice nunc animi cruciamur. Oro, adoro-
que Deum Opt. Max. ut qui dedit tibi tanti incepti finem videre:
det porro alia feliciter ordiri, feliciter detexere. nos in Polybio
nostro strenue pergimus per aliquot hosce dies. intermiserā enim
nuper ἑκὼν ἀέκοντι θυμῷ. Dux Urbinas misit ad me scriptum manu
codicem, notæ sane optimæ; sed qui non Polybium, verum Epi-
tomen Polybii continet, nihil in eo quod non sit editum. & quam-
vis magnam vetustatem liber præfert, non multa tamen invenio
meliora quam in aliis. Exspecto nunc codicem Bavaricum: si tan-
tum apud Marcum Velserum gratia possum, ut ejus opera impe-
trare illum queam. Interim procedit versio, & alia præsidia ne-
cessaria comparantur. Cupio enim si Deus annuerit, non per-
functorie ea cura defungi. Cæterum mitto tibi Albategnium, mo-
nitus ab Alealmo, te etiamnum eum librum desiderare. Annus est
& eo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

& eo amplius, cum traditus fuerat ut tibi perferretur, diligentissimeque commendatus: culpa eorum qui acceperant in urbe remansit. quum multo post in manus meas rediisset, putavi ἕωλον futurum ἀπόσταλμα. simul mitto tibi amplissimi Servini libellum ab eo acceptum, ut illum tibi curarem perferendum. mitto & Capelli viri optimi opus novum: quod & literas ejusdem habet adjunctas. Puto accepisse te libellum Gregorii Nysseni, quem superioribus diebus misi. Vale, illustrissime vir. Scripsi raptim prid. Non. Quint. CIϽ IϽC VI. Clarissimos viros, Vulcanium, Baudium, Heinsium, nisi grave est, salute impertiri hic mihi licebit. Scripsi nuper ad amicissimum Heinsium, cogitare me illi utendum dare codicem, de quo non semel ad me scripsit. quoniam τῶν ἀδυνάτων ἦν fuit hactenus mihi reperire, qui laborem conferendi suscipere vellet. Erit occasio tuto curandi cum novus legatus proficiscetur, si modo serum non est futurum, de quo certior velim fieri. cupio certe illius caussa omnia.

EPISTOLA CCCCLI.

EIDEM.

VIr illustrissime, scio adversis ventis imputare me debere, quod tot jam menses nihil literarum abs te habeo; nihilo tamen minus hoc incommodum, & grave damnum fero iniquo animo. cupio enim de tua valetudine ex te cognoscere. neque possum vel mediocrem cessationem tuam, aut quamcunque tandem remotam sine magno cruciatu animi experiri. profecto enim in spiritu tuo spiritus meus vertitur. ItaqueDeum assidue veneror precibus, ut te quam diutissime servet incolumem. Narro tibi quod miraberis: tuum illud malum, pessimum, nomen repente factum est optimum. Ecce habeo ipse in manibus quod tibi debetur. quam summam quum hoc ipso pene momento temporis domum ipse attulerim, certum est non prius conquiescere, quam invenero cui tuto illam credam, & isthuc deferendam tradam. Si nullam aliam invenio expeditiorem viam, Temporario tradam, ut ab amplissimo Legato eandem recipias. Vale, & diutissime vive lætus, per quem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

quem omnes boni & bonarum artium amantes lætantur. Scripsi raptim III. Kal. Sext. CIↃ IↃC VI. Alias narrabo tibi qui pervenerisad tuum: nam scelestus ille tuus debitor de malitia nihil remisit: sed ὁ ὑπέρμεγας Thuanus, ὁ καὶ χρήστης καὶ κτήστης σὸς, rem confecit. Viros clarissimos Vulcanium, Heinsium, Baudium, nisi grave est, verbis meis salutes velim. Scripsi nuper ad Vulcanium & Heinsium, nec semel. postea libellos Cyrilli a Vulcanio missos accepi, pro quibus gratias acturus sum, ubi primum erit facultas mittendi ἀντιδώρου quod promisi. dedi quæ misit exemplaria Thuano, Labbæo & aliis amicis.

EPISTOLA CCCCLII.

EIDEM.

VIr illustrissime, alteras jam ad te scripsi hodie. & harum & illarum idem argumentum: ut scias pessimum illud nomen tuũ derepente optimum esse factum. est in manibus meis quod plane periisse videbatur æs alienum tuum. perfecit enim negotium lentum magnus Thuanus. quanquam ille sileri apud te officium suũ percupit. neque ego plura ad te super eo prius scribam quam pecuniam ipse acceperis. Deus te servet, virorum maxime. Lut. Par. III. Kal. Sext. CIↃ IↃC VI. raptim scripsi. Oravi binis literis amplissimum Buzenvallium, ut eam pecuniam tibi numeraret.

EPISTOLA CCCCLIII.

EIDEM

NOn deerat quod ad te scriberem, cum hæc pauca raptim exarabam: tempus & otium deerat. Accepi post diuturnam exspectationem, quas ante duos ipsos menses ad me scripseras. Ego ab eo tempore tot ad te dedi literas, ut me earum numerus fugiat: nihil enim adeo libenter facio & ab humanitate tua veniam ἀχαρ-είας meæ mihi spondeo. De illo scelestissimo apostatarum, placet consilium tuum, eo quidem magis, quod libertas heic mihi non datur accipiendi hominis, prout furor hic tantus meretur. Quod ait provocatum injuria abs me, solens mentitur ὁ τρισκατάρατος: fate-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

fateor necessario mentionem illius me in quadam epistola fecisse: sed honestiorem quam debuerim. hoc unum peccavi. Accepi Roma ab amico medico, vix mihi de nomine satis noto, literas superioribus diebus. is faciebat me certiorem de amentia hominis: qui in urbe aversa ab omni bono & vero sua in te & me scripta jactat incredibili insolentia. Hic medicus cum de eo aliquid cognovisset, tanti odii causam propius cognoscere operæ pretium duxit. hominem igitur adiit, & in eum sermonem induxit, quod fuit facillimum: te enim & me passim in ore habet. vix aliqua nostri erat injecta mentio, cum homo impurissimæ linguæ invehi in *Grammaticos asinarios* ea truculentia vultus cœpit, ut furere θεοβλαβὴς videretur. Scribit medicus ille, palam hanc causam prætexere τὸν ἀλιτήειον, quod jussus incumbere conversioni suorum Germanorum, animadverterit huic suo conatui multum obesse opinionem, quam multi habeant de tua divina in literis præstantia. & hactenus quidem puto verum dicere. quod vero eidem albo nomen meum inscribit, σαφὴς hæc quidem μανία est. quid enim nos sumus? Addit medicus, postquam omnia esset scrutatus, hoc comperisse: gloriolam inanem captari a nebulone impudentissimo. de cujus furore ea narrat, quæ si in malam manum incidissent, inquisitorum manus autor epistolæ nunquam evitasset. quamquam audio in comitatu legati Gallici eum versari. ipse cogitare se scribit in Græciam, & Asiam. Ego tacere constitui aut si expugnatur patientia mea, (quod & Romam scripsi) alium deligam antagonistam majoris dignationis quicum me exerceam. & scis opinor quem intelligam: de quo olim Douza filius elegantissime & verissime, scribendis historiis id videri egisse, *Populo ut placerent, quas faceret fabulas*. Hic baro si mihi stomachum moverit, faxo ut intelligat non profecisse multum se subornando in me hoc apostata. Sed hæc pluribus brevi, si Deus volet. Vale meum decus. III. Non. Sext. CIↃ IↃ CVI. Heinsio non possum scribere, librum mitto quem petit, neque de ejus fide dubitavi. scribam & clarissimis Vulcanio, & Baudio cis dies paucos.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA CCCCLIV.

DAVIDI HOESCHELIO.

VIr clarissime, scripsi ad te ante aliquot menses, brevi missurum me notas in Procopiũ περὶ κτισμάτων uberrimas, e ms. codice, & τὰς διαφόρους γραφὰς alterius regii codicis. ne promissis hactenus starem, varia impediverunt. Nam & notæ illæ sero nec multos ante dies mihi sunt traditæ: & instituta collatio nondum est perfecta. habeo enim neminem, qui in ea opera me adjuvet. Constitueram ad Bongarsium notas illas εἰς τὰ περὶ κτισμάτων mittere, ut tuto ad te deferendas curaret, sed ille maturius opinione mea e Germania vestra est reversus. itaque cogor exspectare solenne tempus nundinarum Francofordiensium. Si possum, adjiciam & alia, sed egregiæ voluntati meæ morbus reluctatur. in tertianam enim nuper incidimus: quæ neque acerrima est, Dei beneficio, neque rursus ita lenis, ut statim remissura videatur. ὅ δὲ Θεοῦ ἐν γούνασι κεῖται. Libellum a me accipies proximis nundinis: quem non dubito, fore tibi acceptum. Vtinam de Velsero idem mihi possem polliceri. sed nos Deo & conscientiæ nostræ gratificari studemus, οὐχ υἱοῖς ἀνθρώπων. Tu de illius judicio facias me certiorem velim. nam & illi unum exemplar sum missurus ξύνγε τῷ θεῷ, qui te servet. Vale & me ama. Lutetiæ Parisiorum. XIV. Kalend. Sept. CIϽ IϽ C VI.

EPISTOLA CCCCLV.

JOANNI CASELIO.

QVas ad me Nonis Maji dedisti, optime virorum, probe curatas scito; etsi paullo, quam oportuit, serius. Nam Fridericus Guntherus juvenis eruditissimus uno aut altero die prius urbe erat profectus. Itaque mittendæ, quæ illi erant inscriptæ, Andes fuerunt; quod summo studio fecimus, partim quia illum non mediocriter amamus; partim quia nihil mihi gratius, quam tibi gratificari, viro omnium bonorum & eruditorum non amore solum, sed & observantia digno. Atque utinam, mi Caseli, majus aliquid tua caussa possem, scires, quanti faciam amari me abs te, & studia mea probari. Itaque fremant, & ilia rumpantur οἱ παπομανοῦντες, Thra-

Thrasones & Athei, ut ille Dæmoniacus Scorpius me nominat stulte & falso. Nam si Thraso essem, aliter scripta mea loquerentur: si Atheus, plane Romæ essem, quo non semel invitatum me fuisse amici norunt, & habeo testes Baronii Epistolas. Sed mihi a puero fuit persuasum, eam sedem esse τοῦ μυστηρίου τῆς ἀδικίας. itaque bonis, & suæ salutis amantibus nihil posse aut debere esse commune cum illa ἑπταλόφῳ λοχιδῶν matre. sed de homine ἐναγεῖ nimium multa. Ego semel apud me constitui, convitiis ejus canis nihil moveri: neque illucescat illa dies, quæ me in arenam videat descendere cum tam infami gladiatore. Nos aliter educati sumus, Dei beneficio, in aliam spem literas docti ob optimo & sapientissimo parente. Quod si pergat homo amens in furore, & tandem mihi stomachum moveat: non ipsum quidem [τοῦτο μὴ γένοιτο,] sed alium majoris dignationis ex eadem urbe deligam mihi antagonistam, quicum componar. Et jam profecto pruriunt manus: ea cupiditas animum insedit tot mendacia arguendi, quibus veritas in ea urbe obruitur. ἀλλὰ ταῦτα ἐν Θεοῦ γούνασι κεῖται. Ad te redeo, optime doctissime Caseli, qui ut rebus omnibus floreas, valeas, annosque impleas Nestoris, Deum supplex adoro. Vale, & pignus nostri amoris habe libellum nuper a nobis editum, in eo genere literarum, quæ nobis solæ sunt in deliciis. Leges si vacat, & corrige, δύνασαι γάρ, & ut facias, oro: mihique ut tuum judicium impertias. πάλιν, αὖ καὶ πάλιν, μᾶλλον δὲ μυριομυριάκις ἔρρωσο. Lutetiæ Parisiorum a. d. IX. Kal. Sept. CIↃ IↃ C VI.

EPISTOLA CCCCLVI.

JOSEPHO SCALIGERO.

VIr illustrissime, quartus mensis est cum nullas prorsus a te literas accipio; unica epistola excepta quam ante menses fere tres scriptam adolescenti cuidam juris studioso tradideras. minus mirarer silentium tuum, gnarus tuarum occupationum, nisi eo spatio temporis binas a nobilissimo Buzenvallio accepissem. Optassem scire an omnes meas acceperis. plurimas enim scripsi. Varios etiam libellos misi, ab amicis acceptos, ut eos ad te curarem. in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

his unus fuit meus, hortatu amicorum & ſcriptus & editus, Epiſto-
la nempe Gregorii Nyſſeni cum notis noſtris. miſi & Leſchaſſerii
nonnulla, itemque alia, quæ omnia an acceperis, verbo ſignificari
abs te velim, niſi grave tibi eſt. Cum nuper poſtremæ epiſtolæ
tuæ reſponderem, oblitus ſum de Jeſuita illo, cujus benevolen-
tiam erga te prædicare aliquando memini. hunc adverſus te ſcri-
bere, ajebas. Conjeci ſtatim quid eſſet: nam quia breve Chroni-
con ab eo paretur, perſuaſum eſt nonnullis, adverſum te eam ma-
chinam comparari. Et profecto cum familiæ illius ingeniū cogi-
to, vix aliter poſſe fieri exiſtimo. nam ut plurimum hic te coleret
& ex animo veneraretur, liberum tamen ei non eſſet ex animi ſen-
tentia τὰ κέαται ἐν φρενῶν μυχῷ publicare. de hoc igitur nihil habeo
affirmare. niſi hoc unum: palam ipſum admiratorem tuorum ſcri-
ptorum ſe profiteri: præterea de Chronico conſilium mutaſſe otii
& librorum inopia. ita enim nuper mihi affirmabat, quæ an vera
ſint, tempus palam faciet. Cæterum mœſtiſſimus hæc tibi ſcri-
bo, ſub diſceſſum in proximum pagum Bretoneriam nomine. eo
enim fugat nos ingraveſcens in dies peſtilentia: quæ domum me-
am pene undique cingit. moleſtum eſt muſeum deſerere, & ſimul
ſuſceptum opus intermittere. moleſtiſſimū prius ex urbe proficiſ-
ci; quam de tuo ſtatu ex tuis literis aliquid cognoverim, aut tuum
Euſebium acceperim. omitto alias doloris cauſſas. Deum oro
venerorque, ut te noſque ſervet. Vale & me ſemper ama. Scripſi
Lutet. ſub diſceſſum meum VII. Kal. Sept. CIↃ IↃC VI. Juvenem
qui mihi a te fuit commendatus rus mecum abduco, ut in Mathe-
maticis diſciplinis filium meum inſtituat. Iterum te oro, ſcribas
ad me de tuo ſtatu, & quid jam moliaris. Sed tuas quæſo te nemini
credideris niſi Buzenvallio. alioquin ſatius eſt te non ſcribere.
prius enim quam iſtas accipias, quintus agetur menſis, ex quo u-
nas duntaxat a te accepi. Vale.

EPISTOLA CCCCLVII.

DAVIDI HOESCHELIO.

SCripſi his diebus notulas neſcio quas ad Suetonium recens mi-
nore

nore forma editum. Ejus ſimul & illarum unum exemplum tibi, Velſero alterum mitto. non dubito te pro ſummo tuo in me amore muneris levitatem æqui bonique conſulturum: graviſſimus & minus familiariter notus Velſerus ne faſtidiat noſtras nugas, interdum vereor: ſed aderis tu & munuſculo, quod a ſe non habet, verbis tuis pondus adjicies. In Athenæo pridem ſumus: & procedit ejus editio, verum ita lente ut plane teſtudineus hic noſter ſit gradus. Interea ſuſcepi quaſi invitus, ſed ſuſcepi tamen, Spartiani, Capitolini & omnium id genus hiſtoricorum editionem. Appello tuam, appello Velſeri fidem, ut me vel libris vel animadverſionibus veſtris adjuvetis. hoc a vobis ſic peto, ut majore contentione nihil poſſim. ſum enim parum ad id cœptum viaticatus. Expertus ſum in Apuleio & Suetonio, quanto uſui primæ editiones eſſe poſſint. eam non habeo iſtorum authorum. ſi veſtra opera mihi illa contigerit, immortali beneficio me affectum a vobis putabo. Libellos, quos mihi dono miſiſti, legi omnes: nec diffiteor paucula quædam in iis mihi obſervata vel ſuſpecta vel manifeſta mendi. Sed quia illa levia erant & operis aſcribenda, ideo notare neglexi. cum voles relegam, & monebo. Vale amiciſſime Hœſcheli. Genevæ a. d. VI. Kal. Sept. CIↃ IↃ C VI.

EPISTOLA CCCCLIIX.

CVNRADO RITTERSHVSIO.

Iſidorus tuus de quo ſæpius ſcripſeras, vir clariſſime, naufragium in terra fecit, ad nos certe non pervenit, quod culpa bibliopolæ non putamus accidiſſe neque ego, neque ὁ κράτιστος καὶ μέγιστος Thuanus. Is tibi hiſtoriæ ſuæ tomum utrumque mittit. ego puſillum libellum, quem hortatu amicorum ante aliquot menſes & ſcripſimus & publicavimus. Spero bonis non ingratam fore opellam. at οἱ παππομανοῦντες quid de noſtris in eo genere conatibus ſentiant, ciccum non interduim. Mihi propoſitum eſt ἀλήθειαν ἀσκεῖν & pro ingenii copia illuſtrare: illis veritatem obſcurare & ſexcentis figmentis aut potius μυέλοις ἐπὶ μυέλοις ex hominum memoria delere. Sed eſt in cœlis Deus, qui molitiones iſtorum baronum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

videt ridetque. Ille pro ſua bonitate infinita viros excitare velit
ſcientia literarum & amore veritatis juxta inſignes, qui adverſus
furioſos iſtos τερατολόγους ſtylum acuant. En erit unquam ille
dies, cum exorietur aliquis qui patrocinium veræ ἀρχαιολογίας ἐκ-
κλησιαστικῆς fortiter ſuſcipiat? me certe etiam vitæ piget tædetque,
cum triumphare impune adeo conflatos ex mendaciis homines
video. Atque hæc cura tam me urit, quam illius Scorpii amenti-
am facile contemno, qui me atheum & Thraſonem vocat. homo
impurus, ſi maledicere volebat, cur non aliquid fingebat, quod
ſpeciem veri haberet? nunc ea mihi tribuit, quæ omnes ſciunt eſ-
ſe a me alieniſſima. Enimvero ſi Thraſo eſſem, aliter mea ſcripta
loquerentur: ſi atheus, Romæ eſſem, quo optimis conditionibus
fuiſſe me evocatum multi norunt. Sed eſto ea per me ſedes Scor-
piorum & ſimilium Apoſtatarum, mea certe nunquam erit θεοῦ θέ-
λοντος. ſed de his plura alias. Vale. Scripſi raptim Bretoneriæ quo
nos peſtilentia ſecedere coegit. v. Kal. Septemb. CIↃ IↃ C VI.

EPISTOLA CCCCLIX.

GEORGIO MICHAELI LINGELSHEIMIO.

VIr nobiliſſime, nihil habebam, quod ad te ſcriberem: nec po-
tui tamen ſolenne hoc ſcribendi tempus ſilentio tranſmittere.
Puto accepiſſe te puſillum libellum, quem adhuc muſteum tibi
omnium primo miſi. dubitarem, eſſet ne is liber cum meis tibi red-
ditus, niſi affirmaret ὁ κράτιστος Bongarſius, eſſe illum a te acce-
ptum. Spero non fuiſſe ingratum neque tibi neq; aliis bonis hoc
velut δεῖγμα noſtrarum in eo genere lucubrationum. Equidem il-
lud certe ſperarem me aſſecuturum, ſi quæ meditati ſumus, ede-
rentur, ut qui me atheum vocat, apoſtata ille τρισκατάρατος Scor-
pius, Romanæ meretricis leno impudentiſſimus, alium eſſe me
cogeretur fateri. Enimvero ſi eſſem atheus, Romæ eſſem: quo fu-
iſſe me optimis conditionibus invitatum ne ipſe quidem ignorat.
ſed perditi pudoris & oris impuri nebulonem miſſum faciam. Po-
lybius noſter propter peſtilentiam, quæ in urbe graſſatur, ſerius
prælo ſubjicietur. ſed ſatis cito, modo ſatis bene. Eſt enim pro-

fecto dura provincia, & labor, ut quidem hæ sunt vires, plane magnus. atque utinam det Deus Optimus Maximus, ut hac cura defuncti ex animi sententia, melioribus literis & cogitationibus totos dedere nos queamus. Vale vir nobilissime, & me ama. Bretoneriæ, septimo ab urbe lapide. IV. Kal. Sept. CIƆ IƆC VI.

EPISTOLA CCCCLX.

JANO GRUTERO.

Libellum tibi mitto, clarissime Grutere, oppido brevem; sed quem tibi non ingratum fore confido. non enim dubito, quin habeas in deliciis id genus auctorum, patres dico Græcos, inter quos splendet merito suo Gregorii Nysseni nomen. ejus pulcherrimi scriptoris libellum publicavimus antea non editum. Quod utinam opera ejus omnia edere possemus, & totos nos dedere huic generi literarum! admonet enim nos ætas ingravescens, ut de meliore vita serio cogitemus. Itaque sola sunt hæc studia, quæ nos hodie capiunt: etsi ea fortunæ nostræ conditio est, ut quæ in eo genere studiorum meditati sumus multa & varia, promere in publicum non possimus. Sed non deerunt spero feliciores alii, qui perficiant quæ ipsi cogitamus. nos interim dolium versabimus nostrum, & Polybium, si faverit Deus, brevi prælo subjiciemus. Versi nuper quæ vir clarissimus * * * * * fecit. expertus sum, quod semper eram suspicatus, virum illum in Græcis plane puerum fuisse. qui si viveret, candorem meum in dissimulandis ejus peccatis amaret. sed absit a moribus meis, ut propter ejusmodi observatiunculas viri bene de literis meriti manes lædam. hoc ingenue profitebor, & ut omnes intelligant, faciam, postrema illius scripta partim non magni æstimare me, partim etiam abominari. interest enim Reipublicæ Christianæ, ut sciat juventus, in * scriptis hoc discrimen esse necessarium. Exspecto, quid e penu tuo hæ nundinæ proferant novi. Vale, vir clarissime. Bretoneriæ quo pestilentia migrare nos coegit. IV. Kal. Septemb. CIƆ IƆC VI.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA CCCCLXI.

DAVIDI HOESCHELIO.

NOtas ad τὸ περὶ κτισμάτων mitto tibi. habes eas beneficio Caroli Labbæi Juriſconſulti, viri eruditiſſimi & nobis amiciſſimi. Eram adjecturus τὰς διαφόρους γραφὰς ex altero codice ms. bibliothecæ Regiæ: ſed perficiendi opus inſtitutum facultas adhuc mihi defuit. multum enim temporis, ut ſcis, hujuſmodi librorum collatio poſtulat: accidit autem perincommode, ut eo tempore, quod ei operæ deſtinaveram, morbus me haberet. Ex quo ut ſum recreatus, rus ſecedendum fuit ob peſtilentiam, quæ multos jam e vicinis meis ἀΐδῃ προΐαψεν. Accedit, quod experientia didici, ut non inutilem futuram illam operam, ita fortaſſe parum neceſſariam. Video enim te pleraſque lectiones ejus codicis ex aliis adnotaſſe. Utiliter obſervari quædam poſſe non negaverim: cujus rei δεῖγμα tibi exhiberem, niſi caſu relictus eſſet in urbe codex Regius cum acceptis a te chartis. Bretoneriæ enim iſta, non Lutetiæ, ſcribimus. De verſione quid conſtitueris, velim ſcire. Ego & maximus Thuanus eruditiſſimum Rigaltium pene compuleramus reluctantem, ut vertendi onus in ſe ſuſciperet. Sed conſilia noſtra publica hæc lues conturbavit: quæ nos huc illuc diviſit. Itaque de hac re nihil habeo certi polliceri. Mitto tibi libellum, de quo nuper ſcripſi: qui ſi tibi viro doctiſſimo, & τὰ ἄνω φρονοῦντι non diſplicuerit, omnium τὰ χοϊκὰ φρονούντων, καὶ τῇ κτίσει δουλευόντων judicia facile contemnam. Vale & me ama, & pro incolumitate noſtra vota Deo Opt. Max. facito, ſicut nos facimus pro tua. Bretoneriæ ſeptimo ab urbe lapide. IV. Kal. Sept. CIↃ IↃCVI.

EPISTOLA CCCCLXII.

CAROLO LABBAEO.

AMiciſſime, ſuaviſſime vir, raptim hæc ſcribo, ut diligentiæ exemplo tibi præeam: in ſolitudine iſta, alioquin amoeniſſima, ſcito nihil mihi gratius fore, quam ſi crebris literis tuis de tuo & amicorum bona valetudine factus fuero certior. Omnino ſum auctor tibi, ſi latius malum graſſetur, ne animum obdures, & per-

naci-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tinaciter in urbe maneas: ſcis periti gubernatoris eſſe, velificationem mutare pro flatu ventorum. Nos heic dabimus ſedulo operam, Deo propitio, ut ruſticationis hujus opus exſtet: & Polybii verſionem heic abſolvemus, vel aliud quid moliemur, ſi minus illa opera poteſt procedere librorum inopia. De magni amici, Scaligerum dico, literis & libro, quam ſim ſollicitus, noli quære-re. Dum Lutetiæ fueris, in te ſpes mihi ſita. Vale & me ama. Vxor te ex animo ſalutat. Bretoneriæ. v. Kal. Sept. CIↃ IↃ C VI.

EPISTOLA CCCCLXIII.

GEORGIO MICHAELI LINGELSHEIMIO.

SCripſeram paucis ante diebus ad te, vir nobiliſsime; ſed diſcedentem a me amicum hunc meum, ut ſtudiorum cauſa iſthuc ſe conferret, non potui dimittere ſine meis commendatitiis. eſt enim profecto digniſsimus, quem omnes boni ament. Omitto incredibilem eruditionem pari modeſtia conditam: illud equidem pluris facio, quod puriorem religionem palam non dubitavit nuper profiteri, patris voluntate inſuper habita: qui ἀνθρώπινόν τι παθὼν optabat tacito ſenſu veram pietatem coli. Non miror frigus optimi viri, qui multos annos βαςάσας τὸν ςαυρὸν τοῦ Σωτῆρος tandem ſuccubuit infami illo anno LXXII. at zelum pietatemque filii admiror, & fauſta omnia illi precor a Deo Optimo Maximo. Is nunc ægre impetrata a patre venia adeundi Academias Germaniæ veſtræ, & propria quaſi voluntate, ſed & ſuaſu etiam meo, ex omnibus veſtram potiſsimum elegit, ad quam ſe conferret. Sponſor illi fui tuæ benevolentiæ: neque dubito fore ipſi ad tuam amplitudinem vel mea gratia aditum. ea eſt fiducia mea de tuo amore. Vale vir nobiliſsime: niſi grave eſt, an acceperis puſillum libellum, quem nuper miſi, fac me ut ſciam. Breton. IV. Non. Sept. CIↃ IↃ C VI.

EPISTOLA CCCCLXIV.

DANIELI HEINSIO.

BRevitati mearum ignoſcas oro: raptim enim ab urbe proficiſcens iſta exaro. profectionis cauſſa peſtis eſt, quæ ea potiſsimum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

regione urbis sævit, quam habeo. non tamen eram discessurus nisi amplissimæ familiæ ratio mihi fuisset habenda. Abduco mecum juvenem, qui συστατικὰ a magno Scaligero, te, & Baudio nostro attulit. Visus enim est καλὸς κἀγαθὸς νεανίας, καὶ μαθήματα οὐκ ἐν παρέργῳ ἀσκήσας. huic igitur filium meum tradidi in mathematis erudiendum tantisper, dum hæc lues grassatur. Max. Tyrium puto accepisse te, & velim literis tuis statim significes. Sed quoties ad me scribere voles, ampliss. Buzenvallio tuæ sunt tradendæ. quod quia factum non est ab illust. Scaligero, evenit ut per menses amplius quatuor literas illius desiderem. Solas enim accepi quas ille juvenis attulit, quum tamen & a D. Buzenvallio sæpius interea literas acceperim. & ipse minimum ter quater singulis mensibus scripserim. Vale amiciss. vir. Lut. Paris. VII. Eid. Sept. CIƆ IƆ CVI. Greg. Nysseni libellum nuper a nobis editum tibi mittendum dedi fratribus Drovardis Francofurdum euntibus.

EPISTOLA CCCCLXV.

DOMINICO BAVDIO.

ETsi Lutetia nuper discedens propter grassantem ibi luem dedi ad te literas, vir clarissime, tamen quia sciebam Evervvinum nostrum, quem mihi commendasti, ad te scribere, lubens pauca hæc exaravi: ut scires me ubicumque locorum tandem sim, tui memoriam jugem servare, te amare, te mirari & illud præstantissimum ingenium quo excellis. Legi his diebus incredibili cum voluptate carmen aureum, quo virum divinum & novum ejus opus Eusebianum laudasti. nihil poterat neque elegantius neque Latinius. Jam sententiarum gravitas cum perspicuitate ita certat, ut nesciam utrum potius mirer; τὴν σαφήνειαν τοῦ λόγου, quæ meo judicio præcipua virtus est, an τὸν ὄγκον τῆς διανοίας καὶ τὸ μεγαλόφωνον. taceo pietatem ἐνδιάθετον, quam totum carmen spirat. Itaque merito me rapuisti in admirationem tui: etsi jampridem gnarum τῆς σῆς δεινότητος. Nos paramus Polybium: quem authorem si dabit Deus edere, ut est animus, non erit, spero, cur operæ nos pœniteat. Sed magnum opus futurum est: mole quidem certe: utinam & re ac legi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

legitima æstimatione. sed de his alias volente Deo, qui te servet. Vale & me ama. Bretoneriæ. IV. Kal. Oct. CIↃ IↃ C VI. Peto a te ut clarissimum virum Vulcanium meis verbis salutes quam officiosissime. Scripsi nuper illi, & libellum misi, missurus etiam tibi, si fuisset ad manum exemplar, sed culpam emendabimus σὺν θεῷ brevi.

EPISTOLA CCCCLXVI.

JOSEPHO SCALIGERO.

TAndem respexit nos melior Deus, & exoptatissimum illud opus θαυμαστότατον tuum tandem accepimus. cruciaverat nos longissima illius exspectatio mirum quantum: plane ut animum desponderemus, & de fruitione tanti thesauri sæpe desperaremus. Sed erant ista majoris gaudii irritamenta, quo nunc fruimur tanto, tam cumulato, tam omnibus modis perfecto, ut vix capaces illius simus. Ergo habemus tandem Eusebium verum: imo Eusebios sexcentos pro uno: habemus verum παντοδαπῆς ἱστορίας thesaurum, vere thesaurum, & ἀμαλθείας κέρας. habemus divinum opus Isagogicos canones, clavem totius hujus doctrinæ pulcherrimæ, præstantissimæ, utilissimæ. habemus filum Thesei, quod per rerum antiquarum Labyrinthos tuto nos ducat: facem denique habemus & Pharum, cujus beneficio scopulos devitemus ad quos omnium naves adhæserunt, qui ad hanc diem credere se illi ponto sunt ausi. O beneficium in rempublicam literariam a te collatum prorsus admirabile, prorsus stupendum! imo vero ut melius dicam, penitus divinum, & a Deo profectum! Deus enim est, Deus profecto, qui igneum vigorem ingenii tui etiam in hac ætate mala, ab omnibus senectutis incommodis præstat tibi sartum tectum. Ille est ἡ ἀέναος πάσης σοφίας πηγὴ, μᾶλλον δὲ αὐτοσοφία, qui tot abstrusæ sapientiæ fontes tibi uni aperuit: qui ad illa adyta tot mysteriorum epoptam te admisit. Macte animo, magne heros, habes ingens præmium ingentis tuæ virtutis, & vitæ sanctissime, castissime, ὡς εὐσεβέστατα actæ. Nam quod res tam arduas, tam nemini dum mortalium ne tenuissima quidem suspicione notas, nosti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ipse; quodque illas tanta dexteritate, tanta felicitate, tanta elegantia cæteros doces: duplex miraculum est, & duplex superum erga te benignitas. Quis tuos annos cogitans subtilitatem argumenti, & tot supputationum laborem improbum non stupeat? quis memoriam tot rerum diversissimarum, tot autorum, tot linguarum non excedere humani ingenii fines dicat? quid dicam de elegantia scriptionis? σέβας μ' ἔχει εἰσορόωντα. καὶ ἀγευξίᾳ τὸ στόμα δέδεταί μοι ὑπὸ τοῦ θαύματος. nam præfationem in Isagogicos Canones tanta cum voluptate, tantaque cum admiratione legi relegique sæpius, ut non meminerim pariter affectum me ab ullius unquam scripti lectione discessisse. Næ multum tibi fungi illi debent N & N, quorum nomina divinis tuis scriptis toties inseruisti: at nos ipsis longe plurimum: absque quibus foret, tam venusta scriptione, tam docta, tam omni lepore condita hodie careremus. Mihi vero non minori fuit voluptati elogia illa videre, quibus Pyriphlegethontes, Annalium conditores & similia portenta ornas; quam tot luculentis testimoniis vehementiam tui erga me amoris agnoscere; qui illas tibi expressit tam immodicas laudes, tam immeritas, quibus me tot locis afficis. Nimium de tua existimatione securus fuisti, cum ea mihi tribueres, quæ scriptiunculæ nostræ frigidæ & jejunæ refellunt nimis. Verumtamen quo ardore penitus cognoscendi doctrinam tuam fuerimus inflammati lectione tuorum χρυσοῦ χρυσοτέρων κανόνων, reapse σύν γε τῷ Θεῷ nos tibi probaturos esse confidimus. Quod superest Deo Opt. Max. gratias immortales ago, quod molestia editionis hujus sis liberatus. res ipsa arguit cum hominibus rem tibi fuisse indignis, quorum nomen in ulla tuorum scriptorum parte extaret. Sed erit, spero, brevi altera editione opus: quæ si per θεοστυγὲς γένος liceret, non alibi melius quam Lutetiæ curaretur. Iterum iterumque τὸν μέγαν καὶ μονώτατον Σωτῆρα veneror, ut Nestoreos annos tibi largiatur, & hanc ad miraculum usq; viridem senectam tuam in dies reddat valentiorem, teque omnibus bonis cumulet. τόδε μοὶ κρήηνον ἐέλδωρ, ὦ μέγας ἐνὐρανῷ Θεός. idem mecum vovebat Josias Mercerus, hospes nunc meus, vir

vir eruditionis & judicii præstantisſimi. qui de tuo Euſebio ita ſentit, ut nihil adhuc ei comparandum ſibi viſum affirmare non vereatur. Iterum vale, & quid jam moliaris, niſi grave eſt, ſignifica. Bretoneriæ, quo propter peſtilentiam ſecedere ſumus coacti, IV. Kalend. Octobr. CIƆ IƆ C VI.

EPISTOLA CCCCLXVII.

DANIELI HEINSIO.

EX iis quas a magno heroe accepi noviſſimas, intellexi Maximum Tyrium tuum ad umbilicum eſſe perductum. itaque fruſtra tibi miſſus fuerit liber regius, quem ſcio Lutetiæ unum alterumve hæſiſſe menſem, poſtquam procuratori ampliſſ. D. Legati Temporario traditus a me fuerat. Dolet mihi quod maturius voto tuo ſatisfieri non potuerit. ſed illud me recreat, quod neque culpa id factum eſt mea: & tu eo ingenio es, ut defectum codicis οἴκοθεν facile ſuppleveris. Si quid erit aliud, in quo opera mea utilis tibi queat eſſe, utere jure tuo & θαῤῥῶν impera. Tandem ſitim noſtram explevimus lectione admirabilis παντὸς λόγου πέραν operis Euſebiani. Deum immortalem οἷον τοῦτο πέφυκε τέρας! non fuit, non erit par aliud ingenium: patrem unicum excipio, vere dignum tanto filio. Beatum te, qui tanti herois conſuetudine tot annos frueris. & longum utinam fruaris, ille te. Polybius lente procedit: ſed non ſtertit tamen. Longus illi πρόκειται δόλιχος priuſquam perveniat ad metam: ſi modo dabit aliquando Deus, ut eo perveniat. Vale & me ama. Bretoneriæ a. d. III. Kal. Oct. CIƆ IƆ C VI.

EPISTOLA CCCCLXIIX.

CAROLO LABBAEO.

VIcit augurium meum, confeci enimiter, ne unica quidem gutta complutus. Etſi autem jucundiſſimum erat futurum, quod ſupererat diei, tecum & cum amiciſſimo Rigaltio, quem volebam inviſere literatis, fabulis tranſigere: pudebat me tamen οὐδεμίας πιεζόμενον ὑπ' ἀνάγκης optimo viro eſſe oneri. Dolui, non fuiſſe occaſionem compellandi Bellavenæi: ad quem ſcribo, ut vel prece vel pretio libros recipiat: ſumptus ſi qui erunt faciendi, eos meo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nomine D. Magdalenus faciet: ipse omnia refundam. Orarem te, ut in eam curam incumberes, nisi certo scirem, σπεύδοντα καὶ αὐτὸν ὀτρύνειν nihil esse opus. Si quid tamen meæ apud te possunt, rem suscipe una cum Bellavenæo. Faber ὁ πολυμαθέστατος καὶ τὰ πάντα ἄριστος affirmabat heri mihi apud Beys pridem visum exemplar optatissimi ejus operis. Sic enim ad te scriptum esse à doctissimo viro, qui viderat, legerat. Miserum me! quod hoc nesciam, Lutetiæ enim fui. Sed omnes spes meæ in tua diligentia mihi positæ: quum præsertim tua, non minus quam mea res agatur. Vxor te ex animo salutabat. Vale. Bretoneriæ. XII Kal. Oct. CIƆ IƆ C VI. Cura valetudinem per Deum immortalem, hoc primum hoc postremum à te contendo.

EPISTOLA CCCCLXIX.

EIDEM

TAndem aliquando nactus sum, quem tamdiu exspectaveram, librum, vel potius παντοδαπῆς ἱστορίας uberrimum thesaurum. Non dicam superatam esse exspectationem meam: nam omnia summa ab illo exspectabam, ex quo nihil nisi admirandum proficisci posse noram. Fatebor tamen, aliquid in illo opere invenire me, quod non putaram, illam dico scriptionis amœnitatem, τὸ γλαφυρὸν, τὸ ἡδὺ, τὸ ἐπίχαρι, τὸ μεμουσωμένον. Nam per Deum immortalem, quis ætatis illius conscius, præfationem illam stupendam in Canones Isagogicos ab eo vel exegisset vel exspectasset? Quid illi lepori cum ætate mala commune? parum abest, quin illos τοὺς ταλαιπώρους fungos Lydiaten, & illum τὸν ἀπὸ τῆς ἑπταλόφου prædicem beatos, quod tanti Aeneæ dextra cadant: sed nos fortasse rustici homines soli ita judicamus: vos urbani quid censeatis, scire ex te cupio: quid doctissimo Rigaltio videatur. Quid illis, quos etiam sine nomine satis designare me intelligis. Sed Annalium conditor, cum parem honorem sibi ac Volusio esse habitum & quidem διαρρήδην intelliget, quid dicet? Credo equidem facturum, ut de eo dici possit, quod olim de Pericle: ἤστραπτ', ἐβρόντα, συνεκύκα τὴν Ἑλλάδα. Sic ille profecto totam Italiam clamoribus miscebit: fortasse

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tasse etiam fulmina è Tarpeio ſaxo conciebit; nam daturum manus veritati, ſtultum ſit putare; non ea eſt hodie ingeniorum indoles: non utique illorum, qui anilibus fabellis paſci in deliciis habent. Sed hæc inter nos πεπαίχθω. Vale amiciſſime vir. Bretoneriæ III Kal. Oct. CIϽ IϽ C VI. Scribebas nuper te D. Fabro epiſtolam mittere, quam nulli vidimus, vide oro te ne perierit: ille te amanter ſalutat. Quas ad magnum Heroem ſcribo, tuæ fidei ſic commendo, ut omnem cautionem à te adhibitum iri ſperem, ne mihi opera, cum illam ſcripſi, pereat; hoc ego à te vehementiſſime contendo, eo magis, quia vereor ne D. Buzenvallius jam itineri ſe accinxerit.

EPISTOLA CCCCLXX.

FRANCISCO VERTUNIANO.

MOnſieur, je vous eſcris la preſente de la Bretonniere, huict lieues de Paris, eſtant icy retiré avec ma famille pour la contagion. J'ay eu c'eſt heure de paſſer une partie du temps des que je ſuis avec Monſieur Scaliger: c'eſt à dire avec ſon Euſebe, lequel apres longues attentes j'ay receu & n'ay ceſſé, que n'aye devore uno velut ſpiritu. Ajant doncques joui d'un ſi grand bien, je vous ay voulu donner advis, qu'il y en a à Paris, ſi deſirez en avoir, cõme je m'aſſeure que ne voulez vous priver de ce grand Threſor re & nomine. Theſaurum enim temporum opus inſcripſit. Quod ſi dicere incipiam, quanta admiratione ſim affectus, dum opus muſteum lego, dies me prius deficiat, quam milleſimam partem cogitationum mearum καὶ τοῦ θαυμασμοῦ tibi indicavero. Duo tamen prætermittere non poſſum. prius, quod tam abſtruſæ eruditionis vir, tam alti ingenii, imperavit ipſe ſibi, ut Iſagogicos Canones ea methodo ſcriberet, quæ vel a puero poſſet percipi, qui non ſit penitus τῶν μαθημάτων ἀνήκοος; poſterius eſt παντὸς θαύματος πέρα, quod in tam grandi ætate non aliter ſcribit, quam olim cum τὰ μάλιστα ἤκμαζε. non loquor de doctrina, quæ cum annis creſcere ſolet, ſed de ſcriptione ipſa & inenarrabili vigore animi, quem oratio διοπετοῦς ſenis præ ſe fert. Oro te ubi primum fueris librum nactus,

lege

lege prolegomena in Isagogicos Canones. Certe mecum stupebis τὴν τἀνδρὸς δεινότητα, & illum ἐσχηματισμένον λόγον, in quo solus meo judicio regnat. Risi vero multum, cum Annales, quos hodie fatui mirantur, Volusianos vidi appellatos. De scelestis vero illis capitibus, Feurardentiis, Genebrardis & similibus ea scribit, quæ maxima cum voluptate sint lecturi, quicunque ad gloriam Dei & veritatis propugnationem aut notitiam sua studia soliti fuerint referre. Sed abstineo & te hortor, ut quamprimum cures deferri tibi τοῦτον τὸν ὄντως φερώνυμον ΘΗΣΑΥΡΟΝ. Utor adhuc (si tamen hoc potius abuti non est) tuo libro: de quo nuper cum verba facerem magno Thuano, essemusque in ejus bibliotheca, ille statim è forulis suæ ilius opulentissimæ bibliothecæ librum Capellani Archiatri prompsit, & mihi ostendit. Inspexi obiter, & inveni multa libri, quæ in tuo legeram. Omnino comparandi sunt hi duo libri, & concinnanda editio, cujus neminem jure pœniteat. Verum de his in urbem reversi σὺν τῷ θεῷ plura. Je baise les mains a Monsieur vostre gendre, vous demeurant,

Monsieur,

Vostre tres-humble serviteur

CASAUBON.

De la Bretonniere 15. Octob. 1606.

EPISTOLA CCCCLXXI.

CAROLO LABBAEO.

VIr amicissime, nihil habebam, quod ad te scriberem: sed famulum isthuc iterum sine meis ad te dimittere non poteram. Jussi igitur ut te inviseret, & salutaret, & de tua valetudine nuntium referret. Constitueram isthuc cum familia reverti; & jam pars maxima est in Vrbe. Sed terrent amici novis nuntiis. Quid tibi videtur? An satis justa causa est, cur diutius absim à musæo? cum præsertim & magnum opus maximi virorum, & tua quoque eruditissima opuscula pridem devorarim. Itaque percupio veterem bibliothecam repetere. Sed de hoc brevi στόμα πρὸς στόμα διδόντος γε τοῦ ἐπὶ

τ᾽ ἐπὶ πᾶσι. Vale & me ama. Bretoneriæ. IV. Kal. Nov. CIϽ IϽCVI.

EPISTOLA CCCCLXXII.

EIDEM

INvitus feci, quod te insalutato itineri me accinxi; sed adivi ipse ad te pridie quam proficiscerer, nec domi offendi. Quod præsens non potui, per epistolam facio, teq; oro, ut ad illustrissimum heroem scribas de profectione mea adeo subita, ut ne ad ipsum quidem literas dare potuerim, ut optabam. Scripsi vero nuper sub ipsam meam profectionem in aulam, quod etiam ut ipsi significes velim: peto etiam à te, ut cum vacabit, meam & meos οὐδὲ πάρεργον salutes, filiumque ad studia literarum tuis verbis accendas: quo mihi nihil optatius possit contingere. Ego dabo operam, ut quam primum ad libros revertar: quibuscum ut in gratiam redeam, durum mihi certamen propositum video. Μέγας γὰρ κίνδυνος ἐκβαρβαρωθήσεσθαί με ἐν τῇ ὁδῷ, τουτὶ κακὸν παραπολαύοντα τῆς καλῆς συνοδίας ταύτης. Ἥγε ἐξ ἀνδρῶν σύγκειται ἐγκωμιαστῶν τῆς λωϊολιτικῆς φρατρίας τῆς ἐμοὶ προσφιλεστάτης, τῆς ἠπιωτάτης, τῆς πάντα τὰ καλὰ σεβομένης. En! quibus oblectamentis nunc fruar. Sed Deus aderit, qui te servet. Vale & me ama. Bretoneriæ. XIII. Kal. Decemb. CIϽ IϽCVI.

EPISTOLA CCCCLXXIII.

N. N.

NOn teram frustra tempus afferendis excusationibus, cur tamdiu nullas ad te literas dederim: non quia desint quæ vere caussari possim, & quæ satisfacere tibi posse confidam. sed profecto silentii mei πρῶτον καὶ ἀληθινὸν αἴτιον fuit quod ajebat Plato, cum dicebat οὐδὲν ζῶον λυπούμενον ᾄδειν. nam quæ & quam gravis luctus caussa mox a tuo discessu, iis omnibus qui bonarum in republica sunt partium, præcipue autem mihi, fuerit oblata, non clam te est. fefellit enim nos, ὃ μὴ ὤφελλε, γενέσθαι, vana spes quam ambo conceperamus de salute viri optimi, sapientissimi, probissimi, & jam τελσμακαριωτάτου D. Calignonis. Perculit me, fateor, hic casus ità, ut acerbiorem mihi nuntium ad aures accidisse a multis annis non meminerim. Pars solatii fuisset, si ægrotanti adesse, & gravissimis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

δαιμονίου ἐκείνου σοφοῦ sermonibus frui diutius per temporum condi-
tionem licuisset. nunc vero hujus colloquii recordatione, quod
mihi unicum & novissimum cum illo fuit, idque sub ipsam tuæ
profectionis horam, magis magisque in dies excitor ad tanti viri
desiderium, & increpationem mei ipsius, qui non omnia postpo-
suerim, quo assiduus illi dum licebat, adessem. quod sane & factum
esset, si impetrare ab uxore potuissem, ut rus proficiscens in urbe
me relinqueret. Accepi ab iis qui τὸν μακαρίτην ἐνοσήλευσαν, nullum
ipsi in mediis ardoribus morbi, secundum Dei nomen jucundius
aut gratius fuisse ἀκρόαμα, quam si tui fieret mentio, ut facile om-
nes intelligerent, unum te fuisse quem vir candidissimus plurimũ
& amaret, atque adeo in cujus salute non minimam publicæ salu-
tis partem verti judicaret. Scio ego vicissim unum te esse, qui recte
æstimes jacturam a republica factam in viri integerrimi amissio-
ne: quod & vidua, fœmina lectissima, non semel dixit mihi, cum
ad illam visendam, & pro mea virili solandam statim accurrissem.
Illa enixe contendit a me, ut & memoriam mariti, & se liberosque
tuos tibi commendarem: voluit etiam ad te proficisci, ut de suis
rebus tecum ageret, & pro tuis in suam domum officiis gratias age-
ret: petitionem postremo adjecit, ut quem vivum amore tuo tan-
to dignum judicasti, mortuum eo digneris honore, ut tumulo
quem λιτὸν defuncto curatura est, ἐπιγραφὴν scribas. non dubito be-
ne interpretaturum te hanc δέησιν & piæ fœminæ morem gesturum:
spero etiam paratam mihi a te veniam, si vulnus hoc animi fortasse
jam coire incipiens, renovare literis meis sum ausus. Hunc porro
tantum luctum Dei benignitas non levi gaudio mox mihi tempe-
ravit, cum exoptatissimus & exspectatissimus ille Eusebius tandẽ
aliquando ad me pervenit, quem quidem, vel thesaurum potius, ut
semel sum nactus, non prius posui de manibus, quam totum per-
curri legendo. Nequeo verbis exprimere quam variè lectione illa
sim affectus: nam ad stuporem atque admirationem, qui sunt affe-
ctus perpetui comites omnium quæ ab illo heroe proficiscuntur,
accedebat etiam voluptas quædam ἄφατος κἀνεννόητος ei qui non
sit ex-

ſit expertus. Omnino Sirenum cantus inefficaces autumo ego illecebras fuiſſe, præut illa θαυμαστοτάτη præfatio eſt in Canones Iſagogicos, plane divinum opus. Senſit magnus ſenex etiam præter ſolitum litaſſe ſe gratiis, quando illa ſcriberet: non enim abſtinuit quin lectoribus ſpem eximiæ cujuſdam voluptatis in ipſo præfationis illius titulo excitaret. Quid dicam de altera epiſtola longe graviſſima & & doctiſſima, quæ in compellatione ſummi viri deſinit? Nam opus ipſum laudare virium mearum non eſt. ſingulæ notæ, totidem θαύματα. Vidi qui ipſa operis prolixitate ſenectutem auctoris prodi dictarent: ego longe aliter ſentio. Video enim ſemonem illum ea ubertate eſſe ingenii, ea eruditione redundare, ut exhaurire ipſe ſe nequeat. Itaque poſtquam viſus ſibi eſt omnia expromſiſſe, quæ ad aliquod argumentum pertinebant: ſi deinceps offerat ſe occaſio eadem de re agendi, non minus inſtructus accedit quam initio fuerat. Poſſum hujus rei dare exempla non pauca, quæ mihi quidem ſummæ fuerunt admirationi. At bone Deus, οἱ ἀπὸ τῆς ἑπταλόφου quid dicent, cum illa legent, quæ adverſus Clavios, Genebrardos, Feuardentios & id genus Stygios Pyriphlegethontas variis locis ſcribit? Conditoremq; Annalium, qua modeſtia eſt, ſpero non iniquo animo laturum, quando obiter Voluſianorum Annalium fieri mentionem videbit. Bellarminum quoque omne ſuum virus in Paulum Venetum, heroem magnanimum & vere διοπετῆ prius effuſurum non dubito, quam ad noſtrum amicum magnum ſe convertat. Audiſti, puto, quem in locum res nobiliſſimæ illius reipublicæ pravis conſiliis eorum, qui Eccleſiæ Dei volunt τυραννικῶς imperare, ſint perductæ. niſi enim præter omnium opinionem aliquis ἀπὸ μηχανῆς θεὸς affulſerit, quin ad arma veniatur, fieri haud poteſt. Scribebat nuper ad me vir ampliſſimus Legatus Venetenſis, hortans ut quia lues publica eſſet mihi fugienda, Venetias excurrerem: repperturum ibi, quorum cauſſa laborem itineris non pigeret ſuſcepiſſe. Cum primis vero, *magnum Paulum viſurum me*, ipſa verba illius ponam, *quem Deus neceſſario tempore ad magnum opus fortiſſimum athletam*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

excitasset. recte sane & vere ille: nam ut principia se dant, ingens aliquid molitur ὁ ἐπὶ πᾶσι, quod providere mens humana liquide satis non potest. si editam ab eo considerationem super excommunicatione Venetorum legisti, non ambigo quin de magnitudine illius ingenii satis tibi constet. Apologiam vero Gersonis ab eodem publicatam adversus συκοφαντίας teterrimi Sophistarum Bellarmini, tanti equidem facio, ut in eo genere nihil adhuc simile putem legisse. Possem & aliud quid adjicere, quod demirareris, nisi esset consultius εὔστομα κεῖσθαι ταῦτα. Quare in adventum tuum, aut reditum potius meum ab eo itinere quod serio nunc cogito, illa serventur. Ego interim quod assidue facio, Deum orabo & obsecrabo, ut & te, vir amplissime & nobilissimam δέσποιναν δίαν γυναικῶν, uxorem tuam cum suavissimis pignoribus vestris servet, fortunet, & omni genere benedictionum cumulet. Vale & me ama. Lutetiæ Parisiorum, pridie Nonas Novemb. CIƆ IƆC VI.

EPISTOLA CCCCLXXIV.

JOSEPHO SCALIGERO.

ACcepisti opinor, illustrissime domine, quas ante mensem ad te dedi, paucis post acceptum Eusebium tuum diebus. Voluiillis literis tibi significatum, quanta sim admiratione tuę eruditionis & præcelsi ingenii affectus, cum tuum excellentissimum opus perlegi. Sed profecto si meum affectum ex verbis meis metieris, longe aberit ut meos sensus intimos plene perspectos habeas. millesimã enim partem ejus quod ἐν μυχῷ φρενῶν μοὶ κεῖται non possum, quæ mea infantia est, tibi satis exprimere. Tamen scito, postquam librum tuum legi, gratias Deo Opti. Max. prorsus ex animo egisse me, quod & tibi res tam abstrusas docere & mihi discere ipsius beneficio contigisset. quot sunt notæ, tot θαύματα mihi quidem videntur. quis ante hunc diem de sarciendo quæ deerant illi scriptori cogitaverat? cui de vera specie operis Eusebiani venerat in mentem? omnia tua nova sunt etiam eruditissimis, nedum nobis qui ἐκτρώματα quædam sumus in re literaria. Exspecto quid dicturi sint illi θεοστυγεῖς, quibus bis duo non sunt quatuor, sed tria duntaxat.

xat. Fallor, aut insigni aliquo facinore injurias suas persequentur. τὸ γὰρ ἐξηγεῖσθαί τινα πρὸς τὴν τῆς ἀληθείας ἐπίγνωσιν, suam injuriam οἱ παμμίαροι interpretantur. Roma scribitur ad me, furere Scoppium ὀλοαῖς μανίαις: qui quidem illustre tuum nomen in ore semper habeat, neque de me taceat. non dubito aut jam esse edita, aut brevi edenda, quæ diversis libris in utrumque nostrum effutivit canis immundus. Audio etiam scelestum amphitheatri autorem nova convitia in te & me evomuisse superioribus nundinis: quæ tamen ipse non vidi. Sum omnino anceps animi, quid consilii capiam adversus istos ἀλάστορας; vereor enim ne probi viri & pii ignaviæ mihi vertant, si taceam. quum præsertim non nostra heic caussa agatur sed Dei, cujus notitiam delere ex hominum mentibus videntur isti velle, & pro vero numine τὸν τῆς ἑπταλόφου τύραννον substituere. Oro te, illustrissime domine, vidisti quæ abreptitius ille B. nuper contra Venetos scripsit? eam scriptionē ita concludit Sophista Satanicus, ut dicat, si quis putet P. esse Deum, nequaquam mirari quemquam debere. tum τερθρείας putidas subjicit, cur id nemini debeat mirum videri. hunc censen' aliud numen credere aut colere quam illud suum idolum ἔμψυχον? Sed magna Deo gratia, quod mediis Venetiis virum magnanimum, magnum illum Paulum excitavit, qui teterrimi Sophistarum fraudes & paralogismos, quibus orbi Christiano illudit, palam faceret. Puto vidisse te opuscula hujus Pauli, meo judicio præstantissima, & dignissima, quæ legantur a te. lætaberis scio, & magno heroi votis favebis tuis. Quæ nuper scribebas de quodam qui Romæ esset, non dubitavi ad Abbatem R. pertinere: & nisi vehementer ipse fallor, verissima & certissima est tua illa conjectura. Verum his missis ad studia nostra redeo: teque oro, ut significes mihi, verum sit necne quod clarissimus Bongarsius nuper mihi affirmabat: Tacticorum omnium Græcorum editionem esse a te susceptam: idque opus brevi a te iri publicatũ. exilui incredibili lætitia ad hunc nuntium. eo magis quod in militiæ veteris studiis jam sum totus. Cupio enim non imparatus ad Polybii mei, si tamen mei, illustratio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tionem accedere. Rideas suaviter, si scias quantum operæ in ea parte ἀρχαιολογίας nuper posuerim. Quid facerem? non possum aliter suscepta provincia recte defuugi: atque utinam vel sic aliquid præstem bonorum exspectatione non indignum. Quod si non vanus hic rumor ad nostras accessit aures, putem haberi aliquid in nostra bibliotheca, quod usui tibi sit futurum. Id igitur vide, & quicquid volueris jube atque impera. Amavi in novissima epistola tua sollicitudinem illàm tuam de mea valetudine: pro qua immortales tibi gratias ago. Nos vero diu est cum in urbem rediimus, idque multis de caussis necessariis: maxime autem ut iter ad piam matrem institueremus, ad quod cis paucissimos dies nos accingere Deo propitio stat sententia. Aderit spero cœptis Dominus Jesus: qui te servet, illustrissime domine. Vale. Lutet. Par. VII. Eid. Nov. CIϽIϽCVI. Clarissimis viris, Baudio, Heinsio, & aliis amicis salutem ex animo. Scripsi ocreatus ad Regem proficiscens, ut veniam ad iter impetrarem.

EPISTOLA CCCCLXXV.

JOANNI KIRCHMANNO.

QVod serius epistolæ tuæ, vir clarissime, respondeo, per valetudinem factum, quæ multos jam dies aut plane adversa, aut parum firma. accedit occupationum nostrarum multitudo: quæ ejusmodi est tantaque, ut nemo qui eam norit, comperendinationem nostram sit miraturus. Salvum te isthuc venisse lætor, utq; ea res tibi vertat bene, cupio atque opto. Gratum etiam quod de tuis studiis mecum per literas agere instituisti. Hoc malo, quam vel inanes & sine argumento literas mittas: vel inopia materiæ sileas. Scribe igitur, & inceptum opus tuum acriter urge. De numero dierum qui a morte ἐκφορὰν intercedebant frustra laboras. Nam congesti a te loci ad diversorum populorum mores spectant. Adde quod plurimum interest, de legitimo funere loquantur autores, an de eo quod negligenter, aut parum benevole fuerit curatũ. In isto enim omnia raptim, καὶ ἐπισεσυρμένως, & ut ajunt dicis caussa. Talia multa Suetonius aliique commemorant. Præterea non clam te est, in po-

in populo eodem, urbe eadem, non eundem sem per morem servatum. Quod in hac etiam re usu venisse scimus nos. Hæc si diligenter observaveris, multa in speciem pugnantia facile conciliaveris. De tibiis & flamine Diali quod me rogas, habes super hoc Scaligeri sententiam, si memini, ad Festum, cui & nos accedimus. De laudatione muliebri proximis literis σὺν τῷ Θεῷ plura Eram enim impeditissimus. Vale igitur amicissime vir. Lutetiæ Parisiorum. Eid. Dec. CIↃ IↃ CVI.

EPISTOLA CCCCLXXVI.

JOSEPHO SCALIGERO.

Vir illustrissime, longiores literas te ad cogitabam: recens enim reversus ex nuper suscepto itinere argumento non carebam. Sed repentinus atque inopinatus tabellarii hujus discessus facultatem hujus rei omnem mihi adimit. Hoc unum igitur tantisper dum majus otium capto, scribam, recepisse me & literas, & libros quos amplissimo viro, Buzenvallio commiseras. ab optimo vero & doctissimo Heinsio cum Maximi codicem receperim, literarum tamen οὐδὲ γρῦ accepi. quod qui factum sit miror. Ex tuis æstum cogitationum tuarum videor cognovisse. verum aderit, confide, ὁ μέγας τῶν πάντων κυβερνήτης. ille & vestram & nostram naves ἤδη κυμαινούσας ὀλίγου δεῖν καὶ βαπτιζομένας sustentabit, & ad portum perducet. Inter te & nos hoc interest, quod tu ἐγγύς fortasse τὸ κακὸν ὁρᾷς, nos ἐν αὐτοῖς τοῖς κακοῖς ὄντες neque quid speremus, neque quid metuamus satis compertum habemus. omnino quidem illud non dubitamus, hanc μαλακίαν nostram diuturniorem per Loiolitas τὸ πισκατάρατον καὶ θεοστυγὲς γένος esse non posse: nisi eorum conatibus ὁ ἐπὶ πᾶσι se opposuerit. Vale illustrissime Domine. raptim VI. Eid. Jan. CIↃ IↃ CVI.

EPISTOLA CCCCLXXVII.

CLAUDIO SALMASIO.

Reversus domum e longinquo itinere tuas accepi non unam quibus dum in dies responsum paro, ecce tertiam tuam epistolam, qua εὐαγγέλιον mihi narras de invento codice τοῦ Κύκλου τοῦ ὑπ'

Ἀγαθίου

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Ἀγαθίου ἐκδοθέντος. Deum immortalem, quibus ego lætitiis incessi, cum illa legerem! sed ringebar simul, quod amœnissimis deliciis tibi soli frui liceret, non item mihi, qui si junior essem & tot adamantinis vinculis heic non essem astrictus, istuc advolarem, & me quoque in partem tanti ἑρμαίου admitti postularem. Id vero quia non possum, neque nobis licet esse tam beatis, ut opes illius ἀειβοήτου bibliothecæ propius aspiciamus, per ego te Musas omnes & quicquid tibi charum, oro atque obtestor, ut μερίδας saltem aliquas & apophoreta nobiscum communices. Tune solus cum Sapphone, cum Callimacho, cum Anacreonte colloqueris, & nobis ad illorum ὀαρισμοὺς admitti non licebit? me cum dico, omnes intelligo qui Græcarum Musarum ταῖς ἐπῳδαῖς καὶ γοητείαις oblectamur. Iterum iterumque a te peto, doctissime, amicissime Salmasi, ut dum publico convivio omnes τοὺς φιλομαθεῖς ad has lautissimas epulas es invitaturus: privatim mihi partem aliquam earum velis impertiri. Si quis faciendus fuerit sumptus ad descriptionem, omnia quæ impenderis, statim refundam, neque hoc meo unius nomine a te peto, sed & amplissimi καὶ τὰ πάντα ἀρίστου Augusti Thuani, quo nemo vivit omnis eruditionis amantior, ut nec Scaligero magno intelligentior. Accepi & a D. Guionio literas omni lepore & suavitate conditas. ô factum male, quod tantum ingenium ita in tenebris delitescit. Sed de eo plura alias. Tu velim isthic illustria illa nomina D. Lingelsheimium, D. Gothofredum & D. Gruterum a me salutes. Deus te servet. Vale & festinationi ignosce, nam adest famulus Cl. Bongarsii, qui urget. Lutetiæ Parisiorum Nonis Feb. CIↃ IↃ C VII.

EPISTOLA CCCCLXXIIX.

JOSEPHO SCALIGERO.

HEri accepi quas ante paucos dies ad me scripseras. ex tuis & ex sermonibus illius, qui a te acceperat, de tua prospera valetudine cognovi: & maximas eo nomine gratias Deo Opt. Max. egi. Dolet mihi tantum molestiarum tibi ab iis esse exhibitum, qui veteri hospitio excedere & Lareis alio transferre compulerunt. Expertus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tus sum meo magno malo, & studiorum detrimento, quid in ea re sit incommodi: neque puto esse aliquem hodie cujus bibliotheca majores mutationes sit passa quam sit nostra, cuicuimodi tandem illa est. ne de magnis & frequentibus mutationibus illis dicam, cum ex alia in aliam provinciam sum translatus: heic certe spatio annorum vix septem, septies huc illuc libratia mea supellex est circumlata. ex quo factum, ut jam meos libros ὑπὸ συγχύσεως τῶν ἐναπομαχθέντων τῇ μνήμῃ σημείων, sæpe non agnoscam. Tibi nihil simile posse evenire scio: cujus firmissimam memoriam scripta omnis generis arguunt. Tuus quidem Eusebius ita me statim visus cepit, ut mox a reditu e longinquo itinere lectionem illius repetierim, & totum devoraverim. Sed ad Canones Isagogicos, opus meo judicio, si quid tamen in his videmus, absolutissimum, captandum nobis est otium luculentius, ut fructum ex doctrina tua referam, cujus sum cupidissimus. Nunc quæ moliaris, quæ sint a te speranda aveo scire. Jambicorum tuorum editionem vidi apud alios. ad me enim non misisti. & profecto ἀδικεῖς, ὦ σεβασμιώτατέ μοι ὄντων, ἐσσομένων, πρό τ' ἐόντων, si quenquam mortalium lectione tuorum omnium plus me delectari existimas. Sunto qui Veneres tuæ Latinitatis aut ἑλληνισμοῦ melius capiant: qui tua omnia sive σπουδάζοντος sive παίζοντος scripta aut sæpius aut diligentius triverit, est, mihi crede, nemo. eo confidentius peto a te, ut eum libellum mihi ne invideas. Martialem tuum heic edi, jam ex aliis te puto intellexisse. At divinis illis tui Parentis in Historias animalium lucubrationibus quid tandem fiet? adeon' infeliciter cum melioribus literis agi, ut nemo adhuc sit inventus, qui publicandi ejus thesauri provinciam ambiret? Oro te, obsecro atque obtestor, illustrissime domine, allabora, enitere, ac demum perfice, ut tot adoreis incomparabilis herois, absque te foret, hic titulus laudis accedat. De reipublicæ vestræ statu, vel tua & literarum caussa vivere me sollicitum, ut si quem alium, credas velim. Cogito enim quanta sit biennii spatio isthic facta fortunæ mutatio. οἷα γάρ, πανάεισε Θεὸς ἀνθ' ὅιων! οἱ περὶ μικροῦ πᾶσιν ἐπίφθονοι, amicorum &

inimicorũ ſermonibus nunc expoſiti, aliis commiſerationi, aliis ſunt contemptui. noſti enim hominum judicia aut levitatem potius, e præſenti ſemper fortuna pendentium. Quod ſi eorum aliquid eveniat quæ videntur impendere: vereor ne tuorum ſtudiorum tranquillitati is caſus ſit nociturus. Sed dabit meliora Deus: cui & publicum reipublicæ veſtræ ſtatum, & tuum privatim curæ eſſe, ſuperiora oſtenderunt. Equidem gaudio triumpharem, ſi rediturum te in patriam hac occaſione confiderem. Sed me quo minus id ſperare auſim multa impediunt. quod ſi meum me non fallit augurium, pari intervallo noſtræ veſtræque res a ruina abſunt. Et o beatum te, qui illa non vides quæ ipſe video. quos enim faciant quotidie progreſſus οἱ θεοστυγεῖς, οἱ τοῦ ψεύδους πρόμαχοι γενναιότατοι, dictu mirabile eſt atque miſerabile. qui ſi quæ moliuntur facere permittantur, ilicet ἔρρει τὰ καλά. Verum triſtia mitto & ad literas redeo, Accepi a Buzenvallio, edi iſthic paraphraſim quandam Nicomacheorum, quæ tibi mirifice placeat. ſi conſtat de autore, ejuſque nomen mihi indicare non fueris gravatus, videro an in bibliotheca noſtra, talium ſcriptorum non egena, aliud quid ſcriptoris ejuſdem poſſim invenire. Mirarer nihil literarum a præſtantiſſimo Heinſio me accepiſſe a ſeptem proximis menſibus, niſi ſcirem omnes ipſum horas & momenta ſui temporis melius locare. Maximi Tyrii editionem profligatam eſſe non dubito. Ego ſcripturus ad ipſum fui, & ad clariſſimum virum Baudium, ſi per temporis anguſtias mihi licuiſſet. Opto te, vir illuſtriſſime, valere, & una tecum illos quoque. Lut. Par. xv. Kal. Mar. CIƆ IƆ C VII. Miſi nuper ad te epiſtolam juvenis cujuſdam Toloſatis ſane quam eruditi, qui te ſingulari reverentia colit. ei nomen eſt Paulo du Majn. Pater illi medicus eſt: ſed juvenis hic in aula locum honeſtiſſimũ obtinet. Velim ſcire an illas acceperis. eſt alius quidam juvenis Divionenſis Salmaſius, ad miraculum doctus: qui Heidelbergæ in bibliotheca Pal. cum alios ingentes theſauros reperit; tum quoq; Agathianam ἔκδοσιν τοῦ τῶν ἐπιγραμμάτων κύκλου. ubi multæ latent Græcanicæ Muſæ delicatiſſimæ deliciæ, ſed & nequitiæ. egi

ſtatim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

statim cum ipso ut editionem procuraret τῶν ἀνεκδότων.

EPISTOLA CCCCLXXIX.

CLAUDIO SALMASIO.

Tuas accepi & quæ adjecisti, epigrammata antiqua, pro quibus quas tibi gratias agam? certe quantas habeam, potes conjicere e petitione mea prope impudenti. quare suppudet me, quod tantum molestiarum tibi exhibuerim. non intelligo, quæ sit tuorum studiorum ratio, & quæ contentio. Itaque, mihi crede, sum de te & valetudine tua solicitus. duco enim te loco fratris. ætate antecedo ego: tu aliis dotibus, quæ mirificā tui exspectationem mihi pridem conmoverunt. Tantum moderare ingenio, habe curam valetudinis, fruere bono ætatis: & serva te in hac juventa, ut major annis ea præstare possis, quę exigi nisi a te nō possunt. Videor mihi videre te in mediis aquis Tantalo similem, neq; enim potes omnibus perfrui Palatinæ bibliothecæ divitiis. aviditatem tuam e literis cognosco. & alioquin scio quo impetu feraris ad disciplinas. Hæc res facit, ut corpusculo tuo metuam. Cæterum de versibus, quos misisti, pluribus scribam alias. nunc sum occupatissimus. Si videris τὸν πανάριστον Bongarsium, ex eo intelliges, quæ nunc sint meæ curæ. Polybium enim seposuimus τέως. Vale vir amicissime. Lut. Parisior. Eid. Mart. CIↃ IↃ C VII.

EPISTOLA CCCCLXXX.

JOSEPHO SCALIGERO.

Vir illustrissime, accepi per hos dies quas tibi mitto literas. ipse tuas diu est cum expecto. Accepi ab amplissimo Buzenvallio, te valere & adversus nescio quem sciolum aliquid edere. Opto tibi quam firmissimam valetudinem: ut monstra ignorantiæ, quæ caput exerunt in dies magis magisque, pergas debellare. Omnino de melioribus literis videtur esse actum: ita adversus illas conspirant hodie omnia. Sed vidistine, obsecro, quæ Venetiis prodiere scripta a paucis mensibus? si vidisti, præsertim autem magni illius Pauli Veneti, de iis quid judices, cupio ex te intelligere. Ego enim cum illa lego, spe nescio qua ducor, futurum fortasse illic aliquan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

aliquando & literis sacris & meliori literaturæ locum. Mirum dictu, quam multi quam brevi tempore animum ad scribendum applicuerint. atqui nemo erat qui existimaret in ea urbe unum aut alterum posse reperiri earum rerum intelligentem, quæ a doctrina Loiolitica abhorrent tantopere. Exitum ejus controversiæ cum hæc scribebam omnes μετέωροι in hac urbe exspectabant. Deus ad gratum sibi finem omnia perducat, qui te servet, illustrissime vir. Vale & me ama. Viris clarissimis Baudio & Heinsio salutem amicissimam, nisi grave est, velim a me nunties. Lutet. Par. v. Eid. Mart. CIϽ IϽ CVII.

EPISTOLA CCCCLXXXI.

FRIDERICO TAUBMANNO.

QVi factum sit, vir clarissime, ut tot meæ epistolæ, quas ad te scripsi, ad te non pervenerint, nescio. iis enim hominibus eas ipse tradidi Francofurtum deferendas, & ibi curandas, quorum in simile re fidem multis experimentis probatam habeo. qui si quid hac in parte peccarunt, non negligentia certe peccarunt, sed prava electione eorum quibus meas commiserunt. itaque peto a te ante omnia hanc æquissimam δέησιν, ne me tam barbarum, tanta immanitate efferatum pectus habere tibi persuadeas, ut adeo humane a te provocatus nihil responderem. οὐ τί γένοιτο ἂν ἀπηνέστερον; ἀλλ' οὐχ οὕτω ἡμεῖς γε τῶν ἀνθρωπίνων θεσμῶν ὡς κάλλιστα κειμένων ἢ ἀναιδεῖς γενόμεθα ἢ ἐπιλήσμονες· οὐ μὰ τὸν μέγαν ἐν οὐρανῷ θεόν. τὴν δὴ τῆς φιλίας δικαίων ὑβρισταὶ οὔπω πρότερον γεγονότες, οὐδὲ γραφὴν πώποτε τοιαύτην παρ' οὐδενὸς αἰτιαθέντες, iterum iterumque a te petimus, vir doctissime, ne alienæ culpæ a nobis pœnas exigas. rescripsimus certe tibi: Θεὸς δ' ἐπιμάρτυρος ἔστω: & priusquam munus egregium tuum acciperemus; & postea etiam non semel: tibique quantas poteramus maximas pro tam propensa voluntate erga nos gratias egimus. nunc quoq; idem facimus: verbis id quidem, sed magna cum voluntate, rebus ipsis & omni officiorum genere gratum animum nostrum tibi declarandi. Quod si viam certam indicaveris, efficiam profecto, ne posthac meum in scribendis literis officium possis desiderare. Vale, vir

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

le, vir eruditiſsime, & me, ut cœpiſti, amare perge. Clariſsimis viris, qui iſthic ſunt & noſtrum nomen, ut ſcribis, non ignorant, plurimam ſalutem, niſi grave eſt, a me nunciabis. Lutetiæ Pariſiorum xv. Kal. Apr. cIↄ Iↄ c vII. Cl. Bongarſius, Regis Magni ad Germaniam Legatus, te plurimum etiam ſalvere jubet.

EPISTOLA CCCCLXXXII.

VVOLFGANGO SEBERO.

Gaudeo ſuſceptam a te Pollucis editionem, vir doctiſsime. Neque enim dubito fore utilem Reipublicæ literariæ, quam in eo poſuiſti, operam. Eſt ſane Pollux, ſi quid judico, ſcriptor optimus, eruditiſsimus, utiliſsimus: & eo ſæculo, quod tot claros in literis viros tulit, digniſsimus. Olim cum in Athenęo eſſemus, multa obſervaveramus, quæ ſi tum edidiſſemus, aliquam fortaſſe gratiam ab eruditis hominibus iniiſſemus. Sed ab illo tempore ita diverſa nos habuerunt ſtudia, ut de eo cogitandi vix ocium aliquando fuerit. Verum non dubito & plura & meliora eſſe, quæ obſervaſti, qui ex profeſſo eam provinciam ſuſcepiſti curandam. Itaque crucior exſpectatione editionis tuæ, cum præſertim adſit tibi David Hœſchelius, vir Græcarum literarum peritiſsimus, & judicii recti. Symbolæ meæ, ſi quam forte, nactus otiũ, quo nunc careo, poſſim conferre, non debes ita rationem habere, ut propterea ſtudioſorum vota putes tardanda, aut differenda. Vale. Lutetiæ Pariſiorum xv. Kalend. April. cIↄ Iↄc vII.

EPISTOLA CCCCLXXXIII.

DAVIDI HOESCHELIO.

Quas miſiſti chartas Procopianas accepi, credo, omnes. inſtitutam cum Græco codice Regiæ bibliothecæ collationem nondum abſolvi. nam & afui magnam hiemis partem ad matrem profectus, & amanuenſem meum Lugduno Genevam miſi negotiorum meorum cauſſa: ubi nunc quoque hæret. itaque ante ejus reditum habeo hic neminem, cujus opera uti ad eam rem poſſim. Accedit, quod a paucis menſibus negotio magni momenti impedior dies noctesque: de quo priuſquam erit confectum σύνγε τῷ

 θεῷ

θεῷ εἰπεῖν, plura ad te scribere non possum. Quare obsecro te, ignosce lentitudini meæ, & sortem meam potius miserare, quam mihi irascere. nam & Polybius adhuc in tenebris versatur: idque non unam ob caussam. Si ab imminentis, ut affirmant ἰατρῶν παῖδες, luis periculo urbem Deus liberaverit, hæc æstas cum proxima hieme Polybianis curis me absolvet. Ita velit Opt. Max. Deus, per τὸν μονογενῆ Filium suum exoratus. Audio virum amplissimum tibi optime notum in nupera Gregoriana lucubratiuncula multa improbasse. Ea si ad tuam pervenerunt notitiam, fac me, quæso, ut sciam. Equidem summum virum ex animo veneror. Sed cur mea εἰρηνοποιικὰ consilia damnet, certorum hominum σαφῆ μανίαν, ϗ τὸ τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης μῖσος ferat patienter, caussam non video. Demirari soleo, tantum virum, quo spectent hodie τῶν ἐκ τῆς ἑπταλόφου consilia, parum attendere. Vale præstantissime Hœscheli. Lutetiæ Parisiorum, xv. Kal. Apr. CIƆ IƆCVII.

EPISTOLA CCCCLXXXIV.

SCIPIONI GENTILI.

CUm hæc ad te exarabam, vir præstantissime, ita curis variis distringebar, ut nemo magis: sed hoc quasi solenne tempus ad præscribendum silentio transmittere religioni mihi fuit, cum præsertim faciam nihil libentius quam ut tecum per literas confabuler. quod si non deficerer otio, amplum scribendi argumentum Italia vestra suggerebat. Nam obsecro vidistine quæ superioribus mensibus Venetiis prodiere scripta? Ego vidi, si non omnia, certe maximam partem. O viros! o exactam earum rerum cognitionē, quas in illis oris nemini putabant plerique esse notas! multa legi, imo pene omnia quæ vidi inde profecta. probavi omnia & laudavi. Sed inter omnes mirum dictu quantum judicio Paulus excellat, quem scimus virum esse doctissimum, vitæ innocentissimæ, judicii tenacissimi. Hujus si scripta legisti, ecquid de vestra Italia sperare incipis? Videtur enim veri strictura aliqua illic affulsisse, quæ volente Deo clarum lumen olim sit ibidem accensura. o si me vivo hæc fieri videam! τότε μοι χάνοι εὐρεῖα χθών. Sed obliviscor occupatio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

pationum mearum, quare desinam, & ut silentium meum apud doctissimum Ottonem excuses te orabo. Vale vir clarissime. Lutet. Paris. a. d. xv. Kal. Apr. CIↃIↃCVII.

EPISTOLA CCCCLXXXV.

JOSEPHO SCALIGERO.

Miratus sum nuper cum tuas legerem, unas tibi mearum esse redditas post reditum meum a matre. Ego vero non binas aut ternas, sed jam quaternas scripsi. quod non ignorat nobilissimus Buzenvallius: cui omnes unis exceptis isthuc cum suis curandas dedi. Quare si epistolas ipsius accepisti, meis quid sit factum demiror. Quod scribis de facilitate mea in tuis literis ostendendis, velim mihi hoc sancte affirmanti credas: plures annos esse cum literas quibus beare me soles, nemini mortalium soleo ostendere, magno Thuano excepto & Labbæo. sed ille paucas videt: hic suo quodam jure omnes exigit. Ille apostata qui tuas ad me prætexit, ut caussam videatur habere cur nos oderit, perfidus perfide & scelestè hoc comminiscitur. neque enim de purpurato illo altero apostata verbum tu ullum unquam ad me: neque si tu maxime fecisses, quisquam mortalium hoc me jactante rescisset. Dicam vero tibi quod res est: si quid ejusmodi unquam dixit novus purpuratus, non de te, sed de me solo questus est. Anni quatuor sunt ex quo scripsi ad Sedanensem amicum paullo liberius de ipso. forte accidit ut Mazerius quidam meas ad Legatum Venetensem mitteret, qui oblitus amicitiæ, ad αὐτὸ τὸ θηρίον & omnes amicos meos magnos exempla illarum literarum misit. Quid multa? expostulavit injuriam a me sibi factam ὁ δεινὸς σοφιστής, effecitque ut displicere hoc sibi Rex ipse mihi diceret. Sed hoc tam comi tam benigna oratione, ut luculentius bonitatis ejus argumentum nullum unquã sim expertus: nam actum de me esse multis jam erat persuasum. Ego vero neque negavi factum ut de eo scriberem: & nihil scripsisse cujus pœniteret constanter affirmavi. habes veram historiam, quæ fabulæ illi Romanæ occasionem præbuit. Vale, illustrissime domine, ac tibi persuade omnes bibliothecæ forulos tua gratia

tia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tia σὺν τῷ Θεῷ brevi me ἀφίξειν Lut. Par. v. Kal. Apr. CIƆ IƆ C VII. Evervinus noster ἐπιστὰς cum hæc scriberem, salutem tibi adscribi quam devotissimo animo optavit. nihil eo adolescente probius.

EPISTOLA CCCCLXXXVI.

JOSEPHO SCALIGERO.

TUas accepi IX. Kal. Apr. exaratas. libellum adversus somnia τοῦ χρονολόγου nullus vidi. exspecto eadem aviditate, qua cætera omnia tua. Martialis tuus lentum negotium est. nosti enim, opinor, ingenium typographi. Sed amabis diligentiam, fidem, eruditionem illius, qui sæpe ob leviculum accentum ad consilium adit ad me. estque opus jam prope absolutum. Utinam omnia tua pari fide & elegantia essent edita! Videris si quid aliud erit quod hic velis a nobis curari. qui regnare nobis videbimur, si tibi ulla in re possimus inservire. Scripsi hæc raptim & rogatus ab hoc honestissimo juvene, qui mea commendatione tibi optavit innotescere. De Marcellini codice agam cum Frontone. Promisi nuper excussurum me omnes angulos bibliothecæ tua gratia, det modo otium & ῥᾳστώνην Deus. Nunc quid agam, quibus in studiis sim, scies cum opus aliquod videbis ἀνώνυμον: quod nonnullorum preces importunæ mihi expresserunt. Feci lubens ut parasitos τοῦ Λατείνου flagitiorum suorum admonerem. Deus opus autori velit esse innoxium. quicquid erit, gloriosum est Dei & Regum caussam tueri contra istas pestes. moderatione in scribendo ea usi sumus, ut quis sim τὴν θρησκείαν, non tam ex iis quæ dicentur, quam ex iis quæ non dicentur sint intellecturi. hoc arcanum diutius continere in sinu non potui, quin ejus te quem patris loco habeo, facerem participem. Clarissimis Baudio, Heinsio amicissimam, nisi grave est, salutem velim meis verbis nunties. Vale. Lut. Par. Eid. Apr. CIƆ IƆ C VII. Post scriptas hasce literas accepimus acta transacta omnia inter N. & τὸν τρίλοφον τῆς ἑπταλόφου τύραννον. Ita exspectamus quid dicturi sint, quorum precibus manum calamo admoveramus. qui si ut pro certo habeo γνωσιμαχοῦσι, capiam cum amicis consilium quid opus facto. Baronii enim & aliorum mendacia multa confutavimus:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

mus: etſi non ea qua par erat acrimonia & vehementia: alienam enim perſonam ſuſtinebamus.

EPISTOLA CCCCLXXXVII.

DANIELI HEINSIO.

Reſpondi nuper iis literis, quas cum Maximo tuo acceperam, vir clariſſ. Auctorem quidem ipſum nondum ita tractaveram, ut quid illi eſſet a te collatum, plene intelligerem. nunc feci, & magis magiſque doctrinam illam tuam altam & reconditam ſum admiratus. Tu profecto, mi Heinſi, unus hodie videris eſſe, qui noris quomodo authores veteres ſint illuſtrandi. divinum ſenem ſemper excipio; a quo cum diſceſſi, te ſolum habeo quem in eo genere admirer. Heſiodus, Theocritus, & tot alia ingenii tui γεννήματα in magnam ſpem nos evexerant de tuis ſtudiis: ἀλλὰ ταύτην τὴν ἐλπίδα αὐτὸς αὑτοῦ ὁσημέραι κρείττων γενόμενος, οἷς καθ' ἑκάστην γράφεις νικᾷς τε καὶ ὑπερνικᾷς. quo impenſius Deum oramus, ut te ſervet, tua ſtudia regat, & tam nobile ingenium omni indulgentia foveat. De Maximi præſtantia nunquam aliter judicavi, quam ut ipſe pronuntiaſti. & ſæpe dolueram tam bonum ſcriptorem, tam malum interpretem eſſe nactum, qui nunc tua liberalitate civitatis Rom. jus conſecutus legetur, ſuſpicietur, amabitur. Vtinam Polybio meo parem felicitatem ſpondere poſſem. multa vetant. ne de aliis dicam, hoc vere affirmo tibi, in aliis ſtudiis nos eſſe jampridem. coacti enim ſumus a magnis viris ad tempus curare alia. ea quæ ſint, poſtea intelliges σὺν τῷ θεῷ. Vegetium Scriverii heic vidimus: & pro navata hac opera ſcriptori optimo multum illum amamus; ſed de Vegetio longe aliter ſentimus nos quam olim ὁ πάνυ Lipſius, qui non ſemel mirum quantum illi detrahit. nos cauſſam illius agimus in Polybianis curis: ſed eo candore ac modeſtia, ut manes viri magni nequaquam ſimus ſollicitaturi, quod Loiolitæ faciunt. Velim meis verbis clariſſ. viros Grotium & Scriverium ſalutes, & me ames, utque meo nomine hunc charum meum tua benevolentia dignum putes. Vale Lut. Par. xv. Kal. Majas CIↃ IↃ CVII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA CCCCLXXXIIX.

JOSEPHO SCALIGERO.

VIr illustrissime, quas petiisti notas in Marcellinum ecce habes. mittit illas Fronto noster, vir profecto melior, quam ut pro germano Loiolita possit haberi. iste singulari reverentia semper coluit, & præstantiam eruditionis tuæ cum omnibus bonis miratur: neque suorum sycophantias moratur, sed quo candore est abominatur. Vtinam hoc ingenio omnes familiæ illius sodales essent! firmiore heic pace uteremur: quam quotidie τὸ θεοστυγὲς γένος concutit, & novis subinde arietibus labefactat. Itaque noli dubitare, imminere aliquid novi: nisi conatus novatorum qui solus potest Deus immortalis fregerit. Redeo ad Frontonem: qui quum esset Agenni nuper, cum cura exploravit, pateretne tibi ad tua tutus & honestus reditus. Egit igitur cum Episcopo & sodalibus, ut quid sentirent, quid facturi essent intelligeret. Sancte affirmat vir bonus, Episcopo, delendæ infamiæ quam illi inussisti cupido, nihil posse gratius accidere; nihil quod Loiolitarum collegium quod illic vivit, magis optet. quid multa? ego delectus sum qui te ipsorum nomine hortarer, ut nidum senectæ velles repetere. Accedit quod Raimundi quidam illic gratia & autoritate pollent: qui affinitate tua gloriantur. Habes legationem meam: quam utinam præsens obiissem, & quid ipse sentiam possem tibi coram exponere. Sed neque tu is es qui alieno consilio opus habeas: neq; propositum ejus est difficultatis, ut de eo multum tibi videatur esse deliberandum. Plura additurus eram. sed aderat qui has reddidit, longioris moræ impatiens. Vale, & me ama. Lut. Par. a. d. xv. Kal. Maj. CIƆ IƆ C VII.

EPISTOLA CCCCLXXXIX.

EIDEM

MAne ad te scripsi: nunc scriptionem repeto. ecquid tibi sum molestus? vereor sane. eo brevior ero. tantum petam a te ut hunc juvenem eximie charum mihi, benevolentia tua indignum ne putes. Cur ab extremis finibus Galliæ isthuc iter instituerit, caussa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

caussa hæc fuit: quod non parum se in literis profecturum credidit, si te posset videre & loquentem audire. idem quum in patria Eusebiũ tuum legisset, atq; ex eo cognovisset de tuo erga me amore, faciendum omnino duxit, ut non alîus quam mea commendatione ad notitiam perveniret tuam. Denique effecisti, ut ἄνευ τῶν παρ' ἐμοῦ συστατικῶν nemo jam adire ad te cogitet. Non morabor te nunc pluribus. de bibliotheca securus esto si nihil aliud possum: at libros certe mathematicos, in quibus est nonnihil περὶ χρόνων, brevi Deo volente habebis. Nos tuum Elenchum adversus N. adhuc exspectamus. epicedia quoque Lipsiana: sed hæc patientius jam: quia illa legimus simul ac sunt allata in urbem. beatum Lipsium, qui tantum laudatorem meruit! nihil enim poterat augustius ad ἀποθέωσιν Manium illius. Vale, Lut. Par. xv. Kal. Maj. CIƆ IƆ CVII.

EPISTOLA CCCCXC.

SEBASTIANO TEGNAGELIO.

VTinam vir præstantissime, quanta mihi inest cupiditas tecum per literas de communibus studiis confabulandi, tanta semper istuc meas mittendi esset occasio. Non committerem, mihi crede, ut meam in hoc officii genere fidem aut diligentiam posses unquam desiderare. Nam ut primum tuas legi, tam exquisitæ eruditionis refertas notis, tantæ adversum me benevolentiæ indices, incredibili statim sum cupiditate incensus, maxime quidem, si fieri posset, te videndi & amplectendi: aut certe quia id fieri non potest, sermones tecum quam sæpissime serendi. Quod si alia extra ordinem non se offerat ejus præstandi facultas: bis tamen in anno per commeantes mercatores ad Francofortenses nundinas id facere posse tuto videmur. Equidem segnis aut lentus hac in parte non sum futurus; neque si velim, esse mihi liceat. Habeo enim hujus officii assiduum admonitorem & exactorem severum: amorem dico ingentem, sincerum, εὐδιάθετον, quo te prosequor. Te oro eodem sis in me affectu, quo ipse porro semper, dum spiritus hos reget artus, erga te fore me sancte tibi polliceor. De pro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

verbiis Arabicis ſic habe: Deſcripſi eum libellum mihi e codice Roma in hanc urbem allato. Poſtea quam ſignificaverat tergeminus Scaliger eum libellum ſe necdum vidiſſe, curavi e meo exemplari illius cauſa deſcribi. quo munuſculo vir ingenuus non parum, ſcio, eſt delectatus. Niſi eſſem nunc impeditiſſimus & ſexcentis curis varie diſtractus, aut omnia aut eorum partem tibi deſcriberem: ſunt enim quædam in his oppido venuſta: quorum copiam tibi ſi fieri cupis, ἐξαύδα μὴ κεῦθε νόῳ. Ego ubi primum aliquid otii fuero nactus, voluntati tuæ morem gerere conabor. Nos quidem ingenue fatemur, ad hæc ſtudia colenda non voluntatem nobis deeſſe, verum otium. Nam quum pars magna temporis in hac occupatiſſima otioſorum hominum matre, Lutetiam dico, ab amicis nobis quotidie cum lacrimis & gemitu noſtro eripiatur, ſuccisiva omnia aliis ſtudiis cogimur impendere. Cœpimus lexicon nobis conficere. Auſi & eramus Geographiam Arabicam Romæ editam facere latinam. Poſuimus & in Avicenna aliquid temporis. Sed ubi ſocium laborum iſtorum amiſimus, adoleſcentem Flesſingenſem, ad miraculum uſque in his literis verſatum, ſpes noſtræ retro cœperunt labi: neque adhuc opportunum tempus indipiſci potuimus, ſitis hujus noſtræ explendæ. Vtinam propius abeſſemus, haberes me diſcipulum, ut quondam ὁ μακαρείτης juvenis Flesſingenſis, cujus meminiſſe abſque ſuſpiritibus non poſſum: neque unquam potero. Habeo ſane magna cura comparata præſidia non inepta ad hoc inceptum, ſi ejus, quod puto, perficiendi unquam futura eſt facultas. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν Θεοῦ ἐν γούνασι κεῖται: Tu vir præſtantisſime ſi otio abundas, derelictam ab aliis provinciam honeſtiſſimam capeſſe, & de literis ac literatis bene mereri aggredere. Quod me hortaris, ut quorundam improborū contumelias aſperner, qui ſine cauſſa nomen noſtrum arrodunt: ego vero & faciebam ante ſponte mea, & nunc tanto libentius & conſtantius faciam, quod ita placet tibi: ſpero quidem ita me vixiſſe hactenus (laus Deo ſit O. M.) ita ſtilum temperaſſe, ut ſi bonorum ſtudia promereri non potuerim, odium certe cujuſquam meritus non ſim.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſim, Iſti qui tam malevole de noſtris libellis ſentiunt, & imperitos Grammaticos nos vocant, ſi quibus in ſtudiis vitæ multo maximam partem poſuerimus, ſcirent, aliter fortaſſe pronuntient. Quanquam quid ego æqui mihi ſpondeam ab imprudentiſſimis illis nebulonibus, qui bonis omnibus obtrectare glorioſum ducunt? ſed canes mordaces mitto. te iterum oro, vir doctiſſime, ut quem ſemel tua benevolentia dignum judicaſti, poſthac etiam amare redamantem, idque a te contendentem velis. Deus te ſervet. Vale. Lutetiæ Pariſiorum. xv. Kal. April. ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας CIↃ.IↃCVII.

EPISTOLA CCCCXCI.

DANIELI HEINSIO.

MIror ſilentium tuum, nam ſeptem minimum lapſi ſunt menſes, a quo tuas noviſſimas accepi. ego interim non unas ad te dedi. An noſtri oblivio te cepit? nunquam putabo. quid igitur eſt? unum habeo in quo acquieſcam, ita te ἐγκυλινδεῖσθαι τοῖς βιβλίοις, ut nullum omnino tempus perire tibi patiaris. laudo: etſi nolo imitari. Vale, & niſi grave eſt, viros clar. Vulcanium atque Baudium a me ſaluta. Lut. Par. III. Kal. Maj. CIↃIↃCVII.

EPISTOLA CCCCXCII.

JOSEPHO SCALIGERO.

POſtquam compertum mihi eſt, ampliſſimum Buzenvallium iſthuc rediturum; inquiſivi ſatis diligenter pro copia temporis & otii mei, ecquid lateret aliquid in bibliotheca noſtra, quod tibi, illuſtriſſime domine, poſſet uſui eſſe. Inveni non pauca mathematica, quæ fortaſſe non ſine aliquo fructa a te legerentur, de quibus memini non ſemel ad te ſcribere. ad quas literas meas, quia nihil unquam reſpondiſti, ſuſpicor minus te id genus ſcriptores τὸ νῦν εἶναι deſiderare. nullus eſt certe illorum, qui de eo argumento in quo tantum tam feliciter ipſe laboraſti, ex profeſſo ſcripſerit, ut noſter Chryſococces. Sed nonnulli illorum quos habemus, obſervationes ſuas Aſtrologicas interdum χρονικοῖς θεωρήμασιν accommodant. ſi ita velle ſignificaveris, aut ſpecimen aliquod, aut ipſos autores

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tores mittemus. Accipies nunc ab amplissimo Legato ἀνώνυμον
χρονικόν, non optimum illud quidem: quod facile intellexi cum le-
viter percurrerem: ejusmodi tamen quod malis, nisi fallor, visum
tibi quam invisum. Sed ut scires quæ cupiditas mea sit bene de re-
publica literaria merendi, dum voluntati tuæ morem geram: mit-
to tibi indicis librariæ nostræ exemplum, ab homine literarum
ignaro descriptum: quod ubi legeris velim remittas, & eos mihi
libros notes, quorum te aliquod desiderium tanget. Nam virum
maximum, Thuanum tuum, τὸν τὰ πάντα ἄριστον, facilem ad hujus-
modi δεήσεις se præbiturum & tua & literarum caussa, non dubito.
Sint modo quibus tuto demus quæ tibi mittentur: & quæ a te no-
bis remittentur. in quo tuam fidem integerrimam felix adhuc co-
mitatus est eventus. Elenchum tuum proximis demum diebus ac-
cepi: quo nomine ago tibi gratias magnas, habeo maximas. Demi-
ror ingenii inexhausti fœcunditatem. nam post tam multos de eo
argumento libros scriptos novus tamen semper & ὑπερχειλὴς ac-
cedis: & cum eadem doceas, omnia tamen nova dicis, omnia aliis
ignota præter unum te. τοῦτό με εἰς ἀφασίαν ὑπὸ θαύματος ἄγει. τοῦτό με
ὑπερθαυμάζειν τὴν ἀγαθὴν σου φύσιν ποιεῖ. Utinam hoc animo tua lege-
rent omnes, qui te docente quotidie proficiunt. Utinam nostri sal-
tem æquos se adversum te præberent, & intelligere tua prius quã
vel imitari vel carpere conarentur. Tacuisset opinor, N. tuus, &
severissimi censoris notam ignominiosissimam lucrifecisset. Ego
vero non vicem ipsius tam doleo, quicum nulla mihi unquam in-
tercessit notitia: quam fero impatienter culpa unius male conci-
liati datam esse occasionem οὐ τὴν τυχοῦσαν hostibus veritatis, trium-
phandi de tota caussa; omnibus enim illius scriptis quæ audio
multa esse, (ego nullum unquam vidi) fidem censura hæc ademit.
Equidem fateor dignissimum fuisse, qui pro commerita noxa, pro
stultissima sententia quam tuetur, etiam durius abs te acciperc-
tur. quid enim est pernitiem literarum moliri si hoc non est: Inter-
erat reipublicæ literariæ tam pernitiosum errorem, tam exitiabi-
lem temeritatem severissime castigari. Vnicum hoc ut dixi, me
male

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

male habet, quod ad N N. pars magna ejus ignominiæ redundatura est. Sapiet fortasse, & a scribendo posthac abstinebit. hoc solum haberem consilium quod ipsi suggererem, si vel leviter hominem nossem. Si aliter faciet, morbum animi magis magisque patefaciet: seque indignum probabit cujus nugis divinæ lucernæ tuæ horas impendas. Vidimus in catalogo librum τοῦ τρισκαταράτου ἀποστάτου adversum te scriptum. nondum in quemquam incidi qui perditissimi nebulonis, imo canis Tartarei ἀπόνοιαν non detestaretur. Qui te magis ex animo venerantur, in quibus ego principem locum mihi deberi contendo, τὸν ἐπὶ πᾶσι δυσωποῦσι, ne te ista gravius quam par est afficiant. Puto tamen cum bestiæ indolem consideraveris, cumque lustrum ubi cubat ad animum revocaveris, æquiorem te illi futurum: & facile permissurum, ut ζηλουσιωμένην τὴν ἑαυτοῦ φύσεως κακίαν expromat. nam ut tibi bene mereri de humano genere σύμφυτον est: ita illi Stygio cani bonos allatrare. Demiror quid caussæ sit cur nomini meo parcere velle simulet scelestus hypocrita: nam adhuc liber in me scriptus supprimitur, cujus, primum folium Moguntiæ editum vidi ante annum. Significaveram tibi nuper de scriptione quam a me certi homines exegerant: qui cum in gratiam nunc redierint cum Romuli nepotibus, φροῦδα γίγνεται τὰ μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντα. Sed si erit justa occasio, redibimus ad priores curas: non ut cum isto caligato & hordeario manus conseramus: sed ut arcem ipsam tyrannidis, τὴν ἀγαθὴν ἐλπίδα προβαλλόμενοι invadamus. hoc statuimus σὺν τῷ Θεῷ: hoc præ nobis ferimus, & Cancellario aliisque magnatibus prædiximus. Pudet me tamdiu vixisse Ecclesiæ Dei inutilem: qui videor mihi posse fastum immanem τοῦ ὠρογράφου illius baronis certissimis rationibus retundere. Tu autem, vir illustrissime, quid nunc pares, scire velim. Deus te servet, ac mihi amorem tuum. Notas Marcellini a Frontone missas, accepisse te non ambigo. Lut. Par. III. Non. Maj. CIƆ IƆCVII.

Est isthic juvenis quidam Aquitanus Vigierius, Theologiæ studiosus, quem de meliore nota cupio tibi esse commendatum. idque a me petierant, pater ipsius & frater, ambo singulari virtute præditi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

diti. Si potes de ætate libri quem mitto aliquid conjicere, velim
ſignifices niſi grave eſt. habeo enim ejuſdem characteris & ut ſic di-
cam τοῦ αὐτοῦ κόμματος alios codices, de quorum vetuſtate ex illo
poteſt fieri conjectura. Petunt a te viri boni & magni, ut cum re-
cudetur Euſebius tuus, verbis ornes Regiam bibliothecam, quæ &
τοὺς πρὶν ſuggeſſit libros, & poſthac ſuggeret, quos voles. non ſine
cauſſa hoc a te peto, neque meo unius nomine, verum multorum
Francici nominis ſtudioſorum.

EPISTOLA CCCCXCIII.

CHRISTOPHORO JUSTELLO.

MIrifice delectatus ſum literis tuis, vir eruditiſſime. Amavi in-
genium & doctrinam exquiſitam: amavi & manum admira-
bilem: nam quid pulchrius? quid aſpectu ſuavius? me certe ita ce-
pit tuus character pari eruditione junctus, ut, quo plures à te lite-
teras accipiam, reſponſionem ad propoſitam quæſtionem differre
ſtatuerim. Eris fortaſſe mei memoriam poſiturus: Inveni hoc
λήθης φάρμακον; non enim vereor, ne tibi excidam, quamdiu in ære
tuo ero. Sed miſſo joco, ad ea, de quibus quæſiiſti, pluribus paran-
tem reſpondere otium defecit ac tempus. Nunc enim eram occu-
patiſſimus. Vbi primum otii pluſculum fuero nactus, dabo ope-
ram, ut cupiditatem ſaltem meam tibi ſatisfaciendi agnoſcas. Sa-
ne cum nuper ea de re ad me eruditiſſimus atque amiciſſimus Lab-
bæus retuliſſet, reſpondi eadem pene omnia, quæ ſunt in tua epi-
ſtola. Sed jure quæris: quoniam ſacer eſſet Perſis, imo vero Deus
magnus, Ignis: qui eo potuerunt uti ad ſupplicia? Ego memini
in martyrologiis legere aliquot exempla, quæ probent τὸ ὅτι, evin-
cant, inquam, id ſolitum fieri ut igne uterentur, tanquam κολα-
ϛηρίῳ ὀργάνῳ, velut, quod dicebam Labbæo, de crematis ſuper cra-
ticula in Perſide: Cujus ſupplicii etiam B. Chryſoſtomus memi-
nit. Quare ſi conſtat τὸ ὅτι, non multum περὶ τοῦ διότι debemus eſſe ſo-
liciti, utique in talibus, quæ, ut erant, vaniſſimis rationibus in-
troducta, ita facillime potuerunt mutari. Sed ἐπέχω & otium majus
exſpecto, Vale vir doctiſſime, & me ama. Lutet. Pariſ. XIV. Kal.
Quint. CIↃ IↃ C VII.

EPISTO-

EPISTOLA CCCCXCIV.

JOSEPHO SCALIGERO.

ILlustrissime vir, diu est ex quo nihil a te literarum accepi, opto ut quam optime valeas, & valere confido σὺν Θεῷ εἰπεῖν. cupio tamen ex tuis literis id intelligere. Vidisti quæ superioribus nundinis prodierunt adversus te. equidem digna non puto quæ te vel levissime commoveant. nam canes illi Antuerpienses, Moguntini, & Romanus Apostata quid aliud faciunt, quam quod unum possunt & norunt? latrant, canes sunt, & quidem Stygii, veritatem mendaciis obruere conantur? υἱοὶ γάρ εἰσι τοῦ πατρὸς τοῦ ψεύδους. nobilitatem tuam obscurare nituntur? non aliud exspectes a terræ filiis, quorum nomina nihil e tenebris vindicat, nisi virtutis, honestatis & omnis decoris Vatinianum odium. Me certe quod vituperent qui te non amant, pluris ego facio quam ludis Olympicis coronatum fuisse contra quemvis τῶν ἀλήπτων ἀθλητῶν. Exspecto proximis nundinis proprium in me librum: qui si in meas manus inciderit, fortasse inspiciam in eo aliquid, non quæram certe: quia constat mihi neque doctiorem neque meliorem posse me ab ejus lectione discedere. Ne Italis quidem, scio, persuadebit Atheum me esse vel arrogantem. Accepi his diebus a Cardinali Borromeo literas incredibili humanitate conditas. quem virum literarum amantissimum, & ut audio peritissimum τῆς ἀρχαιολογίας scio ego ψευδορωμαίου illius καὶ παρεγγεγράπτου ἀποστάτου scriptum, quod in te evomuit, ex animo detestari. Scripserunt & alii viri pereruditi τῶν ἀμφ' αὐτὸν Latine, Græce, Ebraice, soluta & astricta metro oratione: ut satis mirari nequeam tantam hominis comitatem & honorem, quem non mihi, verum literis quas putat in me esse, exhibet. Hoc volui nescius ne esses. quo minus dubitares superesse adhuc etiam in illis oris λείψανα quædam τῆς προτέρας γενεᾶς, τῆς πρὸς τὴν τῆς ἀρετῆς καὶ ὀρθῆς παιδείας ἐπίκλησιν ἀδικάστου. De inscriptione quã tibi mitto, tuum judicium te posco. mitto aliquot amicis exempla: ad nobilissimum Legatum, quem in dies exspectamus, non misi. Viris clarissimis qui te colunt, me amant, amicissimam, nisi

grave est, salutem: nominatim vero τῷ προσφιλεστάτῳ Heinsio. Lut.
Par. prid. Kal. Jun. CIↃ IↃC VII. Martialis tuus propemodum est
absolutus. ego si per occupationes licuisset, hodie scripturus eram
quædam προλεγόμενα utinam te digna: certe bonis, ut spero, fu-
tura non ingrata.

EPISTOLA CCCCXCV.

DANIELI HEINSIO.

IRatus sum paci vestræ, quæ facultatem mihi adimit sæpius istuc
literas mittendi. nam equidem ex omnibus meis molestiis ac-
quiesco in tuo & illustrissimi herois (si tamen placet Scioppio)
colloquio. nihil certe majore cum voluptate facio, quam cum ve-
stras lego, aut ad vos scribo. Accepi superioribus diebus panegy-
ricum tuum, ὦ θαυμαστότατε ἀνδρῶν. Eram tum recens a lectione
Latinorum, qui in eo scribendi genere se exercuerunt. ad quorũ
illustrationem cum multa alia posse afferri cogitabam; tum illud
inprimis, ut de virtutibus aut vitiis eorum auctorum sententia fe-
ratur, & via muniatur juventuti ad recte æstimandum totum illud
scriptionis genus. Nam aut fallor vehementer, aut in plerisque
ἐπιδείξεσι non pauciora sunt censura critica digna iis, quæ veram
laudem merentur. Hæc meditanti mihi allatus est liber tuus, in
quo omnes, quæ capiebat argumentum & genus καὶ ἡ ἰδέα τοῦ λόγου,
virtutes videor mihi luculente observasse. sed eminet in primis τὸ
περιττὸν καὶ γοργὸν τῶν νοημάτων καὶ ἐπιχειρημάτων. nam deus bone, quam
multa, quam paucis! quot verba, tot sententiæ. neque eæ affecta-
tæ, sed graves ac prorsus μεγαλοπρεπεῖς καὶ δειναί. ut mihi videaris λίαν
σφόδρα πρὸς τὸν ὑψηλὸν χαρακτῆρα εὐφυῶς διακείμενος, ἐν τῷδε τῷ λό-
γῳ αὐτὸς αὑτοῦ κρείττων γεγονέναι. Itaque quomodo tui libri lectio-
one sim affectus, noli quærere. unica res fuit, quæ me vehementis-
sime offendebat, scripti brevitas. quod tamen repetita lectione
longius fecimus. neque hoc meum judicium est unius, sed Thua-
ni τοῦ κριτικωτάτου. item magni Fabri, καὶ ἐν ὀλίγῳ omnium bonorum
& eruditorum qui legerunt. Beatum igitur prædicare omnes τὸν
ὑπέρμεγαν senem, qui immotus & κύδεϊ γαίων, hostem suum scelestis-
simum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

simum αἰκισθέντα confici videt. te quoque beatum, mi Heinsi, qui capitale ingenium istud ad tam bonæ caussæ defensionem tam alacriter confers. Expecto Menippeam tuam adversus παλαμναῖον ἐκεῖνον καὶ ἀλιτήριον· μᾶλλον δὲ τὸ ἐξωλέστατον καὶ ἀγριώτατον θηρίον. Sed bona fide, num invides mihi, quod nullo meo merito cum tanto viro ad vapulandum jungor? isti si scirent quantum ipse eo nomine glorier, καὶ μέγα φρονῶ, numquam eo amentiæ venissent. Sed de his fortasse alias plura. Polybii folium quotidie scito edi. Erat fortasse consultius non provocare latratus canum hac nova opera. sed jacta alea est. Baudii & Grotii virorum clariss. carmina adversus Apostatam teterrimum avidissime heic omnes expectamus. Vale, & me ama. Lut. Par. VI. Eid. Quint. CIϽ IϽ C VII.

EPISTOLA CCCCXCVI.

JOSEPHO SCALIGERO.

EA est ingenii tui magnitudo, ea nominis fama, summis in rempublicam literariam meritis quæsita, vir illustrissime, ut jam Scaligeri nomen sublimis cujusdam & numeris omnibus absolutæ eruditionis, non hominis appellatio esse, vulgo putetur: raroque in eruditorum circulis & fabulis literatis habeatur de studiis sermo, ut non & tui statim occurrat mentio. Sic enim jampridem omnibus bonis & verè doctis est persuasum; salutem, dignitatem, decus, majestatem denique meliorum literarum, in tua propemodum unius salute verti: in tua industria & præsidio niti. Ac licet lucubrationum tuarum is fere sit genius, utique earum in quibus vela pandis, & toto ingenio veheris; ut imperitos ab se abalienent, solos eruditos in familiaritatem admittant: quorum ut quisque plurimarum est literarum, ita plurimum illis delectatur, maximeque illa miratur: omnium tamen, indoctorum pariter & doctorum, qui modo non plane depuduerint, constans & consentiens hæc opinio est: unũ te nostro seculo extitisse, qui omnes literarum partes ingenii beatissima ubertate, non solum sis amplexus, verum etiam mirifice excolueris: unum, cui tota Musarum sacris operatorum cohors assurgat: cui principes Musici cœ-

tus faſces ſubmittant: quem propter inexhauſtam, & tantum non humanum captum ſuperantem, reconditæ doctrinæ copiam orbis terrarum mirabundus ſuſpiciat. Quippe ignorat nemo, paullo ſaltem qui ſit humanior, quam multa, quam præclara ad utilitatem & gloriam rei literariæ promovendam ſint a te profecta: quæ propterea a nemine alio ſperari poterant; quia nemini ante te de iis ulla ſuſpicio erat oborta: quum eo primus præſtiteris, *Avia Pieridum peragrans loca, nullius ante Trita ſolo*, quæ præſtari poſſe in literis, nemini hactenus in mentem venerat: & fortaſſe abſq; te foret, nemini mortalium erat venturum. Vt mirum non ſit, tuorum præſtantiſſimorum ſcriptorum ea cunctos bonarum artium amatores admiratione teneri, eo deſiderio flagrare, ut neque legendo quæ ſunt edita expleri mentem queant: neque eorum quæ affecta multa habes penes te, & publico debes, exſpectationem ſine impatientia ſufferre valeant. Quemadmodum enim ſinguli ſolent quibus ad tuam amicitiam patet aditus, quoties dubitatio moleſta incidit, vel dignus heroe vindice nodus apud ſcriptorem aliquem Latinum, Græcum, Hebræum, Syrum, Chaldæum, Arabem, aut alius linguæ ex iis tam multis, quarum notitiam, intelligentiam atque uſum Dei Opt. Max. benignitas tibi largita eſt; hæſitationes ſuas ad te referre, & τὸν ἀτρεκέστατον μάντιν, Tripodem tuum conſulere: ſic quoties inter ſtudioſos & humanitate præditos de arduo aliquo in literis incepto exiſtere ſermo cepit: omnes tuam induſtriam reſpiciunt, tuam opem implorant, & omnibus votis te certiſſimum Μυσαγέτην, auxilium poſcunt: neq; ulla tam perplexa, tam difficilis, aut intractabilis provincia reipublicæ literariæ; quam tibi, δῖε γέρον, ultro communis vox non decernat, & extra ſortem deſpondeat. Nam ut propter ætatem in qua nunc es, ceſſatio & quies a prioribus laboribus tibi concedatur: id vero, ne te quidē poſtulare perſuaſum cuncti habent: qui divinitus contigiſſe tibi norunt ſenectutem prorſus τῶν προβεβιωμένων ἀξίαν, & ei temperantiæ congruentem, atq; a voluptatibus etiam licitis rigidæ abſtinentiæ, quam tui æquales in te quondam adoleſcente, mox

mox viro, cum immortali tua laude, uno semper ore deprædicarunt. qua ex re illud consecutus es, ut nunc senex senectutis incommoda, vulgo aliis Ætna graviora, vir ac ne vix quidem sentias. Equidem non sine stupore magno nuper narrantem audire memini virum nobilissimum & amplissimum, Paulum Choartum Buzanvalium, Regis Christianissimi Legatum, quæ tua esset hodieque in studiis contentio; quę diurni laboris & nocturnarum vigiliarum patientia; quas perferres ęrumnas tot codicibus autorum nondum editorum Græcis, Hebraicis, Arabicis, maxime autem Syriacis describendis, quibus tuam bibliothecam jam instructissimam, facis in dies auctiorem. easdem enim te, etiam in hac ætate mala, corporis vires retinere, quibus in florentissima pollebas. De acerrimi vero ingenii vigore igneo, de subtilitate mentis, de memoria pariter nunc atque olim fideli, & ad omnia respondente, ne aliorum fide standum nobis esset, abunde cavisti, edito nuper EUSEBIO & EUSEBIANIS tuis: opere, Deum immortalem! quam vario, quantæ, quam profundæ & uni tibi notæ eruditionis pleno, atque ut paucis absolvam, quam te digno: hoc est, eo viro, cui an ullum prius seculum parem aliquando viderit, linguarum, antiquitatis & scientiarum notitia, haut promptum dicere. Sed de Herculeo hoc labore tuo ita sapientes judicant: quum sint omnia in eo admiratione dignissima: acumen inventionum, lectio infinita, tot supputationum labor improbus, stili splendor ac γλαφυρότης incredibilis, & illa naturalis orationis tuæ gravitas: nihil tamen magis esse stupendum, quam quod senex illa scripseris, in quibus præter judicii maturitatem, nullum prorsus ætatis senilis vestigium queat deprehendi. Mirati eramus paullo ante, & meritissime quidem, viri præstantissimi, longeque doctissimi Arnaldi Pontaci Episcopi Vasatensis fidem, industriam, & in affecta pariter ætate diligentiam prope sine exemplo, in tot conferendis antiquis membranis, ex quibus pulcherrimam illam suam ejusdem Eusebii editionem concinnavit: quæ prius ab ipso suscepta, quam de tuo consilio quicquam rescisset, [ut sæpius ipsum mihi literis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſignificaſſe teneo:]eodem fere tempore edi cœpta eſt,cum tua.Sed
Præſulis ampliſſimi immaturus obitus , & tibi fructum vel jucun-
diſſimum amicitiæ qua eratis invicem juncti ; & ipſi gaudium ad-
emit, quo nunc fungeretur inæſtimabili , cum videret opus a ſe fe-
liciter inchoatum , feliciſſime a te eſſe conſummatum. Conſtat
mihi , ipſum , ſi jam viveret , qua eruditione fuit , quo erga te affe-
ctu , & candore in æſtimandis tuis virtutibus , non minus acrem
operis tui adverſus invidos & obtrectatores vindicem futurum,
quam aſſiduum tuarum laudum apud bonos præconem. Nunc
igitur , nobiliſſime Scaliger, poſtquam,Dei virtute,provincia tam
dura & ardua es defunctus : quid jam pares,quid moliaris,quæ te
curæ exerceant, non ego cupidius ſcire aveo,quam omnes faciunt
viri graves & ſapientes, qui in hac civitate, bonarum artium & di-
ſciplinarum matre, iſtius vitæ amara ſtudiis literarum ſolent κατα-
μελιτῦν , & ut veteris poetæ vocem uſurpem , edulcare. Ac quo-
niam ſatis oſtendiſti multis indiciis , quam tibi acceptus charuſq;
ſit cognominis tibi ſcriptor Joſephus; ne dubitant quidem pleri-
que jam, quin eximii autoris, quem fœdiſſimis ante mille ducen-
tos annos mendis eſſe deformatum, neque Rufino veteri interpre-
ti, neque ulli recentiorum ſuboluit, tu ſæpe demonſtraſti ; emen-
dationem atque illuſtrationem , & tu debeas ſuſcipere, & nos exi-
gere a te poſſimus. Sunt alii viri optimi,& cognoſcendarum an-
tiquitatum Eccleſiæ veteris cupiditate accenſi, qui ad Epiphanium
te potius vocent : cujus maximi & doctiſſimi Patris ſcripta veriſſi-
mo elogio a te ornata meminerunt ; cum πάσης τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀρ-
χαιολογίας ταμεῖον illa dixiſti. Porro quam familiarem illum Pa-
trem habeas,quam multa in eo deſperantia ulcera ſanaveris,quam
modico labore nitori ſuo priſtino eum queas reſtituere ; etiamſi
aliunde neſciremus , neque a multis tuorum ſtudiorum conſciis
accepiſſemus , Elenchus & Euſebiana tua argumento eſſe pote-
rant. Animadverſiones tuas in Septuaginta Interpretes, quarum
in Euſebianis facis mentionem, & in alias librorum θεοπνεύστων ver-
ſiones , præſertim recentes, incredibilem in modum videre geſti-
unt,

unt, quicunque illud serio imbiberunt; cognitionem linguarum, & reliquas artes universas ac scientias illi Reginæ & Dominæ ancillari, quæ vere est apex & θριγκὸς disciplinarum. Age igitur, vir summe, capesse hanc provinciam, vere tuam: cujus enim potius? quum certissimum sit, a magno Hieronymo, incomparabili, ut recte tu quoque judicas, viro, neminem unum ad id negotium se accinxisse, iis præsidiis, quibus ipse abundas, æque instructum. Noli ergo, obsecro te, venerande senex, adeo bonam occasionem prætermittere, de studiosis literarum simul egregie merendi: & æquissimis eorum postulatis satisfaciendi, qui inusitatam hanc eruditionem, non alio fine ab ingeniorum parente in te collatam esse contendunt, nisi ut tuæ industriæ fructus, velut προσφορὰν καὶ θυσίαν εἰς ὀσμὴν εὐωδίας Christo & S. ejus Ecclesiæ, pro ea quæ in te est pietate, animo devoto conferres. Arabicæ vero linguæ Thesaurum, cui solus dudum incubas, quamdiu studiosis Arabismi invidebis? Ecquid metuis, ne coitionem adversus te faciant ejus studii candidati, & in tuas fortunas aliquando irrumpant? Decem anni sunt, ex quo supra XXX millia dictionum Arabicarum ex Paraphrasibus variis Fœderis utriusque, Alcorano, Avisena, Geographo, aliis innumeris philosophiæ, medicinæ, mathematum & historiarum scriptoribus, primus Christianorum congessisti, digessisti, exposuisti. *Cur tua tă laxas arca flagellat opes*? aut quo tuus hic labor ὑπερφυὴς, si ejus fructum τοῖς φιλάραψιν eras invisurus? Scio quid dicas, & qua exceptione meas aliorumque preces soleas summovere: exspectandum nempe esse, donec ex illis locis, ubi cum æterna gloria maximorum Principum literę Arabicæ excoli sunt cœptæ, aliquid prodeat quo uberiora & unctiora fieri tua queāt. bene sanè: sperandum enim est magnā ei studio lucem inde aliquando affulsuram. idque ut quamprimum eveniat, diu est cum vehementissime exopto. sed ut ipse aliorum τριβὴν εὔλογον magni facis: ita μεθοδικὴν ἐμπειρίαν tuam quanti par est æstimant, quicunque aliquam in ea lingua operam posuerunt. quo in albo principem apud nos locum obtinet Stephanus Hubertus Aurelianensis, Regis medicus, vir doctis-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

doctissimus, & qui tuas hoc genus vigilias juxta mecum sitit. quum præsertim Syllogen quandam vocabulorum Arabicorum Latine versorum, & quorundam libellorum interpretationem iisdem ex locis allatas eximius mathematicus, & linguarum etiam exoticarum apprime peritus, David Rivaltius a Florentia nobiscum communicaverit, quas experti sumus esse ejusmodi, ut si tua haberemus, facile illis carere possemus. Quod si de publicatione tui Thesauri stat sententia nolle flecti: dares hoc saltem petitionibus nostris, ut qui Caroli Clusii V. Cl. gratia tam multa e Geographo Arabe Latina fecisti, nostra quod reliquum est absolveres, & in commune bonum edi patereris totum, qui partem es passus. At tui parentis Commentarios in libros Philosopi *De historia animalium*, quando luce publica donatos videbimus? aut quamdiu operis divini desiderio sapientiæ studiosis erit languendum? En unquam ille dies illucescet, qui nos voti hujus damnabit? ἔξεχε, ἔξεχ' ὦ φίλ' ἥλιε. Per ego te paterni nominis reverentiam convenio, atq; obtestor, nobilissime Scaliger, per amorem tuum in literas, per quicquid denique tibi charum est, ut inæstimabilem thesaurum, non librum, herois θεοεικέλου, primo quoque die in vulgus edas; & hoc munere optatissimo, quod jam manu Francisci Douzæ nobilissimi adolescentis, descriptum & editioni paratum, te habere scimus, τοὺς ἁπανταχοῦ τῆς γνησίας παιδείας ἐραστὰς tibi devincias. Verum enimvero, quum ea hactenus memoraverim, in quibus serias tuas horas occupari optant, qui de literis optime judicant: accipe nunc, mi Scaliger, gravem eorundem querimoniam, ut equidem arbitror, justissimam. Quum enim animus inquies tuus etiã ubi videtur cessare, opere pascatur, & oblectamenta tua sint opera: quid caussæ esse dices, cur παρέργοις tuis quæ plerorumque ἔργοις sunt potiora, frui nobis per te non liceat? Scimus, Atticas leges in unũ corpus animi caussa jam olim esse a te digestas. De re nummaria veterum, diatribam accuratissimam in scriniis tuis exstare a multis didicimus, qui viderant. Libellum tuum super Plinii loco ubi de papyro tractat, pauci e curiosis heic sunt, qui non legerint,

aut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

aut non habeant, Dissertationem tuam de Judæorum decimis & tota illa antiquitate, ipsi dudum nacti sumus, & in cimeliis nostris, ut & alia non pauca, quæ rogatu amicorum scripsisti, servamus. Proverbiorum Arabicorum libellum elegantissimum postquam a me accepisses, versionis tuæ & Notarum ἀντίδωρον tertio vel quarto post die remisisti. quorum tamen publicandi potestatem ut mihi concederes, frustra adhuc te rogavi. Carmina vero sive Græca sive Latina, quis vel ex istis μουσοπατάκτοις, hoc unum agentibus, plura te scripsit? aut quis, etiam antiquorum, meliora te unquam fecit? Sed nullum tam bonum carmen Camenæ & Apollo semper tuus tibi dictarunt, quod non statim ut natum erat, pater ἄστοργος καὶ ἄτεγκτος exponeres, pro derelicto habendum, & velute censu rerum tuarũ expungendum. Quanta felicitate Græcorum poëtarum monumenta in Latinum vertere soleas, si quando interiungere juvat; per Ajacem Lorarium tuam e Sophocle expressam, Lycophroneæ Cassandræ nunquam satis laudatam interpretationem, cujus editionem non tibi, sed Gulielmo Cantero viro eruditissimo debemus; ne osoribus quidem elegantiarum pariter & nominis tui licet ignorare. Melius tamen hoc ipsum sciremus, & fructum e tuis uberiorem caperemus, si Æschyli Diras, Orphei Initia, & id genus alia in manus hominem dedisses: propter quæ jam olim Florens Christianus, vir Græce & Latine sine controversia facundissimus, & rectissimi judicii, publice profiteri non dubitavit, in hoc exercitationis genere ita feliciter te versari, ut tua legentibus illud esset usurpandum, οἶος πέπνυται, τοὶ δὲ σκιαὶ ἀΐσσουσι. At Romana quam bene Græce exprimas, vix sciremus, nisi Puteani fratres Claudii τοῦ μακαρίτου filii, morale poëma Dionysii Catonis, & Publii Syri aureas sententias, dudum a te munere acceptas, anno superiore publicassent. Qua editione, ut magna accessio gloriæ tuæ facta non sit, quæ graviorum lucubrationum vario & multiplici genere fulta, inde spernit crescere, unde plerique hodie castellanos nescio quos triumphos ducunt: ita profecto cumulus quidam prioribus tuis in rempublicam literariam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

meritis est adjectus. Sic enim omnes harum rerum periti æstimatores sentiunt: duo ea opella simul te præstitisse, ad studiorum profectum longe utilissima. Nam & quam arduum paucorumque hominum esset Græce loqui castigate καὶ τὸ γνησίως ἑλληνίζειν, præclare omnes admonuisti, cum Planudem & Gazam Græcos homines, neotericorum, de quo dubitat nemo, doctissimos, tam multa contra Hellenismi leges peccare ostendisti: & rectæ interpretationis absolutissimum exemplar dedisti; futurum posthac omnibus cordatis, qui hoc pulcherrimo atque utilissimo exercitationis genere uti vellent, quod Polycleti Doryphorum sibi Lysippus ajebat fuisse. Nolo apud te dicere quo favore, quibus εὐφημίαις tuus ille libellus heic fuerit exceptus, ab iis maxime qui in orchestra sedent, a cujus lectione ubi me primum vidit Fronto Ducæus theologus, doctrina & candore morum vir insignis, non abstinuit, quin eleganter simul & vere exclamaret: Οὐκ ἔστιν ὁ ποιήσας Αἰγιναῖος, ἀλλ᾽ αὐτόχρημα Ἀθηναῖος. Federicus vero Morellus, qui Græcarum literarum professione Regia tot jam annos hanc Academiam ornat; aliique item multi, summa & ipsi eruditione viri, Græca tua quantopere admirentur, & verbis sæpe, & re etiam probarunt: ut cum Florilegium hoc tuum e Martiali, forte apud me visum, ut eliminarem, quotidianis prope convitiis me perpulerunt. Quartus enim jam annus, ut scis, agitur, postquam munere hoc pulcherrimo, & quo ne Athenæ quidem ipsæ magis Atticæ, a te Scaliger illustrissime, sum donatus: cujus publicandi provinciam, nisi jam tum eruditissimus Scriverius suscepisset; non diem, non horam prius quiessem, quam rem confectam dedissem. neque vero ut id negotium curarem aliorum hortatu mihi opus fuisset. Audiat namque invidia licet; dicam libere quod judico, imo quod judicare omnes bonos doctosque compertum habeo. Vt gravioribus literis melius consuli non potest, quam si earum studiosi omnibus illis fruantur, quæ vel tu, vel tuus parens in eo genere multifariam commentati estis: sic linguarum & politioris literaturæ studia nullum incrementum capere queant majus, quam si illis deditos

nihil

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nihil eorum fugerit, quæ utrique vestrum, non seriis dierum partibus, sed inter remissiones exciderunt. Plane quod de Catone olim dictum, versatile ingenium sic illi pariter ad omnia fuisse, ut natum ad id unum diceres, quodcunque ageret: id verissimum in te reperiri, non seria magis tua quam lusus evincunt. Vel hic Martialis tuus, quam admirabilem ingenii tui felicitatem ostendit? Nam quum difficile semper sit, quæ in aliqua lingua venuste dicuntur, pari venustate in aliam vertere; tum in argutissimo hoc poeta longe difficillimum: tu tamen lectissimis verbis, & dictione purissima, absque ullo penitus sententiæ damno id assecutus es, ut ipsum quem sequeris autorem erudita quadã elegantia antecedere videaris. nihil in tua versione coacti, nihil quod ex alio versum putes. nihil in quo vernaculus ille sapor Græcæ poeseos, non statim peritis deprehendatur. adeo emicat ubique incorrupta quædam Græci sermonis integritas. Quid dicam de perspicuitate orationis? quæ quidem tanta est, ut multis in locis. de quibus inter se critici digladiantur, pro commentario tua versio & mediocriter eruditis sit futura. Hujusmodi sunt tui lusus, præstantissime Scaliger; quos postquam aliud agens effudisti, ut pro tuis agnoscas, aut velis ipse publicare, nullis amicorum precibus adduci potes. Sed nihil agis. Vt vinum generosum etiam nulla appensa hedera facile emptorem invenit; & bona forma neque commendatitiis, neque conciliatore opus habet: ita, quicquid erit ab ingenio tuo profectũ, licet a te exponatur, inveniet tamen a quo tollatur. Equidem quoties fere ad Danielem Heinsium, admirandæ doctrinæ & ingenii maximi virum scribo, monere, orareque non prætermitto, ut pro summa illa gratia qua apud te valet, omnibus πειθοῦς artibus te aggrediatur: duritiem tuam in proprios fœtus molliat: efficiat demum, ἢ δόλῳ, ἠὲ βίηφι, quo descripta ex autographis tuis hoc genus opuscula, vel ut ipse mavis, ludicra tua, foras emittantur. Etsi enim non metuo ut tuis desit vindex, qui liberali caussa ea asserat: non tamen deest, quod illis & ab amicis, & ab inimicis tuis metuam; illis, ne, sicut toties jam accidit, parum

emendate ipſa edant: his, ne ſi quid tuorum ἀνέκδοτον nacti fuerint, vel alienas culpas crimina tua faciant: vel turpi plagio pro ſuis tua oſtentent. Viden' quam multi quotidie illiberalis ingenii homines, ſubtiliſſima tua inventa certatim ſibi vindicant: & iis quæ non capiunt, tanquam domi natis utuntur pro ſuis, etiam cum adverſus te ſcribunt? Scias eandem manere fortunam etiam illa ſcripta quæ ipſe pro nihilo ducis. Illi ipſi Ariſtarchi, qui nuper, ut audio, ſedere judices de tua Latinitate ſunt auſi, & tanquam emota mente critici, ut quidq; exierat exquiſitius, ὀβελίζειν: ſi vel epiſtolam aliquam e tuis, vel elegiam, vel aliud carmen ſublegere potuerint, quod pro ſuo venditent, quam ſuperbe, quam impotenter, ut eſt miſerorum ambitio, ſe jactabunt? Nam quod tibi obtrectant, tibi inclementer dicunt, tibi probra ingerunt, quibus ſunt ipſi digniſſimi: non eſt is contemptus, a quo inſignis virtus ſemper eſt tuta: ſed livor, & alienorum proceſſuum averſatio, ex ſuorum deſperatione nata. Vt ſol vi eadem alia indurat, alia liquefacit: & unde ſalutem boni petunt, mali pernitiem ſibi accerſunt: ſic præſtans virtus, velut ex alto inter mortales refulgens, in aliorum animis admirationem & amorem incredibilem, ut ajebat Plato, ſolet excitare: alios odio honeſti inflammatos, in furorem agit, & quum oculos deflectere a laudatiſſimis quibuſque viris non queant; miſeri pœnæ incubant ſuæ, dum tædet ſui pigetque. Veriſſime enim Satiricus philoſophus dicebat, nullum eſſe dirius tormentum, quam ſi qui *Virtutem videant, intabeſcantque relicta.* Vis ſcire, quam te non contemnant, qui maxime videri volunt facere? Poſtquam infra Vatinium te dejecerunt, e veſtigio id a te exigunt, quod unius Dei eſt præſtare, ut nihil pecces. & quum maximi quique tuarum lucubrationum admiratores nihil amplius tibi tribuant, quam quod ingenioſiſſimo quidem, ſed tamen homini conveniat; iſti adeo magnifice de te ſentiunt, ut ſicut Alexander Severus optimus Imperator gloriabatur imperium ſuum fuiſſe ἀναίμακτον: ita ingenium tuum poſtulent eſſe ἀναμάρτητον. tanta illius admiratio eos inceſſit. Eſt ſuperis gratia, quod non id tibi ingenium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nium dederunt, ut Plinii Secundi vox de quodam suo amico in te locum habeat: *eo peccare ipsum quia nihil peccaret.* communis & pene plebejæ indolis est τὸ ἀδιάπτωτον εἶναι: quod de Apollonio Rhodio critici pronuntiarunt: quum denotare vellent plus studii & curæ in eo fuisse quam ingenii. igitur, magis vitiis carere, quam ut aliquam magnam laudem esset adeptus. tenue sane præmium assiduarum vigiliarum: sed quod si assequantur modici ingenii homines, bene secum actum putent. Mentis altæ, & naturæ inusitatæ, cujusmodi nascuntur paucissimæ, alia ratio est. Sublimia quippe ingenia dum priorum inventis multa superstruunt, multa subinde nova, prius inaudita, eaque longe præstantissima in medium proferunt, humanitus interdum & falluntur. quid mirum? aut quis ita væcors, ut ignoret, Dei unius esse in nullo errare? μόνος γὰρ κατὰ Σιμωνίδην, τοῦτό γε ὁ Θεὸς ἔχοι τὸ γέρας, τὸ τῆς ἀναμαρτησίας. Quis facundior unquam fuit illo viro divino, cui aureum eloquentiæ flumen nomen dedit? quis eo vehementior aut sublimior & magnificentior fuit orator? Et tamen fuere tam fatui, quibus Chrysostomus propter nescio quæ levia parum dicendi peritus videretur: & τὸ δωδεκάκρουνον ἐκείνου στόμα, τὸ οὐδέποτε κατὰ στράγγα ῥεῦσαν, homilia integra reprehensoribus respondere fuit coactum. nesciebant enim obtrectatores tanti viri, naturæ legem esse, ut maxima quæque ingenia venia interdum opus habeant, propter illa, quæ dubitant sapientissimi criticorum, utrum ἁμαρτήματα ἑκούσια appellent an παροράματα δι' ἀμέλειαν, εἰκῆ που καὶ ὡς ἔτυχεν ὑπὸ μεγαλοφυΐας ἀνεπιστάτως παρενηνεγμένα. Quid? quod etiam in me stomachum erumpunt qui tibi sunt irati? Nempe inde est, quod non temere ex istorum officina liber ullus ab aliquot jam annis prodire solet, ubi postquam adversus genus & nomen illustre Scaligerorum canina loquentia declamatum est, totum quod superest virus, in me postremo non effundatur. Quæreres ab iis, quid Casaubonus commeruit, cur eum ne mediocritas quidem ingenii sui ab invidia præstare queat immunem? non aliud responderent, si modo semel in vita verum dicere vellent, præter hoc unum: Scaligeros colo: eorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

rum stupendam doctrinam suspicio: vestigia, longo quidem intervallo & reptabundus, sed tamen sequor. Ita quum sit crimen tuum ac tui parentis, virtutis possessio, & literarum scientia: meum erit, virtutis veneratio, & literarum amor. Adeo verum est, quod nobilissimus Annalium conditor Polybius præclare disputat: ita natura comparatum esse, ut non solum corpora hominum aliquando efferentur, & omnem humanæ speciei similitudinem amittant: sed multo magis hoc ipsum animis interdum usu veniat. ταῖς γὰρ ψυχαῖς, inquit, τοιαῦται πολλάκις ἐπιφύονται μελανίαι καὶ σηπεδόνες, ὥστε μηδὲν ἀσεβέστερον ἀνθρώπου, μηδὲν ὠμότερον ἀποτελεῖσθαι τῶν ζώων. Omnino θηριωδίας hujus & efferati animi certissimum argumentum præbent, qui nulla re nunquam lacessiti, propter animi dotes quas tu obtines, ego in te veneror, adversus utrumque nostrum in modum arenariarum ferarum ad ultimam rabiem sæviunt: qui literas fundamenta virtutum omnium, modestiæ, mansuetudinis & comitatis magistras, inauditi furoris instrumenta faciunt: qui denique scelestissimæ immanitati caussam religionem prætexunt: & libidinem maledicendi, omnia væsaniæ exempla supergressam, zelum Christianæ pietatis, proh scelus! nominare sustinent. Ego vero persuasissimum habeo, istos, si mentis essent suæ, & nisi pœnas Deo immortali, quæ sunt gravissimæ, furore atque amentia penderent, nunquam profecto talia ausuros. At nos, mi Scaliger, horum ægrorum rabiem humaniter feramus: & phreneticorum insaniam, quia videntur nescire quid faciant, veratro curandam, non responso ullo irritandam statuamus. Ego certe majorem bonorum & totius posteritatis reverentiam habere me ostendam, quam ut infami id genus scriptione, nomen meum apud præsens aut futurum sæculum velim traducere. Et quum indubitata res sit, publicorum malorum caussas in privatorum delictis esse inclusas: non committam, ut perditorum colluviem imitando, morbum hunc ingeniorum alere exemplo meo videar maluisse; quam vere piorum & εἰρηνοποιῶν acquiescere judiciis, quos talia monstra cum suis latratibus scimus abominari. Πρὸς ταῦτα καὶ παλα-

μάθων,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

μάθων, ἢ τεκταινέθων πᾶν ὁποιῶ iſti Cleones, alieni nominis obtrectatores, ſuidecoctores. mentiantur quæ volent: fingant epiſtolas quas pro meis publicent: evomant in me quicquid alicui pannuciæ Baucidi, aut rixanti meretriculæ ira vel capturæ cupiditas poteſt ſuggerere. Ego animo tranquillisſimo iſtos floccifaciam, & a nebulonum oris impuri contumeliis, non aliter quam generoſo contemptu, atque ea, quam Chriſtus Dominus a ſuis exigit, animi magnitudine me vindicabo. Denique, non ſi omnia fecerint, aſſequentur tamen, ut ſceleſtisſima ſua ſcripta lectione, nedum reſponſione digner. Hoc pietas jubet: hoc ego ſemel κέκρικα. idq; jam nunc apud te, Scaliger illuſtrisſime, ſubſigno: ut ſi me aliquando parum mihi conſtare contigerit, in jus ad hanc epiſtolam voces, & quieſcere jubeas. Vale, Lut. Par. VIII. Kal. Sextilis, CIƆ IƆ C VII.

EPISTOLA CCCCXCVII.

EIDEM

Conſtitueram nihil ad te literarum prius dare, quam poſſem libellum tuum qui hic eſt editus mittere. Sed tam bonam occaſionem prætermittere nolui, quin hoc ſaltem ſignificarem, valere me, & tuas ut ſemper vehementer expetere. Habeo quas petis Frontonis notas. habeo item alia, quæ in unum faſciculum conjiciam & mittam ad te ubi primum nactus fuero cui tuto dem. Videbis præfationem bene longam, quæ iſtos latratores tui illuſtrisſimi nominis male uret. non quia te digna eſt: πόθεν γάρ; ſed quia ex ea cognoſcent qua veneratione omnes boni tuum heic nomen colant. Panegyricum τοῦ θαυμασίου Heinſii aliquot ex iſtis ſceleratis ad reſtim eſſe redacturum ſpero: & jam miſeret me illorum. Eram apud Legatum Anglicum, quando oblata mihi eſt hæc ſcribendi facultas, ille oravit me ut tibi ſignificarem, petere hoc a te eruditos & bonos viros ex ea gente, ne de ſe judicium faceres ex captu τοῦ παλαντάτου N. cujus temeritatem omnes abominentur cordati Angli. poſtremo petit vir ampliſſimus, & ſapientia, & eruditione, atque pietate præſtantiſſimus, ut ſe in tuorum numerum referas.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

referas. Gratum mihi erit, si hoc tibi officium virtuti tuæ debitum non accidisse injucundum ex tuis intellexero. Scripsi hæc raptim. & plura cis dies paucos σὺν Θεῷ scripturus. Deus te servet, vir illustrissime, & clarissimos Baudium atque Heinsium. Vale. Lut. Par. III. Non Aug. CIↃ IↃCVII.

EPISTOLA CCCCXCIIX.

GEORGIO MICHAELI LINGELSHEIMIO.

NOn dubito, nobilissime Lingelshemi, quin Dionysius Gothofredus, vir optimus & omni laude dignissimus, postquam istuc a nobis est reversus, eos sermones tibi ex parte retulerit, quos de te & multos & crebros, dum heic versatus est, habuimus. Nam & ille libentissime faciebat, ut tuas laudes & amorem in me commemoraret: & ego non minus libenter, qua te observantia colerē, quoties erat occasio, significabam. Ex eodem etiam, opinor, didicisti, hæc præsens νηνεμία qua aliquot jam annos Dei beneficio heic fruimur, quam sit ὕπουλος & omnibus suspecta qui ἐκ τῶν γενομένων τεκμαιρόμενοι τὰ μέλλοντα sciunt ἅμα πρόσω καὶ ὀπίσω ὁρᾷν. Nuper adeo cum titubasset optimi Principis valetudo, in magno metu boni omnes fuerunt. Ego vero γῆν πρὸ γῆς cogitare jam incipiebā. sed affuit mox Deus, & salutem illi attulit, in cujus unius salute nostra omnium vertitur. Spero equidem adeo funestum Galliæ diem nunquam me visurum: veruntamen, si (ὃ μὴ γένοιτο οὐδ' ἔσται) secus evenerit, jam pene constitutum habeo ad vos, si modo possum, confugere, & meo ac meorum periculo prævertere. sed ἀπευκτὰ mitto. Accipe vero, præstantissime Lingelshemi, pusillum non oppido libellum, sed elegantiarum ingens ταμεῖον. Polybium non tam cito missurus sum, quam vellem, & tu fortasse non nolles, non cessant tamen operæ: ego vero etiam sudo, qui describo ipse omnia propria manu, & omnia, quæ eduntur, folia corrigo. quid prodest? postquam liber fuerit editus, reperienter harpyæ genus Stygium, qui peccata mea annotent, & nihil vidisse contendant. Vtinam paucis eruditis candorem meum & φιλομάθειαν probem. hoc si assequor, satis est. Te certe cum paucis aliis, nobilissime

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Lingelshemi, mea & σφάλματα & κατορθώματα benigne esse interpretaturum non dubito. Deus Opt. Max. det illum diem videre, cum tu pro consummata editione totius operis mihi gratulaberis, idemque te servet, & omni bonorum genere cumulet. Vale, Lut. Paris. x. Kal. Sept. CIϽ IϽ CVII.

EPISTOLA CCCCXCIX.

JOSEPHO SCALIGERO.

TAndem, illustrissime Scaliger, mitto tibi exemplum unum libri tui hic apud nos editi, in quo si quid erit quod non displiceat, gratias agam superis. nihil enim potest mihi accidere gratius, quam si ulla in re voluntati tuæ morem geram. Vsus sum libertate quam mihi dedisti, ut tuam purpuram meo panno pretexerem. Initio fuerat consilium, de recta interpretatione disserere, & caussas exponere, cur tua tantopere mirer. Sed ubi calamo admovi manum, libellus pro epistola est natus. qui in prolegomenis Polybianis melius, nisi fallor, locum habebit. ibi tum denuo orsus novum argumentum, ea scripsi quæ videbantur loco & tempori convenire. Poteram de tuis laudibus uberius dicere. sed caussas habui graves, cur intra modum orationem cohiberem. Erit, spero, alius locus & occasio alia idem argumentum μεγαλοφωνότερον tractandi. etsi post Heinsium tuũ quid possumus nos? Ignosce igitur, si majora viribus ausi sumus tentare. ac tibi persuade multa nos, vel potius plurima prætermisisse, non quia illa nos fugerent: sed propter alias caussas, quibus commemorandis impræsentiarum supersedebo. Vale διεγέρον. Mittam prima occasione plura exemplaria Deo volente, qui te servet. Iterum vale. Lutet. Par. prid. Kal Sept. CIϽ IϽC VII. raptim inter negotia ψαμμοκοσιαγάργαρα, & Polybianas curas.

EPISTOLA CCCCC.

CLAVDIO SALMASIO.

EX iis, quas ad me isthinc dedit clarissimus Gothofredus, de tua prospera valetudine cognovi. Opto fruaris illa perfectè bona, ut ea quæ moliris in literis, possis perficere. Stephano tuo quid

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

factum ſit, diſcupio ſcire. nam is liber nobis nunc cum maxime eſſet uſui. Multa enim, ut ſcis, Polybiana ille auctor attingit. in quibus ſi quid a te fuerimus adjuti, antiqua fide profitebimur, per quem profecerimus. Eſt ſane is liber admodum depravatus: ut non mediocris laus eum videatur ſecutura, qui meliorem ſaltem publicaverit, quam priores διορθωταὶ fecerunt. Hoc ego a te ſpero, & certo ſcio σὺν Θεῷ εἰπεῖν ita fore. Sed amabo, ſi quid γεωγραφικὸν aut affinis argumenti inveneris nondum publicatum, id omne ſtudioſis communica. Non ſemper Heidelbergæ futurus es, neque ſemper integrum tibi erit hæc ſtudia tractare. Fac exſtet luculentum aliquod tuæ adoleſcentiæ monumentum. Quod tamen non eo dico, ut tuam in ſtudiis diligentiam intendam: moneo potius & oro atque obſecro, ut corpuſculum hoc reſpicias, & ejus præcipuam ſemper rationem habeas. Tantum illud opto, ut & quam primum editionem matures, & ut nihil eorum omittas, quæ videntur noſtris ſtudiis poſſe conducere. Polybius neque dormit, neq; currit, ſed βάδην procedit. Mitto tibi librum elegantiſſimum & te dignum, qui nuper heic editus. accipies eum a Drovardo, cui tuas dabis, ſi quid ad me ex ipſis nundinis es ſcripturus. Vale chariſſime vir & me ama. Lut. Pariſ. Kal. Sept. CIↃ IↃ C VII.

EPISTOLA CCCCCI.

CVNRADO RITTERSHVSIO.

NOn diſtuliſſem ad hanc diem tuis reſpondere, clariſſime Rittershuſi, ſi eſſet hic inventus, qui eruditiſſimos tuos libellos vellet edere, de quibus nuper ſcripſiſti. Equidē ſimul tuorum capitum indicem a te miſſum legi, cupiditate exarſi operis ipſius videndi. Sed noſtrates typographos id fere unum ab illius editione ſuſcipienda avertit, quod vel maxime, ſi ſaperent, debuit allicere. Sacras enim tuas lectiones nuncupas: qui titulus in homine tui meique ſimili ſtatim ſuſpectus. quid faceres? Iis moribus hic vivimus, & hæc fatua ſententia multorum animos inſidet, de rebus ſacris nemini hiſcere licere, niſi τοῖς παππομανοῦσιν, aut etiam τοῖς ἀπὸ τοῦ Λωϊόλα. Nam hic eſt ἀκριβέστατος hodie τῆς ὀρθοδοξίας κανών.

Quod

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Quod si eadem scribens titulo illo formidoloso abstinuisses, fortasse nihil fuisset, quod editioni impedimentum afferret. Hoc igitur videbis. Ego certe quibus potero cumque rebus enitar ea præstare, quæ tibi fore grata cognovero. Mitto tibi libellum hic editum, a magno Scaligero scriptum, eo magis confido fore illum tibi gratum. Quia autem ejus muneris editores nos eramus, placuit ea occasione uti, ut semel de sceleratis calumniatoribus nostris aliquid dicerem. Polybius strenue hic editur Dei beneficio: qui si dederit instituti operis finem videre, spero fore, ut & bestiarius Scribanius & Apostata Schoppius non minorem ex ea editione molestiam capiant, quam boni lætabuntur, nobilissimum scriptorem velut ex orco παλίνορσον aliqua saltem sui parte vitæ esse restitutum. Sed hoc Θεῶ ἐν γόνασι κεῖται. Est enim opus magnum. Vale vir clarissime. Lut, Paris. Kal. Septemb. CIϽ IϽC VII.

EPISTOLA CCCCCII.

JOSEPHO SCALIGERO.

ILlustrissime vir, tertium hoc habes libri tui heic nuper editi exemplar. quia enim non est ad manum qui plura simul deferat, cogimur captare occasiones singula mittendi. Vtinam alia quæ heic ederentur velles mittere. Daremus operam, ut posteriora cum prioribus elegantia certarent. Si possem a te libum de re nummaria extorquere, equidem rex mihi viderer. Sed de hoc plura brevi σὺν Θεῷ. Amicissimo Heinsio ex animo salutem. Deus te & illum servet. Scripsi raptim oblata præter spem occasione. Lut. Par. IV. Non. Sept. CIϽ IϽ C VII. Misissem ad amplisimum Buzenvallium & literas & librum tuum, nisi intellexissem ipsum in itinere esse, & cis dies paucos hic futurum. Sic enim ex ejus literis amici affirmant. Francofurdo ut plura ad te exemplaria curentur efficiam. Iterum vale meum decus.

EPISTOLA CCCCCIII.

DAVIDI HOESCHELIO.

MItto tibi, vir optime & doctissime, libellum heic nuper editum: cujus parens quidem ὁ μέγας Scaliger, editor vero & οἰο-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

νεὶ μαῖά τις, ego. Poteram ante multos annos idem facere: ſed dum aliqua fuit ſpes, hoc officio alium eſſe functurum, abſtinui. Nunc, cum alii ceſſant, & iſti canes ob Scaligeri amorem in me furore perciti allatrare meum nomen non deſinunt: id libenter egi, ut & ipſi & omnes ſcirent, quanta mea eſſet ſummi illius viri veneratio. Cupio ſcire, an Græcam inſcriptionem heic editam nuper acceperis, & de illa quid tibi videatur. Ego didici te quoque in eadem palæſtra ſudaſſe, & interpretationem ſcripſiſſe: quam, ſi me amas, fac videam. Polybius noſter ſtrenue procedit, ut raro dies prætereat, quin folium integrum abſolvatur. Ego qui omnia manu mea deſcribo, omnia folia corrigo, quam ſim occupatus, facile intelligis. Sed bene mecum agitur, cum horas matutinas habeo liberas ad illud penſum. nam reliquus dies varie mihi fere inter amicos perit. Opus futurum eſt foliorum amplius CCCL. Adde huc ferias & legitimas, & quas ſibi largiuntur iſtæ operæ. Ex his colligere potes, quam procul a fine abſim. quem Deus det videre. Idem te ſervet, optime, amiciſſime, doctiſſime Hoſcheli. Vale. Lutetiæ Pariſiorum. IV. Nonas Sept. CIↃ IↃ C VII. Gaudeo operam a te poſitam, ut liber Epithetorum correctior & melior prodiret. Perge porro de literis Græcis, quæ tantum jam tibi debent, mereri. quid porro pares, ſcire cupio.

EPISTOLA CCCCCIV.

CAROLO LABBAEO.

TAndem ab amico magno noſtro literæ advenerunt. En quas tibi ſcripſit. Epiſtola, qua me beavit divinus ſenex, eo gratior mihi fuit, quo longior. Apparet graviſſimum concepiſſe ipſum mœrorem ex obitu τοῦ μακαρείτου Buzenvallii. Næ funeſtus hic annus eſt clade ſummorum virorum. Nam de Abbate Vulcopio & D. Moſſæo non ignoras. Obiit & Merula apud Batavos, vir & doctus & probus. Vtinam tantis viris ſuppares ſint, qui in vacuas illorum ſedes ſuccedent. Polybius noſter nec dormit, neque currit. Opus erit longum, ut jam me hujus moleſtiæ capiat tædium. Cui enim laboramus, aut quotus erit quiſq; è lectoribus, qui conatus

tus meos æqui boni interpretetur? Olim dixit Cicero: ſtultorum plena ſunt omnia: hodie ego non minus vere: κακίας, κακοηθείας, κακεντρεχείας καὶ κακογνωμοσύνης πάντα γέμει. paucos excipio, vere eruditos & viros bonos, hoc eſt, tui & ampliſſimi tui parentis ſimiles. Deum veneror, vos ſervet, & optimum fratrem vobiſcum. Vale & redi. Lutetiæ Pariſiorum. VII Kal. Oct. CIↃ IↃ C VII.

EPISTOLA CCCCCV.

LVDOVICO TRIBALDO.

EGo vero, doctiſſime Tribalde, quas tibi grates agam, neſcio: adeo mihi impar videor judicio de me tuo. Sed quicquid tu de me ſentis, id ego totum humanitati & benignitati tuæ acceptum ferrri debere ſcio: non meritis ullis meis: quæ nulla ex parte encomio reſpondent, quo me liberali adeo manu ornaſti. Vnica plane res ex omnibus, quas ſolent amici, ὑπὸ τῆς ἄγαν φιλίας nobis tribuere, quam jure agnoſcam, & ſalvo pudore: incredibile quoddam & diſcendi, & bene de literis merendi ſtudium. Cui cupiditati ſi pares Deus Opt Max. vires ingenii dediſſet: tum ego fortaſſe non eſſem ab iis laudibus alienus, quibus tua epiſtola, præſtantiſſime Tribalde, me onerabat. Nunc tenuitatis meæ probe conſcius, quæ ſcribis ita interpretor, ut magnitudinem tui erga me amoris illa eſſe mihi perſuadeam. Itaque pro hoc affectu tanto ago tibi quantas poſſum maximas gratias; teque oro, ut quem ultro amandum tibi judicaſti, eundem rogatus pari ſemper benevolentiæ tenore proſequaris. Ego quod in me erit, dabo operam ſedulo, ne hujus tui judicii pœnitere unquam poſſit. Quod ſi fuit aliquid in noſtris ſcriptis quæ adhuc vidiſti, tua approbatione utcunque dignum, ſpero facile me, ξὺν θεῷ εἰπεῖν, obtenturum, ut quæ jam edimus, aut deinceps propitio numine ſumus edituri, ſtudii & diligentiæ non minus præ ſe ferant, judicii vero etiam fortaſſe aliquid amplius. Polybium nunc in manibus habemus, ejuſque editionem quanta maxima fide, cura & induſtria curamus. Ac ne quid prætermitteremus quod ad nobiliſſimi ſcriptoris illuſtrationem poſſet a nobis deſiderari: ad Commentarios ſane uberes, verſionem adjecimus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

si quid Græce & Latine scimus, fidelem & Romanam. Nam prio-
orum interpretum flagitia, tibi quoque viro doctissimo esse non
dubito comperta. Rem militarem nostris observationibus, nisi
fallor, multifariam illustravimus. Opus erit mole magnum: &
cujus editio ante quatuor menses inchoata, vix ante menses quin-
decim aut octodecim ad metam perducetur. Vale præstantissime
Tribalde, & me ut cœpisti ama. Lutet. Par. Kal. Oct. CIƆ IƆC VII.

EPISTOLA CCCCCVI,

JOANNI VASSANIO.

SI prius datum esset aliquid otii, responsionem ad tuas non tam-
diu distulissem. Sed me curæ assiduæ ita conficiunt ut nullum
supersit vacuum tempus quod amicis impendam, nisi illud ἐγκυ-
κλίοις occupationibus surripiam. Ad proposita a te ζητησείων ac-
cipe quæ veniebant in mentem tuas legenti. Λευκὸς χρυσὸς quid sit
accurate disputamus in monobiblo de coloribus. Auri bonitas
tum aliis notis declaratur, tum vel maxime coloris genere. nam
ἄπεφθον & obryzum colorem præ se fert πυροειδῆ vel χλωρόν. Hiero-
nymus alicubi dixit *virorem auri*, quum intelligeret χλωρότητα,
sed pace tanti viri dictum sit, alia ratione atque notione χλωρότης
herbæ tribuitur, alia auro. Cæterum notæ secundæ aurum diluti-
oris est coloris, quod videtur *album aurum* appellasse Herodotus
ex Idiotismo vulgi, neque enim ea est vera λευκότης. In libris Græ-
cis Chymicorum, quales multos legimus e nostra bibliotheca,
λευκοῦ χρυσοῦ fit mentio, de quo plura dicendi nunc non est otium.
Tibiarum apud veteres ut plurimus usus, ita differentiæ multipli-
ces. potes eas legere apud Scaligerum patrem in aureis libris de
Poetica. Inter alias differentias erant, quas vel ætates vel sexus fa-
ciebant. inde igitur γυναικεῖοι καὶ ἀνδρεῖοι αὐλοί, de quibus quæris: vi-
riles fortius inflabantur & sonum masculum edebant, fœmineæ
contra. potuerunt & aliæ esse differentiæ vel a longitudine vel a
numero foraminum, vel a materia. Et sane videntur fœminarum
tibiæ comptiores aliquanto fuisse virilibus. sed hæc magis con-
jectura possumus assequi, quam testimonio auctorum firmare, quæ
nulla

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nulla sunt.; Noster Athenæus de tibiis affatim. περὶ θηλείας νόσου τί δεῖ καὶ λέγειν. Is est morbus quem Philoctetæ tribuit Martialis versu primo Epigrammatis LXXXIV. Lib. II. vide si lubet. nam quod ea sit θήλεια νόσος non alia, audi ἀξιόχρεων testem Scholiastem Thucydidis ad Lib. I. Φιλοκτήτης διὰ τὸν τοῦ Πάριδος θάνατον θήλειαν νόσον νοσήσας καὶ μὴ φέρων τὴν αἰσχύνην, ἀπελθὼν ἐκ τῆς πατρίδος ἔκτισε πόλιν, ἣν διὰ τὸ πάθος Μαλακίαν ἐκάλεσε. Apud Ctesiam corrupta vox est κεισκεράνοις. si legas κιονοκεράνοις, vocem habebis Græcam, sed de qua adhuc dubitem. ita enim appellatur pars superior columnæ, non columna integra. atqui de totis columnis videtur loqui Ctesias, cujus mentem illustrabunt tibi quæ fuse disputat Cujacius in Observationibus, de eo qui dicitur in jure *latere post columnam* De supplicio τῶν εἰς σποδὸν ἐμβαλλομένων poteram multa commemorare, quibus nunc supersedeo. tantum moneo ut compares diligenter inter se quæ de ea re scripserunt autor Maccabaici II. cap XIII. & Valerius Maximus libro IX. cap. II. Vale eruditissime Vassani & festinationi meæ ignosce. Lutetiæ Paris. III. Non. Oct. CIƆ IƆC VII.

EPISTOLA CCCCCVII.

DANIELI HEINSIO.

VIr clarissime,

Quum esset mihi hodie renuntiatum allatum, esse in urbem interpretem Nicomacheorum a te editum, non prius conquievi, quam librum vidi, & quædam in eo aspexi. Etsi autem de præstantia illius e tumultuaria paucarum paginarum lectione pronuntiare liquido non possum: tamen vel ex paucis illis quæ adhuc legi facile adducor, ut magni Scaligeri testimonio & Heinsii opera dignum illum putem. Itaque, præstantissime vir, de ejus publicatione multum te amo. Multum tibi graviores illæ literæ hoc nomine debebunt. Nam Eustratius meo judicio persæpe friget. Latinorum interpretum duplex est secta: Scholastici, quos vocant, rē aperuisse contenti, de verbis authoris parum sunt solliciti: Recentiores contrariam plane viam, nisi fallor, institerunt. nam quasi philo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

philoſophari nihil eſſet aliud, niſi ἀκανθολογεῖν aut γραμματικῶς νοεῖν,
in verbis plerumque hærent, res parcius attingunt. Perge vero mi
Heinſi, de Philoſophia bene mereri. Campus quidem, ut tute me-
lius intelligis, patet ampliſſimus. in eo te exerce, ea eſto tua pa-
læſtra. Vindica e tenebris Theophraſtum. Platonis latifundia ex-
cole. Ariſtotelis myſteria divina profanis pande. Profanos appel-
lo omnes, qui ſine ea cognitione literarum, quæ in te eſt, pul-
cherrima philoſophi illius ſcripta tractant. Si quid erit in noſtra
bibliotheca tuis inceptis accommodum, ἐξαύδα, μὴ κεῦθε νόῳ, ἵνα
εἴδομεν ἄμφω. Vale, chariſſimum mihi caput. Lutet. Pariſ. XIV. Kal.
Nov. CIↃ IↃC VII. Scripſi nuper ad clariſſ. Baudium, cui ſalutem ut
meis verbis nunties velim.

EPISTOLA CCCCCIIX.

JOSEPHO SCALIGERO.

ILluſtriſſime vir, venerat in hanc urbem adoleſcens Aquitanus
S. Theologiæ ſtudioſus, qui iſthuc cogitans, cum domo profi-
ciſceretur, literas a tuis acceperat tibi reddendas, quas iſtis adjeci.
Nam quia ſiniſtri admodum rumores paſſim diſſipati ſunt de ve-
ſtratibus Theologis, nupera Synodus Rupellenſis, quod hunc ju-
venem fugerat, expreſſè cavit, ne quis ſtudiorum cauſſa Theolo-
giæ candidatus iſthuc proficiſci vellet. Hoc nempe ſupererat, ut
hac nova σχίσει Eccleſia Dei ſcinderetur. Quis piorum ἀδάκρυτι hæc
audiet? Sed accipe rem mihi privatim funeſtam & exitioſam, pu-
blice parum lætam. * * * Quid profecerim, ſcribam alias ad te,
illuſtriſſime vir. Vale & me ama. Lut. Par. XIV. Kal. Nov.
CIↃ IↃC VII. Clariſſimis viris Baudio & Heinſio plurimam, niſi
grave eſt, ſalutem.

EPISTOLA CCCCCIX.

PETRO SCRIVERIO.

MVltum tibi debeo, doctiſſime Scriveri, propter illud munus
eximium, quo ſum nuper a te donatus. Στρατηγικοὺς tuos dico
auctores, quos ante menſem unum aut alterum accepi, tuo nomi-
ne a clariſſimo Baudio mihi miſſos. Parum me tibi videlicet ob-
ſtrictum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

strictum putasti, ea obligatione, quæ mihi cum omnibus bonarum literarum studiosis est communis; nisi ad id vinculum aliud insuper adjiceres, quo me tibi privatim redderes obnoxium. Benede publico meritus es. Qui plus in literis intelligunt, quam ipse faciam, ii melius æstimare poterunt tui excellentissimi muneris præstantiam. Ego, qui neque omnia in editis a te scriptoribus capio, & capio tamen, nisi fallor, aliquid in ejus argumenti libris plus quam vulgus, ita statuo, id beneficium collatum esse a te in Rempubl. literariam, ut vix gratia par referri queat. Dedisti enim nobis ea vetustatis monumenta, quibus nullum aurum, nullæ gemmæ possint comparari. Nihil dicam de scriptore Coloniarum, a multis jam pridē expetito: sed ille de castrametatione tractatus, quam insignis, quam dignus lectione omnium eorum, qui rerum antiquarum cognitione delectantur? Sunt quidem in eo multa obscura, multa deplorata & conclamata; nos tamen assidua illius tractatione tantum profecisse videmur, ut operæ in eo positæ minime nos pœniteat. Itaque iterum ac tertio, vel potius μυριάκις grates gratissimas tibi agimus. Quod si per te liceat, constituimus in Appendice Polybiana locum illi dare: & quædam in tam raro venustatis monumento explanare. quod tamen ita facturi sumus, si veniam abs te prius impetraverimus. Veremur enim ne περιεργίαν nostram sis improbaturus, qui in alienam messem falcem non vereamur immittere. Movet tamen nos similitudo argumenti, quum Græca quædam nondum edita de re eadem simus editi. Peto igitur a te, doctissime Scriveri, ut bona tua gratia id mihi in re tua usurpare juris liceat. Me certe juvabit publice profiteri, quid quantumque tibi ego & omnes studiosi debeamus. Polybii nostri pars major jam est edita, Dei Opt. Max. beneficio: qui si finem operis suscepti dederit videre, non dubito, quin candidi lectores φιλοπονίαν nostram sint amaturi. Maximum enim scriptorem non vulgari diligentia conati sumus serio illustrare. Sed exspectabo judicium tuum, vir eruditissime. Vale. Lutet. Par. XIV. Kal. Nov. CIƆ IƆ CVII.

EPISTOLA CCCCCCX.

PAVLO DVMAIO.

MAgnam iniit a me gratiam adolescens ille, qui me hodie tuo
nomine appellavit, & si quid vellem literarum ad te dare, tuto
se curaturum promisit. Id vero longe mihi fuit gratissimum: &
quia in ære tuo eram, vir doctissime, provocatus a te humanissi-
me scripta epistola, quam ante unum aut alterum mensem accepi:
& quia habebam a magno Scaligero literas ad te, quas fore tibi
confido gratissimas. Scio enim qua veneratione heroem illum
heroe natum prosequaris. de cujus studiis epistolam nuper edidi-
mus, quam nescio an videris. Magnitudinem divini ingenii co-
nati sumus οἱονεὶ τύπῳ σκιαγραφεῖν. nam suis coloribus depingere
Scaligerum, solus mortalium Scaliger potest. Nos qui minores ti-
bias inflamus, virium nostrarum modum non ignoramus. Sed re-
deo ad te: cujus reditum jam exspecto. Videbis Polybium nostrũ
magna ex parte jam typis expressum. quanquam neque textus au-
ctoris adhuc est absolutus: & Commentarii nostri intacti super-
sunt, opus longum, & sane quam molestum. Librum quem mihi
dedisti dono, legi & cum alio contendi quem in bibliotheca regia
inveni. delectatus sum amœnitate ingenii auctoris illius: qui si
politiore seculo vixisset, inter eruditos tueri suum locum videtur
potuisse. unum aut alterum inveni locum, qui futuri sint usui.
Vtar lubens ea occasione, ut amicitiæ nostræ memoriam ad poste-
ros, [si qua tamen erit posteris nostri cura,] transmittã. Vale & me
ama. Lutetiæ Parisiorum propridie Kal. Nov. CIϽ IϽ CVII.

EPISTOLA CCCCCCXI.

GEORGIO MICHAELI LINGELSHEIMIO.

NEque mihi otium superest ad longiorem scriptionem, neque
profecto opus est, ut pluribus te nunc morer. habes enim virũ
clarissimum atque optimum Bongarsium, a quo omnia de nobis
poteris intelligere; si quid nostra ad curam tuam pertinent. pro-
bari tibi τοῦ τρισμεγίστου Scaligeri nuperum opus, non sane miratus
sum. Videor enim tui palati aliquam habere notitiam. Exspecto
cupide,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

cupide, quid parient novi vestrates nundinæ adversus magnum heroem. nam cessare τοὺς τοῦ ψεύδους ὑποφήτας ἢ ὑπερασπιστὰς οὐ θέμις. Diu est, cum persuasi mihi, nullum ad hanc diem fuisse seculum, quo æque illustratæ essent omnes artes ac disciplinæ: neque rursus, quo ita aperte veritas oppugnaretur. Priorum seculorum miseranda erat barbaries & imperitia. nostra hæc ætas ut scientia, ita malitia abundat. ignorantia enim peccare Bellarminos, Baronios, Serrarios, nunquam adducar, ut credam. Illud potius existimem: cæcitatem hodie plerorumque θεήλατον esse πάθος & malæ mentis justissimam ἀντιμισθίαν, sed moror te, vir amplissime. Vale & me ama. Lutetiæ Paris. xv. Kal. Dec. CIƆ IƆ C VII.

EPISTOLA CCCCCXII.

DANIELI HEINSIO.

Tu quidem raro ad nos scribis, optime ac præstantiss. Heinsi. Sed raritatem tuarum ingens aliquis semper τόκος Πινδαρικὸς compensat. Mirabar tot jam menses silere: accepi tandem & literas tuas, & usuræ nomine Max. Tyrium a te editum, versum, emendatum. Perge sane, θαυμασιώτατε juvenum, omnium studia, qui literis delectantur melioribus, hac instantia & φιλοπονίᾳ indefessa tibi demereri. Hesiodum excepit Theocritus, hunc Maximus. quis scit an de Platonis aut Aristotelis editione posthac sis cogitaturus? hoc unum scimus, quo te cunque impetus tulerit, excellenti ingenio tuo omnia fore facilia & expedita. De versione pulcherrimi scriptoris, multum te amo. neque enim cum iis sentio, qui perire omnem operam arbitrantur, quæ in Græcis vertendis ponitur. atque audi lepidum acroama, quando ejus mihi nunc in mentem venit. Accepi nuper ex Italia literas viri cujusdam ingenij præstantia & calamitate insignis; qui ante xx annos usum manuum ac pedum amisit, ante x oculorum. est tamen adeo eruditus, adeo eleganter latine loquitur, ut inter eruditissimos, si quid judico, censeri mereatur. Is mihi Scaligerum τὸν μέγαν sic laudat, ut de meliore luto fictũ ipsi cor esse non dubitem. Scribit autem doctiss. ille vir, contentionem sibi fuisse super meis scriptis (vide otium Italorum) cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

doctiſſimo alio quodam Italo, Vaticanæ a paucis menſibus præfecto, atque hanc diſputationem ait ſe ſcriptis mandaſſe, ejusque diatribæ copiam brevi ſe mihi facturum. Monet interim, unum e capitib⁹ reprehenſionis meæ eſſe, quod Græca Latinis immiſcens illa non vertam. hoc ſibi, hoc univerſis Italis mirum quantum improbari. Quid quæris? pene victus ſum: jamque apud me conſtitui Italorum & Hiſpanorum aliquam poſthac rationem eſſe habendam. Exſpectabo tamen judicium tuum: nam illuſtriſſ. Scaligero perſuadere velle, ut vulgi hominibus ſtylum ſublimem accommodare velit, ineptum ſit poſtulare. Ego non dubito quin vir ille eruditus, qui ad me ſcripſit, judicium ſuum & ſuorum popularium brevi ſit aliquo ſcripto publicaturus. noſti ejus gentis φιλαυτίαν: quæ alienorum ſpernax, ſua tantum miratur. Sed viderimus. Vale clariſſ. juvenum: & apud Cl. V. Vulcanium ſilentium meum excuſa. Eram enim, cum iſta exarabam, occupatiſſimus. Gregorianam epiſtolam vobis non eſſe redditam demiror. Drovardo enim tradideram, cujus in multis fidem ſum expertus. Videbimus & medebimur. Lut. CIƆ IƆC VII.

EPISTOLA CCCCCXIII.

EIDEM.

DE Maximo Tyrio qui vitam a te accepit, vir clariſſ. egi nuper tibi quas poteram maximas gratias, Accepi poſtea Lipſii epicedia, parvum opus, ſed plane autoribus ſuis dignum. ne quid ſocam de carminibus veſtris τελείων ποιητῶν: ipſum πρόσωπον non libilum τηλαυγὲς, ἀλλὰ καὶ πάμπαν τηλαυγέστατον. Utinam inceſſat te libido excipiendi iſtos Anubinos latratores prout merentur! ſed fallor, & revoco: neque enim profecto digni ſunt, quibus defricandis horas tuas impendas. Nos ad Polybium longo quidem intervallo, ſed ſerio redimus: & eo quidem animo, ut ante abſolutam editionem brevi σὺν θεῷ inchoandam, ab eo non abſcedamus. Fateor tibi, quam magis eum authorem lego, tam magis eo me capi, ut jam non pœniteat eorum voluntati morem geſſiſſe, quibus ſuaſoribus opus iſtud ſuſcepi. Habeo multos τακτικῶν καὶ στρατηγικῶν ſcripto-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſcriptores, qui non parvo fuerunt mihi uſui. Quod ſi res tulerint, cogitamus partem illorum publicare. Sunt enim, nonnulli præſertim, lectione τῶν φιλομαθῶν digniſſimi. Utinam ea mens tibi eſſet, ut venire in ſocietatem hujus laboris una mecum velles! Equidem te magiſtro nedum ſocio gloriarer. neque dubitarem oneri pares humeros tuos fore, quod mei poſſe ferre negant. Mitto ad magnũ Scaligerum exemplum indicis, qui libros noſtræ bibliothecæ continet. Si quid erit quod te alliciat, ut fieri ejus tibi copiam optes, ἐξαύδα, μὴ κεῦθε νόῳ experieris ſtudium meum tibi gratificandi. Vale vir doctiſſime, & clariſſimos viros, Vulcanium, Merulam, Baudiũ ac Grotium, meis verbis niſi grave eſt, quam officioſiſſime ſaluta. Lutetiæ Pariſiorum CIϽ IϽC VII.

EPISTOLA CCCCCXIV.

PETRO JUNIO.

RESponſum quod ais miſiſſe ad veterem epiſtolam meam, Juni clariſſime, nullus accepi: eo gratiores accidere, quas mihi abs te filius tuus Johannes adoleſcens doctiſſimus ſuperioribus diebus reddidit. Lætor plurimum hac tua erga me benevolentia, quam & ipſe humaniſſima ſcriptione declaraſti, & tuus gnatus verbis prolixe mihi expoſuit. Pro notis in Strabonem τοῦ μακαρίτου longeque præſtantiſſimi Scrimgeri, ago tibi & habeo grates gratiſſimas, teque adeo velut ex ſyngrapha convenio, id ſummopere contendens, ut fidem quam primum, niſi grave eſt, liberes. Olim adoleſcentes neſcio quid in ſcriptorem nobiliſſimum ſumus conati. ſed neque ætas ſinebat, neque moleſtiſſimæ curæ quibus tum obruebar, ut dignum aliquid eruditorum oculis præſtarem: & ita parum inſtructus neceſſariis præſidiis ad inceptum me accinxeram, ut non ſemel poſtea facti pœnituerit. Eſt animus, ſi dederit Deus finem videre Polybianæ editionis, revocare ſub incudem priores notas, & tentare, ſi quid forte hac diuturna lectione ſtudia noſtra in eo genere literarum promoverimus. Quantum ad eam rem adjuvare nos tuæ illæ notæ Scrimgerianæ queant, ne dici quidem poteſt. Nobis res futura eſt jucundiſſima, per eum virum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

proficere, cujus memoriam magna veneratione colimus: neque tu opinor, nescis, Henrico Stephano patri uxoris meæ, aliquid intercessisse affinitatis cum illo tuo avunculo. Filio tuo omnia officia nostra detulimus; qui, si ad Plessæum sese contulerit, dabimus operam, ut quanti te atque ipsum adolescentem faciamus, ex nostris literis Plessæus intelligat. Vale & nos ama. Lutetiæ Parisioruꝫ XVIII. Kal. Jan. CIƆ IƆC VIII. Vidimus hic nuper librum a Torto quodam scriptum adversus libellum gravissimum & summæ pietatis *Triplici nodo*, &c. nunc omnes boni responsum ex eadem officina exspectant. Nemo certo est literis illis melioribus excultus, qui tali Rege in exemplum genito, ceu sydere quodam novo illustrari seculum nostrum non agnoscat, non gaudeat.

EPISTOLA CCCCCXV.

DANIELI HEINSIO.

SI meas literas accepisti, quas a tribus mensibns plures scripsi, quæ me sollicitudo habeat, quæ anxietas animum premat meum, non ignoras, præstantissime Heinsi. Postea enim quam de morbo, periculo divini senis ad nos est allatum, ita sum, pro eo ac debui, perturbatus, eo mœrore affectus, ut ex illo vix mihi mens constet. Quod unum possum Deum opt max. assiduis sollicito precibus, orans, obsecrans, servet orbi terrarum, etsi parum grato, φωσφόρον hunc ἀστέρα. qui si semel occubuerit, ilicet de literis & omni meliore eruditione est actum. Equidem silentium istud tuum qui interpreter, non scio, illud non dubito, si meæ fuerint tibi redditæ, aut illis esse a te responsum, aut magnum aliquid accidisse, quod ejus rei facultatem tibi adimeret. Sed oro te, vir præstantissime, da hoc amicitiæ nostræ, ut ex tuis literis cognoscam, quis jam sit status illius τοῦ γέροντος, cujus de valetudine adversa sine lacrimis cogitare non possum. Postremæ quas ad te & ad ipsum venerandum senem scripsi, Johanni Vouverio Antvverpiensi sunt a me traditæ, qui sancte promisit se via tutissima curaturum. alias alia via direxi. Non scribo nunc ad ipsum: sed quas accepi, tibi mitto, ut cum erit opportunum, ei tradas. simul confirmes, non

posse fieri, ut ullus mihi prius illucescat dies jucundus, quam de recuperata ab ipso priore valetudine optatissimum nuntium accepero. O det mihi Dominus Jesus illum videre diem, qui hoc εὐαγγελίῳ me beabit. γένοιτο, γένοιτο. interea in luctu & squallore scito me semper futurum. Vale, & nisi me odisti, tandem rescribe. Lut. Par. x. Kal. Jan. CIↃ IↃC IIX.

EPISTOLA CCCCCXVI.

JOANNI SARRACENO.

LAudo tuam diligentiam, vir amicissime. Ternas enim a te paucis diebus accepi. Sed oro te per Musas, parem diligentiam noli a me exigere. Si stricto jure mecum agere paras, aut offensam tuam, aut novem sororum odium mihi subeundum. Deus meliora. Quos mihi misisti amicissimorum virorum fasciculos, vel ipse feram Genevam, vel Chonetus, qui hic nunc est. Ego in horas a Rege literas exspecto. Nam pecunia ad iter constituta, pridem tradita est Vicquio. Sed mire habent me sollicitum obscenæ istæ tempestates. Iam enim multos dies est cum ἀδιαλείπτως pluit. Ain tu autem? famulus meus diligentia sua negligentiã tuam correxit. De illis xx. assibus loquor: quos paratus sum tibi aut cuicunque tuorum reddere, nisi ille nebulo sarciat damnum. Agam cum illo quam primum potero. At τοὺς πέντε χρυσίνους, scis me statim fratri tuo dedisse. Atque eorum nomine tibi iterum & optimo charissimoque Jugeo gratias ago. Vale vir amicissime, & me porro semper ama, semper tuum ἐξ ἄκρου ψυχῆς. Momp. a. d. XVI. Kal. Jan. CIↃ IↃ XCVIII. Deus Opt. Max. te servet, & omni εὐεργεσιῶν gratia cumulet. Didici a Choneto, filium D. de Chalonges, qui illi unus e multis erat superstes, ante dies paucissimos οἰκτρόδακτος submersum esse ad Genevam, cum paucis ante diebus desponsa ei fuisset soror D. de Coracant. Scis ita mortuam ejus sororem, etsi diverso modo. Mira casuum συγχυσεία advertit animum. Sed τῶνδε πέρι μοι ἄστομα κείσθω.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA CCCCCXVII.

JOSEPHO SCALIGERO.

ILlustrissime vir, postquam de tua valetudine anxius perdiu & supra modum sollicitus fuissem, quum nihil certi de ea haberem compertum, sed incertis rumoribus, qui de gravi tuo morbo erant sparsi, aures meæ quotidie personarent; accepi tandem Heinsii nostri literas; quæ majore ne dolore me perculerint, an virtutis tuæ admiratione affecerint, nondum equidem constitui. illam saltem partem quæ de languore tuo erat, nobilissime virorum, siccis oculis & sine ingenti animi cruciatu non legi. neque vero meo privatim periculo magis moveor, quam universæ reipublicæ literariæ; quam tu magne senex, solus prope mortalium, tot jam annos dignitate ornas, & divini ingenii tui luce illustras. Cogito dies noctesque, quantum in uno capite literæ omnes meliores periculi adeant. Sed Deus meliora. neque vero ad ultimum adhuc periculi esse ventum Heinsii epistola narrabat. Oro venerorque supplex Dominum Jesum, ut reipublicæ literariæ misereatur, tuique usuram diuturniorem bonis & veræ doctrinæ studiosis velit concedere. Nemo hic est qui literas amet, quin pro tua salute, superos mecum fatiget. Omnes interim tuum illud animi robur, & piam in morbo constantiam, quam ex literis Heinsianis cognovimus, miramur, eoq; nomine Deo Opt. Max. gratias agimus, & tibi gratulamur. Hoc est, vere pium esse, id velle quod magnus imperator jusserit: non trahi, sed duci: & quod pauci facimus, hominem se natum, tempore necessario meminisse. nimirum hoc est ἀξίως τῶν προβεβιωμένων τὴν περίστασιν φέρειν. Enimvero non poterat Scaliger, Scaliger non esse. quam semper hactenus supremo numini fueris charus, quum sciant omnes mortales, ipse non potes ignorare. Confide, Senex venerande, proprium & perpetuum hunc superum erga te favorem futurum; ἀμέλητα γὰρ τοῦ Θεοῦ χαρίσματα. bonum certamen certasti: fidem servasti: restat nunc illa ἀμάραντος corona, in cujus spem tulisti tam multa. Iterum iterumque τὸν σωτῆρα τοῦ κόσμου obtestor, ut tibi adsit, dolores tuos suavissima crucis suæ recorda-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

cordatione leniat: pristinam tibi valetudinem restituat: te faciat ex animo velle, quod ipse voluerit. Parce affectui meo, & ἔῤῥωσο, sapientissime Scaliger. Lutet. Par. XV. Kal. Febr. CIↃ IↃ C VIII.

EPISTOLA CCCCCXVIII.

CLAUDIO SALMASIO.

ACcepi nudiusquartus, quas anni novi Kalendis adme dederas. Accidit mihi eas legenti, quod nunquam non quoties aliquid a te accipio literarum: ut a tuarum lectione doctior semper discedam. Nam de Periplo Mæotidis quam mihi gratum illud acroama fuisse censes? quum præsertim auctoris nomen simile quid polliceatur iis Periplis, qui jam sunt editi. Itaque te hortor atque adeo obtestor, ut opus integrum tibi describas, & tantum thesaurum tibi perire ne sinas. Vbi ad nos redieris, speramus ejus inspiciendi libri fore aliquando nobis copiam. Neque enim te fugit eo genere argumenti semper nos esse delectatos. Poteras cum Stephano tuo eum simul edere, nisi te graviora, ut video, tenerent occupatum. De epigrammatis mira sunt quæ narras. etsi equidem non dubito ita esse, uti scribis. Opto tibi sic læta omnia, ut brevi omnia, quæ meditaris, perficere ex animi sententia queas. Ego certorum hominum ἀβελτηρίᾳ multis repente calamitatibus obrutus animum pene despondi ταῖς καλαῖς Μούσαις ἀποταξάμενος. Deus, spero, mihi meisque aderit, quos multiplex fraus & iniquitas nonnullorum proxime inopiam redegit. Vale optime & eruditissime Salmasi. Lut. Paris. IV. Eid. Febr. CIↃ IↃ C VIII.

EPISTOLA CCCCCXIX.

JOSEPHO SCALIGERO.

ILlustrissime vir, quum spes nostras diu frustrata esset toties dilata profectio illustrissimæ Principis, erat jam mihi aliisq; persuasum, non ante Pascha ipsam hinc discessuram. Ecce vero nihil tale cogitanti significatur in procinctu esse & currum jam conscendisse. Raptim igitur hæc exaravi, ut simul Huberti literas mitterem. Volui & interpretationem τοῦ Zohar quam petis mittere. Sed quia incertus sum an fieri id nunc queat, aliud nihil possum in præsentia,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tia, nisi quod me eum librum polliceor missurum prima quaq; occasione. Tandem enim libros quos remisisti, & adjunctas literas tuas accepi. Dabo operam quod in me fuerit, ut tuæ voluntati morem geram. Te scio effecturum σὺν τῷ Θεῷ, ne quid detrimenti B.R. capiat eorum negligentia quibus ea committes, quæ a nobis acceperis. Accepi & munus Heinsianum, pro quo ne gratias quidē illi agere nunc possum. Faciam ubi primum potero. Doleo etiam non potuisse me exemplaria tui Martialis adjicere, quæ perfidia Dr. mercator. non accepisti Francofurdo. Quæso ignosce, sarcietur si quid est peccatum. Deus te servet. Vale & me ama. Lut. Par. XIV. Kal. Mar. CIↃ IↃC VIII.

EPISTOLA CCCCCXX.

DAVIDI HOESCHELIO.

Quum superioribus nundinis nihil a te neq; ab amplissimo Velsero literarum accepissem, præstantissime Hœscheli, accepi postea vestras amborum literas, longe mihi illas quidē, ut semper, gratissimas. Itaque etsi eram quotidianis curis non mediocriter districtus, constitueram tamen, ubi primum occasionem essem nactus, respondere utrique vestrum. Sed me primo inusitati frigoris vehementia τὰς χεῖρας ἐν τῷ κόλπῳ continere, vel ad ignes porrigere perdiu compulit, deinde ut hoc ἐλώφησε κακὸν, ecce κύντερον ἄλλο, quod me dolore vehementissimo peculit. Amisi enim, mi Hœscheli, vel præmisi potius εἰς τὸν τῶν εὐσεβῶν χῶρον (ita confido in Dei clementia, & merito passionis Domini Iesu,) filiam quam habui ex omnibus liberis meis natu maximam, cujus desiderium propter amabilem ipsius indolem, & τὸν τῆς ὀρθοδοξίας ζῆλον vix ferimus nos parentes. ferimus tamen Dei virtute, qui pro sua illa ἀφάτῳ benignitate dabit mihi & meis omnibus, id serio velle, & gaudere etiā, quod ipse nobis ostenderit, se velle. O beatos, qui hoc re possunt præstare! ἡμεῖς δὲ ἀχμηνοὶ ἐσμὲν ἄνθρωποι, κὴ τῆς φυσικῆς σοργῆς ἥττους. Polybium adeo propterea non intermisimus, ut multo quam ante acrius opus institutum urgere voluerimus, ut a tristi cogitatione animum abduceremus. Sed nobis res cum miri ingenii operis: quibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

bus dies totius anni sunt alternatim festi aut profesti. Itaque Callipidæ similes sumus. Accedit operis longitudo; haud paullo majoris, quam multi putent. Tu quid agas, scire cupio. Notas in Procopium non sum oblitus; sed otium hactenus ad eam opellam mihi defuit. Mihi crede, non sunt tanti mea, ut vestras operas morentur. Et semper erit opportunum mea attexere iis, quæ fuerint a vobis edita. Deus te servet, vir doctissime. Vale. Lutetiæ Parisiorum, VII. Eid. Martias CIƆ IƆ CVIII.

EPISTOLA CCCCCXXI.

GEORGIO MICHAELI LINGENSHEMIO.

Amplissime Domine, ex sermonibus optimi & clarissimi Bongarsii non semel didici, quæ tua esset in suscepto semel mei amore constantia nam & mentionem benevolentiæ plenam nostri facis, quoties ad illum scribis, & quantæ tibi sint curæ meæ fortunæ, clarissime demonstras. Ago tibi, vir nobilissime, quantas possum maximas gratias pro tuo hoc in me animo: quem ego nulla re esse unquam promeritum, nisi agnoscam & ingenue profitear, plane ingratus sim. sed non sum, mihi crede, ingratus; scio enim, quod me honore hoc tanto digneris, tuæ hoc totum esse χρηστότητος, non meriti mei. scio quam sit mihi suppellex curta: quam denique alius sim, atque tu me putas esse. Deum oro, obsecro, ut hanc naturæ tuæ bonitatem perpetuo suo favore prosequatur; teque inter tuos omni bonorum genere cumulatum quam diutissime præstet incolumem. Nos in suscepto opere quo possumus modo pergimus: etsi ab aliquot mensibus alacritatem illam prorsus amisimus, quæ studia nostra plurimum sublevabat. Habuimus partem magnam fortunarum nostrarum * collocatam, quo etiam post obitum τοῦ μακαρίτου mei parentis sororem adduxeram, & dotem illi quingentorum aureorum dederam. Sperabam enim non posse melius illi esse prospectum, quam si in ea urbe ipsam collocarem, quæ mihi videbatur pietatis & charitatis esse domicilium. Dico invitus, sed vere: expertus sum non potuisse me deterius consilium inire. Nam & fortunas omnes meas amisi. & illa relicta vidua ab optimo marito, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

to,& de civitate * patria sua bene merito, iniquissimis litibus per annos XII. exagitata, tandem rebus omnibus suis nudata, & ad mendicitatem, quod ad * attinet, redacta, cum filia ad me perfugit. Homines ἄστοργοι & feri, postquam omnia misellæ bona absumserunt, me quoq; vana spe lactarunt: qui, dum exitum infaustarum litium soror exspectat, aureos fere trecentos illi suggessi. Non potuit inhumanius, crudelius, iniquius cum illa agi. Jam mihi privatim factas injurias si aggrediar narrare, longum faciam: & animus meminisse horret. sed hæc profecto non accidunt ἀθεεί. quod eventus me docuit. Nam quum ea tanta jactura rei familiaris gravius commoveremur ego atque uxor, non adeo propter pecuniam amissam, ut propter filiam, quam habebamus supra modum nobis charam, cujus ætas nos admonebat, ut dotem illi serio pararemus: hæc, inquam, cura post tantam cladem fortunarum nostrarum, quum nos ureret, ea nos Deus liberavit, erepta nobis filia natu maxima: quam propter singularem pietatē & eximiam indolem (ignosce affectui paterno) parens uterq; vehementissime adamabamus. Deo filiam nostram fuisse curæ ex eo colligimus, quod mature ex hac fæce vitiorum illam ad se recepit. ὃν γὰρ ὁ Θεὸς φιλεῖ, ἔτος ἀποθνήσκει νέος, ait vetus verbum, quod nos in ea verum extitisse confidimus in Dei clementia infinita & merito passionis Domini Jesu. sed moror te, amplissime Domine. Vale & me ama. Lutetiæ Parisiorum VII. Eid. Mart. CIↃ IↃ C VIII.

EPISTOLA CCCCCCXXII.

CLAUDIO SALMASIO.

RESpondi nuper iis literis, quas a te mihi paucis ante diebus reddiderat Gilbertus noster. Eo nunc breviores istæ erunt. quum præsertim a nonnullis acceperim te Heidelbergæ amplius non esse. Pars repetiisse patriam affirmabat; quidam ad V. Cl. & amplissimum Præsidem Janinum in Hollandiam esse profectum, hoc mihi nuper quidam affirmabat e tui parentis familiaribus. Ego cupidissime tuum Florum exspecto, quem prelis dicebas jam subjectū. Atq; utinam, mi Salmasi, priusquam isthinc pedem moveres, præ-

claras

claras tuas vigilias nobis & omnibus harum literarum amantibus communicasses. Meum semper fuit consilium, huic tuæ ætati hoc studiorum genus optime convenire. Vereor enim, ne ubi ἀνδρωθεὶς alio animum converteris, nobis juveniles tuas curas invideas. Ne feceris per Deum immortalem te oro. quem supplex veneror, ut te servet ἐκτὸς πημάτων ἔχοντα πόδα. Nos gravis casus nuper afflixit, obitus filiæ natu maximæ, utrique parentum suo merito & singularem ob pietatem charissimæ. Θεοῦ δ' ἐτελείετο βουλή· cui sit honos & gloria εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Vale charissime mihi adolescens, καὶ θαυμασιώτατε. Lut. Paris. Eid. Mart. CIↃ IↃ CVIII.

EPISTOLA CCCCCXXIII.

JOSEPHO SCALIGERO.

ILlustrissime vir, multi præterierunt menses, ex quo nihil a te literatum accepi, quum tamẽ scripserim ipse persæpe. nec vero scripsi tantum, sed etiam multos fasciculos misi, quos an acceperis scire vehementer laboro, & ut sciam interest mea. Tres vel quatuor librorum fasciculos illustrissimæ Principi isthuc eunti ipse tradidi. In his erat unus, qui Zoharis versionem, quam petieras continebat. Hæc igitur omnia an probe fuerint curata, ut me certiorẽ facias oro; magis tamen, ut de tuo statu & valetudine aliquid scribas. neque enim ea cura mediocriter sollicitum me habet: qui alioquin tot adversis obruor, ut ægre spiritum traham. Ne alia commemorem, & recentem matris venerandæ obitum, ac fortunas meas funditus eversas scelere N. taceam; amissa superioribus diebus filia natu maxima, eo me luctu affecit, ut nunc demum quam parum insit mihi roboris adversus id genus casus agnoscam. Sed ignoscent parentum lacrimis, qui probitatem, generosam indolem, & firmam in pietate vera constantiam τῆς μακαρείτιδος habuerunt notam. Mihi certe secundum ejus matrem nihil fuit nec potuit esse charius. qui tamen facile consolor ipse me, quoties privatum aut publicum omnium bonorum in hoc regno statum intueor. Sed mitto tristia: ἅλις γὰρ ἐγὼ δυστυχῶν: neque æquum est, ut te a gravibus tuis curis mea adversa vel tantillum avocent. Te quæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

studia occupatum habeant, quæ virum clarissimum Danielem Heinsium, aveo scire. Peto a te ut meum apud ipsum silentium excuses non enim possum nunc ad illum scribere. Vale illustrissime vir. Lut. Par. prid. Kalend. Apr. CIƆ IƆC VIII. Fasciculus in quo erant IX. aut X. Martialis exemplaria ante multos menses Drovado commissus, tandem Baisio traditus est, quum dixisset præsentem sibi esse occasionem ad manum ejus curandi. An acceperis quæso te fac ut sciam, item illos alios multos fasciculos, de quibus jam dixi. Iterum vale. Deus te servet.

EPISTOLA CCCCCXXIV.

DANIELI HEINSIO.

PUderet me diuturnioris silentii, nisi haberem quas afferrem caussas illius & gravissimas & justissimas. nam ab aliquot mensibus in luctu & mœrore continuo ita vixi, ut mirari nemo debeat scribendi officium minus diligenter fuisse a me cultum. Ne alia commemorem, obitus filiæ natu maximæ eo me angore nuper affecit, ut nunc primum expertus mihi videat, ἡ φυσικὴ στοργὴ quam violenta res sit. ea certe fuit chariss. filiæ meæ indoles, ut non solum uterque parens, sed & quicunque mores & pietatem singularem ipsius norant, fato functam nobiscum luxerint. Ego illam Deo non dubito fuisse charam, qui mature ad se recepit, & peccandi necessitate absolvit: nec te fugit vetus dictum, ὃν ὁ θεὸς φιλεῖ, ἀποθνήσκει νέος. Accepi tandem Paraphrasten tuum: de quo judicium meum antea ad te scripsi. Legeram enim multo ante quam tuum munus ad manus meas perveniret. Agerem tibi pro eo gratias, nisi deficerent me verba tuis meritis ἰσόῤῥοπα. Satiram tuam qua cupiditate expectem, vel sitiam potius, exprimere verbis non possũ. Polybius noster quod ad authoris textum attinet, jam pene ad umbilicum est perductus. Sed longe adhuc a meta absumus. Quod superest, peto a te, ut præstantissimum virum & omni laude majorem, qui has tibi reddidit, ea comitate excipias, quam excellens ejus virtus meretur. Vale, & nisi grave est, D. Baudium a me saluta. Lut. Par. Eid. Apr. CIƆ IƆC VIII.

EPISTO-

EPISTOLA CCCCCXXV.

JOSEPHO SCALIGERO.

Post gravissimum casum qui me nuper afflixit, & de quo ante aliquot dies scripsi plura ad te, literis primum tuis nonnihil sum recreatus. Nam ad cæteras meas ærumnas gravis cura accedebat de tua valetudine & statu: quod nihil a te literarum ab aliquot retro mensibus acceperam: & inaudita frigoris asperitas non mediocri de te metu me afficiebat. Heic certe plures sævitia hiemis sunt absumpti, quam pestilentia illa, quæ ante biennium urbe nos expulerat. Neque sane dubito quin ea ex causa morbus ille fuerit ortus, qui me filia natu maxima utrique parenti longe charissima, longe dignissima amore nostro, orbavit. Ago Deo Opt. Max. gratias gratissimas, quod meus de te metus fuit inanis: oroque illum ut te, δῖε γέρον, ultra Nestoris annos servet ἀπήμαντον. Zohar te accepisse gaudeo. Confidas velim nihil futurum in potestate mea, quod non tecum, si voles, communicem. Quæsivi & quæram adhuc diligentius, si quid eorum invenire potero, quæ indicasti; tũ si quid erit, statim ad te. sit modo cui tuto dem. Miratus sum quæ scribis de amicis Heidelbergensibus. Inaudiveram equidem aliquid: sed serio id agi neq; putabam, neque adhuc puto. Quid enim sumus? aut quid ibi acturi? Itaque non raro cum imminentem procellam cogitamus, ἐκπλαγεῖς τῷ δέει stupefieremus, nisi repente oculos cœlum versus attolleremus. Ea nostra patria est, quam nullus Loiolita nobis eripiet. Libellus de libertate Ecclesiæ neque absolutus est, neque heic potest absolvi. diserte enim rogatu τοῦ τε-καρήνου vetuit is τοῦ κράτος ἐστὶ μέγιστον. Accedit quod tempus præteriit: & autor ita festinato partum illum vel potius ἔκτρωμα effuderat, ut vehementer ipse gaudeat ejus deformitatem perpetuis tenebris esse damnatam. Qui si alibi esset, atque id serio ageret, in eo argumento nonnihil posset. Porro has traditurus eram viro summo, qui tui maxime videndi desiderio isthuc iter instituit. Is est qui omnium optimum Eusebii codicem tibi commodaverat. Quo loco hic sin boni, ex eo potes colligere, quod tantus vir, tam bene de republi-

republica meritus, omni jam publica cura est liberatus. Vale vir illustrissime & me semper ama. Lut. Par. Eid. Apr. CIↃ IↃ C VIII. Fasciculum in quo novem aut decem Martiales inerant, an acceperis, cupio scire. Traditus est bibliopolæ Parisiensi qui librorum fascem isthuc mittebat, cui nomen Baisio. Novissimum fasciculũ meum an acceperis, in quo erant literæ & chartæ quædam ex Aquitania ad te missæ, scire cupio. Tradidi eum Johanni Meursio.

EPISTOLA CCCCCXXVI.

DANIELI HEINSIO.

SOmnium tuum, clarissime Heinsi, vidi, legi, relegi. Sciebam quantus esses in serio tractandis literis; quantus in omni genere seriæ scriptionis. tantum inesse tibi leporis, tantum amœnitatis ac venustissimæ venustatis, neque ego sciebam, neq; fortasse quisquã alius eorum, qui e tuis scriptis te norunt. Deum immortalem! quam ingeniosa ἡ τοῦ μύθου διασκευὴ, καὶ διάθεσις; quam non e trivio, sed nescio unde ex abdito petiti joci: quam docti & salsi sales: quã alta denique & profunda atq; effluens eruditio tua in singulis prope verbis apparet! Itaque etsi ἐν δεινοῖς ὢν καὶ γλυκυθυμίᾳ πάσῃ ἀποταξάμενος, abstinere tamen non potui, quin lepidissimum scriptum sæpe legendo producerem. Placuit etiam filium meum natu maximum ad epularum tuarum delicias admittere: ac propterea Satiram tuam cum eo relegi ut quæ minus assequeretur, ea ipse interpretarer. Sed accidit perincommode, ut præter illa quatuor exemplaria, quæ a venerando & illustri Scaligero sunt missa, nullum aliud in urbe reperiatur. eo namque factum, ut illo libro, quem acceperam, frui diu mihi non licuerit. Intelligo etiam non deesse, qui curandam hic ejus libelli editionẽ suscipiant. Potes inde conjicere, quos plausus heic tulerit somnium istud tuum. Omnium communis vox est, somniando te vel eruditissimorum virorum vigilias & ad Cleanthis lucernam elaboratas lucubrationes superasse. Macte, vir doctissime, hac pietate, hac generositate mentis, hac denique capitalis atque ignei ingenij beatissima copia. Equidem in eorum numerum adscribi postulo, qui propter hanc μυστιχωπάτην

κωπάτλω scriptionem multum se tibi debere ingenue profitentur. Deum veneror, mi Heinsi, ut tuum hoc pietatis officium bene tibi velit evenire. Vale. Lutet. Par. VI. Kal. Maj. CIↃ IↃ C VIII. Scripsi raptim per occasionem.

EPISTOLA CCCCCXXVII.

JOSEPHO SCALIGERO.

ILlustrissime vir, qui frustra hactenus conatus sum virtutes tuas imitari, nactus tandem sum quod imitari possem. Accepi enim abs te paucis diebus tria ἐπιστολίδια, quorum brevitatem ad exemplum mihi proponere constitui. Libellus Heinsii me καὶ ἐν κακοῖς ὄντα supra modum exhilaravit. Moriar si legere quicquam simile in eo genere memini. Euphormionem geminum οἱ χυδαῖοι mirantur. habeo quod illis opponam. Si quid judico, neque lepidius, neque doctius scriptum ullum a multis annis prodiit. At ὁ τρισκατάρατος Ratisbonæ triumphum agit de veritate Dei, & virtute tua ac parentis tui triumphata. non puto eum esse qui Tres capellas edidit, scriptum (Deus bone!) inficetum, impium, diabolicum. Symmachum ejus vidisti, & quomodo Lectium, & Juretum, virum de literis optime meritum, excipiat. Habes quod gaudeas, nemo inimicum se tuum profitetur, qui omnibus bonis & doctis bellũ non indixerit. καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ. Polybii editio, ad textum quod attinet, prope jam ad metam est perducta. Superest commentarius noster. ad quem priusquam me accingo, lectionem Diatribæ tuæ de re nummaria vellem redemisse parte dimidia omnium bonorum, quæ mihi τῶν N.N. ἡ παρανομία reliqua fecit. Plura ne addam, pudor vetat. An literas meas acceperis quas Bongarsio dedi, cupio scire. De fasciculo Martialis exemplarium Beisio traditorum, pudet toties scribere. Sed quiescere non possum, priusquam intelligã recte illum esse curatum. Epistolam τοῦ χρονοληρογράφου N. ἔγνων, ἀνέγνων, κατέγνων. Vale illustrissime vir. Lut. Paris. VI Eid. Maj CIↃ IↃ C VIII. Ad clarissimum Heinsium, quia otium non dabatur, non jam scribo. neq; ad præstantissimum Grotium, cujus auream tragœdiam accepi. Scribam ad utrumque intra biduum σὺν Θεῷ εἰπεῖν.

Vtrumq; nisi grave est, & τὸν πάνυ Baudium salvere a nobis jubebis.

EPISTOLA CCCCCXXVIII.

DANIELI HEINSIO.

DE Satira tua Menippea egi nuper tibi gratias, doctiss. Heinsi, & quam grata ejus lectio mihi fuerit, significavi. Omnino si quid mei judicij est, omnes a tergo reliquisti, qui nostra aut patrum memoria simile quid sunt aggressi. Ne hostes quidem literarum & Scaligerici nominis sine admiratione summa altæ hujus doctrinæ tuæ illa legent. Me vero quod inserueris tam ingenioso scripto, quas ego possum condignas tibi grates agere? Sed diu est, cum in ære sum tuo sine ulla spe paria unquam tecum faciendi. quanquã animo certe faciam, etsi re non possum. καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ· οὐ γὰρ δὴ ἕδρας νῦν ἀκμή. urgent enim Polybianæ operæ, & aliæ curæ μυρίαι ὅσαι. Sed quum ad vos rediret clarissimus Meursius, facere non potui, quin hæc pauca exararem. Vale præstantiss. Heinsi, & me ama. Eid. Maj. CIↃ IↃ C VIII. Virum clariss. Do. Baudium meis verbis, nisi grave est, salvere jube. non enim vacat nunc mihi ad eum scribere: neque ita diu est, cum scripsi.

EPISTOLA CCCCCXXIX.

JOSEPHO SCALIGERO.

DEderam paulo ante eruditissimo Meursio literarum fasciculũ, quem ad te curaret; mox venit ipse ad me suum isthuc reditum nuntians, & numquid vellem rogans. Etsi nihil erat novi quod scriberem, facere tamen non potui ut sine meis eum ad te redire paterer. ille tibi nuntiabit quo loco sint nunc res meæ. Nam in illo gravissimo casu qui ante menses fere tres me perculit, asidue mihi vir hic doctissimus adfuit, neque est ab eo quicquam prætermissum, quo, summum & prope ἄτλητον dolorem meum mihi redderet leviorem. quo nomine quantum ipsi me debere sentiam, verbis exprimere non possum. Per eam occasionem quum una multum essemus, multum etiam de te & tuis in Rempublicam literariam ingentibus meritis loquebamur. Erat mihi suave etiam in recentissimo luctu, de te & tuis studiis atque institutis novi subinde

inde aliquid addiſcere, quod mirarer. De Satira Heinſiana nuper gratias egi, & quanta cum voluptate ac ſtupore lepidisſimum libellum legerim oſtendi. Martiales tuos an acceperis nondum ſcio; eaque re animi crucior. recens editos commiſeram fidei Drouardi. Monitus a te officio illum ſuo defuiſſe, quum quærerem qua tutisſima via faſciculum a Drouardo receptum ad te curarem, obtulit ſe Beiſius bibliopola iſthic probe notus. qui ſancte confirmavit, intra dies quindecim te, ſi opera ipſius uti vellem, eos libros accepturum. Quid ex eo tempore illis ſit factum, neſcio. Ita rem eſſe geſtam mihi accredas velim. Si periit etiam ille faſciculus, mittam confeſtim alios. Polybii contextus cum Legationibus jam ad umbilicum vergit. Supereſt Commentarius, qui in lucem prodiret confidentior, ſi quam abs te impetrare plumam poſſet, qua ſe ornaret. atque utinam tantum tibi abs re tua eſſet otii. Deum oro ut te ſervet, illuſtrisſime virorum, & mihi amorem tuum. Eid. Maj. CIƆ IƆ C VIII.

EPISTOLA CCCCCXXX.

DANIELI HEINSIO.

ACcepi nunc ipſum quas decima hujus menſis die ad me dediſti, optime & ſuavisſime amicorum. Miratus ſum de meo ſilentio te queri, quum paucis diebus ternas aut quaternas ad te dederim. Vnas Bongarſio τῷ πάνυ tradidi, binas Meurſio; quem ego virum non magis literarum ſcientia præſtare ſcio, quam fide, probitate, pietate, καὶ παντοίαις ἀρεταῖς. Huic ego paulo ante quam a nobis diſcederet faſciculum dedi iſtuc curandum; in quo tres erant epiſtolæ, una ad reverendum ſenem, altera ad te, tertia ad Grotium. deinde certior ab eodem factus de ſubita profectione ſua, alterum faſciculum totidem epiſtolarum ipſi commendavi. Amiſſas incuria aut aliquo caſu meas putarem; niſi ex tuis diſcerem Cl. Grotium accepiſſe quas ipſi ſcripſeram. Oro te, dulcisſime amicorum, inquiras ab Meurſio, quid illis ſit factum faſciculis. Quos non eſſe amiſſos, mea plurimum intereſt. Ante omnia illud tibi perſuade, ne fieri quidem poſſe, ut tam craſſa, tam ſupina & plane ἀπεριφράστος negligen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

gligentia in eum hominem cadat, qui te & illustriss. heroem dies
noctesq; cogitat, & in recordatione vestri ex gravissimis ærumnis
solet acquiescere. Noli igitur, per Deum immortalem, gravissi-
mis doloribus & curis meis, quibus assidue conficior, hunc cumu-
lum adjicere, ut propter diuturnius meum silentium, quod nulla
mea culpa intervenit, tuum erga me animum esse immutatum ex-
periar. τότε μοὶ χάνοι εὐρεῖα χθών. Deus te servet. Vale. Lut. Par. sta-
tim post tuas acceptas. die Junij XVI. CIↃ IↃC VIII. Pro tuo divino
libello binis illis literis egi tibi gratias, non quantas debebam, scio,
sed quantas poteram maximas. Aperueram tibi non judicium, sed
stuporem meum ad tantæ doctrinæ tantulum scriptum. Quæso te,
repete meas a Meursio, & illi, nisi grave est, salutem meis verbis
nuntia: necnon viris clariss. Baudio & Scriverio.

EPISTOLA CCCCCXXXI.

JOSEPHO SCALIGERO.

ILlustrissime vir, ex iis literis eruditissimi Heinsii quas modo ac-
cepi, cognovi non esse tibi traditas epistolas duas, quas ad te pau-
cis diebus scripseram, & Johanni Meursio patriam repetenti dede-
ram. Demiror qui sit hoc factum; neque possum aliud nisi infeli-
citatem meam agnoscere: cui ab aliquot mensibus nisi ingratum &
contra animi sententiam nihil ferme evenit. Egi per literas cum
nostro Heinsio, ut eas epistolas duobus fasciculis inclusas a Meur-
sio repeteret. puto etiam accepturum te brevi aut jam potius acce-
pisse, quas clarissimi Bongarsii isthuc cogitantis fidei commisi. E-
go a multis mensibus tuas vidi nullas, præter Laconicas, opinor,
ternas, paucissimorum verborum. Optarem uberiores; sed & sic
scriptæ, gratissimæ semper erunt, modo valere te intelligam, & me
amare. Deum veneror, magne heros, ut te servet. Vale. Lut. Par. x.
Kal. Jul. CIↃ IↃC VIII. Pudet scribere toties rem eandem: sed tamē
cupio scire an illum fasciculum acceperis, quo Martialis exempla-
ria continebantur. Meursius unum habuit a Stephano in cœrulea
charta tibi missum. Optabam aliquid a te mihi suggeri quod Po-
lybianis meis insererem. inveni tandē, opinor, ejusmodi aliquid:
nactus

nactus enim sum Polybii codicem τοῦ μακαρίτου Buzenvallii, ubi criticas aliquot notulas offendi, quas non dubito esse a te profectas. quicquid erit exquisitius, id sub nomine tuo apparebit: ut omnes intelligant prius vitam me positurum, quam discendi te magistro cupiditatem.

EPISTOLA CCCCCXXXII.

EIDEM.

ILlustrissime vir, occupatissimo mihi oblata est occasio ad te scribendi. Itaque habebis longe breviorem epistolam hanc, quam fuisses habiturus, si otium scribendi suppeditasset. Ex iis quas a te novissimas accepi quantam ceperim voluptatem, dici non potest. Ostendebas enim luculentissimis indiciis atque argumentis, & quantum me amares, quæ summa est gloriationis meæ, τῆς γοῦν καὶ ἄνθρωπον, & quam acriter mea adversa te pupugissent. Anno exeunte qui proxime est elapsus, quum de sceleribus in me & meos a paralimnitis quibusdam tyrannis admisso questus essem apud te, sensi ingemuisse te malis meis, neque certorum hominum fuisse similem, qui impudentissime, inhumanissime, falsissime disputare audent, ut probent illos ἀτασθάλους nullā mihi fecisse injuriam: quos ego possum probare multis ipsorum literis, culpam hodie deprecari, & παρανομίας suas agnoscere, verum eo animo, ut rapto nihilo secius gaudeant. Initio hujus anni quum repentino quasi fulmine erepta mihi esset filia charissima, & utrique parentum non vulgarem in modum dilecta: quantum ex ea re dolorem ipse ceperis, testes habeo literas hasce tuas, quibus luctum meum consolando monendoque ivisti levatum. Non male operam posuisti, δῖε γέρον: lectione enim gravissimæ epistolæ tuæ sensi me non mediocriter levatum. Itaque pro hoc pietatis & sinceræ amicitiæ officio quas tibi gratias agam, non invenio. Accipe nunc aliam non fabulam, sed rem gestam, & recentis casus historiam, qui minimo minus curis & angoribus omnibus me ἀθρόως liberavit. Scito igitur accidisse τῇ κυριακῇ proxime elapsa (is erat dies hujus mensis xx.) dum ad sacram σύναξιν adverso flumine deferimur, ego, uxor, duo natu ma-

ximi filii, & soror cum parte familiæ, ut scapha fluviatili qua vehebamur ictu repentino & inopinato magnæ navis percussa & statim aqua oppleta ὑποβρύχιοι pene diem ultimũ vitæ clauderemus. longum faciam si κατὰ λεπτὸν quomodo res acciderit exponere aggrediar. maximum certe periculum omneis adiimus: sed uxor longe præsentissimum, ego illi proximum. Nam cum majoris navigii marginẽ jam prehendissem, viso ejus periculo mei immemor dum illam jacentem supinam attollo, & porrigentibus brachia admoveo, cum sidente scapha pœne eo sum delapsus unde vix potuissem servari. Omnino quod servati sumus, ego præsertim atque uxor, singularis benignitatis Dei Opt. Max. erga nos & nostros est argumentum. Atque hoc te non nescire volui: neque enim dubito & te & præstantissimum Heinsium autori salutis nostræ gratias nobiscum esse acturos. Scriptum quo fabula Bardoniana refutatur, cupidissime exspecto. N. rediisse ad se, & insanam epistolam damnasse, gaudeo illius causa magis quam tua. Polybii textus beneficio Dei superioribus diebus est absolutus. Restant nostræ observationes, quæ me diu multumque & tenebunt & exercebunt. Vale, illustrissime Scaliger, & me ama. Lut. Par. IX. Kal. Aug. CIↃ IↃ C VIII. ignosce festinationi. Qui tibi has reddidit, tui nominis, si quis alius, cultor est insignis & devotus.

EPISTOLA CCCCCXXXIII.

DAVIDI HOESCHELIO.

QVas ad me Idibus Quintilis dedisti, eas ego ante dies, opinor, quinque accepi. Quæ si maturius mihi fuissent redditæ, potuissem certius & exploratius de Arriani codicibus tibi respondere. Nunc enim brevitate temporis exclusus, aliud nihil queo præter hoc unum, quod ἀσφαλῶς καὶ βεβαίως, σὺν Θεῷ δ' εἰρήσεται, tibi recipio, omnia me cis dies paucissimos in bibliotheca excussurum, πάσας τὰς γωνίας διφήσειν, ut voti tui compotem te faciam. Scio esse ibi nonnulla ejus argumenti: sed quæ nunquam hactenus cum editis contulerim. Habes hic virum optimum tui amantissimum Frontonem Ducæum, cujus operam hac in parte confido mihi non defuturam. Fuit olim in potestate mea Simplicius a Nicolao Fabro,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Fabro, viro clarissimo, cum scriptis collatus: sed is liber Mompelii turpi furto mihi est ereptus. Sed de Bibliotheca iterum confirmo tibi, nihil tibi defuturum eorum, quæ in ea fuerint reperta. Inscriptionem veterem isthic esse recusam lætor. Ego, quæ mihi iterum atq; iterum illam percurrenti in mentem venerant, raptim exaravi, lubentissimo animo gratias iis acturus qui me certiora & meliora docuerint. Tu fecisti ex parte; cujus judicio mea omnia semper, pro eo ac debui, permisi. Quod si mea opera unquam ea opella heic recudatur, videbis, quam non gravate errores meos corrigam. Polybii textus Dei beneficio est absolutus. Superest Commentarius: longus, o Musæ! labor, & a cujus meta procul adhuc absum. Nam quod sæpe queri apud te memini, in ea urbe sum, ubi non male mecum agitur, si paucas horas diurni temporis studiis possim impendere: sæpe enim ne id quidem licet. Spero tamen cis dies paucos principium me edendi nostra Polybiana esse facturum. Nam absoluto contextu paucos dies interjunximus. Vale optime, doctissime Hœscheli. Lutetiæ Parisiorum. IV. Kal. Septemb. CIↃ IↃ C VIII.

EPISTOLA CCCCCXXXIV.

GEORGIO MICHAELI LINGENSHEIMIO.

PAucis diebus priusquam tuas acciperem, præstantissime Lingelshemi, fuit mihi super eo, quod tute scis, negotio cum insigni viro Buvvinckhausio serium colloquium. Didici ex eo, ad aureis usque Serenissimi Electoris & aliorum Principum summorum rem pervenisse, neque ab eo consilio ipsos abhorrere. sic enim ille mecum eo de negotio est locutus, tanquam de re minime dubia ac plane certa & jam decreta. Respondi viro nobilissimo pro eo ac debui: non adeo Suffenum memet esse mihi, ut honore hoc tanto quam parũ essem dignus, non probe intelligerem. satis mihi exilis atque angusti ingenii mei modum esse notum. Scire probe, opinioni huic de meis studiis concipiendæ quinam illustrissimis Principibus auctores extitissent. Vereri me etiam atque etiam, ubi ad rem fuerit ventum, ne prædicationi virorum mihi amicis-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

micissimorum opera nostra parum omnino respondeat. Optare igitur, atque adeo orare me viros illos præstantissimos, videant diligenter, quid agant, quove aut quorsum me vocent: neque committant, ut sui postea consilii ipsos pœniteat. Mihi quidem certe neque optatius neque utilius temere quicquam posse contingere. unum namque illud esse studiorum genus, in quo solo jamdudum animus acquiescit meus: etsi perincommode illud acciderit, ut otium & occasio dedendi me totum iis literis hactenus mihi defuerit. Fide, diligentia & ingenii contentione daturum sedulo operam, ut piorum & bonorum omnium judiciis, quantum Deus dederit, satisfaciam. Rerum porro nostrarum eum statum heic esse, ut honestam conditionem inter ὁμοδόξους oblatam nullo modo repudiare debeam. Deo igitur Opt. Max. & eorum prudentiæ, qui rem inchoassent, totum hoc negotium me permittere. Hæc summa est colloquii cum viro nobilissimo tunc habiti: a quo ita tum discessi, tanquam post paucos dies iterum de re eadem collocuturus. ita enim ille tunc temporis existimabat, ex eo itinere, ad quod postridie se accincturus erat, post dies sex septem sese rediturum. quod longe aliter accidit: nam hic jam alter mensis est inchoatus, ex quo sumus una confabulati. Volui autem hæc te scire unum fere mortalium: ut quid actum esset mecum, & quo loco res essent, quidve a te, vir excellentissime, & cæteris ejus consilii auctoribus & suasoribus expetam, non nescires. Nam equidem non sustineo conscius mihi esse dissimulanti studiorum meorum, in eo præsertim genere literarum, infelicitatem. Qui nescio quo fato ὅλος καὶ πᾶς, semper hactenus, ne melioribus & nobilioribus curis ut optabam, incumberem, fui impeditus. Videte igitur, ac serio cum omnibus vestris expendite, hujus incepti quis sit futurus fructus. Cæterum de conditionibus quæ visa fuerint, post alterum meum cum viro nobilissimo congressum, faciam te ut scias. Familiam mihi peramplam esse ne te quidem, opinor, fugit. sunt mihi, & sint, precor, tot liberi, quot Thebarum portæ. Accedit nuperum onus sororis & filiæ ex ea natæ: quando ita placuit perfidis* imma-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

immanibus παρανομίαις bonis omnibus ſuis ſpoliatam planeque nudam ad me remittere: ut taceam mihi atque uxori meæ factas ab iisdem illis injurias. quarum utinam ponere memoriam aliquando poſſimus. Vale nobiliſſime atque ampliſſime Lingelshemi, & me, quod facis, ama. Lutet. Pariſ. CIↃ IↃ CVIII. Kal. Sept. Polybii noſtri contextus Græcus pariter ac Latinus ante menſem Dei beneficio eſt abſolutus. nunc ſuperſunt obſervationes noſtræ. quarum editio multos menſes nos exercebit. multum enim ſudavimus, ut duas nobiliſſimas diſciplinas τὴν πολιτικὴν καὶ στρατηγικὴν nova diligentia illuſtraremus. det modo ὁ ἐπὶ πᾶσι, de abſoluto opere gratias illi poſſe agere.

EPISTOLA CCCCCXXXV.

MARCO VELSERO.

AMpliſſime vir, non dubito quin epiſtolam acceperis, quam ad te noviſſimam dedi. Erant illi adjuncta duo exemplaria editæ heic nuper Inſcriptionis, de qua tuum judicium diſcupio ſcire. Audio clariſſimum Hœſchelium iſthic eandem ἐπιγραφὴν ſive potius καθιερώσεως στήλην fuiſſe interpretatum, qui ſi lucubratiunculam ſuam mihi inviderit, aut tu ejus vicem non ſuppleveris, parum me ab utroque veſtrum amari putabo. Accipe nunc libellum recens hic publicatum, quem ut a magno Scaligero profectũ ſcio fore tibi gratum. ego ea occaſione uſus ſum, ut meis canibus ſemel reſponderem; ſi reſpondere eſt, profiteri me nunquam reſponſurum. Equidem neque ita otio abundo, neque ita proſtituti ſum pudoris, ut deſcendere in arenã cum feris iſtis ſuſtineam. Sunt alia quæ potius curem. Polybii editio omittenda foret, ſi peſſima capita & ex Orco emiſſa accipere vellem uti merentur. Ego vero ne meminiſſe quidem illarum peſtium poſthac volo. Erit Deus vindex meæ innocentiæ adverſus iſtos calumniatores. Illi ſpei incumbens latratus iſtorum ne pili quidem unius faciam. Inchoata editio ſtrenue urgetur ſuperum beneficio. Sed multi menſes labentur priusquam perveniamus ad metam: quam det videre ὁ ἐπὶ πᾶσι, qui te ſervet, vir ampliſſime. Vale. Lut. Par. Kal. Sept. CIↃ IↃ C VIII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

CIↃ IↃC VIII. Quum hæc ſcriberem, venit ad me Theologus Nuntii
R. P. illuſtriſſimi Cardinalis, qui monuit me ejus nomine, in nu-
pera inſcriptione verſum deeſſe in noſtra editione, qui reperiatur
amplius in exemplo ad ſe Romam miſſo. cupio ſcire an in tuis
idem reperiatur. Literas, & librum quem tibi mitto, fidei tuæ com-
mendo. Fato quodam accidit, ut audio, ut omnes credo meæ pe-
rierint, quas ad V. Cl. Taubmannum ſcripſi ſane multas. Literis
quæ Vratislaviam diriguntur, reſpondeo homini, cujus neque
manum poſſum aſſequi, neque nomen unquam audivi. Itaque
conjectans ſcripſi nomen quod vides.

EPISTOLA CCCCCXXXVI.

CVNRADO RITTERSHVSIO.

DOlui dolore tuo quem noviſſimis literis mihi ſignificabas, vir
præſtantisſime. Neq; enim dubitabam tibi acerbisſimum eum
caſum fuiſſe, viro præſertim humanisſimo & optimo: quo ingenio
qui ſunt eos ſuorũ obitus graviore ſolent dolore afficere. Morum
vero tuorum candorem καὶ τὸ ἄγαν φιλόστοργον, vel ex ſcriptis tuis vi-
deor mihi ſatis certis ſignis collegiſſe. Tuli igitur permoleſte, tan-
ti & tam juſti mœroris cauſam tibi eſſe oblatam. Quin tamen ne-
ceſſario tuo tempore virum te & vere Chriſtianum præberes, du-
bitavi equidem nunquam. Noram, mi Rittershuſi, tuæ virtutis
aut pietatis non eſſe, ut ad inſtar χυδαίου τινὸς ἀνθρώπου remedium a
longa die potius quam recta ratione exſpectares. eruditionis quo-
que tuæ non eſſe, ut qui præclare alios ſolari poſſes, tibi ipſi deeſſes.
Cui enim bono literæ, quæ hanc nominis celebritatem tibi pepe-
rerunt, ſi aliis non autem tibi, quæ didiciſti, prodeſſent? Didici
poſtea ex amicorum literis, ita plane accidiſſe ut ipſe mihi perſua-
ſeram, teque in adverſis non minus fortem atque conſtantem eſſe
viſum, quam rebus lætis moderatus ac compoſitus ſemper fuiſſes.
Nos quoque nuper quæ eſſet literarum utilitas ἐν ταῖς περιστάσεσιν, o-
ſtendere exemplo noſtro ſumus conati, cum fallaci genere mor-
bi nobis eſſet erepta filia natu maxima, cum aliis nominibus mul-
tis, parentibus chariſſima, tum maxime propter ſingularem pieta-
tem

tem & adversus illecebras τοῦ νῦν αἰῶνος firmam constantiam. Sed me in eo agone vehementiæ doloris interdum succubuisse non possum negare. nunquam enim magis sum expertus, quam essem τῆς φυσικῆς στοργῆς ἥττων. Gratia Deo Opt. Max. qui nunquam ita me dereliquit, ut non statim me colligerem & in ejus voluntate acquiescerem. Juvit me non mediocriter, quod per inchoatam dudū Polybii editionem cessare mihi non licebat. est enim, ut tute scis, melius φάρμακον ἄλγεος præsentissimum, alio curas & cogitationes suas transferre. Pergimus igitur in suscepto opere, nihil prætermissuri, si vitam & otium Deus dederit ad ea perficienda, quæ instituimus. Jam totus fere Polybii textus cum nostra versione est editus. sed longe adhuc absumus a meta, quam det videre ὁ ἐπὶ πᾶσι, qui te servet, vir amicissime. Vale. Lutetiæ Paris. VII. Eid. Septemb. CIƆ IƆ C VIII.

EPISTOLA CCCCCXXXVII.

DANIELI HEINSIO.

MVltum debeo vestrati Typographo Patzio, qui simulac in urbem venit, memor acceptorum a te mandatorum, & tuo nomine me invisit, & simul libri istic editi aliquot exemplaria mihi dedit. Nihil poterat neque opportunius neque gratius, aut optatius mihi contingere. Nam novissimis τοῦ σεβασμιωτάτου senis editum istic esse eum librum cognoveram. Expectabam igitur in dies, in horas, qui munus περιπόθητον afferret. Sed Patzius tuus spem meam antevertit, qui sæpe expertus sum, quanta cum difficultate aut nostra ad vos, aut vestra ad nos transferantur. Quantis incesserim lætitijs, cum illa legerem quæ adversus nefarium sycophantam heros noster scribit, malo te conjectura tua assequi, quam verbis intelligere. Plane, si quid intelligo, ita oportuit cum illo monstro agi. Non deerant qui absurdum figmentum silentio τοῦ συκοφαντηθέντος affirmari putarent. hoc amici dolebant; inimici lætabantur. Vidistin' sacerrimum scriptum De Tribus Capellis? Rursus ferebant animo iniquo viri præstantes sapientia, tantum honoris tributum iri vespillonis filio, ut existimare quisquam posset, summū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

heroem aliquam ipſius habuiſſe rationem. Nunc ratio inita eſt, qua & huic incommodo obviam itur, & ille alaſtor condigne pro commerita noxa caſtigatur. Omnino tantum id τέρας erat, ut ad illud conficiendum clava Herculis eſſet opus. nam ſceleratisſimos fabulæ Burdoniæ authores, quis præter eum cujus res agebatur potuit confutare? etiam illi qui toties tam enixis precibus cum ipſo egerunt, ne reſponſum ullum ederet, hoc genere ſcripti ita afficiuntur, ut ejus ſuſcipiendi fuiſſe authores & ſuaſores velint videri. Sed & ſomnii tui additamenta, quæ novæ editioni acceſſerunt, ut quæ venuſtate cum prioribus certent, nobis ſunt gratisſima. Scribebat nuper ad me illuſtriſſ. Scaliger, urbe te abeſſe, & ad concelebrandas clariſſ. Grotij nuptias neſcio quo eſſe profectum, unde non eſſes rediturus, niſi grata vinctus compede. Id ſi ita evenit, gratulor ſcilicet tibi, & εὐφημίᾳ quod factum eſt proſequor. ſin aliter accidit, opto tibi virtuti tuæ parem conditionem. Atque in hoc omine deſinam, teque orabo, ut clariſſ. viros Do. Baudium & Grotium meis verbis ſalutes. Vale. Lut. Par. Eid. Sept. CIↃ IↃC VIII. Cl. quoq; Meurſium ſi iſtic eſt, a me, niſi grave eſt, ſalvere jubebis.

EPISTOLA CCCCCXXXVIII.

SCIPIONI GENTILI.

MIhi quoque, præſtantiſſime Gentilis, luctus tuus ſuper obitu fratris, viri clariſſimi, mœrorem affert. κοινὰ γὰρ τὰ τῶν φίλων. Puto accepiſſe te quæ nuper ea de re ſcripſeram. Eſt adhuc in urbe vidua fratris fœmina lectiſſima, cui nuper alius dolor eſt objectus, cum in æquiſſima petitione ſua apud tribunal τῶν παπτομανέντων cauſſa cecidit. Omnes fatebantur judices cauſſam eſſe juſtiſſimam: ſed addebant iidem, publicæ rei intereſſe, ne jus illi redderetur. Ego, quæ mea tarditas eſt, iſtud non capio tam ſubtile. Simul ac tuas accepi, ſine mora lectiſſimæ fœminæ de tuo adventu, quod ſcribebas, ſignificavi. Ac quoniam vix puto futurum, ut Altorphii hæ literæ te offendant, plura nunc non addam. Veni igitur, & de illo, qui martyrii coronam affectat, para te ut ſuaviter rideamus. Eſt enim res urbanitate ingenij tui digniſſima. Vale. Clariſſimo atque

atque optimo viro Rittershusio plurimam, nisi grave est, salutem. Lut. Par. a. d. xv. Kal. Nov. CIƆ IƆ C VIII.

EPISTOLA CCCCCXXXIX.

DAVIDI HOESCHELIO.

CLarissime vir, aderam uxori graviter laboranti, cum allatæ mihi tuæ literæ sunt XIII. Kal. Novembris datæ, quibus erat adjectum πρόγραμμα hominis ἀμούσου, τῶν τε πολιτικῶν ἅμα καὶ τῶν στρατηγικῶν ἀπείρου, τὰ ἄλλα δὲ παντόλμου. Non continui me, quin e vestigio ad amplissimum virum literas exararem testes judicij mei de illo scripto & scriptore Thrasonico. Quod rogas de Arriani codicibus, scito esse quidē unum aut alterum ejus libri exemplar in Regia bibliotheca: sed ejus notæ, ut nullum sit futurum operæ pretiū contulisse. Itaque frustra in eo operam non perdam. Si tanti facerem illa exemplaria, & aliter desiderio tuo satisfacere non possem, mitterem illa ipsa ad te, & tuæ fidei dudum mihi perspectæ ea committerem. Faciam idem in aliis scriptoribus, quos præ manibus te scivero habere. Nisi me curæ sexcentæ impeditum & varie districtum tenerent, aut absoluta esset nostra hæc Polybii editio, aut a meta certe optatissima propius abesset. Sed nostri commentarii crescit difficultas in dies. atque utinam det Deus incepti operis finem videre. Jam certe εἰς τὸ κάλλος quædam sunt descripta, ex quibus etiamsi cætera non sequerentur, de nostro conatu poterit constare. Verum hæc σὺν Θεῷ pluribus cis dies paucos. Audivi ab optimo Frontone, periisse meas, quas isthuc miseram, & ante nundinas Francofurdienses, & ipso nundinarum tempore per nostros bibliopolas. nollē factum. sed mutare non possum. Te oro, de mea in te voluntate securus semper vivas, neque de animo meo ex frequentia literarum aut raritate statuas. Juvenis Augustanus, quem ais χαρῆναι, & ignorari, ubi lateat, mihi quoque est ignotus. Vale. Lut. Paris. pridie Kal. Decemb. CIƆ IƆ C VIII.

EPISTOLA CCCCCXL.

JOSEPHO SCALIGERO.

ILlustrissime vir, si vales bene est, & Deo Opt. Max. gratias ago.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

me certe sollicitudo ingens de tua valetudine mirifice dies noctesque cruciat: postquam enim perlatus est ad nos de tua infirmitate rumor, non hora, non momentum ullum temporis præteriit sine suspiritibus aut lacrimis meis. neq; enim aliter eo nuntio sum affectus, quam si parentis mei salus ageretur. Spero non cecidisse irritas tot bonorum & piorum virorum preces, qui vota assidue faciunt pro tua, illustrissime Scaliger, sanatione. Supplex Deum veneror, audiat nostras preces, efficiatque pro sua infinita bonitate, ut ex hoc morbo brevi convalescas, & pristinis viribus receptis, ut quam diutissime, quam felicissime, ad promovendam ejus gloriã, & labentem rempublicam literariam fulciendam, inter mortales agas. γένοιτο γένοιτο. Vale. Lut. Par. VIII. Eid. Dec. CIƆ IƆ C VIII.

EPISTOLA CCCCCXLI.

DANIELI HEINSIO.

MI Heinsi,

Tene adeo mei esse oblitum, ut tot mensium spatio ne verbulo quidem uno nos sis dignatus? scripsi ante menses fere tres, postquam editionẽ alteram tuæ *Satiræ* accepissem, & magna cum admiratione legissem. Scripsi item postea, & meas literas illustriss. Ordinum Legato Arsenio tradidi. Quid commerui cur tu silentio hoc tam obstinato me crucies? Audivimus dudum quam periculoso implicitus morbo fuerit magnus heros, quem ego & tu pari veneratione colimus. Postea meliuscule eum habere rumor fuit; sed parum constans. nunc plane quis sit illius status, quæ valetudo, nescimus: eoque nomine acerba mihi vita est ac prope jam non vitalis. Te oro, vir præstantissime, liberes me hac cura, & quid agat senex noster, literis tuis mihi significes. Nisi me totum ignoras, non potes nescire, quæ mea nunc sit anxietas mentis, quis animi cruciatus. Deus optimus maximus tantum scientiæ & virtutis thesaurum mundo etsi ingrato atque immerenti conservet. Vale vir præstantissime, & si me amas, cito rescribe. Lut. Paris. VII. Eid. Decemb. CIƆ IƆ C VIII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA CCCCCXLII.

CLAUDIO SALMASIO.

EXanimarunt me literæ quas a Cl. V. Bongarsio nudiusquintus accepi. cognovi enim ex illis nutare valetudinem tuam; parũque firmam esse. Equidem meliora spero, neque ut tua est ætas, illud ultimum tibi metuo. Sed dolet mihi, tam infirmo te esse corpore, ut ingenio indulgere sine detrimento valetudinis non queas. Quoniam tamen ita placuit τῷ ἀειστοτέχνῃ Θεῷ, ut minus commode habitet divinus animus tuus, ferendum æquo animo & hoc incommodum, & quæcumque alia idem summus Imperator ferre nos voluerit. Scit ille quid nobis expediat. nos magis quam pueri bimuli nescimus. illi igitur nos nostraque omnia permittamus. Plura in eam sententiam adijcerem, nisi te quoque idem sentire persuasum haberem. Opto tibi præstantissime Salmasi, læta faustaque omnia quæ ut tibi a Deo Opt. Max. contingant, supplex ejus numen veneror. Mihi certe longum erit tempus, donec intellexero te ῥαΐσαι & ad pristinam sanitatem rediisse. Auget sollicitudinem de te, quia magnum Scaligerum morbo difficillimo esse implicitum intelleximus: qua ex re quantum doloris percipiam, omnes sciunt qui me norunt. De libellis quos nuper a te editos misisti, gratias agam pluribus, ubi te rediisse in gratiam cum bona valetudine cognovero. Unum scito, ita mihi placuisse hoc γεῦμα tuarum lucubrationum, ut neminem tota Europa tuorum æqualium putem tibi comparandum. parum dixi: sed nolo in os. Iterum numen convenio & pro tua sanatione vota facio. Vale mi Salmasi, & mei memor vive. Scripsi per occasionem Lut. Paris. pridie Non. Jan. CIƆ IƆ CIX.

EPISTOLA CCCCCXLIII.

DANIELI HEINSIO.

TAndem tuas accepi, amicissime virorum. ita dico tandem; hoc est, tertio fere mense postquam ipse scripseras. accepi autem binas simul, quarum posteriores IX. Kal. Nov. fuerant datæ. Mirabar equidem, & si fas dicere, indignabar tacitus apud me de re tanta nihil

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ta nihil me a te cognoscere. nam rumor de morbo magni senis
multos ante menses ad nos pervenerat. Atque ego quum ex eo
nuntio dolorem tantum caperem quantum ipse per te facile æsti-
mas: quia tamen nullum a te verbum veniebat, inani scilicet spe
memet lactabam, & famam ex vano multum hausisse mihi persua-
debam. Tuæ literæ, mi Heinsi, me primum exanimarunt, & ve-
χροῖς ἐνάελθμον prope reddiderunt. O tristem mihi nuntium! ô ca-
sum bonis qui ubique sunt luctuosum! ô fatum literarum! Erat
certe dudum tanta luce indignus mundus: qui falsi amore tan-
tum προφήτην ἀληθείας ferre non poterat. Deum immortalem!
quæ nos nunc, amicissime Heinsi, vita manet? quis nostrum, (meũ
certe mihi) languorem excutiet? quis errantes reducet in viam?
Me fateri non pudebit, si quid paullo accuratius unquam est a me
scriptum, magno Scaligero id totum deberi. de quo nunquam
cogitabam, ubi in manus calamum sumpseram, quin totus quasi
contremiscerem. ea reverentia hominis animum mihi insederat.
Et ô beatum te, qui cygneas τοῦ σοφοῦ voces audis, diesque totos illi a-
des, & de loquentis ore pendes! Oro Deum immortalem, ut quan-
tum vulnus animo meo tuæ novissimæ imposuerunt, tantum gau-
dii illæ mihi afferant, quas proxime a te me accepturum spero. Ita
velit, ita faxit Dominus Iesus: qui te quoque servet. Vale Lut. Par.
a.d. xv. Kal. Februar. ↀ IↃC IX. An meas acceperis, quas scripsi ad
te persæpe superioribus mensibus, velim scire. Quæso te, de sta-
tu reverendi senis facito me certiorem. hoc & Thuanus te rogat.

EPISTOLA CCCCCXLIV.

EIDEM.

CLarissime Heinsi, quid ego commerui cur tamdiu expectatio-
ne tuarum me torqueas? Binas easque junctas a te accepi, ex
quo cepit ægrotare ὁ νῦν μακαρείτης, hei mihi! noster heros. qui
plures menses quum ægrotaverit, non defui mihi, quin & scribe-
rem sæpe ad illum, & sæpius ad te, orans, obtestansque, ut de eo
morbo sigillatim omnia perscriberes. Nescio an meas acceperis:
Ego certe nihil a te literarum habui post illas primas. Didici ve-
ro tan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tomum in manibus hominum fore versaturum. Quod si obtulerit sese occasio, non expectato altero mercatu, ut inter primos novũ opus videas, pro viribus enitar. Vtinam modo tuis oculis erudi-tis dignus labor noster videatur: nam sive cum me respicio, sive cum ærumnarum venit in mentem, quas interea loci pertuli, dum hoc inceptum urgeo, subit vereri, ne infelicitatis meæ in meis scriptis nimis multa vestigia alte impressa appareant. Quicquid hujus sit, animus certe bonus fuit, & cupiditas ingens bene de literis merendi. Inter adversa mea pono cum primis nuncium prope mihi funestũ de obitu τοῦ τρισμεγίστου Scaligeri. O tristem & luctuosam mihi mortem! amisi amicum aut parentem potius alterum, mei amantissimum. amisi & præsidium & dulce decus meum. Vix sum apud me præ doloris magnitudine. itaque non is sum profecto, qui prius eram: neque ea alacritate, qua prius solebam, literas nunc colo aut curo. Accedunt aliæ item curæ & solicitudines longe gravissimæ: quas te ex sermonibus D. Legati quam verbis meis malo cognoscere. Vnum hoc addam, teque orabo, ut ita de me tibi persuadeas, nihil unquam faciente Domino Jesu commissurum me, quo meam conscientiam putavero esse me offensurum. sed moror te. Vale. Lut. Paris. XIV. Kal. April. CIↃ IↃ C IX.

EPISTOLA CCCCCXLVII.

EIDEM.

Diu est, cum nihil de te, vir amplissime, intellexi, ego quoque ne ad te scriberem, per varias occupationes meas factum. Nam si nescis, hiems mihi per summos cruciatus transacta, non corporis quidem, sed animi. adeo gravia mihi certamina pro ea re, quam omnium habeo charissimam, fuere subeunda. plane singulare fatũ meum est. alta pace fruuntur omnes ad unum, credo, Galli: ego unus diem nullum quietum ago. urgeor enim dies noctesq; ab iis, qui me propter nescio quid literarum amant, & qui opera mea in hac Academia uti avidissime cupiunt. Quid ego commemorem, quibus machinis maximi viri negotium sint aggressi? nec desunt ipsis post argumentationes alias etiam rationes εὐόφθαλμοι, quas

ipsis suggerunt ζηλῶται illi, qui meas fortunas diverso injuriarum genere attriverunt. Vident ærumnas, quas ea res mihi quotidie recentes parit. vident & probe cognoscunt meas difficultates omnes, & quam sim ab omni spe auxilii nudatus. hoc illos in spem erigit: cum præsertim certo sciant, in suo favore omnes secundum Deum spes mihi esse sitas. Adfuit hactenus pugnanti Deus &, spero, aderit. Quem equidem ἀδιαλείπτως oro, ut priusquam adversus conscientiam aliquid audeam, (ὃ μὴ γένοιτο, οὐδ' ἔσται) ex hac mihi ærumnosissima miseriarum valle me auferat, & in libertatē asserat. Oro eundem, vir præstantissime, ut te servet, & annos tibi largiatur Nestoreos. Vale. Lutet. Paris. x. Kal. April. CIↃ IↃ C IX.

EPISTOLA CCCCCXLVIII.

CLAVDIO SALMASIO.

Literæ tuæ, quas ante menses fere duos accepi, etsi non ἀκεραιφνὲς gaudium mihi attulerunt; magno tamen solatio mihi fuerunt πικρῶς πένοντι propter nuntiū de tua afflictissima valetudine paullo ante allatum. Meministi, doctissime Salmasi, quoties tecum per literas egi, ut te respiceres, & corpusculi tui valetudini consuleres. Noram animi tui impetum: quem sciebam corpori plura imperare, quam vires ejus ferrent. Itaque quoties tui recordatio animum subibat, (subibat autem sæpissime) metuens valetudini tuæ, tibi tacitus apud me irascebar. Nam qui nihil mediocre de tuo excellenti ingenio sperarem, iniquo animo ferebam non id agere te, ut Resp. literaria quam diutissime industria & laboribus tuis fruatur. Vtinam fidelissimis meis consiliis esset a te obtemperatum! caruisses, opinor, illis cruciatibus, quos hic tibi morbus attulit. Ἀλλὰ τὰ μὲν προτέτυκται, ἐάσομεν ἀχνύμενοί περ. Ego spero ἐν τῷ Κυρίῳ defunctū jā te omni periculo: nihil enim νοσακερὸν epistola nupera tua præ se ferebat. Opto certe ita esse: & ut voti hujus damner, δέομαι τοῦ Θεοῦ καὶ εὔχομαι ὡς ἐκτενέστατα. Censeo tibi faciendum, ut quamprimū, quod valetudinis tuæ commodo fiat, aërem repetas & cœlum, cui es innutritus. Si hoc feceris, spero te Lutetiam brevi esse venturum, quo nihil mihi futurum sit jucundius. Non nescis magnum Scali-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ro tandem ex literis Raphelengiorum, frustra me Deum orare assidue pro salute ejus, qui jam desiisset esse in vivis. O tristem mihi nuntium! o incomparabilem reipub. literariæ jacturam! Præ magnitudine doloris vix sum apud me. secundum parentes, & quam nuper amisi primogenitam filiam, nemo obiit unquam meorum, qui me similiter afficeret. Cogito literarum damnum inæstimabile, irreparabile. Cogito meam calamitatem, qui alterum parentem amisi. O dulce mihi nomen! O gaudia mea nunc ἐξίτηλα καὶ φροῦδα. Tu restas, mi Heinsi, qui non merito meo, sed ex illius herois commendatione cœpisti me amare. Perge, obsecro te, etiam post illius fata, qui nos conjunxit. Quod si quid apud te possum, de morbo & fine illius fac me κατὰ λεπτὸν certiorem. Scripsi raptim, quum ad legatum Ordinum per occasionem venissem. Vale, & me ama. Lut. Par. VII. Kal. Mart. CIↃ IↃ Ç VIII.

EPISTOLA CCCCCXLV.

PAVLO DVMAIO.

POstquam a nobis discessisti, plures a te literas accepi, partim e Burgundia, partim ab urbe, quasdam superioribus diebus Tolosæ datas. Quod non omnibus responsum a me sit, non occupationes duntaxat meæ fecerunt, quamquam etiam illæ, sed etiam ignoratio loci quo meas mitterem, & tabellariorum inopia. Accedit quod ex Italia ad nos recta venturum te persuasum prius habebam, quam intelligerē ad penatos tuos esse te reversum. Primum igitur tibi pro eo ac debeo felicem reditū gratulor, Deo Opt. Max. qui te servavit ἐξ ὅλης τῆς καρδίας εὐχαριστῶν. Deinde quod & longe adeo positus memoriam tamen mei, hoc est unius τῶν οὐτιδανῶν μερόπων, qui tuum hoc tantum studium nulla unquam re promeruit, servasti. Eo nomine πάλιν αὖ καὶ πάλιν πλείστας ὅσας ὁμολογῶ σοι χάριτας, petoque a te ut sic de me statuas, tibique semel persuadeas, officiis quidem, ἃ πολλάκις οὐκ ἐφ᾽ ἡμῖν, vinci posse me, sinceritate vero affectus & candore nemini concessurum. Non clam te est opinor magni Scaligeri obitus, quo equidem nuntio sic sum afflictus, ut vix tristiorem aut molestiorem accipere potuisse videar. Colebam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

illum pro summis ipsius in rempublicam literariam meritis, & insigni erga me benevolentia, pari pietate ac si meus parens fuisset. Ille me, quæ fuit ipsius ἄφατος humanitas, semel complexus constanter porro semper non dilexit sed amavit. Ille mihi dies noctesque ante oculos obversatur. Quod meas nugas timide ac prope invitus in publicum proferrem, reverentia illius fuit: cujus eruditos oculos mirum in modum reformidabam. At rursus ille erat qui languentem excitabat, qui cessantem increpabat, qui pro suo jure quidquid vellet humeris meis imponebat. nunc οἴχεται φροῦδα τὰ πρὶν χάρματα. Nam quo gaudio solitum me affici putas, cum tantus vir quisquilias meas boni consulebat & ad majora animos faciebat? Sciebam, multum dare ipsum amori mei: sed hoc quoque sciebam, genus studiorum nostrorum etiam seposito affectu illi non improbari. O illum prope mihi funestum diem, qui tantum amicum mihi eripuit. Sed feramus, mi Paule, quod mutare non possumus, & herois incomparabilis memoriam sancte colamus. Vale & me ama. Lut. Paris. raptim, a.d. XVI. Kal. Apr. CIϽIϽ C IX.

EPISTOLA CCCCCXLVI.

GEORGIO MICHAELI LINGELSHEMIO.

REdeunte ad vos Serenissimi Principis Legato, viro præstantiss. etsi otio non abundabam, quin tamen te compellarem, clariss. Lingelshemi, facere non potui. nam etsi diu admodum est, ex quo nihil a te literarum accepi, non tamen de tua in amore mei constantia propterea dubito. Silentii vero tui quæ sit causa ex illa epistola tua intellexi, quam nuper ad eundẽ virum eximium scripsisti. Et didiceram jam paucis ante diebus ex sermonibus excellentis viri D. a Buvvinckhausen, quo loco esset negotium ante annum fere institutum. Nec me sane fugit, quam difficile sit eo rem perducere, quo spes erat posse perduci. Video enim, quæ id inceptum circumstent impedimenta. itaque Deo Opt. Max. rem permitto. De meo Polybio piget verba facere. sed operarum lentitudinem accusent oportet, qui procrastinatione mea offendentur. spero tamen cum bono Deo, non multo post Paschalem πανήγυριν priorem tomum

rilegium Epigrammatũ Martialis meo & Scaligeri nomine mitto.

EPISTOLA CCCCCLI.

SCIPIONI GENTILI.

PAuci dies ſunt ex quo literas tuas accepi, quas anni novi initio ad me dederas. Dolui tibi redditas non fuiſſe, quas ſuper obitu τȣ̃ μακαρίτȣ fratris tui ad te ſcripſeram. Hæc ſcilicet fides eſt perſæpe etiam illorum, qui officia ſua prolixe nobis deferunt. Nam meminì in faſciculo illo curãdo hominis opera uſum me, qui omnia ſe mea cauſa cupere ſancte jurabat. Et tu miraris, viduam fratris tui jus ſuum conſequi hic non potuiſſe, qui videas etiam in literis, re ſacra, fraudes quotidie nullo more committi. Vellem ita res tuæ tuliſſent, ut optimæ lectiſſimæque fœminæ, tempore ipſius neceſſario, cum ejus res agebatur, affuiſſes, aut gratia aut conſilio aliqua juviſſes. Ipſam quoq; hoc idem optaſſe, ſed petere a te non auſam certo ſcio. Quæ quidẽm tua commoda & valetudinẽ pluris quam Craſſi opes æſtimat. Ego magnam ſpem tui adventus conceperam, quam nunc e literis tuis & ſermonibus illius pene totam amiſi. O illum diem videam, cum de publicis privatisque rebus una tecum garrire licebit, & omnes meas curas & cogitationes in ſinum tuum effundere. Cognoſces, quam vanus ſit rumor quem accepiſti de NN ****** Nugæ, nugæ. ἐκάλεσα μὲν γάρ, ȣ̓ μέντοι βασιλικῶς, ac prorſus aliter quam iſthic nuntiatum. De Germaniæ veſtræ nonnullis Principibus poſſum fere idem dicere, ἀλλὰ βȣ̃ς ἐπὶ γλώσσῃ. Fateamur libere, noſtris magnatibus non ineſt is ζῆλος, quo flagrant οἱ τῶν ἐξ ἐναντίας. Itaque velimus nolimus ἐμφιλοχωρεῖν ἡμᾶς δεῖ, qui fortaſſe alibi poteramus, certe optabamus ἐπιθυμίᾳ τῇ μεγίστῃ, Eccleſiæ Dei prodeſſe. Sed mihi omnem alacritatem nuper ademit triſtiſſimus de illuſtriſſimi viri Joſephi Scaligeri obitu nuntius, quem bonis doctisque omnibus luctuoſum accidiſſe non dubito. Verum ipſe præter communes omnibus probis alias privatas cauſas habeo, cur νύκτας τε καὶ ἤματα πάντα tantum virum parentem alterum meum defleam & lamenter. Ad graves alias curas moleſtiasque meas hæc acceſſit ærumna omnino graviſſima, quæ me

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

me ὀλίγου δεῖν enecat. ferendum τὸ ὑπὸ θεοῦ κραίνειν & in illius voluntate acquiescendum, quum præsertim noster ille heros neq; moriens neque vivens lacrimis suorum ullam occasionem justam dederit. Vale vir clarissime, & si me amas veni. Lutet. Paris. Kalend. April. CIↃ IↃ C IX.

EPISTOLA CCCCCLII.

DANIELI HEINSIO.

NOn possum in animum inducere, præstantissime Heinsi, ut credam nihil te literarum ad me dedisse, ex quo divinus vir, ὁ μακαρίτης Scaliger τὰ χοϊκὰ reliquit. affirmo tamen tibi, super re tanta nihil me ex te didicisse; quum ex illo tempore ne minimum quidem epistolium a te acceperim. Itaque de obitu tam chari viri tantum scio, quantū fama ἀδέσποτος & incerta nuntiavit. Scripsere quidem Raphelengii fratres super ea re nonnihil: verum id ea brevitate, ut cupiditati meæ ipsorum literæ non satisfacerent. Te, mi Heinsi, tacuisse si possem credere, possem illud quoq; credere, ὃ μὴ γένοιτο οὐδ' ἔσται, plane ex animo & memoria tua meum nomen excidisse. Hoc quum nihil jam tristius evenire mihi queat, ut liberem tuam fidem, alienam accuso. Persuadeo enim mihi literas periisse, quas super tanto casu ad me scripseras. Ac fortasse meæ quoque parum bene curatæ, quas & ante obitum & post obitum divini herois ad te exaravi. Peto igitur a te, suavissime amicorum, & quanta maxima contentione possum, te oro obsecroque, historiam illam totam brevi compendio mihi narres: neque patiaris me qui tanti amicitiam tuam æstimo, sic neglectum a te videri posse, ut ne rogatus quidem desiderio huic meo satisfacere volueris. Qui has tibi tradet, vir nobilissimus est & dignissimus tuo amore. potes per illum me beare uberiore scriptione. Scio curaturum probe, quicquid ei tradideris. Ego multa poteram de meo statu narrare; sed eo sermone supersedebo, donec tuas acceperim. Vale, mi Heinsi, & me saltem propter magnum amicum nostrum, τὸν νῦν μακαρίτην, amare perge. Lutet. Paris. a. d. XIII. Kal. Maj. CIↃ IↃ C IX.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

rum mortalitatem exuiſſe. Scito tam gravem ac moleſtum acciduiſſe mihi hunc nuntium, ut nihil ſupra. Magnitudinem jacturæ, quam in illo uno capite Reſp. literaria fecit, nemo melius intelligit, quam ipſe facis. Ego privatim amiſi non amicum, ſed parentem alterum. Itaque luctu & dolore conficior. Levabor non mediocri parte hujus ærumnæ, ſi te valentem de reditu cogitare intellexero. Omnia igitur depone, corpori ſerui. Quantam diligentiam in valetudinem tuam contuleris, tanti me fieri a te putabo. Vale. Lut. Pariſ. VIII. Kal. Apr. CIↃ IↃ C IX.

EPISTOLA CCCCCXLIX.

DAVIDI HOESCHELIO.

QVum ante aliquot menſes προγράμματα neſcio quæ hominis Itali miſſu tuo accepiſſem, reſpondi ſtatim, & epiſtola, ſi bene memini, ſatis longa, quid de illo judicio judicarem, ſignificavi. Eam epiſtolam Lugdunum miſi, ut inde per amicos iſthuc curaretur. Sed neque literarum quicquam poſtea accepi abs te: & ampliſſimus Velſerus noviſſima epiſtola, quæ mihi ab eo reddita heri fuit, an illum faſciculum accepiſſet, non docebat me. Fuerat animus in præfatione, quam ſcripſi de hiſtoria & de Polybio, tam abſurdæ ſententiæ auctorem traducere. Sed mutavi, & tenebris oblivionis dignam opinionem εἰς φῶς ἄγειν οὐχ ὅσιον ἡγησάμην. Velim tamen ſcire, docti Itali quid ſuper eo problemate ſentiant. Johannes Nauberger, de quo ad me ſcripſiſti, mihi prorſus eſt incognitus. qui ſi ἐμοναχίσθη, nomen, ut ſcis, mutaverit, nec libenter prioris recordetur. Quod ſcire potuerim, Lutetiæ is non eſt. an ſit ad urbem, adhuc perveſtigare non potui. Sunt ſane cœnobia hic nonnulla, in quibus amicos aliquot habeo: cum Auguſtinianis vero ſodalibus, nulla unquam mihi notitia interceſſit. Polybium, ſi Deus vitam produxerit ad paucos menſes, videbis publici juris factum. de priore tomo loquor: nam alterum figuræ & alia quædam morantur. Ad πανήγυριν Argentoratenſem, cum propitio numine, munus id a me exſpecta. In magni Scaligeri morte quid reſpublica literaria damni fecerit, quid ego privatim, ſine lacrimis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

non queo meminisse. Amisi parentem alterum, qui me unice ama-
bat, quem ego, pro eo ac debui, semper unice sum veneratus. θεοῦ δ'
ἐτελείετο βουλή. & erat profecto ὁ κόσμος illa luce indignus. Vale.
Lutetiæ Paris. VIII. Kal. Apr. CIↃ IↃC IX.

EPISTOLA CCCCCL.

FRIDERICO TAUBMANNO.

CONstantiam tuam in semel suscepto amore mei literæ omnes
tuæ, vir doctissime, palam faciunt. Quo magis verendum mihi
est, ne quantum eo nomine tibi debeam, parum videar intelligere.
Mihi vero longe suavissimū est, iis in locis amicum, & quidem talē
amicum habere, quo vel nomen nostrum potuisse penetrare, jure
magnifaciam. Tua hæc insignis humanitas est, clarissime Taub-
manne, & mirifica χρηστότης: qui præ insita bonitate ultro amare
nos cum cœpisses, ὑπὸ τοῦ πάθους δεκασθεὶς muscam elephantem esse
(ô vim amoris!) & persuasisti ipse tibi, & aliis quoque idem cre-
dendi autor fuisti. Primus Josephus Scaliger, ille mortalium illu-
strissimus, de nostris studiis eam spem olim concepit, cui respon-
dere mearum non erat virium. sed nescio quomodo ille quoque
δαιμόνιος ἀνὴρ amore nostri occæcatus omnia in majus solitus in-
terpretari. itaque si quid famæ per Europam sumus consecuti, se-
cundum Deum id totum Scaligero ferimus acceptum. Ille me pa-
terna charitate complectebatur: ego ipsum pietate, qua deceret,
colebam & venerabar. Qui nunc eo mortuo vitam acerbam duco
& prope non vitalem. O irreparabilem reipubl. literariæ jacturam!
Quo plus proficio, si quid tamen adhuc profeci, eo magis ingenii
illius stupendā magnitudinem admiror. Non fuit prioribus secu-
lis, nec fortasse unquam erit, in quo ingenium, judicium, industria
& φιλοπονία, dotes, ut scis, multū diversæ & raro in unū convenien-
tes, sic ἀθρόως & ex æquo excellant: tum autē pietate & παντοίῃ ἀρετῇ
nemini mortaliū fuit secundus. O virum in exemplum natum! sed
desino lacrimarum. Deum oro, vir clarissime, ut te servet, & magis
magisq; tuis cœptis indies pergat benedicere. Vale & me ama. Lut.
Paris. VI. Kal. April. CIↃ IↃC IX. Gregorii Nysseni Epistolas & Flo-
rilegium

EPISTOLA CCCCCLIII.

EIDEM.

VIr clarissime, qui tibi has reddidit amicus meus est; adolescens pietatis & literarum amans. Is studiorum caussa istuc proficiscens, commendatione mea optavit tibi innotescere. Mihi magnæ voluptati est, ita persuasum esse omnibus qui utrumque nostrum norunt, gratiosum apud te nostrum nomen esse. Fit enim φυσικῇ τινὶ ὁρμῇ, ut ab iis quos plurimum admiramur, amari nos plurimum optemus, & si ita contingat, plurimum lætemur, quod ego in te, mi Heinsi, mirifice experior. qui etsi τοῦ ἀντιφιλεῖν ἡμᾶς parem caussam in nobis non habes, non eo tamen minus, spero, nos amabis: qui memineris summum virorum τὸν μακαρίτην ἥρωα paria facere nobiscum non fuisse dedignatum. Puto accepisse te eam epistolam, qua egi tibi gratias pro uberioribus illis literis, quibus obitum illustriss. herois exposuisti. non possum verbis exprimere, quantum gaudii, ut in re tam tristi, eruditissima & pulcherrima illa epistola tua mihi attulerit. Exspecto epicedia tua, & quicquid aliud vestra Academia protulerit ad memoriam τοῦ μακαρίτου ornandam. Ego præter lachrymas, quarum brevi meus Polybius testis erit, conferre nihil possum. Ex tuis didici esse penes te Polybium ejus manu adnotatum, & librum τοῦ δεῖνα de militia Ro. pariter ab eo pellectum & notis inustum. Puto me non pauca similiter ac fortasse eadem notasse. sed Scaligerum ignorarem, neque me nossem, nisi persuaderem mihi, multa in utroque libro eum vidisse, quæ nos fugerint. Itaque postquam editionem meam videris, petam a te ut hac in parte me adjuves. δύνασαι γάρ. Videbis autem σὺν θεῷ proximis nundinis, aut etiam si possum citius. dum Commentarii parantur, & figuræ sculpuntur, textum publicari patiemur, quia sic volunt illi quorum sumptibus liber editur. Adjecimus vetustissimum scriptorem, cujus publicatione vel solius non dubito, quin apud candidos lectores gratiam sim initurus aliquam. Sed ipse melius statues: qui primus ante omnes, (si modo possum ulla ratione id consequi) nostrorum conatuum censor eris. Quare ve-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

lim mihi significes, si quam nosti expeditam viam ejus libri ad te
mittendi. Quæ de pili Romani figura a Scaligero accepisti, ea ut
proximis literis mecum velis communicare, vehementer etiam
atque etiam te oro. Cupio etiam ex te scire, in quorum manus de-
venerint Strabo, Athenæus animadversionis nostræ, & similes li-
bri quos a nobis acceptos ὁ μακαρείτης suis obelis compunxerat, aut
notis illustrarat. Vbi didicerimus penes quos illi hodie sint, nihil
intentatum relinquemus, quo impetremus, ut ea nobis commu-
nicentur, per quæ possumus proficere. Si quid igitur nos amas, ef-
fice quod in te erit, ut voti hujus damnemur. Ego, sive libri redi-
mendi fuerint, sive describendæ illæ notæ, nulli pecuniæ parcam.
Vale optime amicorum. Lut. Paris. XII. Kal. Jun. CIↃ IↃ C IX. Viro
Cl. Do. Baudio, ad quē nuper scripsi, plurimam a me salutem nun-
ties velim. Quas ad Raphelengios scripsi, tibi commendo. qui si
potes in eo negotio me adjuvare, rem feceris gratissimam. Cupio
enim illud πολυτάλαντον κειμήλιον propter memoriam τοῦ δωρησαμένου
ad me perferri.

EPISTOLA CCCCCLIV.

EIDEM.

VIr clarissime, post longam & molestissimam tuarum exspecta-
tionem tandem χρυσοῦ ἀντάξίαν epistolam accepi, quæ super obi-
tu τοῦ μακαρίτου ἥρωος ad nos scripta est. O quas ego tibi gratias refe-
ram pro tali officio? quid rependam tibi ἀντάξιον unius illius epi-
stolæ? quicquid a me fuerit profectum, minus erit tuo munere.
Gratias igitur agam tibi quantas possum maximas: illum vero di-
vinum parentem nostrum μακαρίζω τῆς τελευτῆς: in qua veræ pieta-
tis & constantiæ tot edidit testimonia. Plura tecum de rebus meis
cupiissem; sed narrabit tibi vir honestissimus, quanta cum celeri-
tate ipso præstolante hæc mihi exaranda fuerint. Plura igitur alias
σὺν θεῷ, qui te & omnes amicos servet, imprimis Dom. Baudium,
cujus epistola de rebus Theologicis istic turbatis magno mihi do-
lori fuit. Deus omnia componat, & vos servet. Vale & me ama.
Raptim, VI. Eid. Maj. CIↃ IↃ C IX.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA CCCCCLV.

EIDEM.

JAm te non ignorare puto, vir clarissime, eam epistolam fuisse mihi redditam, quæ de obitu maximi virorum abs te mihi scripta est. Ego iis literis de ea re feci te certiorem, quas uxori Arsenii Legat. illustriss. Ordinum istuc proficiscenti dedi. simul gratias tibi pro eo officio egi gratissimas. Postea alias brevissimas accepi, quibus τὸν μακαρίτην tueris a calumnia τῶν βλασφημησάντων ὡς οὐ βεβαίως ἐμμεμενηκότα τῇ πίστει. ea quoque epistola longe mihi fuit gratissima. qui sensus intimos nosse illius viri divini περὶ τῶν ἀμφισβητουμένων magni æstimarem. Vidi enim qui negarent de omnibus cum vulgo nostrorum illi convenisse: sed pro sua pietate & prudentia abstinuisse ab earum rerum tractatione. quod cujusmodi sit, si fas esset, scire vellem. eo magis quod virum summum istic esse audimus, qui de nonnullis ἀλλοφρονεῖ· quem mirifice cum alij, tum ipse Scaliger, nobis commendarunt. Si viveret magnus heros, meum illud decus, omnino absoluto Polybio, te atque illum vidissem. sexcenta enim erant, de quibus sententiam illius præsens cognoscere avebam. Video enim ἐπιφυομένην ἀρχὴν μεγάλων κακῶν. ἀλλὰ περὶ τούτων εὔστομα κείσθω. Mihi gratissimum fuit constantiam ἐν τοῖς τῆς ὀρθοδοξίας illius semonis cognoscere: de quo tamen nunquam dubitaveram. Nuper de scriptis illius quædam tecum egi. rogavi etiam te, ut mihi significares, quid libellis illis esset factum quos a nobis acceperat. neque enim dubitamus multa cum peccata nostra correxisse, quæ scire nostra intersit. Quæso te, adjuva me in hac parte. Equidem sive illi libri redimi potuerint, sive aliquid fuerit describendum, nulli pretio parcam. Iterum te obtestor, faveas mihi in hoc proposito. De silentio meo desine queri: omnibus enim respondi fide bona. Quod autem scribis, dubitare te, an ideo literarum nihil a me accipias, quia contemnaris: o mi Heinsi, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων. Ego te contemnam, qui te unum hodie admiror, qui tuam eruditionem pluris facio quam opes Crœsi aut omnium Liciniorum? Male mecum agitur, si nondum illud sum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

assecutus, ut de me aliter sentias. Vide num æquius sit metuere nos, ne ingravescens ætas nostra a tecum maxime florente contemtui habeatur. Sed bona verba. aliter enim sum de tuis moribus persuasus, tu de meis esse debuisti. Accepi orationes tuas & Virgulam Divinam. Si expectas, ut pro dignitate munerum tuorum gratias tibi agam, longe falleris. Æstimare fortasse possum illa melius quam ὁ χυδαῖος ὄχλος. laudare pro merito non queo. Legeram illa omnia dudum, & apud amicos admirationem meam effuderam. Pindarica illa interpretatio spondet opus integrum, neque aliter accipio. De libro περὶ κόσμου plane tecum sentio. sed accurata illa argumentorum explicatio doctrinam tuam arguit, me judice insignem. Quid dicam de illa divina Apotheosi? Perge magne Athleta, & bonas partes semper propugna. Cæterum adversus canes & Cerberos animum mature obfirma. Citius enim sol luce sua carebit quam hæc inusitata virtus obtrectatoribus. Deum oro, vires tibi largiatur ad literarios labores, quos video tibi fore subeundos maximos. Τέτλαθι δὴ φίλε τέκνον. maxima gloria e maximis provenit laboribus. Vale & me ama. Lut. Par. Non. Quint CIↃ IↃC IX.

D. Baudio viro cl. velim significes, me literas ipsius gravissimas de negotio Hermodori accepisse. Optarem scire quid id rei sit, quis futurus sit finis. non possum nunc rescribere vergente ad finem opere instituto, quod istic brevi σὺν Θεῷ exspectate, & me ambo amate.

EPISTOLA CCCCCLVI.

PETRO JVNIO.

QVas ego tibi gratias, vir doctissime, pro misso nuper munere agam? Legeram equidem jam ante librum nunquam satis laudatum Serenissimi sapientissimique Regis vestri, sed legeram cursim & beneficio alieno; nunc beneficio tuo, & lego ipse ac relego divinum opus quoties lubet. lubet autem quotidie, & legerunt porro alii plures, primores dignitate viri, beneficio meo. Nam cum fama ejus scriptionis ad omnes jam pervenerit, ipse vero li-

ro liber ad manus adhuc paucorum, & princeps Senatus Harlæus, & alii præcipuæ nobilitatis viri, quem a te accepi, codicem legere. Vtinam quem sperat fructum operæ suæ Rex potentissimus, eum percipiat; percipiet autem σὺν Θεῷ, si potest ab iis obtineri quibus præcipue scribitur, ut sincerum judicium ad illius operis aurei lectionem adferre malint, quam notiones anticipatas & προλήψεις ἐφθαρμένας. Mira plane res, Reges & Principes non posse adduci, ut pia libertate frui, quam turpiter servire satius & honestius esse ducant. Quem tantæ rei miraculũ non advertat? quis neget aut dubitet θεήλατον esse πάθος? Beatũ ter & amplius Regem vestrũ, qui hoc a Deo Opt. Max. beneficium accepit, ut in fatali aliorum cæcitate oculis ipse uteretur. Sunt qui dicant, Reges & Principes ad lectionem libri sibi inscripti potuisse facilius pellici, si Rex magnus jura Principum asserere contentus, τὰ θεολογούμενα alibi quam in epistola illa tractasset. Hæc audio quosdam dicere; sed Deus meliora, quam ut meas hic judicandi partes ullas esse credam. Mihi quæ istis delicatis non sapiunt, perplacent; neque mediocriter illius disputationis subtilitatem sum miratus. Redeo illuc unde sum orsus, & pro tanto munere, quia rependere aliquid ἀντάξιον tenuitatis nostræ non est, quas solum possum, gratias ago immortales. Vale & me amare perge. Lut. Paris. a. d. v. Idus Iulii CIↃ IↃ CIX.

EPISTOLA CCCCCLVII.

SCIPIONI GENTILI.

VIr clarissime, inter summas occupationes & molestissimas hæc raptim exaravi, magis instituti tenendi causa, quam quod opus esset. nam de nobis omnia narrabit, qui has reddidit. Nos Polybium ad nundinas properantem paulatim dimittimus. Sed tantis cum molestiis, ut nos respicere non possimus. Non dubitas, credo, habiturum te cum primis tibi destinatum pridem exemplar σὺν θεῷ. Potes idem confirmare doctissimo & clarissimo Rittershusio. Valete ambo & me amate, qui vos æternum. Lutet. Paris. Non. August. CIↃ IↃ C IX.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA CCCCCLVIII.

DANIELI HEINSIO.

VIr clarissime, tres postremæ tuarum de meo silentio quereban-
tur. plane ut video mutuum facimus. nam paullo ante de tuo
ipse vehementer eram questus. satisfecisti tu illa longa epistola,
cujus argumentum abominor, elegantiam admiror. Satisfacerem
ipse quoque non minus prolixa scriptione, si esset otii copia. Mul-
ta enim habeo de studiis, quæ tecum velim communicata. sed ig-
nosce occupationibus meis: quarum multitudinem ex eo conji-
cere potes, quod tempus instabat quo nostri mercatores Polybium
ad nundinas erant delaturi. nos tamen τὰ παραλεγόμενα nondum ab-
solveramus, pridem inchoata, sed postea casu quodam omissa. ac-
cedunt aliæ curæ gravissimæ. Iterum igitur oro te brevitati igno-
scas, & ad cognoscendum atque ignoscendum te pares. Quod su-
perest, quantum me amas, tantum ames cupio doctissimum ado-
lescentem qui tibi has tradidit. plura addere de summa illius eru-
ditione, hoc vero esset operam perdere. nosti enim tu melius. Ad-
do etiam illud, ut de observationibus τοῦ μακαρίτου ἥρωος in nostras
nugas voto meo, si potes, facias satis. ego nulli pecuniæ parcam, ut
jam non semel scripsi. Quæ istic pronuntiata & scripta sunt in
obitum maximi virorũ, necdum videre nobis contigit. Tui amo-
ris erit cogitare atque adeo efficere, ne illa diutius nobis sint expe-
ctanda. Ad Polybium tuum curandũ utemur via Francofordiensi,
quam & tutissimam & omnium expeditissimam sumus non semel
experti. Vale. Cl. V. Baudium a nobis, nisi grave est, salvere jube.
Lut. Paris. IV. Eid. Aug. CIↃ IↃ C IX.

EPISTOLA CCCCCLIX.

JANO GRVTERO.

TAndem, mi Grutere, tandem aliquando ad finem perducta est inchoata dudum Polybii editio. quo nomine quas agam Deo Opt. Max. gratias, illi soli norunt, qui sciunt quantum ærumnarũ passi simus dum in opere illo versamur. Confido aliquam earum partem tibi esse notam: quo confidentius te orabo, ut exemplar

προ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

εὐφρονι θυμῷ accipias, quod tibi mitto; neque illo tetrico vultu, qui summam doctrinam qualis in te est, solet comitari. Si voluntati par facultas responderet, venia doctorum opus non haberem, nunc quoties venit in mentem incommodorum, quæ mea studia quotidie experiuntur, adeo longe absum ἀπὸ τῆς οἰήσεως, ut pene pigeat aliquid scripsisse. Tua, mi Grutere, æquitas apud iniquiores judices mihi patrocinabitur. Accipe igitur, quod jussi tibi dari exemplar, & conatibus meis fave. Ita vivas lætus, καὶ ἐν πᾶσιν εὐημερῶν multa annorum lustra. Vale. Lutetiæ Paris. Prid. Kal. Sept. CIↃ IↃ C IX.

EPISTOLA CCCCCLX.

GEORGIO MICHAELI LINGELSHEIMIO.

Polybium & Æneam mea opera hic editos tibi mitto, vir præstantissime. spero fore munus non ingratum: nisi tamen ἀδέσποτοι quidam rumusculi, isthuc ut audio delati, tantum apud te valuerunt, ut tuum a me animum abalienarent. Dolebo, si ita est, & jure optimo sortis meæ infelicitatem prædicabo: qui fortunas meas scelere quorundam e nostris amiserim, amicos autem astu aut vanitate τῶν ἑτεροδοξούντων. Quis me vivit infelicior? *** & Romanenses varijs artibus ex æquo me infestant sed isti digniores venia, quos in me nihil irritat præter caussam religionis. Non puto ita leviter in animo tuo fundatum amorem mei, ut futiles rumores de me sparsi potuerint eum labefactare. Moveor tamen silentij tui diuturnitate, quod vereor ne aliam præter occupationes tuas caussam habeat. Ego, vir clarissime, a puero sic vitam institui, ut bonis probatum esse me cuperem, malis ne notum quidem. Ad hoc propositum cum omnia semper mea dicta factaque retulerim, si effugere tamen calumnias nõ possum; solabitur me conscientia mea, & multorum probitate excellentium virorum exempla, qui malevolorum virulentas linguas vitare non sunt quiti. Sed redeo ad Polybium. quem velim sic a te legi, ut ab eo profectum, cui dolor ex varijs caussis ortus, ἥμισυ τῆς ἀρετῆς ἀφείλετο. si vitam, si otium & præsidia necessaria fuerit deinceps largitus ὁ ἐπουράνιος πατήρ, meliora

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

liora & emendatiora non veremur polliceri. illa erunt, ut potuerimus: hæc sunt, ut potuimus. Me jactura rei familiaris ** accepta ita affecit propter φυσικὴν στοργὴν in meos, ut etiam studia literarum aliquando aversef & odio habeam: quæ me sibi mancipatum penitus dum tenent, injurijs hominum πλεονεκτῶν faciunt opportunũ. Vale vir nobilissime Lut. Paris. Non. Sept. CIↃ IↃ CIX.

EPISTOLA CCCCCLXI.

DAVIDI HOESCHELIO.

EN tibi tandem, vir optime & doctissime, Polybium nostrum, & cum eo Æneam. quis iste? inquies. Si lubet scire, potes notas consulere; & postquam cognoveris, quæ fuerunt mihi de pulcherrimo auctore comperta; tui erit amoris, si quid amplius ipse noris, id me facere, ne sim nescius. Ego caussas habere me credidi idoneas, cur vetustissimum eum auctorem esse crederem. Tibi si aliter videbitur, vehementer mirabor, & id quoque scire docerique abs te expetam. De Commentariis, quorum titulus libri spem facit, noli aurem mihi vellere. memorem enim monueris. sed me plenis velis currentem οὖρος ἄνεμος defecit. adhæsit igitur ad scopulos nostra navicula. Deus, spero, aderit, & me gravissima liberabit molestia. De Apollinari, quod me sententiam meam rogas, (etsi nihil erat necesse. nam quis ista melius διευκρινήσει quam tu?) non verebor tamen judicium meum breviter ostendere. Judico autem de ejus Psalterio non aliter, quam ut tibi quoque placere video. Opus esse plane haud indignum, quod juventuti φιλέλληνι proponatur. nam & Græca est oratio, & satis poetica; imo interdum ποιητικωτάτη. illud credo, non negabis, cum veritate Hebraica sæpe illi parum convenire: sæpe etiam Græcæ poeseos genium in eo desiderari. neque enim nescis, aliud esse versus facere, aliud poetam agere. quod quum in vertendo sit perdifficile; non desunt tamen e recentioribus, quos anteponam Apollinari; quo in numero sunt Florens Christianus, Zanutius, & qui omnia omnium seculorum ingenia obscuravit, Josephus Scaliger, ὁ νῦν μακάρτατος μακαρίτης. Sed hæc, ut dicebam, tute melius. Vale & me ama. Scripsi raptim Nonis Sept. CIↃ IↃC IX. Lut. Parisiorum.

EPI-

EPISTOLA CCCCCLXII.

CONRADO RITTERSHVSIO.

NVperas nuptias, de quibus cognovi ex literis clarissimi Gentilis, bene tibi cedere ex animo cupio, præstantissime Rittershusi. Dolueram tædio χαρείας esse interturbata studia tua, quæ nunc spero in pristinum statum esse restituta. Quamobrem quid jam pares & tuis illis observationum libris quid sis facturus, scire cupio. Epicedia in Lipsium memini te aliquando ad me misisse. In Scaligerum nihil vestram Academiam scripsisse poterone credere? Ego solus hic sum qui publica voce ausus sim τὸν μακαρίτην deflere. nam ὁ μέγας Thuanus justissimam silentii causam habet: qui tamen unus omnium maxime & amavit virum admiratusque est, & nunc quoque fato functi memoriam religiose colit. Cæteri Loiolitis hunc respectum habuere, ut ipsorum in gratiam eum ne laudarēt, quem ipsi quoque laude omni majorem fatentur. Nos voluimus, scirent omnes mortales, virtutis admiratione nihil nobis esse antiquius. Itaque etiam in libro, quem Regi Christianissimo dicabamus, judicium nostrum de Scaligero extare voluimus. Reperies, si facis tanti, in Notis ad Æneam, quem vetustissimum scriptorem a me recens editum accipe una cum Polybio, mi Rittershusi, & si me amas, quascunque hallucinationes meas deprehenderis, & stili festinantis παροράματα mecum πρόφρονι θυμῷ communica. Vale vir clarissime, & me ama. Lutet. Parisiorum. Non. Septemb. CIƆIƆCIX.

EPISTOLA CCCCCLXIII.

SCIPIONI GENTILI.

NVper cum istuc proficisceretur fratris tui τοῦ μακαρίτου filius, dedi ad te epistolium raptim exaratum. Accipe nunc istud non multo majus, nam ne nunc quidem major otii copia suppetit. Instar longioris epistolæ erit Polybius meus, quem tibi mitto μνημόσυνον φιλίας. Non commendabo munus, nisi ab affectu mittentis: quem si spectas, næ verendum mihi non erit, ne parvum tibi videatur quod a voluntate maxima proficiscitur. Gratum tibi accidisse hoc quicquid est muneris, tunc serio cognoscam, cum meorum

me errorum admonueris. Per ego te Deum immortalem oro, ut si tanti facis nostra, ut lectione tua illa digneris, diligenter omnia observes, quæ meliora posse fieri judicabis, & mecum, nisi grave est, tuas deinde notulas miniatulas communices. Sciunt amici & familiares mei, quam vera sit illa excusatio, qua sum usus in fine illius diatribæ, quæ est de interpretibus Polybii. Si dabit Dominus Jesus alteram editionem curare saltem Latinam, fidem meam omnes agnoscent. Prolegomenων prolixitatem noli accusare: noram Mæcenatis mei benignitatem & erga me facilitatem ac benevolentiam: cujus grande monumentum essem consecutus oblato hoc munere, si per religionem non stetisset. nam si pati potes semel apud amicum καυχώμενον ἐμὲ, proceribus nostris ea pars, qua Regem laudavimus, ita probata est, ut ad suscipiendum ejusdem argumenti Panegyricum & Cancellarius noster vir illustrissimus & omnes certatim me hortentur. qui debuerant potius regi auctores esse, ut jacturam rei familiaris, quam * accepimus, iret sartum. Sed obstat id quod dixi. Itaque illo nos solabimur, virtutem amplam sibi ipsam esse mercedem. Vides quam familiariter tecum agam. fretus enim amore tuo sic cum absente loquor, ut si præsens esses. Vale. Lutet. Paris. Non. Sept. CIↃ IↃ CIX.

EPISTOLA CCCCCLXIV.

FRIDERICO LINDENBROGIO.

POstquam Lutetia discessisti, neque quo esses profectus, neq; ubi locorum ageres, scivi, neque quicquam omnino literarum a te accepi. ante paucos menses enim eæ sunt mihi redditæ, quas superiore Aprili ad me dederas. Vt valde mihi illius tuæ epistolæ principium mirum sit visum. Sic enim scribis, quasi defatigatus tot literis ad me exarandis, quarum nullum responsum tuleris. Ego iterum tibi sancte & liquido juro, ut semel hinc abiisti, neque epistolam tuam mihi esse ullam allatam, ac ne salutem quidem unquam abs te nuntiatam. denique plane ignorasse me, quæ te haberent terræ, quidve consilij cepisses. Meministi enim accidisse casu nescio quo, ut ne de profectione quidem tua prius quidquam cognosce-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

rem, quam urbe excessisses. quod ego sic sum interpretatus, ut vel mea negotia, vel tua accusarem, per quæ factum esset, ut vale mihi dicere non posses. De animo quidem tuo in me nunquam dubitavi: qui conscius mihi sim, sedulo cavisse me semper, ne de meo posses dubitare. Itaq; gratæ mihi supra modum tuæ literæ fuerunt, quas longo intervallo tandem accepi. Scito, mi Friderice, semper in amore mutuo paria me tecum facturum. Pars probitatis est, me judice; in suscepto semel amore præbere se constantem. quod ego faciam, σὺν Θεῷ εἰπεῖν, dum terras colam. Ad ζητησείδια tua, quia jam serum est, & tuæ notæ jam, ut opinor, prodierunt, nihil respondebo. fecissem autem, si vel tantillum vacui temporis habuissem. Polybius, quem videbis, de meis occupationibus tibi testimoniũ dicet: etsi quota pars mei temporis est quam studia sibi vindicant? sed in hac urbe, ut scis, non aliter vivitur. Calignonij fratres te salutant. quum paucos menses apud me fuissent rogatu meo, hodie ex ædibus nostris discedebant, & in Delphinatum se conferebant. De viro clarissimo N. N. nihil te scripsisse miratus sum, ille per aliquot annos silet. tu de eo ne sile, & meis verbis ipsum saluta. Vale eruditissime vir. Lut. Paris. VI. Eid. Sept. CIƆ IƆ C IX.

EPISTOLA CCCCCLXV.

PATRICIO JUNIO.

Quas ad me Kal. Augusti dedisti, superioribus diebus accepi, eruditissime Juni: libros etiam accepi quibus epistolam tuam adjunxeras. Ago tibi & pro literis humanissime scriptis, & pro missis libris grates gratissimas. Dicerem relaturum me, si putarem posse aliquid a me proficisci, quod cum tam excellentibus scriptis ulla ex parte posset comparari. Accedit difficultas vecturæ, quæ me absterret, ne mearum lucubratiuncularum aliquod ἀντίδωρον ad te mittam. Vereor enim, ne eveniat in meo fasciculo quod evenit in tuo, cujus vecturam æstimavit quatuor libris qui tradidit: quum minore pretio & Roma & Constantinopoli onera majora quotidie Lutetiam advehantur. Virum clarissimum parentem tuum in Scotiam esse profectum ex tuis didici. Deum oro, ut & reducem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

illum ad vos sistat χαίροντα πρὸς χαίροντας, & ut universæ domui vestræ magis magisque indies benedicat. De Strabone gratissimum est quod polliceris. Adhuc me alia studia habent: spero tamen brevi veteres curas in illum scriptorem me sub incudem revocaturũ, sic auctas, ut novum opus possit videri. Sed hoc prius fieri non potest, quam dederit Deus Opt. Max. negotia quædam perficere, quæ me occupatum nunc habent. Tum ero tuæ promissionis memor, & te appellabo; qui etiam sedulo cavebo, ne collati beneficij te possit unquam pœnitere. Vale. Lutetiæ Parisiorum a. d. VI. Eid. Septemb. CIƆ IƆ C IX.

EPISTOLA CCCCCLXVI.

GOTHOFREDO JUNGERMANNO.

IAm exaraveram literas ad amicos per Germaniam mittendas, cum tuæ mihi sunt redditæ, optime & eruditissime Jungermanne. Quia nihil responsi acceperam ad postremas mearum, incredibilem in modum eram de te sollicitus. Ago Deo gratias immortales, quod melius tecum agitur, quam suspicabar. Eundem supplex oro, ut quod incepit in te, perficiat, & priores vires tibi reddat ὁλοκλήρως. Mihi ægre erit, donec te plane convaluisse intellexero. neque enim mediocris est meus in te amor. quanquam etiamsi id nõ esset, non poterã tamen literas amare, ut te non vehementer amarem, bono illarum natum. O illum diem videam, cum tu me beabis illo εὐαγγελίῳ de recuperatis pristinis viribus ἐξ ὁλοκλήρου. Interim bono animo te esse jubeo: afflictorum non minus quam καλῶς ἐχόντων pater est, qui nutu cælum & terras temperat. ejus arcana providentia omnia accidunt quæ accidunt. & quod caput est, ita nobis expedire statuere debemus, quoties aliquid etiam τῶν ἀπευκτῶν nobis evenit. Quod si vere Christiani sumus, ea demum vera sapientia est, velle quicquid Deus vult. Sed spero de te omnia læta. In Harpocratione te versari gaudeo, & te hortor, ut & illum brevi edas. De locis propositis scribam alio tempore. nunc enim raptim ista exarabam, postquam omnes meas tradidissem, incertus cui traderem. Notas Lojolitæ in epistolam Nysseni a nobis editã vidi, & in-

& ingemui non eo loco esse me, ubi respondere possem libere. nam tacere malo, quam non velá pandere orationi. Evincerem istos nebulones, quicquid prætexant, λατρεύειν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα. evincerem illum asinum calumniari scire, idque insulse, aliud nihil. pudorem denique illi aliquem expressissem, nisi plane depuduit. sed hæc alias pluribus. Vale corculum meum. Lutetiæ Parisiorum. v. Eid. Sept. CIↃ IↃ C IX.

EPISTOLA CCCCCLXVII.

ANDREAE SCHOTTO.

QUi per se futurus erat gratissimus, ὁ πολυμαθέστατος Miræus, eo tamen gratior advenit, quia litteras a te, præstantiss. Schotte, mihi attulit. Egi Deo gratias, quod te præstet valentem, & quidem αἰὲν ἀριστεύοντα. nam quod scribis, in eo te esse, ut Ciceronem juventuti commendes, & vel aversanti eum obtrudas, moriar, nisi is mihi longe fuit jucundissimus nuntius. amo enim illum scriptorem ἐκπάγλως; & stultitiam eorum demirari satis nequeo, qui Latinam linguam & facundiam ab alio potius sibi putant esse quærendam. Inter morbos ἐπιδημίους nostri sæculi hunc recenseamus licet. Quis igitur propositum tuum satis laudaverit? quis tam Marrucinus, qui παντὶ φυλλοβολίας εἴδει esse te dignissimum non pronuntiaverit? Ego si quid in literis video, videor mihi posse affirmare, vix potuisse a te, hac authoritate viro, aliquid institui Reip. litterariæ magis utile, imo magis necessarium. Perge igitur, mi Schotte, & pæne jam exulantem e scholis Marcum Tullium in pristinum siste locum. Civicam omnes tibi debere se fatebuntur, qui veræ eruditionis sunt studiosi; Themistij Orationes, quas doctiss. Miræus attulit, vidi, & summa cum voluptate legi. Bene meretur de Rep. litteraria, qui earum editionem parat. Sunt enim pulcherrimæ, elegantissimæ, lectu dignissimæ, καὶ ἐνὶ λόγῳ Themistio dignissimæ. Sed parum accuratius illas esse descriptas optarem, priusquam typographo tradantur. Sunt quippe in ijs mendæ non paucæ, quæ eruditissimum interpretem non fugerunt. Videbis quæ in illas adnotavimus ὁδοῦ πάρεργον, inter legendum. loca enim aliquot sanavimus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

vimus, in quibus, aut ipse fallor, quod potest fieri, aut ille doctissimus, & ut audio, reverendissimus tuus amicus, est deceptus. Sed vos judicabitis. mihi satis est, si animum meum vobis deditissimũ fuero testatus. Vale, & me ama. Lutet. Paris. VII. Kalend. Decembr. CIↃ IↃ C IX.

EPISTOLA CCCCCLXVIII.

THOMAE ERPENNIO.

VIdes, charissime Erpenni, quã sim datæ fidei memor, qui prius te lacessam, quam de tuo isthuc adventu fuerim factus certior: sed volui scires, non mediocriter esse me sollicitum de tua valetudine & rebus tuis. Simul significari volui tibi, me fasciculum ex Hollandia accepisse, in quo literæ erant quas tibi mitto. Inerat & liber, de quo non dubito quin ad te scribatur. Scito igitur non esse ausum me istum codicem prius ad te mittere, quam de tuis rebus omnia haberem comperta. Est enim liber ejusmodi quem periculo exponere temere equidem nolim. Servavi illum igitur, donec didicissem a te quid esset opus facto. Simul ac voluntatem tuam indicaveris, fiet uti voles. In eo libro manum Scaligeri τοῦ μακαρ-τάτου μακαρείτου statim agnovi & amavi. Mea studia Arabica post tuum discessum frigent: jam enim in Bellarmini seria lectione occupamur & aliis curis. Scis quod genus hominum me cogat dare operam studiis Theologicis: illi nempe, de quibus sæpe me conquerentem audisti. Sed narro tibi: bene meriti sunt illi homines de me, atque adeo optime. Exegerunt ut B. suum legerem; invitum compulerunt: vix adhuc attigi, & tot monstra horrendorum inveni mendaciorum, ut operæ non pigeat. Sed hæc alias. Exspecto literas tuas. Vale, optime amicorum. Lutet. Paris. III. Kalend. Decemb. CIↃ IↃ C IX. statim post acceptas literas, quas mitto. Nobilissimum Dominum de Plessi, & Dominum Trochoregium meis verbis salutes velim.

EPISTOLA CCCCCLXIX.

RICHARDO THOMSONI.

GAvisus sum non displicuisse tibi Polybium nostrum, quam-

quam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

quam scio quid intersit amorem inter & judicium. Vbi serio legeris quæ sunt a nobis profecta, invenies, scio, quæ reprehendas multa & gravia. Sed memineris in ea urbe illa scripsisse, ubi alia omnia mihi curanda potius sunt quam studia. Scit hoc Tomkys noster, qui aliquot jam menses apud nos agit: ille in patriam reversus tibi narrabit, quibus machinis, quam assidua opera, quam variis artibus mecum ab iis agatur, qui traducere me ad alia castra conantur. Feci & facio quotidie omnia, ut me semel liberem: scit hoc quoque ille idem amicus noster, sed frustra. Itaque velim nolim Theologiæ studiis cogor ἐνδιατρίβειν: quid proficiam scirent οἱ ἐξ ἐναντίας, si liberū mihi esset scripto persequi cogitationes meas. Nunc, quod unum superest, id facio assidue, ut quantum τὰ τῶν ἀνθρώπων ἐντάλματα, μᾶλλον δὲ τοῦ υἱοῦ τῆς ἀπωλείας averser atque abominer, palam & alta voce quotidie in os declarem. Quid mihi ex ea re sit metuendum satis intelligo, & fungus sim si non videam. Sed nos dudum & nos & nostra omnia Deo Opt. Max. permisimus. Ille, spero, ἐν πᾶσι τοῖς πειρασμοῖς aderit, & adversus πάντα τὰ δεινὰ nos firmabit. De Polybii Commentario si quæris, ille vero jacet, & æternum jacebit, dum mihi cum purpurato viro maximo assiduæ de religione contentiones erunt. is est, qui omnibus in hoc regno literatis, ac nominatim τοῖς ἀμφὶ τὴν βιβλιοθήκην τοῦ βασιλέως præest. Non puto majus extare hodie ingenium. Cum hoc viro assidue versans propter munus meum, assidue dimico. ἀλλ᾽ ἴσθι γινώσκειν ταῦτα οὐκ ἄνευ κελεύσεως τοῦ ἀγαμέμνονος. Quare post absolutā versionem Polybii, illa studia ne salutavi quidem πόῤῥωθεν, & omnino pessimo loco res studiorum sunt positæ. Deus nos respiciat. πενοχώμεθα γὰρ καὶ σφόδρα λίαν. Vale. Lut. Paris. v. Kal. Jan. quas Kalendas opto tibi felicissimas. CIƆ IƆ C X.

EPISTOLA CCCCCLXX.

DANIELI HEINSIO.

ANgit me tuum hoc silentium, vir amicissime, & ut aliquando tandem id rumpas, te oro. Sextus prope est mensis, ex quo nihil a te literarum accepi. novissimæ enim tuæ fuere, quas libro adjeceras

ras de vita & obitu magni herois nostri. illas dico eximias oratio-
nes, quæ sunt a te publicatæ. Ex eo tempore & scripsi ad te non se-
mel, & Polybii exemplar ad te misi, quod probe curatum fuisse e
literis cognovi, quas doctiss. Rutgersius ad me misit. Quod non e
tuis id potius didicerim, ea res facit, ut de tua valetudine non me-
diocriter sim sollicitus. qui præsertim sciam iter abs te fuisse susce-
ptum, & eo confecto in patriam istam alteram tuam esse reversum.
Omnino male me habet tuum silentium hoc tam diuturnum. cu-
jus causam priusquam cognovero, non constitui longioribus epi-
stolis πράγματα σοὶ παρέχειν. Scripsi nonnulla ad τὸν πολυμαθέστατον
Rutgersium, quæ ipsum tibi fore communicaturum confido. Va-
le, & me constanter ama. Lut. Par, III. Non. Jan. CIƆ IƆ C X.

EPISTOLA CCCCCLXXI.

EIDEM.

CHarissime virorum, Tu quidem imperare tibi potes, ut me si-
lentio crucies tuo: ego vero non possum. Nam qui paucos
ante dies literas ad te dedi, qui binis ad Rutgersium scriptis de tuo
silentio sum questus frustra; non possum tamen nobilissimum D.
Legatum ad vos dimittere, quin hæc verba inter summas occu-
pationes meas exarem. Si quid igitur me amas, fac de valetudi-
ne tua aliquid intelligam. nam sextus opinor hic mensis agitur, ex
quo nihil a te literarum accepi. Ego cum alias epistolas ex illo
tempore scripsi: tum unam qua significabam edi hic a Puteanis
varia opuscula τοῦ μακαρίτου herois nostri. Quæ potuere inveniri
manu ejus scripta, placuit edere, ne vel perirent vel male publi-
carentur. Scimus isthic vos habere multa lectu dignissima, quæ
vel ipsi edite, vel nobiscum communicate. Hoc præses Thuanus
te mecum rogat. at scin quomodo? ut nihil magis obnixe quea-
mus. Plura de nostro incepto, cum plus erit otii. Vale, & meis
verbis, nisi grave est, saluta clariss. Baudium, & doctiss. Rutger-
sium. Lutetiæ Parisiorum prid. Eid. Jan. CIƆ IƆ C X. Polybium te
accepisse existimo. cupio tamen ex literis tuis hoc cognoscere.

EPISTO-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA CCCCCLXXII.

THOMAE ERPENNIO.

VTinam, vir doctissime, possem verbis declarare tibi, quam gratum mihi acciderit munus illud χρυσοῦ χρυσότερον, quo me donasti. Sed quia desunt verba affectui meo paria, satius fuerit, ut tu ex animo meo, quem puto tibi nõ esse ignotum, facias conjecturam. Scis certe, amore ejus linguæ in qua magis magisque in dies admirabilem te præbes, non mediocriter me jam olim fuisse inflammatum; qui inceptum studium deserere ducis inopia cum fuerim coactus, in tantis præsertim meis occupationibus: quod nunc tam benevole operam tuam mihi commendas, & tua singulari industria meum laborem sublevas; hoc ego quanti æstimare debeo? Essem profecto bipedum ingratissimus, nisi te meum εὐεργέτην omni laude prosequerer, & memoria tanti beneficii accensus, desiderio referendæ gratiæ flagrarem. Ego vero, doctissime Erpenni, non prius bene agi mecum putabo, quam data mihi fuerit occasio significandæ erga te voluntatis meæ. Equidem qui heri tantum chartas tuas acceperim, pauca adhuc in illis legi, ex quibus tamen præstantiam scriptionis tuæ non difficulter cognovi. Deum oro, det tibi otium ad studia illa, in quibus tantum potes, serio ac feliciter urgenda. Dabo operam, quantum ejus fieri poterit, ut utar beneficio tuo. utar autem solus, neque committam, ut te hujus facti queat pœnitere. Nemo, crede mihi, id munus a me extorquebit; nemo leget, nisi tu jusseris. facerem tibi injuriam, si aliter facerem. Puto non nescire te, D. Vandermylium Venetiis redeuntem, hac transisse. fuimus una sæpius. De Heinsio a sex mensibus nihil intellexi: nisi quod scripsit Rutgersius, Polybium quem Heinsio miseram, probe esse curatum, eoque se usum. Heinsii silentium demiror. Vale vir eruditissime, & nisi grave est, nobilissimum Dominum de Plessi meis verbis saluta. nec non Trochoregium, & Græcum Professorem Benedictum. Lut. Par. Eid. Febr. CIƆ IƆCX.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA CCCCCLXXIII.

ANDREAE SCHOTTO.

ACceperam librum tuum in M. Tullium, & jam percurreram, cum postea litteræ mihi tuæ sunt redditæ. Utrumque mihi fuit gratissimum, & epistola & liber. Illa testis tuæ erga me benevolentiæ; hic tui in literis recti judicii, & immensæ cupiditatis bene merendi de literarum studiis & studiosa juventute. Macte hoc animo, mi Schotte, dominus tibi det Nestoreos annos, ut & opera & exemplo reipubl. literariæ possis quam diutissimè prodesse. Sed noli existimare, te nostris desideriis satisfacturum, nisi tuis in Ciceronem vigiliis seriam cohortationem adjeceris, qua probos adolescentes ad bonam mentem revoces. Vides enim, quam frigeat hodie, & quam parum vulgi palato sapiat ille admirandus scriptor. Te oro, incumbe in causam. gloriosum erit tibi, aliis cessantibus occupasse hanc palmam. Omnes quibus de meliore luto Titan præcordia finxit, laudibus te in cælum ferent. Ego eruditorum postremus, amore erga te inter primos, tuum triumphantis currum sequar πάσαις εὐφημίαις τε εὐλογήσων. Nos per aliquot menses Suetonius habuit, quem inter gravissimas curas recensuimus, uti poteramus. Adjecimus in Grammaticos &c. notas. Mittam exemplar, si erit cui tradere queam. Vale, mi Schotte. Lut. Par. a. d. VI. Kal. April. cIↃ IↃcx.

EPISTOLA CCCCCLXXIV.

GOTHOFREDO JUNGERMANNO.

ETsi de studiis tuis omnia libenter de te cognosco, quid agas, quid pares: me tamen cura de tua valetudine multo magis afficit, atque adeo sollicitum habet. Video enim morbi magnitudinem ex iis, quæ scribis. etsi omnia jam melius habere spero. opto quidem certe, ut ita sit, Deumque oro supplex ut pristinam εὐεξίαν omnium corporis partium tibi per meritum Domini Iesu τοῦ μονωτάτου Σωτῆρος restituat. magna me cura liberarit, qui hunc mihi nuncium attulerit. Tu interim charissime Jungermanne animum obdura: & æterni patris voluntati hic acquiesce, ut confidas non

posse

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

posse tibi melius consuli, quam ab ipso aut jam consultum est, aut consuletur. Plura adderem in eam sententiam, nisi scirem veris consolationibus abunde tibi pectus esse instructum. De Harpocratione gratissimum fuit, quod narrabas. opto quidem ut emendatior aliqua editio alicunde prodeat: quæ non potest gratior mihi aliunde accidere, quam a te profecta. sed malo valetudinẽ tuam nunc cures quam literas. Erit, spero, tempus, cum corporis viribus recuperatis, & Harpocrationem & alia plura nobis dabis. Jam Deus Opt. Max. velit, ut te nobis servet, ad nominis sui gloriam & literarum utilitatem promovendam. γένοιτο, γένοιτο. Vale. Lutetiæ Parisiorum x. Kal. April. CIↃ IↃ C X.

EPISTOLA CCCCCLXXV.

THOMAE ERPENNIO.

Mirabar nihil me literarum a te accipere, & verebar ne meæ periissent, quibus de misso munere gratias egeram. Itaque scripturus iterum eram, cum mihi tua epistola redditur, eo gratior mihi quo prolixior, hoc est, amoris prolixioris testimonium. Rem mihi gratissimam facis, charissime Erpenni, cum de tuis rebus & studiis ea familiaritate mecum agis. Omnium amicitiæ fructuum, qui multi sunt & luculenti, hic mihi videtur esse vel suavissimus, habere qui cum consilia tua communices. Mihi vero longe fuit & semper erit jucundissimum, qua in re tuum occupes ingenium ex literis tuis cognoscere. Video autẽ te consilium quod multo ante suscepisti, fortiter urgere, neque propositum mutare. Laudo constantiam, & quantum possum te hortor, ut maneas in sententia, neque ab illa te avelli ulla ratione sinas. Debes certo statuere, οὐκ ἀθεεὶ factum ut ad hoc genus literarum appelleres animum. facit fidem operis successus, & illa ipsa quam ex his literis capis voluptas. Nemo dubitat sanus rem esse omnium φιλομαθῶν votis expetendam, ut ad linguæ Arabicæ illustrationem aliquis se accingat, cujus opera τοῖς φιλαδέλφοις possit esse usui & emolumento. Conjice oculos in quamcunque volueris Orbis Christiani partem; neminem invenies, qui in ijs literis eam viam sit ingressus, quæ sola ad finem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

finem propositum perducere est idonea. de Christianis hominibus loquor, quorum nomina & conatus nobis innotuerunt. ὁ περιμέγι-στος Scaliger nos simul & spem nostram destituit. Beduelus vir do-ctissimus ita lente procedit, & cursum studiorum eum tenuit, ut quid de eo sperare queamus, nesciam. Ille Germanus, qui tanto cum strepitu se commovet, συκίνη est 'Επικȣρία, quod tu omnium optime nosti. Itali postquam in spem magnam nos erexissent, re-pente nos deseruerunt. Tu unus es omnium, qui futuri, volente Deo, ædificii fundamenta jecisti firma & solida. Noli spem nostrã fallere neque dubita vel in patria vel alibi terrarum oblatum iri a-liquam occasionem, cum publica utilitate & tua, hæc nobilissima studia excolendi. deniq; Spartam ἔλαχες, ταύταν κόσμει, aderit Deus inceptis. Quod spem celeris reditus facis, beas me, atque utinam Dominus daret, non paucos menses, ut ais, sed plures annos una vitam posse degere. Spero te cum venies, intellecturum, quanti tuum nuperum munus fecerim. Etsi ita occupati vivimus, adeo vexati καὶ ὑπὸ ὁμοδόξων καὶ ὑπὸ ἑτεροδόξων, ut amici & familiares affir-ment in dies me canescere. Omnino propter multas caussas acer-ba mihi vita est. Si una essemus, effunderem in sinum tuum quæ me angunt. Vnica spe sustentamur quam in Dei Opt. Max. bonita-te, benignitate, & clementia semper posui, & nunc cum maxime pono. Quæ scripsisti de voce Alcorani אלם lubens legi, neque adducor difficile, ut tibi assentiar. neque longe abest אלם ab אולם. In Latino Alcorano quædam de ea voce notata sunt, quæ puto περίεργα potius quam certa. Si quid isthic scripseris quod edi-tum velis, spero Lebeum votis nostris satisfacturum. Sed valde cu-perem de proverbiis Arabicis te cogitare: nam in editione variorũ Scaligeri libellorum qui hic cuduntur, constitui fidem tuam pari-ter & meam obstringere. Tuæ partes erunt, videre ne homo fal-sus jure dici queam. Opto scribas ad me, quam sæpissime facere poteris. Sunt in hac urbe qui de instauratione literarum serio co-gitent. poteram in eo negotio magnum locum obtinere, nisi ea caussa obstaret quam nosti. Sed poterit fortasse fieri, ut tuis literis honestus

honestus sit in hac Academia locus. Verum hæc nondum parata sunt. Vale amicissime Erpenni, & bene rem gere. Lutet. Paris. VI. Eid. Apr. CIↃ IↃ CX. Agam cum Lebeo de iis quæ desideras.

EPISTOLA CCCCCLXXVI.

DANIELI HEINSIO.

POstquam Polybium ad te misissem, præstantiss. Heinsi, quinque ipsi menses sunt elapsi, priusquam aliquid literarum a te acceperim. Non negabo mirum mihi esse visum istud longum adeo silentium. Erras enim profecto, si putas, literis tuis posse aliquid mihi accidere jucundius. Amo te & semper amavi medullitus, ex quo tuorum scriptorum gustum primum cepi. tum autem candor ingenij tui ita me delectat, ut soleam ex recordatione mutui nostri amoris incredibilem quandam percipere voluptatem. quum præsertim Heinsii mei in mentem venire nequeat, ut non simul augusta magni Scaligeri species mentis meæ oculis sese offerat. juvat meminisse, quod ne te quidem oblitum puto, tanti herois auspiciis nostram amicitiam & primum coaluisse, & incrementa etiam postea accepisse. Quare vel hoc solo nomine certum apud me est in conjunctissimi fratris loco te mihi semper esse habendum, neque aliter de tuis studijs mihi fas esse judicare, quam ut ille vir divinus præivit. Hæc, mi dulcissime Heinsi, ratio est, cur soleat mihi exspectatio tuarum longior molestiam afferre οὐ τὴν τυχοῦσαν. ipse si istic essem, dies totos tecum ponerem: nunc a te disjunctus, si occasiones suppeterent, quotidie ad te scriberem. Tu enim mihi jam Scaliger & Heinsius es. καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ. Polybium tibi non plane displicuisse miror: qui sciam quantis conflictatus doloribus & ἀμηχανίαις fuerim, dum id opus habui præ manibus. Equidem ad commentariorum novum genus, audebo dicere, me comparaveram, & de eo incepto spem non mediocrem conceperam; nisi vis major ab ijs studiis me plane depulisset, & in diversissimo genere literarum omnem me operam meam, omnē industriam & omne tempus meum collocare compulisset. Itaque jacent Polybianæ μελέται; de quibus post ejus auctoris editionem an semel aut iterū cogita-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

cogitaverim, non satis scio. Nuper etiam a Typographo coactus Suetonianas animadvers. recensere, vix paucas nancisci horas potui, quas illi curæ impenderem. Nondum ea editio est absoluta: quæ si ad umbilicum fuerit perducta, mittam ad te unũ exemplar: magis adeo instituti tenendi caussa, quam quod tuis oculis dignũ opus censeam. etsi non pauca sane a nobis sunt adjecta. Ego vero quas tibi pro tuis muneribus gratias agam? Horatium simul acceptum statim devoravi. Non possum verbis exprimere, quantæ voluptati mihi fuerit illa eruditissima dissertatio, qua τὰ ἀριστεῖα tuo poëtæ ivisti assertum. per me quidem, τὸ εὖ καὶ τὸ ἀληθὲς νικάτω, neque ego is sum, qui meas sententias κυρίας δόξας putem. quin potius scito ac tibi persuade, ὅτι ἐμοὶ εἷς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ ἀληθείας. hanc ipse neque in magna re neque in parva sciens prodam unquam. Quæ de transpositionibus apud summos scriptores commissis primus observasti, lectoribus tuis conjiciendum relinquent, quam multa a te nemini dum mortalium observata possint sperare. Det tibi, vir eximie, Dominus Jesus & vitam longam & omnia vitæ ac studiorum necessaria subsidia ad illam ornandam Spartam, ἣν λελογχέναι σε θεόθεν certa res fidem facit. Accepi & tua poëmata, δῶρον τιμαλφέστατον, pro quo ingentes ago tibi gratias. Legi etiam quæ in Nonnum scripsisti. legi, & judicium probavi: ut de eruditione taceam, quæ in omnibus tuis scriptis admirabilem se prodit. Vale suaviss. amicorum & me ama. Lut. Paris. Kal. Maj. CIƆ IƆ C X.

Doluit nobis, quod ad editionem libellorum & epistolarum J. Scaligeri nihil conferre volueris. Ipse scripsit olim ad me, sibi consilium esse edere aliquando disputationem de re nummaria. aut mitte, aut ede. Hoc ego per omnia amicitiæ jura a te peto. Poëmata si miseris cum tua præfatione, curabuntur: sed habenda fuerit loci ratio.

EPISTOLA CCCCCLXXVII.

JOANNI MEVRSIO.

BOnorum amicitias debere esse æternas, scitum est τῶν πάλαι σοφῶν.

φῶν. Mihi tecum, vir doctissime, a multis annis amicitia est instituta, quam cupio perennem manere. & te idem quoque non nolle singularis tua mihi spondet virtus. Eo magis sum equidem admiratus, te, postquam isthuc rediisti, nihil quicquam literarum ad nos misisse. certe nullas ipsi accepimus. quod non excusandi mei causa dico, qui in eadem culpa versor, sed quia revera ita est. Ego sedulo omnia de te percontari non desino: qui etiam Deum oro obsecroque, ut te servet incolumem, & omni bonorum genere cumulet. Quod si aliquam mei rationem tibi esse habendā putes, opto de tuis rebus & studiis ex literis tuis cognoscere; quid edideris, postquam domum es reversus, quid mox, quid postea sis editurus. Equidem Glossarium μιξοβάρβαρον tuum quamprimum a te publicari vehementissime cupio. deinde quæcunque habes, quæ ad Tacticos scriptores pertinent. Sed non est mei pudoris, leges tuis studiis ponere. Vale, & me ama. Lutetiæ Parisiorum, Kal. Maj, CIƆ IƆ C X.

EPISTOLA CCCCCLXXVIII.

PETRO CVNAEO.

DIu est, vir eruditissime, ex quo tuum mihi nomen innotuit, & singularis doctrina καὶ τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας ἀκριβὴς ἐμπειρία. Nam quum aliquot Græca tua epigrammata in oculos meos incurrissent, advertit me singularis elegantia & puritas dictionis, ut non ante quiescerem, quam de te & tuis studiis eos, qui isthinc veniebant, sedulo essem percontatus. Omnes ea narrabant, quæ me facile tibi conciliarent. neque enim dubitabam, ut sermones eorum erant, præclarum aliquid in literis esse ab hac indole tua sperandum. Itaque ut primum in manus meas liber tuus pervenit, quē muneri ipse misisti, dici nequit, quanta cupiditate ejus lectionem inchoaverim, inchoatam absolverim: cupiebam enim mirifice cognoscere, ecquid falsus judicii fuissem, an conjecturam animi mei exitus comprobaret. Non diu anceps fui. ipse titulus operis tui ad majora etiam speranda me statim erexit. Nam versus facere, libros veterum interpretari, aut simile quid præstare (quæ

hodie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

hodie juventutis ſtudioſæ ſolent eſſe ſpecimina,) longe minus eſt, quam de magni nominis vate ſedere judicem, & quæ alii in eo miracula, culpas meras eſſe rationibus evincere. Plane rem magnam auſus es, mi Cunæe: qui ſi efficere quod inſtitueras, non potuiſſes, vel egregiæ tamē voluntatis cauſa & exempli, omni laude dignus eras futurus. Nunc, re adeo feliciter geſta, quæ mereris encomia? quas εὐφημίας eorum, qui tam eruditum ſcriptum cum fructu ſuo legent? in his ego nomen profiteor meum: qui ingenue profiteor, a tuorum lectione & meliorem me diſceſſiſſe & doctiorem. Perge quo cœpiſti pede: & magnum Scaligerum pro tua virili redivivum nobis præſta. nam illius te ſecutum eſſe judicium & exemplum non ambigo. Vale. Lut. Pariſ. Kal. Maj. cIↄ Iↄ c x.

EPISTOLA CCCCCLXXIX.

JOANNI MEVRSIO.

CVm ante dies fere tredecim literas ad meos iſthic amicos darē, a quibus acceperam, etſi nullæ mihi fuerant a te redditæ, non abſtinui tamen, quin aliquid ad te exararē, ſaltem ut conſtaret tibi de mea in amore tui conſtantia. Iiſdem literis te hortabar, ut Gloſſarium μιξοβάρβαρον, quod ſciebam a te parari, ederes in vulgus, & nos tanto munere beares. Accidit poſt tertium quartumve diem, ut, e nundinis Francofurdienſibus qui revertebantur, non ſpem tui libri, ſed rem in hanc urbem afferrent. quod ubi reſcivi, nihil habui antiquius, quam ut unum mihi exemplar compararem; atq; illud ſtatim etiam inter graviſſimas & toto genere diverſas curas devorarem. Vix me voti mei compotem feceram, cum illuſtris legatus, Dominus Mylius, jam prope ad reditum accinctus, miſit ad me tuum luculentiſſimum, clariſſime Meurſi, munus. pro quo gratias & habeo & ago tibi immortales. Satis erat, quod me, ut τῶν πολλῶν ἕνα, cum cæteris omnibus literarum ſtudioſis, æterno devinxeras beneficio, editione tam præclari operis. Sed hoc parū tibi viſum, niſi publicæ obligationi adjiceres & privatam. Dabo operam, σὺν Θεῷ, ne ingratus moriar. & jam exſpecta novam Suetonij editionem cum Animadverſionibus noſtris. Volui tradere

aliquot

aliquot exemplaria venerando Utenbogardo: sed nondum extrema manus erat libro imposita, licet Francofurtum fuerit delatus. Habebis, spero, brevi. Scito autem incredibili voluptate me esse affectum, quando vidi voces Ecclesiasticas a te esse & collectas & expositas. Vtinam de hujusmodi rebus tecum possem colloqui. Sed de his alias. Deus te servet. Vale. scripsi raptim, Lutetiæ Paris. Eid. Majas, CIↃ IↃ C X.

EPISTOLA CCCCCLXXX.

CORNELIO VANDER MYLE.

MOnsieur: Celui qui vous rendra la presente est un mien amy. homme docte, fils d'un Conseillier de Toulouse grand personnage. icelui allant voir vostre pais, a desiré avoir acces aux gens d'honeur par ma recommandation. C'est pourquoi je lui ay donné ce mot de lettre, pour vous prier que vel meo nomine amicitia tua dignum ipsum judices. Spondeo, fore nunquam, ut te humanitatis tuæ pœniteat. Is tibi narrabit & publicum rerum hic statū, & meum etiam privatim, si facis tanti, ut scire velis. Ego post obitum optimi Principum, Mæcenatis mei indulgentissimi, mœrendi & lugendi finem nullum facio. Deum immortalem, in quæ tempora incidimus! Princeps mortalium clementissimus, optimus, tanto scelere potuit perimi? vix præ dolore sum apud me. Oro venerorque Deum Opt. Max. ut auctores immanitatis hujus malos male perire velit faxitque. Je le supplie aussi qu'il veuille garder les gens de bien, & vous, Monsieur, particulierement, a qui je suis, & serai toute ma vie,

Monsieur,

Vostre humble & affectionné serviteur

CASAVBON.

A Grigni pres Paris ce XXVII. May. CIↃ IↃ C X.

Avec vostre permission, je salueray icy Monsieur Utenbogard, auquel j'escrivis il y a cinq jours, & baillay les lettres a Monsieur Arsen.

EPISTOLA CCCCCLXXXI.

CLAUDIO SALMASIO.

TArditatem responsi hujus, doctissime Salmasi, excusabunt apud te partim occupationes meæ, partim si quando vacabam, tabellarii inopia. Nam Gilbertus noster, ut scis, longe cubat. neq; occurrebat temere alius, qui id oneris in se reciperet. Ita evenit, ut qui tunc siluerim, cum minus tristis eram, nunc cogar inter gravissimos animi cruciatus te compellare. Caussa infandi doloris mei est parricidium nuper admissum in sacro capite. ô scelus! ô technas diaboli! ô maculam nomini Gallico inustam! Adeone ἔρρει τὰ καλά, ut reperiri potuerit tantæ immanitatis homo aut monstrum potius hominis, qui tanti parricidii crimine sese impiaret? En mi Salmasi, in quæ tempora devenerimus: maximus Principum qui terras colunt, a vilissimo & nequissimo bipedum est terris ereptus. Patria infelix quantam acceperit plagã, omnes intelligunt, mœrent omnes boni. ego hoc amplius Mæcenatem amisi, herum amisi, cujus benignitatem, indulgentiam & comitatem adversum me satis prædicare, ne si maxime quidẽ velim, queã. Itaq; angor, mi Salmasi, atque animi vehementer crucior. Te quoque non dissimili dolore affici, nullus dubito. Gemunt in urbe omnes ordines, omnis ætas, omnis domus. nemo tam rudis est rerum, quin acceptæ calamitatis magnitudinem sentiat. Aderit tamen, spero, Dominus, & labantem patriam præsidio suo fulciet. magnum benignitatis divinæ pignus habemus, cum omnes principes & proceres ad salutem regni procurandam videmus consentire. Omnino παρὰ τοῦ κυρίου ἐγένετο αὕτη. respondeant modo posteriora primis, quod & futurum confidimus, Deo propitio. De erudita epistola quam a te accepi, noli expectare, ut gratias tibi agam. publice id libentius faciam: si tamen dabit Deus aliquid amplius edere. nam status meus nunc quidem incertissimus est, sed Deo me totum permitto. qui te servet, doctissime & amicissime Salmasi. Patri tuo multam a me salutem. Lutetiæ Parisiorum. Kalend. Jun. CIƆIƆCX.

EPISTOLA CCCCCLXXXII.

DANIELI HEINSIO.

QUi hasce tibi reddidit, præstantiss. Heinsi, amicus meus quum sit, venire istuc sine meis ad te noluit. Existimat enim posse me illi ad tuam amicitiam fores aperire: atque adeo me, ut id facerem, opere magno oravit. Non utar longis ambagibus, illud serio tibi confirmabo, dignum esse tua & omnium eruditorum amicitia: qui amplissimo patre prognatus eruditionem tanti facit, tantum amat, ut notitia virorum doctorum nihil habeat vel optatius vel charius. Iste propter merita in rempublicã literariam tua ita colit, ut nihil supra. Quare non dubitabis, si quid mihi tribuis, tua dignũ esse amicitia. Ex eo intelliges, quam nunc afflictus sit meus status; qui Mæcenatẽ amisi, cui parẽ nullum unquã sum habiturus. Itaq;, mi Heinsi, occiderunt omnes mihi candidi soles: neq; aliud mihi restat, nisi ut squallidus & φαιὰ ἀμφιεννὺς mei optimi, clementissimi & indulgentissimi Mæcenatis mortẽ lugeam. Lugebo certe & mœrebo tanti Principis casum, dũ terras colã. omnino par scelus nunquam est editum. Cæterum arcana Dei scrutari desino. Vale & me ama. ac brevi exspecta editionem libellorum τοῦ μακαρίτου semonis. Gryniaci. a.d. VI. Kal. Jun. CIƆ IƆ C X. Clariss. viros, D. Baudium, Bertium, Scriverium, & Rutgersium, & Cunæum meis verbis salutes velim. Mittam brevi ad omnes exemplaria libri Scaligeri. Opto etiam scire, uti valeat & quid agat clarissimus & longe doctissimus D. Vulcanius: cui salutem meis verbis nunties velim. In hoc secessu scito comitem te adesse mihi: attuli enim inter paucos libros Horatium tuum. quem, id est, quæ in eum scripsisti, ego & Josias Mercerus Joh. F. vir maximus, magna cum admiratione doctrinæ tuæ legimus, relegimus.

EPISTOLA CCCCCLXXXIII.

ISAACO CHABANAEO.

NOn male nuper cum ad te scripsi operam posui: videor commovisse te & diligentiam tuam excitasse. hoc mihi testata est tua epistola, & Latine scripta & non invenuste. gaudeo tibi grata

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

esse mea officia. Qui te complectar charitate patris, video lubens te mihi præstare officium filii. Scit ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ὅσου ἐμοὶ χάρματος ὑπόθεσις γίνεται ἡ σὴ προκοπή. ἐπιθυμῶ γὰρ ἐπιθυμίᾳ μεγίστῃ καὶ σὲ καὶ τὸν ἐμὸν Ἰωάννην καὶ τῇ πρὸς τὸν Θεὸν εὐσεβείᾳ καὶ παντοδαπῇ παιδείᾳ ἐν τοῖς ὁμήλιξι διαπρέπειν. τί γὰρ ἐν τοῖς ἀνθρωπίνοις θεοσεβείας σεβασμιώτερον; τί σοφίας καὶ πολυμαθείας ποθεινότερον; οὐχ ὁρᾷς ὅπως εἴτις ἐπὶ τούτων ἁγνείᾳ, φόβῳ κυρίου, καὶ τῇ τῶν μαθημάτων γνώσει ἐπίσημος εἴη, τοῦτον καὶ οἱ λαοὶ δακτυλοδεικτοῦσι, καὶ ἐρχόμενον ἀνὰ ἄστυ Θεὸν ὡς εἰσορόωσι. τὸ δὲ μέγιστον, μισθὸς βέβαιος ἐν οὐρανοῖς ἀπόκειται τοῖς εὖ καὶ καλῶς βιωσαμένοις. Sed hæc obiter. Vnum est quod te volo, mi Isaace. Non clam me est, multos isthic multa de me garrire, & amicos & inimicos. Scis quid intelligam. Volo tibi sit persuasum, eum esse me qui sermonibus imperitorum non movear. constat mihi facti mei ratio. Testor Deum immortalem, nulla me levitate ad has cogitationes impelli. Vna est, sola est, μονωτάτη inquam est veritas, cujus studio ducor: hoc exitus, volente & faciente Deo, certo probabit. res ipsa pudorem incutiet temere garrientibus, hominibus imperitissimis earum rerum, de quibus loquuntur. Hoc unum peto a te, ut cum erit occasio, affirmes, tibi satis exploratum esse, τὰ χοϊκὰ καὶ κοσμικὰ nihil apud me valere, valere veritatem. Cui det Dominus Jesus litare. Vale. Gryniaci, VI. Kal. Jun. CIↃ IↃ C X. Vide ut libri quos peto & inveniantur in museo, & contra pluviam muniantur. Epistolas sepositas obsignabis, & reddes illi qui veniet quæsitum. eæ sunt sex.

EPISTOLA CCCCCLXXXIV.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

ILlustrissime Domine, quid responsum sit a Regina ad petitionē Regis magnæ Britanniæ, non te, credo, latet. Manebo hic volente ejus Majestate quamdiu eadem ipsi manebit sententia. Nam si exoriatur occasio, cur mea opera isthic desideretur, simulac Augustissimæ Reginæ jussu id mihi fuerit significatum, fidem quam discedens dedi Θεοῦ διδόντος præstabo, & me subditum fidelem veracemque & patriæ amantem civem probabo. Vtinam vero ea deinceps

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ceps tempora exiſtant, ut de promovendis literarum ſtudiis tibi, Præſes ampliſſime, & illuſtriſſimo Cardinali Perronio liceat cogitare. quod ſi futurum eſt, veſtris ego votis pro mea virili conabor reſpondere. Interim quo loco meæ iſthic fortunæ ſint futuræ, in tua & ejusdem Præſulis præſtantisſimi manu eſt. Audio Reginam juſſiſſe, ut regia liberalitate etiam abſens fruar. De bibliotheca quid ſit tantiſper faciendum, vos ſtatuite. Ego illam hactenus fide integerrima curavi, neque quum huc veni vel literulam unam inde abſtuli. Certus ſum Iſaacum Chabanæum meum ἀδελφιδοῦν poſtquam ego ſum profectus, pari fide eſſe uſum. At in reſtituendis tibi libris, quos e bibliotheca tua habui, memoria me lapſum ſcio; & quoſdam reliquiſſe inter meos quos juſſi inquiri, & tibi reddi. Amo equidem libros ut ſi quis alius, ſed magis fidei & integritatis opinionem. Deum veneror, Præſes ampliſſime, ut te ſervet. Vale. Lond. v. Kal. Jun. cIↄ Iↄ c x. Scripſi nuper quo in te eſſet affectu Rex hic optimus & bonorum amantiſſimus.

EPISTOLA CCCCCLXXXV.

DANIELI HEINSIO.

ITa vivam, ſuaviſſime amicorum, ut benignitatem naturæ tuæ ſum admiratus, quando literas legerem, quas ad me ſcripſiſti poſt funeſtum de morte magni regis noſtri nuntium acceptum. Ita enim in illis tui erga me amoris vehementia, tua de me & meis ſolicitudo ſeſe prodebat, ut etiam inter dolores meos gaudium ex ea non mediocre viderer mihi capere. cepiſſe enim non audeo dicere: qui poſt illud teterrimum parricidium dolendi, gemendi, flendi nullum finem facio. Nam quis luctui mederetur amiſſo Mæcenate, ſed privatam cauſſam omitto. Rege amiſſo, cui neſcio an ulla ætas ventura ſimilem unquam ſit viſura? Non ſi omnia maxima ingenia concurrerent, & vires ſuas experirentur in laudando eo Principe ad veram tamen & debitam laudationem exprimendam non ſuffecerint. Fateantur hoc omnes, qui viderunt, neceſſe eſt; nos utique qui tot annos illo Mæcenate uſi ſumus, aliter neque ſentire neque loqui poſſumus. Et eſt tamen inventus parricida tantæ im-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

manitatis, qui patrem patriæ perimere sustineret! o tempora! o mores! Quod maxime doleo, illud est, tanti Regis mortem non vindicari ut par erat. Scitur, quorum doctrina fatalis illi fuerit: scitur, quorum consiliis Reges & Principes occidi soleant; scitur quid in posterum ab eodem genere hominum sit expectandum: & stertimus tamen, neque ut par erat excitamur. angor animi, & plus quam exprimere verbis queam, mens mihi cruciatur. neque vero putes meæ salutis & fortunarum mearum respectum me habere. non illud est quod me sollicitat, & noctes insomnes cogit agere. sed publica moveor calamitate, & metu ac sollicitudine pro domo regia, quæ si cui vita sua charior non est, illum ego bonum civem nunquam habebo. Scito autem afuisse me urbe, quando horrendus ille casus accidit: qui ubi primum rem cognovi, (cognovi autem post paucas horas) non adeo de uxoris charissimæ & liberorum salute fui sollicitus, ut non mens tota in cogitatione de Rege occuparetur. Veni mox in urbem, ut quicquid bonis futurum esset, sors illorum mihi cum ipsis esset communis. Inveni sic pacata & tranquilla omnia, ut nulla videretur accidisse mutatio. miratus sum rerum faciem. quæ ex eo tempore semper duravit eadem. Credo æternum numen peccatis nostris offensum, quod unicum habebamus præsidium, & rei publicæ fundamentum; auferre nobis voluisse, ut ea spe destituti de emendatione vitæ serio cogitemus, sine qua illius auxilium frustra speravimus. Cæterum an mansura sint hæc alcyonia, scit unus Deus, qui solus præstare potest. ἐπεὶ τὰ ἐνδόμυχα ἐὰν σιωπῶμεν, εἰπεῖν πάρα, ἔῤῥει τὰ καλά· ὁ μέγας Ἔῤῥικος ἀπέσσυα. Verum ista omittamus καὶ ἀχνύμενοι κῆρ, certe enim fata viam invenient. Suetonius ægre tandem est absolútus: qui prostare nudius tertius hic tantum cœpit. absoluta est & opusculorum Scaligeri τοῦ μακαρίτου editio. restat sola præfatio: quam nos ante biduum aut triduum orsi, abripiente animi dolore θρῆνον ἐνεστησάμεθα, non ad amicum præfationem. Videbis & fortasse dolebis non fuisse mihi plenam libertatem invehendi in sicarios, zelotas, parricidas aut parricidarum magistros. Ego possum Dei gratia

omnia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

omnia pericula contemnere pro veritate & salute publica : sed amicis parendum, qui libertatem meam subinde castigant. Ea præfatione edita, habebis simul volente Deo & Suetonium & τὰ τοῦ μαχαίτου, cum exemplaribus, quæ amicis istic promisimus: Tu qui omnes nosti, atque inprimis Cl. V. Grotium meis verbis salutabis, nisi grave est, & meum illis dolorem ἄφατον, καὶ ἀπαρηγόρητον significabis. Habetis & vos quod doleatis, amico tanto, tam fideli, tam potente amisso. Vale τὐμὸν μέλημα. Lut. Paris. a. d. VII. Kal. Jul. CIↃ IↃC X. Amicis promissa exemplaria mittam, cum tua tibi hoc volo illis meo nomine significes.

EPISTOLA CCCCCLXXXVI.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

ABsoluta est tandem, Præses amplissime, variorum editio opusculorum Musagetæ quondam nostri, Josephi Scaligeri, tuo cumprimis hortatu atque impulsu, ante annum ferme ipsum & suscepta & inchoata. Quæ editio, quum uno atque altero ab hinc mense a typographo ad umbilicum esset perducta; neque illius publicationem quicquam aliud jam moraretur, nisi ut, quemadmodum initio fueram pollicitus, de proposito auctoris quando ista exarabat, & nostro edentium consilio, scitu necessaria quædam in operis vestibulo exponerem: ea repente calamitas intervenit, Sole Galliarum ex inopinato occumbente, quæ omnes γνησίους Gallos in mœrorem nulla dicendi copia enarrabilem, & luctum ἀπαρηγόρητον conjecit: mihi vero non solum de manibus calamum excussit, & studiorum meorum tenorem protinus abrupit; sed & mentem malo externatam confudit, vitamq; adeo ipsam acerbam mihi reddidit atque ingratam. Meritissime id quidem: nam si toto hoc amplissimo regno nemo unus est repertus, vel mediocri saltem pietatis humanitatisve sensu, & civilis officii intelligentia præditus, qui nuperi parricidii nuntium sine lamentabili comploratione acciperet: si finitimi omnes populi, si multi etiam longis terrarum spatiis divisi; si omnes tota Europa Principes, tanto casu non secus ac fulminis repentini ictu stupefacti ingemuerunt, & doloris

doloris ingentis sui significationem dederunt: quid nobis animi esse debet, quibus Regis incomparabilis augustissimam majestatē pari humanitate conditam, mentem divinam, cœleste ingenium, & alias animi corporisque dotes sine exemplo maximas propius nosse ac venerari, numinis immortali beneficio contigit? qui bonitatem ipsius, liberalitatem, & in suos indulgentiam, non ex aliorum sermonibus, sed propria tot annorum experientia notam habemus? qui semper a Deo non fictis votis, verum affectus sinceri precibus petere soliti fuimus, ut vel de nostris annis illi vellet augere? Sed ut privatas doloris mei caussas omittam, impium in patriam & Gallici nominis hostem esse juratissimum oportet, quem publice acceptum damnum in unius illius sacri capitis amissione non commoveat, non squallore luctuq; afficiat. Amisimus enim, amisimus, & quidem teterrimo parricidio, (heu seculi infamiam!) amisimus inquam Christianissimum Regem nostrum Henricum Magnum, Principem Principum, Europæ decus, Patrem patriæ, bello invictissimum, pacis amantissimum: prorsus ad Homericam perfecti regis ideam, Ἀμφότερον βασιλῆ ἀγαθόν, κρατερόν τ' αἰχμητήν, scientia bellandi, vel Julio Cæsari parem; arte & peritia regendæ Reipublicæ, vel Augusto: clementia facilitateq; ignoscendi & felicitate perficiendi destinata, omnibus omnium seculorum Principibus aut parem, aut superiorem. Et potuit tamen inveniri, qui talem tantumque Principem, in quo salus communis nitebatur, in quo tranquillitatis & quietis in Europa spes prudentibus præcipue vertebatur, violare scelestus sustineret? potuit inveniri, qui omnia divina humanaq; jura sceleris nova & inaudita immanitate polluens, nefario se patriæ parricidio obstringeret? potuit unius (si tamen unius) perditissimi Alastoris mens perversa tantum, tam inexpiabile ἄγος concipere: nec solum mens concipere, sed etiam (proh dolor! horresco referens;) manus conscelerata exsequi? o prodigium, non hominem! o furiam! Cujus vitæ Mars ipse poetis ἀλλοπρόσαλλος & inconstans dictus, in belli campo, ubi ferro cernebatur, constantissime semper pepercerat; huic illa

illa Erinnys in alta pace non pepercit: & cui tot centena hominum millia vitam debebant, pro quo integri exercitus, urbes integræ, populi Galliarum universi mortem alacri animo oppetiissent, is manu vilissimi bipedum & deploratissimi vitam amisit. Illud os augustum, illud sacrum caput, per tot bella, tot conspirationes, tot insidias frustra appetitum, unius propudii perfidia atque audacia lucis usura cassum jacet. Ille magnus bellator, ille magnanimus victor, ille hostium suorum triumphator, inter tubarum clangores, perdentium ac pereuntium clamores, telorum & gladiorum fragores, terrificos tormentorum boatus, semper impavidus, semper securus & tutus; in media civitate fidelissima, amantissima, in publica omnium lætitia, inter gratulantium voces, clandestina unius molitione, spiritu privatus, & mortalium oculis est ereptus, nescio an aliquid simile visuris. Deum immortalem, ἐξ οἵων εἰς οἷα! quod gaudium quanto mœrore est mutatum! In hanc cogitationem defixo mihi subiit interdum veterem magni viri querelam usurpare: ὦ τλῆμον ἀρετὴ, λόγος ἄρ' ἦσθα, οὐκ ἔργον· quid enim profuit optimo Principum funditus eversam patriam servasse, ut esset qui ipsum perderet? Sed non ita est: nam ut de præmiis apud Deum repositis nihil nunc dicam; vitam quidem istam caducam, quæ usu non mancupio mortalibus possidetur, quamque paullo post Rex, etiam si nulla vis esset adhibita, fuit positurus, parricida Tartareus potuit illi eripere: at gloriam virtute rebusque gestis partam, per quam magni viri fiunt immortales, adeo non ademit, ac ne imminuit quidem, ut cumulatiorem, certe illustriorem reddiderit. Hic enim tantus omnium gentium & nationum in illius obitu deplorando consensus, quid aliud est, nisi gravissimum testimonium, non gratia aut metu sed judicio expressum, ejus opinionis, quam universus pene dixerim Orbis terrarum de virtute ipsius admirabili habuit? Jam subditorum amor, quo nihil magno Principi gloriosius, in morte Regis stupendus & vix credendus apparuit. Quod in nullius unquam Principis funere legimus accidisse, id vidimus in hac regia civitate evenisse, de alijs per provincias urbibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

certa fama accepimus. Simulac de Rege palam factum est, non so-lum omnis ſexus, ætas, conditio, dignitas, parenti communi plan-ctu, lamentis & pio quodam furore in Stygium parricidam paren-tavit: verum etiam, ceu tonitru cujusdam fragore ſubito ac vehe-mente edito, alii repente concidere, alii ſtatim exanimari, vel in morbos incidere, quibus mox ſunt exſtincti: quidam ſtupere vivi, qui vix tandem, aut ne vix quidem ad ſe redierunt. Quid multa? populi per univerſam Galliam in hujus morte vocem illam miri-fici affectus mutato nomine repetere ſunt auditi, qua olim ante tot ſecula ipſius progenitorem Robertum, Regem ſapientiſſimũ Hugonis Capeti F. mortuum, (ita veteres auctores ſcribunt) fue-rant proſecuti. HENRICO IMPERANTE ET REGENTE SECURI VIXIMVS, NEMINEM TIMVIMVS; PATRI PIO, PATRI SENATUS, PA-TRI OMNIUM BONORUM, FELIX ANIMÆ SALUS, FELIX AD SU-PERNA ADSCENSUS, FELIX CUM CHRISTO REGE REGUM PER SÆ-CVLA COHABITATIO. Qui ſic deſideratur amiſſus, hunc vivũ fuiſſe amorẽ & delicias ſuorũ, quis non intelligit? Vivit igitur Henricus Magnus, optim⁹ Rex noſter, in animis & grata recordatione ſuorũ ſubditorum, quam nulla unquam oblivio obſcurabit. Vivit, æter-numque vivet ſemper florens, ſemper recens illius ingens gloria, in memoria hominum & ſeculi hujus & omnium poſt futurorum; qui præclara ipſius facta, in tuis, præſtantiſſime Thuane, Hiſtoriis incertum fide an facundia majore deſcripta magno cum ſtupore ſunt lecturi. Nemo itaque optimum Regem, quaſi male cum ipſo eſſet actum, lugeat: qui & in cœlis nunc, ut ſperamus, alterius vitæ gaudia delibans, meliore ſui parte beatus vivit, & in terris quoque licet Orbi Chriſtiano & Gallorum Reip. ac ſuis parum, ſibi tamen & gloriæ ſuæ ſatis vixit. Non enim annorum numero nec ſpatio ætatis præſtantium virorum & Principum vita terminanda; ſed laude, fama, & perpetuæ poſteritatis immortalitate. Quin potius Chriſtianorum Principum deplorandam hodie conditionem mi-feremur. Nam cujus illorum erit jam vita ſecura? poſtquam uti-que in tempora vivi pervenimus ejusmodi monſtrorum feracia,

quæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

quæ cædem Regum, & quidem Regum Christianissimorum, in parte pietatis exquisitissimæ, & Deo, per quem regnant Reges, acceptissimæ, sibi persuadent esse ponendam. Fuit videlicet illud olim tempus; cum omnes sine exceptione Christiani, non propter pœnæ metum, sed propter conscientiam, Principibus etiam malis, etiam paganis, aut hæreticis & impiis, atque adeo Ecclesiæ Dei hostibus, parendum esse credebant: cum Reges, quorum nomen apud omnes gentes, etiam melioris cultus rudes, aut feras, & Deum nescientes, semper fuit sanctissimum, eo fidelius a cunctis Christianis colebantur, quo verior & melior gentium superstitionibus religio est Christiana: cum dominantium unica, secundum pietatem, Reipub. basis & firmissimum esse fundamentum, inconcussa & ἀμεταπείστῳ fide cuncti doctrinam Christi profitentes habebant persuasissimum. Quondam igitur, cum Nerones, Domitiani, Severi, Decii, Gallieni, Diocletiani, (at quæ bone Deus pestes humani generis!) in Ecclesiæ greges quæsitissimis suppliciis sæviendo, orbem terrarum sanguine piorum inundarent, martyribus cœlos complerent, Christianorum repertus nemo, qui verbo, nedum re aut ferro, imperatorem suum lædere saltem cogitaret. Nunc quam sit temporum ratio mutata, duorum Regum, [ne alios commemorem,] & re & nomine Christianissimorum, simili fere cæde peremtorum, funestissima & tristissima docent exempla. Sed nihil agunt Deo atque hominibus exosi parricidæ: nescit enim mori Christianissimus Rex Francorum, quem lex Regni perpetua atque sanctissima facit immortalem. Regnum quoq; ipsum commoveri, concuti, impelli ad ruinam potest: sed ea demum lege, ut per hanc agitationem firmius in sua sede stabiliatur. Quis non putabat exstincto Henrico III. una cum Rege dominationis regiæ formam, & universum hoc imperium a fundamentis esse convulsum, nunquam postea instaurandum? At vidimus ipsi postea auspiciis, ductu, atque virtute Henrici IV. Regis prudentissimi, præter omnē spem omnia in integrum restituta: vidimus regnum quod putabatur nullum futurum, velut deposito senio ætati meliori reddi-

 tum:

tum: videmus leges patrias, quæ æternum sopitæ credebantur, vires paulatim recipere, ac tandem robur suum obtinere: vidimus denique, ubi ad concordiam mentes hominum sunt revocatæ, otii & publicæ tranquillitatis amorem tam altas regnante optimo Rege nostro in omnium animis radices agere, ut ne illo quidem sublato, quicquam sit turbatum. Quis credidisset tantam in regno mutationem sine ulla ipsius mutatione, atque adeo sine ullo plane strepitu, nisi quem lamentantes edebant, posse contingere? Sed affuit nimirũ, amplissime Thuane, hujus potentissimi regni auctor & conservator Deus Opt. Max. affuit oportuno tempore salutaris illius dextra, & porro semper, ut confidimus, aderit. Ille regnum & regiam domum, qua salva salvi sumus, qua inclinata salutem neque speramus neque optamus, pro sua infinita benignitate, & benevolentia in hanc gentem, tot insignibus argumentis declarata, tutam præstabit. Ille Christianissimum Regem nostrum Ludovicum XIII. & gloriosissimam Reginam Mariam Filii imperium singulari prudentia nunc administrantem, cœlesti Angelorum suorum præsidio teget, ac Spiritu suo ἡγεμονικῷ consilia ipsorum reget. Hoc optamus, hoc speramus, hoc dies noctesque a Domino nostro Jesu Christo postulamus atque contendimus. Maneat adamante fixa hæc Principum, & regni Procerum cum Ordine amplissimo sanctissima concordia: quæ in ipso articulo temporis necessarij instinctu quodam repentino sancita, haut sine numine profecto; inter pulcerrima fidei & prudentissimæ sollertiæ exempla, cum æterna ipsorum & universi Gallici nominis gloria atque admiratione audientium, olim memorabitur. Vides, amplissime Thuane, quo me vis doloris abripuerit transversum. neque enim hic locus erat harum lacrymarum: at loci temporisve rationẽ habere, aut modum tenere, non est illius, qui ὅλος γίνεται τῆς ἀνίας, quod mihi nunc accidit. Sed redeo tandem ad propositum. Vt igitur dicere inceperam, absoluta est variorum Josephi Scaligeri opusculorum editio, te potissimum auctore, me autem impulsore, heic suscepta. Erat sane optandum, ut qui ista scripsit, idem recen-

suisset

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſuiſſet atque publicaſſet. Id vero quum ego multis epiſtolis ab illo petiiſſem; quarum una, ut eſſet impetrabilioris efficaciæ, publice eum compellabam; non aliud niſi hoc reſponſum tuli: multa ſe hujuſmodi rogatu amicorum ſcripſiſſe, quorum exemplum nullum ſervare eſſet ſolitus. Poſtquam ergo ſemel illa e poteſtate ſua exiſſent, deſinere ſe in rerum ſuarum cenſu ea habere; eorumque edendi aut non edendi plenum arbitrium amicis permittere: ſibi, utrum utrum feciſſent, perinde futurum. Afferebat etiam interdum excuſationem æquiſſimam, quod partim gravioribus ſtudiis & ſcriptis ſerijs [nam hæc & ſimilia his inter remiſſiones & obleċtamenta ſua ponebat] occupatus; partim curis alijs & aſsidua epiſtolarum ſcriptione impeditus, tempore ad iſta recognoſcenda neceſſario deſtitueretur. Et omnino ita ſe res habebat. Nam quod amici & familiares ipſius norunt, is erat Scaliger, qui ſtupenda felicitate ingenij & aſſidua intentione ſtudij quum eſſet aſſecutus, ut ingentes raræ doctrinæ opes in expromta ſua memoria, velut in ſanctiore quodam ærario haberet reconditas: ut quæq; ſeſe occaſio ſubita offerebat, ſive in communibus colloquiis, ſive ad quæſita ab amicis per literas reſponderet, liberali manu quicquid magno ſudore quæſiverat, promeret. Atque hoc tanta facilitate & promtitudine, ut qui perſæpe amicos ea doceret, quæ diſcere ab alio quam ab ipſo non poterant; beneficium tamen accipere non conferre ſibi videretur. Non enim pluvias, ut ajebat Pindarus, aquas colligebat; ſed uno gurgite κρουνηδὸν aut ποταμηδὸν potius πηγάζων exundabat. Nihil eſt quod diſcere quisquam vellet, quod ille docere non poſſet: nihil legerat, [quid autem ille non legerat?] quod non ſtatim meminiſſet: nihil tam obſcurum aut abditum in ullo vetere ſcriptore Græco, Latino vel Hebræo, de quo interrogatus non ſtatim reſponderet. Hiſtorias omnium populorum, omnium ætatum, ſucceſſiones imperiorum, res Eccleſiæ veteris in numerato habebat: animalium, plantarū, metallorum, omniumque rerum naturalium proprietates, differentias, & appellationes, qua veteres, qua recentes, tenebat accurate. Locorum ſitus, pro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

vinciarum fineis, & varias pro temporibus illarum divisiones ad unguem callebat. Nullam disciplinarum scientiarumve graviorū reliquerat intactam. Linguas tam multas tam exacte sciebat, ut vel si hoc unum per totum vitæ spatium egisset, digna res miraculo potuerit videri. Omitto Mathematica ipsius studia, & nobilissimā temporum disciplinam. qua in parte, ut non assecutus sit semper, quod quærebat: ea certe præstitit, quæ justam admirationē doctis æstimatoribus non possint non exprimere. Quod equidem eo confidentius dico, quia scio Franciscum Vietam, subtilitate & inventionum acumine mathematicorū nostri seculi facile principem, non aliud judicasse, ad quem aliquando quum venissemus ego & amicus quidam meus, vir optimus & eruditissimus, essetq; de Scaligeri id genus scriptis ortus sermo, postquam exposuisset Vieta quid in iis desideraret; hoc ad extremum suo candore dignissimū elogium adiecit: Quicquid hujus sit, inquit, tanta me illius portentotissimi ingenii incessit admiratio, ut auctores rerum mathematicarum, præsertim Græcos, solum Scaligerum perfecte putem intelligere. Addidit etiam tunc idem: pluris se Scaligerum velerrantem facere, quam multos κατορθοῦντας. Quum autem non unius Vietæ, sed omnium quos Jupiter æquus amabat, ea semper fuerit de summi hujus viri præstantia opinio consentiens: ea ex re illud evenit, ut docti homines, & qui familiariter cum ipso vivebant, & qui ubivis Europæ degebant, suas ad ipsum dubitationes referrent, &, quod alibi dicebamus, ceu μάντιν ἀτρεκέστατον, Tripodem illius consulentes, responsa inde peterent. Equidem non verear affirmare, si omnia in unum colligerentur, quæ Scaliger in amicorum gratiam scripsit, aut ab iisdem consultus respondit: ingens aliquod volumen posse componi. Sed omnia colligere, quæ tot locis diversis habentur, & ab hominibus Gallis, Germanis, Anglis, Belgis, aliarum nationum, inter pretiosissima cimelia servantur, hoc vero non unius est hominis. Exsistet fortasse olim aliquis, qui curæ habiturus sit hanc curam. Nos interim quæ potuerunt in his locis inveniri, nunc damus, & ad simile inceptum fidei ac diligentiæ

gentiæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

gentiæ exemplum aliis præbemus. diligentiæ, quia ad omnia investiganda hoc libro comprehensa, non mediocri aut segni opus fuit inquisitione: fidei, quia nihil quicquam huc admissum, de quo nō certo liqueret, γνήσιον εἶναι τοῦ πατρὸς τὸ παιδίον. quin pleraque omnia ex auctoris manu sua curate descripsit Puteanus tuus, CL. F. cujus amor in literas & cultus erga hunc heroem dum vixit, nunc erga mortui memoriam, hoc quidquid est operis nescio unde ex abdito nobis paravit & concinnavit. Pleraque enim istorum edita ante hunc diem non fuerunt; quædam ante publicata, nunc illius studio pleniora & emendatiora prodeunt. Constat nobis, nihil istis esse admixtum, quod aut Scaligeri non esset, aut quod si reviviscat idem, publicatum fuisse moleste sit laturus. Summa enim cautio adhibita, ne alterutro genere peccaretur; quod a sordidis typographis, aut inverecundis literarum institoribus in magnorum virorum scriptis passim fieri videmus & dolemus. Ne de aliis dicam, in unius Jacobi Cujacii, Jurisconsultorum hujus ætatis nominatissimi, monumentis, utrumque est admissum: nam & multa illius sunt edita, quæ edi vetuerat: & quædā sub ejus nomine sunt publicata, de quibus ille οὐδ' ἐν ὀνείροις unquam cogitavit. Ejusmodi est illa Græcarum epistolarum Latina interpretatio; quam inaudita mentiendi & falsa fingendi licentia Cujacio quidā adscripserunt, & sub tam illustri nomine obscuri cujusdam & mediocriter docti Germani versionē publicarunt; quum V. Cl. Franciscus Pithœus, a quo illi habuerunt, eam sæpe mihi in bibliotheca sua ostenderit, & Basileæ nescio quo casu sibi repertam dixerit. Porro etsi non multum fortasse interest, quo ordine opuscula hæc sint edita; possunt tamen utiliter & hæc, & quæcunque alia his similia restant edenda, ad quatuor veluti classes referri: ita ut prima animadversiones contineat in scriptores antiquos: secunda, diatribas philologicas, & de rebus variis dissertationes: tertia poemata quæ vel fecit auctor, vel e Græcis vertit: quarta, epistolas. Ad primum ordinem in hac editione, pertinent Notæ in Plinium, in Cæsarem, in Senecam Tragœdum, & eum quem falso ac ridicule Asinium Cornelium

nelium Gallum dixerunt. Notis in Plinium præbuit occasionem Melchioris Guillandini verbosissimus in capita de papyro Commentarius. Hic Guillandinus me adolescente in magna fuit apud plerosque literatorum exquisitæ cujusdam doctrinæ opinione & fama: idque vel eo maxime, quod per Ægyptum & Asiam dicebatur peregrinatus. Nam quia oculi creduntur esse μάρτυρες ἀξιοπιστότατοι, plerumque fieri videas, ut plurimum fidei iis habeatur, qui plurimum per remotas terras errarunt; si modo aliquam doctrinæ speciem præ se ferant. Exemplo sit Andreas Thevetus, homo nullarum literarum, nullius doctrinæ, nullius judicii, denique ne communis quidem sensus satis particeps: qui per varias Orbis utriusq; partes circumlatus, ac deinde historias scribere aggressus, multis etiam eruditis viris imposuit. eratque adeo verendum, ne apud posteros quoque levissimus futilissimusque scriptor & nomen & locum honestum obtineret: nisi tu, doctissime Thuane, qui tuus est insignis amor veritatis & flagrans bene de literis merendi cupiditas, hominis tibi noti vanitatem detegendo & sui erroris eruditos admonendo, veri patrocinium hac etiam in parte ultro isses susceptum. Longe alius vir fuit Guillandinus; qui præter medicæ artis & præsertim botanicæ peritiam non vulgarem, ne meliorum quidem literarum notitia caruit. Iccirco, ubi primum prodiit illius in locum Plinii de papyro, planta Ægyptiaca, Commentarius; ea secuta est doctorum approbatio, ut celebris nominis vir Dalecampius, in eundē locum Plinii postea scribens, Guillandinum, propter istud scriptum maxime, mira laudatione afficeret: alii vero qui de charta & toto illo argumento scripserunt, id demum apud Plinium probarent, quod Melchiori esset probatum. Adeo fit sæpe in literis, ut pro aureis vulgo habeantur, quæ χολοβάφινα tantum sunt & felle lita. Nam serio docti & judicio instructi ecquod reconditæ eruditionis indicium in tam prolixo Commentario potuerint deprehendere, equidem fateor me ignorare. nulla quippe rei qua de agebatur singularis notitia, & frustra calcata Ægyptus; nulla vetustatis solida cognitio, auctorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

rum Latinorum intelligentia mediocris; Græcorum ne mediocris quidem. quippe in Græca lingua totum se de Lexico suo pependisse, neque ipse diffitetur, & res clamat ipsa. Adde levitatem judiciorum; ut cum multa corrigit integerrima: cum auctores, præsertim veteres, temere & sine ulla ratione reprehendit. Vt cum exempli gratia Suetonius dat illi pœnas, quod *chartam plumbeam* dixerit: quum nos id alibi non solum ἀναλόγως, sed etiam elegantissime dictum esse probaverimus, & Lysimachum vetustissimum scriptorem laudaverimus, qui multo ante Suetonium μολυβδίνους χάρτας dixerat: Guillandinum vero non puduit docere Romanum hominem, & quidem adeo doctum & castigatum, Romane loqui, & jubere ut potius diceret, *plumbeam papyrum*; quod est ineptissimum. Omitto plane desultoriam scriptionem; in qua auctor prorsus, quod ajebat philosophus, τοῖς ἔξωθεν λόγοις ἀναπεπλήρωκε τὸν λόγον. Merito igitur Josepho Scaligero doluit, Guillandinum, qui tam male Plinium acceperat, tanto cum plausu passim ab omnibus accipi. Atque hoc suum judicium jam olim scribens in Festum, quum paucis verbis indicasset; ut rationes quibus movebatur scripto brevi complecteretur, postea ab ipso impetravit vir clarissimus atque integerrimus Senator, Claudius Puteanus; cujus mores & doctrinam ita Scaliger probavit, ut & conjunctissime cum illo semper vixerit, & omnia sua studia familiarissime communicaverit. Illi viro doctissimo, quem suorum sibi scriptorum Aristarchum fuisse, ipse Scaliger scribit, debetur hæc eruditissima contra Guillandinum disputatio. Notæ in Cæsarem Notitiæ Galliarum, velut auctarii jure accesserunt, de qua dicemus paulo post. Certum est editionem Julii Cæsaris sæpe illum cogitasse: nam etiam in scriptis suis non semel ejus spem facit, & desiderium commovet. Sed incerta & semper vaga ipsius vita, priusquam in Hollandiam concederet, & Cæsaris & Plauti & aliorum plurium veterum auctorum editiones, de quibus serio cogitaverat, nobis invidit. Prodiit tamen ante paucos annos Lugduno Batavorum Cæsaris editio, quam scimus, licet frons libri dissimulet,

pumice critico magni illius Censoris fuisse expolitam. De Notis in Senecam Tragicum nuper scribebat Daniel Heinsius, arte & ingenio vir excellens, & omnium doctorum gratiam vel eo meritus nomine, quod Josepho Scaligero, quem parentis loco vivum coluerat; postquam est fato functus, omnia pii filii officia abunde præstitit; in bibliotheca τοῦ μακαρείτου eas sibi esse inventas. Solebat hic literarum parens relaxandi animi gratia, & sicut olim de Origene & alumnis ejus disciplinæ est dictum, ἐν καιροῖς ἀνέσεως φιλολογεῖν καὶ ἀκριβοῦν τὰ ἀντίγραφα. ita illi nata hæc opella est, multa continens tam illustri ingenio dignissima. Apparet autem, typographi alicujus rogatu, qui illarum Tragœdiarum editionem parabat, has Notas fuisse exaratas. Puteanus vero noster quum exemplar illarum depravatissimum & longe corruptissimum fuisset nactus, Iosias Mercerus I.F. Græce Latineque vir doctissimus sua illas manu descripsit atque emendavit. Iuvabit probos & φιλομαθεῖς adolescentes, has observationes cum illis conferre; quas in eosdem auctores Iustus Lipsius, literarum dum vixit columen, olim edidit. deprehendent enim judiciorum quidem atque opinionum diversitatem non parvam; κακοηθείας, invidiæ, livoris, nullum vel levissime impressum vestigium in animo probissimi senis nostri, qui posterior scripsit. discent igitur hoc exemplo, ita servandam in literarum studiis judiciorum libertatem, ut omnis absit malignitas, omnis alienæ famæ obtrectatio. Pseudogalli elegiam Itali Critici pro germano poemate Cornelii Galli æqualis Augusti, & cujus mortem Virgilius deflevit, venditabant. Consultus super eo hic nostri seculi Varro a Cl. Puteano, cui de fraude suboluerat, responsi loco Notulas misit, quæ heic habentur. Ad secundam classem referri debent hoc volumine comprehensæ diatribæ: De Iudæorum decimis; Notitia Galliæ; de linguis Europæ, & dialectis Francorum; item de pronunciatione quarundam literarum; Iudicium de thesi chronologica: Constantiniani numismatis explicatio, & quædam aliæ Gallice conscriptæ. Pulcerrimam atque eruditissimam dissertationem de decimis in Lege Dei, viro nobilissimo,

lissimo,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

lissimo, tibi conjunctissimo debemus, Carolo Harlæo, fratri magni illius Achillis Harlæi, quo principe Senatus gloriatur hodie Ordo amplissimus; atque utinam glorietur diu. Ille aliquid explicari sibi petierat, quod ad decimas Judaicas spectabat; Scaliger antiquum obtinens totam illam partem juris antiqui Judæorum, doctissimis etiam viris minus bene expositam, paucis verbis est complexus. Notitiam Galliæ non haberemus, nisi venisset in mentem Paulo Merulæ, viro juxta probo & erudito, in opere suo Geographico Gallias nostras describere, eamque ad rem & subsidium, ac velut Ariadnæ filum ab hoc Theseo petere. Videtur autem vir undecumque doctissimus, quando illam Galliarum in partes suas tributionem exaravit, de eodem, quod ajunt, oleo & τοπικὰ apud Julium Cæsarem elucidasse, & de hodiernis linguis illa disseruisse, quæ Notitiæ sunt subjecta. Eodem & observatio illa referenda, qua de legitima aliquot literarum pronuntiatione agitur: quæ ita est a Puteano edita, ut est inventa, non ut optaremus. Judicium de thesi chronologica, ut illa tam multa quæ de hoc argumento in opere magno, de emendatione temporum & ad Eusebii Chronicon observavit, atque etiam alibi, peritiam exactam historiarum, quæ sacris literis continentur, arguit; in quo plus esse difficultatis quam scioli quidam arbitrentur, mortalium nemo ita clare ostendit, ut hic noster Polyhistor. At in lectione Patrum quantam ὁ μακαρίτης habuerit ἕξιν, & rituum veteris Ecclesiæ quantam notitiam, optime omnium declarat nummi Constantiniani accuratissima interpretatio, ad virum antiquitatis peritissimum missa, Marquardum Freherum J. C. quam spondeo, Ecclesiasticæ ἀρχαιολογίας studiosum neminem sine fructu & voluptate lecturū. Ad tertium ordinem referenda sunt poemata, quæ in hoc volumine continentur, quæque his addi possunt compluria, duum generum; aliorum auctor est Scaliger, aliorum dumtaxat interpres. Lusus ipse juveniles suos, aut senilis insomniæ solatium appellitabat: nunquam enim inter serias curas suas versus a se compositos, & ἐξ ὑπογύου σχεδιασθέντας numeravit: nunquam exorari potuit, ut

ut suos poeticos fœtus tollere mallet, quam exponere. qui tamen ea facultate quantum in utraque lingua excelleret, Græce Latineque docti, & poeticorum sacrorum mystæ satis norunt: tu omnium optime, clarissime Thuane; qui Græcos & Latinos scriptores habens familiares, poetarum sacra opertanea, a quorum aditu profani arcentur, non ἀκροθιγῶς nota habes, verum ut epopta, ad intima quæque illorum arcanorum penetralia dudum admissus. Inveni post impositum huic editioni colophonem, Psalmos aliquot Davidis Græce a Scaligero versos: quos, ubi primum fuerit occasio, non patiar intercidere: merentur enim ut in fronte prima hujus tertiæ classis locentur. Initia Orphei adolescens olim vertit, quando & Lycophronis Cassandram, geminum huic opus, doctis nunquam satis laudatum. Scimus Q. Sept. Florentem Christianum, inter æquales poetas merito suo clarissimum, summa versionum hujus viri admiratione ductum, quam ante annos viginti quinque publice est testatus, & Initia Orphei & Diras Æschyli ex ejusdem interpretatione, ad edendum præparasse. Sed Diræ quidem, incertum quo casu, perierunt: Initia vero manu patris descripta, Claudius Christianus Petro Puteano tradidit. In quarta classe specimen epistolarum habetur, quas Josephus Scaliger ad amicos scripsit & numero plurimas, & vel propter quendam ipsi proprium δεινότητος characterem, lectu dignissimas. Quod si quis omnes hujus viri epistolas, non solum, quas certo proposito argumento accuratius scripsit, sed etiam quas subito exaravit publicaret; cum ego existimem non male operam positurum. Pertinet enim ad profectum juventutis habere ipsam æmulationis veterũ tam illustre exemplar. Nam hodie qui Latine loquantur, multos invenias: at qui sine cacozelia & inepta affectatione antiquos imitentur, opido paucos: qui vero sermonis Romani illum, ut sic dicam, indigenam saporem sincere & caste exprimant, invenies omnino paucissimos. Etsi autem epistolis Scaligeri omnibus inest aliquid, cujus gratia eas legisse neminem possit pœnitere: nobis tamen propositum nunc quidem non fuit, quasvis epistolas ipsius edere;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

edere; ſed illas dumtaxat, quæ argumento eſſent notabiliores. Pleræque igitur, aut διδακτικαὶ ſunt, & præter ſolemnia literarum, aliquid ſcitu dignum continent: aut ἀπολογητικαὶ, & defenſionem auctoris adverſus invidentium obtrectationes habent. Quod autem nonnullæ earum ſunt editæ, quas ad me ſcripſit, hoc vero tua graviſſima auctoritate, quæ plurimum, uti par eſt, apud me valet, non voluntate mea factum eſſe, teſtor fidem tuam, Præſes ampliſſime. Erat enim mihi certum fixumque materiam malignis non dare, qui benignitatem viri candidiſſimi in meritis amicorum ſupra meritum & ultra modum prædicandis, ad occaſionem calumniæ rapientes, utrumque ſimul invadent, & illum quidem levitatis, qui ἐκ κώνωπος ἐλέφαντα; me vanitatis, qui iſta ſim paſſus edi, arceſſent. Illi vero uti volent. ἐπεὶ οὐ φροντὶς Ἱπποκλείδῃ. Nam Scaligero quidem viro in literis tanto, & virtutis adeo ſpectatæ, quid honeſtius culpa immodicæ benignitatis? mihi vero in tua unius voluntate facti conſtat ratio. Scivi alioquin, ac præ me ſemper tuli, tantum hunc illius amorem non adeo eruditione aut ingenio eſſe me promeritum, ac cupiditate ingenti diſcendi quæ neſcio: cui ipſum non minus cupide, pro inſita ſibi bonitate, ſolitum eſſe ſatisfacere, vel hæ paucę epiſtolæ e centum undecim quas ab eo acceptas ſervo, fidem fecerint. Multa ſtudioſi in illis legent, quæ alibi ſe non legiſſe, ſi ingenui ſunt, non inviti fatebuntur; ſin autem, vel inviti agnoſcere cogentur. Atque hæc fere ſunt, Præſes ampliſſime, quæ vel a me vel a Petro Puteano tuo hoc tempore potuerunt reperiri, fugitiva, ut ſic appellem, Ioſephi Scaligeri ſcripta, antea non edita. Nam leges Atticas, Diſſertationem de re nummaria, librum de æquinoctiis, & alias lucubrationes ejuſdem, quas ſcimus in publica Lugduni Batavorum bibliotheca aſſervari; quum ab amiciſſimo Heinſio, ejus bibliothecæ præfecto, nobis communicari petiiſſem, aut certe illic edi; reſpondit vir humaniſſimus, religione quadam ſe impediri, quo minus illa publicaret: quia teſtamenti tabulis cautum ſit, ne quicquam edatur incoatum tantum vel affectum, non autem perfectum. Quamobrem

& istis & illo tantopere multis desiderato Arabicæ linguæ Thesauro, una cum supellectile universa librorum Orientalibus linguis scriptorum, aliorumque manuscriptorum, nec non Commentariis in historias animalium a Julio Cæsare Scaligero labore ingenti compositis: his inquam omnibus, hoc est, incomparabili quadam gaza, soli jam, ut apparet, Batavi fruentur; qui & postremos vitæ illius annos obtinuerunt, & nunc mortui cineres possident. Vtinam quidem aliter superis visum esset, neque tanto ornamento proprie suo Gallia nostra unquam esset orbata; sed quoniam ita Θεȣ̃ ἐτελείετο βȣλή; ad gloriam nobilissimæ gentis atque huic regno conjunctissimæ, istud quoque decus accedere, æquo animo, καὶ ἀχνύμενοι κῆρ, feramus: quum præsertim in fovendo colendoque Hercule illo Musarum, & ornanda ejus memoria, postquam fuit, qua principes ejus Reipub. qua literarum antistites, honestissimæ cujusdam æmulationis pulcerrimum certamen inter sese videamus certasse. Non est prætermittenda hoc loco lucubratio Scaligeri, cujus alibi meminimus; brevis illa quidem & parva, sed interiorum & reconditarum literarum, quæ in illo fuerunt, non parvum testimonium. Proverbia dico Arabica, Romano sermone in meam unius gratiam expressa. Duo ipse ejus libelli exempla diversis temporibus ad illum misi: quorum posterius priore longe emendatius, manu descriptum erat Hadriani Guilelmi, Flessingensis; qui paullo post in hac urbe inexplicabili morbo implicitus & abreptus, utrique nostrum, imo omnibus qui norant, ingens sui desiderium reliquit. erat enim in illo adolescente præter eximiam morum probitatem & Græcæ Latinæque linguæ notitiam, Arabicarum literarum & totius ἰατρικῆς ὕλης incredibilis, ut in illa ætate, peritia, Quoniam autem versio horum Proverbiorum, quæ penes nos est, e priore exemplari fuit propagata; δευτέρας φροντίδας e collatione posterioris sæpe a Scaligero exegi, atque ille mihi sæpe promisit: quod ipse morte præventus quum præstare non potuerit, hortatu meo in se recepit Thomas Erpenius, cum aliarum literarum & philosophiæ callens juvenis, tum Arabismi & grammati-

maticarum ejus linguæ observationum mirifice curiosus & intelligens. Quod si Deus immortalis cœptis faverit, spondemus brevi illum libellum una cum versione & Notis Arabice a Guilelmo Lebeo cive Parisiensi editum iri; qui characteres Arabicos atque etiam Hebraicos omnium elegantissimos, [quod hæc etiam editio ostendit,] arte industriaq; sua, ac propriis sumtibus sculpsit; & laudabili cum primis incepto, patriæ atque Academiæ huic decus non pœnitendum, quo prius carebat, conciliavit. Sed jam tempus est ut orationis vela contraham, & epistolæ huic, quam dudum sentio sua prolixitate modum excedere, finem imponam: si prius tamen te, vir amplissime, Jacobe Auguste Thuane, rogavero, obtestatusque fuero, ut istarum Josephi Scaligeri, veteris amici tui, lucubrationum, patrocinium adversus invidos Bambaliones, terræ filios, velis suscipere. Nam si cætera illius præclara inventa, & incredibilis doctrinæ plena scripta, malevolorum virulentos morsus non effugerunt; quæ spes est hos libellos, ab eodem ingenio profectos, sed quos ipsorum pater ex tempore, & impetu quodam effudit, potius quam meditatus scripsit, meliore fato futuros? Non enim cogitabunt severi Aristarchi, rem esse omniũ iniquissimam, exigere a quoquam mortalium, ut in otio & in negotio æqualiter animum intendat. non cogitabunt, siquidem in subita scriptione interdum sit humanitus offensum, cum virum Scaligerum fuisse, ita de genere humano scriptis suis divinitus meritum, ut facile ἄλλοις ἐνέαθλοις τόνδ᾽ ἀπωθῆται φόρον. Sed sumne ego stultus, qui cum hominibus omnis rationis inimicis, rationibus agere instituam? Nam apud illos certe, qui ubivis locorum doctrina & virtute pari libra sunt ornati, illustrissimi nominis tui auctoritatem, Præses sapientissime, ad commendationem hujus libri abunde satis valituram, dubitare non possum: qui sciam, unum hodie inter togatos esse te, quem non magis dignitas hæc amplissima, magnis in Rempublicam meritis tibi parta, universis Franciæ populis reddat venerabilem; quam inusitatæ ingenii dotes, quibus excellis, cunctis tota Europa probis doctisque hominibus admirabi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

rabilem. Nam quum tua olim opera varie uti, multo antequam nascereris, destinasset magnus ille mundi arbiter, omnia liberali manu in te contulit, per quæ aliquis ad veram solidamque gloriã potest pervenire. Nihil heic dicam de antiqua generis nobilitate, de majorum imaginibus, & ceteris quæ vulgo dona Fortunæ vocitantur. Patrem quoque tuum silebo, virum maximum, qui Ordini amplissimo totos viginti annos quum principem locum obtinens præsideret, omnium sibi virtutum invicem consertarum & cohærentium inesse comitatum, & privatim & publice dictis, factis liquido comprobavit. hæc enim etsi ad honorem tuum pertinent, magnoque tibi sunt ornamento; longe tamen illud magis, quod in prima statim adolescentia eum te præbuisti, quem nullo negotio omnes intelligerent, majorum suorum claritudini gloriæ esse præoptare, quam meritis ipsorum splendorem suum debere: adeo ut nemo jam tum fuerit, qui id agere te dubitaret, ut quod lumen tibi parens præferebat, posteris ipse olim præferres. Igitur in studia liberalium artium & J. Civilis Roman. non secus illa ætate incubuisti, (rara quadam felicitate nactus Valentiæ Segalaunorũ tempore eodẽ præceptorẽ quidem J. Cujacium, condiscipulũ vero, sed ætate grandiorẽ, J. Scaligerũ,) ac si ille solus ad gloriã aditus tibi pateret; aut in illo solo præsidio spes omnes tuæ niterẽtur. Studio legitimo defunctus & peregrinationibus, quas ad multas Europæ partes suscepisti publicæ rei administrationem auspicatus, per varios deinceps honorum gradus, ad hanc illustrem dignitatem conscendens, in diversis munerib. functionib. & legationib. probatus, mentis altæ consilium, moderationem animi, fidei ac morum constantiam, *adversis rerum immersabilis undis*, ita perpetuo usurpasti; ut multum seculi tui hominibus daturus fueris, etiamsi nihil præter exemplum dedisses. In tanta enim rerum varietate, quantam illis difficillimis temporib. experiri contigit; cum quidem plerique hominum de Fortuna pendentes alternis Vatinii, alternis Catones erant, æqualitatem vitæ per omnia constantem sibi servasse, neque ullo unquam casu graviore concus-

sum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſum, ab inſita probitate deſciviſſe; aut perfecti ſapientis, aut ut Stoicis pacatis utamur, ejus erat, qui perfectam ſapientiam proxime accederet. Hoc illud eſt tempus, quo Henrici M. caſtra ſequens, inter tumultus caſtrenſes, rerum toto orbe memoria tua geſtarum præſidiis ad tantum inceptum multo ante magno ſtudio proviſis, hiſtoriam οἰκουμενικὴν ſcribere inſtituiſti. qua in ſcriptione quanta diligentia & fide, (nam ſermonis elegantiam omitto,) ſis uſus, omnes qui legerunt ſcire poſſunt: nos hoc amplius ſcimus, quantas inter curas, quam brevi tempore, horis tuis ſubciſivis bene utendo, propoſitam initio materiam ad ſcribendum peregeris. Nam qui neque muneri tuo laborioſiſſimo, neque regis obſequio ulla unquam in parte defueris; annis tamen XII. & mens. VI. libros CXXVIII. rerum memorabiliũ admiranda varietate refertos, confeciſti; opus in eo genere literarum maximum omnium, quæ unquam poſt T. Livii Annales ſunt edita. Quemadmodum autem olim ad Remp. ita animatus acceſſiſti, ut univerſorum conſiliorum & πολιτευμάτων tuorum ſuprema lex eſſet ſalus regni, non autem factionis alicujus ſtudia: ita cum res geſtas es orſus literis mandare, non utique id ſpectaſti, ut ea diceres quæ his aut illis grata eſſent futura: ſed quæ hiſt. regina veritas pateretur. Cujus generoſiſ. propoſiti hoc præmium tuliſti, ut tunc demum hiſt. legitimæ majeſtas noſtris hominibus cœpta ſit intelligi, quando per Europam libri tui circumferri ſunt cœpti. Hinc illi plauſus & acclamationes bonorum, tibi pariter ac ſeculo gratulantium, ex Italia, Hiſpania, Germania, Polonia, & ultima etiam Livonia, in hanc urbem ad te & amicos tuos tranſmiſſæ. Enimvero, tam perditis moribus & adeo inimicis virtuti temporibus eſſe aliquem animi invicti virum, qui non gratia, non metu a veritate in hiſtoria ſcribenda deflectat, e Repub. humani generis eſt. Quid dicam de illo immenſo tuo in literas amore? quem quidem eximie declaraſti, cum in contexendis Annalibus tuis eorum interire memoriam non es paſſus, qui ad illarum illuſtrationem in hac ipſarum παλιγγενεσίᾳ, vel mediocrem ſaltem aliquam ſymbolam contuliſſent.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Non erat alienum huic loco de tuis erga me beneficiis commemorare: quæ etsi fateor exstitisse quam plurima; illa tamen præcipua ex omnibus, ut mei sunt mores, mihi videntur existimanda, quæ cum rationibus meorum studiorum sunt conjuncta. Illa igitur quantum tibi debeant, si dicere aggrediar, longum faciam. Nunquam ego te conveni, ut non ea ex te audirem, per quę melior & doctior possem discedere. nunquam a tuo congressu temere discessi, quin ad amorem patriæ, studium pietatis, honesti atque literarum, nova quasi flamma succensum me sentirem. nunquam sermonum tuorum factus sum particeps, cum tu de officiis vitæ de salute aut interitu Rerumpublic. de literarum studiis, de omnibus omnium ætatum scriptoribus differeres, quin subiret illico animum species admiranda & raro admodum per seculorum intervalla mortalium oculis conspecta idea, illius politici omnibus numeris absoluti, quem maximus philosophorum in scriptis suis informans, περὶ πᾶν πεπαιδευμένον appellat, & omnium artium, disciplinarum atque studiorum κύριον statuit & judicem. Quod si mediocri diligentia id sum consecutus, ut vigiliarum mearum aliquis ad studiosos fructus perveniat, eoque nomine gratiæ mihi nonnihil debetur: tibi profecto ejus gratiæ, quantulacunque ea est, pars debetur multo maxima: qui & re & consilio studia mea subinde adjutans, assiduus ἐργοδιώκτης instas, & quod olim Ambrosius Origeni, id ipse es mihi. Verum de tuis in nos meritis, erit, spero, alio tempore plura dicendi locus: quando ut aliquod grati animi pignus tibi exhibeamus, de domo numerationem faciemus: nam nunc quidem mutuum sumimus, & aliena arca utimur. Deum veneror, Præses amplissime, ut te bono publico & literarum natum, cum nobilissima conjuge, singularis exempli fœmina, etiam si olim fuisset, ac suavissimis pignoribus vestris omni bonorum genere cumulatum quam diutissime præstet incolumem. Faxint superi, ut hæc præcellens gloria, virtute & studiis literarum collecta, παισὶ παίδων μεταλαμπαδευομένη, Thuaneæ genti fiat propria, & in natis natorum perpetuo hæreat. Vale. Dat. Lutetiæ Parisiorum, a.d. III.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

a.d. III. Kal. Quintil. CIↃ IↃ C X. quo die Henrici Magni corpus, post solennia regii funeris in Arce Lupara celebrata, pompa efferri cœpit, magnificentissima quidem, sed ducentibus pariter & spectantibus acerbissima atque luctuosissima. Scires efferri Patrem patriæ, Principem non minus suis charum, quam hostibus terribilem, omnium seculorum æterna memoria dignissimum.

EPISTOLA CCCCCLXXXVII.

CLAUDIO SALMASIO.

Ex iis literis quas nuper accepi, non cognovi, an postremæ mearum tibi fuissent redditæ. interest tamen mea scire, an constet mihi apud te officii ratio. Tu vero ita statuere debes, neminem hodie vivere, quicum per literas, quia nequeo aliter, libentius quã tecum sim semper de communibus studiis collocuturus. atque utinam det Deus, ut omnis ejus rei facultas nobis non eripiatur, quod me plures causæ cogunt male metuere. Nam quod sine lacrymis dicere non possum, amisimus, mi Salmasi, auctorem pacis, patrem concordiæ, monstrorum domitorem: quæ jam caput attollere incipiunt & bonos terrent, & cogunt ἀμηχανεῖν. Ego igitur tam sum incertus quid me futurum sit, quam qui maxime. Det mihi, det tibi, & omnibus τοῦ ἀγαθοῦ κόμματος consilium, qui solus potest, Deus opt. max. καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ. Suetonium hic nuper editum tibi mitto, missurus brevi σὺν Θεῷ opuscula Scaligeri, in quibus & tuum nomen legitur. Ego de eodem oleo Regum maximo parentavi & maximo doctorum postremum officium præstiti. Videbis & judicabis. exspecto musas tuas lugubres in tam lugubri argumento. Cave autem alii cuiquam prius illas mittas quã mihi. nemo tua leget sinceriore affectu. Vale. Scripsi raptim, Nonis Jul. CIↃ IↃ C X. Parentem tuum senatorem clarissimum salvere a me jubeas, velim.

EPISTOLA CCCCCLXXXIIX.

ANDREAE SCHOTTO.

Expectabam ad novissimas litteras meas tuum, doctissime vir, responsum; cum ex inopinato affertur mihi liber tuus recens

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Antvverpiæ editus, te authore ad me missus. Gavisus sum desiderij nostri habitam esse abs te rationem, & munus pulcherrimum maluisse te repræsentare, quam diutius differre. Bene meritus es de sæculo tuo, bene de juventute, bene de Latinis literis: quæ omne suum decus, & veram gloriam videbantur brevi amissuræ, nisi extitisset aliquis exquisitæ eruditionis vir, qui bonos juvenes inopia jidicii, & culpa doctorum suorum errantes, in viam rectam reduceret, & in studio eloquentiæ Romanæ ὀρθοποδεῖν doceret. Id tu cum hac opera abundè præstiteris, quo honore esse dignus debes censeri? Redibit igitur, redibit in pristinum locum M. Tullius auctore te: & illorum sententia veris rationibus victa explodetur, qui patrem Romanæ facundiæ parum idoneum Latinitatis authorem existimabant. Viderint alij quantum tibi se eo nomine putent debere: ego agendis tibi aut habendis gratiis satisfacere mihi non queo. nam qui à primis annis divinum M. Tullii ingenium semper suspexerim & amaverim: nunc senex aut senectuti proximus ita ejus scripta admiror, ita eorum lectione delector, ut nemini hac in parte eorum qui Ciceronianos sese dici volunt, sim concessurus. Et olim quidem facundiam atque doctrinam in illo sum miratus; nunc etiam probitatem, prudentiam, & alias magno politico proprias virtutes. Sed moror te. Vale, vir venerande. Lut. Par. v. Eid. Sext. CIƆ IƆ CX.

EPISTOLA CCCCCLXXXIX.

JOANNI BRANTIO.

BEasti me, vir eximie, eo munere quod authore venerando P. Andrea Schotto ad me misisti. id vero eo mihi gratius accidit, quod in illius exspectatione eram dudum. Sciebam enim doctissimum illum amicum nostrum in eo argumento esse versatum, avebamque mirum in modum quæ essent in eo genere ab ipso scripta legere. nam & illum plurimi facere me, ne tu quidem, ut video, ignoras: & Ciceronem semper mihi fuisse in deliciis ingenue profiteor. Itaque subiit sæpe mirari stultitiam nostrorum hominum, qui unicum germanæ Latinitatis auctorem scholis prope jam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

jam expulerunt. quin eo insaniæ multos venisse videmus, ut ille censeatur disertissimus, qui ab illo dicendi magistro absolutissimo abierit quam longissime. Omnino inter sæculi nostri morbos hic meo judicio ponendus est non postremo loco. Deus benefaciat Schotto nostro, qui sui judicii authoritatem publico errori ivit oppositum. vix poterat homo eruditissimus de juventute & re literaria melius mereri. Spero fore ut candidati eloquentiæ Latinæ ad bonam mentem redeant, & quem stulte spreverunt Magistrum, moniti a tanto viro requirant, & cũ eo in gratiam redeant. Ego hortari familiares meos non desinam, ut novum opus sibi parent, & viri optimi atque doctissimi consilio utantur. Tibi vero, eruditissime Johannes, pro munere egregio, & ea benevolentia, quam humanissime scriptis literis abunde mihi declarasti, magnas, maximas gratias & habeo, & ago. Vale. Lut. Paris. v. Eid. Sext. CIϽ IϽCX.

EPISTOLA CCCCCXC.

THOMAE ERPENNIO.

Amice suavissime, accepi tuas longe mihi gratissimas literas. quibus ne pluribus respondeam, caussæ faciunt diversæ. Tantum monebo te, de profectione in Angliam certam stare mihi sententiam, si Dominus JESUS pro sua inexhausta misericordia cœpta secundare fuerit dignatus. Verum est quod dicis, scripsisse ad me super ea re Archiepiscopum Cantuariensem, Præsulem illustrissimum & omni laude majorem. Ego vero qua flagrem cupiditate eo veniendi, ubi libertate plena possim frui; ne dicere quidem possum. Scit ὁ ἐπὶ πᾶσι, θεὸς καρδιογνώστης, nihil aliud me spectare, nisi ut quod reliquum vitæ superest gloriæ ipsius consecrare possim, & impendere. quod o utinam mihi, iterumque utinam contingat. Sed non facile credas, quæ & quantæ difficultates huic consilio meo sese opponant. Ne te multis morer, charissime Erpenni, res eo demum devenit, ut obtinendæ veniæ a Regina spes tandem aliqua mihi sit ostensa: & quidem ut spero non una. proxima, si Deus volet, hebdomade quid me futurum sit sciam. Tum si, ut spero, quod

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

quod peto fuero conſecutus, non multo poſt itineri cogito me cũ bono Deo accingere: ea tamen lege, ut ad dictam diem ſim huc reverſurus, pro eo tempore quod mihi fuerit definitum. Convenit autem inter me & amicos Anglos, ut regionem illam prius viſerem, & præſens cum præſentibus agerem. Itaque paucorum dierum mora in Anglia ſuffecerit. Oro Deum, cœptis benedicat. Vides, ſi huc ante meam profectionem pervenire cupias, οὐκ εἶναι ἕδρας ἀκμήν: ſed velis remiſque huc eſſe contendendum. Mihi nulla res gratior poſſit accidere, quam ſi priuſquam pedem hinc commoveam, te videro, & vel in medio foro fuero ſuaviatus: ſed de eo quid ſperare auſim non ſatis ſcio. De toto negotio melius, ſi ſuperi faverint, στόμα πρὸς στόμα. Vale & me ama; qui iſta raptim & ſemiſomnis exarabam, fretus benevolentia tua. Lutet. Par. IV. Kalend. Septemb. CIↃ IↃ CX.

EPISTOLA CCCCCXCI.

JOANNI VASSANIO.

FRatrem tuum nuper heic vidimus, eruditiſſime Vaſſani, multumq; ejus adventu gaviſi ſumus. nam quantum in ſtudiis profeciſſet iſthic, primo ſtatim congreſſu ſatis oſtendit, cum cœpiſſemus de literis colloqui. Itaq; magnam voluptatem capio, cum venit in mentem autorem me lectiſſimæ fœminæ matri veſtræ τῇ εὐσεβεστάτῃ fuiſſe, ut vos iſthuc mitteret. cujus conſilii fore nunquam ut vel illam vel vos pœniteat, & prævidi ante, & nunc certum atque exploratum habeo. Multum vero te amo, quod de clariſſimi viri Merulæ Geographico opere illa ad me ſcripſeris, quæ pridem ſcire cupiebam. opto illi & vitam longam, & valetudinem firmam, atque omnia læta & fauſta, ut inſtitutum opus perficere, & alia porro moliri queat. De Bertio grata ſunt quæ ſcribis. confirma illi meis verbis, ſi quid unquam ejus cauſſa potuero, nulla in re meum officium fore ipſum deſideraturum. quod igitur ſcribis de Pelagii dogmate, ſi quid invenero quod putem illi fore utile, dabo operam, ne eo careat. Vale. Lutetiæ Pariſ. Nonis Sept. CIↃ IↃ CX. raptim

EPISTO-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA CCCCCXCII.

DANIELI HEINSIO.

SCito post adventum amplisſ. Mylii qui nuper legatus ad nos venit, nihil me literarum a te accepiſſe. ego ad te cum idem ille iſtuc rediret, abunde ſcripſi de meis rebus, quæ te optare ſcire non dubitabam. poſt illa ſilui, non ſolũ quia λόγυ ἄξιον nihil erat quod ſcriberem: verum etiam, quia de luſtranda Anglia dies noctéſque cogitans ex itinere commodius me iſtuc literas daturum credidi. Quoniam tamen id iter diutius aliquanto differtur quam putabam; amico adoleſcenti ad vos ſe conferenti hæc pauca dedi, ut quo loco res meæ ſint, neſcius ne eſſes. Nam ſi faverit cœptis ὁ ἐπὶ πᾶσι, hujus autumni bonam partem in Anglia ſum acturus. Quæ me rationes impulerint, ut hoc conſilii ſuſciperem, malo ex Anglia tibi ſignificare, quam ex iſto loco. Et quis ſcit an in reditu per Hollandiam iter ſim inſtituturus? Certe viveret ὁ τεισμακάελος heros noſter, in itu non in reditu tui videndi cupiditatem meam expleſſem. Quicquid conſtituero, faciam te ſtatim ut ſcias. nam tibi quoque volenti id eventurum facile mihi perſuadeo. Cætera ad iter dudum parata: ſola ſupereſt diſcedendi venia, quam adhuc impetrare non potui. ſed impetrabo σὺν θεῷ εἰπεῖν. Vale τὸ ἐμὸν μέλημα. Lut. Par. VIII. Eid. Sept. CIↃ IↃ CX.

EPISTOLA CCCCCXCIII.

EIDEM.

BINas de eodem oleo ad te ſcripſi. duo enim erant amici, qui ſine meis iſtuc proficiſci nolebant. Scripſi igitur per utrumque. priores cuidam Genevenſi dedi: has nobili Germano tui videndi cupido. Habet ille comitem ſive præceptorem, hominem eruditum, ut ex ſermonibus cognoſces. Per eos intelliges de rebus noſtris πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. Verbo tibi dicam: in eum locum eſſe res redactas, ut videantur brevi omnes Galli fore mancipia Loiolitarum. Scio equidem eo ingenio eſſe meos Francos, ut ἄνευ σφαδασμοῦ jugum non ſint laturi. quin tamen admiſſuri ſint, non dubito. urget enim vis major. itaque malo loco res noſtræ ſunt. Dominus Jeſus

hoc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

hoc regnum respiciat, & vos quoque. Vale & meas, si Deus volet, ex Anglia exspecta. Lut. Par. VIII. Eid Sept, CIↃ IↃC X. Viros cl. amicos meos salvere jube meis verbis, quæso te.

EPISTOLA CCCCCXCIV.

JOANNI CASELIO.

SI vales, præstantissime Caseli, bene est; ego uti valeam, dicere non possum. corpus sic satis, Dei gratia, valet: animus curis & ægritudine fessus jacet. Nam post illud horrendum parricidium, quo Rex maximus, Mæcenas meus indulgentissimus, est e vivis sublatus, nulla dies, nulla hora, nullum momentum abit, quo non defixus in ejus recordatione animus meus stupeat. O diem, senex venerande, ὡς ἀληθῶς ἀποφράδα, quæ heroem tantum terris eripuit! Solet fama principibus alioquin magnis multum addere: & sæpe factum, ut Reges ac dynastę venerationi longinquis populis essent, quos qui norant propius, non tanti faciebant. major enim plerumque ex longinquo majestas. De Henrico IV. nostro nuper Rege, cave tale quid arbitreris. cujus interiorem notitiam nemo unquam habuit, qui majorem fama sua ipsum non judicavit: iis namque virtutibus quas regias κυρίως vocant, sic excelluit ὁ δαιμόνιος ἀνὴρ ἐκεῖνος, ut paucos ex omni memoria principes sit reperire dignos, qui cum ipso contendantur. Ego vero in illius obitu quantum vulnus acceperim, illi soli possunt intelligere, qui sciunt tanti principis benevolentia quanti sit æstimanda. Ἀλλὰ τὰ μὲν προτετύχθαι ἐάσομεν ἀχνύμενοί περ. Te, mi Caseli, opto valere & omnibus numeris absoluta frui felicitate. scripsi raptim non satis securus, an hæ ad te essent perventuræ. Lutetiæ Parisiorum VIII. Eid. Sept. CIↃ IↃC X.

EPISTOLA CCCCCXCV.

JOANNI LYDIO.

PEr mihi gratæ fuerunt literæ, quas a te nuper accepi. neq; enm ignotum tuum nomen mihi erat. quo gratius accidit cum te mei adeo studiosum esse cognovi. hoc enim epistola illa tua amantissime scripta abunde significavit. Atque utinam, vir venerande, mei

mei viciſſim affectus tibi teſtandi detur aliqua occaſio, experieris non indignum amicitia tua, quam ultro, quæ tua eſt humanitas, prolixe mihi obtuliſti. Age, fac periculum: & ſi quid tua cauſſa poſſum, Ἐξαύδα, μὴ κεῦθε νόῳ, ἵνα εἴδομεν ἄμφω. Quod ad juvenem illum attinet de quo ſcripſiſti, dixi patri quo eſſent apud nos loco ſtudia philoſophica. quanquam ego res Academiæ hujus non magis attingo, quam vel tu, vel quicunque alius hinc abeſt ὡς πορρωτάτω. Accedit huc, quod quamdiu in hac urbe ſim futurus non ſcio. Poſtquam enim immani parricidio Rex glorioſiſſimus, Princeps clementiſſimus, meus Mæcenas indulgentiſſimus, fuit exſtinctus, ita mihi Lutetia, imo patria univerſa mea facta eſt inviſa, ut ex illo tempore nihil aliud niſi γῆν πρὸ γῆς cogitarim, ubi Pelopidarum facta non audiam. Sed me impræſentiarum tenet hic uxoris morbus, qui me habet mirum in modum ſollicitum. Spero tamen meliora ἐν τῷ ὑπεραγάθῳ Κυρίῳ. qui te, vir doctiſſime, ſervet. Vale. Lutetiæ Pariſ. a. d. XII. Kalend. Octob. CIƆ IƆ C X.

EPISTOLA CCCCCXCVI.

DAVIDI HOESCHELIO.

ITane eſt, ut ſcribis? ὁ καλὸς κἀγαθὸς Fronto tibi ſignificavit, habuiſſe me Alexiadem Annæ Commenæ? miror plane. nam ego illum librum in mea poteſtate habui nunquam. Vis certum ejus rei argumentum? legi nunquam. lecturus profecto, qui meus eſt amor in literas, ſi ulla unquam data eſſet facultas. Videor quidem apud virum ampliſſimum, Memmium, cum in ejus bibliotheca eſſem, illam hiſtoriam inter alios libros mss. vidiſſe. ſed ut illam in mea ipſe poteſtate habuerim, hoc vero accidit nunquam. Itaq; ἄλλην δρῦν βαλάνιζε. nam a me auxilium nullum potes ſperare. At tu perge nos beare hujus libri editione. cujus jam ab illo tempore magna exſpectatione teneor, quando operam dans juri civili Romanorum, in ſcriptis magni Cujacii fragmenta quædam illius adnotavi. Noſtra ſtudia, quo loco ſint, piget dicere. Illud ſcito. Poſt Magni Henrici Mæcenatis mei cædem, nullum temere diem ſine gemitu egiſſe me; qui tam immanis parricidii recordari ſine lacri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

lacrimis ne nunc quidem possum. Multa hic possem commemorare, quæ me angunt: sed partem eorum conjectura assequi non erit tibi difficile. Ego in Angliam excurrere cum bono Deo constitutum habeo, jamque adeo itineri me accinxissem, nisi ὁρμῶντα morbus uxoris detinuisset. Spero melius ipsam valituram; itaque eo impedimento sublato, nihil me morabitur. Cæterum τὸ μέλλον Deus unus scit, cujus providentiæ nos & nostra permittimus. Epitomen Athenæi redditurus fui, & reddam, quando jusseris: nisi eodem tempore rogatus essem a typographo Curas Athenaicas sub incudem revocare. quod si futurum est, tuo adhuc libro uti si licet, lubet. Vale. Lutetiæ Parisiorum. prid. Kal. Octob. CIↃ IↃ CX.

EPISTOLA CCCCCXCVII.

JOAANNI CASAVBONO F. & ISAACO CHABANEO.

QUum in hanc urbem heri appulissem, maximis defunctus periculis, nihil habui antiquius, quam ut partem malorum quæ passi sumus uxori per literas exponerem, ut illa Deo Opt. Max. gratias ageret, & vos omnes hortaretur idem ut faceretis. Quo me aliquis vehementius amabit, eo impensius illi gratiæ agendæ sunt Domino Jesu, qui me servavit, non solum a præsentissimo periculo mortis, quam per multas horas exspectavi animo constante: sed etiam a plerisque malis quæ navigantes pati solent. deniq; scitote integrum νυχθήμερον nos fuisse jactatos; cujus spatii primæ quatuor aut quinque horæ fuerunt mihi permolestæ propter nauseam, & stomachi dolorem. reliquum tempus sollicitudinem habuit de vita, sed doloris nullum fere sensum: quo nomine & me & vos gratias agere Numini gratissimas oportet. nam cæteri omnes paucis exceptis magnis interim doloribus cruciabantur, mihi vero οἱ φθεῖρες magnas molestias præbuerunt, dum jaceo ἐν ταῖς ναυτῶν χαμευνίαις. Et * dominus qui socius meus [famulum enim non habeo sed ἑταῖρον] de vino Hispanico & id genus aliis sibi prospexerat & mihi, sumptu meo. sed mihi illis uti non fuit necesse. ille usus est, qui toto itinere non minore sumptu sibi consuluit quam

mihi;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

mihi; nam manum operi admovere si quid forte curandum sit vel minimũ, hoc non est ejus qui, ut nuper scripsi, ἀκραιφνὴς sit Theologus, & qui tantum sapiat, est alioqui de me non parum sollicitus, sed de eo plura σὺν θεῷ alias. Peto a vobis iterum atque iterum ut pro hoc tanto beneficio gratias τῷ ἐπὶ πᾶσιν & habeatis & supplice animo reddatis. Nam etsi plane naufragium non fecimus, navis tamen nostra fracta est, & nautæ nostri, quod in extremis periculis faciunt, fecerunt, ut sibi diffidentes vocem in cœlum tollerent & magno clamore auxilium a Domino peterent. Cæterum & hanc, & alias itineris totius molestias facile abstersit mihi comitas, benignitas, & amor erga me, tam illustrissimi Legati, quam uxoris illius heroinæ omni laude dignissimæ. Nunc Cantuariam cogitamus σὺν τῷ παναρίστῳ Θεῷ, ibi dies paucos subsistemus, ut puto. deinde Londinum proficiscemur; quo in loco si uxoris & vestras literas invenirem, beatum me prædicarem. sum enim de ejus valetudine supra modum sollicitus. Vos si me amatis, & mea præcepta tanti facitis, date operam ut certior de ea re & aliis omnibus quam primum fiam. Libros meos & chartas omnes vobis esse curæ maximæ & spero & cupio; & ut ita sit mando vobis atque præcipio. Si Dominum Thuanum videritis, narrate illi de libro non tradito quam scitis historiam. illum vero librum ne quis me absente attingat, nisi ipse jusserit, videte. Bibliothecam tibi, Isaace, curæ esse volo: & vide ne te nimis facilem præbeas in deducendis eo hominibus, præsertim pluribus simul, quod omnino fieri non debet. Scribite etiam ad me, quomodo uxor absentiam meam ferat. Dicite illi, me pecuniam Anglicanam, quam facta permutione dederat Domina Gentilis, quamque me reliquisse in museo nuper scripseram, invenisse in parte arculæ ubi eam ipse reposueram. Amicos meos, qui vobis noti sunt, salutare; cum primis medicos D. Guerinum & D. Albaldum quibus valetudinem τῆς φιλτάτης curæ esse percupio. Ego non prius animo quieto ero, quam significatum mihi fuerit, febris ista recens quem exitum habuerit. memini enim tertianæ aliquot ἐφόδους illam esse expertam prius quam proficisce-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ficiscerer, quod me male habet. Scribite etiam ad me, quam bene suo officio defungantur Gentilis, Johanna, & Anna. nam Paulum jam evasisse doctum ex quo discessi, fere mihi persuasi; scribite & de Maria quam ipse discedens non sum amplexatus, ut cæteros liberos; & de tota domo D. des Bordes, nec non an rus uxor iverit, de villico quid fecerit, cujus ego improbitatem odi. Postremo sive publice sive privatim acciderit aliquid mea cognitione dignum, facite me ut sciam. Orate pro salute, consiliis & reditu meo, ut facio ipse pro vobis omnibus. Valete, scripsi in celeberrimo Anglorum portu Douvres, quem Doroverniam quidam dicunt, postridie adventum meum in hanc beatam insulam, qui est dies XIX. Octobris CIƆ IƆ CX, Scripsissem ad D. Heraldum V.C. & negotium Lotharingicum nostrum ipsi commendassem. Salutate ipsum & uxorem amantissime verbis meis. ego priusquam regem convenero, ad amicos non scribam; iterum valete.

EPISTOLA CCCCCXCIIX.

EIDEM.

FElicitatem itineris mei terrestris, & periculum in mari ex uxoris meæ sermonibus puto te cognovisse, Præses illustrisime. fuit sane & illa magna, & hoc maximum. per horas quatuor & viginti inter Caletum & Doveram, sive ea Dovoernia est, sumus jactati: & quamvis naufragium plane non fecimus, (Deus enim adfuit, qui nos servavit,) navem tamen ad extremum ex parte saltem fregimus. Equidem licet domi sedens universa hac molestia poteram carere: quia tamen regis tanti conspectu tam diu mihi optato aliter frui non poteram, haut muto factum; neque me consilii pœnitet. Vidi enim tandem & præsens veneratus sum Serenissimum ϗ γαληνότατον ὄντως regem illum, cujus de laudibus quicquid dixero minus erit. Est ita comparatum natura, ut de magnis Principibus multa fingat fama, & si quæ illis insunt bona, veris falsa affingens in majus extollat. Ego vero magnæ Britanniæ regem, ut veni, ut vidi, & de rebus diversis differentem audivi, majorem fama sua inveni, & quotidie magis magisque invenio. crede mihi

mihi, amplissime Thuane, nihil hodie sol videt hoc principe humanius, nihil benignius, nihil literarũ & omnis virtutis amantius. Adde eruditionem, quæ vel in privato homine ad veræ laudis adeptionem [illegible]erat sufficere, in rege autem tanto, hisce præsertim temporibus, magni, si quid judico, instar miraculi queat censeri. Quid nunc commemorem ingens illud studium veri in omni re, & amorem omnium qui eodem studio ducuntur? quæ quidem res ita tibi, Præses illustrissime, Principem φιλαληθέστατον conciliavit, ut nulla de re mecum sit frequentius adhuc locutus quam de te & tuis historiis. de quibus si pari candore Romanenses judicarent, nihil opus fuisset aureo illo carmine ad castigandam malorum Aristarchorum censuram. At Rex te amat, te unum in eo genere scriptionis probat, & solum regnare cum paucis veterum affirmat. quid multa? audivi non semel dicentem, multis se Thuanum anteponere Tacitis. nam quod scire te volo, de Tacito non aliter sentit rex prudentissimus, quam ut anno pronuntiavimus in præfatione Polybiana. Itaque triumpho gaudio & mihi jam aliquid in literis videre videor, qui in judiciosissimi Regis sententiam mihi ignotam casu inciderim. Omitto de ingenio, memoria, & singulari facundia, etiam in sermone Gallico, plura commemorare. At pietatem & incredibilem quandam propensionem ad consilia pacis & concordiæ, nequeo prætermittere. Sancte affirmo tibi, cetera fere omnia quæ aut agit aut loquitur, instar παρέργων illi esse, quum hoc unum ἔργον assidue animo volvat, ut, si qua ratione potest, dissidia pro sua virili minuat; & publicæ tranquillitati consulat. Non is est rex Serenissimus, qui nihil nisi quod inter suos sit receptum usu, rectum putet. Scit ille, & sæpissime profitetur, unicam ad conciliationem patere viam, si positis affectionibus fides asseratur antiqua, & in hoc omnes serio consentiant, id esse verissimum, quod certo constiterit esse antiquissimum, & fuisse a principio. Quod autem aliquis existimet regem acerbitate aut furore potius eorum qui adversus ipsum scripserunt irritatum, a concordiæ consiliis factum esse alieniorem, id vero longe secus est.

quippe animi princeps maximi, malevolorum convitia, quum ad ſe nihil pertinere exiſtimet, ne attendit quidem; qui ſi exiſtimaret furioſorum hominum habendam ſibi eſſe rationem, facile obtineret, ut malo ſuo tandem docti ſcirent longas regum eſſe manus, nimirum eos eſſe væſanos, qui convitiis principem appetunt, tot legionibus, tot claſſibus inſtructum. Enimvero Cardinalis Bellarminus & quicunque illud argumentum pari protervitate urgent tractantque, quid aliud agunt, niſi ut princeps benigniſſimus patientiam tandem rumpat, & ſuæ Majeſtatis atque adeo omnium regum ac Principum juratiſſimos hoſtes, quique cum ipſis ſentiunt, flamma ac ferro perſequatur. Afferuntur mihi quotidie in hæc loco nova ſcripta Romæ ut plurimum edita, quibus Majeſtas regum infandum in modum pedibus calcatur. in his nuper fuit liber Card. Bellarm. adverſus Barclaium; quem toto animo boni in his regionibus viri ſunt abominati. Ego nondum legi. ſed non dubito quin ſit plane τοῦ πατρὸς τὸ παιδίον. verum de his alias. Quod ſupereſt, Deum veneror, ut te, Præſes illuſtriſſime, & nobiliſſimam conjugem cum liberis veſtris ſervet, magiſq; ac magis in dies beet. Vale & me ama, ac plura de me proximis literis exſpecta. Lon. a.d. xv. Kal. Dec. CIↃ IↃ CX. Scripſerā has literas, cum legat⁹ Chriſtianiſſimi regis ad me venit, & dixit Sereniſſimū regē ſibi mandaſſe, atq; adeo ſe oraſſe, ut apud Auguſtiſſimam Reginam veniam mihi impetraret manendi in Anglia ſaltem ad tempus. Scito illuſtriſſ. Præſes, nulla mea τέχνῃ hoc eſſe factum, nulla arte. nam equidem mecum de ea re agentibus reſpondi, me in poteſtate reginæ & eſſe & ſemper futurum. itaq; illa ſtatuet, illa jubebit, ego parebo. puto equidem ſi ad D. Sulli res referatur, actum tranſactum eſſe negotium. Exſpectabo quid divina providentia de me ſtatuerit. cui me totum permitto. Hodie rex optimus me juſſit ſuam benevolentiam tibi teſtari; & ſe miſſurum ad te rerum ad ſe pertinentium ὑπομνήματα. Deus te ſervet. Vale.

EPISTOLA CCCCCXCIX.

IOANNI CASAUBONO.

FIli, veſtras poſt meum diſceſſum literas a te accepi: eæ quum per mihi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

mihi placuissent, sperabam officio scribendi te diligenter functurum. sed falsus sum, & vehementer quidem. quæso te, quid accidit cur officio deesses tuo? nam ipse quanto literarum desiderio tenear non nescis. quum præsertim matrem tuam reliquerim ægrotantem. Scito igitur mire hic anxium me vivere, vestra culpa. nam D. Gentilis quotidie huc ad sororem dat literas. itaque crucior animi & quid dicam nescio. Ego apud regem sum, qui me, si fas dicere, in deliciis habet, qui omnia prolixe pollicetur, qui primũ advenienti duplum stipendium obtulit ejus quod habeo Lutetiæ: cum certa spe fore, ut liberalitatem ejus sæpe experiar. non enim leviter illi cordi sumus; ut ut homines amici traducere me apud ejus Majestatem sint conati longa historia, neque nunc narranda. spero ἐν Κυρίῳ fore, ut omnes calumnias vincat integritas mea, sed tu occasionem illis maxime dedisti. Scit Rex quod est a te factum; sciebat ὁ μακαρίτης Archiepiscopus, in cujus obitu parentem alterum amisi. de his, ut spero, alias. Volo legas epistolam ad matrem a me scriptam, ut scias quo loco res sint meæ. interest enim mea ut rei veritatem omnes intelligant, ut de mea fide erga regiam Majestatem constet; nam scito meis studiis longe alia parta hic esse præmia quam hactenus sim nactus. Adi D. Cardinalem Perronium ad quem scripsi; & quæ legeris in epistola ad matrem, illi. Ego hoc unum laboro, ut simplicitas animi mei non sit obscura: nam pertinet hoc ad existimationem fidemque meam, & præterea mihi ac liberis meis volo esse consultum. Adi etiam ad clarissimum virum D. Fabrum & officiosissime illum verbis meis saluta. fac pendeant tibi studia ex ejus consiliis. F. Ducæo significabis nondum me Savilium vidisse. sed chartam ipsius pridem ad illum esse missam. Pietatem erga Deum, studium virtutis & literarum, fili, tibi commendo. Fratres Puteanos, Magnum, & alios mihi notos saluta. Vale. Londin. a.d. xv. Kalen. Decemb. CIↃ IↃ CX.

EPISTOLA IↃC.

PETRO JUNIO.

QVando in Angliam veni, nobilissime Juni, habui nihil antiquius

quius secundum officium erga Regem Serenissimum, quam ut te inviserem e vestigio, & meum erga te amorem summum atque reverentiam coram probarem. Vivit enim in animo meo atque uxoris, suavissima recordatio nominis Scrimgeri avunculi tui, & ejus affinitatis quæ viros præstantissimos τοὺς πάλαι μακαρίτας, Scrimgerum & Stephanum, olim inter se conjunxit. Itaq; per mihi molestum accidit, quod in ea potissimum tempora incidit meus in hoc regnum adventus, quibus tu, vir clarissime, hinc aberas. Mollierunt tamen meum istud tui desiderium filii quatuor quos hic habes, qui me omnes salutarunt, & pro sua humanitate officia sua mihi non solum obtulerunt, verum etiam detulerunt. Ab illis accepi, non ante primum ver te huc fore rediturum: quo tempore an hic sim futurus quum ignorem, faciendum duxi, ut cupiditatem tui videndi, qua dudum sum incensus, literis saltem meis tibi significarem; oraremque te etiam & etiam, ut me in tuorum numerum multo ante (spero) receptum, amare porro pergas, tuique vivere studiosissimum, ac læta omnia tibi a Deo optare ac tuis, constanter credas. Ego, ubi sim futurus, te amare, & summa observantia colore nunquam desinam. Vale. Londini a. d. VI. Kal. Dec. CIƆ IƆ CX.

EPISTOLA IƆCI.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

ETsi magnitudo mihi nota est tuarum occupationum, Præses illustrissime, non possum tamen abstinere quin vel uno verbo (quod ajunt) te compellem. De meo huc adventu scripsi pluribus nuper, & de summo principis maximi amore erga te. Me vero Rex literarum amantissimus ea benevolentia est complexus, ut suos mihi portus ad reditum neget patere. ego sancte affirmo tibi, Præses amplissime, quoties mentio mihi facta est de mansione in his locis, non aliud respondisse me, nisi hoc unum, in potestate Reginæ esse me. facturum quicquid illa jusserit. Scriptum igitur ad reginam super eo negotio; & ita scriptum, sicut audio, facile ut appareat, Regem hoc valde cupere. Exspecto responsum illud, ex quo mea-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

mearum fortunarum pendet ratio. Deo interim me & omnia mea permitto. postquam erit certum quid me sit futurum, spero isthuc me mox rediturum. tum colloquio tuo fruar, Præses illustrissime, a tua consuetudine nunquam sine gemitu divellendus. Oro interim Deum Opt. Max. ut te cum nobilissima conjuge & luminibus vestris omni bonorum genere cumulet. γένοιτο γένοιτο. Vale. Londini Kal. Dec. CIƆ IƆ CX. Dabis mihi, si placet, hanc veniam, ut V. CL. Nicolaum Fabrum, Puteanos fratres & Rigaltium tuos hic salvere jubere mihi liceat.

EPISTOLA IƆCII.

EIDEM.

ILlustrissime vir, rediens ex aula didici a D. Legato discedere certum hominem, qui meas ad te esset tuto laturus. scripsi igitur raptim hæc pauca, ut scires paucis diebus ternas me ad te dedisse. Animi mei τὸ ἀμήχανον ex iis intellexisti. Neque facile dicere possim quæ suspiria quotidie edam, dum cogito perire mihi omne tempus, quod scis esse πολυτελέστατον ἀνάλωμα, & cujus unius est honesta avaritia. Ego vero annum integrum libris careo, & aulam sequor, hoc est, nugas ago. Misit quidem uxor chartas meas, sed plerasque adhuc desidero; & si omnes haberem quid illæ mihi sine libris meis prodessent? Omnino aut revocate me serio, aut permittite libros afferri, ne male tempus omne perdens male peream. Vxorem in itinere esse conjectura quadam adducor ut credam. Vtinam ita sit. utinam Dominus Jesus fortunas meas ex hoc salo recipiat tandem in aliquem tranquillitatis portum. alioquin φροῦδα sunt mea omnia incepta. Rex spem facit mittendi quæ exspectas brevi. Oro supremum numen ut te servet, vir amplissime. Vale. in ipso discessu tabellarii, qui literas Dom. Legati tibi reddidit.

EPISTOLA IƆCIII.

DANIELI HEINSIO.

AMicus meus, qui hasce tibi reddidit, ad vos profecturus rogavit, nunquid vellem. Ego vero garrire tecum per literas nunc quoque ut semper cupiebam: sed enecant me occupatissimum ne-

gotia a S. Rege imperata. Accidit vero percommode, ut manum calamo admoturus, quo hæc tibi scriberem, tuas acciperem, tradente mercatore Belga viro honestissimo, qui suam operam in literis mittendis prolixe obtulit. Erat cum ipso minister Ecclesiæ Belgicæ hic coactæ, vir mihi amicissimus. Hæc propterea dico, ut eam viam porro insistas, quam nuper es ingressus, tuas ad me mittendi. Ego ante dies XV tradidi eidem ministro fasciculum tibi inscriptum, ubi erant literæ raptim exaratæ, & libellus Notarum in Arist. & Theophrast. e libris Mss. Cupio ex te scire an illa acceperis. Ac nunc quidem plura non possum. mox nactus plusculum otii literas ad te exarabo, quæ utramque manum impleant. Amicum hunc meum, virum probum & eruditum, tibi & cæteris, qui me istic amant, cupio esse commendatum. Deus immortalis te servet. Cl. V. D. Baudium & cæteros amicos saluta. Vale. Lond. XIV. Kal. Jan. CIↃIↃCXI.

EPISTOLA IↃCIV.

JACOBO AVGVSTO THVANO.

ILlustrissime Domine, novissimæ tuarum necessitatem mihi imponunt meis de rebus agendi tecum pluribus verbis. Jubes enim, ut semel tibi significem, de reditu in patriam quid constitutum habeam. Vtinam Præses amplissime, ea esset temporum conditio, ut a voluntate mea deliberatio illa penderet! Non hærerem animi dubius οὐδ᾽ ἀκαρῆ τινα χρόνον, qui nunc in quo acquiescam vix certi aliquid invenio, ne tum quidem cum diu multumque apud me ea de re cogitavi. Hoc primum scire te & firmiter credere cupio, τὴν φυσικὴν στοργὴν τῆς πατρίδος ἐν τῇ ἐμῇ ψυχῇ ἐνιζάνειν ὡς σφοδροτάτην. Nam quod dici solet, Sapienti omnem terram esse patriam, id nihil utique ad me pertinet, qui a sapientia absum quam longissime; neque tanto animi robore sum præditus, ut exilii quamvis ἑκουσίου mala sine aliquo doloris sensu possim perferre. Fateor Serenissimi Regis singularem benignitatem, quam hactenus mihi constanter præstitit, patriæ desiderium non parum mihi lenire. Verum ego non adeo mei in hac deliberatione rationem haben-

habendam puto, ac conjugis, liberorum, ſtudiorum denique meorum. Vxori aer inclementior, linguæ imperitia, & non parum diverſa ratio adminiſtrandæ familiæ, ſtimulorum inſtar ſunt, qui oblivisci patriæ ei non permittunt. Filii ætate maximi reſpectus parentem utrumque impellit perſæpe, ut iſthic mallemus eſſe, quo illum conſiliis rectis in hoc flexu ætatis juvaremus. Duo alii qui hic ſunt, inſtitui in literis σὺν Θεῷ facile hic poſſunt; ſed cui bono? medicina hic non ſane viget. Juriſprudentia illa vetus & vera plane jacet, vix de nomine paucis nota. denique literis hic ſolis Theologicis præmia ſunt poſita. ad quę peregrini, & ii quidem Galli, vix poſſunt aſpirare, ac ne vix quidem. De ſtudiis vero meis quid opus eſt verba faciam? neque enim ipſe ignoras, id omne quod hactenus elaboratum nobis fuit ad publicam utilitatem ſtudioſorum, ἁπαξαπλῶς periiſſe. de iis loquor vigiliis noſtris quæ ad literas illas pertinent in quibus aliquid nos poſſe multi exiſtimant, tuque in his, ampliſſime & doctisſime Præſes. Hic omnis mea induſtria, omnes vigiliæ in eo ſolo occupantur, ut Regis voluntati ſatis faciamus. Quum igitur maximi hujus Regis mens tota in hodiernis de Religione controverſiis occupetur, nos quoque τοὺς ἀμφ' αὐτὸν in iiſdem ſtudiis eſſe oportet, eaſdem curas ſuſcipere. Quod etſi eo libentius facio, quia ingraveſcens hæc ætas & parum firma valetudo dies noctesque me admonent, ut de vera pietate ac futura vita ſerio cogitem; non poſſum tamen ſine cruciatu animi tot inchoatos labores ſinere ἡμιτελέστους nunquam perficiendos. Accedit illud, quod tibi uni dictum cupio; τοῖς ἄλλοις ἅπασιν εὔφημα κείσθω; in tanta animorum diſtractione, & opinionum ſuper religionis rebus varietate tam multiplici, ægre facere me, ut me iſtis controverſiis immiſceam; idque multis de cauſſis minime nunc commemorandis. Habes, vir illuſtrisſime, rationes breviter expoſitas quæ mihi reditum in patriam præcipue ſuadent. ſed me ab hac voluntate longe aliquando rationes aliæ revocant, quas ut nunc enumerare longum eſſet, brevi σὺν Θεῷ pluribus tecum acturo. Vt paucis abſolvam, ſumma conſiliorum meorum eſt, quietem

& necessaria ad vitam præsidia optare me, ut quod supererit vitæ
studiis possim impendere, & de eorum studiosis pro virili bene me-
reri. Hoc posse me isthic melius, rebus pacatis & tranquillis, cer-
tum est. καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ. Quod superest, te Præses amplissime,
consilium peto atque opem: quid mihi studiisque meis sit optabi-
lius, non erit tibi difficile statuere hoc usu rerum viro, & πρόσω καὶ
ὀπίσω ὁρῶντι. Da igitur hoc mihi, veteri tuo clienti, ut expendere
rationes dubitandi meas digneris, & ad extremum pronuntiare
τὴν ἀρέσκουσαν. Mihi id videbitur optimum & tutissimum quod ti-
bi fuerit probatum. Quare in hoc negotio a tuo judicio posthac
pendebo. Epistolam ad τὸν πάνυ Card. nuper jussu Regis misi ipsi,
illud unum exemplar adhuc e manibus meis exiit, nisi quod Rex
alterum describi curavit & ad Legatum suum mitti. Optavi u-
num ad te, sed non ausus sum, ne animum τοῦ πάνυ Καρδ. offenderem,
qui fortasse copiam sui tibi faciet, si putas esse tanti. Mihi ejus scri-
pti causa sexies minimum fuit petenda aula, unde nuper sum re-
versus οὐ καλῶς ἔχων. Primæ simplicior erat manus, sed postea mul-
ta sunt adjecta. Vtinam non plane sit inutilis Ecclesiæ Dei hic Se-
renissimi Regis labor. Plura de id genus rebus olim si Deus volue-
rit, coram. duo tantum breviter dicam: si quis putat Magnæ Bri-
tanniæ Regem in ejus generis scriptis aliena industria opus habe-
re, fallitur. ipse harum controversiarum peritissimus est, & in sa-
cris literis versatissimus. Etiam illi falluntur qui scissuræ hujus
causas aliunde repetunt, quam ex horribili depravatione omniũ
fere rerum ante Reformationem institutam. Quæ si non proba-
tur, age melior instituatur. De opinionibus recentiorum οἱ εἰρηνι-
κοὶ non contendent. concedatur modo Reformatione esse opus,
atque illa præstetur. Qui hac via omissa eo vires ingenii conferunt,
ut quicquid fit hodie defendant, & cavillis tanquam præstigiis o-
culorum usum hominibus eripiant, ii frustra laborant, & tandem
experientur quod Polybius ait, μεγίστην Θεὸν εἶναι τὴν ἀλήθειαν. Equi-
dem dum attentius lego id genus scripta, hoc assequor, non ut do-
ctior ab eorum lectione discedam, sed ut peritior fraudum stupen-
darum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

darum, quibus illi utuntur, ut ſimplicium animos a veritatis notitia quam longiſsime arceant. Vale vir illuſtriſsime & me ama. Londini pridie Kal. Jan. CIϽ IϽ C XI.

EPISTOLA IϽCV.

CVNRADO RITTERSHVSIO.

Exſpectabam ſane cupide literas a te, vir præſtantiſſime, cum allata eſt tandem epiſtola tua, & quem dono miſiſti Salvianus, vere jam tuus. Vtinam, mi Rittershuſi, interiora animi mei noſſes! ſcires quam ſoleat mihi eſſe gratum quicquid a te fuerit profectũ. Salvianum vero qui pluris faciat quam ipſe facio, non facile invenias. Itaque pro ea opera, quæ illi optimo ſcriptori a te eſt impenſa, ago tibi pro mea virili grates gratiſſimas. Bene de literis meritus es, bene de ſtudiis pietatis, bene de nomine Gallico. Deus Opt. Max. cujus gloriam tibi curæ eſſe omnia tua ſcripta oſtendunt, magis magiſque indies tibi benedicat. Ego quod referam nihil habeo; niſi lubeat tibi illa cognoſcere quæ proxima æſtate ſcripſi adverſus Jeſuitas. Epiſtola eſt ad Frontonem ſatis prolixa, cujus argumentum & occaſionem ejus ſcriptionis malo te ex illius lectione cognoſcere. Miſiſſem jam eum ad te libellum, niſi defuiſſet cui darem. Si ulla ſe offerat occaſio, eam non prætermittam. Videbis quod me nunc literarum genus habeat. Fateor equidem naturam meam quam longiſſime ab omni contentione abhorrere: ſed quia ſemel ſtadium ſum ingreſſus ȣ̓ γνωσιμαχήσω, εὖ εἰδὼς ὅτι τὸ εὖ καλὸν, ϗ̓ εὐσεβὲς μετ᾽ ἐμȣ͂. Nam quo progrediatur certorum hominum furor non neſcis. Parum eſt quod aniles ſuperſtitiones & meras fabulas totis animorum viribus propugnant, niſi etiam Reges & Principes Romani Pontificis pedibus turpiter ſubjicerent calcandos, ſoliis deturbandos, mactandos. O tempora, o mores! hæc ſceleſta doctrina Henricum Magnum Regem θαυμαστότατον & Mæcenatem meum indulgentiſſimum ſuſtulit e vivis. Quare ignoſcendum mihi eſt, ſi peculiari quodam odio & doctrinam diabolicam & ejus aſſertores odi. Omnes boni quos vulpinæ artes non infatuarunt, mecum ſentiunt. Scis quid nuper de ſecta Jeſuitica

tica Amplissimus Ordo Lutetiæ pronuntiarit. Mihi crede, περὶ
Κυρίου ἐγένετο αὕτη. Laus sit Deo Opt. Max. suæ veritatis vindici
acerrimo. Scio quos crabrones adversus me excitarim. Sed con-
scius infirmitatis meæ in Deo fiduciam certam pono. Καὶ ταῦτα μὲν
ταύτῃ. venio ad tuas ζητήσεις. Ac primo de privilegio ad editionem
Novellarum, securo esse te animo jubeo. Nam typographi Angli
ejusmodi libros non curant. Sola est quæ hic floreat S. Theologia:
soli fere libri Theologici, & fere Anglorum, qui hic eduntur. Quū
enim magni constet editio, carius hic edita væneunt quam alibi.
Quare igitur alibi vulgata sub incudem revocarent? Adde quod
jus civile vestrum, hoc est, Romanorum quod docetur in scholis,
plane hic, si paucos excipias ignorarur. Si nihilo secius privile-
gium desideraveris, spero non fore difficile tibi id impetrare. Ego
a te monitus eam curam curabo. Τὰ περὶ προσφωνήσεως οὕτως ἔχει. ὁ
τεισμένος καὶ εὐσεβέστατος βασιλεὺς τὰ Θεολογικὰ ἄκρως πεπαιδευμέ-
νος, οὐδ' ἥστινος οὖν παιδείας ἐστὶν ἄμοιρος, οὐδ' ἀμύητος. τοῦτο μέν τοι εἰδέναι
σε χρὴ, ὅτι οἱ ἐνταυθοῖ σοφοὶ τὰ μὴ πρὸς τὴν Θεολογίαν συντείνοντα παρ'
οὐδὲν τίθενται. Sumes inde consilium tibi. Interim hoc tibi candide
& sincere affirmo, non posse te aliquem ex omnibus mortalibus
digniorem tua prædicatione, quam sit Magnæ Britanniæ Rex, quæ-
rere. ut omittam ceteras laudes, pietate, doctrina, candore & libe-
ralitate parem huic Principi alium vix hodie invenias. Vale vir
præstantissime & me ama. Londini, prid. Kalend. Januar. CIƆ IƆ CXI.

EPISTOLA IƆCVI

JOANNI CASAVBONO.

QVam grave mihi fuerit te isthic remansisse me proficiscente,
non facile dixerim. & persuadeo ipse mihi στοργῆς illius φυσικῆς
vim, quam in me experior cottidie vehementissimam, non esse tibi
incognitam. nam ut ego subinde ad animum revoco patrem esse
me, ita tu filium te esse meum nunquam non meminisse debes. Sed
nosti quid nos diviserit. Etenim quoties subit animum meum re-
cordatio eorum quæ gesta sunt, toties precibus enixe a Deo con-
tendo, ut suæ voluntatis notitiam salutarem tibi inspiret, & tua
con-

consilia atque studia velit fortunare. Faciet vero dubio procul si in voluntate ipsius inquirenda diligẽtem operam posueris, & spretis humanis rebus de spe futuræ vitæ serio cogitandum tibi esse in animum induxeris. Dominus JESUS tibi adsit, & te sincerę veritatis amore inflammet. Matris obsequium nolo tibi commendare, ne videar de tua erga ipsam pietate dubitasse; scis quam ea res sit mihi cordi. Exspecto tuas literas de omnibus, quæ putabis mea interesse ut sciam. Salutabis amicos meos omnis generis, quorum nomina recensere parcam, cum sint illi tibi notissimi. Vale. Samarobrigæ Ambianorum proxima a discessu meo die Κυριακῇ CIƆ IƆ CX.

EPISTOLA IƆCVII.

JOANNI A VVITTEN.

VT qui peregrinatione longa & molesta defuncti domum ad suos redeunt, incredibili quodam gaudio perfundi solent: ita plane mihi evenit, longo adeo intervallo literas a te accipienti, vir præstantissime atque amicissime. nam qui te ab illo tempore constanter amaverim & tacitus coluerim, quo primum tua mihi virtus innotuit, cum post tot annorum silentium amicissime scripta epistola sum abs te provocatus, & de rerum tuarum florente statu factus certior, mirificam ex ea re percepi voluptatem. Ago igitur Deo Opt. Max. gratias, qui te servavit hactenus, & dignitate ea te ornavit quam tua singularis virtus merebatur. didici enim cum ex literis tuis tum ex aliorum sermonibus, quem gratiæ locum apud principem omni laude majorem Serenissimum Ducem Megapolitanum obtineas. Utri prius gratuler, nescio, Principi an tibi: nam & tu illa statione es dignissimus, & Mæcenas tuus, ut fama est hominum, iis præstat dotibus, quas jure omnes boni etiam longe positi omni veneratione debeant prosequi. Quare ex animo tibi gratulor, qui principi inservias, quem sine adulatione etiam admirari cogeris. Nos simili felicitate nuper excidimus, amisso Mæcenate nostro Henrico quarto, magno, Deus bone! principe & incomparabili; de cujus admirabili præstantia quicquid dixero,

minus

minus erit. Itaque meminisse jam illius immani nuper parrici-
dio interempti neque debeo neque possum sine lacrimis. Illa vere
atra dies res meas ita afflixit & perculit, ut jam omnia consilia mi-
hi sint incerta, ipsa quin etiam vita exosa. nam quid bonis in eo re-
gno sperare jam licet, ubi optimi duo reges religionis obtentu
parricidarum sicis sunt confossi? Quem Gallia regem qua pium
est animi devotione colet, quæ suum σωτῆρα & εὐεργέτην, autorem
suæ salutis & omnium bonorum largitorem ingrata, scelere nefa-
rio, vita privavit. Quanquã non universa Gallia in hoc parricidiũ
consensit, verum oppido pauci superstitione depravati, & omnis
legitimæ potestatis osores acerrimi. Qui utinam mali male per-
eant, & qui fuerunt parricidii illius conscii, & quicunque illi sint
quorum doctrina instar equi Trojani est, unde tot jam Tartarei
parricidæ manarunt. Quod me hortaris, ut in eruenda e libris Ci-
ceronis doctrina Politica operam velim ponere, etsi morem gere-
re voluntati tuæ hoc mearum rerum statu, non queo; laudo tamen
judicium tuum & consilium remitto, si otium ad id genus curas
Dominus JESUS aliquando dederit. Nunc enim in incerto for-
tunæ meæ nutant, prius stabiliendæ, quam aliquid operis serii ag-
grediar. Accedit quod in commentariis Polybianis concinnan-
dis proximum, quod Deus dederit, otium necessario mihi est po-
nendum. Polybium quidem ante annum edidimus, & simul inter-
pretationem nostram Latinam, sed is labor nihil est præ opere
quod molimur. in quo doctrinam Politicam & militarem ita illu-
stravimus, ut earum disciplinarum studiosos meam operam pro-
baturos esse confidam, imprimis illud operam dedimus, ut viam
indicaremus & rationem legendi cum fructu historicos omnis ge-
neris. Sed otio nobis est opus ad perficiendum quod dudum in-
choavimus. Nunc autem quis me status sit excepturus, quantum
otii denique sim habiturus nescio; multas enim habeo causas cur
hoc in loco mihi metuam. Unicum est, quo fruor, solatium, spes
in Domino JESU, qui sua inexhausta benignitate inopem consilii
me non deseret: hæc mea spes summa est, hæc certa anchora. Uxor
cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

cum hæc ſcribebam ægra decumbebat in lecto, quæ te ex animo ſalutat, & optat bene rem gerere & valere. quod & meum eſt votum, & quod a Deo Opt. Max. peto, & contendo. Vale. ſcripſi raptim Lut. Pariſ. CIↃ IↃ CX.

EPISTOLA IↃCIIX.

DANIELI HEINSIO.

SExtus, opinor, menſis eſt, ex quo nihil a te literarum accepi, vir clariſſime atq; amiciſſime. Ego vero & priuſquam Lutetia proficiſcerer, ſemel atque iterum ad te ſcripſi, & nuper cum Rutgerſio noſtro reſcriberem, ut meum apud te ſilentium excuſaret, rogavi. Miſi etiam ad te exemplaria aliquot τῶν τοῦ μαχαιρίτου, quæ Pariſiis ſunt edita. Et hæc & epiſtolas meas an acceperis, neſcio. equidem nihil prorſus literarum a te accepi ab illo tempore, quo ampliſſimus vir Mylius legatus in Galliam venit. Te oro, nolis veteres amicos deſpicere: eos præſertim quos negligere non potes, ut manes magni Scaligeri non lædas. De meo in hanc μακάρων νῆσον adventu ex aliorum ſermonibus, puto, audiviſti. Veneram cupidus Regis videndi, quem dudum admirabar. Ille pro ſua incredibili humanitate, ut me ſemel eſt nactus, dimittere noluit. quum dicerem in poteſtate reginæ me eſſe, ſtatim apud illam egit rex maximus, ut per heram meam liceret mihi hic manere, quamdiu ipſi libitum fuerit. Ex eo in Anglia ſum, ubi fruor duplici ſolatio. nam & conſpectu ſceleſtiſſimorum ἀλαστόρων & parricidarum non crucior, & cum Regis benignitatem tum doctiſſimorum virorum eam experior humanitatem, ut videar etiam patriæ poſſe aliquando obliviſci, licet Thuani magni, & quorundam aliorum deſiderium vix feram. Etiam illud ſolatio mihi eſt, quod in hoc regno ſpeciem agnoſco veteris Eccleſiæ, quam ex patrum ſcriptis didici. adde quod Epiſcopis ὁσημέραι συνδιάγω, doctiſſimis, ſapientiſſimis, εὐσεβεστάτοις, & quod mihi novum eſt, priſcæ eccleſiæ amantiſſimis. Satis vel in hac una re fuerit momenti ad dolorem exilii ſpontanei leniendum mihi quidē: nam eorum judicia, quibus in religione nihil ſapit niſi novum, nihil moror. Verum hæc ὁδοῦ πάρεργα.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Vale amiciss. Heinsi, & τὸν σὸν ἑταῖρον ἐλέαιρε, qui quartum agit mensem procul a bibliotheca. Londini VI. Eid. Jan. stilo Liliano CIↃ IↃ C XI.

EPISTOLA IↃCIX.

GEORGIO MICHAELI LINGELSHEIMIO.

DIu est, cum cessat inter nos mutua scriptio, præstantissime Lingelshemi, atque ego fateor a me principium cessationis extitisse. qui acceptis a te literis de gravissimo argumento, dum occasionem capto serio respondendi, ecce de repente nefario parricidio tollitur Magnus Henricus. Me vero is casus ita perculit, ut in ejus recordatione & doloris sensu perditi animi mentem totam habuerim occupatam. Secuta est mea in hanc nobilem insulam profectio: cui cum paucos menses destinassem, evenit longe aliter. Quid multa? permissu Christianissimi Regis & Reginæ matris vel penitus, vel certe ad tempus non exiguum factus sum Anglus. Credo equidem, Θεοῦ ἐτελείετο βουλή. non enim sine numine profecto Rex Serenissimus, sapientissimus, doctissimus, &, quod supra omnia est, εὐσεβέστατος sua me benevolentia est complexus. Scio & fateor ingenue, in me nihil esse hac illius dignum gratia, his beneficiis. quo magis Deo Optimo Maximo omnia fero accepta: cui honos sit & gloria εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ille est, qui me Regi, qui omnibus doctis & piis gratum reddidit. Faxit idem, ut meæ in his terris moræ exstet olim monumentum ipsi gratum, bonis omnibus acceptum. Cæterum in rebus alioquin lætissimis (φθόνος ἀπέστω καὶ νέμεσις) illud me enecat, quod a libris meis tamdiu absum: & spero quidem, illos huc allatum iri: sed multis de causis spissum hoc negotium est. Jacent igitur curæ Polybianæ, & fortasse æternum jacebunt. neque enim hic satis commodus ad illa studia est locus. itaque tot vigiliis exanclatum opus in magno jam periculo versatur, ne perpetuis damnetur tenebris. hoc me angit supra modum. Fiat tamen etiam in hac re Dei voluntas. Interim ne plane stertérem, per Jesuitas est factum: qui occasionem mihi præbuerunt publice illos brevi scripto compellandi. id scri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſcriptum ſcito brevi proditurum in lucem, Θεοῦ διδόντος, atque idem ſtatim ad te, ſi ulla ratione poſſum. Vale. Lond. VII. Kal. Mar. ſtyl. Iul. CIƆ IƆ CXI.

EPISTOLA IƆCX.

CAROLO LABBAEO.

NEque optatius mihi tuis, quarum ſpem facis, poterit quicquam contingere, Vir eruditiſſime: neque ego, qui te prior laceſſivi, officio meo, hac in parte, unquam, σὺν θεῷ εἰπεῖν, deero. Erit ſuave mihi, dum procul abſum à ſuaviſſima patria, miſſas è patria amicorum literas quam creberrimas accipere, & hoc κατὰ δεύτερον πλοῦν ſolatio frui. Mihi cum omnia in hac florentiſſima regione ex animi ſententia, benignitate numinis, fluant: hæret tamen animo & patriæ & amicorum, quos in patria reliqui, γλυκύπικρος quædam recordatio: non enim ferreus ſum, quem hæc φυσικὴ στοργὴ non tangat. Vnica eſt, in qua toto pectore acquieſcam, divina providentia, quæ Regis maximi animum & omnium bonorum in me inclivinavit, Itaque, in φίλῃ πατρίδι qui eramus τὸ μηδὲν, hic locum honeſtiſſimum obtinemus. φθόνος δ' ἀπέστω καὶ νέμεσις. Recte mones me, de fraude mihi facta in libro contra Anticottonem. Atqui impune non ferent, me vide: Exſpecta à me breve ſcriptum, quo τὸν δεῖνα compellabo; placebit ſpero palato & tuo & bonorum omnium, quod ſum reſponſurus, ubi primum ex curis nonnullis reſpiravero. Si me amas, integritatem meam protege. Scripſeram Frontoni Ducæo ſic: Tu non dixiſti; ſocius tuus dixit: Priorem partem publicarunt; poſteriorem diſſimularunt: Hæc eſt fides, ſed plura brevi. Vale, & me ama, vel propter communem amicum, quem ex æquo ſumus venerati. Narro tibi: Præfatio in opuſcula τοῦ μακαρίτου ita placuit Pragæ Legato Regis Hiſpaniarum, ut non abſtinuerit ſtatim, quin per virum eruditiſſimum animi ſui ſenſum litteris humaniſſime ſcriptis declararet. Hoc præmium meæ in Scaligeri manes pietatis. Iterum Vale. Londini VI Kal. Mart. CIƆ IƆ CXI.

EPISTOLA IↃCXI.

THOMAE ERPENNIO.

VIr amicissime, tuas modo mihi tuus affinis attulit. ac quoniam rescripturum se ad te adfirmavit, ipse quoque raptim hæc exaravi. Alcoranum meum tibi dono περίφρονι θυμῷ, & ut amicitiæ nostræ hoc μνημόσυνον serves rogo. ὁ μακαρίτης a quo habui, popularis erat tuus. æquum est, ut illi quoque gratiam aliquam habeas, & memoriam ejus ad posteros transmittas. Quæ mea caussa descripsisse ais, gratissima sunt mihi futura. Vtinam tuis observationibus possem frui. dolet mihi ex animo, non posse te isthic quæ habes parata edere. Dixeram tibi, non placere mihi illius fatui ingenium, quem ais nos censere hæreticos. μωροῦ φωτὸς ἅδε βουλά. valeat, & res suas sibi habeat: mihi posthac cum homine tam infrunito nihil unquam rei erit. Quæ habes a me, præsertim si quid ad bibliothecam spectat, ea spero te sororis meę filio Chabaneo esse traditurum. In meis tamen plena libertate volo utaris. Tu nostra omnium caussa laboras: omnes tuis commodis tenemur inservire. Beduelus Lexicon urget suum. o virum bonum, doctum & simplicem! de Grammatica Romana si quid didiceris, fac me ut sciam. Iter tuum ut feliciter suscipias, feliciter conficias, & perficias, supplex Deum Opt. Max. veneror. Vale doctissime Erpenni. Lond. IV. Non. Mart. CIↃ IↃCXI.

EPISTOLA IↃCXII.

DANIELI HEINSIO.

VIde quid possit occasio: nam cum paucis ante diebus ad te scripsissem, & pro recenti munere gratias egissem, nactus occasionem iterum scribendi per veterem amicum Syndicum Mildeburgensem, non potui manum a calamo abstinere, licet essem occupatissimus. Neque vero quid scribam, suppetit: nam præsentem meum statum hic vir optimus narrabit. Ego si quid vacui temporis habeo, totum pono in libris tuis legendis, quos etsi habeo domi tuo beneficio, heic tamen mihi comparavi, dum bibliothecam exspecto. Relegi igitur his diebus Notas in Horatium, & nova admiratione sum affectus. Deus tibi det, mi Heinsi, ætatem longissi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

mam, felicitatem quanta maxima poteſt ἀνθρώπῳ φύσει contingere. Vale, & me ama. & ſi amas, ignoſce feſtinationi. Lond. Kal. Apr. CIϽ IϽ C XI.

EPISTOLA IϽCXIII.

CORNELIO VANDERMYLE.

MOnſieur, Je veux vous tenir la promeſſe que je vous feis a Paris il y a quelque tems, de vous eſcrire, & vous tenir adverti de mes nouvelles. leſquelles j'eſpere vous eſtre aggreables, pour l'affection qu'il vous plaiſt me porter. Peu apres voſtre deſpart de Paris, j'eu partis auſſi pour venir voir ceſt heureux pais & ce grand Roy, lequel tout auſſi que j'euſſe eu l'honeur de luy faire la reverence, me teſmoignatant d'affection, que je ne ſcaurois le vous dire, & au lieu de me congedier comme je penſois pour le moins pour aller querir ma famille, il moyenna avec la Royne que j'euſſe congé de demeurer pres de ſa Majeſté. Ce que la Royne luy a accordé pour le tems qu'il luy plairra, pēſant que ce feut pour quelques mois: mais le Roy ne l'entend pas ainſi. il en ſera ce que Dieu voudra: cujus inexhauſtæ bonitati acceptum fero, quod neq; bonis in Gallia ſim ingratus, & heic tum Regi, tum omnibus Eccleſiæ Præſulibus & omnibus doctis chariſſimus. Illi ſit honos & gloria Vxor quinto fere menſe, poſtquā ego Lutetia diſceſſerā, ad me venit: ſed mox reditura, ut de communi ſententia res noſtras in Gallia componat, & ſtatim cum tota familia & bibliotheca huc revertatur: quod det illi Deus poſſe feliciter præſtare. Hic eſt jam rerum mearum ſtatus: quem volui te non ignorare. Quod ſi meas tibi gratas futuras intellexero, ſcribam ſæpius: ut hac ſaltem ratione meum animum tibi ſignificem, & quantopere te colam. Tenez moi donc ſi il vous plaiſt,

Monſieur,

Voſtre treshumble ſerviteur

CAVSAVBON.

A Londres, ce 11 April. CIϽ IϽ CXI I'euſſe eſcrit a Monſieur Grotius & Monſieur Meurſius, ſi j'euſſe eu l ıſir Je vous ſupplie Monſieur, qu'ils liſent ici mes humbles recommandations a leurs bonnes graces.

EPISTOLA IↃCXIV.

DANIELI HEINSIO.

TAndem tuas accepi, hoc est, post menses amplius octo, ex quo nihil quicquam a te literarum acceperam. Mirabar silentium tuum & querebar. atqui tu quoque silentium meum miraris & quereris. Sed eamus ad calculos, & rationes ineamus. Ego scripsi ad te Lutetia sub abitum meum, & profectionem in hæc loca, & simul Scaligeriana misi, deque meo consilio, cur hoc iter susciperem, te monui. postea vero quam huc veni, provocatus a clariss. Baudio de eodem oleo & illi rescripsi, & ad te scripsi. is fasciculus Thorio medico, viro optimo, est a me datus, qui se curaturum spopondit. deinde cum nobilis Anglus D. Bois ad vos cogitaret, dedi illi ad te literas, & ad nostrum Rutgersium, a quo ternas jam in Anglia literas accepi. Exposui caussam meam sincere & vere; nunc fluat tibi ἡ κλεψύδρα. Ego, si per te licet, hujus litis καθίζω δικαστὴν τὸν πάνυ Baudium. Omisso joco, gaudeo quod meas epistolas desideras. Moriar, si vix quicquam gratius facio, quam ut ad te scribam. recreor enim tantisper suavissima recordatione non tui solum, qui mihi charissimus, verum etiam τοῦ μακαρίτου Scaligeri, quem non nescis quanta reverentia coluerim. Itaque noli putare si officio ipse fungaris, fore me lentum aut remissum. Ego vero non ibo sed curram. Vna in re semper me vincas oportet, quod video te vix ullas ad me literas dare, quibus non sit adjunctum insigne aliquod tuæ liberalitatis monumentum, & exquisitæ doctrinæ μέγα τεκμήριον. Ego amicissime vir, cætera beatus Dei immortali beneficio, hac re miser sum, quod a libris meis tot jam menses absum: neque adhuc possum illos recipere. nam neque me in totum dimittere vult augustissima Regina, neque de reditu meo magnam spem habet, si semel bibliothecam omnem meam hic habuero. Vxor quæ suo adventu me beaverat, eadem nunc reditu in Galliam me magna sollicitudine afficit. Deus immortalis qui venienti primum per obscœnissimam tempestatem media hyeme adfuit, aderit spero etiam redeunti. Dum meis libris & chartis omnibus

nibus plane careo, data occasione scripsi hic epistolam ad Frontonem Jes. quam Rex maximus vult edi. argumentum sine dubio probabis. mittam igitur exemplar unum statim, & alia ad amicos istic meos, quo in numero sunt clariss. viri, Vulcanius, Baudius, Bertius, Scriverius, & Cunæus. nam Meursium Hagæ puto habitare. Omnes si meis verbis fueris dignatus salutare, maxime autem omnium τὸν πάνυ Grotium, feceris mihi rem gratissimam. De tribus libris quos misisti ad me, immortales tibi ago gratias. Duos minores non ante videram. Senecam videram, & tuas notas diligenter legeram; doctam, ita me Deus, opellam, & cujus doctrinam non omnes capient. Tu vero quam artem apud Arist. didicisti, eamdem usurpas in sententia ferenda de aliis. O vive diu, mi Heinsi; & quia omnes æquales tuos jampridem superasti, quod solum restat, te ipsum indies supera. Ita faxint Superi. Vale. Londini pridie τὸ ἑορτάσιμον Πάσχα. CIϽ IϽ C XI. raptim.

EPISTOLA IϽCXV.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

MIratus sum quod nuper ad me scripsit sororis meæ filius, neq; te, vir amplissime neque se quicquam literarum mearum a D. Bauderiano Legato hic nuper Regis Christianissimi accepisse. Atqui binas illi dedi ad te. unas quas jussu Regis scripseram, & Regi ostenderam: alteræ familiari παῤῥησίᾳ erant exaratæ. Exspecto ad illas responsum. neque possum adhuc in animum inducere periisse eas epistolas. rei veritatem e proximis meorum literis spero me intellecturum. Interim quia se offerebat occasio, pauca hæc scripsi; ut scires non cessasse me, neque officio meo defuisse, ut ut literæ fortasse perierint. Ego vero multo ante scripturus fui, nisi perdiu abitum D. Bauderiani essem præstolatus. Novissimis literis spem tibi feci Commentariorum, quos Rex ad te mittere cogitat, rerum ad Matrem pertinentium. Non fallet Rex tuam exspectationem. Vidi partem operis quod ita contextum est, ut ad legitimam historiam rerum Elizabethæ quid in eo desiderari possit vix intelligam. Per annos narratio est distincta a principio regni

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Elizabethæ. Vidi adhuc paucos annos. ſed ex quibus de operis pre-tio feci conjecturam. De meis rebus multa haberem quæ ad te ſcri-berem ſed exſpectabo reditum ad vos uxoris, quæ brevi iſthuc re-ditura, ut noſtras reculas componat, σὺν τῷ Θεῷ. Vale vir ampliſ-ſime, & me ama qui te æternum colam. Lond. v. Eid. Apr. CIↃIↃCXI.

EPISTOLA IↃCXVI.

DANIELI HEINSIO.

VEnit ad me nunc ipſum nobilis hic Anglus, vetus amicus me-us, vir clariſſime, nuntias cogitare ſe ad vos, & nunquid vel-lem rogans. Etſi & ego eram occupatus, & ille jam itineri accin-ctus, non potui tamen hæc pauca ad te non exarare. Quid autem putas me ad te ſcripturum? quod unum poſſum, querimoniam de tuo ſilentio acerrimam. Cum Lutetia ſum profectus, jam plures menſes tuas ἀμοιβαίας exſpectaveram fruſtra. Jam hic fere ſextus eſt menſis, ex quo me Anglia habet. neque tu id ignoras: nam & monui ipſe te per literas paullo poſt meum adventum, & clariſſ. Baudius, a quo ſemel ſaltem literas accepi, id te non fuerit paſſus ignorare. Obſecro igitur te, amiciſſime Heinſi, cur annum fere integrum apud me ſiles? an te inimici mei potuerunt a me abalie-nare? ſed novi ſimplicitatem generoſæ mentis tuæ; neque ante perſuadebo mihi, te erga me eſſe immutatum, quam ipſe literis tuis hoc mihi ſignificaveris. De meo vero in hac μακάρων νήσῳ ſta-tu ne plura narrem, multa inpediunt, ipſa imprimis amici hujus mei feſtinatio. Ille tibi de me, ſi curas ſcire, omnia narrabit. Tu ſi me amas, literis tuis me beabis, & curas literarias tuas mihi indi-cabis. Hoc nihil mihi gratius queat contingere. Vale & ignoſce fe-ſtinationi. Lond. XIII. Apr. ſtylo Liliano. CIↃIↃCXI. V. CL. D. Baudium, & D. Bertium meis verbis ſalutes velim.

EPISTOLA IↃCXVII.

THOMAE ERPENNIO.

SCripſi nuper ad te ſtatim poſtquam tuas accepiſſem. Nunc quia ſuſpicor, te abitum ex urbe Lutetia parare, has raptim exaravi, ut te

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ut te rogarem, ne peregrinationi diutius indulgeres, quam par esset. Scis pericula viatorum. Scis quantum temporis in lustrandis regionibus amittatur. neque nescis, quæ hactenus didicisti in linguis exoticis, ea te in museo tuo abditum didicisse: & quidem brevissimo tempore. ecqua peregrinatio tantum docere te potuisset? Non tamen penitus damno consilium tuum: modo tempori parcas, ἀναλώματι πολυτελεστάτῳ, & te brevi nobis reddas. Cupio enim mirifice te videre, & feliciter confecto itinere reducem amplecti salvum atque incolumem. Det tibi mihique Deus immortalis illum diem videre, albo lapilllo mihi profecto notandum. Exspecto epistolam a te sub discessum tuum de tuis consiliis. Vale charissime Erpenni. Londini Angl. VIII. Eid. Apr. CIↃ IↃ C XI. st. n. Peto a te significes Chabanço meo ἀδελφιδῷ, valere nos Dei beneficio. mirari quod neget se ullas literas accepisse a Boderiano, cui ego duos satis grandes fasciculos tradidi. Etiam amplissimum Thuanum salutes a me velim, & petas an binas epistolas acceperit, quas ego per eundum Boderianum illi scripsi. Iterum vale. Arabs tuus magister olim est in Anglia, nec malo est loco.

EPISTOLA IↃCXIIIX.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

AMplissime Præses, etsi magno repente affectus sum dolore, qui meus in te amor est & observantia, cum intellexi non eam esse habitam tuæ dignitatis rationem, quam tua in Remp. summa merita postulabant haberi, & boni omnes cupiebant ac sperabant: mox tamen, ubi ex illa indignatione colligere me cœpi, & præsentem rerum in patria statum apud me reputare institui; rationibus ut mihi quidem videbantur, non levibus sum adductus, ut tecum actum non male putarem, & dictum vetus usurparem: ταὐτόματον ἡμῶν πολλάκις κάλλιον βουλεύεται. Fateor durum esse ea spe excidere, quæ non ex inani arrogantia, sed ex merito concepta primum fuerit, deinde ab iis toties firmata, quorum in potestate erat efficere, ne verba viro gravi videri possent dedisse. At non clam te est, vir sapientissime, rerum humanarum eam esse conditionem, ut ea

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſæpius eveniant quæ nemo futura aut fieri debere putaverat, quam quæ ὁ ὀρθὸς λόγος ſuadebat eventura. Hoc cum in aliis vitæ partibus poteſt obſervari, tum in honorum vel maxime tributione, qui ad aulicorum ſæpius voluntatem, quam Principum, qui ferè in ſuorum poteſtate ſunt, certo judicio deferuntur. Vt igitur nemo prudens mirabitur, hiſce præſertim moribus, caculam aliquem militarem, cocum aut lenonem vel etiam archilenonem ad ampliſſimam fortunam & provinciarum etiam præfecturas potuiſſe pervenire; ita profecto mirari nemo debet, bonis, integris, doctis aut quavis alia virtute excellentibus ad ſummas dignitates aditum non patere, & debita ipſis præmia terræ filiis deferri. Quid querimur aut miramur? ἐπὶ τούτοις, hac inquam lege & conditione nati ſumus, neque huic malo remedium, dum ſtabunt res humanæ, unquam afferetur. Feramus, vir ampliſſime, & feramus æquo animo, quod per rerum humanarum naturam emendari non poteſt. Simul providentiam divinam ἣ θέμις ἐστὶ contemplemur & admiremur. Nam quum ſuſque deque ferri omnia forte fortuna videantur, Deo tamen optimo maximo ſingulorum quæ fiunt ratio conſtat, neque aliquid fit, quod non ei ſit multo ante præviſum, & ἀνεξιχνιάστῳ τινὶ σοφίᾳ decretum ut fieret. Sic igitur κακῶν κακὰς βουλὰς oderimus, ut in ſapientia imperveſtigabili τοῦ ἀριστοτέχνου Θεοῦ acquieſcamus. Tu vero, illuſtriſſime vir, tot veris bonis, quæ nulla vis auferre unquam tibi poterit, a ſuperis ornatus, ſi te ipſum potius quam patriam, ſi tuos, ſi ſtudia quibus delectaris, ſi denique rem familiarem tuam reſpicis, cur magnopere gaudeas, juſtiſſimam, niſi fallor, cauſſam habes. Quid? putas ne te eo loco poſitum, vel unum diem quietum fuiſſe habiturum, quum ad te vexandum omnes certatim operam ſtudiumque ſuum conferrent, qui te propter pietatem, φιλαλήθειαν & cæteram virtutem tuam cane & angue peius oderunt? illine permitterent ut moribus tuis Remp. regeres, quibus eſt propoſitum quocunque tandem pacto eos de medio tollere, qui nefariis ipſorum conſiliis ſeſe oppoſuerint? Quod equidem eo confidentius dico, quod recens ſum a lectione

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

multorum librorum ab aliis pestibus profectorum, hac Satanica doctrina plenorum. Horret animus meminisse eorum quæ legi, quæque pro fidei articulis docentur. Et crescit tamen furor quotidie, crescit audacia, quam alit successus. Ea doctrina Regem maximum nuper nobis eripuit. eadem tamen doctrina & ejus defensores in illa ipsa urbe, ubi tantus Rex χθὲς ϗ πρώην est occisus, propugnatores est nacta; qui libris editis, vobis omnibus conniventibus qui ad clavum Reip. sedetis, Marianã quidem verbo tenus damnant, at reliquos omnes perfidiæ, rebellionis & parricidii magistros palam laudant, ne dicam excusant. O tempora, o mores! Et erit aliquis vir cordatus, qui pro magno ducat principem locum inter eos obtinere, quibus hæc sunt ferenda & suo silentio comprobanda! Platonem ferunt dicere solitum, cum apud bonos excusaret quod Remp. non attigisset, certo consilio se a publicis curis abstinuisse, ubi animadvertisset iis legibus & institutis patriam regi, quibus mores sui congruere non possent. Enimvero contra torrentem jugiter niti, quis sine certa pernicie diutius potest? Hæc & similia his alia sive exempla sive documenta ut revocares ad animum, te rogarem, vir amplissime, si quod sæpe multis viris bonis accidit, ab omni cura Reip. esses summotus. Nunc quid opus? Nam si vera sunt quæ mihi narrantur, καταβὰς ἀνέβης, & meliore loco res tuæ jam sunt, quam essent futuræ si aliter contigisset. Opto ita esse. & Deum veneror, ita velit esse faxitque. Binas tuarum nudiusquartus accepi; alteras earum ad Regem misi, & de tua integritate prolixe ad ipsum scripsi. Cottonus nobilis Anglus in historia pergit ad te mittenda. De meis rebus nihil jam scribam; omnia enim narrabit uxor, quam propitio numine brevi isthic videbis. Vale. Londini XI. Kal. Majas CIↃ IↃ C XI. Puteanos fratres & Rigaltium, viros optimos & eruditissimos, hic ut salvere mihi fas sit te oro.

EPISTOLA IↃCXIX.

FRONTONI DUCAEO.

Binas a te accepi postquam huc veni, clarissime Fonto. priores

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

attulit uxor, alteras Savilius misit. Respondissem jam dudum ad priores, nisi gravis caussa moram attulisset. Eam caussam exponam tibi simplici animo & ἀφελῶς, sicut meus est mos. Tu, quæso, bonam in partem accipe quæ sum dicturus; tibique persuade, non alium mihi heic animum esse quam fuit in Gallia. Amo antiquitatem, colo veritatem, quicquid aut huic repugnat, aut ab illa damnatum est, detestor & abominor. quare aut silendum mihi est, aut danda mihi hæc venia est, ut quæ neque vera esse credidero, neque antiquitati σύμφωνα, de iis libere quid mihi videatur dicam. Scis te discedenti mihi Parisiis per epistolam & verbis etiam significasse, rem me tibi & omnibus tuis esse facturum gratam, si Regi Magnæ Britanniæ auctor essem, ut crederet, neminem vestrum erga ejus Majestatem male esse affectum. optare quin imo læta ei omnia, atque illud in primis, ut facilem se præberet in hac Ecclesiæ Dei scissura tollenda. Quo etiam epistola illa spectabat, quam mihi a te mei attulerunt: qua agis mecum, ut de vestræ societatis integritate verba Regi faciam: quando omnibus quæ nonnullis vestrorum scriptorum objici solent, plene per eum esset responsum, qui famosum libellum Anticotonem nova apologia refutavit. Hæc cum ita sint, postquam ego tua mandata Serenissimo Regi exposuissem, evenit non ita multo post, ut Rex Apologeticum vestrum nactus me statim vocaret, & coram multis Episcopis ac proceribus diceret: En tibi, Casaubone, librum cum Patris Frontonis professione belle congruentem. invenies in eo defensionem auctorum, qui istam Principibus perniciosam doctrinam docent. invenies nuperum Bellarmini scriptum Satanicum non obscure defensum. invenies auctorum proditionis pulverariæ, qua tetrius quicquam fingere ne diabolus quidem potest, acriter defensam innocentiam, & ipsos glorioso Martyrum choro adscriptos. Invenies denique, ait Rex, omnia contraria verbis Frontonis. Quin etiam jussit me ejus Majestas librum auferre domum & rationes expendere, quæ ad defensionem novæ doctrinæ afferebantur. præcipue vero jussus sum iis attendere, quæ de rebus Anglicis Apolo-

gista ille narrat. Quod ubi fecissem, & sincere Regi exposuissem, quid mihi placuisset, quid displicuisset; placuit illi, ut hæc omnia tibi significarem, quo semel efficerem ut intelligeres, a quo sermonum genere esset iis abstinendum, qui benigne excipi a Majestate ipsius postularent. Se quidem huic Ecclesiæ scissuræ ingemiscere: sed omnia tamen potius esse facturum, quam ut iis aures præberet, qui novam hanc doctrinam de regno temporali Papæ, de cædibus Regum excommunicatorum, de martyrio proditorum, &c. aut palam defenderent, ut multi Alastores, aut per circuitus, ut Bellarminus & Apologista hic & sexcenti alii. Quod jusserat Rex, feci, & epistolam ejus argumenti ad te scripsi, quam dudum misissem, nisi quædam adhuc deessent ex epistolis Garneti manu scriptis adjicenda. Brevi, ut spero, eam epistolam ad te mittam: teque rogabo, ut jam nunc rogo, afferas æquum animum ad cognitionem ejus caussæ. nam ego te ubique judicem fero. Neque vero timeas aliquid ibi contineri contra τὰ τῆς πάλαι ἐκκλησίας δόγματα, aut omnino contra τὰ παρ' ὑμῖν νομιζόμενα. nihil reperies ejusmodi, quod serio tibi confirmo Permitte vero mihi, doctissime & amicissime Fronto, ut candide apud te agam, & quod sentio aperiam. Existimo enim nihil posse hoc rerum statu perniciosius fieri, quam fit ab iis, qui eam doctrinam nunc ἄνω κάτω θρυλλοῦσι, qui fictitium illud & ridiculum Romani Pontificis regnum temporale dum tanto conatu eunt stabilitum, universo mundo declarant, Ecclesiam Dei viventis nihil se curare, neque recusare se, quin simplices Catholici male pereant, dum modo ipsi regnent. Cogita quot mala & jam olim a Gregorii VII. temporibus ab hac doctrina in Ecclesiam exundarint, & quot jam sint metuenda propter eandem caussam. Cogita proditiones horrendas, cædes & parricidia, non quidem eorum manibus qui hanc doctrinam scriptis tuentur, patrata, sed eorum certe manibus qui reges pro regibus non habent, ubi parum sese Papæ morigeros præbuerint. Cogita & certo tibi persuade, aut nullum unquam verbum apud prudentes principes de concordia Ecclesiæ esse faciendum; aut huic monarchiæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

narchiæ & omnipotentiæ temporali bona fide esse renuntiandum.
Quodsi aliquam vel levissimam eorum curam habetis, qui in hoc
regno vobiscum sentiunt, & sub imperio clementissimi, benignis-
simi & optimi regis hujus vivunt, liberate eorum stultam simpli-
citatem ab iis opinionibus, quas ex istiusmodi libris hauserunt,
alioquin sanguis eorum super capitibus auctorum pestilentis ad-
eo doctrinæ. Sed hæc ex ipsa epistola melius cognosces. Quod
superest, Savilium vidi Etonæ. ubi sumptibus ingentibus & regia
magnificentia τοῦ μακαρειστοτάτου πατρὸς editio curatur ab homine pri-
vato. Haberem multa tibi dicere, quæ malo in familiare colloqui-
um servare, ubi dederit Deus, ut te isthic videam. De meis rebus
omnia mei narrabunt, si laboras scire. Scito in Reginæ potestate
me esse ac semper futurum, dum spiritus hos reget artus. P. P. Sir-
mondo & Cottoni plurimam, nisi grave est, a me salutem. Vale &
me ama. Londini, propridie Kal. Majas CIϽ IϽ CXI.

EPISTOLA IϽCXX.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

ILlustrissime vir, quæ nuper ad te scripsi, cum tuis respondi, puto
esse tibi reddita. Ex iis dolorem meum cognovisti, quia dignita-
tis tuę ratio non est habita: quod tamen οὐκ ἀθεεὶ factum putamus, &
magno tuo bono. Nam si tu illo dignus eras loco, & eras profe-
cto dignissimus, haut tamē scio an ferreum hoc seculum satis esset
dignum, quod te videret ad clavum illum Reipublicæ sedentem.
Omnes hic boni, qui tuam excellentem virtutem norunt, tibi gra-
tulantur, & cum bonarum partium hominibus, quibus eum ca-
sum scimus accidisse molestissimum, gemunt. Ac Deus quidem
bene vertat: multi tamen putant majorum malorum hæc esse præ-
ludia. Rex Serenissimus literis meis factus certior de tuo consilio,
privatam in prædiis tuis vitam degendi, Deum statim oravit, ut
aliam tibi mentem daret. meque jussit te hortari, ne Remp. ne pa-
triam desereres, in hac præsertim tanta virorum insignium penu-
ria. Cogita non esse te natum tibi solum, sed patriæ; quam diffi-
cili tempore derelinquere, prodere est. Cogita omnium bonorum
ocu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

oculos in te esse conjectos, quibus ad desperandum de salute patriæ noli per Deum immortalem exemplo tuo præire. Spero equidem nondum omnes patriæ nostræ occubuisse candidos soles. si tamen peccatis nostris exigentibus aliter superi statuerint; at magnos viros, ut de Imperatoribus olim dictum, stantes mori oportet. Tu vero mihi ignosce, qui tam libere de his apud te. Meas fortunas tibi esse curæ, & meis studiis bene te velle, & scio ipse optime, & nemo nescit. Quo confidentius te rogo atque obtestor, ut uxori meæ consilii tui copiam facias. illa narrabit tibi præsentem rerum mearum statum. quem ubi cognoveris, quid in posterum sit opus facto, pro tua prudentia statues ipse, & nisi grave est, uxori significabis, Mihi non abs re futurum videbatur, si mora mea in hac Insula adhuc produceretur; quod vehementer optat Rex Serenissimus, neque Augustissima Regina, opinor, non vult. Nam si ea tempora futura sunt quæ optamus, erunt fortasse isthic qui de meo reditu φίλην εἰς πατρίδα γαῖαν sint cogitaturi: sin τὰ χερείονα νικᾷ, quod omen abominor, videor posse hic ἐγγήραμα & tutum & honestum habere. Vtrovis modo eveniat, libris meis carere diutius non possum; & carui profecto nimis diu. ὁ μὲν βίος βραχὺς, ἡ δὲ τέχνη μακρά. ne dici quidem potest, quam me hæc res angat. Itaque nisi aliter tibi videatur, jussi sororis filium curare, ut hac me liberet sollicitudine. Scito vero, Præses Amplissime, mihi scriptum esse libellum sive Epistolam ad Frontonem, in qua fraudes multæ aperiuntur eorum qui isthic doctrinam Hildebrandicam tuentur, & item illorum qui proditores patriæ novos cœlites indigitant. Ego acta publica inspexi, literas manu Garneti scriptas in museo habeo, quæ mendacium horribile refellunt. De his breviter quædam scripsi, brevi isthuc missurus. Iterum sancte polliceor, nihil esse quod ad τὰ δόγματα pertineat. neque in hanc veni Insulam, ut novorum hominum novas sententias defenderem. Regi scriptio hæc perplacet; Proceres vero nostri si Gallis imponunt hanc necessitatem, ut adversus sceleratam doctrinam non sit mutiendum, male Regibus nostris, male existimationi suæ consulunt.

Post-

Postquam omnia descripsero, mittam ad te exemplar unum. Vale
vir amplissime, & diu felix vive cum tuis omnibus. Londini pro-
pridie Kal. Majas. CIↃ IↃ CXI.

EPISTOLA IↃCXXI.

EIDEM.

VIr illustrissime, heri tuas accepi, & quas ad me scripseras, & quas
ad amplissimum Legatum, nec non ad Emanuelem Demetri-
um. Illas statim reddidi: has ante diem crastinum non queo. tu ta-
men factum puta. Video te in prædiis tuis adhuc hærere. de quo
tuo consilio quid videatur Dom. Legato, ex ejus literis intelliges.
nam ego περὶ τῶν τοιούτων συμβουλεύειν οὐχ ἱκανός εἰμι. qui ausus tamen
sum binis literis de eo negotio tecum agere. Serenissimus Rex e
venationibus reversus ut me primum vidit, de tuis rebus sollicite
interrogavit: nec obscuram significationem dedit suæ erga te be-
nevolentiæ. Historiam cujus spes est facta, scito quotidie conscri-
bi. sed quum instituisset auctor brevem in tuam gratiam ὑπομνημα-
τισμὸν, exiit opus grande, & fere justa historia rerum Elizabethæ.
nihil ibi studio partium datum. Vrget Rex propositum, sed tem-
pore est opus. De meis rebus omnia, ut spero, jam narravit uxor,
cui dedi in mandatis ut tuo consilio se regeret, si modo tu, amplis-
sime Præses, ejus copiam illi facere fueris dignatus. Postquam ab
illa literas accepero, pluribus ad te de meis consiliis scribam. Deū
veneror te servet, vir illustrissime, & una tecum nobilissimam con-
jugem cum pignoribus vestris. Scripsi raptim Londini IV. Non.
Majas CIↃ IↃ CXI.

EPISTOLA IↃCXXII.

EIDEM.

VIr illustrissime, qui has tibi tradidit vir bonus est, professione
Theologus & sacerdos. is in patriam cogitans, quo posset tibi
innotescere, exegit a me pro ea quæ intercedit inter nos notitia,
ut hæc ad te scriberem. Puto accepisse te quas ante discessum u-
xoris, quas ea discedente, quas post discessum ad te scripsi. Ego ex
literis meorum cognovi te ad Fontem Eblaudi esse profectum.

utinam

utinam illud iter felix & faustum fuerit. Hoc velim tibi persuadeas, meam fortunam ex tua pendere. tuis enim consiliis regi εἰς τὸ μέλλον cupio, qua de re plura uxorem tibi puto dixisse. Promissum a rege commentarium noli adhuc exspectare. Magnum enim id futurum est opus, ut Rex mihi non semel significavit, & ipse judico ex iis quæ vidi. Vale amplissime Præses, & quam diutissime vive felix cum nobilissima uxore & liberis. Londini Eidibus Maij. CIϽ IϽ C XI.

EPISTOLA IϽCXXIII.

EIDEM.

ILlustrissime Præses, quia non constat mihi, an meas omnes acceperis, ideo crebras ad te mittere non vereor, ut scias respondisse me ad omnes tuas. nam post uxoris discessum ad te jam ternas dedi. Tuæ ad Demetrium probe sunt curatæ & ipsi in manus traditæ. Filium meum ut auctoritate tua in officio retineas, & lascivientem in studiis & vita, neque certum ullum sibi scopum proponentem jubeas meminisse sortis suæ & voluntatis meæ, supplex te oro. Vale vir amplissime, & me ama, qui dies noctesque tibi & universæ domui tuæ læta omnia opto, & a Deo Opt. Max. peto. Londini XVII. Kal. Junias. CIϽ IϽ CXI.

EPISTOLA IϽCXXIV.

FRONTONI DUCAEO.

LEgi superioriaus diebus, Fronto Ducæe, vir eruditissime, librum Apologeticum nuper isthic ab uno Patrum Societatis vestræ scriptum, & de communi omnium sententia publicatum. Legi autem eo diligentius & accuratius, (præter morem sane meum, qui nullius cujusquam mortalium famam solitus appetere, in polemicis hoc genus scriptis operam non amo abuti meam:) non solum, quia in magna exspectatione eam Apologiam, priusquam prodiret in lucem, fuisse intellexeram: verum etiam, & multo quidem magis, quia epistolam non ita pridem a te acceperam, quæ responsionis ejus legendæ cupiditate non mediocri me accenderat: quippe qua ita ajebas esse confutatas famosi cujusdam libelli calu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

mnias, ut jam multorū animi a Societate vestra prius admodum a-
lieni, ejus lectione pacati & vobis penitus sint conciliati. Quin etiā
literis iisdem, si meministi, me pro ea consuetudine, quæ plures an-
nos Lutetiæ Parisiorum inter nos intercessit, rogabas, ut Serenis-
simo Potentissimoque MAGNÆ BRITANNIÆ REGI, omni ma-
ximarum exquisitissimarumque laudum genere Principi dignissi-
mo, hoc ipsum significare vellem; & postquam per novam hanc
Apologiam caussæ vestræ æquitatem cognovisset; id agerem apud
MAIESTATEM ipsius, quo religionis vestræ hominum persecu-
tioni, (sic enim dicebas, & ita multis credere lubet,) finis tandem
aliquis imponeretur. Atque hæc eadem alium etiam Societatis
vestræ non obscuri nominis Patrem a spectatissimæ virtutis & in-
tegerrimo viro D. Fabricio Boderiano, Christianissimi Regis Le-
gato, qui munere suo felicissime hic perfunctus, in Galliam ante
paucos dies est reversus, per literas enixe petiisse, (& erat literis
adjectum Apologetici exemplar,) non clam me erat. Itaque nihil
mediocre jam de eo libro mihi spondebam, cujus freti genio & tu,
doctissime Fronto, & ille alter tuus οὐχ ὁ τυχὼν συμμύστης Regi maxi-
mo, literatissimo, judiciique acerrimi, cujus offensum erga Socie-
tatem vestram animum reformidare poteratis, probari ipsum ta-
men posse nihilo secius confideretis. Mirifice vero gestiebat ani-
mus mihi ex ejus lectione cognoscere, quid auctor ad illa respon-
deret, quæ a gravissimis viris atque inculpatæ vitæ, eandem vobis-
cum religionis formam profitentibus, multis ex ordine vestro so-
lent passim objici: quasi erga Reges & Principes præpostero quo-
dam religionis zelo parum æqui essetis, & jura ipsorum ac domi-
nationem alienæ potentiæ amplificandæ studio, multimodis, quo-
ties se daret occasio, scriptis, factis, iretis imminutum. Equidem
persuasissimum habebam, fieri vix aut ne vix quidem posse, ut quæ
tibi scriptio tantopere probaretur, [vide quanti te faciam,] cujus
effectus adeo insignes prædicares, de qua tantam spem concepisses,
quicquam eorum affine contineret, propter quæ non Magnæ tan-
tum Britanniæ optimi clementissimique Regis offensionem in-
curri-

curristis; sed & multis aliis illustrissimis Principibus, multis Rebuspublicis prudentissimis, universo etiam Ordini amplissimo Senatus Parisiensis, & [de quo vos video non dubitare, ac multum queri,] omnibus politicis Societas vestra dudum gravis evasit & suspecta, ne dicam ingrata & invisa. Quo magis sum demiratus, & stupore quodã inter legendum defixus, cum exspectationi meæ adeo pleraque animadverterem non respondere, ut caussam dicere aut comminisci nullam possem, cur tibi viro intelligenti & perspicaci, cur cuiquam alii, non plane Mamacutho & communis etiam sensus experti, eos facere animos scriptum ejusmodi potuerit; quod recte æstimantibus non caussæ vestræ justa proferre in lucem queat videri: sed illam potius opinionem de vobis, quæ plurimorum mentes occupavit, (scitis ipsi, & in HENRICI MAGNI morte experti estis) voluisse confirmare, & magis magisque in legentium animos defigere. Atque ego jam hic profiteor, de iis duntaxat loqui me, quæ ad Principum jura, dignationem, securitatem, salutem denique & vitam pertinent. Nam si quæ alia vestris hominibus a quoquam objecta eadem responsione diluuntur; ea nihil ad hanc caussam: neque ego jam illa quicquam moror. Opto magis, eam ut vestri ordinis Theologis mentem Deus immortalis inspiret, ita det se gerere, ita faxit ipsos ἀγάπην ἥτις ἐστὶ σύνδεσμος τῆς τελειότητος ἐνδύσασθαι, nihil ut posthac inimici vestri præter calumnias & ficta crimina habeant, quod vobis obiiciant.

Καί κε τὸ βουλοίμην, καί κεν πολὺ κέρδιον εἴη.

Scio quem hodie in multis orbis Christiani regionibus locum Societas vestra obtineat, quid quantumq; valeat: quæ si a defensione doctrinæ Hildebrandicæ & Bonifacianæ, animiq; rigore illo præfracto, quem in plerisque vestrum homines εἰρηνικοὶ observant, ad æquitatem, lenitatem, & illam quam pii Patres Græci appellant συγκατάβασιν, Latini condescensionem, animitus traduceretur; magnum haud dubie ad communem Christianorum concordiam & re & exemplo momentum afferretis. Me ut hæc ad te simplici animo scriberem, vir amicissime, non odium aliquod impulit, aut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

obtrectandi cuiquam prurigo; a quo pestilente morbo, nimis ho-
die late grassante, mores meos abhorrere, τὰ προβεβιωμένα, nisi fal-
lor, vel tacente me fidem fecerint: sed illa ipsa, quam dixi, episto-
la petitioque tua, ab optima quidem, credo, voluntate profecta:
verum quæ male posito prorsusque ruinoso nitens fundamento,
plane mihi visa est parum æqua & ἀπροσδιόνυσος, ac proinde super-
vacua & ἀδύνατος. Magno enim in errore versati estis, & tu, o-
ptime Ducæe, & tuus ille συμμύστης, cum putastis ejusmodi Apo-
logiam, eo filo contextam, eo scopo scriptam, & Principibus ita
aperte inimicam, non dico Magnæ Britanniæ sapientissimo Regi,
aut ulli alii Principi, cui salus sua non fuerit vilis, placere posse; sed
cuiquam omnino, qui Principi suo & dignitati securitatiq; ipsius
optet esse consultum. Equidem sic a libri illius lectione discessi, ut
pro satis comperto haberem, te, cum illa ad me scriberes, aut ipsum
non legisse, aut non tam judicium fuisse tuum secutum, quam ali-
enæ voluntati obsecutum. Novi enim te & quam miti ingenio
sies; neque memoria mihi crebri illi in mutuis colloquiis nostris
sermones tui exciderunt, omni moderatione & mansuetudine
conditi, in quibus te semper publicæ tranquillitatis studiosum,
subditum φιλοβασιλέα, & in natis ante pauca secula controversiis,
nostro hoc acerrime agitatis, quæ ad jura Principum pertinent,
plerisque aliis animadverti multo æquiorem; deque auctoribus &
defensoribus doctrinæ adeo exitiabilis sane, pieque & libere non
semel audivi judicantem. Quo diligentius faciendum duxi, ut
non magis meum, quam Regis ipsius & aliorum virtute præstan-
tium virorum, qui ἔμιξαν τῇ περιστερᾷ τὸν ὄφιν, de illa Apologia judi-
cium & judicii potissimas caussas indicarem: si forte multarum
rerum, præsertim Anglicarum, quæ ibi ceu verissimæ produntur,
& tanquam indubitatæ fidei affirmantur, horribili falsitate cogni-
ta, impetrare, qua auctoritate es, a Sociis tuis posses, ut posthac fal-
sas narratiunculas spernerent, veris, certis atque adeo publicis a-
ctis fidem ne abrogarent, & ad necessarium, nedum justum sui odi-
um Regem φιλαληθέστατον ac simul omnes veri amantes provocare
define-

desinerent. Quod si fecerint, honori suo, mihi crede, & totius Societatis vestræ melius in posterum consuluerint. Enimvero quam parum candide parumque apte ad conciliandam vobis Principum benevolentiam Apologeticon illud sit scriptum, non est difficilis demonstratio. Nempe hoc agitur magna totius libri parte, ut dicta quædam & sententiæ defendantur nonnullorum e vestris, eruditorum quidem hominum, fateor, sed quorum opiniones nõ paucas principibus & Rebuspublicis esse pernitiosas magno consensu prudentes contendunt, & tristissima confirmat experientia. Et appello conscientiam tuam, mi Fronto, num judicio tuo omnia probentur, quæ in tuorum libris de hoc argumento legisti? an paratus sis omnes illorum sententias, ceu κυρίας δόξας defendere? quod tamen sine ulla exceptione Auctor Apologiæ facit. Omnia defendit, omnes tuetur, omnes laudat, uno Mariana ægre excepto. Equidem is non sum, qui si quid forte incautius aut inconsultius viro docto in scribendo exciderit, protinus in deteriorem partem id velim interpretari, & in malæ mentis argumentum rapere. Bonum virum hæc κακοήθεια & malignitas non decet: Christianam vero charitatem multo minus. At quoties salus Principum agitur, quoties publica res, cujus incolumitas in Principis incolumitate vertitur, sive aperta molitione, sive per cuniculos in discrimen adducitur; tum enimvero longe alia res est, alia ratio; neque jam ulli ἀνεξικακία aut molliori interpretationi quærendæ locus. quin immo haud secus ac si esset Pyrrhus aut Hannibal ad portas, commoveri tum bonos cives, contremiscere totis artubus, dirissima quæque exempla ob oculos sibi ponere, & præ anxia sollicitudine omnia etiam tuta timere, non dico fas, sed omnino necesse est. omnis hic honestus pavor: omnis trepidatio fortis & laudabilis: omne durius dictum factumve justæ suspicioni movendæ idoneum est judicandum. in patria præsertim nostra, mi Ducæe, & hoc maxime tempore. Quid enim? Vidit Gallia non ita multos ante annos, quia jura principalia violabantur, divina humanaque jura fœdum in modum subverti, omnia susque deque misceri, ho-

mines hominibus, cives civibus lupos fieri. Vidit Gallia postquam
Majestas Unctorum Domini in animis civium malorum & prava
doctrina corruptorum eviluit, duos optimos & fortissimos Re-
ges suos teterrimo parricidio (& quidem eodem fere pacto utrum-
que) sibi esse ereptos; vidit & luxit, ac nunc etiam luget. Et erit
aliquis tamen in Gallia, qui cæde tam recente Henrici Magni, Re-
gis heu nuper nostri, bonis omnibus acerbe gementibus, patroci-
nium eorum scriptorum securus suscipiat, quos novit Orbis ter-
rarum Principibus omnibus esse infestos, eorum Coronas impe-
rio Jovis Capitolini totis viribus ire subjectum; Majestatem mo-
dis indignis minuere; & clara jam atque alta voce, *Cornua quæ vin-
catque tubas*, contendere, unicum esse mundi universi Dominum,
unicum, ut ipsi appellant, Vice-deum: unum Imperatorem, unum
Regem, unum vere Principem, Pontificem nempe Maximum. cu-
jus imperio si quis Regum aut Principum parum se præbeat mori-
gerum, sive in spiritualibus, ut multi sæpe, sive in temporalibus,
ut superiore seculo Johannes Rex Navarræ; hunc illa etiam falsa
imagine Principatus, quam doctrina ista Regibus concedit, ipso
jure, etiam ante prolatam a Pontifice sententiam, ut multis pla-
cet, vel certe statim a prolata sententia, excidere; ejus subditos o-
mni vinculo naturalis subjectionis esse solutos, ipsum vel subje-
ctorum populorum viribus, vel aliorum Principum solio detra-
hendum, & tanquam piacularem victimam finibus ditionis, aut
etiam e numero viventium, si opus sit, esse exterminandum. Non
ignota loquor, neque tibi incomperta. Teruntur omnium ma-
nibus Doctoris Martæ Neapolitani libri, quibus hæc omnia toti-
dem fere literis, & quidem potissima horum in Epistola ad ipsum
Pontificem, Paulum V. cui opus nuncupatur, & cujus privilegio
est editum, continentur. Neque vero infrunitus hic Marta quic-
quam dicit, quod alii multi & ante ipsum & post ipsum ore pleno
non dixerint, & voce scriptisque docuerint. Nisi tu forte igno-
ras, quæ super hac quæstione nostris temporibus (ne vetustiora
attingam,) ab Alano, Sandero, Andrea Philopatro, Treshamo,
Care-

Carerio, Boziis Fratribus, Mosconio, Mancino, Pesantio, Constantino Veruna, Simancha, & innumeris aliis, qua Juris Canonici interpretibus, qua Theologis, sunt scripta. Omnium instar esse queant duo Illustrissimi Cardinales, Baronius & Bellarminus; quorum ille cum Ecclesiasticos Annales, ingens opus & laboriosum, susciperet contexendos, id unum emunctæ naris hominibus videtur negotii sibi dari credidisse, ut hanc de infinita Summi Pontificis potentia mirificam doctrinam, per totam seriem temporum ἐυκαίρως ἀκαίρως confirmaret. qui etiam Paulo V. Pontificatum ineunti, Gregorium VII. ceu perfectam aliquam ideam legitimę administrationis cum proposuit, hoc videlicet non obscure significavit; eum demum se judicare laude dignum Pontificem, qui dominationis suæ caussa cœlum terræ miscere, & universam Europam cædibus & parricidiis implere non dubitaret. Cardinalis vero Bellarminus quantum in simili proposito urgendo sudarit, quanta contentione & studio negotium gesserit, tot editæ ab ipso lucubrationes, tot libri nuper in caussa Veneta contra Patrem Paulum excellentis doctrinæ virum & alios scripti abunde testantur; omnium vero maxime qui postremus eo super argumento ab illo est paullo ante publicatus, liber adversus virum doctissimum Gulielmum Barclaium J. Consultum. de qua scriptione quod debeat eorum esse judicium, qui publicas res suas cupiunt esse salvas, ne vel ego aut tu, vel quisquam alius posset ignorare, Senatus primum Venetus [nam ad hos liber prius pervenit,] deinde Parisiensis Curiæ Patres, quibus salus nostrorum Regum propria salute charior, satis caverunt. Sed quid verbis opus? Idem ille Cardinalis Bellarminus in illo suo infausti nominis Torto & aliis adversus Serenissimum Magnæ Britanniæ Regem scriptis hoc unum habet, cur Jusjurandum Fidelitatis nolit a Regis subditis Regi præstari; quia id illi videatur aliquo pacto (oblique sane & indirecte, quanquam ne sic quidem: & sunt vel rei ignari, vel meri sycophantæ qui hoc dicunt,) Summi Pontificis omnipotentiæ repugnare; in quo peccasse, ut quidem illi placet, fidem Catholicam

sit ab-

ſit abnegaſſe, & appellatione Chriſtiani ſeſe indignum reddidiſſe. Hinc videlicet illæ lacrimæ, & labor ille veſtrorum præſertim hominum; qui ita perſuaſi, nunc cum maxime, quia vident ferrum ſuum in igne eſſe, ut aliis quoque idem perſuadeant, *Pro ſe quiſque viri ſumma nituntur opum vi.* Atqui doctrina hæc quam ſit Principibus metuenda, evidentiſſime docent tot intra paucos annos aut patratæ Principum maximorum cædes, aut tentatæ; tot proditiones novæ, inauditæ, quibus nihil ſimile priora ulla ſecula viderunt. Quem vero eſſe exiſtimas γνήσιον Gallum, cujus intimis præcordiis non hæreat infixa & æternum ſit hæſura parricidæ, qui τῷ μαχαιρέτῃ Regi nuper vitam eripuit, vox obſervatione & acri Politicorum omnium meditatione digniſſima? Qui a ſupremæ auctoritatis judicibus de cauſſa ſuſcepti parricidii interrogatus, quum more patrio in reorum ſellula ſederet, non per ambages aut ænigmata, ſed liquido & diſerte reſpondit: ideo ſe quod feciſſet feciſſe, quia Rex Proteſtantibus Germaniæ Principibus opē ferre parans in cauſſa Clivienſi, Pontifici Maximo rem faceret ingratam; ac proinde dignus eſſet qui periret. Deum enim ſe in terris Romanum Pontificem agnoſcere; cujus voluntati, qui ſeſe quovis pacto opponeret, eum ſe habere αὐτοχειροτάκτιτον & exitio devotum. Ipſiſſima feralis illius prodigii verba ſunt: *Papa eſt Deus, & Deus eſt Papa.* Tantos iſte parricida in hac nova doctrina quæ Papam facit in terris Deum, fecerat progreſſus. Quæ quum ita ſint, nemo, opinor, ſanus cerebri dicat, parricidarum ſicas magis Principibus metuendas, quam venenata Alaſtorum ſcripta, quæ doctrina Satanica infectas mentes ad parricidia ducunt. Non enim tunc incipit aliquis eſſe parricida, cum ad ſcelus patrandum manum expedit. Tunc tunc ſcelus contrahitur, quando incipit mens doctrina Marianæ aut ſimilium illius corrumpi: & parricidii horror ac deteſtatio, omnium hominum mentibus a Deo indita, minuitur paulatim & labefactatur: quando, mutatis rerum appellationibus, quod prius exiſtimabatur, ut eſt revera, ἄγος inexpiabile, jam facinus laudabile aut etiam meritoriū (dictu horribile, ſed multos ita

hodie

hodie ſentire infanda ſcripta faciunt fidem,) incipit videri. Scias hunc certum eſſe parricidam, cujus animus doctrinam parricidiorum magiſtram ſemel inbibit. Præclare ut ſemper, B. Ambroſius ſermone primo in Pſalmum CXVIII. libidinoſum compellans, *An putas*, inquit, *tunc primum te intrare meritorium, cum fornicem meretricis ingrederis? Intraſti jam, quando cogitationes tuas meretrix intravit. Intraſti jam, quando ad potiendam proſtibuli cupiditatem greſſu mentis intraſti. Pulſaſti lupanaris fores, quando ad mulieris concupiſcendæ decorem oculos mentis aperuiſti* Nihil hoc verius, nihil certius. Sed & Stoici recte docent, probatque multis ſapiens Epictetus; facta mortalium quæ mirari vulgo ſolemus, ex alta firmaque perſuaſione mentis [πρόληψιν ipſi appellant,] proficiſci: neq; aliquid poſſe fingi tam arduum, tam durum aut dirum, quod non alacriter ſuſcipiat, &, quod in ſe fuerit, intrepide ac conſtanter det effectum, ſive vir ſive fœmina, ſive etiam puer, cui fuerit mens firmiter perſuaſa, ſic eſſe opus facto. Igitur omnem laborem & difficultatem eſſe in perſuaſione illa informanda & παγίως conſtabilienda: quo ſemel facto, nihil jam mirum videri debere, ſi Calanus aliquis Indus, ſi multæ Græcorum civitates, ſi plurimæ hodieque mortuis maritis mulieres Barbaræ, incendio voluntario vitam finiant: ſi Mutius aliquis aut Theodotus ſui periculi oblitus per medios hoſtiles exercitus perrumpat, & per tela per hoſtes haud dubiam in mortem vadat, quo duci inimico jugulum petat, & morti illius ipſe quoque immoriatur: ſi Heroſtratus aliquis cupiditate famæ, quam levis, Deus bone! rei & frivolæ, ædem ſacram nobiliſſimam futuri ſecurus incendat: ſi aliqua Arria viro ſuo ad mortem ſibi conſciſcendam præeat exemplo, & ſimul dicat, Pæte non dolet: ſi alia fœmina, quo ſibi gravem vitam adimat, aut caput in parietes impingat, quia alia ad letum nulla patet via, aut prunam candentem in os immittat: ſi Caſtellus aliquis (ut de hodiernis exemplis unum ponam) ætate pene puer, malitia ſenex recoctus, in Regem ſuum, Regem glorioſiſſimum & optimum, nullaq; re quam clementiæ laude magis admirabilem, audeat conſpirare,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

rare, audeat exitium ili machinari, audeat sacram ejus Majestatem pro nihilo ducere, audeat denique securi & Procerum suorum corona cincti os augustum cultro temerare. O vim admirabilem persuasionis! Mihi hæc scribenti, & magnitudinem sceleris animo reputanti, totum horrore corpus perfunditur; vix manus officiũ facit; vix oculi lacrimas tenent: illi ephebo, rerum imperito, nullo usu docto aut firmato, ad patrandum quod destinarat scelus prodigiosum mens constitit, vultus non concidit, neque refugit manus, quod mens conscelerata jubebat exequi. Omnino res admiranda: sed memores tamen ejus, quod modo dicebamus, admirari desinamus. Nam ubi semel honestatis, nedum pietatis veræ an falsæ, specie mens est occupata; ilicet periculorum respectus omnis cessat, cessat mortis & cruciatuum quamvis quæsitissimorum metus. Quid autem non potest, qui perfectam mortis ἀφοβίαν inducere in animum potest? Dominus est alienæ vitæ, quisquis prodigus suæ. Nosti vetus verbum:

Τίς ἐστι δοῦλος τοῦ θανεῖν ἄφροντις ὤν;

Quamobrem male rationem subducunt, si qui existimant securitati Principum suorum fore abunde consultum, ubi in parricidas novis & inauditis suppliciorum generibus fuerit animadversum. Atqui parum est, jam consummatum scelus ulcisci & punire, nisi ἄνωθεν τὴν πηγὴν διορύττομεν, ut Græcorum habet proverbium, & ad fontem ipsum unde scaturiit malum ascendimus, nisi omnes aditus, omnes viæ, omnes semitæ, quæ sive recto sive obliquo tramite eo ducunt, sollerter investigatæ, & mature fuerint obstructæ. Quis porro sanus cerebri ambigit, novam hanc doctrinam & libros ei asserenda conscriptos, quibus hodie nihil frequentius; ad Principum contemptum viam munire? ex contemptu autem facile homines impelli ad prava quævis consilia, rebelliones, conspirationes, cædes denique & parricidia, omnes intelligunt. At quorsum hæc? inquies. nemo enim eorum qui in Apologia hac defenduntur, Principum occidendorum auctor unquam fuit. Viderimus postea, num alicujus Galli innocentia hic defendatur, num aliquis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

quis Anglus dilaudetur & cœlis inseratur, qui ejusmodi criminis fuerint affines. interim hoc dico, & eo confidentius dico, quia apud te, quem videor nosse: etsi nemo eorum quibus Apologia ista patrocinatur, ad Principum mactationem diserte lectorem instigat; multa illos tamen docere, ac velut e sacro tripode pronuntiare; quæ parricidium meditantibus animos facere & in nefando incepto confirmare sint idonea. Itaque talia scripta, & quidem ea ipsa illorum loca, tam accurate defendere, an in eo sit ferendum, qui se bonum civem, subditum fidelem, & Domini JESU discipulum ac sectatorem haberi postulet; te, mi Fronto, judicem fero. Simul velim illud cogites, quam sit periculosum, docuisse aliquid virum insignem, puta aliquem e vestra Schola Theologum, quod per πορίσματα & consecutionum mysteria, consilia dira animo volventibus videatur favere. Sæpe enim quod dicitur exiguum est, quod edicto sequitur, magnum. Hoc quam vim habeat, & habet meo judicio maximam, peto a te etiam atque etiam, ut mecum heic æquo placidoque animo velis expendere. Nam & opera eadem cognoscemus, quo candore Apologiæ auctor in hac defensione sit usus, Principibus æquum an iniquum se præbuerit; spes denique illa vestra an ex merito venerit. Primus de quo agitur est Petrus Ribadeneira, scriptor de nomine satis mihi notus; de scriptis non adeo. Nam præter libellum, *De tribulationibus hujus seculi*, sane pulcherrimum, pauca illius adhuc vidi: & ille ipse liber, unde sunt desumpta verba quæ in controversiam veniunt, ad manum mihi non est. Sequar igitur Apologistæ fidem, & concedam illi non invitus, venisse nunquam in mentem P. Ribadeneiræ facinoris tam execrandi, ut parricidia Principum suaderet, aut etiam laudaret, per se quidem & ἁπλῶς: quia tamen non obscuram significationem dedit, Henrici III. dirissimam cædem se probasse; quia etiam parricidæ tartarei sic meminit, ut propius multo absit a laudante, quam a detestante, quod in Sectatore Iesu non immerito aliquis demiretur; negari non potest, datam esse occasionem suspicioni haud injustæ, quasi eorum saltem Principum cædem non impro-

 baret,

baret, qui gratia Pontificis Maximi quoquo modo exciderint: quum præsertim pessimo exemplo Principi, quem perditissimus Monachus, proprius subditus, per immane scelus occiderat, ipse professione Theologus maledicat: Principi, inquam, mortuo, quod vix ab immanitate barbara queat excusari; & quidem ejusmodi Regi, qui vel fatente Apologista, ut ut illi cum Papa tunc nõ conveniret, semper tamen dum vixit & re & nomine fuit Christianissimus. Sed excusat Ribadeneiram auctor, & furore illorum temporum ait abreptum. Quasi nihil peccaret, qui furorem aliorum sequitur: præcipue is, qui Theologus audiat, non unus e multis, sed primarius, & quidem e Societate Jesu: immo vero in peccato eodem non par culpa eorum, qui ducere docereq; debent, & eorum qui duci & doceri. Nam ἐὰν τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀλισθήσεται; Laudo interim Apologistam, & quod dat accipio. Nam is ingenue hic confitetur, rebellionem adversus Henricum III. furorem merum fuisse temporum. quam verissimam sententiam suam nescio an Cardinali Bellarmino sit probaturus; qui Lutetiæ egit per illos annos publici furoris, totius conjurationis (Ligam vocant,) approbator, fautor & fax præcipua. Nam de Papis duobus, a quibus profectæ excommunicationes funestissimum illud patriæ furentis [ut hic fatetur,] incendium conflarunt, nihil dico. Ribadeneira igitur, expressis ille quidem verbis parricidia Principum non laudat: quem tamen probavimus videri posse non absurda consequentia quasdam Regum cædes non improbasse. hoc vero quid aliud est, nisi animos potius addere parricidia meditantibus, quam a scelesta cogitatione scelestos avertere? Istud autem peccatum Apologistæ videatur an bonum factum, equidem nescio; verum scit Deus ὁ καρδιογνώστης: omnes certe Principes, omnes Politici, omnes non ficti, neque artibus corrupti exoticis subditi, Regum præsertim Christianissimorum, gravissime Ribadeneiram peccasse contendent. Atque hoc si candide, ut bonos decet, Apologista esset confessus, ingenuo candori debitam laudem merito suo tulisset. Sequitur auctor Amphitheatri horroris, honoris volui di-

lui dicere: quem librum Apologista cum laudat, tanquam exquisitæ eruditionis plenum, suo ipsiusmet indicio sorex se prodit. Nã totius literaturæ melioris rudem esse oportet, ac plane quid sit Latine loqui, aut saltem, ut vetus Poeta ait, ἀνθρωπίνως λαλεῖν, ignorare, cui nævosus ille liber & κώδωνας ἐξημμένος, atque ut cum Petro Apostolo dicam, ὑπέρογκα ματαιότητος φθεγγόμενος, potest placere. Næ illis, qui amphitheatralem illam & histrionicam verborum ampullatorum congeriem ex Apuleji Asino & aliis præcipue Africanis scriptoribus nullo judicio collectam admirantur, oleum misere periit & opera, si quam in libris veræ Latinitatis evolvendis aliquando posuerunt. nam παιδείας quidem Ἑλληνικῆς & omnis solidioris eruditionis ipsos esse τελέως ἀμυήτους, & mediocriter docti possunt animadvertere. Sed hujus litis ipsum te, Fronto eruditissime, καθίζω δικαστὴν, & una tecum, si lubet, Andream Schottum, virum in his literis insignem, & Tullianæ eloquentiæ strenuum vindicem. Verum hoc fortasse leve: illud ego non concoquo, & homine candido indignum judico; quod dissimulat Apologista scire se, Clarum Bonarscium per anagrammatismum esse ipsissimum Carolum Scribanium. At quid illi sciunt, qui hoc nesciunt? an vero est aliquis vestrorum in Republica literaria adeo hospes & peregrinus, ut hoc ignoret? Statim ut in lucem τέρας illud prodiit, jactatus est Lutetiæ Parisiorum liber musteus non una ex caussa: docti prodigiosum dicendi genus mirari: magni viri, qui ad clavũ sedent Reipublicæ, doctrinam Principibus pernitiosam detestari: omnes auctorem velle cognoscere & quærere. quæsitus est, & nullo negotio statim inventus: neque dubitavit postmodum quisquã, scriptum esse librum τεράστιον a Carolo Scribanio, Collegii Jesuitici in inclyta Antvverpia Rectore. de quo homine quum amicos Flandros, viros ob doctrinam & simplicitatem morum mihi charissimos, interrogarem; nemo unus est inventus, qui vel specie saltem tenus negarent ipsum esse Scribanium, qui se Bonarscium dici maluisset: virum cætera non inhumanum, [sic enim ajebant,] & lectionis multæ; virum qui ubi de hodiernis in negotio religio-

 nis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nis controversiis ageretur, aut de Romani Pontificis potentia, so-
leat δαιμονίως ἐνθουσιῶν ἢ κορυβαντιῶν,

Qualibet in quemvis convitia figere sævus.

Quod & verissimum est, & cuivis compertissimum, qui vel semel
& in transcursu ejus Amphitheatri infames ludos spectaverit. Ne-
que hoc nescit auctor Apologiæ; verum dissimulat & tergiversa-
tur parum ingenue hoc quidem. Nam si librum probabat, cur tam
serio negat esse τοῦ πατρὸς παιδίον? Si non probabat, cur operis ἀδο-
χίμου, cui ne ipse quidem ejus pater præfigere nomen suum aperte
est ausus, defensionem suscipit? Audiamus vero præclaram defen-
sionem. Negat Carolum Scribanium libri primi capite XII. quic-
quam dixisse, quo Regum Christianissimorum Majestas sacrosan-
cta & jura antiqua minuantur. Deum immortalem! adeone fron-
tem periisse de rebus, ut hoc dicere, hoc publicare in Vrbe Regia,
vix dum peracto Henrici Magni funere, certe τοῦ πένθους ἔτι ἀκμάζον-
τος, nec dum positis lugubribus, aliquis sit ausus? Scilicet injuri-
am Regibus nostris nullam facit, qui non obscure Romanis Pon-
tificibus ita eos subjicit in temporalibus, [nam de his est quæstio,]
ut si eorum administratio fuerit culpabilis, in potestate sit *Papæ*,
non dico spirituali gladio, paterno affectu in viam rectam revoca-
re; sed temporali gladio, tanquam esset *Papa* Rex Regum in ter-
ris, Dominus dominantium, in ipsos sævire, eos deponere & so-
lio deturbare. At quid est Majestatem gloriosissimorum Regum
lædere, & nova jura in eos statuere, si hoc non est? Non sunt igitur,
uti video, Reges Francorum sui juris, neque ab unius Dei, sicut
hactenus est certo creditum, pendent nutu; sed precario regnant,
& vicariam nescio quam potestatem habent, a Romano Pontifi-
ce, vero Gallorum Rege, ut Canonici sentire nos volunt, sibi de-
mandatam. O Gallia, ô patria mea, quam tu alia longe nunc es, at-
que olim fuisti! Sed ignoscamus Apologistæ: credamus eum non
perfidia in Reges suos, verum ignorantia peccare; nescit enim, cre-
do, Regum Christianissimorum jura, quæ nemo tamen germanus
civis & cordatus Gallus aut potest aut debet ignorare. Nescit quid
Papæ

Papæ Bonifacio VIII. Rex Philippus Philippi Audacis F. *P*ulcher, rescripserit. Nescit quid ejusdem Regis magnanimi auspiciis Sarra Columna & Nogaretus Narbonensis fecerint. Adiret igitur Sorbonam, & celeberrimæ illius scholæ Doctores consuleret. Doceret eum Sorbona, quam fuerit hactenus in Galliis periculosum hoc nescire; narraret, quoties ipsa Ordini amplissimo assensum præbuerit, severe in eos animadvertenti, qui mitiora longe quam Scribanius dixissent. Commemoraret eorum exempla, qui vel prioribus seculis vel hoc nostro, ut Joannes Tanquarellus, Florentinus Jacobus, & Thomas Blanzius. quod de temporali potestate *P*apæ ausi essent mutire, pœnas meritissimas luerunt. Omitto recens exemplum in thesibus de Jure Canonico editum, a viro docto & alias optimo, utrique nostrum notissimo, bonorum literarum *P*rofessore Regio publicatis. Sed nihil agimus. Negat enim Apologista de Gallorum Regibus loqui pseudonymum Bonarscium, verum de immanibus tyrannis, quales olim fuisse accepimus Dionysios Syracusis, & alibi alios. Negat? hoc vero mirum & portenti simile mihi videtur: virum gravem, genere vitæ Theologum, adeo sine ullo pudore esse, ut quæ verissima sciat esse, & omnium legentium oculis exposita, negare sustineat: quæ norit esse falsissima, ea affirmare non vereatur. At quid igitur sibi vult, ô te appello quisquis es Apologiæ hujus auctor, te appello, & conscientiam tuam convenio, quid (inquam) sibi vult lemma hoc capiti illi ab auctore præfixum? *Societas, inquit Calvinista, evertit Galliæ Regnum, cum docet, Pontificiam excommunicationem in Galliæ Reges esse validam* Hæc est thesis adversus quam totius illius capitis disputatio est instituta. En Galliæ Regnum: en Galliæ Reges. quorsum autem si de Galliæ Regibus non agitur? ubi Apologistæ candor? ubi sinceritas? ubi conscientia? Res ita habet. Scopus Bonarscii eo capite est, disertissimum virum Arnaldum Advocatum *P*arisiensem refellere, & plures alios, qui scripserunt, Jesuitas contraria dogmata legibus Regni Gallici tueri; cum docerent illam Paparum excommunicationem Regum nostrorum debere esse

vali-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

validam; quæ non sacris arcere, verum regno; non emendare vi-
tam Regum, sed tollere, nisi cedant imperio, propositum habet.
Adversus hæc majorum nostrorum indubitata axiomata perten-
dit Bonarscius, Romanum Pontificem habere potestatem, si quis
legitimus, verus, certus Rex Galliarum, jure suo abutatur, subditos
vexet, denique Regni formam in tyrannidis speciem mutare vi-
deatur; hunc ut possit, non dico Ecclesiæ communione privare,
quod olim fecit Ambrosius in Theodosio; nam de eo genere ex-
communicationis litem Arnaldus nullam moverat: sed depone-
re, dejicere, & in illius locum Regem alium instituere. inde ista
verba in ejus capitis contextu. *Nihil tamen Pontifex in Galliæ Re-
gem?* Audin? Regem. Et paulo post: *Vestigia P. Tarquinij in Colla-
tini lecto sat justam causam dederunt: nulla justa est Gallum abrogan-
di?* Deinde; *Dices neminem retro Gallorum Regem anathemate per-
cussum.* Quid apertius? quid clarius? ecquid Apologistam pu-
det? opto magis quam spero. Nam qui æquivocationis empla-
stro fraudes, mendacia, perjuria tegere norunt, his frontem æream
licet habere, cor involutum & multiplex. Notum vero jam omni-
bus, quam lubrica vox sit apud doctrinæ istius auctores, TYRAN-
NUS: neque jam hoc verbo aliud aptius ad κρησφύγετα distinctionũ
& æquivocationum præstigias. Apologista igitur cum dicit, Bo-
narscium non de Regibus Gallorum, sed de tyrannis loqui; etsi
manifestissime, ut probavimus, falso loquitur: non tamen men-
tiri, sed æquivocationis beneficio uti dicendus. *Tyrannus* enim
publica notione in Schola Sorbonæ & aliis antiquæ simplicitatis
legitimo principi opponitur, & eum significat, qui imperium non
suum, per vim aut malas artes invasit. In doctrina vero Hilde-
brandica Tyrannus audit quamvis legitimus Rex, qui a Pontifice
fuerit excommunicatus. In hac ambiguitate ludere Apologistam,
& fere omnes hujus doctrinæ auctores, cæci sunt qui non vident;
Principum suorum hostes sunt professi, qui vident & negare tamẽ
sustinent. Par omnino & similis Apologistæ ingenuitas, cum a-
liquanto post negare non reformidat, eundem Bonarscium octa-
vo capi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

vo capite libri primi Guignardum designasse, cum totis ingenii viribus quendam ordinis Jesuitici deprædicat, & in cœlitum refert numerum, qui propter scripta seditiosa, (furore illorum temporum hic quoque abreptus, cujus equidem doleo vicem; sincere loquor, καὶ οὐκ ὀνειδίζω τύχας) & contra Regum nostrorum jura, supplicio fuit Lutetiæ affectus. Minus miror Apologistam ingenio heic uti suo. Nam Scribanius cum illa scribebat, Ordinem amplissimum, cujus decreto supplicium illud fuerat exactum, reveritus, nomen ejus quem cœlo donabat non est ausus enuntiare. Voluisse illum, sed magno aliquo metu fuisse impeditum, declarant hæc ex illius capitis indigitamentis verba; *Tenebris ego te nunc condam amica lux: patere; fors dabo te aliquando clarissimum sidus liberiore campo.* Iterum: *Recludam te illustris urna clarissimi sideris fida custodia.* Apparet voluisse, & vehementissime quidem voluisse nominare, nec ausum tamen: alio tempore constituisse nomen sideris novi effari, & quidem, sicut olim *P*indarus fecit, σὺν τόκῳ τὸ χρέος καταθείς, præsens silentium fœnore luculento velle pensare. Metus autem caussam fuisse hanc nemo ambigit; ne forte ea res Societati vestræ ante paucos tum menses Lutetiam admissæ fraudi esset. & hoc Bonarscium ipsum significare voluisse, non ausim quidem pro certo affirmare, qui oraculorum interpretem non profiteor: suspicor tamen ex istis verbis: *Tegat illa membrana dignitatis.* Et statim: *Satis magnam carnificinam tenue velamentum tegit.* Quicquid hujus sit, Guignardum certe sequens disputatio de caussa supplicii, ita perspicue demonstrat, ut ne sol quidem meridie claro sit clarior. Nam suaviludius est Apologista, cum argumẽtatur; non sentire auctorem illo capite de Guignardo, quia illum de quo sentiebat, appellet *ultimum nihil amplius dolituræ domus innocuum piamentum.* Non enim posse nominari *ultimum*, qui solus ex illo ordine pœnas in Gallia luerit. O argutias! jam primũ istud falsum est: nam & alii sententiam passi, ut Alexander Hajus, qui perpetui exilii damnatus. deinde quam nugatorium est, exactam verborum proprietatem ab eo scriptore exigere, cui nihil placet

nisi novum & insolens? Sed injuriam facit Bonarscio Apologista, ignorans cum Jurisconsultis ipsum esse sic locutum; qui ultimum posse dici non abnuunt eum, quem sequitur nemo, etiamsi præcedat nemo. Si per graviora tua studia licet tibi, inspice sodes duo illa Amphitheatralia capita: non dubitabis hoc sentire auctorem, hoc docere: nostros Reges, Francorum inquam Christianissimos Reges, non minoris duntaxat excommunicationis telo peti posse a *Papa*; verum etiam majoris illius fulmine afflari; quæ *Principes* aut mente aut viribus destitutos, (nā his solis metuitur id fulmen:) Regnis vere suis exuit, & subditos impia audacia armat in Christos Domini, Dominos suos: quod si propter doctrinæ hujus assertionem, legibus antiquis & piissimis pœnæ a quoquam fuerint exactæ; hunc in beatorum Christi Martyrum, [o novam & doctrinæ Christi contrariam doctrinam!] numerum esse referendum, pro martyre colendum. Hæc ubi cognoveris, non peto a te ut facias, quod ante paucos annos Johannes de Roa fecit in Hispania; qui Jesuita quum esset, professionem mutavit, & factus Augustinianus, librum scripsit, *De juribus principalibus defendendis & moderandis juste.* quem librum ait Baronius Annalium Tomo sexto, Romæ se exspectare incredibili cupiditate, ut statim publice cremandum curet. Hoc ego a te non peto; illud te vehementer rogo, ut de Apologistæ fide & sinceritate erga Reges Christianissimos quid sentire nos oporteat, ipse statuas. Nam equidem inter pestilentis alicujus doctrinæ auctorem, & ejusdem defensorem, quid admodum intersit, non video. Sed omittamus Amphitheatralem istum scriptorem, melioris omnis doctrinæ pus atque venenum. Tertius ordine Cardinalis Bellarminus sequitur: in cujus crebro repetita defensione vellem Apologistam, quam acrem se suorum symmystarum, & nominatim hujus propugnatorem ostendit: quod in caussa justa juste in eo reprehendere nemo posset: tam civem bonum & dignitatis securitatisque Regum nostrorum, ac Principum etiam aliorum a Deo institutorum studiosum, probasset. quod pietas, quod fides subditi, quod imitatio Jesu, quod recens

cens Regis nostri cædes, exigebant ab illo, ut serio faceret. Nunc quis Principum suorũ amans, & de salute eorum sollicitus, patienter ferat, eum sine exceptione auctorem defendi & laudari, idque Parisiis, cujus doctrinæ ceu Principibus inimicæ, exitiabilis & funestæ, Ordinis amplissimi Patres nigrum theta nuper adeo præfixerunt? Quid? An illi Senatus Parisiensis inane nomen sine re videtur? & nihilne sibi metuit, qui tam manifesto Patrum amplissimorum auctoritatem aspernatur? At vir magnus est Cardinalis Bellarminus, & de Romana Ecclesia bene meritus. Non jam disputo, bene an secus de Ecclesia Romana esse meritus dici queat, is cujus scripta tantum justissimæ invidiæ Sedi illi & Pontifici, nihil tam insolens sibi fortasse vindicanti, conflarunt. poterat certe Bellarminus & de R. E. & de universo nomine Christiano mereri haut paullo melius, si ingenium quo excellit & doctrinam, pio charitatis fervore succensus, ad tollendam potius quam augendam Ecclesiæ scissuram contulisset; si quanto studio & diligentia non jam τῦφον κοσμικῆς ἐξουσίας, quem Patres Ephesini Concilii olim fugiendum in Ecclesia monebant, ut & Patres Carthaginenses typhũ seculi: sed Principibus terribilem Papæ omnipotentiam, & spiritum superbiæ Ecclesiæ exitiabilem, tot lucubrationibus suis acertime propugnavit; tantum studii & diligentiæ impendisset, ut malis Ecclesiæ, per aliquot jam secula assidue gementis, & ad pristinam disciplinam revocari gestientis, aliquod pro sua virili, remedium procurasset. Tunc vere magnus Bellarminus ab universi Orbis Christianis audiret: tunc unanimi concentu, Principes pariter & Principum subditi, laudes ejus nomenque celebrarent. Nunc quo pacto sine perfidiæ nota fideles Principum subditi laudabunt, quæ contra Regum jura, & in Principum certam perniciem Card. Bellarminus scripsit tam multa? quæ tibi quum sint non incognita, eorum commemoratione hoc loco supersedebo. Quare desinat, moneo Apologista, piis & prudentibus hominibus, quos salus & securitas Regis Christianissimi & θεοστεφοῦς Ludovici XIII. & augustissimæ Principis, Reginæ matris habet sollicitos;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

quorum oculis mentis obversantur quotidie, tot horrenda bella, jam inde a temporibus Hildebrandi ex hac caussa in Europa exorta & crudelissime gesta; tot rebelliones, proditiones, cædes & parricidia nostro seculo ab hoc fonte profecta; qui denique Gallici imperii majestatem illibatam & sartam tectam conservari & ad posteros transmitti cupiunt; desinat, inquam, nominis Bellarminiani μορμολύκειον & inane terriculamentum objicere. Ad populum phaleras, ad pueros hanc μορμώ. Viri graves sunt, qui se huic doctrinæ opponunt, pietate erga Deum, fide erga suos Principes, constantia in dictis factisque admirabiles. Hi doctrinam Gregorii VII. & Bonifacii VIII. gravissimis Edictis sæpe olim & nuper admodum a se damnatam semper exsecrantur, semper exsecrabuntur. Neque vero indignari debet Cardinalis Bellarminus, hanc in Gallia prodigiosam doctrinam improbari, rejici, explodi; quam constat neq; fuisse hactenus unquam in regno Francorum probatam, neque antiquis Ecclesiæ Patribus, per longam plurium seculorum seriem, fuisse cognitam; & cum disciplina atque exemplo Domini Jesu e diametro manifestissime pugnare. At per Deum immortalem! quid illis venerat in mentem, qui sibi tibique, mi Ducæe, persuaserant, Apologiam istam, quæ tot locis Bellarmini scripta adversus Serenissimum magnæ Britanniæ Regem tuetur, & quæ Garnettum Martyrem toties dilaudat, eidem Regi prudentissimo ratione ulla posse probari? Existimarunt illi videlicet, Regem Jacobum, multorum aliorum Principum similem, susque deque illa habere, neque ad ipsius cognitionem libros ejus argumenti pervenire. Itaque facile esse, Majestati illius persuadere quicquid luberet. Qui si Regem nossent, tantæ temeritatis nunquam sese obligassent. Nihil enim illum fugit eorum, quæ a vestris hominibus aut quibusvis aliis de hac Pontificis temporali potestate scriptitantur: adeoque Majestatem ejus nihil istorum latere patiuntur sui ministri, quos habet ubique fidissimos; ut hanc ipsam Apologiam ante plures menses, vix dum absoluta ejus in Galliis editione, & nactus sit, & percurrerit, si quam forte ingenuæ mentis & since-

sinceræ notam observaret. ac mox cognito, cum hoc elogio rejecerit: *Qui hostes meos defendunt*, inquiens, *hostes mei sunt. Qui proditionis manifestæ compertos ac voluntate saltem parricidas laudant, & Martyres faciunt, pro communibus omnium Principum proditoribus & parricidis haberi digni sunt.* Recte sane hoc & prudenter, ut omnia, Rex maximus: nam quid aliud de eo libro majestatem ipsius par erat judicare, cujus pars magna Bellarminum hostem ipsius manifestum, & novos cœlites Garnettum atque Oldcornum tuetur & beatos prædicat? Ac de Bellarmino quidem plura nunc non addemus; qui suum illum librum contra Barclaium, a Barclaji filio memoriæ & doctrinæ Patris strenuo vindice, & a pluribus aliis, videbit brevi soricina nænia confossiorem redditum. Porro pergamus. Cardinalem Cardinalis excipit, Bellarminum Toletus; Societatis quidem ejusdem, at mentis, ut vere affirmare posse videor, non ejusdem. Multa enim Toletus scripta edidit, multos in sacras literas eximios Commentarios conscripsit; in quibus nullum, quod sciam, doctrinæ Hildebrandicæ vestigium, nisi forte leviter impressum, apparet. Memini cum ante annos viginti & quod excurrit, Toleti in Evangelium Johannis Commentarii ad Theodori Bezæ manus primum pervenissent; qui tum forte eundem divinum Evangelistam in publicis lectionibus exponebat; virum illum, ut erat doctissimus pariter & doctorum candidissimus æstimator, impense Toleti illud opus mihi in privato colloquio laudasse. & merito. Nam in ejus scriptis, quæ legi, cum excellente rerum Philosophicarum & Theologicarum notitia par certat modestia; quæ judicio meo tum in alio quovis scriptore, tum in Theologo potissimum, laus est vel præcipua. Ac licet non negaverim, Toletum in ornando Romano Pontifice admodum liberaliter aliquando agere: nova tamen portenta sententiarum, qualia Bellarminus e fœcundo suo pectore multa promsit, apud illum non invenies. Nihil dicam de libro contra Barclaium, qui quantus quantus est, totus est, non πελώριος, verùm πέλωρ & portentum novi generis: sed vel unicus Recogni-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

scitionum pusillus libellus, in quo Bellarminus χρείττων αὐτὸς αὑτοῦ licet γενόμενος, scripta sua recensuit, quam fœtus est novarum & mirabilium senrentiarum? Vnam aut alteram exempli gratia afferam. *Pasce oves meas*, hoc est, ait Bellarminus, *regio more impera.* Et hæ sunt Cardinalis Illustrissimi δεύτεραι φροντίδες, quibus nihil melius ab eo possumus exspectare. Tale & illud: *Paulus de jure Cæsari subjectus non fuit nec ad eum appellavit tanquam ad superiorem suum.* Item istud ex eodem libro: *Pontifex olim de jure Imperatori subjectus non fuit.* Et id genus alia multa, ad Romani Pontificis in terris degentis ἀποθέωσιν novo audaciæ exemplo excogitata: quæ aliquis fortasse credat Judæus Apella: at nemo credet gnarus veteris fidei, veteris disciplinæ & historiæ. Dolebunt potius veri Christiani omnium novitatum aspernatores, per istiusmodi novas inventiunculas ad priscam fidem abolendam (Deus omen avertat,) viam muniri. Enimvero Cardinalis Toletus etsi eruditissimus, & Bellarmino, uti dicebamus, longe moderatior, homo tamen erat, & falsas opiniones cum suscipere ipse, tum aliis tradere poterat: quum præsertim in ea civitate & inter eos versaretur, qui dissentientes a se, in iis maxime capitibus, quæ ad potentiam Pontificis amplificandam faciunt, haut facile, sicut accepi, essent laturi. Quæ igitur ex illo afferri solent, de vi majoris excommunicationis in tollenda Principibus jurisdictionis exercendæ facultate; quæ item de usu æquivocationis & retentione mentali, ea quocunque tandem auctore prodantur, explodenda, & cum detestatione Christianis omnibus censeo despuenda: & eo quidem vehementius, quo majore probitatis opinione fuerit, qui illa docet. Quare Toletum nos quidem hic non defendimus: quod solito candore facere Apologista conatur: miramur magis, virum alias probum adeo abominandis dogmatis & nomen suum & scripta maculasse. Nam & Jesuitas nominare possum, quibus illa perfidiæ magistra æquivocatio, humanæ societati perdendæ inventa, non probatur, ut quidem in ea disputatione Toleti explicatur. Sed non sine caussa dubitare hic animadverti viros graves; fueritne illa vere Toleti sententia,

tentia, quæ hodie in illius instructione, sive Summa Casuum, legitur. Liber enim ille post mortem demum auctoris, nisi fallor, est editus: & quidē sine ulla præfatione, quæ fidem faceret, omnia esse Toleti genuina. Tum autem editiones illius circumferuntur ita variæ, & invicem discrepantes, ut suspicio sit, multa γνησίοις adjecta esse, quæ auctor fortasse, si viveret, obelo transfoderet: atque inter illa hęc duo forsitan loca fuerunt, de quo tamen nihil affirmamus. Sane etiam in Maldonati Jesuitæ scriptis, quæ postquam ipse diem clausit supremum, sunt edita, nonnulla auctoritate quadam censoria fuisse mutata, & temporis præsentis opinionibus accommodata, audivi qui affirmarent, viros fide dignos. Transit deinde ad Marianam Apologista; cujus Institutionem Principum occidendorum [sic jure appello eam Marianæ disputationem;] cum damnat, facit quod virum probum decet. Sed an serio damnat ἐκ ἄκρου μυελοῦ ψυχῆς, ut ait Euripides, an extremis labiis, & cum aliqua subtilitate? non abs re dubito. Video enim non esse vestræ Societatis hunc morem, ut quod alii laudant, alii vituperent. Marianā autem partim aperte laudant, partim hanc ipsam illius disputationem defendunt P. Ribadeneira, Scribanius, qui se mentitur Bonarscium, Gretserus, Martinus Becanus, & plures fortasse alii, quos non vidi. Cur hoc vehementer magis magisque indies suspicer, accipe. Allatus est non ita pridem ad Serenissimum Regem liber Anglicus, hic deprehensus, nescio unde e regionibus transmarinis in hanc Insulam ad eos missus, qui Romano Pontifici adhærent. Suspicari licet ex Epistola auctoris, scriptū esse librum in Italia; quem etiam ibidem fuisse editum nonnulla suadent; non minime autem illa verba; PERMISSU SUPERIORUM, quæ ima pagina prima habentur. Ejus libelli duæ partes sunt. Prior epistolam continet P. Cottonis declaratoriam ad Reginam, in sermonem Anglicum versam: posterior dissertationem adversus eos, qui post Henrici Magni cædem accusare doctrinam vestram sunt aggressi. In hac parte, ubi primo doctrinam de occidendis Principibus ordini vestro non probari testatus est: ubi etiam multa narravit (sed

ficta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ficta omnia & falſa,) de præmiis a Ludovico XIII. Rege Chriſtianiſſimo, & auguſtiſſima Regina in vos collatis, penſandæ injuriæ quam ab oſoribus veſtris accepiſtis; mox ad Marianæ ſeriam defenſionem Anonymus ille ſcriptor ſe accingit: præfatus, propterea id a ſe fieri, quia P. Cotton in epiſtola ſua, ſive modeſtiæ, ſive brevitatis cauſſa, vel potius tempori ſerviens, Marianam reliquerit indefenſum; velle itaque ſe quod epiſtolæ illi deeſt ſupplere; & opera eadem cum Jeſuitas, tum Eccleſiam Catholicam a ſuſpicione pravæ doctrinæ liberare. Affirmat igitur, Marianam tota illa diſputatione non de Regibus loqui, ſed de tyrannis. Quod diabolicum eſſe mendacium affirmamus nos: nam de Henrico III. Rege legitimo, non de aliquo invaſore Mariana loquitur; tum addit, tractari eo loci quæſtionem a plurimis agitatam: quos omnes quum moderatione ſuperaverit Mariana, non auſus liquido affirmare, quod alii certo definiunt: ſatis ex eo poſſe intelligi, illos qui Marianæ librum ejuſmodi doctrinæ obtentu Lutetiæ condemnarunt, non Marianam ſed Jeſuitas, immo non Jeſuitas, ſed ipſum JESU Chriſti ſanctiſſimum nomen, (o blaſphemum os!) odiſſe. Ipſa Auctoris verba hic ſubjiciam, ut per eos qui iſthic Anglice norunt, intelligas nihil me comminiſci: They are enemies of that holy name of JESUS, that condemned Mariana for any ſuch doctrine. Hoc eſt ad verbum: *Illi ſunt inimici ſancti nominis IESU, qui condemnarunt Marianam propter talem doctrinam.* En tibi, mi Fronto, unius Ieſuitæ, aut e magnis Ieſuitarum patronis unius, ſed non ſolius, judicium de prudentiſſimis Senatus Pariſienſis Patribus, qui illam Inſtitutionem Marianæ ultricibus flammis meritiſſime addixerunt. Quod ſi huic ſcriptori fidem habemus, ne P. quidem Cotton aliter ſentiebat, quando epiſtolam illam ad Reginam matrem ſcribebat: ſed animum diſſimulans, Phocylidæ præceptum uſurpabat, Καιρῷ λατρεύειν, μηδ' ἀντιπνέειν ἀνέμοισι. Ego malo credere, magnam iſtum terræ filium P. Cottoni injuriam facere: vides tamen, mi Fronto, quam longe abſint ab eo multi hodie, ut Marianæ illam diriſſimam diatribam deteſten-

testentur. Et quare, obsecro, parricidarum magistrum exsecrarentur, quibus parricidia placent, parricidæ laudantur, & beatitudine martyrum digni censentur: Plane ejusdem hominis est, Marianæ probare judicium, & proditores ac parricidas consecratione dignos judicare. Nam Sixti V. orationem, ut puto, non ignoras circumferri vere an falso, in Consistorio Romano post Henrici III. cædem habitam. Neque fugit Romanorum Censorum judicium, qui alia quædam Marianæ scripta nuper notarunt, istud non notarunt, in quam partem a rerum peritis sit acceptum. Nam in hac re, si unquam in alia, jure licet de illis Aristarchis regulam Juris civilis usurpare: *Qui tacet, consentire videtur.* Excusat tamen illos Apologista alicubi, & nihil pronuntiatum Romæ adversus parricidialem Marianæ Instructionem ait, propterea quod nemo fuerit, qui eo nomine auctorem deferret & accusaret. Mirum vero, quum de Marianæ libris instituta semel esset cognitio, nemini Censorum illorum venisse in mentem hujus disputationis, illa quam notabant, millies, imo μυριάκις millies pernitiosioris. At latebat eos liber ille Marianæ. Hoc vero quis credat? quis non videat dictu esse ridiculum? nisi quod aliis utuntur oculis cum res Papæ agitur, aliis cum res Principum: in illis Argo oculatiores sunt; in his talpa cæciores. Marianæ igitur disputationem, quæ lectores ad Principum suorum parricidia instituebat, non viderunt: sanctissimum Senatus Parisiensis decretum contra parricidã Castellum, quia in eo pauca verba erant Papæ ingrata, viderunt, & æternũ detestando exemplo, Censuræ suæ illud subjicere non dubitarunt: ὁδηγοὶ τυφλοὶ, καὶ διϋλίζοντες τὸν κώνωπα, τὸν δὲ κάμηλον καταπίνοντες. Sed neglectis rationibus omnibus, quæ suadere contrariũ valerent, agamus cum Apologista benigne, & credamus ipsum vere ἀπὸ εἰλικρινείας, sine fuco & fallaciis, simplicitate Gallica, non levem aliquem hiantis & male parati calami errorem in Mariana damnare; sed totam illam ejus dissertationem detestari, sicut locis aliquot profitetur: adhuc tamen hæret in luto; nec qui se expediat, honestam satis rationem video. Nam quare aliorum caussam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſam tuetur, qui adverſus Proteſtantes Germanos Marianam ma-
gno ſtudio defenderunt? Ego non capio, quomodo poſſit Apolo-
giſtæ conſtare facti ratio; cum defendi aliis probat eum ſcripto-
rem, quem ipſe non ſemel graviſſimis verbis deteſtari ſe oſtendit.
Jam quod in illo ſermone pronuntiat, libros alios reperiri, de qui-
bus omnes ſileant, millies Mariana periculoſiores: quos libros in-
telligat, aut quorum accuſet ſilentium, multi, opinor, juxta me-
cum ignorabunt. quibus autem periculoſiores? non ſane Princi-
pibus, quorum majeſtas minuitur, dominatio deſtruitur, vita pe-
titur per Marianæ doctrinam. De animarum fortaſſe periculo
dicet ſe locutum & hæreſi; ſed de eo nunc quæſtio non eſt: neque
vero ſi id ageretur, difficile eſſet qua rationibus qua Patrum teſti-
moniis probare, peſtilentiſſimam hæreſin eſſe doctrinam Hilde-
brandicam. Fallor vero aut non defuturi ſunt, qui ex illis Apolo-
giſtæ verbis conjecturam faciant, needum ſatis intelligere cum
magnitudinem criminis a Mariana admiſſi; quando parricidam
Henrici III. Regis Chriſtianiſſimi, non ſecus ac διογενῆ aliquem
Heroem, laudibus in cœlum tulit, & alios ut ſimilia ſuſciperent
parricidia, diligenter inſtituit. Vide vero ingenium hominis &
candorem. Wecheli heredes graviſſime accuſat, quorum ſumpti-
bus poſteriorem Marianæ editionem curatam dicit: eos non ac-
cuſat Ieſuitas, qui Wecheli hæredibus ejus conſilii fuerunt aucto-
res, qui Moguntiæ Typographo Balthazari Lippio poteſtatem im-
primendi fecerunt; qui ſingula folia cum ederentur, videre potue-
runt, & ſilentio ſaltem ſuo factum probarunt. At quæ hæc eſt ini-
quitas? quæ προσωποληψία? aut quid eſt nocentem abſolvere, in-
nocentem premere, ſi hoc non eſt? Wecheli hæredes mercatores
ſunt, neque literarum ullam peritiam profitentur: & Francofurti
ad Mœnum degunt. Significatum eſt illis a Ieſuita non vulgaris
exiſtimationis, allatum eſſe ex Hiſpania Marianæ librum, ſemel
jam Toleti editum cum approbatione ſuperiorum Societatis Ie-
ſuiticæ, & Regis Catholici privilegio: eum nova lima perpoli-
tum bono publico in Germania editum iri. ab illis nihil amplius
peti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

petitum, nisi ut sumptus facerent: de cętero ne solliciti essent: Moguntiæ enim cura Patrum S. I. librum iri editum. Ita dictum, ita factum est. ἅμ' ἔπος ἅμ' ἔργον. Wecheliani pecunias, ut quidem iste ait, dederunt: cætera omnia Iesuitæ administrarunt, idque Moguntiæ. ubi Wecheli hæredes, aut quosvis alios Protestantium gratia multum pollere, audivi hactenus nunquam. At Iesuitæ quid ibi possint, & Patres Archiepiscopalis Collegii, Christianus orbis jam novit. Et non pudebit Apologistam ejus editionis culpam omnem in Wecheli hæredes transferre? non pudebit palam, ut Poeta ait, ἀναίτιον αἰτιάασθαι; Parricidam Henrici IV. lectione Marianæ ad scelus concipiendum fuisse stimulatum, alios affirmare scio, alios negare. Literarum nullam eum habuisse cognitionem a pluribus accepi: quare concedamus Apologistæ quod scribit; nihil parricidæ illi cum Mariana fuisse commercii. Sed quod addit idem auctor Apologiæ; non solum falsum fuisse eum rumorem; verum etiam quodammodo esse optandum, ut ille Alastor Marianam legisset: nos ejus voti gratiam illi facimus, & mecum scio, omnes subditi fideles. Est enim falsissimum, eos, qui cædes Principum suorum cogitant, lectione Marianæ ullo pacto ad mutandum propositum posse adduci. Nam quid invenient quod eo ducat? Videbunt Theologum e Societate IESU certo consilio hanc quæstionem tractare, *An liceat Regem legitimum, puta Henricum III. Regem Galliarum Christianißimum, postquam a paucis seditiosis, sed doctis* (nam his arbitrium permittit Mariana, ut de capite Principis sui statuant) *cæperit Tyrannus appellari, occidere?* Videbunt concludi ad extremum, licere; videbunt infandam Satanæ progeniem, fraterculum Iacobum Clementem, ob patratum parricidium magnificis verbis in cœlum tolli. Hæc scilicet prodigium hominis, Ravilliacum dico, adduxissent, ut scelus detestaretur. Velim igitur doceat me Apologista, quibus verbis Marianæ utendum fuerit, quibus argumentis, ut scopum assequeretur suum; & subditis persuaderet, pium esse facinus, Regem suum cum opus foret, occidere. Admirantur Græcorum Critici maximum poetarum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

qui Agamemñonem inducit suis reditum in patriam suadentem, oratione quadam miro artificio figurata, & verbis, si accipias simpliciter, plane contrarium suadentibus. An existimat Apologista, Marianam eodem artificio in illa disputatione usum? hæc quidem mira philosophia est, paucis nota: cujus si Ordinis amplissimi Patribus venisset in mentem, in Marianæ sacerrimum librum, nunquam credo, adeo severe animadvertissent. At ne sirit Deus immortalis, Deus per quem regnant Reges ne sirit, ut qui malo erga Principes suos animo sunt, [ecquis autem Principum tam felix, adversus quem nemo subditorum male sit animatus?] in Marianæ librum incidant, & eum similemve alium scriptorem in consiliũ adhibeant. Emanuelem Sa defendit post hæc Apologista: in quo miseret me hominis frustra laborantis; ut qui ὁδοῦ παρούσης ἀτραπὸν ζητεῖ. Vera defensio erat unica & sola hæc; ut fateretur Auctor, multa Emanuelem si minus animo malo, per imprudentiam scripsisse, & suis illis Aphorismis inseruisse, Principibus nimis periculosa, & proinde bonis omnibus detestanda: verum ista in postremis editionibus Lutetiæ fuisse sublata. Hujusmodi oratio & speciem aliquam ingenui candoris præ se ferret, & spem nonnullam lectoribus relinqueret, posse olim fortasse, etiã aliorum e vestra disciplina hominum similes sententias emendari a vobis, aut tolli. Nunc fatetur quidem Apologista, esse nonnulla sublata ex illis Aphorismis; sed errasse tamen auctorem cum illa scriberet; hoc vero negat & pernegat. Quidni autem? aquam e pumice citius expresseris, & Herculi clavam prius extorseris, quam ex ore Apologistæ erroris alicujus confessionem elicias, quoties de Iesuitarum aliquo agitur. Nam in fide quidem Iesuitam errare non posse, atque adeo esse hoc unicum τῶν ἀδυνάτων, cæteris, quæ solent a Poetis plurima commemorari, posthac adnumerandum, si nescis, mi Fronto, & puto nescire, docebo te ab Apologista doctus, hoc ipsum disertis verbis affirmante. Sic ille capite tertio, ejus exemplaris quod ad Serenissimum Regem fuit missum pagina CXIX. *Iungantur in unum,* ait, *dies cum nocte, tenebræ cum luce, calidum*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

lidum cum frigido, ſanitas cum morbo, vita cum morte, & erit tum ſpes aliqua, poſſe in caput Ieſuitæ hæreſin cadere. Magnum hoc, Deus bone! & ſingulare Societatis veſtræ privilegium. Loiola nimirum Auctor veſter, ſuis omnibus, ut jam diſco, præſtat beneficium, quod JESUS Chriſtus ὁ Θεάνθρωπος & ipſa bonitas, ſingulis Chriſtianis abſolute nunquam promiſit. Enimvero Apologiſtæ parum eſt viſum, ſi tantum Societati veſtræ tribueret, quantum Patribus in Concilio congregatis, & ut Scholaſtici loquuntur, repræſentativæ Chriſti Eccleſiæ tribui vulgo ſolet; niſi etiam ſingulis Jeſuitis ἀναμαρτησίαν περὶ πίστεως largiretur; quod peculiare Papæ, & quidem in Petri ſella ſedentis, (nam alioquin & Papas errare in fide, docuerunt ſatis Marcellinus, Liberius, Felix, Honorius primus, Johannes duo, XXII. XXIII. atque alii:) privilegium eſſe, hactenus audiebamus. In quo an ſummum Pontificem Paulum σύμψηφον & conſentientem ſit habiturus, non eſt meum quærere; ipſe viderit. Gratulor interim Apologiſtæ, quod tam inuſitatiæ inſolentiæ dictum ei non exciderit, ſedente Romæ aliquo Sixto V. qui ſi jam viveret, doceret illum (niſi falſa ſunt quæ de ejus animo erga Ordinis veſtri Patres narrantur:) Petri ſucceſſor, Petri Apoſtoli verbis, τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθαι, ὅτι ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν: doceret ipſum, ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ aſſidue cogitare, *Evenire cuique poſſe, quod cuiquam poteſt.*

Τοῖος γὰρ ἀνθρώποισι θυμὸς Γλαῦκε Λεπτίνεω παῖ,
Θνητοῖς ὁποίην Θεὸς ἐφ' ἡμέρην ἄγῃ.

Sed nihil humilis, nihil mediocris ſpirat hic Scriptor; qui etiam alio Apologiæ iſtius loco, vocem docti viri & magni poetæ laudat hujuſmodi; *Imperium literarum eſt penes Ieſuitas.* Scire, credo, voluit Apologiſta celeberrimæ Academiæ Pariſienſis eruditiſſimos profeſſores, & inclytam Sorbonam, omneſque adeo qui literas ubique colunt, qua jam conditione viverent, ſub quorum imperio militarent, & quos Imperatores colere ipſi manipulares aut gregales deberent. Nimis hoc quidem profecto candide; at quam prudenter, hoc rerum ſtatu, idque Lutetiæ, haut ſcio; illud ſcio, in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ipsa Lutetia, ne alia loca commemorem, viros extare doctrina & dignitatibus præstantes, qui hanc adeo ambitiosam jactationem, & ridiculum non minus quam superbum, φρύαγμα μεγαλαυχήματος, sibilo sint excepturi; quique imperare se Jesuitis, non Jesuitas sibi, æquum esse sint dicturi. Verum e diverticulo in viam. Quæro ex te, eruditissime Fronto, nihilne Sa peccaverit, cum hæc scriberet, hæc Confessarios doceret: *Clerici rebellio in Regem non est crimen læsæ Majestatis, quia non est Principi subditus.* Nihilne etiã cum ista, *Tyrannice gubernans justum acquisitum dominium, non potest spoliari sine publico judicio: lata vero sententia potest quisque fieri executor. Potest autem a populo, etiam qui juravit ei obedientiam, si monitus non vult corrigi.* Nimis scire velim tuum super his judiciũ. Nam equidem cum e nuperis Parisiensium Typographorum editionibus, ista animadverterem esse sublata, putabã inter vos constare, nequiter ea ac pernitiose dici scribique. Sed errasse me ex Apologia hac didici: cujus auctor in Aphorismis Sa nullum observat vitium; nisi quod homines quidam infirmi, ait, male ejus verba interpretabantur. Quinam autem, obsecro, isti sunt infirmi & ὀλιγόπιστοι! ii nimirum, qui in doctrina Hildebrandica nondum satis magnos progressus fecerunt; qui tenerioris adhuc frontis sunt, quam ut palam profiteri audeant, Regem suum alii nescio cui Regi subditum esse, in temporalibus pariter ac spiritualibus, jus in illum habenti vitæ & necis: qui inducere in animum nondum possunt, rebellionem in legitimum Principem a Clerico profectam, læsæ Majestatis crimen dici nõ debere. Isti procul dubio sunt, quorum imbecillitati & tenellæ adhuc conscientiæ a correctoribus Parisiensibus est consultum; sceleratis quibusdam Aphorismis e conspectu eorũ ad tempus sublatis, qui propter infirmitatem sciẽtiæ & conscientiæ suæ sine gravi scandalo legere eos nõ poterant. Plane ut in Eleusiniis olim sacris & opertaneis non statim ad arcanorum omnium notitiam tirones admittebantur; sed per gradus & longa temporum intervalla, epoptæ ad percipienda τὰ ἄρρητα σύμβολα, & sanctiora sacrorum accedebant; ita doctrina Hildebran-

dica

dica temporibus est divisa, neque ἀθρόως & semel tota solet tradi; tempore siquidem opus est, ut ingenitam omnium etiam paganorum animis opinionem de reverentia & fide Principibus debita, etiam dyscolis, etiam persecutoribus, homines Christiani paullatim deponant; ut regnum Christi non esse hujus mundi regnum (quod Christus ipse dixit) dediscant: & contra, regnum Vicarii Christi regnum esse hujus mundi, atque adeo mundum universum complecti, (quod Papæ multi dixerunt, & hodie plurimi acerrime defendunt) discant sibique persuadeant: ut *Pasce oves meas*, doceantur esse, *Regio more impera*: ut Clericos omni Principum jurisdictione, in quorum terris nati sunt & degunt, esse penitus exemptos credant; atque hanc esse veram libertatem Ecclesiasticam, ut omnes, sive privati sive Principes, soli Papæ & ejus ministris humilem servitutem serviant. Hæc theoremata & similia his quæ tanta contentione Romæ a Bellarmino, & passim ubique locorum a Bellarmini consecraneis, Hildebrandici dogmatis assertoribus, pro fidei Catholicæ articulis, proh dolor! obtruduntur; sunt illa μικρὰ μυστήρια quibus longo tempore initiari eum oportet, qui sit futurus οἰκεῖος ἀκροατὴς capiendo magno arcano de Romani Pontificis omnipotentia in Regibus deponendis & regnis auferendis, atque ad alios ex utilitate Ecclesiæ, hoc est, Papæ voluntate, transferendis. Apologista vero cum Sa excusat, & ait eum; quando negat Clericos rebellione crimen læsæ majestatis incurrere, non id agere, ut Clericorum crimen hoc pacto minuat; sed contra potius, ut multo id reddat atrocius: serione loquitur, an ludit? Ludit certe, & simplicitati lectorum illudit. At tu mone illum sodes, quærat Marrucinos, fatuos, stultos, & ὑδάρους καὶ φρένας ἐκπεποταμένους, quibus tam lepidum commentum narret. Serenissimus Rex hujus sermonis fraudulentam vanitatem & intelligit, & ejus auctorem detestatur. Ecquis vero puer fraudem non deprehendat, qui modo non ignoraverit, quid in vestrorum scriptorum libris hodie Libertas Ecclesiastica nuncupetur, & quam vim habere illam Hildebrandicæ disciplinæ doctores contendant? Sciat Apologista, non igno-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ignorare Sapientissimum Regem, quid de exemtionibus Clerico-
rum Cardinalis Bellarminus, quid de vi mirifica libertatis Eccle-
siasticæ, cum alias sæpe, tum nuper in controversia Ser. Reipub.
Venetæ cum Pontifice maximo, Johannes Antonius Bovius Car-
melita & plurimi alii Romæ, in oculis ipsius Papæ, scripserint &
docuerint. Sciat non latere Regem, ausum esse Marianam in il-
lius ipsius operis de quo ante diximus, lib. I. cap. X. hoc præceptū
Regi Catholico dare: *Neminem*, inquit, *ex sacrato ordine supplicio*
QUAMVIS MERITO *subjicito*. Est & illud frivolum ac ludicrum,
quod pro magno tamen ab Apologista jactatur: verba quæ supra
retulimus, ex Aphorismis Sa fuisse detracta. Nam hoc simplici-
ter ita dictum, nego esse verum, immo falsissimum esse pertendo.
Extant enim hodieque illa omnia in Editionibus Antvverpiæ &
Coloniæ curatis. Quod autem in iis quæ Lutetiæ a paucis annis
prodierunt, non compareant, quis fraudem non suspectet? aut
quis tam εὐήθης & fungus, intelligat caussam, cur illa Parisiis omit-
terentur, quum alibi retinerentur, fuisse aliam nullam, nisi hanc;
quod Henrico Magno regni habenas tractante, exitialis hæc *Prin-*
cipibus doctrina non tam libere ab ejus assertoribus Lutetiæ doce-
batur atque fit alibi? Sunt qui dicant; etiam Roma prodiisse eo-
rundem Aphorismorum quandam editionem, locis aliquot emē-
datam. Verum id quoque jure merito cordatis fit suspectum. Nam
quare Romani in Aphorismis Emanuelis quicquam mutarent e-
jusmodi, qui dies noctesque id agunt, ut ea dogmata probent esse
Catholicæ fidei vel præcipuum caput? certe tanti momenti arti-
culum, ut qui aliter sentiat Christianus esse nequeat. *Proferatur*
vel *Papæ* vel Aristarchorum Romanorum sententia, adversus
hanc illorum Aphorismorum doctrinam, palam & quanta par est
severitate pronuntiata. Tunc credere incipiemus, bona fide, non
ad fucum faciendum, fuisse illa sublata. Tunc viri pii, qui pro Ec-
clesiæ pace & concordia Deo Optimo Maximo preces cum gemi-
tu & suspiriis assidue fundunt, mutare sententiam incipient, & cre-
dere desinent, quod fere jam ipsis est persuasum; frustra aliquid
mode-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

moderationis ab illa civitate exspectari, in qua illustrissimus Cardinalis Bellarminus, & tot alii minorum gentium scriptores, jussu Pontificis, ut multi existimant, aut permissu saltem, quod negari non potest; jura Principum & Regum Majestatem γυμνῇ κεφαλῇ, quod ajunt, novis quotidie paradoxis ceu machinis quibusdam & tormentis bellicis oppugnant & funditus nituntur evertere. Venimus ad Andream Eudæmonoiohannem Cydonium e Creta, simul ad res Anglicas, in quarum mentione fidem illius Apologista sequitur, devenimus. Ergo de rebus magnæ Britanniæ, quarum præcipue gratia, occasione e literis tuis nata, ut initio dixi, hæc mihi scriptio est instituta, si lubet, mi Ducæe, paucis agamus. Quanquam quid opus jam de istis? aut quid de illis dici potest, quod non dictum sit prius, & sæpe repetitum? Cui autem bono toties eadem? Video enim certum hoc esse fixumque, non dicam huic Apologistæ, aut Germano Cretensi Andreæ, sed omnibus omnino partium vestrarum scriptoribus; ut rerum quæ hic contigerunt veritatem ægre admittere ad aures velint: cognitam vero ut palam agnoscant & fateantur, nullo pacto posse adigi. Placet veras narrationes animis obfirmatis repudiare; placet falsas fictasque consectari: mentiri denique sine ullo existimationis saltem suæ respectu, aut mentientibus assentiri, placet ac lubet. Deum immortalem! quis vestros homines ἐνέκοψε τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι? aut quis illos fascinavit, ut prudentes scientes veritati, vinci ad extremum nesciæ, filiæ Solis, Naturæ sorori, ut est apud Tertullanum, tanta pertinacia cornua obvertant? Est pretium operæ hominum ejusmodi spectare iniquitatem & amentiam. Nam cum de rebus Moschorum Moschis non inviti omnes credamus, Turcis de rebus Turcorum, Japonibus de rebus Japonum, neque ulla tam Barbara gens est aut fera, cui propriam suarum rerum historiam narranti, non plus fidei simus habituri, quam cuivis extero & alienigenæ; de rebus tamen Anglorum isti veris Anglis fidem omnem abrogant; aliis credunt nescio quibus, longe remotis, odio & malevolentia corruptis, postremo Græcis & quidem Cretensibus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Jam cum sit scriptum, *in ore duorum aat trium stabit omne verbum*, istis nulla copia testium, nulla dignitas personarum, non privata scripta, non publica Acta; ac ne ipsa quidem Regis optimi, quo veritatem nemo pluris æstimat, quo nemo illi magis devotus; tamen ne hic quidem efficere potuit, ut redire ad sese, pudori suo consulere & desinere falsa comminisci aut probare, propterea velint. Quid agas? stat sententia adamante fixa: in eos qui de religione non eadem per omnia sentiunt, convitia & maledicta oportet congerere: hoc pietatis officium; hęc laude digna & officiosa sunt mendacia: si tamen dicenda mendacia. Pontifex, qui, docente Bellarmino, potest efficere ne peccatum sit peccatum, ne Cęsar sit Cæsar, cur non id quoq; efficiat, ne mendacium sit mendaciũ? Et hoc scilicet est Dominum Iesum, qui audit ipsa veritas, cui nihil falsum potest placere, imitari: & quidem non cęterorum hominũ Christianorũ more, sed peculiari instituto, & religione sanctiore: id agere, id totis ingenii viribus contendere, ut veritas, veritas, inquam, certa, explorata, omnibus nota, de qua vel dubitare insania sit, cui se opponere furor est, artificio narrandi, constantia in mentiendo, & consensu mentientium obscuretur, ac de memoria hominum, si pote, tandem funditus deleatur. Nam quid aliud illi volunt, qui Elizabetham gloriosissimæ memorię Principem, & dum vixit Deo charissimam, Reginam prætensam, [Barbarorum enim hominum hæ sunt elegantiæ] crudelem, immitem, cruoris avidam, Christiani nominis hostem acerrimam & persecutricem, Lupam denique Anglicanam, passim hodie appellant, & ut talis fuisse ab omnibus credatur, quantum ingenii viribus valent, annituntur? Texuntur multis paginis, sed magna ex parte vacuis, eorum catalogi, qui toto regni ejus tempore, quod longissimum fuit, vel ob proditionem, vel ob nefas aliud regni vetitum, supplicio sunt affecti: deinde istud esse Anglicanum martyrologium miseris populis, & rei veritatem ignorantibus, persuadetur. Quin etiam ad conflandam Elizabethæ majorem invidiam, simplici narrationi pictura est adjecta; hoc est, mendacia mendaciis sunt cumulata, scelera sceleri-

bus,

bus, portenta portentis. Videre est in eorum libris de persecutione Anglicana, Catholicorum alios ferarum pellibus insutos a rabidis canibus dilaniari; alios ad equorum præsepia alligatos fœno ibi pascendos. Cernas alibi glires pelvibus inclusos Catholicorũ viscera exedentes. Omitto alias suppliciorum diras & horribiles species, in cerebris fingentium pingentiumque impie & sceleste natas, neque in hoc regno visas unquam aut videndas. Dicas cum scripta istorum legas, quamdiu ἡ μακαρῖτις Elizabetha regnavit, vicos urbium Anglicarum sanguine Catholicorum inter dira tormenta effuso semper maduisse. Adeo, ne ad tentandam quidem inter membra Ecclesiæ Dei concordiam, locum relinqui ullum voluerunt, neque spem ullam bonis superesse. Enimvero ñon semel aut iterum, sed sæpissime, idque a viris optimis responsum est; mitissimæ Reginæ & omnibus piis voluptatem nullam, verum contra dolorem longe gravissimum, mortes Catholicorum Pontificiorum solitas afferre: cæterum omnia ista supplicia, de quibus tantæ tragœdiæ excitantur, partim falsissima esse; partim si quæ vera sunt, (& sunt nonnulla; pauciora tamen per totum spatium Regni Elizabethæ, quod fuit annorum quinque supra quadraginta, quam per quatuor annos Reginæ Mariæ:) ea horribili carmine Bullæ Pii V. duobus annis minimum esse posteriora: illum esse fontem proditionum pene quotidianarum, quæ in caput maximæ Reginæ ope Diaboli sunt contextæ, ope Dei immortalis sunt detectæ. Porro ex proditionibus leges natas esse, multo quam prius severiores. Harum legum pœnas qui postea subierunt, de fulmine Pontificis & dura necessitate, quæ ab invita Regina & prudentissimis ipsius Consiliariis eas leges expressit, cur jure merito quererentur, habuerunt: de ipsa autem Regina aut illis qui fuere tum illi a Consiliis cur quererentur? Licuit Romano Pontifici Pio V. Reginam diris devovere, omnes sibi morigeros Reges, Principes, populos, in ipsius pernitiem & ruinam universi Regni excitare, in eamq; rem omnem lapidem movere: Reginæ & Proceribus ipsius, quo pestem impendentẽ averterent, leges ferre, quæ sunt latæ, non

licuit? Quondam Romanus Senatus, postquam patresfamilias a-
liquot servorum suorum conspiratione periissent, Senatusconsul-
to, quod Silanianum est dictum, servos omnes subtecto heri occi-
si repertos, nullo sontis aut insontis dicrimine, capitis damnavit.
Non defuerunt in Ordine amplissimo, quibus ea lex durior videre-
tur. Sed erat tanti salus & securitas civium Romanorũ; cui ut con-
suleretur, ne illa quidem ratio est repudiata, quæ aliquid ex iniquo
trahebat: quod existimarent magni illi prudentiæ civilis Antisti-
tes, paucorum privatorum injuriam publica utilitate abunde
compensari. Legerunt dubio procul in antiquis historiis & hoc
legitimæ severitatis exemplum & plura alia non minus memora-
bilia inimici hujus regni: legerunt, inquam, & si quid in illis est
æquitatis aut disciplinæ Politicæ, probarunt. quare igitur latas pro
securitate Elizabethæ leges damnant? cur tantopere quiritantur?
Si fateri verum licet, tot clamorum hæc vera caussa est. Vt sicariis
Cornelia lex non placet, neq; Remmia quadruplatoribus; ita illis
qui Principum alicujus vitam habent invisam, quive aliquid de
Marianę doctrina degustarunt, leges illę supra modum displicent,
quæ ipsum præstant innoxium & securum. Iam quod dicitur, reli-
gionis suæ caussa Catholicos morte affici solitos regnante Eliza-
betha: gravissimum id quidem esse crimen, si vere objiceretur,
libenter fatemur: sed qui sciamus falso objici, meram esse calu-
mniam, meram sycophantiam affirmamus. In hoc regno, mi
Ducæ, legibus vivitur, legibus in sontem animadvertitur.
Quomodo igitur religionis caussa morte affici Catholici in An-
glia potuerunt; quum nulla unquam in hoc regno lex fuerit
rogata, quæ Religionis Catholico Romanæ modestam sine facti-
one, aut res novandi cupiditate, professionem morte afficeret?
Quin ea fuit Reginæ Elisabethæ clementia, ut multos sæpe legi-
bus regni damnatos, ipsa absolutos dimitteret; si modo agnoscere
ejus legitimum imperium, & Hildebrandicæ doctrinæ magis per-
nitiosis capitibus vellent renuntiare. Hac moderationis pruden-
tia, non autem religionis mutatione, Johannes Hartus Jesuita post
lon-

longam cum Johanne Rainaldo viro eruditiſſimo diſputationem, & vitæ ſuæ conſuluit, & libertatem ſibi peperit: magna vel eo nomine dignus laude, quod damnata Edmundi Campiani obſtinatione in aſſerenda Pontificis Romani poteſtate temporali, ſive potius omnipotentia, aliis bene ſentiendi exemplum quod ſequerentur, præbuit. Et vero ſecuti ſunt, cum Jeſuitæ nonnulli, ut Boſgravius: tum alii plures, ut Riſthonus & Hortonus; omnes eo nomine vitam & libertatem nacti. Qui ſi adhuc vitali aura apud vos fruuntur, & libere loqui audent, verbis ſine dubio: ſin autem, etiam ſilentes, præſentia ſua mendacii omnes arguunt: qui Catholicos veſtros ſolius religionis cauſſa ſolitos in Anglia tradi carnifici impudentiſſime dictitant. At enim nemo ignorat rerum hujus Inſulæ peritus, non in odium religionis Catholicæ, quæ in Eccleſia Anglicana paucis emendatis & ad priſtinam ſimplicitatem revocatis, quoad ejus fieri poterat, cummaxime viget, leges latas fuiſſe quæ ab aliquot annis obtinent; ſed temporum neceſſitatibus eas fuiſſe expreſſas adverſus Romanos Pontifices, poteſtate ſua licenter nimis abutentes; & tunc quando illæ ferebantur, Reginæ Eliſabethæ fulmine a ſe afflatæ vitam eripere cupientes, atque omnia in ejus regno ſurſum deorſum permiſcere ſatagentes. Si Pii V. Bullam infauſtam, quæ ἀρχέκακον πῆμα jure dici queat, legiſti, & quæ deinceps ad ſententiam atrocem exſecutioni mandandam cogitavit, paravit, quantumque in ipſo erat effecit, apud Gabutium & Catenam ſcriptoresque alios Italos, & ipſius Pii encomiaſtas, aliquando obſervaſti; non potes dubitare veriſſimum eſſe quod jam dixi. Ut interim nihil hoc loco referam, quod facillimum eſſet; de antiquis Romanæ Curiæ in Reges Angliæ, Ordinem Eccleſiaſticum, & cum Proceres tum populum injuriis, vexationibus & angariis, alibi locorum nunquam auditis, & modum fidemque ſuperantibus rapinis; quorum malorum tot hodieque exſtant teſtes locupletiſſimi, quot rerum Anglicarum ab annis ſexcentis ſuperſunt ſcriptores: tot teſtimonia ineluctabilia, quot fere paginis conſtant Matthæi Paris hiſtoriæ, viri omnium citimæ ætatis hiſtoricorum Anglorũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

(nisi cui placeat Willielmum Malmesburiensem excipere) eruditissimi, & Romanæ alioquin Sedis acerrimi defensoris. Equidem postquam hoc genus Auctorum diligentius versavi, satis intellexi, Angliam, quando rerum potiente Henrico VIII. Pontifici Romano nuntium remisit, grande illud & æternum memorabile facinus ad extremum peperisse, quod dudum malis victa, per aliquot secula maximis cum ærumnis suis parturiebat. *Possem* hoc tibi sexcentis argumentis demonstrare, si id nunc agerem. Adferam huc tantum prophetiam cum primis memorabilem, viri pietate & doctrina maximi, Roberti Lincolniensis Episcopi, qui sub Pontificibus Gregorio IX. Celestino IV. Innocentio IV. vixit, ac demum sub Alexandro item IV. moriens, ante annos CCCLVIII. posteaquam illa ipsa, qua obiit nocte & præcedente, longam querimoniam apud circumstantes presbyteros ac monachos de infelicissimo Ecclesiæ statu effudisset; *Papam* omnium malorum caussam esse confirmans, eumque propterea hæreticum, & eatenus Antichristum appellans, tandem in his verbis beatam animam Deo reddidit: *Non liberabitur* [inquiens] *Ecclesia ab Aegyptiaca servitute, nisi in ore gladii cruentandi.* Norat videlicet sanctissimus *Præsul*, & vere Dei plenus, non solere eos, qui sive jura sive injurias *Pontificum* defendunt, quicquam remittere, aut querimoniis cujusquam licet æquissimis, vel tantillum moveri. Itaque multo ante futurum in Anglia divinavit, quod tandem aliquãdo factum videmus; ut Reges Angliæ cum universo Clero, & cunctis Laicis, e dura ac longa captivitate, atque ut ipse loquebatur, *e servitute Aegyptiaca,* vi & armis sese in libertatem assererent. Non ignoro varias esse hominum sententias de occasione quam arripuit Henricus VIII. magni incepti perficiendi: sed mihi gravissime errare videntur, qui in Henrici facto hærent, neque ad priora tempora animum revocant. quemadmodum enim mortis caussam nemo sapiens ultimæ quæ hominem rapit horæ tribuit; sed prioribus vitæ temporibus, per quæ moriendi caussæ paullatim sunt contractæ: sic, repudiatæ, &, tanto cum omnium ordinum applausu rejectæ auctoritatis Ponti-

ficiæ,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ficiæ, altius repeti caussæ debent, in antiquis Anglorum Historiis inveniendæ. Quare, etiamsi Henricus VIII. non fuisset; viam tamen fata invenissent, & quod factum est futurum fuit: quodque in Anglia videmus accidisse, etiam in aliis regnis, ne dubita, eveniet, cum erit mensura plena, & Deus volet. Nam οὐκ ἀθεεὶ mutationem hanc Anglicanam esse factam, longa pax insecuta, quies publica, inaudita felicitas primo Reginæ Elizabethæ, deinde Serenissimi Regis Jacobi, videntur probare. Atque has Anglorum veteres historias, si isti adeo animosi Curiæ Romanæ Patroni, quanta par erat diligentia evolverēt, si candide res memoria Patrū & heic & Romæ gestas æquis ponderibus examinarent, atq; iidem Summo Pontifici eorum quæ legissent veritatem simpliciter exponerent: næ illi rem facerent cum Ecclesiæ universæ utilem, tum ipsi Pontifici maximo apprime honestam. Sperarem facile eo pacto futurum, ut caussas rerum in Anglia novatarum melius & ὁι ἀπ᾽ αὐτοῦ caperent; prorsusq; fore confiderem, ut de Elizabetha Anglorum honestius sentirent; & rationes ad defensionem illius a fidelibus ejus subditis sæpissime allatas, quas modo breviter attigimus, non adeo superciliose & maligne rejicerent. Verum age, Elizabetham mittamus, Principem vel fatente invidia, Illustrissimam, & cuivis priorum Regum vel nominatissimorum comparandam. Quid? an cum Serenissimo Rege JACOBO, nunc Dei gratia felicissime regnante, [qui utinam regnet quam diutissime, bono suorum subditorum natus, Regi Christianissimo conjunctissimus;] multo aliter hodie agitur? an illi sua virtus admirabilis, & illa divina in negotio de religione moderatio, quicquam apud vestros profuit? An caussæ Pontificiæ patroni, inter lenitatem æquitatemque tanti, tam eruditi Principis, tam paci studentis, & præfracta atque ἀνάγωγα quorundam δοκησισόφων ingenia discrimen ullum statuerunt? Nihil minus: totum enim quod postulant, aut nihil aufe-rant oportet isti homines, si volumus Catholici aut Christiani di-ci: minoris non impetraveris ab illis earum appellationum usu-ram. Omnia sine exceptione probanda sunt, etiam quæ priora

secula

ſecula ignorarunt. Aloquin ſtatim audies; *Qui peccat in uno, reus eſt omnium.* Nec refert, ſi illud unum, neque ſacris literis fuerit contentum, neque priorum ſeculorum Conciliis cautum. cujuſmodi illud eſt, famoſum & funeſtum Eccleſiæ (ſic mens ominatur, neque aliter judicant prudentes πρόσσω καὶ ὀπίσω ὁρῶντες) dogma de temporali Pontificis poteſtate, & jure deponendi Reges ac regna dandi. Sereniſſimus itaque Rex Jacobus, qui hanc doctrinam ut priſcæ Eccleſiæ inauditam, reſpuit, ut pernitioſam ſuo aliiſque aliorum Principum imperiis, Eccleſiæ vero exitiabilem, deteſtatur, exſecratur, Cardinali Bellarmino Catholicus non eſt, ne Chriſtianus quidem. Quid igitur eſt? Juliano ſimilem appellat Cardinalis, cum ſuo diri ominis Torto; ipſe torquendis Scripturis, quo ambitioni ſerviat, tam Juliano apud B. Cyrillum ſimilis, quam Rex Jacobus eſt diſſimilis. At enimvero teſtis eſt univerſa hæc major Britannia; & hoc norunt etiam in cætera Europa quamplurimi, Sereniſſimum Regem, quando voluntate Dei & legibus regni ad hanc, virtuti ipſius non minus quam generi & ſanguini debitam, Coronam ejus Majeſtas eſt accita; inter reliquas animi dotes vere regias, infinitum etiam quoddam deſiderium ſecum attuliſſe, (non temere profecto in illo horridiore axe conceptum; ſed cœlitus a Deo infuſum,) concordiæ in Eccleſia Dei omni ratione honeſta procurandæ. Et quum Majeſtati ipſius perſuaſiſſimum eſſet, nullam ſe Deo immortali victimam gratiorem, nullum ὁλοκαύτωμα acceptius poſſe offerre, quam ſi ſubditos ſuos a varietate opinionum ad mentium unionem, a diſſenſionibus ad conſenſum in vere antiqua fide primævæ Eccleſiæ traduceret: ut hujus, alteri Ioſiæ convenientiſſimi, voti compos fieri poſſet, quid ille ſtatim initio regni ſui non fecit? quid comitatis, humanitatis & benignitatis deſiderari potuit, quod non abunde ejus Majeſtas illi parti ſubditorum ſuorum obtulerit, præſtiterit? Non ad aulica miniſteria, amicitiam & familiaritatem cum ipſius Majeſtate, non ad honores aditus, nullum denique beneficentiæ genus eſt illis denegatum. Videres brevi ſpatio temporis multos ex Romana formu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

deleſſe. Verum cogit me inſtituti ratio, pauca hoc loco de rebus à veſtris Catholicis hic geſtis diſſerere. Novi enim & te & multos alios viros probos certorum hominum vetereratoria malitia deceptos, de rebus, quæ ſunt hic geſtæ & quæ geruntur quotidie, falſa credere, falſa opinari; & quum mentiendi animum non habeatis, ſæpe tamen in earum rerum mentione falſa dicere. Video Apologiſtam, quum plus fidei tribueret mendaciſſimo nebuloni, portentoſiſſimo falſarum rerum hamaxario, certo & germano Cretenſi Andreæ Eudæmono-Johanni, ȣ̓ τὸ ϛόμα ἀρᾶς ϰ̀ πικρίας γέμει, quam publicis Actis, quam Regis veraciſſimi affirmationi conſtanti, quam teſtimoniis ſexcentorũ fide digniſſimorum virorum, de præſenti Catholico-Romanorum in Anglia ſtatu, deq; perſecutione religionis cauſſa hic cum maxime vigente; multa pro veris narrare, quæ ficta ſunt & falſa: pulverariæ conjurationis, cui par immanitas ne inter paganas quidem & feras gentes prioribus ſeculis unquam fuit audita, manifeſtiſſime convictos, eoque nomine δικαιωθέντας, pro inſontibus habere & veris Chriſti martyribus; multas item alias ineptas & caſſas veritate nugas libro ſuo inſerere. Video denique pleroſque omnes veſtros ſcriptores, quoties Anglicana attingunt, ita palam ὁμόσε χωρεῖν τῇ ἀληθείᾳ, ut ſpem omnem rei bene gerendæ in ſtrenue mentiendo videantur locare. ridicule iſtud quidem & ſtulte,

Οὐ γὰρ ἐπὶ ψεύδεσσι πατὴρ Ζεὺς ἔσσετ' ἀρωγός.

Propterea rem me tibi non ingratam exiſtimavi facturum, Fronto eruditiſſime, ſi veram cauſſam hoc loco tibi exponerem, cur veſtri duriore aliquanto conditione in iſto regno ſint hodie, quam eſſent primis Jacobi Regis temporibus. Nihil autem tibi ex me dicam, qui ſum in Anglia, ut ſcis, ξένος ϰ̀ παρεπίδημος; ſed ea dicam, quæ ex ore Sereniſſimi æquiſſimiq; Regis perſæpe accepi: quæ Proceres Illuſtriſſimi, & omni reverentia digniſſimi Præſules, aliiq; ex omnibus Ordinibus viri graves & moderati, non ſemel mihi dixerunt. poſtremo ea dicã tibi, quæ Anglos multos partim hic, partim in Gallia mihi notos viros, cæteroquin veſtrorum omniũ dogma-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tum tenacissimos, animadverti ſentire. Et ſunt horum nonnulli, quod fortaſſe miraberis, qui Romam eo propoſito profecti, ut rei veritate expoſita, præcipitia & παρακεκινδυνευμένα certorum hominum conſilia, patriæ exitiabilia, & Religioni Romano-Catholicæ ἐπονείδιστα megiſtanibus ibi probarent, & omnes violentas rationes deprecarentur: deinde cognito plus Romæ antagoniſtas ſuos quã recte monentes valere, reverſi in patriam mœſti & gementes; acquieſcere præſenti ſtatui ac conditioni ſatius duxerunt, & Chriſtianæ profeſſioni convenientius, quam turbulentis Tribunis, aut perditiſſimis Catilinis potius, ſocios ſeſe adjungere. Quid quod auſus eſt non nemo Anglus Romæ P. Perſonio Jeſuitæ, quem ſuperiorum omnium ab annis ferme XXX. ſuſceptarum proditionum & conſcium & architectum fuiſſe credebat, diem dicere, & in jus ad Patrum Inquiſitioni Præfectorum conſeſſum vocare, rationem ibi rerum a ſe, aut conſiliis ſuis geſtarum redditurum: hoc, inquam, Anglus eſt auſus, vir bonus & cum ſacris tum aliis omne genus literis apprime eruditus: ſed generoſæ mentis incepto defuit ſucceſſus; ſicut ipſe mihi ſæpe narravit. Igitur mutationis paullo ante memoratæ, quæ altero demum anno regni Jacobi contigit, cauſſam eſſe comperior, non mutatum Regis animum, in clementia & benignitate conſtantiſſimi, (appello teſtes omnes qui norunt:) ſed præpoſterum nonnullorum e Romano-Catholicis zelum & immoderatam cupiditatem, Romanam fidei formulam, ſive bonis ſive malis artibus; patere quæſo te, dicere me quod res eſt; promovendi, & liberam ejus profeſſionem paſſim toto hoc regno inſtaurandi. quod Zelotæ iſti, quum ſibi perſuaderent alia fieri ratione nulla poſſe, niſi everſa funditus Republica; quo deſtinata perficerent, omnia ſibi fas eſſe tentare, & nullum non ſcelus experiri, pium opus & Deo gratum fore, in animum induxerunt. Hic nimirum eſt ille male ſanarum mentium dirus morbus, quem jam olim nonnullos e Chriſtianis legimus invaſiſſe, & ad rixas in Eccleſia Dei ciendas tranſverſos egiſſe. Gregorius Nazianzenus, quod te non latet, quodam loco pronunciat, fœdam illam

formula Catholicos, ad dignitatem Equestrem per Regis munificentiam conscendere. Videres derepente, nescio unde ex ignotis locis, agmina Catholicorum vestrorum prodire, versari in luce, in ipsa interioris admissionis cubicula Palatii, sine difficultate ventitare atque admitti. Et quum multos quotidie Rex pietate admirabilis, de controversiis hujus temporis cum illis sermones haberet; erant qui ultro manus darent; erant qui a proposito non dimoverentur; omnes sua libertate utentes, omnes religiosum animum Principis sui, & in tam alta fortuna adeo exquisitam omnium hodiernarum controversiarum peritiam & facundiam attoniti stupentes. Restabat una nota, quæ Catholicos Pontificios & Catholicos Protestantes (o quando hæc distinctio cessabit, & fiet unus grex, unum ovile!) invicem separaret; mulcta quædam florenaria, per superiorum temporum turbas vestris imposita. Hanc differentiam ὁ θαυμάσιος Rex Jacobus non patiens, statim sustulit; mulctam vetuit exigi; exactam jussit restitui. At scin quomodo? non obiter aut dicis caussa, more Principum, quos non voluntas facit liberales, sed frontis infirmitas chrestologos; ita ut magna pecuniæ vis, (duo & quinquaginta millia florenorum semel sunt relata,) ex ea caussa collecta, eo rediret, unde fuerat ablata. Quid multa? Sola fere jam erat virtutis aut vitii nota, qua cives a civibus, qui non parum diversa conditione prius vivebant, distinguerentur; cætera pari conditione inter se agitabant. O vere tum beatos partium vestrarum Catholicos, sua si bona nossent, & suo se pede metiri didicissent. Nam præter publicam professionem & παῤῥησίαν τῆς ἰδίας θρησκείας, quam sperare in hoc regno, eo tempore, magna fuisset stultitia, quid restabat, quod possent viri prudentes jure desiderare? At dices, scio, mi Ducæe, non fuisse diuturnum hunc vestrorũ in istis regionibus statum. Et vere dices. Neque enim clementissimo Regi sua clementia, quamdiu optabat, uti licuit. Optabat autem semper uti: fecissetque adeo, nisi per illos ipsos stetisset, ad quos hic tantæ bonitatis fructus perveniebat. Fictæ & simulatæ virtutes stabiles non sunt, & temporibus metuunt mutari. Sere-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nissimi Majoris Britanniæ Regis excellentissimæ virtutes, atque illa cum primis bonitas, χρηστότης & benignitas, quas in ejus Majestate vel ipsi hostes prædicare coguntur, naturæ ipsius, non minus quam spirandi & respirandi facultas, sunt coalitæ, nunquam nutaturæ cum bono Deo, nunquam mutandæ. Non igitur Rex animum priorem erga subditorum suorum illam partem mutavit; sed illi subditi erga suum Regem, suum εὐεργέτην, fidem perfidia mutantes (de parte loquor, non de omnibus Catholicis vestris: ne hoc sirit Deus:) vim indoli naturæque ipsius attulerunt, & ad repudiata prius consilia invitum traxerunt: neque prius a furore destiterunt, quam indulgentissimi Domini sui Majestatem coegerunt, si se, si suos, si publicum statum, vellet salvos, legibus, quarum vim hactenus inhibuerat, vim suam permitteret. Cum quidem & Rex & omnes patriæ suæ amantes, sunt coacti summæ prudentiæ testimonium Reginæ Elisabethæ Consiliariis reddere; qui solam hanc impediendi vestros, ne res novarent & Rempublicam a fundamentis verterent, rationem expeditam & efficacem, nec minus necessariam esse judicarunt, si aliquanto durius haberentur. Nam quis jam consilium hoc damnare audeat, aut mitius aliquid Regi prudentissimo suggerere? postquam vestrorum adeo multi, simul ac mollius a benignissimo Principe sunt habiti, καταπέψαι μέγαν ὄλβον, & *aequa commoda mente pati*, vitio humani ingenii non valentes, melioris se fortunæ capaces non esse, rebus ipsis comprobarunt. Regi enim, a quo beneficia, ne spe quidem unquam antea sibi concepta, acceperant, eam gratiam retulerunt, ut ad delendam e memoria hominum ipsius Majestatem una cum affectibus ejusdem omnibus, Regina conjuge; Principe Henrico & cætera sobole tota, nec non Proceribus Regni universis, ingenii vires omnes conferrent. Equidem invitus facio, quod malorum præteritorum memoriam hoc loco renovem; qui potius optarem, aut nunquam vestros ea hic tentasse, quæ scelestissime tentarunt: aut, quia facta infecta fieri nequeunt; posterioribus saltem consiliis & fidelitatis argumentis a se editis, contractam ignominiam penitus delesse.

illuſtres in unum congregati, (quamquam ne hoc quidē licitum,) ſed retrimenta hominum, ſine ullo publico conſilio, regna auferendi, & ad quos voluerint cunque transferendi, leges denique omnes & jura ſpecie pietatis abolendi, poteſtatem ſibi vindicent: quod nulla, opinor, religio, quamvis profana atque impia, præter veſtram, (veſtrā dico, quam multi e veſtris ſibi fingunt,) aut jam concedit, aut prioribus ſeculis unquā legitur conceſſiſſe. Neq; mirum. Nulla enim eſt, nulla unquam fuit religio, quæ Pontificem unde hæc omnis poteſtas περγτάδης derivatur, ceu διοπετὴς numen coleret, mundi totius Dominum, ſolum Imperatorem & Regem verum Orbis terrarum; cui fas ſit cæterorum omnium Regum ac Principum capitibus ludere; deque eorum imperiis, & vita pro libidine ſua ſtatuere *ſive in directe ſive directe, in ordine ad ſpiritualia*: agnoſcis novam atque Barbaram locutionem, novæ prorſuſque Barbaræ diſciplinæ. Sunt tamen qui negent, Brevia illa eo conſilio fuiſſe impetrata, ut Regi Jacobo præjudicium ullum fieret. Verum hæc major profecto amentia eſt, ne dicam impudentia, quam ut ita ſcribentiū ratio ulla haberi debeat. Nam cujus igitur latus mucro ille petebat? puerile, inſipidum & ridiculū mendacium. Porro hęc lutea Brevia, magnas ad excludendū Jacobum turbas excitatura, ſi petitiones ἐκτενεῖς Zelotarum Anglorum per Chriſtophorum Wrightum ipſi delatas, (quum ſtatim a Reginæ morte eo fine in Hiſpaniam fuiſſet miſſus,) non eſſet pie & ſapienter Rex Hiſpaniarum aſpernatus; mox ad ſuadendam ejuſdem Sereniſſimi Regis dejectionem quam vim habuerint, paullo poſt videbimus. Riſit enimvero Deus immortalis ex alto impias impiorum molitiones; & pro ſua providentia atque juſtitia ita res diſpoſuit, ut ſimul ac Regina Elizabetha fatis conceſſit, Rex legitimus legitime a prudentiſſimis Regni Proceribus accitus, imperii hujus hereditatem cerneret, populi totius votis expetitus, incredibilique omnium alacritate exceptus. Oſtendimus vero jam ante, auſpicia Regni Jacobi qualia fuerint, & quantam Romani Catholici occaſionem tum habuerint, Regis optimi clementiam incomparabilem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

lem prædicandi; & ἐκ τῶν παρόντων τεκμαιρόμενοι τὰ μέλλοντα, melio-ra indies sperandi. Verum quid profuit? Docuit enim paullo post experientia, humanitatis officiis velle certare cum hominibus zelotis; hoc vero nihil esse aliud, nisi operam ludere & littus infelix arare. Nam quum beneficiorum hæc natura sit; præsertim autem eorum, quæ inopinata aut exspectatione majora obveniunt, ut dantem accipienti concilient: & vel infensissimorum hostium odia atque inimicitias minuant: (sic leones tigresque & quasvis alias feras animantes, esca porrecta, mansuetudinem aliquam videmus induere, & posita feritate, ita cicurari, ut societatis speciem quandam cum hominibus colant;) vestrorum tamen Catholicorum, vel, ut melius dicam, Zelotarũ Anglorum animos insperata Regis indulgentia, ante nobis exposita, adeo non mitigavit, ut non secus ac si beneficiis irritarentur; quæ, auctore Polybio, immanitatis ultima linea est: eo ipso tempore quo melius cũ ipsis agi incipiebat, de Auctore felicitatis suæ perdendo; o feras indomitas atq; intractabiles! cœperint cogitare. Nisi tamen verior est eorum sententia, qui feralia consilia non tunc primum, sed multo ante fuisse suscepta existimant; idque animis ita obstinatis, ut ne inopinata quidem Regis benignitas revocare ipsos a diro proposito potuerit. Quicquid hujus sit, Watsonus & Clercus, duo Sacerdotes, uti vocant, seculares, Regem vix in Angliam ingressum, nondum certe coronatum, anno CIϽ IϽ CIII. machinatione clandestina tollere de vivis sunt aggressi. Prima hæc conspiratio in Regis pernitiem postquam in Angliam appulit, in apertum & hominum cognitionem venit: sed alias quoque tempore eodem fuisse texi ceptas, & monuerunt iidem Watsonus Clercusque, & quæ deinceps sunt secuta comprobarunt. Dixerunt illi, sæpeque ac constanter affirmarunt, se quum sua consilia Jesuitis in Anglia tum degentibus communicassent, petiissentque ab iis, ut tam præclari scilicet incepti participes esset vellent; responsum tulisse, non posse Jesuitas illis sese adjungere: ut qui suam ipsi quoque parilem telam orsi, memorabilem in ævum technam pararent, tempore op-

por-

Jam Ecclesiarum lacerationem, de qua toties & ipse, & magnus Basilius conqueruntur, ab hoc potissimum fonte manare. Multos enim pietatis zelum obtendentes, pietatis arcem, metropolin omnium virtutum Christianarum, charitatem perdidisse; & in studia varia, partes & factiones Eccesiæ membra distraxisse,

--ζῆλος δὲ Θεοῦ, inquit, λῦσε δεσμὸν ἀθέσμως
Αρμονίνη τ' Αγάπης, ἧς τοὔνομα μοῦνον ἐλείφθη.

Hæc Theologus de suis hominibus; qui si ad novissima hæc tempora pervenisset, quas Deus bone! querelas institueret; cernens hodie multos, præpostero isto zelo percitos, religionis & pietatis obtentu, impie & irreligiosissime, non ut olim verbis tenus lites serere, & umbratilibus velitationibus invicem decertare; sed rebelliones, proditiones, cædes & lanienas innocentium populorum crudelissimas, legitimorum dominatuum eversiones, ac Principum suorum teterrima parricidia ausos esse suscipere. Paulus quidem Apostolus, quem zelo sanctissimo pariter & ferventissimo flagrasse, ac fide in Filium Dei, Dominum nostrum Jesum Christum, omnes qui nunc vivunt mortales longe superasse, nemo gravate opinor concedet; monitus, esse qui jactarent, probari ipsi vetus dictum, *faciamus mala ut bona eveniant*; clamat blasphemiam istos loqui; esseque eorum τὸ κρίμα ἔνδικον; quasi anathema maranata adversus profanos homines pronuntians. At zelotæ hodierni, licet eandem cum Paulo Christi doctrinam profiteantur prædicare; quoties tamen ejus aliquo inferendæ voluntas eos cepit, Deum immortalem! quam B. Paulo sunt contrarii? & severissime ab illo damnatam sententiam ut probant? ut libenter usurpant? Quid in aliis Europæ partibus nostra & patrum memoria ab ejusmodi zelotis in eum finem sit factum, non est instituti mei commemorare. In hoc vero regno quæ facinora designarint, quibusve sceleribus suos huc ritus introducere sint conati, quoniam ad rem facit, & tua id scire te interest, paucis indicabo. Vt igitur omnes illas tam frequentes, adeoque exsecrabiles proditiones missas faciam, quibus Reginæ Elizabethæ charum superis

peris caput est appetitum; adversus hunc optimum & vere γαληνό-
τατον Regum Jacobum, ut regno ipsum aut initio excluderent,
aut admissum deturbarent, homines τῷ πνεύματι ζέοντες, sed
non secundum Pauli doctrinam, quas fraudes non excogi-
tarunt? quas nocendi artes siverunt intactas? Id egisse omni-
bus viribus zelotas Anglos, ut Regem a debita sibi jure majorum
& regni legibus successione, multo ante legitimum tempus exclu-
derent, pactiones clarissime arguunt, cum Hesperiæ Rege ab illis
factæ, & potentissimi illius Principis universo mundo notissimus
conatus, Reginam Elizabetham armis expellendi & regni hujus
occupandi. Postea vero quam periculum illud ingens Dei Opt.
Max. virtute, & gloriosissimæ Reginæ felicitate admiranda, erat
depulsum & profligatum; Cleones iidem in scelere semel suscepto
obstinati, brevia duo a Clemente VIII. impetrarunt, quibus jube-
bantur omnes Romano-Catholici operam dare, quantum in ipsis
esset, ut post Elizabethæ obitum, *Rex eligeretur, omni sanguinis
propinquitate spreta, ad Religionem Catholicam bene affectus.* Hen-
ricus Garnettus Jesuita in Anglia Provincialis, de quo plura no-
bis paullo post erunt dicenda, duo in eandem sententiam brevia
sub extrema tempora vitæ Elizabethæ, ut postea ex ipsiusmet con-
fessione voluntaria, liquido constitit, Roma accepit: quorum al-
terum Archipresbytero & reliquo Clero Anglicano erat inscri-
ptum: alterum Principibus & Nobilibus Angliæ Catholicis; ut
communi omnium ordinum opera negotium procuraretur, si
qua forte perduci ad exitum posset. En ergo tibi novam, & Apo-
stolis atque omnibus priscæ Ecclesiæ Patribus inauditam religioni
consulendi rationem. Qui sedentem in solio avito Reginam deji-
cere frustra toties tentaverant, ne idem solium tempore suo heres
legitimus occupet, jubentur cavere: & privatis hominibus, ut re-
gnum, cujus nascuntur Reges, non fiunt, suametipsorum auctori-
tate & electione propria, cui velint deferant, modo sit *Pontificius*,
fit potestas. Vestrorum nempe Catholicorum istud hodie est pri-
vilegium admirandum; ut, non dicam graves cives & Senatores
illu-

portuno exitum habituram. Et omnino ita erat. Nam etſi anni demum CIↃ IↃ C V. menſe Novembri patefacta eſt ſequens conjuratio, quam e re pulverariam vocant: prima tamen ejus initia anno primo regni Jacobi & ſecundi principio jacta eſſe, ex illorum Presbyterorum teſtimonio conſtat liquido; tum multo magis ex iis, quæ infandæ proditionis hujus rei apud Judices, rebus perditis, ſunt confeſſi. Plane ex indubitatæ fidei actis, quæ de hac tota conjuratione publice ſunt edita, poteſt intelligi, Catisbeium, hujus dramatis primum actorem, ſtatim ut de Rege armis pellendo, & auxiliis Hiſpanicis ſpes eſt amiſſa [altero autem tertiove menſe a Regis adventu ea ſpes decollavit;] ipſum nulla interjecta mora, a vi aperta ad dolos & *Sinonias* artes ſeſe contuliſſe. Neq; multo poſt, cum machinationem per pulverem tormentarium, ipſo haut dubiè Satana, qui a principio homicida eſt, ſuggerente, idem excogitaſſet; aliis deinde, ut ſeſe dabant opportunitates, horribile ſecretum indicaſſe, & incepti ſocios ſibi acciviſſe. Scitum eſt, rerum magnarum tardas eſſe molitiones; ut mirandum non ſit, proditionem pulverariam, qua majus auſum haut temere ſit invenire, anno CIↃ IↃ C III, delineatam; ſequenti, rebus neceſſariis adornatam, uſque ad anni CIↃ IↃ C V. menſem Novembrem fuiſſe tractam. Quin illud potius omni admiratione digniſſimum, inter homines natos eſſe aliquem repertum, qui ſcelus ita inhumanum, ita impium excogitaret; ſemel excogitatum probaret; adeoque ad facinus patrandum animo obſtinato pergeret, ut ne tam longi quidem temporis intervallo, morſus conſcientæ ullus, aut pœnitentia aliqua mentem ſubiret. Quid loquor de pœnitentia? Certum eſt, pleroſque complicum ad ſuſcipiendum ſcelus perſuaſione meriti eſſe impulſos; quum nihil dubitarent, rem ſe aggredi, non dicam levis apud Deum offenſæ; ſed contra meriti ingentis. Itaque Iohannes Grant perduellium unus, quo die ſupplicium de ipſo ad portam Occidentalem Eccleſiæ Cathedralis Sancti Pauli erat Londini ſumendum, monitus a Sacerdote, viro pio & erudito, rediret nunc ſaltem ad ſe, & magnitudinem ſceleris reputans,

veniam delicti a Deo, serio pœnitens peteret; alacris & fiduciæ
plenus respondit; satis se acceptum habere, in suscepto negotio
adeo nihil fuisse delicti, ut e contrario consideret, generosi ince-
pti id esse meritum, quod pro satisfactione omnium suorum in cæ-
tera vita peccatorum abunde sufficeret. En Religionis præpo-
sterus zelus quid possit! En Zelotæ homines Principibus & Re-
buspublicis quam sint metuendi! Nam quid satis tutum ab iis esse
potest, qui cædes infandas & detestanda parricidia dissidentium a
se in Religionis caussa, viam esse in cœlos & sedes beatorum com-
pendiariam autumant? ut propter hujusmodi exempla, adeo præ-
sertim crebra hodie, rerum imperiti & sanctissimæ atque inno-
centissimæ Religionis Christianæ imperiti, non immerito sint il-
lud usurpaturi,

Tantum religio potuit suadere malorum.

Nam obsecro te, Fronto humanissime, ecquod post homines na-
tos conjuratione pulveraria majus aut horribilius scelus fuit un-
quam susceptum? ecquod ferinæ crudelitatis tetrius exemplum le-
gisti unquam editum? Vt populus Romanus unam cervicem ha-
beret, Caligulæ, Principis furiosi & humani sanguinis avidissimi,
narrant historiæ votum fuisse; sed votum duntaxat, prætereaque
nihil. Zelotæ Angli, non voverunt illi quidem fortasse, ut uni-
versa major Britannia cervicem unam haberet, uno ictu præci-
dendam: sed quod longe majus est, subtilissimam rationem novi
Sisyphi vel Autolyci excogitarunt, qua id ipsum fere in Anglia
effectum darent, quod Romæ Caligula voluit, nec potuit. Regem
enim, Reginam, Principem Henricum, cum fratre Eboracensi
Duce, item cunctos regni Proceres, cunctos Episcopos; cum ipso
flore cæteri ordinis Ecclesiastici; magistratus præterea majores o-
mnes, minores plerosque omnes, nec non aliam populi multitu-
dinem infinitam, uno impetu difflasse & in aerem impulsos, o cru-
delitatem inauditam! membratim ac frustillatim discerpsisse;
quid futurum erat aliud, nisi magnæ Britanniæ caput una veluti
cervice nixum amputasse, & reliqui corporis trunco vitam eri-
puisse.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

puisse. Et Caligulæ quidem votum, ut erat temeritate subitanea conceptum, ita fortasse si ejus exsequendi potestas ex inopinato esset ipsi facta, pœnitentia fuisset emendatum. Zelotæ Angli, non repente neque temere, sed destinato consilio parricidium, omnia prioris ævi exempla supergressum, susceperunt: semel susceptum jugi meditatione concoxerunt, & ad consummationem illius cupiditate summa anhelantes, integrum ferme triennium in tanta immanitate obfirmati, duraverunt. Tum autem quæ comparatio Imperatoris pagani & mente capti, cum optimi Regis subditis, cum hominibus qui se Christianos dici haberique vellent, deniq; cum salutaris Christi doctrinæ præconibus, & iis quidem Jesuitis? Nam quod negat Apologista, teterrimæ huic proditioni fuisse quenquam immixtum e societatis vestræ Patribus: vellem ita esset. Non enim tam multi hodie dira illa consilia amplecterentur, si vestra Societas ἥτις νῦν, ἅτε ἀκριβιστάτη αἵρεσις οὖσα ἐπιπολάζει, illa se ex animo detestari serio ostendisset. Sed longe aliter vestros esse animatos, facta, ut de scriptis taceam, evincunt. Quare sive prudens sive imprudens, errat turpiter Apologista, & quicunque idem cum illo sentiunt. Enimvero conjurationis pulverariæ negotio Jesuitas minimum quatuor intervenisse, certo certius est. quatuor illorum nomina fuerunt hæc: Henricus Garnettus in hoc regno ab annis XIX. Provincialis; Hallus, qui & Oldcornus; Osvvaldus Tesmondus sive Grenvvellius; & Johannes Gerardus. Ac cæteri quidem, pro sua quisque virili, singula quæ res aut tempus postulare viderentur, exsequentes, negotium per partes curarunt; Henricus vero Garnettus, ut qui dignitate supra alios emineret, magnæque auctoritatis homo esset, propter longum rerum tractandarum usum, prudentiæ & solertiæ laude inter Anglos Pontificios longe clarissimus, de universo negotio cum unico fere duntaxat Catisbejo solitus fuit communicare, cæterorum omnium conscientiam sollicite refugiens, quod non semel in Epistolis ipsius, propria manu scriptis, legere memini. rationem hujus consilii infra exponemus. Ad hunc in rebus dubiis, ceu ad oraculum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Catisbejus doli totius architectus, ventitans, aut Grenvvellium suam vicem missitans, oracula petebat. Et erat is Garnettus, in quo si Hildebrandicæ disciplinę amorem excipias, neq; rectū judicium, neque doctrinam, πρακτικῶν præsertim, desiderares. In Actis condemnationis ipsius lego hoc illi tributum elogium; *quod a Deo & meliore natura dotibus fuerit ornatus multis; quod fuerit arte eruditus, linguarum usu peritus.* postremo, *præstantes ejus dotes, si a proditionis scelere separatæ seorsim expenderentur, misericordiam posse commovere.* Meretur hic candor Illustrissimorum Heroum & æquissimorum Judicum, qui de Garnetti caussa cognoverunt, ut etiam in cæteris quæ de eodem pronunciarunt & mox scriptis prodiderunt, fides eis ab omnibus habeatur. Nam insulsus plane est Andreas Eudæmono-Johannes ὁ Κρής, qui prolatis superioribus Elogiis, probare nititur, Garnettum nullius sceleris convictum, odio ea duntaxat religionis, aut Jesuitici nominis, fuisse damnatum. Sed de isto hominis sinisteritas est, ea vecordia & malitiæ furor. Sed de isto Cretensi, pàtre mendaciorum pariter ac patrono, paullo post. Interim ad sermonem institutum revertamur; si prius tamen testificati hoc loco fuerimus, testem Deum ipsum appellantes, nihil quicquam nos studio calumniandi de hoc viro dicturos esse, aut quod non liquido nobis constet esse verissimum. Nam præter Acta publica, inconcussæ fidei monimentum, quicquid mendax Cretensis allatret, illas quoque Garnetti epistolas diligenter legimus, quas de se & rebus suis in Arce Londinensi scripsit plurimas. poteramus quidem hoc labore supersedere, quum ex iis literis τὰ χυμελιώτατα dudum descripserit & publicaverit, integerrimus reverendissimusque vir, Dominus Episcopus Eliensis, auctor Torturæ Torti; de cujus alta doctrina in omni genere disciplinarum, quicquid dixero minus erit; sed ut scires non alienis testimoniis, verum propriis oculis credidisse me, feci non invitus, ut dictas epistolas inspicerem, & quæ in illis scribebantur diligenter observarem. Apparet vero ex universa narratione, quæ Actis publicis continetur, & ex illis ipsis epistolis; Henricum Garnettum zeli

præposteri fervore sideratum, & cæco studio Romanæ religionis promovendæ accensum; ea gessisse, aut geri permisisse, quæ nemo vere Christianus & pius ab honesto viro, nedum primæ notæ Theologo, expectaverit; sed ab homine potius omni plane probitatis, humanitatis & sinceræ pietatis sensu destituto. Pulverariæ conjurationis fuisse ipsum conscium, ne illi quidem negant, qui pro martyre haberi volunt. Nos autem certo scimus, & sine ulla hæsitatione affirmare audemus, P. Garnettum sceleris illius non tantum fuisse conscium; verum etiam approbatorem & genere quodam auctorem. Nam etsi principem illum proditorem Catisbejum, doli totius primarium architectum, initio machinationis ipsum consuluisse, non satis constat: non tamen rationes desunt evidentissimæ, quæ id ipsum pene evincant. Illud certe liquet, mox cum facinoris socios idem quæreret, eas difficultates incidisse, quarum gratia adire ad Garnetti oraculum oportuerit, ut rem esse licitam cunctis persuaderetur. Ipse quidem Catisbeius, pro ea consuetudine & familiaritate, quæ illi cum Garn. intercedebat, nõ ignorans ad excludendum Regem Iacobum Brevia duo ipsum Roma accepisse; nihil hæsitans in hac ratiocinatione acquiescebat: *Quem voluit Papa aditu prohiberi, eum sine dubio vult admissum deturbari.* Sed quum non jam dubitaret Catisbejus, ad Regem dejiciendũ omnes sibi licitas esse fraudes, κακουργήματα ac dolos: quia tamen placitæ machinationis ea ratio erat, ut Rex cum Protestantibus tolli aliter non posset, nisi ut multi Pontificii eodem γαγγαμονι ἄτης involuti simul perirent: super hoc dubio Catisbejus, ut & se & alios scrupulo molesto liberaret, non multo post anni CIƆ IƆ CIV. initium, ut Acta insinuant, Garnettum consuluit. Non dico quid Theologus Iesuita responderit; nam id jam non ago: sed hoc volo, tam ex hoc colloquio & pluribus aliis Catisbeji cum ipso, quam ex Grenvvellii sæpe repetitis sermonibus, de quibus & Acta & plurimas Garnetti Epistolas testes habemus; luce clarius probari, Patrem hunc Iesuitam conjurationis nefariæ non minus conscium fuisse, quam alium quemvis complicum. Neque vero

solum arcani conscius Garnettus, sed plerisque conjuratorum ut Wintero, Rookvvodo, & ipsi Fauxio incendiario, qua fuit auctoritate, audendi auctor exstitit, cunctantibus & horrescentibus, priusquam probari rem tanto viro ex verbis Catisbeji cognossent; sicut fuse narratur Actione in proditores priore. iccirco ubi tempus advenit, dolum, quem diu Zelotæ isti foverant, excludendi; quum inter conjuratos convenisset, Coughtonam omnes convenirent, de rebus necessariis in commune consultaturi: inter cæteros adfuit Garnettus, omniaque ibi egit, quæ a conjurationis conscio, suasore & cupidissimo incentore agi par erat. Omitto alia ejus rei indicia in Actis diligenter exposita; postea vero ab Episcopo Eliensi ita perspicuis argumentis demonstrata, ut ne ipsi quidem hostes professi veritatis, possint jam de eo dubitare. Tantum afferam huc, quo res sit testatior, apertissimam ipsius Garnetti confessionem, ex literis propria manu scriptis Dominica in Ramis palmarum; quarum est inscriptio, *Ad dilectissimos Patres & Fratres.* His graviter ipsi succensentibus, quod proditionem sibi innotuisse confessus esset, ita respondet. *Nam quid facerem? Primo accusabant me reliqui omnes conjurati: Secundo, Catisbejus usus semper apud eos fuerat auctoritate mea, qua adduxit pene omnes, ut bene sentirent de negotio; quo factum, ut ad unum omnes me haberent pro reo. Tertio, duo quidam Corycæi inaudierant me cum Oldcorno colloquentem, atque tota de re apud eum disserentem, quid ad objecta singula responsurus essem? Quarto, literæ etiam a me aurantiarum succo scriptæ ad D. Annam nescio quomodo in illorum manus pervenerant; quibus sententiam meam non obscure confessus sum.* plura, si lubet, ex eadem epistola descripta quibus idem confirmatur, legere potes in Tortura Torti. Prætermitto similes confessiones, partim pro tribunali, partim alia occasione factas, ut legere est in Actis, & in eadem quam modo nominavi Tortura Torti, exactissimæ fidei & diligentiæ scripto. Quamobrem hoc primum esto crimen Garnetto objectum; quod Pauli Apostoli doctrinam aut oblitus aut insuper habens, ut bonum quod existimabat eveniret, malo consen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſenſerit, atque adeo totis viribus malum procurarit, quo majus aliud non temere a conditu mundi Sol adhuc vidit. Non utique hoc facturus, ſi Jeſu Chriſti, a quo appellationem ſibi acciverat, verum ſeſe imitatorem voluiſſet præſtare. Nam ubi benignisſimus Dominus noſter Garnetto ſtragem horrendam molienti, vel exemplo præivit, vel præcepto? Aut quis putet Filio Dei, Agno illi ἀμώμῳ, qui pro ſua inexhauſta miſericordia, tollit peccata mundi, diras ejuſmodi cædes & parricidia e præpoſtero zelo ortum habentia, placere poſſe? qui meminerit, Jacobum & Johannem Apoſtolos, propter ſimilis nonnihil zeli votum, ut Samaritas, Regem Meſſiam non recipientes, ignis de cælo cadens conſumeret; graviter a Chriſto fuiſſe reprehenſos, zelum legitimum ab illegitimo verbis illis, ſi attendimus, diſtinguente. οὐκ οἴδατε οἵου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς: quo ſpiritu, inquit, ducamini, neſcitis. bono zelo agi vos creditis, cum Samaritas dedi exitio optatis: ego vero zelum illum crudelem, ſanguinarium & deſtruentem, a meis non exigo; charitatem exigo, patientem, peccata tegentem, ædificantem, hanc probo, hanc præſtari ab iis volo, quibus pacem meam ſum relicturus, τὸ γὰρ ἀγαπᾷν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὸν πλεῖόν ἐστι πάντων τῶν ὁλοκαυτωμάτων καὶ τῶν θυσιῶν. Non inquam, facturus quod fecit, Garnettus fuit, ſi ſatis meminiſſet gravisſimæ ſententiæ, qua Dominus Principem Apoſtolorum Petrum ſevere caſtigavit, poſtquam zelo percitus, æquisſimo illo quidem, ſed non ſecundum ſcientiam, Malchi auriculam præcidiſſet; πάντες, ait Servator mundi, οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρᾳ ἀποθανοῦνται, peribunt quicunque pietatis obtentu aut zelo præfervido impulſi, perdere alios aggredientur. Garnettum igitur & cæteram conjuratorum manum, qui præpoſtero iſtiuſmodi corrupti zelo, cædes, tam atroces præſertim, parabant, quis dubitat juſtisſimas pœnas Deo & hominibus pependiſſe? de ſupplicio corporis loquor: nam vere pœnitentibus, ſicut ad extremum viſus eſt pœnituiſſe Garnettus, Dei miſericordiam ſperamus non fuiſſe præcluſam. Hoc vero Garnetti crimen, quam grave aſſertoribus doctrinæ Hildebrandicæ videatur, non ſcio: omnibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

bus pietate non fucata piis & bonis civibus, ac Principum subditis fidelibus, inexpiabile scimus videri; planeque ejusmodi, cui neque nomen satis aptum, neque par supplicium ullum queat inveniri. Accipe nunc, Fronto eruditissime, Garnetti ejusdem crimen aliud, aut crimina potius varia, ei de quo diximus connexa. Non enim virtutes solum consertæ sunt invicem, mutuoque sese consequuntur; sed & vitia quoque nexu adeo arcto inter se colligantur, ut non facile cuiquam ad insignitum aliquod scelus, nisi per plura alia scelera, pateat via. Scias in Garnetto hoc apparuisse verissimum: qui illud unum scelus quum intenderet, ut Rege & Regia domo extincta (quod Deus omen avertat,) sublatisque omnibus qui credebantur ipsius conatibus posse obstare, res in Anglia novaret; quo sui hujus voti posset compos fieri, quot quantisque sceleribus aliis se obstrinxit? Nihil hic fingimus, nihil hic studio partium damus; multo minus mortuo & sententiam passo insultamus. Apage hanc plus quam Barbaram inhumanitatem; licet multis hodie falso creditis Christianis nimis usitatam. quin potius, sicut affectu sincero sortem hominis miseramur; ita & vicem nostram dolemus, qui ut veritati adversus prodigia hominũ patrocinemur, inquirere accuratius in defuncti facta; & peccata illius (quæ melius premerentur silentio, si per hostes veritatis liceret:) proferre in lucem vel inviti cogimur. Ita vero mihi sit Deus propitius in die illa, ut hoc non odio cujusquam, sed solo amore veri impulsus facio. Quare de hoc viro non omnia quæ sunt mihi comperta commemorabo: sed ea solum quæ ad caussam proditionis faciunt. Quod dixi Garnettum unius sceleris patrandi studio multis sese contaminasse; tam facile probatu id mihi jam est, quam fuit ipsi difficile & ἀδύνατον illam abyssum evitare, ubi semel zelus religionis præposterus a recta consiliorum via abduxit. Quid faceret? Posteaquam enim ἀναγκαίαν ἑαυτῷ ut contra Julianum ait Gregorius Nazianzenus, τὴν ἀπόνοιαν ἐκ τῶν ἤδη τετολμημένων ἤδη πεποιηκώς, exedendum illi erat quod ipse sibi intriverat. Sero enim ubi jam longe a portu profecti sumus in altum, ea consilia respicimus,

quibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

quibus erat in terra locus. Non ſolent vero zelotæ a ſcopo, quem ſibi ſemel propoſuerunt, ullo ſive divini, ſive humani juris reſpectu revocari: facileque omnes, ſi opus eſt, ad finem optatum per pietatis & humanitatis leges calcatas pergunt; quod utinam patria noſtra ſuperiore civili bello minus eſſet experta. Quid magis inhumanum aut belluinum, quam præ ſtudio vindictæ in amicos & inimicos pariter ſævire? omnes nullo diſcrimine velle perdere? Atqui Garnettus veſter a Catisbeio conſultus, eſſetne licitum, ſontes inſonteſque perdere, ſi alteri ſine alteris extingui non poſſent, ſemel ita reſpondit in privatis ſuis ædibus: *Licere, ſi tantum ex ea re boni proventurum eſſet, quantum aliquot inſontium necem compenſare poteſt.* Iterum in Campis ſuburbanis, quibus a Palude nomen, in hanc ſententiam; *Et poſſe & licere, cum ſontibus inſontes exſufflari, magnique adeo meriti rem fore, ſi id magno alicui bono Catholicis cederet.* Conſtat de veritate hujus reſponſionis primum ex Actione in Proditores poſteriori, & brevi oratione illuſtriſſimi viri Domini Comitis Northamptoniæ; qui inter Primores regni ſedens, & Garnettum ipſum compellans, hiſtoriam omnem hanc fuſe narravit. quæ ſi parum certa eſſet, aut aliquid dubii contineret, cur tacuit Garnettus? cur ſilentio ſuo rem approbavit & faſſus eſt? Sed & ratione alia clara ejuſdem rei veritas eſt comprobata. Servantur enim duæ ἰδιόχειροι ipſius epiſtolæ, quibus res omnis ingenue exponitur. Scripta eſt earum epiſtolarum altera pridie Nonas Aprilis, altera III. Eidus menſis ejuſdem. Poteſtne vero aliquis me docere, quanam e ſchola Theologus hic iſtam doctrinam hauſerit? Certe quidem, ſi aliqua eſt, quæ ita doceat, & ad hanc rabiem homines incitet, Chriſtiana illa non eſt; Antichriſtiana eſt; Satanica eſt. Homicida namque Satan & nunc & a principio, verus certuſque Abaddon & Apollyon. At Domini noſtri Jeſu Chriſti doctrina, toto genere ab hac diverſa, aperte cum ea pugnat. Scilicet tam diris cruciatibus deartuari diſcerpique innoxios cum noxiis vellet Filius Dei, Deus ipſe æternus, qui olim impiorum Sodomitarum integræ urbi veniam ſe indulturum promiſit,

misit, si vel decem in universo populo probi & Dei timentes potuissent reperiri; qui in Evangelio suo zizaniis jubet parci, ne cum mala semente aliquid fortasse bonæ simul evellatur; qui in eodem illo salutari nuncio, vindictæ cupiditatem severissime suis interdicens, exemplum mansuetudinis per totam vitam præbuit: λοιδορούμενος γὰρ οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπείλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως. neq; aliud remedium adversus omnes injurias suos docet, nisi fugam, patientiam & preces: ut spe gaudentes, quod aït Apostolus, in tribulatione patientiam præstantes, assidueque orantes, victoriam de inimicis suis reportent. His solis armis Apostoli sunt usi, cum prædicationis Evangelii prima per Orbem terrarum fundamenta jecerunt. Hæc sola norant veteris Ecclesiæ Patres, cum opus ab Apostolis inchoatum felicissime urgentes, *ullius se miscere morti* [nosti verba Gregorii Magni] ne tum quidem fas duxerunt, quando ad Christianos summa jam rerum pervenerat. Nemo illorum religionem Christi aliquo inferre cupiens, armis rem gessit temporalibus, aut pulverem tormentarium sibi paravit: nemo bellum cum ullo Principe suscepit; nemo dixit, ut hoc regnum ad rectam fidem convertam, Regem & universum nomen Regium inaudito proditionis exemplo occidam; tum autem quicquid in eo regno eminet ἀΐδῃ προϊάψω, ac si ita res poposcerit, in amicos & inimicos pariter sæviam. id namque Deo gratum est futurum, & facientibus meritorium. Hæc non Christi aut priscæ Ecclesiæ placita sunt; sed hujus seculi aut proximorum exitiabilia inventa. Hi fructus Hildebrandicæ doctrinæ; quæ Imperatorum, Regum ac Principum petens capita, multis persæpe Europæ provinciis ferro flammaque sæviens, quod ex historiis scimus, horrendam vastitatem intulit. Quod autem Catisbejus rem primo sic proposuit θετικῶς, ut ad hypothesin non descenderet; esset hoc alicujus fortasse momenti ad minuendum Garnetti crimen; nisi & voce in judicio apud Dominos Delegatos, & scripto in epistolis quæ exstant illius, sæpissime fassus esset; Catisbeji hæc verba statim percussisse animum sibi, ut repente conjiceret, ma-

gnum

gnum aliquid, hoc est, nefariam aliquam proditionem, ipsum cogitare. Deinde jam probavimus, totius fraudis conscium fuisse Garnettum, non minus quam complicum quemlibet. Quum igitur in sententia semper ipse manserit, neque responsum unquam revocaverit, sed contra consummationem incepti omnibus semper viribus procuraverit: nullum est dubium, quando ita primum respondit, rei ipsum fuisse intelligentem, neq; ullo errore lapsum. Mimus autem ille quo pertinuerit, inferius ostendemus. Et de crudelitate quidem immani Garnetti, postquam Zelota est factus, hæc dicta sunto. De æquivocatione vero, hoc est, mentiendi & pejerandi arte, quæ eidem tantopere est probata, quid dicemus? aut quid pro rei magnitudine dici potest? Æquivocandi scientia ætate nostra inventa, (quæ & maledicendi artem huic affinem & geminam prima protulit:) quos auctores habuerit, non facile dixerim. Constat, multos vestri ordinis Theologos, fortasse & alios, verum illos ego non vidi, eam artē magna cura & explicuisse & asseruisse. Sed qui præcipue Æquivocationem excoluerunt, eos video fuisse Anglos. Exstant Jesuitæ Personii Angli, qui Romæ diu vixit & mortuꝰ est, disputationes ejus argumenti acres & prolixæ, a doctissimis hujus Regni Theologis, præsertim a Thoma Mortono Decano Wintoniensi, moderatissimi ingenii viro, confutatæ & jugulatæ. Exstat etiam libellus ab eruditis Pontificiis in hoc ipso regno scriptus, & hoc titulo publicatꝰ, ac typis expressus: *A Equivocationis Tractatus*: Blackvvelli Archipresbyteri & Henrici Garnetti suffragiis *ut valde doctus* (verba sunt Archipresbyteri) *& vere pius & Catholicus* comprobatus. Nam Apologista, qui negat in secunda Apologia, ullum unquam ejusmodi tractatum in rerum natura fuisse, & qui ejus meminerunt vocat impostores; quantus & quam insignis ipse est impostor? Si sexcentorum Anglorum testimoniis credere non vult, qui partim viderunt legeruntque eum librum, partim hodieque servant; si Actis publicis, ubi res fuse exponitur, fidem vult abrogare; at suo saltem consecraneo Andreæ Eudæmono-Johanni, scio, credet. Cujus Apologiam si inspexerit capite secun-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

do, levitatem & imprudentiam ſuam, ne quid gravius dicam, velit nolit, cogetur agnoſcere Quod autem Apologiſta idem, *Solos eſſe* dicit *homines Dei amantes, quibus æquivocatio placeat*: & aliquanto prius, cæcitatem eorum Catholicorum e veſtris lamentabiliter deflet, (putes cum legas, de primario aliquo fidei noſtræ articulo agi:) qui perſuaderi ſibi non patiuntur, boni viri eſſe, nedum Chriſtiani, æquivocare; videndum eſt, quo jure hæc dicantur. Nam ſi appellatione æquivocationis ſimplicem quandam & modeſtam reticentiam ſignificet, aut diſſimulationem conſiliorum, in hac miſera vita ſæpe neceſſariam, plane cum ipſo ſentio: qui multa alibi de iſta ſimulatione aut diſſimulatione, quam magnus Auctor πολιτικὴν συνυπόκρισιν nominat, diſputo, ejuſque fines & legitimum uſum oſtendo. Verum hæc περιστατικὴ prudentia nihil quicquam prorſus commune habet cum nuper nata mentiendi arte, quam Æquivocationis auctores docent & mordicus tuentur. Naturam hujus æquivocationis paucis hoc loco juvat explicare; idque non e tractatu ſolum de quo diximus, aut Perſonii ſcriptis, ſed ipſius Garnetti verbis, quæ fideliter ex illius autogropho deſcripta ſunt, & in Latinum ſermonem verſa. Is enim vir, quamdiu in Arce Londinenſi manſit captivus, hac conſuetudine eſt uſus; ut ſive Rex juberet, ſive Domini delegati exigerent, aut etiam occaſio alia exiſteret, ſine ulla difficultate ſententiam ſuam ſcripto conſignaret: unde illa copia chartarum manavit, manus ipſius exaratarum ac ſubſcriptarum, quæ in Archivis hujus Regni diligenter ſervantur. Garnettus igitur de toto hoc argumento quid ſentiret explicare juſſus, die Martii viceſimo anni CIↃ IↃ C VI. hoc reſponſum dedit. *De Æquivocatione ita cenſeo In rebus moralibus & communi uſu vitæ, quando veritas inter amicos requiritur, uti æquivocatione haut licet: id enim ſocietati hominum magno malo cederet. quare huic remedio in iſtis nullus locus Quoties vero de neceſſaria defenſione agitur, deque injuria aliqua evitanda, aut damno, aut de conſequendo aliquo non parvi momenti bono, ſine ullo cujuſquam periculo, tum licita eſt æquivocatio.* Attende mirabilem diſtinctionem. Inter privatos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

vatos non licet æquivocare, hoc est, mentiri & pejerare; apud magistratum licet, modo id sit utile. Deum immortalem! quæ hæc nova Theologia est? Nam illa, *sine ullo cujusquam periculo*, videbimus deinceps, quam vim habeant in hac arte. revera enim non nisi ad speciem adjiciuntur. Subjicit deinde Garnettus, æquivocationis exemplum Coventriense, sermonibus multorum in Anglia jactatũ, ex illo Æquivocationis tractatu, ubi sic narratur & defenditur. *Grassante per Angliam pestilentia, quidã Londino ubi vis maxima erat mali, Coventriã venit. Ad portam urbis occurrit magistratus qui delato jurejurando ipsum interrogat, veniat necne Londino? Ille negat strenue, & dictis jurejurando fidem facit.* An peccavit? Negant magistri in illo Tractatu. caussam afferunt hanc. *Principali enim*, ajunt, *& finali propositæ quæstionis scopo: scilicet, an sic venit ut civitati pestem afferret, responsum dedit, licet immediatus quæstionis sensus fuit, scire utrum Londino sit profectus necne. De hoc bona conscientia jurare ut posset, persuasio præstabit aut scientia certe, quam jurans habuit, vel pestem non jam esse Londini, vel aerem non esse ibi infectum, neque prætereuntes inficere; vel se equo vehentem citato cursu absque noxa transiisse.* Hæc est decisio illorum magistrorum; qui ut illustrent novam doctrinam, admirabilem proferunt theoriam, non planetarum quidem, sed nescio cujus abstrusioris doctrinæ, de differentia *propositionis verbalis*, & *reservationis*, sive *retentionis mentalis*; item de *propositione scripta* vel *mixta*. Nam hæc sunt artis mirificæ vocabula ἔντεχνα; nondum apud veteres Philosophos, aut beatos Patres, quod meminerim, mihi inventa. Appellatur autem in hac arte, ut hoc quoque addam, Propositio mixta, quæ partim vocis prolatione, partim silentio constat: quando animi sensum, partim verbis exprimimus, partim silentio premimus & in mente reservamus. Ridere licet veteres, qui crediderunt boni viri & amantis veritatis orationem cum mente debere consentire, & simplicem esse: quoniam Ἁπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἔφυ. Homerus etiam, quem omnium ætatum sapientes sunt demirati, pueriliter cum vulgo erravit, cum sub Achillis persona

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

gravissime hominem detestatur, qui aliud in mente celat, aliud lingua loquitur:

Εχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς ἀΐδαο πύλησιν,
Ος χ' ἕτερον μὲν κεύθει ἐνὶ φρεσὶν, ἄλλο δὲ βάζει.

Sed & Regius vates cum inter notas perditissimorum hominum hanc etiam ponebat, *quod unusquisque ad proximum suum corde & corde loquantur*, parum attendebat. Ignorabant videlicet anti-qui hanc de propositione mixta & reservatione mentali doctri-nam, apud magistratum præcipue usurpandam. de qua Philoso-phum in Περὶ ἑρμηνείας nihil scripsisse, (is erat locus proprius ubi natura propositionum omnium explicatur:) non est mirandum. adhuc enim tantum arcanum homines latebat: de cujus revelati-one est quod seculo nostro gratulemur. Redeamus nunc ad Gar-nettum: qui in illo de quo diximus scripto post allatum hoc exem-plum, cum superioribus magistris consentiens, rationem decisio-nis ita explicat. *Possum eo casu*, inquit, *jurare. Pono enim rem mihi fore commodissimam, ut in urbem admittar, ex eaque re nullum da-mnum aut noxam posse ad Coventrienses pervenire. Nam Civitas qui-dem Coventria aliud nihil spectat, quam ut a morbo sit immunis: quæ si exploratum haberet me valere, & a pestilentia esse liberum, sine mo-ra me admitteret.* Hæc P. Garnettus, ubi vides cautionem supe-riorem non esse neglectam, ne cum alieno periculo fiat æquivoca-tio. Sed quid si fallatur æquivocans, & inscius pestem secum gestet? nam hoc sæpe evenire, ne pueri quidem ignorant. Quare res nuga-toria est ista cautio. Nam exempli gratia: Fur quidam in jus voca-tus est, & an sit fur interrogatus, negat se esse furem. quidni enim? faciet namque periculi vitandi caussa. quare ex superiore doctri-na dicet: *Non sum fur*: cum hac tamen aut simili reservatione men-tali: *ut in hac urbe furtum faciam*. Simul enim apud se statuet, ur-be illa excedere: ut sine alieno periculo possit beneficio æquivoca-tionis frui. Sed hac cautione quam bene cavetur urbi? Nam fieri potest, ut simulac dimissus a magistratu fuerit, oblata occasione ad ingenium redeat. αὐτὸς γὰρ ἐφέλκεται ἄνδρα σίδηρος. & ipsa olera olla legit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

legit, quod ajunt. Itetum dico, futilis, fallax & nugatoria est illa cautio. Proferamus aliud exemplum ex eodem Tractatu. Quidam post contracta sponsalia per verba de præsenti; mox ad alias nuptias convolans, fidem suam alteri sponsæ similiter per verba de præsenti obligat. Vocatur in jus Episcopi consistorium, & præstito jurejurando verum dicere jubetur; deinde interrogatus, annon priori sponsæ per verba de tempore præsenti sese obstrinxerit; negat ille & penegat. Quærunt Magistri, an hoc sit peccatum, & respondent sic: *Iudicis quæstio eo tendebat, ut justum necne esset prius matrimonium cognosceret. quum igitur reus id matrimonium pro irrito & illegitimo haberet, nullo conscientiæ periculo, jurare potest non fecisse quod fecerat; cum hac utique retentione mentali, eo animo ut id esset legitimum matrimonium.* Quis negabit mihi quantivis pretii esse hanc æquivocationis doctrinam? quæ ut his quidem subtilissimis doctoribus placet, tam facile omnia sec[9] admissa aut scelera potest excusare. Sed illud quoq; fateantur omnes oportet, per hanc novã disciplinam ad omnia quamvis execranda *μιάσματα* latam patefieri non fenestram, sed januam: ut merito facturi sint homines facinorosi, & ad omnem impietatem projecti, si assertores æquivocationis pro bene meritis patronis habuerint, & omni observantia coluerint. Hoc melius sequentia demonstrabunt. Est & scitum ejusdem disciplinę, ab auctore libelli defensum, & a Garnetto ipso cum verbis tum scriptis, quæ ipsi vidimus: Licere criminis alicujus reo pejerare, & omnimodis factum negare, si ab eo interrogetur, qui auctoritatem legitimam non habet: etiam apud legitimum judicem licere; non tamen ἀδιορίστως, sed cum hac exceptione, *tantisper dum probationes deficiunt.* Atque illud axioma egregie in rem suam vertit P. Garnettus toto judicii sui tempore. Nam ex ejus ore nulla unquã fuit prius expressa veritas, quam teneri se ἀφύκτως indubitatæ fidei testibus aut testimoniis cognosceret. Quoniam autem Rex clementissimus quæstionem de eo per tormenta haberi vetuerat; ut aliquid fieret, nec semper lateret veritas, excogitatum est a viris prudentibus, ut Garnetto & Oldcorno Je-

no Jeſuitis; qui in eadem Arcis parte vicinis cubiculis ſervaban-
tur, ſermones una ſerendi poteſtas fieret, quos exciperent viri ho-
neſti ad id miniſterium electi, in proximo latentes. Poſt hæc juſ-
ſus Garnettns pro tribunali ſeſe ſiſtere, & an ullum ſibi cum Hal-
lo ſive Oldcorno fuiſſet colloquium interrogatus, petitione etiã
adjecta, ut ſine æquivocatione verum diceret; *pertinaciſsime per
animi ſui ſalutem jurans, negavit, idque toties cum tantis tamque hor-
rendis execrationibus repetiit, ut audientium animis grave vulnus
infligeret.* Non mea ſunt hæc verba, ſed viri illuſtriſſimi Domi-
ni Comitis Saliſburienſis, ipſum Garnettum compellantis, cum
inter quinque illuſtriſſimæ dignitatis Comites una cum aliis pri-
mariis totius regni viris judex in ea cauſſa ſederet. Mox ut Halli
confeſſione, & teſtimoniis eorum qui ſermones exceperant, irre-
titum undique ſe teneri Garnettus animadvertit; pudore ſuffuſus,
miſer ſenex, veniam delicti ſic petiit, ut beneficio æquivocationis
id ſibi licere contenderet. Nam dixit; *cum aliquis de crimine a ma-
giſtratu interrogatur, is magiſtratui reſpondere antequam teſtes fue-
rint producti non tenetur: quia nemo tenetur prodere ſeipſum.* Atque
hæc conſtans fuit illius ſententia, in qua ſemper manſit, omnia
pernegans, & facti rationem hanc poſtea afferens. Quadam etiam
die magiſtratum ultro accuſare auſus eſt, quod legitimis probatio-
nibus inſtructus, non eſſet veritus ipſum interrogare. Rem expo-
nam pluribus ex ſcriniis publicis. Die viceſimo ſeptimo Aprilis
interrogatus per presbyteratum ſuum; rectene feciſſet, quando
coram magiſtratu negavit, manibus etiam appoſitis (nempe ſacro
Evangelii codici:) ſe neque nuncium miſiſſe, neque ſcripſiſſe ad
Teſmundum ſive Greenvvellum Jeſuitam; ex quo una fuerant
Coughtonæ; quum ſciret id eſſe falſum: Reſpondit; *Nihil ſe feciſ-
ſe non legitimum; ſed magiſtratus rem illegitimam feciſſe & malam;
qui de ejuſmodi rebus ſe interrogarint per presbyteratum ſuum quan-
do ipſi literas a ſe ſcriptas haberent. Neque enim fuiſſe animum ſibi eas
denegare: ſiquidem ſciviſſet eas in poteſtatem magiſtratus deveniſſe.
Nunc quia crederet illas literas non eſſe interceptas, rem negaſſe, idque
fieri*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

fieri a se legitime potuisse. Ecce rem novam, nova jura. Reus Majestatis magistratibus præscribit, quo pacto de sceleribus suis debeat interrogari: & si non pareatur a magistratu, gravissime cum eo expostulat. Satis istud quidem pro imperio: nisi quod per hanc præstigiarum plenam doctrinam *novus scelerum nascitur ordo*, ac propterea ἄνω ποταμῶν χωροῦσι παγαί. Legi etiam scriptum aliud Garnetti, responsiones quasdam continens ad varias ipsi propositas quæstiones die decima Aprilis, ubi leguntur hæc ipsius verba. *Si quis suscepit aut suscepturus est consilium Regis occidendi; is non tenetur verum fateri, licet adducatur ad legitimum magistratum, donec probationes exstiterint ad convincendum ipsum idoneæ.* Credo te, mi Fronto, pro tua humanitate inhorruisse: doctrina enim ista ne excogitari quidē alia efficacior videtur posse ad tollendos Principes, & universæ hominum societatis jura conturbanda. Existimo etiā, satis te jam ex iis quæ diximus cognoscere, quale genus monstri sit illa Æquivocatio, quam Theologi Pontificii ac præsertim Jesuitæ in hoc regno tam acriter defenderunt. Vnum tamen adhuc cum primis memorabile exemplum afferam; ut eo melius intelligas, defensores & approbatores æquivocantis doctrinæ quale sit hominum genus, quam veritatis & fidei inimicum, & Dei, qui est ipsa veritas, in ipso etiam mortis articulo contemnens. Accipe igitur veram historiam, & ex uno disce omnes. Franciscus quidam Treshamus fuit, inter proditores non obscurus; qui post conjurationem Catisbejanam captus & a magistratu jussus dicere, siquid de conjurationibus adversus regnum sciret, respondit; sibi hoc compertum esse, conspirationis sub mortem Elizabethæ initæ, qua Regis Hispaniarum copiæ advocabantur contra Serenissimū Regem Jacobum, Garnettum fuisse cum primis auctorem. Neq; hoc magistratus nesciebat: nam Garnettus ipse, diplomate fretus, quo priorum delictorum omnium veniam mense Januario anni CIↃ IↃ CIV. a Regia Majestate impetraverat, non gravate & Dominis Delegatis & aliis etiam id ipsum erat confessus non semel. Sed id Treshamus ignorabat; qui paullo post naturali morte publi-

cum supplicium lucrifaciens, tribus duntaxat antequam ageret animam horis, suasu, ut creditur, uxoris, famulo scriptum dictavit, atque ipse manu moribunda subscripsit; quo priorem confessionem verissimam, & ex certa scientia profectam, antiquabat; perque salutem animæ suæ jurans confirmabat, se Garnettum ipsis sedecim minimum annis proximis non vidisse. Mandavit etiam, ut hæc charta se mortuo ad Dominum Comitem Salisburiensem deferretur. Vti jusserat factum est, & delata; eaque per eundem illustrissimumque Comitem Garnetto pro tribunali ostensa. qui sæpius jam, ut modo dicebamus, coram illo maximorum virorum consessu fassus, negotii illius Hispaniensis participem se fuisse; novo casu deprehensus hæsit, judicium suum silentio tegens. Sed non est passus solertissimæ industriæ Comes ipsum tacendo Dominis Delegatis illudere. Itaque Garnettum interrogavit, de Treshami facto quid judicaret, qui respondens, *Verisimile est*, ait, *æquivocationis beneficio ipsum uti voluisse*. Et hæc quidem de ista re in Actis. Sed nolo prætermittere uberiorem ejusdem super hoc Treshami facto responsionem, quam inter chartas, quæ mihi jubente Rege sunt communicatæ, inveni. Ait ibi: videri quidem sibi exemplum Treshami non temere esse imitandum; putare se tamen ignorantiam hominis excusare ipsum posse. Nihil enim fecisse, nisi quod rite se facere posse existimaret. Non probare se, quod nulla necessitate exigente, ultro ad æquivocationem tam abruptam prosiluerit; quum præsertim de proditione, re gravissima, ageretur. *Verum si quis quærat*, inquit, *an liceat in ipso mortis articulo Treshami æquivocantis exemplum imitari, urgente aliqua necessitate, ut periculo amici; sane licet. idque probare possumus argumento a Confessionibus ducto. Nam Theologi consentiunt, posse quædam in Confessione omitti, quoties notabile aliquod periculum immineat si confitens omnia sigillatim exposuerit, quorum est sibi conscius. atque hoc jus*, ait, *quum durante vita unicuique fas sit usurpare, cur non etiam a moriente usurpetur?* Vides quam non ægre potuerit hic Pater adduci, ut in ipso momento, quo ad judicium Dei se sisteret, æqui-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

vocatione homines falleret; atque ut ego interpretor, veritati ſimul & Præſidi veritatis Deo renunciaret. Nam quia commune nihil habent veritas & mendacium; qui ludicris fretus argutiis ad ejus caſtra palam tranſit, de quo ſcriptum eſt, ψεύστης ἐστὶ καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, annon manifeſte a Domino noſtro Jeſu Chriſto deſciſcit, qui eſt αὐτοαλήθεια, & qui ut ſuos amori veri aſſueſaceret, præceptũ dedit: *Sit veſter ſermo, Eſt eſt, non non.* Porro æquivocandi diſciplina non hoc ſolum permittit hominibus, ut ſimplici affirmatione mentiantur; ſed etiam ut fidei faciendæ gratia nihil eorum prætermittant, quæ inter mortales eo valere cenſentur. Jurabunt igitur, ſacra Evangelia tangent, & quidvis aliud facient; atque adeo ſi opus ſit, ſumptione corporis Chriſti, horreſco referens, mendacium firmabunt. Quo auctore hoc probabis? inquies. illo ipſo de quo nobis ſermo: veſtro, inquam, Garnetto; qui die quadam convictus multa apud cognitores ſuæ cauſſæ eſſe mentitus, reductus in Arcem, & poſtea ibidem interrogatus, ecquid pœniteret artis infamis, & an id ſerio licitum crederet? an pro tempore, neceſſitate premente, illa diceret? ipſe manu ſua reſponſi loco in charta quadam hæc ſcripſit, ut erat illi mos, & interrogantibus tradidit. This I acknovvledge to be according to mine opinion and the opinion of all the Schoolemen; and our reaſon is, for that in caſes of lavv full equivocation, the ſpeech by equivocation being ſaved from a lie, the ſame ſpeech may be vvithout perjury confirmed by oath, or by any other vvay, though it vvere by receiving the Sacrament, if juſt neceſſity ſo require. Henry Garnet. Hæc ſunt ipſiſſima Garnetti verba, quæ ex autographo ipſius deſcripſi, & fidei meæ cauſſa hic appoſui. Sonant autem hæc, ſi Latine reddantur, ſic: *Hoc ego agnoſco eſſe conſentiens opinioni meæ & omnium Scholaſticorum:* [vidi aliud autographon Garnetti in eandem ſententiam, ubi erat, of all Divines of our ſide, *Omnium Theologorum partium noſtrarum*, quod nomen multo eſt auguſtius, quam *Scholaſticorum*] *Et ratio eorum eſt, quod ubi de legitima æquivocatione agitur, ſermo qui per æquivocationem liberatur a mendacio, idem etiam per*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

jusjurandum sine periurio potest confirmari, & per quemvis alium in eam rem usitatum modum; quamvis id fuerit per sumptionem Sacramenti, si iusta necessitas ita requirat. Henricus Garnettus. Habes quam æquivocationem Garnettus defenderit, & quam præfracte illam defenderit. Apologista vero & mendax Cretensis qui Æquivocationem prolixe defendunt, & ejus exempla etiam in Sacris literis conantur invenire & in Patribus: si de ea quam hactenus exposuimus mentiendi apud Magistratum & pejerandi nova arte intelligunt; eos ego non dubito, nisi mature pœniteant, impietatis suæ & manifestæ blasphemiæ pœnas Deo Opt. Maximo & veritatis acerrimo vindici esse olim daturos. Optarem posse hic desinere, & ingrato mihi sermoni finem imponere. Sed non possum. Restat enim crimen aliud Garnetti omnium longe gravissimum. Nisi quis fortasse pro levi ducendum putet, rerum sacrarum profanationem adeo horrendam, ut Sacramenta, quæ divinitus ad salutem hominum sunt instituta, ut essent gratiæ instrumenta, canales & σφραγῖδες, ad scelus inexpiabile confirmandum, & regni hujus eversionem sanciendam adhiberentur. Quid sanctius religio Christiana habet sacrosancta Eucharistia? de qua pii Patres Ecclesiæ veteris, Græci pariter & Latini, ne mentionem quidem facere paullo apertius unquam sunt ausi; nisi omnes prius exclusissent profanos homines, aut non Christianos, vel etiam Semichristianos, id est, Catechumenos. Hæc tamen res tam sancta, & mysterium ὄντω φρικτὸν, ὄντως ἄχραντον, ad conjurationem pulverariam promovendam & fidem complicum adstringendam, passim a Jesuitis totius negotii administris est adhibitum. Certissimum est, & principio statim, ut quisque ad Societatem infandi criminis est admissus, eum sumpta Eucharistia ad servandum silentium fidem suam obstrinxisse; & postea non semel in eundem finem hoc Sacramentum esse repetitum. Extant probationes in Actis, quas prætermitto. Garnettum autem hoc non ignorasse, sed potius, ut rem piam imperasse, vel proxima verba quæ ex illius manu descripsimus, clarissime evincunt. Nam qui ad mendacia & perjuria apud

Judicem stabilienda corpus Christi sine periculo sumi posse δογματικῶς definit; cur ad silentii fidem faciendam idem nolit fieri, ratio nulla dici potest. Hæc vero plusquam barbara immanitas quam e diametro pugnet cum doctrina Evangelica, quid attinet dicere? Dominus quidem noster Jesus Christus, ut extaret in Ecclesia sua semper recens & viva eorum memoria, quæ pro sua inenarrabili bonitate in gratiam humani generis passus est εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, quando peccata nostra sustulit in crucem, & τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον ἐξήλειψεν αὐτοῖς δόγμασι, reatum, inquam, nostrum una cum legis sanctionibus quæ nos peragebant reos, peremit; sacramentum hoc augustum & ζωοποιὸν instituit: isti vero zelotæ, quasi esset cœna Domini symbolum furoris & sceleris, & incentivum ad cædes & parricidia, a participatione divini mysterii diabolicam conjurationem sunt auspicati: atque ut Regem, Regiam domum, & non pauca millia hominum innocentissimorum, in commune congregatorum, animosius delerent, ad altare convenerunt, sacra peregerunt, communionem sumpserunt. Jam quum tanta cura doceat nos Apostolus, ut severo peccatorum nostrorum examine, & non ficta pœnitentia præparati, ad sacram mensam accedamus, nisi velimus pro pane benedictionis pignus æternæ damnationis nostræ comedere: Zelotæ isti, quasi vellent Dominum nostrum in partem sceleris vocare, (absit vero blasphemia,) per ipsum mystici hujus panis interventum novæ & inauditæ scelitatis novo reatu sese obligarunt. Hoc videlicet est, quod *Paulus* præcipiebat, συνέρχεσθαι εἰς τὸ κρεῖττον, non autem εἰς τὸ ἧττον. Tu, Fronto eruditissime, qui Theologus es, & in Patrum præsertim Græcorum lectione versatissimus, impietatis hujus magnitudinem, quam nulla vis humani ingenii, nulla verborum facundia satis expresserit, optime omnium intelligis. Quod si posset aliquid ex universa historia Ecclesiastica aut Patrum monumentis proferri ad nefariæ hujus profanationis defensionem; tu profecto, si quis alius, posses zelotarum caussam hac in parte adjuvare. Sed non vereor, ne id vel tu sis facturus, vel quisquam mortalium. Novum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

vum hoc quoque inventum eſt: Hildebrandicæ doctrinæ hic quo-
que eſt ſurculus. Quid nunc commemorem preces & ſupplicia Ca-
tholicis a Garnetto ſub tempus perficiendæ proditionis indicta,
ut magnum inceptum, promovendæ religioni Catholicæ ſuſce-
ptum, ad felicem exitum produceretur? Scilicet vere Catholica
religio, hoc eſt, vera, ſcelere tanto ut promoveatur opus habet. Pu-
deat Chriſtianos impietatis tam manifeſtæ, tam projectæ. Turcas,
non Catholicos, decet hæc ſententia. Sane ipſe Garnettus cum po-
ſtea a Magiſtratu interrogaretur, qua fronte auſus eſſet ad precati-
onem adeo deteſtandam ovibus ſui gregis præire. facti pudendi in-
famiam a ſe amoliri quoquo modo eſt conatus. Dixit enim, ſe o-
rationes illas fieri juſſiſſe, non eo animo, ut ex ſententia prodito-
rum, ſed potius, ut contra proditorum mentem res eveniret, ut-
que eo pacto ſaluti Regis ac Regni conſuleretur. Puerile iſtud qui-
dem commentum fuit: ſed quo tunc maluit tamen uti, quam fa-
teri, uſque adeo abominandæ rei auctorem ſe fuiſſe. Apologiſta
vero qui factum negat, ſolennia delirat, & de re ſibi incomperta
temere affirmans ridicule ſibi credi poſtulat. Legat Torturam
Torti, a viro maximo conſcriptum opus, & ſibi reſponſum putet.
Venio nunc ad genus aliud profanationis rei ſanctæ; certe ad fi-
nem ſanctum ab Antiſtitibus religionis Catholicæ ante plura ſe-
cula inſtitutæ. Confeſſionem dico; cujus rigidam neceſſitatem,
quæ apud vos obtinet, Eccleſia Anglicaua molliendam ſibi certo
conſilio putavit: rem quidem ipſam neque ſuſtulit ulla unquam
lege, neque damnavit. At vos qui Sacramenti loco eam habetis,
non minus quam Baptiſmum, aut Euchariſtiam, magna omnino
reverentia eam tractare, & finis ſemper meminiſſe oportuit, cujus
gratia fuit inventa; neque quicquam committere, cur homines
ſibi perſuadeant, alio fine eam hodie a vobis exerceri, quam fue-
rit olim inſtituta. Nam ſi hodierna Confeſſio modo & fine diverſa
eſt ab antiqua, qui poteſt ſalvo pudore ut antiqua defendi? Hac ta-
men in parte, quam graviter, quam odioſe peccari hodie a veſtris
ſoleat, nemo jam ignorat, quippe eo dudum eſt ventum, ut Con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

fessio multis telum sit ad mala peragenda efficacissimum. Quamobrem hocce animarũ pharmaco male utendo (bonos & pios semper excipio) id assecuti estis, ut non dicam αὐθάδεις quidam & δύσκολοι, quibus vinum vetus præ novo haut sapit; sed præcipui admiratores antiquorum institutorum dubitant; sit ne Ecclesiæ conducibilius futurum necne, confessionem illam arcanam penitus esse sublatam, quam ita excerceri, ut a non paucis fit hodie factiosis & male curiosis. Caussas hujus dubitationis gravissimas possem commemorare hoc loco, & illustribus exemplis confirmare, si a proposito vellem digredi. Nunc, aliis omissis, ea duntaxat commemorabo, quæ ad institutum sermonem faciunt. Speto autem, si me non fallit judicium de tuo candore meum, non magis tibi, quam Serenissimo Regi probatum iri, quod ex simplici & vera narratione mea hic gestum esse intelliges. Apologistam etiam, scio, & alios tenebriones damnabis, quos non pudet scribere, Garnettum non aliam ob caussam supplicio fuisse affectum, nisi quia sigillum Confessionis violare noluerit. Nam ille quidem, nulla vi corpori ejus adhibita, violavit; si violare sigillum est, rem quam in Confessione te dicas accepisse, efferre; quod fecisse ipsum sæpius, atque omnia esse confessum, antea probavimus. Sed non in hoc peccatum illius consistit, Peccavit enim Garnettus etiam circa Confessionem, primo profanatione nominis, quod in magna veneratione, utpote Sacramenti [sic enim docetis] esse debuerat: deinde falsæ doctrinæ & periculosissimæ assertione. De utroque paucis dicam. Quemadmodum igitur si quis communes epulas, aut convivium a facinorosis hominibus ad statuendum de patrando scelere condictum, Eucharistiam appellet, ac κυριακὸν δεῖπνον; caussa dici non possit, quin profanatione nominis sacrosancti reatum magni criminis & ingentis impietatis sit contracturus: ita Garnettum, qui sermones inter se & Greenvvellum de conjuratione habitos, & consuetudines crebras Confessionis nomine valebat, nemo pius profanationis crimine absolverit. Nam quid Confessioni commune cum deliberatione plures dies continuata, & sæpius repetita, super modo & ra-

tionibus pulveratiæ conjurationis ad finem optatum perducen-
dæ? Confessio, quod equidem sciam, enumeratione seria con-
stat præteritaium offensarum, & Confitentis pœnitentia non
ficta, nec non consolatione & absolutione confessarii. Ho-
rum ubi nihil interveniat, quis eam dicere ausit esse Confessio-
nem? Quam vocabat illo nomine Garnettus, eam consultationem
potius fuisse, de patrando scelere, quam religiosam Confessionem
noxæ præteritæ, ordo gestorum luculentissime ostendit, ut alia
probatione nihil sit opus. Is a Dominis Delegatis interrogatus,
unde & quo pacto modum pulverariæ conjurationis, & τὰ καθ'
ἕκαστα de illa, cognosset; respondit primo, a Grenvvello se illa in
confessione accepisse; deinde vero, seu quod puderet ipsum men-
dacii, seu potius, quod convinci metueret, sæpius super eadem re
interrogatus; ita varie, ita perplexe, ita trepide semper respondit,
ut nemo audientium dubitaret, quod initio responsum fuerat,
fuisse falsissimum. Exstat autographum illius, mensis Martii die
ultimo scriptum; cujus initium est: *Rogatus veritatem exponere
& dicere, utrum Dominus Grenvvellus proditionem mihi in confessio-
ne declaraverit, an extra confessionem? Respondeo: Nos tum obambu-
lasse: verum esse consuetum, si longam deliberationem negotium ali-
quod desideret, vel si libris inspectis sit opus, ut vel ambulando vel se-
dendo Confessio peragatur, Quod autem quæritur, Esset necne Green-
vvellus pœnitens? Respondeo; illum non quasi culpam suam hoc mihi di-
xisse, verum ut rem sibi probe cognitam, atque hoc per viam consulta-
tionis.* Exstat aliud quarto Aprilis die scriptum autographum, cu-
jus initium est: *Interrogatus per fidem meam erga Regiam Maiesta-
tem, an quod a Greenvvello de pulveraria proditione primum cognovi,
in Confessione dictum mihi fuerit, an extra confessionem? Respondeo:
Inambulasse nos & Greenvvellum enuntiasse mihi rem totam sub sigil-
lo maximo: quod ego de sigillo Confessionis accepi, quamquam ille for-
tasse de minore aliquo intelligebat.* Præter ista habeo in potestate ad-
huc mea schedam aliam sexto die Aprilis manu propria Garnetti
exaratam, quæ ita incipit. *Vt satisfaciam Regiæ Maiestati quan-
tum*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

confiteretur, ſe die ſequenti Regem pugione transfixurum, an putaret rem ſibi occultandam? Garnettum affirmaſſe, neq; aliud quicquam addidiſſe. Sed in ſcriptis ſchedis invenio eundem ſuper hoc ipſo interrogatum, plenius reſponſum dediſſe, hoc pacto. *Quod quæritur, ſi in confeſſione proditio fuerit detecta, cum præſenti periculo Regis & Regni conjuncta, niſi confeſtim provideatur, quia confitens neque pœnitentia ulla tangitur, neque propoſitum velit mutare, an poßit Presbyter eam revelare? Reſpondeo; Non poterit quidem abſolvi qui confitetur: verum ſi clavibus Eccleſiæ idem ſe ſubiiciat, tunc obligat Sigillum Confeßionis. Tenetur tamen Presbyter omnes rationes mali impediendi tentare.* Quid hic appellat *Clavibus Eccleſiæ ſe ſubiicere?* quum ponatur confitentem non pœnitere, & omnino velle ſcelus perficere. Nam ſi Eccleſiæ obſequi paratum ſe oſtendat, pœnitebit utique, & ab incepto deſiſtet. neque enim cædem, opinor, Eccleſia ſuadebit: tunc autem nullum periculum. Quare aut ego non capio hoc tam ſubtile; aut hic Doctor reſpondere ad propoſitam quæſtionem aſtu declinavit. Et eſſet quidem aliquid, quod hic dicitur de cura diligentiſſime adhibenda a Presbytero, quo ne malum eveniat: [neque enim confitentem indicari προηγουμένως, & ſimpliciter petimus; ſed ut deſtinato ſceleri obviam eatur:] niſi conſtaret certa experientia, Zelotas hodiernos non ſolum confitentem non indicare, ſed etiam ſcelus ipſum adjuvare potius quam impedire. Appello teſtem Garnettum ipſum. Nam hic non e plebe homo, ſed Theologus & Pater Jeſuita, quid fecit, quid vel ſolum tentavit, quo minus execrabilis conjuratio exitum haberet? Enimvero hoc quoque paradoxum, de Confeſſionis ſigillo, ne in cauſſa quidem Majeſtatis, & præſentiſſimo periculo Regis & Reipublicæ non reſignando, novum eſt, & Hildebrandicæ doctrinæ appendix non pœnitenda. Dogma eſſe novum liquet ex eo, quod neque in ſcriptis Prophetarum aut Apoſtolorum, neque in Patribus antiquis aut priſcis Conciliis, ullum ejus vel tenuiſſimum veſtigium reperitur. Poſterius autem eſſe doctrina Hildebrandica claret: quando ejus aſſertores nullum poſſunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

laudare auctorem suæ sententiæ, Gregorio VII. non posteriorem. Sane vetus Ecclesia, quæ summorum Pontificum Manliana in Principes imperia penitus ignorabat, dogmate isto opus non habebat. Hodierna vestra, quæ Imperatores, Reges & Principes cogit in ordinem, & excommunicatos a Papa vult occidi, aut dominationibus suis spoliari; hoc quoque adminiculo persæpe opus habet. Fatemur alioquin scitum esse Ecclesiæ vetustum, pietatis & prudentiæ plenum; ne auditam Confessionem liceret Confessariis enunciare. Sed nemo piorum illorum Patrum, hoc Ecclesiasticæ disciplinæ præceptum tánta necessitate sancivit, ut ejus gratia τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ ἀκυροῦν, & legem Dei viventis æternam vellet negligi, ridiculis sophismatis vafrorum hominum illudi, denique violari. Sciebant, quoties aliquis evenit casus, ut locus sit contentioni officiorum, hinc lege Ecclesiastica silentium suadente, inde lege divina rumpi exigente; Deo potius parendum esse, quam hominibus. Sciebant Davidem laudatum esse a filio Dei, cujus est legem interpretari, quod tempore necessitatis panes propositionis comederit, [quos non erat illa illi fas comedere, ait Christus,] potius quam inedia sese enecaret. Sciebant Dominum nostrum in Evangelio hypocrisin Pharisæorum damnare, cum mandata hominum legi anteponentes, & miserum populum specie pietatis decipientes, sinebant esse impium, atque ut Christus ait, labiis Deum honorare; nihil interim curantes, quod cor haberent ab ipso remotissimum. Nunquam igitur pii Patres occidi Reges & Reginas, exsufflari Regiam progeniem, Regnum integrum everti, satius esse pronunciassent, quam aliquid detegi in confessione auditum. Nunquam dixissent pii Patres, quod mihi Lutetiæ dixit Binetus, ordinis vestri Theologus, in Bibliotheca Regis Christianissimi, altero tertione mense post Henrici Magni cædem, cum de Garnetti supplicio (ipse martyrium vocabat) loqueremur: *Præstaret Reges omnes perire, quam si vel semel Confessionis Sigillum violaretur.* Et caussam simul addens, *Regum enim,* ait, *imperium, juris humani est; Confessio juris divini.* Obstupui fateor

ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tum per memoriam meam licebit, declaro hic. Et post pauca. *Quod ad colloquii illius modum attinet, quo pulverariam coniurationem Greenvvellus mihi aperuit: equidem pro certo affirmare non possum, animum illi fuisse ea narrandi tanquam sub Confessione. Ipse tamen credidi, debere me sic illa accipere. Nam Greenvvellus offerebat se ad Confessionem: sed ego nihil opus esse dixi; me enim sic accepturum tanquam si confitens rem indicasset.* Dicere etiam solebat; *Non Confessionem quidem eam fuisse, verum habuisse relationem ad Confessionem postea futuram.* Quid? quod habentur aliæ ejusdem literæ ad D. Annam tertio die Aprilis scriptæ, in quibus Confessionem quidem eam fuisse narrat; sed quam non alia lege a Greenvvello acceperit, nisi ut sibi integrum esset eam revelare, si quæstio unquam de eo haberetur. En latebras, en hæsitationem & in defendendo mendacio miseram fluctuationem! En novam doctrinam! Vbi enim aut in Sacris literis, aut in scriptis Patrum, ubi denique in ullo Doctorum qui ante hoc seculum vixerunt, mysterium illud invenias? *Non est Confessio, sed habet relationem ad Confessionem*; item istud; *Non ut culpam suam dixit mihi, sed per viam consultationis inter ambulandum, & tamen est Confessio.* Quam vero absurdum, ridiculum, & ejus auctoritatis viro indignum, sermonem inter duos habitum, una modo ambulantes, modo sedentes, sæpeque repetitum, uni collocutorum Confessionem esse, qui tamen exploratum non habeat, alterum congerronem de Confessione cogitasse? Dicerem ridendam hanc amentiam, nisi tremendum potius ducerem, de rebus religionis ita ludere. Adde quod magnitudini rei qua de agebatur, lacrymæ potius conveniunt & justa indignatio, quam risus. Agebatur Regis & Reginæ mors crudelis, totius Regiæ domus miseranda pernities, Procerum, Præsulum, Equitum & floris omnium Ordinum internecio, & universi regni eversio: cum interim Garnettus & Greenvvellus conjuratione probe cognita, ut hominibus persuadeant religione se impediri, quo minus viri boni, & cives probi sint, puerilia sophismata nectunt, & ut leonem excipiant, subula se instruunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Hoc placet? Hoc religio vestra hodie suadet? At quis adeo ab omni humanitatis sensu est alienus, qui vel sola recordatione harum rerum non afficiatur? Impius vero sit oportet, cui non doleat pietatem Christianam, & Domini nostri Jesu Christi præcepta fuisse illis ludibrio, qui de nomine ejus adorando propriam sibi appellationem vindicabant. Nec multo minus nova aut minus detestanda doctrina est, de Confessione non detegenda, ne in caussa quidem Majestatis, & præsenti Regis ac regni periculo; quam Garnettus idem animosissime defendebat: immo vero cujus gratia, fabula illa ficta est de Greenvvelli Confessione. Nam eo totus hic mimus spectabat, ut colorem saltem dicere aliquem Garnettus posset, si quando esset ab ipso quæsitum, cur in tanto Regis & Patriæ periculo siluisset. Quia enim norat Garnettus, simplices Catholicos & minime factiosos consilium proditionis non probaturos; non dubitabat futurum, ut multis daretur occasio secius de religione Catholica vestra existimandi, & Societatem cum primis Jesuiticam detestandi; si esset evulgatum, ipsum sceleri consensisse, & participem omnium fuisse: cum liber erat, summa semper diligentia cavit, (sicut ipse in multis suarum scriptionum locis narrat:) ne quisquam e populo resciret, suis consiliis proditores uti. ideo Catisbeius coram aliis rem in abstracto (ut loquuntur) proponit: ideo etiam simulatur Confessio, multaque alia per simulationem geruntur. postea vero quam doli omnes patuerunt, observatum est, Garnettum non adeo de vita sua servanda fuisse sollicitum; ac de damno, quod vestram & religionem & Societatem non dubitabat accepturas, si semel quæ ipse in hoc negotio & alii Jesuitæ gesserant, palam essent facta. Vt igitur aliquid haberet quod apud simpliciores prætexeret, tuebatur totis ingenii viribus, Sigillum Confessionis ne in tam enormi quidem proditione esse violandum: neque ullam posse existere satis justam caussam, cur accepta in Confessione ullo pacto indicarentur. Acta narrant, illustrissimum Comitem Nottinghamiæ die quodam Garnettum pro tribunali ita interrogasse: *Si quis mane apud ipsum con-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Quid; putatne hic Magister, Deum quando inter alias factas Abrahamo promissiones hanc ponebat, *fore ut ex semine ejus multi Reges orirentur* maledictionis loco hoc ei esse pollicitum? qui si Pontifices ibi Regum loco nominasset, gloriam Pontificum procul dubio videretur ivisse auctum. Certe non contemsit Deus Opt. Max. Regem Jacobum, servum suum, quando nefariæ conjurationis obscura suspicione injecta, nemine tam arcanum mysterium conjectura assequi valente; solus ipse extitit, qui rem totam planissime divinaret. quod sine numine factum non esse, & credit Rex Serenissimus, quæ est ejus pietas, & omnes qui viderunt, persuasissimum habent, illi præcipue, qui futuri alioquin ejusdem exitii (Deus meliora) cum Majestate ipsius participes, Regi soli secundum Deum salutem suam ferunt acceptam. Porro quod diximus de sigillo Confessionis, ubi Regum aut Regni agitur salus, resignando, non Protestantium duntaxat eam esse sententiam; sed multorum etiam e vestris, aut Juris Canonici Interpretum aut aliorum, atque inprimis inclytæ *Sorbonæ*, aut etiam nunc esse, aut olim certe fuisse; quia multi graves Theologi probarunt, & in his nuper D. Episcopus Eliensis in Tortura Torti ubertim hoc demonstravit; verbum de eo non addam hic amplius.

Habes, Fronto eruditissime, de rebus Anglicis, & nominatim de Henrico Garnetto, quæ tua & tuorum interesse ne nescíretis judicavi. Atque ea verissima & hic omnibus compertissima quũ sint; tuum erit jam, pro tua prudentia, æquitate & φιλαληθείᾳ statuere; utrum malis veræ narrationi, quam ex ore ipsius Regis, Procerum, qui judicii Garnettiani pars magna fuerunt, Actis Publicis, e Garnetti denique ipsius scriptis autographis hausi, & fideliter exposui, fidem habere: an illi anonymo scripto Apologiæ vestræ, cujus auctorem, quicquid fere de iisdem rebus scripsit, vel ex fictis rumoribus vel ex fallacibus scriptoribus aut proditorum qui evaserunt sermonibus accepisse, sacramento, si opus sit, non dubitaverim contendere. Nam Garnettum religionis, non autem immanis conspirationis, caussa pœnas dedisse, Zelotæ primum

Angli

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Angli rumoribus incertis distulerunt: deinde eos rumusculos alii præ magnitudine zeli inconsulti ita ἀβασανίστως & cupide amplexi sunt & propalarunt; ut quod initio, fatuis duntaxat aut osoribus regni & religionis Anglicanæ vix ac ne vix quidem persuaderi poterat, jam ubi fama vires acquisivit eundo, etiam libris ex professo ea super re editis verissimum esse, impudentissime quidem & sacerrime, sed tamen disputetur: & Garnettus e manipulo proditorum per hos expunctus, in martyrum Christi numerum sit transscriptus. Prima qua usi sunt zelotæ isti techna, ut veritatem mendacio obruerent, & de Garnetti supplicio quæ volebant hominibus persuaderent, stramentitium nescio quod fuit spicæ miraculum; quod ab impostoribus lepide excogitatum, etsi parum venuste a malo pictore concinnatum; mox cum testimonio Johannis cujusdam Wilkinsoni Angli juvenis, rerum imperiti, superstitiosi, fanatici & deliri publicatum, fidem nihilo secius apud non paucos invenit. Adeo absurda, ridicula, fallax pariter & falli facilis, atque ut uno verbo omnia complectar, veritati inimica res est zelus iste præposterus. Propter hanc maxime spicam miraculosam puto factum ut Garnettum recens extinctum plurimi scriptores qua ordinis vestri qua alii certatim dilaudarent, & martyrium illius obiter in suis libellis celebrarent. Itaque Martinum Delrio vestrum, scis qualem virum, non piguit Dionysium Areopagitam cælestis Hierarchiæ mirificum ἐκφάντορα, & Henricum Garnettum, ceu par nobile virorum maximorum & invicem ἀνταξίων, inter se comparare. Sed neque rumoribus incertis, neque spicæ miraculo, neque etiam scribentium laudationibus, (nam isti quidem tanquam cæci de coloribus, de re sibi penitus ignota, pronunciabant) satis erat factum eorum desideriis, quibus omnino placebat novo martyre numerum augere cælitum. Neque enim ipsos latebat, esse hic Acta, publica auctoritate edita, ex quibus liquido & sine ullo dubio constaret: Garnettum, non ut scelesti quidam deploratæ caussæ patroni dixerunt, proditionis aliquo rumore fuisse aspersum: sed e contrario sicut vere atque eleganter adversus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ad hanc vocem, --- *steteruntque comæ, vox faucibus hæsit.* qui postquam vestrorum hominum doctrinam lectione accurata librorum ab ipsis editorum didici, desii admirationis, & meam imperitiam damnavi. Nihil enim mihi ille dixit, quod non alii multi, etsi verbis fortasse non iisdem, docuerint, & quotidie voce scriptisque doceant. Et erat tum Binetus, ut mihi quidem videbatur, recens a lectione Apologiæ pro Garnetto; cujus Auctor Andreas Eudæmono-Iohannes capite XIII. diserte pronunciat, *Nullum tantum posse esse malum, cujus vitandi caussa Confessionem prodere liceat.* Et affert ibi Andreas auctorum recentiorum tantam catervam, ut nudis eorum nominibus & librorum ab ipsis editorum paginas impleat. *Si prorsus nullum malum potest esse tantum,* ut ait Andreas; ergo ne omnium quidem Regum interitus erit tanti, quæ est affirmatio Bineti. Regum vero imperium esse juris humani, at Confessionem divini, plerorumque e vestra Schola & aliorum etiam opinionem esse hodie, quis ignorat aut ambigit? Docet hoc Sanderus, docet Bellarminus, docent alii plurimi. Quare sine caussa miratur, & non credere se fingit Apologista, Binetum illa mihi dixisse. Cur miratur dixisse illum, quod ipse dubio procul credit, & tot novi Doctores credi ab omnibus volunt? Dixit vero, dixit illa mihi Binetus, quæ modo retuli, totidem verbis Latine versa. Testem advoco Deum immortalem, nihil fingere me. Et aderas tu quidem, mi Fronto; sed alia parte Bibliothecæ, in libris Græcorum Patrum evolvendis occupatior & remotior, quam ut nostros sermones audire posses; nedum ut ipse mihi ea verba diceres; quod temere quidam, nescio unde acceptum, affirmarunt. Si epistolam super ea re meam ad te, aut alteram ejusdem argumenti ad P. Cotonem, quibus vestris respondebam, totam descripsisset Apologista, nec partem alteram, quæ erat de Bineto reticuisset; candorem illius laudarem, qui nunc fidem cogor desiderare. Sed ut scias quam sint hoc tempore multi scriptores Regibus iniqui, audi novam Theologiam, & seculi perversi infelicitatem mecum agnosce. Nam ubi semel inter disputantes de Summorum Pontifi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

cum potestate super Reges amplificanda, æmulatio est accensa; quo furoris nonnulli in contumeliam Regum sint progressi, dictu mirabile est. Exemplo sit M. Antonius Capellus Franciscanus conventualis, qui nuper admodum in Italia adversus Serenissimum Regem & reverendissimum Episcopum Eliensem scribens, capite sexto probat, indignos esse Reges, qui Ecclesiis suarum ditionum ullo modo præsint; *quos Deus*, inquit, *in Moyse sibi displicere aperte commonstravit.* Et statim. *Ecclesia cum ædificatur, de Regibus & Principibus seculi nulla ratio habetur* Huic enim Franciscano, neque Magi Reges fuerunt, neque Abgarus Edessenus, ut de Candace Regina nihil dicam. tanti facit iste πατροπαραδότους traditiones. Bene speremus;

Lux fulsit mundo, concedit Roma Gebennæ.

Jocari enim tecum, mi Fronto, lubet, καὶ παίζειν καὶ ἐν ὃ παρκτοῖς, quod tuus ille Pater aureus dicere solet. Postea subjicit idem; *Et hi qui negliguntur, qui respuuntur, erunt Ecclesiæ Principes?* Vide mihi acumen hominis. Quia Christus, pro sua ἀνεξιχνιάστῳ prudentia, ad primam Euangelii prædicationem & potentiam verbi divini rebus ipsis demonstrandam infirma mundi elegit, non autem Romanum Imperatorem, aut nescio quem alium Regem; ergo contemnuntur, negliguntur, respuuntur a Deo Reges. O Logicum eximium! O disputatorē subtilem! Nam pari ratione aliquis dicat: Dominus noster Jesus Christus in stabilienda initio doctrina salutaris nuncii nullo Pontifice Maximo usus est, nullo Episcopo Romano, qui temporali protestate præditum se diceret, sive directe sive indirecte; qui Reges infra pedes suos poneret; qui Imperatoribus coronas suas pedibus imponeret, pedibus decuteret, ut in Henrico VI. Papam Cœlestinum fecisse probatissimi auctores scribunt: qui solus Imperator, solus Rex, solus Princeps a suis dici se compellantibus pateretur; quod supra dicebamus non ita pridem esse factum: ergo Jesus Christus contemnit, negligit, respuit Pontifices terrenum imperium sibi vindicantes. Fallor, aut hæc consequentia illa priore Franciscani nihilo deterior est.

Quid

Tortum a viro summo scribitur, veritatis voce & vi tabularum, testium, probationum luce, soliditate, pondere convictum, ore proprio, manu propria fuisse confessum. Unica igitur restabat consecrandi Garnettum spes & ratio; si Acta illa, per quæ stare consecratio non poterat, infamarentur, & fides eorum convelleretur. Erat hoc quidem ridiculum & desperatæ vecordiæ inceptũ; quod hominem desideraret non usitato more veritati inimicum, natura & arte factum ad mentiendum. Sed nihil volentibus difficile. Ne te longis ambagibus morer, post diuturnam inquisitionẽ ægre tandem repertus est Andreas nescio quis Eudæmonojohannes Jesuita, qui veritatem oppugnare; mendacium stabilire, & veteri Sophistarum instituto, τὸν ἥττω λόγον κρείττω ποιεῖν palam atque alacris susciperet. Bene habet: invenit tandem patella operculum: ὡς αἰεὶ τὸν ὁμοῖον ἄγει Θεὸς ὡς τὸν ὁμοῖον. Pseudomartyri destinatur patronus, homo Græcus origine, domo Cretensis, professione Rhetorculus. Græcis veteres multa vitia, (ignoscat mihi natio alias ut scis amica; sed nulla suis peculiaribus vitiis gens caret:) dixerunt esse propria: ingenium leve, vafrum & versipelle; fidem etiam in testimoniis fluxam, aut potius nullam: Cretensibus mendacitatis palmam tribuerunt. Sed mendacitati addit feritatem & malitiam vetus versus, etiam apud Paulum Apostolum: Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία. Iste vero Andreas & Græcus & Cretensis est; & hoc amplius sophista sive disertulus orator. Quid spectarint qui hisce potissimum dotibus instructum inter aliquot millia præstantiorum ingeniorum elegerunt, cui hanc provinciam mandarent, neque debet ambigi, neque potest. Recte enim judicarunt homines solertes & similium negotiorum τρίβωνες; ad labefactandam fidem verissimorum Actorum, & Garnetti, rei proditionis peracti, martyrium asserendum, quas diximus dotes esse aptissimas, atque adeo omnino necessarias. Græcorum quidem vitia a natura sibi insita tanto facilius Andreas iste retinuit, quia doctrinam Græcorum, peculiarem olim nobilissimæ illius gentis laudem, parum ut videtur, curavit. nulla certe in scriptis solidior

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

eruditio apparet: nulla veterum auctorum nisi M. Tullii lectio accuratior: ne historiæ quidem Ecclesiasticæ, aut Patrum, vel institutorum decretorumve priscæ Ecclesiæ ullam deprehendas saltem tolerabilem in eo viro cognitionem. Græcæ quin etiam linguæ ipsum esse imperitissimum, quæ legi illius mihi dudum persuaserunt. Neq; aliter te quoq; judicare confido; si tamen fecisti illa tanti, ut vel obiter aliquando inspiceres. Cretensium vero mentiendi artem, quam probe calleat, quantus sit in illa artifex, & cæteri quidem libri ipsius de rebus Anglicis non obscure declarant: sed omnium maxime & insignissime, quæ est ab illo scripta atque inscripta *Apologia pro Garnetto.* hic mendacitatis & impudentiæ vela panduntur: hic obtrectationi, maledicentiæ, virulentiæ, & harum virtutum matri calumniæ egregie litatur. Volo ejus libri gustum aliquem tibi exhibere; sed paucis, ne tua morer tempora. Capite primo negat mirari quenquam debere, quod de rebus Anglicis scribere non vereatur. multa enim etiam arcana regni hujus longo usu didicisse ab Anglis, quibuscum vixit. qui autem fuerint illi Angli, ne verbo quidem significat. Sed dubium non est, Societatis vestræ aut aliarum Sodales fuisse, vel Monachos, qui Romæ aut alibi in Italia sunt non pauci: nec non perduelles qui res hic frustra novare conati, ne pœnas proditionum suarum luerent, Romam ad asylum commune, [sic multi existimant,] confugerunt; ut Tesmundus fecit sive Greenvvellius & Gerardus: quos nonnulli e Cardinalibus, sicut audivimus, parum amico vultu initio exceperunt. Quis vero non videt Andream nostrum de proposito ipsi ad scribendum argumento ab illis quidem prioribus, Scholasticis hominibus & qui fere multo ante solum verterant, nihil admodum potuisse discere; a posterioribus vero nihil nisi falsi? Quare siquid illi restat ingenui pudoris, fateatur libere, quod res ipsa arguit; de conjuratione pulveraria & Garnetti caussa pleraque ipsum necessario ignorasse; plura quæ falsa erant pro veris credidisse. Capite secundo, ut novam de æquivocatione doctrinam defendat, quantum illi temporis in captiosa disputa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tione periit? Nam qui tam multa dicit, quod adrem faciat nihil quicquam dicit. Vt præstigiatores, quos psephopæctas olim vocabant, acetabulorum & calculorum subtili transpositione spectantium oculis illudunt: ita ingeniosus hic Cretensis, dum æquivocationem tuetur, vocis ambiguitate fucum facere lectoribus conatur. Profert loca nonnulla Scripturæ cum interpretationibus Patrum: quæ ubi legeris, intelliges nihil ex iis posse evinci nisi hoc duntaxat; non omnia sacræ paginæ verba simpliciter accipi debere, ut sonant. Quis nescit? aut quis ignorat multa occurrere in utroque Fœdere & dicta figurata, & facta παράδοξα, mysteriorum plena, quæ non sint secundum literam pingui Minerva accipienda? Scimus etiam multa sæpe de toto Christo dici, in quo est ἀσυγχύτως ἄλλο καὶ ἄλλο, ut in sacrosancta Trinitate ἄλλος, ἄλλος, ἄλλος; quæ alteri tantum naturæ proprie conveniant, propter illam quam appellant Theologi ἰδιωμάτων κοινωνίαν. Sed illas sententiarum Theologicas figuras & obscuriores enunciationes, quis veterum Patrum dixit esse æquivocationes? quis in illorum locorum explicatione hoc corollarium inde elicuit; ut per illa artem mentiendi pejerandique apud Magistratum, qualem ante descripsimus, diceret stabiliri? Perperam igitur putat Andreas, esse hæc æquivocationis in verbo Dei exempla. Apologista vero multo magis ridicule. Christum ipsum quinquies æquivocatione usum: (si Personium diligenter legisset, poterat numerum ponere multis partibus majorem, hoc est, impietatem suam augere:) & adfert hujusmodi exempla; ut cum Lucæ capite altero, doctoribus quæstiones proponit solvendas, quasi ignorans; & cum alio loco velut nescius ficum explorat, an ficus habeat. Non exagitabimus hanc insaniam, quæ summa cum impietate est conjuncta; rogabimus tantum ut nos doceant, quid loca hæc & similia habeant commune cum ea quam descripsimus æquivocatione? Hoc doceat nos Apologista; & per nos rex esto. Etiam illud fraudem habet apertam; quod & Andreas iste & fere omnes, qui de æquivocatione hac scribunt, multa prius de Romano-Catholica Ecclesia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

præfantur : quæ ut ait Eudæmono-Johannes, *mendacium omne quamvis leve, quamvis jocosum, quamvis officii humanitatisque plenum abominatur.* Aurea hæc quidem verba sunt, nec minus Ecclesiæ vere Catholicæ, quæ audit columna veritatis, convenientia, quam praxi quotidianæ multorum Catholicorum e vestris manifesto contraria. Quare aut Garnettianam æquivocationem isti pro mendacio non habent; quam probavimus exquisitissimam & ὀλοωτάτην esse mentiendi rationem, aut apertissime cum ista dicunt mentiuntur; nisi præsto sit illis, quo suam nuditatem tegant, beneficium æquivocationis, vere συκίνη ἐπικουρία. Eodem capite narratam superius de Treshamo historiam non veretur in dubium vocare; sed quem jam reperiet, qui fatuas ipsius conjecturas non irrideat, postquam illa quæ ante scripsimus legerit? Capitis tertii disputatio ita palam falsa est, & toties a magnis viris confutata, ut ipsum Andream sine risu illa non arbitrer scripsisse. Itane vero de Papæ in Principes omnipotentia nihil docent Jesuitę, quod non pariter defendant omnes Catholici? diceret aliquos Catholicos vestros, & verum diceret. Nunc falsum est, Catholicos omnes sive antiquæ sive præsentis Ecclesiæ in illo dogmate consentire: falsum est omnes vestros. Si nescit Andreas, legat Torturam Torti, nec pudeat a tam exquisitæ doctrinæ viro discere quæ ignorat. Ibi etiam inveniet solide confutatum quod eodem capite malis avibus conatur demonstrare: Nihil esse in religione Catholica cur metuere Principes debeant. hoc de hodierna vestra tam falsum est, quam de antiqua fuit verissimum. Fraudem & illud continet; in excommunicato Rege expressam sententiam necessariam esse, ut nocere illi quisquam jure queat, nempe hoc eo pertinet, ut horribilis doctrinæ invidiã minuat: & Serenissimi Regis fidos Consiliarios reddat omissiores. Sed operã miser abutitur suam. Norunt enim zelotas hodiernos sine ulla dubitatione Thomæ assentiri, qui diserte pronunciat, *ipso facto excommunicati subditos esse absolutos a dominio ejus & juramento fidelitatis*: quod & alii multi sentiunt. Norunt cujusmodi doctrina eo libro doceatur, cui titulus est,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

lus est, Directorium Inquisitionis; & quid juris in Reges qui vobis sunt hæretici, Inquisitores Romani sibi vindicent. Norunt praxin zelotarum Ecclesiæ vestræ; & hæret memoriæ vox Catisbeii: *Quem Papa voluit excludi, cum procul dubio admissum vult detrudi.* Sic etiam de expressa excommunicatione an sit necessaria, varias esse vestrorum sententias non ignoramus: sed quid Zelotæ probent, doceant, sequantur, ne id quidem ignoramus. Prophetarum imperium in Reges Judæorum, & jus eos deponendi, de quo capite eodem, profanorum hominum stultum & ridiculum est commentum. deinde ut ita esset, quid hoc ad Pontificem? Nam Prophetæ quicquid gerebant, expressa Dei jussione gerebant, tanquam illius Ministri extraordinarii. Vtinam placeret Papis Prophetarum exemplum; & quoties fulmine suo temporali sævire in aliquem Principem cogitant, vocem Dei, & jussionem expressam sibi ducerent exspectandam. Piget pergere ulterius: nam ad hoc instar totus liber est compositus; & vel novæ doctrinæ immanitas caute dissimulatur, vel confessiones Garnetti & cæterorum proditorum impudentissime negantur. Invehitur etiam singulis fere paginis in virum Regni hujus primarium, D. Edoardum Coquum, nunc suprèmum communium Placitorum Judicem; tempore vero judicii de conjuratis celebrati, Generalem fisci Regii Advocatum. quumque ipse sit mortalium mendacissimus; audet tamen viro in maximis Reipublicæ negotiis spectatissimo; qui in illo judicio nihil propria auctoritate gessit; nihil quod non ab ipso ratio officii exigeret; qui nihil dixit, nihil fecit, quod non quivis alius ex illo virorum illustrissimorum & amplissimorum consessu fuit dicturus, si partes Regii Advocati sustinuisset: audet inquam Cretensis fraterculus, quantus quantus est, totus ex mendaciis conflatus, viro tanto mendacium objicere: idque tanta protervitate & inverecundia, ut videatur existimasse, cum aliquo Cretensi sui simili rem sibi esse. Sic lupæ castissimas matronas vocitare lupas amant: merobibæ & multibibæ abstinentissimas quasque ebriosas & temulentas. Sic etiam Proce-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

res Regni hujus & Ecclesiæ Anglicanæ moderatissimos Præsules non dubitat idem hic Andreas, ejus libri capite secundo, appellare *homines Catholici sanguinis avidissimos*. sæpeque alibi crudelitatem eis exprobrat: ipse eo elogio dignissimus, ipse crudelissimus, ipse cædium & parricidiorum defensor & auctor teterrimus. Nam qui lanienam dilaudat in plerisque omnibus Galliæ urbibus anno CIƆ IƆ LXXII. furore inaudito patratam; hunc quis ambigat cædibus delectari, cædes spirare, cædes optare, & sanguinem Christianum sitire? Laudat autem Cretensis noster Bartholomæjanum facinus in Anticotonis Confutatione capite tertio. Nec enim puduit Theologum, & quidem Jesu imitatorem peculiarem, tantæ immanitatis facinus commendare. Non puduit animum suum patefacere, cruoris Christiani avidissimum. Ipsi, qui exoticis consiliis corrupti lanienam illam probarunt, qui imperarunt, mox a patrato facinore, atrocitatem illius & sceleris magnitudinem tum demum intelligentes, ejus consilii auctores sunt detestati; ac pœnitentiæ suæ certis testimoniis editis, a cædibus perpetuo deinceps abhorrentes, Christianorum sanguini parcere studuerunt. huic Theologo, huic Jesuitæ semel facta laniena non est satis. Idem in alio libro, quem Parallelum appellavit, filium Henrici IV. Imperatoris laudans, quod in Patris mortui cadaver sævierit; annon clarissime docet, dirissimum quodque scelus se facile probaturum & laudaturum, quod specie pietatis fuerit admissum? Apage Theologum sanguinarium, & cruoris humani avidum. Non hoc Domini Jesu doctrina suadet; non doctrina Pauli, vetantis malum fieri ut bonum eveniat; non exempla piorum Patrum. Romæ quid hodie suadeatur, nescimus: ad nuncium infamis lanienæ quid factum sit, quid dictum, scimus; & illorum furorum memoriam ut longa dies aboleat optamus. Et miraris, mi Fronto, vestram Societatem Regi Serenissimo & omnibus prudentibus Politicis esse exosam cane & angue pejus, quæ talia monstra pariat? Avertat vero Deus Opt. Max. talem pestem terris: neque permittat ejus bonitas, ut Principibus Europæ adsint consilia-

rii huic

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

rii huic homini similes, vel potius feræ belluæ, & ut agnoscas germanum Cretensem ex superiore versiculo, κακῷ θηρίῳ. Hæc si doctrina est vestræ hodie Ecclesiæ Catholicæ, protinus *exeat illa Qui volet esse pius.* Sin pauci mali totum corpus infamant, & scimus ita esse, cur feruntur, cur laudantur isti Alastores, hostes humani generis? Redeo ad Andream, cujus ut hoc etiam addam, totus ille liber Parallelus, quid aliud est nisi fœtidissima convitiorũ & impudentissimorum mendaciorum cloaca? Nam qui rationibus viri sine controversia maximi, integerrimi & undequaq; doctissimi, respondere non magis posset quam Pygmæus aliquis aut Thiodamas Lydius Herculi clavam extorquere; ne ad libri conspectum factus esse repente mutus suis ἐργοδιώκταις videretur; rationibus calumnias opposuit, argumentis convitia, doctrinæ stupendæ detestandam maledicentiam. Accusat gravissimum Præsulem, quod Terentium & Plautum legerit juvenis in Academiis. nam ex eo tempore, hoc est, ab annis xxx. Plautum vix in manus aliquando meminit sumsisse; Terentium ne semel quidem attigit. Si qua igitur veteris lectionis vestigia in scriptis senis venerandi apparent, accuset felicem illius memoriam, & cum DEO, ejus beneficii auctore, expostulet. Sed quid sibi novi criciti volunt & Andreas iste & Capellus Franciscanus, qui stylum Plautinum vel Terentianum auctori illi objiciunt? Nos qui Plautum non semel legimus, qui Terentium plurimum amare profitemur, nihil ejusmodi animadvertimus. Nimirum ita est: Capellus, ut fatetur ipse, literarum imperitus, ad sententiam de stylo ferendam plane alba linea est. Andreas vero, in colligendis e Cicerone flosculis hactenus occupatus, quicquid in Tullio non observavit, putat Plautinum esse vel Terentianum. Accusat Præsulem, quod non alienus sit a doctrina Catholicæ Ecclesiæ in non paucis; & homo amens persuasurum se Regi Serenissimo putat, melius se, qui Romæ est, quam Majestatem ipsius Episcopum nosse, cujus intimi sensus ex quotidiano usu Regi omnes parent. Nos vero hoc scimus & affirmamus; si cætera Ecclesiæ vestræ omnia illi probarentur (quid autem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

autem probet, quid improbet, scripta faciunt fidem:) vel unicum tamen de Papæ omnipotentia & tyrannide in Reges dogma ita ipsum abominari, ut Ecclesiam in qua ea doctrina vigeat, pro vera & incorrupta nunquam sit habiturus. Desinat vero Andreas Regi sapientissimo palpum obtrudere, quamdiu Episcopo obtrectabit: cujus innocentiam, integritatem & παντοίαν ἀρετὴν, nemo novit melius, nemo prædicat libentius, quam Serenissimus rex Jacobus: qui judicii maximi Princeps quum sit, quo hæc Cretica techna spectaret, statim animadvertit, & ejus auctorem multis adstantibus, & me quoque præsente atque audiente, pia oratione est detestatus. Quare si sapit, ἄλλην δρῦν βαλανιζέτω. Rex Jacobus ὑψιπετὴς & sublime volans Aquila est; cui non bene hæc retia tenduntur. Si pateretur instituti mei ratio, disertuli hujus vanitatem & mendacia impudentissima spectanda tibi & quasi manibus palpanda exhiberem. Sed neque mihi id propositum est: & hoc melius præstabunt Angli, viri doctissimi, quos scimus in eo suam nunc occupare industriam, ut & Apologiam pro Garnetto, & Parallelum veris argumentis confutent; & vestram Societatem doceant, quam sæpe Cretensis Andreas caussam Ecclesiæ vestræ male agendo prodat, & vobis omnibus odium bonorum conciliet. Mihi satis erit, indicasse tibi paucis, qualem Garnettus martyrii sui assertorem sit nactus: & quam erret Apologista, cum Κρητὶ κρητίζοντι fidem habet, cum laudat, & sequitur. Nos in caussa Garnetti, & quæstione hac decidenda, Sitne ipse martyr annon censendus; magnum & omni exceptione majorem habemus arbitrum, quem omnibus Cretensibus, omnibus Apologistis, omnibus zelotis fortiter opponamus: quo nemo liti huic terminandæ magis idoneus inveniri possit, ac ne cogitari quidem. Nam quis de Garnetto melius judicet, quam ipse Garnettus? Audiamus igitur hominis mortem meditantis veram vocem, & de ipso secundum ipsum pronunciemus. Paucis diebus priusquam ultima lux Garnetto illucesceret, venere in Arcem & cubiculum ipsius, ut omnia humanitatis officia ei præstarent, aliquot e præcipuis Regni totius Theologis, una cum viro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nobili Arcis Præfecto; quos inter hi quoque erant. Doctor Jacobus Montacutus, Decanus tum Regii Sacelli, nunc Episcopus Bathoniensis & Wellensis. Doctor Neilus, Sacellanus tum Regius, Regiiq; Oratorii Clericus & Westmonasteriensis Decanus, nunc Episcopus Lichfeldensis, & Doctor Johannes Overalus, Decanus ædis Paulinæ Londini; doctrina, humanitate & pietate viri omnes præstantissimi. Hi una cum Garnetto multa quũ essent locuti, forte evenit, ut unus ipsorum quæstionem hanc illi proponeret; Si post supplicium Ecclesia Romana Martyrem ipsum declararet, ecquid factum laudaret, & verum Martyrem futurum se crederet? Tum ille ex alto suspirium trahens, humerosque adducens; *Martyrem me?* inquit. *O qualem Martyrem! Sed neque Ecclesia hoc faciet, & ego Deum oro, ne hujus unquam illi in mentem veniat. Equidem si pro religione Catholica mortem obirem, neque aliud infelix scivissem præter illa, quæ per viam Confessionis scivi; poteram fortassis honore martyrii non indignus videri, & iudicium Ecclesiæ promereri. Nunc ego peccatum agnosco meum, & sententiam, quæ adversus me est pronuntiata, fateor esse justissimam.* Deinde iterum atque iterum suspiria ingeminans, & pœnitentiæ non simulatæ signa exhibens; *Vtinam* inquit, *quæ facta sunt possem infecta reddere. Vtinam quivis alius mihi potius accidisset casus quam ut nomen meum proditionis infamia deturparetur; quod tamen peccatum, etsi gravissimum, per veram pœnitentiam spero delendum, & Christum mei miserturum. Ego certe si vel universum Orbem terrarum in potestate mea haberem, universum lubens darem, ut a proditionis crimine, quod conscientiæ meæ impressum est, quodque in elogio meæ condemnationis extabit, purus mori possem.* Hanc ego historiam scitu dignissimam, quum a Decano Paulino antiquæ pietatis viro, Angliæ suæ singulari ornamento, in familiari colloquio didicissem; eademque mihi postea ambo Reverendissimi Episcopi, quos interfuisse colloquio ostendimus, narrassent; putavi faciendum, ut illam tecum communicarem. Vtinam vero & Andreas Eudæmonojohannes, & Apologista, & quicunque alii e vestris de rebus Anglicis hactenus scripserunt, Garnetti exemplo admoniti, errorem suum agnoscere, veritati manus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

dare, & candide posthac velint agere. Vtinam serio tandem aliquando vellent cogitare, quam fœdam Ecclesiæ Catholicæ notam inurant, qui viam in cœlos per proditiones, nefaria facinora, cædes & parricidia docent patere. Egerat Garnettum præcipitem zelus præposterus, ut hanc etiam ipse insaniam insaniret. pœnituit, mutavit factum, damnavit, & serio est detestatus. Laudent vestri pœnitentem, & sequantur potius, quam ut insanientem cum proditoribus per mendacia defendant, & supplicium ex ea caussa passo martyrii coronam induant. Martyrem non pœna facit, sed caussa. quum igitur meritas dare se pœnas toties ille sit confessus; quæ insania, immo quæ impietas est, pronunciari a vobis eum martyrem, qui justissima se damnatum sententia agnovit? Et de his quidem hactenus. Superest ut de persecutione vestrorum in hoc regno, cujus in epistola tua facis mentionem, pauca respondeam. Est vero facilis responsio, & ea quidem vera & certa. Nullam fuisse unquam in Anglia, nedum nunc esse, sub Principe tam miti & benigno, vestrorum Catholicorum ex caussa religionis persecutionem. Nam quum, ut supra vere dicebamus, nulla hic unquam lex lata fuerit, quæ pœnam capitalem vestris ob id solum irrogaret, quod ex formula Romana Catholici essent, qui potuit adversus illos persecutio institui? quo jure actor niteretur? qua judex lege in eos animadverti juberet? Nulla igitur est, nulla prius fuit Catholicorum Pontificiorum, ἢ τοιοῦτοι, persecutio in his regionibus. Quare ego qui tot jam menses in Anglia hæreo, quum sedulo inquirerem, nunquam vidi, nunquam audivi quenquam eo nomine fuisse in jus vocatum, nedum capitis periculum subiisse, quod de religione idem vobiscum palam sentiret. amplius dicam & vere dicam; Θεὸς δ' ἐπιμάρτυρος ἔστω: noti mihi sunt in urbe Londino nonnulli, quos nemo ignorat e vestris esse, neque ipsi dissimulant: neque propterea minus aut conspiciuntur in publico, aut ad domos aliorum civium libere minus ventitant. Quænam igitur hæc, rogo te, persecutio est? aut cui dicemus similem ex illis decem, quas B. Augustinus & Orosius observant acci-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

disse, post Christi mortem ad tempora Constantini? Hæc ita esse quum ne ipsi quidem ignorare possitis, restat, ut persecutionem appelletis minus liberam vestrorum rituum celebrationem, & necessitatem præstandi jusjurandum fidelitatis. De libertate hoc tantum dicam. Norunt omnes Angli quibus hodie legibus in Anglia vivatur: quas si parum probant, liberum illis sibi consulere & suas fortunas, si ita malint, alio transferre. Utantur libertate hac sua, & sibi consulant: at de libertate religionis ne querantur moneo. periculum enim est, ne querimoniis suis leges excitent, quas Regis clementissimi bonitas pene jam dormire sinit. Metuant igitur, ne irritata patientia in severitatem mutetur & voluntatem imitandi exempla, quæ in Italia, Hispania atque alibi inter vos quotidie eduntur. De fidelitatis juramento, cui occasionem præbuit pulveraria conjuratio, & quod ne cui sit fraudi in potestate est Summi Pontificis, miror cur querantur Angli Pontificii. Quererentur potius de Cardinale Bellarmino, & nonnullis aliis, qui Paulum V. initio renuentem (non temere dico; sed quia magnos auctores habeo:) obdurare animum coegerunt; ut quantum hic est vestrorum perire potius sineret, quam ut rem æquissimum & justissimam illis permitteret. Quid justius quam ut Regi suo subditi fideles se futuros polliceantur? post conjurationem præsertim adeo barbaram, adeo immani crudelitate insignem. Oro, quæsoque te, mi Fronto, positis affectibus, rem velis paulo accuratius expendere. Respublica, ut scis, domus magna est. Rex in Republica, quod paterfamilias in domo privata. putasne igitur fore consultum patrifamilias alicui, si in familia sua famulos habeat, de quorum fide erga se non ipsi constet? immo quorum fidem merito suspectet? nemo, opinor, non insanus, hoc dixerit; nedum tu hac probitate vir & doctrina. Quamobrem aut Regi Iacobo in regno suo non licet, quod privato cuivis in sua domo; aut hæ de Iuramento fidelitatis subditorum ipsius querelæ inanes sunt & injustæ. Equidem multos partim in Gallia partim in Anglia Pontificios conveni, multorum scripta legi; qui hoc jusiuran-

randum non solum æquissimum, verum etiam sanctissimum esse judicant. Quare etiam multi e vestris Catholici, quidam etiam Presbyteri, ipseque adeo Archipresbyter Blackvellus, sine ullo conscientiæ scrupulo præstiterunt jam illud non inviti, & aliis ut simile facerent, auctores fuerunt. Sunt tamen nonnulli, apud quos plus Bullæ Pontificis & Bellarmini epistolæ valent, quam lex Dei, jus naturæ & omnium gentium, aut etiam exempla sapientiorum. In hos si lex vim suam exerat, quis locus est querelæ? Et vos qui persecutionem Catholicorum hoc vocatis, quo jure, quo vetustatis exemplo hoc faciatis, ne ipsi quidem dicere possitis. Nunquam enim factum, nunquam auditum, ut populus aliquis Christianus persecutionem pati se diceret, si legitimo Principi suo fidelitatis jusiurandum præstare juberetur. At contra legimus in Conciliis, Anathema pronunciari in eos qui Sacramentum fidei suæ temerassent, quod pro patriæ statu vel conservatione Regiæ salutis essent polliciti; eosque ab Ecclesia Catholica effici extraneos declarat Concilium, ut scis, Toletanum quartum. Adde quod legis hujus executio ita lente a Regiis ministris exerceetur, ita molliter & per intervalla, ut vel illud ipsum fidem facere vobis debuerit, invito Rege optimo, dolente ac gemente, fundi sanguinem, si quis forte aliquando ex ea caussa fundatur. Quam multis in recusando Iuramento obstinatis semel, iterum, sæpius pro graviore pœna indictum exilium? Testis sit ille presbyter Robertius, qui sæpius vitam cum accepisset donante Rege; & quidem semel petente nomine Regis Christianissimi Henrici IV. ipsius Legato, viro præstantissimo D. Fabricio Boderiano; accepisset autem ea lege atque omine, ut vel in Angliam rediret nunquam; aut si reverteretur, sciret sine ulla spe veniæ legis pœnam sibi fore subeundam: mox contra fidem datam utriusque Regis ministris, viris amplissimis, reversus, & in pervicacia sua etiam confirmatior repertus; tandem cum altero ejusdem sententiæ & meriti presbytero, legi quam toties violaverat satisfecit. Hic est ille Robertius, qui nuper a Dominicano quodam

dam isthic, ut audio, sine suffragiis consecratus, & edito libello verus ac sanctus Martyr est declaratus. Equidem non crederem hominibus e superstitione insanientibus tantum isthic licere, ut ejusmodi figmenta impune publicarent: nisi ipse mihi Rex Serenissimus eum libellum se vidisse ac legisse confirmasset. Quid? an id ergo agitis, ut omnes qui ubique gentium sunt intelligant, viam vos novam in cœlum & χῶρον μακάρων aperuisse per rebellionem erga Principes, perfidiam, cædes, parricidia? At quanto major laus vos maneret, si id potius ageretis, ne illis perire esset necesse, quos ubi perierunt magni honoris specie, magna cum omnium indignatione, afficitis. Hoc potius curaretis: & infelicium Anglorum conscientias liberaretis adstrictas vinculis ἀραχνώδεσι, quę ipsis Cardinalis Bellarminus magis quam Pontifex Maximus nexuit. Agite, probate hoc argumento non esse vobis Christianorum, fratrum saltem vestrorum, sanguinem vilem. probate pertinere ad vos alienas miserias. probate veram charitatem & σπλάγχνα οἰκτιρμῶ vobis non deesse. postremo nolite pati, ut Rex Serenissimus, quem ipsi Hæreticum dicitis & Iuliano comparatis, frustra vobis ad humanitatem viam præivisse queat videri: cum in Monitoria dudum sua non alienum se ab eo fuisse ostendit, ut quo saluti suorum paterno affectu consuleret, quæ in Iuramenti formula duriuscule sonare viderentur, ea aut deleret plane aut benigna interpretatione molliora redderet. O bonitatis admirandæ Principem! cujus sinceram charitatem & συγκατάβασιν si vos quoque imitaremini, fructum vestræ pietatis longe maximum sine controversia Ecclesia Dei ferret. En erit unquam ille dies, cum vestrorum Præsidum coryphæos, penes quos est summa rerum, hæc pia cogitatio occupabit? Enimvero satis, ah, plus satis studio partium utrinque hactenus est datum. Satis turbarum in Europa excitatum. Non hoc nobis Dominus noster cœlum repetiturus dedit mandatum. Pacem ille nobis reliquit, pacem suam. Cur rejicimus? cur jurgia e jurgiis serimus, & de concordia Ecclesiæ ne cogitari quidem patimur? Quin potius ad Filium Dei omnis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

boni auctorem totis animi viribus serio conversi, supplices illum veneremur, ut quam nobis peccata nostra ademerunt Ecclesiæ pacem, ipsius ineffabilis misericordia nobis restituat, restitutam servet, atq; in æternum firmam præstet. Γένοιτο, γένοιτο. Vale Fronto Ducæe, vir eruditissime; & meum hoc de Apologia vestra judicium, ut a sincero affectu est profectum, æquo animo accipe & in bonam partem interpretare. tum autem responsi hujus tarditatem occupationibus, valetudini & cupiditati meæ fer acceptam, omnia quæ hic scripsi accurate cognoscendi. πάλιν αὖ καὶ πάλιν ἔρρωσο. Data ad Lond. metropolin Angl. A. D. VII. Non. Julii CIↃ IↃ CXI.

EPISTOLA IↃCXXV.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

OMnes quas ab uxore accipio literæ, de tua humanitate, quam ipsi præstas, & assiduis officiis certiorem me faciunt. Quod etsi mihi ita gratum accidit, ut gratius nihil queat, percipio tamen in summo gaudio hunc dolorem, quod eo ipso admoneor a quo & quanto amico sim divulsus. Nam etsi laudare comitatem illorū, inter quos hodie versor, jure possum & debeo, non tamen ita sum amens aut εὐήθης, ut Thuanum aliquem me hic fore reperturum autumem. Itaque tui desiderium vix jam ferrem, nisi putarem οὐκ ἀθεεὶ contigisse quicquid contigit. Illi ego me totum permitto, & divinæ ejus providentiæ, quæ non dicam πολλάκις, ut est in proverbio de casu, sed semper κάλλιον ἡμῶν βουλεύεται. Non potest male nobiscum agi, si ut speramus, Deum consilii hujus auctorem habemus. Cæterum περὶ τοῦ μέλλοντος scito plane certi constitutum nihil nobis esse, ut qui secundum Deum Opt. Max a tuis fidelissimis consiliis pendeamus. quo vehementius peto a te, vir amplissime, ut nos in clientelam tuam dudum receptos, tua cura digneris, & quæ futura sint ex usu, monere ne graveris. Spero uxorem cum adveniet, multa mihi monita atq; præcepta esse allaturam. Nos enim qui patria procul absumus, veritatem de plerisque rebus patriæ ignoramus, ac proinde quid porro sit aut sperandum aut metuen-

dum nescimus. Scito autem librum πρὸς τὸν Φρόντωνα simul ac convalui esse absolutum. Habet illum Rex, a quo postquam recepero, videro quid sim acturus, & cum D. Legato consilium capiam. Serenissimus Rex audito accepisse te historiam a se missam, lætus eo nuncio, jussit serio tibi confirmare, omnia esse vera quæ decem illis libris continentur. cætera brevi promittit se missurum. Deus te servet, vir illustrissime, & quicquid tibi charum. Lond. v. Eid. Jul. stylo Galliarum CIƆ IƆC XI.

EPISTOLA IƆCXXVI.

DAVIDI HOESCHELIO.

QVi tibi has reddidit, cum de suo discessu ex his locis me certiorem fecit, & nunquid vellem rogavit: simul adjecit, se per Belgium iter habiturum, & aliquam in illis locis moram facturum. Itaque veritus ne gradu plus quam testudineo meæ ad te deferrentur, aliud nihil jam scribere constitui, nisi valere me Dei Opt. Max. gratia; cujus ope nuper e morbo convalui, illo quidem non admodum gravi [tertiana quippe erat] sed quem reddebat gravissimum hæc solitudo, quæ me enecat. Nam postquam Lutetia discessi, a meis absum; nisi quod uxor media hieme nuper me invisit: sed mox quia res domi reliquerat incompositas, repetere Galliam coacta, ne nunc quidem rediit. Et sunt multæ graves caussæ, quæ illam detinent. Interim bibliotheca mihi carendum, & omnibus chartis meis. nihil enim præter Hebraicum Psalterium, & duos aut tres alios libros huc veniens mecum attuli. Itaque conficior mœrore, & Chrysostomi lectione asidua animum recreo. Sed scribam ad te, & ad nobilissimum Velserum plura cis dies paucos per mercatores, qui Francofurdum sunt ituri. Saluta, nisi grave est, magnum illum virum meis verbis. Vale. Scripsi raptim, Londini, x v. Kal. Augusti. CIƆ IƆC XI. De vita Antonii, quam nuper accepi a te missam, gratias ago, quantas possum, maximas, Perge, vir Clarissime, de literis bene mereri. Ego Deum oro, ut tuis omnibus inceptis benedicat.

EPISTO-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA IↃCXXVII.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

ILlustrissime vir, scripsi nuper ad te, renuntiasse me Regi Serenissimo quæ ex tuis didiceram de accepto libro, quem miserat ipsius Majestas. Spero te post menses oppido paucos tomum alterum, qui pertingit usque ad cædem Mariæ, esse habiturum. Nam & Rex id me jussit ad te scribere; & auctor ejus historiæ vir nobilis Cotton confirmavit, pene jam ad umbilicum eam partem esse adductam. Tuæ postea partes erunt, postquam omnia consecutus fueris quæ hinc sperare potes, ita rem temperare, ut neque veritatem prodas, & ostendas tamen habuisse te magni hujus Regis rationem. Is mihi non semel sancte affirmavit, non permissurum se ut aliquid hinc ad te mittatur, de quo non constet sibi liquido id esse verissimum. Memini tamen eorum quæ nuper in quadam familiari epistola scribebas, neque dubito plus satis fore tibi negotii, ut στοργῇ φυσικῇ υἱοῦ fiat satis. sed facile invenies, qua prudentia es, ἐκ τῶν ἀπόρων πόρον. Ego in ea ἄπορα incidi unde nullum video exitum. neque putes hoc me dicere præ animi mollitie, quod meis tam diu caream, quorum desiderium, modo intelligam valere omnes, patientissime ut si quis alius fero; & semper feram. At libris meis carere me tam diu, hoc ego nulla ratione pati possum. Itaque dies noctesq; angor, dum cogito quantum mihi temporis pereat, quod melius potuit collocari in perpoliendis tot inceptis, quæ aliquin futura sunt me mortuo Ἡφαίστῳ βορά. Utinam potuissem ὁρᾷν πρόσσω καὶ ὀπίσω. Non hoc dico, quia de Principe omnium optimo possim ullo pacto conqueri: sed amor literarum & cupiditas perficiendi quæ institueram, misere me excruciant. Nam dum libris careo nihil possum. itaque vere ἀβίωτος ἐμοὶ ὁ βίος ἔτος. Oro Deum immortalem, liberet me ab hac anxietate & inopia consilii. non enim statuere possum quid agere debeam, incertus quam diu hic sim futurus. Sed de meis rebus brevi plura. Quod superest te rogo, Præses amplissime, cures hunc fasciculum uxori per aliquem tuorum famulorum reddendum. Ego sit ipsa in urbe nec ne igno-

ne ignoro. Filium in Navarreno collegio habitare didici ab aliis: curarum mearum pars non minima is filius est, qui nisi tuis salutaribus consiliis morigerum se præbuerit, nulla de eo spes mihi reliqua. ὃ μὴ γένοιτο. Veneror Filium Dei τὸν Θεάνθρωπον Dominum nostrum, ut tibi, vir illustrissime, omnia læta largiatur. Lond. VII. Kal. Aug. stylo Lilano CIƆ IƆ C XI.

EPISTOLA IƆCXXIIX.

GEORGIO MICHAELI LINGELSHEIMIO.

QVod tuis serius respondeo, præstantissime Lingelshemi, partim inopia tabellarii factum, partim occupationibus & morbo, qui me aliquandiu vexavit. Augebat vim morbi ægritudo animi propter diuturnam solitudinem meam. Solus enim meorum cum parvo filio, qui literis dat operam in Gymnasio Etonensi, in Anglia adhuc sum. Vxorem postquam omnia ad iter præparasset, morbus filiæ longus & difficilis detinet. Accedit alia calamitas, quod bibliothecam meam huc transferri nisi ex parte Regina Galliarum non patitur: quæ sic me concessisse ait Serenissimo Regi, tanquam aliquando repetitura. ita mihi & libris & chartis carendum meis: quod mortis instar mihi est. Nam quid commentariis Polybianis fiet, quid aliis tot vigiliarum lucubrationibus? omnino res meæ ita impeditæ sunt, ut solus Deus illas sit expediturus. Detinent me hic causæ gravissimæ: Rex sapientissimus, eruditissimus, qui sua benevolentia non vulgari modo nos est amplexus: amicitia & consuetudo cum maximis Theologis, quos hic inveni mei amantissimos: metus ne artibus Lojolitarum res turbentur in patria. Omitto alias causas istis non leviores. Sed rursus amor inceptorum operum, quæ nulla spes est posse hic perfici, angit me dies noctesque, nisi quod ἐν τοιαύτῃ ἀπορίᾳ ἀμηχανῶν cogitationes meas in Deum rejicio, & illius divinæ providentiæ me totum permitto. Est hic votum & spes bonorum, posse fieri, ut brevi, occasione quadam insigni multi huc veniant ex illustri Senatu nostro, & Serenissimi Principis Palatini Consilio. Ego huic publico bonorum voto privatum hoc meum adjicio, ut inter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ter mittendos tu quoque censearis. qui si huc veneris, & ego tuo colloquio frui potuero, cœlum mihi adeptus videbor. Scripsi nuper de libello a me componendo. eum scito pridem fuisse Regi maximo traditum; qui nunc quoque in venationibus suis comitem ipsum habere voluit. spero te, cum leges, non improbaturum. Vale nobilissime vir, & longe præstantissime. Scripsimus raptim ad Eliam, in suburbano Episcopi Eliensis, qui Torturam Torti scripsit & alia. Cui viro utinam Ecclesia Dei plures similes haberet Præsules! Iterum vale, & me ama. Kal. August. CIↃ IↃ CXI.

EPISTOLA IↃCXXIX.

DAVIDI HOESCHELIO.

ANte mensem unum aut alterum cum essem in aula, accepi literas a te exaratas ante annum fere tertium. nam is, cui tu eas tradideras, per Hispanias, Italiam, & Galliam eas circumtulit: deinde quum in aula forte nomen meum audivisset, illas mihi reddidit. Idem cum ad vos redire se diceret, meas tibi, vir clarissime, adferre voluit: quas spero probe curaturum. Ego postquam huc veni sæpius ad te scripsi, & de meis rebus certiorem te feci. Ad magnum Velserum non scripsi, quia de iisdem rebus ubertim scripseram Lutetia discedens: neque ex eo tempore quicquam ab ipso literarum accepi. Quod si meas ipse accepisti, scis in omnibus fecisse me ipsius mentionem pro nostra veteri amicitia. Hoc ideo tibi narro, quia idem vir amplissimus ad Savilium in Angliam scribens gravissime de me est conquestus, quasi ex arrogantia & contemptu (ὃ μὴ γένοιτο, οὐδ' ἔσται) hoc officium neglexissem. Miratus sum illarum literarum vehementiam, & nonnihil etiam dolui. Spero si dignatus fuerit legere, quæ scripsi, fore, ut aliter de me sentiat. Ego, mi Hœscheli, postquam huc veni, diem nullum a gravi sollicitudine aut cura liberum habui. Nam quod a meis absim tam diu, quodque libris meis caream, instar mortis hoc mihi est. Vxorem in Gallia morbus filiæ detinet. Libros nisi ex parte, & quidem ægre sinit Regina augustissima deferri. Plane enim me dimittere sine spe recipiendi non vult. Ita omnia mihi sunt incerta.
Inte-

Interim perit mihi tempus omne, & facultas mihi eripitur publicandi meas vigilias: quæ fortasse reipublicæ literariæ non erant futuræ inutiles. Sed hæc Θεοῦ ἐν γούνασι κεῖται. Tu doctissime Hœscheli, orna Spartam, quam nactus es, sicut fecisti hactenus felicissime. Vidi nuper quæ sunt a te missa, vitam Antonii Græce & Latine cum tuis Notis. Vellem omnium veterum Patrum scripta simili diligentia curarentur. sed meliorum illarum literarum mirum quoddam est fatum. nam eorum ad quos proprie illa cura pertinebat, alii oderunt omnem antiquitatem: alii sic illam amant, ut de ipsius seria illustratione parum sint solliciti. Hic Chrysostomus a Savilio editur, privata impensa, animo regio. Ejus fere lectione ærumnas meas levare soleo. Vtinam isthic existant, qui in simili opera velint tuam industriam occupare. Vale vir optime & doctissime. Londini in prætorio Episcopi Eliensis, admirandæ doctrinæ & pietatis viri & mei amantissimi. Kal. Aug. CIϽ IϽ C XI.

EPISTOLA IϽCXXX.

JACOBO AVGVSTO THVANO.

ILlustrissime vir, etsi vereor ne mearum ἀμούσων literarum frequẽtia, siquidem illæ isthuc omnes perferuntur, tibi jam incipiat esse molesta: dabit tamen, spero, mihi humanitas singularis tua hanc veniam, ut vel solatii mei caussa liceat te affari in hac mea solitudine & a meis separatione. quæ res quantum mihi dolorem afferat, nihil necesse est pluribus hoc loco exponere. Ego ut valeat uxor, ut liberi, a duobus fere mensibus ignoro. a libris autem meis abesse me tam diu, vix sine lacrymis recordari possum. Vxor se partem aliquam librorum missuram spem fecerat. cujus promissi exspectatione quum recreassem me aliquamdiu: nunc ea spe missa, nec quid dicam scio, nec quid metuam aut sperem. Certe mea studia non jacent sed extincta sunt. quid facerem? γένοιτο τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Me in tanto dolore hoc unum aliquo modo solatur, quod sciam οὐδὲν εἰκῇ οὐδ᾽ ἀθεεὶ miseris mortalibus evenire. Quæro avocamenta a sensu doloris, quæ nisi in meditatione de voluntate divina & precibus ad τὸν ἐπὶ πᾶσι nulla invenio. Est in hoc regno ad-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

mirandæ vir pietatis & doctrinæ Episcopus Eliensis & magnus Regis Eleemosynarius. Hic præsul optimus & mei amantissimus in hæc loca sui Episcopatus me adduxit, ubi sermonibus cum ipso & librorum quos hic nancisci possum lectione me sustento. Heri perlegi vitam Melanchthonis a Camerario scriptam, eo quidem libentius, quia subinde tui memoriam ea lectio in animum mihi revocabat. quæris quomodo? non sane quod illarum rerum quas ipse describit περιηγουμένως, aliquid fere in tuis historiis legissem, sed quia solet Camerarius in contexenda illa vita omnium doctorum meminisse, qui iisdem floruere temporibus. quod etiam a te factum lætantur boni, improbi dolent. Quas his adjeci, velim nisi grave est, illustrissime Præses, ad uxorem cures deferendas. Ego pro hac benignitate tua & tot beneficiis, quibus me tibi æternum tenes obstrictum, debitorem tibi Deum Opt. Max. delego, qui te servet cum illustri fæmina Dom. uxore tua & quicquid vobis charum. Vale. Ad Eliam in ædibus D. Episcopi, qui te summopere veneratur. a. d. VI. Eid. Aug. CIↃ IↃ CXI.

EPISTOLA IↃCXXXI.

EIDEM.

ILlustrissime vir, heri Londinum redii ab Elia & Episcopo Eliensi, qui ipsos dies XLVIII. me tenuit, & vix tandem discedendi a se potestatem fecit. Est omnino vir ille ejusmodi, quem si notum haberes, vehementer adamares. Dies totos cum illo de literis præsertim sacris sæpe disserui: neque possum verbis exprimere quantum probitatis & veræ pietatis in eo Præsule observaverim! Utinam & vestri & Potestantes ejus ingenii & doctrinæ plures haberent Episcopos: sperarem ad concordiam fore viam planam & facilem, quæ nunc culpa hominum non dicam difficilis, sed plane jam patet nulla. τὸ κατ' ἀνθρώπους λέγω. θεῷ γὰρ πᾶν ἄπορον πόριμον. Dum eram Eliæ, ne sederem semper otiosus, regionem lustravi, multaque observavi quæ cogito, si Deus animum aliquando dederit ad studia tranquillum, integra epistola tibi exponere. Ibi etiam alia quædam sum meditatus, quæ ubi prodierint [si tamen

hoc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

hoc Deus dabit,] ſpero fore tibi non ingrata, neque viro optimo & doctiſſimo Domino Fabro. Quod miraris nec dum miſiſſe me iſthuc τὴν πρὸς τὸν φρόντωνα ἐπιστολήν, ſcito Præſes Ampliſſime, nulla id accidiſſe culpa mea: qui ubi primum tertiana me reliquit, pauciſſimis diebus ei libello finem impoſui, eamque συγγραφὴν accurate deſcriptam manu ſacellani Domini Epiſcopi Elienſis Sereniſſimo Regi tradidi. Qui altero fere menſe poſt Salisberia per certum hominem Eliam uſque mihi remiſit, jubens id agere, ut liber ſibi ut quidem ſcribebatur ad me, mirifice probatus, quamprimum ederetur. Erat animus & nunc quoque eſt, tibi & aliis e Procerum ordine copiam ejus ſcriptionis facere. ut ſi quid minus commode dictum eſſet, judicio veſtro emendaretur. neque enim improbavit credo quiſquam, me in cauſa regia liberius aliquanto verſatum, & φενάκην parricidiorum auctoribus detraxiſſe, hoc ſi mihi conceditur, nihil erit ſpero quo offendantur οἱ ἀπὸ τῆς ὑμετέρας αὐλῆς, ſin aliter ipſis placet, ego tamen honeſti facti conſcientia me ſolabor. Volui inquam hoc facere, & cupio etiam nunc: ſed me deſcribendi labor terret; qui poſtquam aliqua defunctus ſum cura, ægerrime ad illam redeo. Sperabam meum Chabanæum venturum, & opera ejus me uſurum. Sed vides, vir maxime, calamitatem meam, qui totum jam annum libris careo & familia mea, neque tamen certi aliquid habeo, quod de uxoris adventu & librorum mihi ſpondeam: itaque angor animi, ac dies noctesque crucior ut olim Bellerophon ἐμὸν θυμὸν κατέδων, & ut Turnus apud Poetam, amiſſa pugnandi facultate imam ſibi optat tellurem dehiſcere. Sic ego, quoties ſubit animum cogitatio de meis prioribus inceptis & ſtudiis, vitæ hujus lucem prope jam habeo exoſam. Vivere enim cordatis hominibus agere eſt. ego autem nihil ago, & vivo tamen. Quid uxorem jam iſthic detineat non ſcio, & moram illius incipio mirari, etſi ſcio culpam illius nullam eſſe, mitteret ſaltem libros, quibus carere diutius inſtar mortis mihi eſt. Finem faciam ſi hoc unum addidero, poſt longam expectationem allatã mihi eſſe a Domino Cardinali Perronio Epiſtolam multarum char-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

chartarũ, & docte & eleganter ſcriptam. Eam ubi Regi oſtendero,
ſi ejus Majeſtas juſſerit, reſpondendum mihi fore video. quod ſi
acciderit, enitar ea ſcribere, quæ bonis partis utriuſque ſint futura
grata, ac ne ipſi quidem τῷ πάνυ Cardinali ingrata. admiror enim
virum illum & colo ſummopere. Deus te ſervet Præſes Ampliſſi-
me cum univerſa domo. Londini Cal. Sept. CIƆ IƆCXI.

EPISTOLA IƆCXXXII.

JOANNI LYDIO.

RESpondebo paucis epiſtolæ tuæ, vir doctiſſime. Gaudeo edia
te opera Clemangis. bene operam locabis. bene de Eccleſia
Dei mereberis. Si ejuſmodi ſcripta pudorem non exprimunt τοῖς
παπποµανοῦσι, næ frons illis ærea. Perge igitur in propoſito, & ci-
to nos bea ejus libri editione. Jure quereris de licentia noſtri ſeculi
in proferendis novis ſubinde dogmatis. nova & impia ſunt quæ
nuper apud vos quidam de natura Dei auſus eſt proferre in lucem.
Ego librum non legi, ſed Rex qui legit diligenter, mira mihi nar-
ravit & deteſtanda. Audio tamen pleriſque iſthic eum librum pro-
bari. credo quia nova ſunt quæ dicuntur. φιλόκαινοι enim plerique
ſunt e noſtris, καινοφωνίας amant. Pelagianiſmum quod deteſtaris,
laudo, & ego tecum ſentio; ſed videndum nobis etiam atq; etiam,
ne dum hæreſim illam vitamus, in Manichæiſmum incidamus, &
fatum neſcio quod ſtabiliamus. denique ſic exiſtimo, veterem Ec-
cleſiam quæ utramque hæreſin pie damnavit, non temere eſſe pe-
dibus calcandam, quod multi hodie faciunt. Errores Papiſti-
cos deteſtor, ſi quis alius: ſed dum tendimus in contrarium, exce-
di modum nolim. Miratus ſum diſplicuiſſe tibi viro optimo men-
tionem concordiæ in præfatione Polybiana obiter factam. quid?
ergo ne optare quidem licebit finem diſcordiæ? Sed fortaſſe alia
mente illa ſunt a te ſcripta. Mihi animus fuit Regem maximum
laudare, quod conciliata civili pace inter cives, viſus eſſet viam pa-
tefeciſſe aliquam ad conſenſum in negotio religionis. & ita eſt o-
mnino. Illud non dixi, probaturum me ſi contra doctrinam ſa-
cris literis comprehenſam fieret aliquid. Malo ego diſſentire
mem-

membra Ecclesiæ, quam in malo consentire. Sed de his cum voles plura. Vale & ad illa quæ nunc paras, scito nihil tibi sperandum a me auxilii: facturus alioquin, ubi fuerit facultas, tua caussa omnia. Scribam Oxonium ut voto satisfiat tuo, & bene sperare te jubeo. Vale iterum vir eximie atque optime. Londini, propridie Kalend, Octob. CIↃIↃCXI.

EPISTOLA IↃCXXXIII.

PETRO BERTIO.

VIde quam bene conjeceris, cum rem gratam te mihi facturum credidisti, si librum tuum ad me mitteres: nam ego frustra conatus eum reperire Londini, in eo eram, ut precibus eum à te extorquerem. Nonus jam mensis agitur, cum in rustica domo magnatis cujusdam Diatribam illam tuam ostendit mihi Richardus Thumson vir doctissimus & mihi amicissimus, ac licet animi caussa festo die eo diverteram, percurri tamen dissertationem tuam ἐς πόδας ἐκ κεφαλῆς. Si quæras quid sentiam, respondebo tibi: Theologum me non esse, & nosse ἐμὰ τὰ μέτρα. Pronuncient igitur, quorum est ea cognitio. Non negabo tamen multos annos id agere me, ut τύπον veteris fidei penitius cognoscam. Capior lectione patrum: admiror eorum pietatem: novitates non sapiunt palato meo. Tua quæstio pendet ab alia, vel aliis, de quibus video nostros contraria docere antiquis patribus. Ridicule faciunt, qui hoc negant. Multa in eam rem haberem, de quibus tecum agerem, si una essemus: quæ scribere non est è re. Pelagianismum sunt qui fugiunt, quum non animadvertant se transire in partes Manichæorum palam & manifesto. Fugiamus illa abrupta. Non solum moralis virtus, sed etiam vera pietas posita in medio. Qui deserunt, incidunt in Scyllam, cupientes vitare Charybdin. Ego ita comparatus sum, ut consensum primævæ Ecclesiæ magni faciam. Illi longe dissimilis, qui scelerate Cyprianum Anabaptistam vocant, & dum petunt hodiernos pontificios, veterem Ecclesiam feriunt. Inde igitur novę quotidie sententiæ, donec eo tandem ventum est, ut Deus negaretur esse infinitus, æternus, omnipotens, futuri gnarus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

rus, Quid miremur? Postquam reverentia sublata est, quæ debetur
primis Ecclesiæ doctoribus, non potest evitari, quin novæ subinde
pullulent opiniones τερατώδεις. Non enim hodie creditur Petro,
qui negat τὴν γραφὴν esse ἰδίας ἐπιλύσεως. Quoties audivi conci-
onatores, qui dicerent: Omnia pervia esse, omnia cuivis aperta,
omnibus petentibus aspirare Spiritum Sanctum? Audivi Parisien-
sem ministrum centies defendentem hanc thesin: Sacram Scri-
pturam nulla cujusquam interpretatione opus habere, quod etiam
obiter significat in libro de Eucharistia. Quum objicerem pericu-
lum ei insanæ sententiæ conjunctum, nihil egi. At quæ hæresis non
admittitur, si hæc doctrina admittitur. Talia multa istorum placita
sunt, à quibus animus abhorret meus. Liber Richardi Thomsonis
ejusdem argumenti cum tuo mihi lectus est. Eum puto jam edi-
tum in Germania & tibi visum. Si meo consilio usus esses, tuum
librum ad præsulem illum non misisses, ad quem misisti. Is vir sum-
mus est, & εὐσεβέστατος, sed, ut multi credunt, alterius sententiæ.
De me volo tibi notum esse & persuasum, licet sacræ paginæ le-
ctioni qua possum diligentia incumbam, non tamen id mihi tri-
buere, ut putem, in summa fidei aliquid vel minimum ingenio
meo esse mihi indulgendum. Sed de his cum voles plura. Sit mo-
do certa ratio litteras mittendi. De munere tuo gratias ago tibi
gratissimas. Vale. Londini propridie Kal. Octobris CIↃ IↃ CXI.

EPISTOLA IↃCXXXIV.

DANIELI HEINSIO.

VTinam clarissime vir, possem exprimere tibi, quantæ volupta-
ti fuerint mihi tuæ literæ III. Jul. scriptæ, quas nudius tertius
accepi. Mirabar silentium tuum, & ad cæteras ærumnas meas quas
fero gravissimas, dolebam hunc accessisse cumulum longe mole-
stissimum. Accepi a multis nihil esse facilius, quam Londino Lug-
dunum literas mittere, vel contra: singulis enim hebdomadibus
naves ultro citroque commeare: eamque esse viam tutissimam. Si
ita est, cur silemus? cur, dum studiosis nostras committimus, alter
alterius spem frustramur? Ego feci in istis periculum: quæ si recte
fuerint

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

fuerint curatæ, assiduus in scribendo sum futurus, ἐάνγε ἐπιτρέπῃ ὁ ἐπὶ πᾶσι. Risi cum legerem in tuis, me in partes Loiolitarum transiisse. Expecta paululum & videbis, quam bene mihi cum illis pestibus conveniat. Epistola ad Frontonem mea, judicio Regis & Archiepiscopi Cantuariensis & plurium doctissimorum virorum mirifice probata, docebit meos sycophantas, aliud esse pietatem veteris Ecclesiæ admirari, abhorrere a novitatibus & optare concordiam in Ecclesia Christi: aliud perditissimæ factioni sese adjungere. ea epistola dudum scripta, pene jam edita est. Itaque mittam ad te ejus libri exemplar cis dies paucos, ut spero ἐν τῷ κυρίῳ: Sed, mi Heinsi, quas ego tibi gratias referam, quod meam existimationem tanta diligentia istic defendis? at scito, eos mihi maledicere, qui patres priscæ ecclesiæ ludibrio habent, imo oderunt cane & angue pejus. Est enim genus hominum qui se putant solos sapere, solos intelligere S. Scripturam, solos esse Ecclesiam Dei, & illum περιούσιον λαόν. Isti unius viri, maximi illius quidem sed errori tamen obnoxii, authoritate freti, ne pati quidem possunt illorum sanctissimorum patrum nomina, quorum opera Deus immortalis olim usus est felicissima. Istorum unus est *** ut recentis hæreseos infamia Martyris Christi memoriam macularet. Quid commemorem ausa aliorum similis temeritatis plena? Volunt enim isti, Patres fuisse semipaganos, imperitos scripturarum, fatuos, stultos, bardos, impios. Hinc est quod errores Papisticos ita oppugnant, ut sæpissime per illorum latera jugulum priscæ Ecclesiæ petant. Mihi hæc lascivia aut potius detestanda impietas non placet: video enim istos dum superstitionem oppugnant, latam profanationi rerum sacrarum, & totius religionis Christianæ fenestram aperire. Clamant igitur Pontificium esse me, qui errores Pontificiorum acrius quam ipsi faciant, paratus sim confutare. Est vero hæc mea sententia, quum una sit futura atque esse possit vera Ecclesia, non temere recedendum esse ab iis dogmatis fidei, quæ consensu omnium vetus Catholica Ecclesia probarit; & quum basin veræ religionis præter S. Scripturam τὴν θεόπνευστον nullam agno-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſcam, opto cum Melanchthone & Eccleſia Anglicana, per canalem antiquitatis deduci ad nos dogmata fidei e fonte S. S. derivata. Alioquin qui futurus eſt novandi finis? aut φιλοκαίνοις ingeniis quod frenum poterit imponi? Poteram & cupiebam multa in hanc ſententiam diſſerere, & in ſinum tuum effundere: ſed melius hoc fecero, ſi de certa ratione literas iſtuc mittendi conſtiterit. Equidem magno redimerem, te, ſuaviſſimum mihi caput, videre poſſe, & in tanta varietate opinionum de iſtis rebus ubertim tecum communicare. De me velim credas, etſi omnis mea voluptas eſt & ſola, verſari in lectione S. Scripturæ: nullam tamen inde me hauſiſſe propriam ſententiam, nullam habere, neque unquam σὺν θεῷ εἰπεῖν eſſe habiturum. Magni Calvini hæc olim fuit mens, cum ſcriberet præfationem ſuam in Com. Ep. ad R. non debere nos ἐν τοῖς κυριωτάτοις, a conſenſu Eccleſiæ recedere. Sequor hunc ducem, & iſtos novos doctores, qui negant Deum eſſe infinitum, æternum, omnipotentem, deteſtor, abominor. καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ. Tuam ad Baudium noſtrum lucubrationem cupio videre ſi prodiit. beaveris me ſi eam miſeris, aut de illa accuratius ſcripſeris. Si una eſſemus, ſymbolam fortaſſe ad illud ſcriptum conferrem: niſi tu me dedignaveris ξυμφράδμονα. Theologi ſunt in Anglia viri quidam admirandæ doctrinæ & pietatis: ut Epiſcopus Elienſis, Ep. Vintonienſis, Decanus Paulinus, alii. Horum ut quiſque eſt εὐσεβέστατος καὶ μάλιστα πεπαιδευμένος τὴν γνησίαν παιδείαν, eum ſcito φιλαρχαῖον maximum. Vellem illos noſſes. Age veni ad nos: paratum tibi erit cubiculum apud me. Spero enim fore, ut interim Dei benignitas uxorem & liberos mihi reducat. quorum & librorum deſiderio τήκομαι τάλας, & lamentabiliter crucior animi. plane non vivo, ſed ægre vitam traho: quantumvis maximi regis & omnium bonorum gratia floream: ſit Deo τῷ πολυελέῳ laus & gloria, qui te ſervet, vir clariſſime. Londini Non. Oct. ſtyl. Lil. CIϽ IϽ C XI. Theophraſtum a te edi audio; ſi optaſſes, communicaſſem ſubſidia e Ms. nonnulla. Si me amas, & levare cupis dolores meos, reſcribe quamprimum.

EPISTO-

EPISTOLA IↃCXXXV.

EIDEM.

SCripſi nuper ubertim de rebus meis. paullo poſt venit uxor cum parte librorum. Ita meæ fortunæ diviſæ dividunt animum mihi. ſed de ea re alias. Nunc mitto tibi librum a me ſcriptum adverſus Jeſuitas. Vtinam arrideat tibi illa ſcriptio! Vtinam exſtaret iſtic qui vellet illam edere. Cupio enim hoc exſtare teſtimonium judicii mei de illa ſocietate. quæ ſi mihi fuerit moleſta, adfuturum ſpero Deum immortalem conatibus meis, & vires daturum, ut fortiter veritatem pro virili tuear. Tuum de hoc ſcripto judicium κατὰ λεπτὸν exſpectabo quamprimum. Miſiſſem plura exempla D. Baudio, D. Bertio, & aliis, niſi parcere eorum pecuniæ voluiſſem, propter vecturæ caritatem. Tibi non peperci: quia videbaris impenſe eum librum deſiderare. Vale, præſtantiſſ. Heinſi. Londini raptim. xv. Kal. Nov. CIƆ IƆ CXI.

EPISTOLA IↃCXXXVI.

FRONTONI DVCAEO.

QVam promiſeram epiſtolam, mitto ecce tibi, vir clariſſime. mitto autem editam, non ut conſtitueram manu mea deſcriptam. Hoc non voluntate mea, ſed juſſu Sereniſſimi Regis, in cujus poteſtate ſum, eſſe factum, ſi mihi ſerio affirmanti credere non vis, candorem meum utique non noſti. At ſcit Deus ὁ καρδιογνώστης, hanc fuiſſe & initio & ſemper mentem mihi. Neque vero te fugit, eos qui apud Reges vivunt, non ex ſuo pendere arbitrio ſed alieno. κἂν γὰρ ἐλεύθεροι μολῶσι, ut ait vetus poeta, δοῦλοι γίνονται. Quum igitur ea ſcriptio mihi eſſet abſoluta & regiæ Majeſtati oſtenſa, ſtatim juſſus ſum id agere, ut quam primum typis vulgaretur. deinde ubi ceſſare ſum viſus, iterum atque iterum repetita juſſio eſt, datumque negotio illuſtriſſimo Præſuli D. Archiepiſcopo Cantuarienſi, ut perficeret quod Rex cupiebat. Ita liber eſt editus, in quo nihil te reperturum confido, quod queri poſſis cum aliqua tua injuria eſſe conjunctum. De re acrius fortaſſe dictum videbitur: ſed cogita rei atrocitatem & quid ſibi velint exi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tiabilis doctrinæ auctores. Mihi illa scribenti ob oculos semper est versatus Henricus Magnus, cujus cædes est fructus ejus disciplinæ. Apologetici vestri auctorem prorsus ignoro. quisquis sit, sibi imputet, si quid inclementius putabit dictum. Nam quare defendit tam perniciosum dogma? Nulla mihi cum vestra societate privata simultas intercedit. Colo doctos in illa viros. Bonarscios non amo, neque ab illis amari laboro. Si nemo præter te mihi responsurus est, extabit exemplum controversiæ inter amicos modeste agitatæ. Si fuerit Bonarscius, qui tanta petulantia in me est invectus tot locis, paratum est telum quod magna vi retorqueam. sed meliora Deus immortalis. Tuam amicitiam cupio mihi manere sartam tectam. manebit autem, si scriptum meum comparaveris cum *** & id genus aliis hominum, qui ut olim Augustinus dicebat, destruunt aliena melius, quam propria tucantur. Vale. Lond. VIII. Kal. Nov. CIƆ IƆ C XI.

EPISTOLA IƆCXXXVII.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

ILlustrissime Vir, librum tibi mitto, sive epistolam de qua antea scripsi. Vtinam qui rerum isthic potiuntur, ex rei veritate judicent, non ex anticipatis opinionibus. Sed ut nunc vivitur, vereor ne male omnia interpretentur. Ita mihi dulcissima patria fuerit carendum. Omen avertat Deus Opt. Max. si tamen id acciderit, dabo operam, ut exilii mei caussam omnes intelligant. Pacis amantissimus, ut spero te nosse, semper fui: si ad defensionem tam justæ causæ arma mihi expedienda, ῥίψασπις profecto non ero, neque veritati per meam ignaviam deerit patronus. Vtinam tuo, vir maxime, & præstantissimi Fabri judicio libellus hic approbetur. Vos duo mihi eritis ἀντὶ μυρίων. Misissem ad illum exemplar, nisi defuisset cui darem. Plura brevi scribam; nunc occupatissimus sum. Vale, & me ama, Londini VIII. Kal. Nov. CIƆ IƆ C XI.

EPISTOLA IƆCXXXIIX.

JOANNI MEURSIO.

DAmno utriusque nostrum silentium. non stabit per me, quin post-

posthac frequentia literarum sarciamus præteriti temporis jacturam. Tua studia magnæ mihi curæ sunt. multa enim a te exspecto, quæ ut quamprimum edantur cupio: teque, ut ita facias, oro quæsoque. Leonem inprimis, quem hic non habeo, itaque mea in eo genere studia οἴχεται. Tu præstabis, quod nos optavimus. Ego nunc quid agam, docebit te hic libellus, quem ad te mitto, & legi a te cupio. Iterum peto a te, ut mutuam porro exerceamus scriptionem. Vale, doctissime vir, & mihi προσφιλέστατε. Londini, VI. Kal. Novembris, CIϽ IϽ CXI.

EPISTOLA IϽCXXXIX.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

ILlustrissime Præses, beasti me tuis epistolis, quibus tamen adhuc respondere non parabam, tertiana impeditus quæ magnum mihi affert languorem. Sed venit nunc a Serenissimo Rege qui librum promissæ historiæ vel ejus partem deferret, ut illum ad te curarem; simul jussit ut te verbis suis monerem atque adeo rogarem etiam atque etiam, huic historiæ fidem tribueres. Non potes ulla ratione tuum erga Regem optimum atque tui amantissimum probare animum, quam si ejus Majestati in hac te morem gesseris. Exspectabo literas a te de eo argumento, quas ipsi sim indicaturus. Pervenit rumor ad Regis aures, velle Reginam ἀποτόμως me revocare; quod ille statim in contumeliam suam fieri dixit. suspicatus est tamen postea, malevolos meos id consilium Reginæ suggessisse de me, opinor, ne cogitanti quidem. Multa haberem quæ tibi scriberem, si nunc haberem tempus. Ego sancte juro me in potestate Reginæ semper futurum. oraturum tamen ne me velit esse κυσὶν οἰωνοῖσί τε κύρμα. nam ut illi doctrinæ consentiam aut desinam detestari, nulla vis me adegerit. verum de his alias. Quod superest, commendo tibi vir illustrissime, non aliquem amicorum meorum, quod sæpe feci, sed uxorem omnium mearum ærumnarum fidelissimam consortem. non deerunt illi, scio, doloris causæ dum isthic erit. tu, quæso te, fæminam rerum aulicarum rudem sublevа quod

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

quod in te erit. Ita filius Dei viventis tibi benedicat. Vale Londini
pridie Kal. Nov. CIƆ IƆCXI.

EPISTOLA IƆCXL.

EIDEM.

ILlustrissime vir, accepisti jam opinor, meam ad τὸν Φρόντωνα epistolam. Ego certe simulac liber fuit editus, quatuor exemplaria in unum fasciculum conjeci & præfecto equorum dispositorum statim tradidi. Audivi non confestim fuisse eum fasciculum missum; esse tamen missum serio affirmat qui accepit a me, *Præfectus.* Tuo exemplari tria erant adjecta: duo ad illustrissimæ dignitatis viros D. Cancellarium & D. de Villeroy, & tertium ad ipsum Frontonem. Jam igitur ego pendens animi magna aviditate exspecto, quis futurus sit ejus scriprionis eventus. Non desunt qui dictitent, omnia isthic τοὺς Loyolitas posse, quibus facile sit futurum & Augustissimam Reginam, & multo magis Regem Christianissimum in me irritare. Omnino igitur futurum, ut gratia Majestatis utriusque excidam, & spe omni beneficiorum ab illo fonte manantium. Ego nondum in animum induxi hoc credere: qui tamen velut ἐκ περιουσίας paro me ad durissimum quemque nuntium; non minus propterea futurus & Regis, & Reginæ, quos Dei benignitas servet, humilis & tota voluntate addictissimus subditus servusque. Hanc mihi mentem, imo hanc pietatem, nemo eripere mihi potest. Fremant & proscindant conviciis nomen meum qui volent cunque. nunquam efficient, ut pro salute patriæ suavissimæ & servitio Regis ac Reginæ vitam ponere non sim paratissimus. Opto petoque a superis, ut de mei animi integritate constet Majestatibus ipsorũ. sin aliter evenerit (ut sunt res humanæ, præsertim vero aulicæ,) ipsa mihi pro solatio erit mea conscientia. Putant etiam nonnulli, atque ego ita credo, exstiturum aliquem ex ea Societate Bonarscium aut Græculum ῥήτορα, qui plaustra convitiorum in me evomat, & ut grammaticum infelicem exagitet. Id si evenerit dabimus operam Deo propitio, ut rebus & veris argumentis maledicta refellamus. Quicquid futurum sit, te, magne Thuane, spero ani-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

mum erga me non mutaturum, & quo loco meas isthic res posthac futuras prospicias, sine fuco & fallaciis expositurum. Omnino ut vere nuper scribebas, fortunarum mearum hæc erit quædam κρίσις, cujus eventum eo patientius exspectabo, quia spes omnes meas in Dei immortalis providentia & bonitate habeo sitas. De responsione ad illustrissimum Cardinalem ne sis sollicitus. erit spero ea modestia temperata, ut ipsum illum virum maximum nihilo propterea minus fore mihi confidam amicum. Filium meum ut ad virtutis amorem tuis exhortationibus accendas, supplex a te contendo. Deus studiis illius benedicat. Qui te, vir amplissime, servet & omni genere suarum benedictionum cumulet. Tuas exspecto. Vale. Londini VI. Eidus Nov. CIϽ IϽC XI.

EPISTOLA IϽCXLI.

CAROLO LABBAEO.

QVod silentium excusas, Vir amicissime, est id mihi gratissimum: Atque ego non invitus excusationem tuam accipio. Scribo tamen, ita esse plane, uti scripsi; nullas tuarum, quas ais scripsisse, ad me pervenisse. Nam ad hanc diem binas, postquam huc veni, à te accepi. Si lubet tibi, posthac erimus officii observantiores. Mihi nihil jucundius accidere potest, quam ut veteres amicitias colam, & sancte quod in me erit foveam. Laudo consilium à te susceptum de historia Regum nostrorum illustranda; Vellem aliquid possem conferre. Sed in hoc regno nihil adhuc inveni ejus generis. Vnicam excipio Bibliothecam Nobilis Angli, Cotonis, ejus notæ libris instructissimam. Invisam illum, est enim amicus mihi, & sciscitabor, an possit laudabile propositum tuum adjuvare: Ego quid hic agam, si cupis scire, hoc unum respondebo, omnia priora studia mea funditus interiisse. Nam maximus Rex & literatissimus unico genere literarum sic capitur, ut suum & suorũ ingenia in illo detineat Non temere dies præterit, quo ad Majestatem illius non adferatur novus aliquis liber, ab aliquo ut plurimum Jesuita conscriptus, de martyrio Garnetti, aut de suppliciis Catholicorum in Anglia, & id genus argumentis. Ejusmodi li-

brí

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

bri nobis legendi sunt, & nostrum judicium illi exponendum. Vtinam optimum & potentissimum Principem sinerent quiescere diabolicæ doctrinæ propugnatores. Nuper jussu Regis quædam in eo genere scripsi, quæ ejus Majestati sic sunt probata, ut statim juberet edi. Si sit cui tradam, mittam ad te unum exemplar, ut & tuum & aliorum de ea scriptione judicia intelligam. Si aliquis extiterit Amphitheatralis scriptor, qui solito furore in me insurgat, exspecta neque furiosum & acre tamen responsum. Vides, quæ jam me habeant curæ. γενηθήτω τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ. Qui te servet doctissime vir. Vale & me ama. Londini. VI. Eid. Nov. CIↃ IↃ C XI.

EPISTOLA IↃCXLII.

DANIELI HEINSIO.

CLarissime vir etsi negotiis obruor, & nutat valetudo, non possum tamen diutius differre, quin tuis proximis respondeam. Illas dico tuas XXII. Oct. datas, quæ ante dies fere quindecim mihi sunt redditæ. Casu acciderat, ut illa ipsa die juberet me rex se Londino proficiscentem sequi. Eo factum ut respondere tuæ illi epistolæ non statim potuerim. facturus utique, si causa sontica non intervenisset. Dolui equidem auferri mihi facultatem per literas tecum colloquendi, saltem ut ex me scires quam ingenti lætitia sim affectus tuis legendis. nam de libro a te misso, cavi satis ne imperatum iter ejus lectionem impediret. Abstuli enim mecum & quicquid datum est vacui temporis, in ea lectione & admiratione tuæ doctrinæ consumpsi. Cæterum in hoc commodo illud sum consecutus, quod longe fuit gratissimum: ut abunde suppeteret facultas mentionem de te faciendi apud Regem sapientissimum. Aderant tum Episcopi cum alii, tum etiam Eliensis, autor Torturæ Torti: vir, mihi crede, pietate, probitate & doctrina maximus. Et Rex & hic Episc. atque alii, quum partim a me audissent quæ sine crimine tacere non poteram, partim etiam literas tuas legissent; non solum μιᾷ φωνῇ laudarunt te omnes, ut virum doctissimum: sed etiam adamarunt propter singularem etiam ἐν τοῖς θεολογουμένοις prudentiam & sinceritatem. Bis, ter, illa pars epistolæ tuæ lecta

est,

est, quæ γραφικώτατα τὴν ἄνισον ἰσότητα nuper exortam describebat. Erat omnibus gratissimum, tibi illuxisse τὴν περὶ ταῦτα ἀλήθειαν. Ne te diutius morer, potes considere te & Regi maximo de meliore nota esse commendatum: & a multis antiquæ fidei & pietatis viris hic non mediocriter amari. Ipse D. Archiepiscopus qui tuas legit, magnam ex illis volptatem accepit. Eliensis vero Episcopus, ut te verbis suis salutarem, obnixe rogavit, & quum multi te hic optent videre, mature stipulatus est a me D. Eliensis suo te hospitio esse usurum: ea tamen lege & conditione, si tu meas ædes fastidieris. Mihi cum illo præsule quotidiana consuetudo intercedit: atque ille vir mihi in hoc loco magni Thuani desiderium cum oppido paucis aliis lenit. nam & profunda hominis doctrina capior, & comitas incredibilis in summa dignitate mirifice illum mihi commendavit. Venio ad tuarum principium. Ago tibi gratias, clarissime Heinsi & longe mihi charissime, quod adversus meos calumniatores firmus semper steteris. Sed, amabo, sine illos latrare quantum volent. quicquid hostes professi antiquæ Ecclesiæ dicant, ὁ φόβος τοῦ κυρίου τῇ ἐμῇ καρδίᾳ ἐνιζάνει, quod Deo propitio dicere liceat impune. Plane scire te volo, & quod Jesuitæ me oderint, & quod isti καινόδοξοι, ab eodem fonte utrorumq; odium proficisci, amore nempe veritatis, quem & hi & illi in me deprehendunt. Non dico me aliquid sapere eximium ἐν τοῖς τοιούτοις. illud gratia Dei vere possum dicere, quum nullam habeam mihi propriam opinionem, id agere me quotidie, ut in S. Scripturæ lectione & monumentis primævæ ecelesiæ magis magisque proficiam. περὶ ταῦτα παλαμάσθων & fremant, quicunque me oderunt: certum mihi a cursu instituto nunquam revocare gradum, σὺν τῷ πολυελέῳ θεῷ. At reditum in patriam cogito: sic enim ais istos garrire. Magnum vero crimen si patriam civis amat. tamen quod isti ajunt de reditu, vellem scire, a quo mea consilia acceperint. Quis hoc illis arcanum indicavit? de quo ne mihi quidem aut uxori meæ aliquid hactenus inauditum. Ego, mi Heinsi, a teneris annis ita me divinæ providentiæ regendum permisi, ut totus ab

tus ab illa pendeam. Deus eſt qui me huc adduxit, qui ſi plane ſo-
lutus eſſem a vinculis, quæ me Reginæ Galliarum tenent adſtri-
ctum, non dubitarem affirmare, oſſa mea in Anglia poſt obitum
meum quietura, Deo cæptis meis aſpirante. Cæterum ſuper ea
re plura ſcribam, cum ipſe plura ſcivero. Pro libris a te miſſis, quas
ego tibi gratias agam? quas referam? ſed hujus quidem facultas ne-
que mihi nunc adeſt, neque fortaſſe unquam eſt adfutura. Ani-
mum igitur vide, plenum εὐχαριστίας, plenum admirationis doctri-
næ tuæ. Valeant jam tot interpretes aureoli libelli Ariſtotelis. tu
ſolus mentem es aſſecutus, ſolus expoſuiſti. Legi illam tuam
Diatribam diligenter & attente, non ſolum quia omnia tua mihi
ſunt gratiſſima, ſed etiam quia ſentiebam ea lectione multum me
proficere. Ariſtarchum vero tuum quando videbimus? age libera
fidem tuam, & nos bea. Bene vero ſit ampliſſimo viro D. Hoer-
do, qui te ad illa ſcribenda impulit. Miratus ſum elegantiã ejus tra-
gœdiæ, quam ipſe edidit, tu ad me miſiſti. quæſo pone me in gra-
tiam apud tantum virum; ut hoc ſaltem ſciat, me præſtantem ipſi-
us virtutem & doctrinam atque pietatem ſummopere venerari.
Epiſtolam noſtram ad Frontonem acceperis necne, ſcire velim.
Nuper Regis juſſu aliam epiſtolam ſcripſimus, quam ut ipſe vi-
deas, mea non parum intereſt. occaſionem ex ipſa cognoſces; ar-
gumentum ſcio piis fore gratiſſimum. Non poteſt edi illa epi-
ſtola, ſed dabo operam, ut deſcriptam tibi mittam. Notas in Theo-
phraſtum meas poſſem mittere non paucas, ſi eſſet ad manũ meus
codex: qui adhuc Lutetiæ hæret, cum duabus partibus meæ biblio-
thecæ. Interim mitto notas e libris Ms. excerptas, & ad exemplar,
opinor, Aldinum adnotatas. Vtinam meum ipſe librum haberem.
Memini magnum Scaligerum patrem in prima periodo αἰτιῶν hal-
lucinatum eſſe, niſi me fallit mea memoria. Characteres Theo-
phraſti an es additurus? puto te non prætermiſſurum. Itaque volo
mittere ad te unius aut alterius loci correctionem elegantem, quæ
me fugerunt, cum Notas ſcribebam. Habeo paratum exemplar,
ubi multa adjeci, multa feci meliora. ſed ubi editurus ſim, neſcio.
nam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nam hic frigent meliores literæ. Tuis erant adjunctæ literæ a Cl. V. Bertio, & illius epistolæ inclusa erat alia D. Vorstii. Quæso te, significa illis, non vacasse mihi ipsis respondere. Rex qui D. Vorstii epistolam vidit, paullo accuratius jussit me respondere. Quod volente Deo facturus sum, ubi primum & otium & meliorem valetudinem fuero nactus. Scripsi enim ista non ἀπύρετος: sed ut tecum loquar, etiam morbi possum oblivisci. Deus max. te servet, & tuis conatibus benedicat. Vale vir clariss. & festinanti calamo & manui infirmæ ignosce. Lond. die XXVI. Novembris, ut hic numerantur tempora. CIↃ IↃ C XI. Libellum Notarum, postquam eo fueris usus, velim cures referendum.

EPISTOLA IↃCXLIII.

THEODORO CANTERO.

Et voluptatem magnam ex primo aspectu tuarum, Venerande Cantere, accepi: & mox ex earundem lectione dolorem longe maximum. Sciveram aliquid molestiarum tibi esse obortum, nescio ex qua causa: de carcere, exilio, jactura bonorum, nihil adhuc audiveram. Itaque perculit me is nuncius. Atque utinam, vir optime & amicissime, quanta afficior tuæ calamitatis συμπαθείᾳ, tantum in me esset virium afflictis rebus tuis opem ferendi, Experireris animum meum in amore constantẽ, & a charitate, quæ verum Christianum χαρακτηρίζει, Dei gratia non alienum. Quod me rogas, ut Serenissimum Regem appellem petamque ab ejus Majestate, ut gratia sua apud Ordines te sublevet: id vero ego, rei gestæ penitus ignarus, qui satis commode possim, non video. Accedit illud incommodum, quod frigusculum quoddam intercedit inter ipsum Regem & Ordines. Videbo tamen, si quid tua causa potero, & ad omnes occasiones ero intentus, ut quibuscunque modis, si non possim commodis tuis consulere, existimationem tamen, quod in me erit, tuear sartam tectam. Non committam modo ut longiori oratione te consoler, nam & raptim has scribo statim post tuas lectas. Et ea doctrina te scio esse instructum, ut domi tibi nascantur, quæcunque solent aut possunt in eam rem afferri. In-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ri. Instar omnium consolationum esse debet Dei Opt. Max. voluntas; qui suos durius aliquando exercet, quam ipsi vellent. Omnia tamen piis cedere in bonum sacra pagina docet. Neque possumus dubitare Deum, qui pater est, non solum creator noster, filiis suis optima quæque largiri, etsi non suavissima. Oro illum & supplex veneror te servet, soletur, & in pristinum locum restituat. Vale vir clarissime. Londini, xv Kal. Decemb. CIↃ IↃ CXI.

EPISTOLA IↃCXLIV.

GEORGIO MICHAELI LINGELSHEIMIO.

QVum mihi significasset D. Le Sieur, scripturum se isthac, & meas simul curaturum: nolui committere, quin ad te pauca, vir amplissime, exararem. Scito igitur tuas Kalendis Octobris datas, nudius quintus mihi esse redditas: easque me summa cum voluptate legisse, & quia læta de te narrabant, & quia tuæ constantiæ in suscepto dudum amore mei testes luculentæ erant. Oro Deum immortalem, ut te quamdiutissime servet incolumem, tuumque hunc erga me animum velit esse perpetuum. Mihi bonorum, doctorum, & quod supra omnia est, vere piorum amicitia nil quicquam potest accidere jucundius. Te vero, præstantissime Lingelshemi, quanti ipse faciam, & mutuus noster amor quantam mihi jucunditatem afferat, omnes mei familiares norunt. Vtinam existat occasio, quæ tibi huc veniendi necessitatem imponat. scis quid intelligam. Ego multos hic singularis pietatis viros novi, qui id vehementer cupiunt. Verum id Θεῷ μελήσει. Ex tuis cognovi, de meis studiis sollicitum te esse. quo etiam nomine ago tibi gratias immortaleis. Omnino postquam huc veni, priora mea studia jacuerunt. Annum amplius integrum familiam & libros expectavi. Tandem venit uxor cum liberis & librorum tertia fere parte. totam bibliothecam meam auferri non permisit Regina. ita partem aliquam habeo, plures desidero, & fere magis necessarios. Accedit, quod vita, quam nunc vivo, aliis me curis occupatum tenet. plerumque enim Regem sequi cogor & alia meditari. Edita nuper est epistola nostra ad Frontonem, quam dudum misissem, si fuisset,

fuiſſet, cui darem. Nunc aliud ſcriptum abſolvi, quod ſi tuas in manus veniat, gratum erit ſine dubio: ſed ea ſcriptio, juſſu Regis ſuſcepta, vix edetur. Occaſionem & argumentum alias tibi exponam. Vale vir præſtantiſſime, & me ama, qui te ex animo veneror. Londini. v. Kal. Dec. CIↃ IↃ CXI.

EPISTOLA IↃCXLV.

IOANNI CASAUBONO F.

Fili, heri reverſo mihi ab aula mater tui amantiſſima literas a te reddidit, quas illa quidem pro ſuo jure aperuerat, ſed quia Latine erant ſcriptæ, parum intellexerat. Dum has illi κλινήρει οὔσῃ e morbo pedis, aſſidens lego, & de te ſermones cum ea habeo, & communibus votis Deum pro tua felicitate, hoc eſt pietate & virtute, oramus, ecce a curſoribus affertur faſciculus quem ipſis tradideras mihi afferendum. etſi immani pretio redimendus fuit mihi ille faſciculus, lætatus ſum tamen diligentia tua, cujus adhuc nullum par exemplum edideras. binas enim tuarum ſatis copioſe ſcriptas eodem die me accepiſſe gaudeo equidem, teque oro non jam ut alios ſed ut te ipſum imiteris, & hac in parte ſis ſemper diligentiſſimus. me ut vincas diligentia tibi contendendum erit ſtrenue. nam ego me vinci in eo genere, ne a filio quidem patiar. Faxit ὁ Θεάνθρωπος Chriſtus, ut ſemper occaſionem habeas lætam ſcribendi ad lætos parentes. Quod quereris non eum honorem eſſe tibi a me habitum, ut epiſtolæ nuper editæ exemplar ad te mitterem, laudo cupiditatem, probo querimoniam: nolo enim aliquid committere, cur poſſit quiſquam exiſtimare, quicquam in rebus humanis ſecundum matrem tuam mihi eſſe te carius. Sed debes, fili, hanc opinionem de me ſic fovere, ut quicquid eveniat benigne interpreteris, & ſemper in partem meliorem. Noli credere, officio meo unquam me σὺν θεῷ defuturum. tu vide ne deſis tuo. Scripſi vero ad te jam ante, propterea me ad nullum amicorum meorum iſthuc exemplaria miſiſſe, ne pro vectura curſores duplum aut triplum exigerent ejus quanti liber poteſt æſtimari. Semel tibi exponam quid geſtum ſit. tu ut me apud amicos tuearis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

vide. Qua fere die ad S.Regem librum misi post absolutam editio-
nem, eadem quatuor exemplaria cursoribus regiis tradidi, inscri-
pta D.D.D.D. Cancellario, Thuano, Villaregio, & Frontoni, puta-
vi officii mei esse ut & magnatibus illis facti rationem redderem:
& Frontoni hunc honorem haberem ut primo illi e privatis omni-
bus amicis meis mitterem. Postridie quum esset data occasio
duorum cursorum, misi unum exemplar ad Illustrissimum D. Car-
dinalem Perronium, alterum ad Legatum Sereniss. Regis M. Brit.
postremo quia Drovardus significaverat velle se ejus libri exem-
plum habere, quod amicis ostenderet, unum illi misi per alium
cursorem, parum sollicitus quantum esset pro vectura exacturus.
Habes, fili, historiam omnium librorum quos ad hanc diem in
Galliam misi. Volui ad te & amicos mittere: sed putavi exspe-
ctandam facultatem mittendi sine ulla cujusquam graviore im-
pensa. Hanc excusationem volo te probare, & aliis quæ dixi nar-
rare. Venio ad colloquium illud cui te ais interfuisse. Narras cla-
rissimum Frontonem & Peleterium cum nobili Anglo te præsen-
te de illo scripto sententiam tulisse. & quidem Peleterium plenis
velis in me esse invectum, grammaticum vocasse, stylum damnas-
se, virum nullius judicii appellasse. Primum tibi de Frontone
respondebo, si ita ille animatus est, ut doctrinam parricidialem
aut palam aut clam probare queat, non mirari debere me, si ei pa-
rum probatur ea scriptio, quæ tota adversus Satanicam & novam
doctrinam est suscepta. ego adhuc de illo sensi melius. Si non re-
spondet & veritati assentitur, faciet quod verum Theologum de-
cet. Si tacet ipse, & alios submittit, e re nata consilium sumemus:
neque caussam Dei aut Principum unquam prodemus. Scri-
bant quicquid voluerint Bonarscii, Gretzeri, Andreæ Græculi, &
quicquid est turbonum, non magis movebor, quam si musca in
me involaret. Deus Opt. Max. a me stat. veritas a me stat. caussa
Regum agitur, & quidem contra parricidas inauditos. & ego time-
bo? aut deerit mihi animus: Deus meliora. Peleterii vero judi-
cium non magis reformido quam par est est. ille ne me grammati-
cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

cum vocat? ille meum ſtylum damnat? aſinus, ſtultus, imperitus, nebulo, vappa, de eo viro ſine honoris præfatione loqui non debet, quem ſcit orbis terrarum (abſit verbo invidia,) non ſine aliqua utilitate publica literas Græcas & Latinas excoluiſſe. Abeat Peleterius ad luſtra & popinas. ibi judicet de forma ſcortorum, & vini ſaporibus: de literis abſtineat judicare ὄνος πρὸς λύραν. Taceo quam tota Lutetia novit in rebus religionis indifferentiam, quæ ab atheiſmo quot gradibus differat ipſe viderit. Et his notis inſignis nebulo de me graves ſententias dicet? Ego vero Deo gratias ago, quod ea ſcripſerim quæ illi diſpliceant, bonis ſine dubio placebunt, quæ peſſimo viro non placent. De ſtylo quidem judicare meo adeo non poteſt, ut priuſquam intelligat mea ſcripta, multi illi anni in ſcholis ſint ponendi. Si auſus ſit in me aliquid, erit unus e meis famulis, qui illum excipiat ut meretur ipſius deteſtanda malignitas. a me reſponſum ne exſpectet: tuus fortaſſe cognatus, aut certe unus famulorum meorum illum depinget ſuis coloribus. Tu vero, fili, maledictis impuriſſimi nebulonis ne movearis. Vt nulla ſine criſta naſcitur galerita, ſic nemo aliquam ex his ſtudiis gloriam conſecutus, quem non comitetur invidia. Scis, fili, meam ταπεινοφροσύνην, qui ſi quid ſcio, & non multa ſane ſcio, ſed tamen ſi quid ſcio, Deo Opt. Max. id totum fero acceptum. illi honos, illi laus, illi gloria εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Moneo te, fili, abſtineas a ſocietate id genus hominum. novi illum de quo loquor intus & in cute. acta, verba, ingenium produnt in cauſa religionis profanum; neque hoc te poteſt fugere. O fuge tales, abhorre, odi, ac deteſtare; ſæpe hoc te præſens monui, nunc abſens moneo quia eſt data occaſio. Oro Deum immortalem, & quotidie orat pia mater tua, ut tibi adſit, te ſervet, tibi benedicat. Vale. Londini IV. Kal. Decemb. CIƆ IƆ C XI.

EPISTOLA IƆCXLVI.

HVGONI GROTIO.

VIr magne, ex quo me Dei voluntas & admiranda providentia in hoc regnum traduxit, volui ſæpe commercium literarum

tecum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tecum instaurare. nam & amo te dudum sincero affectu, & tuam virtutem pari pietate junctam summopere, pro eo ac debeo, veneror. Sed me hactenus vel otium defecit vel te dignum argumentum. Quod quidem etiam nunc cum maxime mihi deest: ne tamen perpetuo silerem, usus sum occasione oblata. nam quum libellum hic ediderim Regis sapientissimi jussu, cujus argumentum scio tibi non improbatum iri, placuit eum ad te mittere, si nihil aliud, saltem ut scires vivere me tui memorem & plane amantem. Rogarem te ut mutuum facias, nisi certo confiderem fore te in suscepto semel amore mei firmum ac constantem. Deus immortalis te servet. Vale vir præstantissime. Londini Kal. Decemb. CIϽ IϽ C XI.

EPISTOLA IϽCXLVII.

DANIELI HEINSIO.

VIr clarissime, heri prolixas ad te literas dedi: simul Notas in Theophrastum e Mss. adjeci. cupio scire an acceperis. Miseram ante aliquot septimanas & tibi & paucis aliis amicis exemplaria libelli cujusdam nuper hic a me jussu Regis editi. etiam ille fasciculus an tibi fuerit redditus, scire aveo. Plura scribendi nunc otium non habeo. Exspecto tuas, valdeque opto, ut sæpe ad me scribas. ut sis diligentissimus, non tamen diligentia me vinces, cum bono Deo. qui te servet, & tuis studiis magis magisque in dies benedicat. Vale. Lond. v. Eid. Dec. CIϽ IϽ C XI.

EPISTOLA IϽCXLIIX.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

ILlustrissime vir, tuas hodie accepi sub finem superioris mensis datas. Beasti me, quod varia hominum judicia de nupero libello significasti. Vir Amplissimus Villaregius super eo argumento literas scripsit ad me politicæ prudentiæ & integritatis plenissimas, prorsusque tanto viro dignissimas. Non male operam posui: hoc assecutus sum, ut boni intelligerent, adversus impiæ doctrinæ auctores scriptum esse, quicquid ibi est scriptum. Sed me tua epistola, vir amplissime, in suspicionem adducit, voluntatem mei revocandi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

candi mutatum iri in nonnullorum animis propter illius libelli editionem. Ego vero constitui cum bono Deo semel huic hæsitationi, quæ pestis est studiorum meorum, finem imponere. Constitui igitur prolixe de ea re tecum proxima epistola σὺν τῷ πανα͵είτῳ Θεῷ agere μετὰ παῤῥησίας. Non possum diutius carere libris, quos isthic habeo. planeque aut mihi ad bibliothecam meam accedendum, aut si aliter ferant fata, curandum, quo ne diutius illis caream. Hæc deliberatio difficillima est & fortasse in mea non est potestate; quasi esset tamen, aperiam tibi meas in utramque partem rationes, & pro tua erga me benevolentia consilium a te petam. Deus Opt. Max. te servet, vir maxime, cum tuis. Vale. Londini v. Eid. Dec. quæ nobis hic sunt Kalendæ CIↃ.IↃC XI. Epistolam & chartas Rigaltii accepi, respondebo post alterum tertiumve diem, ut spero. Mensis jam fere alter est, cum scripta est epistola ad τὸν μέγαν Καρδ. sed Rex illam secundo apud se habet, qui longe hinc abest. Epistola de peregrinatione Eliensi otium exspectat, quo hactenus carui. Nunc jussus sum Vorstio καινοφώνῳ Theologo Leidensi, qui ad me scripsit, respondere. horret animus ad has καινοδιδασκαλίας. Deus nos respiciat.

EPISTOLA IↃCXLIX.

JOANNI CASAUBONO F.

HEri accepi a Rege epistolam ad illustrissimum D. Cardinalem cum expressa jussione, ut statim mitterem. Missuro, ut Regis voluntati etiam æger satisfacerem, in ipso articulo afferuntur tuæ literæ longe mihi gratissimæ. quanquam ex iis, quas ad piam matrem scripsisti, didici te parum valere. doleo, fili, & Deum supplex veneror ut tibi adsit, te servet, & ψυχὴν καὶ σῶμα præstet valentem. Volo cures valetudinem. nolo ulli pecuniæ parcas, quoties postulabit ratio valetudinis. Imprimis Deo Opt. Max. te supplex quotidie commenda, neque obliviscaris disciplinæ domus in qua es educatus. Per mihi fuit molestum quod scribis de editione epistolæ nuperæ isthic curata. O tetrum genus hominum unius sui lucri studiosum. Quid faciam? ita vita est hominum, multa ferenda

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſunt dura & moleſta. Sed obſecro noſtin' D. Blackuodum, advotum, medici F. Alter jam fere menſis eſt ex quo ille a nobis diſcecedens craſſum faſciculum a me accepit, cui multæ inerant literæ ad te, & amicos alios. inerant & piæ matris epiſtolæ ad te. inerant & IX. aut X. exemplaria ejus epiſtolæ. Illa omnia te non accepiſſe demiror, & ſtupeo. Quæſo te ſcribe quid ſit factum. nam ego ſummopere confido benevolentiæ Blackuodi. Scribis D. Cancellarium velle me revocare, & hortaris, ut mihi conſtem, ſimque in poteſtate Regis & Reginæ. Agnoſco, fili, tuam στοργὴν φυσικήν; ſed vide ne reverſum pœniteat. ſcis irritatos adverſus me omnes Jeſuitas, & eorum fautores, ut multi judicent ab illis mihi eſſe metuendum. Scis honeſto loco me hic eſſe. Lutetiæ quo loco ſim futurus, neſcis. Tum autem ſtipendia hic honeſtiſſima, ne dicam ampliſſima poſſum conſequi. Lutetiæ quis ſtatus rerum me maneat, quæ fortuna, neque tu ſcis, neque ulla poſſum conjectura aſſequi. hæc tibi familiariter ſcribo, fili, ut prudenter apud eos te geras, penes quos eſt mei revocandi poteſtas. Equidem in poteſtate Regis & Reginæ ſum futurus, ſi ea fuerit Majeſtatis ipſorum voluntas. Sed cogita tot filias, tot naufragia rei familiaris, & ſenectutem meam. Ante omnia Deum ora, ut præſit huic negotio. Inquire quæ ſit procerum voluntas, & ſtatim ſignifica. Narro tibi, miſi tandem ad illuſtriſſimum virum Dominum Cardinalem Perronium reſponſionem Regis ad ipſius epiſtolam. Ego regiæ Majeſtati fui ſecretarius. Obſerva, quæſo te, an ſcriptionis modus ſummi illius Præſulis animum a me alienarit. certe id cavi ne ipſum offenderem, & Rex ipſe cum ipſius honore totum hoc negotium curavit tranſigi. Ego nullum in Gallias aut uſquam terrarum miſi exemplar niſi ad ipſum Dominum Cardinalem, ſed Rex ſua intereſſe putavit, ut unum ad ſuum Legatum mitteret. aliud nullum eſt in Gallia, neque futurum eſt, niſi Rex juſſerit. ſi eſſem auſus, tibi unum exemplar miſiſſem, & alterum viro illuſtriſſimo Domino Thuano. Nuper ſcripſi ad te iratus contra Peleterium, vappam hominem, qui ſi mihi bilem moverit, faxo pœniteat impudentiæ ſuæ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

suæ, illæ ſunt litteræ quas Blackuodo dedi. fac quam primum ſciam quid illis literis & libris ſit factum. Scripſi hæc languente manu e morbo. ſed cum ad te ſcribo, finem facere non poſſum. Scribo autem meam & matris tuæ vicem, quæ ſine lacrimis de te nec loqui poteſt nec cogitare. tanta eſt vis φυσικῆς στοργῆς. illa ſcribet otium nacta σὺν Θεῷ, qui te, fili, ſervet, ac ſpiritu ſuo regat, & dirigat in viam operum ſibi gratorum. Vale. raptim die XXVIII. Decemb. ſtylo Gall. CIƆ IƆ C XI.

EPISTOLA IƆCL.

JOANNI LYDIO.

HEri tuas accepi, vir doctiſſime. gaudeo meas priores tibi fuiſſe redditas: tum autem eas tibi accidiſſe non ingratas, id quoque gaudeo. Veneror ſtudia literarum, præſertim ſacrarum, ut ſi quis alius. quare præſtantes earum cognitione viros non ignotos mihi reverenter colere ſoleo. Scires ſerio me hæc dicere, ſi ulla exiſteret occaſio, per quam animum meum poſſem tibi probare. Sed quod ſcribis de Sereniſſimo Rege M. B. non ita ſe res habet ut putas. πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Neque enim hic admittuntur ad Eccleſiaſticas dignitates alii, niſi Angli αὐτόχθονες. & eſt in Anglia Theologorum ingens copia. eo enim fere omnes ſua ſtudia referunt. Belgica autem Eccleſia, quæ Londini eſt, non magis ad curam Regis pertinet, quam Lugdunenſis in Batavia, aut Hagenſis. Si in hoc regnum aliquandó veneris, quod equidem vehementer opto, ſcies quantum inter peregrinas Eccleſias Gallicam & Belgicam interſit & Anglicanam. hanc ut ſuam Rex εὐσεβέστατος agnoſcit, & curat, ſi opus eſt: illas ad ſe pertinere non putat, niſi ut Majeſtatis ſuæ præſidio illas protegat. Quare non eſt quod putes, Regem ea in parte poſſe aliquid adjuvare. Videris an aliud ſit, in quo opera mea uti velis. ego ad omnia ſum paratiſſimus, quæ juſſeris, εἰ δυνάμαι γε καὶ εἰ τετελεσμένον ἐστί. Vale vir doctiſſime. Londini V. Eid. CIƆ IƆ C XI.

EPISTOLA IƆCLI.

JACOBO GILLOTO.

ÆGer eram & κλινήρης, cum tuas accepi Vir Præſtantiſſime: ſed

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

cum eas legiſſem, ſtatim exilui ἐκ τῶν ϛρωμάτων, ut hæc ad te exararem. Pupugit enim me acerrime, quod ſcribis de epiſtola privatim ad Frontonem ſcripta, quam ipſe in aliam partem rapit, quam fuit a me ſcripta. Eam epiſtolam ad te mitto. Videbis propoſitum mihi fuiſſe lenire ejus indignationem propter editionem: ille interpretatur me invitum ad ea ſcribenda eſſe compulſum, & de tyrannide optimi principum queri. ὦ γεννήματα τῶν ἐχιδνῶν! o gentem viperinam! Eo tempore fuit uxor mea cum liberis & libris Lutetiæ. Conſtitueram igitur, ne peſtes illas irritarem, ſcriptam epiſtolam mea manu ad Frontonem mittere. Maximo Regi aliter viſum eſt. Iuſſit edi. Parui jubenti & de editione me excuſavi. Nam ego aliquoties ſcripſeram ad Frontonem, me epiſtolam illam miſſurum manu mea deſcriptam. Quid peccavi, niſi hoc unum, quod fidem habui ei viro, quem putavi non malum, & mihi amicum? Hoc peccatum meum eſt, & quidem, ut video graviſſimum. Bene eſt quod ab hoc errore ſum liberatus. At ille tantum ſcelus non feret impune, & quoniam clamat locum e veteri Poëta obiter uſurpatum, revocabo illi in memoriam, quæ in illis tribus abominandis orationibus tribuuntur Lojolæ per ſummam impietatem & inauditam impudentiam. ſpero me facile apud bonos aſſecuturum, ut mihi potius credant de animo meo, quam ſycophantis improbiſſimis. Ego ſtatim poſt tuas acceptas exemplum illius epiſtolæ privatæ ad Frontonem miſi, & rem illi expoſui: neque vereor ejus Majeſtatem magis magiſque deteſtaturam fraudem illam hominum. ſcivi cum illas ſcripſi, non quieturos Jeſuitas: ſed molitionibus ipſorum oppono bonæ conſcientiæ clypeum, & paratum animum reſpondendi ad omnia, quæ digna reſponſione aut Rex ſereniſſimus, aut alii amici graves judicaverint. Quare de epiſtola illa ad Frontonem expecta brevi plura σὺν τῷ θεῷ πολυελέῳ. Vale Vir Ampliſſime, & me ama, meamque innocentiam ad verſus calumniatores importunos protege. Londini VIII Kal. Jan. CIↃ IↃ CXI. raptim.

Peto a te ut hanc epiſtolam communices cum illuſtriſſimo Præſide

ſide Thuano, ad quem longas literas ſcripturus ſum σὺν θεῷ de rebus meis, ubi melius habuero.

EPISTOLA IↃCLII.

JACOBO AVGVSTO THVANO.

ILluſtriſſime vir, vir nobilis, qui has tibi reddet, ante plures dies monuerat me, ut ad te ſcriberem: quod & aliquanto prius rex juſſerat. Scripſi igitur ad te ſtatim, atque eadem via bene longam epiſtolam aliam exaravi σκέψιν περὶ τοῦ μέλλοντός μου βίου περιέχουσαν. His binis literis adjeci epiſtolam ad eruditiſſimum Rigaltium, cui etiam ſuas omnes chartas remiſi. Eum faſciculũ, quia ceſſabat hic nobilis, tradidi ante dies ipſos x. D. Legato, quem confido aut jam miſiſſe aut brevi miſſurum. Quare illam difficillimam σκέψιν nunc non attingam: te duntaxat orabo per Deum immortalem & quicquid tibi charum, ſcribas clare & liquido τὴν ἀρέσκουσαν, poſtquam omnia expenderis, quæ in eam deliberationem cadunt. Ego magna aviditate tuas exſpecto περὶ ἐκείνου τοῦ ζητήματος. Deus adſit conſiliis. Quod ſupereſt, habes alterum tomum hiſtoriæ Cottonianæ. ſperat Sereniſſimus Rex multa hic te inventurum, quæ ad magnum opus tuum faciant. Juſſit ergo me verbis ſuis rogare, ut huic ſcriptioni fidem habere ne verearis. omnia ſibi lecta, expenſa & dijudicata eſſe. Dabis igitur hoc æquisſimæ Regis petitioni, ut ex hoc commentario ea ſeligas, per quæ tuæ hiſtoriæ meliores poſſunt fieri & auctiores. Hoc quia ſcio te ſponte tua facturum eſſe, faciam verborum compendium. Deum ſupplex veneror, ut te, illuſtrisſime Thuane, ſervet ſoſpitetque. Scripſi raptim ipſis Kalendis Novi anni Anglicani CIↃ IↃ C XII.

EPISTOLA IↃCLIII.

HVGONI GROTIO.

VIr ampliſſime, beaſti me literis iis quas ſuperioribus diebus a te accepi. Nam quod pacis & concordiæ ſtudia tibi eſſe curæ oſtendis, ne dici quidem poteſt quantam ea res mihi voluptatem afferat. Vides in patria tua, quam facile ſit hodie rixas concitare inter fratres, quam ſit difficile excitatas ſedare. Puta ubique Bata-

viam esse, tanta omnibus in locis φιλεείδων copia, qui pacem in Ecclesia fovere inter ἀδιάφορα habent, aut ne id quidem. Parum est quod amor concordiæ illorum animis οὐκ ἐνιζάνει: novi multos quibus nullum hominum genus ita suspectum & exosum est ut τὸ τῶν εἰρηνοποιῶν. Quo magis demiratus sum Regis Jacobi pietatem, qui veritatis studium ita amplectitur, ut a studio non recedat unitatis. Poteram multa de hoc argumento scribere. sed quia cogito ad tuam epistolam χρυσοῦ χρυσοτέραν serio respondere, ubi primo iis de rebus cum Serenissimi Regis Majestate egero, scribendi finem nunc faciam; Deum supplex orans, ut tibi hunc servet animum & omni benedictionum genere te cumulet. Vale vir magne & me ama, ac meas exspecta σὺν γε τῷ Θεῷ brevi. Londini xv. Kal. Febr. CIↃ IↃ C XII. Amplissimum D. Vanderylium (nisi grave est) a me salutes velim. Si τὸν πάνυ Heinsium videris, quæso meis verbis illum amantissime saluta. Misi nuper ad illum notas quasdam e manuscriptis in Theophrastum, quas an acceperit nescio. non vacavit nunc ad illum literas dare.

EPISTOLA IↃCLIV.

DANIELI HEINSIO.

VIr clarissime, alter præteriit jam mensis, ex quo misi ad te Notas e Mss. in Arist. nonnulla & Theophr. pleraque omnia. Has an acceperis scire percupio. Nam ut est hodie fides hominum, suspicione res non caret, quando a tempore tam longo nihil ad me scripsisti. Si Theophrast. meus, quem aliquando legi diligentissime, esset ad manum, poteram notas aliquot tecum communicare, fortasse non pœnitendas. Hæret is liber cum maxima parte meæ bibliothecæ Parisiis. Tu quid agas, maximeque uti valeas, cupio scire. Deus opt. max. nostris precibus exoratus te literis servet, & studiis tuis benedicat. Vale. Lond. VI. Kal. Feb. CIↃ IↃ C XII.

EPISTOLA IↃCLV.

HVGONI GROTIO.

LIteris tuis suavissimis sine mora respondissem, si fuisset Rex Serenissimus in urbe. Nam qui scirem ejus Majestatem non sine volu-

voluptate epiſtolam tuam fore lecturam, priuſquam tibi reſpondeo, volui tuas ipſi oſtendere, neque vero ſpe mea falſus ſum. *Sapientiſſimus* enim Rex, & pacis atque concordiæ ſtudioſiſſimus ſic quæ ſcripſeras legit, ut tuam pietatem pari prudentia junctam ſatis laudare non poſſit Optaret ejus Majeſtas, eodem eſſent tecum animo omnes qui hodie in regnis aut rebuſpublicis Chriſtianis ad gubernacula ſedent, neque dubitat, magno Eccleſiæ Dei bono id futurum. Probat etiam mirum in modum quod ſuggeris conſilium de procuranda omnibus modis inter noſtros ſaltem concordia. Quod ſi ratione aliqua Deo propitio poſſet effici, pro certo Rex habet multos viros bonos, qui hodie ἀμηχανοῦντες, quo ſe vertant in tantis noſtrorum diſcordiis, R. P. tyrannidem gementes ferunt, libertati conſcientiarum ſuarum fore conſulturos. Equidem de aliarum regionum Pontificiis nihil volo pronuntiare: de meis Gallis hoc videor poſſe affirmare: optimum quemque inter illos diem Domini exſpectare & cum anilium ſuperſtitionum tum Romanæ tyrannidis defenſores ex animo deteſtari. Amplius dico, nec dico temere: ſi in noſtra Gallia ea reformatio eſſet inſtituta quæ formam veteris Eccleſiæ non adeo immutaſſet, multa hominum millia noſtris partibus fuiſſe acceſſura, quæ nunc a doctrina eccleſiarum noſtrarum ſunt alieniſſima. Hoc ego quum noſtris miniſtris in Gallia ſæpe dicerem, paucos inveni qui ἀποτομίαν ſuam æquis ac moderatis conſiliis non anteferrent. Hic longe aliter animati ſunt & Rex & e Clero Anglicano doctiſſimus quiſque. Inveni in hoc regno plures Epiſcopos doctrina & pietate eximios, qui eaſdem tecum dies noctesque animo volvunt cogitationes. Neque vero dubium mihi eſt, ſi ullum exiſteret principium, aut occaſio ulla emergeret efficiendi id ipſum, de quo prudentiſſime eſt a te ſcriptum, & Sereniſſimum Regem, & totam Eccleſiam Anglicanam atque in primis reverendiſſimos Epiſcopos omnia experturos, quo pium adeo negotium promoveretur. Voluit Regis Majeſtas juſſitque me hoc tibi ſignificare. De Concilio tamen cogendo, diutius eſſe deliberandum exiſtimat: petitque a te ut ſerves

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

hanc mentem, & tua consilia nobiscum velis communicare; ut ego ipsius Majestati referam, si quid erit, quod scire ipsam cupias. Vale vir magne. Londini VI. Kal. Febr. CIƆIƆCXII.

EPISTOLA IƆCLVI.

JACOBO AVGVSTO THVANO.

ILlustrissime vir, accepi nudius quartus quas ante mensem & dies aliquam multos ad me scripseras. Tantæ moræ quæ fuerit causa nescio; hoc scio, nullum mihi tempus unquam visum esse longius, quam fuit nuper cum grassante per hoc regnum fama de tumultu ingente Lutetiæ excitato, ὃ μὴ γένοιτο οὐδ' ἔσται, multi ad me ventitabant quo certi aliquid scirent. ego vero qui per plures hebdomadas nihil isthic acceperam, quum nihil haberem quod responderem, spem rerum lætarum vultu præ me ferens intus animi cruciabar exspectatione literarum, quæ rei veritatem me docerent. Ago Deo immortali gratias toto pectore. quod falsa tandem esse cognovimus, quæ σπερμολόγοι quidam pro veris affirmabant. Nam ne augustissimæ quidem Reginæ parcebant linguæ viperinæ: fugisse illam orto tumultu ex arce Lupara & in Bastiliam se cum paucis recepisse, Regem illi esse ademptum; D. Cancellario mortis periculum imminere; omnia denique facta esse ἄνω κάτω. Deus omen in capita fingentium vertat, & Regem, Reginam atque universum regnum ab omni malo & periculo protegat. Ego fidem infandis rumoribus habui nunquam, quia tamen ne D. quidem Legatus ullas literas toto fere mense accepit, ne quid dissimulem, animi angebar mirum in modum. Nondum scio an longam epistolam acceperis, quam super deliberatione gravissima ad te exaravi, consilium te poscens. illi epistolæ erant adjunctæ chartæ Rigaltii nostri cum meis ad ipsum. De privata ad Frontonem epistola accipio admonitionem tuam, ut ab amico animo & alta prudentia profectam, & grates ago quantas possum maximas. Agnosco ingenuè stultitiam meam, qui aliorum animos ex meo metiens, candide & simpliciter scribo τὰ φρενῶν σκέατα ἐν μυχῷ. posthac admonitione tua factus prudentior, cavebo. Sed de illa epistola

libero

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

libero te metu. Ego ipſam edi adeo non metuo, ut vehementiſſime cupiam. Chabanæus meus caſu exemplum ſervavit. utinam ita inſaniant, ut ad invidiam mihi conflandam eam publicent. Evincam rebus ipſis eos eſſe imperitos & malignos. Ego Sereniſſimo Regi epiſtolam illam tradidi, & mox munere non pœnitendo ſum ab illo affectus. Vtinam naſcatur occaſio aliquid ea ſuper re ſcribendi. Audio fuiſſe iſthic illam epiſtolam editam. per ego te, vir illuſtriſſime, Deum immortalem oro, obteſtor, digneris unum exemplar inquirere & ad me mittere. parata eſt reſponſio, quam non invitus, ſcio, leges. De epiſtola rerum Elienſium quæſo da adhuc veniam. Nullum enim vacuum tempus ſum nactus illi opellæ impendendum. Meminero tamen, & quidem, uti ſpero, brevi. De Pelleterio aſſentior tibi, & utar conſilio tuo; ſed quoniam ille ſcribit, me neſcio quæ monſtra fingere de Loyolitis, quæ ipſis nunquam in mentem venerunt, neque ulli alii Catholico, multo autem minus Papæ; ſcito brevi editurum me aliquid ex meis in Card. Baronium Animadverſionibus, quod plane contrarium evincat. Non diſcedam ab ingenio meo & ſumma cum modeſtia gravem cum Baronio diſputationem inſtituam. Adſit Chriſtus ceptis. ſpero ea me ſcripturum, quæ boni omnes vehementer probabunt. Plura de eo libro, in quo nunc ſum, proximis literis σὺν Θεῷ. Ego quæ reſponſurus es & ad propoſitam σκέψιν de rebus meis, tota aviditate expecto. Deus Opt. Max. te ſervet, Vir illuſtriſſime. Lond. Kal. Feb. CIƆ IƆ C XII.

EPISTOLA IƆCLVII.

DANIELI HEINSIO.

VIr clariſſime, plura haberem quæ ſcriberem, niſi tempore deficerer. Amicus hic meus per literas ſignificavit, quam benigne ante annum eſſet a te exceptus, cum meas ad te attuliſſet. Gaudeo atque adeo glorior non eſſe obſcuram tuam erga me benevolentiam. Crede mihi ex unius tui recordatione plus voluptatis capere me, quam ſim capturus moleſtiæ e plauſtris convitiorum, quæ e Germania exſpecto ad reditum mercatorum, qui ad nundinas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

dinas ſunt profecti. Schoppius dicitur adverſus me virus omne evomuiſſe. item alii ut accepi plures. Me facti præclari ſolatur conſcientia, qui ſi reſpondeo, docebo canes impuros, ſceleſtos, apoſtatas, quantum ſit diſcrimen inter eum qui ſolum Deum adorat, καὶ τῇ παναγίᾳ Τριάδι λατρεύει, & homines παπομανοῦντας, παπολάτρας, & multis modis idololatras. Mihi cum iſtis certamen erit etiam jucundum. illorum morſus ægre fero, qui odium veteris Eccleſiæ nomine pietatis velant, & ſolos ſapere ſe putant. Sed de his plura alias. Tandem accepi utramque epiſtolam tuam, etſi ordine præpoſtero: breviorem prius multo, quæ poſterius fuerat ſcripta. alteram ante paucos dies. Vtrique reſpondebo θεοῦ διδόντος brevi. Nunc ad graviſſimas occupationes accedebat moleſta ἀῤῥωστία. Vale. Londini ſub Febr. finem ſtylo veteri CIↃ IↃ C XII. quæſo ignoſce feſtinationi.

EPISTOLA IↃCLIIX.

HVGONI GROTIO.

Literis tuis quas paulo ante acceperam, reſpondi affatim, præſtantiſſime Groti, ante dies paucos. Significavi tibi quanta cum animi voluptate Sereniſſimus Rex tuam illam prudentiſſime καὶ εὐσεβέστατα ſcriptam epiſtolam legerit. Sciebã ego non aliud Regis futurũ de iis quæ ſcribebas judicium. Itaq; ad ejus Majeſtatem tuas ſtatim miſi: quas, ſi meas accepiſti, fuiſſe ipſi gratiſſimas non ignoras. Non repeto nunc cætera quæ nuper ſcripſi. tantum te rogabo, ut quas iſtis adjeci cures deferendas. Scripſi jam ſemel ad Bertium & etiam Vorſtium, quę juſſus fuerã ſcribere. Faxit Deus, ut pio fine tota illa controverſia terminetur. Ad clariſſimum Heinſium nunc non potui, & debet ille quaternis mearum reſponſionem. miror unde hoc illius ſilentium. πάρος γε μὲν οὐκ ἐθάμιζεν. Vtinam ipſe valeat. Deus te ſervet, vir magne. Amabo te τὰς πρὸς τὸν λύδιον curato. Vale. Londini XIV. Kal. Mart. ſtylo Anglic. CIↃ IↃ C XII.

EPISTOLA IↃCLIX.

ANDREAE SCHOTTO.

VIdeo incidiſſe in manus tuas epiſtolam ad Frontonem, & genus

nus hoc totum scriptionis tibi displicere. Nec miror: nam & ipse ἑκὼν ἀέκοντί γε θυμῷ ad tractationem ejusmodi argumenti animum appuli. Quis coegit? inquies. Dicam tibi, mi Schotte, quod res est. Illa atra & nefasta dies, quæ Henricum Magnum terris eripuit, eadem totam meorum studiorum rationem conturbavit. Tantus enim me sceleris immanis horror invasit, tantum vitæ hujusce tædium, ut ex illo tempore, prioribus curis relictis, id fere unicum agam, ut vel cædi factæ illachrymem, vel faciendæ causam inquiram. Nemo autem dubitat peritus rerum, parricidium illud ejus doctrinæ fructum esse, quæ statuit Reges ac Principes, si Romano Pontifici cœperint displicere, deponi, tolli, occidi posse impune. Sed illud non potes nescire, multos hodie libros conscribi asserendæ illi impiæ doctrinæ. Ne alios commemorem, meministi, opinor, eorum, quæ scribit Thomas Bozius lib. XVII. in signo LXXVI. Vbi causas colligit, propter quas jus esse contendit Rom. Pontifici, Imperatores, Reges & Principes, soliis avitis deturbandi, & regna transferendi. Quæ doctrina quamdiu docebitur, & ut Papæ grata defendetur, certum est nunquam defuturos, qui parricidia aggrediantur. Ego igitur, quum ex quo in Angliam veni plurimos ejus argumenti libros legerim, & magna attentione considerarim, ita cœpi horrere & doctrinam Stygiam & ejus assertores, ut perfidæ ignaviæ reum me futurum crederem, nisi gliscenti malo pro mea virili me opponerem. Adde quod ejus Epistolæ scribendæ occasio nota est, quam ipse nec quæsivi, nec oblatam potui declinare. Vale. Londini x. Kal. Mart. CIↃ IↃ C XII.

EPISTOLA IↃCLX.

THEODORO CANTERO.

PEr mihi molestum est, venerande Cantere, quod ex tuis modo acceptis didici, necdum iis ærumnis esse te liberatum, quibus voluit ὁ ἐπουράνιος πατὴρ pietatem tuam exercere, & patientiam in affecta jam ætate probare. Nondum videlicet præfixus a Deo terminus liberationi tuæ advenit: quem tamen confido mox esse venturum, & lucem tuis rebus οὐρανόθεν affulsuram. Vtinam ita sit, at-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

que adeo ut ita ſit, veneror ſupplex τὸν ἐπὶ πᾶσι, Tu interim, vene-
rande ſenex, θυμὸν ἔχε ἀγαθόν. neque te mœrori dede, ἐπιπαςάςῳ κα-
κῷ. Eſt quidem, fateor, δυσβάςακτον φορτίον, quod magnus ille re-
rum omnium arbiter humeris tuis impoſuit. ſed novit tuas vires,
qui periculum tui facit. Quod ſupereſt, legatos de quibus ad me
ſcribis, ego non novi. Anglicum qui eſt apud Batavos vidi olim
Lutetiæ, neque ex eo tempore ullum mihi cum illo interceſſit li-
terarum commercium. veſtratem qui Londini habitat, nunquam
vidi. Conabor tamen vel per me, vel per amicos tuam cauſam u-
trique commendare. Vtinam aliquid te poſſem adjuvare ſive re ſi-
ve conſilio, experieris tui amantem, & cupidum tuis commodis
inſerviendi. Vale. Scripſi raptim, ſtatim poſt tuas acceptas, Lon-
dini x. Kal. Mart. CIƆ IƆ C XII.

EPISTOLA IƆCLXI.

HVGONI GROTIO.

VIr ampliſſime, quod rariores ad te do literas, cauſſam ſcito eſſe
meas occupationes, quæ vix aliquas mihi ſucciſivas relinquũt
horas. Operis quod ſum aggreſſus magnitudinem & difficultatem
nunc demum intelligo, quando γνωσιμαχεῖν fas non eſt. Neque
vero in confutandis næniis Baronianis magnus mihi eſt labor. pu-
eriles ſæpe ſunt; ipſe indoctus, ἄμουσος, ἀθεολόγητος. Sed labor eſt
in ea parte, quam ipſe mihi ἐξ ἐπιμέτρου impoſui. Nam quia id ege-
rat B. ut ſuæ hiſtoriæ primus hic tomus probationes contineret o-
mnium eorum, quæ hodie in controverſiam vocantur: nos con-
tra evertere ejus diſputationes non contenti, id agimus ut fidem
veterum in ſingulis capitibus proponamus. Videbis σὺν Θεῷ εἰπεῖν
diſputationem de Cœna Domini, accurata diligentia elaboratam.
de qua tuum, vir magne, judicium geſtit jam animus cognoſcere.
Hoc interim pro certo habe: nullam me novam hæreſin allatu-
rum: veterem doctrinam πάσῃ σπουδῇ καὶ μηχανῇ illuſtraturum: quæ
hodie ab aliis ignoratur & odio habetur, ab aliis ſceleſte jactatur
& ab iiſdem evertitur. Poſt duos, opinor, menſes pars prima
prælis ſubjicietur, ſi voluerit ὁ ἐπὶ πᾶσιν. urgeor enim a maximo
Rege,

Rege. Vale vir amplissime, & me ama. Londini IX. Kal. Mart. CIↃ IↃ CXII. Quas hic adjeci velim cures reddendas, quo nihil mihi gratius feceris.

EPISTOLA IↃCLXII.

EIDEM.

NUper postquam tuas accepi, accidit commodum, ut evocarer a Serenissimo Rege in aulam. Usus sum ea occasione, ut Majestati ipsius epistolam tuam pietatis & prudentiæ plenam ostenderem, deque proposito negotio pluribus cum ipso agerem. Non morabor te longa oratione: sum enim occupatissimus, & tabellarius urget. Id solum dicam, & omni asseveratione tibi confirmabo, ita animatum Regem esse, ut nulla in re sit defuturus votis bonorum, si ullam ipsi Deus Opt. Max occasionem obtulerit promovendæ ipsius gloriæ, & de Ecclesia Christi bene merendi. Hanc de sua pietate persuasionem Rex sapientissimus alte infixam tuo & bonorum omnium animis esse cupit. Quod igitur scribis, non tibi soli, verum etiam aliis & prudentibus videri, incumbendum esse in eam curam, ut Ecclesiarum Reformatarum Synodus cogatur; respondet Rex, sibi quoque a multis annis idem esse votum, idque sæpissime se precibus suis a Deo petiisse. Verum hac de re cogitanti tot difficultates animo subiisse, ut velle hoc tentare, id vero sibi videretur ἀδυνάτοις ἐπιχειρεῖν. Nam quomodo conveniet Synodus, nisi indicta fuerit? aut quis hoc rerum statu jus sibi arrogabit concilium indicendi? Sibi quidem nolle se hoc vindicare: qui meminerit universæ Ecclesiæ se membrum esse, non caput. nolle autem committere, ut rerum imperitis aut malevolis ὑπὸ φιλαρχίας aliena curare possit videri. Quod si illustrissimi Ordines consilium tentandi omnia in eum finem probarint & suum hunc animum sibi aperuerint; pollicetur Serenissimus Rex, fore id sibi longe gratissimum, & tam sanctum propositum omni opera atq; studio esse se adjuturum. Quamobrem tuæ jam partes sunt, vir præstantissime, ut illustrissimorum Ordinum animos explores, & de Serenissimo Magnæ Britanniæ Rege omnia ipsis prolixe pollicearis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

cearis, quæ a tanto Principe vero fidei verè Catholicæ defensore possunt sperari. Probabit Rex dictis factisque suis, semper puritate Religionis & concordia inter Ecclesiæ Dei membra nihil sibi esse antiquius. Veneror supplex Deum immortalem, ut & Regi & omnibus qui paci Ecclesiæ cupiunt esse consultum, recta consilia suggerat. Omnino arduum hoc & insperatum opus est: sed Θεοῦ θέλοντος καὶ τὰ ἄπορα πάντα πόριμα. Illi honos, laus & gloria εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. idemque te, optime Groti, servet, & tuis inceptis benedicat. Vale Londini IX. Kal. Mart. CIↃ IↃ C XII.

EPISTOLA IↃCLXIII.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

DE meis rebus quas tibi, Præses amplissime, gratias agam, nescio; ago certe quantas possum & animo concipere & verbis exprimere maximas. quanquam equidem sic sum a multis annis persuasus, nihil esse tantum, quod mea caussa non facile præstares. Quod igitur in reculas isthic nostras & Reginæ beneficia nondum sit involatum, tibi uni & illustrissimo Cardinali Perronio fero acceptum. Testis mihi conscientia mea apud Deum, eo animo me isthic profectum: ut qui intra mensem alterum essem rediturus. Avebam enim mirifice Ecclesiæ hujus formam cognoscere ἐξ αὐτοψίας, & cum doctissimis viris qui sacra hic administrant conferre. Me vero nunquam pœnitebit hujus consilii. inveni viros maximos doctrina, pietate & amore concordiæ. cum his plurimum vivo & piis cogitationibus animum multis nominibus languentem reficio. Hic mihi licet studium priscæ veritatis profiteri: hic mihi licet eorum amentiam detestari, qui in caussa religionis id solum probant, quod a S. Patrum institutis abhorreat. hic mihi licet eorum furorem impium abominari, qui tyrannidem in Ecclesia Dei exercent dirissimam. Isti sunt qui me nuper scriptis suis inseruerunt & subtili vaframento ψευδομαρτυρίας maculam nomini meo inusserunt; quam ego brevi, Deo volente, sic delebo, ut non verear tibi & bonis omnibus probatum iri libellum, quem ea occasione sum editurus. Confido nihil in ea scri-

ptione

ptione dicturum esse me, quod Reginæ animum possit a me abalienare. Egi cum viro prudentissimo & longe optimo D. de la Bauderie, ut omnibus isthic confirmaret, esse me & semper futurum in Regis & Reginæ potestate. Atque hoc tibi quoque, Præses amplissime, cupio esse quam persuasissimum. Quando tamen ita placet Reginæ, ut unum hic alterumve annum maneam, vehementer optarem libros hic habere meos, quo ne tempus mihi periret, quod, dum libris & adversariis meis careo, prorsus pereat est necesse. Iussi Chabanæum meum super hac deliberatione tuum exquirere consilium atque eo uti. Erit fortasse consultius uxoris reditum isthic exspectare, quæ nostra isthic negotia de sententia amicorum, maxime autem tua, Præses illustrissime, semel gestit componere. Deus Opt. Max. te servet. Vale. Lond. a. d. VI. Kal. Mart. CIƆ IƆ C XII. Puteanos fratres, Fabrum V. CL. & doctissimum Rigaltium tuum, ut in hac parte salutare mihi liceat, te vehementer oro.

EPISTOLA IƆCLXIV.

GEORGIO MICHAELI LINGELSHEIMIO.

ACcepi literas tuas nudius quintus, vir amplissime. dolui morbo te podagrico fuisse implicitum: ac statim Deum oravi, ut hoc te incommodo liberaret, aut cruciatus saltem levaret. Cætera in epistola tua voluptatem mihi non mediocrem attulerunt. Gaudeo enim tibi, viro tanto, probatam esse epistolam ad Frontonem. Non omnes probant, scio, meam in scribendo moderationem. Sunt enim homines, qui præclare de Ecclesia Dei meritos se putant, si ea scripserint, quæ nemo τῶν ἐξ ἐναντίας sic lecturus. Nam cum sint multi inter Pontificios viri optimi & φιλαληθέστατοι, vix tamen aliquem reperias tam patientem, qui maledica aut sarcasmis & convitiis plena scripta legere amet. memini divinum virum Thuanum, quum illi sæpe quorundam e nostris scripta commendarem, solitum respondere, non posse ferre se illos, qui genere scribendi plus destruerent, quam doctrina ædificarent. Quod si Deus immortalis, cujus gloria scopus est mearum lucubratiun-

cula-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

cularum, cœpto operi faverit, videbis brevi Animadversiones
meas in Baronii Annales, quibus ad illa omnia respondetur, quæ
finxit ille vir Romanæ potentiæ amplificandæ studio. Putavi o-
ptimum factum, ut ad certa capita referrentur, quæ in tomis An-
nalium merentur reprehensionem. suscepi jam σὺν Θεῷ illud ca-
put, quod est de Papæ in spiritualibus & temporalibus potestate.
Duodecim tomis totidem libros oppono: neque intactum quic-
quam relinquo. Pudet dicere, quas fraudes viri gravis deprehen-
dam, & quam frequentes. Sed mihi propositum est ita stylum tem-
perare, ut modestiam meam omnes sint laudaturi. Nihil ego fin-
gam in odium Pontificis, quod fit a multis quotidie: nihil detra-
ham judicio veteris Ecclesiæ, quam toto affectu veneror, neque
tamen omittam aliquid, quod jure poterit culpari. Gregorium
vero VII. ut Stygium τέρας suis coloribus describam: prorsusque
Deo propitio testatum faciam, veritate nil mihi esse antiquius, ad-
sit modo conatibus meis propitius ὁ ἐπὶ πᾶσι. Accepi a veteri ami-
co Gueretino, qui Lutetiæ est, repeti librum Arabicum, quo sum
usus beneficio tuo. Scis partem maximam librorum meorum
Lutetiæ adhuc hærere, in dolia conjectam. Ego cum ab urbe dis-
cessi, prorsus habebam persuasum, intra paucos dies fore me re-
diturum, sive in Angliam redeundum foret, sive non. Ex eo fa-
ctum, ut alienos libros a meis non sejungerem. Brevi, ut spero,
certum erit, quid me sit futurum; ac statim librum illum Guereti-
no tradam: aut, si res trahatur adhuc, jubebo meos, qui Lutetiæ
sunt, solvere dolia, & petitioni vestræ satisfacere. neque enim is
ego sum, qui velim bis a me, quod alienum est, peti. Obsecro te,
vir nobilissime, brevis temporis usurã mihi concede. non fallam
fidem πρίν μοι χάνοι εὐρεῖα χθών. Vale & me ama. Londini propridie
Kal. Mart. CIↃIↃCXII. Excidit mihi ad ea respondere, quæ scribis
de nupero scripto quodam meo, nondum publicato. ita est, ut
conjicis: respondi illi epistolæ. Cardinalis, qui nunc parat rescri-
ptum, in secessu ad urbem. itaque nostra nondum eduntur, quan-
do Cardinalis factam se invito epistolæ suæ editionem Vulcano
tradi-

didit. ſi res differtur, curabo exemplum ad te mitti, quo uteris ex animi tui ſententia. Mitto tibi exemplar epiſtolæ ad Frontonem; prius, ſi nactus fuiſſem, qui deferret. Gaudeo iſthic eſſe editam, ſine epiſtola, quam ego pro mea non agnoſco. Scripſi quædam in eam ſententiam, ſed non eo fine, ut ederentur. nihil tamen ſcripſi, quod Rex non viderit. Audio eſſe Lutetiæ editam aliam epiſtolam meam ad Frontonem, qua editionem excuſabam. ille, ut accepi, hoc aliorſum trahit, & mira fingit. Vtinam prodeat illa epiſtola, parata eſt reſponſio, quam lubentiſſime ſis lecturus. Schoppium adverſus me ſcribere, ut illam epiſtolā ad Frontonem confutet, ſignificatum eſt. ſi adverſus illum Alaſtorem calamus erit ſumendus, vereor, ne omnis moderationis ſtatim obliviſcar. odi enim hominem θεοςυγῆ.

EPISTOLA IƆCLXV.

CVNRADO RITTERSHVSIO.

NOviſſimis litteris, quas a te accepi, reſpondi non ita dudum, neq; dubito meas recte fuiſſe curatas. Nunc occurrit nihil ſcriptione dignum, in hac præſertim μακάρων νήσῳ, ubi alta pax & rerum facies ſemper eadem. Quæ inſignita felicitas utinam ſit illis perpetua. Plane experitur hodie Britannia quantum ſit bonum, Regem habere Philoſophum. appello Philoſophum ſtudiis ſapientiæ imbutum & imprimis veræ pietatis. At vos jam morte Imperatoris Rudolphi in ipſam videmini ἀκμὴν negotiorum incidiſſe. Oro Deum immortalem, ea Principibus Electoribus ſuggerat conſilia, quæ cum ſui nominis gloria, & Germaniæ veſtræ ſalute ſint conjuncta. Quod ſupereſt mitto tibi libellum hic a me editum, de quo jam fortaſſe inaudiſti. ego citius fui miſſurus, ſi fuiſſet cui darem. Audio Schoppium confutationem ejus libelli ſuſcepiſſe. næ ille duram provinciam ſuſcepit. τὸ γὰρ εὖ μετ' ἐμοῦ, veritas, inquam, vinci neſcia. Ejus defenſionem nos aliquanto alacriores, niſi inſanimus, aggrediemur, quam mendacii & impietatis homines perditi. tum autem Schoppium ego jam pro debellato habeo, inſanabilibus confoſſum plagis e certamine cum divino

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Scaligero. Vides optime virorum quæ me nunc studia habeant. Cogitamus tamen ad priores curas postliminio redire, postquam operi hic inchoato finem imposuerimus: de quo alias σὺν Θεῷ plura ad te scribam. Vale & me ama. Lond. prid. Kal. Mart. vet. stylo. CIƆ IƆ CXII. De Michaele Piccarto viro doctissimo, diu est cum nihil intellexi. cupio scire ubi sit & in quibus studiis. Justum quoque Zinzerlingum video e scriptis probe tibi esse notum. etiam ille quid agat, quo genere vitæ utatur, quidve de ejus studiis sperare debeamus, cupio cognoscere. faveo enim, ut si quis alius, proferentibus se ingeniis.

EPISTOLA IƆCLXVI.

DANIELI HEINSIO.

VBeriores illas literas, quas ais scripsisse, mihi scito non fuisse redditas. Doleo periisse tibi tuæ diligentiæ fructum, mihi illam ἄφατον voluptatem, quam soleo e tuis percipere. Mirum est ei te epistolam tuam credidisse, cujus fidem plane perspectam non habebas. Credo illius lectione cogniturum fuisse, de quo etiam nunc dubito, Notas ad Theophrast. acceperis necne. De editione Characterum immortales tuæ humanitati gratias ago. Eram in eo cum Lutetia discessi, ut editionem novam adornarem. Adjeci igitur nonnulla, correxi quædam. Restabat præfatio sive Diatriba judicium continens de Notis Furlani Græci, qui in opuscula aliquot Theophr. scripsit prolixe & non indocte. Is nostra in libellum χαρακτήρων ἠθικῶν non vidit, &, nisi fallor, homo Græcus hominem Gallum non superavit. Volui igitur quędam illius candido animo expendere: sed priusquam illa scripsissem, liber meus Lugdunum missus est, unde folia aliquot superioribus diebus accepi, specimen editionis, quæ ibi paratur. Viderimus quomodo id negotiū fuerit ibi curatum: teque de omnibus faciemus certiorem. Cæterum si potes, videris ne illa mihi uberior epistola tua pereat. De editione τῶν τοῦ φιλοσόφου alias. Vale τοὐμὸν μέλημα. Deus te servet. Lond. Kal. Mart. CIƆ IƆ CXII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA IↃCLXVII.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

EGo, vir illustrissime, cum apud me reputo, quod sæpe facio, quantum tibi propter vetera officia debeam, quantum propter recentia & ea quæ mihi quotidie præstas, infantiam meam statim sentio, qui nullam inire possum rationem declarandi tibi, sicuti optarem, quantis me tibi agnoscam esse devinctum beneficiis. Nam a quo primum nomen meum tibi innotuit, nullus, credo, dies abiit, qui me tibi aliquo pacto non devinciret. Genevæ eram obscurus in obscuro loco, certe ad nominis commendationem mei parum idoneo. Primo tibi, credo, venit in mentem, traducendum me esse in Galliam, ut existimatio nostra vix dum radices agere incipiens, μεταφυτευθεῖσα & solum nacta felicius & cælum clementius, humo se attollere & paullatim ἀναδραμεῖν posset. Hoc tuum consilium τῷ μακαρίτῃ optimeque de me merito viro Philippo Canajo quum aperuisses, effecit ille, qua erat industria, ut pedem in Gallia primum αἰνοβαρεῖς Musæ nostræ ponerent. Et ego quidem agi mecum optime credebam, quod in patriæ parte aliqua, & ea quidem non pessima, fortunas meas haberem collocatas. Tibi vero, amplissime vir, hoc parum est visum, nisi me e luce sublustri protraheres εἰς αὐτὴν τὴν ἀκμὴν τοῦ φωτὸς καὶ τὸν ἐπιφανέστατον τῆς Κελτικῆς μοναρχίας, μᾶλλον δὲ ὅλης τῆς οἰκουμένης, τόπον. Quid multa? non prius cessasti, quam ope magni viri D. de Vic Monpelio eductum Lutetiam traduxisti, & quod ne dormiens quidem unquam cogitaveram, effecisti, ut maximus Rex suo favore me non judicaret indignum. Veni igitur Lutetiam Regis auspiciis, meque ac meos in tuam clientelam dedi: ex illo non arca tua mihi defuit, non opera, non patrocinium. Magnum hoc est moribus istis; sed istud majus, quod videris absentem majori etiam charitate esse prosecutus quam præsentem. Omitto alia merita ingentia, quæ post discessum meum in me & meos diebus pene singulis contulisti. At quæ nuper mea gratia fecisti, ut illustrissimo viro Domino Cancellario mei refricares memoriam, & meis utilitatibus

tibus consuleres, qui possum absque rubore commemorare? Tene virum hac dignitate & amplitudine tanto studio mea negotia gerere, & ut mihi bene sit, tantum operæ sumere? Mearum erat partium ad D. Cancellarium scribere, & summissis precibus ut mei haberetur ratio eum orare. neutrum est a me factum, quæ mea est insignita rusticitas, ac ne cogitavi quidem. Tu mihi, tu, vir præstantissime, vicariam operam præbuisti. tu effecisti in mea caussa quod vix facturus eras in tua, ut de pensione annua alteri supplicares. Fruemur igitur, Præses amplissime, etiam hoc anno regia liberalitate, & ruinas eversæ domus nostræ aliqua saltem ex parte sarciemus. Quin hoc quoque agi video, te utique auctore & impulsore, ut me τὸ ἐτώσιον ἄχθος ἀρούρης Regina cupiat domum revocari non sine spe honesti otii. Pro tantis beneficiis quas ego tibi, ὦ σεβάσμιον ἐμοὶ κάρα, gratias agam? qui ne habendis quidem, prout tua meretur præcellens humanitas, par esse posse mihi videor. Quoniam vero spem facis uberiorum super ea re literarum tuarum, illas exspectabo, neque jam te pluribus morabor. quantis enim in negotiis soleas esse occupatus, probe mihi est compertum. Accedit quod hasce traditurus eram Chabanæo meo profectionem ad vos instituenti: qui de meis rebus, si quid est quod scire cupias, verbis suis omnia exponet. Quod superest, filium Dei supplex veneror, ut consueto favore te semper prosequatur, & cum tibi tum tuis omnibus magis magisque in dies pergat benedicere. Vale, Præses illustrissime & me ama. Londini Kalend. Martiis stylo vestro CIϽ IϽ CXII. Quibus nunc in studiis verser, oblitus sum significare. Exigebarur a me quotidie, ut cum terræ filiis in arenam descenderem. Vt ab hac me necessitate redimerem, opus institui satis grande, Animadversiones in illa omnia quæ scripsit Baronius in XII. tomis Annalium suorum ὑπὲρ τῆς τοῦ πάπα ἀρχῆς. singulis tomis libros singulos oppono. scio non esse id argumentum in Gallia admodum plausus & κρότου ἐγερτικόν. sed neque defuturi erant, qui idem aggrederentur, neque fortasse alius facile reprehensiones necessarias ea æquitate ac moderatione temperaret

atque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

atque nos facimus. Rem a capite arcessimus. Papæ tantum tribuimus quantum priora sæcula fere ad Gregorium VII ei tribuerunt: nihil maligne interpretamur: Antichristos non pingimus. Hoc volui nescius ne esses. cætera alias pluribus σὺν τῷ πολυελέῳ Θεῷ. Iterum vale & festinationi ignosce.

EPISTOLA IↃCLXIIX.

JACOBO BONGARSIO.

SCripsi tibi superiore hebdomade & amicissimo Grutero, cujus munus paucis ante diebus acceperam. Eum fasciculum fidei commisi Florentini διακτόρου, cujus tu quoque eras usus. Nunc ab eodem monitus scribere si quid vellem, hoc solum indicabo, valere me gratia Dei, & pensum urgere sane ut vires ferunt non negligenter. Vtinam det mihi Deus exitum illius incepti videre, & simul fluctuationi huic meæ finem imponere. Certe absque instituto opere esset, nihil est cur ego suavissimæ patriæ ullam terrarum omnium anteponam. Sed quando jacta alea est, Domino Jesu exitum viarum nostrarum permittamus. Ille ille (non, ut stulti Græci dixerunt, ταὐτόματον,) κάλλιον ἡμῶν βουλεύσεται. si quid esset quod mihi scrupulum moveret, illa duntaxat natio θεοστυγὴς id posset efficere, quæ per suos emissarios κακῶν κορέκων ὦα κακὰ, undiq; in me insurgit. Subit enim interdum vereri, ne si in potestatem meorum inimicorum semel venero, dirum suæ ἀλαστορείας exemplum aliquod in me statuant. Non enim furorem illorum sanabunt Exercitationes nostræ Baronianæ, in quibus videbunt fabulas infinitas solide confutatas, ἀβλεψίας illius viri, ineptias, fatuitates, ἀποπήματα aliquando non sine salibus ἐξελεγχθέντα. Nam quis tam fuerit crassus qui sine risu legat, imagines esse adorandas, quia umbra Petri sanabat infirmos: aut Papam esse Deum in terris, quia Synesius Andronicum inter pœnitentes sedentem est miseratus? nam literarum Hebraicarum imperitiam & Græcarum etiam pueri possunt deprehendere. Ingenue fatebor tibi, dum abstinere a risu nequeo, sic crescit opus, ut alacritatem scribentis vel ejus magnitudo sit declaratura. Ac quoniam vir eruditissimus E-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

rycius Puteanus parat mihi Epitaphium tanquam Musis mortuo, faxo volentibus superis, ut vivere adhuc me, & non deliciari omnes cogantur fateri. Sed pecco in publica commoda. Vale vir amicissime & me amare perge. Londini IV. Non. April. CIↃIↃCXII.

EPISTOLA IↃCLXIX.

D. THOMAE EDMVNDO.

VIcit tandem propositum nostrum, vir amplissime, importuna hominum curiositas: per quam neque illi epistolæ quæ isti scribendi occasionem præbuit, neque item huic, in auctorum suorum scriniis licuit delitescere. Nos quidem a consilio edendi quã fuerimus initio & semper deinceps alieni, tute scis optime, & alii viri graves possint testari: qui id me quum exigerent, frustra fuerunt. Postea vero quam vir tantus alienæ cedere voluntati est coactus, nos quoque fecisse idem nemo mirabitur. Etsi autem non eo fine scripta hæc Responsio est, ut in vulgus ederetur: si tamen ii quorum in manus est ventura, æquum placidumque animum & ab affectibus liberum attulerint; speramus caussam nullam fore, cur aut nos publicationis, aut ipsos lectionis debeat pœnitere. Cognoscent boni, & publicæ inter populos Christianos concordiæ cupidi; quales fere in utrisque partibus esse animadvertimus optimum quemq; virum & rerum divinarnm intelligentissimum: habere se sanctissimi sui voti socium, & eum quidem cupidissimum, MAGNÆ BRITANNIÆ serenissimum ac potentissimum Regem JACOBVM. Qui licet jure confidat, dictis, scriptis, factis denique hoc se dudum assequutum, ut universo orbi Christiano de sua eximia voluntate possit constare: tamen ne hanc quidem animi sui declarandi occasionem forte oblatam sibi putavit esse contemnendam. Quis erit ab omni pietatis sensu tam aversus, qui hunc affectum in tanto Principe non exosculetur, non admiretur? Quis tam efferate Barbarus, qui secus interpretetur? aut quis dubitet hanc regiam Responsionem ex vehementi concordiæ cupiditate esse profectam? Cognoscent hoc amplius pii & cordati viri, ecquod genus pacis ac concordiæ piissimus Rex Ecclesiæ Dei

optet; quibus legibus & conditionibus parata sit ejus Majestas facere conventionem. Ea namque moderatione temperata est hæc responsio, ut cum studio defendendæ veritatis, par certet studium sarciendæ omni honesta ratione unitatis. Et est omnino hæc Regis mens, hæc firma sententia; frustra de Ecclesiæ pace cogitare, aut mentionem facere illos, qui hanc cœlestem bigam & solvi metuentem, solvere atque invicem sejungere non verentur. Frustra igitur veritatem dogmatis illos ostentare, qui aliena omnia maligne interpretando, consequentias absurdas ex animi libidine deducendo, & id genus κακεντρεχείας pravis exemplis, charitate, matre unitatis, destitutos se esse probaverint. Frustra & illos charitatis unitatisque aurea nomina usurpare, qui sinceræ pietatis basim veritatem nolint admittere. Præclare olim B. Hilarius: *Speciosum quidem*, ait, *nomen est pacis, & pulchra est opinio unitatis; sed quis ambigat eam solam Ecclesiæ unicam pacem esse, quæ Christi est?* Pax Christi, quam solam beatissimus hic Pater docet Ecclesiæ probandam; ea utique est, per quam doctrina Christi, quam ipse Apostoli primitivam Ecclesiam docuerunt, sarta tecta manet atque inconcussa. Offerant Serenissimo Regi pacem ejusmodi quorum interest id facere, quique in Ecclesia Christiana principes locos occupare sese postulant: & finita discordia est. Separent ingenue & candide a divinis humana a piis superstitiosa, a vere antiquis post nata ac recentia, a necessariis non necessaria, aut minus necessaria: Iterum dico, & quanto possum clamore contendens dico, ut omnes exaudiant; per Serenissimum Regem & Ecclesiam Anglicanam finita discordia est. Porro perveniendi ad tantum bonum regia patet via unica, majoribus a principio Ecclesiæ semper trita, universalis Concilii, atque ejus liberi, celebratio: in quo populorum omnium querelæ audiri, controversiæ disceptari, & pax in posterum, Deo propitio, queat sanciri. Hanc solam rationem pravas opiniones ex animis hominum evellendi, & disjunctos populorum animos ad concordiam adducendi omnium seculorum Ecclesia novit, solam usurpavit, non vim, non arma. Sed quo-

quoniam propter nostra omnium peccata synodi universalis spes nulla ostenditur, illud interim mali levamen aliquod foret, si libertas hæc tanta, aut potius effrænis licentia de rebus Theologicis scribendi quotidie & libros publicandi, severis legibus utrinque coerceretur. Nunc enim quæ potest bona spes superesse, quum tota passim Europa novi scriptores subinde prodeant, oleum camino infundere idonei potius, quam incendium aqua infusa restinguere? Non ferebat in suis hominibus ille admirandus Theologus Gregorius Nazianzenus curiositatem de rebus divinis disputandi: & caussam prope unicam eorum malorum nostris hodie similium, quæ illa ætas est experta, hanc esse, non uno loco suorum scriptorum asserit, quod de rebus spiritus sive spiritu, vulgo homines promiscue disputarent, & sacrosanctam Theologiam in technologiam verterent. τεχνολογοῦσι λοιπὸν οἱ ἄνθρωποι, inquit, οὐ θεολογοῦσιν. hominibus Theologia facta est materia disserendi & sermonum, instar cæterarum artium ex ratione humana. Ex hac licentia, quam passim fere videmus hodie obtinere, nascuntur tot καινοφωνίαι & formularum ac sententiarum diversitates, quæ EcclesiamDei magis magisque indies dividunt. Apage igitur illam prophetandi libertatem, quæ tantopere nonnullis hodie placet; si eo nomine licentia intelligitur, nova commenta proferendi, & a doctrina primis Ecclesiæ seculis omnium consensu recepta aberrandi. Quid nunc commemorem insulsos, indoctos, vix primorum religionis Christianæ elementorum callentes scriptores, ex illis potissimum locis quotidie prodeuntes; ubi nullo morum bonorum an malorum discrimine, nullo scientiæ aut inscitiæ, præmia iis malo publico sunt proposita, qui libellum aliquem quamvis inanem omnis doctrinæ, quamvis plenum furoris, in diversarum partium homines fronte semel perfricta emiserint? At quid boni ab iis speres, quibus divina scientia non est aliud, nisi ars vitæ, subsidium & χρημάτων πορισμός: quibus scribendi caussa est non gloria Dei, non amor veritatis, non Ecclesiæ ædificatio, multo minus piæ & sanctæ concordiæ cupiditas: sed merces dunraxat & aucto-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

auctoramentum ἀδόκιμον, aut inanis gloriæ titillatio? Iuvat hoc loco unius e multis ejus farinæ ſcriptorculis audaciam στηλιτεύειν, de quo ſcire te volo ſereniſſimi Regis judicium. Is quem dico, quemque nominare mihi religio, tanta vilitas novi Doctoris; de trivio & compitis circumforaneus pellio quidam eſt; homo idiota, nullarum litterarum, non Græce, non Latine doctus, ſine ſcientia, ſine conſcientia, bonis obſtrepere, & fruges natus conſumere, aliud nihil. Hic, quod inter mulierculas ſciolus, & in vernaculo ſermone diſertulus habetur; in omnes diverſarum partium ſcriptores cenſoriam nuper accepit virgulam: eo quidem libentius, qui ante biennium ære alieno oppreſſus, ſeptingentorum aureorum mercedem pactus, ad expungenda vetera nomina, & ſtipendium annuum (narro quæ vera ſunt, quæque ipſe mihi dixit) mutatis partibus transfugium fecit: quique inter eos quos deſeruit, a ſuſpicione Atheiſmi infamis, & bonis omnibus qui propius norant exoſus vixerit; novi zeli fervorem iis ad quos tranſiit, hoc eſt, quos decepit, neceſſe nunc habet approbare. Igitur Doctor a ſe creatus pellio, novos cottidie libellos ſcribit, vel potius vomit. Primum novæ profeſſionis tyrocinium poſuit ante biennium, cum adverſus Monitoriam ſereniſſimi Regis, Principis longe doctiſſimi, ipſe vitilitigatorum poſtremus, συγγραφεὺς ἀγράμματος, inſcitiæ retrimentum, librum emiſit: in quo ſi paucula excipias, nihil non protritum, nihil non millies dictum, non hauſtum e fæce: paucula vero illa cui ſuppilaverit, neq; ignorat quiſquam eruditorum Lutetiæ, & nobis compertiſſimum eſt. Non enim neſcimus ſub cujus menſa colligere micas ſit ſolitus, ex quibus ſua fercula inſtruit. Idem pellio quum ante paucos menſes virum nobiliſſimum & celeberrimæ famæ eſſet aggreſſus, cum & nobis honorem habuit, ut ſua cenſura, novus Ariſtarchus, columen ſapientiæ, dignos judicaret: ſed obiter & velut in tranſcurſu; credo ne ſi aliter feciſſet, dignitate tanti antagoniſtæ nomini noſtro aliquid ſplendoris accederet. Edideramus paullo ante Epiſtolam ad Frontonem Ducæum S. J. Theologum: in qua res in hoc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

regno a nonnullis ejusdem societatis gestas, fide historica ipsi ex-
posuimus. Hanc Epistolam pellio in fine ejus quem dixi libri,
non refutat ille quidem [neque enim poterat,] sed uno vehemen-
te confodit obelo: deinde ad maximum Regem sermone conver-
so, multis ab eo petit, ne quicquam eorum credat esse verum, quæ
universum hoc Regnum vidit, quæ in Acta publica sunt relata,
quæ Orbis jam terrarum scit esse verissima. Hæc omnia falsa & a-
dulandi studio ficta audet dicere, & quidem Regi dicere meus pel-
lio: quasi is esset mitissimus hic & innocentissimus Princeps, cujus
aures in perniciem sontium patere soleant. Quis laqueus, quæ
crux tantum scelus expiabit? Vidi ego sereniss. Regem, quum illa
legeret, & mihi ostenderet, qui prius non videram, inauditam pel-
lionis audaciam atque impudentiam severe detestantem. Me quo-
que adulandi artificem quod vult videri, sapientissimo Principi
insignitam facit injuriam, potius quam mihi.

Πρόσθε γὰρ κάτω
Γῆς εἶσιν ἄστρα, γῆ τ' ἄνεισ' εἰς αἰθέρα,
Πρὶν ἐξ ἐμοῦ τινὶ θῶπ' ἀπαντῆσαι λόγον.

Ait vero pellio, me cum illam Epistolam scriberem, spiritu ver-
tiginis esse actum. Mirabar quid appellaret spiritum vertiginis:
nam eum qui res gestas ex fide narret, aut potius e publicis monu-
mentis describat, quis, nisi quem possidet πνεῦμα πλάνης, spiritu ver-
tiginis dicat agitari? Ecce vero ante triduum incidit in manus me-
as alius liber ejusdem pellionis adversus virum eruditissimum
scriptus; in cujus item fine ego repetor, & spiritu reformationis
agi dicor. Huic nempe Alastori spiritus reformationis & spiri-
tus vertiginis idem sunt. Omnes igitur vertiginosi, qui a seculis
jam multis reformari EcclesiamDei omnibus votis optaverunt, &
testes desiderii sui libros multos nobis reliquerunt. Quid? an & Pa-
tres Concilii Tridentini, vertigine agebantur, cum tot locis re-
formationis mentionem fecerunt? In eodem libro monet me pel-
lio, caveam aliquid scribere, quod sibi displiceat: alioquin datu-
rum pœnas propriis ipsius telis conficiendum. O Zelatorem do-
mus

mus Dei eximium! qui Zelum suum etiam ad illa transmittit, quæ non sunt in rerum natura. Beatum vero, si possum Æneæ magni dextra cadere! Vnus tamen restat scrupulus, qui me sollicitum habet: nam quomodo mea scripta confutabit, qui illa ne intelligere quidem potest? non enim mulierculis Galliæ scribimus. Ego vero pellioni dabo consilium, quod hunc mihi pariter & illi scrupulum eximet. Meminerit veteris præcepti; Quam quisque norit artem, in ea se exerceat. Quod igitur solum didicit, solum recte potest, curet cuticulam: agones literarios doctis relinquat. Vtiq; tantam ne sumat superbiam, ut me existimet aliam sui rationem unquam habiturum, quam canis latrantis, aut asini calcitrantis. Ego bonas horas non soleo ita prodigere, ut sperare debeat me styli mucronem in se fore aliquando conversurum. Vides, vir amplissime, quale sit hoc nuper exortum Theologorum genus, qui fungis similes una nocte crescunt, quos propterea Græcorum Theologus σπαρτοὺς θεολόγους eleganter appellat, & meritissime a sacrorum arcet tractatione. Sed redeo ad hanc Responsionem: quam nactus parum emendate in regionibus transmarinis editam, relegi & correxi. Eam ad te mitto, mutui nostri amoris & meæ erga te observantiæ monumentum, tibi, scio, futurum non ingratum. Vale. Lond. IV. Eid. April. CIƆ IƆ C XII.

EPISTOLA IƆCLXX.

CORNELIO VANDERMYLE.

MOnsieur: Il ya quelques mois que receus celles qui'il vous pleust m'escrire, ausquelles desirant faire responce j'ay tardé plus que je ne pensois ni debuois. Vous excuserez si il vous plaist mes continuelles occupations, & me tiendrez tousiours constant a vous honorer & desirer servir. Je vous envoje un petit ouvrage, qui n'avoit esté fait pour imprimer. mais j'y ay esté forcé apres que l'epistre a laquelle je respons, a esté quatre fois imprimée Plusieurs ne trovent pas bonne la façon respectueuse, de laquelle j'ay usé jen ceste responce. C'est mon naturel, qui ne se changera jamais, envers les gens de qualité. Je suis marri que vos troubles ne finis-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

finissent point. Ie pensois du commencement, que ce feut pour apporter quelq; moderation envers ceur, qui deifiēt un nouveaudoᶜteur, pene in singula verba illius jurantes. quod minime omnium ferret ille ipse vir maximus, si viveret. Mais je vois avec regret qu'on va a travers chams a des estranges nouveautes. Libere dico, odi profanam novitatem in rebus sacris; & tyrannidē Pontificiam laudaverim potius, quam licentiam adeo temere nova dogmata publicandi. unde horrenda confusio sequatur necesse est. Sed Deus medebitur & illustrissimorum Ordinum alta prudentia. Je prie Dieu qu'il vous garde, demeurant a jamais.

Monsieur,

Vostre treshumble serviteur

CASAUBON.

A Londres, ce XIII.
Apr. CIↃ IↃ CXII.

EPISTOLA IↃCLXXI.

DANIELI HEINSIO.

VIr clarissime, respondi ad omnes tuas, & jam incipit mihi tempus videri longum, ex quo nihil a te literarum accepi. Quas vel eo nomine mittere debes frequentiores, quia me amas, & rem facere mihi gratam cupis. nihil autem facere potes gratius, quam si tuis epistolis me subinde invisas, & mecum sermones, ἣ θέμις ἐστὶν ἀπόντα, misceas. Atque utinam ego illum diem videam, quo te queam amplecti atque suaviari. Cerneres oculis, quam alte descenderit in cor meum tui amor. Interim accipe a me munusculum, ex quo intelliges quibus in studiis jam sim. Quanquam ego me quantum possum revoco ad priores curas, hoc est, τὰ ἱστορούμενα. nam τὰ δόγματα, ut hodie tractantur, meo ingenio parum conveniunt. Paucis enim probavero quam tantopere admiror antiquitatem. Cupio de hac responsione tuum cognoscere judicium. Quod si Dominus Jesus, ὁ μονώτατος Σωτὴρ, me servaverit & cœptis faverit, videbis brevi particulam inchoatæ adversus Baronium disputatio-

tationis. Tu quid nunc agas & tuus Theophraſtus quo loco ſit, cupio ſcire. Vale optime amicorum & me ama. Scripſi raptim, oblata occaſione. Lond. Eid. Apr. cIↄ Iↄ c xii.

EPISTOLA IↃCLXXII.

JOANNI LYDIO.

SI eſſet mihi otium, longas literas ad te darem. Nihil enim facio lubentius, quam ut tecum per literas loquar. Itaque & tuas accepi nuper magna cum voluptate, & has ſcripſiſſem prius ſi licuiſſet. Nunc quum eſſet repentina occaſio oblata, prætermittere nolui, quin libellum ad te mitterem, cujus editio heri ſolum abſoluta. Erunt illæ paucæ chartæ mei in te amoris qualecunque teſtimonium. Cupio autem ſcribas ad me libere, de hoc libello quid tibi fuerit viſum. Scito autem opus magnum parare me, ſi Deus immortalis faverit cœptis: ut fraudes Baronii detegamus. cujus laboris fortaſſe primam partem brevi ſumus edituri. Speramus hoc nos aſſecuturos, favente Domino Jeſu, ut boni intelligant, gloria Dei & amore veri nihil nobis eſſe antiquius. De tuo Clemengis te rogo & obteſtor, ut pergas, & quantum poteſt matures editionem. Dabo operam, ut cum proximis literis meis habeas quæ Oxonio potes ſperare. Scribam etiam ad amicos Lutetiam de tuo incepto. Vale & feſtinationi ignoſce. Deum veneror ut te ſervet, Eccleſiiſque veſtris ut pacem reſtituat. poſtremus liber Vorſtii & Sereniſſimo Regi vehementer diſplicuit, & mihi magnum dolorem attulit. Iterum vale. Londini Eidibus Apr. cIↄ Iↄ c xii.

EPISTOLA IↃCLXXIII.

JOANNI MEVRSIO.

VEre ſcripſiſti nuper ad me, vir clariſſime, eam me telam eſſe orſum editione epiſtolæ ad Frontonem, quam non tam facile detexerem. Ita prorſus eſt. Videoque paullatim me delabi in illa ſtudia, quæ ſemper ſum veneratus, & quibus in privatum uſum meum a multis annis meliores horas meas impendi. Videbis ex eo libello, quem tibi mitto, provocatũ me fuiſſe ab illuſtri viro, Cardinali Perronio, ſed amice, & modeſte: itemque ab alio barbaro & agre-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

& agresti nebulone, qui nuper, pretio accepto, conscientiam prodidit. Huic vappæ & atheo quum non putarem esse respondendum, plauit regi, ut obiter illum perstringerem. Audio has nundinas non carituras libris adversus epistolam ad Frontonem scriptis: quos equidem, nisi aliquid afferant, quod ad rem faciat, aspernabor, & hostes veritatis sinam latrare. Nunc mihi in manibus est disputatio adversus Baronium: cujus fraudes infandas est animus palam facere, ad gloriam Dei, & publicum bonum. Faveat modo cœptis ὁ ἐπὶ πᾶσι. Vale. Londini, Eidibus Aprilis CIϽ IϽ C XII. Quid nunc agas, scire cupio.

EPISTOLA IϽCLXXIV.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

ILlustrissime vir, binas tuarum simul accepi, nec sine magna voluptate legi. Gaudeo conjecturam meam de injuria tibi facta reperiri verissimam. Est omnino id genus hominum quale describis, quale in suis literis ὁ μακαρίτης S. depingebat. Quotidie mihi res est cum viro quodam nobilissimo & doctissimo illo quidem, sed ita iniquo in manes viri divini, ut non veritus sit me audiente aliquoties pronuntiare, fuisse τὸν ἀξιοθαυμαστότατον ἐκεῖνον ἄνδρα præcipitem Grammaticum, imperitum Philosophum, furiosum Mathematicum. Respondi ego & steti pro veritate quanta debui παῤῥησίᾳ. scripsique adeo ad illum eo de argumento aliquot literas. sed illi solemne est omnes mortales, qui pro eruditis sunt habiti, pedibus calcare, & pro bipedibus asellis habere. Non ita judicat Rex Serenissimus & quod vere possum dicere, sapientissimus, non etiam præstantissimus Eliensis, neque item alii pauci longe doctissimi viri, quos ego quoque solos meis studiis æquos experior. Sed redeo ad tuas; quarum alteras a me acceptas Rex legit, & jussit reddi. Fui ex eo tempore persæpe cum ejus Majestate, & prolixos sermones cum illa habui; sed optimus Princeps ita erat commotus lectione novorum librorum a Vorstio editorum, ut in eo argumento totus semper fuerit. Pergit enim ille doctor suum virus effundere ac palam tueri. idque tanta libertate, ut non sit du-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

bium, plerosque ex Ordinibus eo veneno esse infectos. quod piissimum regem habet, nec immerito, pessime. Qui etiam nuper indignissime tulit, τὸν πάνυ Card. Perronium sese viro docto opposuisse in doctrinæ veræ defensione. Putat Rex doctiorem illum esse, neque ita ignorare antiquam veritatem, ut potuerit ex animi sententia illa gerere. sed hæc querela non est hujus loci. Scito autem, vir illustrissime, placuisse Regi, ut epistola ad Card. Perronium hic ederetur, postquam ille suam edere fuit coactus. Et quoniam libellus infamis Peleterii eo tempore in Regis manus incidit, jussus sum vappam illum & nebulonem perstringere. scripsi igitur præfationem in eam epistolam. Deus Opt. Max. te servet, amplissime vir, & quicquid tibi charum. Londini XIII. Kal. Majas, ut vos tempora numeratis CIↃ IↃ C XII.

EPISTOLA IↃCLXXV.

GEORGIO MICHAELI LINGELSHEIMIO.

AMplissime vir, binas a te paucis diebus accepi. prioribus erat adjunctus liber aureus adversus Bellarmini scelestissimam pro Romani Papę imperio disputationē. posterioribus carmen adjunxeras, quod ego nondum legi. scribere enim hæc parabam, cum ille fasciculus mihi est allatus. Ago tibi, vir præstantissime, quantas possum maximas gratias, majores acturus, cum auctorem masculi illius scripti indicaveris. Non sum curiosus alieni arcani: sed me ita cepit ejus libelli lectio, ut statim cogitare cœperim, quis illius auctor. Fit enim nescio quomodo, ut quorum gloriæ favemus, eos propius nosse cupiamus. Apparet hominis Galli esse eam opellam; quod si quædam non obstarent, auderem pronunciare ου πάνυ Bongarsii ingenium & genium me agnoscere. sed, ut dixi, propter nonnulla hæreo, & ἐπέχω. Quisquis sit, opto illi omnia læta, ut similibus scriptis sæpe rem publicam Christianam juvet. Mitto tibi epistolam ad Cardinalem Perronium hic editam, & aliquanto meliorem Parisiensi. Adjeci præfationem, ut nebulonem quendam Parisiis libros vomentem quotidie, admonerē sui loci. ridebis credo, cum leges. Schoppii librum avide expecto. quan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

quanquam cupidius multo expectarem, si possem ab illa peste aliquid sperare boni. scitum enim est, etiam ab hoste capiendam esse utilitatem. sed perditissimus Apostata quid potest boni me docere? itaque, si mei arbitrii res est, responsum non feret. possum meas horas in penso Baroniano melius collocare. Et profecto indignus est Schoppius, cujus gratia opus institutum vel ad diem unum intermittam: quod quidē video prolixius futurum, quam putaram. Nam etsi mere Theologica in hac scriptione parce attingo, tanta est tamen ineptiarum seges, ut multa cogar dissimulare. Videbis aliquid, spero, quod te delectet atque omnes bonos & veritatis amantes: malos & mendaciorum patronos non parum urat. Efficiam cum bono Deo, cujus unius gloriam ob oculos propositam habeo, admiratores illorum Annalium suæ pudeat vanitatis, fatuitatis & stultitiæ. Verum hoc Θεοῦ μεγάλου ἐν γούνασι κεῖται. nos certe id strenue agimus, quantum per corporis infirmitatem licet. Vidi hic Legatos Serenissimi Principis vestri, fuitque mihi longe gratissimum cum nobilissimo Plessenio non unum colloquium. Ex illo & literis tuis prioribus cognovi de obitu τοῦ μακαρείτου Domini Hippolyti: in cujus morte respublica literaria non mediocre damnum fecit. Non morabor te pluribus: tantum petam a te, apud virum clarissimum Freherum meum silentium ut excuses. accepi autem ante perpaucos dies, quas ipse fere ante menses ipsos tres ad me dederat. Ego existimo fuisse ipsi redditas, quas mercatoribus Francofurtum petentibus dederam. quibus illum faciebam certiorem de oblato per me libro, quem Serenissimo Regi ante biennium fere nuncupavit. Vale, & festinationi ignosce. Londini. a. d. v. Kal. Maj. CIƆ IƆ CXII. Liberasti me solicitudine magna de Codice Arabico, qui apud Thuanum cum parte majore meorum asservatur. sed brevi Deo dante, consilium capiam, quid sit opus facto. Carere enim libris meis diutius non possum.

EPISTOLA IƆCLXXVI.

PETRO BERTIO.

VIr Clarissime, Accepi nudius quintus fasciculum à te missum.

Didi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Didici ex tuis, non sine voluptate mea, Vorstio non adhærere te in illa, quã tuetur, nova doctrina de natura Dei. Doleo ex animo non posse illum virum ad rectam mentem & τὴν ὑγιαίνουσαν διδασκαλίαν revocari; neque vero possum rationem excogitare, cur ille sua adeo pertinaciter, cum tanto bonorum atque eruditorum scandalo, tueatur. Plane vereor, ne Deum vindicem experiatur, qui solum se putat sapere. An ille nihil facit, quod hostes Reformationis propter novas subinde discordias, ludibrio nos habent? Ago Deo Opt. Max. gratias, quod in ejusmodi quæstionibus sejunctum ab illa peste te profiteris. Quod ego Serenissimo Regi quum statim renuntiassem, non mediocrem ex eo nuncio voluptatem cepit. Vtinam vero in titulo libri, à te nuper editi, alia verba usurpasses: haberes & Regem æquiorem, & multos alios viros optimos, quos ipsa novitas tituli offendit. Quod si ipse non fallor, poterat minore invidia ea doctrina proponi. Calvinum & Bezam etsi omnes magni faciunt veritatis amantes; nemo tamen est paulo iudex æquior, qui jurari in verba illorum postulet. Disputationem tuam, quam misisti, legam ipse, & magnis Theologis, amicis meis ostendam, quos novi in veteris Ecclesiæ doctrina acquiescere. Illorum præstantissimorum virorum de tuo scripto judicium non te celabo. Qui utinam tibi inservire aliqua ratione possem; Experireris quanti te faciam. Vale & me ama. Londini Kal. Maj. cIↃ IↃ c xII.

EPISTOLA IↃCLXXVII.

HUGONI GROTIO.

Significavi nuper, cum novi nescio quid libelli tibi mitterem, epistolam tuam illam me accepisse, qua tuum consilium de publicandis Ecclesiarum Reformatarum confessionibus aperiebas. Postea etiam altera tua mihi est reddita epistola, qua rationem exponis promovendi generosissimi incepti, cujus tibi dudum venit in mentem. Non est quod longis ambagibus tua morer tempora. Breviter sic habe: quæcunque hactenus super eo maximi momenti negotio sunt a te scripta, ea videri sapientissimo Regi ab optima mente & singulari prudentia esse profecta. Itaque solet εὐσε-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

βέστατος Princeps tuas epistolas non sine voluptate legere, & plures ejusmodi συμφράδμονας, qualis ipse es, tuæ Reip. optare, imo Reip. Christianæ. Quæ si hodie similibus consiliis regeretur, a spe concordiæ non esset adeo aliena. Quoniam autem Serenissimus Rex jam in aliis negotiis totus est, non potest ejus Majestas nunc huic curæ sic vacare ut optaret. Tu interim, præstantissime vir, age quod agis, & tuam solertiam in tam pio proposito exerce. Ego maximum Regem non desinam σπεύδοντα καὶ αὐτὸν ὀτρύνειν, ut se dabunt occasiones, & ferent ipsius negotia. Quæ scribebas de confessionibus nostrarum Ecclesiarum, isthic, nisi fallor, possent commodius perfici: ubi neque eruditorum Theologorum copia deest, & libros edendi ratio est quam hic aliquanto expeditior. Mihi quidem illi curæ vacare non licet, qui totus jam sum in disputationibus adversus Cardinalem Baronium susceptis. Nam quia eo rem videmus rediisse, ut adversariis nostris canon antiquitatis Ecclesiasticæ sint Baroniani Annales, faciundum duxi, ut illos commonerem, quam sit οὐκ ἀσφαλὴς ὁ κανών. Spero sane si faverit operi ὁ ἐπουράνιος πατὴρ, effecturum me, ut admiratores illorum Annalium suæ pudeat inscitiæ & fatuitatis, quæ summa est. Servabo tamen institutum, ut debitam laudem auctori non eam adeemptum, neque malitiose carpam quæ possint excusari: quod hodie solenne est nostrorum hominum peccatum. Sed ex ipso opere melius meam mentem capies: idque brevi, si Jesus Christus ὁ Θεάνθρωπος vires fuerit largitus. Vale vir magne, & me ama. Londini Kal. Maj. stylo veteri. CIϽ IϽ C XII.

EPISTOLA IϽCLXXIIX.

JACOBO AVGVSTO THVANO.

VIr illustrissime, scripsi nuper ad te & libellum misi, qui hic editus paucis ante diebus fuerat. Fasciculum diutius servavit D. Legatus, quo tutius tibi deferretur. tandem puto delatum, ac nisi animi fallor, credo jam perlatum. Iis literis narrabam tibi Serenissimum Regem post tuas lectas, quibus satisfacere ipsi optaveras, adeo occupatam animi mentem habuisse in recente quodam libro

libro Vorstii, ut nuper plures dies alia de re fere nulla mecum ageret. Postea accepi ab ejus Majestate mandatum, ut tibi significarem, tuis illis literis nihil ipsi potuisse gratius accidere. abunde enim te votis suis satisfecisse. Dolet Regi materiam sibi esse suggestam, secius suspicandi de tua summa integritate & erga se benevolentia. Jam intelligere se ait, Anglum qui ejusmodi suspicionibus occasionem præbuit, tua loquentis verba audisse fortasse, at certe non intellexisse. Petit Serenissimus Rex, ut in eadem mente & voluntate pergas. petit autem non quia existimet id opus esse: verum ut scias & tibi persuadeas, Majestati suæ hoc tuo erga ipsam animo nihil gratius posse contingere. Nam ut altas virtutes tuas nemo e libris tuis melius ipso Rege intelligit; sic profecto nemo est, qui pluris te faciat, quam ipse facit. Possem in hanc sententiam plura addere, sed novi mores tuos. Mea studia quo loco sint scire si cupis, cogita hominem magni aliquid molientem & necessariis instrumentis carentem. Significavi tibi rem mihi jam esse cum Cardinale Baronio. sic est, atque gliscit opus. sed me librorum meorum enecat desiderium. Multos hic non invenio. illis ipsis quos invenio, non sic possum uti ut meis, quos longo usu prope contrivi. Itaque eo nomine miserrimus sum, eo magis quod mederi huic malo non possum, neque invenio quid consilii capiam. Hoc ni esset, auderem polliceri opus non contemnendũ fore quod jam paro, faveat modo cœptis Dominus Jesus. Quicquid sit, spero, si inceptis superi faverint, id me assecuturum, ut eorum Annalium admiratores suæ pudeat stultitiæ. Verum hæc tibi uni dicta sunto. Quod superest, veneror Deum immortalem, ut te omni suarum magnarum benedictionum genere cumulet. Vale vir illustrissime. Cl. virum Fabrum & doctissimum Rigaltium, nisi grave est, salvere a me jubebis. Londini v. Non. Majas stylo Gallico. CIↃ IↃ C XII.

EPISTOLA IↃCLXXIX.

DANIELI HEINSIO.

Binis tuarum debeo responsionem: quum prioribus omnibus satis-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

satisfecerim. illis nondum respondi, quas ante paucos dies ὕστερον πρότερον accepi, cum adjunctis muneribus tuis. Horatius prior ad me pervenit, Socrates posterior. Vtrumque librum statim devoravi, qui meus est mos. In Socrate delectavit me propositum tuum hortantis adolescentes ad eam philosophiæ partem, quæ, ut scis, Stoicis κυρίως philosophia dicebatur, & pars omnium utilissima censebatur. neque abs re. Nam quid utilius, quidve majus a literis sperari potest, quam ut artem vitæ discamus? Quod igitur studiosos ad illud genus studiorum excolendum vocas, facis quod virum bonum decet: quod autem Socratem illis in exemplum proponis, id ego in eam partem interpretor, ut existimem ad Academiam & Lyceum tuos te vocare, hoc est, ad Platonem & Aristotelem, duos sine controversia principes Philosophiæ viros, planeque admirandos. Hanc viam studiorum animadverti dudum te esse ingressum; neque dubito effecturum te σὺν θεῷ, ut literarum calumniatores intelligant, quid inter veram philosophiam & τὴν σοφιστικὴν intersit. Macte, mi Heinsi, hoc proposito. Oro Deum ut te quam diutissime præstet valentem καὶ πάσῃ ἀγαθῶν ἰδέᾳ ἀνθοῦντα. Det tibi ὁ ἐπὶ πᾶσι, Platonem illustrare, & principem Philosophorum serio recensere. Diu est cum id fieri optant harum literarum intelligentes. Olim Auberius Trioncurianus, Lausanensis professor, id negotium susceperat: quem scimus magnum usum illius philosophiæ habuisse. cæterum an tanto ponderi pares humeros haberet, id vero nescimus. Scribebas nuper venisse tibi in mentem de paranda hic operum Arist. editione, subsidio τοῦ τῶν νῦν ἁπανταχοῦ γῆς κρατούντων ἐπιφανεστάτου. Sed ut alias scribere memini, si hic esses, de eo ne cogitasses quidem unquam. ὁ γὰρ εὐσεβέστατος βασιλεὺς οὕτω τῆς θρησκείας, καὶ τῶν πρὸς ταύτην ξυντεινόντων γίνεται ὅλος καὶ πᾶς, ὥς τε μηδεμίαν σχολὴν ἄγειν πρὸς τὸ τῇ φιλοσοφίᾳ ἢ φιλολογίᾳ ἐνδιατρίβειν. Quin si notum haberes, quæ sit toto hoc regno studiorum ratio, scires T. C. præmia ampliss. esse proposita: cæterarum disciplinarum amatoribus pene dixerim nulla, certe οὐδενὸς λόγου ἄξια. Venio ad Horatium, quem accepi a te δῶρον ὄντως τιμαλφέστατον.

Exci-

Excitaveras magnam expectationem tuarum obſervationum ante biennium, brevibus Notis editis, quas ego non ſemel legi. Hanc tu ſpem non deſtituiſti, ſed πολλῷ τῷ μέτρῳ ὑπερηκόντισας. Itaq; gratulor tibi, non pœnitendam famæ prioris acceſſionem: gratulor poëtæ excellentiſſimo atque, ut tibi placet, longe doctiſſimo; qui idoneum ſuæ præſtantiæ præconem te tandem eſt nactus: δεινὸν πάντας ἐνάγειν πρὸς τὸν τοῦ σοφοῦ θαυμασμόν. Ego meum nomen inter illos profiteor, qui te docente multa cœperim admirari, quæ ſolitus eram prius præterire. Tuam vero de Satyris & Satyrica poëſi eruditiſſimam diatribam majore fructu, an voluptate legerim, nondum conſtitui. Nos, mi Heinſi, ii ſumus, qui noſtra refelli a doctis & modeſtis viris æquiſſimo animo feramus. Vnum nobis eſt propoſitum, ut veritas inveſtigetur. hanc ſi invenimus: ſin minus, τὸ εὖ νικάτω, καὶ τὸ ἀληθές. Sed meum de tua illa Diatriba judicium exſpecta a me, ubi primum aliquid nactus fuero otii. Volo enim te non neſcire, qua diligentia etiam inter aſſiduas curas tua legere ſoleam. quippe πεποιθὼς ab eorum lectione nunquam me niſi doctiorem diſceſſurum. Vtinam ejus candoris, quem in te admiror, & doctrinæ, quam agnoſcunt in te & prædicant omnes eruditi, micam ſaltem aliquam haberent illi boni viri, quos adverſus me concitavi duobus illis, quos hic ſcripſi, libellis! Sed hoc ſperare inſanire eſſet, & mores illorum ignorare, qui cauſſam illam defendendam ſuſceperunt. In his eſt ὁ κακοδαίμων Schoppius. quem accepi ab excellente viro D. Lingelsheimio, furioſe in me debacchari, pedibus manibuſque nitentem demonſtrare, me Latine loqui neſcire, neque in iſtis literis quicquam intelligere. Ego nullam Latini ſermonis facultatem unquam oſtentavi: hoc unum ſcio; verba mihi non defutura, ſi probare inſtituero, Veſpillonis filium Deo & bonis omnibus eſſe meritiſſime exoſum. Sed non faciam tanti canem impurum: qui, ſi quid ſaperet, tuis telis & τοῦ μακαρείτου ἥρωος confoſſus chirurgo operam daret, & vulnera ſua ſanaret. Sed moror te. Vale optime virorum, & mihi longe chariſſime. Lond. v. Eidus Maj. ſtylo Gall. CIϽ IϽ C XII. An faſciculum

 acce-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

acceperis, quem nuper misi, in quo erant aliquot novi libelli exemplaria, scire cupio, & Theophrastus tuus quo sit loco.

EPISTOLA IↃCLXXX.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

ILlustrissime vir, heri accepi quas exeunte Martio scripseras, & Chabanæo meo tradideras. Puto jam tibi esse redditas, quas jussu Regis ad te dedi ante hos xv. dies. Eas ego D. Legato tradidi, qui affirmat jam misisse. Quod si eas accepisti, ea cura penitus es levatus, quam aliæ meæ jussu item Regis scriptæ tibi attulerant. Omnino Regi optimo ita satisfecisti iis literis, quas ad me scripsisti illi ostendendas, ut nihil magis ex animi ejus sententia fingi potuerit. Hoc ego & scripsi ad te nuper pluribus, & nunc peto a te, ut tibi sic plane persuadeas. Nihil æquius, nihil mitius hoc principe, qui te propter literas & virtutem suspicit & a te amari cupit. Illa eadem epistola tua monebat me, sermones quosdam de me tecum habuisse illustrissimum D. Cancellarium, quem mei adhuc meminisse gaudeo, etsi non puto multum illum de me revocando esse sollicitum. Quod si ea lege sum revocandus, ut non liceat mihi modesta scriptione errores Card. Baronii detegere, etiam atque etiam deliberandum est, quid sit opus facto. Amo patriam meam, & ut in illa mihi liceat diem ultimum claudere, peto a Deo quotidie. An tamen ea sit justa satis causa, cur susceptum bonæ causæ patrocinium debeam deserere, adhuc dubito & non liquere pronuntio. Mihi in opere quod molior, propositum est τὰ θεολογούμενα non attingere, aut parce; τὰ ἱστορικὰ peccata accuratissime persequi & oculis spectanda exhibere. si hoc scelus est, cavendum mihi. sed hoc alias pluribus. Agam ea de re cum illustrissimo Duce Bullioneo, quem nuper aureo carmine Spartes tuæ etiam illustriorem reddidisti. Scripsi hæc raptim. Vale & vive felix. Londini Eid. Maij. CIↃ IↃ C XII.

EPISTOLA IↃCLXXXI.

EIDEM.

ILlustrissime vir, plures paucis diebus dedi ad tuam dignitatem episto-

epistolas: quod ut sperem fore tibi non ingratum, facit tua singularis erga me benevolentia, toties tot certissimis argumentis mihi comperta. Nunc sane quod scriberem nihil admodum erat, quum ante paucos dies de meis rebus prolixas ad te literas dederim. sed quia D. Scæva de sua ad vos profectione me fecerat certiorem, hæc raptim exaravi, ut cognosceres nullum me tempus jucundius ponere, quam quod literis ad te scribendis impendo. Vtinam colloquii esset facultatas quæ olim fuit! regeres me in eo quod jam habeo præ manibus opere. in quo si quid exciderit, quod vere piis & bonis sit minus gratum, plane invito exciderit καὶ οὐ βουλομένῳ. Consilium enim mihi est ita stylum temperare, ut unius veritatis studiosum esse me omnes facile intelligant. Paucis, scio, placebo: plures offendam, qui veritatem volunt esse quicquid amor partium suadet. Cæterum in hoc nobili incepto quanta quotidie crucier librorum inopia, piget commemorare. Itaque didici μακαρίζειν τοὺς ἐν Λουτεκίᾳ ὄντας. Verum de hac mea miseria pluribus alias. Constitui, si bonitas Dei permiserit, opere confecto aut affecto vel ad paucos menses vester fieri, ut sitim meam si possum expleam. Interim veneror Deum immortalem, ut te Francorum decus servet & quicquid tibi charum. Londini x. Kalend. Jun. CIↃ.IↃ C XII.

EPISTOLA IↃCLXXXII.

HVGONI GROTIO.

VIr amplissime, lætatus sum non displicuisse tibi quem nuper misi libellum. At quam multi erunt e nostris qui damnabunt? Jam e Gallia plures literæ huc venerunt querelarum plenæ, imo gravissimarum accusationum. Nam plerisque meorum Gallorum norma veri est ab antiqua fide abire quam longissime. Ego nihil scripsi de quo non sæpissime cum magno Rege & doctissimis Episcopis deliberaverim. Itaque clamoribus ἀμούσων καὶ θορυβοποιῶν non magis moveor quam Scioppii perditissimi nebulonis ineptiis. Si dabit Deus immortalis perficere quod nunc habeo præ manibus opus, intelligent æqui lectores, qua diligentia hoc genus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nus ſcriptores πεποτηκότες εἴημεν, & multo magis quanta flagremus cupiditate promovendæ gloriæ Domini Jeſu. Quod ſupereſt, peto a te majorem in modum, ut quem mitto faſciculum cures ad Lydium. Quædam ibi ſunt chartæ Clemengii, quibus eſt illi opus. Deus te ſervet, vir magne. Vale. Londini prid Kalend Jun. CIↃ IↃ C XII.

EPISTOLA IↃCLXXXIII.

JOANNI LYDIO.

SCripſi nuper ad te, vir eruditisſime, & ſimul neſcio quid novi libelli miſi. Nunc iſta raptim exaro, ut ſcias fuiſſe memorem promisſionis & datæ fidei. Volui citius morem tibi gerere; ſed non potui. Vbi primum data eſt occaſio, eam avide arripui. Ludovicus Capellus Sedanenſis, (cujus frater tibi fortaſſe e ſcriptis quæ edidit innotuit,) Oxonium petens rogatus eſt a me, ut de libris Clemengii ſerio inquireret. Is mihi paulo poſt chartam miſit & literas, quas una jam ad te mitto. Si aliud tua cauſſa poſſum, utere opera mea. Oro Deum immortalem ut tibi cœptiſque tuis benedicat. Vale. Scripſi inter gravisſimas curas, Londini, pridie Kalend. Jun. CIↃ IↃ CXII.

EPISTOLA IↃCLXXXIV.

DANIELI HEINSIO.

VIr clarisſime, accepi quas bibliopolæ veſtrati dediſti. alteras apud præſtantiſſ. Grotium depoſitas nondum vidi: & vereri ſubit ne perierint. Quam jacturam ſcito me gravisſime laturum. nam qui tuis omnibus mirifice delecter, illas peculiari quodam affectu exſpecto, quas ais ſcripſiſſe de epiſtola ad Car. Per. Cupio ſcire, de illa ſcriptione quid tui ſit judicii. Multos ſcio eſſe e noſtris qui clamitent: ſed hoſtes veteris Eccleſiæ & hujus Anglicanæ. nihil enim ſcripſi, cui Rex maximus & doctisſimi Epiſcopi non ſint aſſenſi. De Scioppio libero te cura. neque enim exiſtimare debes me illius peſtis ullam rationem unquam habiturum. Profert ad invidiam meam literas, quas ſcripſi ad divinum Scaligerum poſt diſputationem inter Pl. & Epiſc. Ebr. habitam. Ego vero non recuſo

cuſo quin de meis moribus & ſenſu pietatis ex illa epiſtola judicium fiat. ſunt enim veriſſima, quæ ſcripſi, omnia, & ſi potes ἀνέχεσθαι καυχωμένου, piæ prudentiæ plana. Nam certo crede, mi Heinſi, τὸν πάνυ Πλ. in eo quidem incepto, nihil ſe dignum feciſſe, negotium temere ſuſceptum, temere adminiſtratum, pudendo fine concluſum. utinam aliter accidiſſet. Cæterum fingere τὰ μὴ ὄντα καὶ τῇ ἀληθείᾳ ὁμόσε χωρεῖν, meum non eſt. Videbunt poſteri, quæ ſolito candore ſcripſit ea de re præſtantiſſ. Thuanus, cui ſoli fides habenda. nemo rei veritatem melius novit quam nos. Sed cupientem plura cogunt negotia finem ſcribendi facere. Audio editos eſſe Lugduni in Gallia, (proſtabant Francofurti ſuperioribus nundinis,) Characteres noſtros. Sunt in ea editione quædam a nobis adjecta non vulgata cum ad caput, περὶ ἀναισθησίας, tum alibi. Tuus Theophraſtus quid agat, ſcire cupio. Vale & feſtinationi ignoſce. Prid. Non. Jun. CIↃ IↃCXII.

EPISTOLA IↃCLXXXV.

JACOBO AVGVSTO THVANO.

VIr illuſtriſſime, ex iis literis quas Juſtello & Capello dedi, præſentem rerum mearum ſtatum confido tibi eſſe notum. Ego animi ſuſpenſus hæreo, exſpectans quid D. Cancellarius ſuper rebus meis dignitati tuæ reſponſi dederit. ſi ſedet animis τῶν παρ' ὑμῖν κρατούντων me revocare, & id ſerio agitur, non, ut ſuſpicor ἀφοσιώσεως χάριν; ſequar omnino conſilium tuum. Interim opus ſuſceptum, de quo nuper ſcripſi, ut poſſum urgeo. infeliciter ſane & dura prorſus lege. careo enim libris meis, quæ eſt inſignita meorum ſtudiorum calamitas. Hic enim neque omnes poſſum nanciſci, quos iſthic habeo; neque alienis perinde uti queo ut meis, quos longo uſu contrivi. Et eſt tamen inceptum noſtrum ejuſmodi, quod librorum ſubſidium requirat vel maximum. Ampliſſimum namque eſt argumentum, & genus omne literarum attingit. Videbis παντοδαπῶν ξυγγραφέων loca plurima ſerio tractata, ritus Eccleſiæ multos illuſtratos, figmenta ſtultiſſima ἐξ ἀπειρίας vel φρενοβλαβείας profecta modeſte quidem ſed ſolide tamen confutata.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Hoc vero opus esse me aggressum necessariis subsidiis destitutum ita mihi aliquando videtur absurdum, ut cerebri satis sanus fuisse mihi sæpe jam ipse non videar. Igitur si, ut puto, veniam Rex Christianissimus est mihi concessurus manendi in hoc regno ad ver proximum, jussi Chabanæum meum paucos libros seligere e meis, quos ad me curaret. Qua tamen in re præcepi illi ut consilio tuo pareret, idque fore mihi gratum crederet, quod placuisse tuæ illustri dignitati intelligerem. Potest id negotium ἀψοφητὶ & paucis consciis transigi. Velim vero persuasum esse omnibus, si de me revocando isthic serio fuerit cogitatum, tam facile id futurum etjamsi libros omnes meos hic haberem, quam futurum esset facile, si nullum haberem. Omnino autem Serenissimo Regi rem feceritis longe gratissimam, si ad pertexendum opus inchoatum, quod superest hujus anni, & paucos menses mihi concesseritis. De moderatione quam toto opere servabo, nihil addam ad ea quæ nuper scribere memini. Quod si quos isthic veri amor tangit, res ipsa, opinor, facile ab iis confessionem expresserit, postquam nostra legerint, non fuisse quæ observavimus tenebris damnanda. Te quidem, φιλαληθέστατε Thuane, non sine aliqua voluptate nostram hanc lucubrationem confido esse lecturum. Age igitur per Deum immortalem, veterem tuum clientem, quod dudum facis, perge amare, & tuis prudentissimis consiliis regere dignare. Sic te Dominus Jesus ὁ θεάνθρωπος adjuvet, servet, fortunet. Vale, Præses illustrissime. Londini Nonis Junii CIↃIↃCXII. Vellem abesse propius a præstantissimo viro D. Fabro, cujus judicio observationes meę aut starent, aut caderent. Sancte affirmo tibi, plus solidę eruditionis in unica illius epistola, quam recitat primo Annali Card. Baronius, invenire me, quam in quovis XII. illorum crassissimorũ tomorum. Deus servet venerandum senem, & faxit ut de istis literis cum ipso conferre aliquando possim στόμα πρὸς στόμα. Virum quoque eruditissimum Rigaltium opto valere & me amare.

EPISTOLA IↃCLXXXVI.

EIDEM.

ILlustrissime Præses, puto accepisse te partem promissæ historiæ, quam

quam in libro grandi descriptam Rex misit ad te cum meis literis per Dominum de Vitri. Peto vero a te, si liber ille probe curatus est, ut ejus facias nos certiores. Potes autem ex eo conjicere quanti Rex Serenissimus tuas historias faciat, cum illarum ergo tantum opus curavit suscipiendum. Ex omnibus tuis literis cognosco propensum erga ejus Majestatem animum tuum, quod scito ipsi esse pergratum. De meo isthuc reditu cum admiratione accepi, quod nuper isthic decretum fuerat. Quod si id agitur ut malevolorum potestati subjiciar, nemo amicus suadebit, ut hunc splendorem omittam & me illis dedam. Hoc dico, quia scio eorum suggestione exortam in animo Reginæ voluntatem mei revocandi. Et illud est quod maxime Regem male habuit. Postquam isthic visus fuerit libellus quem hic scripsi (& dudum misissem, si per gravem morbum licuisset,) sciemus quanti isthic æstimentur veritas, fides, ingenuus candor & animus erga principes sincere devotus. Nam si isthic his virtutibus locus non est, optabilius mihi exilium patria, cujus alioquin desiderium vix fero. sed de his brevi plura. constitui enim a tuis consiliis, quæ semper sum expertus fidelissima & saluberrima, pendere. Optimum & ἐυσεβέστατον Fabrum convaluisse gaudeo, & Deo gratias ago. Legi non sine magno dolore quæ de ejus morbo ad me scripsisti. Veneror Deum immortalem ut te servet. Vale. Londini a. d. XII. Kalend. Jul. CIↃ IↃ C XII.

EPISTOLA IↃCLXXXVII.

EIDEM.

DE Serenissimi Regis in te animo, Præses amplissime, binas jam ad te jussu ipsius literas dedi. Quæ si ex fide fuerunt curatæ, omni jam te cura liberatum esse oportet. Optimus namque Rex e tuarum lectione eam voluptatem cepit, iisque lectis adeo ubertim & ἐνδιαθέτως in tuas laudes sese effudit, D. Episcopum Eliensem & me compellans, ut videatur infrunitus ille νησιώτης qui huic gratiæ, ut sic dicam, reconciliationi occasionem præbuit, non sine caussa factum illud suum tibi imputare posse, & gratiarum acti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

onem a te exſpectare. Ego quoque multum tibi debeo, qui vates non vanus per illam epiſtolam tuam ſum declaratus. Dixeram enim Regi & πάνυ βεβαίως confirmaveram, fore omnino ut ad primas, quas a te acciperem, literas æquisſimus Rex te multo etiam magis quam antea amaret. plane ita evenit, & tu, Præſes amplisſime, fidei, ingenui candoris & conſtantiæ laudem retuliſti ingentem, ego aliquam οὐκ ἀστόχου μαντοσύνης. Quare gloriari poſſum κειμήλιον οὐκ ἀφυῆ eſſe me, in hac re certe fuiſſe conjectorem non malum. Accepi vero ternas a te epiſtolas, quibus ſermones mihi exponis, quos ὁ σεβασμιώτατος & illuſtrisſimus Do. Cancellarius pro ſua erga me benevolentia habere apud te eſt dignatus. Narras enim juſſam eſſe dignitatem tuam mihi ſignificare, placere Majeſtati Regis Chriſtianisſimi in patriam me revocare. tum autem jubes ipſe me ejuſdem illuſtrisſimi Domini verbis, ut animi mei exponam tibi mentem. Parebo igitur tibi amplisſime vir, petamque a te etiam atque etiam vehementer, ne clientulo tuo hanc ſtultitiæ notam inuras, imo vero impietatis, ut me exiſtimes propter locum mutatum animum mutaſſe, & illius ſuavisſimæ dulcedinis eſſe oblitum, quam patriæ charitas fruentibus patria ſua etiam barbaris hominibus ſolet conciliare. Crede, obſecro te, & illuſtrisſimo Domino confidenter perſuade, quidvis potius eventurum, quam ut illa ἔμφυτος στοργὴ τῆς πατρίδος animo excidat mihi. Et agreſtis aliquis ac ferus homo patriam tamen ſuam horridam licet ac gelu rigentem amat, & translatus in mitiorem terram lacte & melle manantem, miſerum ſe credit, & mala exilii commemorat: ego non penitus ab humanitatis cultu alienus patriæ meæ deſiderio non afficiar, aut quanto caream bono, quanta jucunditate, parum intelligam? *Non obtuſa adeo geſtamus pectora* Galli. Quod ſi tam eſſem Stoicus, hoc eſt, ut equidem cenſeo, bardus & communis ſenſus expers, habeo ſedulam monitricem uxorem meam, quæ ejuſmodi ſtuporem facile mihi excuteret. Verum crede mihi, nihil eſt opus σπεύδοντα καὶ αὐτὸν ὀτρύνειν. Hæc eo pluribus expoſui tibi, vir integerrime, ut de mea cupiditate, ne dicam volunta-

luntate certus, illustrissimo Domino Cancellario sine dubitatione spondeas, vere & ex animo scribere me quod jam scribo, & sæpius memini scripsisse. non pendere nimirum a voluntate mea reditum meum, sed a jussione Regis Christianissimi & Augustissimæ Reginæ. duo tamen petere me quanta maxima humilitate & submissione animi possum, ut & Serenissimi Regis habeatur ratio, & familiæ meæ, quæ maxima est. Ego quantum debeam optimo huic Principi, ne vos quidem puto ignorare. Opto igitur, & supplex a Majestatibus Regis & Reginæ contendo, ut mihi liceat bona cum ipsorum gratia, priusquam ex Anglia pedem effero, librum perficere quem Regi Serenissimo est animus nuncupare. Id opus cujusmodi sit, non semel indicavi tibi proximis literis meis. Nam ut immunitatem aliarum angariarum mihi pararem, & maximo tamen Regi satisfacerem, disputationem suscepi adversus illustrissimum Cardinalem Baronium: quam fore illis non ingratam spero, qui jura Regum & Principum adversus Roman. Pontificem sine ulla ipsius Pontificis injuria defendi non nolunt. neque enim potest jure Summus Pontifex queri fieri sibi injuriam, si tantum illi tribuitur, quantum vetus Ecclesia & concilia Oecumenica tribuerunt. etsi fatemur adulatoribus Papæ parum hoc videri. Scis edi libros quotidie & Romæ & alibi, quibus Monarchia vere δεσποτικὴ in Imperatores ac Reges & principes Papæ attribuitur, cum plenissima potestate capitibus eorum ludendi ex animi libidine. Nisi ipse libros legerem assidue Romæ & aliis in locis scriptos, quique scribuntur quotidie, calumniari crederem si quis hoc diceret, quod ego jam dico. Quum igitur observaverim illustrissimum Card. Baronium totos XII. suos tomos eo præcipue fine scripsisse, ut hanc perniciosissimam doctrinam in animis legentium ingeneraret; disputationem adversus ipsum institui, non de aliquo religionis Christianæ capite, sed de ista Romani Pontificis infinita potestate, sive potius, ut ejus parasiti loquuntur, omnipotentia. Quæ ad dogmata religionis Christianæ hodie controversa pertinent in Annalibus, ea certo consilio ne attigi quidem. Vniversam scri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſcriptionem ea moderatione temperavi, ut æquis lectoribus ſatisfacturum me ſperem. hoc unum opere toto egi, ut erranti viro docto comiter monſtrarem viam. Vtinam viveret illuſtriſſimus ille Cardinalis, ſi minus rem, at modeſtiam certe meam ipſi probarem. multa enim illi exciderunt ne mediocriter quidem docto viro digna. Spero ad finem anni hujus aut non multo poſt editurum me quæ in primo Annali obſervavi. Hunc librum ſi Magnæ Britanniæ Regi dedicavero, quod vehementer cupio, nihil eſt quod me in hoc regno vel horam unam teneat. Si igitur tantum me Superi amant, & Regem Chriſtianiſſimum aliqua tangat mei cura, qui poſtremus ſum ſubditorum ejus Majeſtatis & plane τὸ μηδὲν, puto equidem, ubi ſemel hoc quaſi æs alienum expunxero, facile hoc a Rege iri impetratum, ut patriam repetere mihi liceat. Tum vero illud ſolum ſupererit, ut illuſtriſſimi Domini Cancellarii & tua commendatione impulſus Rex Chriſtianiſſimus aliquam mei rationem habeat & honeſti otii ſpem mihi faciat. O utinam illum ego diem videam, & det mihi clementia divina, ea perficere incepta, quæ honori Regis mei in animo meo dudum deſtinavi! nam hic quidem vel cogitare de prioribus ſtudiis non poſſum. Itaque *pendent opera interrupta minæque Murorum*: quod ſequitur verbum, de meis lucubratiunculis non auſim uſurpare. Deum immortalem ſupplex veneror, ſervet Regem, Reginam matrem, regiamque domum totam; ſervet etiam fideles ejus Majeſtatis miniſtros, cum primis illuſtriſſimum virum & ſingulari obſervantia mihi colendum Dominum Cancellarium, & te, Præſes ampliſſime, ac quicquid tibi charum. Vale. Londini VII. Kal. Julias ut tempora iſthic numerantur. CIƆ IƆ C XII.

EPISTOLA IƆCLXXXVIII.

CORNELIO VANDERMYLE.

MOnſieur: J'ay receu celle qu'il nous a pleu m'eſcrire touchãt l'epiſtre au Cardinal du Perron, laquelle quand j'ay eſcrite je n'ay pas duobté que ceux, qui meſpriſent l'antiquité, la condamneroient: mais j'oppoſe a ces Meſſieurs la l'auctorité du Roy de la

de la grand Bretagne & de tous les sages Evesques de ceste Eglise: outre la certaine science, asseurance, & ferme creance que j'ay, que jen'ay escrit un seul Jota en ceste epistre, qui repugne a la S. Parole de Dieu, ni a la foy l' Eglise ancienne. Quand a feu Monsieur de Serres, ce que vous dites est trasvray. J'estois en Languedoc quand il moureut, Ce n'est a moy de juger de son intention, ni de ceux qui l' ont si estrangement condamné. Seulement diray ie, que si le dit sieur n'a eu autre desir, que de servir a la paix en l' Eglise de Dieu, salva veritate, il est plus louable pour ce deseins que ne sont ceux qui par leurs nouveautés troublent l' Eglise. Est genus hominum, qui putant ante hos centum fere annos cœpisse mundo apparere veram Ecclesiam, quæ nullo priore seculo fuerat visa. Horum amentiam ego ex animo detestor, atque ita iudico: non magis nocere Ecclesiæ Dei Pontificios, dum suos errores vetustatis obtentu hodie tuentur: quam homines novitatum amantes, qui sacram Scripturam ex libidine sua interpretantur, & quicquid suis interpretationibus non convenit, falsum & impium putant. Je ne veux m'estendre sur ce propos, craignant vous ennuier. faisant donc fin, vous prie me tonir tuosiuors,

Monsieur,

Vostre treshumble serviteur

CASAVBON.

A Londres, ce IV. Jul.
CIↃ IↃ CXII.

EPISTOLA IↃCLXXXIX.

JACOBO AVGVSTO THVANO.

Illustrissime vir, post reditum ad vos Ducis Bullionii unas tuarum accepi, idque hesterna die, quum ante xx. dies essent scriptæ. Scripseram binas ad te discedente Bullionio Duce; unas Capello Theologo tradideram, alteras Iustello qui Duci a secretis. harum epistolarum alteram periisse ex tuis didici, doleo non una ex causa. scripseram multis de rebus familiariter: neque consultum est

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

est eiusmodi literas in manus alienas incidere. Erant in eodem fasciculo plures aliæ de re familiari nostra scriptæ. periit mihi opera, periit tempus, cuius unius rei inopia laboro ut qui maxime. Venio ad tuas. Quod scribis de illustrissimo Cancellario, gratum est. Exposui tibi causas non semel, cur opus adversus Baronium sim aggressus. & puto consilii illius habuisse me iustas rationes. metui tamen ne dominum Cancellarium offenderem, quo nihil molestius poterat mihi contingere. Liberasti me sollicitudine, cum verbis illius nuntiasti, non propterea fore me illustri ipsius dignitati minus gratum. Ego dabo operam quantum fieri poterit, ut neminem bonorum offendam. Optassem potuisse sine meo nomine librum edi. sed hoc qui fieri potuerit non video. Eam provinciam mihi esse demandatam omnes hic sciunt. ut libros mihi pararem, qui meis careo infelix, omnes Londinenses bibliothecas excutere opus habui. ego vix sum apud Regem unquam, quin pensi rationem exigat. idemque ut me iuvaret, magnam sibi parare bibliothecam instituit, quæ tota in ædes meas infertur. hæc quomodo poterant dissimulari? Adde quod a principe optimo vix putem impetrari posse ut meum nomen taceretur. Scriptio denique ipsa, nisi fallor, ἐκ παιδὸς τὸν πατέρα statim arguisset. Multa Scaligeri mentio, multa e Græcis auctoribus deprompta, & id genus alia scriptorem certo designassent. Richerius nomine abstinuerat. quid profuit? Quod igitur superest, Deo exitum permittamus. Ego mihi conscius sum, nihil quærere me præter gloriam Dei, defensionem veritatis, causæ regiæ patrocinium. propter ista si me calamitas manet, dolebo, Stoicus enim non sum. in mediis tamen suspiriis vocem illam usurpabo, Πόσειδον, ὀρθὰν τὰν ναῦν. Fiat igitur Dei Opt. Max. voluntas. Me cum vitæ huius tædet diu est. Scripsi aliquoties ad te, Cottonium ab urbe abesse, in contexenda historia occupatum. Nuper quum mihi Serenissimus Rex indicasset ipsum esse in urbe, memor tuorum mandatorum statim adii, respondit, se totum in eo esse ut cœptam historiam absolvat, quam ipse Anglico sermone componit, Camdenus Latinam facit. Sche-

dium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

dium a te missum ei tradideram,ut de re illa cogitaret. post paucos deinde dies respondit,sibi compertum esse Mareschallum de Retz semel post lanienam Parisiensem in Angliam venisse:se enim ut certo rem exploraret, omnia scrinia & tabularia sedulo inspexisse. Addidit tum, si quid aliud occurreret in quo posset ejus opera tibi esse utilis; & dignareris ad se scribere; daturum operam ut tibi satisfaciat. Oro Deum immortalem, ut te, vir illustrissime, servet, ac magis magisque in dies fortunet. Kal. Jul. CIↃ IↃ C XII. Permittat mihi obsecro tua benignitas, ut Dom. Fabrum,quem ex animo colo & observo, hic salutem, & D. Rigaltium ac Puteanos fratres merito suo mihi charissimos.

EPISTOLA IↃCXC.

DANIELI HEINSIO.

VIr præstantissime, Tandem accepi quas diu exspectavi literas tuas post lectam epistolam ad Card. Perr. scriptas. Nihil memini legisse majori cum voluptate. cæterorum meorum scriptorum laudatio φορτικὴ semper mihi visa. hunc libellum a te commendari vehementissime sum lætatus. non enim propria mihi illa laus est, sed ad sapientissimum Regem pertinet, gravissimosque hujus regni Episcopos: quorum ex mente libellus ille est scriptus. Ego si privato nomine ejusmodi scriptum edidissem, a zelotis nostris in plura frusta discerptus essem, quam olim vel Actæon vel Pentheus a suis canibus & thiasotis. Ne nunc quidem post illa tanta nomina satis securus lateo. non enim desunt, qui hæreses meas adnotent, & gravissime de me pronuntient. E Gallia ad Episc. Bathoniensem plures epistolæ venerunt, quibus ego gravissime accusor ut Papismi patronus. Ex Hollandia vestra vir doctus & bonus ad me scripsit, damnare se non pauca in eo libello, quædam etiam toto animo execrari. sic enim loquitur. Quid facerent hi censores, si aliqua Regis tanti reventia & Ecclesiæ Anglicanæ eos non teneret? Te & divini ingenii virum Grotium nostrum aliter sentire non mihi est magis jucundum, quam Ser. Regi reverendisque Episcopis, qui omnem φιλοκαινίαν ex animo oderunt. Ego

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

conscientiæ meæ integritate fretus & judiciis vestris, quid de meis scriptis judicent aut judicaturi sint Theologiæ omnibus seculis inauditæ patroni, pili non facio unius. Pergo igitur alacris in opere adversus Baronium suscepto: totis ingenii viribus id contendens, ut veræ pietatis amantibus & solam Dei gloriam quærentibus meos conatus approbem. Dura omnino provincia est, quam suscepi: sed spes mea omnis non in propriis viribus, quæ nullæ sunt, verum ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ Ἰησοῦ. Qui putant nos in literis humanioribus consenuisse, opus haut dubie mirabuntur, sua exspectatione longe majus. Theophrastus tuus quando prodibit? jussi meum codicem Lutetia afferri, qui si fuerit allatus, non-nulla tecum statim communicabo, alicujus fortasse momenti: quanquam scio nihil tam parvum, nihil tam magnum esse, quod tuam diligentiam possit effugere. Deus immortalis te servet reip. literariæ. Vale, charissimum mihi caput. Londini IV. Non. Jul. CIↃ IↃ CXII. D. Eliensis te amanter salutat.

EPISTOLA IↃCXCI.

HUGONI GROTIO.

VIr præstantissime, si quantum voluptatis e tuis capio, tantum & otii suppeteret ad confabulandum per literas tecum, haberes me importunum congerronem. Sed mihi omnem ejus rei facultatem curæ, negotia, studia denique eripiunt. Nam & occupatissimus fere sum: præsertim cum Rex optimus est in urbe aut ad urbem. tum autem operis suscepti magnitudo ea est, ut ægre a proposito divellar. Videbis, si DEUS immortalis faverit inceptis, novi generis scriptionem: rerum nempe veteris Ecclesiæ nudam & simplicem explicationem, sine affectu partium. Nihil maligne fingimus, nihil veri dissimulamus, omnia ad gloriam Dei referimus, non ad partium victoriam. B. vero imperitiam, fatuitatem, stuporem sine dubio miraberis. Nam qui summam religionis faciunt P. R. adorare, illis B. quanto in pretio sit non te fugit. Quid ergo dicturi sunt, quando videbunt certis argumentis demonstrari illum melioris totius literaturæ fuisse imperitissimum?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Et nos quidem ſumma moderatione ſemper utemur: ſed non propterea odium τῶν παπομανούντων vitabimus. Ne illis quidem, ſatis ſcio, gratum erit opus noſtrum, qui omnes opiniones χθὲς καὶ πρώην natas, volunt ſemper obtinuiſſe in Eccleſia DEI, & inſano errore quicquid non probant, putant eſſe recens & ab Antichriſto excogitatum. Iſti ſunt qui in epiſtola ad Cardinalem Perronium fœdas hæreſes deprehendunt, & graviſſime de me pronuntiant. Eſt quidam in regione veſtra Theologus, vir bonus & mei amans, qui nuper libere ſcripſit ſuum de illa epiſtola judicium. damnat non pauca ut parum Theologice ſcripta; *quædam execrari ſe ait toto animo*: ſic enim loquitur, & addit, velle ſe accurate meos errores mihi demonſtrare. qui ſi quantum eſt novorum librorum evolvat, nihil afferre poterit, cur aut Rex ſapientiſſimus, aut eruditiſſimi Epiſcopi hujus regni, aut ipſe literulam unam in ea reſponſione velimus mutatam. Te aliter judicare de illo libello lætatur Sereniſſimus Rex, lætantur & Epiſcopi graviſſimi, quibus tua pietas & ſingularis doctrina non ſunt incognitæ. Deus hanc tibi mentem ſervet, eandemque aliis ſuggerat; ut tandem aliqua pateſiat illius negotii promovendi ratio, de quo non unis jam literis inter nos egimus. Scribam ea ſuper re ad te brevi plura volente Deo. Vale vir magne. Londini IV. Non. Iul. CIƆ IƆ C XII. Peto a te, ut quas tuis adjeci cures perferendas. Invitus hoc tibi oneris impono: ſed cogit neceſſitas.

EPISTOLA IƆCXCII.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

VIr illuſtriſſime, heri ſcripſi ad tuam dignitatem, neque erat quod vellem additum. ſed amico huic petenti συστατικὰς ad te non potui denegare. quum præſertim ex uno aut altero colloquio compererim virum eſſe doctum, & judicii in literis non vulgaris. Ille enixe petiit a me, ut fores aperirem ſibi amicitiæ tuæ. Quem ſi illum ex commendatione mea fueris dignatus; mox, niſi fallor, dignum pronunciabis, quem referas in eorum numerum, a quibus velis coli. Hoc volui: neque nunc plura licet. Vale vir illuſtris-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſtrisſime, decus tui ſeculi prope jam unicum. Lond. VIII. Eid. Iul. CIƆ IƆ CXII.

EPISTOLA IƆCXCIII.

EIDEM.

VIr illuſtrisſime, accepi reſponſum ad illas tuarum quas mihi D. Scœva reddidit. Putabam epiſtolam meam periiſſe, quam Iuſtello tradideram. hæc tua epiſtola illam potius periiſſe me docuit, quam Capellus acceperat tibi deferendam. Si bene memini, illius argumentum erat de meo ad vos reditu. hujus varium & multiplex; quantum tamen animo repetere poſſum, cum meam memoriam interrogo, pars maxima ejus ſcriptionis erat de opere inſtituto; cujus ſcopum cupio eſſe tibi perſpectum. Doleo intercidiſſe illam epiſtolam, non quia folium chartæ raptim exaratum tanti faciam; ſed quia familiarem ſcriptionem in alienas manus devenire periculoſæ aliquando plena res eſt aleæ. Ego fretus humanitate tua & erga me benevolentia ſic ſoleo tecum per literas garrire, ut ſolitum facere memoria teneo cum iſthic eſſem. Quæ refers mihi illuſtrisſimi viri D. Cancellarii verba, incredibili me lætitia affecerunt. Nunc videor mihi cognoſcere ſerio de me revocando eſſe iſthic aliquando actum. nam hactenus quidem mentio aliqua ejus conſilii fuerat facta. ſed hoc ita frigide, ut ſæpe dubitarim quo fine illa dicerentur. Poſtrema hæc illuſtrisſimi Cancellarii reſponſio perſuadet mihi, illuſtrem ejus dignitatem de eo negotio ſerio aliquando cogitaſſe, non enim putem e re nata dixiſſe illum, quæ adjicis de duplici incremento commodorum meorum, ſi Deus dederit iſthuc redire. Siquidem igitur illa vera ſunt & ſatis certa, accipio lubens conditionem, & bene mecum agi tum credam, ſi dederit aliquando ὁ ἐπὶ πᾶσιν illa Chriſtianisſimi Regis liberalitate poſſe uti frui. Sed quia id quicquid eſt incrementi petendum videtur ex illa pecunia, quæ in uſum ſcholæ eſt aſſignata, cauſam ſuſpicor eſſe juſtam, cur ego metuam ne exitu res careat. neque fortaſſe æquum fuerit, ut ipſe ex alieno incommodo copiam commodum. Nam ut ipſe doceam, vix credam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

posse fieri, ut tempora sunt & hominum ingenia. Quare peto a te, Vir amplissime, ut quantũ sit in istis firmitudinis diligenter explores, & nisi grave est, mihi significes. Non sum ausus D. Cancellario obstrepere, cui tamen gratias agere optavi, imo, ut puto, debui. Omnino persuasum ipsi esse cupio, si illa sunt rata & certa quæ scripsisti, & tempus mihi conceditur perficiendi opus quod Serenissimo Regi nuncupare est animus, nullam postea fore in me moram. Ardeo enim cupiditate incredibili colophonis imponendi operibus variis, quæ isthic incepta aut perficientur isthic cum bono Deo, aut, sed nolo male ominari studiis meis. Nonnihil tamen movent me inimici. quos videor apud vos habere plures quam putabam. sed de his alias pluribus. Interim oro Deum immortalem, ut te servet, vir amplissime, & quicquid tibi charum. Lond. IX. Kal. Aug. vestro more numerandi. Scribebam hæc in tantis caloribus, ut dubitem an in Gallia Narbonensi majores sim unquam expertus. sed scito postridie quam hæc scripseram alsisse me vehementer.

EPISTOLA IↃCXCIV.

THOMAE ERPENNIO.

SI vel decem mihi linguæ essent, non possem tibi exprimere, charissime Erpenni, quantum sinceræ voluptatis nuntius ille mihi attulerit, quo te in patriam ad parentes rediisse cognovi. Sustuli in cœlum manus, & Deo immortali gratias egi, quod mihi tantum amicum, reipublicæ literariæ tantum vindicem servasset. Oro illum toto pectore, ut pergat tibi & conatibus tuis benedicere. quod & facturum spero, imo ausim dicere, confido, teque hortor ut de tuis studiis omnia tibi læta promittas. Non solet Deus Opt. Max. honesta proposita destituere ope sua. Quare licet non statim quid te futurum sit cognoscas, bono tamen esse te animo par est, & paululum exspectare. Quid? putasne difficile illum ἀγράμματον loco deturbare, qui nunc Lugduni Batavorum alienam sedem vult ire occupatum? Ego qui procul a vobis absum, mihi videor posse tibi recipere, non debere te ea de re dubitare. Nolo ut tu illi nego-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

negotio te immiſceas. habeo amicos ad quos ſerio ſcripturus ſum, quos ſcio mea cauſſa aliquid facturos: Grotium cum primis & Heinſium duo Hollandiæ clariſſima lumina. Tu ſi putas aliquid me poſſe, fac me certiorem; ego nihil intactum relinquam, quo meam fidem tibi probem, & ſnmmam benevolentiam qua te proſequor. Neque enim vereri debes, ne temporis longinquitas, aut locorum intervallum animum meum immutarit. quin potius crede certo, me de te abſente dies noctesque cogitaſſe, & multa etiam apud doctos in Anglia viros eſſe locutum. Atque utinam te videre hic poſſem, & de variis rebus ſermones tecum ſerere. Spero ſane te poſtquam tui conſpectu optimos parentes ſatiaveris, huc excurrere non gravaturum, & nos tuo adventu beaturum. Invenies Arabica ſtudia noſtra plane jacere: cupiditatem tamen diſcendi in animo hærere nobis quanta olim fuit. Sed noſtros in eo genere conatus poſtquam huc venimus multa retardarunt. Nam & libri noſtri fere omnes Lutetiæ adhuc hærent: & nos alia ſtudia mire occupatos habent. Habemus in manibus, mi Erpenni, opus arduum, cujus finem ſi dederit Deus videre, fructum ut ſpero non mediocrem e vigiliis noſtris Eccleſia Dei percipiet. Animadverſiones enim ſcribimus in Annales Baronii, & fraudes illius atque imperitiam ſtupendam orbi patefacimus. Non tamen a ſtudiis linguarum Orientalium ita ſumus alieni, ut non aliquando de illis quoque cogitemus. In Rabbinis præſertim ſucciſiva temporum noſtrorum quoties licet collocamus. Sed de his rebus brevi, ut ſpero, una agemus. De אלכם quæ ſcripſiſti & nova mihi fuerunt & longe gratiſſima. Non habeo hic Alcoranum Latinum: in quo memini aliquid legere: ſed non dubito tua eſſe veriora, imo veriſſima. Scito optimum virum Beduellum iter iſthuc cogitare, ut Lexicon τοῦ μακαρίτου Scaligeri inſpiciat, ſi poteſt, & aliquam ſui Lexici edendi rationem ineat. Ille te admiratione ſingulari proſequitur, ex illis notis, quas ad ipſum miſiſti in obſervationes ſuas ad Alcoranum. magno illum afficiam gaudio, cum te rediiſſe ei nuntiabo. Scripſi ex quo huc veni duos libellos: quorum alterum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

rum non habeo jam ad manum: alterum tibi mitto, ut ſcias quo in genere literarum nunc ſim totus. Vale, amiciſſime Erpenni, & me ama. parentes tuos ut meis verbis ſalutes velim. Scripſi ſtatim poſt tuas acceptas, gaudio ebrius, propter acceptum de tuo reditu nuntium. δόξα καὶ χάρις τῷ Κυρίῳ. Vxor te ex animo ſalutat. Lond. VII. Eid. Jul. Angl. CIↃ IↃ C XII.

EPISTOLA IↃCXCV.

DANIELI HEINSIO.

VIr clariſſime, qui tibi has reddidit, amicus meus eſt, amicus de meliore nota, vir doctiſſimus & D. Epiſcopi Elienſis a multis annis οἱονεὶ πελάτης. Is quum multos annos in illuſtranda lingua Arabica conſumpſerit, optavit priuſquam ſua ederet, poſſe inſpicere τὰ τοῦ μακαρίτου herois. Ea ſola illi fuit cauſſa ſuſcipiendi hujus itineris, hortatu τοῦ πάνυ Elienſis, qui nullis parcere cupit ſumptibus, ut ſtudiis literarum conſulatur. Ille vir magnus, a quo ſcis te amari & æſtimari κατὰ τὴν ἀξίαν, petiit a me, ut huic communi amico aditum patefacerem per literas ad tuam amicitiam. Speramus per te poſſe ipſi fieri copiam inſpiciendi, quem ſervas, theſaurum. Quia vir ſimplex eſt, probus & pius, putamus non eum indignum tua benevolentia & gratia. Neque dubitare debes, ſi quid illi hoc iter ad voti ſummam profuerit, fore memorem & τοὺς εὐεργέτας prædicaturum ingenue & candide. Nolo mihi fidem habeas; ipſe experieris hominem non minus ἄκακον καὶ ἀφελῆ, quam ſerio doctum in illis literis, quas præcipue colit. habetis iſtic Erpennium, cui meus Beduelus, (ſic enim vocatur is, de quo ad te ſcribo,) probe eſt notus. Tibi vero, clariſſ. Heinſi, notum eſſe Erpennium exiſtimo. Ille vir videtur mihi divinitus nactus eſſe ſpartam ornandi linguas exoticas, præſertim Arabicam; cujus eam cognitionem labore improbo & magnis impenſis eſt conſecutus, ut ipſis Arabibus fuerit miraculo jam ante unum aut alterum annum. Ego certe ſtupore defigor, quoties de illo portentoſo ingenio cogito. Audio illuſtriſſimos Ordines alere profeſſorem Arabicum. Oro igitur te, maxime Heinſi, ut efficias, quo illa provincia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

huic tradatur, ne desit illi occasio occupandi ingenii. Versatur ille quidem, vel potius ejus pater, in re lauta; sed occupari oportet ipsum in aliquo vitæ genere honesto. Scio ipsum non esse a voluntate docendi alienum. Magnum decus adjeceris Academiæ vestræ, cui vel solus tu satis magnum es ornamentum, si effeceris, ut in ea professione illustriss. Ordinis Erpenii opera utantur. Me ut hæc ad te scriberem, impulit insanus amor literarum, & cupiditas conatus doctorum promovendi. Tu quæso & Beduelum & Erpennium tua benevolentia complectere, & quibus poteris cunque rebus adjuva. Ego opus urgeo; sed negotium lentum est, & vix dum satis inchoatum. Videbis defensionem Scaligeri adversus Serarium super Herode alienigena accuratam & gravem. Amisimus nuper, vel præmisimus potius Bongarsium, virum omni laudatione majorem. Beatum illum, qui non vidit mala patriæ, quæ parant duo genera hominum, Jesuitæ τὸ στύγιον γένος, & οἱ ἐν τοῖς ἡμετέροις Ἰησουιτίζοντες. habemus enim & nos Jesuitas. Deus misereatur Ecclesiæ suæ. Qui te servet ὦ αὐτάδελφόν ἐμοὶ κάρα. Vale. Lond. Kal. Aug. CIↃ IↃ CXII.

EPISTOLA IↃCXCVI.

HUGONI GROTIO.

VIr magne, proficiscenti huic meo amico ad vos non potui non dare aliquid literarum, ut notitiam illi tuam conciliarem. Vir est pietate & doctrina excellens, & simplicitate morum inter suos conspicuus. Scripsit opus ingens ad literas Arabicas illustrandas. sed priusquam sua ederet, certo scire voluit, quid restaret spei de editione thesauri τοῦ μακαρίτου ἥρωος. Scripsi ad clarissimum Heinsium, ut benigne hunc excipiat, quod non dubito facturum. καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ. Nos hic in exspectatione sumus adventus Electoris Palatini, ut perficiatur quod inchoatum est negotium ἀγαθῇ τύχῃ. Si quem offendero in ejus comitatu aptum ei negotio promovendo, de quo sæpe egimus, imminebo occasioni, & lapidem omnem movebo, siquidem spes aliqua fructus fuerit ostensa. Scribunt amici, quos isthic habeo, graves de me que-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

relas passim apud vos jactari, de hæresibus quæ in epistola ad Cardin. Perronium continentur. Non miror, neque indignor, neque ξενίζομαι. prævidi namque hoc futurum. Habeo βεβαιωτὰς omnium quæ scripsi satis, credo, idoneos. Vale vir præstantissime, & me ama. Londini Kal. August. CIϽ IϽ C XII. Rogavi Cl. Heinsium, ut si posset fieri, in professione literarum Arabicarum isthic occuparetur industria viri admirandi in eo genere παιδείας Th. Erpenii, quem credo ipse nosti. Vestras enim est, educatus in Academia Lugduno-Batava. Bene merebitur, qui otium illi viro procuraverit. in quo te & posse multum scimus, & velle etiam nostra caussa aliquid confidimus.

EPISTOLA IϽCXCVII.

THOMAE ERPENNIO.

VIr amicissime, habes Beduelum nostrum: cujus utinam potuissem esse comes in itinere. Vidissem te & amicos, quos habeo isthic arcta benevolentia mihi junctos. Te imprimis, quo nemo mihi amicior, nemo quem ipse plus diligam. Beduelus noster narrabit tibi præsentem nostrum statum. Dies noctesque ponimus in suscepta scriptione adversus Baronium. in quo incepto si Deus nobis benedixerit, multa legentur non passim omnibus nota. Quod si studiorum socium haberem, non leviter me in libros Rabbinorum immergerem, quos aliquando cœperam diligenter evolvere. Sed me aliæ curæ inde revocarunt. Vtinam ita feliciter Dei clementia mecum ageret, ut possem te videre hic in aliquo honesto loco ex animi tui sententia collocatum. Sed quia nihil spei inde adhuc allucet, scripsi ad virum clarissimum Heinsium, & ad amplissimum Grotium, ut omni ope atque opera efficerent; ut tu in Academia Lugdunensi constituereris Arabicarum literarum Professor. Videbimus quid sint acturi. Ego tuas avidissime exspecto, qui nuper scripsi ad te διὰ πλειόνων. Vale, & me ama. Lond. Kal. Aug. CIϽ IϽ C XII.

EPISTOLA IϽCXCIIX.

JACOBO AVGVSTO THVANO.

ILlustrissime vir, respondi nuper ad oblatam conditionem per

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

illustrissimum Dominum Cancellarium : qui si re præstare potest
quod verbis spondet, & pax mansura est in nostra Gallia, næ ego
stultus sim, si exilium hoc charitati φίλης πατρίδος prætulero. sed
plura scripsi nuper ea de re. Audiveram de obitu viri clarissimi τοῦ
μακαρείτου Bongarsii prius quam tuas acciperem. Quam tristis au-
tem ille nuntius mihi fuerit, ne tu quidem, vir amplissime, igno-
ras. Anni sunt fere viginti, ex quo primum in Germania amicitiam
contraxeramus; a quo tempore vir optimus & vere publico bono
natus nullum finē fecerat bene de me & studiis meis merendi. nam
qui esset longe doctissimus, quibus ipse subsidiis opus haberem ad
ea quæ parabā in literis optime norat; & qui me vehementer ama-
ret, ea mihi sponte sua sæpe providebat, non exspectatis precibus
meis. Sed me non tam privata jactura angit, quam damnū ingens,
quod universum nomen Gallicum in obitu illius fecit. Hæc vero
jactura quanta sit, ipse omnium optime intelligis, qui & præstanti-
am illius ingenii noras, & more tuo κατὰ τὴν ἀξίαν, non ex aulico-
rum sermonibus, æstimabas. Habuit bibliothecam instructissi-
mam, sed variis locis dissipatam. eam colligi cupio a D. Petavio,
ne is thesaurus Galliæ nostræ pereat. Parabat alteram partem ope-
ris a se suscepti, cujus prior ante annum prodiit. Memini cum is
liber mihi esset allatus, incredibilem quandam voluptatem cepis-
se me e lectione præfationis, summæ pietatis, probitatis, charita-
tis & exquisitæ eruditionis notis refertæ. Quo magis dolui, non
esse plura a tanto viro edita. Qui si in Germania diem ultimum ob-
iisset, habuissent docti viri rationem funeris ejus, & ornandæ illius
memoriæ pro meritis ingentibus τοῦ μακαρείτου. Sed vivet Bongarsii
memoria in animis bonorum & eruditorum,

Ἔστ' ἂν ὕδωρ τε ῥέῃ καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλῃ.

Ego incipio observationes meas describere, & habeo jam quędam
descripta, quæ utinam possem ad te mittere. Sed nemo est ad ma-
num qui manum commodet. quæram tamen, & omnino σὺν Θεῷ
εἰπεῖν aliquid mittam. Initio occurrit disputatio de prophetia illa
Jacobi: *Non auferetur sceptrum de Iuda*, &c. Nam Cardin. Baro-
nius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nius cum vulgo Patrum & multis hodieque putat, in Herode alienigena adimpletum esse oraculum. quod figmentum est vetustissimum, sed eorum qui neque sacram historiam, neque Judaicam posteriorem norant. Tractavimus accuratissime illum locum, brevius tamen nisi fallor quam Pererius in Genesim. Ibi etiam caussa Scaligeri magni agenda fuit contra Serarium. Nam cum scripsisset Scaliger, Herodem alienigenam falso fuisse creditum a veteribus; Serarius Scaligerum non multo aliter excepit, quam si alter Judas Dominum nostrum prodidisset. Ego Serarium non parvi facio; doctus vir fuit, multarum literarum, multæ industriæ; in hoc tamen libello contra Scaligerum virum profecto bonum non egit, falsa tuetur, falsis argumentis, & sine caussa verissimam viri incomparabilis observationem ὑπὸ ἐμφύτου κακοηθείας sinistre interpretatur, quasi nefas esset hac in parte a sententia veterum discedere. Et tamen ante alterum tertiumve annum Torniellus Italus in media Italia in eadem re longius multo a Patribus discessit quam Scaliger: & tamen nullus est inventus Serarius, qui illas tragœdias excitaret & clamaret: *Porro Quirites*; αἶρον, αἶρον. Vtinam propius a te abessem & a clarissimo viro D. Fabro. Vos essetis mearum observatiuncularum ὁ χανών. Occurrunt quæstiones gravissimæ in ipsis principiis, ubi nihil temere pronuntiamus, difficultates nostras proponimus, & lapidem omnem movemus, quo bonorum exspectationi opus nostrum, Deo propitio, respondeat. Factiosorum certe palatis parum sapiet, scio. & jam adversus illorum judicia animum obduro. sed desino ἀδολεσχεῖν, Deum immortalem venerans quanta maxima possum pietate, ut te, vir amplissime, servet & magis magisque in dies fortunet. γένοιτο, γένοιτο. Vale meum decus. Londini III. Nonas August. CIƆ IƆ C XII.

EPISTOLA IƆCXCIX.

GEORGIO MICHAELI LINGELSHEIMIO.

VIr nobilissime, cum hinc discessit amplissimus Plessenius, ita occupatus fui, ut scribere ad te non vacaret. Et vero scripseram ante paucos dies, & libellum miseram non magis meum, quã

Sereniſſimi Magnæ Britanniæ Regis. Qui ſi veſtris Theologis pa-
rum placuit, ſcito ne literam quidem ibi eſſe mihi propriam. De
ſingulis enim Rex deliberavit cum ſuis Epiſcopis, viris pietate &
doctrina præſtantisſimis. Scimus, & ſcriptum ad nos e variis locis,
multis multa diſplicuiſſe, & graveis de ea ſcriptione ſententias di-
ctas eſſe. ſed nos parum iſta movent, qui ad omnium defenſionem,
ſi id ageretur, parati eſſemus. Etſi nunc quidem occupatisſimi pro-
fecto vivimus, dies noctesque diſputationibus Baronianis impen-
dentes. non enim ea cura leviter defungimur. Det modo Deus im-
mortalis & vitam & vires tanto oneri pares. ſed me nuper curren-
tem inhibuit triſtisſimus nuncius de obitu viri pietate & doctrina
maxima Bongarſii τοῦ νῦν μακαρείτου. O jacturam gravem! amiſit pa-
tria mea magnum lumen; amiſit respublica literarum inſigne præ-
ſidium. Nihil εὐσεβέστερον, neque probius illo viro: qui in omni ge-
nere παιδείας quantus eſſet, & tu ſcis optime, præſtantisſime Lin-
gelshemi, & nemo eruditorum poteſt ignorare. Ego amico ſum
orbatus, cujus fidem, ſinceram mentem & ſolidum judicium
nunquam ſatis prędicaverim. Scripſerat ad me, ſe properare in Ger-
maniam, & Francofurti futurum proximis nundinis. Vix illas li-
teras acceperam, cum de ipſius obitu per literas amicorum factus
ſum certior. ita ſæpe conſilia noſtra aliter longe eveniunt quam
propoſueramus. Optaſſem, ſi ita Deo eſſet viſum, in Germania
potius ipſum obiiſſe diem ſuum. Germania ejus memoriæ hono-
rem aliquem habuiſſet: quod per reformationem Gallicam non
licet: quæ ad verſum poëtæ facta eſt: ἐν δ' ἰῇ τιμῇ, noſti cætera. Ego
virum optimum beatum prædico, qui ſit iis malis ereptus, quæ Ec-
cleſiæ Dei videntur impendere. Vale vir amplisſime, & me ama.
Londini. Nonis Aug. inter fervores Sirii prorſus hic inſuetos.
CIƆ IƆCXII. Vir amplisſime, jam claudebam hanc epiſtolam, cum
literæ mihi allatæ ſunt a Davide Hæſchelio: ex quibus didici tri-
bui mihi etiam ab amicis fœdas mendas, quibus verba mea furia
illa, Schoppium dico, depravavit. ſtatim igitur alteram ad te epi-
ſtolam exaravi, ut, ſi tibi probetur conſilium, illam iſthic cures e-
dendam. ideo exemplar aliena manu deſcriptum mitto; quod o-
peris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

peris poterit exhiberi. Ego tibi rem totam permitto. nam vix potui relegere, tanta celeritate usus sum.

EPISTOLA IↃCC.

CVNRADO RITTERSHVSIO.

Diu est ex quo nihil a te literarum accepi, vir clarissime. quod eo impensius miror, quia tuam in scribendo diligentiam habeo notissimam. Opto omnia tibi ex animi sententia succedere. Opto etiam scire quid agas & quid jam præ manibus habeas. Nos pensum nuper susceptum urgemus, & cum Baronio dies noctesque disputamus. Opus est futurum, Deo bene juvante, magnum, & in quo fidem ac diligentiam nostram boni, ut spero, non desiderabunt. Puto vidisse te libellum a me scriptum adversus Cardinalem Perronium: jussi enim mitti unum ad te exemplar. Scito quicquid eo libello continetur, non magis tribui mihi posse quam universo clero Anglicano. Hoc propterea dico, quia multos esse audio e nostris qui quædam improbent. Clarissimum Bongarsium diem suum obiisse Lutetiæ superioribus diebus cognovimus, & immensum quantum ex eo nuntio dolorem percepimus. Amisit patria nostra magnum lumen, literæ magnum præsidium. Sed quoniam Deo ita placuit, feramus καὶ ἀχνύμενοι κῆρ. Vale, vir clarissime. Lond. VI. Eid. Aug. CIↃ IↃ C XII.

EPISTOLA IↃCCI.

DAVIDI HOESCHELIO.

Hodie tuas accepi, quas nobili Anglo dederas ex Italia redeunti. nihil potuit opportunius. Nam ego jam ad Lingelshemium scripseram; sed accepta epistola tua, quia video mihi adscribi fœdam depravationem loci Homerici a scelerato Scioppio factam, aliam epistolam raptim exaravi ad eundem Lingelshemium, qua culpam rejicio in scelestum illud caput. Est quidem illa epistola tanta festinatione scripta, ut vix relegere potuerim. existimo tamen interesse mea, ut ea publicetur. Misi ad Lingelshemium virum optimum, qui judicio suo utetur. Cupio sane, illam ut videas, intelliges, quam parum movear perditorum clamoribus. τὸ γὰρ

εὖ μετ' ἐμῦ. Deus, inquam, immortalis, ad cujus gloriam mea semper studia retuli: non ad ἀποθέωσιν Romani Episcopi: quæ hodie est Theologia multorum, sed eorum, qui totam antiquitatem ignorant, & historias non legerunt rerum gestarum a sceleratissimo Hildebrando, & aliis deinceps. Reddatur antiqua disciplina, & tot mendaciis opus non erit, quibus hodie defenditur tyrannis τυραννικωτάτη. Ego cæde magni Mæcenatis mei ita sum irritatus in illud μυστήριον ἀδικίας, ut partem maximam pietatis putem, veritatem in hoc articulo profiteri. Si vis scire causam cædis Regiæ, lege Directorium Inquisitionis, qua parte agitur de suppliciis Regum. Ab illo fonte ea cædes, certe scio. quid simile in Turcarum historiis legimus? ὄλοιτο πανοικὶ, quicunque ejus consilii auctor. Scito paratam esse me responsionem ad primum Baronii tomum, moderatam quidem & plenam reverentiæ erga illum. sed tamen seriam, accuratam, & in qua pulcherrimas quæstiones videbis novo more explicatas, non ex lacunis recentium, sed ex ipsis Patrum fontibus. Opus jam describi inceptum. Sed vix dum satis inchoatum. Superest, ut Deum mihi propitium precentur, qui me amant. Ego Dei gloriam & Ecclesiæ concordiam in omnibus meis inceptis semper spectabo. Epistolam tuam περὶ εὐχαριστίας accepi, non possum nunc respondere. Videbis ea de re, quæ observamus in hoc opere, si volet Deus. Peto a te, ut amplissimum virum Velserum meis verbis quam officiosissime salutes. Scripsi nuper, neque scio, an offenderim. Vale. Londini. VI. Eid. Aug. CIϽ IϽ C XII. Obitum Bongarsii credo ab aliis te accepisse. is casus me gravissime perculit.

EPISTOLA IϽCCII.

GEORGIO MICHAELI LINGELSHEMIO.

VIdi tandem infames strenas nebulonis infamis, de quibus ad me paullo ante scripseras, præstantissime Lingelshemi. Vidi, & paucas paginas delibavi, avidius cognoscendi quid sibi pestis illa jam vellet; ecquem post illustrissimum heroem Josephum Scaligerum, cœlis dudum receptum, rabiosis suis latratibus, canis impu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

impurus sibi delegisset invadendum. Pergit nimirum Alastor in suscepto semel scelere, mutavit adversarium, non mutavit ingenium: eadem væcordia, idem furor. Qui doctrinæ, virtuti, pietati in Scaligero bellum indixit, oppugnare easdem ne nunc quidem cessat, neque porro cessabit, me vide. θεήλατον est hoc πάθος. Deum deserere tum cœpit, cum veritati ὁμόσε χωρεῖν cœpit. Nosti vocem terribilem; ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι, ὁ ῥυπῶν, ῥυπωσάτω ἔτι. Quod quidem miser iste vespillonis filius strenue nunc facit. contra scientiam enim suam, contra conscientiam, (si tamen restat illi jam aliquid veræ conscientiæ,) veritatem conatur opprimere, & alia quidem fortasse impulsus mercede; sed nullus dubito præcipuam illi mercedem esse sceleris, scelus ipsum. Solet læsa veritas ab osoribus suis has primum pœnas expetere: ut qui semel ad se oppugnandam certo consilio animum appulit, postea, ne si velit quidem, redire cum ipsa in gratiam queat. Paucissimis, quos Deus æquus amavit, ex illo barathro datur emergere. Nam ubi semel ἄγος est contractum, gliscit malum in dies, neque prius desinit, quam ad ultimam impudentiæ atque ἀπονοίας lineam sit perventum. Furere tum miseri, & diro agitati œstro ad exscindendum ipsum veritatis nomen, si possent, totis viribus, cœco impetu ferri. Vidit nostra hæc ætas ejus væcordiæ exempla aliquot illustria. Sed ex omnibus nullum illustrius, quam quod in vespillonis filio videmus jam edi. Vt canis rabiosus vagans huc illuc obvios mordet, ac veneno suo inficit: sic iste furore quodam Cerbereo οἰστρηλατούμενος bonos quærit, in quos virus evomat suum: non adeo hominum ductus odio, a quibus nulla unquam injuria, ne minima quidem fuit lacessitus: sed virtutis ipsius, atque veritatis, quas extinctas quum cupiat, bellumque illis ἄσπονδον indixerit, earundem cultores pro inimicis habet. Primus illius impetus fuit ante aliquot annos adversus Josephum Scaligerum vitæ innocentissimæ virum, & de republica literaria sic excellenter meritum, tanto patre prognatum, tam illustribus majoribus, ut etiam privatas simultates, si quæ intercessissent, tantis in literas & universum genus

nus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nus humanum meritis fuerint condonandæ. Dedit quidem, dedit nebulo pœnas justissimas suæ illius immanitatis: notis infamiæ propterea inustus, quas nulla unquam delebit ætas. Sed sunt ingenia quædam adeo sinistra, ut sua ipsos oblectet infamia. Igitur Scaligero succedit nobilissimus Plessæus; quicum sic agit filius iste Belial, ut miserationem illius potius quam iram videatur excitaturus. nam quis homini οἰστροπλῆγι, non suæ spontis, sed certissime insanienti irascatur? æger animi est, oculis mentis non utitur, rationis usum morbi vis eripuit. quis non misereatur? Serenissimus certe Magnæ Britanniæ Rex, cognito suum quoque nomen a vespillonis filio esse usurpatum, & chartis suis insertum, belluæ illius væsaniam demiratus, & sæculi licentiam detestatus, qua abutens hic scelestus, genimen viperarum, fœtor orbis, spurcitia sæculi, tantum audet; ubi paucis obiter inspectis pagellis genium scriptoris & scriptionis genus cognovit: O*mittamus*, inquit, *palam furentem: neque enim meretur, qui talia scribit, ut ulla vel minima ipsius habeatur ratio. Medicina miser opus habet, sed violenta.*

——— οὐ γὰρ πρέπει

Θροεῖν ἐπῳδὰς πρὸς τομῶντι πήματι.

simul infames libellos abjiciens, conspectu suo posthac se quicquam unquam fore dignaturum negavit, quod ab illa Strige & mendaciorum cloaca esset profectum. Enimvero etsi veritati magnisq; virtutibus pleriq; hominum parum sunt æqui: non tamen ita male cum humano genere agitur, ut metuere tantus Rex debeat, ne aliquid gloriæ Majestatis suæ vilis adeo homuncio, bipedum postremissimus, proditorum perditissimus, detrahat. Scribat filius vespillonis, dicat, agat quicquid furor & insita animo φιλαυτία suaserit. Regis maximi & sapientissimi, addam etiam doctissimi, fama in tuto est: nullis canum latratibus, nullis viperarum morsibus obnoxia. Sublime tanti Principis fastigium, & vespillonis filii, tot præsertim criminibus infamati, projectissima vilitas majore disjunguntur intervallo, quam ut jacta ab isto tela ad Regis Majestatem possint pertingere. Erat facile Regi e corona doctis-

doctissimorum hominum, qua solet Majestas ejus cingi, aliquem deligere, cui respondendi munus demandaret. verum hoc ille adeo non fecit, ut affirmare ausim, nunquam Rege auctore simile quid quenquam fore aggressurum. Mendacia mera sunt, meræ sycophantiæ, aut nugæ certe meræ, quicquid scribit ὁ Κρονοχυτροληρολόγος νεκροθάπτου υἱός. Quid igitur responsione ulla opus? Ne nos quidem, nobilissime Lingelshemi, maledicentissimi hominis conviciis movemur, quæ plena manu in nos effudit. redeat in caput auctoris maledictum necesse est, quod generoso animo fuerit spretum. Sit Deo gratia, non veremur nos, ne quis aut generis sordes, aut juventutem per flagitia transactam vere possit nobis objicere. Parentibus nati sumus, quorum excellentissimam pietatem, probitatem, & prudentiam, ne quidem satis possumus admirari. Inter bellorum civilium furores nati, studio optimi parentis (qui juvenis Burdigalæ præceptoribus erat usus Gelida, Goveano, Mureto summis eorum temporum viris) in literis instituti, quum ille viveret semper in negotiis publicis occupatissimus, maximamque temporis partem domo abesse cogeretur: profecimus scilicet non quantum aut pius parens optabat, aut ego vellem; sed quantum per temporum iniquitatem fieri poterat. Longum facerem, vir amplissime, si totam studiorum meorum rationem, & impedimenta, quæ meum juvenis cursum remorata sunt, instituerem tibi hoc loco narrare: etsi vere possum ἐν Κυρίῳ gloriari, meteri patris mei absolutam virtutem & exquisitam eruditionem, ut cognoscatur ejus vita: quod quidem si ambitiosus essem, jam pridem per me oportuit esse præstitum. Quum igitur Thersitæ istius maledicentiam, Dei virtute, possimus jure contemnere; insignitam injuriam quam fecit nobis, tacere non possumus, nec debemus. Nactus enim epistolam quam ad magnum Scaligerum pro mutua conjunctione nostra aliquando scripsimus, prostituti pudoris nebulo nobis inconsultis partem illius edidit. Non cogitavit Alastor, epistolam alienam proferre se non posse, quin furti manifesti, & quidem turpissimi, reum sese ipse perageret. Nam

unde habet? quis illi dedit? aut quid furtum eſt aliud, niſi alienæ rei invito domino tractatio? Didiceram ex graviſſimorum ſcriptis felem hanc librariam viri clariſſimi Oberti Giſanii ſcrinia olim in juventute ſua nefarie compilaſſe. Nunc prodit ſe indicio ſuo ſorex. Fur igitur eſt iſte furcifer, & quidem in maxime infami furti genere ἐπ' αὐτοφώρῳ deprehenſus. Literæ ad familiares ſcriptæ, juris publici non ſunt, privati juris, privatæ poſſeſſionis ſunt. Itaque olim quum inter paganos Græcos & Romanos virtus vigeret, quam in falſis Chriſtianis cogimur hodie deſiderare, magni duces captas ſuorum hoſtium literas inſpicere noluerunt. recte. Nam qui jus literarum violat, jus gentium violat, humanæ totius ſocietatis jura conturbat. Sceleſtus igitur eſt, ἐναγὴς & piacularis,

Ἀφρήτωρ, ἀθέμιστος, ἀνέστιός ἐστιν ἐκεῖνος.

Ad tantum ſcelus accedit belluæ iſtius incredibilis ignorantia. Et audet homo vęcors agere mentis meę interpretem? qui priuſquam mea verba interpretetur, hoc eſt, ſuis ſpurcitiis contaminet, turpi flagitio illa corrumpit: ſive ea ſimplex ignorantia eſt, Græcarum præſertim literarum, ſive malitia plus quam diabolica. Scripſeram ſic: *Nunc ea acciderunt quæ veriſſime dictum arguant a divino vate*: τοῖον εἶναι νόον ἀνθρώποισι, οἷον ἐπ' ἦμαρ ἄγει θεός. iſte aſinus ita poſtrema verba deſcripſit: οἷον ἐφ' ἡμᾶς ἄγει θεός. vertit autem, *qualem Deus nobis immittit*. En qualem nactus ſum interpretem! & audebit de meis ſcriptis tanquam novus Ariſtarchus, pronuntiare, qui nullius ope Lexici, [nam inde ſapit miſer & totus pendet,] verſum Homericum in ſubitanea ſcriptione mihi uſurpatum, potuit intelligere? Si quam habet tagacem dexteram in ſublegendis rebus alienis, tam haberet exercitatam in Græcis ſcriptoribus pervolutandis, non ignoraſſet reſpexiſſe me, cum epiſtolam illam more meo ſubito effunderem, ad divinos Poetæ verſus. Ὀδυσ. σ.

Τοῖος γὰρ νόος ἐστὶν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,
Οἷον ἐπ' ἦμαρ ἄγῃσι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε:

ſciviſſet tanti veteres feciſſe hunc locum, ut Archilochus, cujus alias quoque ex Homero κλοπὰς notat Clemens in ſexto Miſcellaneo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

lanceorum suorum, pulcherrime sit illum sic imitatus:

> Τοῖος γὰρ ἀνθρώποισι θυμὸς, Γλαῦκε Λεπτίνεω παῖ,
> Θνητοῖς, ὁποίην Ζεὺς ἐφ' ἡμέρην ἄγει.

denique si melioris literaturæ gustum aliquem haberet, præcipua totius sententiæ verba ἦμαρ & ἄγει non adeo fœde corrumpens a Poetæ mente & mea sententia aberrasset. Vere quidem dictum Apostolo, dona Dei esse ἀμεταμέλητα, neque Deum unquam pœnitere suæ erga mortales liberalitatis, sed hoc in bene utentibus præcipue verum apparet. Docet namque usus, eum qui hodie fortissime se gesserit, die crastino fieri posse ignavum, & idem est in cæteris Dei χαρίσμασιν. Homerus igitur naturalis lucis ductum secutus, divinitus monet, non debere aliquem propter quascunque ingenii, corporis vel fortunæ dotes superbire: hominem enim tantum posse, quantum illi Deus in dies singulos bonæ mentis & auxilii sui suggerat. divina prorsus sententia, & non minus digna quam posteri imitarentur, & memoriæ mandarent, quam indigna quæ ab imperito nebulone corrumperetur. Vertit eam olim Tullius in Latinum sermonem; sed ita ut genuina mens Poetæ ex ejus versione non satis appareat. Beatus Augustinus de civitate Dei lib. V, cap. VIII. *Illi quoque versus Homerici huic sententiæ de fato suffragantur, quos Cicero in Latinum vertit:*

> *Tales sunt hominum mentes, qualis pater ipse*
> *Iuppiter auctiferus lustravit lumine terras.*

Minus miror istorum in extrema epistola verborum: οἱ μὲν γὰρ τὰ γράμματα οὐ μανθάνουσιν, οἱ δ' ἐπ' ἀριστερὰ μανθάνουσιν: aut non vidisse istum mentem, qui est illius stupor; aut exprimere noluisse, qua malitia est. Apage ergo illas glossas impuras, quibus mea verba inquinat magister artis calumniatricis: apage item illas fatuas consequentias, quas malus Logicus ex iisdem elicit. Ego talem conjectorem nihil moror. est mihi frons aperta, pectus niveum & candidum. Abeat Morboniam cum suo maledicendi morbo. Non potest apud eos, qui me norunt, factum alienum vel tenuissimam existimationi meæ labeculam aspergere. Hoc volui nescius ne

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

esses: nam ut ad putidissimas sycophantæ calumnias respondeam, neque mihi integrum jam est per eam legem, quam ipse in epistola ad Scaligerum ante annos quinque edita mihi dixi: neque si vel maxime vellem, possem tamen auctoritatem consilii tui contemnere, cujus est apud me pondus gravissimum. meministi autem quam serio mecum egeris novissimis tuis literis, ut & latratorem hunc & similes ei omnes alios contemnerem: semelque apud animum meum constituerem, facinus fore indignum, si propter hujusmodi hominum levissimas & putidissimas nænias a magno incepto, quod præ manibus jam habeo, sinerem me avocari. Parebo, vir maxime, consilio tuo; &, quod in me erit, ab omni tali scriptione posthac constanter abstinebo. Vale; & viris Amplissimis, Plessenio & Frehero, plurimam, nisi grave est, a me salutem. Londini, IX. Augusti. CIↃ IↃ C XII.

EPISTOLA IↃCCIII.

DANIELI HEINSIO.

VIr clarissime, scripsi ad te paucos ante dies per Beduellum Anglum, verbi Dei ministrum, quem non dubito σὺν θεῷ εἰπεῖν, meas tibi reddidisse. nunc aliud nihil habeo, quod tibi scribam, nisi hoc unum, ut pro tuo in me amore cures illi reddendas, quas ad te mitto. Literæ sunt uxoris ipsius, valde mihi commendatæ. καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ. Accepi ante quatuor, puto, dies clariss. Baudii epistolam, ad quam respondere nunc quum non possim, peto a te ut verbis meis ipsum salutes, & ei confirmes, me κατὰ λεπτὸν fide sincera accurate responsurum, ubi primum omnia exploravero. Valde enim falliur ὁ τρισφίλιστος Baudius, cum putat deesse me hac in parte amici officio, qui ut fieret quod ipse cupit, magna parte fortunarum mearum redimerem. Sed de his brevi, & ad ipsum & ad te etiam. Vale meus amor. Londini, die XII. Aug. CIↃ IↃ C XII.

EPISTOLA IↃCCIV.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

ILlustrissime vir, etsi jure possum vereri ne frequentia mearum tibi sit tædio, non potui tamen Camdeni epistolam ad te mittere, quin

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

quin te paucis affarer. Puto autem significasse me tibi de epistola ad D. Careri tua quam ipse detuli', qui etiam animadverti tuas esse ipsi longe gratissimas. Ipse quid agam noli quærere. qui noris susceptum opus, nosti omnino qua in re totum tempus collocem. Equidem nullum tempus intermitto; etsi quantum promoveam me sane pœniteret, nisi ea esset dignitas materiæ, quæ moræ longioris excusationem facile mereatur. Sudavi plus satis per hos intensissimos calores; nec dum tamen pars aliqua λόγου ἀξία operis totius est confecta. Vtinam quæ scripta sunt videres. delectaret te Josephi Scaligeri adversus hostes veritatis defensio. Nam in illis antiquitatibus primis, de quibus in Apparatu suo Baronius, incredibile dictu est quantum ille θεῖος ἀνὴρ viderit, quantum alii cæcutiant. Ego nullam ex professo suscepi Apologiam pro Scaligero, cujus ipse aliquot hallucinationes insignes sæpe observo, quas Serarii & Delrii non viderunt. sed quia veritas mihi proposita est quam in plerisque divinus Scaliger vidit, non possum, nisi sim ingratus, præterire ejus mentionem. Sane unicus libellus contra Serarium tanta doctrinæ reconditæ copia est refertus, ut omnes inimici Scaligeri, si in unum conveniant & capita conferant, parem librum nunquam sint daturi. O si isthic essem, quanta cum voluptate de his rebus tecum & cum præstantissimo Fabro agerem! obtunderem vos mea loquacitate. sed amorem operis incepti dissimulare non possum. Vale amplissime vir, & si tibi molesta est ἡ ἐμὴ ἀδολεσχία, ulciscere, & dic cum Platone: Ἥφαιστε πρόμολ' ὧδε, ἐγώ νύ τι σεῖο χατίζω. Iterum Vale. Lond. die XII. Aug. CIƆ IƆ CXII.

EPISTOLA IƆCCV.

THOMAE ERPENNIO.

VIr amicissime, tuas accepi, & quas tuis adjunxeras: respondebo alias pluribus, & tecum ἀδολεσχήσω ubertim. multa enim habeo de quibus tecum garrire cupiam. Doleo non esse tibi aditum ad illam professionem, cui sustinendæ solus par es τῶν νῦν ὄντων. Noli animum despondere. Scit Deus immortalis quid tibi conducat, in illum rejice omnes curas tuas. Interim conare si potes de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tes de literis bene mereri. Video characterum inopiam conatibus
tuis obstare. Noster Beduelus quid isthic effecturus sit nescio. Si il-
le posset nancisci quod petit, auctor essem tibi ut venires ad nos.
Exspectemus, multa nos dies docebit, quæ ignoramus. Ego in o-
pere magno pergo, & pergam dante vires Deo, donec perfecero
quod cupio. Optamus ego & uxor læta omnia tibi & parentibus
tuis. Vale. Lond. VIII. Kalend. Octob. CIↃ IↃ C XII. Tuas chartas
Grammaticas accepi, & non unis literis tibi gratias egi. Vtinam
plura acciperem. Vtinam tua possent edi.

EPISTOLA IↃCCVI.

DANIELI HEINSIO.

VIr clarissime, quas ultimo Augusti ad me dedisti, accepi nu-
diusquintus. habent hoc omnes epistolæ tuæ, ut incredibilem
mihi semper voluptatem afferant. Videor videre oculis mentis
σύμπνοιάν τινα θείαν ἐν τοῖς χαριεστάτοις inter nos. quod si parum me
credis oblectare, erras. Quo pluris te facio, eo vehementius gau-
deo eandem utrique nostrum mentem esse, eundem sensum. Mul-
tum ea consideratio alacritatis mihi affert, ut pergam ἣν ἔλαχον
σπάρταν κοσμεῖν. Spartam meam voco, quando me divina providen-
tia ad hæc studia traduxit, ut simplicem veritatem tuear; & piis le-
ctoribus spectandam exhibeam. Scio parum hodie gratum id in-
stitutum esse τοῖς δοκοῦσι θεολόγοις. Spero tamen ἐν τῷ Κυρίῳ, ita me
stilo moderaturum, ut facilius sit futurum τοῖς φιλοκαίνοις nostra
μωμήσασθαι, quam confutare. At οἱ ἐξ ἐναντίας mirabuntur dili-
gentiam nostram in detegendis erroribus, hallucinationibus,
mendaciis τοῦ νέου συγγραφέως. det modo χρηστὸς Χριστὸς perficere, quod
dedit inchoare. De filio τί δάκρυον ἔνδον ἐγείρεις; non possum infeli-
cis juvenis sine fletu & suspiriis meminisse. Non illi deerat ingeni-
um, indoles quoque non pessima. Sed dum ego illum urgeo, eat
per mea vestigia, & superet; quod fuit illi facile, si fata sivissent:
reperti sunt viri graves, qui illum a me abducerent, & a professio-
ne purioris religionis. Ita ille ταλάντατος τοῖς ταλαιπώροις γονεῦσι
τέθνηκε. longa historia est, longæ ambages: sed ego immorari huic
ser-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſermoni præ luctu nequeo. Nunc quid ille agat, juxta ſcio cum ignariſſimo. Deus ὁ πολυέλεος in viam rectam illum ſiſtat. Hoc vere poſſum affirmare, avertendo illi cum primis occaſionem præbuiſſe diverſitatem inter noſtras hodie opiniones, & Eccleſiæ veteris. quam differentiam certi homines magni cum illi ſummo ſtudio oſtendiſſent, me inſcio eſt effectum, quod fieri poſſe non putabam. De Beduello ago tibi magnas gratias. Non eſt in urbe D. Elienſis: qui ubi redierit, ex me tua in ſe merita cognoſcet. & erit fortaſſe tempus, cum tu non adeo ἐμφιλοχωρήσεις, ut huc excurrere dedigneris. Vrgerem te magis, niſi ſcirem averti te a tuis ſtudiis ſine damno reip. literarum non poſſe. Quas ad te mitto, velim, ſi me amas, [quis autem me amat, ſi tu me non amas?) diligenter cures. Scripſi aliquoties ad V. Cl. Druſium, nec meas accepit. Tu facito quæſo ut accipiat. Poëmata Græca tua non dubito fore ſimilia cæteris ingenii tui monumentis. Ego nihil poſſum ad te mittere ante abſolutum magnum iſtud opus, quod me aſſidue exercet. Itaque Exercitationes illi, opinor, nomen faciam. Vtinam perficiendi det bonus Jeſus facultatem. Vidiſti P. librum adverſus me, quem ante aliquot dies Rex ad me miſit. Legi avide: & ne diſſimulem, capiebat me ſcriptionis elegantia. Sed dolet mihi virum eruditum tam fatue, tam inſulſe, tam perdite patronum agere doctrinæ parricidialis. minatur in extremo libro fulmina, tonitrua, & neſcio quas διοσημείας. Sancte juro tibi, non aliter affici me talium ſcriptorum lectione, quam ſi nihil ad me pertinerent. Id doleo unicum, Satanicæ cauſſæ tot exiſtere patronos. Conſtitui ſilere, donec opus perfecero, tum ſi Deus volet, unica præfatione omnes iſtos canes intrepidus aggrediar, & veritatis gladio accinctus facile ἀΐδῃ προϊάψω. Fruantur interim inſania ſua, dum ego ſtrenue cum magno athleta me exerceo. Deus pater Jeſu Chriſti Eccleſiæ ſuæ miſereatur, idemque te ſervet, amiciſſime amicorum. Londini VII. Kalend. Octob. CIↃ IↃ C XII. ſtilo Galliarum. V. Cl. D. Grotium ſi videris, meis verbis, ni grave eſt, officioſe ſalutabis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA IↃCCVII.

PETRO BERTIO.

RAriores à me accipis, quia occupatissimus sum. Suscepi serium certamen cum Baronio. Crescit animus indies cum voluntate bene de Ecclesia Dei merendi. Det modo Dominus Jesus perficere aliquid sibi gratum, & Ecclesiæ ipsius non inutile. Mirabuntur hostes veritatis, qui admiratione illorum Annalium stupent defixi, tantam errorum & mendaciorum copiam potuisse à me deprehendi. Magnis vigiliis hoc opus mihi constat. Sed dabit, si placet, vires, qui dedit cupiditatē gloriæ ipsius inserviendi τὸ γοῦν καθ-δύναμιν. Video quasdam mearum periisse. Noli putare me, ut ut occupatum, officio deesse meo in respondendo amicis. Tu in his, Vir doctissime, quod experieris: si quid unquam tua causa potero. Jam multi menses sunt, cum ab Vrbe absunt Rex, Episcopi & fere doctissimi quique. Communicavi tuam Disputationem alteram cum paucis. Qui viderunt, etsi diversam sententiam probabant, in tuo tamen scripto quid reprehenderent, nihil inveniebant. Ego vitæ meæ jactura vellem redemtum, ut tollerentur omnia scandala, quo junctis viribus omnes Ecclesiæ hosti communi resisterent. Sed sunt inter nos, qui nimis fortasse vetustati tribuant, plures qui nihil illi deferant: & qui ante Lutherum & Calvinum, viros summos & incomparabiles, nullam veram credant fuisse Ecclesiam. τοῦτο τὸ γένος ἐπιπολάζει νῦν ἐν τῇ φίλᾳ πατρίδι. Vbi multi ministri politica tractant, & adversus Jesuitas artes Jesuiticas adhibent. Gemeres mecum, si scires, quid ibi jam agatur. Prodeunt oratores novi, rerum imperiti, ad seditiones excitandas contra Regem suum apti, præterea nihil. Sed melioribus aderit spero Deus. Vbi nostra aula redierit, dabo amicis tuam diatribam legendam, & de eorum judicio te certiorem faciam. Vale. Londini. VII. Kalend. Octob. CIↃ IↃ C XII.

EPISTOLA IↃCCIIX.

JACOBO AVGVSTO THVANO.

ILlustrissime Præses, binas tuarum simul accepi. Ago tibi gratias gra-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

gratissimas pro tanto hoc tuo studio respondendi ad omnes meas. Curabo mandata tua qua debeo fide & diligentia. Spero & Camdenum & Cottonum desiderio tuo facturos satis. Rex gaudio triumphat, tantam suam diligentiam tibi fuisse utilem. Simpliciter tibi dico & ἀφελῶς καὶ ἀληθῶς, hæc literarum negotia non levi esse ipsi curæ. Oblitus sum jam aliquoties cum tibi scriberem, petere a te, quod nunc etiam atque etiam peto, ut cures pro tua auctoritate conferendum in Regia bibliotheca locum Josephi infra scriptum cum MSS. Codd. Magni momenti est ille locus ad investigationem annorum τοῦ Σωτῆρος. Mihi certo constat male scribi ιέ. pro κέ. idque certissime demonstravimus. Sed sunt quidam cervicosi καὶ ἀφυεῖς κριτικοὶ, quibus placet βαλανηφαγεῖν inventis frugibus. Vidistine Bavari illius, qui ante sex menses prodiit in lucem, novam Chronologiam? montes auri pollicetur, & postquam exspectatione magna nos implevit, quisquilias plani, Anniani imputat nobis in solutum. Is Scaligerum cui matulam porrigere dignus non fuit, a quo habet si quid habet boni, nunquam nominat nisi ubi est quod reprehendat. Baronius vero Deus illi quidam est tenus. Quem quidem stultissimum, fatuissimum καὶ τελέως asininum errorem nos multis σὺν Θεῷ adimemus, etiam ipsi rationis modo sint capaces. Et hic Bavarus, & alii χρονοληρολόγοι errorem librorum Josephi pro certo fundamento ponunt suarum nugarum. Etsi autem de veritate mihi liquet lectionis, in qua magni viri consentiunt, Scaliger, Calvisius, Kepplerus, Torniellus, Liveleus Anglus: beaveris me tamen si ope tua possum discere quæ sit regiorum MSS. lectio. Ego & Labbæus pauca contulimus, & habeo cur gemam tam bonis libris necessario meo tempore esse me privatum. Sed moror te. Deus immortalis te servet, vir amplissime, cum omnibus tuis. Lond. pridie Kalend. Nov. stylo vestro cIɔ Iɔ c XII. Josephi libro XIV. cap. XVII. pag. 430 ιὲ γὰρ αὐτῷ ἐγγόνει μόνα ἔτη. Nos contendimus & clarissime demonstramus scribendum esse κὲ. nec movemur librorum consensu, aut Photii assensu.

EPISTOLA IↃCCIX.

CLAUDIO SALMASIO.

SIve mea culpa est, sive tua, sive utriusq;, largiter certe peccatum est, cum literarum commercium hactenus intermisimus. Ego non teram tempus occupationibus meis commemorandis. malo enim emendare errorem, quam excusare. Gaudeo te bene valere. Eram dies noctesque de te sollicitus, non solum quia te vehementer amo: sed etiam quia literas amo, & illis cupio: quæ a te quid possint sperare, non ignoro. Utinam te servet ὁ χρηστὸς Χριστός. utinam det vires pares nobilibus tuis inceptis. Sed miror nihil te scripsisse de tuis studiis. an tu me putas χρόνιον ὄντα ἐν βαρβάροις ἐκβεβαρβαρῶσθαι; sed falleris, si ita putas. hæc enim gens nihil minus est quam barbara, amat & colit literas, præsertim autem sacras. Quod si me conjectura non fallit, totius reformationis pars integerrima est in Anglia. Ubi cum studio veritatis viget studium antiquitatis: quam certi homines dum spernunt, in laqueos se induunt, unde nisi mendacio postea exuere se nequeunt. Ita hostibus veritatis non solum risus præbetur, sed etiam partes illorum mirifice confirmantur. Nemo serio versatus in antiquitate hoc verum esse negaverit. Sed multos amor partium cogit mentiri. Nos in opere jam versamur, quod fama hominum, scio, jactabitur, si dederit Deus immortalis finem ejus videre. Baronium enim nomine antiquitatis misere abutentem examinamus, & historiam ac res Ecclesiasticas pro nostra tenuitate illustramus. Jam pars operis est a me confecta τῇ χάριτι τοῦ ἐνδυναμοῦντος Θεοῦ. Sed procul absumus a meta. nam adversus I. tomum responsionem paramus ipso primo tomo vix minorem. Magnis sudoribus constat nobis hæc scriptio. Sed vires hactenus suggessit Deus, qui & suggeret, spero, dum expediet gloriæ ipsius: cui promovendæ si quid meæ vigiliæ possunt inservire, beatus sum. Miraberis utilitatem nostrarum literarum in tam gravi scriptione. Nunc totus in luctu sum, non privato, sed publico. Ereptus est enim vi morbi spes altera hujus regni, Regis maximi maximæ spei filius, princeps admirandus. lugent boni,

luget

luget pietas, luget virtus. Sed ἐπὶ τȣ́τοις ἔφυ. nosti cætera. Vale & me ama. Londini raptim IV. Eid. Nov. CIϽ IϽ CXII.

EPISTOLA IϽCCX.

JACOBO DAVY PERRONIO CARDINALI.

ILlustrissime & reverendissime Domine, videor mihi usu rerum atq; experientia magistra didicisse, nullum esse tantum malum, ex quo, aut cujus saltem occasione, bonum aliquod nasci non possit: atque ut dici solet, mel generare fel, sic non absurde aliquis dicat, e felle mero merum mel interdum existere. Ne aliunde argumenta petam; fel purum putum erat, idque virulentissimum, perditissimi nebulonis scelestissimus liber, qui primum materiam mihi præbuit ad illustrem tuam dignitatem Serenissimi Regis jussu scribendi. Tuæ vero binæ literæ, quas ad me postea ex occasione illa dedisti, singulari comitate, humanitate, atque prudentia conditæ, niveum candorem auctoris præ se ferentes, quovis melle dulciores mihi fuerunt. Quare neque ego Regi optimo & sapientissimo tuas ostendere, ac legendas exhibere sum veritus: & Majestas ipsius, quum non omnia in illis, [neque enim fieri aliter poterat,] probaret; utramque tamen epistolam tuam non gravate neque illubenter legit. Gratum ipsi vehementer fuit, unum saltem aliquem vestrarum partium Theologum sibi innotuisse, virum primarium, summæ dignationis, summæ eruditionis, qui ad hodiernarum controversiarum tractationem placidum & mansuetum ingenium posset adferre. Nam quo spiritu plerique hodie agantur qui ejus argumenti libros edunt, vel illi tot numero scriptores abunde probarunt, qui Apologiam Serenissimi Regis hactenus oppugnarunt. Omnes enim, si unum aut alterum excipias, mendaciis, maledictis & conviitiis miseras chartas implerunt. Præcipue vero illa verba posterioris tuarum Regem sincero pietatis zelo flagrantem delectarunt, quibus spem facere videbaris, amicam hanc de rebus ad religionem spectantibus communicationem fructu non carituram. Quod ut mirandum in modum Regi placitum est, quemvis laborem hac mercede parato subire,

quamlibet ærumnam perpeti: ita deficiente hac ſpe, cur aut ejus Majeſtas, aut tua Dignitas ſibi negotium faceſſant, juſta cauſſa nulla fuerit. Spero equidem, ſi in hanc curam ſerio tua præſtantia incubuerit, effecturum te, cum auxilio DEI Opt. Max. qua auctoritate es inter tuos, & ingenii atque doctrinæ fama apud omnes, ut non pœnitenda aliqua utilitas ad Eccleſiam Jeſu Chriſti ex hac mutua ſcriptione perveniat. De Sereniſſimo vero majoris Britanniæ Rege, in cujus aula annum jam integrum & eo amplius egi, auſim tibi ſpondere, & omni aſſeveratione confirmare, ita animatum illum eſſe, ita rationes totius vitæ eſſe illi comparatas, ut ſtudio pietatis nihil ipſi eſſe antiquius facile omnes intelligant. Non privata negotia, non publicę regni curę ita ſolent Majeſtatem ipſius afficere, ut immenſum quoddam deſiderium res religionis omni ope atque opera promovendi, & quæ maxime cogitatio Regem tantum decet, ingens cupiditas concordiæ inter diſſidentia Eccleſiæ membra, omni recta atque honeſta ratione procurandæ. Atque hanc Chriſtiano Principi convenientiſſimam ſollicitudinem Rex piiſſimus non finibus imperii ſui, quamvis ampliſſimi, circumſcribit: ſed memor Defenſorem Fidei audire ſe, etiam ultra orbis ſui limites, non animi curioſitate, verum zeli vehementia, putat ſibi hactenus eſſe extendendam, ut & regionum aliarum Eccleſiis ſua prudentia & Majeſtatis auctoritate, ſi occaſio detur, commodet: ſibique religionis Chriſtianæ conſervationem præcipuæ eſſe curæ Deo & hominibus in dies reddat teſtatius. Nuper adeo & illo ipſo tempore, quo tuæ literæ poſteriores ſunt ipſi a me oſtenſæ, hujuſce animi φιλοθέου grande documentum Majeſtas ipſius dedit; quod bonis piiſque hic omnibus meritiſſime & probatum & laudatum, ne tibi quidem, illuſtriſſime Cardinalis, cognitu futurum eſt, uti ſpero, injucundum Nam quum certiorem per literas Regem feciſſet illuſtriſſimus reverendiſſimuſque Præſul, Dominus Archiepiſcopus Cantuarienſis, perveniſſe ad manus ſuas, allatum neſcio unde e Germania, aut Belgio librum, quo doctrina contineretur de natura Dei, nova, perverſa, & cum antiqua

tiqua fide Ecclesiæ Catholicæ in nonnullis pugnans; rogassetque ejus Majestatem, ut ad reprimendum malum recens exortum, veri Defensoris Fidei zelum exerens, apud Magistratus ditionis illius, ubi auctor libri degebat, intercederet; peteretque ab illis, ne doctrinam adeo ἀλλόκοτον in Ecclesias, & scholas suas pateretur introduci, neve hæc profana novitas ejus inventori maneret impunita: Rex literas illas descendenti sibi e rheda post longam venationem redditas, & librum simul notis obelisque vigilantissimi Antistitis confossum, ut semel accepit, negotium sine mora sibi cognoscendum duxit. Ac licet corpus ipsi e labore & inedia langueret: quod cœperat tamen agere, uno tenore & calore perfecit: neque ab adstantibus proceribus exorari potuit, ut rationem sui ullam prius haberet, quam re tota diu multumque considerata cum reverendissimo Episcopo Lichfeldensi aliisque e clero, & penitus perspecta, quod suarum erat partium, & pietas jubebat, accurate præstitisset. Liber damnatus est, exemplaria jussa comburi, cum in urbe metropoli, tum in utraque Academia, (quod & postea factum:) literæ gravissimæ ipso Rege dictante, ad regium Legatum eo loci commorantem scriptæ, ac statim missæ, judicii quod de nova doctrina Rex & Ecclesia Anglicana fecissent testes: simul addita mandata de appellandis ea super re Magistratibus. Viderint illi, ad quos ejus mali tollendi cura proprie pertinet, quam Deo immortali rationem suæ cessationis sint reddituri; si, quod fieri posse non existimamus, neque sponte sua, neque post exemplum tam insigne, veritatis patrocinium quanto par est studio & ardore susceperint. Rex Jacobus ad primum rei nuntium sic est commotus, ut nefas ingens se admissurum crederet, si necessitati corporis aliquid prius indulgeret, quam pietatis hoc officio plane esset perfunctus. Non dubito, illustrissime Cardinalis, quin factum istud sis ipse probaturus impense & prædicaturus. Ego non ut Regem apud te nunc laudarem, quod erat gestũ narravi; verum ut scires quam sit priscæ fidei tenax, & dogmatum veræ Catholicæ acris atque animosus defensor is, quem vestrorum Catholicorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

plerique censeri aut dici Catholicum non ferunt; multi ne Christianum quidem. Regi primo visa inutilis de appellationibus contentio, dummodo rem teneas; quod facere se, & optat Majestas ipsius, & in Dei misericordia plane confidit. quoniam tamen vulgo homines privationem ejusmodi appellationum, rei ipsius privationem esse & carentiam interpretantur: non solet Rex neque consultum putat, injuriam dissimulare. De appellatione Christiani nulla ei tecum lis, nulla controversia: neutra enim epistola tua hunc ei titulum negavit competere. de Catholici titulo quæstio jam est. Priore enim tuarum postquam ea qua excellis dicendi facultate significasses, in magnæ Britanniæ Rege maximi te Principis ideam agnoscere numeris omnibus absolutam; ad extremum illam exceptionem adjecisti, si ad cæteras animi dotes, Catholici nominis gloria accederet: & quum Regis jussu esset responsum, non posse ei titulum illum denegari, qui tria Ecclesiæ Catholicæ Symbola, Concilia quatuor Oecumenica prima agnosceret; quique omnia crederet, per quatuor primorum seculorum seriem credita, tanquam ad salutem necessaria: parum tibi hac responsione satisfactum esse, posterioribus tuis accurate & subtiliter scriptis ostendisti. Hasce literas a Ser. Rege raptim, aut velut in transcursu lectas fuisse, nolim existimes: nam & totas legit, & momenta rationum mira animi æquitate & placiditate expendit. Quod autem ne post lectam quidem responsionem tuam, a priore sententia discedit, neque propterea minus Catholicum se esse gratia Dei fretus confidit: voluit ejus Majestas, ita statuendi quas rationes habebat, tibi non esse incognitum. Accipe igitur Cardinalis illustrissime, ad posteriorem epistolam tuam breve responsum: quod ex ore ipso Ser. Regis exceptum, scripto complecti, & ad te mittere sum jussus. Non petam nunc a te, ut ad hæc legenda eam adhibeas æquitatem. quam Rex ad tua cognoscenda: mihi enim satis nota est tua eximia prudentia, & omni laude dignissima moderatio.

Vniversa posterioris epistolæ disputatio duabus constat partibus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

bus. Priore quinque observationes in medium afferuntur, quæ thesin istam; *Catholici appellatio nemini denegari potest, qui tria Symbola admittat, Apostolorum, Nicænum, Athanasianum; qui item quatuor Oecumenica Concilia prima, Nicænum, Constantinopolitanum, Ephesinum & Chalcedonense; postremo qui omnia credat, primis quatuor seculis existimata ad salutem creditu necessaria;* illustrant & quomodo accipi debeat, ostendunt. Hæc thesis in responsione Regia locum propositionis majoris obtinebat. Altera pars adversus hypothesin sive assumptionem, quatuor affert ἐνςάσεις.

I. OBSERVATIO

Nomen Catholici non simpliciter fidem denotat, sed etiã communionem cum Ecclesia Catholica. Iccirco veteres noluerunt Catholicos appellari eos, qui a communione Ecclesiæ recessissent, licet fidem retinerent. Unam enim esse Ecclesiam Catholicam, extra quam fidem & sacramenta habere aliquis potest; salutem non potest. In eam sententiam afferuntur multa e B. Augustino.

RESPONSIO REGIS.

Credere Ecclesiam Catholicam, & credere communionem Sanctorum, ut res diversæ in Symbolo Apostolorum distincte ponuntur. Ac videtur prius illud eo potissimum fine insertum, ut discrimen statueretur inter Judaicam Synagogam, & Christianam Ecclesiam; quæ non ut illa, populi unius finibus erat circumscribenda: sed longe lateque per omnes mundi regiones spargenda. Quare satis manifesta ratio non est, cur hujus observationis initio dicatur Catholici appellatio communionem denotare. Sunt quidem duo ista conjunctissima, diversa tamen, sicut ostendimus. Credit vero Rex simpliciter, sine fuco & fallaciis, unicam esse Ecclesiam Dei & re & nomine Catholicam, sive universalem, toto diffusam mundo; extra quam ipse quoque nullam salutem debere sperari affirmat. damnat & detestatur eos, qui vel jam olim, vel postea, aut a fide recesserunt Ecclesiæ Catholicæ, & facti sunt Hæretici, ut Manichæi; aut a communione, & facti sunt Schismatici, ut Donatistæ: adversus quæ duo præcipue hominum genera,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

omnia illa sunt a S. Augustino scripta, quæ in hac observatione afferuntur. Laudat etiam Rex piorum Episcoporum prudentiam, qui in IV. Concilio Carthaginiensi, ut hic vere observatur, formulæ examinis Episcoporum interrogationem super hac re adjecerunt. neque ignorat Rex, multa sæpe veteris Ecclesiæ Patres συγκαταβατικῶς fecisse, pro bono pacis, ut loquebantur, id est, studio conservandæ unitatis, ac mutuæ communionis abrumpendæ metu. Quorum exemplum se quoque paratum esse profitetur æmulari, & sectantium pacem vestigia persequi ad aras usque, hoc est, quantum in hodierno statu Ecclesiæ per conscientiæ integritatem licet. nemini enim se mortalium cedere, aut in dolore quem capit gravissimum e membrorum Ecclesiæ distractione, quam pii patres tantopere sunt abominati: aut in cupiditate qua tenetur, communicationē habendi cum omnibus, si posset fieri, qui membra sunt mystici corporis Domini nostri Jesu Christi. Hæc quum ita sint, existimat nihilo tamen secius Rex, justissimam habere se caussam, cur ab iis dissentiat, qui simpliciter sine ulla penitus distinctione, aut exceptione, hanc communionem sine fine urgent. Inter proprias Ecclesiæ notas hanc fatetur esse cum primis necessariam: non esse tamen autumat veram ipsam Ecclesiæ formam & quod philosophus appellat τὸ τί ἦν εἶναι. Didicit Rex electione Sacræ Scripturæ, (neque aliter patres olim sentiebant ad unum omnes,) veram & οὐσιώδη Ecclesiæ formam esse, ut audiant oves Christi vocem sui Pastoris, & ut Sacramenta administrentur rite & legitime, quomodo videlicet Apostoli præiverunt, & qui illos proxime sunt secuti. Quæ hac ratione sunt institutæ Ecclesiæ, necesse est ipsas multiplici communione inter se esse devinctas, uniuntur in capite suo Christo, qui est fons vitæ, in quo vivunt omnes quos Pater elegit pretioso sanguine ipsius redimendos, & vita æterna gratis donandos. Vniuntur unitate fidei & doctrinæ, in iis utique capitibus, quæ sunt ad salutem necessaria: unica enim salutaris doctrina, unica in cœlos via. Vniuntur conjunctione animorum & vera charitate, charitatisque officiis, maxime autem precum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

cum mutuarum. Vniuntur denique ſpei ejuſdem communione, & promiſſæ hæreditatis exſpectatione: gnari ſe ante jacta mundi fundamenta prædeſtinatos eſſe, (de electis loquor,) ut ſint συγκληρονόμοι καὶ σύσσωμοι καὶ συμμέτοχοι τῆς ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ Χριστῷ, διὰ τοῦ εὐαγγελίου, quod divinus ait Apoſtolus. Sed addit Rex, eandem tamen Eccleſiam, ſi aliquod ejus membrum diſcedat a regula fidei, pluris facturã amorem veritatis, quam amorem unitatis. Scit ſupremam legem eſſe in domo Dei, doctrinæ cæleſtis ſinceritatem; quam ſi quis relinquat, Chriſtum relinquit, qui eſt αὐτοαλήθεια; Eccleſiã relinquit, στῦλον καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας: atq; eo ipſo ad corpus Chriſti deſinit pertinere. Cum hujuſmodi deſertorib⁹ nec vult nec poteſt vere Catholicus communicare. τίς γὰρ συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Βελίαλ; Fugiet igitur horum communionem Eccleſia, & dicet cum Gregorio Nazianzeno, Κρείσσων ἐμπαθοῦς ὁμονοίας ἡ ὑπὲρ εὐσεβείας διάστασις. nec dubitabit cum eodem beato Patre, ſi opus fuerit, pronunciare, eſſe quendam ἱερὸν πόλεμον. Quod autem in Eccleſia futura eſſet aliquando neceſſaria hujuſmodi ſeparatio, cum aliis ſacræ paginæ locis clare docemur; tum illa aperte declarat Spiritus Sancti admonitio, non temere profecto Eccleſiæ facta: ἐξέλθετε, inquientis, ἐκ Βαβυλῶνος ὁ λαός μου, ἵνα μὴ συγκοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῆς. Quænam ſit illa Babylon, unde exire populus Dei jubetur, non quærit hoc loco Rex, neque ſuper eo quicquam pronunciat. hoc quidem res ipſa manifeſtiſſime oſtendit: ſive privata quædam Eccleſia eo loco intelligitur appellatione Babylonis; ſive univerſæ pars major: eam prius fuiſſe legitimam Eccleſiam, cum qua pii pie communicarent: poſtea vero quam longius proceſſit ejus depravatio, jubentur pii exire, & communionem abrumpere: ut facile ſit ex his intelligere, non omnem communionem cum iis qui de nomine Chriſti appellantur, fidelibus eſſe expetendam: ſed illam demum, quæ ſit ſalva doctrinæ cœlitus revelatæ integritate. Jam ut ad propoſitum accedatur propius, negat Rex accuratam illam locorum B. Auguſtini collectionem ad ſe quicquam pertinere. Omnia enim illa teſtimonia hoc ſolum evincere: Nullam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

spem salutis superesse iis, qui a fide Ecclesiæ Catholicæ, aut ab ejusdem communione discesserint. quod quidem & Rex, ut ante diximus, ultro concedit. Hic vero Majestas ipsius petit a te, illustrissime Cardinalis, ut revocare in mentem velis, atque apud te perpendere, quantum sit discrimen inter B. Augustini tempora & hæc nostra: quam diverso sensu Ecclesia Catholica hodie nominetur, atque illis temporibus: quam sit mutata Ecclesiæ facies & tota exterior forma, ut de interiore jam nihil dicamus. Nam olim quidem Ecclesia Catholica, civitati similis supra montem constitutæ, quæ, ut ait Christus, non potest abscondi, nulla pacto dubia erat, sed nota omnibus, perspicua, certa, ut de ea ambigere nemo sanæ mentis posset. erat enim, non ut stulti Donatistæ dictitabant, nescio ubi in Meridie cubans, coacta in aliquem mundi angulum: sed longe lateque per Orbem terrarum diffusa, sub Imperatoribus florens, quorum dominatio ab Ortu ad Occasum, a Septentrione ad Meridiem porrigebatur. Erat videre Episcopos Orientis & Occidentis quotidie per epistolas & proprios nuntios communicantes, & cum res postulabat sibi invicem suppetias ferentes. Quod enim scribitur in Constitutionibus Clementis, omnes Episcopos τὴν καθολικὴν ἐπισκοπὴν πεπιστεῦσθαι, atque ita esse quodammodo Oecumenicos; nunc attoniti legimus, nec credimus: tum autem quotidiana praxis esse verissimum ostendebat: potestque hoc exemplis ex historia sexcentis facile demonstrari. Erant tum etiam in frequenti usu literæ formatæ, quarum commercio & contesseratione mirifice inter omnia Ecclesiæ membra, quantumvis spatio locorum remota, communio exercebatur. Accedebant, quoties erat opus, Concilia vere Oecumenica, non ut postea factum aliquando videmus, nomine Oecumenica, revera ex aliquot Europæ provinciis coacta. Et erat hoc temporib⁹ priscis vinculum firmissimũ, quo Ecclesiæ Catholicæ membra omnia in unius corporis compagem devinciebantur. Quod quidem corpus admodum propterea eminebat, in conspectu & certa notitia omnium sic positum, ut ignorari ne a volentibus quidem posset.
una

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

una fides, una πολιτεία, unum Catholicæ corpus, partium frequens inter se visitatio, mirus omnium membrorum consensus, mira συμπάθεια. Exciderat aliquis aut propter hæresin, aut propter schisma a communione Ecclesiæ unius: nō dico unius e primariis, quæ sedes erant quatuor Patriarcharum: sed cujusvis e longe minoribus? is statim ut hoc innotuerat, a communione totius Ecclesiæ Catholicę censebatur exclusus. Nam quod exempla contrariæ observationis occurrunt nonnulla, id vero jus commune non erat, sed usurpatio. Ausus erat aliquis, fidem toto Orbe approbatam quamvis leviter incrustare? facile erat vel puero τὸν ἑτεροδοξοῦντα in sua novitate deprehendere. fure autem veritatis deprehenso, omnes pastores totius Orbis, si erat opus, commovebantur: nec semel commoti prius quiescebant, quam de medio malum sustulissent, & securitati ovium Christi consuluissent. Hæc erat quondam Ecclesiæ Catholicæ designatio & felicitas. sed quæ multa secula non duravit. Postea enim Imperio everso, mutataque Reip. forma, novæ dominationes sunt exortæ, multæ, variæ moribus, linguis, legibus atque institutis invicem distinctæ. Distractionem Imperii distractio Ecclesiæ Catholicæ est secuta: & illa omnia paullatim cessarunt, quæ modo dicebamus conservandæ unioni, & communioni exteriori corporis Catholici apprime serviisse. Ex illo tempore Ecclesia Catholica, non desiit illa quidem esse: erit enim semper, neque portæ inferorum prævalituræ unquam sunt adversus ipsam, in Christo vera petra, & fide Petri cæterorumque Apostolorum fundatam: sed minus illustris esse cœpit; utpote in plures divisa, inter se, quod ad communionem externam attinet, penitus separatas. Tum autem, quod præcipue dolendum, hac dissipatione effectum, ut partibus minus esset virium, quam fuerat toti corpori compacto ad resistendum inimico homini, quem Christus docet, ad omnes occasiones esse intentum, ut bonam sementem lolio & zizaniis conspergat. Atque hoc evenisse quum hodie videamus oculis nostris, atq; manibus ipsis palpando deprehendamus: ridiculum & longe absurdissimum, disputa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſputare an fieri olim potuerit aut jam poſſit. Romana igitur Eccleſia, Græca, Antiochena, Ægyptia, Abyſſina, Moſchovitica, & plures aliæ, membra ſunt, doctrina quidem & fidei ſinceritate multum pręſtantia alia aliis, ſed tamen membra Eccleſię Cathocę: cujus compages quod ad formam exteriorem, dudum eſt ſoluta. Quamobrē demiraturSer. Rex etiam atq; etiam vehementer, cum videt Eccleſias, quæ fuere quondam integri corporis membra, jus omne univerſitatis ad ſe jam trahere, appellationem Catholicæ ſibi propriam facere, & reliquas omnes, quæ in ulla re a ſe diſſentiant, aut jugum ſervitutis detrectent, excludere communione ſua, ac ſtatim illas ad Catholicam nihil pertinere, audacter pronuntiare. Neque vero ſoli vos eſtis, qui hoc jus vobis vindicatis: faciunt hoc ipſum & alii. Nam quod gemens Rex dicit, multæ hodie privatæ Eccleſiæ ſunt, quæ ſolas ſe credant eſſe illum populum περιούσιον quem appellant Eccleſiam. Dares his vires quantas Romana habet; facerent quod illa jam facit, nec de cæteris clementius pronuntiarent. Quid quod multæ hodie celebrantur ſectæ, quarum ſectatoribus perſuaſiſſimum eſt, ſolos ſe aliquid in literis ſacris videre, atque ut poeta ait, οἴους πεπνῦσθαι, τοὺς δὲ σκιὰς ἀΐσσειν? Verum quidem eſt, nullo unquam ſeculo defuiſſe conventicula ſectariorum & παρασυνάξεις, quæ de nomine Eccleſiæ Catholicæ ſe jactarent, & imperitos hoc illicio ad ſe attraherent: ſed poſtremorum, ad quæ pervenimus, temporum, peculiaris hæc eſt calamitas inſignita, quod Catholica Eccleſia, cui neceſſario, vel reipſa & actu, vel voluntate ſaltem & voto eſt adhærendum, minus eſt hodie, quam erat olim, illuſtris, minus expoſita oculis hominum, magiſque ἀμφισβητήσιμος. Quo ſtudioſius faciendum ſibi Ser. Rex putat, ut in tanto variarum opinionum diluvio, ad montes Sacræ Scripturæ ſe recipiat, & quod olim beatus Auguſtinus Donatiſtis conſilium dabat, in verbis Chriſti Eccleſiam Chriſti quærat. Sic & B. Chryſoſtomus, cum alibi, tum ex profeſſo in homilia in Acta XXXIII. tractans illam quæſtionem: *Quo pacto vera Eccleſia inter plures ſocietates, quæ hoc ſibi nomen vindicant, poſſit diſcerni*: duo docet

docet eſſe inſtrumenta judicandi, & quæſtionis hujus decidendæ: primo quidem Verbum Dei, tum autem antiquitatem doctrinæ, non ab aliquo recentiore excogitatæ, ſed ab ipſo Eccleſiæ naſcentis principio ſemper cognitæ. Hæc duo *κειμήλια* Rex cum Eccleſia Anglicana, tota voluntate amplectens, pronuntiat: eam demum ſe doctrinam pro vera ſimul & neceſſaria ad ſalutem agnoſcere, quæ e fonte Scripturæ Sacræ manans, per conſenſum Eccleſiæ veteris, ceu per canalem ad hæc tempora fuerit derivata. Vt igitur huic ſermoni finis imponatur, ad primam obſervationem reſpondet Rex: non poſſe eam ſine vitio multiplici ad propoſitam hypotheſin aptari. Eccleſiam enim Anglicanam adeo non deſciviſſe a fide veteris Eccleſiæ Catholicæ, quam veneratur & ſuſpicit, ut ne a fide quidem Romanæ Eccleſiæ deſciverit, quatenus illa cum vetere Catholica conſentit. Si quæritur ſucceſſio perſonarum: in promtu ſunt nomina Epiſcoporum & ſeries a primo nuſquam interrupta. Si ſucceſſio doctrinæ: agite, periculum facite: Concilium liberum date, quodque ab unius voluntate non pendeat. parata eſt Eccleſia Anglicana fidei ſuæ reddere rationem, & rebus ipſis evincere, auctoribus reformationis hic inſtitutæ non fuiſſe propoſitum, novam aliquam Eccleſiam condere, ut imperiti & malevoli calumniantur: ſed quæ erant collapſa, ad formam revocare quam fieri poſſet optimam; optimam autem judicarunt, naſcenti Eccleſiæ ab Apoſtolis traditam, & proximis ſeculis uſurpatam. Fatetur Rex, Eccleſiam ſuam a capitibus non paucis ejus fidei & diſciplinæ, quam hodie Romanus Pontifex probat, & omnibus tuetur viribus, diſceſſionem feciſſe: verum eam Rex & Eccleſia Anglicana non defectionem a fide veteris Catholicæ interpretantur: ſed potius ad fidem Catholicam priſtinam, quæ in Romana novis inventis fuerat multipliciter mire deformata, reverſionem, & ad Chriſtum, unicum Eccleſiæ ſuæ magiſtrum, converſionem. Quare, ſi quis doctrina hujus obſervationis fretus, inferre ex illa velit, Anglicanam Eccleſiam, quia Romanæ placita nonnulla rejicit, a veteri Catholica diſceſſiſſe;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

non hoc illi prius Rex largietur, quam ſolidis rationibus probaverit, omnia quæ a Romanis docentur, (illa præcipue quæ volunt ipſi ut neceſſaria ad ſalutem credi ab omnibus,) antiquæ Catholicæ a principio probata fuiſſe & ſancita. hoc vero neminem poſſe facere, aut unquam facturum; neminem certe hactenus feciſſe, tam liquido Regi conſtat & Eccleſiæ Anglicanæ Antiſtitibus, quam ſolem meridie lucere. Poſtremo addit Rex, magnum ſe quidem crimen judicare, defectionem ab Eccleſia: ſed huic crimini affinem ſe eſſe, aut Eccleſiam ſuam, penitus pernegat: *Non enim fugimus:* ajebat ejus Majeſtas, *ſed fugamur.* Scit vero tua illuſtris Dignitas, ut qui optime, quam multi, quam præſtantes pietate & doctrina viri, ab annis minimum quingentis, reformationem Eccleſiæ in capite & membris optarint: quam graves bonorum Regum ac Principum querelæ ſint ſæpe auditæ, ſtatum Eccleſiæ ſuis temporibus lamentantium. Quid profuit? nihil enim quicquam eorum ad hanc diem videmus eſſe emendatum, quæ correctionis egere cum primis cenſebantur. Quare non veretur Eccleſia Anglicana, ne candidis æſtimatoribus, in hac ſeparatione, Donatiſtis ſimile quid feciſſe videatur. Illi gratis & ſine ulla cauſſa Eccleſiam Catholicam, gentium cunctarum aſſenſu comprobatam, cujus neque diſciplinam culpare poterant, deſeruerunt: Angli ab ea Eccleſia, neceſſitate dira cogente, ſeceſſionem fecerunt, quam innumeri populi Chriſtiani, veram Catholicam & univerſalem eſſe non concedunt, ut modeſtiſſime dicam: quamque in dogmatis fidei, & diſciplinæ forma multum variaſſe ab antiqua, multa aſſuiſſe nova vetuſtis, mala bonis, etiam e veſtris ſcriptores quam plurimi ingenue dudum ſunt confeſſi: & vero notius jam eſt univerſo mundo, quam ut poſſit quiſquam vel negare, vel etiam ignorare. Adde quod jugum Romanæ ſervituris ita durum per aliquot retro ſecula erat experta Eccleſia Anglicana, novis ſubinde vexationibus, & inauditis angariis atque exactionibus ſupra hominum fidem cruciata; ut vel illa ſola cauſſa apud judices non iniquos a ſchiſmatis ſuſpicione, & ut loquitur Auguſtinus de

Dona-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Donatistis, *iniquæ discissionis*, posse videatur ipsam liberare. Non enim profecto Angli a charitate fraterna animi caussa dissiluerunt, ut Donatistæ: neque ut decem tribus populi Judaici, metu impendentis mali, quod nondum premebat: sed post plurium seculorum patientiam, post exanclatas inenarrabiles ærumnas: onus intolerabile, cui ferendo pares amplius non erant, neque permittebat conscientia, subductis cervicibus tandem excusserunt. Et vetus quidem Ecclesia, ut refractarios Donatistas ad suam communionē revocaret, etiam commodis temporalibus Episcoporū resipiscentium, & aliorum quoq;, admirabili charitate prospicere solita: Romana vero Ecclesia, ut gratiam cum Anglicana redintegraret, fulmina primo Bullarum, deinde vim, modo apertā, modo occultam adhibuit: proditores nefarios suscepti hic parricidii manifestos, gremio suo excepit, & nunc cum maxime fovet: sententiam ex eadem caussa passos Martyribus adscribit, & eorum innocentiā contra divina omnia humanaq; jura quotidie propugnat. Ipse Cardinalis Bellarminus, (dico ἑκὼν ἀέκοντι θυμῷ; sed dico quod res est,) inter parricidarum patronos princeps familiam ducit. qui etiam nuper, ut Regem Serenissimum alliceret, istud miræ efficaciæ ad persuadendum argumentum adhibuit: Angliæ regnum ad Papam pertinere: & Regem Angliæ Romani Pontificis etiam in temporalibus esse subditum, atque feudatarium. Omitto alias & Regis & Ecclesiæ Anglicanæ qua veteres qua novas querelas, minime hoc loco commemorandas.

II. OBSERVATIO.

Præter absolute necessaria ad salutem, duo sunt genera rerum, quas vetus Ecclesia credidit. harum alteræ utiles ad salutem, alteræ licitæ & non repugnantes saluti. Si quis igitur fidem antiquorum velit amplecti, etiam istas res ipsum oportet amplecti, & eo loco habere quo habuit vetus Ecclesia.

RESPONSIO REGIS.

Quæ non sunt existimata a piis Patribus absolute ad salutem necessaria, sed tantum utilia aut licita, parum abest, quin censeri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſeri inter ἀδιάφορα debeant. erat enim initio libera eorum uſurpa-
tio, utpote non ſimpliciter neceſſariorum. In ejuſmodi rebus ne-
ceſſitatem aliquam hodie comminiſci aliquanto durius videtur,
Statim enim ſequetur neceſſitas uſurpandi: ſicut videmus uſu ve-
niſſe in Eccleſia Romana: quæ multa hodie obſervat ceu ἁπλῶς
ad fidei integritatem neceſſaria; quæ vetus Eccleſia vix norat, cer-
te non ita uſurpabat, tanquam plane eſſent neceſſaria. pauca e mul-
tis exempla afferemus. Conſtat in primitiva Eccleſia uſurpatam
fuiſſe peccatorum confeſſionem; ſed longe aliter quam fit hodie.
nam auricularem confeſſionem, uti apud vos exercetur, primis
ſeculis fuiſſe in uſu, nemo, opinor, dixerit. Fatetur Rex, primos
e Patribus, qui illam inſtituerunt, ſuas habuiſſe rationes, cur exi-
ſtimarent confeſſionem illiuſmodi, ad ſalutem facilius invenien-
dam, fore non inutilem: rem quidē abſolute neceſſariam non cre-
diderunt, multo minus ſacramentum: aut non omnes certe. nam
de B. Chryſoſtomo ſatis liquet, auricularem confeſſionem ipſum
a ſuis non exegiſſe. Nunc ventum eo videmus, ut vix aliquid
minus huic confesſioni tribuatur, quam precioſo Chriſti ſangui-
ni, quo ſumus redempti. adeo præciſe ejus abſoluta quædam ne-
cesſitas urgetur. Vnde paullatim nata illa doctrina in Eccleſia Ro-
mana, de arcano confesſionis nullam omnino ob cauſſam evul-
gando. Quia enim credebant ad ſalutis portum ſine hac confesſio-
ne perveniri non poſſe, omnia ejus impedimenta putarunt tollen-
da eſſe neceſſario. Tandem igitur eo procesſit hæc doctrina, ut
jam Reges occidere, aut ſinere occidi, ne peccatum quidem eſſe
videatur, præut ſi quis confeſſionis ſigillum rumperet: quod mul-
ti veſtrorum Theologorum, imprimis autem interpretes Juris
Canonici libris editis docuerunt. quin etiam hoc ipſum mihi to-
tidem verbis Lutetiæ affirmavit Binetus Jeſuita, ſicut mox dixiſſe
tibi memini. Scimus etiam, neque fortaſſe tua illuſtris Dignitas
illud ignorat, eſſe alium in Galliis Jeſuitam, qui nuper auſus di-
cere: *ſi Dominus noſter Ieſus Chriſtus in terris verſaretur morti ob-
noxius, & aliquis ſibi in confeßione dixiſſet, velle ſe illum occidere;
prius*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

prius quam confeſſionem revelaret, paſſurum ſe, (horreſco referens,) *ut Chriſtus occideretur.* quæ horrenda blaſphemia a quo principio ſit orta, vides. Sic abſtinentiam a vino delicatioribuſque cibis, & ſtata jejunia, atque xerophagias, inter res utiles ad ſalutem facilius conſequendam vetus Eccleſia poſuit; neq; Rex negat, ſi commoda adjiciatur interpretatio, ex mente ipſius primitivæ Eccleſiæ. ſed harum obſervationem ſeverius jam exigi Rex non probat, quam eorum quæ diſerte Literis Sacris continentur. Sic cælibatus miniſtrorum Eccleſiæ olim laudabatur, nunc imperatur, & ceu res penitus neceſſaria exigitur; de quo mox plura. Sic quum dicat Paulus, ſe corpus ſuum ὑπωπιάζειν καὶ δουλαγωγεῖν, eos qui divini Apoſtoli exemplum imitantur, laudat Rex, & beatos pronuntiat: illos vero deteſtatur, qui cilicia, Laconicas διαμαστιγώσεις & id genus corporis vexationes, vel ut ipſi appellant, ſatisfactiones, aut inter cauſſas ponunt ſalutis, aut tanti certe faciunt, ut illuviem, pædorem, ſcabiem, & agmen pediculorum ex ea cauſſa ortum, inſtar perfectæ ſanctimoniæ habeant. Sed ex omnibus iſtiuſmodi eos potiſſimum Rex deteſtatur, qui more Sacerdotum Baal corpus ſibi verberibus lacerantes, Deum nobis fingunt humani ſanguinis avide ſitientem, qualem Pagani ſuam Bellonam crediderunt. Illos vero laudat Rex, qui flagellandos ſuam vicē pretio conducunt: ut meritum pœnarum quas alii luerunt, ſibi applicetur. ita fit ut quicquid delirent divites, plectantur pauperes: nec ſequitur nocentem pœna, ſed miſerum & egenum. Rex igitur ut non invitus dabit, nemini hodie fas eſſe damnare ea, quæ conſtiterit primorum ſeculorum Patres unanimi conſenſu probaſſe, tanquam utilia aut licita: ſic adſtringi ſe ulla neceſſitate abſoluta eadem uſurpandi non patitur. Exiſtimat enim res eſſe natura ſua contrarias, τὸ ἀναγκαῖον καὶ τὸ ἀδιάφορον. Sed de his uberius in ſequenti obſervatione.

III. OBSERVATIO

Quum in religionis negotium non una ſpecies neceſſitatis cadat, videndum eſt ne vocis ambiguitate fallamur, quoties de rebus loquimur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

mur ad salutem necessariis. Esse enim necessitatem quandam absolutam, quandam sub conditione: aliam medii, aliam præcepti esse etiam necessitatem credendi, quæ omnes sine exceptione Christianos adstringat, & quæ non omnes generatim. postremo esse necessitatem aliam actionis, aliam approbationis.

RESPONSIO REGIS.

OBservationis hujus doctrinam, quæ varias necessitatis species docte, accurate, subtiliter & admodum copiose explicat, adeo non improbat Ser. Rex, ut contra existimet, his distinctionibus sublatis multiplicem confusionem in rebus religionis exorituram. Nam quid periculosius fingi potest, quam si aut absolute necessaria credantur, necessaria sub conditione, aut contra? nec minus utilis, ut in domo Dei omnia recte atque ordine gerantur, distinctio est, inter alias necessitatis species, quæ hic explicatur. Ne in exemplis quidem appositis, quicquam Regi observatum quod admodum improbaret. Verissime autem scriptum esse in explicatione τῶν ἁπλῶς ἀναγκαίων Rex arbitratur, rerum absolute necessariarum ad salutem, non magnum esse numerum. Quare existimat ejus Majestas, nullam ad ineundam concordiam breviorem viam fore, quā si diligenter separentur necessaria a non necessariis. & ut de necessariis conveniat, omnis opera insumatur: in non necessariis, libertati Christianæ loc⁹ detur. Simpliciter necessaria Rex appellat, quæ vel expresse verbum Dei præcipit credenda faciendave: vel ex verbo Dei necessaria consequentia vetus Ecclesia elicuit. At quæ ex institutione hominum præter verbum Dei, quamvis pie & prudenter, pro tempore in usum Ecclesiæ sunt recepta, mutari, molliri, antiquari posse existimat; & quod Pius II. de cælibatu clericorum dicebat, *bono olim jure sancitum, meliore nunc iri antiquatum*, id in genere de plerisque observationibus Ecclesiasticis, extra verbum Dei introductis, posse usurpari Rex credit. Si ad decidendas hodiernas controversias hæc distinctio adhiberetur, & jus divinum a positivo candide separaretur, non videtur de iis quæ sunt absolute necessaria, inter pios & moderatos viros longa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

longa aut acris contentio futura. nam & pauca illa sunt, ut modo dicebamus; & fere ex æquo omnibus probantur, qui se Christianos dici postulant. Atque istam distinctionem Serenissimus Rex tanti putat esse momenti ad minuendas controversias, quæ hodie Ecclesiam Dei tantopere exercent; ut omnium pacis studiosorum judicet officium esse, diligentissime hanc explicare, docere, urgere. Nunc de exemplis nonnullis, quæ in hac observatione proponuntur, quædam dicemus. Inter absolute necessaria, non quidem simpliciter, verum ex institutione divina, ponitur baptismus infantium, *quem nos*, inquis, *ad hanc speciem necessitatis referimus:* deinde subjicitur locus B. Augustini, quo negatur præcise, posse infantes non baptizatos servari. Hic primum Rex profitetur, necessitatem baptismi ex institutione divina non minus aut sibi, aut Ecclesiæ Anglicanæ probari, quam vobis. Non astringit quidem Ecclesia Anglicana gratiam Dei mediis, quod ne per doctrinam quidem Scholasticorum aliquot e melioribus licet: quia tamen hanc Deus rationem ordinariam ad peccatorum remissionem impetrandam in Ecclesiæ sua instituit, & eos qui renati non fuerint ex aqua & Spiritu, intrare posse regnum cælorum Christus ipse negat: sedulo hic provisum est legibus Ecclesiasticis, ut quovis tempore & loco baptizandi infantes suos parentibus esset facultas. Quod igitur de nascente olim Ecclesia dixit Tertullianus, baptizare Episcopum, presbyterum, diaconum, postremo etiam laicis jus esse, in extremæ videlicet necessitatis casu; hoc ipsum in Ecclesia Anglicana, quod ad Episcopos, presbyteros & diaconos, hodieque servatur, sine ulla vel loci vel temporis rigida & penitus inviolabili observatione: laicorum vero baptismum, aut feminarum, ut fieri legibus suis vetat; sic factum ex legitima formula quodammodo non improbat, baptismum esse pronuntians, etsi non legitime administratum. Serenissimus vero Rex, tanti hoc Sacramentum facit, ut quosdam in Scotia ministros, quum nescio quas novæ disciplinæ ordinationes prætexerent, quo minus moribundos infantes rogati a parentibus baptizarent, metu sup-

 plicii

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

plicii injecto ad officium compulerit, minatus extrema nisi parefent. Itaque verba Augustini, quæ non baptizatos vita æterna privant præcise, si de via ordinaria intelligantur, quam solam Christus nos docuit; nihil Rex habet, quod illi sententiæ opponat: sin autem negatur simpliciter, posse Deum Opt. Max. τοὺς ἀφωτίστους servare; diritatem hujus sententiæ & Rex & Ecclesia Anglicana abominantes, Augustinum durum & ἄστοργον infantum patrem fuisse pronuntiant. Omnino utrumque extremum pari diligentia Rex fugiendum autumat: ne aut Dei manum abbreviemus, & infinitæ bonitati ipsius injuriam faciamus, si rigidam hanc sententiam amplectamur; aut baptismum ponentes, cum nonnullis, inter eâ quæ adsint, vel absint non multum interest, Sacramentum a Deo institutum pro re levi ducere videamur. Magnus sane vir fuit Augustinus, pietate & doctrina admirabilis: cujus tamen proprias opiniones, neq; Rex pro dogmatis fidei admittit, neque vos admittitis. Nam verbi gratia, S. Eucharistiam infantibus ad salutem esse necessariam, non minus quam baptismum credidit post Innocentium primum Augustinus, & multis suorum scriptorum locis pronuntiavit. vos non creditis, neq; acceptam a vobis doctrinam Ecclesia Anglicana mutavit. Inter illa quæ necessitatem actionis certis personis imponunt, conjugium numeratur, *si quis sobolem tollere voluerit*, inquis. Rursus autem paullo post, ubi exponitur necessitas approbationis, recensetur electio vitæ in virginitate aut cælibatu degendæ. Quæ Rex quum legeret, non reprehendit ille quidem: sed potuisse tamen aliquid ad utrumque exemplum commode adjici, judicavit. Nam e priore exemplo videtur sequi, nullam esse aliam matrimonii caussam necessariam, præter spem sobolis. atqui expressis verbis docemur a Paulo Apostolo, etiam illos teneri nuptias cogitare, quibus non contigerit continentiæ donum. εἰ οὐκ ἐγκρατεύονται, ait, γαμησάτωσαν. Non est exigui momenti hæc adjectio. Remedii enim necessarii & regulæ Apostolicæ contemptus, quibus quantisque flagitiis quotidie in Ecclesia Romana occasionem præbeat, ignorat nemo. Studium igitur vivendi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

vendi in virginitate aut cælibatu, in continentibus mirum in modum ſibi probari Rex profitetur: & quum ſingulari Dei beneficio, Sacræ Literæ familiarius ſint ejus Majeſtati notæ, quam vulgo ſoleant eſſe Principibus; non fugit ipſum, quid Paulus de re tota pronuntiet, quæ ejuſmodi vitæ in utroq; Fœdere legantur exempla, quæ præmia τοῖς ἐγκρατευομένοις ſint propoſita. Sed quod Theologi apud vos paſſim docent, præſertim autem Juris Canonici doctores, concubinatum, ſcortationem, & fœda alia, ἅπερ ἄῤῥητα ἀμείνω, tolerabiliora eſſe in miniſtris eccleſiæ, quã legitimas nuptias, & τὴν ἐν πᾶσιν ἀμίαντον κοίτην: id vero Rex facinus eſſe judicat plane deteſtabile, Dei atq; hominum odio digniſſimum. Opponit Rex omnibus omniũ ſophiſtarum cavillis, atq; adeo omni humanæ auctoritati, Spiritus Sancti oraculum, per Apoſtoli os pronuntiatũ, κρεῖσσον γαμῆσαι ἢ πυροῦσθαι. Quemadmodum autem magno belli duci antiquior cura eſſet debet, ne damnum aut cladem ipſe accipiat, quam ut hoſti inferat: ſic in electione vitæ aut conjugatæ, aut cælibis, piis hominibus ante omnia cavendum eſſe Rex affirmat, ne jus divinum migrent: tum autem, ſi cui eſt facultas, utatur ſane bono naturæ. Scimus uſu tritam eſſe calumniam, non eſſe Eccleſiam Anglicanam legitimam Eccleſiam, quia ejuſmodi votorum uſus hic nullus. Quid tum vero ſi non fiat votum, quum res ipſa non ignoretur? Sunt enim multi inter Epiſcopos, & alios Eccleſię Paſtores, qui ſine oſtentatione voti nuptiis abſtineant, & ſine ulla fabula, ſine ullo ſiniſtro rumore, caſte ſancteque vitam exigant. Ipſa quoque monachorum cœnobia Rex optimus & pietatis ſtudioſiſſimus ſoluturus omnino non fuit, [certe non omnia,] ut ſæpe affirmantem audivi, ſi inveniſſet integra, & primæ inſtitutionis legem ſervantia. Optaret vero Ser. Rex etiam atque etiam, ut Patribus Tridentinis, qui ne precibus quidem ſummorum Regum & Principum adduci potuerunt, quo publicę honeſtati hac in parte conſulerent, veniſſet in mentem, a quo principio hodierna doctrina ſit profecta. Nam quum initio cælibatus inter utilia inſtituta poneretur & conſilia, poſtea ſunt adjecta vota, poſtremo ad hanc abſolutam

necessitatem est perventum, quæ hodie apud vos obtinet, lege Dei valere jussa, & pedibus mortalium indignissime conculcata. Quod in fine observationis hujus additur, male illos affirmare, fidem se & disciplinam eandem cum veteri Catholica retinere, qui alia eorum probent, alia improbent, quæ prisca Ecclesia ad salutem credidit necessaria, etsi sub diversa specie necessitatis: id quo spectet, satis Rex intelligit. Respondet igitur: nolle se quidem Ecclesiam suam, ut speculum sine macula, & quasi perfecte pulchram sine ruga, sine nævo prædicare: hunc enim Pharisaismum se suosque aliis lubenter relinquere: illud tamen certo, clare & liquido sibi constare, si notæ οὐσιώδεις quærantur, & vere necessaria ad salutem spectentur, aut etiam ad decorem Ecclesiæ, nullam in Orbe terrarum, [Deo uni sit laus & gloria,] inventum iri, quæ propius ad fidem, aut speciem antiquæ Catholicæ accedat. Nullam excipere se, ne Romanam quidem: quæ novis inventis, cum ad augendam superstitionem, tum ad stabiliendam dominationem suam, & imperium in Reges & Principes, & populos terræ universos excogitatis, fidem & disciplinam veteris Catholicæ, varie interpolavit, varie mutavit, & a primitivæ Ecclesiæ puritate atque simplicitate in multis quam longissime recessit.

IV. Observatio.

Quando quæritur de fide antiquæ Ecclesiæ, sunt qui uno aut altero seculo, post jacta Ecclesiæ fundamenta, antiquitatem circumscribant: æquum vero esse, ut ad disceptandas hodiernas controversias, id potissimum tempus sumatur, de quo inter contendentes constabit, non solum veram fuisse Ecclesiam temporis illius Ecclesiam; sed etiam tunc maxime floruisse, & splendorem illum obtinuisse, quem ipsi tot Prophetarum oracula erant pollicita. Id autem esse tempus, quo prima quatuor Concilia Oecumenica includuntur, a Constantino Imperatore ad Marcianum. Atque hoc vel propterea æquissimum esse, quia primorum seculorum paucissima extant monumenta; illius vero temporis, quo præcipue Ecclesia florebat, longe plurima: ut facile ex ejus ætatis Patribus & eorum scriptis, fides ac disciplina veteris Catholicæ possit agnosci.

 RESPON-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

RESPONSIO REGIS.

HOc postulatum parum illis æquum videbitur, qui universam Ecclesię primitivæ historiam, Actuum Apostolicorum, divino illo quidem, sed tamen unico libello, volunt contineri. Ab horum sententia longe abest æquissimus prudentissimusque Rex. qui in epistola monitoria sua, quanti faceret Patres, etiam quarti aut quinti seculi, ingenue declaravit. Nec dubitat Rex cum Augustino pronuntiare: quod probatum fuerit Ecclesiam a prima sua origine, ad illa usque tempora servasse, id tanquam impium velle rejicere, insolentissimæ esse insaniæ. Tres enim recti notas Vincentii Lirinensis, *a principio, ubique & semper*, dudum amplecti se, vere nec simulate ejus Majestas est professa. Rex igitur & Ecclesia Anglicana, quatuor prima Concilia Oecumenica quum admittant, eo ipso satis declarant, veræ ac legitimæ Ecclesiæ tempus non includere se uno aut altero demum seculo; verum multo longius producere, & Marciani Imperatoris, sub quo Chalcedonense concilium est celebratum, tempus complecti. Sed quod in hac observatione pluris videntur æstimari tempora post Constantinum, quam anteriora: id vero Serenissimus Rex valde miratur, & omnino haut probat. Fatetur Rex quarti seculi Ecclesiam gloria, splendore, opibus ac doctorum virorum copia, magis quam priora floruisse: at rectitudine fidei, quam ὀρθοδοξίαν dicunt, & incorruptæ disciplinæ sinceritate, aut parem, aut etiam superiorem priorum seculorum Ecclesiam fuisse, dubitare posse putat Rex mortalium neminem. Leguntur passim apud pios Patres quarti seculi, Basilium, Nazianzenum, Hieronymum, Chrysostomum, Augustinum, alios, gravissimæ querelæ de vitiis Ecclesiarum suarum, & variis depravationibus: neque potest ambigi, quo longius ab origine prima recedebatur, eo etiã longius a primęva puritate & simplicitate esse recessum. Quare si de verrenda & mundanda domo Dei serio cogitatur, cur ad Apostolica tẽpora, aut Apostolicis proxima non potissimum respiciatur? Verum quidem est, partem multo maximam illius temporis in tenebris, situ & squallore, propter con-

continuas persecutiones, piis esse transactam: sed videamus etiam atque etiam, ne in hac quoque re, melius sit ire ad domum luctus, quam ad domum convivii. Paupertas & calamitas bonæ mentis sorores audiunt; divitiæ & gloria non eandem famam obtinent. Quod si non adeo multi eorum temporum scriptores ad nostram ætatem pervenerunt: at pervenerunt tamen nonnulli, quorum ratio habeatur dignissimi. Vel unicus certe Christi martyr sanctissimus Cyprianus, primitivæ Ecclesiæ πολιτείαν & disciplinam totam melius nos docuerit, quam multi alii, qui in quarto seculo vixerunt. Summa igitur regiæ responsionis ad hanc observationem est: facile passuram ipsius Majestatem, ut e Patrum scriptis quarti seculi argumenta afferantur; ea tamen lege atque conditione, ut pro vere antiquis, & ad salutem necessariis illa sint admittenda, quæ non nunc primum fuerint nata, sed quæ ab origine prima nascentis Ecclesiæ observatione continua ad illos pervenisse constiterit.

V. OBSERVATIO.

CVm unanimis Patrum consensus quæritur, sunt qui tunc de eo satis liquere contendant, quando res eadem totidem verbis apud omnes Patres reperitur. quorum sententia, quum sit palam iniqua, æquius fuerit ad consensum Patrū cognoscendum, duas hasce regulas adhiberi; Prior est, ut tunc existimetur satis probatus esse consensus Patrū quando eminentissimi quique singularum nationum, in rei alicujus affirmatione consenserint, neque illis sese quisquam opposuerit, qui quidem orthodoxus censeretur. Sic B. Augustinus contra Donatistas, postquam e prioribus scriptoribus insigniores undecim laudasset; Patres Concilii Ephesini, postquam contra Nestorium decem protulissent, de unanimi consensu Ecclesiæ prioris fidem se abunde fecisse crediderunt. Posterior regula hæc est: Quando Patres non ut Doctores loquuntur, neque dicunt hoc aut illud sic esse credendum, aut sic faciendum: sed tanquam testes eorum quæ suis temporibus Ecclesia universalis credebat, aut faciebat, dicunt hanc esse fidem aut praxin Ecclesiæ Catholicæ per totum orbem terrarum: tunc eum honorem illis habendum esse, ut ad

ut ad unanimem consensum Ecclesiæ, ejusmodi affirmatio satis credatur valere.

RESPONSIO REGIS.

Est quidem æquissima postulatio, ut de communi consensu partium hodie contendentium, ratio ineatur utiliter utendi veterum Patrum auctoritate. Nam primitivæ Ecclesiæ testimonio & pondere sublato, controversias hodiernas finem nunquam, τὸ κατ᾽ ἀνθρώπους accepturas, neque ulla disputatione fore terminandas, ultro Sereniss. Rex agnoscit. Vt igitur conveniat inter utrosque, quid & quantum Patribus sit tribuendum, & quatenus eorum auctoritati sit deferendum, non fuerit inutile certas regulas de mutuo partium consensu componi, quæ modum rei præscribant. Inter alios plures ei proposito utiles ac necessarios canones, etiam duobus hisce locum posse concedi, Rex autumat. Sed quoniam hodie non de Ceremoniis controvertitur, aut aliis mediocris momenti rebus; verum de fidei anticulis aliquot, & de dogmatis ad salutem pertinentibus, multo sollicitius dandam esse operam Rex judicat, ut ante omnia de hac regula inter omnes conveniat: Dogmata fidei, & quicquid ad salutem necessarium meretur credi, e sola Scriptura Sacra peti debere: neque a quorumvis mortalium auctoritate pendere: sed e verbo Dei duntaxat, quo suam ipse nobis voluntatem per Spiritum Sanctum declaravit. Patribus enim & Ecclesiæ veteri, fidei articulos eliciendi e Sacra Scriptura, & explicandi jus fuisse: novos articulos comminiscendi nullum jus fuisse. Isto posito fundamento, & τῇ θεοπνεύστῳ paginæ sua Majestas manebit sarta, tecta, & piis Patribus quæ debetur reverentia præstabitur. Hoc voluisse omnes veteris Ecclesiæ Doctores, facile potest ex eorum scriptis demonstrari. Nam quid in eorum libris occurrit frequentius, quam hæc verba? ὅτι δεῖ διδάσκειν ἐκ τῶν Γραφῶν: *quæ docentur in Ecclesia Dei, e verbo Dei peti debent.* aut hæc, ἡ θεόπνευστος ἡμῖν διαιτησάτω γραφή, *judicium de controversiis in causa religionis penes Scripturam esto.* Aut cui jam nota non sunt verba aurea Basilii Magni, in libello de fide? φανερὰ

ἔκπτωσις πίστεως καὶ ὑπερηφανίας κατηγορία, ἢ ἀθετεῖν τι τῶν γεγραμμένων, ἢ ἐπεισάγειν τῶν μὴ γεγραμμένων. τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰπόντος, τὰ ἐμὰ πρόβατα τῆς ἐμῆς φωνῆς ἀκούει. Et ad propositas quidem observationes hæc dicta sunto.

Sequuntur jam quatuor ἐνστάσεις. Accedens enim tua illustris Dignitas ad hypothesin, ut evincat, non credere Sereniss. Regem, quæ olim Catholica Ecclesia credidit, quatuor id argumentis instituit demonstrare, ex iis rebus petitis, quæ ad exteriorem Dei cultum pertinent, sive liturgiam, & praxin quotidianam. Cur autem has potissimum ἐνστάσεις afferat, hanc rationem postea reddit; quia si de his esset conventum, de cæteris futura sit facilis conventio. Optaret equidem Regia Majestas, illustrissime Cardinalis, posset hoc sperari: sed recordanti ipsi & animo reputanti, quid illud sit quod a vestris scriptoribus præcipua cura & acriore contentione urgeatur, non magna illi concordiæ spes apparet, ne tum quidem, si de istis quatuor capitibus a te propositis fuerit conventum. Non enim jam de istis, aut omnino de ullo religionis Christianæ capite, acrius disputatur, quam de Romani Pontificis imperio. Is unus est hodie fidei articulus, a quo cæteri omnes pendent. Quid igitur bonæ spei restat, nisi in illius bonitate & misericordia, cujus unius est malis Ecclesiæ medicinam facere? In illo speremus, etiam contra spem. Αὐτὸς ποιήσει. Vt redeamus in lineam, quatuor ἐνστάσεις contra Liturgiam Ecclesiæ Anglicanæ allatæ, sunt istæ.

1. *In sacrosancta Eucharistia realem Christi præsentiā non credit.*
2. *Doctrinam de sacrificio Ecclesiæ Christianæ respuit.*
3. *Non precatur pro mortuis.*
4. *Invocationem Sanctorum, qui in cœlis sunt, damnat.*

Ad hæc quatuor paucis respondet Rex.

Ad primam ἔνστασιν *de præsentia reali.*

SI in sacrosanctis religionis Christianæ mysteriis, nihil credere fideles existimandi sunt, nisi cujus rationes omnes habent perspectas, & modum tenent: næ multa Christiani reperientur non cre-

credere, quæ ipsi tamen firmissima se fide credere non dubitant. Christum Dominum nostrum Dei Patris filium esse, ante omnia secula a Patre generatum: eundem quum sit verus Deus, carnem humanam assumsisse in utero B. Virginis, ex illa natum esse, virginitate matris illæsa: divinam naturam humanæ in eandem hypostasin univisse; hæc, inquam, & similia his plura, credere se omnes profitentur Christiani: a quibus tamen si modum quæras, quo ista sunt facta, aliud fidem esse Theologicam dicent, aliud humanam scientiam: pieque usurpabunt Galeni, parum alioquin idonei pietatis magistri, verba eximia e libro XV. de usu partium. τὸ ΟΠΩΣ ἐγένετο τοῦτο, ἐὰν ἐπιχειρήσῃς ζητεῖν, ἀναίσθητος φωραθήσῃ, καὶ τῆς σῆς ἀσθενείας, καὶ τῆς τοῦ δημιουργοῦ δυνάμεως. Patres vero quoties nos dehortentur a quæstione τοῦ τρόπου & curiositate modi explicandi in divinis mysteriis, si aggrediar hic adnotare, longum fecero. Gregorii Nazianzeni verba sunt tibi nota in oratione priore, De Theologia: ἀκούεις γέννησιν· τὸ ΟΠΩΣ μὴ περιεργάζου. ἀκούεις τὸ πνεῦμα τὸ προϊὸν ἐκ τοῦ Πατρός· τὸ ΟΠΩΣ μὴ πολυπραγμόνει. & alio loco idem: Θεοῦ γέννησις σιωπῇ τιμάσθω. μέγα σοι τὸ μαθεῖν, ὅτι γεγέννηται· τὸ δὲ ΠΩΣ, οὐδὲ Ἀγγέλοις ἐννοεῖν, μὴ ὅτι γέ σοι, συγχωρήσωμεν. Erat Gregorio res cum Arrianis pervicacissimis hæreticis: quorum impiæ curiositati, non subtilitate disputandi conatur satisfacere: sed tanti arcani modum & rationem quæri vetans, silentium illis indicit. Hac pia moderatione si Rex & Ecclesia Anglicana in sacrosancto Eucharistiæ mysterio utuntur, quæ, obsecro, invidia est? Legimus in Evangeliis, Dominum nostrum, cum hoc Sacramentum instituebat, panem sumpsisse, & dixisse, *hoc est corpus meum*: quomodo panis corpus suum esset, ne verbulo quidem uno explicuisse Christum legimus. Quod legit Ecclesia Anglicana, hoc pie credit: quod non legit, pari pietate non inquirit. Mysterium istud magnum esse, humano ingenio incomprehensibile, ac multo magis inenarrabile, fatetur & docet: de efficacia illius sentit quam augustissime: ad sacram mensam accessuros conscientiæ omnes scrutari recessus, & peccata confiteri, utique apud

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Deum, sed & si opus fuerit, apud presbyterum, jubet; accedentes, ut ad omnem humilitatem & devotionem se componant, sedulo monet: genibus flexis communionem corporis Christi accipit: nec solum in communi conventu panem mysticum fidelibus dividit; sed etiam morientibus hoc viaticum, ut appellant Patres Concilii Nicæni, & tota antiquitas, administrat: postremo, quum ab omni curiositate velit Rex suorum ingenia abstinere; quæcunque tamen pii Patres primorum seculorum, ad commendationem ineffabilis mysterii dixerunt, ea ipse admittit: Patrum etiam verba, μεταβολὴν, μεταποίησιν, μεταστοιχείωσιν, & similia, ex mente ipsorum si accipiantur & exponantur, non rejicit. Hæc Regis & Ecclesiæ Anglicanæ doctrina, si vobis non satisfacit: nempe illud restat, ut Transsubstantiationis dogma, quo vobis placatis possit uti, approbet. Istud vero non est rei veritatem pie credere: sed importuna curiositate modum decernere: quod Rex cum Ecclesia sua nunquam est facturus, nunquam probaturus. Miratur vero Serenissimus Rex, quum fateatur tua illustris Dignitas, non προηγουμένως quærere vos, ut credatur Transsubstantiatio, sed ut de præsentiæ veritate ne dubitetur: Ecclesiam Anglicanam, quæ toties id se credere publicis scriptis est testata, necdum vobis fecisse satis. Vt igitur certo cognoscas, quid in hac Ecclesia super illa re credatur, quid doceatur, describam hic reverendissimi viri Domini Episcopi Eliensis locum integrum, e libro, quem paucos ante menses adversus Cardinalem Bellarminum edidit. Sic ille capite primo. *Quod Cardinalem non latet, nisi volentem & ultro, dixit Christus: hoc est corpus meum: non, hoc modo est corpus meum. Nobis autem vobiscum de objecto convenit, de modo lis omnis est. De Hoc est, fide firma tenemus, quod sit: de Hoc modo est (nempe Transsubstantiato in corpus pane) de modo quo fiat, ut sit Per sive In, sive Cum sive Sub, sive Trans: nullum inibi verbum est. Et quia verbum nullum, merito a fide ablegamus procul; inter scita scholæ fortasse, inter fidei articulos non ponimus. Quod dixisse olim fertur Durandus, neutiquam nobis displicet, verbum audimus, motum sentimus, modum nescimus,* præ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

præsentiam credimus. Præsentiam, inquam, credimus, nec minus quam vos veram. De modo præsentiæ nihil temere definimus: addo, nec anxie inquirimus, non magis quam in baptismo nostro, quomodo abluat nos sanguis Christi: non magis quam in Christi incarnatione, quomodo naturæ divinæ humana in eandem hypostasin uniatur. Inter mysteria ducimus (& quidem mysterium est Eucharistia ipsa,) cujus quod reliquum est debet igne absumi, id est, ut eleganter in primis patres, fide adorari, non ratione discuti. Hæc fides Regis, hæc fides Ecclesiæ Anglicanæ. Quæ ut brevi compendio rem omnem complectar, in Cœna Domini, realiter participem se fieri credit corporis & sanguinis Christi, ut Patres Græci dicunt, & quod Bellarminus ipse fatetur, spiritualiter. Per fidem enim Christum apprehendunt & manducant: creduntque nullum aliud manducationis genus ad salutem utile esse posse. quod & omnes vestri semper fassi sunt.

Ad II. ἔνστασιν *de sacrificio in Ecclesia Christiana.*

VEteris Ecclesiæ Patres sacrificium in religione Christiana unum agnovisse, quod in locum successisset omnium legis Mosaicæ sacrificiorum, neque ignorat Rex, neque negat. Sed hoc sacrificium nihil esse aliud contendit, nisi commemorationem ejus, quod semel in cruce Christus Patri suo obtulit. Quare B. Chrysostomus, quo frequentius nemo hujus sacrificii meminit, in nonum caput Epistolæ ad Hebræos, postquam θυσίαν nominasset, continuo subjungit, sive explicationis, sive etiam correctionis loco, μᾶλλον δὲ ἀνάμνησιν θυσίας. illa locutio μᾶλλον δὲ, quam vim habeat, scis ipse omnium optime. Sæpe autem Ecclesia Anglicana professa est, de verbo nullam se litem moturam, si modo impetrari a vobis posset, ut pristina fide in integrum restituta, quæ contra usum veteris Ecclesiæ a vobis usurpantur, tollerentur. Nam Eucharistiæ celebrationem sine communicantibus, & universam illam privatarum Missarum nundinationem, multis etiam vestrorum Theologis damnatam, certum est a perversa doctrina de hoc sacrificio originem habuisse. Quod autem ad extrahendas defunctorum animas e flammis Purgatorii sacrificia Missarum exigun-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tur, & quidem ſæpe repetita; otioſorum hominum & ſimplicitate populorum ad quæſtum ſuum impie abutentium, delirium eſſe, Rex non dubitat. Tollantur hi & ſimiles his alii craſſi fœdique abuſus, qui apud vos obtinent: ab Eccleſia Anglicana, quæ in ſua Liturgia expreſſam ſacrificii mentionem habet, facile impetraveris, ut in veteris Eccleſiæ uſu acquieſcat. Quamobrem Sereniſſimus Rex quum nuper ei eſſent narrata, quæ paullo ante in celeberrimo conventu Dominicanorum docte fuerant a te diſputata, de duplici ſacrificio, expiationis nempe, & commemorationis, ſive religionis; ſibi quoque idem probari, multis audientibus pronuntiavit; & nunc etiam ut hoc ipſum tibi confirmarem ejus Majeſtas me juſſit.

Ad III. ἔνςασιν *de precibus pro mortuis.*

CONſuetudinem eſſe vetuſtiſſimam, ut in publicis Eccleſiæ precibus commemoratio fiat defunctorum, & quies illis peratur a Deo, qui in pace Eccleſiæ ſunt mortui; pauci hodie ignorant, nedum Sereniſſimum Regem hoc fugiat. Eum morem a charitatis vehementia eſſe profectum, non videtur ambigendum. Sed & fidem ſuam de futura reſurrectione, vetus Eccleſia eo pacto approbavit. Hunc ritum Eccleſia Anglicana etſi non damnat in primis ſeculis, hodie tamen ſibi non putat retinendum, idque propter cauſſas & plurimas & graviſſimas. nonnullas de multis hic attingemus. Prima omnium eſt, quia ſine ullo præcepto ſupremi in Eccleſia ſua Legiſlatoris Chriſti, primo fuiſſe eum morem introductum, habet perſuaſiſſimum: neque hactenus contrarium hujus a veſtris doctoribus potuit demonſtrari. Quare etſi non tantum ſibi ſumit Rex, ſicut in Monitoria ſua dudum eſt proteſtatus, ut veteris Eccleſiæ uſu probatum inſtitutum auſit condemnare; nihil tamen dubitat ejus Majeſtas, Eccleſiam ſuam nulla ejus neceſſitate hodie teneri. Nam quicquid eſt, quod hac in parte veteres fideles fecerunt: id omne Rex ad illud caput utilium vel licitorum refert, de quo in ſecunda obſervatione eſt dictum: ad ea certe quæ abſolute neceſſaria ſunt, nulla ratione perſuadebitur,

hunc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

hunc ritum pertinere. Unde enim illa necessitas? non ex lege Dei, qui hoc nunquam imperavit. Si ab eo fonte non est, nulla profecto est. Posuimus enim sola ad salutem necessaria existimari debere, quæ aut expresse continentur in verbo divino, aut necessaria consecutione inde fuerint deducta. Quorum neutrum hic locum habet. Ea vero quæ vetus Ecclesia, sine ulla necessitate aut credidit aut fecit, libera hodieque nobis esse debere, ante dictum est. Secunda ratio est, quod licet fateatur Rex, hanc consuetudinem antiquissimos auctores habuisse; a principio tamen & temporibus Apostolicis, unde omnis Ecclesiæ antiquitas repeti debet, sic factum esse, nemo ad hanc diem potuit probare. Accedit quod preces, quæ olim fiebant, & modo & fine multum ab iis differebant, quæ fiunt hodie & docentur. Tertiam rationem adjicit Rex, quod ubi semel preces pro defunctis admissæ fuerunt in Ecclesiæ ritus, mox pudendorum errorum & plus quam anilium superstitionum caterva ingens agmine facto in Ecclesiam irrupit. Judicent vero æstimatores æqui, utris potius Catholicorum appellatio sit deneganda; Regine & subditis ipsius, qui rem nulla necessitate introductam, propter insecutos errores desinunt usurpare, aut jam sibi licitam putare: an vestris hominibus, qui omnes superiorum seculorum, quamvis fœdos & perniciosos errores, sophisticis cavillis mira pertinacia defendere malunt, quam corrigere.

Ad IV. ἔνστασιν de invocatione Sanctorum.

De Sanctorum invocatione Ser. Rex dicit idem, quod de precibus pro defunctis. A tenui principio, quod nemo jam nescit; res postea magnum incrementum cepit: donec tandem eo ventum, ut superioribus seculis (atque utinam nunc quoq; multis in locis non idem fieret) populus Christianus plus fiduciæ & præsentis auxilii spem certiorem poneret in Sanctis, quam in ipso [nefas dictu] Servatore: qui ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, ut salutem hominibus, hostibus suis pararet, ἑαυτὸν ἐκένωσε μορφὴν δούλου λαβὼν, καὶ ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. Et quum Dominus ipse, quæ est illius omnem superans admirationem bonitas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nitas & clementia, in Evangelio, suavissimæ dulcedinis verbis ad se miseros peccatores vocet, *Venite ad me*, inquiens, *omnes qui laboratis & ego reficiam vos:* extitere tamen perverse ingeniosi doctores, qui invitationem adeo blandam inutilem conarentur reddere: & unicum apud Deum Patrem humani generis advocatum, terribilem & semper immitem depingentes, miseris hominibus persuaderent, nullum ad Christum sine intercessione plurium advocatorum aditum patere. Fuerunt etiam qui palam docerent, justitiæ severitatem Christum sibi reservasse, gratiam & misericordiam beatissimæ Virgini reliquisse. Tum autem officia inter Sanctos & curationes solertia admirabili, nedicam superstitione detestabili, sunt distibutæ. Et olim quidem suffragia illorum duntaxat expetebantur, ut sua gratia apud Deum intercederent: postea vero etiam libris repletus est mundus, qui proprie pertinerent ad hujus illiusve Sancti cultum, & formalus docerent petendi ab eo necessaria. Igitur in locum Psalmorũ, quem libellũ divinũ omnes olim Christiani, viri fœminę, senes juvenes, divites pauperes, docti indocti, perpetuo in ore & manibus habebant, successerunt Horæ B. Virginis, & Legendæ, sive potius fabulæ ut plurimum, impiæ ac deliræ, (de veris Martyrum historiis non loquor,) & similes quisquiliæ. Parum est quod excussus est de manibus fidelium tam divinus, tam necessarius libellus: nisi esset repertus, qui ad honorem B. Virginis Psalmos omnes transferret, omnia illi tribuens, quasi inter Deum & hominem κτίστην & κτίσιν nihil interesset, quæ spiritu prophetico de unico filio Dei fuerant prædicta. Serenissimus Rex gloriosissimam Virginem Matrem Dei, prædicat beatissimã; neque dubitat in supremum honoris gradum esse evectam, qui humanæ creaturæ a Deo creatore potuit tribui. Perplacet etiam illi quod Ecclesia Anglicana memoriam B. Virginis certis anni diebus concelebrat. Sed nullis technis ab ejus Majestate hodierni Sophistæ expresserint, ut quod diximus B. Virginis Psalterium approbet, aut omnino ferat. Nam Cardinalem Bellarminum, qui nuper defendit, ne vestris quidem hominibus, qui sensum pietatis non

tis non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tis non plane exuerint, probari, Sereniss. Rex autumat. Hisce morbis intercutibus quum letaliter prope jam Ecclesia Romana laboret; demiratus est Rex, quod in tua, illustrissime Cardinalis, epistola legit, invocationem Sanctorum quæ hodie a vestris usurpatur, primitivæ Ecclesiæ temporibus fuisse in usu. Breviter igitur respondet: primis nascentis Ecclesiæ temporibus, alium præter unum Deum Opt. Max. fuisse orari solitum, demonstrari omnino haut posse. Nullum ejus rei præceptum extare in verbo Dei; nullum penitus exempli alicujus vestigium. Solus Deus adorabatur, solus orabatur per filium suum unigenitum, Mediatorem inter Deum atque homines unicum, [illegible] rem esse introductum orandi ad memorias Martyrum: ac pa[illegible]tim cepisse apostrophas fieri ad Sanctos, extra Dei cultum: optari etiam & vota fieri, non ad illos quidem primo, sed ut illi Deum orarent. Quod si hac fine exempla nova stetissent, ne Rex quidem illorum temporum consuetudinem vehementer reprehenderet: certe non ita damnaret, ut quod postea receptum est moribus. Beatos enim Martyres & alios Sanctos, cum Christo, capite utriusque Ecclesiæ, triumphantis & militantis, nunc regnantes, veneratur ipsius Majestas, eosque pro necessitatibus Ecclesiæ assidue orare non dubitat: precesque ipsorum non esse inutiles firmiter credit. At quo auctore & quasi sponsore credatur, orantium preces ab ipsis audiri, ac propterea pro Diis penatibus & tutelaribus eos esse habendos, id vero nescire se ingenue fatetur. Quamobrem quæ deinceps post prima secula sunt secuta, mirifice Rex improbat. Per gradus enim ad ea perventum est quæ modo dicebamus: & quæ Ecclesia Anglicana cum summa impietate esse conjuncta, non veretur affirmare. Quod si in Patribus quarti seculi exempla reperiuntur alicujus invocationis, [& quidem reperiuntur, neque hoc Rex nescit,] fuit hoc nempe deficientis antiquæ simplicitatis & mali jam gliscentis indicium; ejusmodi tamen mali, quod nullo pacto cum iis sit conferendum, quæ hodie in Ecclesia Romana, & ferri, & doceri, atque defendi cernuntur. Postremo se-

mo seculi illius morem inter utilia aut licita si admiserunt pii Patres: at inter absolute necessaria ad salutem, nunquam profecto posuerunt. Atqui de his, non de illis, proprie sermo fuerat institutus. Et de quatuor quidem objectionibus adversus Liturgiam Anglicanam propositis hactenus.

Putat vero Rex, consulto factum esse a te, ut ex omnibus, quæ in ipsius religione minus probabas, ea potissimum seligeres, quæ ad synaxes pertinent. Nam communio inter fideles, in publicis maxime pietatis exercitiis est posita: atque hoc est optatæ bonis unionis vel præcipuum coagulum. Quare si [illegible] re inter [illegible], nihil vetaret, quo minus invicem Christ[illegible] Europæ communicarent: facta interim Doctoribus S. Theologiæ facultate, ut dogmatum aliorum veritatem in scholis placide inquirerent. Quod quidem valde esset optandum: & hoc semel posito fundamento, bene de cætero, cum auxilio Dei, videri posset sperandum. Propterea Serenissimus Rex, tuum hac in parte judicium apprime laudans, faciendum putavit, ut ipse etiam ex iis quæ in Liturgia vestra reprehendit, quædam hic adnotaret. Quod si propter illa quatuor, quæ ipse in Liturgia Anglicana desiderasti, justa satis caussa est, ut tibi quidem videbatur, cur qui illa utuntur, nec credantur nec dicantur Catholici: viderit tua illustris Dignitas, quid de Romana Ecclesia Regem pronuntiare oporteat: in cujus Liturgia (nam alias partes religionis vestræ Rex nunc omittit,) tam multa pii viri dudum observarunt, verbo Dei & veteri fidei Catholicæ palam repugnantia: quæ tamen defendere hodie, in hac luce veritatis, Romanus Pontifex mavult, quam emendare. Et poterat quidem Rex nullo negotio, plurimos hic commemorare LiturgiæRomanæ gravissimos errores: sed placuit ipsius Majestati quatuor duntaxat afferre, quæ tuis illis quatuor, de quibus diximus opponit. Primũ esto, Linguæ ignotæ usus, contra Pauli admonitionem & primitivæ Ecclesiæ praxin: quæ nihil habuit antiquius in suis synaxibus publica utilitate, & audientium ædificatione. Itaque verti S. Scripturam in omnes linguas Patres

cura-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

curarunt, & ut notat Epiphanius, ἑρμηνευταῖς habuerunt, qui si opus esset, linguam in linguam verterent ἐν ταῖς ἀναγνώσεσιν, inquit ille: hoc est, cum scripturæ populo legebantur. Sane vulgo fuisse intellecta quæ recitabantur, vel illud unicum evicerit, quod in singulis fere Patrum Græcorum & Romanorum homiliis occurrit, *ut audistis legi*, vel, *ut hodie lectum est*: quod hodie si vestri concionatores dicerent, ridicule facerent. Nam si quæ leguntur e libris divinis, nihil eorum miser populus intelligit: qui tamen multo magis hodie, quam olim opus haberet, saltem in Ecclesia verbum Dei cum recitatur intelligere. Veteres enim cogebant unumquemque, ut libros sacros domi assidue legeret: qui nunc sub anathematis pœna vetantur attingi sine venia: adeo ut inter libros prohibitos primum locum libri sacri, & a Deo profecti, horrendum dictu, teneant. Non ignorat Rex, etiam inter vos reperiri Bibliorum versiones in linguas vulgares. sed docuerunt ejus Majestatem Sacerdotes Angli, qui Duaci sacram paginam in sermonem Anglicum verterunt, ab invitis vobis esse expressas illas versiones, *importunitate hæreticorum*, ut loquuntur Duacenses. Nam illis velle Dei verbum sobrie & reverenter legere, hæresis est. Neque ignorat Rex, quum in Gallicum idioma Renatus Benedictus presbyter Biblia vertisset, quantum illi molestiarum eam ob caussam, Romani Pontifices exhibuerint: qui etiam semel, literis ad Episcopum Parisiensem datis, id agere eum jusserunt, ut omnes Gallicæ librorum Sacrorum versiones, de manibus populi tollerentur. quod & factum procul dubio fuisset, si nulli in Galliis Protestantes extitissent. Nuper etiam legebat Serenissimus Rex in libro Angli cujusdam presbyteri Pontificii, preces incognita lingua conceptas, nescio quid majoris efficaciæ habere, quam si intelligerentur. quod insulsissimũ delirium ab ethnicis primo excogitatum, hodie non est illius presbyteri proprium. Sic olim Valentiniani hæretici Hebraicis verbis vulgo ignotis in suis mystagogiis utebantur, ut plebi imperitę ad mirationem & stuporem excitarent, atque ut ait Eusebius in quarta Historia, πρὸς τὸ μᾶλλον

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

καταπλήξασθαι τοὺς τελουμένους. Secundus error esto, sacræ Eucharistiæ mutilatio contra institutionem Christi, exemplum Pauli, & praxin continuam Ecclesiæ in publica synaxi, per annos minimũ mille, fatente etiam Cassandro, viro eruditissimo. Tertio loco sunto Missæ sine communicantibus, item privatæ atque angulares. Jam ante dictum, originem hæc habuisse e perversa doctrina de sacrificio in Ecclesia Christiana. Restituantur vetus fides, vetus praxis. Quarto loco profert Rex, imaginum hodiernum usum, cultum atque adorationem Fatentur abusum etiam Patres Tridentini: & Catechismus Romanus quædam utiliter monet. Quid refert? manet error, probatur, defenditur, & gliscit in dies. Omittit Rex adorationem Sanctorum atque invocationem. Vt sit hodie; excusari res non potest, non debet. corrigantur, non autem excusentur, quæ palam cum lege Dei & usu primitivæ Ecclesiæ pugnant. Omittit reliquiarum adorationem religiosam, quæ & docetur hodie & exhibetur, ut res necessaria; aut plurimum certe ad salutem conducens. Accedit rei absurditas intolerabilis: ut cum falsæ reliquiæ pro veris obtruduntur; aut palam ridiculæ: ut cum lacrimæ Christi ostenduntur, aut lac B. Virginis, & id genus alia. Omittit licentiam concionantium, extra Dei verbum aberrantium, quibus lex poni debuerat, ne ullam populo doctrinam proponerent, velut ad salutem necessariam, quæ ex oraculis divinis non sit hausta, & primævæ antiquitatis fidei consentiens. Ea namq; est illa ὑγιαίνουσα διδασκαλία, quam tot locis Apostolus commendat. Hac lege semel sancita, ruent sponte sua, quæ hodie in Ecclesia Romana fiunt permulta: ruet doctrina de indulgentiis: ruet putidum illud commentum de pœna intensiva in Purgatorio: ubi multa annorum millia in una minuta comprehendi docentur, vi pœnæ istius intensivæ: ruent illæ in precibus ad Deum inanes battologiæ, quæ sibi non placere Christus ipse nos docet: neque amplius credetur magnum esse meritum, si quis Rosarium suum, aut alias preces vel Psalmos, ignota sibi lingua decies, vicies, quinquagies, centies repetat. Istis incommodis, & similibus aliis

aliis si esset a vobis prospectum, cur ab Ecclesiæ vestræ synaxibus Dei timentes viri putarent sibi abstinendum, nulla fortasse amplius satis justa caussa restaret. Ne illud quidem prætermittendum sibi Rex putavit, quod sub finem tuæ epistolæ habetur. Scribis enim, de Romano Pontifice nolle te verba facere: quum vel mediocriter in historia Ecclesiastica versatis compertum sit, primorum seculorum Patres, Concilia & Imperatores Christianos, primas illi semper detulisse, & præcellentis dignitatis prærogativam, in omnibus negotiis, ad religionem aut Ecclesiam spectantibus: atque hoc solum exigere Ecclesiam vestram pro articulo fidei credendum ab iis, qui communioni suæ se adjungunt. Ad hæc respondens Rex, fidem tuam appellat, illustrissime Cardinalis, petitque a te, ut animo reputes facta Romanorum Pontificum ab annis fere septingentis. Non vult ejus Majestas Camarinam illam nunc movere; scire tamen te cupit, plane sibi fide certa notum atque exploratum esse, hodiernos Pontifices ejus Sedis usque adeo primorum Paparum esse dissimiles, fidei integritate, proposito vitæ, & totius administrationis forma ac scopo; ut longe iniquissimum putet, rebus sic stantibus a prioribus seculis ad præsens tempus trahere argumenta. Reddatur Ecclesiæ sua pristina forma, & tot nova jura olim inaudita penitus tollantur. Denique rebus ipsis probet Romanus Pontifex, non suam se, verum Dei immortalis gloriam quærere, & populorum pacem, concordiam ac salutem sibi esse curæ: tum Serenissimus Rex, quod in Monitoria sua dudum est protestatus, sine cunctatione primas illi deferet, ipsumque πάσης τῆς ἐκκλησίας προνοεῖν, cum Gregorio Nazianzeno, dicet non invitus. Nunc de illa Sede quid Ecclesia Dei statuere debeat, imprimis autem Reges ac Principes, vel teipsum Serenissimus Rex fert judicem. Non enim ignoras, quam multi quotidie & Roma, & ex omnibus jam Europæ angulis subinde libri prodeant, ad temporalem Papæ potestatem, sive potius omnipotentiam, & in Reges, Principes, ac populos Orbis terrarum universos δεσποτικὴν μοναρχίαν stabiliendam. Non ignoras, Cardinalem Bellarmi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

larminum super illo argumento ea nuper scribere, & statim a morte Henrici Magni publicare esse ausum, quæ omnes boni etiam e vestris sunt detestati. Boni, inquam, & pii sunt ubique locorum detestari: at complices ejusdem conspirationis, ceu profectum oraculum ex ore Pontificis, qui errare non potest, tota voluntate suscipiunt, & pro virili sua multi defendere conantur. Itaque Jesuitæ Ingolstadienses, in recente libro, quem adversus Johannem Gordonium Decanum Salisburiensem, virum nobilissimum & doctissimum ediderunt, ex illo Bellarmini scripto non secus argumenta ducunt, quam si ea esset omnium Catholicorum constans & consentiens opinio. At cogitet quæso tua illustris Dignitas, quid simile primæva Ecclesia viderit, quo tendat hic vesanus furor: diligenterque apud se expendat, in quantum ruinæ ultimæ periculum Ecclesiam Christi conjiciant, quicunque ea, quæ hodie fieri docerique videmus, probant aut ferunt. Nam ut hoc solum dicam, de reconciliatione dissidentium Ecclesiæ membrorum, quamdiu apud vestros ea manebit rerum facies, & factæ divisioni esse præbita occasio negabitur, vel cogitare merus fuerit stupor, mera stultitia. Vltimum illud erat in tuis: paratum esse te, perspicue demonstrare, quam bene in articulis hodie controversis, Sedibus Patriarchalibus quæ adhuc supersunt, cum Romana Ecclesia conveniat. Verum eo labore posse te supersedere Serenissimus Rex autumat. Scit Rex, sciunt alii omnes, harum rerum paullo saltem curiosiores, non solius Occidentis, sed etiam Orientis, Septentrionis ac Meridiei Ecclesias, ab aurea simplicitate primorum seculorum longe discessisse, ac longius etiam fortasse multo quam par erat: nisi quod prædictam in divinis oraculis defectionem a priore fide, evenire fuit omnino necesse. Scit etiam apud illos populos, ritibus ritus subinde esse accumulatos, & hominibus superstitiosis nimium ubique ab annis mille & amplius licuisse. At enim cum de reformanda Ecclesia Dei agitur, non hoc, opinor, quæritur, quid hodie Orientalis Ecclesia, aut Moschovitica, vel aliæ credant faciantve: sed id potius quæritur, quid ab ini-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ab initio docuerint Apostoli, quid eorum temporibus, & proxime secutis Ecclesia universalis usurparit. Illud est illud exemplar, quod omni amota exceptione, sequi velle se Rex ingenue atque ex animo profitetur. Quanquam ne istud quidem rerum Ecclesiasticarum periti cuiquam concesserint: doctrinam Ecclesiæ Romanæ per omnia hodie congruere cum doctrina, quæ in Ecclesiis aliorum Patriarcharum jam obtinet. Ne de cultu statuarum hodierno, igne purgatorio vestro, præcisa cælibatus observatione, aut Romani Pontificis infinita potestate, etiam supra Concilia, similibusve aliis articulis quicquam hic dicam: certum est, in ipsa S. Eucharistiæ mystagogia multum diversos esse Græcos a vobis Romanis: adeo ut non dubitarit Marcus Ephesi Achiepiscopus de Missa Romana loquens affirmare, ipsam in maximi momenti rebus, cum verbo Dei, & antiquis Liturgiis pugnare. πρόδηλον (ait) φέρει τὴν ἐναντίωσιν καὶ πρὸς τὰς παραδεδομένας ἐκθέσεις, καὶ ἐξηγήσεις, καὶ πρὸς τὰ δεσποτικὰ ῥήματα καὶ πρὸς αὐτὰς τὰς ἐκείνων φωνάς. eos autem qui ritus Romanos hac in parte defendunt, idem Marcus pronunciat ἐλεεῖσθαι διχῶς τῆς διπλῆς ἀγνοίας, καὶ τῆς εἰς βάθος πωρώσεως. Sed hæc impræsentiarum satis. Habes, illustrissime Cardinalis, expositas caussas, cur Serenissimus Magnæ Britanniæ Rex etiam post epistolam tuam lectam, Catholicum se esse, & Ecclesiam suam Catholicam, misericordia Dei fretus, credere, & certo affirmare non vereatur. Qui si infinito quodam desiderio adjuvandæ publicæ concordiæ non flagraret, aut te esse alienum ab eo proposito judicaret, hujus responsionis labore profecto supersedisset. quum præsertim ejus Majestas quotidiana vestrorum hominum facta scriptaq; ad animum revocans, prope jam habeat ratum & fixum, sicut ante dicebamus, nullam per illos jam superesse amplius ineundæ concordiæ neque spem, neque rationem. Tueri namque omnia est illis propositum, non proficere in melius, & seria rerum depravatarum emendatione, piorum animos sibi conciliare. Quo in proposito quandiu vestri pergent, neque ullum antiquitati aut veritati locum dabunt, semel profitetur Serenissimus Rex, nihil

se illos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſe illos morari, neque ullam ſibi communionem cum Eccleſia Romana unquam futuram. Quod ſupereſt, Dominum Jeſum veneratur ipſius Majeſtas, ut quas in te largiter contulit animi dotes excellentes, ad ſui nominis gloriam & utilitatem Eccleſiæ velit ſemper dirigere. Vale, illuſtriſſime Domine. Londini v. Eidus Novemb. CIƆ IƆ CXII.

EPISTOLA IↃCCXI.

JACOBO AVGVSTO THVANO.

ILluſtriſſime vir, quod non temere alias mihi evenit, ternis tuarum reſponſum debeo. binas ſimul accepi. tertias nobilis a Duce Bullioneo miſſus paulo poſt reddidit. Satisfaciam omnibus paucis verbis. οὐ γὰρ ἕδρας ἀκμὴ τὸ νῦν εἶναι. Egi de tuo propoſito cum D. Cottonio. Ivi etiam ad Camdenum, qui longe hinc ſummotus ad tertium milliare habitat. ſed eum domi non inveni. Non dubito Cottonium qui tuas legit, cum illo de omnibus egiſſe. Ille mihi ſæpius dixit, atque hoc jam aliquoties ſcribere ad te memini, ſi tu dignareris ad ſe ſcribere, & mentem tuam ſibi aperire, daturum ſe operam ut rebus ipſis, quanti te faciat, probaret. Quare auctor ſum tibi, ut illi ſcribas. vir optimus eſt, candidiſſimus & vere nobiliſſimus. Camdenus dubio procul quod in ſe erit, omnia præſtabit. eſt enim tui magnus admirator. καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ. Quas miſiſti ut traderem *** ipſe attuli, non multo propius habitanti quã facit Camdenus. fruſtra fui: domi non eſt inventus ſemel atque iterum. Scripſi igitur illi, & rogavi ut horam mihi condiceret. me velle ipſum convenire. dies jam multos fruſtra exſpecto. ne quid diſſimulem nihil inde exſpecto. Ego mores Anglorum non capio. quoſcunque ipſe habui notos priuſquam huc venirem, jam ego illis ſum ignotus, vere peregrinus, barbarus, nemo illorum me vel verbulo appellat. appellatus ſilet. hoc quid rei ſit non ſcio. Hic ** vir doctiſſimus, ante annos viginti mecum Genevæ vixit: & ex eo tempore literis amicitiam coluimus. Poſtquam ego e Galliis ille Venetiis huc convenimus, deſii eſſe illi notus. meæ quoq; epiſtolæ reſponſum dedit nullum; an ſit daturus neſcio. ego omnia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

mnia experiar, quo voluntati tuæ mos geratur. Quæ ſcribis de illuſtriſſimo Domino Cancellario, per mihi grata ſunt. quod ille cupit ego diſcupio. ſed ahhuc tenet me propoſitũ ipſi non ignotum. Itaque peto veniam ut differre adhuc liceat. Tu per Deum immortalem ſerva mihi illius voluntatem integram. Plura de ea re brevi σὺν Θεῷ. Opus meum ad tempus interruptum eſt. Memor enim mortalitatis ne periret quicquid jam ſcripſeram, repentino conſilio curſum abrupi, & ad deſcribenda illa me contuli quæ jam compoſueram. In eo nunc ſum, & futurus ſum totum Novembrem. ad cujus finem ſi dederit Deus mihi pervenire, extra periculum erunt illa ſaltem quæ jam ſunt compoſita, atque ea, Dei beneficio, operis magni pars eſt non pœnitenda. ſed longe abſum a meta. creſcit enim opus, & parata ad ſcribendum materia non videtur decreſcere. Diligentiam noſtram, æquitatem & ſtudium bene merendi de Eccleſia, niſi fallor, probabis. fortaſſe etiam φιλοπονίαν admiraberis. Det modo ὁ χρηστὸς Χριστὸς perficere quod inceptũ eſt Sed heus tu, vidiſtine Alaſtoris Scioppii Eccleſiaſticum? Ibi illa infernalis Furia plenis velis in te invehitur. quod ſi iniquo animo fers, indignus es illo honore, quo te Deus immortalis afficit, quando ἀξιοῖ σε ἀτιμασθῆναι ab illis quos ſcis eſſe Diaboli inſtrumenta, certiſſimosque Dei hoſtes. Parricidæ in hoc libro defenduntur, cœlis inferuntur. Alibi τὸν μακαρίτην herum noſtrum Henricum Magnum *certa manu Franciſci Ravaillaci occiſum* eſſe ſcribit & factum non obſcure laudat. Deum immortalem! in quæ tempora reſervati ſumus: qui hæc tuentur, illi mihi Paganis & Mahumedanis longe pejores. eant, valeant, pereant. In ejusmodi libro tuum nomen cum ignominia legi non minor tibi gloria eſt quam laudari a bonis. Sed moror te. Ego autem hac ſcriptione dolorem meum ſolor, quem bonis omnibus attulit nobis inopinata mors Principis Walliæ, quæ nullis lacrimis ſatis defleri queat. Amiſit Anglia principem multis nominibus admirandum. dotes & corporis & animi in eo excellebant: animus ingens: pietas ſupra añnos: ad perficiendam magni Principis ideam nihil temere deſidera-

res, cum illum cerneres. En homunciones quid ſumus? σκιᾶς ὄναρ ἄνθρωπος, μᾶλλον δὲ σκιᾶς εἴδωλον. Deus pater Jeſu Chriſti te ſervet Reip. Vale & me ama. Londini, nono die noſtri Novemb. CIↃ IↃ CXII. Clauſam hanc epiſtolam recludi oportuit ut hæc adjicerem. ſcripſit tandem ad me D. Wotton, in cujus epiſtola hæc verba habentur. *Legi quæ ad me ſcripſerat ornatiſſimus Præſes, cujus voluntati ne obtemperem, hoc unum obſtat quod ipſi idem meditamur.* Conveniam illũ & videbo ſi eſt ὁρατὸς & plura ſcribam. Iterũ vale.

EPISTOLA IↃCCCXII.

GEORGIO MICHAELI LINGELSHEMIO.

FAſciculum tuum modo accepi. Lætor non diſplicuiſſe tibi repentinam ſcriptiunculam adverſus τὸ ἀλιτήριον. Laudo conſiliũ tuorum amicorum, qui nolebant te cum illa teterrima bellua colludi. ſed magis laudo pietatem tuam, qui hac prudentia uſus non es. Quid? pœnitebit te illi Satanæ bellum indixiſſe, qui omnibus ſuis ſcriptis certiſſime Dei hoſtem ſe prodit? qui in Eccleſiaſtico ſuo verbum Dei viventis ita contumelioſe tractat? qui Papam facit Deum in terris? qui dicit pietatem Chriſtianam tollere omnes Reges? qui Ravaillacum [o ſuperi!] laudat, Henricum magnum vituperat? omitto alia. Recte igitur & pie, vir maxime, qui id genus peſtibus diſplicere laudi te ducere ſcribis. Ego etiam glorior obrui ab illis peſtibus contumeliis. Hærent enim animo meo alte impreſſa verba Lucæ, χαίροντες ὅτι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ κατηξιώθησαν ἀτιμασθῆναι. O me beatum, ſi etiam ipſam vitam pro gloria Dei Creatoris mei & Redemtoris poſſim ponere! ſed quia hoc non poſſumus, quod poſſumus, id aſſidue curamus, ut ingenioli vires ad veritatis defenſionem referamus. Vidit optimus & doctiſſimus Scultetus partem operis inchoati. Et eſt Deo gratia, quod aliqua ſaltem pars deſcripta eſt, & in tuto poſita. Ego enim reputans humanos caſus deſcripſi, quam compoſueram, ut Archiepiſcopi viri maximi & aliorum Epiſcoporum cenſuræ illa ſubjiceretur. ſed de his alias plura σὺν τῷ Θεῷ. Vale optime & præſtantiſſime vir, ac me ama. Londini die XXVI. Nov. CIↃIↃCXII. raptim.

EPI-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA IↃCCXIII.

HUGONI GROTIO.

SI plus otii suppeteret aut temporis, responderem accurate novissimæ epistolæ tuæ, quam mihi Beduellus noster attulit. Legi in illa incredibili cum voluptate mea tuum judicium de nonnullis controversiis quæ isthic agitantur. Atqui non omnes ita judicant, & sunt viri pietate & probitate insignes, qui omnes non solum improbant, verum etiam oderunt, quibus non placent extrema. Hæc magna calamitas est: sed cui medicinam facere solus Deus potest. Ego beatū me prædico, quod in toto primo tomo Baronii, quem serio jam confuto, de illis scholasticis quæstionibus verbum occurrit nullum. Nam quid facerem? extrema defenderem? ego vero non possum a consensu priscæ Ecclesiæ discedere. tacerem? hoc esset Papistam se prodere. Sunt enim multi hodie, qui pro hostibus omnes habeant, qui in arduis quæstionibus non per omnia ipsis assentiantur. Ago quotidie gratias Deo meo, qui in illis locis me collocavit, ubi & sapientissimus Rex & οἱ προεστῶτες τῶν κλήρων aliter sunt animati. Verum hæc mitto. Opus meum crescit quotidie beneficio Dei. nisi quod memor humanorum casuum Novembrem totum impendi descriptioni eorum quæ jam erant composita, ut illa saltem in tuto essent. Nuper editus est in Gallia meus Commētarius in Characteres Theophrasti, a me recognitus: mitto tibi unum exemplar. Misissem etiam epistolæ quam adversus Scioppium scripsi exemplar: si plura habuissem. sed illa edita est Lutetiæ & Heidelbergæ, unde vix tria aut quatuor exempla sunt allata. Vale vir magne & me ama. Londini die XXVI. Nov. CIƆ IƆCXII.

EPISTOLA IↃCCXIV.

JACOBO CAPELLO.

VIde, τιμιώτατε Capelle, rerum humanarum τὸ ἀβέβαιον. Dies sunt, opinor xx. cum in ipso Regis cubiculo occurrit mihi ille nobilis, qui tuas attulerat. Erat tunc & Regis & omnium bonorum, non solum in aula, sed etiam urbe tota gaudium incredibile

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

propter exspectationem nuptiarum, quas sperant pii bono Ecclesiæ Dei cessuras. at cum post dies paucissimos in aulam rediissem, inveni omnia in contrarium versa: gaudio ingenti successerat luctus inæstimabilis, exultationi planctus, lamenta, lacrimæ. Et merito quidem: ereptus enim erat morte inopinata (nam morbus contemnebatur) Princeps illustrissimus bonis piisque omnibus charissimus, regni hujus spes longe maxima. Puto te cum hic eras vultum illius contemplatum esse, ut recordari etiamnum queas. non potes igitur ignorare, quæ esset de illo Principe expectatio omnium qui viderant. studia & mores cum vultu consentiebant. præcipue autem τοὺς θεοσεβεῖς in spem erigebat magnam pietas singularis, quæ in illo eminebat. Audivi pro concione affirmantem ministrum ante annum, Institutionem Calvini tanta diligentia fuisse ipsi lectam, ut pene totam memoria teneret. quod eo erat notabilius, quia Pallade relicta Martem assidue colebat. Quare ne dubitandum quidem est, Deum nostris peccatis iratum, tam præclaræ indolis Principem nobis eripuisse. Sed video quid sit: non est Deo gratū, Ecclesiam suam humanis præsidiis ἐπαναπαύεσθαι. in illo igitur solo spes omnes nostras collocemus. Quod equidem pro mea virili magis magisq; in dies facio & meos hortor, ut spretis rebus caducis τοῦ νῦν αἰῶνος, τῷ μονωτάτῳ Σωτῆρι τοῦ κόσμου πεποιθότες ab illo toti pendeant. Quod utinam det nobis Deus rebus ipsis præstare. Principis obitum secuta sunt statim amicissimorū mihi virorum & præstantissimorum mortes, in Gallia Nicolai Fabri, in Anglia D. Karen, quem vidisti in Gallia Legatum ante paucos annos. Neque ita diu est cum amisimus maximum virum Bongarsium. Hæc tot funera admonent me, ut de meo cogitem: itaque opus institutum nuper repente abrupi, ut priusquam ulterius pergerem quæ jam erant composita describerem, & illam saltem partem in tuto collocarem, si quid mihi humanitus contingeret. Heri descriptionem illam absolvi, rediturus, si Deus volet, die crastina ad opus intermissum. Quæ sunt descripta, paginas hujus chartæ occupant 324. Atqui ad annum Christi pervenimus tantum

XXXIII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

XXXIII. Sed miraberis fortaſſe diligentiam noſtram. omnia enim excutimus, & nihil prætermittimus quod juſtam reprehenſionem mereatur. Occurrunt multa philologica: non ſine voluptate mea fit, quod præterita ſtudia tam gravi inſtituto ancillentur. Prolegomena diu nos habuerunt. nam quot ineptiæ fuerunt refutandæ? quam ſtulte de Ioſepho Baronius judicat? quam multa alia peccat imperitia bonarum literarum? Non diſſimulabo tibi, magnam ex hoc genere ſtudiorum capere me voluptatem: lubentiſſime enim facio, ut meditationi rerum ſacrarum ἐγγηράσκω, atque etiam immoriar. Spero Deum immortalem cœptis benedicturũ, καὶ ἐπιβλέψειν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τοῦ δούλου αὐτοῦ, γένοιτο, γένοιτο. Sed de meis conatibus nimium multa. Tu vero, præſtantiſſime Capelle, beaſti me nuntio lætiſſimo de editione tuarum lucubrationem Chronologicarum: quibus utinam frui brevi poſſimus. Ego parce illa attingo; attingo tamen; & vanitatem Baronianarum opinionum ſolide confuto. Obſecro te, fac me ut ſciam quomodo procedat operis tui editio; & quod ſit tuum inſtitutum. Fortaſſe enim incidemus in propoſitum idem aut ſimile. Nam ſi annorum poſt Chriſtum ſeriem pertexis, non dubito, quin eadem opera Baronium ſis confutaturus. Opus quod jam præ manibus habeo primi duntaxat Tomi refutationem continebit: ſed ita accuratã, ut par mole futurum ſit ipſi Tomo adverſus quem eſt comparatũ. Lætabor ſi tu quoque in eodem verſeris argumento. neque dubito, quia veritas una eſt, multa nos eadem dicturos, ſed non eodem fortaſſe modo. Tu nempe, cujus hæc propria palæſtra eſt, docte omnia: ego, ut potero. cedam non invitus: qui aliud nihil quæro his tantis vigiliis, niſi ut vincat VERITAS, & ut gloria Dei promoveatur, tum autem a tam charo capite ſuperari in eodem ſtadio currente, etiam voluptati erit. Perge igitur cum bono Deo καὶ αὐτὸς αὐτοῦ γίνου κρείττων. Interim cura valetudinem, & me ama καὶ τὴν ἐμὴν, καὶ τοὺς ἐμοὺς. Vale, & feſtinanti calamo ignoſce. obruor enim curis & negotiis. Londini, die XXVI. Novembris noſtri CIↃIↃCXII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA IↃCCXV.

THOMAE ERPENNIO.

INcredibili nuper dolore me affecerant literæ clarissimi Heinsii, tristia nuntiantes de tua valetudine, optime & doctissime Erpenni. Sed recrearunt me postea sermones Bedueli nostri, lætiora narrantis. Tandem omni cura liberatus sum, brevi epistola a te accepta, quæ fidem fecit tuæ ὑγιείας recuperatæ. Ago Deo immortali gratias oroque illum supplex, ut te servet quam diutissime, & facultatem tibi det bene de studiis literarum merendi, quando dedit καὶ τὸ θέλειν, καὶ τὸ δύνασθαι. Ego, mi Erpenni, etsi totus esse in studiis Arabicis non possum, aliquando tamen illis me oblecto. Quod si penes te sunt Evangelia Arabica diversa ab editis, habeo quædam de quibus te cupiam consulere. nam etiam proposito meo inserviunt aliquando illæ literæ: ut videbis si dederit Deus immortalis absolvere, quæ scribo jam contra primum Baronii tomum. Hoc igitur, quæso te, fac ut sciam. Plura volui adjicere, sed urgebar curis & negotiis. Exspectabo tuas literas, quæ mihi solent esse gratissimæ. Vale charissimum mihi caput. Saluta parentem tuum meis verbis. Vxor tibi ex animo salutem dicit. Vale iterum. Lond, x, Kal. Dec. ut hic numeramus cIↃIↃCXII.

EPISTOLA IↃCCXVI.

JACOBO AVGVSTO THVANO.

ILlustrissime Præses, proximæ literæ quas ad te misi, de obitu maximi Principis Regis Magnæ Britanniæ filii te certiorē faciebant, Quo die illas dedi, obiit vir primarius in hoc regno bonis omnibus charus D. Karrevv, quem isthic legatum vidisti & qui te summa veneratione prosequebatur. Eodem die, cum maxime ὁ νοῦν μακαρίτης animam Deo redderet, allatus est in ejus domum tuus fasciculus, cui inerant etiam ad me literæ ipsæ quoque funebres; nam ex iis cognovi de Nicolai Fabri V. Cl. transitu ad meliorem vitam. Etsi autem is fuit atque ita vixit incomparabilis ille vir, ut ipsum lugere μεταστάντα ἐκ τοῦ νῦν βίου, nihil aliud sit nisi suam ipsi felicitatem invidere: paucos tamen arbitror futuros probos & pios, qui-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

quibus ſine gemitu & ſuſpiriis mors ipſius audita. Male enim cum rebus humanis agitur, cum id genus exempla ſingularis virtutis & ἀφελοῦς pietatis e conſpectu noſtro ſubducuntur. Ego ſine lacrimis recordari non poſſum, quo amico ſim orbatus: cujus ſola recordatione contineri in officio potui, ne ab illis ſinerem me abripi, qui hodie in Eccleſia Dei viventis, dum extrema ſectantur, & Eccleſiã & veritatem cœleſtem, quæ ejus anima eſt, ſceleſte eunt extinctum. Ab horum furore quam fuerit alienus ὁ μακαρίτης Faber, nemo ſcit melius quam tu, illuſtriſſime Thuane; qui ejuſdem ipſe quoq; ſententiæ quum ſis, merito & amaſti illum ſemper plurimum, & exquiſitiſſimam doctrinam pari pietate junctam jure optimo ſuſpexiſti. Quantam in eo viro jacturam fecerit, hoc præſertim tempore cum in dies creſcit impietas, patria noſtra, quis exprimere verbis queat? vereorque ne multa ſint lapſura ſæcula, priusquam talis prodeat Theologus τῷ μακαρίτῃ comparandus. Soleo cum incredibili voluptate ſermonum recordari, quos ex illius ore in communi colloquio aliquando excepi. ſed dolet mihi, prius ereptum eſſe terris tantum virum, quam potuerim cum ipſo de opere, quod jam paro, ſerio communicare. Hoc ego quanta aviditate expetiverim, ſcit Deus immortalis, & puto me non unis literis deſiderium illud meum tibi ſignificaſſe. Nunc igitur ejus rei facultatem mihi eſſe ereptam vehementiſſime doleo, & quanto præſidio ſim deſtitutus, οὐκ ἀστενακτὶ dies noctesque cogito. Conſilium mihi eſt, ſi Deus operis finem dederit videre, cum viris probis, eruditis & piis ſcriptionem communicare; & priusquam mea edantur, in eum præcipue finem iſthuc σὺν Θεῷ παναγίῳ iter ſuſcipere. Sed quem inveniam ἀρχαιολογίας ἐκκλησιαστικῆς peritia Fabro parem! quem inveniam æquum judicem uni addictum veritati? Itaque animum prope jam deſpondeo, & ad pertexenda quæ reſtant defecit me prior alacritas, quæ omnes labores reddebat mihi leves. ſed obfirmabo tamen animum, ſi potero: & quamdiu ſpiritus hos reget artus, ἣν ἔλαχον σπάρταν κοσμεῖν conabor. Deus immortalis cœptis benedicat. Quem veneror ſupplex, vir illuſtriſſime, ut te ſervet ἄνοσον

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

καὶ ἀπήμαντον & quicquid tibi charum. Vale & me ama. Lond. Nonis Decemb. ut isthic tempora numerantur. CIↃ IↃ C XII.

EPISTOLA IↃCCCXVII.

N. N.

ETsi vereor ne sæpius etiam quam par sit gravissimas tuas occupationes interpellem, ægre tamẽ contineo me, quin pœne quotidiana per literas colloquia tecum habeam. Occurrunt enim multa ὁσημέραι, quæ scriptionis occasionem præbere sint idonea. Non loquor de publico statu, qui Dei gratia & singulari virtute Serenissimi Regis eandem tranquillitatem obtinet quam prius. Non ignoro esse multos qui loquantur multa, & nescio quæ πανικὰ sibi fingant. Sed me illæ prudentum suspiciones propterea minus movent, quia constat mihi optimum hunc Regem pacis & omnis æquitatis pariter amantem Deo curæ esse. Ille, ut confidimus, prava pravorum consilia dissipabit. Omissis igitur publicis rebus de meis tecum agam familiariter. Ego, amplissime vir, toties a te monitus ut semel statuam de futuro meo statu, eas difficultates in ea deliberatione experior, ut τὴν ἐμὴν ἀμηχανίαν exprimere verbis nequeam. Animus quidem certe is est, quem literis non unis amplitudini tuæ exposui. Hoc ego cupio esse tibi quam persuasissimum. οὐ γὰρ ἐμὸν παλινάγρετον οὐδ᾽ ἀπατηλὸν τὸ πρὶν ἔπος οὔτε γέγονεν, οὔτ᾽ ἔστι. Sed ἀμηχανίας τῆς ἐμῆς caussæ extra me fere sunt. Postquam enim providentia divina, sic enim mihi blandior, onus scriptionis hujus mihi imposuit, neque inchoatum opus sustineo relinquere, neque possum confidere eo edito fore omnia mihi integra, quæ videntur adhuc esse. Quid igitur faciam? ποῖ τράπωμαι; dicam quid consilii inierim. Cogitaveram responsionem accuratissimam adversus primum Baronii tomum. Ac possum sine vanitate confirmare, diu esse cum ad opus illud μετρίως perficiendũ necessariis præsidiis videor mihi instructus. Verum quia evitare non possum quin magnum id opus sit futurum, ne maneant res meæ tamdiu μετέωροι, cepit me impetus dividendi responsionem meam in partes duas, & priorem quam habeo ferme jam ad ἔκδοσιν

para-

paratam statim publicare. Illud fuerit rerum mearum certum κριτήριον. Nam si isthic locus est antiquæ veritati, καλῶς ἔχει τὰ ἡμέτερα, sin autem ἔῤῥει τὰ καλὰ, τέθνηκα ὑμῖν. Dedi operam ne aut discederem a veteris Ecclesiæ doctrina, aut asperitate bonos offenderē. sed incidi in tantas absurditates, ἀλογίας, ἀλογιστίας, fatuitates, insulsitates, καὶ ἑνὶ λόγῳ in tantas tamque impias novitates, ut stylum cohibere semper non potuerim. Hoc si exilio dignum est crimen, longum vale φιλτάτη πατρὶς. sin est aliquis isthic respectus veritatis & melioris eruditionis, non despero fore mihi isthic locum etiā post mearum observationum editionem. Quæ philologicæ magna ex parte quum sint, τοῖς φιλομαθέσι τῶν ἀνδρῶν cur sint displicituræ, caussam nullam video. Hæc mihi caussa una maturandi & suscipiendi novi consilij. Accipe nunc aliam, quam nisi fallor miraberis. Anglus quidam homo doctus & acris ingenii Montacutus, qui nuper Gregorii Nazianzeni quædam edidit, postquam animadvertit in magna exspectatione esse hic opus meum, ut mearum scriptiuncularum suis popularibus desiderium leniret, ad propositum idem se accinxit, & confectam responsionem ad Prolegomena statim Etona, ubi est apud Savilium, Londinum edendam misit. Etsi autem serio mandatum erat, ut clam negotium haberetur, *ne isti peregrini ex Anglorum scriptis proficiant* [hæc enim fuere verba magni cujusdam viri] tota res tamen mihi patuit, & traditus est Index Capitum libro Montacuti tractatorum. Cum primum cœpi eam chartam legere, paratus fui jurare illum indicē confectum fuisse in capita operis mei, idem ordo, eadem series, eadem reprehensa, iidem auctores allati: ut postquam rei veritatem novi, vel fraudem vel συγκυρίαν satis mirari nequirem. Quanquam nolim existimes in ista tractatione eandem congruentiam esse repertam, ut dixerunt qui viderunt. Est ille quidem vir doctus, sed nos annis graves fortius pedem figimus. itaque in summa propositi similitudine scopus tamen & ipsa tractatio plurimū differunt. Atq; ego meæ existimationis interesse puto, ut alienum opus edatur. Illud me male habet, non esse habitā ab homine juvene (certe

inferioris mihi ætatis) tot vigiliarum mearum rationem; non D. Archiepiſcopi, qui partem maximam operis mei legit, & quanti faceret, ſæpe oſtendit; non Regis ipſius, Principis optimi & maximo in his rebus judicio præditi. Quod ſi in Gallia degenti mihi hæc injuria eſſet facta, non ferret impune. deteſtor enim hanc οὐκ ἀγαϑὴν ἔεαν: & Illuſtriſſimus Archiepiſcopus, cui liber erat dicatus, conſilium deteſtatus eſt, & vetuit edi. Erat præfixa epiſtola furoris plena in Morellium noſtrum. Opinio multorum eſt alieno inſtinctu auctorem id egiſſe, nempe ejus qui tertio quoque verbo jactare ſoleat: *S. præceps Grammaticus, ſtultus Philoſophus, furioſus Mathematicus, præterea nihil.* En ingenium, en probitatem, en pietatem. Cum ejusmodi hominibus vel ſermonem ſerere οὐκ ἀκίνδυνον. Sed moror te, vir ampliſſime. Ego autem quoties te alloquor, verborum finem nullum invenio. Quod ſupereſt peto ab humanitate illa tua toties mihi perſpecta, ut, quod feciſti hactenus, me amare pergas, & meas fortunas in tuo præſidio magna ex parte poſitas tua cura ne putes indignas. Deum veneror ut te ſervet ἄνοσον καὶ ἀπήμαντον & quicquid tibi charum. hoc eo impenſius a Deo Opt. Max. peto, quia hic erat novi anni primus dies quo bene precari amicis ſolemus. Vale vir ampliſſime. Londini, Kal. Jan. CIƆIƆCXIII. Admonitio tua de vitandis Chronologicis diſputationibus per mihi placet. Ego illum ſcopulum vitavi, niſi quod immanes errores Baronii planiſſime refutavi. De loco Joſephi mecum communicato habeo maximas gratias. Nullus in Joſepho locus majoris momenti. Ego ſi junior eſſem & alibi viverem, auderem promittere non pœnitendam editionem illius maximi ſcriptoris. videbis in hoc opere multa loca emendata.

EPISTOLA IƆCCXVIII.

DANIELI HEINSIO.

PLures a te brevi tempore literas accepi, Heinſi præſtantiſſime, omnes μεμψιμοίρους & querelarum plenas. fateor aliquando pluſculas fortaſſe præteriiſſe hebdomadas dum ſileo: ſed non ſum mihi conſcius omiſſæ penitus reſponſionis ad ullam e tuis. Ego

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

eadem ſemper utor via; quæ an ſit tuta & commoda, neſcio. Amicus eſt quidam meus vir probus & τίμιος, qui operam ſuam non ſemel ultro obtulit. Quare ſemel apud animum tuum, ſi me amas, conſtitue, non ſolere me in ſcribendo ad te indiligentem eſſe aut lentum. nihil enim facio libentius; nihil majore cum voluptate quam aut lego tuas aut ſcribo ad te. & hoc & illud σκιαγραφοῦσιν ἐμοὶ τὴν σὴν περιπόθητον παρουσίαν. Nuper clariſſimus Theologus Scultetus dicebat ſe petiiſſe a te an velles venire: ſed tua nobilia incepta ejus boni fruitionem nobis invidiſſe. Vtinam aliter aliquando eveniat! excipieris a D. Elienſi ſane quam amiciſſime. Nuper eram apud illum, quando amicus tuus & ipſi & mihi tuas reddidit. Excepit prolixa humanitate tuum amicum, quem neq; ipſe neq; ego poſtea vidimus. dixit etiam mihi D Epiſcopus ſe tibi ſtatim reſponſurum. Vtinam omnes docti viri, quos habet hoc regnum non paucos, (etſi pares Elienſi ſane oppido paucos) pari candore cum ipſo eſſent præditi! Sed quam longe aliter ſe res habeat, paucis cognoſce. Non te fugit opus moliri me, quo Baronii annales confutem: id ego opus & voluntate mea ſuſcepi, & juſſu maximi Regis. Quum apud eruditos magna eſſet exſpectatio noſtrarum in illo genere vigiliarum; repertus eſt Etinæ qui occupare hanc laudem conaretur, & ut ſcirent omnes nihil ad eam opus eſſe Anglis homine peregrino, magno ſtudio Prolegomena Baronii confutare aggreſſus, vix abſolutam opellam curavit edendam. Hoc etſi magno ſilentio actum, innotuit tamen, & mihi allatus eſt index capitum eo libro tractatorum: quem ego ſtatim inſpiciens firme credidi in meas vigilias eſſe factum. idem ordo, eadem ratio ſcriptionis, eadem teſtimonia allata, digreſſiones quædã ſimillimæ: at tractatio longe diverſa, quod didici ex iis qui legerunt. & omnino etſi vir ille doctus eſt & acris ingenii, nihil tamen ut certo ſcio ad noſtram diligentiam. Ei viro nomen eſt Montacuto. is eſt qui quædam Nazianz. ante biennium edidit. Acciderat ut operis noſtri partem maximam illuſtriſſ. Archiepiſcopus paullo ante legiſſet: itaque æmuli libellum, etſi nuncupatum ſibi, edi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

vetuit, & factum detestatus est. ἴσθι δὲ, ὡς τὰν οὐκ ἐξ ἰδίας ἐπινοίας τοῦτο ποιῆσαι τὸ Ὀξύμορον. ἀλλ᾽ ἐξ ὑποθήκης ἄλλου ὅς αὐτὸν προσβιβάζει, τῇ αὐτοῦ διακονίᾳ χρησάμενος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ χρυσοῤῥήμονος. ἐκεῖνος ἐστιν, ὃν πρὸ πολλῶν ἐνιαυτῶν ὁ μακαρείτης Σκαλανός ἐμὸς διὰ πολλῶν ἐπιστολῶν χαρακτηρίσας, ὑπὸ τοῦ πείρας ἐλέγχεται εἰς αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν τὸν κάλαμον βάψας. Ille est, qui ad omnem de viro divino mentionem hoc oraculum in ore semper habet; *Sc.* fuit præceps Grammaticus, stultus Philosophus, furiosus Mathematicus. Hanc historiolam volui te non nescire, ὦ αὐτάδελφόν ἐμοι κάρα. Hoc postremum adjiciam, plures tuarum non esse mihi redditas ex eo conjicio; quod misisse ais libellos quosdam; qui mihi non sunt redditi. Ego quum diligenter quærerem, tui nihil inveni apud nostros bibliopolas noviter a te editum præter orationes tuas, quas statim comparavi, statim & legi: nec sine admiratione ingenij tui, nec sine risu propter παράδοξον argumentum & ἄδοξον, quod ingeniose tractatur oratione integra. Deus immortalis te servet, & cœptis tuis magis magisque in dies benedicat. Vale. Lond. IV. Non. Jan. stil. Lil. CIϽ IϽC XIII. Hanc historiam noli communicare nisi cum amicissimis. οὐ γὰρ ἀκίνδυνον τοῦτό γε.

EPISTOLA IϽCCXIX.

DOMINICO BAVDIO.

DEbeo responsum ad binas tuarum: prioribus significabas non esse tibi redditas meas postremas; posterioribus illas ais accepisse. Gaudeo non dubitare te de fide mea, & summo amore erga te. sed quod ais, gratia me non uti qua valeo apud regem longe optimum & longe sapientissimum, tu si hic sis, aliter sentias. Verum quidem, non obscura Regem dedisse & quotidie in sermonibus suis dare testimonia suæ erga me benevolentiæ: sed non ignoras aulica negotia non ab unius voluntate pendere. Ne plura dicere cogar, scito me peregrinum esse in Anglia; ubi peregrinis non aliter bene est, nisi quamdiu ἐλεεῖσθαι magis possunt quam φθονεῖσθαι. vel unica historiola, quam ad τὸν πάνυ Heinsium, fidem dictis meis abunde fecerit. Sed hæc inter nos. Quod scribis; uxorem tibi conti-

contigiſſe ex animi ſententia, gaudeo & tibi toto pectoris affectu gratulor. Spero magnum tuis ſtudiis acceſſiſſe πλεονέκτημα illa ratione: & ut ita ſit, oro, obſecro Dominum Jeſum τὸν μονώτατον ἑάων δωτῆρα. Ego Dei ſingulari beneficio expertus ſcio, quantum in eo ſit poſitum felicitatis. Itaque ſi quis mortalium, facio lubentiſſime, ut conſentientis matrimonii pii & honeſti laudes prædicem. Sed hæc tua Sparta erit, qui mihi viſus es in tua elegantiſſima & mellitiſſima epiſtola ad id argumentum μεγαλοφωνότατον tractandũ eſſe aptiſſimus. Sed fortaſſe occupabit te bono publico ſuſcepta hiſtoria patriæ. Accepi a nonnullis, jam aliquod te ſingularis induſtriæ tuæ οἱονεὶ γεῦμα illuſtriſſimis Ordinibus exhibuiſſe, & plauſum tuliſſe. Quare eo etiam nomine iterum iterumque tibi gratulor. Quem mihi nuper commendaſti adoleſcentem, vidi tantum ſemel. Is ſi opera mea opus habuerit, dabo operam, ut intelligat quanti ego te faciam. Vale vir clariſſime, & ſummopere mihi colende. Lond. IV. Non. Jan. CIↃ IↃCXIII. ſtyl. Gregoriano.

EPISTOLA IↃCCCXX.

DANIELI HEINSIO.

VIr magne, Fereſne me ita ex abrupto tribus verbis tecum agentem? feres, opinor, quia amas, & ſcis vehementer a me amari. Mihi quidem argumentum non deeſt de quo ſcribam: ſed deeſt otium, deeſt tempus τόγε νῦν εἶναι. Igitur de aliis alias. Nunc ſcire ex te cupio, verane fama ſit quam accepi, de proditura brevi editione omnium ſcriptorũ τοῦ μακαρίτου Scaligeri. Audio curari illam nunc Genevæ. Quod ſi magna cura a te non eſt actũ, ut fides adhiberetur, exſpecto monſtra, non librum. Vidiſti Ioſephum illic editũ priores ante annos? In nupera editione Com. in Suetonium annotatiunculam ſceleſte truncaverant, ut ſumptui parcerent aurei unius aut alterius ad ſculpendum Galbæ veterem nummum. Scripſi ea de re ad venerandum virum D. Faium, qui abunde ſatisfecit, & reficienda illa folia curavit. Utinam ſerio per literas cum illo egiſſes. Quicquid ſit, aveo ſcire quid in eo negotio ſit a te factum. Nos gratia Dei, ἐν πολλαῖς τοῦ σώματος ἀσθενείαις pergimus tamen πόλεμον πολε-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

πολεμίζειν οὐκ ἄσπονδον μέντοι, μᾶλλον δὲ εἰρηνοποιόν. Vale amicorum suavissime καὶ ὡς ἀληθῶς προσηνέστατε. Deus te servet. Lond. prid. Non. Febr. stil. Gall. cIↃ IↃ C XIII.

EPISTOLA IↃCCXXI.

DOMICO BAUDIO.

NAtum esse te uxorem ex animi sententia proximæ tuæ me docuerunt. Gratulor tibi, vir clarissime, & ex animo gratulor: eo quidem impensius, quo mihi notius est τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ, quantum sit studiorum adjumentum grata & θυμήρης uxor. Erexit me is nuntius in magnam spem de tuis præclaris inceptis. Deus immortalis, verus ille ζύγιος & conjugii autor & præses, effundat in te & uxorē tuam genus omne suarum benedictionum. Quod ais optare te, ut de te cum ipso Rege potius quam cum aliis egissem, falleris. nam & cum ipso Rege egi & cum viris magnis τοῖς ἀμφ' αὐτόν. Multi sapientissimum Regem & eruditissimum plenis velis φερόμενον in tuas laudes non semel audiverunt. Sed non est mos Anglorum, ut viros eruditione claros aliunde accersant. Dictū sapienti sat est. Si quid me volueris curare, quod erit τῶν ἐπ' ἐμοί, utere opera mea, neque falleris expectationis. Vale. Lond. prid. Non. Febr. Stylo Gall. cIↃ IↃ C XIII.

EPISTOLA IↃCCXXII.

JOANNI A VVITTEN.

ERam occupatissimus, cum amicus hic tuus monuit me ut ad te scriberem, se enim mox discessurum. nolui tamen occasionem dimittere tam bonam mei erga te animi declarandi. vivimus enim ego & uxor tui memores, atque omnia tibi læta ex animo precamur. Doluit nobis cum nuper intelleximus Johannem a Wouverentuum veterem sodalem fato functum esse. Literæ in eo viro non mediocrem jacturam fecerunt. Audieram illum occupari in editione paranda Ciceronis operum ex emendatione Jani Guilelmii, qui ante multos annos Avarici Biturigum in Gallia obiit. Hæc quoque erit magna reipublicæ literariæ jactura, si propter obitum Domini a Wouveren intermittatur suscepta editio. nam

ego

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ego accepi Guilelmium præclara quædam habuisse in Cicerone, & fuisse illum excellentis ingenii virum omnes sciunt. si quid de ea re cognovisti, erit mihi gratum ex tuis id intelligere. Ego nunc dies noctesque occupor, quantum ferunt tenues corporis vires in respondendo Annalibus Baronii. Primum illius tomum serió sum aggressus, id enim operis totius argumentum. Ostendam volente Deo, quam inique faciant qui ad tuendos hodiernos errores tuentur se obtentu vetustatis. Sed erit hæc tota scriptio modesta, ut Christianum virum decet. Ideoque non mediocrem fructum sperant viri summi, qui legerunt quæ jam sunt á nobis scripta. Quæ scribimus adversus Tomum primum, satis sunt prolixa, nam evertenda sunt serio illa fundamenta totius molis. cæteris, si Deus dederit vitam, breviores futuri sumus. Spero ad proximas nundinas Francofurtenses vernales operis mei partem publici juris futuram. Exegit hanc operam a me Rex Serenissimus; idemque pietate, probitate & doctrina omnium principum longe præstantissimus. Decessi gemens a Polybiano commentario quem tot laboribus concinnaveram: sed regi optimo parendum erat, & fortasse bonis qui isthic sunt opus nostrum non displicebit. scopum enim habemus, non lacerare Ecclesiam Dei, sed omnibus potius prodesse pro nostra quidem virili, & quantum Deus immortalis virium suggesserit. Absoluto primo tomo quod opus adhuc unum annum minimum me occupabit, spero, opto quidem, lente excurrere ad Commentarium Polybianum, & si aliter non possum, per partes illum edere, volente & favente Deo Opt. Max. qui te servet, vir nobilissime atque amicissime, & tuis inceptis benedicat. Vale, & festinationi meæ ignosce. Uxor officiose te salutat. Lond. Non. Febr. CIƆ IƆC XIII.

EPISTOLA IƆCCXXIII.

FRIDERICO TAUBMANNO.

Munus a te missum accepi, vir clarissime, pro quo ingentes tibi & habeo & ago gratias. Facis recte, quod possessionem ejus laudis retines. quam dudum tibi peperisti. Optimus poëta & Latinæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tinæ linguæ parens multum jam ante tibi debuit. Nunc tu cumulum addidisti. Perge vero de bonis literis bene mereri: non est alia ad nominis æternitatem munitior via, hoc tempore præsertim, exstincto prope jam semine τοῦ χρυσοῦ γένους: illorum inquam hominum, qui patrum memoria literas æterna cum sua laude divinitus illustrarunt. Melanchthones, Camerarios, Xylandros, Wolfios, & alios plures in vestra Germania miratus est orbis terrarum: nunc tuis & paucorum aliorum humeris provincia illa incumbit. Oro venerorque Deum immortalem, ut & tuis, vir doctissime, & tui similium laboribus propitius sit. Mihi satis acceptum est graviores illas literas, quæ vitam magno Luthero debent, sine harum mitiorum adminiculo florere diu non posse. Omnino veritati inimica est ἡ τῶν γραμμάτων καὶ τῆς φιλολογίας ἀπειρία: quod superiorum seculorum experientia satis superque est probatum. Nos in suscepto cū Baronio certamine nunc exercemur: nulla alia mercede impulsi, nisi studio cognoscendæ & defendendæ veritatis, quam ille pater Annalium miris artibus ivit oppugnatum. Speramus fore σὺν θεῷ εἰπεῖν, ut οἱ φιλαλήθεις τῶν ἀνδρῶν candorem nostrum probent. Verum hoc Θεῷ μελήσει. Vale vir clarissime, & me, quod facis, ama. Londini VII. Eid. Febr. CIↃ IↃCXIII.

EPISTOLA IↃCCCXXIV.

GEORGIO MICHAELI LINGELSHEIMIO.

VIr nobilissime, debeo responsum ad ternas tuarum: puderetq; adeo me tantæ ὑπερημερίας, nisi tua diligentia exquisita effecisset, ut ego negligens videri queam. paucis enim diebus omnes illas tres epistolas accepi. itaque oppressisti me. Sed quas ego tibi grates agam, præstantissime Lingelshemi, pro navata opera in conquirendis & mittendis Græculi antagonistæ foliis? Omnino non solum de me bene meritus es, verum etiā de ipso Rege; cui tuum hoc officium accidit longe gratissimum. nam etsi alia habet majora: quæ curet ipsius Majestas, tamen ne sic quidem literas omittit. itaque folia a te missa statim legit; & suum mihi de ea scriptione judicium significavit. Non vult autem Serenissimus Rex, ut ego vel

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

vel horulam unam ponam in næniis illis confutandis. Jubet securum esse, & opus institutum urgere. Quod & facio ea contentione, ut sperem, si Dominus Jesus ceptis benedixerit, brevi partem non pœnitendam typographo me fore traditurum. Ardeo cupiditate cognoscendi judicia bonorum, cum de rebus, quas tracto, tum de ratione scribendi, quam sequor. Ego Deum ὁσημέραι supplex veneror, ut det scribere sibi grata & Ecclesiæ ipsius non inutilia. Serenissimi Electoris reditũ vos isthic vehementer optare, tuæ omnes significant. & videtur omnino æquum ac justum esse vestrum desiderium. sed quod rex optimus consueta magnificentia nuptias vult curari, mirari aut ægre ferre non debetis. Vt regiam taceam dignitatem, meretur singularis virtus illustrissimæ Principis Dominæ Elizabethæ, ut nuptiis suis hic honos habeatur. sed bene sperate. jam enim ad ipsam ἀκμὴν τῶν πραγμάτων est ventum. Scribebam enim hæc eo die, quo solennitas nuptiarum erat inchoanda. Verum ista omnia e vestrorum literis vobis sunt nota. Quod superest, Deum supplex veneror, ut te servet ἄνοσον καὶ ἀπήμαντον. Vale. Londini VII. Eid. Febr. CIϽ IϽC XIII.

EPISTOLA IϽCCXXV.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

ILlustrissime vir, binas tuarum simul accepi, quibus respondere hactenus quum non potuerim, ne nunc quidẽ id possum. obruor enim curis per quas spiritum ducere vix mihi licet. Serenissimus idemque optimus Rex ea flagrat cupiditate videndi edita quæ jam scripsi, ut urgendi finem nullum faciat. Ego quum vehementer ejus voluntati morem gerere cupiam, rerum tamen difficultate impedior ne tantopere festinem. Interim omnia temporis momenta recte occupare conor. & est gratia Deo, quod partem aliquã in tuto jam collocavimus. utinam exitũ videre hujus curæ liceat. Sane aut animi fallor aut partem aliquam publico dare possumus circa illud tempus, quo editurum accepimus D. Card. Perronium quæ adversus epistolam nostram scripsit. Magna teneor cupiditate id opus videndi, in quo si propositum habuit auctor veritatem anti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

antiquam sistere redivivam, facile illi nobiscum erit certamen. Id enim solum quærimus, id tota mente optamus, eo diurnas nocturnasque omnes nostras cogitationes referimus. Sin aliam ὁ πρεσβύτερος Περ. ingressus est viam, non est quod laboris sui magnũ fructum speret. Sed de his alias. Quæ scripsisti mihi, vir amplissime, quæ item ad Do. Legatum de me, adducunt me in spem, non pessimo loco meas isthic res esse. Et quidem si pacis & concordiæ certa spes est (ita multi jam existimant) abesse a patria sine crimine vix mihi videor posse. Semper dixi, postquam hoc quasi æs alienum expunxero, ut Regi mei amanti gratias egerim; de cætero nulla in me mora. Quod si epistola ad τὸν πάνυ Cardinalem reditus mihi spem non ademit, non puto caussam esse cur ea quæ jam scribo suspicer eandem spem fore ademtura. Hoc igitur viderimus, & quidem, uti spero, brevi. Vale vir amplissime, & curã tui clientuli ne depone. Ego & uxor assiduis precibus τὸν μέγαν Θεὸν δυσωποῦμεν, ut te & primariam fæminam Domin. uxorem tuam cum pignoribus vestris omne genus bonis cumulet & servet ἀνόσους καὶ ἀπήμαντους. Lond. VII. Eid. Febr. CIↃ IↃ C XIII.

EPISTOLA IↃCCXXVI.

JANO GRVTERO.

Scripsi nuper ad te, vir clarissime: nec jam quod scribam habeo, nam quæ publice hic geruntur, ea scio te ex aliis cognoscere. Exspecto cupide tuas, ut quid spei sit reliquum de editione tuarum Inscriptionum ex iis intelligam. Si quis est qui acri desiderio stimuletur ut illam editionem videat, is ego profecto sum. Cum intellexero serio nos de editione cogitare, mittam aliquot Hebraicas inscriptiones quas habeo fortasse non pœnitendas. Ego in suscepto opere totus sum. quod si vivam & vires Deus immortalis fuerit largitus, spero me partem aliquam prelis subjecturum cis breve admodum tempus. Moram enim editionis Rex optimus idemque doctissimus non fert. itaque morem gerere ipsius voluntati constitui σὺν θεῷ ἁγίῳ. Vale vir clarissime, & me ama, qui te ex animo colo. Londini VII. Eid. Febr. CIↃ IↃ C XIII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA IↃCCCXXVII.

CUNRADO RITTERSHUSIO.

EX iis literis quas ad me nuper dedit vir clarissimus Georgius Remus cognovi, incidisse te, vir præstantissime, in gravem morbum: sed ex quo pœne jam convaluisses, cum ipse ad me scribebat. Egi Deo immortali gratias petiiq; ab ejus bonitate. quod & nunc peto toto affectu, ut te servet valentem καὶ ἐρρωμένον. Habemus hic ab aliquot jam mensibus virum clarissimum & optimum Scultetum, qui de tua singulari pietate multa mihi non semel narravit. Avide igitur nuntium exspecto de tua convalescentia & in priorem statum restitutione. Omnes qui literas amant, idem mecum optant. Ego Dei beneficio mediocriter valeo, & in opere suscepto, quantum ferunt vires corporis, assidue pergo. Brevi σὺν Θεῷ εἰπεῖν, pars operis typographo tradetur. Vale vir clarissime & valetudinem cura. Londini VII. Eid. Febr. CIƆIƆCXIII.

EPISTOLA IↃCCCXXVIII.

DAVIDI HOESCHELIO.

INfrequentiam mearum desine mirari, vir optime & clarissime. Occupatissimus enim sum, ut si unquam fui. Scripsi tamen nuper, cum literas dedi ad virum magnificum Velserum. Eæ literæ an fuerint ipsi redditæ, nescio: nihil enim postea ab illo accepi. Et sunt, qui dicant, ipsum nonnihil a me esse abalienatum propter epistolam ad Frontonem. Vir summus duram mihi legem imponit, si ut illius gratiam teneam, queri de parricidio Regis mei non possum. Ego sceleris admissi auctores nunquam dixi esse illos, quos ipse tantum amat. Hoc dixi, & semper dicam: Doctrinam, quam Jesuitæ tuentur, esse caussam illius parricidii. Sed hæc querela non est hujus loci. Scito, me in opere suscepto Dei beneficio strenue pergere. Pars jam non pœnitenda editioni parata est. ibi videbis τὸ περὶ τῆς μεταστοιχειώσεως δόγμα ἀκριβωθέν. nos quidem non rixamur: sed doctrinam veteris Ecclesiæ cum cura proferimus in lucem. Spero, te illam disputationem non improbaturum: Auxilia librorum ms. noli a me sperare. hic Londini vix ulla est biblio-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

theca, in qua extet aliquid manu exaratum Græce. Oxonii esse quædam intellexi. fortasse etiam Cantabrigiæ. Sed quid illis in locis habeatur, nescio. Oro Deum immortalem, ut tuis ceptis benedicat. Vale. Londini. VII. Eid. Febr. CIƆ IƆ C XIII. Jam erant clausæ fere hæ literæ, cum accepi epistolam Velseri, cui rescripsi statim.

EPISTOLA IƆCCXXIX.

MICHAELI PICCARTO.

NUdius tertius tuas accepi. Gratissimum mihi fuit de tua bona valetudine & studiis ex te cognoscere. Amo enim te, & quia de tuis conatibus spem magnam concepi, opto, atque adeo precor tibi a Deo Opt. Max. fausta omnia. Orationem tuam cum animi voluptate legi, versus vix sine lacrimis: certe non sine suspiritibus. Revocarunt enim mihi in memoriam damnum, quod nuper fecimus, amisso principe, de cujus laudibus quicquid dixero, minus erit. Scito mi Piccarte, iis virtutibus τὸν μακαρίτην fuisse præditū, ut satis æstimari jactura non possit, quam respublica Christiana (non enim dicam hoc regnum) in ejus morte fecit. Nemo illum serio contemplatus est, qui spem ingentem de eo non conceperit, ad res gerendas factus a natura videbatur, & in morte apparuit consilia illum volvisse omnino annis majora. Pietas & reverentia καὶ ἐνδιάθετος στοργὴ φυσικὴ erga optimum parentem, in factis dictisque omnibus eminebant. Quæ paucissimorum principum laus est, ut serii sint & rerum curæ attendant, illi erat ἔμφυτον ut si cui unquam fuit. Denique videbam mihi in ejus indole characterem Henrici IV. agnoscere: qui Rex gloria rerum gestarum & arte imperandi fuit θαυμασιώτατος, ἀλλὰ τὰ μὲν προτέτυχται ἐάσομεν ἀχνύμενοί περ. quoniam quidem, ut canit idem vates, οὔ τις πρᾶξις κρυεροῖο γόοιο. Quod me hortaris ad Commentarii Polybiani editionem, vellem ita res meæ ferrent, ut morem tibi possem gerere. Multum enim in illo opere sudavimus, multas noctes insomnes egimus. Sed hoc Lutetiæ dum fui. Postquam huc veni, mutata est ratio studiorum meorum, quæ a voluntate regis nunc pendent, cujus omnia studia circa pietatem occupantur. Ille cum intellexisset medita-

meditatum esse me adversus Annales Cardinalis Baronii, voluit ut illa proferrem in lucem, & id argumentum omni alii anteponerem. Itaque in eo toti nunc sumus. Primum tomum serio examinamus, errores prope innumeros ἐλέγχομεν. Sed modeste, ut Christianum decet. res veteris Ecclesiæ magna cura illustramus, idque sedulo agimus, ut qui partium studio corrupti non sunt, candorem nostrum possint agnoscere. Partem operis, si Deus volet, videbis brevi. Interim vale & me ama. Londini VII. Eid. Febr. CIϽ IϽCXIII.

EPISTOLA IϽCCCXXX.

GEORGIO REMO.

ANte paucos dies tuas accepi. Gaudeo valere te & mei memoriam servare. Opto tibi πᾶσαν εὐημερίας ἰδέαν. Miratus sum quod scripsisti, esse editos in Germaniæ diversis locis libellos, quos hic scripsi. Neque enim tanti mea facio, ut digna putem quæ studiosius requirantur. Vtraque scriptio ex occasione est nata. Sic autem est, ut tu dicis, vir εὐσεβέστατε; certamen ingressus sum, quod video mihi deinceps esse certandum. Sed bono animo sum. τὸ γὰρ εὖ μετ' ἐμοῦ. Veritas inquam, & Deus veritatis pater. Quid igitur metuam? metuerem & merito metuerem, si vel ingenioli mei vel corpusculi vires spectarem. Sed mihi spes omnes in unius Dei immortalis bonitate sunt repositæ. Itaque plenus fiducia sum & meam φιλαλήθειαν bonis me probaturum spero. Est jam in manibus ingens opus, quod meas adversus Baronium disputationes continet. Respondeo ad primum tomum κατὰ λεπτὸν & accuratissime. Si faverit Deus Opt. Max. brevi partem operis videbis & judicium feres. Summi viri qui hic degunt bene sperare me jubent. Mea autem spes ὅλη καὶ πᾶσα ἐστὶν ἐν τῷ κυρίῳ. Virum clarissimum Camerarium τὸν τοῦ πάνυ filium meis verbis velim salutes. Ego ἀδιαλείπτως oro Deum, ut excitet Camerarios in vestra Germania, in nostra Gallia Scaligeros. Vale vir amplissime. Londini VII. Id. Febr. CIϽ IϽCXIII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA IↃCCXXXI.

PHIL. JAC. MAUSSACO.

GAudeo rediisse te in patriam, eruditissime Maussace, gaudeo, & tibi ex animo gratulor, peto etiam a Deo Opt. Max. ut quietus jam in patria fructum percipias tuorum laborum. Quod miraris necdum reversum esse me φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν, qui paucas hebdomadas me hæsurum in Britannia spoponderam: desine mirari, & illud cogita, quam raro in hac vita eveniat, ut consilia nostra habeant exitum, qualem ipsi animo conceperamus. Est profecto Deus, qui nos & nostra omnia pro sua voluntate οἰκονομεῖ. Fatum volentem ducit, nolentem trahit. Sancte juro tibi, ex animi mei sententia locutum esse me, cum celerem reditum spondebam: quod aliter acciderit, neque consilio neque voluntate factum. Rex enim ut primum in sua me potestate habuit, petiit ab augustissima Regina, ut me retinere sibi liceret. Illa annuit: Ego mansi, prope dixerim, ἑκὼν ἀέκοντί γε θυμῷ. Cum repetar & serio repetar, ostendam non esse me degenerem civem, qui τὴν φυσικὴν πρὸς πατρίδα στοργὴν posuerim, ὃ μὴ γένοιτο οὐδ' ἔσται. Gallus enim sum, & intimis fibris cordis mei reverentia liliorum alte est impressa. Interim vero, dum permittit Regina, fruor amore hujus regis sane optimi, & multo doctioris, quam plerique existiment. Scito hoc magno Rege nihil ne fingi quidem posse probius aut humanius. Literas supra fidem hominum amat: judicat de scriptis & veterum & recentiorum, ut vir doctissimus, non ut Rex maximus. Etsi occupatissimus est, & nullam partem officii sui prætermittit: libris tamen carere non potest. Ad mensam illius videas semper Episcopos insigni doctrina viros, qui de literis disserant, aut Regem audiant disserentem. Hoc multis videtur novum spectaculum. Jam illius erga me benevolentia obscura non est. Sed, ut dixi, mea consilia omnia pendent a nutu augustissimæ Reginæ. Καὶ ταῦτα μὲν ταύτῃ. Tuæ ad D. Heinsium an perierint nescio. Hoc scio tot naufragia a mense Sept. facta esse, quod ab annis fortasse x x. non erant audita. Tu quid jam rerum agas, scire ex te cupio. Peto etiam

ate, ut amplissimum virum parentem tuum meis verbis salutes. Lond. VII. Eid. Febr. CIↃ IↃC XIII.

EPISTOLA IↃCCXXXII.

GEORGIO MICHAELI LINGELSHEMIO.

VIr amplissime, omnes tuas accepi, & quas misisti chartas. Quæ etsi malæ sunt, a bono tamen affectu tuo proficiscitur, quod tanto studio illas ad me mittas. Non possum exprimere, quantum eo nomine me tibi censeam obnoxium. Rex ipse non parum tibi debet. Nam ejus Majestati gratum est videre, quid diabolus per suos moliatur, & quantum possit. Isti boni viri, si possent me parricidii reum facere; beatos se putarent. Gratia Deo immortali, quod nihil habent, quod objiciant. peccata enim mea tegit Dei bonitas. illi autem Satanicum virus produnt, & libidinem calumniandi, etiam cum deest argumentum. Quid facerent, si ego aut alii ejusdem professionis artem doceremus mentiendi, pejerandi, Reges occidendi? Sed quis ille est, cujus præfationem misisti? risi cum illas ineptias legi, & statim Regi ostendi, qui affatim risit. iterum ago tibi gratias quantas possum maximas. Liber Ledresserio inscriptus, ab amico meo est compositus, viro pietate & doctrina insigni, cujus verum nomen sine dubio audisti. Is est Desiderius Heraldus, qui Arnobium olim, nuper Tertulliani Apologeticon edidit. plura ab eo ingenio volente Deo sperari possunt. Nos dolium urgemus nostrum, & ea paramus, quæ scelestis hominibus cordolium sunt allatura. Benedicat modo inceptis Deus opt. max. cujus honori labores nostros consecramus. plura cupiebam: sed jam otii copia non est. Vale vir maxime, & vive felix quam diutissime. Lond. die XIX. Febr. CIↃ IↃC XIII.

EPISTOLA IↃCCXXXIII.

DANIELI HEINSIO.

POst novissimas quas ad te scripsi, præstantissime Heinsi, binas tuarum accepi, non sane a cursoribus allatas: nam priores annos duos erant scriptæ: alteræ ante menses, opinor tres. Vides fidẽ & diligentiam eorum quibus tuas committis. potui minore spa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tio ex ultima Indias literas accipere. Posterioribus adjunctum erat munus tuum, quo me beasti, Peplus & Orationes tuæ. Orationes ante aliquot menses mihi paraveram, & ab earum lectione recens quædam ad te scripseram. Peplum non ante videram. quo avidius acceptum, πεπάτηκα. Vere opus tuum; id est, eo viro dignissimum, qui in cognitione τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας paucos habet parem, scribendi usu omnes longe superat. Ὦ γαιο ἀνδρῶν ποθεινότατε τῆς ἄγαν εὐφυΐας καὶ παιδείας. Sed Theophrasto tuo quid fiet? tum autē de editione Aristotelis si cogitas, facis id quod te decet. Quis enim præter te par tanto incepto? Ego pensum urgeo. Ac quoniam quæ jam scripta sunt mediocre volumen possunt conficere, placet sapientiss. Regi editionem non differri. Quod si Deo opt. max. visum fuerit, ad nundinas Francofurdienses partem aliquam edendam existimo. Quod utinam cum aliqua Ecclesiæ Dei utilitate fiat! Oro illum & supplex veneror, ut te servet. Vale vir præstantissime. Lond. IX. Kal. Mart. CIↃ IↃC XIII. Cl. V. Baudium, & amicissimum Erpenium meis verbis ut salutes te rogo. Scripsi non ita pridem ad utrumque, & D. Baudio nuperas nuptias sum gratulatus.

EPISTOLA IↃCCCXXXIV.

HECTORI BOVRICIO.

PAuci dies sunt, cum tuas accepi, vir doctissime. Quam grata autem mihi tua illa epistola fuerit elegantissime & humanissime conscripta, noli quærere. Habent hoc literarum studia, ut omnes eorundem sacrorum participes sibi invicem concilient. Quemadmodum igitur opinio alicujus eruditionis me ut amares effecit: sic eadem causa sic te mihi carum reddidit, ut posthac te inter primos meorum amicorum sim numeraturus. Atque ego de nuper inter nos contracta amicitia eo melius spero, quia intervenit illi quasi proxeneta vir amplissimus & integerrimus Johannes Saccema, quicum vetus necessitudo mihi intercedit. Ego non ita pridē literas ad ipsum dedi, quæ an fuerint ipsi redditæ nondum scio: scripsissem & nunc, nisi otium defuisset. Sum enim dies noctesq; occu-

occupatus in opere conscribendo, quo errores Cæsaris Baronii conditoris Annalium Ecclesiasticorum palam facio. Sunt autem plurimi & crassissimi interdum. Atqui hodie qui jurarunt in verba Pontificis Rom. unum nobis obtrudunt Baronium, quasi is esset solus omni exceptione major historiæ Ecclesiasticæ vindex. Nos illi suam gloriam non invidemus, sed ut auctoritate illius purpurati antiqua veritas opprimatur, id vero ferre æquo animo non possumus. Irritabo scio crabrones, qui agmine facto in me irruent, sed me istud non movet. τὸ γὰρ εὖ μετ' ἐμοῦ, veritas inquam, cui uni litare ad Dei immortalis gloriam optamus. Ea cura excussit mihi de manibus longarum vigiliarum opus, commentarios in Polybium. Sed quamdiu in Anglia futurus sum, video statuendum mihi esse, ut ab earum literarum seria meditatione semper abstineam. Nam Rex optimus atque εὐσεβέστατος rebus theologicis ita delectatur, ut aliis curis literariis non multum operæ impendat. Ego autem quæ nunc scribo, ante multos annos fui scripturus, si id mihi Lutetiæ fuisset permissum. Brevi, sicut spero, pars aliqua operis mei edetur. quod viris antiquæ pietatis peritis si placuerit, magnas Deo immortali gratias sum acturus. Hostes aut contemptores veteris Ecclesiæ quid sint judicaturi, οὐ φροντὶς Ἱπποκλείδῃ. Sed mororte. Vale vir doctissime, & quod facis me ama. Lond. v. Eid. Mart. CIϽ IϽ CXIII.

EPISTOLA IϽCCXXXV.

N. N.

SI quoties cepit me impetus garriendi tecum per literas, toties calamo manum admoverem, næ facerem ut otio me abuti tuo meritissime pronuntiares. multa enim ferme quotidie occurrunt, quæ posse in sinum tuum effundere in magnæ cujusdam felicitatis parte ponerem. Fraterculi Cretensis librum, quem nuper in me evomuit, scio te videre adhuc non potuisse. ego non potui non videre, qui habui in Germania ita mei studiosos amicos, ut singula folia prout illa edebantur, ad me mitterent. Non fui requisiturus, nisi ultro in meas manus venisset. Ego jamdudum constitui,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

(& faciam cum propitio Deo semel in præfatione operis quod jam paro) omnes inimicos meos una exceptione procul a me submovere. Clamant illi imperitissimũ esse me grammaticum, omnium artium & disciplinarum rudem. Esto: sed mirum est unicam epistolam hominis adeo indocti insulsique scriptoris, tantopere illam satanicam societatem commovisse. Quid facerent, si aliquis eruditus eorum scelera persequi esset aggressus? Clamant perditissimis moribus esse me, pecuniæ ἐξωλέστατον mancipium, neq; vident si vænalem conscientiam habuissem, & Lutetiæ & Romæ emptorem potuisse me reperire. Scit hoc reverendissimus Episcopus Parisiensis, scit Illustrissimus Cardinalis Perronius, scivit omnium maxime Henricus Magnus: cujus testimonio ne possem meam integritatem defendere, provisum est a parricidis, qui per suum emissarium ipsum extinxerunt. Hoc majus crimẽ est, opinor, quam in Grammaticis ætatem trivisse. Quid dicet Stygium illud genus, quando videbit hominem adeo nihili tot fœdos, stultos, asininos in Baronio errores annotasse! Et tamen Baronius Bellarmino melior, homine ad strophas, sophismata, mendacia apto, nulli alii rei idoneo. Norma illi veri est non sacra Scriptura, sed libido Papæ, quem ut Deum in terris constituat, quam scelestе, quam sæpe mentitur? quædam obiter attigi, quia dissimulare non poteram, potui plurima notare quæ prætermisi. Equidem cum doctrinæ parricidialis assertoribus amicitiam nullam mihi opto. odi illos, & semper odero. Sed polemicis scriptis cum illis rixari propositũ mihi non est. Itaque ne isti quidem Græculo Alastori sum responsurus. faciet hoc alius meam vicem, idque jussu regis & D. Archiepiscopi quibus mea integritas est perspecta. Quoniam igitur per alios me oppugnare conatur ὁ καλὸς Fronto, par illi referetur οὐκ ἄνευ ἐπιμέτρου. Responsionem illustrissimi Cardinalis cupide exspecto, quæ utinam votis & desideriis eorum respondeat, qui veritatem antiquam amant, & adversus nova inventa eam cupiunt defensam. scis quanti faciam illud ingenium: sed vereor ne βοῦς ἐπὶ γλώττῃ. Placere enim Romæ non potest, qui aperte non indixerit veritati

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

veritati bellum ἄσπονδον. vere an falso hoc metuam, αὐτὸς δείξει, quod ajunt. Quod superest veneror Deum immortalem, ut te, vir clarissime, servet. Vale. Londini v. Eid. Mart. CIϽ IϽ C XIII.

EPISTOLA IϽCCXXXVI.

ANDREAE SCHOTTO.

MVtandus, ut video, nobis stylus erit. Non enim veritatem prodemus: & multa quæ habemus comperta, proferemus, quæ silere fuit animus. Tum autem innocentiam nostram ita, volente Deo, defendemus, ut tu quoque mutaturus sis sententiam: qui persuasus a Græculo Cretensi, scripsisti nuper in scheda quam vidi; Auri sacra fames non tantum quantum conscientia valeat. Agnoscis tua verba.

Ἄττα γέρον, ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων.

Ego ut aliquid contra conscientiam? ego ut pietati aurum anteponam? aut omnino ut aurum sitiam? Non ita est: non ita est: & hoc qui mihi obiicit, parricidarum defensor plus quam Cretice mentitur, & de suis moribus meos sceleratus existimat. Ego si aurum pluris quam pietatem fecissem, in Anglia hodie non essem. Scit hoc magnus Galliarum Cancellarius: scit illustrissimus Cardinalis Perronius: scit reverendissimus Episcopus Parisiensis: sciunt Lutetiæ quicunq; me norunt, & quibuscum familiariter sum versatus, vestræ professionis viri amplissimi & omni majores exceptione. possem ei Magnum Henricum meæ integritatis, quam ipse notam & certissimis argumentis compertam habuit, testem excitare: nisi illum dirus Alastor doctrina parricidiali imbutus terris eripuisset. Itaque vir clarissime, si qua veritatis tibi est cura, si qua innocentiæ, recanta opprobrium, & homini Græculo Cretensi, parricidarum defensori, posthac cave ne fidem habeas. Ego, volente Deo, cum erit opportunum, faxo ut mendacia perditissimi nebulonis, & omnium, qui cum illo faciunt, in claram lucem proferantur. Lond. III. Id. Mart. CIϽ IϽ C XIII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA IↃCCXXXVII.

GEORGIO MICHAELI LINGELSHEIMIO.

NObilissime vir, significavi jam tibi literis non unis, omnes tuas fuisse probe curatas. Gratias etiam egi tibi, quantas poteram maximas, hoc est, quantas debeo, pro navata opera in mittendis foliis Græculi nebulonis. Noli putare aliquid molestiæ ex illo fatuo libro me cepisse. Ego Dei gratia non ita vixi, ut bonorum offensionem metuere debeam. Illum parricidarum defensorem odi, & certo consilio depinxi suis coloribus. Non muto factum, nec erit ulla unquam dies, quo me pœniteat parricidialis doctrinæ assertorem lacerasse. Visus mihi sum levare nonnihil dolorem, quem immanis cædes mei magni Mæcenatis mihi imposuerat. Nihil dixi de Græculo, quod verissimum non sit. Faciat idem in me, & gratias habebo. illa maledicta, quibus appetor, arrogantia, perfidia, avaritia, in me non cadunt. si avarus fuissem, potui Lutetiæ ingenti mercede conscientiam addicere, quod ut facerem, quid relictum est intactum? Mirareris, vir præstantissime, si omnia scires κατὰ λεπτόν. sed me, Dei gratia, nihil rei humanæ moverit, dum adspiro ad cœlestia. Quid me dico? uxor mea omnes omnium conatus fortiter contempsit semper, & ex animo est detestata. Quod me imperitum clamitat; esto. at tanto turpius erit ab hoc imperito tot tamque asininos Baronii errores esse confutatos. Videbis brevi Deo dante, & fortasse miraberis stuporem hominis, neque illius solum, sed & Bellarmini. Verum de his alias Deo volente, qui te servet, & mihi amorem tuum. Non potui ad Dominum Freherum scribere, quum vehementer optarem. & illi, & τῷ πάνυ Plessenio, & clarissimo Sculteto, si isthic sunt, meis verbis, nisi grave, amicissimam salutem. Vale. IV. Eid. April. CIↃ IↃ C XIII. Quæ tibi has reddet, veteri amicitia mihi & uxori conjuncta est, petoque a te, ut illam tua benevolentia digneris.

EPISTOLA IↃCCXXXVIII.

DANIELI HEINSIO.

VIr præstantissime, raptim hæc ad te scribo, ex inopinato hanc occa-

occaſionem nactus. Scito igitur valere,& eo quod conſuetudine maximi viri Hugon. Grotii interdum fruar, felicitatem meam ſatis prædicare non poſſe. O virum admirabilem! equidem ſcivi hoc etiam ante, ſed præſtantiam divini illius ingenii nemo ſatis capiet, niſi qui vultum præſentis viderit, & ſermones loquentis audierit. in vultu probitas habitat: ſermones doctrinæ exquiſitisſimæ, & pietatis ſincerisſimæ ſunt indices. Nec putes ſolum me illius viri admiratione captum eſſe: omnes docti & pii quibus ille innotuit, ſimiliter ſunt affecti. Rex ipſe cum primis, & D. Elienſis, de quorum judiciis plura, ſi jam vacaret, poſſem tibi narrare. Quam ſæpe autem in noſtris colloquiis tui fiat mentio, ex ipſo melius intelliges, quando ad vos redierit. Ille tibi ſignificabit, quo tui videndi deſiderio ipſe flagrem. D. quoque Elienſis te poſſe aliquando in ædibus ſuis complecti vehementer cupit. Quod ſi hujus inſulæ inviſendæ cupiditas te unquam invadat, debes illos menſes omnino evitare, quibus urbe abeſt ὁ πάνυ Elienſis: ſunt autem fere hi, Julius, Auguſtus, September; ſolet ille per hoc trimeſtre ſpatiũ in Epiſcopatu ſuo manere: digna ſane regione, quam ſemel videas. ille autem dignisſimus, quem docti inviſant, ubicunque tandem locorum fuerit. Sed ego ægre paſſurus fuero, in Anglia te eſſe, nec mecum tamen eſſe. Volui te hoc monitum, qui ſpem tui adventus non ſemel feciſti. Vale, vir clarisſime, & me ama. Lond. Prid. Eid. Apr. CIↃ IↃ C XIII.

EPISTOLA IↃCCXXXIX.

JACOBO AVGVSTO THVANO.

ILluſtrisſime vir, ſoleo gratias agere Deo immortali, quod me in hac ærumnoſa vita contra animi ſententiã multa velit experiri. Diſco enim quotidie, quod nemo unquam ſatis didicit, μὴ ἐμφιλοχωρεῖν τῷ νῦν αἰῶνι, & veram patriam ſedulo meditari. Hunc ego maximum, imo fere ſolum fructum percipio diuturnioris hujus in ἀλλοδαπῇ moræ meæ. Vbi ad cæteras moleſtias illa etiam accedit, quod toties cogor τὸ ἐμὸν ἡμίτομον, ut eſt apud Platonem, a me ſeparare. ſed ferendum eſt æquo animo quod mutari non poteſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Nam cur me auctore hoc iter uxor susciperet, graves caussæ fuerunt. Nunc igitur peto a te, vir amplissime, ut cupienti illi de nostris reculis tecũ communicare, aliquid tui temporis concedas, & prudẽtissimi tui consilii copiã facere digneris. Mandavi illi discedenti, ut ex tuis unius sermonibus penderet, & in posterũ quid sit opus facto ex uno te disceret. Sperabam futurũ ut illa tibi aliquot folia deferret operis nostri: sed id propter caussas nonnullas prælis adhuc subiici non potuit. Perveni tamen Dei beneficio ad ipsum fere jam finẽ ejus partis, quã nunc sum editurus. Quæ etsi satis erit magna, ultra vitã Domini tamen non pertinget. Visa mihi illa epocha commodissima dividẽdo operi, quod adversus primũ tomum paro. Inter caussas dilatæ editionis fuit absentia Bilii, quem audio jam rediisse. Itaq; si faverit cœptis Deus, scito nõ ita multo post inchoandam operis nostri editionem. Edita autem hac parte quid me futurum sit, quæve studiorum meorum futura sit ratio, ὁ Θεὸς οἶδεν, ego juxta scio cum ignarissimo. Nam aut illo tempore ad vos rediturus sum, aut, ὃ μὴ γένοιτο, οὐδ' ἔσται. Me in hac deliberatione unica fere impedit cogitatio, quod inter malevolos vix vitalis vita videatur futura. vides quo furore illi in me insurgant. Ego tacere possum si tu mihi silentii auctor fueris, sed non deerunt scio qui meam innocentiam tueantur. A viris bonis, qui primævæ antiquitati deferunt plus quam novitatibus insecutis, equidem nihil mihi metuo. Hæc velim a te expendi, & quid videatur, uxori indicari. nam editio ubi fuerit inchoata, brevi ut spero, consummabitur. Nolo nescias, vidisse me hic Hugonem Grotium, virum probitatis & doctrinæ admirandæ. Multus mihi cum eo fuit & quotidie est sermo de tua dignitate, teque ille, uti par est, & amat & suspicit. scripsi historiarum libros XXI. de rebus gestis in patria ab annis circiter L. pauca adhuc legi, sed quæ valde mihi sunt probata. Sunt aliæ virtutes illius, propter quas pluris etiam illum facio. Nam de hodiernis contentionibus in negotio religionis & docte & pie judicat, & in veneratione antiquitatis cum ijs sentit, qui optime sentiunt. Dominus Jesus hunc animum det istis φιλοκαίνοις,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

καλοῖς, qui per vias diversas eodem tendunt, hoc est, ad novam doctrinam stabiliendam. Idem te quoque servet, vir illustrissime, & una tecum fœminam primariam Dominam uxorem tuam & quicquid vobis charum. Vale. Londini XII. Kal. Majas. CIↃ IↃ C XIII.

EPISTOLA IↃCCXL.

PETRO PITHOEO.

FAcis quod te decet, Petre Pithoee, adolescens eruditissime, cum illorum expetis amicitiā, quos scis vel a doctrina vel a moribus patruis tuis viris omni laudatione majoribus fuisse probatos. Ostendis hoc ipso luculente, quanto desiderio flagres eundi per illorum vestigia. Macte hoc animo, Pithoee, & quam videris ingressus viam constanter insiste. Spera & confide adfuturum tuis inceptis Deum immortalem, si quod tui patrui semper fecerunt, de genere humano præsertim vero de literaria republ. omni studio atque opera bene mereri contendas. Verum quidem est in difficilia tempora adolescentiam tuam incidisse; quando neque literis neque virtuti sua semper sunt præmia parata. Sed tu illud potius cogita, virtutem & doctrinam a generosis hominibus propter spem præmii non solere expeti; verum propter ipsas, quia sint τῶν ἐν ἀνθρώποις τὰ κάλλιστα. τὸ δὲ καλὸν αὐτὸ καθ' αὑτὸ καλεῖ, quod tu non nescis. Ecquod vero tam beatum unquam sæculum fuit, quo defuerit bonis quod dolerent, & in quo facerent suæ constantiæ periculum? Nunquam ita bene cum humano genere est actum, ut instituta quæ vulgus hominum probaret, sapientibus probarentur. Hoc neque legimus in ulla republica aliquando factum, neque sperare debemus aliquando futurum, Hodie vero in hoc mundi senio ire pessum omnia, mirari admodum non debemus; sed quantum in nobis est publicam salutem & bene sentiendo & vivendo bene ire adjutum debemus. Atque hæc ego non ideo ad te scribo, quod de tua constantia in premendis patruorum tuorum vestigiis addubitem. sed quia prævideo non defuturos qui te alio trahere volent, non potui non hortari atque adeo rogare, ut quorum gloriam participas propter nominis & sanguinis communionem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nem, eorum facta & egregia κατορθώματα constante animo æmuleris. τοῦ μακαρίτου Fabri transitum ad meliora nuper veris lacrimis flevi: nunc etiam vicem tuam doleo, ejus immaturo obitu altero parente te esse orbatum, qui adolescentiam tuam præceptis saluberrimis fuit instructurus. Verum si patruos tuos assidue tibi, uti par est, ob oculos posueris; neque monitore neque hortatore alio opus tibi fuerit. Oro venerorque Deum immortalem ut te servet, te regat, & tuis studiis atque inceptis benedicat. Vale. Lond. x. Kal. Majas. CIↃ IↃCXIII.

EPISTOLA IↃCCXLI.

N. N.

PVto accepisse te quas nuper discedenti uxori tradidi. etsi nondum constat mihi quid sit ipsa factum, postquam a me discessit. Ego fine imposito illi parti magni operis, quam sum jam σὺν θεῷ ἁγίῳ publicaturus, Oxonium dum abest uxor cogito, mansurus ibi volente Deo plusculos dies. Scio cogitare illos titulis magnificis me ornare. sed mihi dum vivam, nullus unquam præter proprium nomen titulus erit. Jam olim κέκεικα. Hoc iter editionem cogit me differre. Verum erit aliquod moræ pretium, spero. mira enim prædicantur de bibliotheca Oxoniensi, quam homo privatus extruxit, qui in ipsum ædificium, aut libros vel alia Academiæ ornamenta impendit vivus centum millia librarum Gallicarum; nuper autem rebus humanis renuntians legavit Academiæ LXX. millia librarum. Hujuscemodi μεγαλοπρεπείας καὶ μεγαλοψυχίας exempla non pauca eduntur in hoc regno. Vale. Londini, pridie Nonas Majas CIↃ IↃ C XIII. Nolo te nescire plures me jam literas accepisse e Flandria, ubi τὸ ἐξωλέστατον γένος καταχυελεύει τῶν λαῶν, quibus rogor ut pergam similia edere epistolæ ad Frontonem. Hæc scripseram cum tuas accepi novissimas. Græculi scriptum mihi fuisse molestum noli putare. me illa non tangunt. unica præfatione omnibus satisfaciam σὺν θεῷ. Iterum vale.

EPISTO-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA IↃCCXLII.

HUGONI GROTIO.

VIr maxime, reversus domum inveni famulum D. Decani Paulini, qui me heri sui verbis rogavit, ut te cras mane ad prandiũ ducerem ad se. Quum respondissem, non posse id a me fieri, quia die crastina Rex esset adeundus: de proximo die voluit idem a me impetrare. Negavi eandem ob caussam. Ille non quievit, donec de quarta feria (diem Mercurii vocant) & tuam & meam fidem obligassem. sumsi hoc mihi jure nostræ amicitiæ, ut etiam pro te sponderem. Spero te quod actum est ratum habiturum. Sin aliter videatur, fac me ut sciam. Vale, vir amicissime.

EPISTOLA IↃCCXLIII.

EIDEM.

VIr amplissime, quod oblitus sum tibi dicere, cum apud te fui, brevi hoc pittacio tibi significabo. O πάνυ Eliensis heri quæsivit a me, quando te esset visurus. dixi te vel Mercurii vel Jovis die ad illum cogitare. petiit ille tum a me, ubi tu hospitium haberes. cum in eo essem, ut tuum ipsi diversoriũ indicarem, & de die certi aliquid constituerem: ecce Regem qui suo interventu colloquiũ nostrum abrupit. Quare nihil certi constitutum. Sed fieri potest, ut D. Episcopus ad te mittat. Volui igitur nescius ne esses quid egissemus. Tu condictæ diei apud D. Decanum memineris. Vale, καὶ εὐημερῶν διατέλει. Dominus Jesus annos tuos multiplicet. De carmine iterum te appello. semel enim frontem perfricui; sed ea lege, ut meas lucubratiunculas prius inspicias diligentius, quam scriptioni te accingas. Atque utinam maximi Heinsii Græcos versus mihi exprimere queas. Tu igitur operi meo apud illum præbere testimonium debebis domum reversus. Vestris duorum testimoniis nullum aliud adjicietur.

EPISTOLA IↃCCXLIV.

EIDEM.

VIr amplissime, cum heri in te incidi, veniebam ab aula: ubi regem conveneram, sed occupatiorem, & qui serio quodam ser-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

mone me detinuit, quamdiu cum ipsius Majestate fui. Ita factum ut non potuerim, quod maxime optabam, tui mentionem facere. Sed egi apud D. Episcopum Bathoniensem, qui a Regis latere non discedit, ut Regi significaret, quod ipse volui illi indicare. Hodie redeundi in aulam vix erit mihi facultas. cras Deo dante iturus sum, nisi intellexero D. Bathoniensem præstitisse, quod recepit facturum. Vale vir amplissime. Cum eris expeditus ab aliis curis, nihil mihi gratius tuo colloquio: atque ego ad te non raro itabo σὺν τῷ Θεῷ. Qui te servet. πάλιν αὖ καὶ πάλιν ἔῤῥωσο. D. Eliensis ægrotabat heri, nec fuit in aula.

EPISTOLA IↃCCXLV.

EIDEM.

VIr præstantissime, quod non possum coram & στόμα πρὸς στόμα, id facio absens per literas; ut tecum sermones seram. Valde autem dolemus & nobilissimus Savilius & ego, non licuisse tibi per tua negotia hoc iter una nobiscum conficere. Equidem si potuissem illud differre, non carerem nunc facultare confabulandi tecum: quo nihil mihi jucundius in vita memini contigisse. Sed ea est conditio τῶν ἀνθρωπίνων ἡδέων, ut semper aliquid aloes habeant admixtum, neque sint τελέως γλυκέα, sed ὄντως γλυκύπικρα. Sæpissime hoc sum antea expertus, sed nunquam illustrius quam hoc tempore. Nam quum justas lætitiæ caussas habeam, quod nobilissima fruar bibliotheca: quod tamen eam ob caussam te mihi carendum est & suavissima tua consuetudine, vix mihi jam grata sunt, quæ, absque eo fuisset, gratissima erant futura. Dabo operam σὺν τῷ ἁγίῳ Θεῷ ut accelerem reditum tua unius gratia. Verum de meis rebus certiora narrabo proximis literis, volente facienteque Deo. Qui te servet, vir maxime, & tuos omnes collegas, nominatim D. cognatum, vel affinem tuum. Vale. Oxonii VII. Eid. Maj. CIↃ IↃC XIII. D. Savilius te amantissime salutat: valde irascens tuis negotiis, quæ te isthic detinuerunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA IↃCCXLVI.

EIDEM.

NOn possum verbis exprimere, quam varie sim affectus lectione tuarum literarum, quas accepi binas eodem tempore. Priores dolorẽ mihi μανικὸν ὅσον attulerunt, quod de viro summo, quem scis a me summopere coli, omnia δυσχερῆ καὶ απότομα narrarent. Is vir τ' ἄλλα admirandus quantum possit πρὸς τὸ מלך ne tu quidem nescis. Itaque metui statim, ne moderatissimum consilium, quod non ita pridem vobis datum fuerat non σοφωτέραις ἀλλὰ τραχυτέραις δευτέραις φροντίσι corrumperetur. Ego autem ingenia turbonum, quibuscum res vobis est, nosse mihi videor: neque dubito, si tanto præsidio suffulciantur, nihil remissuros quo minus isthic omnia perturbent ac susdeque misceant. Hæc cogitanti mihi & serio ingemiscenti Ecclesiæ malis allata est tua posterior, ne ipsa quidem satis læta: (nam spes mihi adimitur ea epistola tui inveniendi Londini cum illuc rediero) eo tamen gratior, quia spem aliquam saltem superesse nuntiabas. Vtinam ita sit, & benedicat bonus Iesus eorum laboribus, qui paci Ecclesiarum cupiunt ire consultum. Tu, vir maxime, in promovendo illo negotio multum potes. noli animum despondere, quæcunque tandem sese offerant difficultates. Parum est, quod aperti Dei hostes, ministri Antichristi, pio proposito sese opponunt, πάσῃ σπουδῇ ὁμόσε χωροῦντες τῇ ἀληθείᾳ. Illud genus adversariorum molestius est quod domi nascitur, & ipsa penetralia Reformatarum Ecclesiarum invadit. Sed etiam adversus hunc πειρασμὸν confirmatos esse oportet eos, qui malis Ecclesiæ pro sua virili cupiunt medicinam facere. Ego reditum cogito Londinum, ubi tuas exspectabo, si forte illæ daturæ mihi sunt aliquam occasionem publicæ utilitati inserviendi. Deum supplex veneror, ut te servet, vir maxime, quem ego, dum vivam, summa observantia semper sum culturus. ita me ceperunt pietas, probitas, & admiranda tua doctrina. Oxoniæ, XVII. Kal. Jun. CIƆIƆCXIII.

EPISTOLA IↃCCXLVII.

DANIELI HEINSIO.

PRæter exspectationem meam accidit, ut ὁ θαυμάσιος Grotius sine

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ne meis ad vos rediret. ſperabam me hoc itinere Oxonium inſtituto prius Londinum reverſurum, quam ille negotia publica, quorum cauſſa ad Seren. Regem miſſus fuerat, ad exitum perduceret. Miratus itaque ſum cum literas illius acciperem paucis poſt meum ab urbe diſceſſum diebus ſcriptas, quibus in procinctu ſe eſſe ſignificabat, biduo poſt diſceſſurum. Ita factum, ut ſine meis ille ad vos rediret. Puto autem te accepiſſe, quas ſcripſi ad te non ita multis diebus ante quam Londino diſcederem. Accepi poſtea duas tuas orationes ſacras: quas ſtatim cum legiſſem, cupidus tamen easdem ſæpius legendi, in hoc itinere ſolas illas cum Peplo tuo & uno aut altero libro mecum attuli. Vtinam plura ſcribas in eo genere. Quod hodie pauci faciunt, ad veram pietatem, & eam quæ devotio dicitur, omnia tu pie & prudenter refers. At noſtrorum σοφῶν quotusquisque hodie de his ſerio cogitat, ut melior evadat? Omnes diſputando, pauci bene vivendo, vincere adverſarios ſtudemus. ***. De Peplo vero tuo quid dicam? admiror τὸ γνήσιον τοῦ ἑλληνισμοῦ quem hodie in paucis obſervo. Tibi vero lingua Græca magis quam Belgica videtur eſſe vernacula. Tuum igitur eſt de noſtris ſcriptis pronuntiare, non illius ἀλιτηρίου Græculi Cretenſis, qui negat me vel prima elementa doctum. Opus quod, volente Deo, jamjam ſum editurus, inimicos meos adiget ad laqueum. Certe hoc ſpero me aſſecuturum, ut ipſi, ſi quid eſt in eis candoris, laqueis digniſſimos ſe eſſe pronuntient. Impii homines, quos non pudet, cum adverſus me ſcribunt, ſuſcipionem injicere, quaſi parens meus ſuſpendio vitam finierit. Equidem neſciebam quo ſpectaret in illorum ſcriptis illa crebra laquei aut reſtis mentio. ſed docuit me Svvertius vir optimus, τοῦ θεοστυγοῦς Bonarſcium hanc fabulam excogitaſſe, & ſic multis perſuadere. Deum immortalem! quæ eſt hæc plus quam diabolica rabies? Parens meus Diæ Vocontiorum fato functus eſt. Kal. Jan. ante annos XXVII. in morbum incidit. Kal. Febr. beatam animam Deo reddidit. Elatus eſt humeris honeſtiſſimorum ejus urbis civium. deduxerunt funus omnes fere nobiles religionis noſtræ, qui tunc

ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ad comitia in eam urbem convenerant. Decem millia hominum ἀξιοπίστων in testimonium possum advocare. Quis igitur inauditã istorum canum Cerbereorum rabiem non miretur? in præfatione operis mei, si volet ὁ μέγας Θεὸς, respondebo istis parricidis, sed paucis; non enim ira mea digni sunt. Sed moror te. Vale vir præstantissime καὶ εὐημερῶν διατέλει. Oxoniæ XVI. Kal. Jun. CIↃ IↃ CXIII.

EPISTOLA IↃCCCXLVIII.

JOANNI MEVRSIO.

VNus jam aut etiam alter mensis præteriit, Meursi doctissime, cum redditæ mihi sunt tuæ una cum Hesychio illustri, & eruditissimis tuis notis. Doleo, nihil jam habere me, quo misso paria tecum facere queam. Sed me ita occupat susceptum opus adversus Baronium, ut aliud nihil jam cogitem. Interim gratias ago tibi quantas possum maximas. Video te in Historia, & omnis generis monumentis posterioris Greciæ mirum in modum esse versatum. quæ pars eruditionis cum a paucis adhuc sit culta, bene procul dubio de literis mereris, quando ea profers in lucem, quæ etiam doctissimi viri prius ignorabant. Exspecto tuas in Curopalatam Observationes, quarum aliquando spem fecisti. Faxit Deus immortalis, ut quæ hactenus premis, omnia publicandi facultas tibi contingat. Eadem opera & rempublicam literariam & gloriam tuam auxeris. Γένοιτο, γένοιτο. Scripsi raptim Oxoniæ, XVI. Kal. Junii, CIↃ IↃC XIII.

EPISTOLA IↃCCCXLIX.

GEORGIO MICHAELI LINGELSHEMIO.

NObilissime vir, paucis diebus priusquam Londino proficiscerer, tuas accepi, & quicquid supererat de libro Græculi, qui sceleratus etsi μαίνεται οὐκέτ' ἀνεκτῶς, parum tamen me movet. animadverti enim e paucis paginis, quas inspexi, θεοστυγῆ Cretensem nihil pensi habere, quid dicat, imo quid comminiscatur, modo aliquid Satanæ instinctu comminiscatur. Itaque simul librum abjeci & curam omnem respondendi. Opus enim dies noctesq; urgeo, quod favente Deo immortali instar apologiæ adversus omnes omnium canum latratus est futurum. Ea potissimum fine Oxoniũ

 veni,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

veni, ut in hac instructissima Bibliotheca libros quosdam percurrerem, qui Londini mihi non sunt inventi. Hic inter alios pietate doctrinaque insignes viros amicum reperi ante mihi ignotum, qui magna alacritate respondere τῷ καθαράτῳ Græculo instituit. Ille me admonuit, ter in illo brevi libello objici mihi patris mei suspendium. Obstupui ad hanc inauditam malignitatem. Nam vel ex hoc uno certo mihi constat, Diabolum esse τὸν πατέρα τοῦ ψεύδους, qui eas nænias Græculo dictitavit. Pater meus ante annos XXVII. & quod excurrit, Diæ Vocontiorum in Delphinatu ipsis Kalendis Januariis in morbum incidit. Habuerat ea die concionem ad nobilitatem in ea urbe comitia agentem, in qua vir pius & sanctus αὐτὸς αὑτοῦ κρείττων γενόμενος zeli incomparabilis specimen ediderat. Itaque totus sudore madens e suggestu descendit: mox illum febris occupat; quæ lenta erat nec vehemens, sed continua. mensem integrum ægrotavit. Kal. Febr. animam Deo Creatori placide reddidit: elatus est humeris honestissimorum civium: deduxerunt funus cives omnes, & Gallicæ nobilitatis ejus provinciæ pars maxima. Ingemuit morti illius tota provincia, neque hoc nesciunt Jesuitæ, qui Turnoni habitant, aut in aliis vicinis oppidis. Quis igitur negabit Jesuitam impurum, qui id mendacium excogitavit, omnes impudentiæ lineas esse supergressum? sed facit, quod Jesuitam decet, quod parricidialis doctrinæ defensorem, quod hæreticum perditissimum. Ego, dum vivam, dabo operam, ut omnes inimici Dei, id est, omnes Jesuitæ me odio habeant. Non enim melius probavero me piis & bonis omnibus, quam si illa Satanæ progenies me oderit quam vehementissime. Equidem in hac illustrissima Academia tantam omnium doctorum benevolentiam sum expertus, tantaq; illorum fuit contentio, quo me cunctis honoribus ab Academia deferri solitis honestarent, nunquam ut par sim futurus meritis eorum erga me celebrandis. Titulos tamen omnes respui, benevolentia tantorum virorum contentus: neque decere ætatem meam ratus, ut cupiditati ipsorum morem gererē. sed moror te. Vale, vir præstantissime & me semper ama. Oxonii x. Kal.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

x. Kal. Jun. CIↃ IↃ C XIII. Peto a te, ut verbis meis amplissimos viros Plessenium & Freherum ne graveris salutare.

EPISTOLA IↃCCL.

GEVERHARTO ELMENHORSTIO.

GRatum mihi fuit, quod longo adeo intervallo rediisti ad inchoatam olim mutuarum literarum scriptionem. Ego etsi occupatissimus vivo, non patiar tamen Θεῦ διδόντος, ut meum in hac parte officium possis desiderare. Accepi etiam quos misisti libros, pro quibus ago tibi gratias maximas. Tradidi affini tuo, qui tuas mihi reddidit, ἀντίδωρον levidense, epistolas duas, quas hic & scripsi & publicavi. Nunc scito in examinandis Baronii annalibus totum esse me. Nam Romanenses id agunt, ut pro omnibus Ecclesiasticarum rerum scriptoribus unum imperitis obtrudant Baronium: cui ego etsi suam laudem non cupio ire ademptum, vere tamen affirmare posse videor, in tanta mole scriptionis non pauciora esse λυγρὰ quam ἐσθλά. Atqui illa hodie jubentur credi. Nos igitur fraudem hanc serio castigare instituimus cum bono Deo. Jam operis pars est absoluta, & prælo subjecta, postquam illa editio fuerit ad umbilicum perducta, sustinebo paullisper, & judicia hominum præstolabor. Interim non desinit Satan per suos ministros, maxime autem per Jesuitas, me lacessere, & plaustra conviciorum in me congerere. Omnium vero hostium meorum truculentissimus & furiosissimus est Andreas Eudæmon, Græculus, Cretensis, Jesuita. Huic quia fingere ausus, parentem meum τὸν μακαρείτην laqueo vitam finiisse, paucis paginis respondi. Si absoluta fuisset illius libelli editio, misissem ad te. Cupio enim omnes bonos querelæ meæ notitiam habere. Brevi mittam, spero, tabellarii opportunitatem nactus. Vale, & me ama. Londini, Prid. Kal. Jun. CIↃ IↃ C XIII. De Schoppio bene mones. Scito opera illius nonnulla non solum hic jussu sapientissimi Regis, sed etiam Lutetiæ eodem annitente publice cremata esse manu carnificis. Ego adversus illam belluam scripsi epistolam, quam mittam, si potero.

EPISTO-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA IↃCCCLI.

JOANNI MEURSIO.

ATtulit mihi Beduelus noster, vir clarissime, literas tuas, quæ non mediocri voluptate me affecerunt. Video enim te constanter id agere, ut de republica literaria quotidie bene merearis. Macte hoc proposito! etiamsi minus posses, tamen hæc voluntas tua summopere mihi videretur prædicanda. sed tu, doctissime Meursi, & facultatem habes, non solam voluntatem. Quantum tibi debeant studiosi literarum propter Scriptores Græcos, a te jam publicatos, non omnes fortasse intelligunt. Nos, qui intelligimus, profitemur multum studia nostra tibi debere, & tuas laudes apud omnes libentissime prædicamus. Scripta tua, quorum spem facis, eo avidius exspecto, quia de præstantissimo Francisco Junio plane idem tecum sentio. Ignoscamus vero τῷ μακαρείτῃ qui facile ἄλλοις ἐν ἐσθλοῖς τὸν δ' ἀπωθεῖται ψόγον. Quotidie addisco, hominem esse τὸ μηδέν: & quotidie ad veram ταπεινοφροσύνην me componere laboro. Opus, quod jam præ manibus habeo, fallor, aut bonis & vere piis erit longe gratissimum. Plura de eo scriberem, si vacaret. Nunc raptim hæc exaravi, & in summa festinatione. Deus Opt. Max. te servet. Vale. IV. Non. Junias CIↃ IↃ CXIII.

EPISTOLA IↃCCCLII.

HUGONI GROTIO.

VIr maxime, hæccine data fides? Mensem jam abes, & nihil a te accipio. Me cum dico, intelligo non simplicem amicū tuum, sed ministrum Serenissimi Regis: cui promisisti te literas ad me daturum. Scito optimum Regem, tui promissi memorem, subinde me appellare. Serio dico, tuum officium jam rex desiderat, & an exciderit tibi data fides, addubitat. Tertius dies est, cum colloquium vestrum mihi ejus Majestas exposuit. Animadverti mire cum tuis sermonibus delectatum. Habeo ῥητὰ mandata, quæ tibi non prius exponam, quam tu mihi indicaveris, cui me velis meas dare. Oxonio postremas acceptas scripsi ad te, & fasciculum misi, in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

in quo erant literæ ad τοὺς πάνυ Heinſium, & Baudium, & Meurſium. tradendum curavi faſciculum legato illuſtrisſimorum Ordinum. An acceperis ſcire cupio, Narro tibi: Oxonii didici, quod prius ignoravi: patrem meum laqueo periiſſe. Vix urbem eram ingreſſus, cum ille vir doctus cui mandatæ ſunt partes reſpondendi ſcelesto Græculo; me adiit, petiitque quid ad hanc objectionem reſponderet. Ter hoc affirmare Græculum Cretenſem.

Obſtupui, ſteteruntque comæ, vox faucibus hæſit.

Statim domum reverſus dum ad editionem operis principium paro, nactus occaſionem commodæ digresſionis, reſpondi illi Satanæ. Mitto ad te illam partem, ut ſi placet cum amicis illam communices. Impius enim ſim, ſi parenti factam injuriam disſimularem. Ego vero ut furori inimicorum meorum obviam eam, conſtitui σὺν Θεῷ de patris mei vita & obitu brevem narrationem edere, quam ſpero fore bonis gratam. Magna enim exſtiterunt Dei immortalis in illum beneficia. Sed de his alias. Tuas exſpecto, imo, ut jam dixi, Rex exſpectat cupidiſſime. Vale & me ama. Londini Eidib. Jun. CIↃ IↃC XIII. Viros clariſſimos & amicos, ad quos nuper ſcripſi, niſi grave eſt, meis verbis ſalutes velim.

EPISTOLA IↃCCLIII.

THOMAE ERPENNIO.

VIr doctiſſime, ſunt jam aliquot menſes, ex quo parens tuus, vir honoratiſſimus, mihi tuas reddidit; quibus prius reſpondiſſem, niſi tua illa epiſtola me ſuſpenſum habuiſſet propter exſpectationem aliarum literarum, quas te brevi miſſurum ſignificabas. Exſpectavi igitur illas, ut de eadem, quod ajunt, fidelia duos parietes dealbarem. Vidi hic Lexicon Raphel. cum tuis Notis. bene operam poſuiſti, & quid in eo genere eruditionis poſſes, luculente oſtendiſti. ſed Grammaticam & proverbia quando audiemus edita? Ego nullum adhuc exemplar illius Lexici potui hic nanciſci. Duo tantum hactenus vidi exemplaria, unum in manibus Elienſis, alterum Oxonii apud Profeſſorem Hebræum. Cupio illa ſtudia ex intervallo reviſere, & quidem ſerio, volente Deo. Quo impenſius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

sius a te peto, ut in illustranda ea lingua animose pergas, & mecum tuas lucubrationes communices. Vale. Scripsi raptim. Lond. Eid. Jun. CIↃIↃCXIII.

EPISTOLA IↃCCLIV.

N. N.

SCripsi ante mensem ad te, Oxonium proficiscens, ut nobilem illam Academiam inviserem, & bibliothecam de qua multa audiveram. Inveni omnia exspectatione mea majora. Collegia & plurima & pleraque eorum longe ditissima. Studiosorum qui publico sumptu aluntur, hoc est, e reditibus ipsorum collegiorũ, magnam copiam: nam superant duo milla, plerique omnes honesto loco nati, quidam e nobilitate etiam primaria. Abest enim e collegiis Anglorum illa, quam vocant nostri pædagogicam vitæ rationem. Hic literæ coluntur nobiliter, capita collegiorum instar nobilium virorum splendide vivunt, imo magnifice. Sunt inter illos qui decem millia librarum Gallicarum in annum expendant. Res studiosorum & rationes separatæ sunt, quod valde probavi. Reperiuntur quotidie qui priorum magnificentiam imitentur. Itaque nova opera quotidie surgunt: quædam collegia a fundamentis nova exstruuntur, quædam augentur novis ædificiis, ut Mertonense cui præest Savilius, & alia plura. Vnum ibi est a Card. Volsæo institutum, quod si ad finem perductum esset prorsus erat futurum admiratione summa dignum. Sed ille vir morte sua multa a se inchoata ædificia destituit imperfecta, nunquam, ut omnes putant, perficienda. Sed me non adeo collegia capiebant, ut Bodlæana bibliotheca: opus vel Rege dignum, nedum privato. Constat Bodlæum ducenta millia librarum Gallicarum aut vivum aut morientem contulisse ad ornatum illius bibliothecæ. Locus est elegantissimus, quod figuram literæ T exprimit. partem quæ stipitem erectum exprimit olim princeps aliquis e saxo ædificaverat, opere satis magnifico. alteram partem Bodlæus adjecit magnificentia parem priori. Inferior pars auditorium est Theologicum, cui haud scio an sit aliquod comparandum in Europa. opus est forni-

fornicatum, sed singulari artificio confectum. Superior pars est ipsa bibliotheca valde affabre facta, & ingenti librorum copia referta. Noli cogitare similem hic reperiri librorum mss. copiam atque est in Regia, sunt sane & in Anglia mss. non pauci, sed nihil ad Regias opes. At librorum editorum admirandus est numerus, & qui incrementum quot annis est accepturus. Reliquit enim Bodlæus annuos reditus sane luculentos in eam rem. Quamdiu Oxonii fui, totos dies in bibliotheca posui: nam libri efferri non possunt, patet vero bibtiotheca omnibus studiosis per horas septē aut octo quotidie. Videres igitur multos semper studiosos paratis illis dapibus cupide fruentes, quod me non parum delectabat. Expertus sum doctorum omnium summum erga me studium, Omnes πειθανάγκαι sunt ab iis adhibitæ, ut me summis honoribus insignirent. Ego constanter titulos omnes repudiavi. Est Oxonii quidam vir eruditissimus, qui jussu Regis & D. Archiepiscopi parat responsum ad librum Græculi Cretensis adversus me. Ille me statim adiit ut sciret ex me, an pater meus fuerit suspensus: hoc enim Jesuitam impudentissimum ter affirmare. Obstupui ad novitatem hujus calumniæ; nam quæ hæc est plus quam Turcica rabies, viri probi manes soliicitare annis ipsis XXVIII. post ipsius obitum? Cogito hanc calumniam brevissimo scripto refutare, in quo si justæ iræ habenas laxavero, spero omnes bonos veniam mihi daturos. Mihi pater tot exquisitæ virtutis exempla reliquit, ut tantam scelestissimorum hominum audaciam coercere omnino debeam. Heri ostendit mihi Rex Indicem Expurgatorium Hispaniæ ipsi missum, in quo furorem suum impudenter exercuerunt Patres in Scaligeri scripta & mea. Jam intelligo meram esse insaniam sperare, posse aliquid profici moderatione. Hæc gens impia bellum ἄσπονδον juravit adversus veritatem. Itaque jam me fere pœnitet quod Baronium clementius tractaverim. ἥλῳ τὸν ἧλον, πατἁλῳ τὸν πάτταλον. Sed de his alias Deo volente, quem supplex veneror ut te servet incolumem. Vale vir amplissime. Londini XVI. Kal. Jul. CIↃ IↃ C XIII.

EPISTOLA IↃCCLV.

DANIELI HEINSIO.

VIr clarissime, non patitur rerum mearum status, ut multis te morer. nam & curis molestissimis & negotiis diversissimi generis obruebar, cum hæc ad te exarabam. Sed veterem amicum, virum probum, doctum, & apud Rupellenses Græcarum literarũ professorem sine meis ad te venire nolui. Ille tibi de nostro statũ plura narrabit: si tu, uti spero, ad tuam amicitiam aditum ipsi patefeceris. Puto esse istic Isaacum Chabanæum, sororis meæ filium, juvenem propter singularem suam pietatem & probitatem mihi charissimum. Scripsi illi, ut te inviseret, quem velim ut alterum me amplectaris. Ille de meis rebus omnia tibi exponet; quas quidem ipse melius quam ego notas habet. Vale, vir clarissime & me ama. Si ad *τὸν πάνυ* Grotium scripseris, rogo te significes ipsi me Regis nomine ad ipsum scripsisse: sed literas post unum alterumve diem legato Illustrissimorum Ordinum sum daturus σὺν θεῷ. qui te servet. Lond. IV. Eid. Iul. CIƆ IƆ CXIII.

EPISTOLA IↃCCLVI.

DIONYSIO GUERINO.

LIteræ tuæ, vir eximie, quas ante mensem fere integrum accepi, jucundissimæ ut semper mihi acciderunt. Gauisus sum valere te, tuam & tuos: eoque nomine gratias egi Deo immortali: quem supplex veneror, ut te servet ἄνοσον καὶ ἀπήμαντον. videor mihi Lutetiæ esse, cum tuas & aliorum amicorum literas lego isthinc missas. non potes autem dubitare, si meos nosti mores, desiderium patriæ & tot amicorum, quos in patria reliqui, subinde ad occasiones recrudescere, & animo meo χαλεπὰ ἄλγεα infligere. Ἀφρήτωρ, ἀθέμιστος, ἀνέστιός ἐστιν ἐκεῖνος, qui patriam non amat, aut fidelium amicorum desiderio non tangitur. Mihi quidem cornea fibra non est, neque χάλκεον ἦτορ, ut Stoicorum ἀπάθειαν possim probare. Quamquam ea quotidie mihi narrantur de rebus patriæ, quæ meũ illius desiderium magis ac magis in dies levent. Ne alia commemorem, doctrinæ parricidialis assertores, genus hominum θεοστυγές, pluri-

plurimum isthic posse & potentiam illorum quotidie crescere, e multorum sermonibus & literis nonnullorum intelligo. Gratulor igitur ipse mihi, quod illa saltem non video, quæ sine dolore ingenti audire non possum. Constat mihi pestes illas quiescere non posse. habent propositum sibi scopum, cujus ut fiant compotes, nihil relicturi sunt intactum. facile est ἐκ γεγενημένων τεκμήρασθαι τὰ μέλλοντα. Quoties venit in mentem concionum Gonterianarum, quas per illam Quadragesimam habuit, quæ Henrici Magni cædem præcessit, toties contremiscunt mihi artus metu futuri. Avertat terris hanc pestem Deus immortalis. Ex istorum grege est impudens ille Græculus, qui nuper librum adversus me edens hoc inter cætera nefaria excogitavit, quod mihi convicii loco objiceret, Patrem meum sententia judicis laqueo vitam finisse. Refutavi hanc calumniam brevi scripto ante duos menses edito, sed quod majori insertum operi lucẽ adhuc videre non potest. Habent qui me amant, cur mihi gratulentur: non potuisse perditissimum nebulonem invenire, quod mihi exprobraret, præter convitium ita falsum, ut ne Diabolus quidem illius pater falsius aliquid posset excogitare. Ingratus sim erga Deum, nisi illi gratias agam, eo patre esse me natum, cujus vita speculum est probitatis & omnium virtutum. Illi ego debeo quicquid in literis didici; sed tu, vir optime & doctissime, si parentis mei vita tibi esset nota, negares profecto dignum me, qui tantæ prudentiæ & sapientiæ viri filius audiam. Inchoavi librum de ejus vita & morte, quem si Deus dabit absolvere, facile mihi, scio, ignosces, si de patris laudibus tacere non possum. Calumnias infandi Græculi scito a me sic esse confutatas, ut vereri non debeam, ne post sanatum ulcus cicatrix maneat. verum ut dixi, nondum ea scriptio lucem potest videre. Esse qui molestiam aliquam tibi exhibeant, non sine dolore e tuis didici. Sed esto bono animo, vir optime & doctissime: conciliant hos tibi inimicos tua virtus & quæ in te est eruditio. Oro Deum immortalem, ut in omnibus tuis inceptis tibi adsit, & modis omnibus te fortunet. Vale. Londini. IV. Eid. Aug. CIↃ IↃ CIII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA IƆCCLVII.

LAVRENTIO BOCHELLO.

MIraris credo, vir doctissime, quod responsum ad literas tuas differo tamdiu: fortasse etiam, ut fit, silentium meum in deteriorem partem interpretaris. Noli obsecro, & veram cessationis meæ caussam accipe. Statim ut tuas legi, constitui faciendum, ut priusquam tibi respondeam, tuum consilium Serenissimo Regi significem. Non enim posse me certi aliquid de re tanta tibi scribere, priusquam illud oraculum consuluerim, facile vel silente me ipse intelligis. Sperabam Regem, e cujus aula pridie tantum eram reversus, vel in urbem brevi rediturum, vel in unum aliquod ex illis prætoriis suis, quæ habet ad urbem plura. Erat igitur mihi animus ob id ipsum ejus Majestatem convenire, & tuam illi mentem rationesque consilii tui indicare. Sed spe mea falsus sum, & Rex illa ipsa ex arce, in qua tum fuit cum ego illum conveni, ad illud iter se accinxit, quod vulgo vocant Progressum Regis. Est vetus institutum hujus regni, ut quotannis Rex æstate exeunte aliquam partem e remotioribus regni sui locis invisat. qui mos religiosissime ab hoc principe servatur. Hæc caussa est, cur ego neque Regiam Majestatem convenerim, neque tuis respondere hactenus potuerim. Magna vero sum perculsus admiratione, cum tuas legerem. Nam video tibi, vir optime & doctissime, ea contigisse, quæ satis arguant, quantas in patria nostra vires jam habeant οἱ θεοστυγεῖς πατραλοῖαι. o tempora! o mores! Quod autem vir amplissimus & omni laude dignissimus Ludovicus Servinus non potest ab injuria te sartum tectum præstare, tam novum id mihi accidit, ut nihil posset magis. Nam quæ bonis spes restat, si vir ea dignitate, iis in rempublicam meritis, id non potest? uti video, malo sunt loco patriæ nostræ res & fortunæ. Hic Dei gratia non tantum illæ pestes possunt, ut nobis sit ab illis metuendum. Quanquam scito ne hoc quidem regnum ab illis Harpyiis esse immune. mira sunt quæ de illis quotidie narrantur, & de progressu quem singulis diebus faciunt. sciunt quanta sit bonitate Rex Serenissimus, iccirco crescunt illis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

illis animi & nova in dies audent. Frangat Deus immortalis ſcelerata illorum conſilia. Cæterum ſi quid optares a Rege, apertius eſſer mihi a te ſignificatum, exponerem tibi fide ſincera, quid mihi de tuis poſtulatis videretur, & ipſe quid poſſes ſperare. nunc hoc ſolum tibi affirmabo, ſapientisſimum Regem ejuſmodi Principē eſſe, qui bonis omnibus faveat, præcipue autem iis quos eruditio commendat. Tuum autem propoſitum, de quo ſcripſiſti, fore ipſi gratisſimum perſuaſum habeo. De me ſic velim tibi perſuadeas, ut cauſſa tui adventus εἰς ἀλλοδαπὴν nihil poteſt mihi accidere moleſtius, ita adventu tuo nihil gratius. ſi quid eſt quod poſſum, (poſſum autem non multum) confidas velim, nulla re me tibi defuturum. Ipſa propoſiti mei cum tuo ſimilitudo me tibi magis magiſque adjunget. Quantum enim mea ſtudia conſuetudine tua poſſint adjuvari, probe intelligo. Vnum non debeo prætermittere: ſi mores gentis & quomodo hic vivatur uberius ſcire cupias, eſſe iſthic uxorem meam, quam potes conſulere. Vale vir eximie, & magnum Servinum a me ſalvere jube. Vale iterum. Lond. VI. Eid. Aug. CIↃ IↃC XIII.

EPISTOLA IↃCCLVIII.

GEORGIO MICHAELI LINGELSHEIMIO.

VIr nobilisſime, nihil habeo, quod ad te ſcribam: ſcribo tamen inſtituti tenendi cauſa & ut ſcias nihil eſſe mihi jucundius, quā per literas tecum loqui, quando præſens non poſſum. Scito operis mei partem jam tertiam eſſe editam τῇ τοῦ πανελέου Θεοῦ χάριτι. inſerui digresſionem adverſus τὸν ἀλιτήριον Græculum acrem & ipſo dignam. Erat animus ſeparatim illam edere, & iſthuc mittere ad has nundinas. Sed quia uxor hæret adhuc in Galliis, non ſum auſus irritare illos θεοστυγεῖς crabrones. Mandavi uxori iter inſtituenti, ut diligenter curaret quærendum inter meos libros illum Arabicum, qui ad Bibliothecam veſtram pertinet. ſpero ipſam mandati memorem futuram. Quod ſi vel ea tamen de cauſa in Gallias mihi eſſet eundum, faxo σὺν τῷ Θεῷ εἰπεῖν, ut fide nihil mihi eſſe antiquius intelligas. Verum, ut dixi, ſpero uxorem id negotium cu-

raturam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

raturam. scio enim esse illi cordi, quicquid scit mihi esse. Operis editi exemplum tibi statim sum missurus DEO volente & faciente. Qui te servet, vir amplissime, & tuis inceptis omnibus benedicat. Vale. Londini v. Eidus Aug. CIↃ IↃ CXIII. Viris amplissimis Plessenio & Frehero officiosissimā salutem meis verbis nuncies velim.

EPISTOLA IↃCCLIX.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

ILlustrissime vir, novi quod ad te scribam nihil habeo. scribo tamen, ut scias me in summis curis & occupationibus tui semper vivere memorem. Operis nostri editio Dei gratia postquam est inchoata, nullum diem est intermissa. Quotidie folium unum editur. ita duratura est hæc editio dies ἐργασίμους CL. plus minus. tertia pars jam profligata est. Mirabuntur multi prolixitatem scriptionis nostræ, sed fortasse si lectione sua quæ scripsimus digna fuerint, invenient nonnulla, de quibus ante ne cogitaverant quidem. Certavimus diligentia cum homine diligentissimo. Iudicio & eruditione uter superior fuerit, vos docti judicabitis. Vnum spero me assecuturum, ut modestia desiderari in me non possit. Errores sic castigavimus, ut nihil esset mollius. Tunc demum pio zelo abripi nos passi sumus, cum aliquid occurrebat, quod scripturarum majestatem labefactaret, aut gloriam Dei palam imminueret. Titulum operis Billius noster tibi, spero, ostendet. Ignosce mihi, vir amplissime, quod tuam dignitatem sermonibus hujusmodi detineam. Nullum enim aliud jam scribendi argumentum suppetebat. Vale. Deus immortalis te servet ἄνοσον καὶ ἀπήμαντον. Lond. v. Eid. August. CIↃ IↃ CXIII.

EPISTOLA IↃCCLX.

DAVIDI HOESCHELIO.

VIr clarissime, sperabam me tibi missurum brevem responsionem ad calumnias τοῦ ἐξωλεστάτου συκοφάντου τοῦ Κρητός. diu est, cum ea opella paucarum horarum sum defunctus. Sed me tamen graves caussæ retinent, quo minus eam responsionem nunc publicē. ἡ γὰρ φιλτάτη σύζυγος in Galliis nunc est, ut non sit consultum pe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſtes illas irritare. Quin etiam ut apud te hoc arcanum habeas, te vehementer rogo. Scito autem operis ſuſcepti partem aliquam prelis jam eſſe expoſitam. Qui putant, me hic artem deſiiſſe, & voluptatibus me dediſſe, intelligent, quantum eos ſua opinio fefellerit, nec minus illi, qui exiſtimant, totam ætatem in Grammaticis egiſſe me. Anni ſunt decem, cum ego veniam petii ab Henrico Magno tale quid publicandi. Sed non putabat ſummus Princeps rebus ſuis tum id expedire. utinam alia potius occaſio, quam cædes tanti Principis, libertatem mihi attuliſſet meas in hoc genere meditationes publicandi! Tu vir doctiſſime, quid agas ſcire cupio. Deus immortalis te ſervet, ac cœptis tuis benedicat. Vale. Londini. v. Eid. Aug. CIƆ IƆ C XIII.

EPISTOLA IƆCCLXI.

PETRO JUNIO.

AMicus hic meus patriam repetens interrogavit me, nunquid vellem? Rogavi illum, ut meis verbis plurimam tibi ſalutem nunciaret, tibique ut ſignificaret, vivere me tui memorem, petereque a Deo immortali aſſiduis precibus ut te ſervet, tibique ac tuis benedicat. Cujus mandati ne memoria illi excideret, pauca hæc raptim exaravi, & otio & argumento carens ad longiorem epiſtolam ſcribendam. Quæſivi ſæpe a filio tuo Patricio, optimo & doctiſſimo juvene, quid didiciſſet de tuo itinere. Is mihi paucis diebus antequam iret Oxonium confimavit, & te & uxorem tuam ἀνόσους καὶ ἀπημάντους in patriam rediiſſe. Quo nomine Deo gratias egi, & nunc ago ex animo. Ego adhuc uxorem exſpecto, quæ hac longiore ſua mora non cruciat me, ſed enecat. Culpa tamen ipſa vacat, quam non voluntas in Galliis detinet, ſed negotia & minus firma valetudo. Servet illam mihi Dominus Jeſus. Quem ſupplex veneror, ut omni benedictionum genere & te & uxorem tuam atque liberos omnes proſequatur. Vale, & feſtinanti calamo ignoſce. Londini xv. Kal. Sept. CIƆ IƆ CXIII.

EPISTOLA IƆCCLXII.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

ILluſtriſſime vir, ſcribit ad me uxor, nullam eſſe aliam ſuæ iſthic

 diutur-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

diuturnioris moræ caussam, nisi quod dudū exacti semestris stipendium recipere nequeat. Quantum ejus absentia meis studiis afferat detrimentum, vel propter curam rei familiaris, vel propter tristissimam solitudinem in qua hic versor, Rege absente & paucis illis viris doctis, quibuscum aliqua mihi intercedit consuetudo, facile ipse intelliges; qui non ignoras, contentionem in studiis omni prorsus amœnitate destitutam & corporis & ingenii vires atterere ac penitus conficere. Quo impensius a te peto, vir amplissime, ut velis illi in tua auctoritate aliquod esse præsidium. Adjeceris prioribus tuis in me meritis cumulum longe maximum. Qui tibi has reddidit, Scotus est, adolescens eruditissimus & probissimus. Is tibi narrabit quam acerbam vitam hic agam, quod suavissimo tuæ consuetudinis fructu tamdiu mihi sit carendum. Sed Deo gratia quod urgetur strenue in dies editio libri, qui ancipiti huic meo statui finem σὺν Θεῷ est impositurus. Oro Deum immortalem, vir illustrissime, ut te servet cum fœmina primaria D. uxore tua & liberis vestris. Londini. x. Kal. Sept. CIↃ IↃ C XIII.

EPISTOLA IↃCCLXIII.

BENIAMINI CARRIERO.

MAgno cum gaudio tuas accepi, quæ mihi fuerunt heri redditæ. Quæsiveram sæpe de te, & communes amicos interrogaveram: sed certi nihil ad hanc diem discere poteram; tantum narraverat mihi Reverendissimus Eliensis, ad aquas Spadanas te esse profectum, & ibi aut in itinere morbo correptum hæsisse. Ago gratias Deo immortali, quod de te ex tuis non solum certiora, sed etiam meliora cognovi. Opto celerem tibi reditum, & faustum. Legi accurate scriptum, quod misisti, quodque ut Regi ostendam a me petis. Ego vero, vir doctissime, voluntati tuæ hac in parte morem non geram. Constat enim mihi liquido & certo, eam scriptionem magno tuo damno cessuram, si in Regis manus illa perveniret. Optat quidem Rex Serenissimus pacem Ecclesiæ, & concordiam inter dissidentes partes magno redimeret. Sed nullis unquam conditionibus ejus Majestas adducetur, ut societatem cum

ca Ecclesia ineat, quæ tot horrendis depravationibus deformata sibi plaudit, & dicit, *Formosa sum, neque est in me ruga.* Cogita vero, vir præstantissime, quid hodie Romæ agatur, nisi ut per omne fraudum, scelerum, parricidiorumque genus, illa infanda Omnipotentia Papalis astruatur. Quo spectant libri ad defensionem Garneti Romæ scripti & editi? quo illi, quos Parisiensis Senatus cremavit manu carnificis? Quot impietates scelestus ille Bellarminus defendit contra Regem, & in suis aliis scriptis omnibus? Hæc tibi nota sint necesse est. Gravissime tu quidem disputas de erroribus eorum, quos Puritanos vocant. Sed non videtur ea esse ratio adducendi Papam ad æquas conditiones, cum nostra crudelissimo tyranno mala aperimus. Ridet Phalaris, ridet, & omnia nostra brevi ruitura sibi pollicetur. Ego ex iis, quæ legi in illorum scriptis, quæ animadverti in eorum factis, persuasissimum habeo, toto cœlo aberrare eos, qui aliud a Papis exspectant, quam superstitionem, perfidiam, cædes, & rapinas. Moneo autem te, pro mea in te fide atque observantia, ut diligentissime etiam atque etiam caveas, ne tuum illud scriptum in manus veniat τῶν προεστώτων. Nam quia videris id moliri, ut Papæ autoritas in hoc regno restituatur; sine dubio in magnum fortunæ tuæ periculum adducerentur. Atque, ut ingenue tibi animi mei sensum exponam, ineundæ concordiæ via alia ineunda est, si Deo & hominibus operam nostram probare volumus. Quis nescit sanctissimam Paparum autoritatem dudum versam esse in horribilem tyrannidem? Jam elapsa sunt multa sæcula, cum omnes boni hoc vident, & gemunt. Vnus Matthæus Paris probationi ejus rei satis superque fuerit. Nunquam ullus tyrannus crudelius sæviit in viscera subditorum, ac sævitum est in miseros Anglos, quam diu illos Papæ in sua potestate habuerunt. Denique regnum istud Papæ est, & illud Papis vindicant Bellarminus & id genus detestanda Paparum mancipia. Sed de regno parum est, præ veritate religionis: quam hodie retineri a Papistis dici non potest. Lond. x. Kalend. Septembr. CIↃ IↃ C XIII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA IↃCCLXIV.

CLAVDIO SALMASIO.

NOn quia deest argumentum aut voluntas plura ſcribendi, pauca nunc ad te exaravi, ſed quia conſtanter affirmatum mihi erat a tuis, Palatinatu jam te exceſſiſſe, & brevi in hac urbe futurum. Vtinam illum diem videam, qui te nobis reducem ſiſtet. Venies non inanis, ſcio, ſed Muſarum divitiis inſtructiſſimus. Itaque incredibile dictu eſt, quam incipiat mihi tui reditus exſpectatio eſſe longa. Spero Florum eſſe jam editum: quoniam de Stephano ſententiam te mutaſſe video. Audio te auctoritate impulſum Scaligeri τοῦ πάνυ, vertendi ejus auctoris conſilium mutaſſe. Omnino ſi res ſpectetur ipſa, neque habeatur ratio voluntatis Typographorum, ſupervacuus ille labor. Sed in ea tempora vivi devenimus, ut qui Græcos libros edunt, plane ſui juris non ſint. Equidem quod ea conſilii mutatione ſpei noſtræ de tua editione Stephani mora ſit injecta, iniquo animo fero. Sed veni modo: non deerit ne hic quidem, qui tua libenter publicet. Veni igitur ϗ ἔρρωσο, ὦ φιλτάτη κεφαλή. Lutetiæ Pariſ. VI. Kal. Sept. CIↃIↃCXIII.

EPISTOLA IↃCCLXV.

DANIELI HEINSIO.

VIr clariſſime, quod rarius ad te ſcribo, ſcito duabus de cauſis id fieri. prior quia editione novi operis occupatus, curis obrutus & moleſtiis pene abſorptus, vix jam ſum par oneri: quum præſertim ad cætera σκληρὰ accedat diuturna uxoris abſentia, quæ in Galliis quintum jam menſem agit. Altera ratio eſt, quia ne tu quidem ſcribis. nam quod valde miror, poſt reditum iſtuc τοῦ πάνυ Grotii unas a te accepi literas; ego ternas ad te miſi. Quid ſit cur frequentiores tuas mihi invideas, divinare non poſſum, niſi quod totum te in ſtudiis eſſe nullus dubito. Benedicat Deus immortalis tuis conatibus & inceptis omnibus. Sed noli, amabo, propter nimiam in ſtudiis contentionem veteris amici obliviſci. Theophraſtum tuum percurrebam his diebus, & tuas notas avidiſſime deſiderabam. Etſi me ſtudia habent diverſiſſima; refero tamen oculos interdum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

terdum ad priores delicias. Quanquam ſcito, ab annis quamplurimis ita me alias literas tractaſſe, ut ſemper tamen ſacræ, & quæ ad ſacras pertinebant, me ſibi vindicarent. Quid profecerim, Eccleſia Dei brevi, ut ſpero, judicabit. Operis quod jam ſum editurus, pars fere dimidia eſt profligata. procul tamen adhuc abſum a meta; quam det contingere ὁ ἐπὶ πᾶσι. Qui te, vir clariſſime & amiciſſime, ſervet. Vale. Lond. VIII. Kal. Sept. CIↃ IↃC XIII. Qui tibi has literas reddidit, adoleſcens eſt probus, amici mei cujuſdam filius, quem tua amicitia velim digneris. De magno Grotio diu eſt cum nihil intellexi. Scripſi nuper juſſu Regis. Illi & D. Baudio, niſi grave eſt, ſalutem a me nuntiabis.

EPISTOLA IↃCCLXVI.

HECTORI BOURICIO.

INter curas plurimas hæc ad te ſcribo, vir doctiſſime. quo minus brevitatem mearum debes mirari. Cum plus otii nactus fuero, ſcribam ad te uberius, σὺν Θεῷ εἰπεῖν. Scito occupatum me eſſe in operis editione, de quo nuper ſcripſi. Jam fere centum folia ſunt edita, nondum tamen ad metam perveni hujus primæ partis quæ nunc editur. Magna diligentia uſi ſumus, ut iſtos, qui ſe ἀναμαρτήτους videri poſtulant, ſuæ infirmitatis admoneremus. Utinam & noſtri omnes conſentirent in defenſione veræ doctrinæ. Quod patres noſtri viri maximi ex ſumma pietate ædificaverant, nos levitate noſtra deſtruimus. Sed miſſum facio hunc ſermonem, Deum venerans ut Eccleſiæ ſuæ miſereatur. Idemque te, vir doctiſſime, ſervet, inceptiſque tuis benedicat. Vale. Lond. IV. Non. Sept. CIↃ IↃ C XIII.

EPISTOLA IↃCCLXVII.

DANIELI HEINSIO.

VIr clariſſime, quid acciderit, cur tam raras aut potius nullas a te literas accipiam, neſcio. Ego tamen quoties poſſum ſcribo, & porro ſcribam, niſi tu non vis. Adeo ἐρριζωμένος eſt meus in te amor, ut ne ſi velim quidem, poſſim abſtinere, quin de te cogitem & tuas deſiderē. Cupio ſcire ut valeas, & quid jam pares. Me exercita-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

citationes meæ ad Card. Bar. Annales mirum in modum habent exercitum. Jam Dei beneficio ad paginam est perventum CCCL. & procul tamen absum ab optata meta: feram te judicem, simul ac liber erit editus. Atque utinam prius tecum de multis συζητεῖν licuisset! Vtinam viveret ὁ μέγας τῶν πεπαιδευμένων κορυφαῖος. exigerem ab eo ceras miniatulas. Commovi totum agmen Loiolitarum. asinitatem τῶν παρ' αὐτοῖς δοκούντων multis locis patefeci. Noli putare me ab illis mihi metuere. πέποιθα, πέποιθα, ἐπὶ τῷ Κυρίῳ. Qui te servet, vir clarissime. Vale. Lond. prid. Kal. Oct. CIƆ IƆ CXIII. Mortem τοῦ πάνυ Baudii iniquissimo animo tuli. Magnam vestra Academia fecit jacturam. legi ejus Inducias & eo magis dolui. Si postumus illi nascitur, omnem movebo lapidem, ut illi aliquid boni procurem. Jam conveni quosdam proceres, ut nobilissimũ Sydneum, qui operam suam promisit.

EPISTOLA IƆCCLXVIII.

THOMAE ERPENNIO.

VIr doctissime, nisi de tua constantia in mei amore mihi constaret, suspicarer excidisse nomen meum memoria tua, & dolerem. Post parentis tui adventum in hæc loca nihil a te accepi literarum, neque omnino de te quicquam intellexi. Scripsi tamen aliquoties ex eo tempore. Nunc peto a te, ut mihi significes, quomodo in tuis Paraphrasibus Arabicis aut τοῦ μακαρίτου Scaligeri sint versa hæc verba Matth. XVI. 18. Σὺ εἶ Πέτρος. gravissima causa est cur hoc a te petam. Observo paraphrasin Romæ editam aliquando λαπίζειν, ut in illis verbis. Hoc me doce, quæso te, & me beaveris. Plura vellem: sed non vacat. Vale & me ama. Lond. Prid. Kalend. Octobr. CIƆ IƆC XIII.

EPISTOLA IƆCCLXIX.

JACOBO AVGVSTO THVANO.

ILlustrissime Domine, non quia oblitus sim tuorum mandatorum, quæ edita sunt de meo opere ad te non mitto: sed quia accipere illa a typographis adhuc non potui. Bilius enim quum hinc discederet, adeo severe denuntiavit suis, ne folium ullum domo

sinerent

finerent efferri, ut eo absente efficere quod petiisti, quum maxime cuperem, non potuerim. Videbo postquam redierit quid sim ab illo impetraturus. At tu, vir amplissime, ἀδυναμίαν meam in deteriorem partem noli interpretari. Nam si rem adeo pusillam tibi denegatam a me existimaveris, non potes quin tua benevolentia indignum me opera eadem judices. Avertat a me Deus hoc infortunium, quo vix aliud majus mihi queat contingere. Narro autem tibi, vergere jam opus ad finem. ultra dimidium certe τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ est perductum. Hæc editio deliberatione difficili me liberabit, quæ animum meum tot jam annos tenet suspensum & miris modis exercet ac cruciat. Oro Deum immortalem, ut te servet incolumem tuis atque universæ Reipublicæ. Vale vir illustrissime. Lond. Eid. Octob. CIↃ IↃC XIII.

EPISTOLA IↃCCLXX.

EIDEM.

Illustrissime Domine, quod voluntati tuæ morem non gesserim de mittendis foliis, caussam reddidi nuper, & ostendi non esse id τὸ ἐπ' ἐμοί. Sancte juro egisse me ea de re cum Bilio, simulac fuit e Germania reversus, studiosissime. sed non fuit mihi exorabilis. Quin se daturum operam confirmavit, ut quamprimum opus editum in manibus omnium versaretur. Ego in eam curam dies noctesque incumbo, cupidus cognoscendi eventum quem Deus dabit. Multa mihi in mentem veniunt quæ me terrent, quoties cogito in quæ tempora vivi pervenerimus. Sed me solatur conscientia mea; quum non aliquam novam doctrinam meis vigiliis iverim stabilitum aut defensum, sed cum sanctis Patribus semper sim locutus. A quibus si deflectere aliquando mihi contigit, venia dignus sum. imprudens enim peccavi, non certo consilio. Patres cũ dico, consensum intelligo primitivæ Ecclesiæ. Non existimabo periisse mihi fructum tot laborum, si bonorum judicia fuero promeritus. Hoc a Deo exspecto, non a viribus meis, qui sum τὸ μηδέν, & si quid est isto vilius. Tu, vir præstantissime, brevi σὺν Θεῷ judicabis. Interim esto mihi, obsecro te quæsoque, quod fuisti hactenus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nus, benignus patronus, & apud proceres quos scis mihi nocere posse, caussam meam agere perge. Bono animo esto, brevi liberabo te, volente Deo, ista cura; editione enim hujus operis lis illa terminabitur. Ego præter labores in studiis, molestiis conficior diversis. Uxor vix redierat cum languere cœpit, deinde gravius ægrotare. Accessit nuper immigratio in novas ædes, quæ studiorum meorum cursum non mediocriter retardavit. dedi tamen operam ne cessarent ex ea caussa operæ. De tomo historiæ tuæ quem nuper misisti, oblitus sum nescio quomodo gratias tibi agere. factum vero est partim per occupationes meas, partim lentitudine compactoris, ut minus adhuc operæ in ejus lectione posuerim. sed habeo tempus constitutum quod illi curæ impendam. Invisit me ante paucos dies Tob. Scultetus Silesius, qui de rebus Ungaricis & Transsylvanicis ὑπομνήματα certæ fidei se ad te missurum dicebat. Quod superest Deum veneror ut te servet & omni bonorum genere cumulet. Vale vir amplissime & me ama. Lond. v. Kal. Nov. ciↄ iↄc xiii.

Epistola IↃCCLXXI.

DANIELI HEINSIO.

VIr clarissime, novi probe & memini in ære tuo esse me. Nam iis literis quas a te mihi reddidit doctissimus Erpennius, respondere ad hanc diem non potui. Ita me curæ & occupationes obruunt, quibus par non essem, nisi vires huic corpusculo ἄνωθεν sufficerentur. Opus meum gratia Dei quotidie procedit. sed multa restant tamen ad finem. Nunc versamur in arduo argumento de Paschate veteri & novo. Damus operam assidue, ne quid excidat nobis, quod vere piis jure possit displicere. ostendemus σὺν τῷ Κυρίῳ, sententiam de præsentia Christi in Sacramento, quam istic adeo quidam sunt detestati, esse Calvini maximi Theologorum, & omnium qui totam veterem Ecclesiam non putant fuisse Antichristianam. Errores Pontificiorum, si quis alius, ego ex animo detestor: sed dum Charybdin fugimus, in Scyllam incidere non debemus: quod vereor ne hodie multi faciant, quos totam vetusta-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

vetuſtatem facere non nauci mihi compertiſſimum eſt. ſpero, edito opere hoc, in bonorum, doctorum & vere piorum æquitate fore mihi paratum præſidium adverſus eos, qui nomen meum ſine cauſſa allatrant. Scio ſatis nullum opus jampridem exiiſſe, quod Romanenſibus fuerit magis exoſum. idem tamen an multis noſtrorum futurum ſit acceptum, hoc vero ego neſcio. Quicquid erit, ſolabitur me conſcientia mea; qui in negotio religionis privatam opinionem foveo nullam, quod multi hodie faciunt. Librum magni Grotii vidi, & cum incredibili voluptate legi. Doleo eſſe illi datam occaſionem ſcribendi adverſus hominem in noſtris partibus non parvi nominis. Ea res ſcandalo erit multis: qui non ſatis attendent, quam perſonam author gerat. Scripſi ad illum juſſu Regis. Qui fortaſſe operis hujus labore defunctus & te, chariſſimum mihi caput, & illum propius videbo. manet enim in animo meo alte impreſſa cupiditas viſendi veſtras regiones, quæ fama & gloria rerum geſtarum nobiliſſimas gentes obſcurant. Amiciſſimo & doctiſſimo Erpennio officioſam ſalutem meis verbis, niſi grave eſt, nuntiabis. Vale & me ama. Lond. proprid. Eid. Nov. CIϽ IϽ CXIII.

EPISTOLA IϽCCLXXII.

JOANNI MEVRSIO.

TVam de ampliſſimo Thuano epiſtolam, vir clariſſime, recte accepi. Feciſti rem & utilem ipſi, & ſine dubio gratam. Sæpe ille mihi narravit, quantis ſibi laboribus conſtarent ea, quæ ſcripſit: neque tamen dubitare ſe, quin res peregrinas exponens ſæpe offendiſſet. Ac ſum ipſe conſcius animi candidi, quo ſemper excepti ſunt ab illo, qui certiora ipſum vellent docere. Itaq; nullus dubito, tuas ejuſmodi animadverſiones fore ipſi longe gratiſſimas. Sed Hiſtoriam tuam quando videbimus? Ego ingenti flagro cupiditate ea legendi, quæ ais ſcripſiſſe de Albano duce. Vtinam quos non puduit tam tetra & horrenda ſcelera admittere, pudeat ſaltem in tuis ſcriptis recognoſcere. Poſſemus in poſterum meliora de illis ſperare, ſi ſemel eo Romanenſes poſſent adduci, ut ſuæ immani-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

manitatis illos serio puderet & pœniteret. Sed non ita Romæ vivitur, ut sperare hoc liceat. Nos in opere suscepto pergimus; & primæ partis editionem dies ac noctes urgemus. Quid præstiterimus, vere doctorum & vere piorum erit judicium. Sed de his alias. Vale, vir doctissime: & me, quod facis, ama. Londini, pridie Eid. Novembris, CIↃ IↃ CXIII.

EPISTOLA IↃCCLXXIII.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

ILlustrissime vir, accepi a Meursio, quas ad te mitto. Existimavi enim fore tibi non ingratam, neque fortasse inutilem ejus epistolæ lectionem. Ego in proposito dies noctesque pergo. perventum enim jam est ad difficillimam operis totius partem, quæ est de Sacrosancta Eucharistia. Nam de ea re agendi occasionem mihi præbet is cujus sequor vestigia. Vtinam liber illustrissimi Card. Perronii esset editus! ingens aliquid de eo mihi spondeo, nisi quod vereri subit, ne vir excellens ἑκὼν ἀέκοντι θυμῷ omnia defendere cogatur pari contentione, ut Romæ sit acceptus. Hanc viam qui insistent, neque doctis neque vere piis unquam satisfacient. Sed hæc alias σὺν Θεῷ. Vale vir amplissime & me ama. Spero in fine hujus anni patrocinium tuum mihi non defuturum, si eo fuerit mihi opus. Jam tempus instat cum ego finem imponam huic molestissimæ deliberationi, ubi de opere meo judicia vestrorum procerum cognovero. Vale iterum & felix vive cum tuis quam diutissime. Scripsi raptim propridie Eid. Nov. CIↃ IↃ CXIII.

EPISTOLA IↃCCLXXIV.

DANIELI HEINSIO.

AMicissime virorum, tuas hodie accepi: illas dico, quibus erat adjectum epigramma elegantissimum. Auctorem illius quod dissimulare voluisti, frustra fuisti. Novi ego τὸν παιδὸς τὸν πατέρα. novi autem ex duplici signo, amoris erga me & doctrinæ. utrumque signum in te unum competit insigniter. Itaque tibi ago immortales gratias. Fatebor ingenue ambitionem meam: nam cum responsum Oxonii ad Cretensis librum paretur, ego tam metui ab aliorum

liorum versibus, quam optavi tuos tacito voto. Dabo operam, ut non uno loco edantur. & quidem ut spero a filio secundo natu Latine versi. Vtinam possem illum tibi in disciplinam tradere: non est aspernandæ indolis. Ego autem ne corrumpatur, illum a latere meo ægre patior discedere. Plura de eo alias σὺν Θεῷ. Meum opus crescit, ut scripsi tibi ante quinque dies. In molestissima parte jam versor. Sed Deus aderit sæpe invocatus. An aliquid Græce didicerim, hoc quoque opus testabitur. Quod si tu vidisses, peterem a te carmen Græcum, quod meos inimicos ad restim posset adigere. Sed nolo aliquid te laudare, quod prius non legeris. Secunda editio σὺν Θεῷ hac accessione superbiet. Peto a te, ut D. Erpennio, mihi charissimo viro, aurem vellas de loco Matthæi, super quo ipsum consului: *Tu es Petrus: & super hanc petram*, &c. Vale clar. vir, & mihi dilectissime. Lond. XIV. Kal. Dec. CIƆIƆCXIII. Scripsi ad D. Grotium ante dies quinque.

EPISTOLA IƆCCLXXV.

JACOBO AVGVSTO THVANO.

Illustrissime vir, novissime cum ad te literas dedi, adjunxi meis epistolam quandam Meursii, scriptam quidem ad me, sed quæ tota erat de tua historia. An meas illas acceperis & binas priores nescio. Nunc pauca hæc ad te exaravi, ut significarem amplitudini tuæ editionem operis mei aliquanto tardius quam putabã absolutum iri. Nam & jam scriptis nonnulla quotidie inter describendum addimus, & operæ, etsi illæ quidem non cessant, segnius tamen pergunt quam ut incitatæ cupiditati meæ faciant satis. Circa novi anni Kalendas putabam me hac cura liberandum. vereor ne trahatur editio ad natalem meum qui est XVIII. dies Februarii in anno Gregoriano. Hoc autem propterea ad te scribo, vir amplissime, ut tu re cognita apud illustrissimum Dominum Cancellarium me, nisi grave est, excuses. Nam ego ante duos menses quando ad illum scripsi, spem feci absolvendæ hujus editionis ante præsentis anni exitum. Sic tum optabam & sperabam; nunc opto quidem, sed non spero. nolim autem tam illustris dignitatis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

virum vanitatis me arcessere, quasi dictis meis fides parum constaret. Sed non te fugit quid sit libros edere. Ego autem, quod præfiscine dictum sit, adeo paratus ad hujus argumenti tractationem accessi, ut exhaurire adversaria mea si voluero, ante annos aliquot non possim manum de tabula. Sed bene est: quæstiones fere omnes maxime arduas jam τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ expedivimus; quæ restant adeo multa non sunt prætermittenda. Spero autem, illustrissime vir, facile te qua auctoritate es, a Domino Cancellario & cæteris proceribus Regii consilii impetraturum, ne prius quam hoc opus isthic visum illis fuerit, secius aliquid de meo negotio velint decernere. Mihi secundum τὸν ὑπὲρ ἡμᾶς spes omnes in tua benevolentia & benignitate sunt repositæ. Oro venerorque Deum immortalem, ut quam diutissime te servet ἄνοσον καὶ ἀπήμαντον. Vale vir maxime, seculi decus. Londini Nonis Decemb. CIↃ IↃ C XIII. Hæc scripseram, & pene jam D. Legato tradideram, cum adfertur epistola tua sub finem Novembris scripta. Videtur una tantum epistola mea tibi fuisse reddita ab uxoris reditu. ego dedi plus quā quatuor. Vt breviter tuis respondeam, de B. affecit me tua sollicitudo pia, atque ego ex animo mea vota tuis adjungo. Accepi a quodam ex ejus domesticis etiam tum quando rationis usum videbatur amisisse, quædam esse ab eo edita pietatis signa, ac tandem a Domino Jesu veniam delictorum petiisse, quod magna cum voluptate mea audivi. Video te magna cupiditate teneri opus meum videndi, utinam de singulis tecum possem communicare. sed hæc inania jam vota sunt. Egi cum Bilio ut liceret partem ad te mittere, quod impetrare ab eo non potui. Quod poteram unum μετὰ δεύτερον πλοῦν, schedas quasdā ad te mitto manu aliena scriptas, in quibus videbis primam ἰχνογραφίαν primorum capitum. sed memineris multa esse facta meliora, cum describerem omnia manu mea. Ego tanta diligentia usus sum, ut totum opus bis aut ter descripserim ἰδίᾳ χειρί, quædam etiam quater. Sequor κατὰ πόδα Baronium. nihil prætermitto quod videatur reprehensione justa dignum. quædam illius confirmo, plura reprehendo; & ea occasione in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ne infinitas observationes nostras τῆς ἀρχαιολογίας ἐκκλησιαστικῆς proferimus in lucem. Postquam ventum ad annum Baronio XXXIV. & cœnam ultimam τοῦ Κυρίου ἐν ἀνθρώποις πολιτευομένου, data est occasio doctrinæ veteris Ecclesiasticæ super S. Eucharistia pluribus explicandi. Si a veteris Ecclesiæ sententia abiero, ignoscat mihi bonus Jesus ὁ σωτήρ. sed vere dicere possum, ingentes labores sustinuisse me & summa usum diligentia a multis annis, ut quid crediderit Ecclesia vetus cognoscerem. Baronius disputationem illam orditur ab explicatione nominum ejus divini sacramenti. Hic mihi facile fuit rebus ipsis probare διπλοῦν ὁρᾶν τοὺς μαθόντας γράμματα. Itaque omnia S. Eucharistiæ nomina quæ legeram in S. Patrum scriptis dum recenseo, pene justum libellum confeci. Mirabuntur multi nosttam diligentiam. sed Deo sit laus quod memoriam meam accusare nondum possum. Veniunt in memoriam quotidie quæ legi ante x. xx. aut etiam xxx. annos. inde illa ingens ὕλη in hoc argumento. Sed dolet mihi, quod multa legerim in vestra bibliotheca, quæ imprudens in adversaria mea non retuli. itaque illorum desideriis mirifice crucior. In ea disputatione de nominibus Eucharistiæ unum est caput de nomine *Mysterium*. observavi singularem Patrum prudentiam, qui Paganorum multa instituta ad pios usus retulerunt. Ego non nego posteriorum culpa multa mala inde provenisse. sed piorum illorum veterum factum mordicus defendo exemplo Pauli. Ea comparatio continet comparationem rituum paganicorũ in suis mysteriis & rituum Christianorum in sacramentis. Videbis miram similitudinem. utinam partem saltem illam possem ad te mittere! sed omnia expertus frustra fui. Casu hæserunt in manibus meis duo folia ad caput illud pertinentia quæ tibi mitto. Oro te atque obsecro & obtestor, ut præter te nemo illa videat qui non sit tibi notissimus. Bellarminus in istis chartis reprehenditur, quod puto licere, modo fiat modeste. Dico tibi, vir illustrissime, in aurem, ut nemo audiat: longo usu didici, istos disputatores hodiernos in veræ antiquitatis notitia pueros esse, in Græcis Patribus ὄνους πρὸς λύραν, in sola

defensione anticipatarum sententiarum vere esse quinquertiones ἀμφιδεξίους. sed hæc alias, & utinam στόμα πρὸς στόμα brevi. faxit ὁ ἐπουράνιος πατήρ. Deus immortalis te & tuos servet & præstet τὴν ἀληθινὴν εὐτυχίαν εὐτυχοῦντας. Vale vir illustrissime.

EPISTOLA IↃCCLXXVI.

EIDEM.

ILlustrissime vir, mensis jam opinor exactus est, ex quo tradidi D. d'Armet, qui D. Legatum cognatione contingit & apud illum habitat, fasciculum satis grandem tibi mittendum: quem acceperis necne, mea plurimum interest scire. Inerant folia quædam operis nostri & ejus principium manu exaratum, quatenus edita folia nulla arte potui nansci sci. Inerant etiam literæ ad unum e tuis, quem rogabam, ut meo nomine vellet recipere semestre stipendium meum jam exactum. Ea fine adjeceram duas membranas ambas manu mea subscriptas, ab illo implendas (erant enim vacuæ solum nomen meum in imo continentes) & pro apochis tradendas. Oblitus sum a tergo scribere, ut moris esse audio, in quem finem illis membranis nomen apposuissem meum. Itaque si, ut sæpe fit, in alienas manus devenerit ille fasciculus, in quanto periculo fortunæ meæ versentur vides. Peto igitur a te, vir amplissime, ut quamprimum, nisi grave est, mihi significes, fuerintne eæ literæ meæ probe curatæ, an non. si, ut spero & opto, in tuas manus fasciculus pervenerit, salva res est, & ego feliciorem me quam prudentiorem jure prædicavero: sed non indigni sunt viri studiis dediti (ego autem literas a juventute semper amavi unice) qui ejusmodi culpas condonentur. Auget sollicitudinem meam, quod D. d'Armet cum illi meas traderem, indicavit cursorem, cui illas esset traditurus, partem duntaxat itineris fore confecturum, deinde alii nescio cui omnia quæ accepisset traditurum, & hunc item alii. Cogito igitur fieri facile posse, ut meus fasciculus aliquo casu interveniente ad te non perveniat. ὃ μὴ γένοιτο οὐδ᾽ ἔσται Θεοῦ διδόντος. Narro tibi, opus meum brevi isthic futurum propitio numine. Baronius in digressione de S. Eucharistia tractat tria capita. varia nomi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

na ejus divini ſacramenti, doctrinam de Tranſſubſtantiatione, & de ſacrificio. Reſponderam accuratiſſime ad hæc tria capita. Sed ubi edita fuit reſponſio ad primum caput, Billius animadvertens, ſi reliqua ejus argumenti ederentur, librum ad nundinas proximas non deferendum, egit mecum, ut quæ reſtabant ejus diſputationis impræſentiarum omitterem, ſeparatim mox editurus. Ego etſi ægre ſum adductus ut morem illi gererem, cupiditate tamen flagrans brevi cognoſcendi quid me ſit futurum, manus dedi. Nunc igitur in cæteris pergimus, & niſi Natalitia feſta quæ diebus plurimis hic agitantur, impedimento fuerint, ante finem Ianuarii totum opus fore editum ſperamus. Reſtabunt præfatio & indices, ſed ea mora, ut ſpero, non eſt futura longa. Hoc volui neſcius ne eſſes. Vale vir ampliſſime. Londini VI. Kal. Jan. CIↃ IↃCXIV.

EPISTOLA IↃCCLXXVII.

HUGONI GROTIO.

VIr maxime, ſcripſeram hodie ad te, & judicium de illuſtriſſimorum Ordinum Edicto, qua Regis qua D. Archiepiſcopi aliorumque præſulum tibi ſignificaveram: cum poſt confectum & traditum faſciculum tuas accepi XIII hujus menſis datas. Reſpondebo ad eam epiſtolam accuratiꝰ poſt dies paucos σὺν Θεῷ εἰπεῖν. Quanquam fortaſſe ubi priores meas legeris, aliam reſponſionem non moraberis. Mire enim illius Majeſtati placuit illuſtriſſimorum Ordinum conſilium: ipſa quoqne formula omnibus hic probata, præter admodum pauca, de quibus ea libertate ad te ſcripſi, quam poſtulabat fides mea. Tuum erit omnia benigne interpretari & operam dare, ut ne alii quidem mea aliter accipiant. Quod me hortaris ut iſthuc veniam, vellem id fieri poſſet. Et quidem multa ſunt quæ me hortantur, ut recreandi animi cauſſa profectionem aliquo ſuſcipiam. Accidit enim mihi poſt abſolutũ opus nuper editum, ut ilias quædam diverſorum morborum in meum corpuſculum faceret impetum. Atque ego non decumbo quidem jam τῇ τοῦ παναρέτου Θεοῦ χάριτι: ſed liberatus tamen non ſum. Majernius noſter ὁ πάνυ ἰατρὸς aquas Spadanas mihi fore judicat utiliſſimas. Sed mihi nul-

hi nulla ratione unquam persuadebitur, ut ad illas thermas velim proficisci. terret enim me gens illa θεοστυγὴς, quam nosti esse mihi valde amicam. Peto igitur a te, ut mihi significes, sitne urbs in ditione illustrissimorum Ordinum non adeo remota a tractu Leodicensi, ubi possim aquis uti eo allatis. Id si posse fieri intellexero, scito me nulla interposita mora, εἰ τῷ Θεῷ εἴη βουλομένῳ καὶ τῷ βασιλεῖ, isthuc statim cursum directurum. Cupio rescribas mihi, quamprimum fieri poterit, illud magis, ut me ames, & ut valeas καὶ εὐημερῶν διατελῇς. Londini die xx. ex veteri Kalendario ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου ἐπιφανείας τοῦ μονωτάτου Σωτῆρος. CIↃIↃCXIV. Ignosces, spero, festinationi meæ.

EPISTOLA IↃCCLXXVIII.

JACOBO AVGVSTO THVANO.

AMplissime vir, accepi nudius quintus quas ad me dedisti novissimas. fuerat mihi plures ob causas earum exspectatio aliquanto longior; eo majore lætitia incessimus ego atq; uxor, postquam illæ sunt mihi redditæ. Video nondum excidisse ex animo illustrissimi D. Cancellarii nominis mei memoriam. Quod si tibi uni secundum τὸν μέγαν Θεὸν acceptum non ferrem, ingratissimus essem bipedum. At non adeo male agitur nobiscum, ut si facultate destituimur, (& plane destituimur,) tot ingentia beneficia referendi quibus me tibi æternum tenes obstrictum, voluntate saltem atque adeo cupiditate deficiamur ingenue apud omnes profitendi, tua in me esse merita majora, quam ut sperare debeam, alieno hoc ære fore me unquam liberandum. Hoc ego ut agnosco sincere ἐξ ἄκρου μυελοῦ ψυχῆς, ita libenter pro eo ac debeo & ingenue apud omnes profiteor. Etsi autem major tibi suppetit facultas præclare merendi de me ac meis, quam sit mihi verborum copia ad gratias tibi agendum; spero tamen amplissimam dignitatem tuam mihi condonaturam, quod rudi scriptione hac necessario officio apud te defungar. Deus immortalis, qui charitatem veram a vere suis ἐν τοῖς αὐτοῦ λογίοις exigit, rependat tibi, o & præsidium & dulce decus meum, καὶ ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι pro tot & tantis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

quæ in me ac meos contulisti beneficiis bonorum suorum ac benedictionum omne genus. Postquam tuas legi, quibus spem facis continuandæ in hunc annum pensionis, dubitavi an scriberem ad illustrissimum virum Dom. Cancellarium, cujus unius ope atque auctoritate reculas meas isthic stare nullus dubito. sed tanti proceris occupationes reveritus, differendum ad illud tempus duxi, quo exemplum operis mei ad ipsius amplitudinem sum missurus. Non falli te a me vanis dictis cum id brevi futurum polliceor, fidem faciet folium quod mitto. Miratus sum præscribere te mihi tempus isthuc veniendi ante Pascha. Mihi consilium erat, postquam exemplaria isthuc misissem, paululum exspectare ut judicia hominum per te, nisi grave est, cognoscerem. De hoc igitur velim cogites; fortasse opere inspecto intelliges, non absurdum σκέμμα proponere me tibi, Ipse igitur statues & me amabis. J. Christus tibi & domui tuæ pergat benedicere. Lond. VI. Kal. Feb. CIↃIↃCXIV. Virum nobilem D. Cottonum vidi, qui te ex animo salutat. ostendit mihi quæ scripserat; sed addidit, Sereniss. Regem me velle alloqui & jubere ut nescio quid tibi significem. Vtinam de his & aliis rebus brevi possimus στόμα πρὸς στόμα, non per literas interpretes. Det mihi Deus illum diem videre.

EPISTOLA IↃCCLXXIX.

GEORGIO MICHAELI LINGELSHEMIO.

VIr nobiliss. ipsa mearum ad te raritas potest tibi indicio esse, non cessare me, & opus institutum serio urgere. Sed narro tibi editionem primæ partis meæ responsionis esse jam penitus absolutam, si excipias indices & præfationes, quæ futuræ sunt uberiores, &, ut spero, bonis & piis lectu non injucundæ. Vides quantopere superbiant οἱ ἐξ ἐναντίας de istis Annalibus, & de corũ authore. Puta te visurum, Deo propitio, anatomen hominis, in qua & virtutes & vitia ob oculos præponentur. pudebit fortasse istos, qui pro sano tantopere sunt admirati corpus tot tantisque ἕλκεσι βρύον. Sed tuum esto judicium, vir doctissime καὶ εὐσεβέστατε. Vale & me ama. Viris amplissimis Plessenio & Frehero, nisi grave est,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

multam a me salutem. Londini. IV. Kal. Febr. CIϽIϽ C XIV. Audebone, vir amplissime, te orare, ut quas mitto, Turlacum cures perferendas? audebo, & spero te facturum.

EPISTOLA IϽCCLXXX.

DANIELI HEINSIO.

VIr clarissime, confido accepisse te eam epistolam, qua egisse tibi gratias memini de Epigrammate venustissimo quod misisti. Scito id statim esse editum in fine libri, quem Doctor Prideaux scripsit contra Cretensem nebulonem. Adjecta est versio, sive potius imitatio filii mei Merici, qui jam pridem gestit sese in disciplinam tibi tradere. Me ne illum a me dimittam, triste fratris exemplum deterret. Eum librum una cum opere meo brevi διδόντος τοῦ θεοῦ ad te missurus sum. Restant duntaxat indices & præfationes: quæ futuræ sunt aliquanto uberiores, &, ut spero, piis hominibus gratæ. Exspectabo judicium tuum, & aliorum qui istic sunt τοῦ ἀγαθοῦ κόμματος. Tu vero Musarum decus unicum, ecquid jam agis? Nos senescimus, & ingeniolum εἰς ἀκμάζον, Dei beneficio, corpus habet admodum caducum, cui multa mala medici denuntiant. γενηθήτω δὲ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, τοῦ πολυελέου. Sed de his brevi plura, uti spero. Vale, & me ama, qui te fratris & præceptoris loco habeo. Lond. proprid. Kal. Febr. CIϽIϽCXIV.

EPISTOLA IϽCCLXXXI.

JOANNI MEURSIO.

QVas misisti ad me notas in Historiam τοῦ πάνυ Thuani, vir clarissime, cum ipso statim communicavi, te, uti spero, non nolente. Respondit vir optimus & amplissimus; magnas se tibi habere & agere gratias: petereque a te, ut quod inceperas, perficeres, nisi grave esset. Quod ego etiam summis precibus a te contendo. Opus, quod sub prelo habui, jam Dei gratia ad umbilicum est perductum. Utinam bonorum exspectationi is liber satisfaciat. dedi certe operam, ut cupiditatem meam adjuvandæ Ecclesiæ Dei pro mea virili declararem. Tu, vir doctissime, quid agis? non quiesce-

re enim

re enim te, illud ſcio. Oro Deum immortalem, ut ſtudiis tuis & conatibus magis magiſque in dies benedicat. Vale & me ama. Scripſi raptim. propridie Kal. Febr. CIƆ IƆCXIV.

EPISTOLA IƆCCLXXXII.

THOMAE ERPENNIO.

Mirabar, ut recte conjicis, tuum ſilentium: gravemque ea ſuper re querelam inſtituiſſem adverſus te, niſi occupationes meæ ejus rei facultatem mihi eripuiſſent. Nunc ipſum tuas accepi, quibus ſine ulla vel leviſſima mora hoc reſponſum dedi. Ago tibi gratias immortales, quod meæ petitionis rationem habuiſti. Vtinam prius reſciſſem de tua verſione: nam paullo aliter locutus eſſem de Romana editione, quæ mihi viſa ῥωμαΐζειν illo loco. De hiſtoria Arabica Patriarchæ Alexandriæ, te obſecro, obteſtor, & adjuro, ut vel ipſam, vel ejus ſpecimen des publico. Non dubito fore opus Eccleſiæ Dei utile, & bonis gratum. Scito opus meum eſſe abſolutum τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ. reſtant præfationes paullo uberiores, quas ſpero piis fore non ingratas. Deſtinatum eſt tibi unum exemplar: ſed nondum opus proſtabit. Proverbiorum editionem a te eſſe curatam lætor. Oro Deum immortalem ut te ſervet quam diutiſſime, & tuis inceptis benedicat. Vale. Uxor te ex animo ſalutat. Lond. proprid. Kalend. Februar. CIƆ IƆCXIV. Quas hiſce adjunxi, velim diligenter cures, niſi grave eſt.

EPISTOLA IƆCCLXXXIII.

HUGONI GROTIO.

Binis tuis quas ſimul accepi, alias pluſculum nactus otii pluribus reſpondebo. Nunc duo tantum volo ſignificare. Munus Savilianum probe curatum eſt: atque ego illi ipſi in manus proprias tradidi. Hoc ſpero te ex ipſius literis cogniturum. Operis mei pars prima jam edita eſt: ſolique ſuperſunt indices cum præfationibus, qui impediant, quo minus exemplar unum ad te mittam. Brevi σὺν Θεῷ εἰπεῖν ſcito id futurū. Si quæras quæ me poſt abſolutam illam editionem curæ ſint habituræ: reſpondeo, ne mihi id quidem notum eſſe: adeo me curæ diverſæ agitant. Sed de his

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

alias plura, uti spero. Interim vale & me ama. Londini. pridie Kal. Febr. CIϽ IϽ C XIV. Regi nunc rusticanti tuas non ostendi. videbo quid sit opus facto.

EPISTOLA IϽCCLXXXIV.

N. N.

Accepi ante paucos dies quas ad me dederas propridie Kalend. Febr. Ego fasciculum literarum ad te mittendum D. Legato dederam. Ac quoniam fuisse illum tibi redditum confido, non tenebo te pluribus. Absolutū esse opus meum nuper significavi, sed propter varias curas ad scribenda Prolegomena animū applicare nondum potui. Editum opus statim ad te mittam, ut per te, nisi grave est, sciam quid mihi sit opus facto. Vidi his diebus Coifetelli vastum opus. laudo diligentiam, fidem desidero. Eo videlicet totum opus spectat, ut jugum R. P. imponatur Regibus. tuetur facta Paparum tam mala quam bona, rapinas illorum, quæ omnem fidem, omnia exempla superant, aut dissimulat aut excusat. In uno Gregorio IX. quam multa pervertit. Matthæum Parisiensem accusat. Esto: sed quod ait corruptum ab hæreticis qui ediderunt; mihi constat ipsum & ante ipsum Baronium & Bellarminum impudentissime mentitos esse. Habeo nunc in Musæo meo ipsum exemplar, quod ille monachus suæ Abbatiæ dederat, quodq; nunc servatur in Regis bibliotheca. Legi etiam in bibliotheca Cottoniana ejusdem libros de vita Abbatum S. Albani. Ibi quoque eædem querelæ de fraudibus, sceleribus & rapinis inexplicabilibus Paparum. Idem Cottonus habet brevem historiam ejusdem Matthæi, ubi acrius invehitur in Romanam tyrannidem quam in editis. Atq; hæc omnia in membranis scripta ejus ætatis qua ipse vixit, aut circiter. Quæ igitur impudentia est, aut flagitia Paparum excusare aut Protestantes falsi accusare? Hæc non tacebuntur in Prolegomenis. Si veritas odium paritura est, agnosco fatum illius. Sed moror te. Vale vir clarissime, & vive felix. Jam mihi animus totus est in Galliis, propter conceptam spem de profectione ad vos σὺν θεῷ brevi instituenda. Ita velim, ita faxint superi. Vale iterum. XVII. Febr. CIϽ IϽC XIV.

EPISTO-

EPISTOLA IↃCCLXXXV.

N. N.

IT ad vos Billius, ille ipse typographus qui librum meum curavit edendum, neq; tamen ullum ejus exemplar ad vos defert. Caussa est, quia etsi liber ipse est absolutus, Prolegomena tamen casu quodam mensem ipsum tardata, nondum plane ad finẽ sunt perducta. de editione loquor, nam in me, gratia Dei viventis, nulla fuit mora. Vnum adhuc restat folium edendum, nihil amplius. Ea res faciet, ut ea exemplaria, quæ Francofurtum sunt missa, sine Prolegomenis væneant. Scripsi epistolam ad Regem, sermonibus quibusdam ejus Majestatis invitatus, in qua tracto illam quæstionem: An fuerit opus reformatione. Ego fuisse opus contendo, & quia illam non præstabat qui ait se habere plenitudinem potestatis, pertendo factum esse divinitus ut quidam existerent qui illam inchoarent. Non laudo præcise hanc aut illam reformationem; illos graviter accuso qui negant ulla opus esse, quique in antiquitate modica acquiescentes veram omnibus machinis eunt extinctum. Ea epistola quia crassis characteribus est edita, excrevit in magnum numerum paginarum. quam tamen illustrissimus Archiepiscopus quum legisset, breviorẽ dixit sibi videri quam optasset. Baronium & in hac & in Prolegomenis ad lectorem ita descripsi, ut neq; falsas ei laudes tribuerem, neque veris detraherem. Simulac Rex librum suum acceperit, omnia tentabo ut unum D. Cancellario, unum D. Cardinali Perronio, & si possum tertium Vicquio mittã. Postquam tuum judicium cognovero, dabo operam ut si ita tibi videtur me itineri accingam. In epistola ad Regem habetur historia mei in Angliam adventus & moræ ad tempus concessæ vere exposita. Deus immortalis te servet. Lond. III. Non. Mart. CIↃ IↃ CXIV.

EPISTOLA IↃCCLXXXVI.

GEORGIO MICHAELI LINGELSHEIMIO.

VIr nobilisime, tandem gratia Dei perducta est ad umbilicum pars prima operis magni mei. Habes duo exemplaria, quæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

jussi tradi vel clarissimo Grutero, vel alicui mercatori Heidelbergensi, ut unum tibi servares, pignus observantiæ meæ erga te, alterum, si placet, mitteres ad Dominum Buvvinckhausen, tibi scio probe notum. Non potui ad illum nunc scribere, neque ad ullum fere alium amicorum meorum. Et vides qua festinatione hæc parem. spero opus non fore bonis ingratum. Scito deesse prolegomena ad lectorem, in quibus γεαφικώτατα describitur Baronius. illa quoque scio te libenter lecturum. sunt autem etiam illa edita uno aut altero folio excepto. sed moror te. Vale & me ama. Londini Nonis CIϽ IϽC XIV.

EPISTOLA IϽCCLXXXVII.

DAVIDI HOESCHELIO.

SAlve charissime Hœscheli. Mirari sæpe subiit, quod nihil a te literarum tot mensibus accepi. ne proximis quidem nundinis Francofurdiensibus quicquam literarum a te mihi est allatum. Cogitanti igitur mihi humanos casus, sæpe venit in mentem metuere, ne gravis aliquis te morbus occupasset, ὃ μὴ γένοιτο, μηδ' ἔςαι. Accipe operis mei partem, quæ est edita. Prolegomena tantum desunt, quæ nondum plane erant edita. Lege, judica, me ama, mone & doce. Vale. Nonis Mart. CIϽ IϽC XIV.

EPISTOLA IϽCCLXXXVIII.

DANIELI HEINSIO.

VIr clarissime, nuper scripsi, opus meum esse Dei gratia ad umbilicum perductum. sola tum erant prolegomena, quæ publicationem illius impediebant. Ea vero tandem scito esse absoluta, meque post diem tertium mercatori istic noto D. Bursamach tria exemplaria traditurum istuc curanda. unum tibi, alterum Grotio, tertium Erpenio. Non potui citius hoc præstare. vix enim dies sunt elapsi quatuor aut quinque, ex quo ultimum folium est impressum. Itaque ne ὁ πάνυ quidem Eliensis habet a me exemplar. Scito esse allatum ad Regem Ser. scriptum Scioppii adversus ejus Majestatem & adversus me, plane furiosum. Mihi objicit lenocinium, stuprum, adulterium, furtum: uxori longe castissimæ adulteriũ; patri

patri optimo, ſimilia ſcelera. fingit quæ nunquam ſunt facta: adjicit perſonarum & locorum circumſtantias, ne quid deſit ad probabilitatem. Ego volente Deo, ſimul ac liber erit Francofurto allatus, reſpondebo ſerio & accurrate. Hoc volui neſcius ne eſſes. Vale, & ſi me amas, μέμνασο ἀπιςεῖν τῷ κλαζεράτῳ ἀλάςορι. Scripſi raptim Lond. Eid. Mart. CIƆ IƆ C XIV.

EPISTOLA IƆCCLXXXIX.

N. N.

NEſcio an ſim tandem adeptus, quam fruſtra optavi tamdiu, occaſionem mittendi ad ampliſſimum Thuanum unum exemplar operis mei & alterum illuſtriſſimo D. Cancellario. Quam non ſegnis fuerim ut poſſem hoc præſtare, ſcit ampliſſimus Legatus Gallicus. tandem oblata eſt opportunitas de qua nihil cogitabamus. Nam uxor Gordonii iſthuc proficiſcens obtulit Legato, deinde meæ uxori operam ſuam in deferendis illis duobus exemplaribus. Adjeceram alia duo offerenda Card. Perronio, & Vicquio, ſed faſciculus evaſit major quam ut poſſet nunc curari. Spero Bilium brevi Lutetiam exemplaria miſſurum, quibus aliquot adjiciam σὺν θεῷ iſthic dividenda amicis. Ubi opus meum acceperis, ſpero fore te promiſſi memorem & libere expoſiturum, quæ futura iſthic judices de eo & ejus auctore judicia. Quanquam mihi quidem videtur non dubitandum, quin hoſtes Dei & regum ſibi ſemper ſimiles ſint futuri. impium & abominandum eſſe clamitabunt quicquid cum Satanica ipſorum doctrina non congruit. Hi ſi, ut fama eſt, Regem & Reginam habent in poteſtate, certus ſum ipſorum bona gratia locum me obtinere nullum poſſe. εἶεν. non hoc miraturus ſum tanquam rem novam. omnium ſæculorũ experientia verbum vetus confirmavit: *veritas odium parit*. Improbitas autem iſtorum θεοςυγῶν quo ſit provecta, omnes vident. Exſpectabo tamen tuas. Vale & me ama. Londini v. Kal. Apr. CIƆ IƆC XIV.

EPISTOLA IƆCCXC.

GEORGIO MICHAELI LINGELSHEIMIO.

VIr nobiliſſime, noviſſimas tuas, quibus erant adjunctæ veteris

amici

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

amici mei Samuelis Bernardi literæ, nuper accepi. Petieram ab ipso consilium, deberemne Principi, cui inservit, operis mei exemplar unum mittere. Non ita pridem ipse ab eo acceperam colloquii Gonteriani narrationem, jussu Principis, ut ajebat, ad me missam. Volui igitur quasi vices rependere. sed jam deest mihi facultas librum in eam rem paratum isthuc mittendi. Puto pervenisse ad manus tuas destinatum tibi exemplar. Itaque judicium tuum expecto: judicium dico, & acrem, si me amas, & mea dignaris tua lectione, censuram. scio quam sit facile in tam gravi argumento errare & labi. Ego autem, etsi delectatus semper sum illis literis, ad scribendum tamen de eo argumento nunc primum accedo, summa voti mei in suscipienda ea scriptione fuit, ut quasi decimam studiorum meorum Deo immortali persolverem. Olim venerandus parens meus, cum ego illi notas in Diogenem offerrem, & de meis inceptis ad rem literariam promovendam multa juvenili more narrarem: respondit mihi, laudare se quidem propositum meum, καὶ τὸν περὶ τὰ μαθήματα ὁρμὴν: cæterum pluris se vel unicam observationem facturum ad libros sacros pertinentē, quam illa omnia, quorum spem illi feceram. Hæsit animo meo penitus infixa viri optimi vox illa: semperque ex illo tempore θεῖα μελετᾷν sum conatus. Quod si editione hujus operis piorum judicia sum promeritus, magnas Deo immortali gratias sum acturus, & horam fatalem animo æquissimo sum expectaturus. Deinceps vero, quæ me studia sint habitura, incertum habeo. Patria me repetit, nisi brevi rediero, graves inimicitias mihi denuncians. Ego liberis meis hic prospicere, commodis privatus, quæ hactenus e Gallia percepi, non possum. Jubet quidem me Rex Serenissimus & εὐσεβέστατος bono esse animo: sed meministi Homerici Oraculi: Αἰδὼς οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένῳ ἀνδρὶ παρεῖναι. Ego autem, si quis mortalium, frontem infirmam habeo: quo ingenio qui sunt, & in aulis versantur, næ illi hæredes non multum juvant. In patriam si rediero, Polybianum scilicet Commentarium adornabo Θεοῦ θέλοντος: sin me providentia divina hic detinuerit & faverit cœptis ὁ Σωτήρ,

Σωτὴρ, in examinandis Annalibus Baronianis me exercebo. Est animus formam veteris Ecclesiæ qua internam, qua externam, positis affectibus quod pauci fecerunt, accuratissime explicare. Vides animi mei astum, & consiliorum τὸ ἄπορον. sed expediet me, spero, ex his difficultatibus ὁ μέγας ἐν οὐρανῷ Θεὸς, cujus unius est ἐκ τῶν ἀπόρων πόρον εὑρίσκειν. Eum veneror ut te servet, vir amicissime. Viris amplissimis Plessenio, & Frehero officiosissimam salutem velim a me nuncies. Vale. Londini. III. Eidus Aprilis. CIƆIƆ C XIV. Cum voles ad me literas mittere, peto a te, ut ad virum illum honestum eas dirigas, qui negotia Serenissimi Electoris in hac aula gerit. Nam ad quem tuas bis misisti, hominum opera utitur, qui grandē pecuniam pro singulis exemplis a me exigunt. De effigie optimi virorum Bongarsii habeo magnas gratias. Nescio quam bene habeat inscriptio epistolæ, quam scribo ad Dominum Marchionem Badensem. Te rogo, ut videas, an nil sit reprehensione dignum, potiusque ut epistolam remittas, quam deferendam cures, si quid in ea parte sit peccatum: de quo moneri a te cupio. Iterum Vale.

EPISTOLA IϽCCXCI.

JACOBO AVGVSTO THVANO.

ANte hebdomadas quatuor liber meus tandem prodiit, cujus exemplar unum D. Legato quum offerrem, obnixe eum rogavi, ut aliquam mihi rationem indicaret mittendi isthuc aliquot exemplaria. Sed accidit paulo post, ut amicus quidam meus significaret mihi navim quandam Rhotomagensem in portu esse, quæ post unum aut alterum diem oram esset solutura. Dedi igitur huic fasciculum satis grandem, ubi plura erant exemplaria Rothomago isthuc curanda & tibi tradenda. Interim D. Legatus memor petitionis meæ, cognito uxorem D. Gordonii Lutetiam iter instituere, egit cum ipsa, ut duo saltem exemplaria vellet deferre. Quod non gravate illa se præstituram quum recepisset, meque ejus rei certiorē fecisset, jussi statim duos libros ad eam deferri, obnixeq; eam rogavi ut ea me cura liberaret. Decimus quintus hic iam agitur dies, ex quo ipsa Londino est profecta. Itaque licet ventus adversus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

versus per dies multos flavit, quia tamen medii quidam intervenerunt, quibus instituti navigatio isthuc non incommode poterat, confidebam voti hujus me factum esse jam compotem. Accepi tamen hodie D. Gordoniam hærere adhuc in portu, non quia trajicere non possit in Galliam; sed quia Diepam quo appellere omnino constituit, per ventos, qui jamdudũ obtinent, petere nõ potest. Habes, vir amplissime, caussam longioris istius moræ. Mea quidem culpa hic nulla est, nulla cessatio. Qui defunctus molestissimo labore, magno emissem quam primum posse cognoscere, quo loco posthac res meæ isthic sint futuræ. Spero ubi illa duo exemplaria acceperis, quorum alterum cupio tradi D. Cancellario, tuum judicium fore te mihi significaturum. Ego interim quantum per valetudinem licet, animadversiones meas in Athenæum recenseo, & de bonis literis pro mea virili mereri bene conor. Vale vir amplissime & nisi grave est scribe. Londini III. Eid. Apr. CIↃ IↃ C XIV.

EPISTOLA IↃCCXCII.

HUGONI GROTIO.

Vir præstantissime, soleo mirari silentium nostrum, cujus culpam tunc sustineas an ego, nondum constitui. Memini anno, cum tu hic eras, quam longe aliter futurum uterque nostrum speraverit, atque alter alteri simus polliciti. Ego non sum mihi conscius neglecti hac in parte officii, ita ut omnibus tuis non responderim. Respondi enim profecto omnibus, & quidem tuis novissimis non semel. Tu an meas semper acceperis nescio, & cupio scire te significante. Nuper vero, simul ac opus nostrum publicam lucem vidit, unum ad te misi exemplar, memor & officii & datæ fidei. Eram tunc temporis æger & κλινήρης: ex quo factum, ut neque ad te neque ad τὸν πάνυ Heinsium scribere potuerim. Confido eruditissimum Erpennium, cui misi aliquot exemplaria & scripsi etiã in lecto, unum eorum tibi, uti rogaveram, deferendum curasse. Nunc scilicet expecto, quid tu, quid vestri Theologi sitis judicaturi. Omnibus placere me non posse, satis novi: si bonis placuero, hoc est, Orthodoxæ & piæ antiquitatis amantibus, non lusisse me operam

operam putabo. τοῦτο μὲν οὖν Θεοῦ ἐν γούνασι κεῖται καὶ κείσθων. Vale vir ἐκ θυμοῦ προσφιλέστατε. Habeo nonnulla de quibus tecum libenter garrirem: ſed jam tempus non eſt. Iterum vale, & me ama. Londini IX. Kal. Majas CIↃ IↃ C XIV.

EPISTOLA IↃCCXCIII.

JOANNI MEURSIO.

RESponſum ad noviſſimas tuarum, vir clariſſime, citius accepiſſes, ſi per valetudinem meam licuiſſet mihi literis ſcribendis dare operam. Miror queri te, quod nullas ab ampliſſimo Thuano acceperis: videris enim exiſtimare, te, quando tuas eruditiſſimas Notas miſiſti, aliquam ad Thuanum epiſtolam adjeciſſe, cui ipſe non reſponderit. Tu vero, vir eximie, ſi ita perſuades tibi, in errore verſaris. Nam ego tunc temporis unas duntaxat literas accepi; illas nimirum ipſas, quæ tuas obſervationes continebant: quasque ego ad Thuanum miſi. Si alias ipſe ſcripſeras, ſcito eas mihi non fuiſſe redditas: ac propterea Thuano de illis nihil unquam fuiſſe compertum. An poſtulata illa tua, quorum in poſtrema epiſtola meminiſti, continerentur ea, quam ad Thuanum ipſe miſi, pro certo non poſſum affirmare: puto tamen, nihil eorum in illis literis tuis me legiſſe. Egit vero mecum ipſe magno ſtudio, ut tibi gratias agerem: &, quam gratum hoc tuum inſigne officium ſibi fuerit, prolixe exponerem. Certus ſum, te nihil ab ipſo petiturum, quod non ſtatim ſis impetraturus,

Εἰ δύναταί γε τελεῖν, καὶ εἰ τετελεσμένον ἐστί.

Vale, vir clariſſime, καὶ εὐημερῶν διατέλει. Londini IX. Kal. Majas, CIↃ IↃ Ç XIV.

EPISTOLA IↃCCXCIV.

JOANNI POLYANDRO.

DIu eſt, vir clariſſime, cum ad te ſcribere geſtiebat animus. nam qui ſæpe multos multa præclara de tua ſingulari pietate, pari eruditione juncta, audiſſem prædicare: optabam non ea duntaxat conjunctione animorum, quæ pios omnes ubivis locorum poſitos invicem conciliet, ſed illa etiam arctiore amicitia, quæ litera-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

rum commercio fovetur, tibi conjungi. Accedebat alia etiam caussa. cogitans enim unum e filiis meis studiorum caussa isthuc mittere, precibus multis volui a te contendere, ut si fieri posset, in tuam domum illum admitteres: ut in ea velut in asylo quodam tutus esset a fanaticis opinionibus, quas audio isthic impune grassari. Hæc cogitanti mihi allata est tua epistola, quæ per hanc urbem diu jactata ecce tandem pervenit quo mittebatur. Gaudeo, vir doctissime, esse tibi datam occasionem antevertendi cunctationem meam. Posthac si ita tibi videbitur, mutua scriptione hoc officium diligenter colemus. Ego, si per curas quibus obruor, & morbum gravissimum licuisset, post tuas acceptas horam unam responsionem non distulissem. Scripsi nuper decumbens e morbo ad singularem amicum meum T. Erpenium, ut meum silentium apud te excusaret. Si vitam Deus Opt. Max. concesserit, dabo deinceps operam ut intelligas, eas amicitias facere me plurimi, quas olim Genevæ cum piis viris contraxi. De posthuma filiola τοῦ μακαρίτου Baudii tantum scio, quantum ipse mihi indicasti. nam a clarissimo Heinsio a multis mensibus literarum nihil accepi. Velim credas, & matri infantis meis verbis serio confirmes, si qua detur occasio commodis inserviendi vel matris vel filiæ, paratum illi fore studium, officium, operam & laborem meum. Videat qua in re possim illi esse utilis, & quod facere me volet, factum putet, εἰ δύναμαί γε καὶ εἰ τετελεσμένον ἐστί; Filii mei missionem ad vos Regis Serenissimi voluntas retardavit; cui placuit ut in Academia Oxoniensi aliquamdiu maneret, priusquam transmarinas Academias adiret. Nihil dum tamen certo constitutum est. Vale, vir clarissime & me ama. Londini IX. Maji. CIƆ IƆCXIV.

EPISTOLA IƆCCXCV.

HUGONI GROTIO.

VIr amplissime, accepi hoc ipso fere momento, quas die vigesimo hujus mensis ad me dederas. Respondebo accurate & κατὰ λεπτὸν σὺν Θεῷ ad omnia, de quibus scripsisti, ubi prius missam a te chartam cum Rege Serenissimo & nonnullis ex ordine Episcoporum

rum

rum communicavero. Tuas ad D. Overalum ipſe illi deferam hodie, & de veſtro negotio conſilium ipſius exquiram. Scito autem ipſum non eſſe jam Decanum Paulinum, ſed Epiſcopum Lichfeldenſem. qua dignitate ante menſem ab optimo Rege eſt ornatus. Sed, ut ſunt res humanæ, hanc acceſſionem honoris parum ipſi lætam reddidit ſive λιθίασις, ſive alius non diſſimilis generis morbus, quo eo ipſo die corripiebatur, quo dignitatem eſt adeptus. Efficiam ſi potero, ut ipſe ad te ſcribat; aut ſi id minus poſſum, ſententiam ipſius planisſime tibi exponam. Ego ſtatim faſciculo tuo aperto edictum illuſtrisſimorum Ordinum legi, & in eo unũ aut alterum locum notavi, quos optaſſem paullo aliter eſſe conceptos. Sed exſpectabo ſententiam aliorum; deinde omnia quæ vel ipſe obſervavero, vel ab aliis intellexero, diligenter tibi perſcribam. Interim propoſitum illuſtrisſimorum Ordinum ſatis laudare non poſſum, qui curioſis ingeniis hoc edicto fibulam eunt impoſitum. Benedicat Jeſus Chriſtus ipſorum inceptis omnibus. Mihi quidem dudum perſuaſisſimum eſt, inter gravisſima ſæculi noſtri mala eſſe, immoderatam hominum cupiditatem penetrandi in arcana Dei conſilia, etiam ultra ea quæ æterna ſapientia nobis revelavit in Scripturis. Vetus Eccleſia firmiter credidit, multa eſſe in religione Chriſtiana myſteria, de quibus ſilere ſatius eſſet, præſertim apud plebem, quam ſubtiliter diſputare. Scripſi multa nuper de illa veterum opinione, cum exponerem cur Sacramenta dicantur myſteria. Quod argumentum quum tractarem, & ſimul veniret in mentem hodiernarum controverſiarum, non abſtinui quin aliquid ea de re dicerem. vide ſi libet paginæ IↃ LXIV initium. Puto enim tandem accepiſſe te exemplar tibi deſtinatum, quod ante menſem ad Erpenium miſi. Atque ego cum tuas legerem, miratus ſum, eum librum nondum tibi fuiſſe redditum. nam menſis præteriit, ex quo affini Erpenii faſciculus ille eſt traditus. Volui illuſtriſſimis Ordinibus unum exemplar mittere, pignus humilis obſervantiæ, ſed prius te conſulto opus eſſe judicavi. Præfatio continet defenſionem Reformationis; argumentum omnibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

protestantibus commune. pergam in proposito, si autor mihi fueris, non aliter. Illud vero etiam impensius a te peto, ut quid Theologi vestri de meo illo opere judicent, facias me certiorem. Equidem doceri cupio meliora, si quis isthic est, qui velit me docere: ea tamen lege, ut contraria fidei Ecclesiæ primitivæ credere non compellar. Confido ejusdem mecum esse te sententiæ: quo magis te oro obsecroque, ut tuas miniatulas ceras mihi ne invideas. Vale vir clarissime & amicissime. Lond. VI. Kal. Maj. CIↃ IↃ C XIV. Vxor ex animo te salutat. Exspectabo responsum tuum ad has literas.

EPISTOLA IↃCCXCVI.

JACOBO AVGVSTO THVANO.

EA quotidie de rebus Gallicis nobis nuntiantur, quæ magna bonos omnes sollicitudine afficiant, me vero consiliorum meorum rationem mutare cogant. Constitueram edito meo libro patriam invisere & e re nata cum amicis περὶ τοῦ μέλλοντος consilium capere. Nunc si vera sunt quæ vulgo jactantur, non eundi in Gallias, sed fugiendi e Galliis quam longissime videtur esse tempus. Exspecto tamen literas tuas, ex quibus nunc cum maxime consiliorum omnium meorum summa pendet. An isthuc D. Gordonii uxor pervenerit nescio, ac vehementer doleo, meliorem hactenus defuisse mihi occasionem librum meum tibi mittendi. Dedi illi unum exemplar tibi tradendum, quod an acceperis cupio ex tuis cognoscere. Quæro quotidie rationem aliquam plura exemplaria amicis isthuc mittendi. nam Billius nescio quibus rationibus ductus, nullum videtur exemplar in Galliam missurus. Vale vir amplissime & εὐημερῶν διατέλει σὺν τῇ ποτνίᾳ συζύγῳ καὶ τέκνοις. Londini II, Kal. Majas CIↃ IↃ C XIV.

EPISTOLA IↃCCXCVII.

DANIELI HEINSIO.

VIr clarissime, quoties venit in mentem quam raras a te literas accipiam, silentii tui caussam soleo requirere, nec possum invenire. Quid enim tuus Casaubonus commeruit, cur has tu ab illo

pœnas

pœnas exigas? Vere dico, genus id quoddam tormenti est mihi, quoties tuas diutius cogor exspectare. Si te non amarem μανικὸν ὅσον, quietiore animo tuis præstolarer. Accedit quod nunquam aliquid a te literarum accipio, quin redeant in memoriam illa tempora, cum nullam a te solebam epistolam accipere solam; sed semper binas simul, quarum erat una tua, altera magni illius amici τοῦ νῦν μακαρίτου Jos. Scaligeri, cujus viri incomparabilis memoriã vigere in animo testatur opus in Baronium, quod in tuas jam manus pervenisse nullus dubito. Misi ante mensem doctissimo Erpennio aliquot exemplaria, rogavique ut eorum unum tibi redderet. Quod nihil ad te literarum tunc dedi, morbus impediit, a quo ne nunc quidem sum liberatus: etsi jam Dei gratia κλινήρης non sum. Verum scito, amiciss. Heinsi, corpore nos esse admodũ affecto, & gravissima a medicis morborum genera nobis denuntiari, non tanquam imminentia, sed ut jam contracta, & quæ diutius latere non queant. Jam sunt aliquot menses, cum urinæ effundendæ magnas difficultates experimur. An ea sit vera λιθίασις, inter medicos nondum convenit. Accedunt alia incommoda valetudinis multo etiam fortasse magis metuenda. γενηθήτω δὴ τὸ τοῦ ἐπουρανίου πατρὸς θέλημα. Mitto tibi librum Doctoris Prideaux, ubi est tuum elegantiss. epigramma. Nunc postquam opus meum vidisti, si tua commendatione illud judicaveris non indignum, audebo Musas tuas appellare. Carmini τοῦ πάνυ Grotii adjectum est epigramma, quod ne ipse quidem intelligo. sed non potui non adjicere. Vale, vir clarissime. Lond. Kal. Maj. CIↃ IↃ C XIV. Fiducia, quam habeo de tua amicitia, facit me audacem, ut non verear grave onus tibi imponere, tot literas curandi, quas mitto. Hoc a te obnixe peto. Tuum de meo opere judicium & amicas ἀποσημειώσεις exspecto.

EPISTOLA IↃCCCXCVIII.

JACOBO AVGVSTO THVANO.

ILlustrissime vir, confido rediisse tandem te domum post negotium feliciter transactum, cuius gratia Suessionem fueras profectus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ctus. Atque ego Deo immortali gratias ago immortales, quod illi quibuscum tibi res erat, publicam tranquillitatem consiliis turbulentis anteposuerunt. Nunc igitur spes est posse me ex tuis literis cognoscere, quæ sint isthic de meo opere hominum judicia. Equidem non dubito plurimis τῶν ἐν τέλει fore multa ingrata quæ scripsi, sed an propterea patria mea æternum sit mihi carendum, id vero ego nescio, & ut quam primum scire queam vehementer cupio. Audio esse multos quos præfatio ad Regem offendat. Qui essent fortasse mihi æquiores si considerarent, scopum eius scripti esse docere, fuisse opus reformatione: quæ dum negabitur ab iis qui omnia jura Ecclesiæ ad se trahunt, mirari nemo debet, privatim sibi consuluisse populos Christianos variarum nationum. Denique si contra fidem antiquæ Ecclesiæ aliquid dixi, id per me indictum esto. Sed aliam hodie obtinere doctrinam non nescio. Itaque Deo me totum permitto. Iterum tamen te obnixe rogo atque obtestor, ut tui consilii copiam mihi facias. Audio filium iter huc cogitare, qui utinam tuis mandatis instructus veniat. Habeo parata exemplaria quæ isthuc mittam, sed hactenus nulla est oblata occasio οὐδ' ἡ τυχοῦσα. Vale vir illustrissime. Deus te servet ἄνοσον καὶ ἀπήμαντον. Londini pridie Eidus Maias CIↃ IↃC XIV.

EPISTOLA IↃCCCXCIX.

DANIELI HEINSIO.

VIr clarissime, gratulor tibi novam professionem, qua te nuper fuisse ornatum, ex tuis literis & disertissimis orationibus quas misisti intellexi. Ego quid tibi rependam, nihil jam habeo. Nam post editionem operis mei, (quod statim ad te missum an acceperis, nondum scio) curando corpori operam dare sum coactus. Itaque a scriptione nunc cessamus: non prius redituri ad pensum sive Baronianum sive Polybianum, quam de futuro meo statu erit aliquid certi constitutum. Optarem omnia tua opera, & poëtica τὰ κατὰ λογάδην γεγραμμένα, in unum tomum esse conjecta. Mihi & jampridem est in animo filium meum Mericum in disciplinam tibi tradere, si Deus immortalis vota mea exaudiat, neque tu nolis.

Cupio in Græcis, Latinis & Hebraicis literis ipſum ſerio exerceri. Hoc in Anglia poſſe fieri ſperare non poſſum. nam hic locupletiſſima ſunt collegia; ſed quorum ratio toto genere diverſa eſt ab inſtitutis omnium aliorum collegiorum. Quo ſumtu filium poſſim iſtic alere honeſte, ſcire velim. Quod ſi res meæ ferunt, ut par ſim futurus illi impenſæ, exſpecta me iſthic non multo poſt tuas acceptas. Si conſilium probas, cogitabam apud D. Polyandrum hoſpitium illi procurare, fieri modo queat. te enim ſolum vivere, neque aliud niſi tua ſtudia curare audio. Spero tamen hoc ſaltem impetraturum me ab humanitate tua, ut filio meo velis eſſe, quod fuit ὁ μέγας Scaliger tibi, ἐργοδιώκτης nempe & aſſiduus hortator. Vale, vir clariſſime & amiciſſime. Lond. XIII. Kal. Jun. CIↃIↃCXIV. Miſi nuper ad te grandem faſciculum, quem an acceperis, velim ſignifices: erant in eo multæ epiſtolæ, quas ſpero eſſe a te curatas. Opus Baronianum ad optimum & clariſſimum Erpennium fuit miſſum.

EPISTOLA IↃCCC.

HVGONI GROTIO.

DE Edicto illuſtriſſimorum Ordinum, quod nuper miſiſti, egi accurate cum Rege Sereniſſimo, cum D. Archiepiſcopo, cum aliis præſtantis doctrinæ præſulibus. Et Rex & omnes qui legerunt, conſilium vehementer & probarunt & laudarunt. Intereſt enim religionis Chriſtianæ & ad Proteſtantium exiſtimationem vel maxime pertinet curioſis hominibus fibulam imponi, ut deſinant tandem ὑπερφρονοῦντες παρ᾽ ὃ δεῖ φρονεῖν pacem eccleſiarum turbare & ſua illaudabili πολυπραγμοσύνῃ infamiam ἀταξίας & νεωτεροποιίας apud veritatis hoſtes reformationem profitentibus inurere. Summa igitur laude illuſtriſſimorum Ordinum prudentia digna eſt, quæ hujus ſui Edicti publicatione & curioſas hominum mentes, Deo cœptis favente, in officio continebit, & ſui imperii eccleſiis publicam reddet tranquillitatem. Faxit Dominus Jeſus ille unicus eccleſiæ auctor ac conſervator, ut quem boni ſperant fructum ex hoc ſaluberrimo conſilio, illuſtriſſimi Ordines percipiant, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nos pro ſtabilita inter eccleſias veſtras tranquillitate occaſionem gratulandi brevi habeamus. Neque vero conſilium duntaxat Rex εὐσεβέστατος & alii viri graviſſimi probavere, ſed & formulam quoque ipſam juſſu Ordinum conceptam. Apparet enim id eſſe actũ, ut a duobus ſcopulis in hac doctrina æque periculoſis, hinc Manichæorum inde Pelagianorum, populi avertantur, & in ea doctrina confirmentur, quæ ſalutis noſtræ proram & puppim, principiũ, inquam, progreſſum & τελείωσιν, uni Deo adſcribens, conremtum tamen bonorum operum non inducat. Vale vir clariſſime & me ama. Lond. XIII. Kal. Jun. CIↃ IↃC XIV.

EPISTOLA IↃCCCI.

N. N.

QVartus prope jam menſis agitur, ex quo nihil a te literarum ad me pervenit. Mirarer niſi compertum haberem, quæ negotia te ex illo occupatum habuerint. Nunc poſtquam rebus confectis domum es reverſus, tuo alloquio brevi me beandum confido. Vidimus hic librum adverſus ampliſſimum Thuanum a Gretſero Jeſuita nuper editum. Ibi obſervabat Rex optimus & non minus Chriſtianus quam illa familia eſt Satanica, probro illi verti quod infamem lanienam anni LXXII, non laudarit. o virum beatum hoc crimine! ſed quo ſpiritu ducatur ὁ τρικάρηνος & illius mancipia vides. Ego exſpecto ex ea Cerberea familia, qui conatu ingenti adverſus me inſurgant, & nullum non criminis genus in me coniiciant. Eſto: prædixit olim Spiritus ſanctus, per malam æque ac per bonam famam perveniri in cœlum. Mihi cum triplici morbo ſcito nunc rem eſſe. Vetus eſt ἀῤῥωστία τὸ νοσεῖν τὰ περὶ θώρακα. ſed quæ nunc ſolito urget me gravius. at tumor ventris recens malum eſt, cui nondum medici remedium potuerunt invenire. tertium eſt δυσουρία cujus cauſſam varie exponunt Medici, & adhuc ſub judice lis eſt. In hoc ſtatu literas tuas exſpecto, Deum aſſidue venerans ut te ſervet ἄνοσον καὶ ἀπήμαντον, & quicquid nobis charum. Londini VIII. Eidus Jun. CIↃ IↃ C XIV.

EPISTO-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA IↃCCCII.

DANIELI HEINSIO.

VIr clarissime: tertius jam exactus est mensis, cum librum meum adhuc musteum tibi misi. Quia autem eo tempore jacens in lecto ex adversa valetudine dare ad te literas non potui, ubi primū meliuscule habere cœpi, grandem fasciculum exaravi & ad te misi, in quo literæ continebantur ad plurimos amicorum meorum, qui isthinc ad me scripserant. Multum mea interest scire an fuerit rite curatus ille fasciculus; quod ut mihi significares magnopere te rogaveram. Scripsi postea etiam alias literas, misique ad D. Grotium, itemque alios, & de missis libellis tuis grates egi gratissimas. An tot meæ epistolæ perierint, velim mihi quamprimum significes. nam Exercitationes meas tibi fuisse redditas ex literis optimi Erpenii cognovi, cum tibi vacabit, cognoscam, spero, e tuis. Vale, & me ama. Lond, Eid. Jun. CIↃ IↃCXIV. Si librum meum vel obiter inspexisti, vidisti mendas fœdissimas passim toti operi inspersas, vidisti & mea σφάλματα ἐξ ἀπροσεξίας, quæ manum secundam desiderant.

EPISTOLA IↃCCCIII.

JOANNI POLYANDRO.

QVum ante quartum jam mensem tuas accepissem, vir venerande, quo minus illis statim responderem morbo sum impeditus, qui me aliquamdiu affixum lecto tenuit; sicut scribere memini ad virum longe eruditissimum atq; amicissimū Erpenium. Sed non multi præterierunt dies postquam ad illum literas dederam, cum multas epistolas de eodem, quod ajunt, oleo paravi, & fasciculum satis grandem ad clarissimum Heinsium misi. Inter alias fuit una ad te, vir præstantissime, qua agebam tibi gratias quod me scribendo provocasses, cupidum sane jampridē te compellandi; sed nescio quomodo hactenus cunctatum. Respondi etiam de postuma τοῦ μακαρίτου Baudii, candidoq; animo tibi significavi, non debere ipsius matrem hoc utique tempore, ullum a ****** subsidium expectare. Conatus sum jam ante plures menses vadum tentare, & quid inde esset sperandum explorare. Volui

etiam opera & gratia viri magni D.N. quem vocant Comitem de N.in eam rem uti. noram enim quo ille animo erga patrem fuiſſet. Verum neque illi viſum eſt oportunum,id nunc aggredi negotiū: & ego re cum aliis τῶν δοκούντων communicata, alieniſſima eſſe hæc tempora ab omni ejuſmodi petitione,ſum expertus. *** Omitto alia plurima, quæ ſi literis committenda cenſerem, facile intelligeres, non eſſe nunc tempus petitionis illius inſtituendæ; in qua poterat ſtudium meum & opera aliquid fortaſſe prodeſſe. nam equidem ſi ratio temporum ullo pacto pateretur,nullum officium fuiſſem prætermiſſurus; quod a viro bono, & Chriſtiano, atque eo amico, potuit ſperari. Ea ſublata ſpe, quæ nunc profecto nulla eſt, poſſitne opera mea vel matri,vel filiolæ ulla in re eſſe utilis, vos ſtatueritis. Ego ſi poſſem, hoc eſt, ſi non obſtaret θάλασσα ἠχήεσσα, quæ nos dividit, facerem lubens, ut quantum ſim patrem admiratus,aſſiduis erga filiam officiis probarem. Nunc ejus rei arbitrium permitto tibi, & clariſſimo Heinſio, ut id conſilium matri ſuggeratis, quod e re infantis maxime futurum judicaveritis. Mirari nunc unum ſatis ipſe nequeo,eo quem dixi faſciculo quid ſit factum: amico enim exploratæ fidei eum tradidi,& qui meas fere omnes in Hollandiam ſolitus curare. Sed accipiet tandem aliquando faſciculum illum amiciſſimus Heinſius, qui ſuarum ſecuritati melius proſpicere non ſolet. Nam quum ante menſes fere quatuor exemplar ad eum miſerim libri a me nuper editi, necdum tamen an librum ipſe acceperit ex ejus literis potui cognoſcere. Eum librum piis hominibus iſthic non improbari ex epiſtola tua poſteriore didici,eoque nomine Deo immortali gratias egi. Si dabit ὁ χρηστὸς Χριστὸς vitā, & conatibus meis benedicet, majora moliemur in proxima parte,& verā antiquitatē ſumma fide & diligentia aſſeremus. Lond. Eid. Jun. CIƆIƆCXIV. Peto a te ut viros clariſſimos, Meurſiū & Erpenium,ad quos ſcribere nunc nō potui,meis verbis ſalutes quam officioſiſſime. Verſatur jam iſthic Iſaacus Chabanæus ſororis meæ filius, juvenis ſingulari pietate præditus, cui ſi patefeceris aditum ad amicitiam, rem feceris gratiſſimam. Amo ipſum non aliter ac filium.

Sequen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

Sequentes epiſtolas, ob anni, quo ſcriptæ ſunt, numerum omiſſum, cæteris ſubjungere placuit.

EPISTOLA IↃCCCIV.

AMANDO POLANO.

SAlus quam a te mihi Lignarius noſter nuntiavit, per mihi, vir clariſſime, fuit jucunda & grata. Spero te noſtri memoriam & amorem quocunque loco quocunque tempore conſervaturum. Tui certe ſuaviſſima & jucundiſſima recordatio in uxoris meoq; animo ſemper recens vigebit, dum uterque noſtrum ſpirabit. Ingrati nimis ſimus, ſi fecerimus ſecus: quod crimen abeſſe a nobis ὡς πορρωτάτω, poſſumus, niſi fallor ἐν Θεῷ καυχᾶσθαι. Sed quid verbis opus? re velim ipſa animum noſtrum experiare; probabis ſincerum animi affectum, & nos tui amantiſſimos reperies. Deus te, Polane chariſsime, tuis, nobis, imo Eccleſiæ ſuæ univerſæ quam diutiſsime ſalvum eſſe velit atque incolumem. Res noſtræ poſt tuum diſceſſum triſtes ſemper & lugubres fuere: quaſi enim abitus a nobis tuus πέρας ἡμῖν πάσης εὐτυχίας & rerum lætarum finem attuliſſet, ea ipſa nocte quæ profectionem tuam præceſsit, in morbum inciderunt qua uxor qua filiola Abigail. Sed conjunx quidẽ Dei gratia, ſine periculo, quod quidem hactenus provideri a periciſsimis medicis potuerit, ægrotat. filiola ſuaviſsima poſt cruciatus ſummos & fere continuos, cum maxime iſta ſcriberem, eo loci erat, ut ante perſcriptam hanc epiſtolam videretur beatam animam Deo unde habet, redditura. Beatam, quæ ad ſperatam paratamque piis felicitatem προϊλίαν vocatur. Beatiſsimam, quæ creatorem ſuum, illum totius naturæ parentem & arbitrum peccatis offendere brevi ſit deſitura. Nos tamen, mi Polane, homines ſumus, & quamvis in Dei Opt. Max. voluntate parati ſimus acquieſcere, ὅμως καὶ πασχούσῃ αὐτῇ συμπάσχομεν, καὶ ἐὰν ἀπέλθῃ, ἀπελθοῦσαν deſiderabimus, flebimus, lugebimus. Verum hæc Θεῷ μελήσει· cui ſit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſit honos, gloriaque εἰς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. Perroti noſtri negotium velim tibi ſit curæ. Spero fore cum uſui illuſtriſ. D. Baroni. Parcius de ejus ſtudiis loquar neceſſe eſt, propter arctiſsimã amicitiam & familiaritatem, quæ mihi cum ipſo intercedit. tantùm dicam, peritiam Græcæ linguæ eſſe in eo non vulgarem: quod non temere affirmamus: ſed quod ſic eſſe probe cognitum nobis exploratumque eſt. Illud nunc addam, ſiquid ejus cauſſa præſtiteris, ſic me illud interpretaturum, quaſi mihi aut meis collatum. Vale, Vir clariſsime, & me uxoremque φιλοῦντάς σε ἀντιφίλει, & precibus apud Deum tuis adjuva. Clariſſ. viro Jacobo Grynæo plurimam a me ſalutem: velim etiam meis verbis ſalutes eruditiſſ. virum Feſchium juniorem, arcta pridem nobis amicitia junctum, Zuingerum quoque fama pridem mihi notum a me ſalutes oro te quæſoque. Iterum vale. Gen. a. d. VII. Id. Jul. raptim & animo confuſo.

EPISTOLA IↃCCCCV.

CAROLO LABBAEO.

DIu ſileo, eruditiſſ. Labbæe, & longum gratiſſimis epiſtolis, quas a vobis accepi, reſponſum debeo. Nolite tamen, per τὸν φίλιον θεὸν vos oro, in animum inducere, quaſi parum gratæ veſtræ literæ mihi accidant. illæ vero & fuerunt hactenus & porro ſemper erunt jucundiſſimæ; amo enim vos, ut ille ait, ἐξ ἀτρεκέος νόου, & amari viciſsim a vobis hac ſpe, hac eruditione, hac deniq; probitate juvenibus magni facio: ſed me tot quotidie moleſtiſsimæ curæ obruunt, ut velim nolim ὑπερήμερος eſſe in reſpondendo cogar. Accedit valetudo pariter infirma & nutans; cujus utriusque incommodi teſtis mihi eruditiſſ. & noſtrum utriusque amantiſſ. Puteanus. Quamobrem longiore excuſatione uti ſuperſedebo. Nam quod noviſſ. epiſtola viſus es tu, Carole προσφιλέστατε, quod prioribus tuis non reſpondiſſem, eo nomine mecum expoſtulare; nondum credo acceperas, quas ad te poſtremum ſcripſi, omnibus enim veſtris reſpondi. Si quid tamen fuerit, quod velis a me ſcire, ἐξαύδα μὴ κεῦθε νόῳ; dabo enim operam, ut petitioni tuæ fiat ſtatim

ſatis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ſatis. Illud credo non expectatis, ut quicquid penes me fuerit ſtudiis veſtris conducibile, vobis offeram. quod & feci antea ſæpe & nunc quoque θυμῷ προφρονεστάτῳ. De Gloſſariis videte, ut fidem impleatis quamprimum. In regis Bibliotheca inveni adhuc nihil huic incepto admodum conveniens, ſi quid poſthac invenero, enitar ut vobis fiat ejus copia. Vale chariſſ. Labb. & ampliſſ. parenti multam a me ſalutem. Lut. Par.

EPISTOLA IↃCCCVI.

EIDEM.

SErius opinione mea & voluntate ad reſpondendum litteris tuis, eruditiſſ. Labbæ, me accinxi. erat enim conſilium non ante calamo manum admovere, quam eſſem otii pluſculum nactus, ut ad omnia epiſtolæ tuæ capita poſſem κατὰ λεπτὸν reſpondere, & videbar conſecutus, quod volebam: ſed me ſtilum in manus ſumentem multæ & diverſæ curæ interpellarunt, ut coactus ſim etiam nunc comperendinatione uti & diem diffindere. habe interea ſchedium hoc οἷον ἀῤῥαβῶνά τινα τῆς μελλούσης ἐπιστολῆς, quæ poſtulatis omnibus tuis accurate ſatisfaciet. Mitto quem petiiſti magni Thuani libellum, miſſurus & alia omnia quæ petieras, ſint modo in mea aut alicujus meorum poteſtate. Cum in omnibus vitæ partibus, tum in ſtudiis locum habere debet vetus illud, κοινὰ τὰ τῶν φίλων. De tuo munere, quod ego quamvis magnum exiſtimo, immortales tibi gratias. non poteras alio genere nos magis tibi devincire: diu enim eſt, cum eum librum avidiſſime quærebam. πάλιν οὖν καὶ πάλιν αὖ ἀποκείσθω σοι χάρις. Ampliſsimum parentem, & eruditiſsimum fratrẽ tuos Deus opt: max: una tecum, chariſſ. Labbæ, εἰς πολλοὺς πολλῶν ἐτέων κύκλους ſervet. Lut. Par.

EPISTOLA IↃCCCVII.

JACOBO AUGUSTO THUANO.

FElicitatem itineris mei Lugdunum uſque ex iis jam intellexiſti, Præſes ampliſſime, quas Lugduno diſcedens exaravi, ut ad te mitterentur. Pari felicitate & reliquum iter virtute Dei Opt. Max. confectum, niſi quod viæ longitudo & propter ſpurciſſimas tem-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tempeſtates difficultas equorum noſtrorum vireis tandem exhauſit, & quamvis generoſos propemodum ἀπειπεῖν ad Nemauſum coegit. nam quæ mihi Lugduni oſtenſa fuerat navis ſpes, poſtmodum decollavit. Eo factum, ut paullo ſerius domum ad meos pervenirem: perveni tamen Θεοῦ διδόντος, & ſalvos valenteiſque omnes offendi. Optabam ὡς οἷόν τε μάλιστα cum libris in gratiam quā primum redire, ſed prius quam me illis totum dedo, Præſidem a Fraxinis inviſere neceſſe habui. dies minimum decem id officium ſtudiis noſtris eripiet. poſt illa animus eſt in muſeum nos abdere, & tantam jacturam temporis, ſi poteſt, diligentia ſarcire. Literas interea tuas, vir doctiſſime, avidus exſpecto, quæ me docebunt in poſterum quid opus facto. Inveni tota urbe ſparſos rumores ante meum adventum de mea iſthuc migratione. igitur ut in quemque incidi, queri alius & mecum expoſtulare quod ſe desererem; gratulari alius, quod eo tandem locorum venturus eſſem, ubi noſtræ literæ non ignorarentur. Ego ſi mature illa fiant, quæ tute ſcis fieri debere priuſquam hinc abeo, conſtitui ſine ulla mora itineri me accingere cum uxore & grandioribus liberis, & neceſſaria librorum ſupellectile. Stimula me dies noctesque deſiderium ingens publicandi quæ in Athenæum & alios ſcriptores pridem ſcripſimus. Omnino inter iſtos probos quidem & mei amantes, ſed prorſus, ſi paucos excipias, ἀμούσους diutius vivere inſtar mortis eſt. Sed hæc illius curæ lubens merito permitto, qui ſolus novit quid nobis ſit εὐκτὸν, quid ἀπευκτὸν. Is te, vir maxime, cum nobiliſsima conjuge, & ſalvum incolumemque diu præſtet, & omni bonorum genere magis magisque cumulet. Vale & me conſtanter ama.

EPISTOLA IↃCCCCVIII.

JANO ANTONIO SARACENO.

QVam non capiat animus meus duas cogitationes, vide. Venit modo ad me quem miſeras, ut me ad craſtinum prandium rogaret. rogavit, promiſi: immemor aliquot prius horis Comiti Hannovienſi idem me eſſe pollicitum. nempe alibi mens mea fuit. totus

totus etiam eram inter prandendum in eo, ut filio tuo maximo natu satisfacerem, qui ternis literis versus a me petit, qui omnium minime sum poeta. Sed amor meus adversum illum expressit a me istos versiculos quos tui facio judicii:

Ἡ Νομικὴ πρὸς Ἰωάννην Σαῤῥακηνόν
ἐν τῷ αὐτῆς σταδίῳ ὑπὲρ ἀριστείου ἀγωνιζόμενον.

Ὦ λώστου πατρὸς παῖ λῷστε, φέριστε φερίστου
Παιδόθεν ὃς Μούσας, πεφιλημένος ἔξοχα Μούσαις,
Φίλαο, καὶ ζήλωσας ἑῶν προγόνων κλέος ἐσθλόν
Ἐκ δ' ἔτι κουροσύνης σοφίης βεβολημένος οἴστρῳ
Σκληρά τε πρόσθεν ἔλου γλυκέων καὶ ἐτέρπεο καλοῖς.
Βάλλ' οὕτως. καὶ κέν κε φάος Νομικῇ τε γένοιο
Καὶ Μούσαις· Μούσας Νομικήν θ' ὁμοῦ ἀμφαγαπάζων.
Νῦν δὲ τεῶν καμάτων ἀντάξιον ἄρνυσ' ἀμοιβήν,
Μαρτυρίην πινυτοῖο νόου πινυτῶν παρὰ ἀνδρῶν.
Ἆθλα πόνων τοὺς πρόσθεν ἀνήραο εἵνεκ' ἐμεῖο.

Si videtur esse tanti, mittes ad filium.

EPISTOLA IↃCCCCIX.

EIDEM.

Accipe a me & uxore mea, vir clarissime, & amicorum optime, munus tenue, & quod ajunt levidense: sed quod volumus esse pignus aliquod animi grati adversum te, & acceptorum a te beneficiorum memoris. tibi enim, secundum Deum mea, uxoris, & liberorum charissimorum salus a nobis accepta fertur. Sic igitur leviculum hoc δῶρον accipies, ut sis persuasus æternum tibi omnes nos fore devinctos. Vellem minus negotii tibi nostra facesseret domus: sed ut me affectum video, brevi tua mihi ope opus erit. non ob præsentem, Dei beneficio, valetudinem; sed ob imminentis metum, cujus nomen dicere non audeo. Malo autem τῇ προφυλακτικῇ medicina uti quam τῇ θεραπευτικῇ. neque unquam parcam tua opera uti. Ea enim amoris tui in me & meos fiducia. Vale amicorum optime.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA IϽCCCCX.

EIDEM.

SErione dicebas modo, vir doctissime, tibi probari ut nugarum nostrarum, quas in multos multorum autorum locos sumus commentati, editionem quamprimum publici juris faceremus? Equidem etsi meam non ignoro ἀδυναμίαν, tamen qui tuorum morum simplicitatem norim, ex animo loqui te mihi persuadeo. Vt igitur consilio tuo tutius uti possim, age si non est molestum, hos mihi nunc Plauti, alias aliorum, si pateris, auctorum locos vide: & quid tui judicii sit super eorum emendationibus meis, fac me obsecro ut sciam. Primus erit ille de quo verba tibi feci: Rudente, Scena: *Nunquam æd.*

LA. *Dabo septingentos.* GA. *Os calet tibi, nunc agit frigidefactas?* Putabam esse proverbium, de eo qui inanem operam sumeret: *Os calet tibi, tu nunc git frigidefactas.* Itaque sublata interrogationis nota, *git* ablativi esse casus arbitrabar. nunc nihil pronuntio & tuum judicium exspecto. Bacchidibus, scena: *Quis sonitu:* locus hic sic legitur:

BA. *Vetulæ sunt, thymianæ.*

Loquuntur ibi scorta duo de duobus senibus, qui ad ludum meretricium tum primum accedebant. eos vocarunt *oves* paullo ante: nunc ait altera ex illis, pergens senes illudere, oves illas *vetulas* esse, & *thymianas.* Verum hæc postrema vox, quæso te, ῥῆμα ne tibi videtur esse an θαῦμα; mihi quidem monstrum tantum ut tota Africa nullum putem reperiri posse majus. quid de eo censuerint tria illa lumina, Turnebus, Lambinus, Camerarius, si lubet scire, in Com. Lambini reperies. Ego locum ita censeo emendandum: *Vetulæ sunt & minæ:* vel potius: *Vetulæ sunt, luscæ, minæ.* Eleganter enim Plautus cum vellet senes vituperare, quos vocaverat oves, ita de illis loquitur tanquam de ovibus. Solebant autem Latini inter non sanas oves ponere, *luscas, surdas, minas*, hoc est, inquit Varro, de re rustica libro II. cap. II. *quæ ventre glabro essent.* fecit igitur primum ignoratio vocis *minæ*, ut locus elegantissimus corrum-

corrumperetur: postea auctum mendum: quod si nos sustulimus, factum bene. Mercatore, Scena, *Miserior.*

Quia illa mulier intus est. Ly. *vidistine eam.*

Tam certum mihi legendum esse: *Cuja illa mulier intus?* quam mirum tot doctissimos viros id nequisse videre. *Cuja*, vox antiqua. Plautus ipse clamat ita se scripsisse: sequenti enim versu ait. Ly. *Cuja ea sit rogitas?* nempe respiciens ad ea verba quæ emendamus. Eadem fabula. Scena: *Jam redeo.*

Itidem ut tempus, anni, ætatem aliam aliud factum convenit.

In puerili mendo erravit Lambinus & cum eo alii. Legendum: *ut tempus anni*, sine ὑποστιγμῆ. Sensus est: Sicut aliud anni tempus, aliud factum decet: ita aliam ætatem: supple, aliud factum decet. *Tempus anni* Græcorum est, ὥρα ἔτους, apud Ciceronem, Varronem, Plinium. Pseudolo, Scena: *Si de damnosis.*

Quid nunc agetis? nam hinc quidem a me non potest
Auferri argentum.

Laborat metri modulus: tollenda sane glossa. leg. *nam hinc quidem jam non potest.* ad illud *hinc*, glossa asscripta fuerat *a me.* quæ tollatur necesse est, si metrum salvū volumus. Mostellaria, Scena: *Melius anno.*

Melius anno hoc mihi non fuit domi,
Nec quando esca una bene meruerit magis,

Nec metrum, nec sententia sana. Lego: *Nec quando esca una bene me juverit magis. Juvare esca* dicitur Plauto, quæ grata est, & contra quæ ingrata, *non juvare*, ut Captivis, *Neque unquam quicquam me juvat quod edo domi.* Hoc dixit Aristophanes, τοῖς σιτίοις οὐδεμίαν χάριν οἶδ' ἐσθίων. Trinummo, Scena, *Larem corona*; sic distinguendus versus in editis libris pessime conceptus. *Ca. Nemo est. Me. Quid igitur me rogitas, tene objurgitem?* Sic eadem fabula graviter fallitur Lambinus, Scena, *Minus quindecim.* non adverterat hunc versum ita distinguendum esse. *LE. Consuadet homini, credo: etsi scelestus est, At mihi infidelis non est.* Loquitur dominus de suo servo, quem ait scelestum quidem esse, sed sibi tamen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

esse fidelem. Truculento, Scena, *Lepide efficiam.* ita leguntur hi versus in omnibus editis:

Sed quid hoc est? pro di immortales! Calliclem video senem,
Alterum tonstricem hujus, alteram ancillam suam, meus
Qui affinis fuit, ancillas duas constrictas ducere.

Atque ita eos suo ordini esse restituendos affirmare ausim:

Sed quid hoc est? pro di immortales: Calliclem video senē, meus
Qui affinis fuit, ancillas duas constrictas ducere,
Alteram tonstricem: &c.

Ibidem paucis ante versibus sic scriptum est:

Nihili me! perdidi omne quod fuit. fio impudens.
Nec mihi adest ad illum pensi jam quos capiam calceos.

Locus sane obscurus. Interpretes autem nihil plane non ἀπροσδιόνυσον. Liceat mihi quoque aleam jacere. Loquitur adolescens, qui pauper factus, videt se ad pravas pauperum artes esse redactū. ita enim fere comparatum est, ut multos paupertas adigat ad improba facinora. ideo ait, fieri se impudentem: tum subjicit. *Nec mihi ad.* Puto autem esse proverbium ex veteri more exponendū: tanta enim fuit veteribus elegantiæ cura, ut si quem viderent publice ambulare, parum decenter vestitum, aut calceatum, eum pro insano aut stulto riderent. & Theophrastus quodam loco testatur, summæ rusticitati habitum calceos qui pedi non convenirent gestare. & Aristophanes idem testatur in Equitibus itemque Horatius. His positis lego ex ipsis editæ lectionis vestigiis:

Nec mihi adest ad tantillum pensi jam: quos capiam calceos.

Quasi dicat pudere amisi, & omne illud pristinum meum honestatis ac decori studium. Eadem fabula seq. Scena, sub finem.

Di: Scio equidem, quæ nolo: multa mihi audienda obnoxia.

Lego: *Scio equidem. quæ nolo multa mihi audienda ob noxiam.* Noxia, est τὸ ἁμάρτημα. qui peccavit autem, multa illi necessario audienda quæ nollet. Scena ultima.

Puero opus est cibum, opus est matri autem quæ puerum lavit.

Leviter emendo: *P. opus est c. opus est matri: ei item quæ p. l.* Pueros

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ros recens natos lavabant: non poterat autem profecto mater recenti partu id præstare: quod & πασίδηλον est, & confirmat idem in Amphytrione:

Postquam peperit pueros, lavare jussit nos.

Sed tempus est ut cum veteri Comico dicamus πάξ, & manum de tabula tandem tollamus. Ac vereor ne tibi nimium molesti simus: verum tute tibi imputa, qui semper visus es nugis nostris delectari nonnihil. Simul illud cogita, cum a te discessimus, neminem admodum nobis adesse, quem de his queamus consulere: magno sene excepto, qui cum libenter de his, quando illi otium est, solemus confabulari, ejusque judicium exquirere: ut nunc tuum exquirimus, si tantum tibi aliquando ab re tua otii fuerit, ut ista perlegere velis. Vale. Raptim.

EPISTOLA IↃCCCXI.

JOANNI VASSANIO.

NOn me, sed vicem meam Isaacum Chabanæum fratris meæ filium, adolescentem mihi charissimum habetis, o fratrum par eruditissimorum. Quid caussæ sit cur isthuc non venerim, sicut initio decreveram, ex eodem quam ex literis meis malo vos cognoscere. quin etiam de rebus meis ac studiis si quid avetis scire, omnia significabit ubertim qui has vobis reddet. Spero fore ut vel mea caussa ipsum diligatis, gnarum quanti vos faciam, & quantum vos ipse amem. An acceperitis quos Lutetia ad vos dedi, nondum ex vestris cognovi. Illud cum voluptate non mediocri sensi, vigere in animis vestris nostri memoriam, quam servate & de meo erga vos affectu securi omnia a me exigite officia, quibus præstandis parem me esse judicaveritis. Eusebium τοῦ τρισμεγίστου Scaligeri, credo, vidistis, ego pridem vidi, legi, & ita sum admiratus ut nihil simile putem me legisse. Deus Opt. Max. illum heroem quam diutissime nobis & reipubl. literarum præstet incolumem, idem & vos servet, viri amicissimi. Valete.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA IↃCCCCXII.

JOANNI A VVITTEN.

*** Πυρσείαν & Φρυκτωρίαν Græci vocant rationem significandi per faces e specula sublatas. Ea usi sunt veteres plurimum, in bellis præsertim. Occasio enim cum in omni vita plurimum potest, tum in bello maxime. Igitur ne perirent occasiones rei bene gerendæ, πυρσείαν excogitarunt antiqui, & speculas in altis quibusque montibus eo fine ædificarunt, quarum adhuc in montibus Helvetiis nonnullas licet observare. Πυρσείας antiquissima & simplicissima ratio fuit, ut sublatis facibus daretur ejus rei signum, de qua convenerat. Non enim aliud poterant initio significare, quam id de quo initio convenisset inter dantem signum & observantem. Postea excogitatæ sunt aliæ rationes solertiores atque adeo mirabiles. Nam quasi literas calamo scriberent, quidvis per faces significabant. Autores hujus inventi commemorat Polybius libr. x. ubi etiam rationes eorũ explicantur. Sed non probat Polybius omni ex parte, quod ante ipsius tẽpora aliis fuerat eo in genere inventũ. Itaque vir ingeniosus hanc novam πυρσείας rationem excogitavit. Qui facibus uti volent in speculis ad signum dandum cujuscunq; rei, quam significari aliis erit necesse, habeto in suis speculis quisque literas descriptas in quinque tabellis hoc modo:

Lorica appensa tabellis.

a	f	l	q	x
b	g	m	r	y
c	h	n	ſ	z
d	i	o	t	
e	k	p	v	

Tabella hæc debet statui in speculæ lorica tam ejus, qui dat signũ, quam ejus qui accepturus est: atque hoc inprimis videndum est ut speculæ sibi ex adverso quam optime respondeant. Præterea qui faces observat, jubetur a Polybio dioptram habere, id est mathe-

matici

matici instrumenti genus, quo oculorum acies missa per canalem tutius dirigitur ad metam propositam. Hujus præcipuus usus est, ut qui observat signũ, dignoscat probe, ab utro angulo dextro an sinistro loricæ oppositæ literarum signu m detur. Nunc explicemus modum. Fingamus in aliqua urbe proditos esse a præsidii sui parte. Id ut procul significent, ita faciendum. Scribendum igitur quam brevissime id fieri poterit, quod velis, puta:

Centum milites defecerunt.

vel,

Proditionem quidam moli untur.

Ante omnia qui parat dare signum, eum qui accepturus est, attendere sibi faciet, facibus toties sublatis, donec alter signum dederit suæ attentionis. Id signum est facium ex adverso elatio. Postquam attendere cœpit, qui signum exspectat, indicanda est illi tabula, in qua prima litera est ejus, quod indicaturus est, puta C, quod est in prima tabula; vel P, quod est in tabula tertia. Ergo accedes ad loricæ angulum sinistrum, & ut C designes, semel ab loricæ læva parte facem tolles; ut P, ter facem movebis super loricam elatam. Sic de cæteris. Qui signum aucupatur, indicatam sibi tabellam adnotat, ut mox monstratam in ea literam quærat. Tertio superest, ut litera quærenda in tabella significetur. Qui dat signũ venit ad loricæ dextrum angulum, & quota est litera indicanda in sua tabella, tot facit πυρσείας sive facis elevationes, puta ut C indicet tres, ut P quinque. Qui excipit signum datum, facile intelligit, quæ litera sibi indicetur, eamque diligenter annotat, scribitque in tabula parata in eum usum. atque simili modo itur ad omnes literas, donec omnibus indicatis reperiatut scriptum in tabella excipientis id quod ab initio erat propositum. Hæc Polybiana ratio est, melior sane inventis aliorum; quæ tamen valde sunt elegantia. Ea ad Polybium nos ante multos annos exposuimus, & quæ ibi sunt mire involuta & depravata evolvimus. Si Deo Opt. Max. sic olim videbitur, ut eum eximium scriptorem edamus, habebis a me, vir nobilissime & amicissime, meæ in te fidei & amoris testimonium.

EPI-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA IↃCCCCXIII.

PHILIPPO CANAIO A FAXINIS.

NImia miſeria eſt, vir ampliſſime, pulchrum eſſe aut videri. (nam hominibus φιλοκάλοις eſt quando τὰ μὴ καλὰ καλὰ πέφανται.) Mihi adeo miſero eſſe uſuvenit non quod ſim, ſed quod multorum judicio pulcher tibi videar. Equidem non ita ſum aut vanus aut levis aut utrumque, ut ſi quid Sabini de nobis ſomnient, id ὕπαρ exiſtere putem non ὄναρ. Itaque facile fuiſſet hominum fabulas contemnere & rumuſculis vulgi hominum, qui me gratia pollere apud te θαυμάσιον ὅσον jactitant, ἀντίβιον πολεμιζέιν ἠδὲ μάχεσθ', niſi jam aliquoties verum eſſem expertus Aſcræi ſenis oraculum, negantis φήμην illam poſſe emori, quam πολλοὶ λαοὶ φημίζωσι. Quorſum hæc? dices. Nempe ut a te impetrem ne me impudentiæ arceſſas, quod toties συςατικαῖς meis te interpellem. Fateor abuti me patientia tua & benignitate erga me. Sed per ego te, Deum τὸν ὄντως φίλιον oro obſecro, miſerare ſortem potius meam quam ut indigneris. Fit ad nos concurſus ab omnibus propemodum quibus iſthic quid negotii eſt. omnes συςατικὰς poſtulant vel flagitant potius, nemo illud adjicit: ſi ſalvo pudore tuo licet, ſi hoc tibi grave non eſt futurum. omnes τὴν ἀπὸ Σκυθῶν ῥῆσιν in ore aut pectore habent: aut fac, aut cur non velis facere cauſam dic. Quid igitur hic faciã? equidem quod unum poſſum id faciam: ſcribam nempe: tu quod tuum erit id facies, & inſigni aliqua in nos contumelia homines errore, me labore liberabis. Satis præfati ſumus. Vir nobilis de la Valette commendatus mihi a Ranchino, cui quantum debeam non neſcis, tibi a me cauſſam ſuam voluit commendari. Puto me jam exhauſiſſe ſi quid gratia apud te aliquando valui prioribus ejuſdem argumenti literis: ſi quid tamen ſupereſt, id omne velim ad hujus cauſſam conferas. Vale & diu cum nobiliſſima conjuge liberiſque ſuaviſſimis vive quam feliciſſimus. Scripſi raptim eadẽ die & hora qua illas quæ D. de Freſac erant tradendæ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA IↃCCCCXIV.

EIDEM.

*** Accipe igitur, amplissime Domine, non responsionem ad illam tuam accuratissime scriptam epistolam: neque enim patitur τὸ ὀξὺ τοῦ χαιροῦ; sed fidum planeque certum observantiæ pignus ab eo profectum, qui cum in omni officii genere candorem simplicitatemque suam ac constantiam tibi cupit esse probatam; tum in eo maxime negotio, quo de tanta accuratione a te nuper est actum. Noli vero, per immortalem Deum te obtestor, hanc moribus meis notam inurere, ut alterplicum hominum more aliud me corde sentire, aliud fronte promptum gerere existimes. non facio, non feci unquam, neque unquam sum facturus. Servet modo Deus Opt. Max. quam indidit nascentis animo φιλαλήθειαν. Cujus ego vel præcipuum testem fueram te laudaturus, si fors tulisset, ut alieno testimonio τὸ στεῤῥὸν τῆς ἡμετέρας γνώμης καὶ ἁπλοϊκὸν haberem probendum. Putavi ego stultus, persuasissimum tibi esse ex veteris amicitiæ, qua me dignatus es, longo usu, tuum Casaubonum cæteras quidem laudes, quas fortasse quorundam comitas illi adscribat ut alienas aspernari, & facere non tanti; cæterum id unum summopere semper contendisse, ut vivus, nec vivus, veteris Poetæ dictum tolleret, πᾶν ἐπ' ἀλαθείᾳ πεπλασμένον ἐκ θεοῦ ἔργον. At tu magne vir, διαῤῥήδην illis me adnumeras, quos pater ingeniorum ὁμῶς ἀΐδαο πύλῃσιν bonis ait exosos. Scribis enim, satis te acceptum habere, nos in re omnium gravissima ἕτερον μὲν κεύθειν ἐνὶ φρεσὶν, ἄλλο δὲ βάζειν. Mene? διαμαρτύρομαι πάλιν αὖθις τὸν καρδιογνώστην θεὸν, non scire me unde ista tibi de nobis nata sit opinio. Convenio memoriam meam: ab illa omnes sermones exigo & garritus nostros: nihil invenio nisi forte justissimas querelas in tuum sinum liberius olim effusas de certorum hominum sinisteritate, & in bona caussa animo, ut videbatur, non bono. Si alia sit mens nobis, cur dissimulem? cum præsertim quod me hic teneat, nihil quicquam eorum inveniam, quæ in rebus expetendis solent spectari, præter caussæ justitiam. Quid? tu me adeo insanum judicas, ut contra mea commoda

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

moda & meorum, qui vita mea mihi chariores sunt, animum in dissimulatione obdurem? o me vacui capitis, & judicii, si ita est, plane nullius! Sed & odio dignissimus sim tot procerum & summorum virorum, qui pro sua in nos benevolentia & in literas amore tantopere tam sæpe idem quod tu a nobis exegerunt. Omitto illius divini capitis πειθανάγκας, in cujus unius secundum Deum potestate ac nutu omnes spes, fortunæ, vita ipsa nostra est posita. Huic ego tam benigno, tam clementi hero meo, sine ulla exceptione morem posse gerere, ipsa, mihi crede, vita mea vellem redemptum. Sed scit ipse quid me impediat; & pro sua æquitate facilis ignoscit. Tu quoque, amplissime domine, idem facias velim: tibique persuadeas, neque in hoc negotio, neque in tui cultu & observantia, aliud unquam mihi linguam esse professuram, quam quod φρενῶν κέηται ἐν μυχῷ.

EPISTOLA IↃCCCCXV.

PHINEES HOTSONI.

VIr ornatissime, magnum adjecisti cumulum prioribus tuis in me officiis, cum sine mora vices meas apud illustrissimum Comitem D. Dumbar obiisti. Vere affirmo tibi, non prius gratum penitus mihi cœpisse esse illius τιμαλφέστατον munus, quam hoc necessario officio, opera tua, sum defunctus. Nunc fruar tanti herois liberalitate, professus animum vere ipsi devotum, vere gratū. Tibi vero, ornatissime doctor, quas acturus sim gratias nescio. qui quidem omnium vere bonorum quæ mihi Regia Majestas contulit, extitisti conciliator. Non possum homo peregrinus tibi ulla re esse utilis: dabo tamen operam ut a suspicione animi ingrati me liberem θεοῦ γε διδόντος, qui te servet, & nostros εὐεργέτας. Vale.

EPISTOLA IↃCCCCXVI.

SVFFRIDO CALIGNONI.

AMplissime vir, quam magis cogito, tam magis miror, quid hominem acutissimum impulerit, ut locum illū Nehemiæ adeo παρὰ καιρὸν tractandum susciperet. Artis quam optime callet præceptum, opinor, est, quæ caussæ noceant, caute ea dissimulanda.

Cur

Cur ille ſuis adverſariis ultro tela ſuggerit? Negamus enim nos ullum eſſe locum in univerſo ſacrorum librorum corpore, quicum magis ἐκ διαμέτρου Romanæ Eccleſiæ inſtituta pugnent, quam cum iſto. Quippe totius illius verſus hæc ſententia eſt: Summo ſtudio id egiſſe ſapientiſſimum Eſdram, ut Dei populus in Dei lege quam diligentiſſime inſtitueretur, &, ita dicam, nutriretur. Inſtituti ſunt, inquit Nehemias, qui aſſidue legerent in lege Dei, & quidem מפרש hoc eſt, non ut fit hodie in Romana Eccleſia, peregrina lingua & populo incognita: ſed eo ſermone, qui tū Judæis in uſu. Gens illa redux e captivitate, veteris ſermonis Hebraici oblita, Chaldaicæ linguæ longo annorum LXX. ſervitio aſſueverat. Ideo ut verba legis caperent, opus erat interprete. Ergo adhibitus ab Eſdra interpres, qui recitata verba Hebraice παρὰ πόδας verteret Chaldaice. An & hoc noſtrum eſſe interpretamentum dicet? at illi os Rabbini omnes obſtruent, qui vocem מפרש de Chaldaica interpretatione conſtanter accipiunt univerſi. Diſerte Schelomoh Jarchi: שהיו מתרגמין לעם דברי תורה. Erant, inquit, qui populo ſive in gratiā populi verterent Chaldaice (id enim eſt תרגום) verba legis. Hæc ille quidem ad ſuperiorem verſum notat. Sed ad vocem פרשה pertinere eam interpretationem, e Talmud certum & Rabbinis aliis. In tractatu Talmudico de votis ſive נדרים Cap. IV. ubi diligenter hic locus explicatur, ſcriptum ſic: זה מפרש תרגום Voce Mephoraſch intelligitur Targum, ſive ut jam dixi, verſio Chaldaica. Eadem verba apud Eliam Levitā, & apud alios. Neque ullum poteſt dubium eſſe, quin hæc vera ſit mens. Nam adhuc in Judæorum Synagogis manet mos ab Eſdra inſtitutus, ut ejusdem periochæ lectio fiat duplex: Hebraice primum, deinde Chaldaice. quod nos Francoſurdi ante aliquot annos vidimus diligenter obſervatum. Atque hinc eſt, quod Dominus noſter verba Davidis moriens non Hebraice, ſed Chaldaice recitat. Cenſen' ampliſſime vir, Eſdræ hoc inſtitutum ſerio iis probari, qui pro liturgia peregrini idiomatis tanta animorū obſtinatione pugnant? Sed veniamus ad acutiſſimi præſulis cenſuram. Clamat enim ille

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

facinus indignum admisisse nostros, qui sequentia verba טביבו מקרא verterint: *& exposuerunt per Scripturam.* Hanc ille interpretationem ut novam exagitat, & ut absurdam exsibilat. Novam sane esse fatemur & nos, qui scimus Hebræorum magistros cum in Talmud, tum alibi aliter longe hæc verba accepisse. absurdam tamen esse pernegamus. Cedo enim istam absurditatem! quæ si ulla est, aut in re erit, aut in verbo. In re nullam esse, vel Episcopi silentium arguat, non tacituri, si quid habuisset, quod verissimæ huic sententiæ opponeret. Quoties clamant Græci Latinique Patres, optimam esse hanc interpretandæ scripturæ viam? Omnis igitur nostrorum culpa in male accepto verbo erit. Ergo etiam unum hoc illis obiicitur, quod מקרא vocem perperam de Sacra Scriptura acceperint. Quid levius hac objectione? quid facilius ad refutandum? nam si hoc satis est damnandæ nostrorum interpretationi, quid de ea sentiendum, quam affert? Proferat si potest vir argutus, alium locum, ubi מקרא significet τὴν ἀνάγνωσιν: nos afferemus, ubi Scripturam sacram. Cum igitur nec hoc, neque illo sensu alibi usurpata in Biblico contextu dictio מקרא reperiatur, quæ invidia est, eam potissimum vocis hujus notionem huic loco aptasse, quæ in criticis Hebræorum libris ab Esdra primo auctore profectis, vulgatissima est? Quod autem adjicitur *Micra* appellatione non pentateuchum, sed cæteros solum Bibliorum libros intelligi, scio ita Munsterum & vulgus etiam Rabbinorum docere. cæterum ad manus sunt nobis doctorum e Rabbinis testimonia, ubi מקרא liquido sit כפר תורה hoc est, liber legis. Sed nimium te diu teneo. Vale vir amplissime, & me constanter ama æternum tuum.

EPISTOLA IↃCCCXVII.

EIDEM.

CVm domum reversus epistolam, de qua egisti mecum, quæsissem omni diligentia, nec reperissem, tamen placuit priorem saltem mittere, ut memorem agnosceres. Posteriore quid fecerim, nescio: nollem sane periisse. est enim insignis, propter ingenuitatem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tem. nam quo loco sacras literas habeat, clare ostendit. Quæram amplius, & faxo videas. Vale, & me ama, qui sum futurus æternū tui observantissimus.

EPISTOLA IↃCCCXVIII.

DANIELI TILENO.

EPistolæ tuæ plurium paginarum, quæ tua est facundia ac δεινότης, præstantissime Tilene, paucis verbis respondebo. Scito igitur eos qui tibi narrarunt me vel metu famis, sic enim ais, vel ex indignatione adversus N. N. animum in causa Religionis mutasse, rem falsissimam & a moribus meis alienissimam, tibi retulisse. Verum quidem est id sedulo egisse N. N. ut ego & omnes mei quantum in ipsis foret omnibus nostris fortunis eversi δεινὰ καὶ πέρα δεινῶν experiremur. nihil enim boni illi viri fecerunt reliqui, quo mihi meisque modis omnibus nocerent. mihi qui ὑπὸ σκαιότητος τῶν φρενῶν parentis loco semper illos colueram. Sed propterea cœpisse me de religione quam N. N. profitentur deterius sentire, aut loqui, hoc vero falsum est, commentitium est, diabolicum est quod si libertatem dicti pateris, te miror, clarissime Tilene, potuisse adduci, ut ejusmodi aliquid sineres tibi persuaderi. non enim video, quo illa pertineant quæ in eam rem scripsisti mihi. nisi ut nutantem ex illa causa confirmares. Laudo quod rumusculos illos non plane contempseris: & quod amici officio sis functus habeo & ago gratiam: sed potuitne fieri ut ipse crederes, id genus argumenta vel tantillum apud me habere ponderis? Egone alicujus inopiæ metu commovear, qui didici a puero τῇ Θεοῦ προνοίᾳ ἐπαναπαύειν? qui opes, honores, & quicquid vulgus miratur, tanti nunquam feci, ut eorum caussa vel manum vertere dignarer? qui fortunam auream toties in meos lares irrumpere conantem & tantum non fores effringentem, fortiter & irretoris oculis [uni Deo sit laus & gloria] semper expulerim? Sciunt hoc amici mei omnes, quibus utor familiarius: scit in primis ὁ καρδιογνώστης Deus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

EPISTOLA IↃCCCXIX.
CAROLO LABBAEO.

VIr amicissime,

Vix est, ut ad magnum amicum possim hodie literas dare: sum enim occupatissimus, non videbor tacuisse, si tu scribas: Quod ut facias oro; & me ut excuses: qui procul dubio aut hac ipsa die sub vesperam aut crastina officio defungar. Velim sic stilum temperes, ut edendi pulcherrimi opusculi neque spem affirmes nimis in præsens, neque præcidas in posterum. Opto enim rem prius sciat confectam, quam conficiendam. Nunc quæ sint tempora vides: & quam sit ἀδύνατον aliquid in eo genere efficere: nam etiam tuum illum typogr. suas operas dimisisse, mihi confirmatum. Hodie à quodam accepi admodum publicam luem ingravescere, de quo si quid certi habes, velim significes Vale & me ama. Uxor te salutat.

Tuus non dicis. gratia, sed medullitus
Is. Casaubonus.

EPISTOLA IↃCCCXX.
EIDEM.

DE Heinsii funebri oratione multum te amo: nam & verbis tuis incensus & commendatione τοῦ μακαρίτου desiderium illius ferre non poteram. De eo scripto plura proxime cum una erimus. Heincmarum vidi, & statim in illum locum, quem notaveras oculos conjeci. Vix versum unum legeram cum occurrit falsum ingens: quando ait: Osium Hispanum nomine Sylvestri P. R. præfuisse synodo magnæ Nicænæ. Scimus hoc quoque & alios scripsisse; sed falso, & plane ἀνιστορήτως. Illud vero suave, ut recte est à te animadversum, quod potestati R. P. firmandæ putat sufficere ipsorum R. R. P. P. decreta. ô vere plumbeum pugionem. Et Arsenius & Temporarius operam suam prolixe offerunt, si quid in Belgiis curare velimus. Verum de his στόμα πρὸς στόμα melius. Percurram illum librum, & tibi reddam. Ad illustris. Scaligerum nihil eorum, quæ describis, velim mitti prius, quam una contulerimus:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

mus; teque, ne inſcio me, quicquam mittas, oro. Vale & me ama, qui te ἐξ ἀτρεκέος νόυ.

EPISTOLA IↃCCCCXXI.

EIDEM.

PEr mihi gratum fuit, quod viam oſtendiſti ad Thomſonem literas mittendi. Scripſi igitur, etſi raptim & varie impeditus. De lexico Photii non dubito ipſum excuſationem meam accepturũ. Nam quia ſemel is liber in manus meas venit, danda opera eſt, ut aliquid inde addiſcam: quod adhuc non feci, brevi faciam σὺν τῷ θεῷ, & vel tibi tradam, vel recta ad illum mittam. Vale vir doctiſſime.

EPISTOLA IↃCCCCXXII.

EIDEM

DOmum reverſus è librariorum officinis, tuas reperi, & in iis illud ἐυαγγέλιον plane gratum, de confecto libello, quem Scaligero M. miſſuri ſumus. Beaſti me illo nuntio. Quando voles veni, & paratum me fore nullus dubita. De illis ἐν μέρει ἑορτῆς quomodo poſſim tibi ſatiſfacere, qui librum ipſum non legi, non vidi, niſi furtim ſolutis foliis? nam culpa amicorum quorundam puto illum mihi periiſſe. Sed hæc coram. Noli dubitare fidem ſervaturum, ubi librum recepero. Vale meus amor. Tuus κηρόθι μᾶλλον

EPISTOLA IↃCCCCXXIII.

EIDEM

CVm puer tuus ad me venit, plenum erat meum Muſæum præſtantisſimis viris, inter quos fuit Præſidum Principis frater, item Ferrerius, quem apud me ante aliquot menſes vidiſti. Hoc propterea dico, ut excuſatum me habeas, quod non extemplo tuis reſponderim. Nunc quoque hæc tumultuarie ſcribo, priuſquam conſulere mihi memoriam meam licuerit, quæ ſibi commiſſa non habet ſemper in numerato. De encycliis non repetam, quæ probe tibi nota ſcio. Formabantur ab epiſtolarum magiſtris epiſtolæ, quarum multa exempla huc illuc pro rei natura mittebantur: ea ſunt quæ ἴσα in Actis conciliorum vocantur; & ſæpe ἐν τοῖς πρακτικοῖς

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

κοῖς illa verba leges, à pari, hoc est, ἐξ ἴσου, vel ἐκ τοῦ ἴσου: & ita capiendum in epistolis Zosimi Papæ, atque aliorum. Porro cum hæ formatæ in Acta referebantur, vel in scrinia principis aut Episcopi, nullum nomen ponebatur cujusquam, ad quem epistola dirigeretur; sed loco nominis illius scribebant Græci τῷ δεῖ ἢ τῷδε vel τῷ δεῖνι. quemadmodum habeo in Encyclia Gennadii: nam quin hoc voluerit notarius, cujus manum expressisti, non dubito. Eadem verba etiam in aliis formulis nobis non semel observata. Sæpe tamen aliter videas in Actis & apud Socratem atque alios conceptos titulos Encycliarum, apposito nomine hujus aut illius Episcopi; quod eo accidit, quia scriptoribus illis ea primum exempla in manus venerant, quæ ad eos Episcopos fuerant missa. Sed hæc tu melius. Vale & festinationi ignosce, sum enim occupatissimus. Si quid hoc tibi placet, velim utaris pro tuis: neque in re tam levi mei mentionem facias: Cum voles, de hoc toto genere plura ostendam tibi in meis Adversariis, quæ inspiciendi nunc mihi facultas non est.

EPISTOLA IↃCCCCXXIV.

EIDEM.

Accepi, quos misisti libros, schedas quas petis, nullas invenio, & miror quid illis sit factum. Libri de L. E. non sunt collecti, sed per folia sparsi. Itaque significa illis nostris amicis, daturum me ubi primum fuerint in unum collecta folia. Si mihi fidem non habent, veniant ipsi & componant. Vale amicissime vir atq; eruditissime. ὁ σὸς ἕως ἂν σῶς.

J. Casaubonus.

EPISTOLA IↃCCCCXXV.

EIDEM.

Ego vero dignissimam illam διάφοραν γραφὴν judico, quæ ad magnum Doctorem & dubiorum solutorem referatur. Est enim res admodum controversa, ubi prælium illud fuerit commissum. Zosimus ad Enesam ni fallor ait: NB. iste ἐν Ἰμμαις K. x. Ego non ambigo eruturum aliquid Scaligerum, quod aut verũ sit aut vero

proxi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

proximum. Quare beabis illum hac admonitione. Scimus in Ptolemæi Geographia non longe à Palmyra & Ina & Imma legi, sed nisi fallor, neutrius loci situs huic historiæ satis convenit. Sed hæc ille διαμτήσ: epistolas quatuor mitto ; quas ubi descripseris, velim quamprimum remittas. Ad Bibliothecam si lubet à prandio ire, filius aut ἀδελφιδοῦς meus te comitabuntur. Mihi hodie non licet, qui inter spinas molestissimas versor, & eas difficultates, unde an valeam me extricare nondum scio, aut solvemus aut secabimus : nam dissimulare quidem inscitiam nostram nec solemus; nec possumus. Vale.

EPISTOLA IↃCCCCXXVI.

EIDEM.

DE notis Procopianis recte consuluisti : δεῖ γὰρ τοὺς καλοὺς κἀγαθοὺς ἄνδρας εὐθέτους εἶναι πρὸς τὴν μετάδοσιν τῶν τοιούτων. Ego fidem meam inconsultius obstrinxeram, fretus amicitia tua, & eorum exemplis, qui mittendis ad me hujusmodi subsidiis, petitionem meam anteverterunt, dabo operam ne te pœniteat misisse. Locum Gregorii Nysseni, quod differam mittere, mirari non debes, sum enim ab occupationibus perditissimus, ut sæpe vix unam atque alteram horam studiis attribuam. Porro ejusmodi quæstio est, quæ otium & tempus desideret. Verba authoris mitto, male accepta in editione latina, sed totus liber intelligendus, ad quæstionem illam capiendam. Scis nihil esse tam grave, quod tua causa nolim suscipere. Verum in hac re nihil esse video, quod urgeat. Qui offenduntur vocis *vidua* usurpatione, delicatuli sunt, neque eorum habenda ratio. Sciant illi, & *orbus* & *viduus* cum duplici casu efferri à latinis, secundo inquam, & sexto præter analogiam, de qua non dubitabit latinitatis peritus : Constanter memini legere apud secundæ notæ (de primis non ausim affirmare) authores ejusmodi locutiones, & nisi fallor vehementer, in libris vestris illã ipsam. Notæ ad amicum missæ casu nuper in meas manus recidere velut postliminio. Inveni enim inter adversaria mea, & legi cum nec cogitarem quidem de illis quærendis. Nunc cum serio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tua causa quæro, invenire non possum. Jacent enim alicubi inter rejiculas chartas, simul invenero, seponam. Vale. αὐτοσχεδιαστί.

Gr. Nyss. in libello περὶ τῆς ἀναστάσ. &c. edit: Latin: pag. 719. Præterea in exactioribus &c. hic locus plane ridicule acceptus: qui ita habet in Græcis. Καὶ λίαν πρωῒ τῆς μιᾶς σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον εἰς τοῖς ἀκριβεστέροις τῶν σαββάτων. ἐμφέρεται δηλῶν ὡς πρὸς ταῖς ἤδη γεγενημέναις καὶ αὕτη τῶν γυναικῶν ἡ ἐπὶ τὸ μνῆμα ἄφιξις γέγονε.

Confer & lat. & videbis, quam nihil intellexerit interpres. Sed disceptandæ huic quæstioni, quæ omnia vetusta & recentia ingenia exercita habuit, σχολῆς δεῖ καὶ χρόνου.

Epistola IↃCCCCXXVII.

EIDEM.

NEque te domi tuæ invenio, neque tu ad me venis. Credo occupationum tuarum magnitudine fieri; ut fructu jucundissimo consuetudinis tuæ tot jam annos, dies volui dicere, careamus. Nos autem proficiscimur, & biduo absfuturi sumus à nostro Polybio, quem volui tibi commendare, si quid Morello nostro accideret, quod otium illi adimeret ad pauca folia emendanda. Laberii versus cum interpretatione Scaligeri edentur, nisi tu nolueris. Oro te des illos nostro Stephano, quem moratur hoc unum. Vale & me ama, qui te medullitus. ὁ σὸς ἕως ἂν σῶς.

Epistola IↃCCCCXXVIII.

EIDEM.

VErum esse puto, quod illustrissimus vir scribit: Episcopum Arelatensem Metropolitanum non fuisse à principio, nam constiat in assignandis sedibus habitam fuisse rationem civilis administrationis; cujus rei sexcentæ sunt ad manum probationes. Cum igitur Viennæ dignitas quondam fuerit amplissima, eique Arelate fuerit subjectum, non dubito, quin etiam in rebus ecclesiasticis à principio Episcopus Arelatensis Viennensi Metropolitano pareret. Hoc confirmat etiam decretum concilii Taurinensis, Arcadii & Honorii temporibus factum, quæ exorta controversia inter Viennensem & Arelatensem super primatu ita

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

composita est, ut is foret primus, qui civitatem suam metropolim provinciæ probasset. Veruntamen ex eo ipso, quod jam tum de primatu duo illi episcopi inter se certarent, apparet, quam vetus sit ambitio Arelatensium, qui Viennensibus parere recusarent, imo sedem suam sedi illorum aut parem dignitate aut etiam superiorem esse contenderent. Quo freti hoc jus sibi arrogarent, non facile affirmatu. Mihi perplacet conjectura viri illustrissimi, qui ad Maximum tyrannum caussam hujus ambitionis refert, & opes atque dignitatem quam circa illa tempora Arelatensis civitas obtinuit. Sed tum episcopi Arelatenses, tum Papæ Romani, qui plurimum illis semper faverunt, aliam longe diversam causam afferebant, ad prærogativam illius sedis, non supra Viennensem duntaxat, sed supra omnes Galliæ episcopos, demonstrandam. Trophimum quendam jactabant Petri Apostoli discipulum, qui ab eo missus Arelate, primus conditor sedis fuisset. Addebant ex eo semper obtinuisse, ut jam inde à principio Arelatensis metropolitanus censeretur, & quasi dignitate inter omnes Gallos primus. Quam sive historiam sive fabulam hodieque pro verissima habent Arelatenses. Illud constat, ante Annos cIↃcc. fidem invenisse apud Romanos P.P. hanc παράδοσιν; eoque nomine semper illos honori Arelatensis episcopi favisse plurimum. De multis quæ suggerit historia, pauca subiiciam. Inprimis notatu dignum, quod decretum in Taurinensi concilio factum, antiquatum est paucis post annis à Zosimo Papa, qui Honorii & Theodosii temporibus vixit. Hic Papa multis modis dignitatem suam asseruit Episcopis Arelatensibus, quos ipse metropolitanos semper vocat. Primo jubet ut formatæ inde petantur ab universis Gallis. Verba Zosimi ex epistola scripta universis Episcopis per Gallias & septem provincias constitutis. *Placuit Apostolicæ sedi, ut si quis ex qualibet Galliarum parte, sub quolibet Ecclesiastico gradu, ad nos Romam venire contendit, vel alio terrarum ire disponit, non aliter proficiscatur, nisi Metropolitani Arelatensis Episcopi formatas acceperit.* Secundo dat illi potestatem constituendi Episcopos, etiam in aliis Galliæ partibus:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

bus. Nominatim vero, in Viennensi, Narbonensi prima, Narbonensi secunda. Verba Zosimi ex eadem epistola. *Jussimus præcipuam, sicuti semper habuit* (nota hæc verba) *Metropolitanus Episcopus Arelatensium civitatis, in ordinandis sacerdotibus teneat auctoritatem: Viennensem, Narbonensem primam, Narbonensem secundam ad Pontificium suum revocet.* Ait: *revocet*, quia in Taurinensi concilio aliquot annis ante decretum aliter fuerat: quod factum esse contra priorum temporum observationem sæpe repetit Zosimus. In alia ejus epistola, qua antiquantur ejus Concilii T. scita, sunt hæc Zosimi verba: *Sine authoritate Metropolitani episcopi Arelatensium, juxta majorum canones, nulla penitus potuit ordinatio celebrari.* Alibi scribit idem, ne Romanam quidem sedem id jus Episcoporum Arelatensium posse imminuere. Hæc pauca è plurimis sufficient nunc quidem: impeditissimi enim sumus, cum voles, multa similia his adiiciam, quæ pridem observata habeo in numerato. Quæ raptim scripsi, velim tantisper boni consulas, dum plus otii nactus, accuratius rem explicabo. Puto tamen ex iis vel solis liquido posse constare, quo jure dicatur Arelatensem sedem recentissimam esse Metropolim, quæ quasi prædicat, simul fidem Christianam & honorem sedis Metropolitanæ se consecutam. Idque jam inde à temporibus Apostolicis. De his igitur alias plura. Celso sive Origene in Celsum si non uteris, velim mittas. Vale & me ama.

EPISTOLA IↃCCCCXXIX.

EIDEM.

NOn tenebo te longiore mora suspensum. malo enim ἐκ τοῦ παραχρῆμα, quicquid veniet in solum, huic chartæ illinere; quam vel horulam unam responsum differre. ἐμβάλλεσθαι εἰς τὴν σποδὸν apud Ctesiam est genus eorum suppliciorum, quæ per ignem exiguntur, & unica dictione *vivicomburium* à Tertulliano dicuntur. Erant autem varii modi hujus κολαστηρίου τοῦ πάντων βαρυτάτου. Nam tunica molesta apud Juvenalem & Senecam re conveniebat cum isto, de quo loquimur supplicio; modo autem mirum quantum diffe-

differebat. Ac de illo quidem multa nuper Josephus Scaliger ὁ πάνυ, more suo non protrita, non ante observata. In animadv. ad Euseb. Chronic. f. 181. *Iniicere* vero *in cinerem* periturum reum proprium Persarum: quos fuisse hac in parte mire ingeniosos, vel unica Artaxerxis vita Plutarcho descripta abunde testatur. Vt taceam antiqua Martyrologia, & Theodoretum de pass. Græc. libro x. ubi plurima. Originem & ideam cruciatus hujus describit Valer. Maximus lib. IX. cap. II. de Ocho, qui postea Darius est dictus, verba faciens. *Septum*, ait, *altis parietibus locum cinere complevit, suppositoque tigno prominente, benigne cibo & potione exceptos in eo collocabat, è quo, somno sopiti, in illam insidiosam congeriem desidebant.* Quod ait de *tigno supposito & prominente* non caret obscuritate: quam vellem explicassent tot ejus scriptoris interpretes. Accipe vero clarissimam mentis Valerii explicationem. Maccabæorum libro II. cap. XIII. ita scriptum. Λυσίου ὑποδείξαντος τοῦτον αἴτιον τῶν κακῶν εἶναι πάντων. προσέταξεν ὡς ἔθος ἐστὶν ἐν τῷ τόπῳ προσαπολέσαι ἀγαγόντας εἰς Βέροιαν. Ἔστι δὲ ἐν τῷ τόπῳ πύργος πεντήκοντα πηχῶν πλήρης σποδοῦ. οὗτος δὲ ὄργανον εἶχε περιφερὲς πάντοθεν ἀπόκρημνον εἰς τὴν σποδόν. ἐνταῦθα τὸν ἱεροσυλίας ἔνοχον ἅπαντες προσωθοῦσιν εἰς ὄλεθρον. Est igitur tignum Valerio, quod ὄργανον huic scriptori, qui ejus usum multo clarius exponit, quam latinus scriptor. His duobus generibus *vivicomburii* multa alia poterant attexi, quæ missa nunc facio. Hoc unum addam: apud eosdem Persas fuisse & aliam vivicomburii ideam, non plane à superiore alienam: cum damnati capitis, craticulæ impositi, torrebantur: quod & B. Chrysostomus in III. Caput Epistolæ ad Thessalonicenses vocat πυρ͂ῆναι ἐπὶ κρατίκλης. Hujus craticulæ non infrequens mentio & in Actis illorum sanctorum, qui per varios cruciatus beatam in cœlos animam transmiserunt. Vale vir doctissime & me ama. Statim à discessu tuo.

EPISTOLA IↃCCCXXX.

EIDEM.

VEnit hodie ad me Ogliatus ὁ πάνυ, quem scias mihi fuisse gratissi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

tissimum, quando & admisi eum matutino tempore: & aliquot horas lubentissime cum ipso fui. Varios sermones miscuimus, varias fabulas habuimus, sed literatas, de quibus melius coram. Nunc hæc ad te scribo, ut per te magno Thuano aurem vellam. Meministi enim opinor datæ fidei. Ogliatus certe meminit & orat stes promissis, idem ego quoque facio, qui, si duris compedibus vinctus non essem, haud paterer, ut alio, quam me, proxeneta apud augustissimum Thuanum eruditissimus vir uteretur. Is mihi multas egit gratias, quod tuam notitiam sibi conciliassem. itaque paria facimus, ego officio, tu virtute. Vale.

EPISTOLA IↃCCCCXXXI.

JACOBO BONGARSIO.

DEdisses me in stuporem, optime virorum, cum illis tuis μετατιθεμένοις & insigni eorum duce, nisi ex literis Peroli pastoris ecclesiæ Mompeliensis res mihi dudum innotuisset. Vir ille pius & prudens, nuper ejus societatis, quæ de nomine Jesu vocatur, nunc veritatis propugnator acerrimus, judicavit cate, quod in ea provincia acciderat, priusquam ad aures meas ex fama publica deferretur, in majus sublatum iri: nam in talibus, si in ulla omnino re, fama acquirit eundo vires. Putavit igitur faciendum, ut bene longa epistola rem omnem mihi narraret. Summa autem est, ne te multis morer, hujusmodi. Collocatus fuerat minister quidam Bliterris (Biterras vocant alii, hodie Besieurs) ministri cujusdam viri probi filius. hic educatus a patre, Genevam postea missus, levam eruditionem magna junctam opinione sui, quæ pestis ingeniorum certissima, ad sanctissimum munus attulit. Erat ingeniũ illius suspectum pastoribus Mompeliensibus, apud quos paucis menses vixit ex Allobrogibus reversus; imperitia vero palam omnibus nota. nam omnes consentiebant præter prima Hebraicæ linguæ rudimenta, quibus ille mirifice superbiebat, non multum apud Allobrogas eum studia promovisse. Effecit tamen pastoris memoria, & inopia τῶν τοῦ λόγου κηρύκων, ut munus ipsi imponeretur. Est Bliterris collegium Jesuitarum χθὲς καὶ πρῴην institutum.

Ubi viri docti veterani suæ professionis juventutem instituunt. Hi juvenem adgressi, cœperunt continuis disputationibus ita vexare, ut superioribus diebus ultro in eorum castra transitum fecerit, suis desertis. re audita accurrunt vicini pastores. Gigordus in his, vir eruditissimus. nihil prætermissum est, quo posset ex eo causa sciri tam repentinæ mutationis. frustra fuerunt ministri: nam ille in conspectum prodiit nunquam. possem his addere alia, sed hæc rei summa. Deum oro det illi, det utriq; parti ἐν ἁπλότητι καρδίας πρὸς ἑαυτὸν ἐπιστρέφειν. Vale optime amicorum.

EPISTOLA IↃCCCCXXXII.

EIDEM.

PRæstantissime vir, si spes fuisset tui reperiendi, venissem ipse, & præsens tecũ injuriã ex postulassem quã amicitiæ nostræ fecisti, cum scriptã ad utrumq; nostrũ epistolã aperire nõ sustinuisti. Nam per Deũ τὸν οὕτως φίλιον, quæ te religio incessit? Omitto dicere, quod notissimum est, me, qui omni dignitate caream jure tibi amplissimo munere functo fasces submittere. sed ut hoc non esset, siccine inter nos oportuit? ubi vetus dictum? Amicitia aut invenit aut facit pares. Quod si eo non pervenit amor noster, quem ego ὑπερβολῇ nullam posse accipere judico, ut ex æquo inter nos versemur: hoc exemplo possum videri admonitus, ut, quis tu sis, quis ego, diligentius posthac attendam, & impensius te, quem animo veneror, deinceps colam. Sed de his coram. illam epistolam tibi remitto. Omnino enitendum nobis, ut possit Isidori Pelusiotæ editio hic confici. quod si Morellus non suscipit, novi neminem qui sit ei incepto accommodus. Vale amicorum optime atque intime.

EPISTOLA IↃCCCCXXXIII.

JACOBO GILLOTTO.

AMplissime vir, accepi librum, & quando ita vis, ἐς πόδας ἐκ κεφαλῆς percurram, quæ videbuntur παραδιορθωθέντα ea adnotabimus, si quæ etiam ignotis prætermissa inveniantur, illa describam

ut publicentur. Nam profecto unicam Turnebi notulam ego longe prætulerim illis omnibus, quibus occupati margines hujus editionis. Non multa adhuc legi, sum enim occupatissimus: sed quædam occurrebant, quibus facillime poteramus carere. Ne longe abeam, quod pro argumento primæ epistolæ appositum est, vel aliter accipiendum fuit, vel penitus tollendum. Turnebus si reviviscat clamet, nunquam ita se delirasse, ut illa somniaret. Quod superest, opto & tibi & facundissimo tuo comiti εὐοδίαν, ut confecto ex animi sententia itinere brevi redeatis. non vereor ne tibi longa ea via videatur, qui congerronem Rapinum sis habiturus, virum elegantissimi ingenii & Mnemosynæ filiabus unice charum. Nos interea ignobile otium nostrum studiis largiemur, ut qui cæteris videmur inutiles, nobis saltem prosimus, & ingeniũ aliis artibus excolamus, quam quæ hodie vulgo placent. sed mo-rorte. Vale aut potius valete ambo viri clarissimi, & Rempublicam literariam pridem labantem auctoritate & exemplo vestro, quod dudum facitis, fulcite, & me amate, qui sum vestri observantissimus.

RAPHAE-

tulam ego lon-
rgines hujus e-
patissimus: sed
carcere. Ne lon-
ositum est, vel
rnebus si revi-
aret. Quod su-
o, ut confecto
or ne tibi lon-
sis habiturus,
us unice cha-
largiemur, ut
us, & ingeniū
cent. sed mo-
& Republi-
xemplo ve-
te, qui

RAPHAE-

RAPHAELIS THORII EPISTOLA DE ISAACI CASAVBONI MORBI MORTISQVE CAVSSA.

Vir Amplissime, nescio quo pacto sensim delabor in pigritiam, nec forsan adhuc arripuissem calamum, nisi dolor adegisset acerbissimus ab extincto magno literarum lumine Casaubono, quem tabido morbo liquefactum rapuit prima dies Julii. Dysuria diuturna confecit florem Doctorum, ex causa abdita, vix antea visa, vel audita. Signa omnia calculum in vesica attestabantur & mentiebantur. Nam aperto abdomine pro calculo inventa est vesica monstrosæ conformationis ab utero matris. In sinistro latere vesicæ prominebat ἔκφυσις vastæ capacitatis, sese attollens usque ad sinistrum os ilii, ejusdem substantiæ continuæ cum ipsa vesica, ut videri posset altera vesica naturali adjuncta. In eodem sinistro vesicæ latere foramen erat ejus magnitudinis, ut facile admitteret quatuor digitorum apices, pervium a vera vesica in adnatum saccum, quo refluebat lotium: ubi diutius retentum, putredinem, inflammationem, tabem & interitum tandem attulit. Accessit & renis dextri purulentia: unde aucta pernicies restagnante illis in locis fædissima illuvie. Hinc orificium vesicæ interius tumefactū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ex assiduo conatu: hinc viæ angustiores: hinc refluxus totidem fere in venas: hinc spirituum infectio, & postremo animæ purissimæ ab importunis fœtoribus profligatæ exitus placidissimus. Quæres; & bene, qui potuit vivere ad eam ætatem cum organo necessario tam male conformato? Accipe responsum. Illa ἔκφυσις in primo ortu toto ambitu contingebat vesicam proxime, & foramen illud pervium occludebat, ut loco naturali moram faceret urina ad debitam emictionem. Progressu vero temporis continuo urinæ appulsu, & forte longiore retentione, (ut attentis ad seria quandoq; contingit) membrana illa adnata abscessit paulatim ab illo ostio, inque diem magis ac magis in ventrem accrevit (ut videmus superfluas partes incrementum facile suscipere) donec sex vel septē postremis vitæ annis esset saccus ille pro urinæ alveo secundario: unde pars tantum urinæ aliqua regurgitabat in vesicam, & inde in ureterem, residuo semper aliquo fluctuante in illo marsupio. nam ab illo tempore conatu fuit opus ad exprimendum lotium: ejus rei magnum argumentum est, quod veræ vesicæ corpus contractum erat densius quam pro naturæ modo, profundis rugis inæquale ex desuetudine dilatationis. Ex ea partium ad excrementorum expulsionem perturbatione, omnis corporis œconomia collapsa est, & vir magnus inter leti cruciatus extinctus per dolores ad astra penetravit, ea constantia & alacritate, ut spectantibus omnē mortis metum expectoraret. Dab. Londini Anno MDCXIV. Idibus Julii.

EJUSDEM

DE MORBO ET MORTE ISAACI CASAUBONI

NARRATIO.

QVam ardua sit artis Medicæ cognitio vel ex eo constat, quod negotium ei est non modo cum naturæ sapientia, sed etiā cum delirio. De monstris loquor, naturæ sive errore sive ludo editis, quorum ea est varietas, ut nulla lege, ea multitudo, ut nullo possint

ſint numero comprehendi. illa ſi in abditas humani corporis partes incidunt, quarum uſu vita nequit carere, affectus generant incognitos, enormes, quorum nec cauſa inveniri, nec remedium poteſt excogitari; artificem, dum latent, labore immenſo & inani vexatum accuſant imperitiæ, donec in lucem data eum abſolvant. Ejus rei exemplum ſingulare dedit nobis homo ſingularis exempli Iſaacus Caſaubonus, longiore vita & fato molliore, ſi Deo viſum fuiſſet, digniſſimus, cui cum proprias homini partes excellenter natura fabricaſſet, ingenium, judicium, memoriam; in nonnnullis, quæ nobis cum brutis ſunt communes, ipſa hallucinari viſa eſt, ſtudio an caſu incertũ: certe in ipſo delicto magna providentia eluxit, quæ vitio formationis, non ſine aliquo commodo abuſa, hominẽ cum miraculo in ſatis grandẽ ætatẽ ſervavit, at tandem exitio invita tradidit. Iſaacus Caſaubonus vir ad doctrinam formatus corpuſculum nactus erat tanto ingenio impar, non tamen ad obeunda animi imperia ineptum: color citrinus, macies, niger pilus, oculus cavus ſed vividus, omnia calidi, ſicci temperamenti indicia; vigil, ſermonis promptiſſimi, iraſci facilis, in agendo vehemens, bilis notæ haud dubiæ, quæ omnia intenderat labor nunquam intermiſſus, ſomni parſimonia, animi perpetua contentio, magna voluptatum abſtinentia, corporis neglectus, in potu & cibo ἀδιαφορία; in tali apparatu vix eſſe poterat valetudinis conſtantia, nec erat ſane: nam ex ſpirituum ſquallore & impetu febri opportunus cum eſſet, actionum offenſam incurrebat frequenter, quam nec ſi cuperet, diſſimulare poterat. Sed homini ſui negligenti, in ſtudiis attento ne conquerendi quidem otium erat nec animus, adeo ut non niſi increpantibus amicis, & viribus deficientibus ægrotare ſe crederet. Ita comparatus dum urget propoſitum, vitæ curriculum ad metam accelerat: & non longum ævum ſibi auguratus, tanto acrius ſtimulos inculcat, exemplo viatorum, qui declinante die & procul adhuc hoſpitio celeritate compenſant reſiduæ lucis brevitatem: hoc conſecutus tanto ardore, ut & vitæ actum ultimum citius pertranſiret, & immortalitatem effre-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

nis animus maturius attingeret: nam infirmum corpus heri imperioſi mandatis inquietum, paulatim concuſſum, ſubito tandem concidit, ſuaque ruina æternum memoriæ monumentum exſtruxit. Verum quoniam non longa ejus mihi fuit notitia, attingere libet ultimi tantum quadriennii hiſtoriam, quo novus Britanniæ hoſpes ſanitatis ſuæ curam mihi credidit. Primo aſpectu obſtupui in tam humili hoſpitio tam excelſam ſapientiam habitare; ſed ex vultu de ſanitatis incommodis ominatus dolui tam brevē ejus boni uſuram portendi: veritus ne, ut accidit, odio quietis, laboris dulcedine, in novo ſtudiorum campo, in tanti regis oculis, homo impiger exſangue corpuſculum curſu concitato ad æternā quietem præcipitaret. Præter occulta mala, duo illum incommoda aperte exercebant, tuſſis ex catharro ſalſo fere continua, febris intermiſſa, erronea, ἐπιαλώδης. utriuſque materia erat ſpirituum & ſuccorum acrimonia, occaſio vigiliæ & motus animi vehementes, qui tanquam flabella internum incendium augebant: utque ex ſpontanea inſomnia tuſſis & febris, ſic invicem ex iſtis agrypnia neceſſaria, ſqualente nimirum cerebro, & interpellato per ſonos & motus pectoris violentos ſomno, quem alioqui a natura habebat leviſſimum; edebat tamen, bibebat ſatis liberaliter, & , ut reliqua, cum impetu. Verum quemadmodum victimæ aluntur non ut vivant, ſed ut feſto die moriantur: ſic ille paſcebatur in candidam illam lucem, qua innocens anima carcerem egreſſa in patriā remigraret, non auctis a cibo carnibus, ſed ſuffecto tantiſper ad vitæ lychnum oleo, donec præfixa veniſſet hora, quæ cœlo mentem ſucci plenam, corpus tabe abſumptum terræ traderet. In illo itaq; declinationis ſtatu prope quadriennium vixit, ſi vivere eſt, in ſinu geſtare apertæ mortis inſtrumenta; vixit, inquam, & verius, quam qui plena ſanitate felices præter vultus nitorem & abdominis amplitudinem nihil vitale præ ſe ferunt: tametſi ille nigris circumquaque oculorum antris, prominentibus genis, colore lurido, nutante pectore, toto denique vultu & geſtu mortis faciem adumbraret. Nemo enim, abſit verbo invidia, ætatis in flore & valetu-

dinis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

dinis faſtigio præſtitit, quantum athleta noſter inter lentos ignes, ſuſpiria, ſtillicidia, aliaque mortis ſatellitia, ſolo animi ardore & conſtantia incredibili fretus elaboravit. Non putabat ſcilicet decorum veri decoris æſtimator ſtationem deſerere, niſi ultimam auram exſpiranti: & velut invictus miles ſucciſis poplitibus de genu pugnat ira valentior quam viribus, ſic ille longo cum laboribus & morbis conflictu fractus non animo ſed membris, non mentis acie ſed organis, ad ultimum uſque ſpiritum in munere ſibi perſiſtendum affirmabat. *Quid enim vultis?* (dicebat amicis quietem ſuadentibus) *aliam ut naturam hoc ævo induam? parebo ſi jubetis, ſed ambos pœnitebit, vos conſilij, me obſequij; mihi antehac imperatum otium, a me quæſitum, ſed conatu irrito, imo pernicioſo: non enim morbo ſed morte gravior eſt deſidia; nec unquam infelicius valeo, quam ubi iners retracto corporis mala, & ex iis ſtudiorum naufragium præſentio.* Nec verba erant. violentiam quandoque indoli fecit, in gratiam amicorum bello libris indicto, ſed tanto cum naturæ faſtidio & indignatione, ut rurſus laxare frenum ingenio cogeretur: non enim magis poterat a ſtudiis quam ab aeris hauſtu prohiberi. Permiſſus igitur arbitrio ſuo, eodem pede vitam & incepta ad finem promovebat per ægritudines inteſtinas quotidie invaleſcentes conſtanti ſemper habitu, quaſi animus nihil egens corporis miniſterio ei vilitatem exprobraret, deque naturæ ipſius infirmitate triumphans ſceleton ſuum nõ amplius ut organũ, ſed ut feretrum circumferret. Magnum opus & longioris animæ aggreſſus in vitæ crepuſculo & deliquio valetudinis, Eccleſiaſticæ hiſtoriæ vindicias, quo verã Eccleſiæ faciem per ſingulas ætates deſcribebat, deterſis fucis quos vel ignorantia, vel ſuperſtitio, vel partium ſtudium induxerat, arduum quidem opus & prope immenſum, ſed ad cujus conſummationem nihil præter tempus defuit: ſupellex enim tot vigiliis & ſcriptorum theſauris parta abunde ſuppetebat, ad componendum induſtria, ad diſponendum judicium nuſquam majora; alacritas, aſſiduus labor ne juveni quidem imitanda. Illud unum invidit ſæculo tam illuſtre ædificium, quod

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

ut Craſſus per jocum Dejotaro objiciebat ipſe joco dignus, δωδε-κάτης ὥρας οἰκοδομεῖν ἤρχετο. Sed homo ad æternitatem compoſitus, & mentis actionibus omnis & ſemper intentus nec annorum numerum recolebat, nec corporis damna penſitabat, nec denique adventum ſenectæ aut ſanitatis detrimentum ſentiebat. more militum qui in calore pugnæ nec vulneribus acceptis dolent, nec brachium aut crus abſciſſum ſentiunt, niſi cum aut feriendi, aut incedendi vim ablatam ſibi vident. Poſtquam igitur hibernis vigiliis abſolutum majoris penſi ſpecimen primum dediſſet, quale nullus Apelles poſſit ad umbilicum unquam perducere, remiſſo tantiſper ſtudiorum impetu occœpit corpus ſuum intueri, admonitus importunis dyſuriæ aculeis, & lento incendio aquam expetente, & priſtinos ſomniculos profligante: tum exeſis carnibus oſſium compagem figuramque contemplatus & reliquis partibus flacceſcentibus ventrem miratus in utrem augeri, agnovit conditionem vitæ brevis & moleſtæ. Tum auditus eſt deplorare non morbi tædium, non ſævitiam doloris, non mortis viciniam, ſed ſtudiorum interitum, ſed operis perficiendi ſpem mortuam. Creſcebant in dies veſicæ tormenta, jam parietes ventrem faciebant, & aliæ ex aliis rimæ lapſum minabantur. Spectabant medici amantes ſingularis ornamenti triſte præſagium, omni diligentia, qua dabatur copia, ruinam ſuſtentantes, ſed inani opera. Malum enim inuſitatum quale nulla ætas aſpexit, nulla veterum aut recentium ſcriptorum diligentia nominavit, illudebat eorum conſiliis: pugna erat cum monſtro, & latente, quod hinc magni lapidis faciem omnibus notis oſtendebat, cum ne ſcrupus quidem eſſet; illinc aquam ſacco incluſam præter naturam ad ſiniſtram ilium regionē mentiebatur, cum illud, quicquid eſſet, a natura ipſa eſſet. Verum etſi in aſſignanda morbi materia & modo ex naturæ ipſius impoſtura eſſet aberratum, in prædicendo exitu vates fuerunt nimium veri: ſive enim lapis foret in veſica qui ſectionem neceſſario poſceret, ſpes ſalutis nulla; talem enim tali tempore ſecare, non erat

veſi-

veſicam ſed jugulum petere : ſeu quidvis aliud inexploratæ cauſſæ nocumentum in eo virium omnium collapſu lateret, nullus patebat ad incolumitatem exitus. Quod ergo unicum reſtabat, Deo permiſſus & naturæ exſpectabat intrepide animæ exitum inter ſuas voluptates, hoc eſt, libros & ſtudia, quum ecce derepente ſcena intervenit quæ ultimum tragœdiæ actum clauſit. Invitante cœlo & amicis, feriatum iverat circa Id. Júnii ad aulam regiam quatuor a Londino millibus, vectus rheda per duras pavimenti Londinenſis ſalebras, qua civitas longiſſime protenditur, non inuſitato quidem & hactenus innoxio auſu, ſed tum demum imminente fato nihil non erat ferale. Menſæ ergo admotus ad primas epulas ſimul cum ipſis lætitiæ verbis ex jucundo congreſſu amicorum fluentibus auditus eſt voce querula dolorem ſolito acerbius accuſare, & vultu licet ad tranquillitatem coacto adſtantibus magni mali opinionem injecit, tumque tentatis venis febris comparuit, in eo caſu lævi ſemper ominis nuncia. Verum ut erat moribus commodus, & amiorum obſervator, converſis ad hilariora ſermonibus, prandium ſine querela, at non ſine convivarum metu abſolvit. Inde ad ambulationem in amœnum viridarium ſponte ſua deductus, inter colloquia erudita & lectionem jucundam cum familiaribus diem ad veſperam protraxit, compoſito ſemper ad hilaritatem geſtu, quantum licebat per ſævitiam morbi. Hinc domum petiit ejuſdem viæ & vehiculi incommoditate, concuſſus illis in partibus, ubi morbus & mors conſiſtebant. Lecto datus egit noctem immitem in ea tortura, qua magnus ille cruciandi magiſter Tiberius ſcientiæ ſpecimen amicis dare ſolitus erat, reſtrictis lotii meatibus, & retro pulſo ad caput ſuum fœdo flumine. Tum demum accepto vadimonio intellexit transferendum alio mortale tugurium, & de ſtabili domicilio cogitandum. Ineſt enim eo tempore præſagus quidam vitæ deſinentis ſenſus etiam plebejis animis, ita ſcilicet diſpenſante Deo, ne tanquam mali familiæ patres longum iter rebus inordinatis capeſſamus, aut vitiis ſordidi ſine

advocati

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

advocati præsidio illotis vestibus ad rerum capitalium judicem accedamus. Mane converso ad medicum sermone, *En*, inquit, *nostræ festivitatis epilogum? Theophrastus* [addit] *in assidua studiorum contentione centesimum annum egressus erat, invitus ad nepotis ex fratre nuptias unum & alterum diem seorsim a libris inter ludicra perdiderat qui fuit ei studiorum ultimus; nam in morbum prolapsus cito exspiravit. De me quid futurum sit, constituit Dei providentia, sed sive mihi sit moriendum, sive in his doloribus perdurandum, studiorum excidium prævideo: quicquid autem illud erit, lætus & libens tibi parebo Domine.* Ita loquutum magna alacritate, quæ illum ne in ipso quidem agone deseruit, bene sperare jussit medicus, & refutato Theophrasteo omine, de vita & valetudine, ut cogitaret, oravit, fore ut dolorum acerbitas apto remedio demulceretur, simulque balneolum suasit; sed prius ad febrem & vesicæ ardorem detracto sanguine. Inde aliquantum remisso cruciatu in ipso labro sedens gratias agebat Deo tam effusa animi lætitia, ut videretur oblitus laborum, & securus futuri, magno certe veræ fortitudinis & humilitatis Christianæ documento. quippe qui exquisita tormenta velut silentio admorsis tantum labris perferret; ad brevem dolorum remissionem exultabat & in Dei laudes pro eo beneficio totus effundebatur. Intelligebat enim vir humanarum & divinarum rerum scientissimus, adversa nobis ex merito, secunda ex Dei gratia obvenire; in illis Dei justitiam, in his benignitatem elucere, contra quam solent molles & φίλαυτοι, quorum frequens est cum Deo de pœnis vel levibus expostulatio, beneficiorum autem ingentium alta & pudenda oblivio. Alternis igitur ἀναπαύσεως καὶ παροξυσμοῦ momentis suspensus in dies ad summam diem procedebat, ut nimium certis indiciis constabat: qualia erant fœtor, & pus in lotio multum, febris incrementum, sitis ἄσβεστος, odor ex ore malus, vultus hominis jam mortui, sudor toto corpore abundans, frigidus, pinguis, lentus, quo se videbat lychni instar sensim absumi, sine ullo tamen perturbationis vestigio;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

vestigio; tantum ad dysuriæ exacerbationem gemebat interdum, verum continuato molestiæ & obdurato sensu omisit etiam gemitus, ut crederetur ab hospitibus expers doloris, nec nisi rogatus de malo suo verbum faceret. Sed & alta rerum cœlestium meditatio totum hominem tenebat, ut non vacaret aut dolere aut queri. Laus, me judice, conferenda cum veterum Martyrum gloria; neque enim equulei tortura, nec stylorum aut ungularum lancini, aliaque crudelitatis instrumenta atrocius discruciant, quam nervorum in corporis centro incendium, aut salis, quidquid attingit erodentis, lixivium, partes exquisiti sensus assiduis puncturis vellicans: utque strenui illi veræ pietatis satellites pro Dei gloria contra fictæ religionis imposturas constanter animam per tormenta effundebant: sic ille pro tuenda Christianæ fortitudinis dignitate adversus ingenii humani mollitiem, sæculi delicias, mali dæmonis susurros obfirmato animo victor ad ultimum usque spiritum inter acutissimos cruciatus depugnavit. Post velitationes ventum erat ad pugnam statariam cum hoste omnium maxime terribili, & vox militem nostrum ardore, siti, conatu raucum reliquerat, non sermo qui exilis aure propiore audiebatur, & quia laboriosus, ideoque seriis rebus destinatus, nihil terrenum sonabat, sed perpetua de Deo & cum Deo colloquia, quæ animi summam tranquillitatem indicabant, nullo rerum mortalium desiderio affectam, nisi quod subinde leviter deplorabat historiæ Ecclesiasticæ opus ad Dei gloriam & Christianam concordiam inchoatum non absolutum relinqui. Sed statim increpabat verborum insolentiam, ne quid præter Dei arbitrium optasse videretur, quasi veritus esset penuriam hominum, qui simili studio Dei regnum procurarent. Itaque ordinata familia, vale amicis dicto, consecratis manu extrema uxore & liberis in lætitiæ signum laudabili exemplo clausit vitæ historiam solenni illo epulo, quo Servator mundi vitam positurus testatam voluit & suam cum suis & suorum inter se unionem. Si enim mos est amicis paulo longius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

aut diutius peregrinaturis in discessu cum familiaribus ad benevolentiæ vinculum lautius convivari; non putabat intempestivum vir ad pacem natus, in magno illo ad cœlum itinere divino prandio suam cum universo Christianorum cœtu conspirationem in fide publicare. Sic mensa remota, actis gratiis, concepta precatione per amicum præsentem, mortuæ dexteræ ministerio nudato capite, ne unquam deessent membra ad Dei cultum, errantem summis labris animam in manus sui Creatoris feliciter vir maximus exhalavit; qui cum in omni vitæ labore supra fidem prodigioso virtuti & sapientiæ strenuam dedisset operam, omnium bonorum applausu celebratam, supremo tamen facinore mortis tam bene obitæ memoriam anteactæ vitæ velut eminenti fastigio coronavit, dignus Heros quem præsens ætas, quem postera ad miretur, colat, imitetur.

RAPHAEL THORIVS.

INDEX

INDEEX

Eorum, quibus hæ Casauboni epistolæ scriptæ sunt.

Numerus Epistolam denotat.

1060

H.

1862

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

V. Io.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

1064
fine

Errata.

Pag 98.l.4. Commelino. p.114 l 18. ἱερὸν ἔρνος. p. 154. l. 19. Pinaldo. p. 192 l 8. Bastidano. p 293. l 24. ἧτlον p.355.l.27. γλυκύῤῥιζα.p 393.ultima verba epistolæ 342 hoc ordine legantur: *Vir ille optimus tuas avidissime expectat. Florentius tuis acceptis gaudio exiluit.*&c.p 467.l 23.heroe. p 516. epistola 457 Davidi Hœschelio scripta referri debet ad annum 1596. p 528. l.2 ἐσχηματισμένον. p 744 l.1 alioquin. pag. 759. l. 13. οἴδατε. pag. 764. l 23 manu p 767 l 8. pernegat. p 868.l.7. μαντοσύνης. p.928.l.15. formulas. p 952 l.13 φιλολογίας. p 1026. l.13. git. p.1032. l.2.Fraxinis. p. 1036 l 1 ויבינו p.1042 l 26. constat. p.1046. l.25. levem.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147

. l. 19. Pinaldo.
a.p 393. ultima
tas avidissime
467. l 23. heroe.
bet ad annum
9. l. 13. οἴδατε.
ύνης. p. 928. l. 15.
l. 2. Fraxinis. p.

KONSERVIERT DURCH
OSTERREICHISCHE FLORENZHILFE
WIEN

005643646

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL. 1.6.147